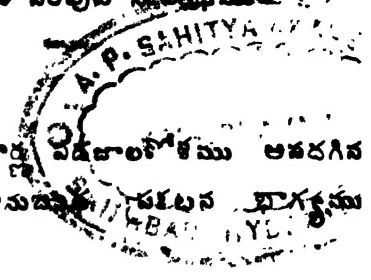

7973

శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు చరమ సంపుటానుబంధము

మనవి

నేటికి తెలుగుభాషకు సర్వసోముఖ సంపూర్ణ విద్యబోధకము అవగనిన శ్రీ సూర్యరాయాంధ్ర నిఘంటువు చరమసంపుటానుబంధమును భాగ్యమును త్రిలింగ దేశము నోచినది.

దీనికి కూర్పులు చేర్పులు లుండబోవనికాదు - ఉన్నంతలో దీనికి సాదృశ్య రీత్యమున.

దీని విశ్లాసము తలపెట్టిన మహామనీషి పీఠికాపుర ప్రభువు శ్రీ రావు కుమార వేంకటసుహీపతి సూర్యరాయ బహద్దరువాడు. వారి మహాసత్తా శ్రేయమునకు భాషాభివృద్ధికి ఈ నిఘంటువు ప్రతీక.

పీఠాభ్యుదయ మహారాజా శ్రీ రావు కుమార వేంకటసుహీపతి సూర్యరాయ బహద్దరులు K. C I., D. Litt. వారి ఔచార్యముతో 1930లో ప్రారంభించిన నిఘంటువు 1949లో సంస్థానములు ప్రజాధనము లగునాటికి, తెలుగునాట హితీధురీణులైన పండిత ప్రకాంతులచే వ్రాతప్రతిగా వెలయించిన భాగ్యము ఎఱ్ఱులకు తీర్చినది.

ఎంతలో పండితవరేణ్యుల ధీశక్తిచే ఈ నిఘంటువు ర్యసమగ్రతతో వెలసినది. శ్రీ జయంతి రామయ్య పంతులు రి అధ్యక్షములో, 1949లో నాల్గు సంపుటములను ప్రకటించి నిఘంటువు ర్యాలయము కారణాంతరములచే ఎత్తివేయబడినది. ఆ పరిస్థితులలో డా॥ ఎగు వేంకట సీతాపతిగారు 1957లో రాజావారి యనుజ్ఞాప్రకారము పొంది, రాష్ట్ర భుత్వమునుండి 5000 రు॥లను, కేంద్ర ప్రభుత్వమునుండి 8000 రు॥లను సహాయముగా పొంది ముద్రాసులో 5, 6, 7 సంపుటములలో ఎక్కువభాగము పూర్తి పరి. ఈ సంపుటములను, మిగిలినవ్రాతప్రతులను అం॥ సా॥ పరిషత్తు కార్యదర్శి శ్రీ దంట్ల భాస్కర రావు గారు కపిసార్యభామ శ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి స్త్రీగారి ఆదేశముపై శ్రీసీతాపతిగారికి తమ స్వంత ఖనము ఖర్చులుగా 5000/- రు॥లు యిచ్చి కాకినాడ పరిషత్తు కార్యాలయమునకు తరిలించిరి. 1958 జూలై 2వ తేదీన అం॥ సా॥ పరిషత్తు కార్యదర్శి మహాసభలలో డా॥ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ దితవరేణ్యులు యావిష్కరణ గావించిరి.

నాటినుండి 7వ సం॥పు అనుబంధ వ్రాతభాగము ముద్రణ నొడవలసి ప్రారంభవలసి వచ్చినది. శ్రీ దంట్ల భాస్కరరావుగారి నోరికపై డా॥ దివాకర్ల తాపధానిగారు, శ్రీ శకాంక (శ్రీ వోలేటి సుబ్బారావు), డా॥ పాటిబండ

శ్రీ సూర్యారాధనాంధ్ర విఘంటువు విరచనము కావించిన పండితవర్యులు రామకోటి శాస్త్రిగార్లు సహాయముతో వ్రాసిన శ్రీ సూర్యారాధనాంధ్ర విఘంటువు పంపి.

ఏడవ సంపు అనుబంధ ఆంధ్రసాహిత్య అకాడమీ, హైదరాబాదు వారు 5000 రూ॥లు సహాయము చేసిరి అట్టి సహాయమునకు దోహదమొనరించిన వా॥ బెజవాడ గోపాలరెడ్డిగారికి నూ మా కృతజ్ఞతాభివందనములు. ఆ ధనముతోడను, శ్రీ దంబు లాస్కరరావుగారు రమారమీ 5000 రూ॥ల లోను 62 ఫారముల వరకు ముద్రణ సాగించిరి. శ్రీ శాఖలట్టణము నేల్లుటాకున డిప్యూటీ కమీషనరు శ్రీ పి. సీతాపతిరావు I. A S గారి దోహదముతో కాకినాడ, నేల్లుటాకున ఆఫీసరుగారైన శ్రీ మనవాళ్ళ స్వామిగారు రమారమీ 2 వేల రూపాయల వ్యయముతో నప్రమ సంపుటము సంపూర్ణముగా ముద్రింపించిరి. దానిలో 1930లో మొదలు పెట్టిన శ్రీ సూర్యారాధనాంధ్ర విఘంటువు ముద్రణము 1972లో పూర్తియై సంపూర్ణ ప్రతి 7 సంపుటములు ఆంధ్రుల కందిచ్చు భాగ్యము చేపట్టిన ఆం సా॥ పరిషత్తు ధన్యతమము.

ఏడవ సంపు అనుబంధ శుద్ధప్రతినితయూచేయుటకు సహకరించిన కాకినాడ పండిత ప్రకాండులగు శ్రీ ఆకెళ్ళ శేషాద్రి, శ్రీ దువ్వూరి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి శ్రీ సామవేదము శ్రీ రామమూర్తి శాస్త్రిగార్లకు మే మంతయూ ఋణ పడి యున్నాము. ముఖ్యముగా నాటి పత్రికా సంపాదకులగు శ్రీ కాకరపర్తి కృష్ణ శాస్త్రిగారికి కూడ మేము ఋణ పడి యున్నాము.

శ్రీ సూర్యారాధనాంధ్ర విఘంటువు విరచనము కావించిన పండితవర్యులు శ్రీ కాళీభట్ట సుబ్బయ్య శాస్త్రి, శ్రీ దిక్కా పద్మేశ్వర శాస్త్రి, శ్రీ ప్రయాగ వేంకటరమణ శాస్త్రి, శ్రీ ఆకుండి వేంకట శాస్త్రి, శ్రీ బులుసు వేంకటేశ్వర్లు, శ్రీ చిలుకూరి పాపయ్య శాస్త్రి, శ్రీ దువ్వూరి సూర్యనారాయణ శాస్త్రి, శ్రీ చిలుకూరి వీరభద్ర శాస్త్రి, శ్రీ చెయ్యకుపల్లి అప్పారాయ శాస్త్రి, శ్రీ సామవేదం శ్రీ రామమూర్తి శాస్త్రి, శ్రీ పూరి వేంకటాద్రిభట్టేశ్వర్లు, శ్రీ ఇంద్రాంబి సూర్యనారాయణ శాస్త్రిగార్లకు, ఇంకూ సహకరించిన పండిత ప్రకాండులకూ మా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

నేటికి పికాపరము మహారాజా శ్రీ రావు వేంకటమహిపతి సూర్యారావు బహద్దూరుచారి గారికి నెరవేటి ఆంధ్రులకు ఆంధ్రభాషకు ఒక అమూల్య అలంకారము నందజేసిన ఈ విఘంటువునకు సహకరించిన ప్రతి యొక్కరికి నూ నమోనాకములు.

ఇట్లు,

ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు (విజయవరం)

సూర్య రాయాంధ్ర నిఘంటువు

శ

శ. ఒక యక్షగము

శంక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. 1. సందేహము, సంక
యము. 2. అనుమానము (అపాయశంక, అనిష్ట
శంక) 3. అవిశ్వాసము. 4. భయము, వెఱపు.
5. ఆశ, ప్రతీక్షణము. 6. అపోహము, భ్రాంతి,
తప్పుటభిప్రాయము. 7. భుజదండంబు: నొక్క
భావ దొడిగన్ భూభర్తకున్ భూరి దిగ్విజయా
రంభ విజృంభణాబ్జిత మహాక్షిప్త ప్రతాప ప్రభా,
వ్రజ శంకావహనూత్నవజ్రమణి రుగ్వాహర
దుర్నారమున్.... నైష. ౬. ౫౮.
7. వాదమధ్యమన బయలుదేరిన యాటంకము.
8. (అగునను) నమ్మకము.

శంకనీయము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. 1. సంధి
గ్ధము, సంకయాస్పదము. 2. అనుమానింపఁదగినది.
3. ఊహింపఁదగినది.

శంకము. సం. వి. ఆ. పుం. బండి మొదలగువానిని
లాగడి యెద్దు.

శంకరాధరణము. సం. వి. ఆ. న (శంకర +
ఆధరణము) ౧. ఈశ్వరునికి నలంకారము సర్వము
౨. (సగీ) ఒకానొక రాగము (ముప్పది రెండు
నత్తంసక రాగములలో నొకటి)

శీ. కాంభోజి వేదారగాళ శోకవరాధి పుష్పాగ
గుమ్మ కాంభోజి శంక, రాధరణము మేఘ
రాజి తోడి వరాధి నాకనామక్రియనాట....
హంస. ౧౨౮.

శీ. శంకరాధరణమును శోక విరాధి రంజిగుజ్జరి
పంతు వరాధి నాట జాళిదేశాక్షతోడివరాధి
శ్రీవరాధి పాజ్జజ్జవేదార గాళపాడి.

ప్రబంధ. ౯౬.

వ. ఘోర్జరి ధన్యానీ శంకరాధరణంబులు మొద
లైన రాగోపరాగంబులు. మత్స్యపు. ౫-౫౮.

శంకరావాసము. సం. వి. ఆ. పుం. 1. కైలా
సము. 2. ఆరతి కర్పూరము.

శంకరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. శివునిభార్య, పార్వతి.
2. చిటువేలువంటి యొకవిధమైన చంగడేశపు
రంగు పదార్థము. 3. జమ్మి చెట్టు.

శంకరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ, ఈ. అ.) నుఖము
కలిగించువాడు, కుభప్రదుడు. వి. ఆ. పుం.
1. శివుడు. 2. శంకరాచార్యుడు. (అద్వైత
వేదాంశ మతోద్ధారకుడు.

శంకలునేయు. వి. స. శ్రీ. (శంకలు + చేయు)
౧. పూర్వపక్షముచేయు; ప్రశ్నించు.

కా. పంజీజాతములన్ దిసంకులదంచున్ బాలా
మణిపాదముల్, వంకల్ దీర్చు మనోజసాయక
ములన్ వాల్చువు లేదాంకునిన్; శంకల్
నేయు మొగంబు జక్కవ కవన్ జక్కట్లు
దిద్దం గుచాహంకారంబు మదాధిమాలికల
నూటాడించు వేణీసురుల్. విజ. వి. ౨. ౧౬.
(ఇట ఔపమ్యద్యోతికము)

శంకాభియోగము. సం. వి. ఆ. పుం. అన
మానము మీఁదఁజచ్చిన వ్యాజ్యము.

శంకి. సం. విణ. (న్, నీ, న్) (సమాసాంతమున) ౧. సందేహపడుచున్నవాడు. ౨. భయపడుచున్నవాడు. ౩. (అగునని)వస్తువునున్నవాడు. ౪. అపాయముతో కూడినది.

శంకించు. సం. అ. క్రి. ౧. అనుమానించు, సందేహించు.

కా.పోరడగ మద్దింపం దలంపేని శంకింపం బట్టొకొవారు బ్రాహ్మణులె యేకీదైవ మైం పగన్. భార. ఉద్యో. ౩. ౧౦౩.

౨. జంకు, భయపడు.

వ. తన్నూర్తిసతందును నకులసహదేవ ద్రుపద విరాటులును దేవీమాద శంకించి మాటుమొగంబులతోనగ్గి చి రాసయంబును భార. ద్రోణ. ౫. ౬౩.

వ. ఇంచుకయుఁ దడయ శంకించి మార్క. ౧. ౧౬౭.

స. క్రి. తలఁచు, ఊహించు.

మ. దేవా నిన్ను మత్స్యమి గా, శరణం బ్రాప్తవునస్సముద్యవునిగా శంకించెదన్ జెప్పె. హరి. పూ ౩. ౧౯౦.

శంకితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. సందేహము నొందినది. భయపడినది. ౨. సందిగ్ధము, వితర్కితము, అనుమానముగలది; అనుమానింపఁబడినది. ౩. నిశ్చయములేనిది. ౪. భయంకరమైనది. ౫. ప్రైర్యములేనిది, దుర్బలము.

శంకితవర్ణుడు. సం. వి. అ. పుం. చోరుడు, దొంగ.

శంకితుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. సందేహముఁ బొందినవాడు. ౨. భయపడినవాడు. ౩. అనుమానింపఁబడినవాడు.

శంకిలు (లు) సం. అ. క్రి. శంకించు. కడరెత్తి మ్రోయ వెలుచును, జడనిధు లినుండెండగాయ శంకిలు. భా. రా. బాల. ౧౨౬.

శంకుకర్ణము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) శంకువు వంటి చెవులుగలది. వి. అ. పుం. గర్భము, గాడిద.

శంకుకర్ణుడు. సం. వి. అ. పుం. స్కందుని యనుచరులలో నొకడు.

శంకుజీవ. సం. వి. అ. స్త్రీ. నీడగడియార పుముల్లు.

శంకుతరువు. సం. వి. ఉ. పుం. సాలవృక్షము, మద్దికెట్టు.

శంకుల. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. ఒకవిధమగుకత్తి; శస్త్ర చికిత్స చేయుటకుపయోగించు వాడియైన రెండంచులుగల సాధన విశేషము.

౨. అడక తైర.

శంకులూఖండము. సం. వి. అ. పుం. కత్తెరతోఁ గత్తిరించిన వక్కముక్క.

శంకువు. సం. వి. ఉ. పుం. ఈఁటె, చిన్న యీఁటె, బాకు, ౨. స్తంభము, గాడు

మ. తప్తాయస శంకు కాండములఁ దోడ్తోఁ గొట్టుచున్ గి-కగుల్ శివధర్మ ర-౯౦

౩. మేకు; గసిక. ౪. వాడియైన బాణాగ్రము, బాణాగ్రమున వెనుకనుఁ దిరిగియుండెడి కొన. మధ్యాగ్గర. మృదుగోమములు శంకునిభకర్ణముల్ మెత్తనివలుదాడుగును, నిడుదచచ్చులు.. భార. ఆది. ౭-౯౮.

౫. మొరడు, కొమ్మలు కొట్టివేసిన చెట్టు మొదలు ౬. నీడ గడియార పుముల్లు. ప్రాద్దుకట్టుటకై నీడను గొలుచుట కుపయోగించు కొయ్యచీల.

౭. పండ్లెండగుళములు పఠమాణము. ౮. కొలత కట్టి, కొలతబద్ధ. ౯. పదిభిర్వములు, పదిలక్షల కొటులు. (దశకోటి = సంఖ్య యని వాచ.)

౧౦. అనుయోక్త యీనె ౧౧. పుట్ట చీమల పుట్ట. ౧౨. మగగుఱి, మేధ్రము. ౧౩. ఒకజాతి చేప. ౧౪. రాక్షసుడు. ౧౫. విషము.

౧౬. సాపము. ౧౭. మాంస. ౧౮. విక్ర మార్కుని కొలుపులో నుండిన నవరత్నములనఁబడువారిలో ఒక కవి. ౧౯. శివుడు. ౨౦. సాలవృక్షము. ౨౧. మృదుడు. ౨౨. గంభద్రవ్య విశేషము.

శంకుస్థాపనము. సం. వి. ఆ. న. గృహనిర్మాణాంధ శమయమున భూమిలో శంకువును స్థాపించుట.

శంఖకము. సం. వి. ఆ. పుం. న. శంఖము. పుం.

౧. శిరోరోగము. ౨. కర్ణాస్థి చెవియొక్క. న. శంఖముతోఁజేసిన హస్తాధరణము, సంకులు.

శంఖకారకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శంఖములు చెక్కుట వృత్తిగాఁగల యొక సంకీర్ణజాతి వాఁడు. ఇట్లే శంఖకారుడు.

శంఖశ్రీరము. సం. వి. ఆ. న. అసంభవ వస్తువు (ఇది గగఃకుసుమము, శశివిషణము వంటిది.)

శంఖచరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. లలాటిక; నొసటఁ బెట్టుకొనెడి బొట్టు.

శంఖచర్చి. సం. వి. ఈ. శ్రీ = శంఖచరి.

శంఖజము. సం. వి. ఆ. పుం. (పాపురపు గ్రుడ్డు పలె నుండెడి) పెద్దముత్తము.

శంకద్రావ (క)ము. సం. వి. ఆ. పుం. శంఖములఁ గరఁగించెడి యొకానొక ద్రావకము; ఔషధ ద్రవ్యవిశేషము.

శంఖనఖము. సం. వి. ఆ. పుం. ఘృద్రశంఖము, నత్తగుల్ల; ఘృద్రజల జంతువిశేషము; నత్త.

శీ. గులకరింతయు నీరు గుట్టు శంఖనఖములు పులు కానీ ననీమిరి బుంగపురువు.

హంస. ౪-౧౮౬.

శంఖప్రస్థము. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రునిలోని కలంకము.

శంఖభృత్తు. సం. వి. త్. పుం. విష్ణువు.

శంఖము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. సంకువు.

౨. లలాటాస్థి, నడుటి యొక్క, ౩. చెవికి దగ్గఱగా నుండెడి యొక్క; కణఠ యొక్క, ౪. ఏనుఁగుదంతముల మధ్యప్రదేశము, ౫. సంఖ్యా విశేషము. నూలు బుర్రములు. ౬. యేదసంబంధ

మైన వాద్యము, ౭. శనియనెడి నుండద్రవ్యము. ౮. కుబేరుని నవనిధులలో నొకటి.

మ. ఒక శంఖంబునఁ బొంగునర్థపతి యొద్దో గంబు దామున్ భజిం, పక.....బిల్వ. ౧-౩౧

శంఖము క్త. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ముత్తైపుఁజిప్ప.

శంఖముఖము. సం. వి. ఆ. పుం. మొసలి, మకరము.

శంకలిఖితుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. వ్యాయముగా బ్రవర్తించురాజు. ద్వి. వ. శంఖలిఖితులు. స్మృతి కర్తలగు శంఖుఁడు, లిఖితుఁడు నను నిరువురు ఋషులు.

శంఖ. సం. వి. త్. పు. ౧. సముద్రము. ౨. విష్ణువు. ౩. శంఖముఁడువాఁడు. ౪. శంఖముల పనిచేయువాఁడు.

శంఖని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. (శంఖిని, చిత్రిని, మాస్తిని, పద్మిని అనెడి నాలుగుజాతులలో నొక జాతి యాఁడుది)

చ. నడుముకృశంబు పిన్న శఘనంబు కుచంబులు గట్టి పెండ్రుక,ల్నిడుపులు గన్నులామెఱుంగు నిగ్గులు కాంతకు వింతభోజనం, బడరుఁ బ్రియంబుఁగోపమునయంబు సమంబులు దానఁగొండెమీ, రృదవిను రక్తపుష్పవట రాగిణి శంఖిఁగా నెఱుంగుమీ.

సింహ. ౧-౨-౨౧౫.

శంఖుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. విష్ణునిచేఁ జేంపఁబడిన యొకానొక రాక్షసుఁడు. ౨. శంఖలిఖితులను స్మృతికర్తలగు ఋషులలో మొదటి వాఁడు.

శంతుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. శంతుఁడు.

శంతనూవు. సం. వి. త్. పు. ఒకానొక చంద్రవంశపురాజు. ఇతఁడు గంగానర్తవతులను తెండ్లాడి గంగయందు భీష్ముని, సత్యవతియందు చిత్రాంగద విచిత్రవీరులను గణెను.

శంతాతి. సం. విణ. ఇ. సుఖము గలిగించు
వాడు, సుఖప్రదుడు.

శంప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మెలుపు,

కా. ఆదైత్యేంద్రమహానః గొల్పిరి మహాద్య
ద్రత్న హారావ్యుత్ పాదాబ్జక్లృణదచ్చనూ
పురలు శంపాసంపతుద్యత్తనల్.
వార. ౧-౯౭.

శంపాకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. లక్క.
౧. పాకము, పరిణామము, పక్షమగుట.
౩. తేల.

శంబపాణి. సం. వి. ఇ. పుం. ఇంద్రుడు.

శంబ(భ)ము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. సుఖము
గలది, అదృష్టవంతము. ౨. సుఖహీనము, దుర
దృష్టవంతము.

వి. ఆ. పుం. ౧. వజ్ఞాయుధము.

మ. సమిదుద్వోద్భవిత హోతి భృద్దళన విస్ఫారపృథా
వాప్తిమైక్షమః బెంపందియుదగ్గి జిష్ణుయోతి
నిచ్చల్ బల్ మొనల్పూపు శంబమువైధాటికిఁ
జయ్యెన్ స్వదల నీష్టాభర్త ధామాగ్ని కర్మమ
బింబోపధివారతిచ్చు సహరజ్ఞావాస యాత్యో
వలన్.
చందికా. ౫-౭౮.

౧. గోత్రాటి యినుపపొన్ను. ౩. నడుమునకు
జాట్టుకొనెడి యినుపగొలును. ౪. చోలుగా
దున్నుట; రెండవమాలు దున్నుట.

శంబరము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) శ్రేష్ఠమైనది.
ఉత్తమము.

వి. ఆ. పుం. ౧. పర్వతము. ౨. ఒకజాతిలేడి.

ఉ. శంబరశోషణక్రియకుఁజాలిదురంతతరప్రతా
పరే, ఖంబి కాంగకంబులకు గాఁక ఘటించి
హరిత్తురంగనే, వ్యంబునుహరిలోద్ధతము నై
శతాంగము నెక్కియన్నిచా, ఘంబుఁబెద్ది నీ
యువతికాముడు కామునిఁదెల్పెనాల్పగన్
పంచతంత్రము. ౧-౨౯౫.

౩. ఒకజాతిచేప. ౪. యుద్ధము. ౫. చిత్ర
మూలము. ౬. లాడ్డుగ. ౭. ఏలుదుద్ది. ౮. ఒక
రాక్షసుడు.

స. ౧. నీరు. ౨. మేఘము. ౩. ధనము.
౪. వ్రతము. ౫. చిత్రము.

శంబరసూదనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శంబరుని
సంహరించినవాడు. ప్రద్యుమ్నుడు, మన్మథుడు.

శంబరారి. సం. వి. ఇ. పుం. శంబరాసురునకు
శత్రువు. ప్రద్యుమ్నుడు. మన్మథుడు. లే. గీ....
జగతి నెంతటి యుపకారి శంబరారి. విజయ
౧-౧౦౩

శంబరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మాయ. గారడి.
౨. మాయావిని, గారడిచేయు శ్రీ. ౩. ఎలుక
బడిహార.

శంబరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పృథ్యుమ్ను
నిచేఁజంపఁబడిన యొకరాక్షసుడు.

సీ. పెండ్లెళ్ళలోనవత్తి నాడువక్రితలెల్ల, మయ
శంబరులలోని మాయలెల్ల నిరంకుశో. ౨-౪౩

౨. జినదేవుడు.

శ(స)ంబలము. సం. వి. ఆ. పుం. స. ౧. తీరము
ఒడ్డు. ౨. పాదేయము, తోవబలైతెము.
౩. అనూయ. ఓర్వలేదు.

శంబువు. సం. వి. ఉ. పుం. కప్పచిప్ప, ఆలిచిప్ప

శంబూక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. = శంబువు.

శంబూ(బు)కము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కప్ప
చిప్ప. ఆలిచిప్ప. ౨. చిన్న శంఖము. ౩. నత్త.
౪. ఏనుగు కుంభస్థలము నడిమిచోటు.

శంబూకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక
కుండ్రపన్నీ.

శంభలి (భీ) సం. వి. ఈ. శ్రీ. కట్టిని, దూతిక
కుంఠెనకలై, అంకులాడి.

౪. ఆసారప్రసారంబులు చేయు శంభరీజనంబుల
చేతనుమారాకయెఱింగించిన.... భీమ. ౧-౧౭.

శంభుప్రియ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. దుర్గాదేవి.
౨. ఆమల. ఉనికిచెట్టు.

శంభువల్లభము. సం. వి. అ. న. తెల్లతామర
పువ్వు.

శంభువు(డు). సం. విణ. ఉ. శుభము నిచ్చు
వాడు. సుఖకరుడు. సుఖమునిచ్చువాడు.
వి. ఉ. పుం. ౧. శివుడు. ౨. బ్రహ్మ. ౩. మని.
ర. ఒకజాతి సిద్ధుడు. ౪. విష్ణువు. ౬. తెల్ల
జల్లేడు. 1

శంయువు. సం. విణ. ఉ. సుఖముకలది,
శుభాన్నితము.

శంవము. సం. వి. అ. పుం. ౧. క్రమపద్ధతిని
దున్నట్లు. ౨. వజ్రాయుధము. ౩. గోకటి
యినపాపాన్ని.

శంస. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. స్తుతి, పొగడ్త.
౨. శోక, ఇచ్ఛ. ౩. కథనము, చెప్పట
ర. మాట, పలుకు. (మే.ని)

శంసనము. సం. వి. అ. న. ౧. స్తుతించేట,
పొగడుట. ౨. చెప్పట. కథనము. ౩. శంత
పాతము చేయుట.

శంసి. సం. విణ. (న. నీ. న.) (తఱచుగ సమా
సాంతమున) ౧. స్తుతించువాడు పొగడువాడు
౨. చెప్పవాడు, తెలుపువాడు ౩ భవిష్యత్తు
చెప్పవాడు. ౪. గురగంబోవుపనినినూచించువాడు.

శంసిలము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. పొగడ
బడినది, స్తుతిపబడినది, ౨. చెప్పబడినది,
వచింపబడినది. ౩. శోరబడినది, ర. నిశ్చ
యింపబడినది, ౪. స్థిరపఱుపబడినది. ౬. వింద
యాశోపింపబడినది. ౭. నవ్వబడినది.

శంస్త. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. స్తోత్రపాతకుడు.
౨. మంత్రములు పఠించుద్విజాడు.

శకకర్త. సం. వి. ఋ. పుం. శకమునకు మూల
పురుషుడు. (విక్రమార్కుడు, కాలివాహనుడు
క్రిస్తు. మొ).

శకటచిలము. సం. వి. అ. పుం. నీరశోడి.

శకటము. సం. వి. అ. పుం. న. ౧. ఒకవిధమగు

యానము బండి. ౨. గోహిణి నక్షత్రము. పుం.
౧. శకటమువలె నేర్పఱుపబడిన సేన, శకట
పూహము. ౩. రెండువేల పలముల బరువుగల
బండిబరువు. ర. తినిశవృక్షము, నెమ్మి చెట్టు.
ధాన్యము బాగుచేయుసాధనము.

శకటాక్షము. సం. వి. అ. పుం. బండియిరుగు.

శకటారి. సం. వి. ఇ. పుం. శకటానుగుని శత్రువు.
కృష్ణుడు.

శీ. శకటారి నెమ్మొముసరి యెండురేదని ద్విజ
రాజువై నానబెట్టవచ్చు. రాధికా. ౨-౪౬

శకటాహ్వా. సం. వి. అ. స్త్రీ. గోహిణి నక్షత్రము.

శకటిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. చిన్నబండి.

శకటుడు. సం. వి. అ. పుం. శ్రీకృష్ణునిచేజంప
బడిన యొక్కరాక్షసుడు, శకటాసురుడు.

శకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. సుద్ర సిద్ధుడగు
రాజగజ్యారంభముతోఁ బరిగణింపబడు కాల
విశేషము. (యుధిష్ఠిరశకము, విక్రమాదిత్యశకము,
కాలివాహనశకము, మొ) క్రిస్తుశకము తర్వాత
దెబ్బది యెనిమిది సంవత్సరములకు, బ్యారంభ
మైన కాలివాహనుని కాలము ౨. కాలివాహన
శకము. (శకవర్షములు) ౩. దేశభేదము. ర జాతి
భేదము, పాండ్రకజాతితోపాటు చెప్పబడిన
యొక తెగ.

శకలము. సం. వి. అ. పుం. న. ౧. భాగము,
అంశము, ఖండము, ముక్కగునుక. న. ౧ చెట్టు
పట్ట ౨. చేపవైపాలను.

శకలి. సం. వి. న. పుం. చేప, మత్స్యము

శకలితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ముక్కలుగాఁ
జేయబడినది.

శకాంతకుడు. సం. వి. అ. పుం. శకులనశింప
జేసినవాడు. విక్రమాదిశుండు. విక్రమార్కుడు

శకాబ్దము. సం. వి. అ. పుం. శకములో నొక సంవత్సరము, శాలివాహన శకమునకు సంబంధించిన సంవత్సరము.

శకారి. సం. వి. ఇ. పుం. శకాంతకుడు

శకారుడు. సం. వి. అ. పుం. రాజయొక్క యొంపుడు కత్తెకు దోడబుట్టినవాడు. (మా. వృచ్ఛకటిక)

శకుంతము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పక్షి ౨. నీలిరంగుల పాలపిట్ట. ౩. పక్షివిశేషము. ఒకజాతిపిట్ట. ౪. కీటవిశేషము, ఒకజాతిపురుగు.

శకుంతల. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. విశ్వామిత్రుని మేనకయందుబుట్టిన కూతురు.

శకుంతి. సం. వి. ఇ. పుం. పక్షి.

శకుంతిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. పక్షి ౨. ఒక జాతిపిట్ట. ౩. మిదుత. శలభము.

శకుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒకానొకరాజు. ౨. ఒకజాతి మనుష్యుడు.

శకునజ్ఞ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. బల్లి.

శకునజ్ఞుడు. సం. వి. (అ. ఆ. అ) శకునము (రాబోవుభాగుభముల నూచించు నిమిత్తములు) తెలిసినవాడు.

శకునము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పక్షి, పిట్ట. ౨. పక్షి విశేషము, రాబందు, ఒకజాతి గ్రద్ద ౩. గానవిశేషము.

న. ౧. భుభాగుభముల నూచించునట్టి నిమిత్తము.

శే.గీ.....మంచిశకునంబులివిగొ నామాటజూడు కన్నెయిలానడబెట్టిగాగలడునీకు.

విజయ. ౨-౧౫౯.

గీ. ఎల్లవారికి శకునంబులెల్లఁబలికి బల్లితాబోయి తొట్టిలాబడినరీతి. రాధికా. ౩-౪౬.

శకుని. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. పక్షి, విమానము ౨. రాబందు, ఒకజాతిగ్రద్ద. ౩. దుర్నాధుని

మేనమామ. ౪. కృష్ణునిచేజంపబడిన యొక రాక్షసుడు. ౫. (బోధి) పంచాంగములలో నొకటగు కరణములందలి భేదములలో నొకటి ఈ. స్త్రీ. ౧. ఆడుబిచ్చుక, పక్షివిశేషము. ౨. నల్లగోరువంక.

శకుని ప్రవ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పక్షులు నీరు త్రాగడి తొట్టె.

శకునీశ్వరుడు. సం.వి.అ.పుం. గరుత్మాంసుడు

శకులము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒక జాతిచేప.

శకులా(ల్యా)దని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఒక విధమగు మందుచెట్టు కటుకరోహిణి. ౨. నీటి పిప్పిలి ౩. జటామాంసి ౪. ఎఱ్ఱవానపాము.

శకులార్భకము. సం.వి.అ.పుం. ఒకజాతిచేప.

శకులి. సం. వి. న్. పుం. మత్స్యము. చేప (రూ. శకిలి)

శకృత్కరి. సం. వి. ఇ. పుం. దూడ, వత్సము. (శకృత్కరి. ఈ. స్త్రీ మాడవన్నది)

శకృత్తు. సం. వి. త్. న. పశుమలము, పేద, మలము.

వ. తాదసావహా: మేహన నిష్ఠీవసపాషాణశక్య ద్రవ్య ప్రక్షేపణ పూరితాత దురుక్తలంబరి భూతుండైనను. గదనంబెట్టక.

భాగ. పంచమస్కంధము ౭౦.

శకృత్పిండ(క)ము. సం.వి.అ.పుం. పేడముద్ద.

శకృరి. సం.వి.ఈ. స్త్రీ. ౧. చది. ౨. ఒడ్డాణము. మొలనూలు. ౩. సంతోర్ణజాతి స్త్రీ ౪. వేలి, అంగురి.

శకృ(కృ)రము. సం. వి. అ. పుం. ఎద్దు. వృషభము.

శక్తము. సం. వి. (అ. ఆ. అ) ౧. సమర్థము. శక్తిగలది. ౨. బలవంతము బలాధ్యమైనది. ౩. సమృద్ధము సంపదగలది. ౪. అభిధాశక్తి.

గలది, అభిధామాలమున నర్థమును బిలుపునది.
(పదము) ౫. తెలివిగలది.

శక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. శరీరబలము.

౧. సామర్థ్యము .3 రాజకీయము లగు ప్రభు
మంత్రోత్సాహశక్తులలోనొకడు. ౪. (తంత్ర)
పీతాధిష్ఠానదేవత.

క. తగ నాశక్తికినభిముఖి, యగుచుంబద్ధాసనస్థ
యైమాన్యుండెన్. కళా. 4-189.

౫. ఆయుధవిశేషము, ఒకవిధమయిన యాయు
ధము.

మ. లక్ష్మణశక్తిం బడవైచిగానువిభువైశస్త్రాని
వర్ణింపఁగన్. దశావ ౭-౧౩౪

౬. ఈతె కార్యము నుబుట్టించుటకు
యోగ్యమైన కారణనిష్ఠమగుధర్మము. ౮. అభిధా
లక్ష్మణవ్యం జనలనెడి శబ్దశక్తులలో నొకటి
౯. అభిధాశక్తి. ౧౦. గౌ. ౧౧. లక్ష్మి.
౧౨. ఆడుగుటి ౧౩. ఖడ్గము. ౧౪. పాచిక
౧౫. ప్రతిధ.

శక్తిగ్రహము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) (శబ్ద)
శక్తినిగ్రహించునది. వి. ఆ. పుం. అర్థబోధక
తాయాపమగు (శబ్దనిష్ఠ) వృత్తినిచెలిసికొనుట.

శక్తిగ్రహము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.)
అర్థమును నిశ్చయించునది, స్థిరపరచునది,
(హేతువు.)

శక్తిత్రయము. సం. వి. ఆ. న. ప్రభుమంత్రో
త్సాహశక్తులు.

శక్తిధరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) బలము
గలవాడు. వి. ఆ. పుం. ౧. ఈతెపట్టిపోరాడు
యోధుడు. ౨. కుమారస్వామి. (శక్తిధన్వాడు)

శక్తిపాణి. సం. వి. ఇ. పుం. = శక్తిధరుడు

శక్తిమంతుడు. సం. విణ. (త, మతీ. త)
శక్తిగలవాడు, బలముగలవాడు.

౧. సామర్థ్యముగలవాడు.

శ(స)క్తువు. సం. వి. ఈ. పుం. న. యవ
చూర్ణము, సత్కృతు, పేలపిండి.

శక్తుడు(పు). సం. విణ. (ఈ) ప్రియముగా
మాటలాడువాడు, ఇప్టముగామాటలాడువాడు
(శక్తుడు)

శక్యప్రీతికారము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ)
శక్యమైనప్రతిక్రియగలది. ప్రతిక్రియచేయశక్య
మయినది.

శక్యము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. సాధ్య
మైనది, సాధింపదగినది, చేయదగినది.

కం. ఎన్నఁకిని మోపెట్టుచుదివ్యశక్యంబుగాని
దృఢకార్యకమున్.

ఈ. వింతయై కాముశక్తి నడివింపఁక శక్యమె
యెట్టివాఁకిన్ భార. ఆది 7-5౪.
భార. ఆది. 7-25.

ఆ. వె. తరుణి విభ్రమంబుతలపోయ శక్యమే,
ధాతికై నవానితాతికై. నిరంకుశ2-33

౧. నెఱవేర్చదగినది, జరుపదగినది. ౩. అభిధా
వృత్తిచేఁడెలుపఁబడినది. (అర్థము.)

శక్త్యార్థము. సం. వి. ఆ. పుం. అభిధాచేఁడెలుపఁ
బడినయర్థమువ్యతి లక్ష్యార్థము. వ్యంగ్యార్థము.

శక్యగోపము. సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రగోపము,
ఆనుద్రపుగు.

శక్రజము. సం. వి. ఆ. పుం. కాకి. ఇట్లే శక్ర
జాతకము) మొ.

శక్రజిత్తు. సం. వి. త. పుం. ఇంద్రజిత్తు, రావ
ణుని పుత్రుడైన మేఘనాథుడు.

శక్రద్వారము. సం. వి. ఆ. = హరిద్వారమును
తీర్థక్షేత్రము.

సీ....ను, తూర్పులు శతశృంగమునను ద్రోణ,
మునను, శక్రద్వారమున మహాధ్వరములు,
నీసి. భార. కాంతి 6-213.

శక్రధను(పు)స్సు. సం. వి. న. న. ఇంద్ర
ధనుస్సు.

శక్రధ్వజము. సం. వి. ఆ. పుం. = ఇంద్రధ్వజము.

శక్రపాదపము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మటజ
వృక్షము. ౨. దేవదారువృక్షము.

శక్రభవనము. సం. వి. ఆ. న. స్వర్గము. ఇంద్రుని
వివాసము.

శక్రభవనము. సం. వి. ఆ. పుం. స్వర్గము,
ఇంద్రునివాసము.

శక్రభూధవ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. వెణుపుచ్చ,
ఇంద్రవారుణి.

శక్రమాతృక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఇంద్రుని
తెక్కము. నిలువబెట్టెడు కజ్జిస్తంభము.

శక్రము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అక్షరవృక్షము.
౨. మటజవృక్షము. ౩. గుడ్డగూబ. ౪. శ్రేష్ఠా
సక్షత్రము. ౫. పదునాలుగుసంఖ్య.

శక్రమూర్ధము. సం. వి. ఆ. పుం. వర్మికము. పుట్ట.

శక్రశాల. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. యజ్ఞశాల.

శక్రసుతుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు.
౨. అర్జునుడు. ౩. వారి(ఇట్లే శక్రకాత్మజుడు. ము)

శక్రస్పష్ట. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. హరితికి. కరక.

శక్రకాఖ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. గుడ్డగూబ.

శక్రకాశనము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మటజవృక్షము.
౨. భంగుతోజేసి మద్యము.

శక్ర. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. మేఘము. ౨. వక్ర
యధము. ౩. పర్వతము. ౪. ఏనుగు.

శక్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు.
౨. శక్రుడు.

శక్రోత్పాదము. సం. వి. ఆ. పుం. భాద్రపద
కుక్షిద్వాదశివాఁడింద్రు నుద్దేశించి చేయబడెడి
యోగము. (ఇట్లే శక్రోత్పవము.)

శక్రము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు.

శక్రరి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పదునాలుగు భండము.

శచి. సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. ఇంద్రునిభార్య.

శచీపతి. సం. వి. ఇ. పుం. ఇంద్రుడు.

శట. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. యోగులజడ. ౨. సింగపు
జాలు.

శటము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పుల్లినెనది.
౨. ఒంగునది.

శటి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. కచోరము.

శట్టకము. సం. వి. ఆ. న. శేయు, నీరు గలిపిన
బియ్యపుండి. ఘృతముల మిశ్రముయినా కాలి
చూర్ణము.

శతకోపము. వి. విస్తారమున భక్తుల తలపై
నుంచెడి విష్ణుపాదములు గల పాత్రవిశేషము.
శతకోపము పెట్టు = వంచించు.

శీ. వడిసాధుజనుల సర్వసమ్మతగాని శతకోపముల
బెట్టినగురులెరముగ. (శతకోపము అని. వా.)
సిం. వార. ౨౬.

శతకోపుడు. శతకోపుడు. సం. వి. ఆ. పుం.
రామానుజస్వామికి మఱియొక యవతారమున
పేరు.

వ.... అతండయిటమీద శతకోపసమాఖ్య
సంభవించి.... భూకలముల బావనము నేయం
గలవాఁడు. ఆము. ౬౬-౬౬.

శతము. సం. వి. ఆ. పుం. కోపము. (ఈ యర్థ
మిచ్చటనే కానవచ్చుచున్నది)

ద్వి. శోడపులుడాఁచియీ భూర్తలమీఁదసడివైచి
విభునకు శతములుట్టింప. ద్వి. పరమ.
౩. ౨౦౬. పా.

శతము. సం. వి. ఆ. పుం. ఉమ్మెత్తపెట్టు. న.
౧. ఇనుము. ౨. మంతుపుట్టె.

శకుండు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. మౌన
శుచ్చవాడు, వంతుడు.

మహాస్థగర్. ఘనః తిమ్మక్షితికాగ్రణి శతక
మశ్రగావ సంఘాతివాతా శవరాధాకాంత
దంతి స్థిరీకరుల జంబాటమర్ మాని...
మరుచ. ౧-౨౦౯

ఆ. చతులుకాని భృత్యుల నియోగింప, భవుని
పూజితము. శివధర్మ. 1-209.

౨. దుష్టుడు. దుర్మార్గుడు. వి. ఆ. పు.
౧. మౌనవాడు. ౨. శృంగారనాయకులలో
నొకడు.

౩. మూర్ఖుడు. బుద్ధిలేనివాడు. ర. మధ్యవర్తి.

౪. సోమ, అలసుడు.

శతము. సం. వి. ఆ. స. ౧. జేయము. ౨. గంభాయి
చెట్టు.

శతసూత్రము. సం. వి. ఆ. స. ౧. జేయపవార
౨. జేయపవారతో నల్లినవల. ౩. మోహ త్రాడు.

శతకము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) ౧. నూలు
సంఖ్యగలది. ౨. నూలువస్తువులుగలది.

వి. ఆ. స. ౧. శతము, నూలు. ౨. నూలుపద్ధతి
మల సమూహము. ఉదా|| సూర్యశతకము.

శతకుంభము. సం. వి. ఆ. పుం. బంగారుగని
గల యొకానొక పర్వతము. స. బంగారము.

శతకోటి. సం. విణ. ఇ. నూలుచేయగలది; వి. ఇ. పుం.
వజ్రాయుధము. శ్రీ. నూలుకోట్లు.

గీ. ప్రబలఖలుగోత్రహృతి నీపదసఖులై, చాలు
శతకోటి సాధనంచలమాట. వసు. ౩.

శతక్రతువు. సం. వి. ఉ. పుం. ఇంద్రుడు.

శతఖండము. సం. వి. అన. బంగారము.

శతగుణము. సం. విణ. అ. ఆ. ఆ నూలుచెట్టు
(ఇట్లే శతగుణితము)

శతగ్రంథి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. దూర్వ. గతిక.

శతఘ్ని. సం. వి. ఉ. శ్రీ. ౧. ఆయుధవిశేషము
౨. ఆడురేలు. ౩. గగనోగవిశేషము. పశ్చిమలోఁ
బుట్టుకోగవిశేషము. ర. కరంజము. కానుగు
చెట్టు.

శతఘ్నుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శతతమము. సం. విణ. (అ. ఉ. ఆ) మాటవది.

శతతారక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శతభిషానక్షత్రము.

శతదల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. పుష్పవృక్షవిశేషము.
తెల్లగులబీ | ఇట్లే శతపత్రిక.

శతద్రువు. సం. వి. ఉ. శ్రీ. ౧. పంజాబుదేశ
మునందలి ప్రకృతము. సట్లే = జ్ఞయశబదునది.
౨. గంగానది.

శతధా. సం. అవ్య. (తెలుగున దీనికి వ్యస్త
ప్రయోగములేదు.)

౧. నూలుమార్గముల, ౨. నూలుభాగముల
౩. నూలు మడుగుల ఆ. శ్రీ. దూర్వగతిక

శతధారము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. నూలు
ధారలుగాఁబ్రవహించునది. ౨. నూలుచులు
గలది. వి. ఆ. స. వజ్రాయుధము.

శతధృతి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు
౨. బ్రహ్మదేవుడు ౩. స్వర్గము.

శ. ఆకులరజస్సుననుండై, శతధృతి సద్వకుఁ
డయి పుట్టెఁడంద్రుడు-మార్కంపు. ౨-౧౯౯

శతవత్ర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శ్రీ. ఆడుది (విలియమ్స్)

శతవత్రకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పక్షివిశే
షము, (వద్రంగి పిట్ట) మానుగోయిల (ఇట్లే
శతచ్ఛదము)

శతవత్సరము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నెమలి
౨ సారసపక్షి. ౩. చార్వానుటము ర. ఒక
జాతి చిలుక. స. తామరపువ్వు.

శతపథబ్రాహ్మణము. సం. వి. ఆ. న. శుక్ల
యజుర్వేదమునకు సంబంధించిన వేదభాగము.

శతప(పా)దము. సం. విణ. (5) నూలుదుగులు
గలది. వి. శ్రీ. జెట్టి.

శతప(పా)ది. సం. వి. ఈ. శ్రీ. జెట్టి.

శతపద్మము. సం. వి. ఆ. న. ౧. నూలుతేమలు
గల పద్మము. ౨. తెల్ల తామర.

శతపర్వ. సం. వి. న్. శ్రీ. శుక్రనిభార్య.

శతపర్వము. సం. వి. న్. పుం. ౧. వెదులు.
౨. ఒకజాతిచెరువు.

శ్రీ. ౧. అశ్వయుజశుక్ల పార్శవాస్య. ౨. దూర్వ,
గజిక 3. కటుక తోపిడి 4. ర. వసదుంప.

శతపర్విక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. దూర్వ
గజిక 1. వసదుంప. 3. యవసస్యము.

శతపాదిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. జెట్టి.
౨. కాదుకొల్లి 1

శతపుష్ప. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సదాస 1 (4. ర)

శతపోనకము. సం. వి. ఆ. పుం. తోగవిశేషము,
ధాంధరము.

శతపోనము. సం. వి. ఆ. పుం. జల్లేడ.

శతప్రాసము. సం. వి. ఆ. పుం. కరవీరవృక్షము.

శతఫలి. సం. వి. న్. పుం. వెదురు.

శతభివ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. అశ్వనిమండి యిరు
వదిపాల్గవ వక్షత్రము.

శతభివజము. సం. వి. జ్. శ్రీ = శతభివ.

శతభీరువు. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకజాతిమల్లె 1

శతమఖుండు. సం. వి. ఆ. పుం. నూలుయజ్ఞ
ములు చేసినవాడు; ఇంద్రుడు.

శతమన్యువు. సం. వి. ఈ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు

సీ. శతమన్య కుద్ధాంత సాధకూటమిపాదగమ
పట్టు కాంచన కలశమనగ.

భీమ. ౨-౪౯.

గుడ్లగుబ.

శతమయూఖుండు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

శతమానము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. వెండి
యొక్క పలప్రమాణము. పలమెస్తు వెండి. ౨. ఆశ
కము, తూము, పరిమాణవిశేషము. 3. ముగళ
సూత్రము. ఈయర్థములంద్రలోకవ్యవహారమునఁ
గలదు.

శతము. సం. వి. ఆ. న. ౧. నూలు

గీ....కారవపుమార శతము భార్యలు నూలురు.
భార. ఆశ్రమ. 2-90.

౨. అధిక సంఖ్య.

శతముఖము. సం. విణ (ఆ. ఈ. అ) ౧. నూలు
ముఖములుగలది. ౨. నూలు మార్గములుగలది.
వి. ఆ. న. నూలుద్వారములు, నూలుమార్గములు

శతముఖ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చీపురుకట్ట.

శతమూల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. దూర్వగజిక 1

శతరుద్రీయము. యజుర్వేదాంతర్గతమైన "నమక"
మనువేదభాగము.

సీ. నరసింహము జపింప నరసింహము జపించు,
వాదిభైరవముఁకదియె నడుపు, శతరుద్రీయ
ముఁబూర, శతగుద్రీయముఁబూరు మామ
మజ్జపంబున విదియెచేయె నిరంకుశ. ౪-2౨.

శతరూప. సం. వి. ఆ. శ్రీ. బ్రహ్మదేవునిపుత్రుఁ
(బ్ర)హ్మయఃస్వసంబంధమునవామెనుభార్యగాఁ
జేసికొని యామెయందు స్వాయంభువమసుపును
గనినట్లుచెప్పదురు.) (వాచ)

శతవగ్గము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. అ) ౧. నూతేండ్లు
గలది. ౨. నూతేండ్లు వచ్చునది, నూతేండ్లు
వలకు సుండునది వి. ఆ. న. శతాబ్దము, నూతేండ్లు

శతవీర్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్లదూర్య. తెల్ల
గతిక 1. శతావరి పిల్లలేగలు.

శతనేధి. సం. వి. న. పుం. పుల్లప్రబులి 1

శతశక్తి. సం. ఆవ్య. (తెలుగునవ్యస్త్రప్రయోగము
గానరాదు.) ౧. నూలువిధముల ౨. నూలు
లెక్కను. ౩. నానాప్రకారముగా.

శతశాఖము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పెక్కు
శాఖలు గలది. ౨. నానాప్రకారము.

శతహృ (హృ)ద. సం.వి.ఆ. శ్రీ. ౧. మెలుపు.
౨. వజ్రాయుధము.

శతాంగము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. రథము, లేదు
వ.... ఆన్యోన్యభారానుష్టానల శతాంగతురంగ
నూతనేకు బాణాసనతమత్రాణ శిరస్త్రంబులు
ధరణిపయిందొరగిన....చిత్రభా. ౮-౨౪౮

౨. తినిశవృక్షము, పెమ్మిచెట్టు 1

శతాక్షి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. రాత్రి. రేయి.
౨. దుర్గాదేవి.

శతానందము. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణునిరథము.
విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) పెక్కుండ్రకానందముగూర్చు
నది.

శతానందము. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణురథము.

శతానందుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బ్రహ్మ
దేవుడు

౧. ఆనర్మలీలచేత శతానందుండధిక సంభృతా
నందుండై..... కళా. 5-29

౨. కృష్ణుడు ౩. అనూల్యాగారములపుస్త్రుడును
జనకమహారాజ పురోహితుడునగు నొకఋషి.

శతాబ్దము. సం. వి. ఆ. న. నూతొండ్లు.

శతాబ్ది. సం. వి. ఈ. శ్రీ. నూతొండ్లు.

శతాయు (స్సు) షుడు. సం.విణ. న. నూలు
సంవత్సరముల ఆయుర్దాయము కలవాడు.
(శతాయువు)

శతాగము. సం. వి. ఆ. న. వజ్రాయుధము.

శతారుషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కుష్ఠవ్యాధి.

శతారుస్సు. సం. వి. న. న = శతారుషి.

శతావరము. సం. వి. ఆ. పుం. నూలునాణెము
లదిండనము.

శతావరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. ఓషధీవికేషము.
పిల్ల లేగలు ౨. శచీదేవి.

శతి. సం. విణ. (య. నీ. న) ౧. నూలుమడుగులు
గలది. ౨. నానాప్రకారమైనది. వి. న. పుం
నూటింటికధికారి.

శతికము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. నూలు
గలది. ౨. నూటింటికి సంబంధించినది.
౩. నూటింటితో జరిగినది. ౪. నూటితోఁగొని
నది. ౫. నూలుగామాలునది. ౬. నూలునాణె
ములు లాభముగలది. (ఇటీవలత్యము)

శతేశుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నూటికధికారి
౨. నూలుగ్రామములు పాలించువాడు.

శత్రుంజయము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు
౨. గుజరాతునందలి ఒక పర్వతము.

శత్రుంత్రపుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శత్రు
పులను దవంపణతయ వాడు. శత్రువులజేంపు
వాడు.

శత్రుడు (పు). సం. వి. ఈ. పుం. పగవాడు.

౧. బలహీనులైనచో శత్రులఁజెలుచుట నీతి
బార. ఆది. ౬-౧౧౬

శత్రుకర్ణ ఋఁడు. సం. వి. (అ. ఆ. అ) శత్రు
పులను లోబలుచుకొనువాఁడు. శత్రువుల నోడిం
చువాఁడు. (ఇట్లే శత్రుదమనుఁడు. శత్రునిబర్హ
ఋఁడు. మొ||)

శత్రుఘ్నుఁడు. సం. వి. అ. పు. ౧. శత్రువులఁ
జేంపువాఁడు. రా. నుమిత్రాశ్రుతుఁడు; లక్ష్మణునిన్
సోదరుఁడు.

కా. శత్రుఘ్నుఁడు వడన్ మాతాశలబలచెన్
వైశ్యంబు వైశ్యంబునన్. శైమిని 6-146

శత్రువు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. జయించినవాఁడు
విరోధి. ౨. పగవాఁడు విరోధి. 3. తన రాజ్యము
నకుఁ బ్రక్కనుండెడి రాణి. ఆరి. ర. (శోఢితీ)
లగ్నమున కాలవస్థానము.

శత్రురి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. రాత్రి.

శదము. సం. వి. ఆ. పుం.

౧. ఫలమూలాది. కాకాహార విశేషములు.

౨. ఫలసాయము, ఆదాయము.

శద్రు. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. ఏనుఁగు. ౨. మేఘము.
3. అర్జునుఁడు.

(శ్రీ) ౧. పెలుపు. ౨. కలకంద.

శద్రువు. సం. వి. (ఆ) ౧. నడచుచు. ౨. పడి
పోవుచున్నది, ప్రిణించుచున్నది.

శనము. సం. వి. (అ. ఆ. అ) ౧. కాంతమైనది.

౨. మృతమైనది.

శని. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. నవగ్రహములలో
నొక గ్రహము. నూర్యపుత్రుఁడైన శనైశ్చరుఁడు.

నీ. నలునకాశని చేతియలఁత హాశ్వంత్ర మహి
పాల మాలికామాంబు నిరంకుశోర-౯౩

౨. శనివారము. 3. శివుఁడు. ౪. దురదృష్టము.

గీ. కాల శని యుండెనో జవరాలిఁబాసి యేల
వచ్చితి నాబుద్ధికులిపోను. రాధికా 3-౧౦౦

శనిజము. సం. వి. అ. న. మిరియము.

శనిప్రదోషము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్రయోదతి
శనివారమునాటి సాయంకాలము.

శనిప్రియము. సం. వి. ఆ. న. ఇంద్రనీలము.
రత్నవిశేషము.

శనివా(స)గము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏడువార
ములలో నొకటి, శనిదేవతగాఁ గల దినము,
స్థిరవారము.

శనివారపుజడి. మి. వి. = ఎడతెగక యుండు
చది; ఎడతెగక కురియు వాన.

నీ. చెవులు చిందలనోవఁ జెలఁగు శనింద్రుల
పోరంటిమే శనివారపు జడి. కళా ౬-౨౦

శనివారోత్సవము. సం. వి. ఆ. పుం. = శివ
శేకవులకుఁ బ్రీతికరముగా శనివారమునఁ జేయు
సుత్సవము.

మ. శని వారోత్సవమాచంచె మునిశిష్య వ్రాత
మున్ దాను. భీమ ౨-౬౬

మ. శనివారోత్సవ వేళ గన్పొనియె. కాశీ 3-౧౪

శనిశరము. వి. ఒక బాతిడేగ.

గీ. వారణంబును జలకట్టై వై గిడు, చంచదము
సాగువము శని శరము మించు చేష్టమును
తిరుకాదిగ వేర వేర, నొప్పుడేగల జలగూర్పు
కుండులు యును. ప్రబుధ. ౧౯౪

వ. మఱియు సాగువంబులు శని శరంబులు
వారణంబులు చేసదంబులు జలకట్టైలు తగుట
మించు మొదలగు డేగలం గరంబుల గల
చెత్తంబుల మాత్రించి. ఇందు ౨-౬౦

శనై శ్చరుఁడు. సం. వి. (అ. ఆ. అ) మెల్లఁగా
నడచువాఁడు వి. ఆ. పుం. శని.

శవధవత్రము. సం. వి. ఆ. న. ప్రమాణ పత్రము

శవధము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. తిట్టుట

అ. కాపము 3. ప్రమాణము ప్రతిష్ఠ

క. తానొక నిజమఃపోలియిటాని పలికెఁ బెక్కు
శపథములు..... భోజరా. ౬-౫౬

ఆగ్నిప్రమాణము. మొ. ౪. ఒట్టు పెట్టుకొనుట.

శవనము. సం. వి. అ. న. ౧. శపథము.

అ. నిందించుట. దూటుట. నిండ.

శృపి(యి)ంచు. సం. స. క్రి. తిట్టు. నిందించు.

వ. మా తండ్రీ మమ్ముఁ దిర్యగ్గోని జానుల
రగుఁడని శపించి తన సత్ప్రవర్తకులు ప-
చాలింపదలంచి..... మార్క ౧-౭౯

ఉ. కీడు నిది చేసినదేమి వృథాశపింతురే....
మను. ౪-౨౭.

వ. మనువ్య పక్ష పాతంబున నన్ను ఛక్కరించి
తి. మనుష్యులు గండని శపియించితోఁ
ప్రసన్నులైయున్నాఁడని. మార్క ౧-౧౨౬

క. మూలి శపియించె నపుడ య్యసితావేక్షణల
రాజయక్తు ధోధం దెసఁగ నశియింప....
మనుచ. ౪-౯౧ ద్వి. పరిమ. ౧-౨౨

శప్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. శపింపఁ
బడినది. అ. ప్రమాణము. చేయఁబడినది.
3. నిందింపఁబడినది.

శఫము. సం.వి.అ.పుం. న. ౧. గొఱివ. డెక్క

అ. చెట్టుకేరు.

శఫరము. సం. వి. అ. పు. మత్స్యవిశేషము;
ఒక జాతిచేప.

శఫరుకము. సం. వి. అ. పు. పెట్టె; పాత్ర.

శబరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. చేయి అ. నీరు

శబరలోధము. సం. వి. అ. పుం. అడవి
లాద్ధుగఁ జెట్టు

శబరాలయము. సం. వి. అ. పుం. కోయ
గూడెము. పక్కణము.

శబరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. చెంచెత్. శబర శ్రీ.

అ. రామధర్మరాలయన యొకకోయది.

శబ(వ)రుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. కొండ
వాడు. కిరాతుడు అ. శివుడు 3. మిహంసా
కాస్త్రమున గ్రంథకర్తయు వాఘాతయునైన
శబరాచార్యుడు.

శబల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పలురంగులు గల
యావు. అ. కామధేవు.

శబలత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిత్రవర్ణత్వము.

శ్రీత్యశివాత్మాలంబన తత్వాక్షేపాత్త శబలతా
సంగత్..... భార. విరా. III-1.

శబలము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. చిత్ర
వర్ణముగలది. పలు రంగులు గలది. అ. వేలు
వేలు భాగములుగా విభజింపఁ బడినది. 3. సువృ
ముగా నచ్చింపబడినది. వి. ఆ. పుం. చిత్ర
వర్ణము. న. నీరు.

శబలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. = శబల.

శబలిమ. సం. వి. న. పుం. చిత్రవర్ణత్వము.

శబ్దకోశము. సం. వి. అ. పుం. నిఘంటువు.

శబ్దగతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) శబ్దమున
పొందినది. శబ్దమందున్నది.

శబ్దగుణము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) శబ్దము.
గుణముగాఁగలది. వి.అ.పుం. ఆకాశము,మిమ్ము.

శబ్దగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. ౧. శబ్దమున
గ్రహించుట అ. కర్ణము చెవి.

శబ్దగ్రామము. సం. వి. అ. పుం. ధ్వని వినిపించు
సంక దూరము.

శబ్దచిత్రము. సం. వి. అ. న. పదముల కూర్పు
సంధు మాత్రము చాతుర్వము గల కావ్యము.
ఇది యథా కార్యముగా నెంచఁ బడినది;
శబ్దములకూర్పునందుఁ జేయునైచిత్ర.

శబ్దచోరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. పదముల
సపహసించడి కవి. ఇతరుల కావ్యములనుండి
పద్యములు పదములు సపహించు వాడు.

శబ్దతన్మాత్రము. సం. వి. ఆ. న. ధ్వనియొక్క
నూత్న పరమాణువు. ఆకాశ కారణమయిన
నూత్న భూతము.

శబ్దనము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. ధ్వనిచేయు
నది. వి. ఆ. న. 1 ధ్వనిచేయుట ౨. ధ్వని
3. బిగ్గరగా పిలుచుట అవ్యసనము. ౪. పేర్కొ-
నుట. పేరు పెట్టి పిలుచుట.

శబ్దనేత. సం. వి. ఋ. పుం. పాణిని

శబ్దవతి. సం. వి. ఇ. పుం. నామ మాత్రమన
రాజ్ పేరుకేరాజు.

శబ్దపాతి. సం. వి. ణ. (న. నీ. న్.) శబ్దశక్తి.
ధ్వనిచేత లక్ష్యమును గొట్టునది.

శబ్దప్రమాణము. సం. వి. ఆ. న. వాగ్మి)ప
మయిన ప్రమాణము.

శబ్దబోధము. సం. వి. ఆ. పుం. శబ్దముల వలన
గలిగిన జ్ఞానము.

శబ్దబ్రహ్మము. సం. వి. న్. న. ౧. వేదము, శ్రుతి
౨. శబ్దములందుఁ దెలియనగు బ్రహ్మ స్వరూపము.

3. స్ఫోటము, శబ్దశక్తి.

చ. వెలయుఁగ శబ్దభేది యను విద్య జగంబున
భోజరాజుచే, గలదంట. భోజరా ౨-౧౪౩

శబ్దభేది. సం. విణ. (న. నీ. న్) శబ్దశక్తి,
ధ్వనిచేత లక్ష్యమును గొట్టునది. వి. న్. పుం.

౧. అర్జునుడు ౨. బాణవిశేషము. 3. గుడము.

శబ్దము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శ్రవణేంద్రియ
గోచరమగు విషయము. ధ్వని ఆకాశగుణము

(క) ప్రాణుల కంతధ్వని (చ) వాద్య ధ్వని

౨. పదము అర్థబోధకము 3. సుఖంతపదము-
ర. బిరుదము. ౪. పేరు నామమాత్రము కీర్తి
౬. (స్థాయి) చతుర్విధ ప్రమాణములలోనొకటి
2. వ్యాకరణము.

శబ్దవిద్య. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. శబ్ద కాస్త్రము-
వ్యాకరణము.

శబ్దవృత్తి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అభిధ. లక్షణ-
వ్యంజన. అను త్రివిధమయిన శబ్దమందున్న శక్తి-

శబ్దవేధి. సం. వి. ణ. (న్. నీ. న్) కంటికిఁగన
బడని లక్ష్యమును ధ్వనిని బట్టి కొట్టువాడు.

వి. న్. పుం. ౧. బాణవిశేషము. ౨. దశరథుడు.
3. అర్జునుడు.

శబ్దశక్తి. = శబ్దవృత్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ.
అభిధ. లక్షణ, వ్యంజన అను మూడు విధము-
లయిన శబ్దవృత్తి.

శబ్దశాసనము. సం. వి. ఆ. న. = శబ్దకాస్త్రము-

శబ్దకాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. వ్యాకరణము.

శబ్దసంగ్రహము. సం. వి. ఆ. పుం. నిఘంటువు.

శబ్దస్మృతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. భాషాకాస్త్రము,
(పైలాటి)

శబ్దావ్యేయము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) మాట.
లలోఁ దెలుపఁ దగినది. వి. ఆ. న. మాటలతో
దెలుపుట.

శబ్దాధిస్తానము. సం. వి. ఆ. న. శ్రవణము
చెవి.

శబ్దానుకృతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. శబ్దానుకరణము
శబ్దధ్వనిచే లభ్యమగు స్ఫురింపఁ జేయుట.

శబ్దానుశాసనము. సం. వి. ఆ. న. శబ్దకాస్త్రము.
వ్యాకరణము.

శబ్దాలంకారము. సం. వి. అ. పుం. (అలం) శబ్దముల వలన జమశ్చుతిని బుట్టించు నలంకారము. యమకము మొట్ట (తృతి) అథాలంకారము.

శబ్దించు. (సం.అ.క్రి. మ్రోయు. ధ్వనించు.కర) సం. క్రి. ధ్వనింపఁజేయు మ్రోగించు.

కా. బ ధుల్ మేలన వామహస్తమునఁ జాపంబెత్తి మార్చిలతా, సంధానం బొనరించి కొంచెపుఁ దగ్గన్ శబ్దించుచున్ ధీరతా, సింధుండాహరి దారి ఖండితముగా, జేసెన్. భాగ. ౧౦. పూ. ౧౨౮౨.

శబ్దితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. ధ్వని గలదిగాఁ జేయఁ బడినది. వాయంపఁ బడినది. ౨. ఉచ్చరింపఁ బడినది. ౩. పిలువఁ బడినది. ౪. పేరుపెట్టఁ బడినది. ౫. వివరింపఁ బడినది. ౬. ఉద్ఘోషింపబడినది. వి. ఆ. న. ధ్వని; కేక.

శమధము. సం. వి. అ. పుం. మనశ్శాంతి. కామాది వికారములు లేమి.

శమధుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆలోచన చెప్పవారు. ముక్తి.

శమనము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. అణచునది. నశింపఁ జేయునది. వి. ఆ. న. ౧. వశపశపరచుకొనుట. జయించుట. ౨. మనశ్శాంతి. నెమ్మది. ౩. సమాప్తి. అంతము. ౪. హింసించుట ౫. యజ్ఞమునఁ బశువులఁజంపుట. ౬. మ్రింగుట నులుట. పూ. ఒక జాతి జింక.

శమనస్వస్. సం. వి. ఋ. స్త్రీ. యమునానది.

శమని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రాత్రి.

శమనీయము. సం. వి. అ. న. ఉపశాంతి కలిగించు చికిత్స.

శమనీ(మ)నదుడు. సం. వి. అ. పుం. రాక్షసుడు. రాత్రించుడు. పికాచము.

శమనుడు. సం. వి. అ. పుం. యముడు, మృత్యుదేవత.

శమపరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మ-శ్శాంతి గలవాడు. శాంతుడు.

శమము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అంత రిండియ నిగ్రహము.

సీ. శమదమాధికుడై సన్యాసిఁ గనుఁ గొన్న, మును పెన్నెడును లేని కనరుదోచు. నిరంకుశో. ౨-౨౫

మనోనిగ్రహము. నెమ్మది శాంతి. నిగ్రాంతి తెలిసి. ౩. ఉపశాంతి. నిగ్గుట. ౪. సంధి సఖ్యము ౫. ముక్తి. మోక్షము. ౬. కరము. చేయి. ఉపచారము.

శమలము. సం.వి.అ. న. ౧. మలము. పురీషము.

౨. అపశుద్ధత. ముటికి. ౩. చాపము. ౪. ముఖము. ఆపద.

శమి. సం. విణ. (న. నీ. న్) ౧. అంతరింగియ నిగ్రహము గలవాడు. మనశ్శాంతిగలవాడు శాంతుడు.

గీ. శమలకేటికి నృపనివేశములీ— దశావతార చరిత్ర. ౬-౫౦

౨. ఇండియ నిగ్రహము గలవాడు. వి. ఈ. స్త్రీ ౧. జేమ్మికెట్టు.

గీ. అప్పుడా వస్త్రతాద్యధారాభి ఘోర, పరిమళల్లా జనవశమీ పల్లవాగ్రముల ముతాశన జిహ్వ సముద్రమగుచు, హోమ ధూమంబు బాలపై నోయఁబోలెనీ. శృం గై ౬-౧౦౩.

కాయ శలాటువు.

శమి(యి)ంచు. సం. అ. క్రి శాంతించు.

తే. గీ. ఉరిగ కులముబోయిఁ బొరిగొని శమియించి. సింహా. ౧౧-౨౯౩

మ. మహాధన దాహంబు శమించుమీ పడజల ప్రాశంబునన్. ఉ. రా. ౧-౧౪౨

సీ. హిమవారిచే శమియించునే తాపంబు వధి
శరీరస్పృహ వారిఁగాక.

స. శ్రీ. పోగొట్టు. కాంతినొందించు.

వ. తెలియక చేసిన పాపపుంజంబు నరువగు
లేబుండు సమయంప నేర్పువాచార్యా
గ్రహంబు గల్గిన వెనుక తెలిసి చేసినపాపంబు
గురుండు శమింప లేడు. వెంకటా 3-౧౩

శమిత, సం. వి. పుం. యజ్ఞమున పశువును
జంపువాఁడు. కసాయివాఁడు.

శమితము, సం. విజ. (అ. ఆ. అ) ౧. శమింప
జేయఁ బడినది. తగ్గింపబడినది.

మ. శమితారాతి బలుండు వారలకుఁ బాంచాల
ప్రభుండిట్టచుట్టము దానయ్యె.....భార
ఆది. ౧-౪౪

౧. మాన్వబడినది. కుమరవబడినది. (సోగము)
౩. సదలింపఁబడినది. కాంతము. ౪ నెమ్మదింప
నది. ౫. మితముగాఁజేయఁ బడినది. ౬. చంపఁ
బడినది.

శమిగార్భుండు. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఆగ్ని
హోత్రుండు. ఆగ్ని. ౨. బ్రాహ్మణుండు.

శమిధాన్యము. సం. వి. అన. కాయధాన్యము
కాయలలోనుండి పుట్టు ధాన్యము. (పెసలు.
మినములు. మొ)

శమి (మి)రము. సం. వి. అ. పుం. విన్నబాతి
జమ్మిచెట్టు.

శమ్మి. వి. జమ్మిచెట్టు.

వ. దీనికిఁ బడఁ మట నైర్వృతిమూల చటుకు
కట్టిన రావి మ్రాసు. పడమట పడమట శమ్మి
మ్రాసును. పి. కా. క. ౧-౧౨౪.

శమ్మ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. చేతికట్ట. ౨. దుడ్డు
కట్ట. ౩. కాడిచీల. ౪. (సంగీ) హస్తతాళము.
చేతిగాచేయి వేసి చటుచుట. ౬. యజ్ఞపాత్రము.

శయఘోషుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. నిద్రాశువు
౨. చంద్రుండు.

శయధము. సం. విజ. (అ. ఆ. అ) నిద్రగలది.
నిద్రాశువు. కునికి పాట్లు పడునది. వి. అ. పుం.
౧. మృత్యుదేశత. ౨. కొండచిలువ. ౩. ఆదవి.
పంది. ౪. చేప.

శయనము. సం. వి. అ. స. ౧. నిద్రించుట.
నిద్ర. ౨. పలుపు. పడక. ౩. రతి. మైథునము..

శయనించు. సం. అ. శ్రీ. పరుండు.

సీ. శయనింప నొల్లదు శయ్యపై నైనను వస
జాక్షి నాయురంబున నెకాని. రాధి కా 3-౧౦౪

వ. సహజేవుండు కుచియై వాచ్చి దర్శకయశం.
బునశయనించియగ్ని సూక్తంబులంబరించుచు
భార. సభా. ౧-౨౫౩.

గీ. ప్రీతి మంచంబునైనండి పీటనుండి, చెప్ప
పాపబుగొడి. తలచీర చుట్టి, నవునును
మాటలాడుచు నడిచి నడిచి, వంగి శయనించి.
నిలుచుండి వార్వఁడను. వి. జ్ఞా. ౧-౫౩.

గీ. దిగంబరత శయనింప నీరాడఁగాడు.
మార్క. 3-౨౩౦.

శయనీయ (క) ము. సం. వి. అ. స. పలుపు,
నెట్టి, శయ్య.

శయనై కాదశి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. విష్ణువు.
కాంతి పొందుటకై పరుండెడి యేకాదశి,
అపాధ కుత్త కాదశి.

శయము. సం. విజ. (అ. ఆ. ఈ. అ) సమా
సాంతమున)

ఇది. కాలవాచక భిష్ణువుగు హలంతాదంత
సప్తమి కంటఁ బరముగానున్నప్పుడు సమాస
మున సప్తమికి అలంకృతి వికల్పముగావచ్చును.
ఉదా: ద్యవదిశయము గ్రామేశయము మొ.
పరుండునది.

శయనించునది. వి. అ. పుం. ౧. పలుపు. శయ్య

అ. పెజ్జ.

శం. కాంతార విహారమున శ్రాంతుండై గోపి
కాంక్షశయించునన్నన్. భాగ ౧౦-౬౦౪

చ. శయమ్ముల కంక్షజావగుల్, వదిలె
దొలంకెబో నయనచారి శయమ్ముల
గంక్షజావగుల్. చంద్రికా. ౪-౧౮.

అ. నిద్ర ౩. చేయి.

శయపూజాంబుజముల్ కటిండదళబదన్.

ఆము. ౧-౫౬

ర. పాము. కొండచిలువ. ౫. తిట్టు. కాపము.

౬. నేలనాఁ టెను వాడికొయ్య ౭. పంచెము.

శయానకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఊసర
వెల్లి. అ. కొండచిలువ. అజగరము.

శయానము. సం. విణ. (అ. అ. అ) నిద్రించు
నది, పన్నులించునది.

కా. అసిస్టెన్స్ గవర్నమెంటుకు యాలించి-న్
మ్రోయు నెం తేనాగేంద్రశయానుపుణ్యకథలున్.

ఆము. ౧-౮౪

మాలిని. గరుడవిహితయానాత్మాధగోర్వీశయానా
సింహా భా. ౧. అ. అ. ౨-౧౮౩

శయాలు (పు) పు. సం. విణ. (ఉ) నిద్రగలది,
కునికిపాట్లుపడునది. వి. ఉ. పుం. ౧. కొండ
చిలువ. అ. కుక్క. ౩. నక్క.

శయించు = శయనించు. సం. అ. శ్రీ. పరుండు.

కా. ఎచ్చోనైనను నిల్చు నాఁటికినేమేనిం
గొనున్ రాత్రియైనచో నెమ్మిశయించు నన్ని
పరివర్యం బాసి వర్తించు. భార. కాం. ౨-౨౩౩

మ. మహాభాగ్య శయ్యాపరిం జతురప్రీతి
శయించి కార్యకథనా సంప్రక్తిమైనున్నదన్
హరి. పూ. ౮-౧౪౬.

మ. విష్ణుండు నీటన్ శయించిన నట్లేపునియాత్మ
బుట్టి దివివ జ్ఞేయండు....ఉ. రా. ౮-౨౪౧

శయితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. నిద్రించు
నది. అ. విశ్రాంతిగొనునది. ౩. పరుండునది.
వి. అ. న. నిద్దుర.

శయ్యపు. సం. వి. ఉ. పుం. కొండచిలువ, అజగ
రము.

శయ్య. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. పలుపు, పాస్సు

సీ. బోధించునొకవేళ బూవిల్లుకాస్త్రంబు, జడి
వించునొకవేళ శయ్యలాలి. రాధికా ౧-౫౯

సీ. శయ్యారలంబున శయనించి చంద్రునిఁ బరి
కించి విక్షించి భావమలర. బిల్వ ౨-౫౦

మ. చవ శద్ధార్థర సానుబంధపద విన్యాసక్రియా
భావగోరవపాకధ్వని రీతిశయ్యలఁ గవీంద్ర
శ్రేణికావ్యాళిఁజెప్ప..... విక్ర ౧-౧౫
భార. ఆది ౨-౪౬

అ. మంచము, శయనాధారము. ౩. నిద్రించుట
నిద్ర. ర. (అలం) పదములకూర్పు, గుంపునము.

శయ్యాస్థంగము. సం. వి. అ. పుం. పాస్సు
యొక్క పార్శ్వభాగము.

శరండము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పక్షి
అ. ఊసరవెల్లి. ౩. భూవణవిశేషము.

శరండుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. మోసగాడు.
ధూర్తుడు. విషయాసక్తుడు.

శరకాండము. సం. వి. అ. పుం. ౧. రెల్లుకట్ట. రెల్లు
కాడ అ. బాణవండము. అంపకొయ్య.

శరజన్మడు. సం. వి. న. పుం. కుమారస్వామి

శరజము. సం. వి. అ. న. అప్పుడు తీసినవెన్న,
సద్యోభృతము. (వాచ)

శరణాడు. సం. వి. అ. పుం. = శరణస్థుడు.
కుమారస్వామి.

శరటము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఊసరవెల్లి.
అ. కుంకుమపువ్వు.

శరణము. సం. వి. అ. న. ఓ. రక్షణముప్రొచుట

చ. శరణంబునాకగుము దానవనూదన పాక
కాననా భార. ఆ. ౨-౪౬

౨. ఆశ్రయము. రక్షకస్థానము. ప్రాప్తు.
౩. గృహము. ఇల్లు ర. గుహ. జంతునివాసము.
౪. హింసించుట. వధ. చంపుట.

శరణముచొచ్చు.మి.స.క్రి.(శరణము+చొచ్చు
శరణించు, రక్షకుని కాగోరు.

క. శరణాగతరక్షకుడవు కరుణాకరుడవు
త్రిలోక శత్రుణుడ వీశ్వరుడవు గావున
నిన్నే శరణము చొచ్చితిముకుండ సర్వాత్మ
హరా! హ. ఉ. ౮-౨౩౮

శరణాగతుడు. సం. విణ, (అ. ఆ. అ) శరణు
పొందినవాడు. రక్షణమునుగోరి వచ్చినవాడు.
ఇట్లే శరణాపన్నుడు.

శరణార్థి. సం. విణ. (న. నీ. న్) శరణు కోరు
వాడు, ప్రాప్తు గోరువాడు.

చ. ఈ, యవనిపుల్ల నాకని దయంబిముక్తులు
వాని చేత నావనజనులుం. దదీయ శరణా
ర్థులు..... భార. సభా ౨-౨౪.

వి. నమస్కారము. (ఈ యర్థము ఆంధ్రగ్రంథ
ముల యందే కానవచ్చు చున్నది)

నీ. ఇదె నమస్కారమో హిమభాసు నల్లడ
శరణార్థి నీకు. మక్వ్యధ్వజాంక
ఇందు 3-౪-౭

మ. మా వెనువెంటన్ జనుడెందు నమ్ముడు
నికావేళన్ బ్రయాణంబు రంధ్ర భక్తిన్
శరణార్థి జేసి కాళ. ౪-౫౩

ద్వి. చక్రవర్తజన జొచ్చిశరణార్థి జేయ మరలి
చూచుడు జంగమమునందడోచె. పండితా.
దీక్షా. ౬౬
(ఇట్లే శరణార్థి)

శరణు. సం. విణ. రక్షకము. (ఇదివర్తము. వర్త
నము)

గీ. చాపఖట్వాంగధర నీవె శరణు మాకు
నన్యధా శరణంబు లేదభవ భీమ.భీమ.రం౧౩

వి. ఓ. నమస్కారము. వందనము.

నీ. నోహగు పార్వతీ నుందరీధవనీకు శరణు
విశ్వాధార సార నీకు. సూత్రసంహిత
ఆ. ౨. పు. ౧౧౨

గీ. విశిష్టశక్తయ విస్త్రుతవధికి శరణు చిరకృతే
క్షాత పుణ్యరాశిని బ్రణుతి....ఆము.
౬-౯౯.

౨. శరణాగతి.

చ. ఏ, ననమతీ మ్రొగ్గినీకు శరణంచు భయంబున
గూయడం గృహరసీకుడ వీవు చేయు దభి
రక్షయగంబుల నెల్లనిల్లయై యెందు భవత్స
మాశ్రయ సమిధ జనాత్మక నాకు నన్యతా
హరి. ఉ. ౯-౧౫౪.

గీ. అతివ యీ రాజా మగధజేతాన నానుడధిక
బలకాలి శరణా నభిలఘ్నం గుహరక్షింతు
బహుల దుర్గర్షమడచి నిక్కము పరంపాఖ్య
జెందిన యతండు. ఇందు. ౧-౫-౧౧౯.

మ. శరణున్ని నివదనిప్పు నేను శఫరీ సామాన్య
బుద్ధిన్ దశా. ౧-౧౩౫

శరణుడు. సం. వి. అ. పు. శివభక్తుడు
(ఈపదము తైవగ్రంథములందే కానవచ్చు
చున్నది.

ద్వి. లింగసర్వేంద్రియ లీనుడు ముగ్ధసంగయ్య
నానొక్క శరణుడీక్షించి బస.పు. 3-౧౦౬ పం

ద్వి. పరవైవనామ దుర్భావణుతోడ సరణేయ
వచ్చునేశరణునిననుచు.బస.పు. ౬-౭౨౪౮పం.

ద్వి. సవిశేషమతి లేమ శరణుఁ డొప్పించి, వని
తయఁ దానును వడిఁ జాగి మ్రొక్కి.
పండితా. పరా. ౧౬౭. పా.

శరణువేడు. (స.క్రి. శరణు+వేడు.)=శరణు
నొందు

చ. వినిముదముడును శరణు నేడెడగావుము
నమ్మనీశ్వరా. భార. ఆను. 3-౨౬౨.

గీ. శరణునేడెడ రక్షింపు సౌఖ్యమొసంగి.
దశా. 3-౪౦.

శరణుసా (చొ) చుప్. ఆ. క్రి. స. క్రి.
(శరణు + చొ చుప్.) శరణాగతినొందు రక్షకుఁ
డు గాఁగోరు

సీ. ఇదె నీకు శరణు సాచ్చెద కాంతుఁడవుగమ్ము
రాఘవ. ౪.౭౦

సీ. శ్రీరామచంద్రుండు చేపట్టెదాయెనాశరణు
చొచ్చి విభీషణునిదొల్లి. దశా. ౧-౧౩౩

ప. శక యవం కాంభోజ పారద ప్లవాది దేశం
బుల రాజులు ప్రాణ భయార్తులై తక్కుల
గురుండై వసింపు శరణుచొచ్చి

వి. పు. ౫-౨౩౯

శరణొందు. శరణుచొచ్చు. స. క్రి.

(శరణు + ఒందు.)

ఉ. కాచా శ్రేణి మైనగణకం దవకల్పిత నశ్చి
కోటికవల బులులన్ రహస్విబురమర్చి నుడై
నెదిర్చెనేని. భంగించును శాస్త్రపుండరికం
గేవలమున్ శరణొందెనేని రక్షించును కామ
మంత్రిమణికన్ సరివస్తుర మంత్రిలెవ్వరున్.

జాహ్నువి. ౧-౮౩

మ. ఇచ్చోనేభయం బయ్యె నన్మరణొందంబని
యేమి..... దశా. ౧-౧౩౫

శరణొన్ముఖుఁడు. సం. వి. ణ. (ఆ. ఈ. అ)

శరణమునకై యెదురుమాచువాఁడు.

శరణ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. అ) ౧. రక్షించు
టకు సమర్థమైనది. ఆశ్రయమైనది. ౨ రక్షకము
రక్షించునది. ౩. రక్షణమునుగోరునది, దీదశలా
నున్నది. వి. అ. న. ఆశ్రయము. రక్షకస్థానము
తలదాచుకొనెడిచోటు. ౨. రక్షణము ప్రోవు.
౨. ఆపాయము. హని (ఆ. ని)

శరణ్యుఁడు. సం. వి. అ. పుం. రక్షణసమర్థుఁడ
శివుడు.

కం. భువనాధీశ్వర! శంకరదివిజాసురపండ్యపాద
దీశరణ్యా!

శివరహస్య సంచిక 3-౧౬౬

కం. జన శరణ్యులుత్తములు నిత్యసాంగత్యము
నన్. భార సభా II ౧-౧౧౨

శరణ్యువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. రక్షకుఁడు.
౨. మేఘము. ౩. గాలి. వాయువు.

శరత్కామి. సం. వి. న. పుం. కుక్క.

శరత్తు. సం. వి. త. శ్రీ. ౧. ఒకానొక
బురుగు. ఆశ్వయుజకార్తికమాసములతో
నేర్పడుబురుగు.

క. కాలము శరత్సమాగమ, హేలాసాభాగ్య
మహిమనేపు నహించెన్. పాండు ౪-౩౭
౨. సంవత్సరము.

పంచశరద్వయస్కుఁడవు. బాలుఁడ వింశక
గానిలేవు. ఆం. భాగ. ౭-౧౫౨.

శరత్పద్మము. సం. వి. అ. పుం. న. తెల్లతామర,
పుండరీకము.

శరత్సగము. సం. వి. న. న. వ్రతమునిమి త్రముగాఁ
గల కోబాగరమును సుత్సవము.

శరదీజము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. అ) శరద్వసువునఁ
బుట్టినది, శరద్వసువునం దుండునది.

శరదుదాశయము. సం. వి. అ. పుం. శరత్కా
లము నందలి జలాశయము.

శరభి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. తూణీరము. అమ్మల
పాది. ౨. సముద్రము.

శరఫలము. సం. వి. అ. న. బాణాగ్రమున
వెనుకకుఁ దిరిగియుండు ములికి.

శరభంగుఁడు. సం. వి. అ. పుం. దండకారణ్య
మున శ్రీరామునకాతిధ్య మొసంగిన యొకా
నొక ముని.

శరభము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఏనుగుగున్న
౨. మృగవిశేషము. సింహముకంటె బలవత్తర
మై యెనిమిది పాదములుగల జంతువు.

సీ. శరభ సింహవాక్యస్థ సత్త్వచయంబులనేడిక
రెట్టెట్లు యొక్కియాడి. భార. ద్రోణ ౨-౨౦౦
౩. ఉష్టము, ఒంటె. ౪. మంత్రవిశేషము.

ఆ. వె.వీరభద్రమెన్న వీరభద్రమెత్తెచ్చు. శరభ
మన్న నదియై సంగ్రహించు మనుజునాథకడను
మంగ్రంబులా బ్రహ్మ. రాక్షసునకు నీళ్లు
ద్రాగినట్లు. నిరంకు ౪-౭౨

శరభపు. సం. వి. ఋ. పుం. శరజన్మడు.
కార్తికేయుడు.

శరము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బాణము. అమ్మ

మ. కీరముం, గని తానిట్లనె నూనసాయక
శరాసూతార్త చిత్రాబ్జమై. రాధికా ౨-౬౦

౨. తెల్లరెల్లు రెల్లు. ౩. మీగడ ౪. గాయము.
పుండు. ౫. అయిదుసంఖ్య ౬. ౧. నీరు.

శరయంత్ర (క) ము. సం. వి. ఆ. న. తాళపత్ర
గ్రంథమండలి పత్రములను గూర్చు త్రాడు.

మ. శివవిద్యామంటపాగ్రంబునై, శరయంత్రం
విడి యందుఁ బుస్తకముఁ బూజర్ నేయ
స్వాయంబిగున్. శివధర్మ. ౨-౧౭

శవలకము. సం. వి. ఆ. న. జలము. నీరు.

శరవణ (న) ము. సం. వి. ఆ. న. రెల్లువనము

రెల్లుబలిసినయడవి.

సీ. శరవణోద్భవుం దన గుహం దుద్భవిల్లడె
భార. ఆది. ౬-౫౯

కా.. స్వామి! నీరు పరాశరన్ని నాయుర్ వ్యాసా
గ్రహార్ మున్ను మేధా మాధ్యంబున మూర్ఖుడై
శరవణాంతంబందు మస్త్వంబులన్ నేమారు
స్వధియించిరజ్జవులనెంతెఁ గూర్చిక్రిడింపఁగా
నామాసిండుడు చూచి నందినుల ప్రోద్య
త్కూరిక కృత్యంబొంగిన్.

శివరహస్య ౫-౩౦౯

శరవన (గా) భవుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుమార
స్వామి. ఇల్లె. శరవణోద్భవుండు.

శరవాణి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. బాణ శిరస్సు.
బాణాగ్రము. ౨. విలుకాడు. ధానుస్కుడు.
౩. బాణములు చేయువాడు. ౪. పదార్థి. కాలి
బంటు.

శరవ్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. లక్ష్యము. గుణి
చ. కలరు ముమీ మనోజశరకంపితేర్ధైర్ధ్యశర
వ్యలై తలం, పులవచనంబులంగ్రియల ...
నిరంకుశో. ౧-౪౦

శరసంధానము. సం. వి. ఆ. న. వింటికి బాణము
కుంపుట.

మ. శరసంధాన బలక్షమాది వివిధైశ్వర్యంబులుం
గల్గిమర్చరమందత్సవిలప్రవేశచలనబ్రహ్మన్న
తిల్ మానినన్. చాటువు.

శరాసూతము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బాణపు
దెబ్బ. ౨. విలువిద్య.

శరాటి (డి) (టి) సం. వి. ఇ. పుం. ఒకకాతి
పక్షి. అడలు.

శరాభ్యాసము. సం. వి. ఆ. పుం. బాణసంధానము
నల వలచువిద్య. విలువిద్య.

శరారువు. సం. వి. ఆ. (ఉ) సూతుకము, హింసించునది

కం. చోరులు శరారులును మఱి, బారులు,
గూరులును మూజననిండకులున్, చారాత్మ
బవశగతులు, స్వార్థకమున కరుగువాగుననుఁ
బోలి ధరన్. భర్మఖం. ౧-౧౨౯.

వి. ఉ. పుం. దుష్టప్రకము. మౌరజంకువు.

శరారోపము. సం. వి. ఆ. పుం. విల్లు ధనుస్సు

శరావతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఒకాశా
పట్టణము. (ఈపట్టణమునకు రాముడు లవుని
రాజుగాఁజేసెను.) ౨. నదీవిశేషము. ఒకాశా
నది.

శరావము. సం. వి. ఆ. పుం. న. యాదుడు
 ౧. పల్లెము. తాంబాళము. సుట్టిపాత్ర. ౩ రెండు
 కుడవముల పరిమాణము.

శరాశ్రయము. సం. వి. ఆ. పుం. తూటిరము.
 అమ్మలపాది.

శరాసనము. సం. వి. ఆ.న. క్లిష్ట.
 క. తగణానా రుణాంబుజ, శరమిక్తు శరాస
 నమున సంధించిమరుండరవిందనయన దెందము
 కనిమరుడుగ నుచ్చిపోవగా శేసవేదన్.
 విక్ర. ౧-౧౨౫

(ఇట్లే శరాస్యము మొ)

శరీమము. సం. వి. క్. పుం. ప్రసవము, బిడ్డను
 గనెట, కాన్పు.

శరీరకగ్త. సం. వి. బు. పుం. జనకుడు, తండ్రి

శరీరకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. తీవుడు (ఇట్లే
 శరీరకుడు)

శరీరజము. సం. వి. ఆ. పుం. సోగము. జబ్బు.
 విణ (ఆ. ఆ. ఆ) దేహమునబుట్టినది.

శరీరజుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మన్మథుడు.
 అంగచాకుడు. ౨. పుత్రుడు.

శరీరదండము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చెబ్బలు
 మొగ్గు. శిక్ష. ఒడలునొవ్వ. తేయుశిక్ష
 ౨. (తపస్సుంచు) శరీరకోషణము. శరీరము
 కుష్కింపజేయుట.

శరీరవతనము. సం. వి. ఆ. న. దేహము పడి
 పోవుట. చోవు.

శరీరపాకము. సం. వి. ఆ. పుం. దేహకార్యము

శరీరపాతము = శరీరవతనము. సం.వి.ఆ.పు.

శరీరబంధము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. దేహస్వ
 రూపము. ౨. అవతరించుట. దేహముతాల్పుట.

శరీరబద్ధుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శరీరము
 చాల్చినవాడు. రూపొందినవాడు.

శరీరభాక్యు. సం. విణ. క్. దేహముచాల్చిన
 వాడు. రూపొందినవాడు. వి. క్. పుం.
 జంతువు, ప్రాణి

శరీరము. సం. వి. ఆ. న. మేను. దేహము. ఒడలు
 క. సారథుల తెలియ శరీరము. సారంబావంత
 లేదు..... శివసప్త ౫-౫౨

౨. దేహబలము. ౩. మృతదేహము.

శరీరయూత్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. తీవ్ర తీవ్రవాధా
 రము.

శరీరసంస్కారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. దేహ
 మలంకతంచుట. ౨. ప్రాయశ్చిత్తమలచే శరీరము
 పవిత్రముచేయుట.

శరీరసంబంధము. సం. వి. ఆ. పుం. వివాహ
 మూలకమైన సంబంధము.

శరీరసాదము. సం. వి. ఆ. పుం. దేహము సన్న
 గిలుట.

శరీరస్థితి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. శరీరపోషణము.
 ౨. తినుట, భోజనము జేయుట.

శరీరావగణము. సం. వి. ఆ. న. చర్మము.
 విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) శరీరమునుగప్పునది. దేహము.
 నావరించునది.

శరీరి. సం. విణ. (క. య. క్) శరీరముగలవాడు
 శరీర ధారి ౨. తీవించుచున్నవాడు వి. క్. పుం.
 ౧. ప్రాణిజంతువు. ౨. మనుష్యుడు. ౩. తీవుడు

శరువు. సం.వి.ఉ. పుం. ౧. బాణము. ౨. ఆయు
 ధము. ౩. వజ్రాయుధము. ౪. శ్రోధము. ౫. ధను
 ర్విద్యాభ్యాసము. విలువిద్య నేర్చుట.

శరేష్టము. సం. వి. ఆ. పుం. మామిడిచెట్టు.

శర్కర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. చక్కెర. కలకండ్

పీ. శ్రీశర్కరలును పుత్రులను భంగిక, వ్యంజ
నంబులు వివిధాన్నపాన, ములును

భార. మాసల ౨౯.

౧. సన్నతాయి. గులకతాయి.

ఉ. ఒక్కడ కాతకంటము లొక్కడగర్క
శర్కరరావ్రజం బొక్కడ నంధకారమయ
మొక్కడ శివధర్మ ౪-౩౯.

౩. కంకరమన్న. ౪. ఇసుక. ౫. ముక్క. ౬. ఖండము
౭. కుండపెంకు. ౮. ఘనీభవించిన యదాసము
దాయము. ఉదా. బలశర్కర. ౯. లోగభేదము
మూత్రికృచ్ఛ్యలోగము.

శర్కరకము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒక జాతి
దబ్బి ౧ తియ్యనిమ్మ.

శర్కరజ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కలకండ్ము. పటికి
బెల్లము.

శర్కరావంతము. సం. వి. ఆ. (త. ఈ. త.)
శర్కరలము.

శర్కరాసప్తమి. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వైకాళి
శుక్లసప్తమి.

శర్కరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నది ౨. నది
కట్టు. కాసుకోక. ౩. కలము. లేఖని.

శర్కరిలము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. గులక
తాయి గలది.

లే. గీ. దేవపూజావసరసముద్దీప్యమాన చాది
మణిరంగవల్లి కాశర్కరలము.
నిరంకుశ. ౧-౬౨.

౧. ఇసుకతో గూడినది. (ప్రదేశము) ఇక్కడ
శర్కరకము.

శర్కరంజహము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) అపా
నాయువును గలిగించునది. వి. ఆ. పుం. అనుములు.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. న. అపానాయువువిడుచుట

శర్కరము. సం. వి. ఆ. పుం. అపానాయువు
విడుచుట. ౨. గుంపు. జనసముదాయము.
౩. బలము. శక్తి.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. రక్షణము.
నొసంగునది, ఆశ్రయమొసంగునది.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. గుళిమునిచ్చునది

శర్కరము. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. (స) గుళి వంతము. గుళిము.
గలది. వి. న. పుం. ప్రామ్నాబుల నామమునకు
జీవర. శర్కరబులు పదము. ఉదా. దేవశర్కర.
విష్ణుశర్కర. న. ౧. సంతోషము. గుళిము.

మ. భుజదండంబుననొక్క భామదొడిగన్ భూ
భర్తకున్..... త్రిగంగాచు శర్కరావ
కలనా ధీరంబుగేయురమున్.
శృం వై. ౬-౫౦.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒక విధమైన
పస్తము. (బట్ట) మ్రాని పసుపు ౧

శర్కరము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వృషపర్వతము రాక్షస
రజ మామలు. యయాతి భార్య.

శర్కర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. రాత్రి ౨. అంగుళి
వ్రేలు.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. న. చీకటి.
చ. అరిగి మగండు సచ్చిన కులాంగవయున్ శక్తి
గ్రంథి నట్టిశర్కరయును బోల్పొల బుట్టగును....
భార. మాసల. ౯౦

శర్కరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. రాత్రి
౨. సంధ్యాకాలము. ౩. పసుపు. ౪. అడుది.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. పుం. మృదుడు.

శర్కరము. సం. వి. ఈ. శ్రీ. పార్వతీశివ.

శర్కరము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శివుడు.
౨. విష్ణువు.

శ్రీమంతు పంతులు.....
శ్రీలంగము. సం. వి. ఆ. పుం. లవణవిశేషము

శ్రీలంగుడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాజా, చక్రవర్తి.

శ్రీలకము. సం. వి. ఆ. పుం. సారెపుగుడు. లూత

శ్రీలగము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. మిడుత.

చం.చిన్నబోపలం బడి వడి దూలివచ్చు

శ్రీలగము తెలుగున.....సింహ భా. ౧౭.

౨-౧౪౦

౨. చిన్నుట. ఈలపుగు.

శ్రీలము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. ఈటె. ౨. చీ

౩. ఉన్నము. ఒంటె. న. ఏనుపందిముల్లు.

శ్రీలము. సం. వి. ఆ. న. ఏనుపందిముల్లు.

శ్రీలలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. ఏనుపందిముల్లు.

౨. చిన్నయివపంది.

శ్రీలాక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. చిన్నకట్టి. కొయ్య

చీ. ౨. కన్నులకు గాటుక చెట్టుకుపయో
గించు చిన్న కడ్డి (అంజనశలాక)

శ్రీ. కమ్మని పసిడి అంకంబుల గరగిన లాలి
నూర్తి శలాక వోక. విక్ర. ౬-౪౪.

శ్రీ. ఆమెశలాకయగుటయై యచ్చుకంపు,
రంగుగలిగియుది. కళా. ౫-౨౪.

౩. బాణము. ర. ఈటె. ౫. (వైద్యుడు)

గాయమున గోపల శోభించుట కుపయోగించు

సాధనము. శస్త్రవైద్యసాధనము. ౬. గొడుగు

కమ్మి. ౭. చేతి వ్రేళ్ళయొక్కయు కాలివ్రేళ్ళ

యొక్కయు మూలమునకాధారమైన ఎముక.

౮. అంకురము. మొలక. ౯. కుంచె. చిన్నబుపు

వ్రాయు సాధనము. ౧౦. పలుతోముకుంచె. పలు

దోము పువక. ౧౧. ఏనుపందిముల్లు. ఏనుపంది.

౧౨. సాన. ౧౩. తిన్నని గీతలు గీయునపుడు

యోగించుకట్టి. ౧౪. కాచిక. గోరువంక.

శ్రీలాటము. సం. వి. ఆ. పుం. బండెడుబరువు.

Acc. No.....
శ్రీలాటము సం. = శ్రీలాటపు. బివేళ. ర. ౧౫.
Date.....

శ్రీ. శ్రీశలాటవిశాఖవిద్యతానముల ఘన
విహంగమపాదభుక్తముల

శ్రీ. కోర్వజాలక కంపంబు నొందుచుండు
పాదపంబు... .. శివధర్మం. ౫-౧౨౫.

శ్రీలాటపు. సం. వి. ఈ. పుం. గ. పచ్చికాయ

౨. ఒక విధమగు దుంప ౩. చిల్వము. మారేకు

చెట్టు.

ఆపక్వఫలము.

శ్రీలాటపు. సం. వి. ఈ. పుం. ఒకవిధమగు పరి
మళ ద్రవ్యము.

శ్రీలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చిన్నయేనుపంది.

శ్రీలుగు. సం. వి. ఆ. పుం. గ. శృంగియును శివ
పంచారతుడు. ౨. బ్రహ్మ ౩. ఒక రాజా.

శ్రీల్క (ల) న్ము. సం. వి. ఆ. న. గ. చేత
పాలును. ౨. చెట్టుపట్టి. ౩. ముక్క. ఖండము.

శ్రీల్కలి. సం. వి. న. పుం. = శ్రీల్క.

శ్రీల్క. సం. వి. న. పుం. చేత.

శ్రీల్కలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. బూరుగుచెట్టు.

శ్రీల్కకంఠము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుపంది.

శ్రీల్కకము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. ఈటె. ౨. ముల్లు.
చేదు. ౩. ఏనుపంది.

శ్రీల్కక్రియ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శ్రీలాహరణము.

శ్రీల్కము. సం. వి. ఆ. పుం. న. గ. చిన్నయిటె

౨. బాణము. ౩. ముల్లు. ర. గణిక. చిన్న

కొయ్యచీ. న. గ. వైనుండివచ్చి శరీరమున

నిలువ యుండి మిగుల బాధ కలిగించుపదార్థము.

శ్రీ. పాత్రమున నుండు శల్కంబులెత్తివెది, కాస్త్ర
యొక్కని గొని భేదంబునయంగడిగు
నాక్షేప కీమకపుల దీర్చు, జనమక్కనున
మంగళజనులు వారు. రాధికా ౧-౬౬

కా. చింతాశల్కము దాననీ భుజిలూతా
హంబు నీకక్కనే భార. విరా. II 3౫౮
౧. దుఃఖకారణము. ౩. ఎముక ర. కష్టము.
ఆపద. ౫. పాపము. ౬. విషము. ౭. నింద. పుం
౧. ఏమపంది. ౧. ముండ్లచెట్టు. ౩. చిల్వపుక్షము.
౪. మదనవృక్షము. ౫. ముండ్లుతీయుట, కంట
కోడ్డరణము. ౬. వెలుగు, కంచె, ఆవరణము.
౭. ఒకజాతిచేప.

శల్కలమము. సం. వి. న. న. ఏమపందిముల్లు

శల్కశాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. = శల్కాహ
రణము.

శల్కాహరణము. సం. వి. ఆ. న. ముండ్లు,
ములుగులు మొదలగు వానిని తైకిఁ దీయుట, శరీ
మునుండి యన్యపదార్థమును దీసివేయుటకుఁ
జేయు శస్త్రచికిత్స.

శల్కితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ఈతైతో
బొడువఁ బడినది.

శల్కుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మద్రదేశాధిపతి,
సకులసహదేవుల మేనమామ.

శల్క్యోద్ధరణము. సం. వి. ఆ. న. = శల్కా
హరణము.

శల్క్యోద్ధారము. సం. వి. ఆ. పుం. = శల్కా
హరణము.

శల్లకము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకజాతిచెట్టు.
వృక్ష విశేషము. న. చెట్టు పట్ట.

శ (స) ల్లకి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఏమపంది.
౧. ఒకజాతి చెట్టు. దీనియాకులు కొమ్మలు
వేరుఁ గులకు మిక్కిలిపీయము.

శల్లకీద్రవము. సం. వి. ఆ. పుం. ధూపద్రవ్యవిశే
షము. నిల్వకము.

శల్లము. సం. వి. ఆ. పుం. కప్ప. న. చెట్టు పట్ట

శవకామ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. కుక్క.

శవము. సం. వి. ఆ. పుం. న. నీసుగు. మృత
శబరము. న. నీరు.

శవయానము. సం. వి. ఆ. న. పాదై, శవమునా
దీసికొనుటోపు నొక విధమయిన వాహనము.

శవరము. సం. = శబరము.

శవరుడు. సం. శబరుడు.

శవలము. సం. = శబలము.

శవసానము. సం. వి. ఆ. పుం. మార్గము. బాట.
దారి. న. శృకానము.

శవసానుడు. సం. వి. ఆ. పుం. బాటసారి,
పథికుడు.

శవాశము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శవములను
దీనునది.

శశధరము. సం. వి. ఆ. పుం. అరతికర్పూరము
ఇట్లే శశలాంభునము.

శశాంకము. మొ.

శశధగుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

శశపురకము. సం. వి. ఆ. న. శ్రేణిగోటితోఁ
గీటుట.

శశవి (వి)ందువు. సం. వి. ఉ. పుం.

౧. చంద్రుడు. ౨. విష్ణువు.

శశభృతుడు (త్తు) సం. వి. త. పుం. చంద్రుడు.

శశ (క)ము. సం. వి. ఆ. పుం. కుండేలు.

శశము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కుండేలు.

ఆ. వె. శరభసింహనాగ కాద్దుల భల్లూక,
హరిణిటిశకాదులైన వెల్ల. చిత్రభా. ౩. ౧. ౨౧

౨. చంద్రునికలంకము. ౩. లోద్రవృక్షము,
కాద్దుగ చెట్టు. ౪. బాలెంరబోళము.

శశలక్షణము. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

ఇట్లే శశలాంభునము. మొ.

శకవిమానము. సం. వి. అ. న. కుండేటికొమ్మ
ఇట్లే శకశృంగము.

గీ. గగనవసుతులు గొర్రెలుకన్నరిద్ద, శక
విమానాలు దుర్బిజాతులునర పంచమకుచిత్వ
మల్లుని మంచితనము, గలదెనిన్ననఁబనియేమి
కలికి కృష్ణ. రాధికా. ౪-౩౯.

అత్యంతసంభవ వస్తువు. (మా.గగనవసుతులు)

శకశృంగి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గంగాయమునానదుల
మధ్యదేశము.

శకాంకమూర్తి. సం. వి. ఇ. పుం. చంద్రుడు

శకాంకమాలి. సం. వి. ఇ. పుం. చంద్రశేఖరుడు
శివుడు.

శకాంకలేఖ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చంద్రశేఖ, నెల
వంక.

శకాంకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

ఉ. ఆపురి బాయకుండు మకరాంకశకాంక
మనోజ్ఞమూర్తి. మను. ౧-౫౧

శకాద (న) ము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్వేనము,
దేగ.

శశి. సం. వి. న్. పుం. ౧. చంద్రుడు.
౨. కర్పూరము.

శశికాంతము. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రకాంత
మణి.

పీ. తలనికంబాభోగ ధవళాంకుకమ్ములొ, యంగ
ధట్టపుఁ గావిరంగువలన శశికాంతమణిపీతి
బాదవాఁగ..... మను II-౨౩

న. కలువ.

శశికోటి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. నెలవంకకొన, చంద్ర
రేఖయగ్రము.

శశిజుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బుధుడు. బుధ
గ్రహము.

శశిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చంద్రుని శిడునాలు
కళలా నొకటి.

శశిపూలచందురులు. మి. వి. ఐ. భూమణ
విశేషము.

పీ. రతనాల కుప్పె సారపు జడవచ్చులు శశిపూల
చందురుల్ సరిగలు. చెన్న. ౨-౨౦౩.

శశివ్రభము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) చంద్రుని
కాంతివంటి కాంతిగలది.

వి. ఆ.న.౧. కుముదము. తెల్లకలువ.౨. ముత్తెము

శశిభూషణుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శశిభృత్తు. సం. వి. త్. పుం. శివుడు.

శశివకాళి. సం. వి. ఇ. పుం. శివుడు.

శశిరేఖ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చంద్రశక.

పీ. కరుణారసమువాంగి తొరంగడు చాడ్చునశశి
రేఖ నమ్మరంబు బాలువాఁ. భార. విరా. I-౧౨

శశిశేఖరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శశు (కు) డు. సం. వి. ఆ. పుం. కామకాస్త్ర
మందుఁజెప్పఁబడిన పురుషజాతులు నాల్గింటిలో
ఒక జాతి పురుషుడు.

శశోగ్ధము. సం. వి. ఆ. న.కుండేటి బొచ్చు.

శత్యత్. సం. ఆవ్య. (తెనుగున సమాసపూర్వ
పదము గానే యుండును. ఉదా- శత్యచ్ఛాంతి)

చం. శత్యదుహవాస మహాద్రతతీరపీడితాచల
మునిసాఖ్య హేతువిలస వృదబాగ్ని శిఖాశ
యంబులన్. భార. అది. ౨౨౮-

ఉ.....శత్యదల్లాసముఖానుభూతిఃచలన్ధీతి
బొప్పనరండు చాత్తెనై. భార. సర్గ. ౯౨.

౧. శత్యరముగా, ఎప్పటికిని ౨. మాటిమాటికిని

శక్తి (స్వ) ము. సం. వి. అ. పుం. ప్రతిభాక్ష
యము, తెలివినశించుట. న. శతపచ్చిక, బాల
శృణుము.

శక్తి (స్వ) లి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ.

౧. చక్కిలము. ఒకవిధమైన భాద్యము.

ఉ. శుక్లవచశ్చలారతుల నూటిగఁజూచి మహా
కవి శ్రవ, శృంగులి కావిదారణము సల్పగ
నేర్పిన బాలలార..... నిరంకుశో. ౧-౯

గీ. ఇష్టమానసమయిన యా హోమభిగము, నలుని
మానస మానంది జలధియందు గర్లశృంగులి
కలశంబుఁగొనించి యీడతేయుచున్నకు
భావ నిట్టలనియె. శృం. నై. ౨-౩.

౨. బియ్యపుజావ. ౩. కర్ణరంధ్రము. ౪. కర్ణ
రోగము. ౫. ఒకకాతి చేప.

శక్తి నము. సం. వి. అ. న. ౧. యజ్ఞమాన జంతు
పున జేంపుట ౨. మానము. చంపుట.

శక్తి కము. సం. వి. అ. న. అంగులిత్రాణము.
అత్తెము. ప్రేక్షకుఁ దొడిగికొనెడి యెదుము
తోలు. మొ.

శక్తి స్తము. సం. వి. అ. అ. అ. ౧. స్తోత్రము
చేయబడినది. పొగడఁ బడినది.

గీ. ఛందములఁబాసి శబ్దార్థ సరణివదరి, యచ్చ
టచ్చట సప్తశబ్దాదిదోష శస్త్రమైన శివజ్ఞాన
పుస్తకంబు, విందుమతి వేర్కొనింపునశండు
గురుడు. శివదశోత్తరము. ౨-౪

౨. శుభముకలది, శుభమైనది. ౩. మంచిది.
ఉత్తమమైనది. ౪. పలుమాటు చదువఁబడినది.
౫. చంపఁబడినది. ౬. అపాయము గల్గింపబడినది
వి. అ. న. ౧. క్షేమము. సుఖము ౨. క్రేస్తత
౩. శరీరము. ౪. అంగులి త్రాణము. అత్తెము
శక్తి కము అనిపూడఁగలదు)

శక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. స్తుతి. పొగడ.
౨. మంత్రరూపమైన స్తోత్రము.

శక్తి కారుడు, సం. వి. అ. పుం. ఆయుధములు
చేయువాడు.

శక్తి కోశము. సం. వి. అ. పుం. కత్తి యొలు.

శక్తి జీవి. సం. వి. న. పుం. శక్తి మలచే
తీవించు యోధుడు.

శక్తి ధరుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. యోధుడు.
జోడు. ౨. ఆయుధధారి యైన మనుష్యుడు.

శక్తి న్యసము. సం. వి. అ. పుం. ఆయుధములు
క్రిందఁ బడవేయుట. ఇట్లే శక్తి పరిత్యాగము.

శక్తి పాణి. సం. వి. ఇ. ౧. ఆయుధములుచేత
గిలవాడు. ఆయుధము ధరించు వాడు.
౨. ఒక విధమగు ఆకతాయి. ధనాపహరి.
వి. ఇ. పుం. ఆయుధధారియైన యోధుడు.

శక్తి ప్రహరము. సం. వి. అ. పుం. ఆయుధము
చేఁ తిగిరినదెబ్బ.

శక్తి మార్జుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆయుధ
ములు బాగుచేయు శిల్పి.

శక్తి (క) ము. సం. వి. అ. న. ౧. ఆయుధము
౨. సాధనము. పనిముట్టు. ౩. ఉక్కు. ౪. స్తో
త్రము. స్తోత్రరూప మంత్రము. ౫. ఆవృత్తి
చేయుట. కంతపాఠము చేయుట.

శక్తి విద్య. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఆయుధవిద్య.

శక్తి వృత్తి. సం. వి. ఇ. పుం. = శక్తి జీవి

శక్తి శాస్త్రము. సం. వి. అ. న. ఆయుధవిద్య.

శక్తి సంపాదము. సం. వి. అ. పుం. పెక్కు
ఆయుధము లొకస్మికముగాఁబడుట.

శక్తి సంహతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. ఆయుధ
సమూహము. ౨. ఆయుధకాల.

శక్తి హృదయము. సం. వి. అ. అ. అ. ౧. ఆయు
ధముతోఁజంపఁబడిన వాడు. ౨. పక్షివృగ
లచేఁ జంపఁ బడినవాడు.

శత్రుహస్తుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ)

ఆయుధము చేతనున్నవాఁడు. వి. ఆ. పుం.
ఆయుధము చేతఁ బూనిన మనుష్యుఁడు.

శత్రుహతచతుర్దశి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆశ్వ
యుజ కృష్ణచతుర్దశి.

శస్త్రాజీవుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. శస్త్రముచే
జీవించువాఁడు, ఆయుధ జీవియైన యోధుఁడు.

శస్త్రాభ్యాసము. సం. వి. ఆ. పుం. శస్త్రప్ర
యోగము నేర్చుకొనుట. ఆయుధముల ప్రయో
గము నేర్చుకొనుట.

శస్త్రాయుధము. సం. వి. ఆ. న. ఏ. ఉక్కు
అ. ఇసుము.

శస్త్రీ. సం. విణ. (న. నీ. న. ఆయుధములు
ధరించినవాఁడు. వి. ఈ. స్త్రీ. యువక. చిన్న
కత్తి.

శస్త్రీక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చిన్నకత్తి. యువక.

సీ. తామిప్ర శస్త్రీఁ గుందనిసామి విరహిహృ
త్తే నారాయణమారశస్త్రీనామగు.
చంద్రికా. ౪-౭.

శస్త్రోద్యమము. సం. వి. ఆ. పుం. (కొట్టుటకు)
ఆయుధ మెత్తుట.

శస్త్రోపకరణము. సం. వి. ఆ. న. యుద్ధసాధనము
ఆయుధ సామాగ్రి.

శస్త్రోపజీవి. సం. వి. న. పుం. = శస్త్రాజీవుఁడు.

శస్త్రము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ఏ. శ్రేష్ఠ
మైనది. ఉత్తమమయినది. అ. క్లాప్తమైనది,
కొనియాడఁదగినది.

క. యమనియమాద్యస్తాంగ, క్రమాభ్యసన నిర్మ
ధిత వికారముచేతః కమలామోదమయాత్మా,
సమతారాహిత్యశస్త్రసర్వ సమస్యా భార.
కాంతి. ౨-౪౪౪

వి. ఆ. న. ముగుణము.

శా

శా. ఒక యక్షరము.

శాంకరము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) శంకరుని
సంబంధమైనది. శివసంబంధి. వి. ఆ. పుం.
వృషభము, ఎద్ద.

శాంకరి. సం. విణ. పుం. ఏ. గణపతి. అ. కుమార
స్వామి. ౩. అగ్ని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పార్వతి.

శాంఖము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ఏ. శంఖ
సంబంధమైనది. అ. శంఖవికారమైనది. శంఖ
ముతోఁ జేసినది. వి. ఆ. పుం. శంఖధ్వని.

శాంఖకుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఏ. శంఖపు
బనిచేయు జాతివాఁడు.

అ. శంఖ మూఁడు వాఁడు.

శాండిల్యము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏ. మారేడు
చెట్టు. అ. అగ్ని భేదము. ఒకానొక యగ్ని.

శాండిల్యుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. గోత్రప్రవర్త
కుఁడును, ధర్మశాస్త్రకర్తయు నైన యొక మని.

శాంత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఏ. దశరథుని
మాతఁడు.

అ. ఒక జాతి జమ్మి

శాంతనవుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. శంతను
పుత్రుఁడు. భీష్ముఁడు,

శాంతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ఏ. ఉపశ
మించినది, తగ్గినది. ఆఁకలి మొ|| తీతినది.
అ. కుదినది, మానినది. ౩. అణఁగినది. అంత
మొందినది. అగిపోయినది. దీపము మొ||
౪. అటంక పలుపఁ బడినది. ఆఁపఁబడినది.
౫. మరణించినది, మృతినొందినది. ౬. అణఁపఁ
బడినది. నిశ్చలముగాఁ జేయఁబడినది. ౭. నెమ్మది
గలది, కామాదివికారములతోఁ జేరినది. ౮. మచ్చి
కచేయఁ బడినది, ౯. తృప్తి గలది. ఏం. నీడ
గలది. ఏ. మెల్లనిది, మందమైనది. ఏ. ౨. కవి

త్రమైనది. ౧౩. విషయముగలది. ౧౪. (నాటక పరిభాషయందు) (కాంతపాపము) మొ॥ స్థలమున అమంగళపరివారము ముపయుక్తమగుచున్నది. వి. అ. పుం. ౧. కాంతి, నెమ్మది. ౨. నిర్వేదము (కమము) స్థాయిభావముగా గల రసవిశేషము.

న. ఉపశమించుట, తగ్గుట.

శాంతామృదు. సం. విణ. ౪. కాంతమైన మరస్సుకలవాడు. స్వస్థచిత్తుడు. ఇట్లే కాంత చేరినట్లు. మొ.

శాంతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కామక్రోధాదుల నణగించుట. ౨. విషయముఖములందు సంపూర్ణమైన విరక్తి. ౩. ఉపద్రవములను దొలగించుట. ౪. మరస్సుప్రీ. ౬. గోచారాదులచే నూచితమైన యైహికావిష్టములగు పాపములను బోగొట్టుకొనుటకుఁజేయుచు పహోమాదికర్మము. ౭. అ. కలిశమింపఁజేయుట. ౮. దుర్గ. ౯. ఉపశమనము. తగ్గుట. (ఉదా. తోగకాంతి) ౧౦. సాభాగ్యము, ౧౧. సుఖము. ౧౨. జ్ఞానేంద్రియ విగ్రహము. ౧౩. ఉ. ఇంద్రుఁగూడికాంతి పతియింతుఁడు..... భీమ. ౨-౧౩౧.

నీ. కాంతి బుద్ధింద్రియసన్నివారణవాంతి, కర్మంద్రియముల యోగ్యప్రవృత్తి. భార. అను ౪-౧౨౧. (బుద్ధింద్రియము = జ్ఞానేంద్రియములు; తగ్గుకొన్నప్పుడు కలిశమప్రమాణములు) ౧౩. కాంతి పాపము.

శాంతించు. సం. అ. శ్రీ. శమించు, తగ్గిపోవు.

గీ. తపమునకు విఘ్నకరియించుచుండలగఁడయ్యుడొలయు వన్నాననూటి సుయోధరముల, నేయిరకముల, నింపెనల్వేదమున నపుడ కాంతించె నతని మహాతపము (కాంతించె = నశించెననియుఁగన్పించు. శకుం. ౧-౩౯)

శాంతికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. పాపము బోగొట్టునది; గోచారాదులచే నూచితమైన యాపదను బోగొట్టుకొనుటకుఁ జేయుచుండెడి కర్మము.

న. శేవశునీపచప్రతికారార్థము కాంతి పాపిక క్రియలు నిర్వర్తింప.....భార అది. I ౮౭

శాంతిగృహము. సం. వి. అ. న. వికాంతి కొలనెయిల్లు, తెలిసిగాఁ గూర్చుండుట కేర్పడిన గృహము.

శాంతిజలము. సం. వి. అ. న. గోచారాదులచే నూచితమైన యనర్థమును బోగొట్టుటకై చేయుచుండిన కాంతికర్మమునందు మంత్రములచేఁబడి త్రితమై పాపములను (అనర్థములను) దొలగించు నీరు. ఇట్లే కాంత్యుదకము మొ.

శాంతిహోమము. సం. వి. అ. పుం. అనర్థములు (అపదలు)దొలగుటకై చేయుహోమము.

శాంతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మాయ, గారడీ

నీ. తత్ప్రసరదేహసమిద్ధభిదీప్తికాంతిమహిమ చే సంగ్రహించి. ము. IV-3

నీ..... కాంతి చంగ భుజంగకృత్యవివేకపుంజ భూరుహవల్లిలంజరల్లి. నిరంకు ౨-౪౧

ఉ.....కిరీటిఁదాకుపరదివ్యకరాధ్యునిఁజేయుకాంతి భిల్లుడు కృష్ణరాయల కభిప్రకృతపతి పాది గావుతన. మనచ.

౨. గారడీచేయు శ్రీ, మాయచేయు కాఁడుది.

శాంతావకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. శంఖముల వ్యాపారము చేయుపురుషుడు.

శాంబు (బూ) కము. సం. వి. అ. పుం. అతి చిప్ప; కప్పచిప్ప.

శాంతవము. సం. విణ. అ. ఈ. అ) శంభుని (శివుని) సంబంధమైనది. వి. అ. పుం. ౧. కర్నూరిము. ౨. గుగ్గిలము. (వాచ) ౩. ఒక జాతి విషము. న. దేవదారువృక్షము.

శాంతవి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. పార్వతి.

౨. నీలదూర్గ, నల్లగతిక ౩. ముద్రాభేదము

శాంబరీ ఘోష. ప్రాణముతోవుటకు. ద్వారమైన బ్రహ్మరంధ్రము.

శాంభవుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శివోపాసకుడు, శివభక్తుడు. ౨. శివపుత్రుడు.

శాకంభరి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. దుర్గాదేవి. (సోముదేశముందలి) ఒక పట్టణము.

శాకచుక్రిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చింతకుండు.

శాకటము. సం. వి. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. శకట సంబంధ, బండి సంబంధమైనది. ౨. బండిలో బోవునది. వి. ఆ. పుం. ౧. బండిలాగడి యెద్ద ౨. శ్లేష్మారకవృక్షము. న. ౧. పాలము, క్షేత్రము.

శాకటాయనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. యాస్క పాణిములు ప్రామాణికునిగా గ్రహించిన యొకా నొక శబ్దకాస్త్ర శబ్దవ్యుత్పత్తి కాస్త్రశాస్త్ర. (శబ్ద వ్యుత్పత్తి కాస్త్రమును వ్యాకరణమును జరిపిన యొక ఋషి)

శాకటికుడు. సం. వి. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. శకట సంబంధి, బండికి సంబంధించినవాడు. ౨. బండిలో బోవువాడు.

శాకటీనము. సం. వి. ఆ. పుం. బండిబరువు. (బండెడుబరువు)

శాకలేరువు. సం. వి. ఈ. పుం. లేకుచెట్టు.

శాకపణము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పిడికెడు పంపాణము. ౨. పిడికెడు కూరక.

శాకపత్రము. సం. వి. ఆ. పుం. శివ్రపు. మువగ

శాకము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. కూర. ఆకు కూర, లోటకూర. మొ.

ద్వి. ఒకపరి చిగురాకు తొగరు శాకముల కిస రాటలి సరాగ పునాద మెసగఁగోయిల జవ రాలు శ్రోలివరీరి వాయెత్తి యా కీరవాణి యేడ్చుటయు. పరమ. 3. పుట ౧-33

౨. కూరగా నుపయోగించు కాలు, దుంక పండు మొ. పుం. ౧. ఇలము, శక్తి. ౨. లేకు చెట్టు. 3. శిరీషవృక్షము, ర. దివిస చెట్టు.

సీ. శాకవృక్షమునీడఁ జలుపుక్రిడ. శృం. వై. ౫-౪౫.

౫. శకముకాలభేదము. (శాలివాహనునికాలము). ౬. అజపద్మీపము.

శాకయోగ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. కొత్తిమిరి, కుస్తుంబి.

శాకలము. సం. వి. (ఆ. ఈ. ఆ) శకలమునకు (ముక్కకు) సంబంధించినది. వి. ఆ. పుం. ఋగ్వేదములో నొకభాగము.

శాకలశాఖ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శాకలులు పరం పరగాఁ బరించు ఋగ్వేదభాగము.

శాకలికము. సం. వి. (ఆ. ఈ. ఆ. శకల (ముక్క) సంబంధమైనది.

శాకలులు. సం. వి. ఆ. పుం. బి. శకలముని ప్రోక్తమయినకల్పాది గ్రంథములను వంశపారం పర్యముగఁబరించువారు.

శాకశాకటము. సం. వి. ఆ. న. కూరలదొడ్డి, కూరదినుసులు నైరుచెట్టుపాలము. ఇల్లె శాక కాకిము.

శాకాంగము. సం. వి. ఆ. న. మిరియము.

శాకామృతభేదనము. సం. వి. ఆ. న. ఎఱ్ఱగోలు. కూర (చుక్రము. శివాను)

శాకామృతము. సం. వి. ఆ. న. మారేడుపండు.

శాకాహారుడు. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) కూరలు మాత్రము తినువాడు వ్యతి. మాంసాహారుడు

శా. శాకాహారులు కందమూలురు శిలోంపుక్ర క్రమం తాపనీ. కాశి.

శా. శాకాహారుడు నిర్జితేంద్రియుడు సామాన్యగ్రాంతియునై. మర. ౮౪.

శాకినము. సం. వి. అ. న. చాలము, క్షేత్రము
మా. కాకాకినము.

శాకిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మరలు మెరు
పెట్టుచాలము.

సి. కాకినమూలకత్తుతాకసారణి ధాన్యాకమేఘ
నాదములతోర భీమ. ౨-౫౬.

౨. (యక్షిణి యని యెంచబడు) దుగ్గాపరిచా
రిక. ౩. దుగ్గాదేవి.

శాకుంతలము. సం. వి. అ. న. కాళిదాసవిర
చితమైన యభిజ్ఞాన శాకుంతల మనెడినాటకము.

శాకుంతలేయుడు. సం. వి. అ. పుం. శకుం
తలాపుత్రుని, భరతుడు. ఇట్లే శాకుం
తలుడు.

శాకుమారుడు. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. ఇత
రులను బాధపెట్టెడివాడు, పరతాపకుడు.

శాకునము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. పక్షుల
సంబంధమైనది. ౨. శకునసంబంధమైనది.
౩. గ్రహపు శుభాశుభములను నూచించునది.

శాకునికము. సం. వి. అ. న. శకునముల ఫల
ములను చెబుపుట.

శాకునికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. పక్షులను
వేటాడు వాడు. పిట్టలను బట్టుకొనెడివాడు.
౨. శకున శాస్త్రపండితుడు.

కం. అని నియమమున హితశాకునిక స్వరశాస్త్ర
వేదకోపదయుతుడై. సింహాసన
భా. ౧. అ. ౨-౧౦౫

శాకునేయము. సం. వి. అ. పుం. చిన్నగుడ్డ
నూలు.

శాకులికుడు. సం. వి. అ. పుం. చేపలబట్టు
వాడు.

శాక్వరము. సం. వి. అ. పుం. వృషభము,
ఎద్దు.

శాక్తము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. శక్తి-
(బలము) సంబంధమైనది.

౨. శక్తి-(దుగ్గాదేవి) సంబంధమైనది.

శాక్తికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. శక్తి (దుర్గ),
పూజకుడు, శక్త్యపాసకుడు. ౨. ఈటెపట్టి,
పోరాడు యోధుడు.

శాక్తికుడు. సం. వి. అ. పుం. ఈటె పట్టి,
పోరాడు యోధుడు.

శాక్తుడు. సం. వి. అ. పుం. శక్తి (దేవత) ని,
బూజించు వాడు, దుగ్గాదేవతోపాసకుడు.

శాక్తేయుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. శక్త్యు.
పాసకుడు, శాక్తుడు. ౨. పరాశరుడు, శక్తి.
పుత్రుడు. రూపాం. శాక్త్యుడు.

శాక్యము. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధునివంశము.

శాక్యముని. సం. వి. ఇ. పుం. బుద్ధుడు.

శాక్యసింహుడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధుడు.

శాక్యుడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధుడు.

శాక్తి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. శక్తునిభార్య, శచి
౨. దుర్గ.

శాక్వరము. సం. వి. అ. పుం. వృషభము. ఎద్దు.

శాఖ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. (చెట్టు) కొమ్మ.
౨. బాహువు. ౩. భాగము. ౪. గ్రంథములో
నొకభాగము. ౫. తెగ, జాతి, సమానధర్మము
ననుసరించు జనబృందము. ౬. పరంపరగా
గొందఁజే ననుసరింపఁబడిన వేదభాగము.
(శాఖలశాఖ అశ్వలాయనశాఖ)

క. శాఖ దిగవిరచి తాఁబర, శాఖశ్రుతిచెనేని
సద్విజ్ఞానైవన్ శాఖారణ్యుడు వాడే,
శాఖు బాహ్యుడనియందుసమ్మతరెల్లన్.
విజ్ఞా. కాం. ౧-౩.

శాఖలువాటు. మి.అ.క్రి. (శాఖలు + వాటు)
కొమ్మలుసాగు, వ్యాపించు; విస్తరిల్లు.

చ.....సం, జనిత కుతూహలాంకురము కాఖలు
వాఱగవచ్చుచున్న యమ్మునికులసార్వభౌ
ముని ముముక్షువరేణ్య మహానుభావునిన్.
విశ్ర. 3-౫.

శాఖాచంద్రమణము. సం. వి. అ. న. ఒక
కొమ్మనుండి మఱియొక కొమ్మపైకి దుముకుట;
కావలసిన విషయమును వదలి యితర విషయము
లను గూర్చి సంభాషించుట.

శాఖానగరము. సం. వి. అ. న. ఉపనగరము.
పట్టణములొకేయన్న పేట.

నీ.....

..... వజ్రపురము.

గీ. ప్రాంతమునను శాఖా నగరములయందు విరివి
చూపట్ట మేకంటువిడిసివిడిసి. ప్రభాకరర-౯౨

ఇట్లే శాఖాపురము మొ.

శాఖాపితృము. సం. వి. అ. పుం. గోగవిశేషము.
కాళ్ళు చేతులు మున్నగు శరీరభాగములు
నుండుట.

శాఖామృగము. సం. వి. అ. పుం. గి. శ్రోతి
౨. ఉదుర.

శాఖాగంధుడు. సం. వి. అ. పుం. స్వశాఖా
ద్రోహి. వంశపరంపరాగతమైన తన వేద
కాఖను విడిచి యితర కాఖయందుఁజెప్పబడిన
కర్మముల నాచంచువాడు.

శాఖారధ్య. సం. వి. అ. స్త్రీ. పెద్దబాటకు
సంబంధించిన యొక చిన్నబాట, ఉపరధ్య.

శాఖాలము. సం. వి. అ. పుం. వానీరము, నీరు
ప్రబ్బలి

శాఖాశిఫ. సం. వి. అ. స్త్రీ. గి. మఱి మొద
లగు చెట్ల యూద. ౨. ఉడలవంటి యవయవ
ములు గల తిప్పతీగ మొ. తీగ.

శాఖ. సం. వి. (న.నీ.న) గి. కాఖలు గలది.

వి. న. పుం. గి. వృక్షము, చెట్టు.

గీ. కావగదవయ్యయర్థాధికల్పకాఖి.
శృం. నై. ౧-౧౦౯.

౨. వేదము. 3. వేదసంబంధమైన యొక కాఖ
ననుసరించు ద్వితీయము. ౪. మేచ్చభేదిము, ఒక
జాతి మేచ్చుడు.

శాఖుడు. సం. వి. అ. పుం. గి. కుమారస్వామి
యనుచరులలో నొకడు. ౨. రాహువు.

శాఖోపశాఖలు. సం. వి. అ. స్త్రీ. బి. కొమ్మలు
రెమ్మలు, అసంఖ్యాకములు, పెక్కులు.

వ. లక్షోపలక్షలు కోటానకోట్లు తండోప
తండంబులు పుంఖానుపుంఖంబులు కాఖోప
కాఖలు నేల యీని పంటుల. ప్రబంధ. ౬-౮౨.

శాట (క) ము. సం. వి. అ. పుం. న. గి. బట్టి
వస్త్రము. ౨. వావడము, పనికిని.

శాటి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ = కాటము.

చ. తరుకు దుకులకాటిఁ గటిఁ దాల్చి పటిర మ
లంది..... మనుచ. ౫-౭౩.

గీ. చంద మార్తాంధ కిరణంపు కాటి మీట
చాట్టికి. ౨.

శాట్యాయనము. సం. వి. అ. న. ఒకహామ
కర్మమునఁగలిగిన వైగుణ్యమును జ్ఞానేయట
విహితమైన హామము. ప్రాయశ్చిత్తార్థహామము

శాత్ర్యము. సం. వి. అ. న. గి. కపటము, మోసము.
చెడ్డతనము. ౨. ఛలాక్తి.

శాణము. సం. వి. (అ. ఈ. అ) జనపవార
సంబంధమైనది, జనప వారతో నేసినది.

౧. అ. పుం. ఒడగల్లు, గీటుతాయి. ౨. అస్త్రా
దులుపడును పెట్టుతాయి. 3. అంపము. ౪. నాలుగు
నూపముల పరిమాణము. న. గి. ముకుక బట్టి.
౨. గోనెపట్టి.

శాణాజీవుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆయుధములు
పడును పెట్టు పనివలన జీవించువాడు.

కాణి. సం. వి. ఇ. పుం. భాగ్యో ముక్త.
(దీని కారతో ముద్రబట్టలు చేయదురు)

ఈ. శ్రీ. య. ఒకగట్టు. గీటుకాయ. ౨. అస్త్ర
ములుపడును. పెట్టెదీతాయి. గట్టులునూ అడితాయి
3. అంపము. ౪. కారబట్ట. ౫. చినిగినబట్ట. ౬. చిన్న
తెర; చిన్న గుడారము. ౭. అభినయవిశేషము.

కాణిలము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) య. పదమ
పెట్టెబడినది. ౨. నూరబడినది.

కాణిరము. సం. వి. అ. న. శోణానదీ తీరము.

కాళకుం(కొం)భము. సం.వి.అ.న. య. బంగా
రము.

ఈ. భాజిత కాళకుంభగృహపంక్తులఁబుష్పిత
వల్లి వేలితోర్చిజవనావృతిన.
భార. ఆది. ౮-౧౭

౨. ఉమ్మెత్తచెట్టు. ౩. గన్నేరుచెట్టు.

కాళనము. సం. వి. అ. న. య. పదమ పెట్టుట.
వాడిచేయుట. ౨. భేదించుట, నశింపజేయుట
౩. పడగొట్టుట. ౪. శ్రీణింపజేయుట. ౫. గిల్లుట
౬. వాడుట, వ్లానమగుట.

కాళపత్రకము. సం. వి. అ. పుం. పెన్నెల,
చంద్రాతిపము.

కాళపత్రకీ. సం.వి.ఈ. శ్రీ. చంద్రక, పెన్నెల

కాళభీరువు. సం. వి. ఈ. పుం. మల్లికార్జునము,
ఒక జాతిమల్లె

కాళమన్యవము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ఇంద్ర
సంబంధమైనది.

వ. మఱియు నప్పట్టులుంబు పెట్టనంబునంగను
పట్టు వజ్రదూర్య కురువిందమరకత పద్మ
రాగ కాళమన్యవ శిలాజాల ప్రవాళపువ్వ
రాగముక్తావితానప్రముఖదిరన్నరక్తఖచిత.
శివధర్మ ౩-౭౫

కాళమాసము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) నూటి
చేగొనబడినది. కరగ్రతము.

కాళము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) య. పదమ.
పెట్టెబడినది. వాడియైనది.

క. కాతానీ చాపధరుడవు, దారనికొక యాత్త.
బంధుడగుడెంచి బల, వ్రాతములపైకుటికి
జైమిని. ౬-౧౪౯.

౨. సన్నగిల్లినది ౩. దుర్బలమైనది. ౪. అంద
మైనది. సుందరమైనది. ౫. ఖండింపబడినది.
నూకబడినది. ౬. నుఖముగలది. వి. అ. పుం.
౧. ఉమ్మెత్తచెట్టు. ౨. న.సంతోషము, నుఖము.

కాళోదరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సన్నని నడుము.
గల శ్రీ.

మ. సమసీనస్తని సస్తివాస్తివిచిత్రాహేను.
కాళోదరిన్. శృం వై. ౨-౨౧

కాళవము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) య. శక్రువు;
నకు సంబంధించినది. ౨. శక్రుత్వముగలది.

వి. అ. న. య. శక్రుసంఘము. ౨. శక్రుత్వము,
పగ, విశోధము.

చం. బాంధవ కాళవకలితభావభవా !
భార. విరా. ౧-౩౩౩

క. మైత్రీసౌఖ్యముఁబోలునె కాళవమెమ్మెయిం
దలంపశక్ర శ్రీకిం బాళవమై యింతుగఁ
దన్మిశ్రుండవగు మిదియమేలు మియిద్దఱకున్
భార. ఉద్యో. ౧-౧౩౮.

కాళవీయము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ)
౧ శక్రువుసంబంధ మైనది. ౨. శక్రుత్వము
గలది.

కాళవుడు. సం.వి.అ.పుం.శక్రువు, పగవాడు

చం. తనయఁడు గాఁడు కాళవుఁడు కానః
భర్తకు పిఁడు..... భార. ౨-౧౫

కాదము. సం. వి. అ. పుం. య. కేతగడ్డి
౨. కర్ణము, బురద.

అ. వె. ఉద్ధరింపజేసి సద్ధర్మగతిజాపు, కాద
మగ్నమైన సౌరభేయి. ధర్మఖం. ౧-౧౪౮.

గీ. అలరుడేనియ నానిచిమొలక గట్టి, శర్మరా
బీజములు సుధాకాదభూమి భావజాడు విత్త
మొలచిన వైరువెఱపె, రదవిలాసంబు పూ
వోడి పెదవిపదవి. పాండు. 3-౧౯౧.

కాద్యలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. పచ్చిక
గలది. ౨. రేతగడ్డితో నిండినది. 3. అవపచ్చ
నిది.

వి. అ. పుం. న. ౧. పచ్చికబయలు.

సీ. వనకుంజమధ్యకాద్యలచరస్మృగపంక్తిదావ
పావకభీరి నల్లడిల్ల. మమ. 3-౧౧.

కానము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒరగల్లు.
గీటుతాయి. ౨. సావతాయి అస్త్రములు
పదులు పెట్టెడితాయి.

కావటి (రి) కము. సం. వి. అ. పుం. వెమిలి.

కాననిన్మస్తి. సం.వి.ఇ. శ్రీ. కాసముసోలగులు.

కావము. సం. వి. అ. పుం. ౧. శపింతుట,
అక్రోశము, తిట్టు. ౨. ఒట్టు, శపథము. 3. నింద,
దూలు ర. బిహిష్కారము, వెలివెట్టుట.

కాపాస్తుడు. సం. వి. అ. పుం. కాపము అయ్య
ధము గాంగలవాడు. ముని, ఋషి. ఇట్లే కాపా
య్యుడు మొ||

కాపించు. సం. స. క్రి. శపించు, తిట్టు, చెడుగు
గాక యని పలుకు.

క. కోపంబున జలములు గొని, కాపంబీడలచి
యొన్న సమయంబుననా, భూపాలుని వారింజెన,
కాపింపకయుండ నతని సతికాంతిమతిన్. బ్రహ్మ
బ్రహ్మో ౨-౧౪.

ద్వి. ఇట వెయ్యివోయంగ నీకయండినను గట
శటా కాపించెగాక యత్తపనీ, కాద తిట్టక
లిట్టుగాఁబనుల్పుచ్చువా. బస. పు. ౯-౨౪౯ పం

కాపితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. శపింప
బడినది, తిట్టబడినది. ౨. ఒట్టు పెట్టబడినది.
3. శపథము చేయబడినది.

కాపోత్సగ్గము. సం.వి.అ. పుం. కాపమిచ్చుట

కాఫరికుడు. సం.వి.అ. పుం. చేపలఁబట్టువాడు.

కాబ (క) ము. సం. వి. అ. పుం. పశుపక్ష్యాదు
లపిల్ల. ఉదా|| మృగ కాబకము, పక్షి కాబకము. మొ||

సీ. చమ్మమానిన యట్టి కాబకశ్రేణివై. భాగ.
౧౦-౫౨౭.

కాబరభేదా (క్ష) ఖ్యము. సం. వి. అ. న.
తామ్రము, రాగి.

కాబ (వ) రము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. అడవి
జాతులవారి సంబంధమైనది, శబరసంబంధమైనది
మొదలైనది. ౨. నీచమైనది. అల్పమైనది.

వి. అ. పుం. అపరాధము, తప్పు. ౨. పాపము,
దుష్టత్వము. 3. బాద్ధుగుచెట్టు. ర. శబరస్వామి
రచించి మిమాంసాభాష్యము.

కాబరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. అడవి జాతులవారు
మాటాడెడి ప్రాకృతభాష, అపభ్రంశము.

కాబాసు. వి. వేదానునకప భంశ రూపము)
ప్రశంసార్థకము.

కా. మ, యైరే లీకము బాగురే న్మునితమున్
కాబాసు ధాలంబు.....చంద్ర. ౧-౧౨౭.

కాబ్బబోధము. సం. వి. అ. పుం. ఫలార్థస్మృతి
ద్వారమున శబ్దకర్మమగు అన్వయస్థానము.

కాబ్బము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. శబ్దసంబంధ
మైనది, శబ్దమునండి తుట్టినది. ౨. ధ్వనిసం
బంధమైనది, ధ్వని ననుసరించి యుండునది.
3. వాక్పాలమైనది, నోటితోఁజెప్పినది. ర. ధ్వని
గలది, మ్రోగునది.

కాబ్బి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సరస్వతి. వాగ్దేశక.

శాబ్దికము. సం. విణ. (అ. ఈ. ఆ) శబ్ద సంబంధమైనది, వాగ్రూపమైనది. ౧. ధ్వని సంబంధమైనది. ౩. ధ్వనిచేయునది.

శాబ్దికుడు. సం.వి.ఆ. పుం. వైయాకరణుడు, శబ్దకాస్త్రవేత్త. ఇ.శ్రీ కాబ్దుడు.

శామనము. సం. వి. ఆ. న. ఓ. చెంపుట. ౧. మరక్కాతి, నెమ్మది. ౩. సమాప్తి, ముగింపు

శామని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. దక్షిణదిక్కు.

శామిత్రము. సం. వి. ఆ. న. ఓ. శమితయొక్క కర్మము. యజ్ఞమునఁ బశువును వధింతుట. ౧. యజ్ఞార్థము పశువును యూపస్తంధిమునకుఁ గట్టుట. ౩. యజ్ఞము ర. యజ్ఞపాత్రము (అ.ని)

శామిలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. స్రుక్కు, హోమము చేయుట కుపయోగించు గడిఁకెవంటి పాత్రము.

శామీనము. సం. వి. ఆ. న. భిస్మము, బూది, కామిలి.

శామీని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. స్రుక్కు, యజ్ఞ పాత్ర విశేషము.

శామీలము. సం. వి. ఆ. న. భిస్మము, బూది.

శామీలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. జపమాల, అక్ష సూత్రము.

శాయము. సం. వి. ఆ. పుం. పరుండుట, శయించుట.

శాయి. వి. (హిం. స్వా. హి) నీరా, మషీరసము.

తే. రసిఖండైవట్టి కాలంపు రక్తనాథ తనరు బ్రహ్మాండమును పెద్దవనశిఖాన కాము నిం డారఁబోసిన చందమునను గారుణిమిరంపు గుంపు సౌపారఁబర్చు. మాస. ౧-౧౨౦.

సం. విణ. (న. నీ, న్) పరుగువాఁడు, శయించువాఁడు.

మాలిని. ఉరగశయన కాయా యోగ్యవిద్యార పాయా. సింహ. భా.౧. ఆ. ౧-౧౨౩.

చం. దుస్సహతమూర్తికిన్ జలధికాయుకిఁబాయక శయ్యయైఁబయ్యహిపతి భార. ఆది ౧-౧౦౫.

శాయిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. విక్రాంతి; నిద్ర.

శాగద్ద. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఓ. ఒక జాతివీణ. ౧. సరస్వతి యంత్రక కుటుంబిని కారడ యాశకిలింబాస్వ నూలిసక్షత లిడియన్. శృం. వై. ౫-౧౨. ౩. దుర్గ. ర. సుగంధ. ౧. ౫. బ్రాహ్మి ౧

శారదము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. శరచ్చకు సంబంధి, శరత్కాలమందైనది.

ఉ. కారదరాగ్రు బుద్ధిలలసత్తరతారకహర పుష్టలంబారుతరంబు లయ్యె. భార. అర. ౪-౧౪౨.

౧. ప్రతిసంవత్సరమున నుండునది. ౩. క్రొత్తది, నవీనము. ర. చిన్నది. ౫. తేతది. ౬. వి. యము గలది. లజ్జగలది. ౭. పిటికిది, ధైర్యములేనిది.

వి. ఆ. పుం. ఓ. సంవత్సరము. ౧. శరత్కాలమునందుఁబుట్టునట్లు. ౩. శరత్కాలపుటెండ ర. ఒక దినుసు సీమచిక్కుడు. ౫. వకులవృక్షము, పొగడపెట్టు. ౬. తెల్లు. ౭. పచ్చిపెరు ౧. న. ఓ. ధాన్యము, వన. ౧. తెల్లతామర.

శారది. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాత్తికిళ్లక పూర్ణిమ ౧. ఏడాదులయరఁటి ౧ సప్తపర్ణము. ౩. నీరు పిప్పలి ౧

శారదికము. సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. శరత్కాల మునఁబుట్టుతోగము. ౧. శరత్కాలపుటెండ. న. ప్రతి సంవత్సరమునఁబెట్టవలసిన క్రాంతి. ఆర్థికము.

శారదీయము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) శరత్కాల మందుండునది, శరత్కాలభవము.

శారము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఓ. పొడలు గలది. చిత్రవర్ణముగలది. ౧. ఆకువచ్చని రంగు గలది.

వి. అ. పుం. ౧. విచిత్రవర్ణము. ౨. పసుపు
పచ్చనిరంగు. ౩. గాలి, వాయువు. ౪. సాగ
టాల పాళిలోని గడులలో నడపెడిసారె,
జూదపుసారె, ౫. ఉపద్రవము, హాని, కీడు.

శ్చారి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఒక జాతిపక్షి. గోరువంక.

రగడ.....జాలగుతేటుల యుంకారంబులు,
ద్వి. ౨-౨౯.

౨. దర్శగడ్డి

శ్చారిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. ఒక జాతిపక్షి,
గోరువంక.

తే. గీ. సారికా కీర పరభృత చంచరీక, కలిత
కలకల నివదసంకలిత.... ద్వి. ౨-౪౩.

౨. ఫీడేలు సారంగిమొదలగు సంగీతసాధనములు
వాయింపెడివింటిమంటియొక పనిముట్టు, కమాను.
౩. జూదపుసారె, సాగటాల పాళిలో గడులలో
నడపెడుకాయ.

శ్చారి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సారె. చదరంగపు
బొమ్మ (లేక) కాయ. ౨. గుండ్రని చిన్నబులి.
౩. ఒకజాతిపాచిక. స్త్రీ. ౧. సాంకయినెడి
పక్షి. ౨. మోసము, వంచన ౩. ఏనుగుల మీఁద
జారవేసెడి జాలు గుడ్డ.

శ్చారిపట్టము. సం. వి. అ. పుం. నెత్తపలక,
సాగటాల పాళికై గడులుగీచి రంగువేసిన గుడ్డ.

శ్చారిఫల(క)ము. సం. వి. అ. పుం. న. నెత్తి
పలక; జూదము, సాగటాలు, చదరంగము
అడుటకుపయోగించు గడులు గీచినబల్ల.

శ్చారీరకము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. శరీర
సంబంధమైనది. ౨. శరీరము ధరించినది.

వి. అ. న. ౧. శరీరము ధరించిన బ్రహ్మము
(శీవాగ్మి) ౨. బ్రహ్మవిచారము, బ్రహ్మసాత్త్వి
మునకు శంకరాచార్యులు రచించిన భాష్యము.

శ్చారీగకసూత్రము. సం. వి. అ. న. వ్యాస
విరచించుచున్న తేదాంత సూత్రము; బ్రహ్మ
సూత్రము.

శ్చారీగక్తీయము. సం. విణ. (అ. అ. అ) శరీర
సంబంధి.

శ్చారీరము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) శరీరసంబంధి.
౨. శరీరముధరించినది. మూర్తీధరించినది.

వి. అ. పుం. కంతస్వరము. ౨. వృషభము.
౩. ఓషధీవిశేషము, ఒకానొక వనమూలిక.
౪. నులము; పురీషము.

శ్చారీరికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) శరీర
సంబంధి.

శ్చారీరుండు. సం. వి. అ. పుం. శీవాగ్మి, ప్రతి
దేహమునందు నుండెడి శీవుండు.

శ్చారుకము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) కూరము;
కీడుగలిగించునది.

శ్చాగ్గ-ర (రి) కము. సం. విణ. (అ. అ. అ)
గుకరాళ్లుగలది. (నేల)

శ్చాగ్గ-గము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. పంచ
దారతోజేసినది. ౨. గులకతాలుగలది.

వి. అ. పుం. ౧. గులకతాతినేల. ౨. పా
నుగు. మిఁగడ ౪. చెల్లపునీరు.

శ్చాగ్గ-రీయము. సం. విణ. (అ. అ. అ) = శార్వ-
రకము.

శ్చాగ్గధన్వండు. సం. వి. న. పుం. విష్ణువు.

శ్చాగ్గధరుండు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

శ్చాగ్గపాణి. సం. వి. ఇ. పుం. విష్ణువు, శార్వము
చేతగలవాడు.

శ్చాగ్గము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. కొమ్ముతో
జేయబడినది. ౨. విల్లుధరించినది.

వి. అ. పుం. న. ౧. విల్లు. ౨. విష్ణుని విల్లు.
న. అల్లము.

కం. ఆశాఢు సద్యోయావనుడైఁతోడన యొక
స్వభావుడను సిద్ధునిచే, నూతన మొగ మణియు
సముద్వృత్తిక కార్జము మెఱుంగుచుఁబ్రలుఁ
బడెనె.

కళా. ౫-౨౩

కా. అంబున్, కేప్టర్ దక్కంగ కార్జముక్త
విశిఖ్రేణి స్వసం కేసినెన్. చిత్రభా ౭-౧౨౩

శాస్త్రి. సం. వి. న్. పుం. ౧. ధన్వి, విలుకాడు.

౨. విష్ణువు. ౩. శివుడు.

శార్దూలము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పెద్దపులి.

౨. చిలుకపులి, ఒక జాతి చిలుకపులి, ౩. శరభ
మృగము.

విణ. అ. పుం. శ్రేష్ఠుడు, శ్రేష్ఠము. ఉదా.
రాజశార్దూలము.

శార్దూలవిక్రీడితము. సం. వి. అ.న ౧. పులి

యాట. ౨. (ఛంప) ఒకానొక వృత్తము.
వృత్తభేదము.

శార్వరము. సం.విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. రాత్రి

సంబంధమైనది. ౨. మోసముచేయునది. ౩. ఘాతు
కము, చంపునది.

వి. అ. న. కటికచీకటి, గాంధాంధకారము.

శార్వరి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. రాత్రి. వి.న్.

పుం. ప్రథవాది సంవత్సరములలో నొకటి.

శాలి. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. సాల, చావడి.

గీ. ఆచటి హామకాలకణి మూంబున.....
సింహ. భా. ౧. అ. ౨౦౩.

౨. ఇల్లు. గృహము ౩. వృక్షసంబంధకాళి.
పెద్దకొమ్మ. ౪. వృక్షసంబంధకాళి, చెట్టుతోడ
౫. గుట్టుము, ఆవు మున్నగు వానికె యేర్పడిచిన
చావడి. ఇది యీ యర్థమున పక్షి సమాసాంత
మున వికల్పముగా సప్రంసక మగున. ఉదా||
గోకాల, గోకాలము, ఆశ్వకాల, ఆశ్వ
కాలము, మొ||

శాలము. సం.వి.అ.పుం.౧. సర్పరతువు; ౨. చెట్టు.

ఉ. ప్రతీప వసుధాధిపు కాల వికాల దక్షిణో
త్సంగమునందు మృధవశంబున నుండె
గిరింబులీలతోన్ భార. ఆది. ౪-౧౩౫.

౩. ఆవరణము ౪. ఒకవిధమైన చేప.

శాలవము. సం. వి. అ. పుం. లోద్రవృక్షము,
లాద్దగ చెట్టు.

శాలాక్తి. సం. వి. న్. పుం. ౧. ఈశ్వరయ్య

ధముగాఁగల యోధుడు. ౨. శస్త్రవైద్యుడు
౩. మంగలి.

శాలాకుడు. సం.వి.అ. పుం. పాణిని మహ్మి;

వ్యాకరణ శాస్త్రకర్త.

శాలాజిరము. సం. వి. అ. పుం. న. బోలుగా

నందు మట్టిపాత్రము.

శాలాతూరీయుడు. సం. వి. అ. పుం. పాణిని

మహ్మి; శలాశురగ్రామమునఁబట్టినవాడు.
ఇట్లే శాలాత్తరీయుడు.

శాలామృగము. సం. వి. అ. పుం. నక్క,

పుగలము.

శాలారము. సం. వి. అ. న. ౧. నిచ్చెన.

౨. పక్షిపంజరము. ౩. ఏనుగు పాదము.

శాలావృకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. కుక్క.

౨. తోడేలు. ౩. జుక. ౪. పిల్లి. ౫. నక్క
౬. శ్రోతి.

శాలి. సం. విణ. (న్. నీ, న్) (తటచ సమాసాం

తమున) ౧. సంపన్నమైనది; ప్రకాశించునది.
మాలిం. సకలభువన రక్షాశాలి కుంభద్విహారా!

భార. స్వర్గ. ౯౬.

ఉ. ఆవసుధాధివాసుని మహాధృతిశాలి జయించు
తెంపున్ భావజాడప్ప డున్నదనబాణము

తియ్యనివింటఁగూర్చుచో.. శృం. ౨. ౧-౮౧
౨. గృహసంబంధమైనది; ఇంటియందిది.

శాలి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. వరి-తైరు; సస్య
విశేషము.

గీ....విమల శాల్యాదనంబుపై వెల్లిమాపు శాశ్వ
ధారా ప్రవాహ సాహస్రములకు. శృం.వై.
౬-౧౨౪

౨. పు. 1 గుడిలి.

శాలిశము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పన్ను, నుంకము
౨. కిల్పిలుండుగ్రామము.

శాలికుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సారే, తంకు
వాయుడు.

శాలిగోపి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. వరిపాలము
కాను శ్రీ.

శాలిమాగ్గము. సం. వి. ఆ. పుం. న. వరిపిండి.

శాలిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. గృహిణి, గృహ
యజమానురాలు. ౨. (ఛంద) ఒకానొక
వృత్తము.

శాలిపిష్టము. సం. వి. ఆ. న. స్ఫటికశిల. ౨. వరి
పిండి.

శాలిభవనము. సం. వి. ఆ. న. వరిపాలము.

శాలివాహనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విక్ర
మాగ్నని సంహరించి శక్తిప్రవర్తకుడై రాశ్వ
మేలిన యొకానొక చక్రవర్తి. (శ్రీ)స్తుతము
తర్కాత డెబ్బది యెనిమిది వత్సరములకు శాలి
వాహన శక్తి మారంభమైనది)

శాలిహోత్రము. సం. వి. ఆ. పుం. గుఱ్ఱము.

న. శాలిహోత్రుడను మునిచే రచింపబడిన
అశ్వశాస్త్రవిశేషము.

గీ. శాలిహోత్రం బెంత చదివిన నశ్వశిక్షాకు
శలశ్వింబు గలుగుటెట్లు.

శివయోగ. ఉ. ౧-౧౮ పా.

శాలిహోత్రి. సం. వి. న్. పుం. గుఱ్ఱము.

శాలిహోత్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. అశ్వ
శాస్త్రప్రవర్తకుడైన యొకరాజు; పశుశాస్త్ర
గ్రంథకర్త.

శాలీనత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సిగ్గుతనము సిగ్గు-

గీ. వీనిఁ గులకీశాలి శాలీనతాన, తంబుశావన
చంద్రబింబంబు వెల్లి బాలవీక్షింపు మేల
కోత్పలపలాశ, మాలికలఁ బోలులలిత దృశ్యాల
కముల. శృం. వై. ౫-౪౪

శాలీనత్వము. సం. వి. ఆ. న = శాలీనత.

శాలీనుడు. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. సిగ్గుగల
వాడు, సిగ్గుఁ దిట్టతనములేనివాడు. ౨. పోలిన
వాడు, సమానుడు. వి. ఆ. పుం. గృహస్థు.

శాలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శాలివాహనుడు.

శాలు (లూ) కము. సం. వి. ఆ. న. ౧. తామర
కలువ మొదలగు వానిదుంప. ౨. బాజికాయ.
పుం. కప్ప.

శాలు (లూ) రము. సం. వి. ఆ. పుం. కప్ప.

శాలువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. కప్ప. ౨. పతి
మగ్ద్రవ్య విశేషము.

౩. ఒకవిధమైన యొగరు పదార్థము. న. కలువ,
తామర మొదలగు వాని దుంప.

శాలేయము. సం. వి. ఆ. న. ౧. వ:మశి.
౨. సదాపచెట్టు.

శాల్మలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బూరుగు
చెట్టు. ౨. ఒకానొక ద్వీపము, సప్తద్వీపములలో
నొకటి. ౩. బూరుగుచెట్టు జిగురు.

శాల్మలి. సం. వి. న్. పుం. గరుత్మంతుడు..
ఈ. శ్రీ. ౧. బూరుగు చెట్టు.

వ.....తామరాజునందన నునిచినచ్చిన శాల్మలీ
పాదపంబుఁగనుంగొని. పోషకము. చ. ౭-౧౦౨

౨. నరకభేదము. ౩. పాతాళమందిరి యొకవది.

శాల్మలికము. సం. వి. ఆ. న. ములుమోదుగు

శాల్మలిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. బూరుగుచెట్టు

శాల్మలీవేష్ట(క)ము. సం. వి. ఆ. పుం.
బూరుగు జగురు.

శాల్మలీదనము. సం.వి.ఆ.పుం.న.వనియన్నము.

శావము. సం.వి.ఆ. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. శవసంబంధ
మైనది; జ్ఞాతియొక్క మరణము వలనఁ గలిగినది.
అ. కపిలవర్ణముగలది.

వి.ఆ.పుం. ౧. పిల్ల జంతువు, వత్సము. అ. కపిల
వర్ణము. కాబము.

శాశ్వతము. సం. వి.ఆ. (ఆ. ఈ. ఆ) ఎప్పటికి
నుండునది, శశ్వతముకానిది.

క. విశ్వామిత్రుఁడుతపమతి, శశ్వతముగఁజేయు
టెఱిగి యను, శ్రేష్ఠశ్వరుఁడు....
సింహ ౧౧-౧౧౭.

ఉ.....శాశ్వతమైన కాలమిది, సర్వము
వేదబంధురట్టి. భాగ. ౧౦-౧.౭౭.

అ. వి. ఆ. పుం. స్వర్ణము.

శాశ్వతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. భూమి.

శాశ్వతికము. సం. వి.ఆ. (ఆ. ఈ. ఆ)
ఎప్పటికినుండునది. శశ్వతముకానిది. శాశ్వతిము.

గీ. జ్ఞాన విజ్ఞానదృష్టి శాశ్వతికి తిస్తుడయ్యె
నేనియు విదావరా దాశ్రమముల.... భార
కాంతి. ౬-౭౭౭.

శాశ్వతుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శివుఁడు.
అ. వ్యాసుడు. ౩. సూర్యుఁడు.

శాష్టులుఁడు. మత్స్యములను దినువాఁడు.

శాసకుఁడు. సం.వి.ఆ.పుం. ౧. పాలించువాడు,
ఏలిక అ. దండించువాడు.

శాసనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. శిక్షించుట,
బోధించుట, అ. పరిపాలనము, ఏలుబడి.

శీ.....నిన శా. నోల్లంపున జిఘృష్టుకామిలోలగు
రంగవయభిలి లంజరిల్లి. నిరంకుశో. ౨-౪౧

౩. ఆజ్ఞ. ౪. వ్రాతమాలమైన యాజ్ఞ. ౪. విధి
విహితవాక్యము. ౬. (భూమి. మొ) దానము.
నేయునపుడు రాజు వ్రాసి యిచ్చిన పత్రము.

౭. వ్రాతమాలమైన యొప్పువలె; ఒప్పుదల
కాగితము. ౮. ఇంద్రియనిగ్రహము. ౯. ప్రా
మాణికగ్రంథము. (సమాసాంతమున స్మర
కాసయఁడు మున్నగుచోట్ల సంహరించువాడను.
సర్థమునిచ్చును.)

శాసనహరుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాయవారి.

శాసనహరి. సం. వి. పుం. శాసనహరుఁడు.

శాసనీయము. సం. వి.ఆ. (ఆ. ఆ.) ౧. పరి
పాలింపఁదగినది.

అ. శిక్షింపఁదగినది.

శాసమాడ. వి. ఒకవిధముగు నాడెము. ద.శా.
౪-౭౯౭.

శాసిండు. సం. ప. క్రి ౧. దండించు, శిక్షించు.

గీ. ఒహుశముగు గర్భమునఁ గార్కభంగిమునున
కార్కశరణియు నెఱుంగక వార్యవృత్తి. గాని
తెలుపున నడచు నున్నేని గురువినైన శాసిం
పఁగా దగు సంప్రదాయములు.

మ... ఎవ్వఁడేముచుండు గంగాభాగవదాహులు
నన్ జనుఁ దాతించును బుందరీకనయనా

శాసించువా పౌషముల్. కాగీ. ౫-౪౫.
(తొలఁగించుకొని అని భావము) అ. అడ్డపించు.

ప. అని బహువిధముల దుష్టహుని శాసించి.
ద్రుహిణుడంతి స్త్రీ సుందయ్య నంత. మార్క.
౪-౮౭.

శాసిత. సం. వి. బు. పుం. ౧. ఏలిక, పరిపా
లించువాడు. అ. దండించువాడు. శిక్షించు
వాడు.

శాసితము. సం. వి.ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పరి
పాలింపఁబడినది. అ. శిక్షింపఁబడినది.

శాస్త్ర. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. బోధకుడు. ఉపాధ్యాయుడు. ౨. పాఠకుడు, పీఠిక, రాజ్. ౩. తండ్రి. ౪. బుద్ధుడు; జనుడు సం. వి. (ఋ. త్రి. బి.) కానించువాడు. (కానించు వైదికరూపము)

సీ. శాస్త్రయొక్కందు తచ్చాపనంబునయే జరియించు నొక్కండగుడతండు. భార. ఆశ్వా. ౨-౫౩.

సీ. ముగ్ధుడై శ్రీఘ్న శాస్త్రమునిఁకాకము నిన్దుయి అమర. స్వర్గ. ౧౪ స్తో. లఘవో లఘవశ్చేతి ద్వేధాంతి స్థానవంతి శాస్త్రరా ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి సంహ. ౨౨.

శాస్త్ర. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ఆత్మ.

చ. విశము..... మహి యకుంతి కాన్తి నేమ మంతియున్. భార. శల్య ౨-౧౩౧ ౨. శిక్ష; ప్రతీకారము.

మ...సాంఘ్యబెక్కిడి యమ్మగుప్పయింక నీకున్ కాన్తిగావంపకేన నానా మమో ఘమంచు.... దకా ౨-౩౦౨. ౩. రాజ దండము. ౪. అప్యసవరించుట; శిక్షించుట. ౫. పాలనము, ఏలబడి.

శాస్త్రకృత్. సం. వి. త్. పుం. = శాస్త్ర కారుడు.

శాస్త్రగ్రంథుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శాస్త్ర ములయందల్పజ్ఞానముగల వాడు.

శాస్త్రచక్షుస్సు. సం. వి. న్. న. వ్యాకరణము ఇతర శాస్త్రము బోధపఱచుకొనుట కిదిశీత్రము వంటిది)

శాస్త్రజ్ఞుడు. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. శాస్త్ర ములు తెలిసినవాడు. ౨. కేవల శాస్త్రజ్ఞానము గలవాడు. (అనుభవములేని శాస్త్రజ్ఞానము గలవాడు.

శాస్త్రతత్త్వము. సం. వి. ఆ. న. శాస్త్రముల యందు బోధింపబడిన సత్యము.

శాస్త్రదృష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. శాస్త్రవిహిత ములయిన యంశముల బ్రకటింపుట. (వ్యతి లాకదృష్టి.

శాస్త్రప్రసంగము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శాస్త్ర విషయములపైవాదము. ౨. వేదవిషయములపై వాదము.

శాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. ఆత్మ. ౨. వేద విహిత వాక్యము. ౩. వేదము. నియమసగ్రంథము ఒక విషయమున జ్ఞానము గలిగించు గ్రంథము. (వేదాంత శాస్త్రము. తర్కశాస్త్రము. అలంకార శాస్త్రము మొ.)

ద్వి. శివరూపాద్వి ప్రసేదశాస్త్రములు, శివునిచే బ్రహ్మచారి శిష్యులము. బసవపు ౩. P. ౧౩౭.

చం. విమలమతిం బురాణములు వింటి ననేకము లర్థ భర్త శాస్త్రముల తెలు గెట్రిగితి. భార. ఆది. ౧-౧౦.

౫. జ్ఞానము, తెలివి. ౬. గ్రంథము.

శాస్త్రనిదుడు. సం. వి. త్. పుం. శాస్త్రము నెఱింగినవాడు.

శాస్త్రవిధానము. సం. వి. ఆ. న. వేదమునఁ జెప్పబడిన పద్ధతి, వేదము విధించిన పద్ధతి.

శాస్త్రవిధి. సం. వి. ఇ. పుం. = శాస్త్రవిధానము

శాస్త్రవిప్రతిషేధము. సం. వి. ఆ. పుం.

౧. శాస్త్ర వాక్యములకుఁబరస్పరవిరోధము. ౨. వేద విధులకు విరుద్ధముగాఁబ్రవర్తించుట.

శాస్త్రనిరుద్ధము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ). శాస్త్రములకు వ్యతిరేకమైనది; అశాస్త్రీయమైనది.

శాస్త్రవేది. సం. వి. (క. నీ. న్) శాస్త్రము నెఱింగినది వాడు.

గీ. శాస్త్రవేదిచే నన్న విమంబుకంటె సింహ. భా. ౧. ఆ. ౩-౧౦.

శాస్త్రశిల్పి. సం. వి. న్. పుం. కాశ్మీరజీకము.

శాస్త్రసిద్ధము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) శాస్త్రముచే స్థాపింపబడినది, శాస్త్రముచేస్థిరపఱచబడినది.

కాస్త్రీతిక్రమము. సం. వి. ఆ. పుం. కాస్త్ర
మునతిక్రమించుట; క్రుతిస్త్వగులయందుఁజెప్పిన
దానినతిక్రమించుట.

కాస్త్రీ. సం. విణ. (న. డి. క) ం. కాస్త్రీము
బాగుగాఁజదివినవాఁడు. వి. న. పుం. గొప్ప
పండితుఁడు. అ. కాస్త్రీము బోధించు గురువు.

కాస్త్రీయము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ం. కద
విహితమైనది. అ. కాస్త్రీయందుఁజెప్పఁబడినది.

కాస్త్రీక్రమము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) = కాస్త్రీ
యము.

కాస్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ం. బోధించఁ
దగినది, ఉపదేశించదగినది. అ. పాలింపదగినది.
3. శిక్షింపదగినది.

కాహి. హిం. వి. రాజా, ప్రభువు.

శి

శి. సం. వి. ఇ. పుం. ం. కుభము. సాభాగ్యము.
అ. కాంతి, నెమ్మది. 3. శివుఁడు.

శింఘాణము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. మరుగు,
శీనము. అ. కఫము, శ్లేష్మము. న. ం. శాసా
మలము, చీమిడి. అ. ఇనుపచిట్టెము. 3. కాచ
పాత్రము, గాజగిన్నె.

శింఘితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) మూర్ఖానఁ
బడినది, అప్రూణింపఁబడ్డది.

శింజ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ం. నగల చప్పుడు;
భూమణధ్వని, శింజితము. అ. వింటిశాఁ, శింజిని.

శింజము. సం. వి. ఆ. పుం. నగలచప్పుడు.
భూమణధ్వని. శింజితము.

శింజానము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) మ్రోగు
చున్నది. ధ్వనించుచున్నది, శింజయను ధ్వని
గలది. (క. ర)

శింజాయిరము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ధ్వనించు
చున్నది.

శింజాయిర మంజీర న్యంజిత నీలాంకు భృంగమగు
పదకంజం బంజక యదగా శింహా.

శింజితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ధ్వనిచేయు.
నది. మ్రోగునది. వి. ఆ. న భూమణధ్వని.
నగలచప్పుడు.

శింజిని. ం. వింటిశాఁ.

శీ. కటుదంత సంఘర్ష కిటకిటస్వనముతో శింజా
నీనినదంబు నెవుడు పలుప. దశాప. ౬-౧౧౭
అ. అంచె, మాపురము.

శిం (సిం బ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మినుము. పెసరు.
మున్నగు కాయధాన్యముల కాయ.

శింబము. సం. వి. ఆ. పుం. తగిరసచెట్టు |

శింబి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ం. పెసరు. మినుము-
మొదలగు కాయధాన్యముల కాయ అ. ఒకా
నొక వనమాలిక |

శింబిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ం. పెసరు. మినుము.
మొ. గు కాయధాన్యములకాయ అ. ఒకచాతి
సీనుచిక్కుడు |

శింశువ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. వృక్షవిశేషము. ఒకా
నొకచెట్టు.

శింశుమారము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. మొలలి
అ. నీరజోతి. ఒక శ్లోతిర్మండలము. (శింశు.
మార చక్రము)

శికస్తు. విణ. (హిం. శికస్త.) శిశిలమైనది.

మ. కృశమై మేనులు దుస్సిపాతెడు ఫిరంగీ
గుండ్లచే దస్సి భాణా శికస్తయ్యో.... రంగా.
3-౧౨౭.

శిక్కువు. సం. విణ. సోమరి. అలఘుఁడు.

శిక్య. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ం. శ్రాశ్యతో నల్లిన
చిక్కము. అ. కావడిమట్టు. ఉట్టి.

శిక్యము. సం. వి. ఆ. న = శిక్య.

కా. స్వల్పకారుల శిశ్యభారులగు మారాఠీరు
లక్ ధీరులన్. భాగ. ౧౦-౪౭౬.

శిక్ష్ితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) కావడి
యట్టిలో నుంచబడినది.

శిక్ష. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. దండనము.

గీ. వాకల దటంచు నెన్నేని వదరుచుండ. శిక్ష
తేయకయుంట యుపేక్ష గాదె. వాల్మీ....
3౨3.

౨. అభ్యాసము. జ్ఞాన సంపాదనము. ౩. ఒక
పనిచేయు నుప్పుడు గావలయుననెడి కోరిక.
౪. నేర్పుట, బోధనము.

వ. నీవునధర్మ ప్రవృత్తుండవై ధర్మశిక్ష నేయుచు
గౌరవుల కాపడ యాపాదించు చున్న వాడవు
భార సభా. ౨-౪౪.

కం. చింతిత కామప్రదాన శిక్షాక్షమము-శృంజై.
౬-౯౩.

౫. వేనాంగములలోనొకటి. వస్త్రోచ్ఛారణ పద్ధతి
తెలుపు గ్రంథము. ౬. విషయము. ౭. కాస్త్రము.

శిక్షకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఉపాధ్యాయుడు,
గురువు. ౨. విద్వాంసుడు, పండితుడు.

ఆ. అశ్వశిక్షకుండవై మన్యుభూవిభుగొలుచు
వాడ....భార, విరాట. ౧-౯౪.

౩. అదుపులో నుంచువాడు. పాలించువాడు.
కానించువాడు.

శిక్షణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. చేదువుకొనుట.
జ్ఞాన సంపాదనము. ౨. చేదువు చెప్పట.
బోధించుట.

శిక్షాకరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఉపాధ్యాయుడు,
బోధకుడు. ౨. వ్యాసుడు.

శిక్షించు. సం. స. శ్రీ. దండించు.

కం.... బెగడించిననుక శిక్షించెడరని చెప్పిన....
భాగ. ౧౦-౪౭౧.

౨. బోధించు; బోధచేయు.

కం. శిక్షించితి మన్యములగు పక్షంబులు మాని
నీతిపారగుఁ డయ్యెన్. ౭-౧౬౧.

వ. తొల్లి సముద్ర తీరంబుననుండి యొక్క పృథ్వి
మాంస ధర్మాధర్మంబులు నెప్పుచు ధర్మ
మార్గంబున వర్తిల్లుచుండుఁడని పక్షుల నెల్ల
శిక్షించుచుఁ బ్రాణిహింస నేయక తపోవృత్తి
నున్న.....భార. సభా. ౨-౪౪.

వ. ఇట్టినిబధర్మంబు నీవు తప్పిలేని నిచ్చు
నెవ్వరు శిక్షించురు. మార్క. ౫-౧౫౮.

శిక్ష్ితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) నియమింపఁ
బడినది; నేర్పబడినది; అదుపులోనుంచబడినది.

ఉ. శిక్షిత చిత్తులార! శుభసిద్ధులు వొందు....
భార. స్వర్గ. ౯౦

శిక్షితాక్షరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. నేర్పఁ
బడిన యక్షరముగా గలవాడు ౧. గురువు.
ఉపాధ్యాయుడు. ౨. విద్యాప్థి, శిష్యుడు.

శిక్షితృడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. చేదువు
కొనించువాడు. అభ్యసించివాడు. ౨. బోధింపఁ
బడినవాడు. నేర్పబడినవాడు. ౩. మంచి
పద్ధతులలోఁబెట్ట బడినవాడు. ౪. నేర్ప.
ప్రవీణుడు. ౫. అణకువగలవాడు.

శిఖ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. శిరోమన్యము నున్న
వేళగుచ్చము, జాట్టు. ౨. సిగ, కొప్ప. ౩. కురాయి
౪. కొండకొన, పర్వతశిఖరము. ౫. భార.
వాడియైనయంచే. ౬. బట్టకొంగు, వస్త్రాంచలము.
కి, జ్వాల. మంట.

తే. గీ. పెక్కునడులీడి వెడలుట వేర్పుదావ
శిఖలుగడచుట దారుణాశిష్యముల బారి
దప్పట..... భార. ద్రోణ. ౩-౧౭౬.

౮. కిరణము. ౯. నెమిలిజాట్టు. ౧౦. కొమ్మ.
ఉడ. ౧౧. మన్మథతాపము. ౧౨. చివరిభాగము
మొన.

సీ. కదియనాసాశిఖాగ్రమునఁ దగ్గని మెసి.
శృంగ. నై. ౫-౯

శిఖండకము. సం. వి. ఆ. పుం. య. పిల్లజాట్టు,
కుఁకటి.

వ తరుణతరతరలసమీరకుమారతాండవిత
శిఖండకలతాతరమండమండితోద్యాః
పరిసరంబులయందు....వార. ౨-౧౯.

౨. బాణరకుఁగల్గపార్వముల నందు కాకి
తెక్కలవలెనుండు కేశగుచ్చము, కాకపక్షము.

౩. సిగ. ర. నెమిలిపించుము.

శిఖండము. సం. వి. ఆ. పుం. య. చూడ, జాట్టు.

గీ. శ్రీకరాంగదకాస్తుభశిఖిశిఖండ, మంజుమండీర
కన్యకామణికిరీటకంపలహర చాకచక్రముల
వానిఃగృహ్యదేవునిఁగనిఃవ్యతీరమనియె.

రాధికా. ౪-౩౦.

౨. నెమిలిపించుము. కొప్ప, సిగ.

శిఖండి. సం. వి. న. పుం. య. ధృష్టవ్యముని
యన్న శ్రీయై పుట్టి కొంతకాలమునకు
పుస్త్యము నొందిఁవాఁడు, ప్రపదరాజుకొడుకు.

సీ. ఒక శిఖండికి చాల నొద్దికయై బ్రహ్మచర్య
వ్రతునిఁ జంపఁ జనకయున్న, గీ. మెచ్చ
వచ్చున వివచ్చు హెచ్చుగాఁ. కృష్ణ.
౧-౪౮.

౨. నెమిలి. ౩. కోడి. ౪. బాణము. ౫. నెమిలి
పించుము. ౬. ఒకజాతిమల్ల. ౭. విష్ణువు. ౮. రెండు
తలలపాము.

విణ. (క. నీ. న) య. సిగ గలది, జాట్టుగలది.
౨. నియములేనిది, ఏ దాటుగా లేనిది.
(ఈ. విణ. అర్థములు సంస్కృతమునలేవు.)

క. గీసిన పెదురుసలాకల నేసిన యిరుడల
శిఖండి నిడుమంచమునందుక్రీడా. ౭౦ ఇందల
శిఖండి = శిఖండివలె రెండువైపులందును ఒక
విధముగా నుండి తలయంపికడ, కాళ్ళకడ
యను నియతలేనిది (మంచము) అని భావము
౩. మాటనికడ లేనివాఁడు, నీచుఁడు.

కా. రెండా నాల్గులు సంప్రదాయకునకున్
తెక్కింపఁగా నొక్కటి. గండామెండి
శిఖండిబండలకు తెక్కల్ లేనినాల్గుల్ గదా
చాటుపద్యమనేమంజు. య. భాగ్యకృష్ణ. ౧-౪౮

శిఖండికము. సం. వి. ఆ. పుం. కోడి, పుక్కుటము.

శిఖండిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. య. ఆఁడు నెమిలి.

౨ ఒకజాతిమల్ల.

శిఖర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. మూర్త్య ివాఁగ.

శిఖరము. సం. వి. ఆ. న. య. పర్వత
శిఖరము. కొండకొన. ౨. చెట్టుకొన, వృక్ష
గ్రము. ౩. కొన, అగ్రము. ౪. కత్తి మొన ౫. సిగ.
౬. పక్ష, దాహము. అము. ౭. గగుర్పట్టు,
గోమాంచము. ౮. ఆరేవియాదేశపుమల్ల మొగ్గ.
౯. కంపు, పద్మరాగము.

శిఖరవాసిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. దుగ్ధాదేవి.

శిఖరి. సం. విణ. (క. నీ. న) శిఖరముగలది.

వి. న. పుం. య. పర్వతము.

లే. గీ. వసుమతికి నాభిఘాతమై నలలనట్టి
భర్మశిఖరికి నుత్తరభాగమందు. ద్వి. ౧-౨౦

౨. పర్వతదుర్గము. కొండమీది కోట. ౩. చెట్టు.
౪. తీతువట్టి. ౫. ఉత్తరము ి

శిఖరిణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. య. ఉత్తమ శ్రీ.

౨. పొగివినపెరుగు, మెంతిపెరుగు. ౩. గోమా
వలి. ౪. ఒకజాతిద్రాక్ష. ౫. మూర్త్య. చాఁగ
౬. ఆరేవియాదేశపుమల్ల. ౭. (చంద) ఒకానొక
వృత్తము.

శిఖాకందము. సం. వి. ఆ. న. వెల్లుల్లి.

శిఖాతరువు. సం. వి. ఈ. పుం. దీపస్తంభము.

శిఖాధరము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శిఖా
ధరించునది, సిగగలది. వి. ఆ. పుం. య. నెమిలి.

శిఖామణి, సం. వి. ఇ. పుం. చూడామణి
సిగపై ధరించెడిమణి, శిఖారత్నము.

చ.....సూర్యశిఖామణి వైభవి గారి యల్లగా
నలఘుమృదుక్తి వేడుకవుడాయతసాఖ్యము
మాకునిచ్చుతన్. (శ్రీఘండు)చంద్రికా. ౧-౫

శిఖాలువు. సం. వి. ఉ. పుం. నెమిలి చెట్టు

శిఖావంతము. సం.విణ.(త్.వతీ.త్) ౧. సిగ
గలది. జాట్టుగలది. ౨. జ్వాలగలది. పెగగలది.

వి. త్. పుం. ౧. దీపము ౨. అగ్ని ౩. కేశువు
పెక్కెము.

శిఖాలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) సిగగలది.
జాట్టుగలది. వి. అ. పుం. నెమిలి.

శిఖానభము. సం. వి. అ. పుం. నెమిలి,
మయూరము.

ఉ.....చంద్రజాటుకుల పారిక రాజదునోజ
పాఠికం, గాఢికాదనేవకశిఖానభకాఠిక
బ్రహ్మతీందవన్. నిరంకుశో. ౧-౫.

శిఖావృద్ధి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. దివదీపముపెంగు
యవ్యాయపు వడ్డీ.

శిఖ, సం. విణ (న్. నీ, న్) ౧. అగ్రముకలది.
౨. శిఖలవాడు. తు గాయ గల వాడు.
౩. గర్జిము గలవాడు.

విన్. పుం. ౧. నెమిలి. ౨. అగ్ని.

ఆ. వె. అనుభవింపదనికె యట మఱివిషయముల్
విడుగుననితలంచు వెడగుడలఁపు లఖిలశిఖి
శిఖాభి యం దింధనాద్వియమౌ గమియవైచి
యార్పగడగుట్లు. కు. సం. ౬.

౩. కోడిపుంజ. ౪. బాణము ౫. చెట్టు. ౬. దీపము.

౭. ఎడ్డు. ౮. గుఱ్ఱము. ౯. పర్వతము.

౧౦. బ్రాహ్మణుడు. ౧౧. యోగి, జటిలుడు

౧౨. కేశువు. ౧౩. మాడుసంఖ్య. ౧౪. చిత్ర
మూలము ౧౫. మెంతి

శిఖకంతము. సం. వి. అన. మైలుగుత్తుము.
ఇట్లే శిఖగీతము.

శిఖముఖ. సం. వి. న్. పుం. చెకుముఠాయి.

శిఖవాహనుడు. సం. వి. అ. పుం. నెమిలి
వాహనముగాఁ గలవాడు, కుమారస్వామి.

శిగ్రుజము. సం. వి. అ. న మునగవిత్తు.

శిగ్రువు. సం. వి. ఉ. పుం. మునగి కూర.

శితద్రువు. సం. వి. ఉ. శ్రీ = శతద్రువు

శితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. వాడియైచి.
౨. బక్కయైచి.

శితశూకము. సం. వి. అ. పుం. యవధాన్యము.

శితసారికము. సం. వి. అ. పుం. కుమ్మిక

శిత్తి. సం. విణ. ఇ. ౧. తెల్లనిది. ౨. నల్లనిది.

శితకంతము. సం. వి. అ. పుం. మాకుసుగడ్డగి.

శితకంఠుడు. సం. వి. అ. పుం. శివుడు, కఠ
కంఠుడు.

శిథిలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) సంధులువదలి. చి.
శ్లఘము.

సీ....అకటదలరి నీయందకములు శిథిలంబులై నవి
భార. అశ్వ. ౪-౨౩౭.

శిథిలి. సం. వి. ఈ శ్రీ. చేకొణుజే.

శివివిష్ణుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. విష్ణువు.
౨. శివుడు. ౩. బద్ధితలవాడు ౪. కృష్ణసోగము
గలవాడు.

శివ్ర. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒక నదిపేరు.

శిఫ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ఊడ. పడుగొమ్మ.

౩. తామరముంప. ౪. మాంసి ౫. ఏలు.

శివారామ. వి(హిం. శివారామ) వాక్యాహారము.

సీ. సాగముగా దొరయొద్దఁదగిల్చు మాన్యుండి
అంకులాండ్రకు శివారామలుచేసి. తెంజ. శ. ౫౪౯

శివి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. హింసిం చెడి పశువు.

౨. ఒక చక్రవర్తి.

శివిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. పల్లకి, యాత్రయానము

శివిగము. సం. వి. ఆ. న. దండు విడిసినచోటు;
వేలము.

మ. అరదం విమ్మెయి నెక్కియొచ్చి శివరం
చాప్రాద్ద నిశ్చేవతం బొరయంతేయు కుతూ
హలంబు..... భార. సాస్వి. I ౧౬౨.

శిర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నరము, ౨. ఈనె.

శిరము. సం. వి. న. న. ౧. తల.

గీ. అట్ట దగ్గరే జన్నపు టిట్టి శిరము, గఃమ
చెడకుండ దివి వ్రేలగట్టె గాన.

భీమ. ౨-౧౨౦.

శిరసంబు. మి. ఆ. శ్రీ. (శిరసు + అంబు) తల
యంబు, తలకుఁ జమరు వర్తనచేయు.

సీ. చిట్టాముదమ్మున శిర సంటి నునుమేన నాన
నూనియనించి నలుగు వెట్టి. ఇందు. ౨-౧౫

శిరసావహించు. సం. స. శ్రీ. (దీనికి సంస్కృత

మునఁ బ్రయోగము లేడు. ౧. తలతో ధరించు.
నెత్తిమీఁదఁ బెట్టుకొను.

సీ. అఖిల వేదాతీతుడైన శ్రీమ వ్యూహదేవుడు
నిను శిరసా వహింప. వరాహ. ౨-౨౬.

చ. అని మణి ముద్రికా మణి క్రియత్వ మెసంగ
నొసంగ భక్తిఁ గైకొని శిరసావహించి కనుఁ
గోనలనుంచి. సమీర. ౩-౪౨.

గీ....చంద్రుఁడుదయించె నప్పాల సంద్రమునను,
వాని శిరసా వహించె భవాని విభుఁడు.

దశా. ౨. ౨-౪౨.

౨. (వివరముతో) అంగీకరించు, ఒప్పుకొను.
ఉదా. పెద్దల మాట శిరసా వహింపవలెను.

శిరసు (స్ను). సం. వి. న. న. శిరము, తల.

కం....శిరసుండగ మోకాలను నేసలు పెట్టుట....
ఉ. హరి.

కం.... మరు, త్వరితా కల్పిత మనోజ్ఞ చరణ శిర
స్సుండర మూర్తికి భార. విదా. ౧-౩౭.

శిరస్కము. సం. వి. ఆ. న. ౧. శిరస్త్రాణము,
యొద్దమునందు యోధులు శిరమునందు ధరించు
ఇనుప కవచము. ౨. కిరీటుము.

శిరస్తా. వి. (హిం. శిరస్తా) న్యాయ స్థానాదుల
యందు లెక్కలు మొదలగువానికి జవాబుదాడు
దుగా నుండు ముఖ్యద్యోగి.

సీ. తల ద్రిప్పుచును శిరస్తా చెప్పువెంటనే కేలు
మొగిచ్చి వకీలు చెప్పు.... వేలు. శ. ౧౬.

శిరస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. శిరస్సును గాపాడు
నది, బామిడికము. చూ. శిరస్కము.

కా. రూఢీరంబులున్ సజ్యకో, దండంబున్
ధరియించి కంకట శిరస్త్ర చ్చన్నుడై చాడు
దే, ప్లుం దేతంచె.... చిత్రభారతము ౨-౬౦.

చ....అనోన్య బాణ ఘట్టనల శతాంగ శురంగ
నూత కేళు బాణాసన తమ త్రాణ శిరస్త్రం
బులు ధరణి పయి దొరఁగిన.

చిత్రభా. ౮-౫౮.

శిరస్త్రాణము. సం. వి. ఆ. న. శిరస్త్రము.

చ....గుత్తుములైన తమత్రాణశిరస్త్రాణంబులు....
చిత్రభా. ౮-౮౬.

శిరోధర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ్రీవ, మెడ.

శిరోధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. శిరోధర.

శిరోమణి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. శిరస్సునందలి
మణి, తలమణికము, ౨. శ్రేష్ఠమైనది.

౧. చ....శిరోమణు లంద మందగా, మురువగు

పంచభోగయత భోగుల సీగను శ్రీ గౌసం
గుచున్. రాధకా. ౨-౩౬.

శిరోమర్మము. సం. వి. న్. పుం. పండి, మాక
రము.

శిరోమూలి. సం. వి. న్. పుం. కపాలమాల ధం
చిం నాడు, శివుడు.

శిరోదుహము. సం. వి. అ. న. శిరోజము, తల
వెండ్రుక.

శిరోవల్లి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. నెమిలి బట్టు.

శిరోవృత్తము. సం. వి. అ. న. తలపాగ, ఉన్నీ
వము.

శిరోవేష్టము. సం. వి. అ. పుం. ఉన్నీవము, తల
పాగ.

శిరోవ్యక్త. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తలనొప్పి.

తే. గీ. సంధ్య యన్న శిరో వ్యధ సంధించు.
నిరంకుశో. ౨-౨౫.

శిరోస్థి. సం. వి. ఇ. న. కపాలము, పుట్టె.

శిల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. యి. బాయి.

సీ... కొమ్ముల గోరాడి చిమ్ముచో నెగవిన
ఘనగండకలలు మేఘములు దాక.

భోజరా. ౬-౩౦౫.

౨. తిరుగలి, ౩. ద్వారము క్రింది త్రొక్కుడు
గమ్మి, కడవ, బురవ కమ్మి, ౪. స్తంభాగ్రము,
స్తంభముకొన, ౫. నాడి, రక్త నాళము, ౬. మణి
శిల, ౭. కర్పూరము.

శిలము. సం. వి. అ. పుం. న. పాలములో సస్యము
తీసికొనిపోయిన తర్వాత జీనవార్ధము వెన్న లేరు
కొనవచ్చి. చూ. ఉంఛము.

శిలాకుట్టకము. సం. వి. అ. పుం. తాళిపనివాని
యిలి.

శిలాకుసుమము. సం. వి. అ. న. తాళి పువ్వు
ఒకవిధమగు సంభార ద్రవ్యము.

శిలాక్షరము. సం. వి. అ. న. యి. తాళిపై చెక్కిన
యక్షరము, ౨. తాళిపై చెక్కిన యక్షరములవలె
స్థిరమైన మాట. మొ||

క. చెలిమి శిలాక్షరమెప్పుడు నలుక? లాక్షరము
సులను లగు వారలకున్ చెలిమి జలాక్షర
మెప్పుడు నలుక శిలాక్షరము మనసులగువార
లకున్. కేయూర. ౩-౨౯.

ఉ. ఆడినమాటలెల్లను శిలాక్షరములో శివభక్తి
నెమ్మదిన్ వీడడు. శివధ. ౧-౬౯.

శిలాజతువు. సం. వి. ఉ. న. యి. మట్టితైలము,
(అ.వి.) ౨. జేగురతాయి, ౩. పర్వతమునందు
బుట్టెను నొక విధమగు నుపధాతువు. (వాచ)

శిలాజము. సం. వి. ఇ. (అ. ఆ. అ.) తాళిగో
బట్టినది, గనిగో బట్టినది. న. యి. శిలాజిత్తు,
(గంధద్రవ్య భేద మని వాచస్పత్యము) ౨. మట్టి
తైలము, ౩. ఇనుము, ౪. గనిగోబట్టినవస్తువు,
ఖనిజ పదార్థము.

శిలాజిత్తు. సం. వి. త్. శ్రీ. శిలాజతువు.

శిలాటకము. సం. వి. అ. పుం. యి. రంధ్రము,
౨. నలుగు, కంచె, అవరణ, ౩. మేడమీది.
గది.

శిలాత్మజము. సం. వి. అ. న. ఇనుము.

శిలాత్మిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. మూస, మూష.

శిలాద్రువు. సం. వి. ఉ. పుం. శైలేయ ము.
గ్రంథ ద్రవ్యము.

శిలాధాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. యి. నుద్దతాయి,
తెల్లబాయి, ౨. జేగురుతాయి.

శిలావట్ట(క)ము. సం. వి. అ. న. సన్నెకల్లు
నూతొడుతాయి.

శిలాపాకీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుడిగింజ.

శిలాపుస్తకము. సం. వి. ఆ. పుం. నూలుట కుప
యోగించు తాతిగుండు, పాత్రము, గుండ్రాయి.

శిలాపుష్పము. సం. వి. ఆ. న. తాతిపువ్వు,
గంధ ద్రవ్యవిశేషము; ఒకవిశేషము.

శిలాభవము. సం. వి. ఆ. న. తాతిపువ్వు.

శిలాభేదము. సం. వి. ఆ. పుం. తాయి పగుల
గొట్టెడియిలి.

శిలారంభ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాకదలి, ఆడవి
యరటి.

శిలారసము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమగు
ఘౌపద్రవ్యము.

శిలావల్కు. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తాయివన గట్టి
దగు పట్టగల యొకజాతివృక్షము.

శిలావల్కులము. సం. వి. ఆ. పుం. న = శిలా
వల్కు.

శిలావ్యాధి. సం. వి. ఆ. పుం. శిలావ్యాధి.
శైలేయము.

శిలాసారము. సం. వి. ఆ. న. ఇసుము.

వ.....అపహసిత శిలాసారోదారంబును గడక
పట్టి కామండితంబును నై న గదాదండంబు....
భార. శల్య. II ౯౫.

శిలాహ్యము. సం. వి. ఆ. న. గ. మణిశిల
౨. శిలాజిప్తు.

శిలి. సం. వి. ఆ. పుం. భూజ్జపత్రవృక్షము. శ్రీ.
౧. కడపత్రోక్తుడు. గమ్మి.
౨. ఒక జాతివానపాము.
, (అజ్ఞ) ౩. స్తంభగ్రము. ౪. అస్త్రము, అయుధము
౫. బాణము. ౬. అడుకపపు.

శిలింధకము. సం. వి. ఆ. న. కుక్కగొడుగు.

శిలింధము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒకజాతిచేప
౨. వృక్షవిశేషము, శిలతాడి. న. ౧. కుక్క

గొడుగు, పుట్టగొడుగు. ౨. అరటిపువ్వు. ౩. తెల్ల
తెగడ.

శిలిండి. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. మన్న, బంక
మన్న. ౨. చిన్నవానపాము, చిన్నయెఱ్ఱ.
౩. అడుకపపు.

శిలిముఖము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కుమ్మెద.
౨. బాణము.

ఉ. ఏకరవి విరించి నొకయేటునరాజా
మృదయాత్మము గాడగ నేసెనెంతయుంగా
సిల శేటి తెక్కగుటి గట్టిన పుష్పశి
మఖంబులన్. శృ. నై. ౧-౮౪.

గీ. ఆగ్ని కలుయ్యె వివంశ నగ్ని కలులు భువికి
మఖములు శిలిముఖములయ్యె. రాధకా.
౨-౧౧౭.

౩. యుద్ధము.

శిలిముఖుడు. సం. వి. ఆ. పుం. అవివేకి, తెలివి
లేకున్నవాడు.

శిలేయము. సం. వి. ఆ. (౧, ౨, ౩) శిలముయము,
తాలతోనిండిది.

వి. ఆ. న = శైలేయము.

శిలోచ్చయము. సం. వి. ఆ. పుం. పర్వతము,
కొండ.

మృ. మృదురీతిం బ్రతివారంబు గమికక్రీ ధూత
నానావదీనద కాంతారపురీకిగాచ్చయుండనై
శృం. నై. ౨-౨౦.

శిలోర్థము. సం. వి. ఆ. న. శైలేయము, గంధ
ద్రవ్యవిశేషము. ఇట్లే శిలోద్భవము మొ॥

శిల్పకారి. సం. వి. ఆ. పుం = శిల్పకారుడు.

శిల్పకారుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చిత్తరువులు
మొదలగు చేతిపనులు చేయువాడు; శిల్పి.

శిల్పము. సం. వి. ఆ. న. గ. కళ. (చిత్రశిఖము మొ॥
కళలునదివాలుగు) ౨. మూర్తిమందిరాదినిర్మా

ణము. 3. మృద్ధాన కలామలచే నిర్మింపఁబడిన
మూర్తిమందిరాదికము.

చం....భాత్రకపూర్వముగా నొనర్చుచెప్పెరఁగొని
రిమ్మునీడయన శిల్పకళాకు శలత్సమేర్పడన్
భార. ౧-౧౪

క. ఓవిశ్వకర్మకుశలమే! నీవెగదా జగతి సకల
నిగ్మాణంబుల్ గావించునట్టి శిల్పకళా
వేదిప మనవివేకములలిలింపంగన్ శివరహస్య
సంభవ. 3-౧౪౩.

అ. పనిపాటు.

అ. వివిధశిల్పములఁబ్రవీణునై మతీయునవలయు
పనులు వెంట మెలగజేర్చు. భార. విరా. ౧-౧౦౭
3. సంస్కారము. విభవిహితమయిం క్రియ.
నై పూజ్యము.

మ....అమలదాత్తమఁగ నేకభయకావ్యప్రాధి
చాటించు శిల్పమునం బొరగుడన్
ని. గా. ౧

చేయుము నీవాంధ్ర భావశిల్పము వెఱయన్
కేయూ ౧-౧౧

మ. కలహక్షోణిలిపాకపాణి కుహవాకటిల్వ
శిల్పంబునన్. హరవి.

నేర్పు. ౫. హామమునై నేయిగ్రహించు పరి
కిరణు, ప్రకృ. ౬. ఆకారము, రూపము.
2. స్పష్టి. ౮. చతుశ్చందనము.

శిల్పనిద్య. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. యంత్రములు
నడిపించడి కాస్త్రము. అ. చేతిపని, శిల్పము.

శిల్పశాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. ౧. చేతిపనులను
గూర్చిగాని, యంత్రములు నడుపుటను గూర్చి
గాని రచించిన గ్రంథము. అ. వాస్తువిషయక
జ్ఞానమును గల్గించు కాస్త్రము. (వాచ)

శిల్పి. సం. విణ (క. నీ. క) శిల్పవిద్యాసంబంధ
మైనది. యంత్రసంబంధమైనది. వి. క. పుం
౧. శిల్పమునేర్పరవాడు. యంత్రవిద్య నేర్పన
వాడు.

ఉ. అనగమాలిజూచి మదిఁద్యుతమంది నుపర్య
శిల్పికిన్ మానితభాసమానబహుమానశతంబు

లాసగి నీహ్మి నన్. శివరహస్య.

3-౧౪౬

వద్రంగి, పాలె, మంగలి, చాకలి, ముచ్చిళాకుల
లానివాడు.

శిల్పికము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) యంత్రసంబంధ
మైనది. చేతిపని సంబంధించినది.

వి. ఆ. న. చేతిపనియంత్రములు నడిపెడివని

శివ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. పార్వతి ౨. సౌభాగ్య
పతి యగు స్త్రీ. 3. ముక్తి, మోక్షము. ౪. నక్క

కా. ఆకుగోధమఁ గు ద్భవిల్లునును గ్రవాదా
రవంబున్ శివా నాదంబున్ భార ఆది.

V ౧౦౬.

౫. కరక | ౬. యిమ్మ | ౭. ఉసిక | ౮. నేల
యుసిక | ౯. మార్వ, గతక | ౧౦. పసుపు |
౧౧. గోరొచ్చము.

శివకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పశువులను
గట్టెడు రాదు. ౨. పశువులు జేహమును రాచి
కొనెడి గుండె, రాపిడిగుండె.

శివ(౧)కము. సం. విణ. (అ. ఈ. ఆ) శుభ
ప్రథమైనది, శుభమునిచ్చునది.

కం. శివకము దపము మేధాధవ సకల జనంబు
లకును..... భార కా. తి. V-౬౯.

శివతాలి. సం. విణ. (ఇ) శుభాంతిమైనది.
౧. శుభంకరమైనది. వి. ఇ. పుం. శుభము,
మంగళము.

శివదూతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. దుగ్ధజీవి.
అ. ఒకానొకయోగిని.

శివద్రుమము. సం. వి. ఆ. పుం. మారేకుకెట్టు.

శివద్విష్ట. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కేరిక | ముగలి |

శివధాతృపు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పాదరసము
అ. పాతాయి.

శివనాభము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకకథమకు
సాలగ్రామము.

శివపదము. సం. వి. అ. న. కైలాసము.

క. శివకాస్త్రంచెన్నెడు వివశివకాస్త్రంచెన్నెడు
గొడువు శివపదమున నాడువనించు....
శివధర్మ. ౧-౨౦౦

శివపాడు. మి. వి. శృణావము.

ద్వి.....నల్లదల చీకట్లు గ్రమ్ముచును, ఆమహీ
పతి యేలునట్టి పట్టణము సీమయునప్పేళ
శివపాడువైవ ద్వి. పరమ ౨. ౧౧౫.

(శివపాడువైవ = చెలుచు అనిభావము)

శివపురము. సం. వి. అ. న. కాశీపురము.

శివపురాణము. సం. వి. అ. న. పదు నెనిమిది
మహా పురాణములలో నొకటి.

శివపురి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కాశీపురిము.

శివప్రియ. సం. వి. అ. శ్రీ. మధ్వాదేవి.

శివప్రియము. సం. వి. అ. పుం. ౧. స్ఫటికము,
౨. అగ్నిచెట్టు, ౩. ఉమ్మెత్త.
న. రుద్రాక్షము.

శివబీజము. సం. వి. అ. న. పాదరసము.

శివమల్లకము. సం. వి. అ. పుం. అగ్జురము, తెల్ల
మద్ది.

శివము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. కుభికరము,
కుభము నిచ్చుచది, ౨. సుఖికరము, సౌఖ్యము
నిచ్చుచది.

కం....శివనామంచే, శివమొసగు మంత్రరాజము
శివధర్మ. ౧-౧౩౯.

వి. అ. పుం. ౧. మోక్షము, ౨. వేదము, ౩.
వేదత, వేల్పు, ౪. పశువులనుకట్టు కొయ్య, ౫.
పాదరసము, ౬. గుగ్గిలము, ఒక విధ మగు ఘృప
ద్రవ్యము, ౭. నల్ల యొమ్మెత్త, ౮. తియ్య
మామిడి, ౯. (జ్యోతి), విష్కంభాది యోగము
అలా నొకటి, ౧౦. మోగు దోస.

న. ౧. కుభము, ౨. సుఖము, ౩. జలము, ౪.
సముద్రపులువ, ౫. జాతియొప్పు, సైంధవ లవ.
ణము, ౬. అద్వైతపరబ్రహ్మము.

సీ.....అవ్యక్త మనఁగ బ్రహ్మాంబునా నుత్తిర
మనఁగ శివంబున వినుతి కెక్కు. భార. కాం..
V-౩౪౫.

౭. పరికుర్చమైన వెలిగారము.

శివయోగి. వి. శివభక్తుఁ డగు తపస్వి.

౧౩. పప్పునకు ౧. శివయోగులుపమద్రవ్యవ(స్తు).
దంచెడు అల్లది యొక్కతై పిట్టము మనకు వస్తు
దంచెడు అల్లది వండ్లు యిడలుంగా మున్నగు
కలాశాసనము నెట్టి—ద. కా. ౪-౧౨-౧౩.

వ. ఆమ్మా! శివుఁడగు శివయోగి యుం భేదంబు
గలవె. హర. ౨-౧౨౨.

శివరాత్రి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. మాఘ కృష్ణపక్ష
చతుర్దశి, నిద్రాహారములు మాని జాగర ముండు
రాత్రి.

గీ. మానికి నీవు ప్రక్కను లేని యట్టి, గాతి
కెల్ల ను మఱి శివరాత్రి యనయ.
రాధికా. ౧-౧౩౪.

శివరాయల వరాలు. వి. బి. శివరాయ ముద్ర
గల వరహాఁ.

సీ. అఖిలసీమమాలమైన మర్మమృతు చేతికై లేసి.
తేల్ శివరాయల వరాల నెల కట్టడల పటా
ణీల్ గరీబు. రా. లి. ౫-౧౨.

శివలింగము. సం. వి. అ. వి. ౧. జాయి మున్నగు
వానితో నిర్మింపఁబడిన లింగరూప మగు శివుని.
యర్చా విగ్రహము.

౨. శివలింగమును బూజించుట కేర్పలుపఁబడిన.
యాలయము.

శివవల్లభ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. శరపత్రి, తెల్ల
గులాది, ౨. పార్వతి.

శివవల్లభము. సం. వి. అ. న. మామిడిచెట్టు.

శివశేఖరము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చందమామ,

చంద్రుడు ౨. ఉమ్మెత్తచెట్టు ౩. అగిసెత్తువు
(నాచ)

శివసత్త్రి. మి. వి. ౧. ఈశ్వరశక్తి, పార్వతి ౨.

గ్రామదేవత, అమ్మవారు ౩. అమ్మవారు వహించిన (పూనిన) మానినీ.

గీ. మగనికంటి నెరుసు వగలాడి శివసత్త్రి బలు
గయాళి పొరుగు పాలి బాలి మంచులాడి
చెడుగుమానినీ బూతులు పిసిడి చిచ్చగాండ
వెన్న గుదియ. చెన్న. ౨-౨౮.

శివాత్మకము. సం. వి. ఆ. న. బాతి యుప్పు,
స్తంభవ లవణము.

శివాదేశకుడు. (ఆ, శిశు. ఆ) ౧. కుభవర్తమా
నముఁ దెచ్చినవాడు ౨. భావి కుభమును జెప్ప
వాడు.

శివాని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శ్రువిభావ్య, పార్వతి

శివాప్రియము. సం. వి. ఆ. పుం. మేక.

శివాఫల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శవివృక్షము, సమ్మి.

శివారాత్రి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పార్వతి పర
మేశ్వరులను ద్వేషించువాడు, పాపంచుడు
౨. కుక్క.

శివాలయము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శ్రునినివా
సము ౨. ఎఱ్ఱగులనీ.

న. ౧. శ్రునిగుడి ౨. శృణావము.

శివాలుపు. సం. వి. ఈ. పుం. నక్క.

శివి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సూతుక జతువు, క్రూర
మృగము ౨. భూర్జపత్త్రము.

శివుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఈశ్వరుడు. ముక్కంటి

శివేతరము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) అమంగళము,
కుభములేది.

శివేష్ట. సం. వి. ఆ. శ్రీ. దూర్య, గతిక.

శిశిరకరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చల్లని కిరణములు

గల వాడు, చంద్రుడు. ఇట్లే శిశిర కిరణుడు
మొ||

శిశిరము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) చేల్లనిది.

వ ఆ.... అనిలాలోలకల్లోల మాలాస్పృలన నము
చల్ల జల కణాపార శిశిర శిశిరం బగు చున్న
అంగాశ్రులించున. భార. ఆది. IV-౧౮౨.

ఉ. మే యాదక విద్ర వోయె శిశిరాని ముల్
పయివీచుచుండగన్. భార. ఆది. V-౧౭౦

వి. ఆ. పుం. న. ౧. మంచు, హిమము ౨. శిశిర
బుళువు (మాఘ శాష్టాది మాసములు) ౩. చెల్లె
దనము.

శిశిరవిధి. సం. వి. ఇ. పుం. శైతోపచారము.

క.... రసిక కిసలయ పాణుల్, దిస కిసల కునును
విసరము వెస మసలక తెచ్చి శిశిర విధి
లాలసులై. విజయ. ౩-౩౭.

శిశిరాత్మయము. సం. వి. ఆ. పుం. శిశిర బుళువు
యొక్క గుడ, వసంతబుళు ప్రారంభము. ఇట్లే
శిశిరాపగమము.

శిశిరోపచారము. సం. వి. ఆ. పుం.

తే. గీ. చెలికి శిశిరోపచారముల్ నేయఁ జేయ,
నంతకంతకు మదనాగ్ని యధికమైనఁ, జెలులు
మదిలోన నెంతయుఁ జిన్నవోయి, రాజునకు
విన్నవించి రమణి తెఱంగు. విక్రమా. ౭-౬౮

శిశుకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చిడ్డ, పిల్ల ౨.
పకు పక్ష్యాదుల పిల్ల ౩. వృక్షము, చెట్టు ౪.
మొసలి ౫. మొసలి వలె నుండెడి చేప.

శిశుక్రందీయము. సం. వి. ఆ. పుం. శిశువుల
వ్యాధి నిదానములను వాని చికిత్సలను దెలుపు
గ్రంథము.

శిశుగంధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ముద్ద మల్ల, ఒక
బాతి మల్ల.

శిశుచాంద్రాయణము. సం. వి. ఆ. స. చిన్న
చాంద్రాయణవ్రతము.

(ప్రాద్దుట నాలుగు ముద్దలు, గాత్రీ నాలుగు
ముద్దలు మాత్రము అన్నము తినుచు చేయు వ్రత
విశేషము)

శిశునాగము. సం. వి. ఆ. పుం. పిల్ల యేనుగు,
ఏనుగు గున్న.

శిశుపాలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. దమఘోషిని
పుత్రుడైన చేదిదేశపు రాజు.

ఉ.పాలిత దుర్గయుండు శిశుపాలుండు పాలుండు
.... భార. సభా. ౨-౨౨.

శిశుమాగము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మళరము,
మొసలి, ౨. ఆకాశమునందలి తానాచక్ర భేదము
(వాచ) శిశుమారచక్రము.

శిశుమారశిరస్సు. సం. వి. న. స. ఈశాన్య
దిక్కు.

శిశువాహ(క)ము. సం. వి. ఆ. పుం. ఆదవి
మేళ.

శిశువాహ్య(క)ము. సం. వి. ఆ. పుం. శిశువా
హకము.

శిశువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. చిడ్డ, ౨. పశు
పక్ష్యాదుల పిల్ల, ౩. ఎనిమిది వందలకు దక్కువ
యీదుగల పిల్లవాడు, ౪. విద్యార్థి.

శిశ్నము. సం. వి. ఆ. స. మగ గుటి, మేడ్రము.

శిశ్విదానుడు. సం. వి. ఆ. (ఆ.ఆ.ఆ.) ౧. ధర్మ
నిష్ఠ గలవాడు, ౨. పాపాత్ముడు, దుష్టుడు.

శిష్టత్వము. సం. వి. ఆ. స. సదాచార సంపత్తి,
మంచిసదవడి, సుజనత్వము.

శా. శిష్టత్వంబున వేదికాస్త్రపశనశ్రీచేత నా
ధాతకుం, దృష్టిపంగ నశక్తులైన ధరణి
దేవోత్తమున్ విరాటక. ౧-౪౯.

శిష్టము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. విగిరినది,
౨. అజ్ఞాపింపఁ బడినది, ౩. శిక్షితము, మంచి
మార్గ మలఘపఁ బడినది, ౪. మంచి గుణము
గలది, ౫. గౌరవార్హము.

గీ.యాగ కాలమ గట్టివయట్టియెడల,వనల'విప్రాని
లంబుల కభిముఖముగ, మనుగు వెట్టిక, చే
ముక్కు మూసికొనక, మలము విడుచుట శిష్ట
ధర్మంబు గాదు. విష్ణు. కాం. ౧-౩౪.

౭. నాగరకత గలది, సర్వ మైనది, ౮. ముఖ్య
మైనది.

శిష్టాచారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శిష్టుల
యాచారము, శిష్టులు వర్తించు మార్గము, ౨.
మంచి పద్ధతి.

శిష్టి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. పరిపాలన, ౨. అజ్ఞా,
ఉత్తరువు, ౩. శిక్ష, కాస్తి.

శిష్యుడు. సం.వి.ఆ.పుం. ౧. ప్రసిద్ధ పురుషుడు,
ప్రఖ్యాతపురుషుడు, ౨. పండితుడు,విద్వాం
సుడు, ౩. మంత్రి, అజ్ఞాతవ దెప్ప వాడు,
౪. సదాచార సంపన్నుడు, మంచి సదవడిగల
మనుష్యుడు.

ఆ ... నిఖిల భూప్రకా పాలనఁ చేయుచుండె శిష్ట
సేవ్య మగుచు. భార. ఆది. ౩-౧౪.

వి. ౧. కాంగుడు, ౨. వేదమందు విశ్వా
సముగలవాడు, ౩. భీరుడు, ౪. సాగుడు.
వసంత తిలకము. వీరావతార సుకవిస్తుత నిత్య
ధర్మ ప్రారంభ శిష్టజన పాలన పక్ష
భార. ఆది. ౨-౨౪౦.

శిష్యపుత్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కుమారుఁ
డుగా పెంచఁబడిన శిష్యుడు, ౨. శిష్యునికుమారు
డు.

శిష్యశిష్టి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. శిష్యుని తప్ప
దిష్టుట, శిష్యశిక్ష, ౨. శిష్యుని మంచిమార్గమునఁ
బెట్టుట.

శిష్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. అంతేవాని, చదువు
నేర్చుకొనువాడు, విద్యార్థి.

అ.వె. అనఘ నిన్ను శిష్యుడును ధార్మికుడును స
త్య ప్రతుడునని మహాదరమున, నడిగా నీవు
ధర్మ హానికి నోర్చిన, గురుడు నిశ్చయించె
గొడుగు చావు. భార. ద్రోణ. ౫-౩౫౦.

శివ(క)ము. సం. వి. అ. పుం. చిహ్నమిది, గంధ
ద్రవ్య విశేషము.

శీ. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. (నీనికి వ్యస్తప్రయోగ ముం
డను) సహసమున శ్లేషములయందు పయోగిం
పబడవచ్చును) ౧. నిద్ర, ౨. కాంతి, నెమ్మది.

శీతకరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. గుంపర.

నీ.....కఃకరశీతలచ్చాయః దచ్చీక రాంబుకణ
ముల....భార. అది. IV-౬౩.

౨. నీటి బిందువు.

ఉ. శీత బృంద మెంతయు నశితి మరీచి మరీచి
జాల మై, శ్రీకృతి ధాతవ్యముయే లేజరిన్
కళా. ౪-౨౦౦.

౩. కాయపు.

స. ౧. సరలవృక్షము ౨. సరలవృక్షముయొక్క
బంక.

శీతరి. సం. విణ. (న. నీ. న.) ౧. గుంపరలు
గలది, ౨. జలబిందువులను గురియుండు.

శీఘ్రకారి. సం. విణ. (న. నీ. న.) స్వరగాఢ
జేయువాడు, స్వరగాఢనిచేయువాడు, చుట్టు
కైనవాడు.

శీఘ్రకోపి. సం. విణ. (న. ఈ. న.) స్వరగాఢ
గోపము వచ్చువాడు, ముంగోపి.

శీఘ్రచేతనము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మక్కు,
౨. తెల్ల జిల్లేడు.

శీఘ్రబుద్ధి. సం. విణ. (ఇ) సూక్ష్మబుద్ధిగలవాడు,
చుట్టుకుండముగలవాడు.

అ....పూర్ణ ఘటికాంత నాదంబు చెవులు సోకి
నంత శీఘ్ర గతిని. సింహ. భా. ౧. అ. ౨-౬౦

శీఘ్రము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) తేగముగలది,
నడి గలది.

వి. అ. పుం. ౧. ఆలస్యము లేమి, అవిలంబము.

ఉ. ఆ వన విసిల్పాః గల మృగావళిః విక్షుల
సంహరించి శీఘ్రమ పోయి మెత్తి
శ్రీకాళహస్తి. ౩-౫౨.

శీఘ్రులంఘనము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) వడిగాఢ
బోవునది.

వి. అ. న. వడిగా ముముకుట.

శీఘ్రవేధి. సం. విణ. (న. నీ. న.) వడిగాఢ
గొట్టువాడు, మంచి విలుకాడు.

శీఘ్రీ. సం. విణ. (న. నీ. న.) ౧. వడి గల
వాడు, చుట్టుకైన వాడు, తేగముగా ముం
లాడు వాడు, ౨. ఉచ్చారణమునక దొడఱ
గలవాడు.

శీఘ్రీయము. సం. వి. అ. పుం. పిల్లల పోరా
టము.

శీఘ్రీయుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ.) వడి గల
వాడు, తేగవంతుడు.

వి. అ. పుం. ౧. విష్ణువు, ౨. శివుడు.

శీఘ్రీయము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) వడిగలది,
తేగవంతుడు.

శీఘ్ర్యము. సం. వి. అ. న. వడి, తేగము.

శీత. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. నాగటి చాణ.

౨. అ. న. చల్లదనము.

అ. పుం. ౧. ప్రబు, ౨. తిరిగి. అ. పుం. చరి
కాలము.

శీతకము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) శీతము.

వి. అ. పుం. ౧. చల్లని వస్త్రపు, ౨. చలికాలము,
౩. తేలు.

శీతకగము. సం. వి. అ. పుం. కర్పూరము, హరితి
కర్పూరము.

శీతకరుణ, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

శీతమంధము, సం. వి. ఆ. పుం. కరవీర భేదము,
పరిమళము గల గన్నేరు.

శీతమండ, సం. వి. ఆ. పుం. య. సోమపాణి,
విలంబము చేయు మునుష్యుడు, అ. కాంతుడు,
విచారములేని మునుష్యుడు.

శీతక్షారము, సం. వి. ఆ. పుం. వెలిగారము.

శీతగంధము, సం. వి. ఆ. పుం. తెల్లమంచిగంధము.

శీతచంపకము, సం. వి. ఆ. పుం. య. దీపము,
అ. ఆద్రము.

శీతపుష్పము, సం. వి. ఆ. పుం. శరీరము, దివి
నెనెట్టు.

శీతప్రభము, సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూరము.

శీతభానువు, సం. వి. ఆ. పుం. య. చంద్రుడు,

ఉ....భానుడు శీతభానుడున్, గాడిచ మేఘ
కాళిమవికారము దూరమునెయ నెంతయున్
నాడెము చూపె కారద దినుబులు నిర్మల
మాక్తి కాకృతిన్. పాండు. ౪-౪౩.

అ. కర్పూరము.

శీతభీరువు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒక రకము మల్లె.

శీతమరీచి, సం. వి. ఇ. పుం. య. చంద్రుడు, అ.
కర్పూరము.

శీతము, సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ.) య. చల్లనిది,
శీతలము, అ. ఉత్సాహములేనిది, సోమంతనము
గలది.

వి. ఆ. పుం. య. వేపచెట్టు, అ ఒక జాతి తెల్ల,
౩. చలికాలము, ౪. కర్పూరము.

న. య. చల్లదనము, చలి.

సీ.... శీతాపంబులు వారగరము. భార. ఆది.
V-౬౦.

అ. నీరు, ౩. చాల్చిన చెక్క, లవంగ పట్ట.

శీతమూల(క)ము, సం. వి. ఆ. న. వట్టి వేరు,
ఉశిరము.

శీతరమ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. దీపము.

శీతరు(క్కు)చుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు

శీతల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. య. సోగ విశేషము, సోపాన
కము, అ. సోపానకమున కన్యసాన దేవత యైన
యమ్మ వారు.

శీతలకము, సం. వి. ఆ. న. తెల్ల కలువ.

శీతలచ్చదము, సం. వి. ఆ. పుం. చంపకము,
సంపంగి చెట్టు.

శీతలజలము, సం. వి. ఆ. న. య. ఉత్పలము,
కలువ, అ. చల్లని నీరు.

శీతలము, సం. వి. ఆ. న. శైవోపచారము.

ప్రితి శ్రీత్రాలు....నిత్య వైభవ్య దీపాభాసలు,
పానకం మొదలైన శీతలాలు, తిరువార్క మహా
త్మనాలు చేయింస్తాయి. ద.కా. ౪-౭౦౯.

వి. ఆ. ఆ. ఆ. య. చల్లనిది.

సీ....కరి కర శీతలచ్చాయఁ దచ్చికరాంబు కణ
ముల చల్లని గాదున పడి భార. ఆది.
V-౭౩.

అ. సహింపదగింది.

వి. ఆ. పుం. య. కర్పూరభేదము, అ. కర్పూర
తైలము, ౩. చంపకము, సంపంగి చెట్టు, ౪.
(సూర్యుడు మేఘరాశియం దుండునపుడా చం
పచెట్టి) ప్రక విశేషము.

న. య. చల్లదనము, అ. చలికాలము, ఒక విధ
మగు సుగంధ ద్రవ్యము, ౪. మంచి గంధము,
౫. ముత్తెము, ౬. పుష్పకాసీసము, ౭. పద్మము,
తామర, ౮. వీరణము, అపురుగడ్డి.

శీతలవృత్తి, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మాఘ కుక్ల వృత్తి
తిథి.

శీతలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శీతలి.

శీతలిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సోమిదము, శతపథ్య,
శ్రేష్ఠమున పుపరంచు నొక లత.

చ ... శీ, తలికలు, చిక్క మూలములుఁ దామర
రూఁదులుఁ జెందు మీదు.... చెలువకు శీతలి
క్రియలు నేయుద మింకడ నేయ నేటికిన్.
కు. సం. ౫-౬౦౬.

శీతలుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుఁడు.

శీతవల్క్రము. సం. వి. ఆ. పుం. ఉమందీరము,
మేడిచెట్టు. ఇట్లే శీతవీర్యము.

శీతశివము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సమ్మిచెట్టు.
స. ౧. సైంధవ లవణము, ౨. వెలిగారము.

శీతశూకము. సం. వి. ఆ. పుం. యవ, సస్యవిశే
షము.

శీతసహము. సం. వి. ఆ. పుం. పీలు వృక్షము,
గొలుగు చెట్టు.

శీతాంశువు. సం. వి. ఈ. పుం. ౧. చంద్రుఁడు.
కా.... శీతాంశు స్నానము సంక్రతావళికి నీయా
కార కేభిత్. నిరంకుశో. ౪-౧౧౮.
౨. కర్పూరము.

శీతాదము. సం. వి. ఆ. పుం. పంటి కుడువ
బబ్బు.

శీతాద్రి. సం. వి. ఇ. పుం. హిమాలయపర్వతము,
చలిమల.

శీతాలువు. సం. వి. (ఈ) శీతవాధ పడుచున్న
వాడు.

శీతాశ్శము. సం. వి. క్. పుం. చంద్రకాంతపు
తాయి.

శీ(నీ)త్కారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఆకస్మి
కమగు సంతోషమును (లేక) ధూళిమును తెలుపు

ధ్వని, ౨. రతికాలమున శ్రీమితేయ శ్రీగృహ
విశేషము.

శీధుగంధము. సం. వి. ఆ. పుం. వకుళము, పొగడ
చెట్టు.

శీధుపుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. మద్దము (కల్లు)
త్రాగు మనుష్యుఁడు.

శీధువు. సం. వి. ఈ. పుం. స. ౧. మద్దము.

క. యా, దవులు మనోన్మము లగు , భువులును
మాంసములు వేడకతో నింటింటన్.
(సమకట్టికొనుచు) భార. చూసల. ౨౦.
(కొలుకు రసముతోఁ జేసి) కల్లు, ౨. ద్రాక్ష
సారాయి.

శీనము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ఘనీభవించిది,
పేరుకొన్నది.

వి. ఆ. పుం. కొండచిలువ.

శీనుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. మూర్ఖుఁడు.

శీభ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. వృషభము, ఎద్దు.

శీరము. సం. వి. ఆ. పుం. అజగరము, కొండ
చిలువ.

శీగవగము. సం. వి. ఆ. స. వడిలిక యాకు.
ఇట్లే శీర్ణపుత్రము.
పుం. వేపచెట్టు.

శీగపాదుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. యముఁడు.
౨. శనైశ్యుఁడు. (ఒక గ్రహము)

శీగము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. వాడినది.
౨. ఎండినది, కుష్మించినది, ౩. బ్రద్ధలుచేయఁ
బడినది, చిల్పబడినది. ౪. సన్నగిల్లినది.
౫. చిన్నది, అల్పమైనది.

వి. ఆ. స. పరిమళ ద్రవ్య విశేషము.

శీగృహంథము. సం. వి. ఆ. స. ఖర్బూజావండు
(ఒకజాతి ఫలవృక్షమని వాచ)

శీర్షకము. సం. వి. ఆ. పుం. రాహు గ్రహము, రాహువు.

స. ం. తల, అ. కపాలము, పుష్ట, 3. ఇనుప కుక్కాయి, శిరస్తానిము. ర. తలపాగ, ౫. వ్యాయ సభవారి తిరుప్ప, వ్యాయసభవా రేర్పట చిన శిక్ష.

శీర్షచ్ఛేద్యుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) తల నలక దగిల వాడు, శిర ఛేదమున కట్టుడు.

శీర్షణ్యము. సం.వి. ఆ.పుం. నిర్మలమున, వంకర గానిదియు నగు శీశము.

స. ం. శిరస్తానిము, ఇనుపకుక్కాయి, అ. తల పాగ, ఉష్ణీచము.

శీర్షము. సం. వి. ఆ. న. ం. తల, శిరస్సు, అ. కృష్ణాగరువు.

శీర్షకోశము. సం.వి. ఆ. పుం. తలనొప్పి.

శీర్షోదయము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. (స్థితి) మిథున, సింహ, కన్యా, కులా, వృశ్చిక, మంధ, మిఠునలకుం జెరు, అ. శిల్లిగర్భమునుండి శిశువు తల బైటికి వచ్చుట.

శీలభిండనము. సం. వి. ఆ. న. సత్త్వవర్తనము నతిక్రమించుట.

శీలసము. సం. వి. ఆ. న. ం. ఆభ్యాసము, అల వణచుకొనుట, మరలమరల జేయుట, అ. ప్రవ ర్తనము, నడవడి, 3. గౌరవించుట, ర. భరించుట, ౫. అతిశయించుట, మిఱుట.

శీలము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. కొండచిలువ, అడ గరము.

స. ం. స్వభావము.

క. ఒలని మనోవాక్కాయంబుల ద్రోహభావ మభిలఘాతముల యెడం గలిమివని శీల మది మే, గూలయించునా దాన మల్ల మానవుము పుత్రా. భార. కా.తి. 3-౧౪౩.

మ. అభిలాకుండపు ధర్మశీలుండవు....భార.అది. ౮-౫౨.

సీ. శ్రుతము వాచారంబు సతిశయవంతులు లెహ నహంకార ముక్తింతు యేని, లేదు శీలము. కడు లెస్స వేషము నిర్వికారంబు.

భార. కాం. ౫-3౨

అ. ప్రవర్తనము, నడవడి. 3. సత్త్వవర్తనము, మంచి నడవడి, ర. మంచిగుణము, ౫. రాగ ద్వేషములను విడుచుట, ౬. సౌందర్యము, చక్కదనము, ౭. ఆభ్యాసము, అలవాటు.

శీలవంచన. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సత్త్వవర్తనము తప్పట.

శీలవృత్తము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) మంచి నడవడి గలది, సత్త్వవర్తనము గలది.

వి. ఆ. న. మంచి నడవడి.

శీలవృత్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. సుగుణము, సత్త్వవ ర్తనము.

శీలించు. సం.స.క్రి. ం. అభ్యసించు, పరిశీలించు.

మ ... ఆ యైథ బాచిర్పముల్ గలయం నైన నెఱుంగ రంతయును మామృత్యుంబు లెంచుటన్. హరి. పూ. ౯-౫౪.

క. శీలంప వలయు మది శద్ధాలంకారంబు లైన యమకాది విచిత్రా లిఖిత బంధ భేషములొ లిన యొక కొన్ని వాని నొనరింతుం దగన్.

కావ్యా. ౬-౨

అ. సంస్కరించు, తలంచు.

క. ఆ గోనల జండితో నుద్దాలకుం దిట్టనియె సమ్మదంబున వివరీ తాలాప సరణి మమున శీలిపక కుష్టిగా భుజించి కరిన్.

జై. భా. ర-౯౯.

శీలితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) అభ్యసించు

బడినది, అలవణచుకొనఁ బడినది, అ. ధంపఁ బడినది, 3. దర్శింపఁ బడినది, చూడఁ బడినది, ర. నేర్చుకొని, ౫. సంపన్నమై ది, ౬ లిగియు న్నది, ౭. ఆచరింపఁ బడినది.

వి. ఆ. న. ం. ఆభ్యాసము, అలవాటు, అ. నడవడి, ప్రవర్తనము.

శీవము. సం. వి. క. పుం. కొండచిలువ.

శు

శుంగ, సం.వి.ఆ.శ్రీ. ౧. శేఠమొలకపైపార;
వి. మొదలగువాని ముల్లు.

శుంగము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మట్టిచెట్టు.
౧. మారేనుచెట్టు. ౩. వి. మొదలగువానిముల్లు.

శుంగి, సం.వి.న.పుం. ౧. మట్టిచెట్టు. ౧. బావి
చెట్టు.

శుంత (పండి) సం.వి. (ఆ.ఆ.ఆ) మూడుగు.

శుంతకాయ, మి. వి. (శుంత + కాయ) శుంత,
మూడుగు. ద్వి. పరమ. ౫-౩౬౦ పా.

శుంతి, సం.వి.ఇ.ఈ. శ్రీ. సొంటి, మహాపథము.

శుండ, సం.వి.ఆ. శ్రీ. ౧. ఏనుగు తొండము.

సీ. శేవందభయద శుండదండ నిర్వాంతవమధు
పుల్ల పైజెల్లు వారి గాంగ. మను. ౧-౧౮౨

౧. మద్యము. కల్లు. ౩. కల్లంగడి. ౪. తామర
తీగ. ౫. వేశ్య. ౬. కుట్టిని, తామ్రకత్తె. ౭. నీటి
యేనుగు.

శుండకము, సం. వి. ఆ. పుం. యధమున నైసి
కుశుక్తరేకమును గల్గించుటకు వాయించు వాద్య
విశేషము.

శుండపిండము, సం. వి. ఆ. పుం. సారాయికాచు
వాడు; సారాయి అమ్మవాడు.

శుండము, సం. వి.ఆ.పుం. ౧. మదపులేనుగు
గండస్థలమునండి కాటెడి మదజలము.
౧. ఏనుగు తొండము.

శుండాపానము, సం.వి.ఆ.న. ౧. మద్యపానము.
౧. మద్యపానకాల, కల్లంగడి.

శుండారము, సం.వి.ఆ.పుం. ఏనుగుతొండము.

శుండారుడు, సం. వి. ఆ. పుం = శుండికుడు.

శుండాలము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు.

ప.....శుండాల నుభట ఘోటకంబుల యంగం
బులగ్రమ్ముడంచు రుధిరంబియదంచిన....
భార. ద్రోణ. ౫-౫౭.

శుండి, సం. వి. న. పుం. ౧. శుండారుడు
౧. ఏనుగు.

శుండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. అంగుడి కొండ
నాజక. ౧. గవులవాపు, దవుడక్రిందిభాగ ముబ్బుట
శుండినూమిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. చుంచెలుక
గండమాపి.

శుంభుడు, సం. వి. ఆ. పుం. దుర్గచేడిపంబడిన
యొక రాక్షసుడు.

శుకతరువు, సం. వి. ఉ. పుం. కిరీషము, తిరిసెన
చెట్టు. ఇట్లే శుకద్రుమము మొ॥

శుకనాస, సం. వి. ఆ. పుం. శుకనాసము, చిలుక
ముక్కు. అగినె ౧ ఆం. భా. ౧-౬౬.

శుకపుచ్చము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. గంధకము
౧. చిలుకతోక.

శుకపుష్పము, సం.వి. ఆ. పుం. కిరీషము. దిరి
సెన చెట్టు ౧

శుకప్రియ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నేరేడు, జంబూ
వృక్షము. ఒకనాతి చెట్టు ౧

శుకప్రియము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. దిరిసెనచెట్టు
౧. నేరేడుచెట్టు. ౧

శుకము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చిలుక.

....నీలకోకిలనికాయ శుకప్రియకా సము
త్కర రిసలీ లసద్దనివిధానములుత్తిర క్షేత్ర
వర్తన. చంద్రికా. ౪-౬.

౧. కిరీషము, దిరిసెనచెట్టు ౧. గంధపర్ణము.
గంధవనము ౧. న. ౧. వస్త్రము. ౧. వస్త్రావ

లము, కొంగు 3. కిరస్త్రిణము, ఇరుపగుళ్ళాయి.
ర. ఉష్ణీమము, తలపాగ.

శుకవల్లభము. సం. వి. ఆ. పుం. దానిమ్మ చట్టు I

శుకవాహుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మన్మథుడు.

శుకాదనము. సం. వి. ఆ. పుం. దానిమ్మ I

శుకి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆడుచిలుక.

శుకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. వ్యాసపుత్రుడు, శుక
మహర్షి.

శుక్కు. సం. వి. చ. స్త్రీ. శోకము, వగపు.

శుక్తము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. పవిత్ర
మైనది. ౨. పుల్లనిది. ౩. కఠినమైనది. ౪. కలసి
కొన్నది. ౫. నిర్దనము, జనశూన్యమైనది.

వి. ఆ. న. ౧. మాంసము. ౨. పుల్లనిగంజ,
కాంజికము. ౩. పుల్లనిద్రవ్యము.

శుక్తకము. సం. వి. ఆ. న. పులిశ్రేణు.

శుక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. ముతైపుఃజిప్ప.

౧. శంఖము. ౩. నల్లగుల్లి. ౪. పుట్టె పెంకు.
౫. గుడ్డపునుడి. ౬. గ్రంథద్రవ్య విశేషము.
౭. రెండక్షరములయొత్తు. ౮. మూలవ్యాధి
౯. ఒక విధమున శ్రేణిలోగము.

శుక్తిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. ముతైపుఃజిప్ప.
౨. పులింత I

శుక్తికాస్పర్శము. సం. వి. ఆ. పుం. మాక్తిక
మణిదోషము, ముత్యమునందలి దోషము.

ఆ. మాక్తికంబునడుమ మత్స్యక్షయమనది గాన
వచ్చు మీనుకన్నబోరె జిప్పరడము కదలఁ
జిక్కిన శుక్తికా స్పర్శమందు రత్నశాస్త్ర
విమలా. రత్నపరీక్ష. ౫౦.

శుక్తిజము. సం. వి. ఆ. న. ముతైము. ఇట్టి
శుక్తిరీడము. మొలి

శుక్తివేళి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ముతైపుఃజిప్ప.

శుక్తిమంతము. సం. వి. త. పుం. కులపర్వకము.
శడింటిలోనొకటి.

శుక్తిమతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒకానొకనది.

శుక్తిస్పర్శము. సం. వి. ఆ. పుం. ముతైము
మీడి నల్లనిమచ్చ.

శుక్రకరము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ) వీర్యవృద్ధి
గలిగించునది.

వి. ఆ. పుం. మజ్జ. ఎముకలనడుమ నుండెడి
క్రొవ్వ.

శుక్రభు (క్రు)జము. సం. వి. త. స్త్రీ.
ఆడునెమిలి, మయూరి

శుక్రభువు. సం. వి. ఈ. పుం. మజ్జ. ఎముకల
నడుమనుండెడి క్రొవ్వ.

శుక్రము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. క్షేప్తమాంసము.
౨. అగ్ని ౩. చిత్రిమూలము I ౪. విష్ణుంభాది
యోగములలో నొకటి ౫. శ్రేణిలోగవిశేషము.

న. ౧. పురుషుని వీర్యము. ౨. సారము, నిగ్గు.

శుక్రలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. కుక్ర
సంబంధ. ౨. శుక్రరేడిచేవతగాగలది. ౩. వీర్య
వృద్ధికరమైనది.

శుక్రలుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) వీర్యవృద్ధి
గలవాడు.

శుక్రవా (స) రము. సం. వి. ఆ. పుం. భృగు-
వారము, ఏడువారములలో నొకటి.

శుక్రశిష్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాక్షసుడు.

శుక్రిము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) = కుక్రము.

శుక్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒక గ్రహము.
౨. రాక్షసులగురువు.

శుక్ల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సరస్వతి. ౨. కల
కండ. ౩. తెల్లని కరీరకాంతి గల శ్రీ.
౪. కాశీ. కామరూపి

శుక్ల కంఠకము. సం. వి. ఆ. పుం. నీరజోడి.

శుక్ల కర్పూడు. సం. వి. (న్) పరిశుద్ధమైన నడ
వడి గలవాడు, సత్సృజరస గలవాడు.

శుక్ల కుష్మము. సం. వి. ఆ. న. తెల్లకుష్మము.
శ్రీము.

శుక్ల ధాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. సుద్ధ.

శుక్ల పక్షము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నెలగా
వెన్నెలక్రమముగా హెచ్చునపక్షము. ౨. కొంగ.

శుక్ల సుంఠము. సం. వి. ఆ. న. కంటితెల్లగుడ్డు.

శుక్ల (క) ము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) తెల్లనిది.

వి. ఆ. పుం. ౧. తెలుపు, ధవళవర్ణము. ౨. శుక్ల
పక్షము.

శుక్లము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. తెల్లనిది.
ధవళము.

క. జీవించు శుక్లచ్ఛాయా, భావింపజేసెపుడు
విష్ణుభావించుటకుం దా వెరవరియగు.... భార.
కాంతి. ౫-౪౨౧.

వి. ఆ. పుం. ౧. తెలుపు. ౨. శుక్లపక్షము.
౩. విష్ణుంభాదియొగములలో నొకటి ౪. ప్రధి
వాది సంవత్సరములలో నొకటి.

శుక్ల. న. ౧. వెండి. ౨. కంటితెల్లగుడ్డునందలి
జెబ్బు. ౩. వెన్న, నవనీతము. ౪. పులిగంజి.
౫. పురుషునివీర్యము.

గీ. తనకు శుక్ల పాతలైన దానిదచ్చి. భార.
ఆది. V-౧౯౫.

శుక్ల వాయుసము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కొంగ
౨. తెల్ల కాశి.

శుక్ల వృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పవిత్రమైన
జీవన పద్ధతి, ౨. బ్రాహ్మణుల వలన బ్రాహ్మ
ణుడు సుపాదించు జీవనాధార ద్రవ్యము.

శుక్లాపాంగము. సం. వి. ఆ. పుం. నెమిలి,
మయారము.

శుక్లాముము. సం. వి. ఆ. న. ఆప్లకాకము, చింత
పండు.

శుక్లాగ్రము. సం. వి. న. న. శ్రేత్రలోగ విశేషము.

శుక్ల మము. సం. వి. న. తెలుపు, ధవళవర్ణము.

శుక్లోపల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కలకండ్ల, పటికజెల్లము

శుక్లి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. వాయువు, గాలి,
౨. ప్రకాశము, కాంతి.

(ఆ. ని.) ౩. అగ్ని. (ఆ. ని.)

శుక్ల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చింత, వగిపు, శోకిము.

శుచి. సం. వి. (ఇ) ౧. పరిశుద్ధ మైంది.

వ....ఎదుర నొక్క జలాశయంబుగని శుచిప్రదే
శంబుండు దన చేతి మండలంబులు పెట్టి
భార. ఆది. ౧-౧౦౧.

గీ. కలశమాపూర్ణముగ నొనరులమనిండ, బయలు
గడిగి శుచిగానిధి.... శివ ధర్మ. ౫-౨౯

౨. తెల్లనిది.

వ....కింసుని వలని వెలుపు శుచిస్మితమై యిల్ల
నియె. భాగ. ౧౦-౧౨౫.

ఉ....దాని మనోహరాకృతియు దాని శుచిస్మిత
వక్త్రకాంతియున్. భార. ఆది. IV-౧౩౦.

౩. ప్రకాశమాము, ప్రకాశించునది, ౪. పుణ్య
మైంది, పవిత్రమైనది. కళంకములేనిది, మలికము
కానిది, ౫. పవిత్రముగాఁ జేయఁబడినది, శుద్ధి
చేయఁబడి ది, ౬. నీతిగలవాడు, సత్విగుణుడు
౭. నమ్మదగినవాడు, విశ్వసనీయుడు.

వి. ఇ. పుం. ౧. తెలుపు, ౨. పవిత్రత, శుద్ధి,

3. నిమ్మపటత, కాపట్టములేమి, మంచితనము
 ౪. బ్రహ్మచర్యము, ౫. బ్రాహ్మణుడు, ౬. శ్రేష్ఠ మాసము, ౭. ఆహార మాసము, ౮. గ్రీష్మ ఋతువు, ౯. నమ్మదగిన మిగులుడు, ౧౦. సూర్యుడు, ౧౧. చంద్రుడు, ౧౨. అగ్ని, ౧౩. శృంగారరసము, ౧౪. శుక్రగ్రహము, ౧౫. చిత్రమాలము, ౧౬. నిర్దోషియని విడిచి పెట్టుట, ౧౭. శిశువుయొక్క యన్నప్రాశనకాలమున జేసెడి హోమము, ౧౮. శివుడు, ౧౯. జిలేకుచెట్టు, ౨౦. ఉపధా శుద్ధుడైన మంత్రి (శ.ర) ౨౧. సత్యము, సాశీల్యము.

శుచిదుఃసుము. సం. వి. అ. పు. రావి చెట్టు.

శుచివ్రణి. సం. విణ. ఈ. పెడవులతో నీడపీల్చు వాడు.

శుచిమణి. సం. వి. ఇ. పుం. స్ఫటికము.

శుచిరోచి(స్ను)మడు. సం. వి. న. పు. చంద్రుడు.

శుచిశ్రవుడు. సం. వి. న. పుం. విష్ణువు.

గీ.... శుచులు నా చెవుల కింపు లగుట మునులు
 శుచిశ్రవుఁ డొద్రు నన్ను. భార. కాంతి.
 ౬-౪౩౩౬.

శుటీరుడు. సం. వి. అ. పుం. కూరుడు.

శుటీగ్యము. సం.వి.న. పరాక్రమము, శౌర్యము.

శుత్యము. సం.వి.అ.న. సొంటి, మహావధము.

శుద్ధకోటి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. (గణిత) సమ భుజములు గల త్రిభుజము నందలి యొక భుజము.

శుద్ధచైతన్యము. సం. వి. అ. న. మాయాసంబంధములేని చైతన్యము.

శుద్ధజంఘము. సం. వి. అ. పుం. గార్వభము, గాడిద.

శుద్ధము. ౦. విణ. (అ. అ. అ) ౧. శుభ్రమైనది, స్వచ్ఛ మైనది, ౨. పవిత్ర మైనది, ౩. తెల్లనిది,

ప్రకాశమానమైనది, ౪. మచ్చలేనిది, కళంకము లేనిది, ౫. నిమ్మపటమైనది, అమాయకమైనది, ౬. సత్యమైనది, నిజమైనది, ౭. యోగ్యమైనది, ౮. సయ్యైనది, తప్పలేనిది, ౯. విడుదల చేయఁబడినది, ౧౦. శేవలమైనది, తస్మాత్రము.

గీ. శుద్ధ సాత్త్విక గుణసాంద్ర శుక్ర మునీంద్ర.
 శ్రీరాధామా. ౧-౫౪.

౧౧. మిత్రము కానిది, సౌకర్యము లేనిది, కలగలపు లేనిది.

చం.... భూ మదులకు నిచ్చె దక్షిణలు
 శుద్ధ సువర్ణ గవాక్ష హస్తలక్. భార. ఆది.

IV-౧౦౯.

౧౨. సాటి లేనిది, ౧౩. నియోగింపఁ బడినది, ఆజ్ఞాపింపఁబడినది, ౧౪. వాడిగాఁ జేయఁబడినది, పదును పెట్టఁబడినది, ౧౫. అనునాసికము కానిది.

వి.అ.న. ౧. పవిత్ర వస్తువు, పరిశుద్ధ పదార్థము, ౨. పరిశుద్ధాత్మము, ౩. సైంధవలవణము(వాచ) తాతి యుష్ప, ౪. మిరియము.

శుద్ధవంశ్యుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ) పవిత్ర వంశమునఁ బుట్టిన వాడు.

శుద్ధవసంత(ము). సం. వి. అ. పుం. ముప్పది రెండు నపుంసక రాగములలో నొకటి.

గీ. చెంచుమఃహా దేశాక్ష శ్రీవరాహి (వ)సంత
 సామంత శుద్ధవసంత గుర్జరమును పొసఁగు
 ముప్పదిరెండు నపుంసకములు. హంస
 ౧-౧౨౪.

గీ. రామక్రియయు మేళరామక్రియ వ సంత
 సామంత శుద్ధవసంత మధ్యమానులు.
 ప్రబంధ. ౯౬.

శుద్ధాంత. సం. వి. అ. శ్రీ. రాజ్ఞి, రాణి.

శుద్ధాంతచారి. సం. వి. న. పుం. అంతఃపుర పరిచారకుడు, కంచుకి.

శుద్ధాంతపాలకుడు. సం. వి. అ. పుం. అంతఃపురపు గావలివాడు, ఇట్లే శుద్ధాంతరక్షకుడు మొ.

శుద్ధాంతము. సం.వి.అ.పుం. ౧. అంతిపురము, అంతిపురము.

మ. తే సాదిదిం జాతురు వీర రుద్ర గజరా ట్టుద్ధాంత ముద్ధాంతం. ము. I-3౮.

౨. రాజభార్య, రాణి.

గీ. అరుగుఁ గేరీ కలాయ శుద్ధాంతములకు.
శృం. వై. ౨-౫.

ఉ. సంతస మంది యే నపుడు కాప జలంబులు పాటఁ జల్లి తే, దాంతి వచో మహాపనిష్ దర్థ మయిన్ శుభ రూప వృద్ధ సీ, మంతినిఁ గాకికా నగర మధ్యనివాసిని విశ్వవాధ శు, దాంతిము డాయఁ బోయితిఁ బ్రియంబును భక్తియునుం దలిర్పఁగన్. భీమ. ౨-౧౧౧.

శుద్ధాత్మము. సం.వి. (క) పశుశుద్ధమై మనస్సు గలవాఁడు, మంచువసు గలవాఁడు.

వి. న. పుం. ౧. పరమాశ్రయ, పరబ్రహ్మము, ౨. శివుఁడు.

శుద్ధాపహ్నుతి. సం.వి. ఇ. శ్రీ. అర్థంకార పశేషము, ఒకవిధమైన యధాంకారము.

శుద్ధి. సం.వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పశుశుద్ధి, స్వచ్ఛత.

మ.... సామిల్లని దండీబ్రహ్మసులఁ బేర్కొందున్ వచశుద్ధికిన్. మను. ౧-౭.

౨. ప్రకాశము, కాంతి, ౩. పవిత్రత, పూత మగుట.

క. తన మనములోన నంతట, ననుమానము లేని శుద్ధి యగు నిందాకన్ మనుశ్శాసనము చేయుట తగు విజ్ఞా. కాం. ౧-౪౦.

౪. దోషముపోగొట్టుకొనుట.

గీ. అజ్ఞాలకుఁ బాపశుద్ధ్యర్థమైనయట్టి, తీర్థము.... శివధర్మ. ౨-౧౨౨.

౫. ప్రాయశ్చిత్త సంస్కారము, సంప్రోక్షణము మొలగు సంస్కారము. ౬. చెల్లించుట, సామిచ్చివేయుట ౭. ప్రతిక్రియ. ౮. నిర్దోషియని

విడుదల చేయుట ౯. పరియగుట, హెచ్చుకగు లులేమి ౧౦. దిద్దుట, సవరించుట ౧౧. తీసి వేయుట, ౧౨. దుర్గ.

శుద్ధికరము. సం. వి. (అ. ఈ. అ) శుద్ధిని చేయుఁది.

శుద్ధోదనసుతుఁడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధ దేవుఁడు.

శుద్ధోదనుఁడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధదేవుని తిండి (రూ) శుద్ధోదనుఁడు.

శునకము. సం.వి.అ.పుం. ౧. కుక్క. ౨. చిన్న కుక్క, కుక్కపిల్ల.

శునకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. భృగువంశస్థుఁడగు నొకఁడు.

శునశ్శేపుఁ (పు) ఁ. సం. వి. అ. పుం. ఆశీ గిన్నెని కుమారుఁడగు నొకఁడు.

శు (సు) నాశీ (సీ) గము. సం. వి. అ. పుం. గుడ్లగూబ.

శు (సు) నాశీ (సీ) రుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఇంద్రుఁడు.

ఉ.... నునా ిరమణి ప్రభాపటల చిత్రకూటము చిత్రకూటమున్ సింహా. భా. ౧. ఆ ౨-౭౨.

సీ. ఆనునాశీరు. సహంకారగణిమకు ననిష్ఠభావ లము మీఁది నెలపునాక్షి. హర. ౭.

శుని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆడుకుక్క.

శునీరము. సం.వి.అ.పుం. ఆడుకుక్కల గంపు.

శున్యము. సం. వి. (అ.ఆ.అ) కూన్యము, ఏమియు లేనిది.

ఓ. అ. న. ౧. ఆడుకుక్కల గంపు, కునీ సమూ హము. ౨. సున్న, బిందువు.

శుభ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ప్రకాశము, కాంతి ౨. సౌందర్యము, అందము. ౩. ఇచ్చు, కోరిక.

ర. గోరొచ్చనము. గ. జమ్మిచెట్టు. ఓ. వేవసభ,
సుధర్మ. ౩. తెల్లగతిక. ౪. వెనురుదియ్యము.
౯. ప్రేయంగులత.

శుభంభావుకము. సం. విణ. (౨. ఆ. ఆ)
అలంకరింపబడింది, ప్రకాశమానము.

శుభంయువు (దు) సం. విణ. ఉ. అద్విష్టనంతుడు
శుభాన్నితుడు.

శుభకృత్తు. సం. వి. త. పుం. సంవత్సరములలో
నొకటి.

శుభగంధకము. సం. వి. ఆ. న. గోపరసము,
బాలెంతబోకము.

విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) మంచివాసం గలది.

శుభ (భ్ర) దండి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. మంచి
దంతములు గల స్త్రీ. ౨. వాయవ్య మూలనుండు
దిగ్గజము భార్య.

శుభదము. సం. వి. ఆ. పుం. అశ్వశృంగము,
రావిచెట్టు.

విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శుభమువిచ్చునది, మేలుకలి
గించునది.

చ.....అయ్యదియే శుభదంబు శుభజా!
శివధర్మ. ౨-౧౨౩.

శుభము. సం. విణ. (౨. ఆ. ఆ) ౧. ప్రకాశించు
నది. ౨. చక్కనిది. సుందరమైనది. ౩. శుభప్రద
మైనది, శుభము గలిగించునది.

కా. రా వేవాడుండుకృతాభ్యుదయ శుభదృష్టి
గృహరాధాపత్రున్. ము. ౧-౧.
మందిది, యోగ్యమైనది.

కం.....శుభదక్షిణ నామంత్ర తంత్ర దాక్షిణ్య
మునన్. భార. ఆది. II-౧౮౮.

వి. ఆ. న. ౧. క్షేమము, మంగళము.

కా.....వినిపించ నీకు శుభమాగా కంఠం దక్షిణ
డిన్. దళా. ౩-౧౦౦.

ఉ....తెల్లగదవే తెలు పెద్ది శుభంబు నీకగున్.
మను. ౨-౩౯.

౨. అలంకారము, చగ. ౩. నీరు. ౪. పరిమళము
గల యొకజాతి కట్ట. పుం. విష్కంభాది యొగ
ములలో నొకటి.

శుభవాగ్త. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మంచి వర్తమానము.

శుభశంసి. సం. విణ. (క. నీ. క.) రాబోవు
శుభమును తెప్పెడివాడు.

శుభస్థలి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. యజ్ఞశాల. ౨.
మంగళప్రదమైన తావు.

శుభాంగి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. అందగతై, చక్కని
స్త్రీ. ౨. మత్స్యని భార్య, రతి. ౩. కులేరుని
భార్య.

శుభాంగుడు. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) అంక
గాడు, సుందరుడు.

ఉ. ఓర్వొక యింత లేని వికచోష్ణల లోచన
చిత్తవీధి బల్బార్పగ నీలసీరదశుభాంగుడు
చేచుకా చె నంచు. పాపి. ౧.

శుభాచారుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) మంచి
దేవడి గలవాడు, సద్విచర్య గలవాడు.

శుభావహము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) శుభము
గలిగించునది, మంచి గలిగించునది.

క. భావ వికార విమార శుభావహ నామ
ప్రకార హావహనాధా. భార. ఉద్యో. ౨-౧.

శుభోదర్శము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సుఖ
ప్రదమైన యంతము గలది. శుభమైన యంత్ర
కాలము గలది.

శుభ్రకరము. సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూరము.

శుభ్రకరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

శుభ్రము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. ప్రకాశిం
చునది. ౨. తెల్లనిది.

వి. ఆ. పుం. ఓ. శ్వేత వర్ణము, తొలుపు. ౨. మంచి గంధము.

౩. ఓ. వెండి. ౨. ఆధికము. ౩. మైదవ లవణము. ౪. కాసీసము, అన్న భేది.

శుభ్రాంశువు. సం.వి.ఉ.పుం. ఓ. చంద్రుడు, కర్పూరము.

శుభ్ర. సం. వి. ఇ. పుం. బ్రహ్మదేవుడు.

శురాంగన. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. దేవ వేశ్యలలో నొకత (వా)

శుల్కఖండనము. సం.వి. ఆ.న. ప్రభువున కీయ పరిప పన్ను నపహరించుట.

శుల్కగ్రాహకుడు. సం.విణ.(ఆ.ఆ.ఆ.) పన్ను వసూలు చేయు వాడు.

శుల్కగ్రాహి. సం. వి. న్. పుం. శుల్కగ్రాహకుడు.

శుల్కదుడు. సం.వి.ఆ.పుం. ఓ. శుల్కమిచ్చెడి వాడు, పన్ను కెల్లించు నతడు, అరిగాఁపు. ౨. ప్రధానము చేయఁబడిన పెండ్లికొడుకు.

శుల్కము. సం.వి.ఆ.పుం.న. ఓ. నుంకము,పన్ను (సంత పన్ను, దానపన్ను మొ.) ౨. లబ్ధి, ఆదాయము. ౩. పెట్టుబడి సొమ్ము. ౪. కన్యాకుల్యము.

వ... ఏనుగు గురుకార్యంబున మీ కుల్కార్థంబుగా.... భార. ఆది. IV-౨౨౪.

తే. గీ. వచ్చి కృతి కన్యకా సముద్యాహమునకు, శుల్కముగ నాయుగాగోగ్య సుప్రసన్ను లిత్తు నని యల్లు దగుటకు నిచ్చుగించె నిరంకుశ. ౧-౧౮.

తన్మూలకై కన్య తల్లిదండ్రుల కిచ్చిన సొమ్ము. ౫. పెండ్లికూడన కిచ్చిన యరణము, స్త్రీధనము. ౬. లంకె కిచ్చెడి సొమ్ము. ౭. పంచపు సొమ్ము. (వాచ).

శుల్కకాల. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పన్ను వసూలు చేసెడి చోటు, గాటి పాక, ఘట్టకుటి.

శుల్కస్థానము. సం. వి. ఆ. న. శుల్క కాల.

శుల్క(ల్వ)ము. సం. వి. ఆ. న. ఓ. తామ్రము, రాగి, ౨. రజ్జపు, త్రాడు. ౩. జలసమీప ప్రదేశము. ౪. యల్లుము. ౫. ఆచారము, పెద్ద తేర్పు తీచిన పద్ధతి, చట్టము.

శుల్కము. సం. వి. ఆ. న. ఓ. రజ్జపు, త్రాడు. ౨. తామ్రము, రాగి.

శుల్కజము. సం. వి. ఆ. న. ఇచ్చెడి.ఇచ్చే కుల్వాము, కుల్వీజము.

శుల్కార్థి. సం. వి. ఇ. పుం. గంధకము.

శుశువు. సం. వి. ఉ. స్త్రీ. లబ్ధి, మాత.

శుశ్రూష(ణ). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఓ. వినిచ్చు, వివలయు ననెడి శోచక. ౨. సేన, కొలువు. ౩. విధేయత. ౪. గౌరవము. ౫. చెప్పట.

శుశ్రూషకుడు. సం. విణ. (ఆ.ఆ.ఆ.) సేవించు వాడు, కొలుచు వాడు.

వ....సేపు ధర్మ మాక్యుత్సవ దర్శి వేమ శక్రకూష కుంభ నన్నప కాసింపు మనవుడుగపిలుండు ప్రీతుండై యతని కిట్లనియె. భార. కాంతి. ౫-౩౨౫.

వి. ఆ. పుం. సేవకుడు, పరిచారకుడు.

శుశ్రూషణము. సం. వి. ఆ. న. శుశ్రూష.

శుశ్రూషువు. సం. విణ. (ఉ) ఓ. వినఁ గోరు వాడు, వివ నిచ్చుగించు వాడు. ౨. సేవించఁ గోరు వాడు, కొలువ నిచ్చుగించు వాడు. ౩. విధేయుడు.

శుష్కము. సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. ఎండుట, శోషించుట. ౨. బిలము. ౩. రంధ్రము. ౪. గర్తము, గోయి.

శుషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శుషు.

ఇ. శ్రీ. ౧. శోషించుట, ఎందుట. అలలము,
రంధ్రము.

శుషిర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నది. ౨. నళిని
యను గంధ ద్రవ్యము.

శుషిరము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) రంధ్రములు
గలది, బెజ్జెములు గలది.

వి. ఆ. పుం. ౧. ఆగ్ని. ౨. ఎలుక.

న. ౧. రంధ్రము, బలము. ౨. ఆకాశము. ౩.
పిల్లంగ్రోవి మొగు వాద్యము.

శుషిలము. సం. వి. ఆ. పుం. గాలి, వాయువు.

శుష్కము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. ఎండి
నది.

గీ. ఆగ్నిశుష్కంబు లార్ద్రంబులై యట్టి యింధ
నంబుల వడి దహించు కరిణి. శివ భర్త.
౨-౧౦౨.

౧. కార్చి. ౨. శుష్కించి. ౩. సన్నగిల్లి. ౪.
ర. వాడిపోయినది. ౫. తెచ్చి పెట్టి. ౬. ని
ముగాలేనిది. ౭. శూన్యమైనది, ఏమియులేనిది.
౮. నిరుపయోగమైనది, వర్తనమైనది.
శుష్క ప్రయములు శూన్య హస్తములు.
(సామెత.)

౯. ఆధారము లేనిది, కారణము లేనిది.
నీ. వితిహాసికచూలి యనిపించు నొకవేళ నొకవేళ
శుష్క తాకకల నెఱపు. నిరం. ౪-౭౪.
౧౦. నొప్పించునది, కఠోరమైనది.

శుష్కలము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. ఎండిన
మాంసము. ౨. మాంసము.

శుష్కవ్రణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. మానిన
పుండు. ౨. కాయ గాచిన పుండు, కణ రూప
మగు వ్రణము.

శుష్కాంగి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఉడుము, గోధిక

శుష్కాంగుడు. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) సన్నగి
ల్లిన యవయవములు గలవాడు.

శుష్కార్ద్రము. సం. వి. ఆ. న. సొంటి.

శుష్కించు. సం. ఆ. క్రి. ఇంకు, ఎండు.

శుష్కీభవించు. సం. ఆ. క్రి. శుష్కించు, ఎండు.

నీ. సొంటి సంభోనిపుల్ శుష్కీభవించిన.....
హాశ్య. ౧-౧౬౬.

శుష్కుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నూర్పుడు.
౨. ఆగ్ని.

శుష్కము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఆగ్ని. ౨. ఆగ్ని
జ్వాల. ౩. వాయువు. ౪. పక్షు.
౫. ౧. బలము. ౨. లేజస్సు, వెలుగు.
౬. పుం. ౧. ఆగ్ని. ౨. చిత్రములము
౩. ౧. బలము. ౪. వెలుగు, ప్రకాశము.

శుష్కుడు. సం. వి. ఆ. పుం. నూర్పుడు.

శూ

శూక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కిషకన్నపు, దూలగొండి

శూకకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒక విధ మగు
భాగ్యము. ౨. సౌఖ్యమార్గము, మృత్యుశ్యము.

శూకకీట(క)ము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. తేలు,
వృక్షకము, నల్ల తేలు. ౨. (శ్లోతి) వృక్షక
౩. శి. (మేషాది రాక్షసా నెనిమిదవది) ౩.
కందురీగ. ౪. గొంగళిపుగు వై. వి.

శూకధాన్యము. సం. వి. ఆ. న. యవలు మున్నగు
ముల్లగల ధాన్యము.

శూకపిండి. సం. వి. ఇ. పుం. ఈ. శ్రీ. కపి
కన్నపు, దూలగొండి చెట్టు ఇట్లే శూకశింది.

శూకము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. వరిమున్నగు
వానిముల్లు. ౨. ఏనుపంది ముల్లు. ౩. అగ్రము.
వాడిగల కొన. ౪. సుఖమార్గ, మృదుత్వము.

౧. ముడి నీటఁ బుట్టుఁటి యొక జాతి విషమం
గువు. ౬. విష జంతువుల ముల్లు. ౭. కనికరము,
జోలి, దయ. (క.ర)

శూకలము. సం. వి. ఆ. పుం. మొండి గుఱ్ఱము,
మచ్చికకు సాధ్యముకాని చెడ్డగుఱ్ఱము, క్షింపఁ
బడని దుష్టశ్యము.

వ. బట్టు నిశ్చాసంబునిగుడ నొడలుపొంగఁబటు
కకా ఘోరమునం గెరలు శూక లాశ్యంబు
చందంబునం గెరలి ... భార. శల్య. II-౯౦౬.

నీ. పెంగు శూకలముల విరుదుతనంబులఁజలము
డింపక తీర్వఁజాలుట యును. భార. విరా.
౧-౯౦౬.

శూకవంతము. సం. విణ. (త.వ.తీ.త.) ముల్లు
గలది.

శూకశింబ(బిక). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. శూకపిండి.

శూలి. సం.వి.ఇ. స్త్రీ. పెరుగుట, వృద్ధి యగుట.

శూద్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. శూద్రజాతి స్త్రీ.

శూద్రకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మృచ్ఛకటిక
నాటకము రచించిన యొకా నొక రాజ్.

శూద్రప్రియము. సం. వి. ఆ. పుం. పలాండువు,
ఉల్లి.

శూద్రప్రేమ్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శూద్రసేవ
కుడు, శూద్రుని కంటె సగ్రవర్ణము వాడై
శూద్రుని గొలుచు వాడు.

శూద్రాగ్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ప్రేంకణము]

శూద్రావేదనము. సం. వి. ఆ. న. శూద్ర జాతి
స్త్రీని బెండ్లాడుట.

శూద్రాహ్నికము. సం. వి. ఆ. న. శూద్రుడు
చేయఁదగిన నిత్య కృత్యములు.

శూద్రు. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. శూద్రుని భార్య.
౨. శూద్రజాతి స్త్రీ.

ఉ. శూద్రులు శూద్ర భార్య యగు శూద్రులు
వైశ్యయు వైశ్య భార్యలు.... విజ్ఞ. కాం.
౧-౯౩.

శూద్రుడు. సం.వి.ఆ.పుం. నాగవ జాతివాడు,
విరా ట్పురుషుని పదముల వలనఁ బుట్టుటచే
పాదజఁ దనఁబడు వాడు.

ఆ. ధన్యు డొంద శూద్రయోనియందు మాంద
వృత్తే కత్తుడై యడల సంభవించె. భార.
ఆది. IV-౨-౬౦.

క..... వింటే, శూద్రుని వచనంబు నద్విజాని
దీవఁ.... భోజరా. ౮-౬౫.

శూన. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. అంగుడి, కొండ
నాలుక. ౨. జంతువులకు వధించు చావడి. ౩.
సూన, వధస్థానిము. (పంచ సూనిము, ౧. చుల్లి
ప్రాయ్య. ౨. పేషణి, సన్నెకల్లు. ౩. ఉపస్క
రము, చీపుగు. ౪. కండవి, గోలు. ౫. ఉద
కుంభము, నీళ్ళ కడవ అనునవి.)

శూనము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. వాచి
నది, ఉచ్చినది. ౨. పెంగిరిది, వృద్ధిపొందినది.

శూనారము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧. కుక్క పాలు,
పాముగుడ్డు.

శూన్య. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. బోలు తెదురు.
౨. వంధ్య, గొడ్డాలు. ౩. నాగ తాళి,బొమ్మ
జెముడు. ౪. మల్లె తీగ.

శూన్యవదవి. సం.వి.ఈ. స్త్రీ. జీవాత్మమార్గము.

శూన్యమధ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. కిక్కన.]

శూన్యమనస్కుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.).
మనస్సు లేని వాడు, పరధ్యానముగా నుండు
మనస్సు గలవాడు. ఇట్లే శూన్యహృదయుడు
మొ.

శూన్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. వట్టిది,
రిక్తము, ఏమియు లేనిది. ౨. పరధ్యానముగా
నున్నది. ౩. ఉనికిలేనిది, లేనిది, సత్తారహితము.
౪. పాడుపడినది. నిరసము.

అ. శూన్యవివేకమున విద్యైస్యస్వతంత్రసంఘాతి
యై వసింతుఁ గౌరవేంద్ర. భార.

అక్షమ. ౨-౫౭.

౫. వివాదగ్రస్తమైవది. ౬. రహితము.

గీ. హిమ భద్రాధర కన్యకాధీశచరణసుగుచిర
భాగ్యంబుజ్ఞానశూన్యదైవ బ్రాహ్మణునిజన్మ
మరయ నిష్ఫలము నూనె. కవధర్మ. ౩-౪౪.

౭. ఉపేక్ష చేయునది. ౮. నిష్కలము మైవది,
అమాయకము. ౯. నిరర్థకము, అర్థము లేనిది.
౧౦. అసంపూర్ణము, ఉపాయము. ౧౧. దిగంబరము
దినమొల దైవది.

వి. అ. స. ౧. శూన్యప్రదేశము, ఏమియు లేని
చోటు. ౨. అకాశము, అవకాశము. ౩. మున్న,
బిందువు. ౪. అభావము, లేకపోవుట, సత్య
రాహిత్యము.

శూన్యములు. సం. వి. అ. పు. ౧. వె.
వెలబోయి ముఖము గలవాడు. ౨. తిలకము
లేని (వట్టి) మొగము వాడు. ఇట్లే శూన్య వద
నము.

శూన్యవాదము. సం. వి. అ. పు. శూన్యమే
సర్వకారణ మనెడి సిద్ధాంతము, బాధ్యమ
సిద్ధాంత విశేషము. (దేనికిని అస్తిత్వము లేదని
యిందలి సారము)

శూన్యవాది. సం. వి. అ. పు. ౧. వాస్తవికుడు
౨. శూన్యమే సర్వకారణ మను బోధించు.

శూన్యమునన్యాయము. సం. వి. అ. పు. అన్న
శూన్యనిగా నెంచుకొనెడి వాడు.

శూన్యమాని. సం. వి. అ. పు. అస్తిత్వము లేని
కొనెడి వాడు.

శూన్యము. సం. వి. అ. పు. ౧. సి హము. ౨.
అదవిపండి. ౩. సాలవృక్షము. ౪. జిల్లేడుచెట్టు
౫. చిత్రమాలము. ౬. గజనిమ్మ.

శూన్యసేనము. సం. వి. అ. పు. మధురా పుర
ప్రాంత దేశము.

శూన్యసేనుడు. సం. వి. అ. పు. ౧. శూన్యసేన
దేశ నివాసి. ౨. శూన్యసేన దేశాధిపతి.

శూన్యము. సం. వి. అ. పు. ౧. శూన్యముగల
వాడు, బలము గలవాడు, పరాక్రమము గల
వాడు.

చ. ఇటు దగునయ్య శూన్యలకు నెల్లము బోకడ
యిట్లు కాదె.....భార. ద్రోణ. ౨-౨౫౭.

వి. అ. పు. ౧. వీరుడు, యోధుడు, పరాక్రమి.
౨. శూన్యము. ౩. కష్టమున తాతి యగు నొక
యోధుడు.

శూన్యకన్యము. సం. వి. పు. ఏనుగు (చేటల
వంటి చెవులు గలది)

శూన్యకన్యము. సం. వి. అ. పు. గణపతి. పు.
విఘ్నేశ్వరుడు.

శూన్యకాశము. సం. వి. అ. పు. శ్రీ. చేటవంటి గోళ్లు
గలది, రావణాసురుని ఇల్లెదగు నొక రాక్షసి.

శూన్యము. సం. వి. అ. పు. ౨. చే.
పు. చందుద్రోణముల పరమాము.

శూన్యవాతము. సం. వి. అ. పు. చేటతో
జెగుటవలనఁగలిగిన గాలి, చేటగాలి.

శ్రీ. గీ. సామరదివ్యశక్తి....శూన్యవాతశుభ్రముల
బాటు పెనుపొట్ల కట్టువోరె ఆము. ౪-౧౩.

శూన్యశ్రుతి. సం. వి. అ. పు. = శూన్యకర్ణము.

శూన్య. సం. వి. అ. పు. ౧. చిన్నచేట.
౨. శూన్యము. ౩. పిల్లలయోటవస్తువు.

శూ (నూ) ర్మము. సం. వి. అ. పు. ౧. ఇనుప
కగ్రహము. ఇనుముతో చేసినవస్తువు. ౨. పట్టెడ
కమసాలి దాగలి.

శూన్య (నూ) ర్మి. సం. వి. అ. పు. ఇ. అ. పు. =
శూన్యము, రూపం.

శూన్యక. సం. వి. అ. పు. శ్రీ.

శూల. సం.వి.అ. శ్రీ. ౧.గొలకనేపడి కొయ్య
కొట్టు. ౨. తేళ్ళ.

శూలకము. సం. వి. అ. శ్రం. మొండిగుట్టము,
మచ్చికచేయరానిగుట్టము, దుప్పేశ్వము.

శూలగ్రంధి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. దూర్వావిశేషము
ఒకజాతి గజిక

శూలఘ్నము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) శూల
కోగము పోగొట్టునది. వి. అ. శ్రం. ఒక జాతి
వృక్షము.

శూలద్వి (ట్టు) వము. సం. వి. ఓ. శ్రం.
హింగువు, ఇంగువ.

శూలధన్వుడు. సం. వి. వ. శ్రం. శివుడు.

శూలధరుడు. సం. వి. అ. శ్రం. శివుడు.

శూలధారి. సం. వి. వ. శ్రం. శివుడు.

శూలసంహారము. సం. వి. అ. స. స. పర్వ
లవణము. (వాచ)

శూలపాణి. సం. వి. ఇ. శ్రం. శివుడు.

శూలము. అ. శ్రం. స. ౧. ఈ. పే.

క. శూలమున నురమువ్రచ్చినఁ గూరె గతాసుఁ
డయి దైత్యకుంజరుఁ డంభక.

మార్కం. ౬-౨౦౭.

౨. శివుని త్రిశూలము. ౩. మాంసము కార్పెడి
యినపకాడ. ౪. అపరాధులఁ గొలకనేపడి
కొయ్య. ౫. ఓర్వరానిబాధ. ౬. కడుపునొప్పి.
శీర్షనొప్పి. వాతకోగము. ౮. చోవు, మృశ్యువు.
౯. తెక్కము, కెండా. ౧౦. అమ్మట ౧౧. అమ్మ
దగిన వస్తువు.

పీ....గుట్టు నూలయనఁగన్నట్టు శూల అం. భా.
౨-౧౨౮.

శ్రం. (జ్యోతి) విష్ణుంభాదియోగములలో
నొకటి.

శూలశత్రువు. సం. వి. అ. శ్రం. ఆమదత్రుఁ
డెట్టు.

శూలాశ్వలేము. సం. వి. అ. స. శూలమున
గాల్చినమాంసము.

శూలి. సం. విణ. (వ.నీ. వ) ౧. శూల మాయ
ధముగా గలవాడు. ౨. శూలకోగి.

వి. వ. శ్రం. ౧. ఈ. పే.వాడు. ౨. కుండేలు.
౩. శివుడు.

శూలికము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. బల్లముగలది.
౨. శూలమునఁ గాల్చబడినది.

వి. అ. శ్రం. కుండేలు. ౨. శూలమునఁ గాల్చిన
మాంసము.

శూల్యము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. ఇమప
కాడతోఁ గాల్చఁబడినది. ౨. గొలక వేయదగినది.

వి. అ. స. శూలముతోఁ గాల్చినమాంసము.

శృ

శృంఖల. సం.వి.అ.. శ్రీ ౧. సంకెఱ, ఇనుప గొలుసు

ఉ. కాలిన టాహశృంఖలలఁ గల్పవకర్దులఁ
బట్టి గట్టిగాఁ గీలులగించి కట్టి. కవధర్మ. ౬౮

౨. గొలుసు ౩. ఏనుగు కాలి గొలుసు. ౪. మొల
నూలు. శ్రీ. లండెకట్టు. ౫. కొలరె గొలుసు.
౬. వరుస. పరంపర.

శృంఖలకము. సం. వి. అ. శ్రం. ౧. గొలుసు.
౨. ఒంటె; ఉచ్చిము. ౩. పానిపోకుండఁగా
గాలికిఁగొయ్యగొలుసు కట్టిన యొంటె.

శృంఖలయమకము. సం. వి. అ. స. యమ
కాలంకారభేదము, ఒకానొక శబ్దాలంకారము.

శృంఖలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. శ్రుమల
నడికట్టు. వృక్షవిశేషము.

శృంఖలితము, సం.వి.అ.అ.అ) (శృంఖలము
గలదిగాఁజేయఁబడినది) గొలుసుకట్టఁబడినది,
సంకలవేయఁబడినది.

శృంగకము, సం.వి.అ.న.ం. కొమ్మ. ౨. బాల
చంద్రుని కొన. ౩. కొనగల వస్తువు.

కా. పూవుంఱుపుల జోడు పుచ్చకొనియెన్
భూపాల లీలావతీభూవల్లీనిభశృంగకం బగు
లనత్తుండ్రేక్షుకొదండమున్. భీమ. ౨-౩౭.

ర. చిమ్మనగొట్టము.

శృంగజము, సం. వి. (అ. అ. అ) కొమ్మతోఁ
జేయఁబడినది.

వి. అ. పుం. కాణము. న. గంధద్రవ్యవిశేషము,
అగరుచందనము (వాచ)

శృంగజామాము, సం. వి. అ. పుం. శృంగ-
మాలము, కొమ్మకుడుడు.

శృంగప్రహారి, సం. వి. అ. న. కొమ్మ
లతోఁ బొడుచునది.

శృంగచేరము, సం. వి. అ. న. (మా) శృంగ
చేరము.

గీ. రాజనలతోడ శృంగచేరములతోడఁ జిలు
గడఁపుఁబెండలముతోడ జేమతోడ నొప్పు
నాలుగు పాలములం భువనములు భువన
సారము వీరికాపురవరమున. భీమ. ౨-౫౬

శృంగము, సం. వి. అ. న. కొమ్మ, విసా
ణము.

సీ.... శృంగ చక్రస్థనాంబితమస్తకద్వయం
బున నిత్యకొటీరములు వెలుంగ

చిత్రభా. ౪-౬౩.

౨. పర్వతాగ్రము. కొండకొన.

ఉ. శృంగములేని నీలగిరి చెల్లున గ్రీడి కిరీట
హీనుడయ్యుం గుపపట్టె... భావ.కర్ణ.౩-౨౭

౩. ఇంటిపెకప్ప.

గీ. తుంగసాధ శృంగ సంగతాంబర మాచు
సింహ. భా. ౧. అ. ౨-౧౧౩.

ర. ఎత్తు. బొన్నశ్శము. ౫. ప్రభుత్వము.
౬. ప్రాధాన్యము, గొప్పదనము ౭. చంద్రుని
మొన, నెలవంకకొమ్మ. ౮. కొన, అగ్రము.
౯. (ఊదుట కుపయోగపడెడి) కొమ్మ, కొమ్మ
బూర. ౧౦. చిమ్మనగొట్టము. ౧౧. కామా
ప్రేకము. ౧౨. గుఱుసు. ౧౩. పచ్చము. ౧౪. నీటి
యూట. ౧౫. కోట, దండ.

అ. ఒక్క శృంగమునన యుక్తియైత్తితి వరహావ
తారలీల యతికయిల్ల. భార.కాంతి.౬-౪౩౭

పుం. జీవక ముగంధద్రవ్యవిశేషము. (శ.ర)

శృంగనాదము, సం.వి. అ. పుం. పాదకుప్పి
కొమ్మతోఁ జేయబడిన యోగుల సుషిరవాద్య
విశేషము. (శ. ర.) సింగినాదము.

తే.గీ భూమిమధుసానమునఁ జొక్కిపుచ్చరేణు
పటలిభూతిఁదాల్చి శేర్పీఠనమున ఘుక్కు
గులు శృంగ వాదంబుజాడగాఁగఁ దుమ్మెదల
పిండుమించె సింధులవిధమున. చిత్రభా.
౨-౧౦౭.

శృంగమోహి, సం. వి. న. పుం. చంపకము
సంపెంగచెట్టు.

శృంగవంతము, సం. వి. అ. న. వలీ. ౯) కొన
గలది. అగ్రముగలది.

పుం. ౧. కొండ ౨. కురువీరమునకు హద్దుగా
నుండెడి యొకపర్వతము.

శృంగవేరము, సం. వి. అ. న. ౧. మిఠాపుర
మునకు సమీపమున గంగాతీరమున నుండెడి
యొకపట్టణము. ౨. అర్ధికము, అల్లము.

శృంగాటకము, సం. వి. అ. పుం. ౧. మూడు
కొనలుగల కొండ, మూడు శిఖరములుగల పర్వ
తము. ౨. నాలుగు బాటలు కలసిన చోటు.
నాలుగు వీధుల మొగ.

వ. బాకబాకనోత్సవంబుగా శృంగాటకప్రదే
శంబుల యావనవిలాసనుండరు లగు రాజ
నందులు గాదమా. ౪-౭౩.

౧. భక్త్యవిశేషము. ౩. ద్వారము.

శృంగాటము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒకానొక పర్యవము. ౧. వృక్షవిశేషము. ౨. చతుష్పథము నాలుగు దిగులు మొగ.

శృంగారకము. సం. వి. ఆ. పుం. కామము, వలపు. న. సింహారము. విణ. కొమ్ములుగలది.

శృంగారచేష్ట. సం.వి.ఆ. స్త్రీ. కామకచర్య. శృంగారాభివ్యుత్పత్తి.

శృంగారభూషణము. సం. వి. ఆ. న. సింహారము.

శృంగారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కావ్యము లందలి నవరసములలో మొదటిది. శృంగార రసము. (ఇది సుభాగ శృంగారము. విప్రలంభ శృంగార మని రెండువిధములు గలది)

౧. కామము. వలపు. ౩. శృంగారవేషము. సాక్షాత్త వేషము. రతి. సురతి.

వ. ఇవిధంబు మృగచైతన్యశృంగారము సంకీర్తించి....చిత్రాక్ష. ౩-౧౨౭.

౪. ఏనుగుశరీరముపై సింహారముతోడేయు నలంకారము. ౬. అలంకారము. ౭. చిహ్నము. గుఱుగు. న. ౧. లవంగము. ౨. సింహారము. ౩. అల్లము. ౪. గండవొడి. ౫. కాలాగరువు.

శృంగారయోని. సం. వి. ఇ. పుం. మృగము.

శృంగారవేశ (ష)ము. సం. వి. ఆ. పుం. సింగారించుకొనుట, అలంకరించుకొనుట. ౧. శృంగారివిలాసమునకుఁ దగినవేషము.

శృంగారి. సం. విణ. (న. జీ. న.) ౧. కామకుడు. వలపుగలవాడు. విలుడు. ౨. మంచితేషము గలవాడు. ౩. శృంగారసంబంధమైనది. ౪. సింహారముతో రంగువేయబడినది.

వి. న. పుం. కామోద్రేకము గల నాయకుడు. ౧. మాణిక్యము. కంపు. ౩. ఏనుగు. ౪. అలంకారము. సింగారము. ౫. పోకచెట్టు. ౬. తంబూలము.

శృంగారిండు. సం. స. క్రి. అలంకరించు.

కా....మణివిభూషణాకి నందంబుగా, శృంగారిందిరి సంధ్రమంబున మణికే మిత్రకేస సఖుల్. వరాహ. ౪-౪౬.

ద్వి. పురముశృంగారింపఁ బురదీపులందు కన్ను నలికింది కమ్మపూవిరులు. ద్వి. భా. పి. ౧-౨౪ పా.

శృంగి. సం.వి.ఇ.పుం. నగలకుపయోగించు బంగారము, స్త్రీ, ఒక జాతి యాడుచేప.

ఈ. స్త్రీ. ౧. నగలకుపయోగించు బంగారము. ౨. మందుకు కుపయోగించు కేళ. ౩. ఒకదిను విషము. ౪. ఒకజాతి యాడు చేప.

శృంగి. సం. విణ. (న. జీ. న.) ౧. కొమ్ముగలది. ౨. శిఖరము గలది.

వి. న. పుం. ౧. పర్యవము. ౨. ఏనుగు. ౩. చెట్టు. ౪. మేషము, గొట్టె. ౫. శివుడు. ౬. శివుని పంచారతులలోనొకఁడు. ౭. ఒకజాతి వృక్షము. ౮. ఒకానొక మని.

శృంగికము. సం. వి. ఆ. న. ఒక దినుసు విషము.

శృంగిణము. సం. వి. ఆ. పుం. మేషము, గొట్టె

శృంగిణి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఆవు. ౨. ఒక జాతిమల్ల. ౩. మానేరు దీక్ష.

శృంగీకనకము. సం. వి. ఆ. న. నగలకై యుపయోగపడెడి బంగారము.

శృంగోచ్చయము. సం. వి. ఆ. పుం. ఎత్తైన కొండ వైభాగము, పర్వతాగ్రము.

శృణి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. పుణి, అంకుశము.

శృలేము. సం.విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. వందఁ బడినది. ౨. కాంచబడినది. (నీరుమొ.)

శృదరము. సం. వి. ఆ. పుం. పాము.

శృద్ధము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧. శరీరమునండి విడువఁబడినది. (గారి మొ.) (అపానవాయువు) ౨. తిడువఁ బడినది.

శృఘ్రువు. సం.వి.ఉ.పుం. ౧. బుద్ధి. ౨. అపాన వాయువు. ౩. గుడము, గుడస్థానము.

శే

శేషువు. సం. వి. ఉ. పుం. ఒక రకమైన గడ్డి.

శేఖరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. తలపై ధరించు పూల దండ.

చ. ధరణి సుకాశ్యజాంతు గుణధన్యంతు వీరదని పెద్ద లెన్న నా, దరణముతో నుతింప నము దంబికి క్రిందమృద్ధి నంత శే, ఖరమగు లెల్ల సంశయనకల్మషవృత్తికిఁ జెచ్చెఁ బాదు మా, పురుషుల భాగ్యమున్ జిగురఁ జోలుల చిత్తము నెట్లుమాటునో. నిరంకుశో. ౨-౧౫

౨. కిరీటము. ౩. కొండ కొన, పర్వతాగ్రము ౪. (సమాసాంతమున) స్వభాతి శ్రేష్ఠ వస్తువు.

క. నీ వడిగిన ప్రిశ్నంబులు... శైవాగమ శేఖర ములు శంభునియయి. శివధర్మార్థము. ౧-౧౩౮.

గ. ఒక జాతి ద్రువగీతి, పంగీతముఁ బల్లవి. న. లవంగము.

శేఖరించు. సం. అ. శ్రీ. ఆగ్నిగణ్యత సహించు.

వ. కమలశేఖర సంఖంబులతోన నకిలినసంపే వ్యతేక్ ప్రాధవంబుఁ జెందిన కవిత ధీద్ర చామర శేఖర కామిపార్శ్వదానంబు నేయ శేఖరించుకొన్న తీరు— వార్త. ౪-౧౩౦. నా. పంచ. ౧-౨౨౨.

శేఖరితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) శేఖరముగాఁ జేసికొనఁబడినది.

శీ.....మృగ పాదఘట్ట మృదలమా జేగురుగూలి శేఖరినించుర మనఁగ. సింహ. భా. ౧ ఆ. ౨-౨౬౬.

శేవము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మేష్టము, మగ గుటి. ౨. వృషణము, అంకశోశము. ౩. తోఁక

శేవస్సు(ము). సం.వి.వ.న. శేషము, మగగుటి.

శేఫము. సం. వి. అ. న. శేపము.

శేఫస్సు(ము). సం. వి. వ. న. శేపము.

శేఫాలి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. నల్లవాని.

శేఫాలిక. సం. వి. అ. శ్రీ. శేఫాలి.

శేముషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. బుద్ధి, ప్రజ్ఞ.

శే(సే)వధి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. మహాశోక గృహము, గొప్ప బొక్కసము, నిధి.

శీ. దేవశివనుదేవశేవనిందమం,దిరరసాలా వాసపరభృతింబు ... పాండు. ౩-౧౭౭.

౨. మహాపద్మము మొదలగు కుజేగుని నిధులలో నొకటి.

శేవము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మేష్టము, మగ గుటి. ౨. పాము. ౩. ఎత్తు, బొన్నశ్యము. ౪. సుఖము. ౫. సంపద, విశ్వరూపు.

న. ౧. మేష్టము. ౨. సుఖము.

శేలువు. సం. వి. ఉ. పుం. శేష్కారము, విగ్ని (౪.౮)

శేవలము. సం. వి. అ. న. ౧. నీటిపై బయలు దేలు నాంచువంటిపాచి. ౨. ఒక జాతియోషని

శేవలిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. నది, ఏలు.

శేవాలము. సం. వి. అ. న. శేవలము.

శేష. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. దేవాలయమునఁ బరిశ్రవదార్శముగా భక్తుల కీయఁబడెడి దేవతా ప్రసాదము, అనుగ్రహించి యిచ్చిన పువ్వులు,

నే. పసిడి గిన్నియలు చేపట్టి పుణ్య స్త్రీలు కర
మున మా క్షీకేశమ లిడంగ. సింహ. భా. ౧
అ. ౨-౬౦.

“లిథిశేషమివ భక్తు రాజ్ఞామ్” సం. పు. స.
3-౨౨.

“ప్రసాదాన్నినిర్మలదాశే శ్రీ క్షీ
క్షీతా” విశ్వా.

“మాన్యక్షరాది దాశే శ్రీ కేశమ—”
(స. యస్మి కేశవా)

౨. ఉద్ధృతము, విశేషము, అక్షయము.

౩. నిర్మలము యా విధాన కంటెను దాశేష
గాలన నభి సృష్టిగాన. పు. సం. ౧-౭౮.

“విశేషము” అను నర్థము “మ” ముద్రకము
లాపించి శేషకల్పము అని పు. సం. వ్యాఖ్య.
ఇది యిత్యర్థ ప్రయోగము.

శేష కాలము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మిగిలి
కాము. ౨. మరణ కాలము.

శేషజాతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. (నీ.గ) భాగహ
రము కాగా మిగిలి భిన్నమును పూర్ణమున
లయము చేయుట.

శేషభోజనము. సం. వి. అ. న. ఉచ్చిష్టము
భుజించుట, మిగిలియున్నము తినుట.

శేషము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. శేషించి
ది, మిగిలిది. వి. అ. పుం. ౨. ౧. మిగులు.

౩. అర్చన లభ్యాగమంతుర విశేషము వేల్పు
అను పట్టి శేషం బతికుద్ధమట్టియన్నము
సతియును గుడుడుట గృహస్థసద్ధర్మ మిలన్.
విజ్ఞాన ౧-౭౦.

(౪) మిగిలి పదార్థము. (యుగా శేషము మొ.)

(౫) మిగిలి యంశము. (వాక్యనిశేషము మొ.)

(౬) వ్యయము కాగా మిగిలి పదార్థము. ౨.
అభ్యాసము, తెచ్చి పెట్టుకొనవలసిన పదము.
౩. విడుదల, రప్పించుకొనుట.

పుం. ౧. పర్యవసానము, ఫలితము. ౨. సమాప్తి
ముగింపు. ౩. పోవు, అంతము. ౪. ఏనగు.

స. ౧. అన్న శేషము, తిండామిగిలి యన్నము,
ఉచ్చిష్టము. ౨. నిర్మలము, ధరించి తీసివేసిన
పూలమాల.

శేషరాత్రి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. అపరరాత్రి, కడపటి
జాము.

శేషశయనుడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

శేషశాయి. సం. వి. న. పుం. విష్ణువు.

శేషక్షతలు. (శేష + అక్షతలు) సం. వి. అ.
పుం. వి. ప్రసన్నతతోనొసగు నక్షతలు, సేన
బాలు.

సీ. సిద్ధాంతము చల్లు శేషక్షతల తోన మెలు
పారు కమ్మరల మెల్లెరుల విచె——కు. సం.
౧౨-౯౭౦.

మ— సురపుష్పసృష్టి గుండు శేషక్ష
తాఘంబుతో. కు. సం. ౧౧-౧౭౦.

శేషావస్థ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ముదిమి, వార్ధకము.

శేషాహి. సం. వి. ఇ. పుం. అదిశేషుడు.

సీ. శ్రీ కూర్మమునందు శేషాహి సర్వంతు ౩౦
సంబు ప్రస్తావన చెంగల్వ దండ. భీమ. ౨-౫౧

శేషి. సం. వి. న. పుం. సర్వజగద్రక్షకుడయిన
వారాయణమూర్తి.

శేషిండు. సం. అ. క్రి. మిగులు.

గీ. సాయకంబులు మూటి ముజ్జము గెలువ
బాలుపెట్టి శేషించి బాలయోగి మదమండే
తద్వ్యగభో. పదమండం, గారివం బొప్పు
బట్టంబు గట్టబోలు. నైష. ౩-౧౬౨.

వ. ఇంతయు సుపసంహృతంబై నందు విశేషించి
యందునది యెయ్యది — మార్క. ౪-౬.

శేషుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. వేయిపదాలు
గల సర్వరాజ్. ౨. బలరాముడు. ౩. లక్ష్మ
ణుడు.

శ్రీ

శ్రైకృతము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) శక్యమన
దీసికొనిపోబడినది, కావడిమట్టునగొనిపోబడినది.
శ్రీ క్షీకుడు. సం. వి. అ. పుం. శ్రయందు
(వేదాంగమునందు) బలియిడు.

శైక్షుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శిక్షాధ్యయనము
చేయు విద్యార్థి, శిక్షచదువువిద్యార్థి. ౨. శిక్ష
యందుఁబ్రవీణుడైనవాడు. ౩. అరంభకుడు.

శైఖరికము. సం. వి. ఆ. పుం. అపామార్గము,
ఉత్తరముచెట్టు. ఇట్లే శైఖరయము.

శైఖ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శిఖగలది,
శిఖరముగలది.

శైఘ్రము. సం. వి. ఆ. న. వడి, వేగము. త్వర.

శైత్యము. సం. వి. ఆ. న. చలి, చల్లదనము.

గీ. తమ తమకు నొద్దికైన సాధనము లొసఁగి
సారఁజేసి శైత్యోపచారవిధులు.

రాధికా. ౩-౭౮.

శైధిల్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. చిగువులేమి.
కాసచిగువులయలేమి. ౨. మాంద్యము.
మెల్లన. ౪. దౌర్బల్యము. పిటికితనము.

శైనేయుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సాత్విక,
శ్రీకృష్ణుని పిన్నతండ్రి కొడుకు.

శైన్యము. సం. వి. ఆ. పుం. శైన్యము. బి.
శినివంశస్థులు.

శై (వ్య) బ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కృష్ణుని
నాలుగుగుఱ్ఱములలో నొకదాని పేరు. ౨. గుఱ్ఱము.

శై (వ్య) బ్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కురు
పాండవయుద్ధమునఁ బాండవపక్షమున యుద్ధము
చేసిన యొకానొకరాజు.

శైలకము. సం. వి. ఆ. న. శైలేయ మను గంధ
ద్రవ్యము.

శైలగంధము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమగు
చందనము.

శైలజ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. హైమవతి.
పార్వతి. ౨. గజపిప్పలి.

శైలజము. సం. వి. ఆ. న. శైలేయ మను గంధ
ద్రవ్యము.

శైలతనయ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పార్వతి.

శైలధన్యుడు. సం. వి. న. పుం. శాశ్వరుడు.

శైలధరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శ్రీకృష్ణుడు.

శైలవతి. సం. వి. ఇ. పుం. హిమాలయము.

శైలవత్తము. సం. వి. ఆ. పుం. చిల్వము,
మారేనుచెట్టు.

శైలబీ (పీ) జము. సం. వి. ఆ. న. నల్లకీడిచెట్టు.

శైలభిత్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. రాలు చెక్కడి
యలి, టంకము.

శైలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) శిలామయము.
వి. ఆ. పుం. ౧. పర్వతము, ౨. నీటికడ్డముగా
వేయకట్టు. ౩. పాషాణము. పెద్దటాయి. ౪. వెలి
గారము. ౫. శిలాశుభ్ర. శైలేయమును గంధ
ద్రవ్యము. ఒకదినును కాటుక.

శైలరాజము. సం. వి. ఆ. పుం. హిమాలయము.

శైలశిబిరము. సం. వి. ఆ. న. సముద్రము.

శైలసాగము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) పర్వతము
వలె గడలనిది, పాషాణమువలె గట్టిది.

శైలసుగ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పార్వతి.

శైలాటము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సింహము.
౨. స్ఫటికము. ౩. తెల్లని గాజు. శ్వేతవర్ణ కాచము.

శైలాటుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కొండవాడు.
శిరాకుడు, బోయ ౨. దేవలుడు. పూజారి.

శైలాది. సం. వి. ఇ. పుం. నందిశ్వరుడు.
శివుని ముఖ్యపరిచారకుడు.

శైలాలి. సం. వి. న. పుం. నటుడు, నర్తకుడు.

తైలి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. వ్యాకరణసూత్రముల సంక్షిప్తవివరణము. ౨. అర్థము చెప్పేడి పద్యతి, మొదటసామాన్యముగా సర్థముచెప్పి పిమ్మట దానిని నిష్కర్తించి వివరించుట ౩. నడవడి, ప్రవర్తనము. ౪. రచనాశీతి.

తైలిమఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. కొండవాఁడు, బోయ, కిరాతుఁడు.

తైలివ్యఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ధూర్తుఁడు, మోసగాఁడు.

తైలూషము. సం. వి. ఆ. పుం. దిల్వము మాఁడు

తైలూషి(కి). సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. సర్తకి. నటి.

ఆ....పశుల విధముకాక యేతైలూషిగా ననంగరాదు కంకభట్ట. భార. విరా. ౨-౧౫౨.

తైలూషుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సర్తకుఁడు నటుఁడు, ఆటకాఁడు.

న....మప్పటి తైలూషుండ కాదు కిరవండునం గావున భార. విరా. ౨-౧౫౩.

౨. గాయకుఁడు. సంగీతపు మేళమునకు నాయకుఁడు. ౩. తాలధారకుఁడు. సంగీతపుమేళమున చాళము నేయువాఁడు. ౪. సూర్తుఁడు మోసగాడు. ఇట్లేతైలూషికుఁడు.

తైలేంద్రస్థము. సం.వి.ఆ. పుం. భుజిపస్త్రి వృక్షము.

తైలేయము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. పర్వతమం దున్నది, తైలభవము. ౨. తాతినుండి పుట్టినది. ౩. పర్వతమువలె నున్నది, శిలామయము.

.....ఏలే తైలేయస్తని యేలే బాలేందునిల యేలాతిసఁజే. విజయ. ౨.౧౯౩.

వి. ఆ. పుం. ౧. సింహము. ౨. లేటి, ద్రవము. ౩. శిలాజిత్తు. ౪. పరిమళము గల ఘృషద్రవ్యము. ౫. తాతియుష్వ. మైంధవలనము.

తైలేయి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పార్వతి.

తైల్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) తైలి. స్త్రీ. రూ. శిలామయము, తాతిది. వి. ఆ. న. కాశ్యము, గట్టితనము.

తైవము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) శివసంబంధమైనది. వి. ఆ. పుం. ౧. తైవమతము (శివుడే పరమాత్మయనెడి మతము) ౨. ఈమృత్యుచెట్టు ౩. శివప్రభావము తెలుపుపురాణము. పదునెనిమిది పురాణములలో నొకటి.

తైవ(వా)లము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నీటి పాచి, నాచు.

చ. కమర నశేషకోకనడకైరవపంక్తులు తైవ లంబులున్. భార. ఆది. ౮-౨౬౬.

వ. తైవాలవల్లికిం దల్లియై చెలువారునూగారును. పాండు. ౩-౧౭౯.

న. పవృకావృము, నువాసనగలయొక బాతిచెట్టు.

తైవ(వా)లిని. సం.వి.ఈ. స్త్రీ. నది. ఏలు.

తైవుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శివభక్తుఁడు, తైవమతస్థుఁడు.

తైశవము. సం.వి.ఆ.న.౧. శిశుత్వము. పసికనము

లే.గీ....ఎవ్వఁడొకో వియ్యంగ మీఁది, వాంఛ పుట్టించె తైశవావస్థయంద. భోజరా. ౬-౩౨౨

౨. బాల్యము, పదునాఱుసంవత్సరములలోపు వయసు.

తైశిరము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) శిశిరమును సంబంధి, శీతకాలము సంబంధమైనవి.

వి. ఆ. పుం. నల్లని చాతకపక్షి.

తై ష్యోపాధ్యాయిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. శిష్యోపాధ్యాయుల తనము. విద్యచెప్పట, చదివించుట.

శ్రో

శోకచర్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శోకమున మును
గుట, శోకాధీనుఁ డగుట.

శోకనాశము. సం. వి. ఆ. పుం. యి. ఆశోక
వృక్షము. ౨. దుఃఖనాశము.

శోకము. సం. వి. ఆ. పుం. చింత, దుఃఖము,
వగ పు, చాధ, గొప్పదుఃఖము.

ద్వి. తమతమవారలు తమబంధుజనులు, కమలుట
జూచి శోకము నొందువారు. కం. రా. నుం

తే. గీ. పుత్రశోకాపహంబును బుణ్యతమము,
నైః యాఖ్యానము.... భార. ద్రోణ. ౨-౨౦౭.

శోకలా (నుఁ) కుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శోకము
దుఃఖము. కు లోఁబడినవాఁడు.

శోకవరాళి. మి. లి. ముప్పదిరెండు నపుసంక
రాగములలో నొకటి.

సీ. శోకజీకేగాని గాని శోకవరాళి పున్నాగ
గుమ్మ కాంభోజి.... హంస. ౫-౧౨౪.

గీ.... శంకరాధరణమును శోకవరాళి మేఘరంజి
ప్రబంధ. ౯౬.

శోకవికలుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శోకముచే
గతనొందినవాఁడు. ఇట్లే శోకవిహ్వలుడు,
శోకాభిభూతుడు, శోకావిష్టుడు.

శోకస్థానము. సం. వి. ఆ. న. శోకకారణము,
దుఃఖహేతువు.

శోకావనోదము. సం. వి. ఆ. పుం. శోకము
పోగొట్టుట.

శోకారి. సం. వి. ఇ. పుం. కడంబము. కడిమి

శోకి. సం. విణ. (న. ఈ. న) శోకముగలవాఁడు.

శోకించు. సం. ఆ. శ్రీ. దుఃఖించు.

క. మతి నొక్కించుకయును నే నుతునకుఁ గోడలికి
నేని శోకించెదనే కృతకృత్యత్వంబున విక్ర
తులగు నయ్యరువురును నశోచ్యులు మహాన్.
మార్క. 3-౨౪

కా.... మహాకూరుండాతఁడుతద్వి యోగమునకున్
శోకింప నీ కేటికిన్.... భాగ. ౭-3౮.

శోచకము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శోకించునది,
వగచునది, బాధపడునది.

శోచనము. సం. వి. ఆ. న. శోకము. వగపు.

శోచనీయము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శోకింప
దగినది, వగవదగినది, దుఃఖపడదగినది.

శోచిష్కేతుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఆగ్ని
దేవుడు.

శోచిస్సు. సం. వి. న. న. యెలుగు, ప్రకా
శము, కాంతి. ౨. జ్వాల.

శోచ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) యి. శోకింప
దగి నది, వగవదగినది. ౨. ముప్పము. 3. నీచమైనది.
అధమము

శో (శౌ) టీర్యము. సం. వి. ఆ. న. పరాక్ర
మము, శౌర్యము.

శోతము. సం. వి. ఆ. పుం. పావురము. (వాచ)
శోతుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) యి. మూఁగుడు,
తెలివి మాలినవాఁడు. ౨. నీచుడు. అల్పుడు.
దుష్టుడు చర్దవాఁడు. ర. సోమ. వి. ఆ. పుం.
యి. మూఁగుడు. ౨. సోమ, తిండిపోతు. 3. నీచ
మనుష్యుడు. ర. సూక్తుడు.

శోణపుష్పకము. సం. వి. ఆ. పుం. శోవిదారము
ఎఱ్ఱకాంచనము

శోణము. సం. విణ. (ఆ, ఆ, ఈ, ఆ) ఎఱ్ఱనిది
రక్తవర్ణము గలది.

క. రరణప్రహారోహో, దరతలమై శంఖచక్ర
ధరమై వరపువ్వురపువ్వులమై హరికర,
సరసీరుహ ముగం గలకజలనిధి చెలగున.

పాండు. 3-౧౮౭.

అ. కొంచెమెట్టినిది. ౩. పసుపుపచ్చనిది.

వి. అ. పుం. ౧. ఎఱుపు. రక్తవర్ణము. అ. అగ్ని
౩. ఒకజాతి ఎట్టిచెఱుకు. ర. కొంచెమెట్టివిగుట్టము
౫. శోణాదము. అ. అంగారకగ్రహము. ౭. ఒకా
నొక సముద్రము. ఎట్టిసముద్రము. న. ౧. రక్తము,
నెత్తుగు. సింధూరము.

శోణరత్నము. సం. వి. అ. న. కంపు, పద్మ
రాగము.

శోణాంబువు. సం. వి. ఉ. పుం. ప్రణయకాల
ముండుద్భవించు మేఘవిశేషము.

శోణాశ్మము. సం. వి. న. పుం. ౧. పద్మరాగము.
కంపు. అ. ఎట్టినితాయి.

శోణితపారణ. సం. వి. అ. స్త్రీ. రక్తపు
గూడు, రక్తహారము.

శోణితపుడు. సం. వి. (అ. ఆ. అ) రక్తము
త్రావువాడు.

శోణితపురము. సం. వి. అ. న. బాణాసురుని
పట్టణము.

శోణితము. సం. వి. (అ. ఆ. అ) ఎట్టినిది.
వి. అ. న. ౧. నెత్తుగు, రక్తము. అ. కుంకుమ
పువ్వు.

శోణితాహ్వాయము. సం. వి. అ. న. కుంకుమ
పువ్వు.

శోణితము. సం. వి. న. పుం. ఎఱుపు, రక్త
వర్ణము.

శోణితోపలము. సం. వి. అ. పుం. కంపు,
పద్మరాగము. ఇట్లే శోణోపలము.

శోధము. సం. వి. (అ. ఈ. అ.) వాఁత్రును
బోగొట్టునది.

వి. అ. పుం. భల్లాతి, నల్లబడి చెట్టు.

శోధజిత్తు. సం. వి. (త్) = శోధము.

వి. త్. పుం. భల్లాతి, నల్లబడి చెట్టు.

శోధజిహ్వాము. సం. వి. అ. పుం. పుర్రవ
గల్గెడు I

శోధము. సం. వి. అ. పుం. వాఁత్రు, ఉబ్బు.

శోధరోగము. సం. వి. అ. పుం. రోగ విశేషము.
జలదరము.

శోధహృత్తు. సం. వి. (త్) వాఁత్రును బో
గొట్టునది.

వి. త్. పుం. నల్లబడి చెట్టు.

శోధకము. సం. వి. (అ. ఈ. కా. అ)
౧. పవిత్రము చేయునది. అ. విశేషము కా
౩. దిద్దునది. సరిచేయునది.

వి. అ. పుం. వ్యవకలనము. తీసివేత. న. ౧. ఒక
రకపు మున్న.

శోధకుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. పవిత్రము
చేయు ముహూర్తము. అ. శుభ్రము చేయు
మాంపుడు.

శోధనకుడు. సం. వి. అ. పుం. శేరము చేసిన
వానిని శిక్షించువాడీయ్యకాక. (మా. మృచ్చ
టికము)

శోధనము. సం. వి. (అ. ఈ. అ) ౧. పవిత్రము
చేయునది. అ. శుభ్రము చేయునది. మొ. వి.

వి. అ. న. ౧. శుభ్రముచేయుట. అ. పుండు
మొదలగు వానినిగడుగుట. ౩. తప్పుదిద్దుట.
౪. పరిశీలనము.

అ. అశ్మశోధనంబు లవి ముఖ్యములు కాని
బాహ్యశోధనములు పనికిరావు. శివధర్మ.
౫-౪౯.

౫. (బుణము. మొ) తీర్పుట. అ. ప్రాయశ్చి
త్తము, దోషపరిహరము చేసికొనుట. ౭ (లాహ

ములు కుద్ధిచేయుట ౮. కాన్తి, క్షి. ౯. (గణిత) తీసివేత. ౧౦. అన్నభేద. ౧౧. మలము. పురీషము. ౧౨. విరచనము. పుం. నిమ్మ]

శోధని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. చీపురుకట్ట సమ్మార్జన. ౨. తమలపాకుల తీగ. ౩. నీతి]

శోధము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పవిత్రముచేయుట. కుభ్రపరచుట. ౩. దిద్దుట, సరిచేయుట. ౪. (ఋణము మొ) తీర్పుట ౫. ప్రతిక్రియ, మాటునీత.

శోధించు. సం. స. క్రి. ౧. వెదకు. పరీక్షించు.

కా. శోధింపబడె సర్వకాస్త్రములు రక్షోవాధ వేయెటికిన్. భార. ౨-౧౮౩.

క. వానావిహారవైభోద్యానసభాతీర్థదేవతా గృహమృగయాస్థానమున కరుగునెడమును, మామగ శోధింపవలయు మానవపతికిన్. భార. ఆది. ౬-౧౦౮.

క. బహువర్ష సహస్రంబులు క్రమహింబును హరియు నధ్యభోధునవ బల్ బహులక్రియ శోధించి దహనస్తంభంబు నుడయుఁ దమ్మా లంబున్. శివరా. ౧-౧౦౧.

గీ గూఢచారులు దేవ యీకుక్క వేసి కడుపు శోధింపు సకలంబు గానవచ్చు. వరాహ. ౫-౬౩.

౨. కుద్ధిచేయు.

వ. యజనస్థానంబును సమ్మార్జనశోపనామల శోధించి ... శివరా. ౧-౧౧౧

శోధితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. కుభ్రము చేయుఁబడినది. ౨. పవిత్రము చేయుఁబడినది. కుద్ధిచేయుఁబడినది. ౩. వస్త్రగాలితముఁజేయబడినది. ౪. దిద్దఁబడినది. ౫. తీర్చుఁబడినది. (ఋణము) ౬. ప్రతిక్రియచేయుఁబడినది. కాన్తి చేయఁబడినది. ౭. నిరపరాధునివిడువఁబడినది.

శోధ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. పవిత్రము చేయఁదగినది. కుద్ధిచేయుఁబడినది. ౨. కుభ్రపలుపఁ

దగినది. కుద్ధిచేయబడినది. ౩. తీర్చుఁదగినది. (ఋణము మొ) ౪. ప్రతిక్రియ చేయఁదగినది.

శోధ్యుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. తనపై వాగోపింపఁబడినదోషము పరిహరించుకొనఁ దగిన పురుషుఁడు, ముద్దాయి. అభియుక్తుఁడు.

గీ. శ్రాంతకుండలానఁ గ్రూరసర్పమునిది, యర్పి తముగఁజేసి యంచులొన నిమ్మపండు వేసి నెమ్మిలోఁ దివియంగ, శోధ్యుడైనవాఁడు కుద్ధుడయ్యె. విష్ణు. కాం. ౩-౧౨౧.

శోఫజిస్తు. సం. వి. త్. పుం. నల్లరీడిచెట్టు. కల్లారికి]

శోఫము. సం. వి. ఆ. పుం. వాఁపు. ఉబ్బు.

శోఫహృస్తు. సం. వి. త్. పుం. = శోఫజిస్తు.

శోధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ప్రకాశము. వెలుగు. దీప్తి.

కా.... దికాస్తామంబు శోభాద్రాణం బయ్యె సోమందములు నిద్రాణంబు లయ్యెంగ గడున్. మమ. ౩-౧౨.

౨. చక్కఁదనము, సొందర్పము. స్వభావికసొందర్పము సొగపైన వర్ణనము, ౩. అలంకారము. ౪. పురుపు. ౫. గోగోచరము.

శోధకృస్తు. సం. వి. త్. పుం. ప్రభవాదిసంవర్సరములలో నొకటి.

శోధన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పనుపు. ౨. సొందర్పవర్ణియగు శ్రీ. ముగణములు గల శ్రీ. ౩. గోగోచరము.

శోధనకము. సం. వి. ఆ. పుం. శోభాంజనము, మునగచెట్టు.

శోధనము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) ౧. పరికరించునది. ౨. సుందరమైనది. ౩. కుభ్రప్రవృత్తి నది. ౪. బాగుగా నలంకరింపఁబడినది. ౫. ముగణములు గలది.

వి. అ. పుం. ౧.గ్రహము(సూర్యాది). ౨.శుభ
ఫలములుకలుగుటకై చేసెడివశోము. ౩.విష్కం
భాది యోగములలో నొకటి.

వి. అ. స. ౧. స్త్రీలు వివాహదులందు పాడు
నొకవిధముగు పాట.

క. ఆ లలనామణి కాగ, య్యూరి యొకానొక్క
వేళ నక్కజుతో ను, వ్యాలున్ శోభనములు
ధవళాలున్ మొదలైనపాటలం దగ నేర్పున్.
కుక. ౧-౪౩౪.

(శ. ర. ఈప్రయోగమునే “సోభానలు” అని
పఠించి “సోభా” అను వేటుపదముగానిచ్చెను)
౨. పూర్వసంధానము. గర్భాధానము.

గీ. ఆపును సుముహూర్తమును గర్భాదిమునులు
శోభనముఁజేసి దానిట్లశోభింపఁడు. రాధికా.
౧-౧౦౦.

(ఈ ౧౦ పదములును తెలుగునందే కలవు)
౩. సోందర్యము. ౪. పద్మము. ౫. శుభము, శుభ
కర్మము.

సీ. కట్టెమటను బూర్ణికిలకెద్యయం బలి, శోభన
స్నానమై సోంపునిజఁగని...కళా. ౫-౧౦౫

క. లాభలు ధర్మముఖ్యము, గాధిరపడి మార్చి శుద్ధి
గనుఁగొని కైకోల్లా భూకనుకు నివాసర,
శోభనములు నేతెనెప్ప శ్రుతివాక్యముల.
భార.కాంతి. ౨-౪౧౦.

శోభాంజనము. సం. వి. అ. పుం. ము న గ,
శిగువు |

శోభి. సం. విణ. (న. నీ. న.) ౧. శోభించుది.

మాలిని. సురప-వృక్షమాడా శోభిరత్నాంకుశివి
సుధరణ శుభగపాదాంభోజ సంహార కేళి
భార. విరా. II-3-౬౫.

(ప్రకాశించునది).

౨. సుందరము, మనోజ్ఞమైనది.

శోభించు. సం. అ. క్రి. శోభిల్లు, ప్రకాశించు.
(శ. ర.)

శోభితము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. అలంక
రింపఁబడినది, సాగనుగాఁ జేయఁబడినది. ౨.
సుందరమైనది, మనోహరమైనది.

శోభిల్లు(లు). సం. అ. క్రి. ప్రకాశించు.

మ. సుమహావర్ణచతుష్కపుష్పవిరతిన్ శోభిల్లి ...
భార. ఆది. ౧-౬౫.

ఉ....అది వీ ప్రతరంబగు నొడ్డనంబు శోభిల్లుచు
తైద్యప్టులకు భీకరమైననుఁ గ్రొంచనామకం
దెల్లి ఘటించు. భార. భీష్మ. ౨-౨౦.

ఉ.....నీ శుభశ్లోకుని మానసాబ్జమున శోభితఁ
దారకహంస మట్టి వార్మకమహ్న కేళు
నమేయగుదాకను నాశ్రయించెదన్.
ఉ. రా. ౧-౯.

ప్రకాశితముగు, బయల్పడు, ప్రకటముగు.

కా....మాగధు పెదన్ సామంబు దానంబు సం,
శేవంబున్ బనిలేదు దండవిధి శోభిల్లన్ బ్రమో
గించి.... భాగ. ౧౦ పూ. ౧౫౩౦.

వ. ఒక వంక కువ్వనిధంధ్రైవంధులు శోభిల్లును....
శేవరహస్య. పదమ. ౩-౧౪౫.

గీ....కాంతిపూరంబు శోభిల్లు కాంతిమూర్తి.
భార. విరా. I-౧౨.

శోషణము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. ఎండించు
నది, శోషిల్లఁ జేయునది. ౨. వదలించునది,
వాడించునది.

వి. అ. పుం. ముగ్ధుని బాణములలో నొకటి.

సీ....శుష్కపవాన సంశోషణములు....శివధర్మ
౫-౧౨౬.

స. ౧. ఎండించుట, శోషిల్లఁజేయుట. ౨. పీచులు,
లయముచేయుట. ౩. తిరిగిపోవుట, వ్యయముగుట
౪. వదలుట. ౫. సాంబె.

శోషము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఎండుట, ఇగి
పోవుట, కంఠశోషము. ౨. వదలుట, వాడుట.
(ఉదా. శరీరశోషము) ౩. క్వాస శోశసంబంధ
మైన క్షయరోగము, క్షయరోగము.

శోషసంభవము. సం. వి. అ. న. పిప్పలి వేద.

శోషి. సం. విణ. (న. లో. న.) వదలించునది,
వాదఁజేయునది.

శోషించు. సం. అ. కి. కుష్మించు, క్షీణించు.

సీ. రమియించును గామరాగాధికాసక్తిఁ జేసి
శోషించి విచిత్రవీర్యుఁ డమరపుఁజేసె....
భార. ఆది. ౪-౨౦౬.

మ. సురభిత్సైర్యము నైర్యముం బొరయుచున్
శోషించి హైన్యబుతో హరిమౌలన్ నిలు
వంగ లేక పలుచెన్ హాహ నివాదంబుఁన్.
భాగ. ౧౦-౧౯౩.

వ....రెద్దికేలుంబు లసంఖ్యాకంబులయి నికాటులు
శరీరంబులు శోషింపం జేయుచు....ఉ. రా.
౨-౬౦.

అ. (పై శోషిల్లు) కుష్మింపఁజేయు, క్షీణింపఁ
జేయు.

మ. మామహస్సర్వ మారులు వాఁ జాలించి వారి
పల్కులకు వైరుద్ధ్యంబు గావించు నట్లులు
భూవాసున కాత్ములన్ నలునై శోషింతు
రత్నంతమున్. భార.ఆది. ౮-౩౧.

శోషితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. ఎండి
నది, శోషిల్లినది. అ. పవలినది, వాడినది. ౩.
తడిగినది, క్షీణించినది.

శోషిలు(ల్లు). సం. అ. కి. అణఁగు, శోషించు.
(శోషిలు = వెడదీయు అని భా.)

సీ. హరిశోరముల గోహతి శోషించు మూర్ఖుర
గర్వాటోప వీరధటులు. ప్ర.భా. ౬-౧౫౪.

“శౌ”

శౌండి. సం. వి.న. పుం. శౌండికుడు.

ఈ. శ్రీ. పిప్పలి. |

శౌండికి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. సారాయి మొద
లగునది కాచి యమ్మెడి శ్రీ. అ. ఒక సంకీర్ణ
జాతి శ్రీ.

శౌండికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. సారాయి
మొదలగునది కాచియమ్మెడివాడు. అ.ఒక
సంకీర్ణ జాతి పురుషుడు.

శౌండికేయుడు. సం.వి. అ.పుం. రాక్షసుడు.

శౌండిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శౌండికి.

శౌండిరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. గర్విం
చినవాడు. అ. ఉన్నదనీతికి వచ్చినవాడు.

శౌండుడు. సం.విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. మర్దమా
దాసక్తి గలవాడు. అ. మర్దమాదాదికముచే
మత్తెక్కినవాడు. ౩.గర్వముచే నొడఁజెందుగవి
వాడు. ౪. (సప్తమితస్సుమమము) దక్షుడు,
నిపుణుడు.

శా....గిరినాటకవ్యాసంఘ్రితాజ్ఞియా,శౌండ
శ్రీధరకామిరక్షిపురరక్షాదక్షిణప్రేక్షణా.
శివధర్మ. ౪-౧౧౮.

(ఉదా. దాశౌండుడు, అక్షశౌండుడు)

శౌకము. సం. వి. అ. న. కుకసమాహము, చింత
కలగుంపు.

శౌక్తము. సం.విణ. (అ. ఈ. అ.) పుల్లనిది.

శౌక్తికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. కుక్తి
సంబంధ, ముత్రము సంబంధమైనది.

ఉ. సాగరసారవారియహ శౌక్తికమాక్తికవిమృ
మమృమైలాగురుచందనంబులు.... భార. సభా
II-౧౧౦.

అ. పుల్లనిది.

శౌక్తి కేయము. సం. వి. అ. న. ముత్రము.

శౌక్తేయము. సం. వి. అ. న. ముత్రము.

శౌకము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) కుక్తి సంబంధ
మైనది, రేతస్సంబంధ.

శౌక్తి కేయము. సం. వి. అ. పుం. వివరేదము,
ఒకవిధమైన విషము.

శౌక్ల్యము. సం. వి. అ. న. శుక్లశ్వాను, తెలుపు
భావశక్యము.

శౌచకర్మము. సం. వి. న. న. శుద్ధిని గలిగించు
హామదిక్రియ, శుద్ధి పంక్త్యము.

శౌచకల్పము. సం. వి. అ. పుం. శౌచకర్మము.

శౌచకూపము. సం. వి. అ. పుం. మటుగుదొడ్డి.

శౌచము. సం. వి. అ. న. గి. పాకశుద్ధ్యము, పరి
శ్రమ, నైర్మల్యము.

మ. సకలకర్మములయందు భావశౌచమందే
శౌచము; బాహ్యశౌచము శౌచముగాదని
ప్రమాణములు బుద్ధివి. శివధర్మ. ౫-౪౬.

అ. పరిశ్రమచేయుట. ౩. ముటికి పోగొట్టుట
౪. దొంగిలెత్త, మంచితనము.

శౌచాచారము. సం. వి. అ. పుం. శౌచకర్మము.

శౌచికుడు. సం. వి. అ. పుం. శుద్ధిచేయువాడు,
శుభ్రము చేయువాడు.

శౌచేయుడు. సం. వి. అ. పుం. చాళి, రక్షకుడు.

శౌటీరుడు. సం. వి. అ. పుం. గి. గర్వ, గర్వము
గలవాడు.

వి. అ. పుం. గి. కూడుడు. అ. గర్వము గల
మనుష్యుడు. ౩. సన్మాన్యనీ, యతి. ౪. నడు
మంత్రప్రసంగలవాడు.

శౌటీగ్యము. సం. వి. అ. న. గి. గర్వము, దురభి
మానము. అ. పరాక్రమము, శౌర్యము.

శౌద్ధోదని. సం. వి. ఇ. పుం. శుద్ధోదనుని పుత్త్రుడు,
బుద్ధుడు.

శౌద్ధము. సం. వి. అ. న. (అ. ఈ. అ.) కూడ్రసంబంధ,
కూడ్రజాతి సంబంధ మైనది.

శౌదురుడు. సం. వి. అ. పుం. ద్వాదశవిధ పుత్త్రు
లలో నొకడు. ద్విజానులలో భాగ్యహీను

శుక్రీయ (వైశ్యులలో) నొకని కూడ్రంగన
యందు బుట్టిన పుత్త్రుడు.

శౌనకుడు. సం. వి. అ. పుం. ఋగ్వేద ప్రాంత
కాఖ్య మొదలగునవి రచించిన యొక ఋషి.

శౌనము. సం. వి. అ. న. పశుహింసకాలలో
నంచిన మాంసము.

శౌనికము. సం. వి. అ. పుం. వేట, మృగము.

శౌనికుడు. సం. వి. అ. పుం. గి. మాంసవిశ్రేణి,
కటికవాడు. అ. పక్షుల బట్టువాడు, వేట
కాడు.

శౌభము. సం. వి. అ. పుం. పోకచెట్టు, క్రిము
కము.

శౌ. హాశ్యమృగి పక్షము.

శౌభాంజనము. సం. వి. అ. పుం. శౌభాంజనము.

శౌభికుడు. సం. వి. అ. పుం. గి. గారడీవాడు,
చంద్రజాలికుడు. అ. వేటకాడు.

శౌభుడు. సం. వి. అ. పుం. వేటపు, దేవుడు

శౌరసేని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కూరసేదేశమున
వాడబడుభావ, ప్రాకృతిభావలలో నొకటి.

శౌరి. సం. వి. ఇ. పుం. గి. కృష్ణుడు, విష్ణుభా.

గీ.....రాధ తనలోని వంతు నిలియ, జేసి శౌరికి.
నన్యాపదేశముగను. గాధికా. ౧-౧౪౧.

అ. బలరాముడు. ౩. శనైశ్చరుడు.

శౌర్పము. సం. వి. అ. (అ. ఈ. అ.) కూర్పసంబంధ,
కూర్పముతో గొలువబడినది.

శౌర్యము. సం. వి. అ. న. గి. పరాక్రమము.

శౌ.....చూచెద నద్భుతద్వివ, కృంతితకంఠ ఖండన
విచక్షణవక్షణ హామశౌర్యమన్. కళా.

౨. బలము, శరీరదార్ఢ్యము. ౩. నాట్యకళయందలి
వీరవికృతము.

కౌల్కికుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సుంకము వనూలు
చేసెడియ్యుద్యోగి.

కౌల్కుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కౌల్కికుడు.

కౌల్పి(ల్పి)కుడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాగి పని
వాడు, కంచు.

కౌవనము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) ం. కుంక
సంబంధ, కుక్కసంబంధ మైనది. ౨. కుక్క
యొక్క స్వభావము గలది.

వి. ఆ. న. ం. కుక్క స్వభావము. ౨. కుక్క
సంతతి. ఇట్లే కౌవము.

కౌవస్తికము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) ం. కేప
టికి సంబంధించినది, మటునాటిది, కేపటివలకు
నందునది. ౨. ఒక దినుసు మాత్రము నందునది,
నశ్వర మైనది.

కౌవాపదము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ.) ం. శ్వాపద
సంబంధ, ఆడవిసంకువులవలన గలిగినది.
౨. ఘాసుకము. కూర్చున్నది.

కౌష్కలము. సం. వి. ఆ. న. ఎండిన మాంసము
యొక్క మూల్యము.

కౌష్కలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ం. కుష్క
మాంసవిశ్రేణి, ఎండినమాంస మయ్యు వాడు.
౨. ఎండుమాంసమును దినువాడు, కుష్కమాంస
భక్షకుడు.

శోచ్చితము. సం. వి. ఆ. న. శోచ్చితము.

శోచ్చితము. సం. వి. ఆ. పుం. సగివించుట, కారుట.

శోచ్చితము. సం. వి. ఆ. న. శోచ్చితము.

శోచ్చితము. సం. వి. ఆ. పుం. శోచ్చితము.

శ్మశాననివాసి. సం. వి. న. పుం. ం. పిశా

చము, దయ్యము. ౨. శివుడు. ఇట్లే శ్మశానవర్తి
శ్మశానవాసి.

శ్మశానము. సం. వి. ఆ. న. శవములను గార్చెడి,
పూర్వేడి తావు, వల్లకాడు, మసనము.

ఆ. ఆ. శ్మశానగమన లంఘనమట్టులు, లగ్ని గలిపి
మరలు సంభవమైన జ్ఞాతి సమ.... భార. కాంతి,
౬-౨౩౫.

శ్మశానవేశ్యము. సం. వి. న. పుం. పిశాచము,
దయ్యము.

శ్మశానవేశ్యుడు. సం. వి. న. పుం. శివుడు.

శ్మశానవైరాగ్యము. సం. వి. ఆ. న. శ్మశా
నము చూచుటవలన దాత్మారికముగ గలిగి
వీరత్తి, స్థిరముగాని వైరాగ్యము.

శ్మశానశూలము. సం. వి. ఆ. పుం. న. శ్మశా
నమునందలి కొంత వేసెడి కొయ్య.

శ్మశానాలయము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్మశాన
స్థలము.

శ్మశ్రుముఖ. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గడ్డము, మీస-
ములు గల స్త్రీ.

శ్మశ్రులుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గడ్డము,
మీసము గలవాడు.

శ్మశ్రువర్ధకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మఃగలి.

శ్మశ్రువు. సం. వి. ఈ. న. పురుషుల ముఖమునం-
డుండు గోమముల సమూహము. మీసము, గడ్డ
మును.

వ....కుక్లాంబరాధరణ మాల్వానులేపన యష్టోప-
వీతపరితేశశ్మశ్రుశోభితదేహండును....
భార. ఆది. VI-౯.

శ్మలితము. సం. వి. ఆ. న. రటాటున గనుతొప్ప
వేయుట, తొప్పపాటు.

శ్వాసము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ం. పోయి
నది. ౨. పేరుకొనినది, గట్టిపడినది. ౩. జగురై

నది, బంకగా నున్నది. ర. ఎండినది, ఇంకినది.
వి. అన. పొగ.

శ్యామ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. రాత్రి.

ఆ. గాజకాచభిరుడు రమ్యకళాస్ఫూర్తి, బరంగు
జీవమాంబులబరిణింపచేగుమదబాంధవుండు
కువలయానందుడై, శ్యామః బరిణయించు
చందమునను, శివధర్మ. ౧-౪౩.

౨. యావన మధ్యస్థుడాలగు శ్రీ, పడుచుది.
౩. నీడ, చాయ. ర. కిడ్డలను గనని శ్రీ. ౫. నల్లని
శ్రీ. ౬. పార్వతి. ౭. యమునానది. ౮. ఆవు.
౯. పసుపు. ౧౦. నల్ల పిచ్చుక. ౧౧. నీలి. 1
౧౨. పేంకణము. 1 ౧౩. నల్లకులసి. 1 ౧౪.
మామేన. 1 ౧౫. బావంజి. 1

శ్యామకంఠము. సం. వి. ఆ. పుం. నీలకంఠము.
నెమిలి.

శ్యామకంఠుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు,
నీలకంఠుడు.

శ్యామకగ్ధము. సం. వి. ఆ. పుం. అశ్వమేధ
యాగమునకుఁ దగిన గుఱ్ఱము.

శ్యామవత్రము. సం. వి. ఆ. పుం. తాపింఛము,
అమాలవృక్షము.

శ్యామము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. నల్లనిది,
నీలవర్ణము గలది. ౨. గోహమవర్ణము గలది.
౩. నీడ గలది. ౪. ఆకుపచ్చన నల్లన కలసినది.
వి. ఆ. పుం. ౧. నలుపు, నీలవర్ణము. ౨. ఆకు
పచ్చ. ౩. మేఘము. ౪. శోకిలము. ౫. యమునా
నదీ తీరమునఁ బ్రయాగక్షేత్రమున నున్న వట
వృక్షము. ౬. ఉ మ్రొత్త 1

న. ౧. మైంధవలవలము. ౨. మిరియము.

శ్యామ (మా) ల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. దుర్గ.

శ్యామలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. నల్ల
నిది, నీలవర్ణము గలది.

మత్త. శ్యామలావయవం చరాచరసద్గురుం.
ధర్మఖం ౧-౧౭౪

క. శ్యామలకాలాగురునవ, ధూమ మెదకు నుఖ
మొనర్ప. పాండు ౪-౧౨

వి. ఆ. పుం. ౧. నలుపు, నీలవర్ణము. ౨. మిరి
యము. ౩. పెద్ద కుమ్మేద. ౪. వటవృక్షము.
(రావి 1 అని క.ర.)

శ్యామలిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. నీలి 1

శ్యామలిమము. సం. వి. న. పుం. నలుపు. నీల
వర్ణము.

శ్యామశబలములు. సం. వి. ఆ. పుం. బ. యముని
వెంటనందెడి నాలుగుకన్నులుగల జంటకావలి
కుక్కలు.

శ్యామసుందరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కృష్ణుడు.

శ్యామాంగము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ. ఆ.)
నల్లని యవయవములు గలది.

వి. ఆ. పుం. బుధగ్రహము.

శ్యామా (ను) కము. సం. వి. ఆ. పుం. సస్య
విశేషము, చామ 1. బ. ఒక దినుసు ధాన్య విశే
షము, చామలు.

శ్యామిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నలుపు, కృష్ణ
వర్ణము. ౨. లోహముల మాలివ్యము, లోహాంతర
సంస్కాది దోషము.

శ్యామితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) నల్లగాఁ
జేయబడినది.

శ్యాలకి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. భార్యసోదరి, మఱు
దలు, భార్య తోఁబుట్టినది. ఇతే శ్యాలి.

శ్యాలకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. భార్య తోఁ
బుట్టి వాడు. ౨. దుష్టుడైన శ్యాలుడు.

శ్యాలిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ శ్యాలికి.

శ్యాలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. భార్య తోఁబుట్టిన
వాడు.

శ్యావలైలము. సం. వి. ఆ. పుం. మామిడిచెట్టు.

శ్యావము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఈ. అ.) ౧. నలుపు పసుపు కలిసిన వన్నె గలది, కోతి వన్నెగలది, కపిశము. ౨. నలుపు, పసుపు కలిసిన వన్నె, కోతి వన్నె, కపిశవర్ణము.

శ్వేతము. సం. విణ. (అ. తీ. నీ. అ.) తెల్లనిది, శ్వేతవర్ణము గలది.

వి. ఆ. పుం. తెలుపు, శ్వేతవర్ణము.

శ్వేతనిపాత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వేట, మృగము.

శ్వేతచితుడు. సం. వి. త. పుం. డేగ తో వేటాడువాడు, డేగనుబెంచి వేటచున్నవాడు.

శ్వేతజీవి. సం. వి. న. పుం. శ్వేతచితుడు.

శ్వేతము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) తెల్లనిది.
వి. ఆ. పుం. ౧. తెలుపు, శ్వేతవర్ణము. ౨. డేగ.
౩. తీవ్రగిరి, ఉగ్రశిఖము.

శ్వేతావపాతము. సం. వి. ఆ. పుం. డేగ రిటా లునఁ దన్నికొనిపోవుట.

శ్వేతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆకుడేగ.

శ్వేత(గా)నాకము. సం. వి. ఆ. పుం. దుండిగము, ఒకానొక చెట్టు. †

శృంగారము. సం. వి. ఆ. న. ౧. కూర్పుట, గృధ్రము. ౨. వదులుచేయుట. ౩. చుంపుట, నశింపజేయుట.

శృంగారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సడలించుట, వదులుచేయుట, నిర్బంధమునుండి తొలగించుట. ౨. వదులు, విడుపుతమి. ౩. కూర్పుట, కూర్పు, గృధ్రము.

శృంగారము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. సడలించబడినది, నిర్బంధమునుండి తొలగింపఁ బడినది. ౨. గృధ్రము, కూర్పబడినది. ౩. గాయపడుచుబడినది. ౪. జయింపబడినది. ౫. సంతోషపడుచుబడినది.

శృంగారము. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

శృంగారము. సం. వి. ఆ. న. ౧. వధము, పేంతుట. ౨. సడలించుట, వదులు చేయుట, విడుచుట. ౩. యత్నిము, పూనిక. ౪. కూర్పుట, కట్టుట. ౫. అధికసంతోషము.

శృద్ధానుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) విశ్వాసము గలవాడు, నమ్మక మున్నవాడు.

ఆ. కె. కాన మేలు శృద్ధిధానుఁ డగుట.
భార. కాంతి. ౫-౨౫౧.

శ్రద్ధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నమ్మకము, విశ్వాసము, ౨. ఆస్తికృబుద్ధి, స్పృహకృత్ముడైన గృహకార్యములందలి ప్రవృత్తియు.

శ్రీ.... శ్రద్ధా ప్రథమములు సకలధర్మములు శ్రద్ధయ మధ్యంతిసంస్థితము.
శివధర్మోత్తరము ౧-౧౪౨

౩. మనఃప్రసాదము, మనస్సు కలతనొందకుండుట, శాంతి.

శ్రద్ధ.... శ్రద్ధయనఁ జూచుచి జీవాత్మనుప్రసన్నత మువిష్కా.
భార. కాంతి. ౫-౨౪౫

౪. చుంపు, పరిచయము, ౫. ఆదరము, ౬. తీవ్రత, ఆసక్తి. ౭. గర్భిణియొక్క కోరిక.

శ్రద్ధము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) నమ్మినది. విశ్వసించినది.

శ్రద్ధాలు (భు) పు. సం. విణ. (ఈ) ౧. నమ్మువాడు, విశ్వసించువాడు. ౨. కోరువాడు. వి. ఈ. శ్రీ. ఏదేని వస్తువులను గోరుగర్భవతి, తేవిళ్లుగలది.

శ్రవణ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఉడికించుట, వండుట.

శ్రవణము. సం. వి. ఆ. న. = శ్రవణ.

శ్రవిత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. అన్నమువార్చిన గంజ.

శ్రవితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. ఉడికింపఁబడినది. ౨. వండబడినది. వి. ఆ. న. చండిన మాంసము, పక్షమాంసము.

శ్రమజలము. సం. వి. అ. న. చెమ్మట, నేదము

శ్రమణ. సం. వి. అ. శ్రీ. గి. సన్యాసిని, యోగిని. ౨. భక్తురాలు. ౩. మనోజ్ఞురాలు, ఇంచైన శ్రీ. ర. నీచజాతి శ్రీ. ౫. చిలుకేడు ౬. జటా మాంసి.

శ్రమణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. = శ్రమణ.

శ్రమణుడు. సం. వి. (అ. అ. ఈ. అ) గ. కష్ట పడువాడు. ౨. నీచకృత్యములవలన జీవించు వాడు.

వి. అ. పుం. గి. సన్యాసి, భిక్షువు. ౨. బౌద్ధ సన్యాసి. ౩. బుద్ధదేవుడు. ౪. చిచ్చగాడు, యాచకుడు.

శ్రమము. సం. వి. అ. పుం. గి. పాటు, కష్టము. కష్టపడుట. ౨. ఆయాసము, అలసట. గీ.... గూర్పుండె దత్తివిధప్రదేశమండపలున నధ్వశ్రమంబు కరిన. కళా. ౮-౧౭౪

చం.... శ్రమమున సోలుచుండియు బరాశ్రమ సంపద సాంపురణ. భార. కర్ణ. III. 3౧౫

౩. దుఃఖము, బాధ, ౪. పాపపహారము పడు కాయకేశము, తిపస్సు. ౫. (దేహవార్తము నక్షత్రసేవ) వ్యాయామము. ౬, యోధులు చేయు శస్త్రాభ్యాసము.

శ్రమస్థానము. సం. వి. అ. న. శరీరవ్యాయామ స్థలము, సామచేయు చోటు.

శ్రమాంబువు. సం. వి. ఈ. న. చెమ్మట, నేదము.

శ్రమి. సం. వి. (వ. గీ. న) గి. కష్టపడువాడు, శ్రమ నొందువాడు. ౨. కార్యసాధనమున కై యత్నించువాడు. ౩. ఆయాస పడువాడు.

శ్రయణము. సం. వి. అ. న = శ్రయము.

శ్రయము. సం. వి. అ. పుం, ఆశ్రయము, రక్షక స్థానము.

శ్రవణ గోచరము. సం. వి. (అ. అ. అ.)

శ్రవణేంద్రియమున దలియవచ్చునది. వి. అ.

పుం. వినబడునంత దూరము, జూరకేటు దూరము.

శ్రవణవధము. సం. వి. అ. పుం. గి. శ్రోత్రేంద్రియ మార్గము, చెవికి వినబడునంత దూరము, జూరకేటు దూరము.

శ్రవణపాలి (ళి). సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. చెవి మొన.

శ్రవణపాశము. సం. వి. అ. పుం. చక్కనిచెవి.

శ్రవణము. సం. వి. అ. పుం. న. గి. చెవి, శబ్దమును గ్రహించెడి యింద్రియము.

చం.... శ్రవణవిదారణం బయిన శబ్దము దానిది యేమియుక్కో. భార. సభా. I. ౧౨

నీ.... శ్రవణకుండలములు చంద్రుఁగల్గిన నెఱ్ఱె గమునకు నీరాజనము లాసంగ.

రఘు. రామా. ౧-౨౦

౨. శ్రవణక్షత్రము. ౩. (గణిత) విషయ కర్ణము, త్రిభుజమునందలి సమకోణమున కెదురుగానుండు భుజము. ౪. గి. వినుట. ౫. చదువు, విద్య. ౬. కీర్తి. ౭. వేదము, శ్రుతి. ౮. సంపద, విశ్వరూపు.

శ్రవణ సుభగము. సం. వి. (అ. అ. అ) చెవి కింపైనది.

శ్రవణానందము. సం. వి. అ. పుం. వీనులవిందు.

శా.... మానజాల నటించు నేడు శ్రవణా నందంబుగా బుట్టిన. మక. III-౧౦౭

శ్రవణోదగము. సం. వి. అ. న. కర్ణరంధ్రము, చెవిగుబ.

శ్రవము. సం. వి. అ. పుం. గి. వినుట ౨. చెవి, శ్రోత్రేంద్రియము. ౩. విషయకర్ణము. ౪. కీర్తి ప్రసిద్ధి.

శ్రవగ్యము. సం. వి. అ. న. కీర్తి, ప్రసిద్ధి.

శ్రవస్సు. సం. వి. వ. న = శ్రవము. గి. చెవి,

శ్రోత్రేంద్రియము.

కా..... విప్రనే

పాన్దావాకృతికృత్యవంచితబలిక జక్షుశ్రవ
స్తబ్దు.... సింహ.భా.౧.౮.౨-౧౮౧

౨. క్తి. ౩. సంపద, ధవము ౪. మంత్రిము
౫. ప్రశంసించడగిన కృత్యము, మంచినది.

శ్రవాయము. సం. వి. ఆ. పుం. యజ్ఞపతువు.

శ్రవిష్ట. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. ధనిష్ఠానక్షత్రము.
౨. శ్రవణనక్షత్రము.

శ్రవిష్ఠాజుడు. సం. వి. ఆ. పుం. బుధుడు, బుధ
గ్రహము.

శ్రాంతత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఆలసట, అలపు.

ఉ. ఇంతకు మున్ను పెద్దె పదియేడుదినంబుల సం
గరం బతిశ్రాంతతఁ గుండి రిందుఁగల నైసి
కులు... భార.శల్య. I-౫౦

శ్రాంత సంవాహనము. సం. వి. ఆ. న. ఆల
సినవాని శ్రమను దీర్చుట.

శ్రాంతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. ఆయాసము, అల
సట, శ్రమము.

సీ. అధ్వనీనశ్రాంతిహరణార్థమై తరు, వాటికా
వలి పధావలి ఘటింప. ధర్మఖం. I-౧౪౩

శ్రాంతుడు. సం. విణ. (ఆ.ఆ.ఆ) ౧. ఆలసిన
వాడు, ఆయాసపడినవాడు.

శ్రాంత. స్త్రీ.

కం.... ఆచర గర్భశ్రాంతయగుటకు గమఁ
గొని.... మతు. III-౧౨౪

శ్రాంతము. న.

కం. శ్రాంతబయ్యెను వాహన, సంతానంబెల్ల....
భార.భీష్మ. II-3౪౧

౨. మరణాంతిగలవాడు. వి.ఆ.పుం. సన్నాధిసి
యతి.

శ్రాణ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. వరియన్నపు గంజి.

శ్రాణము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. చక్కమై
నది. ఉడికినది. ౨. చెమ్మగలది, రదిది. వి. ఆ.
౩. ఉడికిన మాంసము మొ||

శ్రాన్ధదినము. హ. వి. ఆ. పు. న. చచ్చిపో
యిన బంధువు నుద్దేశించి పృథిసంవత్సరమువను
శ్రాధము పెట్టెడి దిండు, అర్చికము, రద్దినము.

శ్రాన్ధదుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శ్రాధము పెట్టు
వాడు.

శ్రాన్ధదేవుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శ్రాధా
ధిష్ఠాదేవత ౨. యముడు.

శ్రాధము. సం. విణ.)ఆ. ఆ. ఆ) విశ్వాసము
గలది. సమృద్ధిగలది. వి. ఆ. న. ౧. ఉత్తర
క్రియ. చచ్చిపోయిన బంధువుల నుద్దేశించినయొ
బడు కర్మవిశేషము.

గీ. ఆగ్నిహోత్రంబు బలికర మర్చిధూజ
శ్రాధమును దానవిధియు నశక్త రక్ష
సర్వభూతానుకంపయు సంయమింద్ర!
తర్పణంబును గృహీ! ను త్తమమతంబు.

నూత.ఆ. ౨. ౧౬౧

(ఆది విశ్వము, నైమిత్తికము, కామ్యము అని
త్రివిధము) ౨. శ్రాధకాలమున నిర్వహించానము.

శ్రాద్ధికము. సం. విణ. (ఆ.ఆ.ఆ) శ్రాధసంబంధి.
వి. ఆ. న. శ్రాధము దిచ్చినదానము.

శ్రాద్ధికుడు. సం. వి. ఆ. పు. శ్రాధముండలి
దానము పుష్పకొనువాడు.

శ్రాద్ధీయము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) శ్రాధ
సంబంధి.

శ్రామము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మాసము, నెల
౨. సమయము, కేళ. ౩. తాత్కాలికోప యోగ
మునకై నిర్మించిన కుటీరము.

శ్రాయము. సం. వి. ఆ. పుం. శరణము ;రక్షణ
స్థానము, ఆశ్రయము.

శ్రావకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బౌద్ధసన్యాసి
నుల బృందము ౨. కాశీ.

శ్రావకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విశేషవాడు,
శ్రోత. ౨. శిష్యుడు. ౩. బౌద్ధసన్యాసి, బౌద్ధ
భక్తుడు.

మత్తకోకిల. శ్రావకాధరణాంక విన్ రసజాధరే
ఫల దిగ్విరా మావహంబుగ మత్తకోకిలయం
ద్రు దీనిఁ గవిశ్యరుల్. కవిః. పుట ౨౬.
౪. తన మతమును విడిచి యన్యమతము నవలం
బించిన వాడు.

శ్రావణము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ) శ్రవణ
సంబంధ, చెవికి సంబంధించినది. ౨. శ్రవణశక్తి
క్రియనుఁ బుట్టినది.

వి. ఆ. పుం. ౧. శ్రావణ మాసము. ప. ౧. వివి
పిండుట. ౨. విరుటవలనఁ గలిగిన జ్ఞానము, శ్రుతి
పొందిత్యము;

శ్రావణి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. శ్రావణ శుక్ల
పూర్ణిమ ౨. శ్రావణ శుక్లపౌర్ణమాసి నాటి నూత
న యజ్ఞోపవీతిధారణరూపమైన సంస్కార
విశేషము.

శ్రావణికము. సం. విణ. (ఆ. ఈ. ఆ) శ్రావణ
మాసమునకు సంబంధించినది. వి. ఆ. పుం. కా
వణమాసము.

శ్రావణుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. భిక్షువుకా
వలంబి. ౨. వంచకుడు, మోసగాడు. ౩. దశ
రథునిచేఁ బొరపాటున బాణముతోఁ గొట్టఁ
బడి చనిపోయిన వైశ్యుని.

శ్రావము. సం. వి. ఆ. పుం; ౧. విరుట ౨. ప్రా
వము, కాటుట.

శ్రావ స్తి. సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. గంగాతీరము
నందలి యొకానొక పట్టణము.

శ్రావితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) వినిపించఁ
బడినది, తెలుపఁబడినది.

శ్రావ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. వినఁదగి
నది. (దృశ్యముకానిది) ౨. వినఁబడునట్టిది.
౩. విన నీయఁచుది.

శ్రా. శ్రావ్యులై చెలఁగన్ గభీరమధురవ్యా
నాద ముద్ధామవీరవ్యాపార నిరూపకంబ్రతి
శరారంభంబు మద్దించుచున్.
భార. విరా. V-౧౩౨

శ్రాహి. వి. (ఈ పదము కాసనవాద్యయమునందే
కావచ్చుచున్నది) వర్తమానసంవత్సరము.

- 1
- 2 వనచక్రవర్తి శ్రీ రాజాధిరాజ దేవర విజయ
రాజ్య
- 3 సంవత్సరంబులు ౩౧ గు శ్రాహి శ్రీమద్దా
క్షారామము
- 4 శ్రీ భీమేశ్వర మహాదేవరకు.....ద. కా.
౧౧౦౦.
- 10 శ్రీ రాజరాజ చోడదేవర విజయరాజ్య సం
వత్సరగు శ్రాహి దిం ౧ (౯) లక్షంబు(లో)
సంక్రాంతి శుద్ధ ౫ బుధగారము
.... ద.కా. ౧౧౨౨
దా.కా. ౧౧౦౭. ద.కా. ౧౧౫౨.

శ్రావ్యము. సం. వి. ఆ. స. పద్మము.తామర
పుష్ప.

శ్రీతము. సం. విణ. (ఆ.ఆ.ఆ) ౧. ఆశ్రయించి
నది, దరిచేరనది, పొందినది.

కం.....శ్రీతవదనాలంకారస్థు జిహ్వున్ విహ్నున్.
భాగ. ౧౦-౧౦౯
౨. ఆనుకొనినది. ౩. కూడినది. ౪. రక్షితము,
రక్షింపఁబడినది. ౫. సేవితము, సేవింపఁబడి నది.
గౌరవింపబడినది. ౬. సహాయము లోపయినది.
౭. వ్యాపించినది, క్రమ్మినది, ౮. కలిగియున్నది
ఇమిడ్చుకొని యుండునది. ౯. గుంపుగానున్నది.
సంఘముగా నున్నది. ౧౦ సంపన్నమైనది, సహి
తమైనది.

శ్రీతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఆశ్రయించుట, దరిచే
రుట, సహాయము కోరుట.

శ్రీయంమన్యుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧.

శిన్న లక్ష్మీ సంపత్కవిగాదలచుకొనువాడు,
తాను గొప్పవాఁడనుకొనెడివాడు. ౨. గర్వ,
గర్వము గలవాఁడు.

శ్రీ. సం.వి. ఈ. శ్రీ. ౧. శ్రీకారము. ౨. లక్ష్మీ.

సీ. శ్రీలు దారాట వాక్రితపద్యకర్ణికాకృతిఁ
తెవు ల్గమల కర్ణికల మెఱయ....

అను. ౪-౧౬౩.

శ్రీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. ధనము, సంపద,
సమృద్ధి.

కం సునిశితబాణో ద్రావప్రసారవిభవశ్రీ
మాస్తర కమ్మతఁబు నేసెం గడిమిన్.

భార. విరా. V-3౬

కం సమస్తభూములు విజయశ్రీమహిమను
సాధించె.... భార. సభా. ౨-౧౦౫

౨. రాజ్యలక్ష్మి, రాజ్యసంపత్తి.

ఈ.... ఉన్నతశ్రీగుణయుక్తిమైఁ బరగు....

సభా. ౨-౧౦౦

కం.... సాందతేయుల శ్రీ యిమ్మెయిఁ గొనిన
నిన్నుఁ జేయనర యొకఁ.

భార. సభా. ౨-౧౦౫

౩. ఉన్నతస్థితి, గొప్ప హోదా.

తే.గీ....కానఁ బాండవశ్రీ యుష్కేంద్రుంబుగాడు
సభా. ౨-౧౦౫

౪. చక్కఁదనము, శోభ, కాంతి.

అ. వె.... సిద్ధకన్య యొక్క శ్రీ సమృద్ధి సర్వ
లక్షణప్రకాశాంగి యిది.

భార. అది. ౭-౭౨

౫. ఛాయ, రంగు. ౬. లక్ష్మీదేవి.

ఉ.శ్రీ సతికిం ప్రియం బెసగ శ్రీ యయ్యెల
తీల....

పా. I-1

౭. గొప్పదనము, ఉత్తమశ్రేయము. ౮. అలంకారము. ౯. బుద్ధి. ౧౦. దివ్యశక్తి, అమానుష

శక్తి. ౧౧. భక్త్యాత్మకామము లను తివర్గము.

౧౨. సరలవృక్షము. ౧౩. మారేమకట్టు. ౧౪.

ఎవంగము. ౧౫. చంద్రుని పల్లడెండవ కళ.

౧౬. సరస్వతి. ౧౭. వాక్కుమాట. ౧౮. శ్రీ.

ప్రసిద్ధి. పుం. శ్రీరాగము, సంగీతమునఁ బ్రధాన

మగు నాటు రాగములలో నొకటి. ౨౦. సార

పురుగు.

మ.శ్రీ కారహస్తీశ్వరా.

౨౧. శ్రీ. ౨౨. విషము.

కం. శ్రీకంఠ చాప భుదన పాకారి ప్రముఖ
వివర.... భాగ. I

౨౩. ఉపకరణము.

(శ్రీకృష్ణుడు, శ్రీరాముడు మొదలగు దేవతా

నామములకును; శ్రీ వాల్మీకి, శ్రీ జయదేవుఁడు

మొదలగు మహాత్ములనామములకును; శ్రీ రామా

యణము, శ్రీ భాగవతము మొదలగు గొప్ప

గ్రంథముల నామములకును; వానిగౌరవము తెలు

పుటకు నాపవనులకు ముందుగా నుపయోగింపఁ

బడెడి పదము. మఱియు పత్రిక (ఉత్తరము) అ

మొదటను; గ్రంథారంభమునను; కుభనూచక

ముగా నుపయోగింపఁబడెడి పదము.)

శ్రీకంఠసఖుడు. సం. వి. అ. పుం. కుచేరుడు.

శ్రీకంఠుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. శివుడు.

మ. శివలోకంబున కేగియుండు నపరశ్రీకంఠుఁ
డై పొందుగన్. శివధర్మ. ౩-౨౫

౨. భవభూతి అవనోకకవి.

శ్రీకర్ణము. సం. వి. అ. న. లేఖని, కలము.

శ్రీకరము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) విశ్వరథమును
గలిగించునది.

వి. అ. పుం. పద్మము.

శ్రీకరుడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

శ్రీకాంతుడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

శ్రీకారము. సం. వి. అ. పుం. జాబు మన్నగునవి
వ్రాయునపుడు మొట్టమొదట శుభారంభముగా
వ్రాసెడి శ్రీయను పదము.

శ్రీకారి. సం. వి. న్. పుం. ఒకజాతి లేడి.

శ్రీఖండము. సం. వి. అ. పుం. న. యి. మంచి
గంధము.

కా....శ్రీఖండ, కర్పూర తోడవిపాండు నిర్మల
యశోపార్జ్యక్షమామండలా.

కృం. వై. ౧-౧౧౧

కం. శ్రీఖండ శీతనగ మధ్యాఖండ తోటి మండ
లాఖండల.... మమ. II-౧
చందనము.

శ్రీగదితము. సం. వి. అ. న. చిన్న నాటకము,
ఒకవిధమైన యువరూపకము.

శ్రీగర్భము. సం. వి. అ. పుం. ఖడ్గము, కర
వాలము.

శ్రీగర్భుడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

శ్రీగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. పక్షులు నీరు
త్రాగడి తొట్టె.

శ్రీఘనము. సం. వి. అ. న. యి. పుల్ల పెరుగు,
మింగడ పెరుగు.

శ్రీఘనుడు. సం. వి. అ. పుం. యి. బుద్ధదేవుడు.
అ. ఒకానొక వార్ధసన్యాసి.

శ్రీచక్రము. సం. వి. అ. న. యి. భూగోళము.
అ. ఇంద్రధను యొక్క చక్రము. ౩. యంత్ర
భేదము, త్రిపురనుండరి పూజకంగమైన యొకా
నొక యంత్రము.

శ్రీచూర్ణము. సం. వి. అ. న. తిరుచూర్ణము.

శ్రీతాలము. సం. వి. అ. పుం. ఒక జాతి తాటి
చెట్టు.

శ్రీదుఁడు. సం. వి. అ. పుం. కుబేరుడు.

శ్రీధరుఁడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు. ఇట్లే శ్రీ
దయకుఁడు మొ.

గీ. బలిమి కలుముల జాలుములు బలియుఁ బొరవ
చేసి చూచెద ననుచు నా శ్రీధరుఁడు.
రాధికా. ౪-౧౩

శ్రీనగరము. సం. వి. అ. న. ఒకానొక పట్టణము.

శ్రీనివాసుఁడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

గీ. సారకు నొనర్చు వైత్యోపచారవిధుల శ్రీని
వాసుండు మెల్లన నేడ జేకె.
రాధికా. ౩-౧౬౪

ఇట్లే శ్రీనివేతనుఁడు, శ్రీనివాసుఁడు.

శ్రీపంచమి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మాఘశుక్ల పంచ
మి తిథి.

శ్రీవతి. సం. వి. ఇ. పుం. యి. విష్ణువు. అ. రాజా,
చక్రవర్తి.

శ్రీవధము. సం. వి. అ. పుం. రాజమార్గము, పెద్ద
బాట.

శ్రీవర్ణము. సం. వి. అ. న. పద్మము, రామర.

శ్రీవర్ణి(క). సం. వి. ఈ. అ. శ్రీ. యి. కాల్యాణి
బాయగు ౧. అ. గుమ్మడు. ౩. కేకు.

శ్రీవర్ణతము. సం. వి. అ. పుం. శ్రీతైల మను
ప్రసిద్ధిజే. దిన దక్షిణాపథమునందలి యొకపవిత్ర
మైన పర్వతము.

శ్రీవిష్ణుము. సం. వి. అ. పుం. కర్పూర తైలము.

శ్రీపుత్రము. సం. వి. అ. పుం. ఉత్తైపుత్రము,
ఇంద్రుని గుఱ్ఱము.

శ్రీపుత్రుఁడు. సం. వి. అ. పుం. యి. మత్స్యధుఁడు.
అ. చంద్రుఁడు.

శ్రీపుష్పము. సం. వి. ఆ. స. అవంగము, ఒకా
నాక నుగంధ ద్రవ్యము. (పద్మ కావ్యము)

శ్రీఫల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సీలి ౧. అ. ఉసి
రిక ౧.

శ్రీఫలము. సం.వి.ఆ.పుం. విల్వము, మారేకు ౧.

కా. నారంగాక్షునపాటలీవమకళపుష్పా గాన్తుభల్లార
మందారాశోకకదంబపూగకదలీ ద్రాక్షావ
టాశ్వద్ధఖ, ధూరశ్రీఫలనాకళ బదరీరుద్రా
క్షముఖ్యావనీ, జారామంబులు శివధన్వంతరము. ౨-౪౮

స. మారేకుపండు.

శ్రీఫలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శ్రీఫల.

శ్రీమంతము. సం. విణ. (౯.శీ.౯.) ౧. మంగ
ళాకరము. ౨. సంపద గలది. ౩. శుభప్రదము.

కా. శ్రీమంతంబు శిశోగ్రధామనుమమా సింధూ
రితి ద్యోరిమా, సీమంతంబు....
గోమంతంబున కేగి యబ్బులు దసుంగుదో
డలో నిల్చునన్. దశావ. ౮-౩౦

సం.వి.౯.పుం. ౧. తిలకవృక్షము. ౨. అశ్వద్ధ
వృక్షము, రావిచెట్టు.

శ్రీమంతుడు. సం. విణ. (౯.మతీ.౯.) ౧.ధన
వంతుడు, కలవాడు. ౨. సుఖవంతుడు, అభి
వృద్ధి నొందువాడు. ౩. సుందరుడు, చక్కని
వాడు. ౪. కీర్తిగల వాడు, ప్రసిద్ధి కెక్కిన
వాడు, పేరు పొందిన వాడు. (గౌరవము గల
జనులయొక్కయు, వస్తువులయొక్కయు ముందు
గౌరవ సూచకముగా నుపయోక్త మగు పదము).
వి. ౯. పుం. ౧. విష్ణువు. ౨. కుబేరుడు. ౩.
శివుడు.

శ్రీమస్తకము. సం. వి. ఆ. పుం. వెల్లిలిపలాం
డువు.

శ్రీముఖము. సం.వి. ఆ. పుం. ఒక సంవత్సరము.
అ. స. గురువు మొదిలగు పెద్దలువ్రాసి పంపెడు
పత్రిక.

శ్రీముద్ర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వైష్ణవులు నొసట
ధరించడి చిహ్నము, తిరుమణి తిరుమార్గములు.

శ్రీమూర్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. విష్ణునిప్రతిమ,
లక్ష్మీప్రతిమ. ౨. విగ్రహము, ప్రతిమ.

శ్రీరంగము. సం. వి. ఆ. పుం. దక్షిణ దేశముం
దలి యొక విష్ణుక్షేత్రము.

వ....శ్రీరంగంబునకు రంగకు సేవింప....
ఆము. ౬-౯౦

శ్రీరంగములుగాలు. వి. బ. ధాన్యవిశేషము.

సీ. గొబ్బికాయలు బంగుస్తలు పాలమీగడలు.
శ్రీరంగాలు కామదాన్లు
మాంస. ౪-౧౨౮

వ. కృష్ణ నీలాలు ముద్దలగాలు కస్తూరి పట్టెలు.
చెన్నుంగులు శ్రీరంగాలు చింతెపూలు గోరా
ఒనాలు. ప్రబంధ. ౧౧౨

శ్రీరసము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧. కర్పూర తైలము.
౨. ధూపద్రవ్యవిశేషము.

శ్రీరాగము. సం. వి. ఆ. పుం. ఎనుకది పురుష
రాగములలో నొకటి.

సీ. భైరవి మారవి బంగారహిందోళ రాగమంజ
రియు శ్రీరాగగోళధూపాల లెమ్మిది పురుష
రాగంబులు మాంస. ౫-౧౨౩

సీ. భైరవశ్రీరాగబంగారహిందోళమారపులును
రాగమంజరియును. ప్రబంధ. ౯-౫

శ్రీరామతోపులు. మి. లి. బ. వస్త్రభేదము.
వ. తోపులును శ్రీరామతోపులును జీబులును.
సుగిపట్టంబులును. ద్వా. ౩-౨౦౬

శ్రీలుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. ధనవం
తుడు. ౨. అదృష్టవంతుడు. ౩. సౌందర్యవం
తుడు, చక్కనివాడు. ౪. కీర్తిగలవాడు,
ప్రసిద్ధుడు.

శ్రీవత్సకి. సం. వి. క. పుం. తొమ్మిదవ నుడి గల
గుఱ్ఱము.

శ్రీవత్సము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. విష్ణుని వక్షః
స్థలమునం దున్న గోమముల నుడి.

నీ....శ్రీవత్సలాంఘవాంచితవిహారు.

భాగ. ౧౦-౧౧౨

౨. కన్నగానిచే ద్రవ్యబడిన కన్నము.

శ్రీవత్సలాంఘనుడు. సం.వి. ఆ.పుం. విష్ణువు.
ఇట్లే శ్రీవత్సాంకుడు.

శ్రీవత్సాంకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

శ్రీవత్సారాళి. బి. లి. (సంగీత) ముప్పదిరెండు నపుం
సక రాగములలో నొకటి.

గీ. చెంచుమలహా దేశాక్షి శ్రీవత్సారి మార
వియు హంస. ౫-౧౨౪

గీ...నాట జాలి దేశాక్షి తోడివగారి శ్రీవత్సారి
పాణ్ణిజ్జే కేదారగౌర. ప్రబంధ. ౯౬.

శ్రీవత్సము. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు. ఇట్లే.
శ్రీవల్లభుడు.

శ్రీవత్సధనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శ్రీవాసము. సం.వి. ఆ. పుం. ౧. కర్పూర
తైలము, సరళవృక్షద్రవము (అనివాచ) ౨.
పద్మము.

శ్రీవృక్ష (క)ము. సం.వి.ఆ.పుం.౧. విల్వము.
మారేడు

ప. గోమయఃకువలూ సదాశివప్రీతికరముగ
విల్వమహిగహం బుదయంచె అయ్యనొక
మాము పద్మనానిని నివాసంబయ్యెగావున
శ్రీవృక్షం బనం బరంగ.శివధర్మ.౧-౨౦౪.
౨. అశ్వశ్రుము, రావి చెట్టు. ౩. గుఱ్ఱము తొమ్మున
నుండు నొకవిధమైననుడి.

శ్రీవృక్షకీ. సం. వి. న్. పుం. శ్రీవృక్షమను
నుడిగల గుఱ్ఱము.

శ్రీవేష్టము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కర్పూర
తైలము (సరళవృక్షద్రవమని (వాచ) ౨. ధూప
ద్రవ్య విశేషము.

శ్రీవైలము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్రీపర్యవము.
క....జనియెను శ్రీవైలమునకును భృగునిపాత
లంపటమతియై. కళా. ౪-౧౯౪.

శ్రీసంజ్ఞము. సం. వి. ఆ. న. లవంగము, దేవ
కుసుమము.

శ్రీసూక్తము. సం. వి. ఆ. న. (లక్ష్మీస్తోత్ర
రూపమై) వేదమండలి మంత్రములు (సూక్తము)

శ్రీహస్తిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ప్రాప్తతిరుగుడు
పువ్వు చెట్టు, గురుగు భూమి

శు

శ్రుతకీర్తి. సం. విణ. ఇ. ౧. కీర్తనలవాడు,
ప్రసిద్ధుడు. ఇ. పుం. ౧. ప్రసిద్ధపురుషుడు.
౨. ఒకానొక దేవముషి. స్త్రీ. ౧. కర్తృశుని
భార్యపేరు.

శ్రుతదేవి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. సరస్వతి,
వాగ్దేవత.

శ్రుతధరుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) వివేచి
జ్ఞప్తియం దుంచువాడు, భారణాశక్తిగలవాడు.

శ్రుతపటచు. మి. స. క్రి. శ్రుతపడు ప్రేరణ
రూపము. వినిపించు, చెప్ప.

నీ. చుట్టపక్కాలకు కుభపత్రికలు వ్రాసి, పంప
మామకు శ్రుతపటచ రమ్మ. రాధికా.౧-౭౦.

శ్రుతము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. వివేచి
నది. ౨. తెలుపబడినది. వినిపింపబడినది.

౩. శేర్వబడినది, తెలిసికొనబడినది.

క. శతతాళదప్పుమగు, య్యకుఁ గ్రావంబుఁ
జూచి యభిల గ్రామా, గతులైన మోఁపులు
తమ, శ్రుతసాధనవిధులచేతఁ జూర్ణము
నయన్. నిరంకుశ. ౪.౮౮.

౪. ప్రసిద్ధమైనది. ౫. పిలువబడినది.

వి. అ. న. ౧. శ్రుతిగోచరవస్తువు. వివచితు
వస్తువు. ౨. వేదము. ౩. కాస్త్రము. ౪. వేద
కాస్త్రజ్ఞానము.

శ్రుతవంతుడు. సం. వి. (౯. టి. ౯) ౧.
 చేపములందు సంపూర్ణజ్ఞానముగలవాడు. ౨.
 జ్ఞానముగలవాడు. విద్యావంతుడు.

శ్రీమతశ్రీమంత్రి, సం. వి. నం. పుం. శిశువాణిని
తండ్రి.

శ్రుతాగ్రము. సం. వి. అ. పుం. వివరించిన
విషయము, తెలిసిన యంశము.

శ్రుతి. సం. వి. ఇ.ఈ. శ్రీ. ర. వెలి, శ్రవణము.

సీ. శ్రుతులేల భవమదంబితగానననుభావ్య
 పీఠోష్ఠుతెమల్ విసకయున్న. చంద్రికా.
 ౪-౦౦

౧. కింపదంతి, అనుకొనెడి మాట ౩. ధ్వని.
౪. వేదము.

శబ్దకాస్త్రములందు పకలతత్త్వములందు, శ్రుతియందు
తములయందు శ్రుశులయందు బిల్కి. ౧-౬౩.

క. శ్రుశు లభ్యసించి తమల, క్రగువునుసేసితి మ
లంబు రక్షించితి నీ, వితరులక్రియమృత్యుభయా
న్విశుదవు గాదగు నె మేదినిపర యింకన్.
భార. దో. ౧-౨౯౭.

౧. వేదమంత్రము. వేదజ్ఞానము. ౭. (సంగీత) పుతి.
 ౨. అవతలింప కునుమంబు నందు యెడఁటి
 రతికించి దంచిత శ్రుకుల నీన. ము. I-౫.

౮. శ్రవణాక్షత్రము. ౯. (గణిత)విమమ
కర్ణము, రేఖావిశేషము. ౧౦. సూక్తి,
సుద్ధి. (శ. ర.)

శ్రుతికటము. సం. వి. అ. పుం. య. పాము.
 ౨. వ్రతము, తిపస్సు. ౩. పాయశ్చిత్తము.

శ్రుతికటువు. సం. విణ. ఉ. వినుటకుఁ బరువ.
మైనది.

వి. ఉ. పుం. పరుషధ్వని. (కార్యదోషములలో నొకటి. (పరుషము)

శ్రుతిచోదన. సం. వి. ఆ. (మీ). నేపథుండరి
విధివాక్యము.

శుభిచోదనము. సం.వి.అ. న. = శ్రుతిచోదన..

శ్రుతిజీవిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. స్మృతి, ధర్మ.
కాస్త్రము.

శ్రుతిద్వైధము. సం. వి. అ. న. వేదవాక్యముల.
పరస్పరభేదము.

శ్రుతినిదర్శనము. సం.వి.అ.న. శేషప్రమాణము.

శ్రుతిపథము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్రోత్రమార్గము,
కర్తృపథము.

శ్రుతిప్రసాదనము. సం. విజ. (అ. ఆ. అ.).
కావ్యమైనది, చవి కింపైనది.

శ్రుతిమండలము. సం. వి. అ. న. కర్ణపురము,
చెవి. పోకిరీనాటదేవీ.

శ్రుతిమూలకము. అవిణ. (అ. అ. అ.) వేదప్రమా
ణము గలది.

శ్రుతిమూలము. సం.వి.అ.న. ౧. కర్ణమూలము,
చెవిగూబ. ౨. వేద! సమాజము.

శ్రుతివర్దితుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.)
౧. చవిటివాఁడు, బిరుదుఁడు, ౨. వేదజ్ఞాన
కూర్పుఁడు, వేదమెఱుంగనివాఁడు.

శ్రుతివిప్రతిపన్నము. సం. విణ. (అ. అ. అ.)
 ౧. వేదప్రామాణ్య మంగీకరింపబడి. ౨. వేద
 విరుద్ధమైంది.

శ్రుతివిషయము, సం.వి.అ. పుం. ౧. శ్రోత్రేంద్రియముః పు గోచరమై యర్థము; ధ్వనిశబ్దము, ౨. శ్రోత్రపథము. ౩. వేదసంబంధమైన యంశము. ౪. వేదవిధి, వేదచోదన.

శ్రుతివేదము. సం. వి. ఆ. త్తం. కాస్తాక్ష
విధానమున చెప్పుబట్టుట, కర్ణవేదమును సం
స్కార విశేషము.

శ్రుతిసుఖము. సం. విణ. (అ. అ. అ) బ్రాహ్మ
మైనది, ఇది కింపైనది. ఇట్లే శ్రుతిమనోహ
రము. మొ||

శ్రుత్యంతము. సం. వి. అ. పు. న. ఉపనిషత్తు.

శ్రుత్యనుప్రాసము. సం. వి. అ. పు. శబ్దాలం
కారవిశేషము.

శ్రు (స్రు) వ. సం. వి. అ. శ్రీ. = శ్రువము

శ్రువము. సం. వి. అ. పు. ౧. యజ్ఞము. ౨.
యజ్ఞసాధనము, స్రువము, శేయి తీసికొనుట
కుపయోగించు గరిటివలె నుండెడి సాధనము.

శ్రువావృక్షము. సం. వి. అ. పు. వికంఠతము
పుల్లవలెఁగఁచెట్టు |

శ్రే

శ్రేణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. (గణిత) ఒక సంఖ్య
మొదలు మదియొక సంఖ్యవఱకునైన సంఖ్యలు.
వానిసంకలితములు, వర్గములు, ఘనములు; ఆసం
ఖ్యలలోని ఏకమాంకములు, సమాంకములు, క్రమ
మున వృద్ధిచొందిన సంఖ్యలు ఇట్లు ఏదో యొక
క్రమము ననుసరించిన సంఖ్యాశ్రేణి.

శ్రేణీఫలము. సం. వి. అ. న. శ్రేణులకు సంక
లనము చేయుగా వచ్చినమొత్తము.

శ్రేణి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. ౧. పంక్తి, వరుస,
పరంపర.

శా. శ్రేణుల్ గట్టి నభోంతరాళమున బాఁచన్
పక్షులు....మను 3-౧౨.
౨. సమూహము, గుంపు, మండ.

శా. అంగవ్రాతములో జితృకుఁడు దుష్టాంగంబు
ఖండించి శ్రేణికి రక్ష నేయఁక్రియ....
భాగ. ౨-౧౮౮.

సీ.... విద్యాధరశ్రేణి విహరించు పథమెక్కి
కరువలి యెఁగడు కక్ష్య సాచ్చి. శృం. నై.
౩-3౩.

3. వణిజులు, శిల్పులు మొదలగు వారి సంఘము
వర్తకుల సమాజము, శిల్పి సమాజము. మొ|| నీరు
తోడెడి తొట్టి.

శ్రేణిక. సం. వి. అ. శ్రీ. శివరము, గుడారము.

శ్రేణి(ణి)బంధము. బంధము. సం. విణ. (అ. అ. అ.)
పంక్తిగా జేర్పడినది. వరుసగానున్నది. వి. అ. పు.
పంక్తిగా నేర్పడుట.

శ్రేణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. విభిన్నవస్తుపరంపర
వేటువేటగు వస్తువుల వరుస. ౨. (గణిత) =
శ్రేణి. 3. ఫలితము, పర్యవసానము.

శ్రేయఃపరిశ్రమము. సం. వి. అ. పు. మోక్షము
నకై యత్నము.

శ్రేయ (స్రు) ము. సం. విణ. న్. ౧. వరము.
మంచిది. ౨. శ్రేష్ఠము, ఉత్తమము. 3. మిక్కిలి
సుఖముగలది. ౪. ప్రయత్నము, మిక్కిలి నిష్ఠ
మైనది. వి. న్. న. ధర్మము. ౨. క్షేమము.
3. కుభము.

మ.... శ్రేయంబెట్లు లబ్ధి? మర్రితియు గల్గుంగాక
యెంతేనియున్. శివరహస్య సం. 3-౧౬౭.
౪. కుభసమయము. ౫. మోక్షము. ౬. ఆనందము
౭. భాగ్యము.

శ్రేయసి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. హాసితకి, ఉసి
రిక | ౨. పిప్పలి |

శ్రేయస్కరము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. సుఖము
గలిగించునది. శ్రేయస్సు గలిగించునది. ౨. కుభ
ప్రదము. కుభము గలిగించునది.

శా. ఏవాక్యం బిల నోగదోషరహితం తేవాక్య
మత్యంతధర్మావాలంబుననై విసంగ ఘన
పుణ్యం బౌద్ధ జేహురుచుం, దావాక్యంబు
విరూపనైనను సముద్యత్ప్రితి శ్రేయస్కరం,
బైవేదియం బగుచుండు నెప్పుడు మునీంద్రా
యెల్లలోకంబులన్. శివధర్మోత్తరము.
౧-౧౯౧.

శ్రేయస్సు. సం. వి. న్. న. శ్రేయము.

కా. ఆయుష్యం చితిహసవస్తుసముదాయం బైహి
కామమ్మికశ్రేయప్రాప్తినిమిత్త ముత్తమ
కథాసేవ్యంబు.... భార. అది. 3-౧౧.

శ్రేయోధి. సం. విణ. వ్. ధి. వ్. వ్) క్షేమాభి
లాషి, మంచికోరువాడు ౨. సుఖముకోరువాడు.

శ్రేష్ఠము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. అత్యంత
ప్రశస్తము, ఉత్తమము.

వ.... శివయోగికి మహాయోగంబు శ్రేష్ఠంబు....
శివధర్మ. ౨-౧౧ర.

౨. మిక్కిలి సుఖవంతము. ౩. ప్రియతము,
మిక్కిలి నిష్ఠమైనది. ౪. శ్రేష్ఠము, కాలముచే
బెద్దది.

వి. ఆ. న. ఆపుపాలు, గోక్షీరము.

శ్రేష్ఠామ్లము. సం. వి. ఆ. న. చింతపండు,
తింతిడిఫలము.

శ్రేష్ఠాశ్రమము. సం. వి. ఆ. పుం. మేలైన
ఆశ్రమము, గార్హస్థ్యము,

శ్రేష్ఠాశ్రముడు. సం. వి. ఆ. పుం. గృహస్థ.

శ్రేష్ఠి, సం. వి. వ్. పుం. ౧. ౧. వర్తకులలా
శ్రేష్ఠుడు, గొప్పవర్తకుడు. ౨. శిల్పిలలా
పెద్దవాడు, శిల్పశ్రేష్ఠుడు.

శ్రేష్ఠుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కుచేరుడు.
౨. రాజు. ౩. విప్రుడు. ౪. విష్ణువు.

శ్రే

శ్రేష్ఠ్యము. సం. వి. ఆ. న. శ్రేష్ఠత్వము. ఉత్త
మత్.

శ్రో

శ్రోణ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. గంజి. ౨. శ్రవణ
సక్షత్రము.

శ్రోణము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) కుంటెడి,
పంగువు.

వి. ఆ. పు. నొగవిశేషము.

శ్రోణి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. ౧. కటిప్రదేశము
మొ, పిలుచుడు.

కా. ఏటిగోచరం బూర్ణచంద్రవదన మ్నేమప్రభాం
గిక్, ఘోషోణీమండం బీబంధురకుచన్....
మార్కం. పు. ౨-౨౦౫.

ఉ. ష్టోణితలంబున నుదురు సోఁకఁగ మొక్కి
నుతింతు పైకత శ్రోణికిఁ జంచరించయనం
దరణికి.....భాగ. పీఠిక. ౬.

౨. బాట, మార్గము.

శ్రోణిఫలకము. సం. వి. ఆ. న. ౧. వికాలమగు
కటిప్రదేశము. ౨. కటిపార్శ్వప్రదేశము.

శ్రోణివిగబము. సం. వి. ఆ. న. ౧. గుండవి
పిలుచుడు. నడికట్టు.

శ్రోణిసూత్రము. సం. వి. ఆ. న. ౧. మొల
నూలు, మొలత్రాడు. పట్టాకత్తితోఁగూర్చిన
నడికట్టు.

శ్రోత. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. వినెడివాడు.

క. శ్రోతికుఁ దనకుం బ్రియమగు, నేతెరువున
నట్టిమెయి సమీరిత మైనం జాతగువాక్యం
బది నృపనూతీ పెదపలుకు బాలికుల నొప్ప
రయన్. భార. కాంతి. ౬-౧౯౦.

౨. శిష్యుడు.

శ్రోతవ్యము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) విన
దగినది. విన వింటెనది.

శ్రోతస్సు. సం. వి. వ్. న. ౧. చెవి. ౨. జ్ఞానే
ద్రయము.

శ్రోత్రపేయము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.)
చెవితోఁద్రాగఁదగినది, ఆస్త్రితో వినదగినది.

శ్రోత్రము. సం. వి. అ. న. గి. చెవి. అ. శబ్ద

మును గ్రహించు నిందియము. 3. వేదమందలి ప్రావీణ్యము. (విల్యము)

శ్రోత్రసుఖము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) క్రావ్య మైనది; చెవికింపైనది.

శ్రోత్రీయము. సం. వి. అ. న. స్వల్పముగా నిచ్చుపన్ను. (ఈ యర్థమున నిది కాసనవాజ్య యమునను, వ్యవహారముననుగానఁబడుచున్నది.) రథసప్తమి పుణ్య కాలమందు కృష్ణాగర్భమందును సహారణ్యోదకదానధారాపూర్వకంగాను శ్రోత్రీయం నుంకం తిలారికం అంది....యిస్తమి. ౧౮౭౬ గు. జి. నెకకల్లు కాసనము.

శ్రోత్రీయుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ.) వేద ములు బాగుగాఁ దివిన వాడు. వి. అ. పుం. ౧. వేదము చదువుకొనిన బ్రాహ్మణుడు.

శ్రీ.... శ్రోత్రీయాగ్రియవృత్తిఁజూపించు నొకవేళ నొకవేళఁ గడుశ్శ్రోతిషికతఁ దవరు. నిరంకుశో ర-౭౪.

శ్రా

శ్రాత్రము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. శ్రోత్రేంద్రియమునకు సంబంధించినది, చెవిసం బంధమైనది. అ. వేదసంబంధమైనది, వేదవిహిత మైనది.

గీ. జ్ఞాన మాధ్యాత్మికంబైన శ్రాత్రమైన, దౌకికం బైన నేరచే నాకలించె, మున్నగా వారికిని భక్తి మొక్కువలయు నూరి. అ. అ. పు. ౧౧౮

3. యజ్ఞ సంబంధ మైనది.

వి. అ. న. ౧. వేదవిహితమైన సంస్కారము (కర్మము). అ. వేదోక్తాచారము.

కా.... శ్రాత్ర నిర్దిష్టాచారధురంధరత్వమున నిరంకుశో. ౧-౫౯

మాలి.... శ్రాత్రకాభాగ్రివర్తి !

బార. విరా. ౧-33౫.

3. నిత్యాగ్నిహోత్రపాలనము.

పుం. త్రేత; గార్హపత్యము, ఆహవనీయము, దక్షిణాగ్ని అను మూఁ దగ్గులు.

శ్రాత్రసూత్రము. సం. వి. అ. న. శ్రుతుల నాధారముగాఁ జేసికొని ఆశ్వలాయన సాంఖ్య యన కాత్యాయనాదులచే రచింపఁబడిన స్త్రోత్ర బడు కల్పసూత్రములు.

శ్రాతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఇత్యాదిశబ్దప్రయో గముగల పూర్ణోపమాలంకార భేదము.

తే. గీ. అందు నుభయాఖ్య మగుబూర్హయాది శ్రాతి, యనఁగ రఘురామసన్నిభుఁ డనెడి చోట, వాక్తి కందర్పుఁడును బోలె నలరు చుండు నధిపుఁ డనుచోట శ్రాతియై యతిశ యిల్లు. సరస. ౫-౯

శ్రాతి. సం. వి. న. పుం. శ్రాత్రసూత్రము నెఱిఁ గిన వాడు.

శ్రాత్రము. సం. వి. అ. న. ౧. శ్రోత్రేంద్రి యము, చెవి. అ. వేదమందలి ప్రావీణ్యము.

శ్లో

శ్లోక్షము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. నున్న నిది, మెత్తనిది. అ. నుందరము, ఇంచినది.

వి. అ. న. పోకచెక్క, క్రమము.

శ్లోక్షము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. మెత్తనిది, మృదువైనది, పరుషము కానిది (మాట మొ.). అ. నున్ననిది. 3. సన్ననిది, నూత్నమైనది. ౪. నుందరమైనది, మనోహరమైనది. ౫. నిష్క పటమైనది, మాయ లేనిది.

వి. అ. పుం. పోకచెట్టు.

శ్లోధము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. కట్టఁబడినది. అ. వరు లైనది, పట్టు విడిచినది, శిథిలము, పట్టు లేనిది. 3. విడిచినది, విడిచినది (జాటు).

శ్లా

శ్లాఘ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. పాగడ, పశిశంస.

కా. శ్లాఘాలంఘనజాంఘికోజ్జ్వలగుణాలంకార
.... మమచ. ౪-౧౨౦

౨. ఆత్మస్తుతి, తన్నుఁ దామెచ్చుకొనుట. ౩.
మృఖస్తుతి, ఇచ్చకము. ౪. నేవ, కొలువు. ౫. ఆభి
లాష, కోరిక.

శ్లాఘనము. సం. వి. ఆ. న. గ. స్తుతి, పాగడ.

౨. మృఖస్తుతి, ఇచ్చకము.

శ్లాఘనీయము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) శ్లాఘ్యము.

శ్లాఘావివర్యయము. సం. వి. ఆ. పుం. ఆత్మ
స్తుతి లేకపోవుట, తన్నుఁ దాఁ బొగడుకొనకుం
డుట.

శ్లాఘిండు. సం. స. క్రి. కొనియాడు.

క. ఆ ఫేటమునకు ధాతీ రేఖర్థుఁడనుమతింప
లే లెం డనుచున్ శ్లాఘించుచుఁ బడవాకుల
లాఘవమునఁ బనిచి రగ్గలంబుగఁ జాయున్.
కృ. శకుం. ౧-౫౧

ఇందు పర్గపాస ముపయోగింపఁబడినది.

శ్లాఘితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) కొనియా
డఁబడినది, పొగడఁబడినది.

శ్లాఘ్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) గ. కొనియా
డఁదగినది, స్తుతింపఁదగి డి. ౨. గౌరవింపఁ దగి
నది, ఆదరింపఁ దగి నది.

శ్లి

శ్లి కువు. సం. వి. ఉ. పుం. గ. వృద్ధిచాఁచి, జారుడు.

౨. బానిసవాడు.

౩. జ్యోతిశ్శాస్త్రము.

శ్లి క్యువు. సం. వి. ఉ. పుం. వృద్ధిచాఁచి, జారుడు.

౨. నేపకుడు

శ్లి మ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. ఆలింగనము, కాఁగి
లింక. ౨. అంటుకొనుట.

శ్లిష్టము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) గ. కాఁగిలింపఁ
బడినది. ౨. అంటుకొనినది, సంస్పృష్టము. ౩. ఆను
కొనినది. ౪. శ్లేష్మ (తెండ్రుములు) గలది.
క. నిరతము శ్లిష్టవిశేష్యుతి నను దండును బ్రీక్యత
ములును నపరీక్యతములున్.

నరస. ౫-౧౬౨.

శ్లిష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. కాఁగిలింక, ఆలింగ
నము. అంటుకొనుట.

శ్లి

శ్లిష్టపదప్రభవము. సం. వి. ఆ. పుం. మామిడిఁ

శ్లిష్టపదము. సం. వి. ఆ. న. ఏనుఁగుకాలు, బోద
కాలు.

శ్లిష్టపది. సం. విణ. (న. నీ. న.) బోదకాలు గల
వాడు.

శ్లిష్టలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) కాఁగిలము. గ.
అభివృద్ధి గలది, సంపద గలది. ౨. శోభ గలది.
౩. మర్యాదగలది, సభ్యమైనది (వ్య) అశ్లిష్టము.

శ్లే

శ్లేష్మము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. కాఁగిలింక, ఆలిం
గనము. ౨. అంటియుండుట. ౩. కలయుక, సంస్థ.
౪. ఒకానొక కావ్యాలంకారము. (ఒక పదము
నకు రెం డర్థములు వచ్చునట్లు రచించుట) ౫.
దాహము, కాల్పుట, కావ్యగుణములలోనొకటి
(బహుళదములు కూడి ఏకపదముగా భాసించు
నట్లు రచించుట).

శ్లేష్మభిత్తికము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) శ్లేష్మ
మాధారముగాఁ గలది.

శ్లేష్మకము. సం. వి. ఆ. పుం. శ్లేష్మము.

శ్లేష్మఘ్న. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకజాతి మల్లె ఁ.

౨. గల్లేరు. ౩. మానేరుతిగ ఁ. ౪. ముగిలి .

శ్లేష్మఘ్ని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శ్లేష్మఘ్ని.

శ్లేష్మణము. సం.వి. (అ.అ.అ.) శ్లేష్మణము
గలది.

శ్లేష్మము. సం. వి. న్. పుం. కఫము.

గీ... గుబలి చెమట పుసులుగోరు శ్లేష్మం బకు,
జలమలివి శరీరమలము లయ్యె.
విజ్ఞా. కాం. ౧-౪౨

శ్లేష్మలము. సం.వి. (అ.అ.అ.) శ్లేష్మముగలది.

శ్లేష్మాత్ర(క)ము. సం. వి. అ. పుం. శేలుపు,
విగి నెట్టు 1.

శ్లేష్మికము. సం. వి. (అ.ఈ.అ.) ౧. శ్లేష్మము
గలది. ౨. శ్లేష్మవృద్ధి కలిగించునది.

శ్లో

శ్లోకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. తాలుగుపాద
ములు గలిగి ఛందోబద్ధమయిన వాక్య విశేషము,
పద్యము. ౨. అనన్యభేదమునఁ గూర్చబడిన
పద్యము. ౩. యశస్సు, కీర్తి.

క. అకర్ణింపుము చెప్పెద, నా కథ నేపాశదేశ
మందు సుదాత్ర శ్లోకుడు భద్రాక్షుడను నొక,
భూకాంతాధిపుడు నేట నొయినచోటన్.
భోజరా. ౪-౫౨

౪. లాకోక్తి, ౫. సామెత. ౬. సూక్తము.

శ్లోమిడు. సం. వి. అ. పుం. కుంటివాడు.

శ్వ

శ్వగణము. సం. వి. అ. పుం. (వేట) కుక్కల
గుంపు.

శ్వగణికుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧. వేటకాడు.
౨. కుక్కలను బెంచువాడు.

శ్వదంష్ట్ర. సం. వి. అ. శ్రీ. పల్లెరు, గోక్షుర
కము 1.

శ్వధూర్తము. సం. వి. అ. పుం. క్క.

శ్వనిశ. సం. వి. అ. శ్రీ. కుక్కలు మత్తిల్లి
మొటిగడి రాత్రి.

శ్వనిశము. సం. వి. అ. న. శ్వనిశ.

శ్వవచుడు. సం.వి. అ. పుం. ౧. చండాలుడు.

శ్రే. గీ. శ్వపచరతి నంటి యకుచియై జలము
గోలి ధర్మఖం. ౧-౨౦౭
౨. కుక్కలను బెంచువాడు. ౩. ఉరితీయ తల
వది.

శ్వవదము. సం. వి. అ. న. ౧. కుక్క కాలు,
కుక్క పాదము. ౨. (దొంగవ గుర్రుగా మొగ
మున వాత వేయబడిన) కుక్కపాదము వంటి
గుర్రు.

శ్వపాకుడు. సం. వి. అ. పుం. శ్వపచుడు,
చండాలుడు.

కునివైవ శ్వపాశేచ బ్రాహ్మణా స్సమన్వితః

శ్వఫలము. సం. వి. అ. న. మాదీఫలము 1.

శ్వఫల్కుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆహారని
తండ్రి.

శ్వభీరువు. సం.వి. ఈ. పుం. స్వగాలము, క్క.

శ్వభ్రము. సం.వి.అ.న. ౧. రంధ్రము, చిలము.
గుహ.

శ్వయనము. సం. వి. అ. న. శ్వయము.

శ్వయము. సం. వి. అ. పుం. వాపు, శోఫ.

శ్వయధువు. సం. వి. ఈ. పుం. వాపు, శోఫ.

శ్వయించి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నోగము.
౨. పీడ, బాధ.

శ్వవృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కుక్కబ్రతుకు.
౨. దాస్యము, నేవ.

శ్వవ్యాఘ్రము. సం. వి. అ. పుం. య. పూతుక
జంతువు. ౧. పెద్దపులి. ౩. చిలుకపులి.

శ్వశురుడు. సం. వి. అ. పుం. య. మామ,
భర్తతండ్రి, భార్యతండ్రి. ౧. గౌరవాస్థుడు,
గౌరవింపఁదగిన మనుష్యుడు. ౨. అత్తమామలు

శ్వశుర్యుడు. సం. వి. అ. పుం. య. బావమఁది.
(క) శ్వశులుడు, భార్య తోఁ బుట్టినవాడు.
(చ) దేవశులుడు, భర్త తోఁ బుట్టినవాడు. ౧.
మఱి, భర్తతమ్ముడు.

శ్వశువు. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అత్త. య. భార్య
తల్లి. ౧. భర్తతల్లి.

శ్వశ్రూశ్వశురులు. సం. వి. అ. పుం. ద్వి. ప.
అత్తమామలు.

శ్వశ్రేయసము. సం. వి. (అ. అ. అ) శుభ
ప్రదినైది. మంగళకరము. వి. అ. య. శుభము.
౧. సుఖము. ౩. పరబ్రహ్మము.

శ్వసనము. సం. వి. అ. పుం. య. గాలి, వాయువు.
౧. మదన వృక్షము, మ్రోల చెట్టు. ౨. య. శ్వా
సము, ఊపిరి. ౩. నిట్టూర్పు.

శ్వసనాశనము. సం. వి. అ. పుం. గాలిమేపరి,
పాము.

శ్వసనుడు. సం. వి. అ. పుం. య. వాయు
దేవుడు.

శ. శ్రేతాద్వాపరసంధిమధ్యతమదాంధీభూత
విద్యషికిమాతోశశ్వసనుండు భార.
ఆది. ౧-౭౮.

౧. ఇంద్రునిచే బయింపఁబడినయొకరాక్షసుడు.

శ్వశ నేశ్వరము. సం. వి. అ. పుం. అస్థనము,
మద్దిచెట్టు.

శ్వసనోత్సృకము. సం. వి. అ. పుం. పాము.

శ్వసితము. సం. వి. (అ. అ. అ) ఊపిరి విడిచినది,
ఊపిరి విడుచుచున్నది. వి. అ. న. య. శ్వాసము,
ఊపిరి. ౧. నిట్టూర్పు.

శ్వస్తనము. సం. వి. (అ. ఈ. అ) శేపటిది-
భవిష్యత్కాల సంబంధ మైనది. వి. అ. న. భవి-
ష్యత్కాలము. ఇట్లే శ్వస్త్యము.

శ్వా

శ్వాగణికుడు. సం. వి. అ. పుం. కుక్కల-
సాహాయ్యముచే వేటాడువాడు.

శ్వాదంతము. సం. వి. అ. పుం. కుక్కదంతము,
కుక్కపల్లు.

శ్వాదంత్యుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) కుక్క-
దంతములవంటి దంతములు గలవాడు, కుక్క-
పంటివాడు.

శ్వాననిద్ర. సం. వి. అ. స్త్రీ. శునకము యొక్క
నిద్ర, గాఢముకాని నిద్ర.

శ్వాపదము. సం. వి. (అ. ఈ. అ) పూతుక
మైనది. కూరము.

వి. అ. పుం. య. పూతుకజంతువు. ౧. పెద్దపులి.

శ్వాపుచ్చము. సం. వి. అ. పుం. న. కుక్క
తోక.

శ్వాసము. సం. వి. న. పుం. అ. పుం. కుక్క-
సకారాకారాంతములకు సమాసముల భేదముం-
డును, ఉదా-శ్వగృహీతము. శ్వాసగృహీతము.

శ్వావిధము. సం. వి. క. పుం. ఏడు ముళ్లపంది-
శల్యము.

శ్వాశ్వుడు. సం. వి. అ. పుం. కాలభైరవుడు.

శ్వాశకాసము. సం. వి. అ. పుం. ఉబ్బిపము,
శోగవిశేషము.

శ్వాసకుతారము. సం. వి. అ. పుం. ఉబ్బిన-
మును మాన్పెడి యొక యావధము.

శ్వాసధారణము. సం. వి. అ. న. ప్రాణాయా-
మము, ఊపిరి విగఁదిట్టుట.

శ్వాసము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఊపిరి.

వ. వికలేంద్రియవర్గంకయు శ్వాసమాత్రంబు
దక్కి భార. అది. ౮-3౯.

అ. నిట్టూర్పు. ౩. వాయువు, గాలి. ౪. ఉబ్బి
సము, గోగవిశేషము. ౫. (వ్యాక) వర్ణోచ్ఛ్వా
రణమునకైన బాహ్యప్రయత్నములలో నొకటి.

శ్వాసరోధము. సం. వి. ఆ. పుం. ఊపిరి నఁ
కట్టట.

శ్వాసహేతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. విద్ర.

శ్వాసి. సం. విణ. (క. నీ. క) ౧. శ్వాసము
గలవాడు. ఊపిరిగలవాడు. వి. క. పుం.
వాయువు, గాలి. ౨. ప్రాణముగల జంతువు,
ప్రాణి ౩. ముక్కుమాట లాడువాడు.

శ్వి

శ్వితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) తెల్లనిది.
వి. ఆ. న. తెలుపు

శ్వితి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. తెలుపు.

శ్విత్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) తెల్లనిది.
ఇట్లే శ్విత్త్యము.

శ్విత్రఘ్ని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పీఠపర్ణి. లేలు
మణి | లేలుకొండి.

శ్విత్రము. సం. వి. ఆ. న. ౧. తెల్లపచ్చము. ౨.
చర్మముపైఁబుట్టుకున్న సంబంధ మైన తెల్లమచ్చ.

శ్విత్రి. సం. విణ. (క. నీ. క) శ్విత్రముగల
వాడు.

విన్. పుం. శ్వేతకృష్ణశ్వి.

శ్వేత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. గవ్వ. ౨. గజ్జేరు |
౩. తెల్లగిడి | ౪. స్ఫటికము. ౫. పాకము
పట్టిన పంచదార, కలకంద, ౬. వెదురువియ్యము.
౭. ఆగ్నిసప్తకహ్వలలో నొకటి.

శ్వేతకము. సం. వి. ఆ. పుం. గవ్వ. న. రజ
తిము, వెండి.

శ్వేతకుటజము. సం. వి. ఆ. పుం. పాలగొడిక |

శ్వేతకుష్ఠము. సం. వి. ఆ. న. తెల్లకుష్ఠము,
శ్వేత్రము.

శ్వేతకేతువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. శాద్ధ
సవ్యాసి. ౨. దుర్బుక్షనూచకమైన ఉత్పాత
విశేషము. ఒకానొక ఋషి.

శ్వేతకోలము. సం. వి. ఆ. పుం. శఫరము,
ఒక జాతిచేప.

శ్వేతగరుత్తు. సం. విణ. (త్) తెల్లని టెక్కలు
గలది. వి. త్. పుం. హంస.

శ్వేతగరుతము. సం. వి. ఆ. పుం. = శ్వేత
గరుత్తు.

శ్వేతచ్ఛదము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. హంస.
౨. ఒకజాతి కులసి |

శ్వేతద్వీపము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పరు
వెనిమిది ద్వీపములలో నొకటి. ౨. విష్ణుశేఖరి
నివాసమున నైకుంఠము.

శ్వేతధాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. గవ్వలో
బుట్టిన తెల్లనిధాతు విశేషము. ౨. నుద్ద. ౩. పాల
తాయి.

శ్వేతధామము. సం. విన్. పుం. ౧. కర్పూ
రము. ౨. సముద్రపు నురుగు. ౩. ఒక జాతిచేప.
వెన్నెముక.

శ్వేతధాముడు. సం. వి. క. పుం. ౧. చంద్రుడు

శ్వేతనీలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మేఘము,
నాల్పు. ౨. తెలుపు నలుపు కలసిన వర్ణము.
(విణ. ఆ. ఆ. ఆ.) తెలుపు నలుపు కలసిన వర్ణము
కలది.

శ్వేతపత్రిము. సం. వి. ఆ. పుం. హంస.

శ్వేతవత్సరధుడు. హంసవాహనుడు, బ్రహ్మ
దేవుడు.

శ్వేతపాకి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లగుడిగింజ.

శ్వేతపింగ(ల)ము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧.
సింహము. ౨. తెలుపు పసుపు కలసిన వర్ణము
విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) తెలుపు పసుపు కలసిన
వర్ణము గలది.

శ్వేతపింగలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శ్వేతబృహతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లముతకం

శ్వేతమరిచము. సం. వి. ఆ. న. తెల్లమిరియము

శ్వేతమాలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మేఘము,
మబ్బు. ౨. పాగ. ౩. ముగ్ధవిస్త్ర.

శ్వేతము. సం. విణ. (ఆ. తా. నీ. ఆ) తెల్లనిది.
నీ. శ్వేతాతపత్రాని వెలది వెన్నెలగానె
బాహుకశశిపరంపరలబోలి. నార. ౨-౯౮.

శం. శ్వేతాశ్వపాటవం బుద్ధ్యంతి మే మేఘ
యంగా భార. శల్య. 1-౪౬.

వి. ఆ. పుం. ౧. తెలుపు. ౨. శంఖము. ౩. గవ్వ
ర. కుక్రగ్రహము. ౪. తెల్లమబ్బు. ౬. జీరకము.
జీరికట్ట. ౭. ఒకానొక పర్వతము, కైలాసము.
౮. శ్వేతద్వీపము. ౯. దివ్యముక్క రంధ్రవ
భాగము.

స. ౧. వెండి, రంధ్రము.

శ్వేతరంజనము. సం. వి. ఆ. న. నీలము,
లాహ విశేషము.

శ్వేతరక్తము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) పాటల
వర్ణముగలది, కొంచె మెఱుంగిది. గలాచీరంగ
గలది.

వి. ఆ. పుం. పాటలవర్ణము, కొంచె మెఱుంగి
రంగు, గలాచీరంగు.

శ్వేతరధుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుక్రగ్రహము,
కుక్రగ్రహము.

శ్వేతవల్కలము. సం. వి. ఆ. పుం. వృక్ష
విశేషము. మేడిచెట్టు.

శ్వేతవాజి. సం. వి. న. పుం. ౧. చంద్రుడు.
౨. అర్జునుడు. ౩. కర్పూరము.

శ్వేతవా(న)సుడు. సం. వి. న. పుం. తెల్ల
బట్టలు కట్టుకొన్న సన్నాని, కైససన్నాని.

శ్వేతవాహనము. సం. వి. ఆ. పుం. మకరము,
మొసలి.

శ్వేతవాహనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అర్జు
నుడు. ౨. చంద్రుడు. ౩. ఇంద్రుడు.

శ్వేతవాహుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అర్జు
నుడు. ౨. ఇంద్రుడు.

శ్వేతశుం(శ్రం)గము. సం. వి. ఆ. పుం. యవ
సస్యము.

శ్వేతసురస. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్ల వారి.

శ్వేతాంబరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కైససన్నాని

శ్వేతాశ్వతరము. సం. వి. ఆ. పుం. వేదకాఖా
విశేషము, ఒకానొక వేదకాఖ.

శ్వేత్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుక్రగ్రహము, కైక్రగ్ర
గురువు.

శ్వేతోదరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మధేరుడు.

శ్వేతౌషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంద్రుని భార్య
శివి.

శ్వేత్రము. సం. వి. ఆ. న. శ్వేత్రము, శ్వేత్రము.
ఇట్లే శ్వేత్ర.

శ్వే

శ్వేత్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. తెలుపు. ౨.
శిరము.

శ్రో

శ్రోభూతము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) మణువా
దగునది, పరదినమానం దగునది.

శ్రోవనీయము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) కుభ.
ప్రదము, సుఖకరము.

వి. అ. న. కుభము, మంగళము.

శ్రోవనీయస్సు. సం. విణ. న. శ్రోవనీయము

ష

షము. సం. విణ. అ. అ. అ. ం. శ్రేష్ఠమైది.
అ. తెలివిగలది.

వి. అ. పుం. ం. ఒక ఆక్షరము. అ. శాశము.

3. ముగింపు. ర. శేవము. గ. ముక్తి. ఓ. జ్ఞాన
శాశము. 2. స్వర్గము. ౮. నిద్ర. ౯. చూచు
కము. ౧౦. వెండ్రుక. ౧౧. గర్భ విమోచనము.

షండకుడు. సం. వి. అ. పుం. వేడి వాడు.

షండము. సం. వి. అ. పుం. న. ం. దాకి,
సమూహము. అ. గొట్టెలు మున్నగు వాని
మండ.

మ.కమలేదీపరషండమండితలసత్కాసార సేవా
రతిన్. శృం. నై.

కా.... సగోజ షండములు నిద్రాణంబు లయ్యెం
గడున్. మ. 3-౧-౨.

వి. అ. పుం. ం. ఆచోతు. అ. వేడి. 3.
పొగ్గడి.

షండాలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ం. నీటిగుంట.
అ. అసతి, హరిణి, 3. వేరులో ౧౬వ భాగము.

షండతిలలు. సం. వి. అ. పుం. ం. మొలవని
సువ్వులు; విత్తమునకుం బనికి రాని నువ్వులు.
(షండతిలుండను పదమును కొఱమాలినవాఁ
డను అర్థమున నాలంకారికముగా వాడుదురు)

షంధ (క)ము. సం.వి.అ. న.సప్తంసకలింగము.

షంధు (ధకు)డు. సం. వి. అ. పుం. వేడి
వాడు.

షట్. సం. విణ. వ. అణు.

కం. క్రమమునఁ బ్రస్తారము నప్తము నుద్దిష్టమును
వృత్తసంఖ్య యనంగా నమరులగ్రియ యన
నధ్యము నని మట్కర్కయ్యములు దంగన్
గ్యులన్. కవిజ్ఞా. మట్కర్క. అ.

(ఇది తెలుఁగున సిద్ధసమాసములందే కన్పించును.

షటి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గంట్ల కచోరము

షట్కము. సం. విణ. అ. అ. అ. అణు విధము
లైది.

వి. అ. న. ం. అటింటి సమాహరము అ. కామ
మదమాంబాధ హస్తగోషముల సమూహము.

వి. అ. పుం. అణు.

షట్కర్కము. సం. విణ. అ. అ. అ. అణు శేపు
లచే (అనిగా చెప్పవచ్చు - చెప్పఁబడువాఁడు
కాక మూడవ వానిచే విఁబడుచు) అ. అనేక
ప్రసాదకులెప్పబడినది. వి. అ. పుం. ఒక విధ
మైన వీణ.

షట్కర్కములు. సం. వి. న. న. ం. బ్రాహ్మ
ణునికి విసంపఁబడిన అణు కర్మములు (అధ్యా
పనము, అధ్యయనము, యజ్ఞము, యాజనము,
దానము, ప్రతిగ్రహము) అ. బ్రాహ్మణునకు
ఉచితములైన అణు శీవనోపాయములు. (ఉం
చుము, ప్రతిగ్రహము, భిక్ష, వాణిజ్యము, పశుపాల
నము, కృషికర్మ. 3. మా. త్రికుఁ డొనర్చు అణు
విధములై నవనలు. (కాంతి, వసతిరణము, స్తంభ
నము, విద్యేనము, ఉచ్చాటనము. మారణము.)
ర. యోగాభ్యాసమునకు సంబంధించిన అణు
కర్మలు. (నాతి, వస్త్రీ, వేతి, నాలికి, (నాలికము)
త్రాటకము, కపాలభాగి)

షట్కర్కడు. సం. వి. న. పుం. ం. అధ్యయ
నాధ్యాపనాది మట్కర్కనిష్ఠులైన బ్రాహ్మ
ణుడు.

శ్వేతవత్సరధుడు, హంసవాహనుడు, బ్రహ్మ
దేవుడు.

శ్వేతపాకి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లగుగింజ.

శ్వేతపింగ(ల)ము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧.
సింహము. ౨. తెలుపు పసుపు కలసిన వర్ణము
విణ. (అ. ఆ. ఆ) తెలుపు పసుపు కలసిన
వర్ణము గలది.

శ్వేతపింగలుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

శ్వేతబృహతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. తెల్లములక.

శ్వేతమరిచము. సం. వి. ఆ. స. తెల్లమిరియము

శ్వేతమాలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మేఘము,
మల్లు. ౨. నాగ, ౩. మునగవిస్త.

శ్వేతము. సం. వి. ఆ. (అ. తా. స. ఆ) తెల్లనిది.
శ్వేతాతిప్రతాపి వెండి వెన్నెలగానె
నానకశివర. పరిచయాలి. వార. ౨-౯౮.

కం. శ్వేతాశ్వపాదవం బుద్ధ్యోతిత మై పాఠ
యంగా వార. శబ్ద. 1-౪౬.

సం. పుం. ౧. తెలుపు. ౨. శంఖము. ౩. గవ్వ
౪. శుక్రగ్రహము. ౫. తెల్లమల్లు. ౬. తీరకిము.
జీ. కి. ౭. ఒకానొక పర్వతము. కైలాసు.
౮. శ్వేత ద్వీపము. ౯. దివ్యముకర్మ సంవత్సరము.

సం. ౧. వెండి, ౪ తిము.

శ్వేతశంజనము. సం. వి. ఆ. స. సీసము,
లాహరిశేషము.

శ్వేతశక్తము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) పాటల
వర్ణముగలది, కొంచె వెన్నెలది. గలాచీరంగు
గలది.

సం. ఆ. పుం. పాటలవర్ణము, కొంచెవెన్నెల
రంగు, గులాబీరంగు.

శ్వేతశుభ్రము. సం. వి. ఆ. పుం. శుభ్రము,
శుక్రగ్రహము.

శ్వేతవల్కలము. సం. వి. ఆ. పుం. వృక్ష,
విశేషము. మేడివట్టు.

శ్వేతవాజి. సం. వి. న. పుం. ౧. చంద్రుడు.
౨. అబ్జుడు. ౩. కర్పూరము.

శ్వేతవా(స)సుడు. సం. వి. న. పుం. తెల్ల
బట్టలు కట్టుకొన్న సన్నాధిపతి, కైసన్నాధిపతి.

శ్వేతవాహనము. సం. వి. ఆ. పుం. మకరము,
ముసలి.

శ్వేతవాహనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అబ్జు
సాడు. ౨. చంద్రుడు. ౩. ఇంద్రుడు.

శ్వేతవాహుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అబ్జు
సాడు. ౨. ఇంద్రుడు.

శ్వేతసుం(శ్చం)గము. సం. వి. ఆ. పుం. యవ
స్వము.

శ్వేతసుంస. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్ల వారి.

శ్వేతాంబుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కై. స్నాన
ని.

శ్వేతాశ్వత్థము. సం. వి. ఆ. పుం. వేదకాఖా
విశేషము, ఒకానొక వేదకాఖ.

శ్వేతుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శుభ్రుడు, పుష్కల
గురువు.

శ్వేతుదరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుబేరుడు.

శ్వేతౌషి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇంద్రుని భార్య,
శచి.

శ్వేత్యము. సం. వి. ఆ. స. శ్వేత్యము, శ్వేత్యము.
ఇట్టి శ్వేత్యము.

శ్వే

శ్వేత్యము. సం. వి. ఆ. స. ౧. తెలుపు. ౨.
శివము.

శ్రో

శ్రోభూతము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) మఱువా
దగునది, పరదినమనం దగునది.

శ్రోవనీయము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) శుభ.
పృథమ, సుఖకరము.

వి. అ. సం. శుభము, మంగళము.

శ్రోవనీయస్సు. సం. విణ. సం. శ్రోవనీయము

ప

పము. సం. విణ. అ. అ. అ. సం. శ్రేష్ఠమైనది.
అ. తెలిసినది.

ప. అ. పుం. సం. ఒక అక్షరము. అ. వాశము.
ప. మగింపు. ర. పీఠము. పి. ముక్తి. క. పాప
వాశము. డ. పుష్కరము. గ. నీడ. ఘ. మోచ
కము. చ. మెరుకది. ఛ. గిరిశ కమోచము.

పంపియించు. సం. వి. అ. పుం. పేద వాడు.

పంపియము. సం. వి. అ. పుం. సం. పంపియము.
పంపియము. అ. పంపియము మున్నగు వాని
మంద.

మకమశోదీకరపదమడిగి తొలసార సేవా
రికం. శృంగ. నై.

కా... సహా మందములు నిద్రాణంబులు యు
గినన్. మ. ౨-౧౨.

వి. అ. పుం. సం. ఆలయము. అ. పేడి. పి.
పాపాడి.

పండాల్. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సం. పీఠిగులు.
అ. అనతి, బాణి. పి. పేనులు ౧౬వ భాగము.

పంథతిలలు. సం. వి. అ. పుం. సం. మొదలని
సామెలు; విద్వత్మునకు బనికి రాని సామెలు.
(పంథతిలుడను పదమును కొఱుమాలినవా
డను పదమున నాలంకారికముగా వాడుదును)

పంథ (క)ము. సం. వి. అ. సం. పంథకలింగము.

పంథం (ధకు) డు. సం. వి. అ. పుం. పేడి
వాడు.

పట్ట. సం. విణ. ప. అఱు.

కిం. క్రమమునఁ బ్రసారము నభ్యుపగమమును
వృత్తిసంఖ్య యంతగా నమరులగ్రతియ యన
నభ్యుపగమమును మట్టిత్యయములు ద-౨౯
గృహులన్. కవిజనా. మట్టి. ౨.

(ఇది తెలుగున సిద్ధిసమాసములందే కన్పించున.

పట్టి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గం. కచోరము

పట్కము. సం. విణ. అ. అ. అ. అఱు పిథము
మంద.

వి. అ. సం. అఱుంటి సమాహరము అ. కామ
మదమానాధ మార్గముల సమాహము.

ప. అ. పుం. అఱు.

పట్కర్నము. సం. విణ. అ. ప. అ. అఱు సం.
అచే (అచేగా చెప్పవచ్చును - చెప్పబడుచువచ్చును
అచి మార్గముల వానిచే నొనర్చునది) అ. అచే
ప్రతిబింబింబింబి. వి. అ. పుం. ఒక పిథ
మైన పేద.

పట్కర్నములు. సం. వి. అ. సం. అ. అఱు
అనికి పిథంబులది. అఱు కర్మములు (అధ్య
యము, అధ్యయనము, యజ్ఞము. యాజ్ఞము,
దానము, ప్రతిగ్రహము) అ. ప్రాప్త్యమునకు
ఉచితములైన అఱు శీఘ్రోపాయములు. (ఉ
భయము, ప్రతిగ్రహము, భిక్ష, వాణిజ్యము, పశుపా
నము, కృషికర్మ. పి. మంత్రముల నొనర్చు అఱు
విధములైనవి. (కాంక్ష, పరీక్షము, ప్రతి
క్షము, విద్యవము, ఉచ్ఛ్వాసము. మోక్షము.)
ర. యోగాశ్శాస్త్రమునకు సంబంధించిన అఱు
కర్మము. (కాంక్ష, పత్తి, పాప, నాతిక, (నాతికము)
ప్రతిక్షము, కపాలాశ్రమ)

పట్కర్నము. సం. వి. అ. పుం. సం. అధ్యయ
నాధ్యాపనాది మార్గముల నొనర్చునది ప్రాప్త్య
మందు.

పట్కాలములు. సం. వి. ఆ. పు. శివపూర్వ
వింశతిపాదములు యాదు వేదము. (అనిబోధయము,
తపనోదయము, సంకపము, మధ్యాహ్నము,
సాయాహ్నము, అర్చనాశ్రమము)

పట్కానాము. సం. వి. ఆ. సం. గ. అనిబోధ
ములు గలది (క్షేత్రాగణిము) ౧. ఇంద్రుని
వజ్రాయుధము. ౩. వజ్రము.

పట్కానములు. సం. వి. ఆ. సం. శరీరముందలి
యోగశాస్త్ర ప్రసిద్ధములైన ఆలు చక్రములు.
(మూలాధారము, స్వాస్థానము, మనోపూరము,
అనాహతము, విశుద్ధము, ఆధ్యాత్మము.)

పట్కానము. సం. వి. ఆ. పు. గ. శేటి.
౧. ఒక విధమైన మిథున. ౩. పేరు.

పట్కానములు. సం. వి. ఆ. సం. గ. ఆలు
శాస్త్రములు. (శిక్ష, వ్యాకరణము, అలంకారము,
జ్యోతిషము, ఛందస్సు, తిర్క్కుము) (తిర్క్కు
వ్యాకరణధర్మమీమాంసాసామైర్వ్యజ్ఞియము అని
కొందఱు.)

పట్కానస్త్రి. సం. వి. ఆ. పు. ఆలు శాస్త్రములు
ఒదిపినవాడు.

పట్కానస్త్రి. సం. వి. ఆ. పు. గ. పట్కాన
ములు. ౧. ఆలు తీగలు గలది.

పట్కానస్త్రి. సం. వి. ఆ. పు. సామ్యులలో నాలు
కర్మము భావించు వాడు. (సోమద్వైత, తిల
స్నానము, తిలహోమ, తిలపూజ, తిలభక్షణ,
తిలవాస.)

పట్కానస్త్రి. సం. వి. ఆ. పు. (ఆ. ఆ. ఆ.) గుమ్మె
దలు నాగాలగలది. (మృత్యుభయము)

పట్కానస్త్రి. సం. వి. ఆ. పు. నాగేశ్వర
వృక్షము.

పట్కానము. సం. వి. ఆ. పు. గ. శేటి. ౧.
పేరు. ౩. ఆలు పాదములు గల పదవిశేషము.

పట్కానానిధి. సం. వి. ఆ. పు. గ. మమిడి
శేట్టు. ౧. చంపకవృక్షము.

పట్కానానందనగ్రామము. సం. వి. ఆ. పు.
అనిబోధ (కలికిగారి) వృక్షము.

పట్కానది. సం. వి. ఆ. పు. గ. ఆడుతుమ్మెద.
౧. ఆలుపాదములుగల పదవిశేషము. ౩. ఆడు
పేరు. ౪. ఆలు స్థితులు. (క్షేత్రస్థానోకమతి
భింకనమువృక్షము.) (కామకోసాధ
మోహమదమానము అని కొందఱు.)

పట్కానము. సం. వి. ఆ. పు. గుమ్మెద.

పట్కానము. సం. వి. ఆ. పు. గ. ధర్మాత్
కామమోక్షములు, సుగ్రహము, ఈశ్వర
తత్త్వములు ఆలుపాదములనెఱిగినవాడు.
౧. కామమోక్షము. ౩. సామ్యముగల పాత్రిక
మోక్షము. (పొంగింటివాడు)

పట్కానమాణములు. సం. వి. ఆ. సం. పృథ్వీ
క్షము, కర్మము, ఉపమానము, అగమము, అథా
పత్తి, అనుపలబ్ధి యను ఆలు పాదములు.
చ. అపామితపృథ్వీకారవివిధస్థలమస్తవికారి పట్కాన
మాణపరమమిది....

భార. విరా. III-౨౩౮

పడంగజిహ్వ. సం. వి. ఆ. పు. విష్ణువు.

పడంగములు. సం. వి. ఆ. సం. శరీరమునం
దలి ఆలు అవయవములు. (జంఘలు, బాహు
ఫలు, కిరీడు, మధ్యము.) మంత్రోచ్చారణ
పూర్వకముగా స్పృశించు నాలు అంగములు.
హృదయశ్చరశిఖాశేరికవచాస్త్రములు.

౧. పంచబ్రహ్మపడంగమంత్రసహితపాత్రసాద
పంచాక్షరీ చంచన్మంత్రపరంపరాపరమనిష్ఠా
తొవ్విరింగులు వన. మార. ౭-33

౩. ఆలు వేదాంగములు (శిక్ష, కల్పము, వ్యాక
రణము, నిర్గమము, ఛందస్సు, జ్యోతిషము) ౪.
గోవు వలన లభించు ఆలు మంగర ద్రవ్యములు
(గోమూత్రము, గోమయము, గోరము, ఘృతము,
దధి, గోగోచన.) ౫. ఆలు వస్తువుల సమూ
హము.

పడంఘి, సం. వి. ఇ. పు. లేటి.

పడంశము, సం. వి. అ. పు. ఆజవ భాగము.

పడస్నేనము, సం. వి. ఆ. పు. చేప.

పడభిజ్ఞుడు, సం. వి. అ. పు. జేవరిగా వారా
ధంపతులు బౌద్ధ సన్యాసి.

పడరత్ని, సం. విణ. (ఇ.ఇ.ఇ.) అటు చిటికెన
చాచిన మూరల పరిమాణము గలది.

కం. పడరత్ని సుర్యులకొద్దె యొకర జరిగెను....

భార. అది. 2-౧౬

పడవ్యకము, సం. వి. ఆ. స. (స్వేతివము)
ఒకానొక యోగము.

పడహము, సం. వి. ఆ. పు. అటు దినముల
కాలము.

పడననుడు, సం. వి. ఆ. పు. పరమార్జును
(ఇశి పద్మస్థితిః; పద్మవయః; పడ
స్థితి మే.)

తరలము, పడననుడు గాన వాక్కుల పాదాన్వ
యార్జునీ గిరిసతాదిక చేపతాదిక పుష్ప
స్థితి జేసి.... భార. అది.

పడనాన్వయము, సం. వి. ఆ. పు. అన్వయ
మార్గము.

పడనాన్వయము, సం. వి. ఇ. పు. అన్వయస్థాన
మార్గములను.

పడనాన్వయము, సం. వి. ఆ. స. వి. యముతో
గూడిన పంచకోలముల సమాహారము.

పడనాన్వయము, సం. వి. ఆ. పు. అటు ముఖ
పులు (వసంతి, గ్రీష్మ, వర్ష, శివో, హేమంత,
శివములు).

పడనాన్వయము, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గయాగమము,
గయాదిత్యము, గాయత్రి, గదాధరము, గయ,

గయాసురము అను ముక్తిదాయకములైన యాటు
గయాలు.

పద్మవము, సం. వి. ఆ. స. ౧. ఆత్మార్థ సమా
హము. ౨. ఆత్మార్థ కండి.

పద్మవీయము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ఆత్మార్థ
లేచే లాగబడునది.

పద్మగృహము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. అటు
విధములైన. ౨. అటు గణములుగల.

వి. ఆ. స. ౧. అటు గణముల సమాహము. ౨.
రాజవంశము వాటువిధములైన వైదికవిధా
నము. పాస్త్యము (సంకవిగ్రహము, యానము
అనము, వైదికము, ఆశ్రయము.)

గీ. అరులు మిక్కిలి జానాన లనుచు సంకవిగ్రహాది
పాస్త్యములవేరవు లొకరుల వలననుచు....
భార. తా. అ. ౬-౧౦౭

పద్మగ్రంథ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. గంధకచో
రిము. ౨. ప. ప.

పద్మగ్రంథము, సం. వి. ఆ. పు. ౧. గంధకాచగ
౨. కరంబువు.

పద్మగ్రంథ, సం. వి. ఇ. స. పద్మగ్రంథము.

పద్మము, సం. వి. ఆ. పు. సప్తస్వరములలో
మొదటిది. (స్వానవని కొండలు.) ఇది నెమలి
కేకను పోలి యుండును.

పద్మకుండ, సం. వి. ఆ. పు. తోడి యుండ
శర. (ఇది కొన్ని పాస్త్య చాటులలోకముల
దున్నది గాని సంకవిగ్రహములందు కం
బరలేదు.)

పద్మగృహములు, సం. వి. ఆ. స. అటు విధము
లైన భారతీయత్వస్వేషమార్గములు. (సం
ఖ్యము, యోగము, న్యాయము, వైకేషికము,
మిమాంస, వేదాంతము.) 'పద్మగృహ'.

పద్మగృహము, సం. వి. ఆ. పు. పై యాటు
విధానములలో విస్తృతములైనవాడు.

షడ్విగములు. సం. వి. ఆ. పుం. ఆఱు దీర్ఘా
చ్యులు. (ఆ ఈ ఊ ఐ ఔ.)

షడ్విగములు. సం. వి. ఆ. న. ఆఱు విధములైన
కొలులు. (స్థలమర్గము, బలమర్గము, గీతమర్గము,
వచమర్గము, మృత్యుమర్గము, మనఃస్థానమర్గము.)

షడ్విగిందుడు. సం. వి. ఉ. పుం. నిష్ఠున.

షడ్విగము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. ఆఱు దీర్ఘా
గము (ః). ఁ. కస్పము. ం. మిశులు. శ. క.

షడ్విగవవాది. సం. వి. న. పుం. నిష్ఠున
కర్మసామాన్యవిశేషముదాయములను నాఱు
భావముల సిద్ధాంతమును బలపఱచు వాడు.

షడ్విగ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ం. మర్గ. ఁ. పుచ్చ
కాయ.

షడ్విగము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ఆఱు భుజ
ములు కలది.

వి. ఆ. పుం. (క్షేత్ర) ఆఱు భుజములుగల ఆకృతి.

షడ్విగములు. సం. వి. ఆ. న. బహు. ఆఱు
గులులు. (కషాయము, మధురము, ఉషణము,
కటుపు, తిక్తము, ఆమ్లము.)

షడ్విగిత్రిము. సం. వి. ఆ. న. ఆఱు గాఢ్యుల
కాలము.

షడ్విగి. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పుచ్చకాయ.

షడ్విగము. సం. వి. ఆ. పుం. ం. ఆఱు వస్తువుల
సమాహారము. ఁ. ఆంధ్రేశ్వరి పూజము.
(కామము, కోపము, భూభయము, మోహము,
మదము, మాత్సర్యము.)

షడ్విగింశము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ఇటువది
గూఱువది.

గీ. విగము శేషలక్ష్మమున షడ్విగింశగర్వములు
పురుషులొకరి తన్నయిత గలగు. (ఈశ్వర
లక్ష్మము) భర. కాంతి. VI-౧౨౫

సం. వి. ఆ. న. సామకేదమునకు సంబంధించి
భాగ్యము.

షడ్విగింశకము. సం. వి. ఆ. న. ఇటువది యాటింటి
సముదాయము.

వ.....పరతిత్వ నిర్దేశకంబునం బొల్పు షడ్విగింశ
కంబు.... భార. కాంతి. ౬-౫౬

షడ్విగితాపకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శంకరా
చార్యులు.

షడ్విగసనిచయుడు. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ.)
ఆఱు మాసములకు బాలివి భోజనవస్తువులను
నిలువచేసికొన్న వాడు.

షడ్విగసము. సం. వి. ఆ. పుం. ఆఱు మాసముల
కాలము.

షడ్విగిశికము. సం. వి. ఆ. ఈ. ఆ. ఆఱు
మాసముల కొకసారి వచ్చునది.

షడ్విగి. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పుచ్చకాయ.

షడ్విగియుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుమారస్వామి

షడ్విగి. హిం. వి. ఒకంబడిక, నియమము.

షరా. హిం. వి. అనుబంధము.

షరాభిస్తు. హిం. వి. పాలికాపుతనము.

షరాభి. హిం. వి. ం. చిల్లరమాపునాడు.
కొకదాడు.

షరాయి. హిం. వి. లాగు.

షర్మ. ఆం. వి. లోపలధరించు హొక్కాయ

షర్మిస్తు. హిం. వి. నీరునిపానీయము.

షష్టి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. అటువది.

షష్టిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. అటువది దినములలోఁ
బండెడు భాగ్యము.

షష్ఠాంశము, ౧౦. విజ్ఞ. అ. ఆ. అ. అనువదితో
గొనబడినది.

డి. జి. పుం. వర్మ.

మస్తికము. సం. విదా. అ. అ. అ. మస్తికలు
ప. మ. ది. (సాలము).

పెద్దతండ్రిమ్ము. పం. వి. ఆ. న. సాంఖ్యమునకు
సంబంధించి ఒక ప్రావముతో గూడిన సిద్ధాంత
ము.

మహాప్రూర్తి. గం. వి. ఇ. (ప్రతి). అణువది సంచ
స్మరములు నిండుగా.

[illegible]

షష్ఠ్యనుశ్చిము. ౧౦. కి. ఆ. ౩. అనువదియేను.
కలిగి యామయము: ౩ దాన: ౩౦ది యేనుగు.

పన్నెండుగాజుని, పం. వి. ఈ. స్త్రీ. అనువని
 'నా బసముల పేరము.

మస్తి హామీనము. శం. వి. ఆ. పు. ౧. ఆది
 జన్మస్థమయస్సాల యోగం. ౨. ఒక విధ
 బైబిల్.

షష్ఠము, పం. విదా. అ. ఈ. అ. అటవది.

పెన్నానగర్ము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. ఆజినపాల
 ౨. గాజుకు బిచ్చ గాజు కల్గింపబడు పంట మొద
 ౩. గువాని యి కలి ఆజినపాలు.

పన్నానైకాలము. సం. వి. ఆ. పుం. ప్రాయ
శ్రీమదాచార్యుల వారి కృతిగా
ముద్రపటము.

మ. పి. సె. వి. ఈ. స్ట్రీ. ఓ. సిఘలలో నాటవది.
- ౨. (నాక్కిరణ) క్రిందవీక్షి. ౩. ౧౬ దివ్యమా
సిక్కిలలో నోక తెయ్యున కాన్యాయరూప మున్
ర. ప్రసవించిన అనననాడు పూజింపబడు
దేవత.

మహారు. హి. వి. పట్టణము. శ. ర.

షహసానువు. సం. విజి. ఉ. ఉ. ఉ. క్షమా
పూర్ణము. వి. ఉ. పుం. గి. సెమలి. లి. యజ్ఞము.

ਮੈਂ

స్వా. హిం. వి. ఓ. రాజు. అ. చదరంగము నందలి
యొక్కయొక్క.

సాంస్కృతికము, సం. విజ్ఞ. అ. ఈ. అ. ఆయు
ఆవరణములచే నాచ్ఛాదించబడినది.

సాంస్కృతికము, సం. విజ్ఞ. అ. ఈ. అ.
ఆంధ్రములకు సంబంధించినది.

కం. నానావిధసాహిత్యములు నాచు పుష్పావళి
మొపును. ఆము. ప-౨౦౧.

శాస్త్రము, గం. వి. ఆ. పుం. యి. మధురాది
రసము. నె. రి. క్రి. అను సూక్ష్మతో శూద్రుని
చోప్యము.

గీ. కాక పాక రి నా వః పాద బిములు. కాశీ. IV-౧౦౯.

సాక్షాదము, సం. వి. ఆ. పు. ౧. సప్తస్వరము
 లగా నేవేని యాణు స్వరములగు నాగము.
 ౨. గానిము. ౩. భావము. ౪. మిథ్యా మున్నగు
 తిరుబిందములు.

సాక్షివిమలేశ్వర, సం. వి. ఆ. పుం. మిగాయి
మొచ్చు గు తిను బియ్యముల సమ్మత వాడెను.

సాక్షాత్కారము. పం.పి.టి. పి. రి. ఆ-లగుణముల
సమాహారము. (విశ్వగర్భము, వీర్యము, యశము.
శ్రీ, భూమి, జైరాశ్వము అను భగవంతుని
పద్మరాముల) అ. రాజు ప్రయోగింపవలసిన
అను గీతిసాక్షాత్కారము. (సంక, విక్రహము,
గూఢము, అపరము, వైభవము, అశ్రయము)
3. అను రక్షణ.

సాక్షాత్తుడు (ప.సం. వి.అ.పుం. కుమార స్వామి.

సాంస్కృతికము, సం. విజ్ఞ. ఆ. ఆ. ఓ. ఆయు
సేవల కొరతలూ వచ్చునది. అ. ఆ-అ నెలల
వయసు కలది.

పావు. ఆం. వి. అంగడి, మకాణము.

పావము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. అటవడి.

పి

పి.కారీ. హిం. వి. వేటకాడు.

పి.కారు. హిం. వి. వేట, సంచారము.

పి.ద్దుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. విటుడు.
అ.కాముకుడు. 3. ఇచ్చవచ్చింట్లు తిరుగువాడు.

ప

పాడు. సం. వి. ఆ. పుం. విద్వాంసుడు

పారుపు. హిం. వి. ఆరంభము.

పాపు. సం. వి. ఈ. పుం. ప్రసవము.

పే

పే.ధము. సం. వి. ఆ. పుం. నివే.ధము.

పై

పైరు. ఆం. వి. విహారము.

పో

పోకు. హిం. వి. అందము, విలాసము.

పోడస్తు. సం. విణ. త్. తీ. త్. అటుపండ్లు
గలది.

పోడశము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. పదునాటవడి.

గీ. సంధవింతు కిట్టు పోడశంబుదాడ భార.
అను ర-౧౨౬.

వి. ఆ. న్. త్రి. పదునాటు.

పోడశ (శి) కము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. గి.
పదునాటుభాగములతో గూడినది. ౨. పదునాటు
విధములై నది.

పోడశకశలు. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. చంద్రుని యొక్క

పదునాటు వన్నెలు. (ఆమృత, మానద, పూష,
కుష్ఠి, పుష్టి, రతి, ధృతి, శశిని, చంద్రిక, కాంతి,
శోభనీ, శ్రీ, ప్రీతి, అంగద, పూర్ణ, ఆమృత)

పోడశభుజ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. దుగ్ధాదేవి.

పోడశమాతృకలు. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పదు
నాటుగురు మార్పిడేవరిలు. (గౌరి, పద్మ, శచి,
మేగ, సావిత్రి, వియ, జయ, దేవసేన, సృగ,
స్వాహ, కాంతి, పుష్టి, ధృతి, సుష్టి, కలదేవరి,
ఆత్మిదేవరి.)

పోడశాంగము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧౬ భాగ
ములు కలది.

పోడశాంగులకము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. పదు
నాటుగురుముల వెళ్ళునది.

పోడశాంఘి. సం. వి. ఇ. పుం. పేరి.

పోడశాంగుపు. సం. వి. ఈ. పుం. శుక్రగ్రహము.

పోడశాద్వి. సం. వి. వ. పుం. శుక్రగ్రహము.

పోడశానంతము. సం. వి. ఆ. పుం. శంఖము.

పోడశి. సం. వి. న్. పుం. అగ్నిప్రేమకూగ
భేదము.

పోడశోపచారములు. సం. వి. ఆ. పుం. పదు
నాటుభేదములైన సేవలు. (ఆనాహారము, అని
సము, పాద్యము, అర్ఘ్యము, ఆచమనీయకము,
ఆభిషేకము, వస్త్రము, యజ్ఞోపవీతము, గండము,
పుష్పము, సూపము, దీపము, నైవేద్యము, తాం
బూలము, ప్రదక్షిణము, నమస్కారము.)

పోడశాస్థానము. సం. వి. ఆ. పుం. తాంత్రిక
గ్రంథములతో శరీరమును స్పృశించు నాటు
విధములు.

పోథాముఖుడు. సం. వి. ఆ. పుం. దుమార
స్వామి.

పోదస్త్ర, సం. వి. ఆ. పుం. ఆటు దంశములు చేసివ కోడె.

ప్ర

ప్రసన్నము, సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. కాంతి.
సం. వి. ఆ. పుం. ర. శుభము.

ప్రసన్నము, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.
(ప్రసన్నము)

క్రి

క్రియనము, సం. వి. ఆ. ప. ఓ. ఉమ్మి వేయుట,
ఉమ్మియుట, ఆ. ఉమ్మి. (రూ) క్రియనము.

స

స. ఉధ. ౭క యక్షము.

ఆప. ఓ. మా. పూర్వపదమును 'మా' శబ్దము
నకు జబ్బుకొనిన విశ్వాముగాని, అవ్య
యాభావమున నిష్క్రముగాని ఆదేశముగా వచ్చు
రూపము. (ఉదా. - పుష్కరము, సకర్మము,
సస్పృహము, సచక్రము) అ. సమాశశబ్దము కు
జబ్బుకొనిన మా. యున పూర్వపద మగు పుష్క
ఆదేశముగా వచ్చు రూపము. (ఉదా. - సజాతి,
సగోత్రులు మొ.)

సం. ఇది సంస్కృతమున 'మ' అను నాపస్తంబము
నకు హల్లు పరిమగుచో మకారమున కింహస్వ
రము వచ్చి రూపము. సంస్కృతవిశేష్యములకు
మంతుర్యపుడు 'మిక్కిలి' యనియు సంస్కృతి
క్రియో మంతుర్యపుడు 'చక్కగా' అనియు
వర్ధమవచ్చును. (ఉదా. సంరూపము; సంస్క
ధము; సచక్రము (క. రి.)

సంక. పి. (సం. శంకా.) శంకి; సంశేపము.

క. ఆ. ధ. వచ్చెను నీ ముక్కానా దిప్పాని
పుట్టినిగ్రానా గుండ్రై సంకలేక పెద్దయ్యె,
గాసిం బెట్టె..... (భార. శ్రీ. ౨-౫౬)

సంకటపడు. మి. ఆ. క్రి. (సంకటము + పడు)

౦. ఇటుకటపడు.

వ. అజండు గంబులు స్పృశింపడు సంకు సం
తాంబు వెంగి-మృగం బిక్కింపై యూగవు
వోవని యటెన నెద్దేవుండు సంకు పడె సం
హర్షకారము విచారంప (భార. కాం. ౫. ౨౦౩)

౨. వాధపడు.

క. తియ్యని నడిగిన నీడని, జలలాదగల
కెళ్ళు నేడు సంకటపడనే. (ఉ. హరి. ౨-౭౭.)

సంకటపడు (వలుచు) మి. ప. క్రి.

(సంకటపడు) వాధించు, పీడించు.

క. దపపల లాడునాం గాడెనా, క్షపణకునిం
జూచి బుద్ధియుమి సిద్ధపమహరపానం
దీ, చపలనీకం ప్రాప్తచేసి సంకటపడచెన్
(ప్రహర. చం. ౩-౬౦)

సంకటపాటు. సంకటపడు, వాధ.

క. అటుగావున నేనిపుడా, టిక్కెర వరసపంబు
సంకున ముత్యెట షేడెనాచ్చునుం,
కటనాట పిగింప మిమ్ము గలు నలంకెన్.
(చంద్రా. ౩-౦౩౨)

సంకటపెట్టు. మి. ఆ. క్రి. ౦. వాధపడు, పీడించు

నీ. నమడెన్ పెట్టులను చేటి, పుట
పాపలు. గోళల ప్రాహ్మణ్యము సంకట
పెట్టుండెను. (భార. కాం. ౩-౦౨౨)
అ. మన్నిము గలిగించు.

నీ. హిమవత్సరంబునం దేని లోకానానాదీమై
మహాతప మోచునంప. గోవులుట్ల నేలను పెడి
తె గిన్, కటపెట్టిన బంక గడ్డి (భార. ౫-౨౩౩)

సంకటము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. ఇటు

కైచి, అల్పవకాశము గలది.

మ. జవరా లోర్లు ప్రియోపనాయకభూషం
శ్లేషలీలుఖవ్యవసాయంబు సమాన సంకట
మునం బ్రాప్తించి కైకొంచు ... శృంగ.వై.
౬-౬౪.

౧. చొరగానిది; ప్రవేశించ శక్యముకానిది.
౩. నిండింది; పూర్ణమైంది.

వి. ఆ. న. ౧. ఇరుకు కనుము, కెంచుకొందలు
సంకు త్రోవ, ఇటుకుంచు త్రోవ. ౨. కష్టము.
ఆపద.

గీ. గదములు ముందుగగదలు పీఘంబులు మారి
సంకటములు ముందటిల్లు. శివభర్త. ౧-౧౬.

౩. సమృద్ధము.

గీ.... ముఖసంకటము ఘనము. శివభర్త. ౫-౨౩.

వ. జరకులు పైకింపై యతఃసంకటంబున
నికెందేసెనో నిముఖంబుల వచ్చుచున్నది....
శివభర్త. ౫-౨౪.

సంకటి. వి. (౩. చ.కటి) పండిన కాగిండి లోన
గుండి, చిక్కగాఁ గాచిఁ జంబలితోడ.

చ. దివిమున కెట్టిపాటుపడి తెచ్చి యిదంగ
గుడి ప్రాప్తం, కటి తిటి వెన్నుమట్టిలు
కంకటివైబవలింటినిద్రలున్. (శుక. ౧-౩౩౮)

తే. తెచ్చి సుఖమతియను నామధేయమున,
పఱిగు ప్రయతాలిచేతి కేర్పడఁగనియ
నాదెప్పంబు సంకటి యబలియను, చేయ
నమరెయివేళ జూసెని పోవ (హం. ౪-౩౨)

చ. కాగుల సీగు మజ్జనం, బు కమంచి దేవ
తల పుట్టమొంగును బొడ్డిగిన్నెలలో, నును
దుగు రాగి - కటి తోడగు లదు శభక్తి
జూపునన్. (శుక. ౬-౩౩౫)

గీ. కడదండి పనిఁబండి కాచి చేమిఁజెట్టి
యెఱుంగకుండగబట్టి యుట్టివొట్టి, కోర్కెను
కటి తోడఁగూడు నీట్లడి జుగు నెరపక బంటు
బానిసల బనిచి. (తే. పంచాం ౪-౪౧౪)

౨. కష్టవిశేషము, కష్టనామము పట్టము తద్వి
శేషముగుఁడోప సంకటి. (ఆం ప. పా. ౮౭)

తే. గీ. ఆమ కలగల్గి సంకటి తమదొట్టై, వేట
పొట్టజన మిరుపసిండి పెరిక, లాడికముగ
బొక్కి దగదీరఁబడిఁ కోర్కె, గఱిచి కాటుల
గెల్పు రక్కాముకోర్కె (పల్లవి ౧-౧౩౨).

తే. గీ. ప్రాప్తమఁగంగ నిలుఁజేరి పెద్దతెలను
దెట్టుసంకటి పెక్కుమఁబొట్టనిండఁ జెప్ప
కాల్గవగుక్కి వైఁజేరి గుఱు; లిదును
నిదించు నారెడ్డికొడుకు లేని (ఉత్తర
హాశ్వం. ౪-౧౩.)

సంకథ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సాధాపణము.

సంకథనము. సం. వి. ఆ. న. పరస్పరకథనము-
లెన్నగాఁ (కథామయ) జెప్పట.

సంకపుఁబూస, వి. శంఖపు చిప్పతో చేసి
పూ.

సంకము. వి. (క. ౧౩) శంఖము.

ద్వి. కలయఁగఁజెప్పల నకంఠుఁ బూసఁగఁ.
(పండితా. పర్వ. ౨౪౦)

(ఇది శంఖపుఁబూ న అనియుఁ బదార్థము)

సంకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మిశ్రమ
వర్ణములకు మూలముగా భర్తవిగ్రహమునై అంత
ర్నవాహము. ౨. పదమొనగి ని కిరాయికి.

వ. కిరూర కట్టా కాకుండును సంకుమన పంక
సంకరముగఁ భింపసరపుచ్చుత్త శంబుల నలంకి
రచి శివభర్త. ౨-౧౨.

గీర శ్రీర న్నాయమున భిన్నమునైన అంక
రము లొక్కచోఁగలయును. ౪. అలంకార
విశేషము. ౫. అప్యశ్యస్పర్శము వలం
గలిగి అపాశుద్ధము. ౬. మంబుల చిట చిట
౭. చీపురుతోఁమడిచిన పెంట.

సంకగణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. కిలఘట,
దగ్గరగాఁజేర్చుట. ౨. అకన్నంబుట, లాగుట.
౩. దున్నుట. ౪. హాస్యముచేయుట.

సంకర్షణము. సం. వి. ఆ. పుం. బుర్రామఁడు.

సంకలన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ప్రాగుచేయుట,
ఏకరాశి చేయుట. ౨. సంబంధము, సంధ. ౩.
సంఘట్టము. ౪. కలియుట ౫. (గణిత) కూడిక.

సంకలనము. సం. వి. ఆ. న. సంకలన.

క. ఒంకార మగ్నిశశి పితృ, పంకనభవవాయు
పద్మిబాంధవివిజాల్, సంకలన మెసగు
నపవీ, తాంకముననె సూక్రమునకు నధ
నైవంబుల్. విజ్ఞా. కాం. ౧-౨౯.

సంకలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కూడఁజెట్టుట.

౨. కలుపుట. ౩. సమకూర్పుట.

సంకలిత. సం. వి. ఆ. పుం. (గణిత) మొదటి
తెక్క.

సంకలితము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. ప్రాగు
చేయుటచేసిది. ౨. కలుపఁబడినది. ౩. బలత్కా
రముగాఁ బట్టుకొనఁబడినది. ౪. చేర్చఁబడినది.

క. సంకలితోదయరక్తిశ, కాంతుఁడు శోభిల్ల
భీమ. ౨-౪౦.

౫. మరలఁ బొందఁబడినది. ౬. ఆ. ఆ. ఆ. ౧.
కూడిక; సంకలనము. ౨. కూడఁగా వచ్చిన
అభిము.

సంకల్పితైక్యము. సం. వి. ఆ. న. (గణిత)
నిర్ణయ భాగ్యపరంపరల మొత్తములను గూడిగా
వచ్చిన అభిము.

సంకలియ. వి. (సం. శృంఖలికా) సంకలె,
కాన్తకుఁడై మెగులును; గోలను; చేఱ.

చ చోరతతి కన్నల నొప్పి తిమలు గొంగ
బారుల పెనఁగాలి సంకలియ గ ప్రసిపుష్ట.
భా. రా. యుద్ధ ౨-౪౩.

చ. అలవి యెటుంగ నేరక దళాసుడు లోకి
మతోడి వానిఁగాఁ దలచి జితాభిలాషుఁడ
దఁగదా యని నచ్చికదఁగి వచ్చిసంకలి
యకుఁ జొచ్చె. నిర్ణయ. ౭. ఆ. ౬౫.

గీ. సంకలియఁజెట్ట వచ్చిన శంక లేక. దశ. మ.
౬ ఆ. ౧౪౩.

ద్వి. ఆపర్యతముఁ గృష్ణుఁడగ్గోధనంబు నాపర్యాయును
దమ్ము నణఁగింతు నేను, అనిపేర్చి విలయకా
లాంభోధరములఁ గనఁగొని కాన్తసంకలి
యల మాడ్చి. సిం. భాగవతము. ౨ ఆ. ౩౨ పు.

సంల్పజన్మడు. సం. వి. న. పుం. మన్మథుఁడు.

సంకల్పజుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మన్మథుఁడు.

సంకల్పము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మనోనశ్య
యము. ౨. ఉద్దేశము; లక్ష్యము; ఆభిప్రాయము
౩. కోరిక; ఇచ్ఛ.

క. వడిఁ జక్రంబున నైచిన, నడుమన గురునంద
నుండు నజకంబుల్లాం దెదలిన నరుంక
ల్పము, వడువునది వమ్ముగాఁగ వసుధాధీశా.
భార. ప్రోణ. ౫-౭౧.

౪. తెలఁపు; భావన. ౫. మనస్సు. ౬. ఒకకర్మ
మాచరించుటకు ముందు చేయుప్రయత్న. ౭. ఉద్దేశ
కార్యమువలనఁగలగు ఫలమున కడుగు చూపు;
ఫలనిరీక్షణము. ౮. ఆలోచన. ౯. భవితోఁ
గూడ నేకచింతై వచ్చుచుండుమునున కెఱుఁగుచు
చేయు ప్రకటన.

సంకల్పయోని. సం. వి. ఇ. పుం. సంకల్ప
అన్మయ; మన్మథుఁడు.

సంకల్పరూపము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. మనో
నిశ్చయ రూపమైనది. ౨. ఇచ్ఛానరూపమైనది.

సంకల్పించు. సం. న. శ్రీ. తెలఁచు; ఎంచు; సం
కల్పముచేయు.

వ. అన్నిప్రవర్తనంబు నియమింపజే యాధిపాతపతి
భార్య యుదకూటయు సుకీలయుఁ గావలయు
నని సంకల్పించి .. మిత్రకామేష్టి మునస్సు
మార్క. ౫-౨౦౦

సంకల్పితము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. ఉద్దేశ
కంపఁబడినది. ౨. నిశ్చయింపఁబడినది. ౩. తెలపఁ
బడినది; భావింపఁబడినది.

సంకసుకము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. చు
చలము, ధైర్యము లేనిది. ౨. నిశ్చరముకానిది;

సంజ్ఞాస్వరూపమైంది. 3. దుష్టము; చెడ్డది. ౪. మర్మ
లము; బలము లేనిది. ౫. సంకీర్ణము; సాంక
ర్యము నొందినది. ౬. అపవాద కలము.

సంకారము. సం. వి. అ. పు. ౧. వీరపురంజన
దుడిచినపెంట; అపకరము. ౨. అగ్నివ్యాస
చటచటాత్కారము.

సంకారి. సం. వి. (వ. టి. వ) ౧. సంకర
మైంది, కలసిపోయింది, ౨. భిన్నజాతిస్త్రీ
పురుషుల పలు జన్మించినవాడు.
సంకీర్ణజాతివాడు. వి. ఈ. స్త్రీ. క్రొత్త గా
జేయబడిన కన్నె.

సంకాశము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) (సమా
సాంశము) ౧. సమామైంది; పోలింది.

క. రాజ్యకరతలవి, ప్రాజితవంతీర గౌరవ
సంకాశ వార. ౫-౨౦౯.

సీ ధవళాంకు సంకాశ దశనవిర్యస్వప్నా
సముదయం బతుల దంతములుగాగ. చిత్రభా.
౨-౧౫౮.

సమీపమం దున్నది. వి. అ. పు. ౧. రూపము,
అకారము. ౨. సామీప్యము, సన్నిధి.

సంకిలము. సం. వి. అ. పు. కొలపకట్ట; కొల
కచ్చు.

సంకిలి. వి. శృంఖల. గీ. జనుల సంకిల్లు కడిగించి
పనిచేసారు. కా. ౪-౬౨

సంకిలియ, వి. సంకల.

గీ. పుష్కలావర్తకాదికాంభోధరముల సంకి
లియ బూడ్చి తెప్పించి సత్సరమున. హర్.
౨-౧౫.

వ. బడలిక యుడుగఁ గూర్చితేది పేరేయగు
విడిచిననామ బురదకై నేలమూగి జమ్మి
కలఁబడిన సంకిలియల పాలుపుగల సుమ్మెద
కదుపులు. అచ్చ. తె. భారవి. 3. ఆ. 3౮ పు.

సంకీర్ణ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒక విధమైన కఠినప్రశ్న.

సంకీర్ణజాతి. సం. వి. (ఇ) ౧. భిన్నవర్ణముల
వాడైన కల్మషండులకుఁబుట్టినవాడు. (సంకర
జాతివాడు) ౨. భిన్న జాతి జనువులకుఁ బుట్టి
నది. (కంఠగాడివ)

సంకీర్ణము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. బహుజన
సమ్మర్థము నిలుకై నది (స్థాయి) ౨. వివిధము;
వానావిధమైంది. 3. వ్యాపించినది, వ్యాప్తము.
౪. భేదము కానరాకుండఁ గలిసింది.

మ. జలకంబాస్ప. విభాతిఁడైట్టి కటి గుంజాల్కి
సంకీర్ణ మేఖల బంధించి ... శ్రీ కాళహస్తి.
3-3౨.

౫. మడించినది. ౬. సంకర జాతియందుఁ బుట్టి
నది. ౭. స్వచ్ఛముకానిది. ౮. అస్వచ్ఛవార్ధము
కలియుటచేఁ జెడినది; అపశుద్ధము. వి. అ. న.
కష్టము; అపవ. వి. అ. పు. ౧. మిశ్రరాగము.
౨. భిన్నజాతిస్త్రీ పురుషులకుఁబుట్టిన జాతి.
3. మదపుజేయగు.

సంకీర్తనము. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. పొగడుట;
స్తోత్రము చేయుట ౨. దేవతాగుణములను గానము
చేయుట. 3. భగవన్నామము పలుమా గచ్చుం
చుట. వి. అ. న. సంకీర్తన.

సంకీర్తింను. సం. స. క్రి. ప్రకంపించు; పొగడు.

వ. నేనుబంధనాద్రిప్రసంగంబులు సంకీర్తించు
నంది మాగధాదుల స్తుత వచనంబు జెరయ....
భా. గా. యు. ౨౬౦౮.

సంకు. వి. ౧. శంఖము. (త. చంకు. క. సంకు)
(సం. శంఖ)

గీ. బాలుపుట్టువు చిందము సంకు బూరగొమ్మకం
దగు శంఖమ్ము ఆం. ప. అచర. ౪౮

ఆ. పాండుశుకులు వాసిబలము నొప్పి యొప్పి
సంకు లొత్తి. భార. భీష్మ. 3-౪౩౧.

ద్వి. కంతు సంకున బొమ్మ గట్టి గళము.
హరిశ్చ. ఉత్త. 3౬౯

తే. గీ. సుగువు లద్దంబు పాలు కప్పరపు బూడి
సంకు తిక్కలు మంచు నీరింకు మొగులుదన

యసంబున కెనగాక పెనుపు డింప, వెలసెన
మృన్నతాలుపు వేల్పుతేడు.

అ. రా. యుద్ధ. ౫౮౨

తే. గీ. సంకు జగివాడు వలకేల జంకవాడు,
చాత్రమగవాడు వెలిబూది పూత్రవాడు,
మిక్కుటంబగు మక్కువ నొక్కవాడు,
దవరగలలోన మోగిలగ గన్పొనగ నయ్యె.

అ. రా. బాల. ౧౩

సీ. పాపవా నకిటికి బట్టిరసంకును నామడి బధను
విసంగ శేసి రాజవాహన. ౧-౩౬

(చెవిటికి బట్టి సంకు = నిష్ఠూము) (ఇట్లే చెవి
టికి సంకుడిట్లు. సుమతి. ౬౫)

అ. శంఖవలయము.

సీ. కాన్డ మున్నద మాడు కట్టు నున్ననము
సేయంగ సంకుల నాహు లందవెడల.

భార. వివా. ౧-౨౨౮

౩. 'సంకు' అను పూ. నీని చెవుల ఆధరణము
లుగా దాల్చును.

వ.... చెవుల సంకులులో సంక భుజంబులు కొంకి
నిగలు గాలి మప్పలులు నొప్ప....

ఆము ౪-౩౫

౩. అంసు.

తే. చేనివ శ్రీంపుణిడితోడి చిక్కిటాది, చాయ
వలెవాటు దుప్పటి సంకు దోప, గాచిలుక
తేజనెక్కడు రాతనంగ, జక్కిడిర ముప్ప
త్తింగ జవవిధుడు. సారంగ. ౧-౭౯

సంకుచల్. సం. శక్తి. సంకోచమునొందుచున్న
మడుచుకొనుచున్న.

గీ. ప్రకట మందాక్ష సంకుచస్థిణముపై యొర
గముల యొద్దెగిసి యయ్యుల్లిపాక్షి యాన
ధుర్యులు గడియించి రివసిభజల గాలమలి
దమ్మి బాసి చెంగలువ బోలె.

శృం. వై. ౫-౩౧

సంకుచించు. సం. అ. క్రి. సంకోచము నొందు.

తే. గీ. గుండరత్వమునకు జోటిచ్చి తా సంకు,
చించె ననంగ గడుగ గృశించె నడుము.

కవిక. ౧ ఆ.

సంకుచితము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) ౧. సంక్షే
పము చేయబడినది, తగ్గింపబడినది. ౨. మూడి
గినది, మడుచుకొనినది. ౩. మూసికొనినది, క
సింపనిది. ౪. నిద్రించినిది. (వాచ.) ౫. కిప్పు
నది.

సంకుటారు. (√/సంకు) వి. శంఖపుణి జిహ్వతో
చేసిన చెవిరగ, ఒకవిధమగు కణ్ణాభరణము.

సీ. కణ్ణాభ్యంతరములై గమపట్టు సంకుటారులు కృష్ణ
పక్షతారల మాసింప. చిత్రభార. ౩-౧౨౫.

సంకుమదము. సం. వి. ఆ. పుం. శివాజి.

క. శరిమృధజాతమాక్రిక, ప-కరమును పంప
మదము ఫలములు వింజా, మరలు మృగిమద
ముగ గప్పర, సిరిమున్ గొని వచ్చ నొక్క
చెం చయ్యెడకున్. చిత్రభా. ౩-౧౧౬

సంకులజంగాలు. వి. శేవాలయములందు శంఖము
లూచు జంగములు,

సంకులము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) ౧. కలవర
పడింది. తొక్కుపడింది, ౨. నిండింది; పూర్ణము

సీ.... భృంగంగ వాభంగచంగీపరిపాకముంకార
మాధురీసంకులంబు. శివసమ్మతి. ౨-౫౦.
౩. క్రమము లేనిది. ౪. పూర్ణోద్భవవిద్య
మైనది. ౫. సంకీర్ణము. ౬. ఆ. న. ౧. గుంపు,
సమూహము. ౨. దొమ్మిగులుదము. ౩. అనంగు
మైన సంభాషణము; ౪. పూర్ణోద్భవ విద్యమైన
ప్రసంగము.

సంకులాడు. వి. శంఖకుడు.

సంకువట్టు. అ. క్రి. శంఖ మూడిట్లు లూచు.

సీ. చేసంకువట్టుచు జిగుపలు పెడకును. దశకు.
౬-౧౫౭

సంకుపు. సం. వి. ఉ. శ్రీ. శివాజి పల్లి.

సంసూజితము, సం. వి. ఆ. న. చక్రవాకపక్షి
ధ్వని.

సంకెల. = సంకలియ, సంకలి, సంకలియ, (సం.
శృంఖలా, శృంఖలికా. క. సంకల. త. సంకలి.
మల. సంకల) వి. అపరాధుల కాన్డకుంట్రు
నిశప గొలుసు.

సీ. శృంఖల నామము చెలగు సంకెల యు ఆం.
భా. ౨-౧౯౫.

... సంకెలనంగ శృంఖల మలరు ఆం. ప.
చర. ౧౦౫.

వ. నందగోపునిం బట్టి బెట్టివలుగాఁ బెక్కు
సంకెలలం బెట్టుండుచక్కినగోపకులను
దలలు గోసేదైవుండు. హ. పూ. ౮-౧౩౧౦.

చ.... ఘనాఘము వాచకాక్షకుం బలిపుండాల
యాధ్రములభంగినె సంకెల బాన్పెనో య
నన్. ఆము. ౪-౮౪.

క. తెరవరులకాలి సంకెల, యదుపంచెన్ వాని
కాల మాభిలంబై. రామ. ౬-౩

సంకేతకము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సమ్మతి,
అంగీకారము, ఒడఁబాటు. ౨. నిర్ణయము,
ఏర్పాటు. ౩. కలయుటకు నిర్ణయించుకొన్న
చోటు.

సంకేతకుండు, సం. వి. ఆ. పుం. కలయుటకయి
సంకేతము (నిర్ణయము) చేసిన కామకుండు.

సంకేతగృహము, సం. వి. ఆ. న. కామకులు
కలుసుకొనుట శేర్మణిచొనిన స్థలము. (ఇట్లే
సంకేత నికేతనము. మొ.)

సంకేతనము, సం. వి. ఆ. న. ౧. ఒడఁబాటు,
నిర్ణయము. ౨. కామకులు కలసికొనుట శేర్మ
ణుచుకొనిన స్థలము.

సంకేతము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మనోగత
భావమును బెలుపుటకుఁజేయు హస్తాది చాతురము;
౨. స్వ. అర్థమును బోధించు శబ్దగతశక్తి
విశేషము. (అభిధాశక్తి)

క. ఆదిమసంగోగ్రహ, నామము విస్తృతము
లగుట....కళా. ౮-౧౮౫.

౩. సమ్మతి అంగీకారము. ౪. గుఱుకుఁగూచించు
చిహ్నము. ౫. నాయకునిచేఁగాని నాయకచేఁ
గాని చేయఁబడినయేర్పాటు. ౬. నాయకానాయ
కులు కలయిక శేర్మణిచు కొన్పట్టము.

వ....సంజ కడంచానునొడిచిన సంకేతంబుల సం
దేశ.... ముచ. ౩-౨౮.

౭. నిబంధనము, ఏర్పాటు.

వ. హుంకారణీ మహాశబ్ద విహారసంగో భవ
సంబును భీమ. ౨-౧౫.

౮. (వ్యాక) లఘువివరణమునకై యేర్పఱచిన
సంజ్ఞ. ౯. పేరు; సంజ్ఞ. ౧౦. తెలుపుట.

సంకేతించు, సం. ఆ. క్రి. ఏర్పాటుచేయు
(గుర్తుచెప్ప)

క. వెఱవక సంకేతించిన తెలుగున నయ్యెడకు
నగుగు పంపు నొకో కొండలఁబెచ్చి నొకో
వెడలై యతిముఱి వెలిపుచ్చు నొక రహ
స్యం బెఱున్. భార. విదా. ౨-౨౭౭.

పై గేయ కామిసంఘాతము మగమొకఁడైన
కడుపులు కగ సంకేతించి నట్లు చక్రము నాతొ
కంబునకు నరుగుఁ బ్రతిపఱ్ఱాసిన్. ఉ.
హరి. ౩-౧౫౭.

వ. అని యిట్లాడేపు దివ్యమహిమ లన్నియు
మున్నరేకవిధంబుల వినికెంతటి యద్దవి
విశ్వంచలంబగు నిశ్చయంబున నిరపోహ
త్వివృద్ధు నిలిచె గృహంబు నటమున్న సంకే
తించినవాడు. గావున నపుడు సమ్మతగూడ
వచ్చిన బలదేవుఁ యెఱింగించి
హరి. ఉ. ౩-౯౧.

సంకేతితము, సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. సంకే
తముఁ (అభిధాశక్తిచే) గలిగింది; వాచ్యము.
(అర్థము) ౨. పొలువఁబడింది. ౩. అంగీకరింపఁ
బడింది. ౪. నిర్ణయింపఁబడింది.

సంగోచనము, సం. వి. ఆ. న. ముడుగులు
ముడుచుకొనుట.

సంకోచని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సోమకు
ముడుగు చెట్టు | ఆర్తిపత్తి చెట్టు |

సంకోచవిశుసము. సం. వి. ఆ. స. కుశుమపువ్వు.

సంకోచము. సం. వి. ఆ. పు. రి. ముడుగులు
ముడుగులు నుట. 1. సంగ్రహ పలుచుట; సం
క్షేపము. 3. భయము, వెజపు, జంకు.

గీ.... కొం పంకోచ మంద నాకొమ్మ తెలుగు గని
సోలగి పోయె నొక నెపంబునను మంత్రి.
కళా. ౮-౧౭౫.

ర. మాయుట. ౫. బంధము కట్టుట. ౬. ఒక
జాతి చేప. వి. ఆ. స. కుశుమపువ్వు.

సంకోచిందు. ఆ. క్రి. . జంకు, వెనడియు.

కా. శైలారణ్యభాగినియన్ గోపత్యంబున
నందునున్ మనకు సంకోచింపఁగా నేటికెన్.
భాగ. ౧౦. పూ. 2౦2.

మ. కుశుదంబుల్ వికసింపఁ గోకములు సంకో
చింపఁగామి ప్రసాది మనంబుల్ దిలకింప
నదైకలు తెల్పింజెడి గాణింప. ద్వి. ౨-౨౫
౨. ముడిచితియు, సంకుచితముచేయు.

వ. మహీధరసన్నిధింబగు తన గాత్రంబు సం
కోచించి యగుమాత్రచేపంబు దగును
భా. రా. సుం. 2౧.

3. జనమానిసు.

క. ఇంకిని జలములు గలికిన, నింకొక్కియగాధ
నరిసి నిడిసం బాణున్, సంకోచింపక మము నీ,
య. కలి నాపుటకు నీవ యున్నద సందున్.
పంచ. వా. ౧-౨౨౨.

సంక్రందనము. సం. వి. ఆ. పు. ఇగ్గునము.

సంక్రమణము. సం. వి. ఆ. స. రి. చక్కగా
నడచుట. ౨. కలయుక; కూసుట, ఏకమగుట.
3. మార్గము. ర. వంతెన మొదిలగు నిలిచిపో
నము. (విల్వపూ) ౫. మూర్ఖులకి నొకనుండి
మఱియు రొకనొక బ్రవేశించుట. ౬. లోకాం

తిరగమనము, చావు. (విల్వపూ) 2. మకర
సంక్రమణము.

సంక్ర (క్రా) మము. సం. వి. ఆ. పు. రి. సహ
గతి, ఏకముగాబోవుట. ౨. మాటుట; మార్పు.
3. సూర్యాదిగ్రహము లొక రాశినుండి మఱొక
రాశికిబోవుట. ౪. ప్రయాణము చేయుట.
పుం. ౩. రి. మర్దమ మార్గము, సందుత్రోవ,
ఇలుకుదా ౨. నేరువు, అనకట్ట. 3. కార్య
సాధనోపాయము, ఉద్దేశించి కార్యమును సం
పాదించు సాధనము.

సంక్రమించు. సం. ఆ. క్రి. మారణము, ప్రవేశ
ించు.

ఆ. ఆగుణ మయ్యగు సంకుణతా వాస్తవ బాంధు
వక్షరము పశ్యతిగుణము సంక్రమించి భార.
కాం. ౬-౧౭.

ప్రాపించు, చేసు.

గీ. అభిలకాలంబు నొక ప్రవాహంబుతోడ,
భీమలింగంబు నేవించి దెరసిజేమ మొరిసి
మది నలు పాతాళ మెరసి హంసప్రసాదపు
మన్నెను సంక్రమించె. భీమ. ౬-౨౪.
3. కలయు ర. చాలు ౫. కలసివచ్చు. ౬. చెందు.

సంక్రాంతము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) రి. సంక్ర
మించునది, సంప్రాప్తమైనది.

నీ గరభసంక్రాంతకంధరవయాసాగర
హర్షరాజ కటక యుంగి దగ్గర. వార.
౧-౧౧౬.

౨. చక్కగా నడచినది. 3. మార్పుబడినది.
౪. ప్రసరించినము, ప్రతినిలింపబడినది. ౫. చిత్రా
పటమైనది; విన్నప్తమున ట్లు మాటలచే నెఱుప
బడినది. ౬. సంక్రాంతికినది. వి. ఆ. స. భర్త
వలన శ్రీకి సంప్రాప్తమై యున్నది.

సంక్రాంతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. రి. కలిసి నడుచుట;
కలయుక.

ఉ మహీధంబు గొన్నచమస్కరత్నైశం
క్రాంతి హృద్ధిచే మనఃకృత్రి సంతుక
పాణజూచుచున్. కళా. ౮-౨౦౦.

అ. ఒకయంశమునుండి మఱియొక యంశమునకుఁ బోవుట. సూర్యాదిగ్రహముల రాశ్యంతరగమనము. ర. ఇతరున కిచ్చికేయుట, అన్యనకుఁ జెందఁజేయుట. గ. ప్రతిబింబము, నీడ. ఓ. చిత్రము. ౭. ఆర్థము విస్తృతపడునట్లు చేయుట. ౮. బోధనాశక్తి. ౯. మకరసంక్రమణము.

గీ. శ్రాద్ధయాగగ్రహణ సంక్రాంతి మృశజాత, నూరికముల సంస్కృజాతి ముట్టి, నపుడు పుణ్య నదులయందును దక్కగా స్నాన ముష్టవారఁ జని దొనర్ప. విజ్ఞా. కాం. ౧-౫౫.

సంక్రీడనము. సం. వి. అ. న. కలసియాడుట, కూడియాడుట.

సంక్రీడించు. సం. ఆ. క్రి. ౧. ఆడు; కలసియాడు.

మ కే, కివిలాసంబునఁ దాండవారభటి సంక్రీడించుచున్నప్పుడు మ, క్షయహాంసంగపాలి నైవ. ౬-౯౯

అ. రథచక్రములవలె చప్పుడు చేయుట.

సంక్రీడితిము. సం. వి. ఆ. న. రథచక్రములధ్వని, బండిచక్రములధ్వని.

సంక్రోశము. సం. వి. అ. పు. దుఃఖించుట.

సంక్రీష్టము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. గాయ పడిది. అ. నలగఁగొట్టఁబడినది. ౩. మాసినది, కాంతిపడినది.

సంక్రీష్టకర్మము. సం. విణ. (చ....) దేవివైచమ కర్మముతోఁ జేయువాఁడు.

సంక్షయము. సం. వి. అ. పు. ౧. ధ్వంసము, సంపూర్ణ నాశనము.

ఉ. కావున గోళసంక్షయము గన్గొని యెల్లెడ నిర్మయందనై నీవును. భార. కాంతి. ౫-౩౮౮.

అ. పూర్తిగా వినియోగపఱుచుట. ౩. నష్టము; నాశము. ర. సమాప్తి; ముగింపు. ౫. ప్రపంచ నాశము; ప్రళయము.

సంక్షయించు. సం. అ. క్రి. నశించు; క్షయించు. గీ. కర్మములు సంక్షయించినకతన శివధర్మ. ౫-౮౫.

సీ. సకలసస్యంబులు సంక్షయించి నిమిత్తంబున జీవసంఘంబు నలిగె. వరా. ౭-౫౭.

సంక్షేపము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. రాశి చేయఁబడినది; ప్రాణుచేయఁబడినది. అ. సఙ్కోచింపఁ జేయఁబడినది. ముడుచుకొనినది. ౩. సం గ్రహ పఱుపఁబడినది. ర. తగ్గింపఁబడినది. ౫. ఆపఁబడినది; ఆర్థగింపఁబడినది. ౬. మిష్క బడినది; విసరితేయఁబడినది. (బాణాది). ౭. పట్టుకొనఁబడినది.

సంక్షేపి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కలిపి త్రోసి వేయుట. అ. సఙ్కోచింపఁజేయుట; సంగ్రహ పఱుచుట; విసర్జనము. ర. ఆకి స్మృతముగాఁజై బడుటకుఁ బొందియుండుట. ౫. ఒక భావము నుండి మఱొక భావమునకు మారుట.

సంక్షేపణము. సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. మిక్కిలి క్షీణించింది.

మ నిరా, కృతకీలుండగు నానుయోధనుఁడు సంక్షేపణంబు సేసెం గులం బరచిం జంపఁగఁగోప మాతె భార. కాంతి ౧-౮౬.

సంక్షేపణము. సం. వి. అ. న. ౧. కలిపి ప్రాణు చేయుట. అ. సంగ్రహపఱుచుట; విసర్జనము.

సంక్షేపము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. కలిపిత్రోయుట. అ. సంగ్రహపఱుచుట, సఙ్కోచము. ౩. సంగ్రహము.

క. సర్వము సంక్షేపంబుగ, నిర్వచయించితి నీకు నిర్మలబుద్ధిన్. సూరసంహిత. ఆ. అ. పు. ౧౦౧.

ర. సంగ్రహముగాఁజెప్పుట. ౫. విసర్జితుట. ఓ. తీసికొనుట. ౭. ఇతరునిపనిగో సహాయ పడుట.

సంక్షేపించు. సం. స. క్రి. సంగ్రహపఱుచుట సంక్షేపము చేయు.

సంక్షోభము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సంచలనము;
ప్ర. కంపము. ౨. చిత్తక్షోభము. కలత, కలవరపాటు
3. వ్యవస్థామగుట; కలకరింపడుట. ౪. గర్వము,
ఆహంకారము.

సంక్షోభిండు. ఆ. క్రి. ప్రి. ప్రి. పుష్టము, కలతపడు.
మ ... ఆ, కులమయ్యున్ గ్రహతారకాకులము
సంక్షోభించె నన్నేధియున్. భార. విరా. ౪-౧౮౨.

మ. ఒలియుండా సాబగుండు భావభరదర్పభాం
సుండై వచ్చినశృల సర్వాంగత సన్న నన్న
రసి నీచందలు గాకున్న నా, కులతంబొండు
నల్లమండము సంక్షోభింపగా నేనుగట్టు
కట్ట బుల్బులి గొల నేచిటులు గాకార
మేపారగన్. భార. విరా. ౨-౨౦౧

వ. వారాయుండు వరేణ్యుని నొక్కటి
నాత్పదంప నూహించి తనమనలు సంక్షో
భింపజేసి. వాచా. ౨-౧౦౯.

సంఖ్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. లెక్కించుట;
ఎన్నుట, గణన. ౨. ఒకటి కెందు మొదలగు
లెక్క.

క. ధన మప్పుగొనుట యెలుగుడు, ధనసంఖ్యయు
నిన్ను నడ్డి దలంపగాలేదని సాక్షిచెప్పనే
నియు, ధనవృద్ధుల చెంపునపుడు వైవము
వలయున్ విద్యా. కాం. 3-౨౫.

3. సంఖ్యావాచకము, అంక. ౪. లెక్క; గణిత
ప్రశ్న. ౫. సమ్యక్సూచి, ఆత్మవిషయకన్యానము.
౬. విచారణము. ౭. ప్రకారము, పద్ధతి.

సంఖ్యము. సం. వి. ఆ. న. యుద్ధము, పోరాట.

సంఖ్యాత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకవిధమైన కిరణ
ప్రశ్న.

సంఖ్యాతము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. ఎంచ
బడినది, లెక్కింపబడినది. ౨. మిగులబ్రసిన్
లెక్కించి. 3. గుణింపబడినది. వి. ఆ. న. సంఖ్య,
అంక.

సంఖ్యాతిగము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) లెక్క
మించి. ౩. (ఇట్లే సంఖ్యాతీతము మొ.)

సంఖ్యానము. సం. వి. ఆ. న. లెక్కించుట,
గుణించుట.

సంఖ్యానంతుడు. సం. విణ. (ఆ. వటి. ౪)
౧. సంఖ్యగలవాడు. ౨. ఆత్మవిషయక జ్ఞానము
గలవాడు. సం. వి. ఆ. పుం. పండితుడు,
విద్వాంసుడు.

సంఖ్యావాచకము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ)
సంఖ్యలు చెంపునది. వి. ఆ. పుం. సంఖ్యలు
చెంపుపదము.

సంఖ్యాసమాపనుడు. సం. వి. ఆ. పుం.
శివుడు.

సంఖ్యేయము. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) లెక్కింపబడినది,
గణనీయము.

సంగ. సర్వ. సర్వము.

క. మనుజేకుగదాల్చెట్ల, న్నితనుసంగనసర్వము
నకు నలరాను. ఆం. ప. గుణ. ౬౦.

వి. (సం. సంఖ్యానం)

సంగడము. విణ. పాటి, సమానము.

మ. సామవు దిప్ప తొలుతుచం దిగిం యుంఘోజా
ప్రబంబుల సం, గదమై లెన్నుమరిచినచికులు
దిగ్వాటిన్ మిగిరింపగా. మద. ౫-౨౭,

మిత్రము, కలికాడు.

క. కొనుకుండ వమ్ములు సుప్తపు, వదములు
చెత్తైన బలవితానము దగు నైనదలించును
మెలపు నసం, గదములతోనగున శనిని గడు
నొప్పారెన్. భార. భీష్మ. ౧-౯౩.

(ఇచ్చట సర్వము నేన. అని. శ. ర. వి. ౨. జత,
న్నేహితుడు.

ఉ. మావులనేలుమన్నెదొర మందసమిదని
సంగడంబు నెల్లపులతావు తామరలంపర

జాతిలోలంగులబావలేదీవమిటారి జన్మపు
దీమ పికాకుల పెట్టపంట గ్రాం, బూవిలు
కానిసాహిత్యం ప్రోఫీ యామని వచ్చె
నత్తటిన్. కృ శకుం. ౧-౩౦.

౩. చెలిమి, స్నేహము.

చ. జన్మమున నయ్యెడు చుట్టకంటకంటె నున్దిర
తెరమైనసంగదముచే నగు బాంధవమెక్కుడం
దురు. భార. ద్రోణ. ౧-౫౦.

౪. చేక, కలయిక (సం. సంకలనం) సంగతమని
శ. ర. మున వెంలివిస్తుకల్పముక్తిందలకెంపం
బడిన.)

క. వెంగలివి స్త్రీయి తిరుగుచు గంగానై చేదక
ముక్తిగాక్షించు నెరిం దంగనలతోడ విడువని
సంగదములు వదలవలయు బలజాతిముఖి!
భాగ. కృష్ణం ౫-౨౩.

౫. ఉద్దే; పక్షము.

వ. అందలు మాణిక్యవనం బలహుటకుం దొడంగి
కెండుసంగదంబులై కృష్ణండును శ్రీ ధామం
డును జెప్పుకొనిగాఁ దక్కినవాసుండును
లోనందొయ్యధంగి దోయిగట్టి. మా.
పూర్వ. ౭-౯౨.

౬. పరివారము.

సి. చిగువునన్నులమీదఁ జూపవలెనై సంగ
లువక్రొవ్విరుల సంగదము లగుచు. ఉ.హం.
౧-౧౫౦.

ఉ. అందెలు గట్టి కాలిచిడునై చునీవు
గదమ్మ ప్రోదిరాయంచలి వేటిసంగదముల
య్యెను. ము. ౫-౬౦.

౭. సిద్ధిమూల, కుతూముఖాచ్ఛాదనము,

౮. మల్లసాధనవిశేషము, జెట్టిసాధన కుపయోగ
మైన యినుపగుండు. (రాతీవక్ర మని కొందలు)

మ. ఉరుసంధ్యారతసోదమృత్కలితమై యు
ప్పారు బ్రహ్మాండము, రిడిన్. గాలత్ర హం
కాడు చరమాగస్కంధమున్ జేర్చునిబ్బు,
రవున్ సంగదమాయనన్ శశిడిగన్ బ్రాగ్భూ

మిభృత్కైతతరబాహుస్రపు సంగదం బా
నగ మాత్తాండుకు దోచెన్ దివిన్.
ము. ౩-౫౩.

సి. పగతురచక్రంబు తెనురంగవైసు ని, ట్టు
రీతి సంగదాలమరఁ చాచ్చు. ఇం. ౨-౨౦

సి. సంగదాల్ బూన బుబాలంపుగాయంబు బరి
లాడుదిప్పుమేల్ బరుల యుబ్బు. ప్రబం.
౧-౮౨.

క. కంగల తెల పెత్తిర, సంగ నగుచు రంత రావ
ణరమాధులన్ సంగదము కిరణ ధరణిభు,
బాంగమ్మని నిలుపుదును ధరాధపతిపనల్.
రాజవాహం. ౧-౫౦.

మ. ఆరలే యయ్యకొనమాట పెడదిమ్మకీసు
చాహుభయఁకిరక క్షయికి భార భోయనఁ
గదంకం ప్రాప్తువీ ముల్లారకు న్నిట్టి యగుం
దవీయబలధూకుల్ సంగదా వియచ్చర
కాంతాస్తనపాళి విగ్నిడి కాశ్యవ్యం చచ్చు
పగన్. గామా. ౧-౫౭.

సంగడి, విణ, ౧. సంబంధజనము.

క. దొంగిలి తెచ్చినై స్వని, సంగదులగువాని
వారిసాహస మొప్పన్. సంగరముఖమునఁజూ
పక, దొంగిలి కొనిపోవదగునె దొరలకునె
దున్. మె. గామా. సం. ౧౨౧.

౨. (క. సంగడి.) తోడయింది; ౨౩ ధృ. ది.

క. సంగీతవిద్యకలమిక్, సంగడిసాహిత్యవిద్య
సంగా కందున్ మంగళవతి కలిగి-గూ,రంగు
వచింపంగఁదరమె లావణ్యనిధి. బిష్ట.
౧-౧౨౦.

వి. = సంగదము. ౧. స్నేహము; మైత్రి, సత.

గీ.... పొస్తుసంగడి గారాముపొందిక స్నేహ
మలగు. ఆం. ప. గుణ. ౧౪.

సి. నెయ్యము నేస్తము నెయ్యమి సంగడి....మిత్ర
భావంబు. ఆం. భా. ౨-౧౦౬.

క. సంగడిదిగడిశంభుడు, సంగ్రాహయైన
సిరియు, నాత్మజాడై యు, పొంగడి పద్మ

- జాడును, గో, పాంగనక్రియఁ గరుణపరయ
రభిలేశ్వరుచేన్. భాగ. సం. ౧౦. ౩౮౯.
- ద్వి. మునికుమారకులార! ముదమున మీరు, చని
లాహితాన్యుని సంగడిఁ గూడి.
హరిశ్చ. ఉత్త. ౧౭౮౦.
- చ. సుఖులు పదాఱువేళు యను సంగడిగా వదనాం
బుజంబునన్. గృతకనివాస మచ్చుపక.
వా. ౫-౭౪.
- ద్వి. బాడిఁ నీ కిచ్చి పతిభక్తిసేయు, బాడ
లన్నియు నీమసంగడి నేర్చు, నీవు వంతులవీర్ప
నీపంపుపనులు, గావించుచుండెదగాక జేగి
రచు. హరిశ్చ. ఉత్త. ౧౧౯౦.
- క. ఇంగిలికము మశిలయున్, రంగుగ మ్రోహ
ర్మరన్నరాజియుఁ దంబునఁ గౌత్రిశృంగన
గమున, సంగడి శీఘ్రిల్లు యిక్షుసాధ్యపురం
బుల్. చరామా. ౧౦-౧౪౮.
- అ. కూడికి, సాహచర్యము.
- ఉ. గంగుని నేగి నీమసంగి గంటిమి నెమ్మది
నన్నవాడు మా. సంగడి వచ్చివచ్చి యొక
చక్కటికి బయలుంబు చేసెనో యంగన
నేని నెల్లింబు నాంబు వచ్చుచలంకకుండు
మంబు గిరి మృత, జిహ్వవిదూకులు వీనుల
కన్నఁ దబ్బునో. భోజరా. ౬-౩౦౬.
౩. వలెపు; అనురాగము.
- ఉ. దువ్వంతులకు మాశకుంతలయు సంగడి
నంబులుగాఁ దలంపఁగన్. పి.శకుం. ౪-౯౧.
౪. పార్శ్వము; ప్రక్క; సరస.
- ద్వి. శృంగారములు నేనీ చూపలు ననువ సం
గడిఁ గొలిచి రాజన్యలు నదువ. రం. గా.
బాలకాం. ౭౫. పు. ౨౦. పం.
- చ. పడుచును లేచుచు న్నరులకు భావమునం
దలిముక్తసీమసంగడిఁ బ్రవహించు శ్రీగగన
గంగఁ దలంచి త్యజించుఁ బాపముల్. కాశీ.
౫-౪౦.
- క. సంగడిఁ బిఱుంద ముందట, నింగియు నేల
యును నిండి నిష్ఠురభంగిన్ బుంగవశేతను

- సుభటుల భంగురవీరప్రతాపభయదస్ఫురణన్.
కాశీ. ౭-౮౧.
- ద్వి. ఏ సిగ్గుతోతయు నెసఁగక వానిఁ, గొలిచి
సంగడిఁజనుగోసంగిబండ్లఁ గలసి. హరిశ్చ.
ఉత్త. ౧౫౭౧.
- గీ. తనకు నురరాజనిజరాజాధానివైభవములు
చూపుచు సంగడి వచ్చువపుడు,దను నుడు
మించి చను నోడఁ దాను నతని మించి చను
నోడఁ బాను లీక్షించి రలఁ. కికు. ౩-౩౮.
౫. చేరువ, సామీప్యము; సాంగత్యము.
- ద్వి. అంత నాదనవరేఖ్యుండు, తమబాఁయన్న
చందము విఱాకించి కడుఁగూర్చి వదల సం
గడి సెజ్జ మీఁద నిమకొని. ద్వి.పరమ.
౩-౨౪౮. పం.
- ద్వి. పాంగడుపాంగళ్లు పాంగునునంద, సంగడిఁ
బనులు నిచ్చుల మేయుచుండ. అ. మ. క.
౨-౨౧౧౧ పం.
- నీ. చలుఁసంగడినున్నఁ జిత్తంబు చలియించు
గంకంబుఁ బొడఁగన్నఁ గడఁగు నాన.
నీతి. ౩. ౭౫౨.
- నీ. సంగడిశాస్త్రము ల్బదివెనఁ గల్గుల సొంకఁ
గెలయుతోవెలలు సెలఁగ. చుద్రది. ౩-౧౦౮.
- గీ. రాహుకేసువు లనియెడినాశ్రవసులు.
- వ. తమయెడిపంక్తి నున్న చక్కదాన్నిలసంగడి
న్మోఱఁగి కూర్చుండి. హర. ౯-౧౨౪.
౬. వెనుక; పశ్చాద్భాగము; అనంతరకాలము.
- ఉ. రామునితోఁ దగ మ్రోత్రిసేనె నా, రంగది
నేంద్రపుత్రునకు రామవిభుండు మహాసహ
యుడై, సంగడి వచ్చినాఁ డనియు సంగది
కర్మకుండన్ బలాఘ్నుఁడున్. భా. గా.
కష్టిం. ౨౦౪.
- వ. ఇది సిద్ధంబు దానిసంగడిని యన్యుద్రహస్యకథ
వెలయుటకు నియంబే. కళా. ౫-౬౪.
౭. సంఘాతము; మొత్తము.

క. సంగడికాళ్లు అన్నియు, మింగుచు గ్రక్కుచును బయల మెరిచుచు నాహ్వానమువేడుక కార దట, మింగుచువడె బతునిచేత మిగిలేని స్వపా భాగ. ౧౦. పుం. ౪౪౬. ౮. సమాహము; గుంపు.

సీ. కరులతోడమల సంగడి నిక్కి తాలాంపు వలుద నాగటితోడ వక్కణింప. ఉ. హా. ౬-౬౦.

ఉ. ఆరతిగాతాపమున నల్లనాడు నొంపి మేనిమై, బాసకప్పు పెన్నెరులసంగడి యొప్పు ప్రహసనాలాహతిం, గానుమెటుంగుకీ దడలి భావము. ౩-౩౦.

క. చుట్టు, పరివేష్టము.

ద్వి. కనీగలనిగల సంగడ్ల బూదండ, నొంపర కాగులై యొరంగం జట్టి. ఆ. మ. క. ౨-౨౦౬౬ పం. ౧౦. సంగడము. మృతాధిపతికేమము.

సీ. సామచేయుచు దివస్వతికుమారుడు భుజార్చక నెత్తుకొంపులసంగడి యన పం. ౧౦.

తే. కాంతి విజితపక్కదంబులు చంద్రదంబులు కొడిచె. వనాహ. ౪-౧౪౪. ౧౧. కికాబు; అంతవస్య.

తే.గీ. ఇరుగెలంకుం గట్టి యొరంగున్న బడముల తోడ వెలుగుచు గూతొడ, దిగుచునాపు రమణితోడ వెలుగుచునామ, పానోజు మునకు నేత్రపర్వ మయ్యె. చిట్ట. భా. ౪-౪౦౯.

౧౨. తొలిచి నెఱుఁగెదాడిబొడము చేర్చి కట్టి తెప్ప.

సంగడించు. ✓ సంగడి. స. క్రి. తపణుచు; చేర్చు, సంఘటించు.

ద్వి. నలువొండ సంఘస్థులతి మైట్టి పులింబుమై బడబుల సంగడించి, కరనూల గర మొప్పు గరవీరబాతి వరసా మలచే న కెట్లలాడి. ఆ. మ. క. ౨-౧౦౦ పు. ౯ పం.

ద్వి. సంగడికాళ్లు సంగడులుగానూ, సంగడించి యట్టి పథులు సభరె. పండితా. వాద. ౧౭౬.

సంగడికట్టె. ✓ సంగడి. వి. పలికట్టె.

సంగడికాడు. వి. పలికాడు, మిగ్గెడు. ఆం. భా. ౨-౧౮౬.

చ. పలుకక వేగ సా మృత్యు పాటుచు సంగడి కాండె యెంచునన్. భార. ఆది. ౫-౨౦౩.

సీ. ముందర నొంగుచు ముక్తాలామంబు తొగలసంగడికానినునక గాంగ. భాగ. ౧౦. పుం. ౨౯౭.

తే. వి. స్నేహితుడు.

క. అది సంగడికాడకి సరగున జొరైంది యపుడు సంగడికాండం బొవెగలవెద్దలను గని యిరువుగ మన్నించి.... హా. ౩-౧౧౧.

క. తలపగ బగమున గలచేల్చులు సంగడి కాండ్రు జట్టిములు మటిసెప్పంగలవార లెందఁజేనియు, దలివండ్రుల కం యొరప్ప దగుచుకె యెంచున్. ఆ. గా. ఆయాభ్యా. ౬౨.

ఉ. సంగడికానిపెండ్లి యని సంతామంచును దా గానా వ, పుం గమం జేచెల్లును. వీర. ౩-౮౩.

క. అని సంగడికాడ గెటేగించి వినియ స్వంత ముదితచిత్తుం దగుచున్ జనమన దటం దరలి రయంబున జనియ వసూటిం జూనుబులు పెదం బొడలన్. రసి. ౨-౧౦౮.

సీ. సంగడికాడించు జనుదండ నా యనినాతిలి ద్రొక్కనివన్నె కాడు. హంస. ౫-౨౧౭.

సంగడికాళ్లు. వి. బ. తమనా దామకూడం బలికినాని ప్రోగైచి కాపటికులు; వెంస గాండ్రు (సంగడికాడు అనుదానికి బ. వ. సంగడి కాండ్రు, సంగడికాలు అని యగును. ఈ క్రిందిప్రయోగమున వ్యావహారికరూపము ప్రయోగింపఁబడెను)

ద్వి. సంగడికాళ్లు సంగడులుగానూ, సంగడించిన యట్టి పథులు సభరె. పండితావాద. ౧౭౬.

ద్వి. సంగడి కాండ్రను జప్పరించుచును
బస. పురా. ౧౧౪. పు. ౧౦ పం.

సంగడిగొను. $\sqrt{\text{సంగడి} + \text{కొను}}$ అ. క్రి.
కలియు, పెరంగొను.

ద్వి. దరహాదీప్తులు దట్టుముట్టదరం జేరలాడు
చయ్యలు సంగడి గొరంగ.

పండితా. మహిమ. ౨౮౦.

సంగడిచేడియులు. వి.బ. $\sqrt{\text{సంగడి. చెలికత్తెలు}}$

లే. గీ. పుడమి చాట్లయి యిట్లు కుర్ర మొక్కి,
తోడకోడండ్ర పండిచేడియులు, పెండ్లి
వానిం గొంగిలం పెంచి నిన్నికట్టుముతే
దుల్లం దిద్ద గారెంప. అ. కా. యుద్ధ.
౫౪౭.

సంగడిచెలియుము. $\sqrt{\text{సంగడి. వి. ఒకపదమైన}}$
మృతాధిపము.

చ. అడవిములాను నిల్లెలనియంబ్రమునన్ మరు
గానొడోర్లు పంపి నిలయింబునన్ విలుగు
కించుము బుద్ధిబాగునై బి. కా. పులు గు
దాని పగములు కన్నెలనింబు గిద్దపాదం
నడం గొని మేటిచొమ్మగులు వచ్చి కీర్తిము
హిమపాలికిన్. చెన్నబ. ౨-౨౦౯.

సంగడిము. వి. (సంగతము + ఈము) స్నేహి
తుడు, మిత్రుడు, చెలికాడు.

సీ. చుట్టుము పక్కము చుట్ట నెన్నెలి చెలికాడు
నెమ్ముడు సంగడిడు పొందుకాం చుట్టు
చెలి న్నెత్తకాడు. ఆం. భా. ౨-౧౦౬.

సీ. కొఱ్ఱవీనుల దండ్రొక్కొలుపులెంటిల కిచ్చ
వారువులను సంగడిల కిచ్చ. ద్వా. ౧-౨౨౦

అ. సంగడిలనుడుం జక్కగ గూర్చుంటి నర్క
భావణముల నగవు నెఱచి. భాగ. ౧౦ స్కం
౪౯౮.

సీ. శ్రీరాత్రిచందనమామిదైవోడు జలజబాంధవు
తోడి సంగడిడు. మరా భాం. ౧౦౨ ప.

వ. ఆతడు చిఱుకవయసున సంగడిం ద్రయిన
బాలకులతోడం గూడి యచ్చోదం బను
కొలన సలిక్రిదలు పలుపుచు. కాశీ. ౪-౬౮.

వ. సంగడిలం జీరువారును. పాద. ౪-౬౬.

లే. నరవి నక్కులయెకిమిడు సంగడిడు,
పసిడిమలనిల్లు వెన్నెడు. పాసంగ నమ్మ,
కదలి దొం పాపనార్యుం బుడమి నేను
గలిగి చెలువందుముక్కుంటింగొలుకు మదిం.

కాశీ. ౨. ఆ.

సంగడినితనము. వి. పైత్రం నలిమి.

ఆ. నయవికాలబుద్ధి నలచక్రవర్తితో, సంగడిం
నినము సాలంజేసి, యక్షహృదయ మని
కవ్యస్తమగ నిచ్చియశ్వవిద్య నేర్చి నలని
వలన. పా. స్కం. ౯. ౨౩౫.

సంగడిక. సం. వి. ఆ. క్రి. పాటిలేని సంపద
ణము.

సంగతము¹ సం. వి. (స. ఆ. స) ౧. కలసి
నది, కూడినది.¹

మ సౌఖ్యసం. స. ముక్తికిరంబు వైసి
కవయోగి బుద్ధ బూ. చిరుక్.
కనకార్క. ౨-౧౨౪.

వ. గాంధేయుండు గౌరవేశ్వరు సుజ్ఞేకించి
ధర్మార్థసంగతంబును సునిహితంబునంగా
నిట్లు. పర. వి. ౪-౨౨౦.

౨. సమావేశ మైనది. ప్రోత్సహించి. ౩. పెండ్లా
డినది. ౪. రతియందుం బలసినది. ౫. పాసం
గించి, సంపదించి.²

ఉ. మంగళపాకధిపాలు మంగళగీసులు వది
బృంద ము, ప్సాంగి మొదలగుంబులు
బూర్ణవయోధిరవంబు చాడునన్, సంగతిమై
క్రతిద్వితీయసౌఖ్య మొనర్చెన్
భో. రా. ౨-౧౦౯.

౬. సంగతీతము, ముడింగినది.

వి. ఆ. స. ౧. కూడి, ఒకచో నుండుట,
౨. సమావాసము ౩. చేసువు, స్నేహము

ర. ఇంతైనా; పరస్పరవిరోధములేవిమాట,
యైక్తియుక్త మయినమాట.

సంగతసంధి. సం. వి. ఇ. పుం. స్నేహమైన
పిమ్మట జేయబడినచోడు.

సంగతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. సం. హవాసము,
కూడిక.

కం. అంగన సంగతి, గురువుయొంగిలి, మగు
మాంససేవ... కడుపునకు నిషిద్ధములు మహిన్.

విజ్ఞాకాం ౧-౬౫.

ఉ. సంగ్రామము నేయుచుండుదురు రాజులు
దొల్లియు నెంతవీచాకో భూమి ముక్తింద
సంగతి నుబుద్ధము నీకుజగంబు నాకు నీభూమి
తెలుగు నెప్పుడు. భార. భీష్మ. ౧-౧౫.
రసభంగము సంగతిగాన మెప్పురే. ఉ. హ.
౧-౭౨.

అ. లాగు, నిధము. కీతి.

తే. కివిసంగతి మాంధ్యాలవయమునను య, యాతి
కరణి దిక్కుపుయట్లు రంజితీ నాచక్రవార్త
పరీక్షభూత, ఛాత్రం బాలించునవిధుండు వద్ది
భుండు. హంస. ౧-౪౨.

చ. సరములకీర్తి క్రొన్నెలలగాతి విండులులభాతి
బద్ధ కేసరములధగిరి దారకల. అంగతిదాగుపు
మాడ్కి బుచ్చుమంజులవిధంబున మంజుల
చావునల జెక్కులు గంధతెలపాకిరచిర
మూర్ విచిత్రములు కిమ్మవివైదపుంబిడినం
బులున్. జై. భా. ౮-౧౯౯.

సీ. కఱకుట్లు గ్రుచ్చునంగతి కయ్యులేవర గుమ
రుగా గొరకల గ్రుచ్చి గ్రుచ్చి. కళిక.
౨-౧౬౯.

ద్వి. అంగనరాతీశుడై లింగమాత్మ, భృంగీశ్వ
రండు మాచుసంగతి జూచు. పండిత.
కీర్త. ౬౦. పుట.

సీ. పయ్యెడఁ దివసక పట్టు నింకమున్న సిగ్గు
తే. సంగతి దిగ్గవాడె. కవి. ౪-౧౭౮.

౩. సంపర్కము, సంసర్గము.

ద్వి. దొంగలచీరలకొంగుల మన్న. పంగ కాయలు
ప్రాణలింగంబు జయ్యె, సంగతిదొంగలు సద్ద
క్షులైరి. పండిత. పురాతన. ౧౦౪.

ర. జౌచిత్యము, తిగియుండుట.

తే. సంగతియె యోయి యిగుమంత తింగణాపు...
అము. ౪-౬౦.

చ. మనమున నొండు పండు మనమునములన్
సాహసం జెప్పెనన్, సాపగు లాతనిం బిలువ
సాగుదు రాగతి సారం బిల్చు న, చచ్చువు
కీరవాది గొని సంగతిగానివి క్రొవ్విచేయు
జెప్పు ... అము. ౪-౨౬౫.

౫. మైగునము, మాచు, వర్షము. ౬. ఆక
స్మికమైన సంభవము ప్రవికముగాఁ దలసింపుట.
౭. జ్ఞానము ౮(శిర్కిము) విశేషజ్ఞానమునై
ప్రశ్నించుట. (అంతరిగాభిభావప్రయోజకమైన
జ్ఞానము లిలిగించుజ్ఞానముయొక్క విషయము)

సంగమనము. సం. వి. అ. న. సంగమము.

క. భోజాంధకసంగమమవిగా జిత మగు నబలంబు....
భార. మాసల ౫౩.

సంగమనుడు. సం. వి. అ. పు. యమాడు.

సంగమము. సం. వి. అ. పుం. గి. కూడిక,
కలియుట, ఏకీభావము. ౨. సాంగత్యము, సహ
వాసము. ౩. స్పర్శము, తాకుడు. ౪. మైథునము
రతి, పాండు. ౫. నదులు కలియుచోటు.

చ. ఇవిధంబునల బుద్ధిమించుచు నొక్క వాడు
గంగాసరయుసంగమప్రాంతవంబు చేరి
వర్తించుండ కళా. ౮-౧౧౮.

౬. సంధానము, పాండుపఱుచుట. ౭. యుద్ధము.
౮. (సూర్యాదిగ్రహముల) సంయోగము, ఏక
రాశియం దుండుట.

సంగము. సం. వి. అ. పుం. గి. కలయిక, చేక

౨. నదులకూడిక, సదీపంగమము. ౩. సంస్పర్శము,
సంబంధము. ౪. సాంగత్యము, మైత్రి ౫. కోరిక
అసక్తి.

సీ. సంగీతవిద్యాప్రసంగపారంగతగాయకేంద్రము
సమ్మతమున మెఱయి. విక్ర.
౧-౧౦౬.

౩. తార్యత్రయము; స్వరగీతవాద్యము. ౪. స్వర
సమ్మేళనము. ౫. స్వరవాద్యములతోఁగలిపి
పాడెడుకళ, ఒకవిధమయినకళ.

సంగీతశాల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. స్వరగీతవాద్య
ములు నెరపుతావు.

సంగీతశాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. సంగీతమునకు
సంబంధించినవిషయమును వివరించుశాస్త్రము.

సంగీతాశ్రమము. సం. వి. ఆ. పుం. సంగీతవస్తువు.

సంగీతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. స్వరసమ్మేళనము,
స్వరముల పొందిక. ౨. స్వరవాద్యములతోఁ
గలిసియుండు గానకళ. ౩. సంగ్రహము. అలా
పము ౪. (మొద) ఆద్యావృత్తభేదము.

సంగీతము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. సమ్మ
తించఁబడినది, అంగీకరింపఁబడినది. ౨. శపథము
చేయుటనది, ప్రతిజ్ఞ చేయుటనది.

సంగుప్తము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. చక్కఁగా
రక్షింపఁబడినది. ౨. చక్కఁగా దాచఁబడినది.

సంగూఢము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పూర్తిగా
దాచఁబడినది. ౨. సంగ్రహింపఁబడినది, సం
క్షేపము చేయఁబడినది. ౩. కూడినది; ఏకమైనది.
౪. ప్రాగు చేయఁబడినది.

సంగ్రహీతము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) సంగ్ర
హింపఁబడినది. ౧. ప్రాగుచేయఁబడినది. ౨. పట్టు
కొనఁబడినది. ౩. అదఁపఁబడినది, విశేషమును
కొనఁబడినది. ౪. తీసికొనఁబడినది. ౫. సంక్షే
పము చేయఁబడినది.

సంగైద. వి. పాత్రవిశేషము.
మ. ఒక్కభృంగాలక. బంగారుసంగైదయు భృంగవి
దగ్గర కొలిచియుండ. పి. శశం. ౧-౯౬.

సంగోరు. వి. (సగము + గోరు) పంటయందలి
సగముపాలు.

సంగ్రహణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. పట్టుకొనుట.

౨. పోషించుట. ౩. ఇతిగ్రంథములనుండి యుత్తి
యొకచోఁ గూర్చుట. ౪. మిశ్రముచేయుట
౫. రతి. మైదానము, పొందు ౬. తానుట,
ఖచితముచేయుట. ౭. జారింపుము, వ్యభిచారము.
౮. ఆశించుట, ఆశ. ౯. తీసికొనుట, స్వీకరించుట.

సంగ్రహణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చీమును నెత్తు
దును మలముతోఁ బడుటయ నెడికొగము.

సంగ్రహము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పట్టుకొనుట.
౨. పిడికిలి. ౩. గారవించుట, అంగీకరించుట.

సీ. దానినంగ్రహము సంతాపించుచున్నది
ధ్వజక్రియయును నొప్పు. ప. శర.
కాంతి. ౬-౨౭౨.

౪. పాణము, రక్షించుట, ౫. ఆశ్రయమిచ్చుట
పోషించుట. ౬. నిలవచేయుట, నేడించుట.

చ. అతినీకతానాధాతమ మనమహాయాచిన్
వర్ణసంగతికి విరూపక్షాసముముఖివచన్
పదార్థమంగ్రహస్థితికి బహుప్రయత్ననియ
తం సంతాపితరత్నమిదిలాలు మానవాత్మ
యున్ నశియునది సామయికచోర
లన్. పాత్ర. ౧-౧౦౦.

౭. అణువులు, వశమునుచేయుట. ౮. ఉద
యగుట. ౯. కూడి. ౧౦. ఒకపక్షమును సంగ్ర
హము. ౧౧. కలుపుట, చేర్చుట. ౧౨. ఇతర
గ్రంథములనుండి యుత్తి యొకచోఁగూర్చుట.
౧౩. సంక్షేపము; సంగ్రహమును గాఢభాగముగా
నిముచ్చుట. ౧౪. మెత్తము. ౧౫. సజ్జిక
(సాదితా) ౧౬. నిల్వకొట్టు. ౧౭. యిచ్చము.
౧౮. చెప్పుట, ఉదాహరించుట. ౧౯. ఘనీ,
నొప్పునము. ౨౦. తేనెము, స్వర. వి. ఆ.
(ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పెద్దది. ఎత్తైనది. (తే. వి.)

సంగ్రహశ్లోకము. సం. వి. ఆ. పుం. వెనకటి
విషయమును సంక్షేపముగాబోధించుశ్లోకము.

సంగ్రహించు. సం. స. శ్రీ. ౧. సంపాదించు
సీ. దధిఘృతతైలముల్ మధుగుదశర్కరల్ కద
లీఫలామలు కందమాలముల తెగన్ దెప్పింపు.

పలుగాయగూరలం చాచి నిప్పుతిగుడి సంగ్రహింపు మనసు ! ఉ. రా. ౮-౧౯.

సీ. అంబికాభరణమాల్యానులేపనముల సమయోచితగూర్చి సంగ్రహించి. ఉ. రా. ౬-౧౭౫
౨. గ్రహించు, పట్టుకొను.

క. వింది ధన మానం బ్రహ్మతీయించు దురాభ్యుక్తుల గ్రహియిచ్చుట పతి కూహించి నిందింపఁబడినవనియించి శకులకుంఠము సంగ్రహించుట గాడే. కవిక. ౨-౧౯.
౩. సంగ్రహించు; క్షుప్తపూను.

అ. ప. గ్రహించి శేషి:ట్టిమనకర్మంబున, సంగ్రహింపఁగానికావ మెం(క)డ.
నిరతుకొ. ౪-౧౦౦.

వ. ప్రదర్శనహృదయం దైవశక్తిని కేవలం కళాపుష్కరీణంబులు సంగ్రహించి గూర్చుకూపంబు నడిపించి వచ్చిన కిమిశానాంధంబు చంద్రుని గిమంధంబును చంద్రుండ.
వరాహ. ౪-౧౦౦.

౪. దోచుకొను.

సీ. తిట్టికీద్రముఁ బుట్టి స్త్రీసమేసుండై శూద్రాన్యుండొ నొక్కచోరకుండు నియంబుల గల్పించి నిల్చి త్రోవలొట్టి నునింబులు దప్పించుటల్లి సంగ్రహింపును. మా. వరాహ. ౩-౪౦.

సంగ్రహిత. సం. వి. ౭. పుం. ౧. సారథి, కిం (౭) ఈ (౭) సంగ్రహించు వాడు.

సంగ్రహించు. సం. వి. ౭. పుం. కిం(౭).

సంగ్రామము. సం. వి. ౭. పుం. యుద్ధము.

మ కిడింకుండు వాకు నెరుకై సంగ్రామ రంగింబునన్. భార సభా. ౨-౬౩.

సీ. శక్రకాదివిగ్రహతో సంగ్రామ మెం(క)చి భాండవం చేర్చి నొక్కగుడ కాడే. భార. విగా. ౪-౨౦౦.

సంగ్రామజిత్తు. సం. వి. ౭. పుం. యుద్ధమున జయించువాడు.

సంగ్రామపటహము. సం. వి. ౭. పుం. యుద్ధములం దుపయోగించు పెద్దసక్క.

సంగ్రాహారుడు. సం. వి. ౭. (౭. కా. కి. ౭)

౧. సంగ్రహించు వాడు; ప్రోగుచేయు వాడు.
౨. ఇతరగ్రంథములనుండి యెత్తి యుక్తచో గూర్చువాడు.

సంగ్రాహము. సం. వి. ౭. పుం. ౧. పట్టుకొనట
౨. బలాత్కారముగాఁ బట్టికొనట. ౩. పడితిరి.
దిగించట. ౪. పడితిరి. ౫. చాలుయెక్కిపడి.

సంఘుచారి. సం. వి. ౭. పుం. చేప. వి. (క. కి. ౭) కలిసి చంపఁచది, సంఘభావమున చంపఁచది.

సంఘజీవి. కూలివాడు. వి. (క. కి. ౭) కలిసి జీవించువాడు.

సంఘటన. సం. వి. ౭. స్త్రీ. కూర్పు; సంయోగము. యోగము.

ఉ. అంబికాభరణమాల్యానులేపనముల సమయోచితగూర్చి సంగ్రహించి. ఉ. రా. ౬-౧౭౫.
వి. ౭. ౭. కూర్పు.

సంఘటి (యి)ంచు. సం. వి. ౭. స్త్రీ. ౧. సంఘటిల్లు. కూర్పు, సాంఘికము.

క. ఈ, యితరము ప్రతిమైనఁ బ్రతిమైనను నెలయ సంఘటించును. అక్కిక. భార. కాం. ౫-౧౬.

వ. ఎదుట వచ్చి నిలువ వుత్తరవికన్నె చిన్నానె గుమ్మమునుంబులద్దెనుండి గాఢ కొనముల నొమ్మజేర్చి సమయోచితచారంబులు సంఘటించి. ఉ. రా. ౧-౧౩౧.

గీ. మొదల సంఘటియించిన నొందికార్థం మవల విఘటింపజేసి గౌరవము వచ్చుప్రదానమైన నన్ను రమ్మ సొమ్మ నుచ్చపాలు, నెరుకెదలవ. చికివి యుద్ధ కెట్లుజేర్చు.
వై. ౭-౬౬.

సంఘటి (యి) యుఁ. సం. అ. క్రి. సం. మ. కు. కు.

ఉ. నన్నయభట్టు తిక్కకవివాసులు చూపిన
త్రోవ పావం బెన్నె బరకగాత్మజమునీం
మ్రుని వాఙ్మయ మాదిదేవుడౌ, వెన్నునివృత్తి
వీపు కడవేకుకతో విను నాయకుండ వి,
బైన్నియె సంఘటించె మదభీష్మినిదిగి గాజ
పుంగవా! -మరి. పూర్వ. ౧-౪౦.

ఆ. వీణాదివాద్యములను వాయించు.

సంఘటిల్లు (లు). సం. అ. క్రి. సం. మ. కు. కు.

ఆ. అమరశ్చైవలన నవ్యయానందంబు, సంఘ
టిల్లు జూకె సంయమింద్ర! భార.
కాం. ౫-౨౩౩.

క. ఈ, పురుషులు గూడినప్పటికి వెరవకులది
సంఘటిలదు వేర్వడిచెనిన్. భార. కాం.
౫-౬౦.

సంఘట్ట, సం. వి. అ. స్త్రీ. పెద్దతీగ.

సంఘట్టన. సం. వి. అ. స్త్రీ. రాపిడి, ఒరయిక

ఆ. కూర్చు, రచన ౩. అంటుకొనుట, తిగిలి
గొండుంట్టు. ర. కూడిక, కలయిక ౫. మల్లు
రొంపెయెలను దాటుట. ౬. తాటుట. ౭. కా
ములయి యాలింపనము, కాగిలింప.

సంఘట్టనము. సం. వి. అ. న. = సంఘట్టన.

సంఘట్టము. సం. వి. అ. పుం. ౧. రాపిడి,

ఒరయిక = ఒకదాని కొకటికిగులుకొనుట.
సంఘాసమరము, గొమ్మి. ర. కలయిక ౫. క
య్యము. ౬. (నవకుల) స్వర్గ. ౭. కాగిలింప.

సంఘటలము. సం. వి. అ. పుం. చాచినత్రేళ్లు.

తిగిలి మొంపొటితో గూడియలుచేసుకొనుట.

సంఘము. సం. వి. అ. పుం. సజాతీయబంధు

సమాహమము. ౨. సమాహమ; గుంపు.

మ విద్వంధులచేద, మృగసంఘంబులు వచ్చి
యుద్దపడిన ద్వర్వారదశస్థితక. భార.

ద్రోణ. ౫-౩౩౯

౩. సన్నిహితసంబంధము, కలయిక (అ. వి.)
ర. సమాసము.

సంఘగము. సం. వి. అ. పుం. ౧. రాపిడి,
ఒరయిక.

సీ. కటుదంతసంఘర్ష కిటకిట స్వనముతో కి. జి.
నీనినదంబు పెనుచుపలుప. దళా. ౬-౧౧౭.
౨. విసకుట; పిండిచేయుట ౩. ఒకదానికొకటి
తాటుట. ర. పోటి, స్వర్గ ౫. అసూయ, ఓర్వ
లేమి. ౬. పోరుట, మెల్లగా బ్రవహించుట.

సంఘవృత్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. కూడిక, సంయోగము

సంఘాటిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. పో, ద్వయి,
కోడు. ౨. కుంఠకతై, చూపిక. ౩. ముక్కు.
ర. వాసన.

సంఘాణకము. సం. వి. అ. పుం. న. నానా
మలము, చీమిడి.

సంఘాతకతినము. సం. కి. (అ. అ. అ) పుం
పదార్థమువలె గట్టిది.

సంఘాతము. సం. వి. అ. పుం. ౧. దృఢము
యోగము ౨ సహస్థితి, సహవాసము. ౩. గుంపు,
సమూహము.

లే. గీ. ప్రకటకలుకంటె పాదవిభ్రాజింబు,
వైచయగంఘమని చూచి యచలభావ,
వ్రోవమున వాగసంఘాతమండ్రు ముకపు,
లచటిమదమంబరముల నేమని నునుండు.
నిరంకుశ. ౧-౫౩.

ర. చంపుట. ౫. కనము, శ్రేష్ఠము. ౫. సమా
సము లేర్పడుట. ౬. రకభేదము ౭. (వాదకము
లందలి) ఒకవిధమైననడక, గమకభేదము ౮. శ్లోక
సమదాయము.

సంఘాతశిల. సం. వి. అ. స్త్రీ. నల్లకాయ-
పాపాణము.

సంఘీభవించు. సం. అ. క్రి. గుంపునూడు,
ప్రొంగుపడు.

వ. నానాయణ్డస్థానంబు సాచ్చియచ్చో, సంఘీ
భవించిన విందినము లగుసంయమలం గమ
లాక్షి సమేతుండై నేవించి. కట. ౧-౧౯. న

సంఘస్థము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. మాజు
ప్రాయునది, ప్రతిధ్వనించునది. అ. ఘోషింపఁ
బడినది, ఘోషించునది. క్రయము, అమ్మకము
నకు సిద్ధముగా నుంచినది. వి. అ. పుం. ధ్వని,
ఘోషము.

సంఘోకగము. వి. సంఘకమిష, సంఘకారము క్రయ
విక్రియవిక్రయములు మొదలయినవాని గట్టికై
ముం దిచ్చునాధము, బజానా. (సం. సర్వంకార
సంఘకర)

తే. కమ్మనాగాయిత్ర సంఘకర మొసంగుఁ జి
బాయరయై కాపుచిప్పెలాడి. శుక.
అ. ౪౩౪,

మ. సవనంబయి తీవ కాండ దళాన్ చే
యేల నున్నానచే, మొదల సంఘకర
మాడికొన్నానకొనకేతిం గుడుచెయి
న్నది. ఉ. హం. ౪. ౬౩.

సంఘోకర్పు. = సంఘకర్ష. వి. క్రయవిక్రయ
ములు మొదలుగువాని స్థితి కై మొదలునిచ్చుచి
ధము.

గీ. వనితి నీచిత్తము తేజ వనితేని కామని
క్రయము సంఘోకర్షణం జ బ ము నే
యని మోక్షప్రసాద మిచ్చును గింహఁగోయి
చిగురాకుఁ గమచిట్లు. శివా త్రి. ౩-౬౮.

సంఘోకారము. వి. సంఘోకరిము.

తే. గీ. కులుకుఁబ్రాయంపు నెఱిగిటుకోడె కాండ్రి
గమితి దొంగిలెగి సంఘకార మొనరి
హం. వి. ౧. అ.

సంచము. సం. వి. అ. పు. వ్రాయుటకు
యొక్కముగాఁజేసెఁ తాటియాకులు మొదలు
వానికట్టి, సంచె.

సంచము. వి. కాంచము, బంగారము.

మ. శుకమా హుక్కు కళింకు గన్నదనిమంచన్
శోచయందలద నె, మృతక మామేనికదాని
నన్నియపుణంగు ల్ డించ మేల్ సంచపున్,
రక్తమా యిక్కుమలాక్షి నూనివెల దీర్పన్ ర ని

నాడెంపునూ, నిక మాచానికి నీ దశంగలద
వర్ణింపన్ ద్రిలోకంబులన్. ఉత్తరహరిశ్చం.
అ. ౪౪.

ఉ. చారుకుచక్రములన్ వలరాయ లాక్రమిం,
చం గదియించుకాంతిజగి సంచపునిచ్చెన
మెట్లీల జూ,దం గనపట్టె నమ్మలె మిట్ట
వలితితి మోహనాకృతిన్. ఉత్తరహరిశ్చం
౩-౬౬.

ఉ. మిం. ల. గుం. పోము రజివిటు గుప్ప
దప్పడెంపునకు సంచపురేకు రేకుమదచగను
సంగన మక్కువెక్కులున్. రాజవాహన.
౪. ౯౦.

వ. సంఘరేకు నాగాలంతిపుటరంబులు
మఱియు మిసోదోచిరంబు వైసవస్తువులు
నిచ్చగా నొనరి. ప్రబం ౧-౬౦౫.
(క. సంచ) బాద.

సీ. త్రాళ్ల బట్టింపుంగఁ దటియైన కొదమం,
సంచంబు దటింగి క్షింతునేర్పు (సంచ
దటింగి, శ. ర. పా) భార. విహ. ౧-౯౫.

సంచయనము. సం. వి. అ. స. ౧. ప్రోగు
చేయుట; నిలువచేయుట. అ. సమాహము.
౩. శివమును దహనముచేసి, మృత నెముకలును
బూడిదను ప్రోగుచేయుట.

సంచయము. సం. వి. అ. పు. ౧. ప్రోగు
చేయుట; నిలువచేయుట. అ. రాక; ప్రోగు.
౩. మొద్దిము సముదాయము.

గీ. ఘామి మానవల చయి గలకు నెవడూ, మార
జోచ్చాటకరియొమంబుండ్రి, గూఢకిర్మి
ప్రయోగముల్ గూర్చునెంబువారునుపపానికి
యెరిగవచ్చు నెఱు. శివభర్త. ౩-౧౨౧.
౪. కీమంభ.

సంచయి. సం. విణ. (క. టి. క) సంచయము
చేయువాడు.

సంచరిణము. సం. వి. అ. స. సంచరించుట;
తిరుగుట.

మ. విగమాంశిస్సగిమాగ్నాగ్రసంచరణప్రాశమ
యూరి. భార. కాంతి. అ. ౪౪౪

సంచరము. సం. వి. ఆ. పుం. గ్రహములు రాశి చక్రమున నొకరాశినుండి మరొకరాశికిఁబోవుట. ౨. మార్గము; దారి. ౩. సంచు, స్వనిత్రోవ, కొండలనుడిమిపండు; కనుమ. ౪. ద్వారము. ౫. శరీరము. ౬. చంపుట. ౭. వృద్ధినిండుట. ౮. ఆనకట్ట.

సంచరించు. సం. ఆ. క్రి. తి. గు. సంచారముచేయుట. ౧. నీ, వీపము నావానోస్తమము నెక్కి నుమా రవరేణ్య నిచ్చును, వీపని సంచరంపు ధరణిన్ ధరణీమరర్థ బాధమై. మార్కం. ౩-౬.

సంచలనము. సం. వి. ఆ. స. కదలిక; క్షోభము, వదలుట, కలవరపాటు.

సంచలపటుము. సం. క్రి. (సంచలపడు థా. ప్రే) చలింపజేయు.

క. తరుణులచూపులు మాటులు, గరగ కలు నగవు దిగువుకొఁగిటి పొందుల్ పరికింపనేల తిన్నెపురణమె చాలదె మరంబు సంచల పటుపన్. ప్రబోధ. చం. ౧౦-౧౪.

సంచలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) చలింపజేయు; కదలుచు, కంపించుచు. (సంచలర, సంచలభావము, చలనము.

మ. కలఁగెం దోయధిసప్తకలు గి-వర్ణం దెన్ నూటాడె సంచలతం బొందె వసుంధరావలయు మాకాచక్రమల్లాడె భార. విగా. ౪-౨౭౭

సంచలించు. సం. క్రి. కంపించు; కలవరపడు.

ఆ. ఆరెడు గాజపమున నెప్పుడు దిగ్గన, లేచి పోయె సంచలించె నొలుపు. భార. ఉద్యో. ౩-౨౭౩.

చ. తనమది కాముబాణములతాడున సంగయు సంచలింపఁగా. మార్కం. ౨-౨౯౫.

చ. ... ఉండ నాస్పదమయి సంచలింప నవిపాత వికంపితపరికల్పితన్. భార. ఆది. ౪.

సంచాయ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకానొక యర్థముపేరు.

సంచారకుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సంచరింపజేయువాడు; నడపించువాడు. వి. ఆ. పుం. ౧. దారిచూపువాడు. ౨. పులికొల్పి వాడు. ౩. ఉపన్యాసకుడు.

సంచారణము. సం. వి. ఆ. స. సంచరంపజేయుట; నడపుట. ౨. పులికొల్పుట. ౩. దారిచూపుట.

సంచారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. గమనము,

ఉ. చేనెను లగ్నవేళ యతిశీఘ్రమరమ్మని విన్న వింపఁ బుష్ట్యేగ నంతనంత జనుకాగుదు కుంతలకొడచోళగాంధారముఖావశీలుని విదర్శనలేఁద్రువియాల్లఁ బాదసంచారమునన్ శశాంకకుంభవహారికి భక్తిఁద్రువై. శృం. వై. ౬-౮౧

తిరుగుట; పయనముచేయుట. ౨. ఒకచోటనుండి మఱియొకచోటికి మాటుట. ౩. దారి, మార్గము. ౪. కష్టప్రగూణము. ౫. కష్టము, ఆపత్తు. ౬. పులికొల్పుట, ప్రోత్సాహపలుకుట. ౭. సాహాయ్యముచేయుట. ౮. త్రోవ చూపుట. ౯. సోగ మొనరుచుండి మఱియొకని కంటుట. ౧౦. నామపతక మొంది మణి. ౧౧. నాస్తిక దేకరాశినుండి మఱియొకరాశియందుఁ బ్రవేశించుట.

సంచారి. సం. విణ. (న. గే. న) ౧. చలింపునది, కదలునది. ౨. తిరుగునది. ౩. చలించునది.

మ. హృదయబ్రహ్మరథం బతివ్రుహమం బెక్కింపఁ జేతోమనస్సినవాహనికిఁ బత్తు మానసభస్సంచారఁ గావించు హృద్విదితక్షీరపమాద్రభేలనమున క్షేలిగు నుక్కిష్టకస్తునులం బ్రాజ్ఞుల దిక్పయల్ల నమరేళు న్నోయు శ్రీనాథునిన్. పంచతంత్రము. ౧-౧౧

౩. మాటునది, స్థైర్యములేనిది. ౪. ప్రగూణము చేయఁ గష్టమైనది; దుర్గమ మైనది. ౫. స్థిరము కానిది, క్షణభంగుర మైనది. (భావము) ౬. సోగ బలుకుకొనునది. ౭. వంశపరంపరగా వచ్చినది. (సోగము) ౮. అంటుకొనునది (సోగము) ౯. పులికొల్పునది.

సంచారి, వి. కె. పుం. గ. గారి; సూపము,
3. ప్రధానరసమును బలపఱచు భావవిశేషము
సంచారిభావము, (మా. వ్యభిచార)

సంచారిమే, సం. అ. క్రి. నడచినప్పు, బయలు
దేరు; పచారచేయు. ఇటునటు తిరుగు.

వ. విరించి/పముఖనిఖిలదేవతావితానజయజయా
లాపంబు లాదరించి సంచారించి పంచారిం
చి:పంచారంబు నెక్కి ముక్కుంటిం దలంప.
వరాహ. ౧౧-౧౦౫.

సంచారిక, సం. వి. అ. శ్రీ. గ. చూతి.

వ. ఇట్లు వగలనొగులు నమ్మగువలఁ దగవుల
మాటల సంచారకాముఖంబున నూర్చు....
రాధామా. ౪-౧౯.

అ. కులమెరితై. ౩. నీత, నోడు. ౪. వాసన,
గంధము.

సంచారిశ్రము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. సం
చారసంజేయబడినది. నడపబడినది. అ. పు
కొల్పబడినది. ౩. తీసికొనిపోబడినది.

సంచాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గుం, గుంవెంద

సంచి. వి. గ. గోటీధేవము (మా. సంచి క. ర)

క. ముగోనె యగగోణికి, జనునంకము సంచి
ల్పిసలక...రెద్దేదంబులగు. అం. ప. చర. ౧. ౬.
అ. అనిమి, అల్పగోణి.

గీ. సోగపట్టియ కకపాల సోలెసంచి కలికికా
టక గీర్వాట్ట పుగుపేగు, జాతిగాదాల్చి
నెఱమిందడంగ మగుచే. హర. ౫-౪౦.

సంచిలనము, సం. వి. అ. క. ఆలోచన;
యోచించుట.

సంచిలితము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. ఆలో
చింపబడినది. అ. ఉద్దేశింపబడినది. ౩. స్థిర
పఱుపబడినది.

సంచిక, వి. గ. చేచ్చ కట్టిన కొన్నితాటాకులు,
కాగితములు. అ. వివిధరచనలలోఁ గూడిన సం
కలఁగ్రంథము.

సంచికట్టు. వి. గ. ఒకేవిషయమునకు సంబంధం
చిన వివిధవస్తువులలోఁ గూడినసంచి, (అ. వై
ద్యుడు. సంచి కట్టుకొని యదేపనిగాఁ బ్రవర్తం
చువాఁడు (క. ర)

సంచికట్టు. అ. క్రి. ప్రయాణమునకు సిద్ధమగు.
(వ్యస)

సంచితము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. ప్రోగు
చేయబడినది;

సీ. సిద్ధగామేశ్వర శ్రీమహాదేవశాశ్వతకృపాం
చిత్రశృంగపదము. శివధర్మ. ౧-౧౫.
అ. నిలువచేయబడినది, కూర్చబెట్టబడినది.

క. జలంబున నర్తము సంచితముగఁ గావించి....
భార. కాంతి. ౧-౭౫.

౩. లెక్కింపబడినది. ర. కూడుకొన్నది; సంపన్న
మైనది. ౫. ఆటంకపఱుపబడినది. ౬. సాంప్ర
మైనది, దట్టమైనది. (ఆదర్శ)

సంచితి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ప్రోగు, కాళి.

సంచిమొదలు, వి. మూలధనము. పెట్టుబడిసొమ్ము

సీ. చలిగాడ్పుకోమటిచాటు సవాతీయములకుఁ
దావులసంచి మొదగానంగు. కువల. ౩-౯౫

సీ. అవటి మేటికదాటు లలకాకాపతివైన ముం
సంచి మొదలిచ్చి ముప దమ్ములు.
మనచ. ౧-౫౦

తే. బలయు రత్నాకరములు మునుంగుఁ జేరి,
పొదివి నిగూర్చెఁ గొని సంచిమొదలు చేరి,
వేరమాడెనుపాటి యుదారలక్ష్మి, బచ్చు
లప్పురి మన్నాదు పెచ్చుపెరిగి.
పాండురంగ. ౧-౧౧౧

కా. ఏయూరం దనయంగమర నెఱయ నేయే
చేరు లెందైన నా, త్పాయితైకధనంబు సంచి

మొదలై యత్నార్జనం బొందిగా.

శుక. ౧-౨౫౬

ంచు, వి. 1. ప్రకారము. 2. అల్పరవము.

గీ. చను ప్రకారాల్పరవములు నలచు.

అం. ప. నానా. ౪

3. కాంతి.

అ. నక్కులైక్కులై కెక్కు నానకచెక్కులు,
మించునంచు మించు మెలరెమేను.

చంద్రాంగ. ౪-౧౪౫

ఉ. కరారవిండిమల నొప్పగుచిమ్మఁగ్రోఁ, మించు
తామించులసంచు నొంచ నేలమిం జలిమిం
జలంగుచున్. ఇంచు. 3-౫౪

తే. మించేమించేసంచు నెంచు నై దులకించు,
మిమ్మచెన్నఁ దన్న సన్నఁదము.

హంస. 3-౬౯

4. అందము.

క. మున్నేను మేన నలదివ, ప్రన్ననిధినితెంబు
నణచి శ్రమవాద కడున్ జెన్నెనెగె మంచు
మలసంచు న్నాచికోని ప్రవహించు సురఁది
పగిదిన్. వాండరంగ. ౫-౧౩౦

అ. నలివలీలసంచు నలివలి గావించు, నించ మించు
లాడు నించమించు, లేమనగివులొప్పు లేమన
నగుబొప్పు, నెగమెలుంగుదాని నెగమెలుంగు.

విజ. ౧-౩౬

5. తీరు; పద్ధతి.

తే. కాచి సాగిలబడి మ్రొక్కి కడమ నలకిం,
జేతు లిడి నిల్చి రందలు చెంచునోడు, అలకుం
బావడిసంచు గన్నటిదిట్ట, మాటనేర్చు యి
ట్టను మనుపపత్తి.

రామా. ౨-౬

క. మునుకొని తల్పకృతంబును, దు శక్తియు
దేశకాలధర్మము స్థిరపర్వఁనును గణువ
సంచును, గని మాటాడంగ వలయుగద నభ
జూన్.

శుక. ౧-౬౯౬

తే. మానిల్పిన నైవరాత్యాయణంబు, స్మరలయ
గ్రాహమూర్ఖులసంచు జెలిసి, సాక్షి గొలాప
ముగ ద్విధప్రతిము పెఱసి కుతుఁడు వీరయ్య
దాళంబు గొని లభుండు. జై. భా. ౬-౯౬

6. బాడ, లక్షణము, గుర్తు.

సీ. త్రామలఁ బట్టంగ దర్శయెకొదమలసంచు
రెఱింగి కక్షించునేప్ప. భార. విరాట. ౧

7. గుట్టు, మర్మము.

సీ. మా ఎల్లవిద్యలనెఱి రెఱుంగనేప్ప.

విక్ర. ౧-౨౦

సీ. చెల్లనో నడిపి నెల్ల వానిను బాడ,
మద్రాడ వస్తురా ముద్దుకృష్ణ

గీ. యంచు బ్రక్కను బవళించుమించునోండ్లు,
నిదురమల్పున నగ లిట్లచదురెల్ల, కింపం
చిన యాసంచు తెలియలేదు, పసులగాతురు
గానఁ ద్రాత్రాణవిభులు. దళా. ౬-౩౩౦

8. నేప్ప.

గీ. దండ్రికిలు పాదమునఁగొని తెన్నిసంధి, సున్ని
యెముకను సంచున నూడిపట్టి, పాపి కదిలిచి
వెటికి యాపక్షి యధిక వేగమునఁ బులివాగద
పడలిపోయి. కేముర. 3-౧౨౦

సీ. పలకెక్కువల కించువిలుకాని యనిసంచు,
జెలుపువేల్పుతురంగముల బవలు.

అచలా. ౧-౨౦

9. అల్పరవము. 10. రతి.

సీ. అల్పరవమును రతిసంచు నాఁ దనర్చు.

అం. భా. 3-౫౯

11. విధము, రీతి.

తే.గీ. కమలమధన పదనక శసంచు నెంచవు, కమల
మదనవదనఘస మదన, కమలవదనవద్దళుర
దృప్తి నాఁడేల, కమలవదనమదనకతిరదన.

రాజవాహన. ౪-౫౪

సీ. మెలరెనెమ్మేను గ్రొమ్మెలుంగుంచున
మించ దనజేంద్రచిత్తముల్ నెట్టిరంద.

దళా. ౨-౩౦౧

ప. నిశావికాలాలోచన చెడరఁబాటిర నెటికుల
దలిలి కోటలు గ్రొవ్విరులసంచున మించుతరు
చ్చాయల మించుగలపాద నెన్నెలు.

చంద్రాంగ. ౫-౬౩

సంచలమించుబోడి. వి. ఎ. అ. క. తి. సోద
చెప్పవది.

చ. ది. మొకనోము నోచుగ గులదేవతలంగొలు
చ. న్ గుటుంబిన్, సుల బహుకరించు వరు
చ. న్ శకుంబులు జూచు బెద్దలంగనుగొని
మొక్క దీవలు గాంచు సంచలమించు
బోండు వ, చ్చివర జెయి జూపి లచ్చనమ
కెప్పు మున్ సతి పుత్రకాంక్ష చేన్.

సుదంతా. ౧-౬౪

సంచలు. చి. వి. 1. గి. పి. గో సె మెలి వాని చేగు బడి
త్తి. 2. బాడలు, విధములు. ద్వి. పరమ. ౬-౪౮౮

సంచోదన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రేరణము;
ప్రోత్సాహము.

ఉ. కాదన కిట్టిపాటియప కారము దక్షకుం దేక
విప్రసం, చోదనఁజేసి చేసె పునాదం నీవు
ననేక భూసుగ, పాదిసరియగమున భిన్న
మునేయుము తక్షకాదికాకోదరసంహతిన్.
(భా. ౯. ౪. పా.) భార. ఆది. ౧-౧౨౪

సంచన్నము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ.) 1. కిప్పు
బడివది.

మ. నయ కారం బొందిం వె నంబరమనీపాధర్మ్య
సంపన్నకున్.... నయబాగ్రజంపక్షిపక్షపబుదీ
సంచన్నకుం చెన్నకున్. విక్రమా. 2-౧౪౧
2. ఆవంపబడినది.

సంచాదిన్. సం. ప. శ్రీ. కవ్య.

కా. విను న్నానగు నాటు రెండు నిను మ్మా
దక్షహేలు బుట్టి సంచాదిన్ బురమెల్ల
మాగధు నెరన్ సామంబు దాంబు సంభేదం
బుం బనిలేదు దండవిధి శోభిల్లి ప్రసంగించి
భాగ. ౧౦-౧౫౩౦

సంచాదిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆవరణము;
మఱుగు.

మ. లతాచ్చనసంచాదికఁ గాసి నిచ్చె నెనున్.
పను. 3-౪౫.

సంచేదము. సం. వి. ఆ. పు. 1. ఖండించుట.
2. ఛేదించుట; చిక్కు విడఁతేయుట; తొలఁగించుట.

సంజీ. వి. (సం. సంధ్యా) సంధ్యాకాలము.

సీ. సం. పుట్టపూటసంధ్య దగును.

ఆం. ప. సు. ౫౦

సీ. సంధ్య యెప్పుడును సంజి

ఆం. ఛా. ౧-౯౪

సీ. క. క. గాగముమీలు సంకెంజిగిరిను వహి
యించి కెమ్మోవివన్నె మగుట.

ఉ. దా. ౧-౨౫౪

గీ. పాడుచున్నచునును బోప వెదక,
సంక బ్రయుచానీ వగ నొక్కచక్రవాకి.
పను. 3-౧౬.

2. సంధ్యాదాగము.

గీ. దాంపులున్నచాయతో ద్రవ్యం,
చిదయ మయ్యెను నదె చూచు మెదలింబె;
క్రీడా. ౧-౬౩

క. పి. ముగిస వచ్చి యెక్కినెచ్చరి, కహలవ
నెఱవలె పిదమగా నిల్చినియెన్.
పా. ౧-20

క. సంకునెఱుంగ సంకుమ, క్రిందునఁ గెంపె
స్కరివిజ్ఞఁ గాత్రితె. ఆము. ౪-౧౧౯

కం. ఎఱుంగదానఁబుల తెఱఁగియ్యెను.

ఉ. హ. ౬-౨౪

సంజ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆకుమేడ; మఱి.

సంజ కెంజాయ = సంజ. సంధ్యాకామండగు
నెఱివిచాయ.

తే. గీ. సుప్రకాశుండ వగునిన్న సన్మనోవి, కా
రములు పొందునే పటికంపులంద, నెన్నఁ
డేనియు గలబాసఁ గన్నయట్టి, సంకెంజా
యలంబునే యాంపనేయు. సీతారా. 3-౮౧

సంజనము. సం. వి. ఆ. వి. నానగిండ్ల బంతు
(క. ర.)

సంజనించు. సం. అ. శ్రీ. జనించు, కలుగు, పుట్టు
చ. అనిచి గృహారంబు హృదయాంబురహం
బుని చంపింప న, య్యింతులరత్న మిట్లను.
హాశ్యం. ౧-౨౧౮

సంజయుడు. సం. వి. అ. పు. ధృతిరాష్ట్రాని
యాంతరిగిభృగ్యుడు. (ఇతడువ్యాసమహర్షి
వరముచేయుద్రసమాచారములన్నింటిని హించి
జాన్యంధుఁడయి ధృతిరాష్ట్రానికుఁడై బుడం
డువాడు. కురుపాండవులకు సంభవయుటకై
యితఁడు పుట్టిన కాయజార ముద్భుతి మైనది.

సంజల్పము. సం. వి. అ. పు. 1. సంభాషణము,
సంలాపము. 2. అసందర్భసంభాషణము. 3. గోల,
కలకలము.

సంజేవన. అ. శ్రీ. సంభాషణకాలము.

కం. ఎదురేయి సంజవదునప్పుడు వేగమువేగం
జొచ్చి పోటునకు పుల్ల గడగుదురు.
భా. రా. యు. ౧౦౯౫

సంజవనము. సం. వి. అ. న. 1. పరిష్కరాభిము
ఖముగావండు; 2. నాబుగిండ్ల నడిమిప్రదేశము.

సంజవలుచు (సంజ+వలుచు). అ. శ్రీ. ఎట్ట
బలుచు.

సీ. బొడవల జడలేటిలేదరంగులు బాబుల దగు
చందమామ సుయ్యాలబాంపల, దొడవుల తల
లకై నెత్తదగుమానికముల చాయ దిక్కుల
నెఱసంజ వలుచు. (ఇది శివస్వరూపవర్ణనము)
హా. ఉ. ౬-౩౪

సంజాతము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) 1. పుట్టింది,

సీ. నిగ్రహదాండ్రనిరుపాధియునెప్పుడు, సంజాత
హృద్యల్లి లంబతల్లి. నిరంకు. ౨-౪౧

తే. గీ. తైత్తిరమాంద్యక సారభ్యసహితమైన,
మలయపర్వత సంజాతమారుతంబు.
విక్ర. ౧-౯౭

పెరిగింది. 2. కడచిపోయింది. (కాలము)

సంజీవనము. సం. వి. అ. న. 1. కలసి బ్రతు
కుట. 2. మఱల జీవింపఁజేయుట, బ్రదికించుట.
3. నరకభేదము, ఇనువదియొక్క నరకములలో
నొకటి. 4. చతుర్శాలగృహము.

సంజీవని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. చచ్చిపోవాని
మరల బ్రదికించెడి యొకానొక యోష్య.

సీ. సకలజీవోన్మేషమంజీవనియనంగ, బ్రతు
నిద్రాముద్రక బాయఁజేసి. విక్ర. ౧-౯౭

2. బ్రదికించుట. 3. ఆహారము. 4. రఘువంశ
కుమారిసంధనమేఘమీర కావ్యములకు మల్లినాథ
కృత మగువ్యాఖ్యపేరు.

సంజీవనోషధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. పునర్జీవము
నొసంగుఁజ్ఞి యోషధి |

సంజీవప్రభుడు. సం. వి. మానుమంతుడు.

క. శుభకరుఁడగుసంజీవ, ప్రభునిచక్రత్ర మంట
తెల్పబంధము సీతావిభుపేటిదంట గలనే
యభయగతుల్ దీనంగాక యుండుకొక కృప
లన్. సమీర. ౧-౨౯

సంజీవనాయుడు. వి. మానుమంతుడు.

మ. బ్రహ్మకైవస సతీసేయన్ దాని సంజీవనాయని
చాత్రిము. సమీర. 3-౧౩౫.

సంజుడు. సం. వి. అ. పు. ౧. బ్రహ్మ-
అ. శివుడు.

సంజోక. వి. (సం. సంయోగ) ౧. సవరణ,
పరికరము.

గీ. అవధంపుము పయిభూషణాంబరాదు రీవిధం
బుల దాచి తా దేవదేవితాను వైష్ణవురారి
చండింబుల బాని చాలఁ దగిలెట్టిసంజోక సవ
దరించి విప్ర. 3-౨.

తే. అంతలోని బాదరసము, సోకగలనేజి
నించుసంజోకఁజేసి, యెదుట నటునెచ్చి
నిల్చెసాహిణి. యొకండు. కుక. ౧-౧౬౧.

౨ బంధనము, కట్టు, (జీను) కట్టుట.

మ. పచ్చనివిల్లూను బయటపడ
 పోకనేకీ విధంబున నక్షేపంబు బ్రహ్మతీ
 సుదతిమాపుల్ వెన్నెల్ పర్వతాన్.

శుక. ౨-౨౬౫.

౩. సన్నాహము;

సే. అని సంగీకించి యయంబుబాహి, యపుడె
 యైంగుగ్రహాక లమరజేసి. చారణానివెంట
 నింటివిచార ముడిగి, చనియెం దొలికొడి
 కూర్చొచ్చునె నేది. శుక. ౩-౧౩౨.
 (సము + శక) ఉభయముఖములయందు
 దాకెడి కొనముగల దుండకొక్కయొక్క
 నడిమిప్రామ. (క. ౮)

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. వైశ్యము, చేతన.
 ౨. బద్ధి ౩. భూమి, తెలివి. ౪. ౫. ౬. మాన్య
 చానామలచేత అర్థమును మించుట.

క. కాసారిస్సతోచన, భాసిలున్నట్టి
 యొక్కపట్టణమున.... కళా. ౫-౨౦.

ఉ. ఇంతకాని నానచము లెంత నెక్కును
 లేని కామింకెంతగోలు లేని - ని సర్వ
 సుఖాకల జేయుకైవడి గంభీరప్రకృతి
 యొకకిన్నియ మారకుపంపు పాణిపద్మాంత
 రిసేమ నింప సరసాకృతి గంధకకేని సున్న
 చిన్. వార. ౨-౧౦౬.

౫. పే, నామధేయము.

౬. (వ్యాక) సంభావాచకము, ప్రశ్నకవస్తువా
 మము. ౭. గాయత్రీమంత్రము. ౮. మూర్ఖుని
 చారణము. (శక్తికర్మకూలము. యనియ
 మాత్రము లి)

సంజ్ఞ. పనము, సం. వి. ఆ. న. ౧. చంపుట.
 ౨. విన్నవించుట.

సంజ్ఞ. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. తెలియఁబలు
 చుట. ౨. విన్నవించుట. ౩. చంపుట. ౪. జలి
 యుచ్చుట.

సంజ్ఞ. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) సహశహస
 కము. అపరిశరగినమోకాళ్లు గలది, గాడిద
 మోకాళ్లుగలది మోకాళ్లుగలది. ౨. వైశ్యము
 గలది. ౩. పేర్కొనఁబడినది; పేరుగలది. వి. ఆ.
 న. మానిపముపు

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. న. భూమి, తెలివి,
 అవభోధము.

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. న. ౧. తెలియఁ
 జేయుట, తెలుపుట. ౨. భూధంతుడు, శేర్వుట.
 ౩. చంపుట.

సంజ్ఞ. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. వైశ్యము
 గలవాడు. ౨. వైశ్యము గలవాడు. ౩.
 పేరుగలవాడు.

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వైశ్య
 న్యము పోవుట, ౨. తెలివిపట్టు.

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. పుం. శక్తికర్మము;
 శనిగ్రహము.

సంజ్ఞ. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పేరుగలది,
 పేరుపొందినది.

సంజ్ఞ. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) పేరుగల
 వాడు; పేరు పెట్టఁబడినవాడు.

సంజ్ఞ. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) అపరిశర
 గలవాడు; ముట్టికానాడు.

సంజ్ఞ. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అపకతాపము

వ పునాకృతకర్మనశముల గర్భము దైవి
 యర్హములు సాక్షాత్ గమ్యమగు దిగిచి
 చందమున మోనిముఖమున వెల్లుడి మి
 ధ్యుల్లి యున్నయిది బహిష్కరణమున కెప్పుడి
 యప్పుడు సంస్కరణ బనియించు, అమ్మ
 హాస్యరమహర్షియును ఉద్భిషానాయకభే
 దములు మోహించు నొట్టి.

శివభక్త్యర్థము. ౫-౫౪.

సీ సంస్కారార్థరథాంగముల ప్రతిపాదితాదు
 నిలిమిర కాంతారవహ్ని. పంచాంగ.
 ౧-౨౬౫.

౨. నేడిమి. అపకతోపము.

సంక్షేపము, సం. వి. ఆ. పుం. చిన్నపట్టు కాలు.

సంఘీనము, సం.వి.అ. న. పక్షుల గతివిశేషము.

సంఘీనము, సం. వి. అ. పుం. = మంతుడు.

సంత, వి. గి. ఆపవాదము. (సం. సంస్థా క. తు. సంత. చ. చంద్రై)

చ. ఎనగును స్వేదనదీపంతి ఆపవాద
మా. అం. ప. గుణ. ౮౨.

౨.(సం; సంస్థా, సంధా) (క. చంద్రై.సం.సంతై)
నిర్ణయింపబడిన దిండును దుండెడి యంగుష్ఠ
వసు; ౨. కొనువాయొక్కయు నమ్మెడువా
యొక్కయగుటమి.

వ. కొంతకన్నకృష్ణవిప్రకృష్ణభూమల మంతు
గ్రామంబులందు జేసిన నానారూప
వస్తువులపంజరములయొక్కయును నొకప్పుడు
కేరమున నమ్మెడును సంతయనబడు.
వి. యా. పు. ౧౩.

నీ. చెప్పనిపని నీర్లుచేయ నని పోన, సంతకు
బొమ్మన్న జంతనయే. కుక. ౨-౨౦౮.

ఉ. సంత నెన్నెదో, వ్యసన మమ్మకొన్నగద
సాని ననుం గవయిం దలంచితే. ఉ. మా. ౨-౨౨.

వ. ఊరూరిసంతసంతకుం దిరుగఁ జెడ్డ లింటింట
సంతకుం దిం పలుక వాటగోడిగల. ఆము
౪-౩౫.

౩. వేదపాఠము.

వ్య. వేదము సంతచెప్పకొనున వ్యాసము.

౪. చెంత, పార్శ్వము.

ఆ. సంతగతియొగి సంతతియై నలుసంతదయయు
నేక సంతసమును సంతసింపఁచేయు సంతతి
క్రూరమా, సంతరాకు మిఁక నసంత నీవు.
రసిత. ౬-౬౬.

సామీప్యము.

ద్వి. అంతకాంతకు భిక్కు లన్మనఁవముల, సంతయు
నొల్లరు సమాజంబు వినుము. బస. పురా. ౧౯౭. పు. ౭౪౧ పం.

౬. సమీపప్రదేశము.

ద్వి. సంతల నిలిచి దూషకులు చెల్లంగ.
బస. పురా. ౧౯౨ పు ౫-౪౪ పం.

సంతతిక, సం.వి.అ. శ్రీ. పట్టుకాట; లోహ
కారులపనిముట్టు.

సంతక్షణము. సం.వి.అ.న. ఎత్తిపాడుపుమాట.

సంతతము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ)౧. వ్యాపిం
పఁజేయుఁబడింది, విస్తరింపఁజేయుఁబడింది. ౨.
ఎడతెగనిది, అవిచ్ఛిన్నమైనది.

ఉ. తిచ్చసురవిలాసిగణము సంతతసేవ యొ
నన్ను నీమనోహరముగ నింక నేరంగ నెం
తటిదాను ఉ. మా. ౧-౭౭.

౩. కాళ్ళమైనది, ఎల్లకాల ముండునది. ౪. ఆన
కమైనది; నమ్మదమైనది. శ్రీ. విణ. ఎల్లప్పుడు.

ఉ. భంగముగోడ నున్నచుం బంపు వింటుని
మీఁదఘామికెంజెంగట—వాదయిఁజేపుటూ
ర్కలు సంతతింబు వానిం గడు గానిసేయుఁత
నిం తెలుపం దఱియయ్యు
భార. విరా. ౩-౧౧౯.

సంతతి. సం.వి.ఇ. శ్రీ. ౧. వంశము, గోత్రము.

౨. సంతానము, అపస్థము.

.... కామికి, సంతతిగోని లేతె నని వార.
౨-౧౦౬.

.... చూపం బనిలేదు వానిసుతసంతతికన్.
విజ్ఞా. కాం. ౩-౨౬.

౩. విస్తరించుట, విస్తృతి, వికవి. గ. శ్రేణి.
వరుస, సమాహము.

౫. వ్యాప్తి, వ్యాపించుట ౬. గాఢి, ప్రోగు.
౭. ఎడతెగకుండుట, అవిచ్ఛిన్నము.

సంతన (ము). వి. (సం. సంధానమ్) ౧. అమ
ర్చుట. ౨. కూర్పు, తావుట.

మ. నెలతాసంతననిగ్గు బంపుతిలు తిన్నెల్ మా
లఁబాపెద్దాకుల నిద్దంపు జగాహజారమున
చంద్రా. ౨-౩౭.

వ. కంపు గాయోడుబిల్లల సంతన దొంతర
చుట్టి బలవంతుల వింతలు సంతరింప.
ఇందు. ౨-౪౪

౩. కూడిక, మేళనము.

సీ. తమ్మిమానిక పుసంతనపట్టియల చేతఁ జొక్క
పుము తైపుసోబనముల. ప్రబం. ౧-౫౬౬

సీ. శృంగారభవనమాజిగ సంతనపుమను మాని
పల్కలగొప్పమందసంబు. ఉత్తరహరశృం. ౨-౧౩౦.

సీ. కనువిచ్చి చూచె నాకిటిల్వఁజేతుదొంతెర
వసంతముల సంతనము మీఱు. ఆహల్యా సం. ౧-౩౪.

సంతనకట్టు. అ. క్రి. (సంతన + కట్టు) ౧. సం
ఘీభవించు, ఏకమగు.

సీ. సంతనకట్టి యుత్సాహసమేనులై యంతయు
లేనిరథాశ్వములను భార. ఆది. ౨-౨౦.

ఉ. అంశుం నీటి మిక్కిలిగ తాఁగతింబున
దొమ్మిచేసి దుద్దాంశపరాక్రమోన్నతులు దా
నవనస్థులు వేల్పువెల్లధ. ౧-౧౩౩ చేతి దుగ్గ
మయవాళుధారిసౌభాగ్యమంధమున, సం
తనకట్టి పుచ్చుకొని చయ్యన నేగి నిశ్చలంక
తన. భీమ. ౪-౯౬.

౨. ఆయత్త పను.

ఉ. ఇంతకుమున్ను వాఁడు సనియెం గనుడవొ
గఁ బోవకుండ , స్థితినిరయంబునం బటు
రథావలి యొప్పుఁగ నేఁగుఁడుగ్రులై, సంతన
కట్టుఁ దస్త్రములు శస్త్రములం దొడుగుండు
భార. ఆం. ౬-౨౦౦.

క. అంతికిరణంబున నటు, చింతి యుండునుఁ
బ్రపంచస్థితిని గ్రహించియు లేక
దుర్బలధ సంతనకట్టఁగ విధాతి చాఁడ
య్యెన్. కవరాత్రి. ౧-౫౭.

సంతనకట్టు. స. క్రి. ౧. భవించు, పూను. (సం
తన+కట్టు) ౨. ఆయత్త పనును, సిద్ధముచేయు

ఉ. అంతకుమున్ను సిద్ధ-గ నావనినాగుని దండ
నానుఁ దర్శింతబలాభిరాముఁడు మహారథ
నాముఁడు సర్వవైశ్యమూల సంతనకట్టె.
విక్ర. ౪-౭౬.

సంతనచే (నే) యు. స. క్రి. (సం. సంధానము
చేయు) అనుర్పు, తాపించు.

సీ. తలఁపు తాగ నెలసంతన చేసికట్టి పెన్ జగతిపై
ముత్యాలచవిక యెడుట. యయా. ౪-౭౪.

సంతనపడు. (√ సంతన) అ. క్రి. వశ మగు, అను
కూలపడు.

సంతననము. సం. వి. అ. న. ౧. వేడిచేయుట;
కాల్పుట. ౨. మిక్కిలి బాధపెట్టుట.

సంతనలుచు. స. క్రి. (√ సంతనపడు) వశము
చేయు, అనుకూలపలుచు.

సీ. మ్రుచ్చుటెక్కుటిఁబట్టి ముకుఁద్రాచు కుట్టింబి
గంతగోనెను దాని సంతపటిచి (శ. ర. పా)
నా. పంచ. ౫-౧౩.

సంతనాక. వి. అంగడి పెట్టుటకు వేయఁబడిన
పాక.

సంతనాకటొత్తు. √ సం. వి. గుడి పెట్టులంకె.

ఆ. వె. కుక్క యేమెఱుంగును గురింగ సంకంబుఁ
దిక్కుయొడిసిపట్టి వీఁకుఁగాక, సంతనాక
టొత్తు సన్యాసి నెఱుంగునా, విశ్వదాభిరామ
విర వేమ. వేమ. ౨-౩౩.

సంతనించు. సం. అ. క్రి. పఠింపించు; దుఃఖపడు.

వ. సమయొడయెడు తమ్ము మిగులఁ గూడి
యుండమికి దుర్లభస్థలంపిర లగుట జార
క్రీరకుఁ బోసఁగిమీఁద గంసుశరసంతతసం
తాపంబునకు సంతనించుచు. హంస. ౫-౨౪౯

సంతనెట్టు. స. క్రి. (√ సం) పొందుపఱచు,
బద్ధపఱచు.

చ. అని పలుకంగ వాఁభికు లప్పు డెఱింగి
యిండు పెట్టి నీయును మొనఁగెన్ గుమార
కుని నిమ్మని వారల సంత పెట్టెనన్. పంచ. ౧.

సంతపేట. √ సంత. వి. సంతనరుగు నగర
భాగము.

తే. గీ. ఆధ్యులై గోత్రకాలల నభవనించి, విటుల
నేత్యానముల చక్కలులఁ దీర్చి, వారలును
గర్భి శంఖరవైర సంతి, పేట యన నొప్పు.
నల్లక వాటమునను. వై జ. ౩-౬౯౪

సంతప్తము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. శపింపఁ జేయఁబడినది, కాల్యఁబడినది. ౨. మిక్కిలి బాధపెట్టఁబడినది; బాధపడినది. ౩. కాలినది దగ్గమైనది. ౪. అగ్నిదగ్గమై కుప్పమైనది (బంగారు. మొ.) ౫. అలసినది.

సంతప్తవర్ణము. సం. వి. (౪) క్షాసము తగ్గినవాడు.

సంతఁబెట్టు. స.క్రి.(౧/సంత) విడుచుఁతగ్గఱించు.

వ.తవవసరంబుల నుర లనురవిసరకరని కాయ-ర్జ రితకాయులై విడిగి పంపింబుల సంతఁబెట్టు లిగులు వవలి కడిమి విడిచి వానిపెరఁ బాసి మానంబు మారి గుట్టు గట్టిపెట్టి ప్రాణ పరాయణత్వంబునం. వరాహ. ౧౧-౬౫.

తే. గీ. సర్వపంగంబు మిక్కిలిసంతఁబెట్టి తప సియై యున్నతను జంప దగ్గఱిల్లు, నీడురాచార వర్తమఁ దెల్లవాఁ, హకులఁ గావించెడివిధి యెంతయధకుఁ దొక్కొ. తేమ. ౪-౪౨.

సంతమకము. సం. వి. అ. పు. ఊపిరిపిల్చుట మున్నగువానియందు గలుగునొప్పి, ఊపిరికట్టు.

సంతమము. సం. వి. వ. న. ౧. దట్టమగు చీఁ కటి, గాంధాంధ కారము. ౨. మహామోహము.

సంతమనము. సం. వి. అ. న. = సంతమము.

సంతము. సం. వి. అ. పు. తెలిది దగ్గఱగాఁ జేర్చునయఱచేసుకదోయి.

సంతరణము. సం. వి. అ. న. ౧. నదిమొదలగు

వానిని దాటుట. ౨. గెలుచుట, జయించుట.

సంతరించు. స. క్రి. ౧. గడించు; సంపాదించు.

మ. పరభిన్ దావము భోగమున్ మఱి వివాళం బిచ్చయిమ్మాడునై, ఖరులన్ మున్నగు సంత రించు ధనసంఘాతం బివేతం బగున్, ధరణా నాద్యములైన లంఘనవిధముల్ దప్పన్.... మృగ్ధూ. నీతిక. ౩౪.

తే. గీ. జౌర నీవు గడించిన వసుచువానొసంగ మాడిన మఱి నేను సంతరించుసొమ్ము మీఁ దట నీ కీయ. కుక. ౩-౭౭.

వ.... ఊరూరిసంతసంభవం దిగుగఁ బెద్ద లింటింబ సంతరించిన.... కొదమకట్టువగుంపు ఆము. ౪-౩౫.

వ.... అమృతంబు సంతరించినగాని గాత్రంబు యభేష్టభోగంబులకుండాత్రంబు గాదు. దశా. ౨-౧౪౧.

నీ.... సంతరించిన యట్టిపకలపదార్థముల్, తగు లీల నింటిలో దాచుటకును. దశా. ౩-౩౪

చ. కగువలివాఁమేనులును గౌరులుఁ గీర్ జడలుం దొడర్ నదర్, తెలులుఁ గుగుల్ మగుల్ కొలుపఁ దా నిపు డెక్కడ సంతరించెనో, శరశర మ్రొక్కె మవులజంత.... చం. పూదా. ౨-౯౯.

చ. ధనమణి వస్తువాహవనితా జనతామగు బల్లి సంతరించిన యవి యందు ధర్మములు నేయక యుండిన నేమి యంచు న్యాయనిమిషు లందఱున్ బగసు రంచు మహాపద గాండవన్నని, న్ననుజాడవన్నఁ గల్గు నిరయంబు రయంబున రమ్ము పోకిన్. ఉ. రా. ౩-౪౮.

౨. సంగ్రహించు, దొంగిలు, అపహరించు.

తే. గీ. ఇంతకుండాదగిన్నియ సంతరించు; వాడు దీనికిఁ జోదైవపైడిపల్లె, రంబు చిటుపాటి గిన్నెలు చెంబు సంతరించకుండునొకో యమ్ము యెంచుకొమ్ము. వైజ. ౪-౨౫.

౩. కలిగించు; పుట్టించు.

నీ. సమ్మతపర్యవీళ్యరగాయకచకోరసమితి కా నందంబు సంతరించి వి. పు. ౧-౩౯. చ. లేటిపించునకు జలభ్రాంతి సంతరించునెంత మావుల చుటుకునఁ బెండివడి ప్రకారం. చద్రాంగ. ౨-౮౪.

వ. దుగ్గాధిపతు లేమేను యని నీచు నీచోత్త లచ్చమ్ములగుకాముదీగుచ్చమ్ముల సంతరింప. మను. ౫-౭౧

4. తాల్పు, ధరించు.

గీ. గగనలక్ష్మి లతాతన్వికబిఁమీడఁ, సంతరించిన
ముత్యాలఁబల్లి నోడె. కాశీ. ౪-౧౮౬

నీ. శేలుఁదామరయందుఁ గేవారవలయుంబు, బడి
కుచ్చుమీడఁ బచ్చకపువడసంతరించి. హర. ౪-౩౮

తే. మగువ దేవరదీప్యవాసుము జపించు, నెమ్మన
మ్మున నిర్వృతతిమ్ముగాఁగ, సచ్చముక్తాఫలై
కావళిచ్చులమునఁ, జమ్ముగవ నక్షత్రమూత్రంబు
సంతరించి. శృంగ. వై. ౮-౬౩

నీ. పయ్యోదమాలుగాఁ బాటుటాకు లమచ్చ,
చాదునఁ నిలకంబు సంతరించి. హర. ౫-౩౭

నీ. లీల దుద్రాక్షమాలిక దక్షిణశ్రవశ్శుక్లీ
శ్శయింపు సంతరించి. కాశీ. ౨-౬౪

చ. అనవుడు మందహాసించి యానందవ్యయం
దలిర్పఁ జమ్మున నికతాసిపుత్రిక కణంబును
హంబున సంతరించి. విక్ర. ౨-౨౩౨

5. చక్కఁబెట్టు, సవరించు, సరిపఱచు.

చ. నెఱవుగ వన్నెవెట్టి రమణీమణి పయ్యోద
సంతరింపఁగా మఱచి. విక్ర. ౪-౨౦౪

వ. తేదినంతరింబ యంతరంగంబు కొంత సంత
రించినది యతఁడు నాగాయణున కిట్లనియె.
ఉ. హరి. ౪-౭౦

6. రచించు, నిర్మించు.

నీ. సంతరించితి నిందుఁవృంబునయింపు, హర్ష
నైషధకావ్య మాండ్రభావ. కాశీ. ఖం. ౧-౮

7. నెఱపు, చేయు, నడపు.

నీ. స్వగ్ధాల లాచెట్లకాఖలచాటున, సంతరింపును
కిమరింతలాట. చెన్నబ. ౫-౩౭౮

వ. ప్రకృతికాంతత్రంత నురకాంతలం గూడు
కొని సంతరింప ఆమా. ౬-౧౩౦

8. నిర్ణయచేయు, సంగ్రహించు.

తే. నిత్యనైమిత్రికము నైవనియనువిఘ్న, దీప్తి
పిండప్రదానవిధిని సదర్శు, మామగోఘాతయ

వమార్జమగులిలాది, సమచిత ద్రవ్యములు
చాల సంతరించి. వరాహ. ౨-౭౮

9. అలెడు, పూయు.

నీ. కస్తూరి పురుగును గంధసారంబును సంపంగి
నూనెయు సంతరించి. హర. ౪-౭౮

10. పూకు, ధరించు.

వ. విశ్వవిశ్వంభరాక్రీడనంబు దంకు విద్వింస
పరమహ్మంతి యంతరంగంబున సంతరించి
నిభిలప్రపంచంబునకు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె
భీమ. ౧-౩౧

11. చేరఁదీయు, దుచ్చేయు.

క. పలుఁగూత లఱగువానిం, గలుద్రావెను
వానిఁ జెవులుగఱవెడువానిం, బోలఁగూలఁ
దెచ్చెనువానిం దోలఁగింపక సంతరింపుదును
రాజన్యల్. వేం. పంచతం. ౧-౪౪౦

12. పోషించు.

నీ. సంబంధంబు లొనంగి సంతరింపఁగ లేమి,
విడిచిపోవఁదొడంగ విబుధబలము.
దశా. ౨-౫౧

13. ఆదరించు (క. సంతయింపు = కాంతపఱచు,
తు. సంతరింపు = ఓదార్పు, ఆదరించు)

వ. ఆంత వసంతుండు మూర్ఖిల్లి తన్నం
దాన సవరించుకొని రతిసేవోపాయంబుల
సంతరించి యీమాటం బలికిన
కుమా. సం. ౫-౫౭౦

14. చక్కఁగా దాటు.

సంతరించుకొను. స. క్రీ. $\sqrt{\text{సంతరించు}}$. సరి
పఱచుకొను, చక్కఁబఱచుకొను

వ. అని కోపించి నెఱయం దలంచి తపోభంగ
భీతిం దన్ను దానసంతరించుకొనుచున్నయగజం
గని కుమా. సం. ౭-౮౭౭

సంతర్జనము. సం. వి. అ. న. బెడరించుట,
భయపెట్టుట.

సంతర్పణ. సం. వి. అ. న. తృప్తి. (రూ. సంతర్పణము).

కా. సారాస్వాదినఁ బ్రాణపంచకము తృప్తి మాసి సంతర్పణ స్మృతింబోపనిఁ ద్రుంచి.

ఆము. ౬-౨౫

2. ఆమెత.

వ్య. బ్రాహ్మణసంతర్పణ జరిగింది

సంతర్పణము. సం. వి. అ. న. 1. తృప్తి పం చుట, తనివి కలిగించుట.

వ.... మహావేనికి సంతర్పణమునేయుట మచ్చ ర్తం బనగాదు. కళా. ౪-౧౦౩

వ.... తొల్లి యాకోప కారార్థము దేవతాపరిష్కరిం బు కొనుట కివధర్మ. ౧-౨౦౪

2. ఉల్లాసపడచుట, సంతోషపెట్టుట. 3. సంతోషముగలిగించువస్తువు, ఉల్లాసకర మైనపదార్థము

4. బ్రాహ్మణులారాదులు చేర్చి నేయి పంచదార తోఁగూడిన పేలపండితోఁ జేసిన భక్ష్యవిశేషము

సంతసపడు. అ. క్రి. 1. సంతోషించు. (సంత సము+పడు)

క. మతిఁ బొందుదుమాగులపం, చత వివి ముహూర్త నుండు సంతసపడియెన్.

భార. ఆది. ౬-౧౮౦

క. జనకజనుకలముఁ జెలియం, జనుఁ దని సంపాతి తెలుప సంతసపడి యా, తని గారవించి యొ గిద, హుతుమృత్యు లచటుగదలి యటు చని యెడుటన్. చంపూరా. ౬-౮౭

మ. నుతిం, మను సొమ్మన్ రమియుంచు సంతస పడున్ సుజ్ఞావి సైతంబు. మల్లభూ. శృంగా రశత. ౪౧.

క. వసుదాయని యొన వసుధ, నొసరి పతనిఁ దన్న తన్న యునఁగె నుమ సంతసపడు భూతము లన్నియు. భార. ఆది. ౨-౩౬౩.

సంతసము. వి. సంతోషము, ఆనందము. (సంతోష. క. సంతస.)

గీ. చనును సంతోష మనఁగ సంతస మనంగ నలరు సంతోషము. ఆం. ప. గుణ. ౨.

చ. చేసిన నెన్నైన మెచ్చనిపని యెను తేయు దునె సంతస మందుము కోర్కిఁ దీర్చెదన్. ఉ. హరి. ౨-౭౯.

తే. ఆంతిపురమున నుచితకృత్యములు దీర్చి, చంద్రకాళాస్థిగుండైఁ కొంకదకు, సంతసంబున వచ్చి యానందముఁ బ్రసన్నులగుట నెఱుగు దును నితఁ డాచరించు. పాద .౨-౨౨.

కం. రాణింపఁ బల్కి తనపని, బాద్రేణియ; గొలుచు సంతసపుఁదటి ఆము. ౪-౨౬౯.

ఉ.... వేలునేయ కన్యానిగ్మసంతరింబున భవాద్యక యోగిజనంబు పావన, స్నానవిధాన్లు పానముల సంతస మందుచుఁ బోవు నిచ్చలున్. మమ. ౧-౬౩.

౨. తృప్తి.

చ. నిమ సగఁదాలు గోలువడి దానిన యివ్వడు గోరువీకిన్, సముచితవృత్తి నిచ్చి తమసా మున సంతస మందియున్కి యుత్తము.

భారి. ఉద్యోగ. ౧-౧౯.

సంతసించు. అ. క్రి. $\sqrt{\text{సంతసము, సంతోషించు, ఆనందించు. (రూ. సంతసిల్లు)}}$

సీ. కృష్ణపక్షవిభావరీతేశ్వరఁ జగోరసమితి చంద్రకలంచు సంతసింప. ఉ. రా. ౧-౫౪.

సంతసిల్లు (లు). అ. క్రి. $\sqrt{\text{సంతసము గి. సంతోషించు.}}$

ఆ. ఏను జహ్నుకన్య నింకదసమాన నీ, సస్థితావ రులకు సంతసిల్లి భామలేజ నీకు భార్యగా వచ్చితి. భార. ఆది. ౪-౧౩౬.

గీ. సర్వభూతానుకంపకు సంతసిల్లి. హర. ౧-౭. చం. కంజదరాక్షుఁడు సంతసిల్లె నే, రృదీయెను వజ్రనాథవధభారవహుం దిపు దంచు నాశ్వు లొన్. ప్రభా. ౨-౨౩.

పంచచామరము. పుష్పస్తూపాని సంతసిల్లి భూత లేండ్రుతో నున్ ఉ. రా. ౩-౨౬౩.

అ. పీ. శ్రీమద్భక్తములు యెవ్వడే నొకప్రాణి,
సంతానము ముక్తిపొందగలుగు, మేరే కాదు.
ఆము. ౬-౨౯.

సీ. పీ. లి. లచ్చిమ్యనే సంతానం నోరములు
కట్టించుకొనివేయవలెను. ఆ. గా.
బాల. ౧౫.

సంతానకము. సం. వి. ఆ. పుం. ఆయిదువిధము
లగుకల్పవృక్షములలో నొకటి.

తే. గీ. నిరంతరసంతానకచ్ఛాయ దలియించునా,
నామ నానాభవమున కభిముఖముగఁ బుష్ప
నించు దాపాదపల్లవంబు లూచువులఁ జేర్చు
కొని వాణి యున్ననుండ. క. ౪. ౫-౧౫.

సంతానము. సం. వి. ఆ. పుం. న. గి. వ్యాస,
వి. వి. ౨. అవిచ్ఛిన్న, ఎకతామి. ౩. విచ్ఛిన్న
భార, సరంపర. ౪. వంశము; కుటుంబము.
౫. సం. తి. పుత్రాదికము, ఆహారము.

సీ. కానక కన్నసంతానంబు కావునఁ గానక
కన్నసంతాన మయ్యెను. రామా

సీ. కానక కన్నసంతానంబు కనువులు. శృం. నై.
౧-౧౦౯.

౬. వంశవంశమునందలి యొకకల్పవృక్షములలో
నొకటి.

క. సంతానవాటికలును, జాతామణివేడికలును
శృం. నై. ౫-౨౨.

సంతానసంధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. దిక్షనిచ్చి పెండ్లి
చేయుట మున్నగువానిచే గలిగింపొందు (సంధి)

సంతానిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నుగు, పేరము.
౨. మిగిలిన. ౩. సారెనూడు. ౪. భర్తభార,
కత్తివాడ.

సంతానవనము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఈ. ఆ) ౧. కాలు
నుండి, దహించుకది. వి. ఆ. పుం. మృగముని
యొక బాణములలో నొకటి. వి. ఆ. న. ౧. కా
లులు, బాధ, నొప్పి. ౩. భావోద్వేగము గలిగి
చుట.

సంతానము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వేడి, అధిక
తాపము.

సీ. తీ. వాంఛసంతానమునఁ జేసి కమలనా శా
క్తులు గమరవయ్యె. భార. ఆర. ౭-౨౧.

౨. బాధ. ౩. అధికభోగము. ౪. పశ్చాత్తాపము.
౫. తపస్సు, పవిత్రతము. ౬. శరీరమును
కుష్మింపజేయుట.

సంతాపించు. సం. ఆ. శ్రీ. పరవించు, దూ
ఱించు, వగను.

క. ఆతలిక్రిమణియమైన యాపద్విషయంబున
సంతాపింపంగఁ జూడనియెఱిగియును దగునె
సంతాపింపన్. భార. ఆది. ౬-౨౫౧.

క. ఆపాలస్త్యకుమారుని, కాపము, విని పంక్తి
ముఖంబు సంతాపించెన్. ఉ. రా. ౪-౨౩౭

సంతాపితము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) మిక్కిలి
తలంపఁజేయఁబడింది. మిక్కిలివేడిమి కలిగింపఁ
బడింది. ౨. బాధపడింది.

సంతి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. అంతము, నాశము.
౨. కానక. (మా. సతి)

సంతు. వి. (సం. సంతితి) సంతి, కొలము,
వంశము.

తే. సంతుకొలము. ఆం. ప. ౨౪. ౨.

సీ. సంతు కొలము వంశము వంశము పు
గల వంశమయై యులుచుండు.
ఆం. భా. ౨-౧౭౦.

సీ. ఇవి చా తెలిమాపురపును సంతునాళి, నొక
పెద్ద బలించు నొకడు లయ్యె..... అనిగ
తొలిచివారియమగు లనును. (తెలిమాపురపు
కుసంకులవృక్షము). ముకుందవి. ౧-౪౩. పు.
౧ ప.

౨. సమాహము.

సీ. మగువలమొగము లా గగనారవిండులు బాద
వెఁ గాకని లేటివొడమసంతు. కను. ౨-౭౮.

సంతుష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సంతోషశ్రీ, పూర్తిగా దివి నొందుట.

తే. గీ. నయంసంతుష్టి గాఁగ, నరుగు దంచుచునున్న వాఁడభివృద్ధి, నీతఁడెవ్వఁడు నిరంకు. ౪-౧౦

సంతోషము. సం. వి. అ. సంతోషము, ఆనందము.

చ. అనుగుల విష్ణుయిం బ్రముదితాస్మలఁ జేసి పయోజనాతి సంతోషమున, వాణ్ణాకపతిఁ దోతాని పోవునెడం దదియవ, కృష్ణరసిజంబు లజ్జయరాత్రి గడుం జెడియన్కిక్ గృహ రసపదఁడై హితార్థమధురస్సుటసంస్కృత్య చూక్తి నిట్లయన్. నిర్వ. ౩-౧౪.

సంతుష్టుఁడు. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) మిక్కిలి తృప్తి నొందినవాఁడు.

సంతోషణము. సం. వి. ఆ. సంతోషపెట్టుట.

సంతోషము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శ్రీ. తనివి. ౨. ఆనందము, ప్రమోదము.

ఆ. వె..... పనులదయ్య మెఱుంగుఁ బడఁచుల సంతోష, మేల వాకు - విక్రిఁ బాలు నేన. భార. విరా. ౪-౬౦.

3. ధైర్యము.

సంతోషించు. సం. ఆ. శ్రీ. హృషించు, ముద ముడు.

వ. ఇట్లు చరాచరప్రపంచమునకుఁ బ్రాణం బై పోముండు సంభవించిన సంతోషించి మను కైటభారాతియు నీరాకరమధనశ్రీద చాలించి నైకులంబునకుం బనియె. వరాహ. ౭-౬౩.

సంతోషము. వి. సంతోషము, ఆనందము. (సం. సంతోష)

గీ. చనును సంతోష మన సంతెన మనంగ నలగు సంతోషము. ఆం. ప. గుణ. ౨.

క. ఆ సమయంబునఁ బుష్కలంబు, గోపి నృపాకృత బాఁడు దండ గోజసాస్త్రులుగా, వేసక కట్టి కడుసంతోషము నివ్వటిలఁ జొదివి తొలఁ గఁగఁ బెట్టెన్. భోజరా. ౫-౨౦౭.

మ. మత్సరప్రోథఁ బ్రాప్తునఁగఁ బిల్వఁగఁ బండి కన్నకల సంతోషంబునన్ దెల్పినన్.

ఉ. రా. ౧-౨౪..

సంతోషిల్లు. ఆ. శ్రీ. (✓ సంతోషము) సంత.

పిల్లు, సంతోషించు, ఆనందించు.

క. నీపైనికు లెంతయు సంతోషిల్లుచు వాన్పు, రపుకు దుఖికులై కుం, తీచుకుల వాగు దీం దకాసంగకు లైరి బాష్పజలములు దొరఁగన్.. భార. ద్రోణ ౨-౧౩౧..

సంతృప్తము. సం. వి. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. పూర్ణ ముగా విడువఁబడినది. ౨. దొంగిలింపఁబడినది, ఆపహరింపఁబడినది. (విలగము)

సంతృప్తనము. సం. వి. ఆ. స. పూర్ణముగా విడుచుట; విన్నవించుట.

సంత్రాణము. సం. వి. ఆ. స. సరక్షణము.

సీ. విబుధసంత్రాణ బ్రహ్మఁడై నిఖిలైక, సుతిఁ గాంచునే మానవతిథవుండు. చంద్రికా. ౧-౨.

సంత్రాసము. సం. వి. ఆ. పుం. భయము, వెలపు.

సందంశ (క) ము. సం. వి. ఆ. పుం. పట్టుకాగు, అక్షరము బుచ్చించినప్పుడు దంతిములను నొక్కుట, నరక భేదము. సందడి.

సందంశిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిన్న పట్టుకాగు.

క్రావణము.

వి. ఒత్తిడి, రాయిడి, సమృద్ధము. (త. సందడి)

సీ. రాజుల సందడి రాలినతోడవులు ముఁగి. రాలినపొడిముగ్గు గాఁగ. భార. విరా. ౩-౭౪.

ఉ. చీటిమాటి శిశుపథసేమ మెలంగఁగఁ బాటి గామి కృంగాటకవిధి శిగఁ బలి కాంకిల. సందడి కుల్కి. శృం. నై ౩-౯౩.

సీ. కరులసందడి నొప్పునునీన దుర్గమరీతో నడవఁబాంచాలవిధుండు. భార. భీష్మ. ౧-౧౦౨

చ. నివారింపరాని మానవపరంపరలసందడుల
మందమందగమనుండై చని చని. చంపురా.
౪-౬౩.

తెల్పుడియె సందడిగాఁ గదియు గజోవసుల్
హరి. ఉ. ౭-౫౨.

౨. సమాహము.

తే. గీ. సరియంబులుండడి దిండఁజేసి, కండు
లేనిమగను సందశాదివందరియొండ నై
నాయండుఁ గలడు. సీతారా. ౨-౧౫౦.

ఉ. సాంతముగాఁగ శబ్దహృదయజ్ఞులుగా రుచిత
ప్రయోక్తనై, మిరిలుగాఁ బ్రబంధముల వీ
రాలు ద్రోక్కఁగనేను శక్తులై దొంతర జల్లి
బొందవెడలున్ గతార్థము మాన్పుదుష్క
విభ్రాంతులసందడిదడవఁ బాసెరసజ్జలకుం
గవిత్సముల్. కవి. పీఠ. ౧-౧౬.

౩. జనసమాహము.

చ. బలసికొనికొలహలమున్ చెమ్మగ సందకులు
నెడ గలుగన్. మమ. ౫-౭౧.

కి. సందడిగాఁ బడియిరువుర, మందక్షణమాగ్ని
వరిగి మోదం బలరన్. దశకు. ౩-౪౮.

కం. మోహం దరివైభవమున, సాహాయని
కటికవారి సందడి జడియంగా హేమకన్న
ఖచితము, సహార్పణ్యము వొచ్చి యందు నా
సీమండై. ప్రబోధచూ. ౨-౨౯.

చ. హరవిభాకలు శ్రేణిహస్తులయి తిలంగుండు
పాయా దొలంగుం దనుచే సందడి నెడఁ
లుగఁజేయ. హర. ౪-౮౯.

సీ. సందడి గ్రవ్వడిపొంది తెక్కలంబు లరసి
దశకు. ౫-౧౩౦.

సే. శరణీయు లెదురుగా శరణార్థి నేయుచే,
నొయ్యెయ్య సందడి కోసరిలుచే.
హర. ౨-౮౭

౩. సాంద్రత.

ఉ. యూపసంఘంబుల సందడిన్ నిడువ గాన్ద
రువైనను లేక సాధుర, మ్యంబును శక్రగ్రీవ

ణమునై పుర మొప్పుచుండు నెప్పుడున్.
జై. భా. ౨-౫౬.

౪. అల్లరి, జనసమాహృద్ధిని.

మ. అవశోకించి వయస్కులార కడురమ్యం నైస
యితోఁబోయి, వివోదింతము గొన్నినా
గ్గి చటఁ బెట్టెల్లు నీపాపిగాండ్ర వృథా
సందడి గానిబొంద మనశీలా పాటిపోవంగఁ
జేయవలెం లేటపెట్టియంచు నెమఁపై భీ
కరప్రతియన్. వరాహ. ౧౦-౭౫.

౫. కలఁత, సంక్షోభము.

చ. వి, చ్యువిడిఁ చేచ్చు నెవ్వగలసందడి డెం
దము గంది చేడ్చుచున్.

భార. వివా. ౨-౨౯౩.

సీ.... ఎవ్వనియందుఁ బ్రాకృతము జైఁ, సత్వాది
గుణములసందడి లే చట్టినిమగ్న....
అము. ౬-౧౦౩.

౬. అంకము, విఘ్నము.

క. యువ్య, స్పృహకరపముఁకు శేగు సందడి
నేయన్. భార. ఆశ్ర. ౨-౧౪౦౦

౭. ఇజాకు, సంభాధము.

చ. కనుగొని దర్శమందరిముగా నరెఁ దిట్టనుఁ
బాండవాగ్రజన్మఁకు వడిం దెంగఁగ న.
నుం బవనాశ్రయఁ బొందుచేర్చి నిజ్జఁతి
యొకంతి కిటు సందడిగాఁ దరయిచ్చుఁ
గమ్యుఁంచునొ. భార. శల్య. ౨-౨౩౧.

౮. స్పర్శ, తాకుట.

ఉ. కొమగు మాలెత గన్నుల = వృక్షరగా, సంబ
లిపంబియకుకుసందడికిం నెలయంచు బుక్క
చున్. శివరాత్రి. ౩-౪౦.

విణ. సంకులము.

చ.... నెత్తెన్వంబు బాక్క మెగిం మెయ్య
టను ముమూఁకలును సోమదత్త పాపికపుర
స్మరంబుగా నురవడించి సందడికయ్యం
బయ్యె.... భార. ద్రోణ. ౫-౮౬.

సందడించు. అ. శ్రీ. ఆలిశయించు, అధికమగు
హెచ్చు (దూ. సందడిన్)

లే. అల్లెలది సనియె, జనుల జూచెనుచేడుక
సందడింప. భాగ. ర. స్కం. 32.

చ. అని మని పల్కిన వీని జనాభిభుల హున్నులు
సందడింప నెమ్మనము చలింపంగా నకట!
మత్స్యకృతం బిటులుండ నేమిసేయవగు?
మార్క. ౫-౧౦౬

చ. పలపలఁ దొల్లదొల్ల నొకపాటిగ మాటికి
నేటవాలుగా జలకణముల్, నిగుచ్చుచు వె
నన్ జటిపెడి సందడింపంగా, జలధరపంక్తి
దార్శనుమఁ జండకరుం గవనీక దప్పవై,
వెలసి మహాంబుధారల దివిన్. భువి నేకము
చేసె నట్టితన్. ఇందు. 3-౧౦౭.

లే. గీ. సరగ నేతెంచి యూర్పులు సందడింప,
రాజాముందర నిలిచె సంభోజవదన.
కాళ. ౧-౪౭.

లే. గీ. వరుల విసె గొను బలిసెఁ గోర్పులు
మది సందడించె. దశకు ౧-౨౬.

సీ. కమచూపులను మచ్చును మోహవాస్త్రంబు
లందుఁ గాటుకమచ్చు సందడింప.
విప్ర. ౨-౧౯౬.

గీ. ఆమరలోకంబు నిష్టింప ననుపఁ బొంగి సంగ
నోత్సాహ మెదలొన సందడింప, నదగు
పెంపున నగుగుయ్యుననున, నిర్జగులు
హర్షమున నిట్లని కడఁగి. హరి. ౭-౧౫౩.

ఉ. కిపోలమందలేదామిశద్విరేఫనిదంబుల
ఘోకృతి సందడింపవె, ద్దేవగురూద డీశాలి
యింద్రుఁ డుపేంద్రునిఁ దాఁక నుత్పతిన్.
పారి. ౫-౧౦౮.

చ. కలైదుర విహోధఁ గాంచి యెదనించి శో
పము సందడింపఁగన్. కై. భా. ౨-౨౬.

కా. కెక్కిళ్లవైఁ దెల్పు రెట్టింపెన్ గూర్పులు
సందడించె నద చండించెన్ మృదామోద
మల్, గాంచెన్ వాఱెఱ యోసరించె ద్రివ
కుల్ నానాఁటికిం బోటికిన్. విజ. ౨-౩౬.

కా. చిన్నేలోమయ నొక్కమానిఁ గని భాషి
పంగ మాహించుచోఁ జిత్రానందము సంద
డింప ననుఁ బిచ్చన్ శాంతివాక్యంబులన్.
పరాహ. ౯-౧౩౫.

౨. గమిగూడు, మూఁగు.

ద్వి. రానిననవహేమరజములు దొలుంగ, సంద
డించుచు మహాసంరంధ మెసఁగ, బృందా
కాఁతోఁ బేర్చి యిట్లనిరి.

రం. రా. యు. కాం. ౨౮౨ పు ౧౨ పం.

చ. కొండగొఱియ ములుగుఁడు బొందులకు సంద
డించు కంకగ్నధావశుల మొల్లంబుల ము
నుంగుపడు పల్లంబులును. మను. ౪-౩౭.

చ. గరుదుఁడు రాజహంసమును గంధగజంబును
మేఁకపోఁచు కా, సరము నెలంచు క్రతుల
చంద్రుఁడు నిట్టియు గుట్టి మెద్ద ని, ర్జుల
విమానముల్ మొదటిచావడిముందర సంద
డింప శ్రీ, హంబి వాసవాదులు నిజావసరాశ
వరించి యుండగన్. కాళ. ౪-౧౫.

౩. కార్కొను, చట్టినా, పెంగొను.

చ. అగ్రభావంబున నదచువాగుమై సందడించు
వైకుంఠనివాసులగో ముప్పదిమూడొడ్ల
దేవతలతో. ఉ. రా. ౮-౨౯౪.

చ. కవి తేజీయమహామహిమకు సంతురంగంబులఁ
గొరూహలాద్యుతానందంబులు సందడింప
నందలుఁ దమలో నిట్లనిరి. నృసింహ. 3-౪.

మ.... మది నీర్వాణోధముల్ సందడింప.
ఆము. ౫-౭౪.

సీ. కమనీయభూషణగణమణి మృగులును కాతా
యధమృగుల్ సందడింప.
భా. రా. బాల. ౬౨౭.

క. ఆయఁ బుంకృతభివం, దంతులు నెమ్మన
మునం దుదంచిన, సమ్మాదనితాంతభక్తి సం
తత, విషయంబులు సందడింప నేమలుఁ జేసెన్
రాఘ. 3-౬౨.

కా. వీక్షించెన్ దరకాక్షియు స్వయమున స్వీధా
ప్రమోదక్షమాదాక్షిణ్యంబులు సందడింప.
నిలిచె దత్తన్నధానంబులన్. హరి. ౪-౩౫.

౪. గోలపెట్టు.

ద్వి. కంఠహరఁడ యొగ్గగామియంచు, సంద
డించు సున్నజనుల వీక్షించి. పండిత.
మహిమా. ౨౫ ౭.

ద్వి. కూయలు పన్నక మాదిగకొయ్యలు, చాత్రము
చాత్ర మెచ్చోట తన్నితివో, యని సంద
డించు నయ్యధమపారులను గని నూరపాఠము
గాను కోపించి. పండితా. దీక్ష. ౪౫.

౫. సాంద్రమగు.

సీ. దైత్యసింహాచార్యుల ప్రేతభాగినీసంతాపముల
తోడ సందడించు. వి. పు. ౨-౪౮.

౬. గొడవేయు, ప్రేమ.

ద్వి. చాకి చాకియి యేల సందడించెదవు.
బస. ౮౨. పు. ౨౮ పం.

సీ. ఒకతె కప్రపుకళాచిక దేట్లు సందడింపఁగ
మిట్టిపడి శేలు బయలు పట్టు. వసు ౪-౭౫.

గీ. పడఁతి యీలొకూన పుష్పిణి యటన్నఁగేల
నిపు దంటఁడగునె నీవేల యప్పు, దలద
కొమ్మ రజముగలదేట చెలిపె, సంస్పృశించితి
ద్వి. రాజి సందడింప. ఇందు. 3-౨౮.

౭. వింభించు.

ద్వి. ఇలవేయు ననవేల యీగురుద్రోహి తల
దున్నివైవక కిక్క మేమయ్య సందడింపఁగ
గురుస్వామి తచ్చివ్య, బృందము భావించి ...
పండి. పురా. ౧౦౦.

౮. సంభ్రమమునొందు, తత్తరపడు.

గీ. ఇందుమతి యేమిదెల్పును నందుఁ గొంద,
రిందువదలఁగా భీతి గ్రంథకొనఁగ, సంద
డించుచు వైత్యోపచారవిధులు సరగ నొక
రింపఁ దెలివొంద నవరేణ్య. ఇందు. ౨-౧౭౧

తే. గీ. అధికతరణావభీషణవ్యాఘ్రఁ జూచి,
తెగడి నలుదిక్కులకుఁ బోవుమృగముపోలి,
సందడించుచు వచ్చు వానిరతిఁ జూచి, ధారు
ణీదేవతనయందు తల్లడిల్లి నిరంకు. ౨-౧౭౧

౯. వ్యాపించు.

సీ. చారు సమాప్రసన్నక విధూషణమణిచ్ఛాయలు
దిక్కులు సందడింప. విప్ర 3-౧౦౦.

౧౦. ప్రకాశించు.

సీ. ధారు మించిన మంచితత్మంబురాగంబు శ్రవణ
భాగంబుల సందడింపబ్రతుచాస్తదంతైన పట్టు
రంబెము కటీరస్థలిఁ గరము విభ్రమము మాప.
వరాహ. ౧౦-౮.

సందడించు.' స. శ్రీ. ౧. కలవరపెట్టు.

ఉ. అంగన నిన్నుఁ గన్గొనియంత ననంగుఁడు
సందడించెదన్. బాగ. ౫ స్కం. ౧౮. ౨౮.

౨. హెచ్చరించు.

గీ. ముదితమానస లగుచు నమ్ముదితలెల్ల విదిత
మగువేదక దనర వేదేగ పురుషు, పెండ్లిపా
టలు దనరంగఁ బ్రియ మెసంగ, నొంకరుల
సందడించుచు నుచితలీల. ఇందు. ౫-౭౨.

సందడికయ్యము. = సంకుల యుద్ధము. వి.
దొమ్మియుద్ధము.

వ. పెక్కులు పెక్కులును దడపడి యెడనెరం
గలయన్ తెరయం గ్రమంబున సందడి
కయ్యలు నూలుకొనిన గ్రంథునం దమకించి
యభయపైనికులున్ బుట్టలగతిం గవియ.
భార. భీష్మ. ౧-౨౭౭.

వ. ఇవ్వధంబున నుభయబలంబులుం దలపడి సం
దడికయ్యంబునం గదిసి. ఉ. హరి. 3-౨౭.

సందడిగొను. = సందడించు. అ. శ్రీ. ($\sqrt{\text{సం}} \text{దడి}$) ౧. మించు; అతిశయించు.

క. దెందమునఁ గొలుపువేదకులు, సందడిగొన
నేగుదంచి సంయమివసున్, బృంచారకులు
న్నిల్పి; క్రంథుగ జగదీశు మందిరచ్చారము
నన్. స్వసిం. ౧-౭౮.

౩. మూగు, క్రమ్ము.

చ. పడువదగండ్లు పెల్లుగనుపట్టు మిణుంగురుఁ
బుర్బులంచు సందడిగొను నింద్రగోపములు.
విక్ర. 3-౭౨.

సందడిజేగడము. = సందడికయ్యము. వి. సం
కులయుద్ధము.

క. ఆసందడి జేగడంబున, నాసురపతి మఱిచి
యనుచు నరయక తనవై, దానిన నీనుఁ
గత్తిన్, తేనెండుము రెండుగాఁగ విమ్మజ్జి
మ్మతె. ఉ. గా. 3-3౮౪.

సందడిపడు. = సందడించు. ఆ. క్రి. కలంకపడు,
క్షోభపడు.

ఉ. అంబుజసంధవుండు బలాంబుకుండన్
మొదలై నదేవపుంబులు వచ్చి వాకొలుపుఁ
గాంచఁగఁగో మొకల్లోకన్లు నిత్యంబును
వాకిటఁగవియి వందధుల్ ప్రహరింపఁగాఁ
గిరీ, బంబులు డుల్ల సందడిపడన్ నరవాసు
లి. క. లక్ష్మమే. రామా. 2-౧౬2.

అ. గుమికూడు.

క. క్రిందటిపాతాళమునను గ్రీడించుచు నా, వం
దము నొంచుచునందును సందడిపడి నాగ
కులము చతురగతోడిన్. భాగ. ౫.౧.౧౨౦

3. ధ్వనించు, రొదనేయు.

సందడిలు(లు). ఆ. క్రి. అతిశయించు, మించు.

ఎ. గీ. సందడిలు చేడుక బలుమారందవాహ,
ములు రెదాహాధూరిసముష్ణప్రవాహము
లభిష్టఫలముల నోలి నొంగు, నావసంఘంబు
రతిరాజావీరి నెసఁగ. చమత్కా. ౧-౪3

నీ. నాట్యక్రియాసమున్నతమృదంగధ్వనల్
సౌభాగ్యహమల సందడిల్లి.
మత్స్యపు. ౧-౧౦౨

2. ప్రకాశించు.

నీ. జోరకంబులు నిండుకొని, సందడిలుట్టి తార
కంబులతోడఁ ద్రుప్తింప.
చిత్రభార. ౨-౯౯

3. పెంచుకొను.

ఉ. మోదము సందియంబు దడమోమున సంద
డిలంగ. దశకు. ౯-౪౧

4. మూగు, క్రమ్ము.

తే. విదువశఁబు ప్రోగ మాయమ్మ యనుచు,
సతికిఁ గేల్పొచ్చువారు నై సందడిలిరి.
రాఘ. ౨-2౦

క. మందటఁ బిలువం గ్రేవల, దెందమునం గరము
సందడిల వల దా య, స్పందకుభావమాములు
గో, బృందము లని మాకుఁ బుట్టుఁ బ్రియ
మెల్లపుకన్. కా. ౨-౨౪

సందడిడు. విణ. (√సందడి) వ్యాపకుడు.

ద్వీ. అనౌగిహృదియంబు నరసెద ననుచు,
దలపోసి రెపని డెందపుసందడిడు.
పరమ. ౪౪ పు. ౧౨ పం.

సందడికాడు. దే. విణ. సామాన్యము. (శ.ర)
అప్రధానుడు.

నీ. ఉపసర్జనాఖ్యయై యొప్పుచు సందడికాండ్రు
నాఁ జిల్లర వాండ్రు నాఁగ. ఆం. భా. 3-౧౬

సందగము. వి. = సంద్రము. (సం. సముద్ర,
ప్రా. సముద్రి. తి. సముద్రిమ్)

క. అందంద యుద్భవించెను, సందరమున నింది
రానుసంజాతములై, మందారకల్పతగుహా,
చందనసంతానపారిజాతాదు లంగిత్. హర. ౬-౮౧

క. సందరమున నురువలచె ను, కుండునిఁ బెండ్లికిని
లిలుచుకొని శేగసుధూ, బృందారకుఁ గన్పి
యా, నందంబున నప్పయోధా నవ్వె ననంగన్.
(శ.ర) దుక్తి. ౪ ఆ.

సందర్భము. సం. వి. ఆ. పు. 1. కూర్పుట,
గ్రుచ్చుట, రచన, చేయుట. 2. ప్రాంగుచేయుట
రాశికరణము. 3. (కథయొక్క) పొందిక, పర
స్పర సంబంధము. 4. ఆశ్చర్యము. 5. ప్రబం
ధము, కృతి. (త్రి. ని.) 6. ఉత్తి విశేషము.

క. ఈసందర్భము వీరలు, నేనీనయిది, మేము వీరి
శిష్యులము. నిర్వచనో. ౧౦-౧౨౪

క. సందర్భము నవరినవి, వ్యంధి యగుచుఁ గవుల
చెవుల జవులు దవుల నిం, పొందినఁ దగుఁగా
కూరక, యం దనుకులుగూర్పు కవిర యందం
బగునే. రఘురామా. ౧-౧౭

వ. అనంతరంబు యారాజ రాజీరాధిలాష గర్భంబు లైన సమచితాలాపసందర్భంబు లుపన్యసించిన నయ్యోగినిరత్నంబు.

విక్రమా. ౩-౧౮

వ. స్థావరజంగమంబులకు సర్వంబులకు గర్భసం దర్భ నిర్భరావిర్భావదుఃఖంబులు సమానం బులు.

కవగర్భ. ౫-౨౪

7. సమయము. (౪.౪)

సందర్భశుద్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ.)

1. పానగియున్నది. 2. ఉచితమైనది. ౩. సుసం బద్ధమైనది.

సందర్భశుద్ధి. సం.వి.ఇ. స్త్రీ. 1. కావ్యరచనా వైశిష్ట్యము. 2. వస్తువిన్యాసము నందలి యాచి త్వియము.

సందర్భించు. సం. స. శ్రీ. కూర్పు రచించు.

వ. మహాప్రబంధంబు సందర్భంపం బూనియున్న సమయంబున.

చం. ౯. ౧-౧౬

సందర్శనము. సం. వి. అ. న. 1. మానము.

తే. గీ. ద్వారవతి కేగి యరనిసందర్శనంబు వదసి కానుక గాఁ బెట్టె బాహుచంద్రి.

2. నిదానించిమాచుట. ౩. పరిస్పర్శవిశోకము

4. దృష్టి, చూపు, కనబఱుచుట. 5. అగ్రాచ నము. 6. విశదపఱుచుట. 7. కలియుట.

సందర్శించు. సం. స. శ్రీ. చూచు.

మ. ఆ, విప్రులానాగనివాసనాకముల సంవీక్షించి నై ఛాత్రికాద్రపురంబులో గని దేవి నిన్నిచట సందర్శింప శేతించితిన్. వరాహ. ౧౧-౩౬

సందర్శము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) 1. కలువ

బడినది, కొలుకబడినది. 2. దగ్గఱగాఁ నొక్కఁ బడినది. 3. కాలు మొల వానితో నొక్కఁబడి నది. వి. అ. న. ఉచ్చారణమునందలి యొక దోషము.

సందానము. సం. వి. అ. న. 1. త్రాడు.

2. గొలుసు, శృంఖల. 3. ఖండము, నలుకుట. సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు గండస్థలము నందలి మదము కాటెడి స్థలము. (విల్వము) (ఏనుగు మోకారి దిగువ భాగము అని వాచ)

సందానితము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) 1.

త్రాటితోఁ గట్టబడినది, బంధంపబడినది. వ. చంద్రికాసంకాశకాశేయశతీపమాప్రసందాని తవితానోపకోభిరంబును భీమ. ౨-౧౬౩ 2. గొలుసుతోఁ గట్టబడినది.

సందానిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గోష్ఠము, పకుల పాల.

నీ. కామగుక్కుందానమధ్యజేశంబు రచనతి దేవతావిరమముకు. (అద్రి) పాండు. 3-౧౪౨

సందానము. సం. వి. అ. పు. 1. పాటిపావుట

2. తిలగమించుట.

సందాహము. సం. వి. అ. పుం. పూర్ణముగాఁ

గాలుట, దగ్ధమగుట.

సంగి. వి. (సంగి సంగి) 1. సంగు, ముదడి, కంఠవస్తువుల నడిమిభాగము.

మ. పురివట్టు నిక్షలంబు సానియంబు నీభోజాం ధకు ప్లాడిక, తైరగాయలూగు గండ్లముంగ దలసంది గొమ్మనొమ్మ నిక్షంకరమున్ సావన దీవెలైత్తి చనుఁడు. ఉ.మా. ౯-౯౪

క. పదగులు వెంటనె వ్రుక్షునతి నడిలంఁ బడ వైవఁగాఁ గి నాటము నంది, బడి యొక్కతె జడజిక్కం. గడు విభునె నాటు మహాభక్త ముబోలెన్. రాజవాహన. ౫-౮౮

మ. దం, తెలఁ దాపించి కంపుటింటికల సంది బొంది రావలగా, కంఠ జెన్నా.... చకా. ౪-౪౯

నీ. అచ్చెల్ల నెవిసంది నమనసంపెంపువ్వచాయ ల జెన్నాదిసారభంబు. ఉ. గా. ౪-౧౮౪ 2. జండచేయి, బుడమనకు మోచేతికి నడిమిభా గము. సందిలి, ప్రగంతము.

చం. పెడపెడఁ జంకఁజక్కమునఁజేరెడు చల్లియు
సందిగామాపుం, గడియము క్రూరదృష్టి గల
కన్నులు. తేం. పంచతం. ౨-౮
ఆం. భా. ౨-౧౦౮

సీ. ఒకశేల భస్మభస్మిక్రికతోడిదెత్తఁబు సంది
గట్టితరుణేందుధుడు. కాళ.౧-౩౦

తే. గుడుగాలిద్దసంది, నూతసంహిత లిటి
కింది వారఁదొడఁగి. ఆము. ౪-౪౬

తే. గీ. చుట్టుపువ్వులసిగలు కన్నాఁబొట్టు, సంది
తాయెతులునుఁ జెంపగందిములును, గిలిగి
సవయమ్మ లగ్నకోడెకాండ్రఁగూడి,ఁటులు
విహరింతు రవ్విట వేశ్వవాటి. వైజ.౨-౪౫

వ. సోలుబొందులును, వ్రాలుసందులును, విడియు
గోళ్లును, మిడియువేళ్లును, నలియుకన్నులును
నలియు వెన్నులును. చంద్రాంగ. ౬-౯౩

మ. సం, దుల దండల్ సవరించి కన్నుఁగవ
కాంతుల్ కాటుకందీర్చి మం, దులతాయె
స్త్రులు గట్టింక కబరపుస్త్రుల్ గూడియాదం
బుంక. కాళ. 3-3౨

3. సంఘి. (వ్యాఖి)

తే. గీ. సంకులు దలి, యక కవితాకవికల రాజ
హంసకవులఁ గదిసి కావుకా వడికాకవులు
కవుల. ప్రబం. ౧-౧౬

4. సంవిగ్రహచేదివద్దణములలో మొదటిది.
ఆం. భా. ౨-౧౮౯

5. జాడమాడుట కుపయోగించుకొను ముద్రా
విశేషము.

సీ. మేటిజాదిరి యన వాటమైతివుటమై నాకు
చుండుడు నే నహంకరముం దృష్టి యేమరక
సందియు జాగరంబును దిగయును గరయు
నాఁదేటపడిన, యచ్చులలోన నే యస్త్రునఁ
గైకొని మాటలాడియట్లు వేటులుగ.

ద్యా. ౧౦-౮౮

6. మంచేము, ఖట్టు.

సందికడియ(డె)ము. వి. సందిలి + కడియము)
సందిట వేసికొనుకడియము.

సీ. కావడియుట్లు చిక్కిన సందికడియంబు
నూకలతోఁప చాగాకులిత్తి. హంస. ౨-౨౫

సందిక డెము. వి. (సంది + క డెము) దండ కడి
యము, సందిట వేసికొనుకడియము.

చ. మినమిన లీనుమేను నెఱుమించులకొంచెపుటం
చఁగమ్మలుం గొనబగుముద్దమోముసమకొన్న
మెఱుంగులకట్లదండయం, గనుఁగవఁ గల్గు.
కుక. 3-౧౦౫

సందిక్రంత్రుజగడములు. వి. సందులలోను
గొందులలోను జఁగడిచిలికియ్యములు.

వ. ఈమహోన్నతగులులలో నిట్టిగలులు నేయు
దురే మేటిబంట్లను సందికిరికడంబులు
గలనే యని తోడ్కొని చని. ద్యా. 2-౨౩

సందిగ్ధబుద్ధి. (మతి) సం. విణ. (ఇ) పంశయా
త్ముడు, నమ్మకము లేనివాడు.

సందిగ్ధము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) 1. చక్కఁ
గాఁబూయఁబడినది. 2. నిశ్చయములేనిది, సందే
హముగలది. 3. తివ్రముగా గ్రహింపఁబడినది.
4. సందేహింపఁబడినది. 5. స్పష్టముగా లేనిది.
(వాక్యము) 6. అపాయకరమైనది. 7. విషము
పూసినది. (విల్పము) వి. ఆ. న. 1. సందేహము,
నిశ్చయములేమి. 2. పూయట, రాచుట.

సందిగ్ధాగము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సందేహ
స్పృహనైన యర్థముగలది. వి. ఆ. పుం. ౧. సందే
హోన్నతమైన అర్థము. ౨. వివాదాస్పదవిషయము.

సందిటిదండ. వి. ఆభరణ విశేషము.

సీ. ముత్యాలపేగులు మొఁనూళ్ళు దోగిలి సందిటి
దండలు సరవలులును. భాఖి. 3-3౮
(కొన్నిప్రతులలో సందులదండలు అనియున్నది)

సందితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) బంధింపఁ
బడినది, కట్టఁబడినది.

సందిదండ. వి. బాహుపురి, కేయూరము. సంది
టఁగట్టుకొనెను భూషణము. (సందిలి + దండ)

నే.... బాహువుఃతాయగు లనంగ, దండకదేము
సందిదండనఁ గేయూర మమగును.

ఆం. ప. పరి.౧౨

నే.... సందిదండ, లంగుళీయకములు హాకంకణ
ములు. దశకు. 3-22

ను. ప్రవవిస్ఫుర్తిః సందిదండలభగల్ సాహా
నివాదం విదన్. మను. ౫-౮౪

నే. అదంపుమైచాయ సందిదండలచాయ నది
సంపఁగి మొగ్గయెప్పుగుప్పె.

రాజవాహన. 3-౧౨౯

నే. సందిదండగఁ బెట్టుసవతీవబలుచుట్ట నీకజాట్టు
తలముళ్ళపెట్టిజాట్టు. చంద్రాంగ. ౨-3౮

నే. గీ. మెలుగుఁడగయుఁ బెద్దముక్కిలయు
పెట్టి, దండతాయెసులును సందిదండ లునిచి,
కేల గాజులు గాదసగాలు దొడిగి ప్రేమఁ
గ్రాసేసి యచ్చానిఁ బెంపుచేసి. వై. ౪-3౦

నే. గీ. సందిదండలు నొడ్డాణ మందమైన, ముద్రి
కలు మాంసకంబులు ప్రయోగజ్ఞై.

హంస. ౨-౧౯౦

నే. గరుడపచ్చఁజీలుకడియంబు లప్పింతు నందుకు
నీయాస పెందదేని, తిరుకుఁగెంపులసందిదం
దలు చల్లంతు. హంస. ౨-32

ను. నీగనిగిలనరఁగలయందంబు సందిదండల తిరు
కుఁకుఁ జెలికారంబు నెఱప. కళా. ౬-౨౨౪

ఉత్సాహయుక్తగీతి : -

అందమైనకేలుగొప్పలందుఁ బూలు తేని
యల్, చిందక యించి నిగ్గు చెంఱించు
బాగువా, సందిదండలుం గరాలు సన్నబన్న
సరలు హొ, న్నంచెలున్. ప్రబం. ౧-౨23

సందియపడు. ఆ. శ్రీ. సంశయించు.

క. దరహాసముతో మద్రే, శ్వరుఁ డాపొంగుము
నేని సందియపడ కీ, నరుగుమని పనుపనాతిడు
తిరిపుఁకిం జనియె. భార. ఉద్యో. ౧-౧౦3

సందియము. వి. (సం. సందేహము) సంశయము

నే....సందియ మమమాన మన సంశయంబు.

ఆం. ప. గుణ. ౮౮

నే. కన్యాశులయందు ఘనుఁడెవ్వఁ డననొక్కొ
యసుజనంబులసందియంబు మాన్పు.

భార. విరా. ౪-౨౦౫

ఎ. గీ. సాగులకు నిసాగుసహవాసమునఁ బాప,
సంప్రయోగ మగుట సందియంబై.

భార. ఆక. ౧-౫

ఆ. ఈ యుపాయముల భజించువాఁడు మోక్ష
లక్ష్మీకిఁ బలియగు నొకింత సందియంబు
వలదు. భార. ఆశ్వ. ౧-౨౨౮

క. ఇందేమియునుం గలదే, సందియ మస్మజ్జయంబు
సత్కము నీవీ, పాం దొందనిపలుకులు పలుకం
దగునే యోడి యకట కక్కుటితిమియన్.
మా. ఉ. 3-౨3౯

క. అనినఁ బరదేశిఁ గృపాపతి, కనియున్ శుని
యము తెలియ నడుగుట తెప్ప. మను. ౧-2౪

నే. తెలియ నానతియిమ్ము సందియము వీఱ.
పారి. ౧-3౬

నే. అతివముష్టిప్రతిగ్రహాన్ధావలగ్న, సందియము
లేదు వలరాచాచాపయస్థి. శృం. వై. 3-౧౬3

చ. కలుగుట సందియంబగుట సందియంబయిన
కానులు. విక్ర. ౧-౨౭

నే. పెన్నెజులు దేంట్లగుట సందియము గలదె....
ఆము. ౨-3౦

ఆ. పె. న్నెస్త శస్త్రుఁ డైవయాచార్యుఁ జంపిన,
నెవ్వనొక్కొ వాని కిన్నిధంబు బలిమిగులఁ
జేసి రణకమై ననుచు సందియము పడఁగనేల
తెలియ వినుము. భార. ద్రోణ. ౫-3౪౭

నే.....కన్యాశులయందు ఘనుఁడెవ్వఁ డగు
నొక్కొ, యసుజనంబుల సందియంబు
మాన్పు భార. విరా. ౪-౨౦౫

విణ. (క. సందియమ్) సందిగ్గము; సందేహము
కలది.

సీ. అనుపమం బగుభారతాఖ్యానమున సంది,య
ములైన యర్థంబు ల్గి మిమ్ము, నడుగ నేతెం
చితి ననిన. మార్కం. ౧-౧౦౬

సందిలి. వి. సంది, ప్రగండము, దంత.

గీ....సంది సందిలనగఁ బ్రగండంబు చను.
ఆం. ప. సర. ౮౧

తే. గీ. యోగినర్యుని సందిటి మొస్తులకును, రణేతి
కేమురములు గారణముగాఁగఁ, దలఁపు
దురుగాని రమ కుపధావమైన, కొవ్వవిమి
లాత్తుటెఱుగరు కొంతయైన. దశా. 3-౧౪౮

సీ. గురువెందఘోషే కొరయ సందిలిగట్టి.
నీలా. ౧-౮౧

ఉ. సందిలిపట్టి యాడు మఁ నాట్యములాడుచు
మున్దులన్ మఁ, నంద మొనర్చె బాలకడిం
బును బొట్టపుబూవుబోండ్లకున్.
కళా. ౬-౨౦౦

2. రెండువందల నడిమిగాగము.

గీ. సింహనాదంబు చేనిన నేవదేటి కఠలి శరచా
పములు గదాఖిలములును గొన్ని సందిలు
దనలావుకొలఁదిఁ బట్టి. ఉ. హా. 3-౫౬

తం. తెఱచా సందిట సందకు. నెఱి వెండుక లాయ
తమును నీలము లవి యే, తెఱఁగు ముడిచిన
నీకున్, గొఱతెగలదె యవియ ట్టిగొను నీ
ః భునిన్. ప్రభా. ౪-౧౩౩

ఉ. కాలియభేదిఁ జూచుతమకంబుఁ మజ్జమాడి
యాడి సీ, లాలక యోర్తు గంధలిల్పొక్కిచు
బులు చేన్నదోయిపై వ్రాలిన సందిటంబొదివి
రాడపథంబున కేగుదంచ గో, పాలకమూర్తి
గాన శిఖిబర్హము కానకదచ్చెనో యనన్.
హా. 3-౧౩

సందివీరులు. బి.ప.వి. పామరులుగొల్పు దేవతా
విశేషములు.

సీ. పుట్టలమృత్యుటన్న బో యెంతలేడను, సంది
వీరులటన్న జాము గొణఁగు. కుక. 3-౪౯

సందిప్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. నూదంపఁ
బడినది. ౨. నిర్ణయంపఁబడినది. 3. తెలియఁజే
యఁబడినది, చూత ముఖమునఁ దెలుపఁబడినది,
చెప్పఁబడినది. ౪. ఒప్పుకొనఁబడినది, సమ్మతిం
పఁబడినది. వి. అ. న. వార్త, సమాచారము.

సందిప్తుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. వార్తాహరుఁడు,
సమాచారముతెచ్చుబంటు, మాత.

సందిహానుఁడు, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సందే
హము గలవాఁడు, సందేహించు వాఁడు.

సందీపనము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. జ్వలిం
పఁజేయునది, ఉద్రేకముగిలించునది. ౨. కోపము
పుట్టించునది.

సందీపనము. వి. ఆ. పుం. మృగంబు యొను జాణ
ములలో నొకటి. వి. అ. న. ఉద్దీపనము
చేయుట.

సందీపించు. సం. ఆ. క్రి. ౧. ప్రకటమగు.

మ. అవుఁగాకేమి నిలంబు గేటపడఁగా నట్టింప
గంధార్వతా,ది విశేషంబుల కాంతిపాతమును
సందీపించ విశ్వేశ్వరున్ శివు న్నర్దేశము
జేసి భీమ. ౨-౧౨౫

౨. ఉద్దీపించు, అతిశయించు.

మ. అలగ్నీమృత్యువునన్ నెన్నెలదారా
గ్నిహమర ప్రసూయములు సందీపంపఁజేయు
స్మరున్, లలితోత్సేకవికారమున్.
మల్ల. శృం. ౨-౮౭

సందీపితము, సం. విణ. స్వలింపఁజేయుఁ బడినది,
అతిశయింపఁ జేయుఁబడినది.

క. అతఁ, దాపాలతి దప్పుయును సం, దీపితత
రాగ్ని యైనతెఱఁగును గనుచున్.
భార. అశ్వ. ౨౨౫

సందీ ప్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. జ్వలిం
పఁజేయునది, మండింపఁబడినది.

కా.... నూతుల సందీప్తైక బాణాహతిన్, పొల్లం
జేసి భార. ద్రోణ. ౪-33

అ. ప్రకాశింపఁజేయఁబడినది.

మాలిని. అక్కరకమహాశక్తి హస్తసంప్రదీప్తసారా
భార. స్వగ్ధ. ౯౭

ఉ. సందగుగల్పగుబ్బలను బాదకులన్నయనాంబు
పూరిమల్ మందరమేగుశైలముల మాటికి
బాటురురంబులొక యిన్. రాధికా. ౪-౯౯

౩. ఉద్రేకింపఁ జేయఁబడినది. ౪. ప్రోత్సహ
పఱపఁబడినది, పుష్కొంపఁబడినది.

సందు. స. క్రి. (త. చంది. క. సందిమ.) కూర్పు,
సంధింపు.

ఉ. ప్రక్కిలు వంచు వంచి మునిపండ్లను గాంచు
గాచి గాచి అమృక్కిలతేయుఁ జేసి తె
యల్లనఁ గాగులసందు సంది యోచక్కికి
నొక్కు, నొక్కి యిరుచంబడ గుమ్మడిమూట
గట్టి వీ, పెక్కి మువారిచేసి చలి యిక్కడ
నక్కడఁ దెట్టు వేకువన్. క్రి. దా. ౪౫

సందు. వి. (సం. సంధి; క. సందు; త. చంతు)

౧. ఎడము

తే. అమృతజంబాలమున సందు లదికి యదికి,
వేయునక్షత్రముల నొక్కవిధము వాని, శ్రే
విధి చంచుగనిగా నొనర్చెనేని, లలన ! నీ
మాము సరికళకుఁ దివెడు.

శృం. వై. ౮-౧౮౯

మ. చెలువ గొందరు హేమకుంభములతోఁ జేసి
నొంగున్ వినిర్మలదోర్నాలరుచల్ వెలిం
బొలయఁదోరం బై నచన్ద్రయి సం దొలయన్
పారి. ౨-౧౧౦

అ. నెపము.

ద్వి.... తొడిఁబడనిదియె సందుగ వారిమీఁద సడి
వైవఁ జూతురు చపలమానములు.

ద్వి. పరమ. ౩-౨౧౪ పు.

తే. గీ. ఆఖిలమోహిని యైన యయ్యలరుబోడి
త్రైశవము వీడుకొన్నది సందుగాఁగ ననఁదినం
బును రాజనందనులమీఁద వేటలాడుచు
సున్నాఁడు విషమశరుడు. శృం. వై. ౩-౨౬

౩. ఇంటిప్రక్క నిరుకుగా నుండుచోటు.

చ. జలకము లాడఁగోరి బురుసాపనిచీర సడల్వి
సందులో, పలికి జరంగ నీడునునుబల్కు
వినంబడఁ దల్లుఁ దీయఁగా వెలువడి నచ్చి
తన్. హంస. ౨-౬౪

౪. గొంది, ఇలుకు వీధి.

సీ.... బలిమాలి వేడినఁ బడముల వ్రాలిన సందు
లఁబొచ్చిన శరణ మవిస.... దశా. ౬-౧౩౫

౫. నడిమి భాగము, సందువస్తువుల నడిమి భాగము

చ. జలజదశ్శతోయములసందుల గ్రింతుగఁ
దోచు మెంటినీ, దలు గనుపట్టె నల్లతే
దటాకములన్. ఆ. ౪-౧౫౧

సీ. అలిక నేత్రము కిత్తి యారజ్యమానమై
తెప్పలపండుల నిప్పు లుమిసె. హర. ౭-౭౯

౬. (అవయవముల) సంధి బంధము, కీలు.

ద్వి. ఇంకఁ జెప్పలతోఁగి యిట్లుంటివేరి, శంకింప
కిప్పుడ సందుసందుకు నెఱుకును నచవుడు
బసవ. పు. ౬-౨౨ పం.

తే. వాయు వంగఁబులందు ముచ్చాట్టఁ గడిసి,
నొమ్మచేఘ్రాను బుట్టించుఁ గొమ్మ పెఱుచు,
సందు తెడలించుఁ గ్రమమున సెందుబరఁగి.
భార. ఆశ్వ. ౧-౧౭౬

౭. తెఱసి, మధ్యకాలము.

వ. దేవప్రసంధు వాని శేయనొల్ల నిసంకున నా
సవ్యసాచి యతనివిల్లు దునిమి.
భార. భీష్మ. ౩-౩౯౫

చ. కినుక మంబునం గదిరి క్రీడి పితామహువిల్లు
క్రేల్మిడి, దునిమి నితాంతగాఁగ రయదోర్నధ
వంబు నొందువిల్లు నై, కొనియెడుసందున
న్నినిచెఁ గ్రూరకరంబు లురఁబుండు.

భార. విరా. ౫-౧౭౬

మ. బలభిత్సూనుడు విష్ణుయాత్ముఁ దగుచున్
వ్రాఁయంబు నీకంఠనిల్వలచాపిత్ర యనం
దబోధనుడు నుత్రామాత్మికం జూచి లెక్క
తెలుంగన్ మృత్యునగోమకుల మార్కండే
యులం పోర్కొనన్, నలువల్ వింకితంఘ్రి
తేనెలుఁగ నంతం బొంది రీసంకునన్.

జై. భార. ౮-౧౪౨

౪. అవకాశము, వీలు.

చ. అని కొనియాడి యిప్పుడిక దాదల వత్తు
రికేగినది దృఢపరియం బ్రధానులును
సర్వజనులును వీని యూరుచేరు నెఱిగి
పోవు రత్న దొకరుండును గైకొనకుండు
నన్ను ముచ్చుమున నున్నయిప్పుని యొనర్చు
టకు నృతీ సందు లే దగున్. భోజరా. ౫-౩౫

క. చిక్కినలగుడంబునఁ దల, వ్రక్కలుగా
మోది చుప్పివైచి మఱియుం, బెక్కుఁగువం
బులఁ బట్టి, యక్కలసముమాని తినినీ రది
సందగుటన్.

వీ. కైవర్తకశ్రేణి కన్ద్రామి యొకదొడ్డమఱి
ప్రత్యుత్పన్నమతి వనించ.

తే. పంచతం. ౧-౬౦౮.

వీ. తనమనోహరుపేరు వినినంతఁ గాంతకు మనసు
రంజిల్లి న మహనఁ దదియె, సందుచేసుక
మానససగోపరమునిండఁ గాలువర్ దీప్తిచ...
దశ. 3-౧౫.

ద్వి. కొఁకతో దీనికొస మిండులకు, సారంగ
ధనుఁడు రా సందాయె నేడు.
సారంగ, ౧ ఆ. ౧౪ పు. ౨౩ పం.

తే. నీవు మఱి యింటిలోన గుడ్డించుచున్న
గడుపునిండునె? దొరఁడే గ్రాసమకుగు
పొమ్మనుచుఁ బల్కువాగు నప్పొలి జార
కాంటు బొండుటకై సందు గలుగవలసి.
కుక. ౨-౩౭౧.

తే. ఆగ్రహంబున నిచ్చావిహరమునకు మనసు
పరువులువాని నేమాడ్కివై సందుగానక
యినుపపంజరములోని, చిలుకపోలికఁ దలఁకు
నక్కులుకులాడి. కుక. ౨-౧౭౩.

ద్వి. కలిగఁబో సందు హాదఁగిఁపనికి.
హరిశ్చ పూర్వ. ౪౩౯.

ద్వి. నెపమున మముఁ బొండు నీకదసందు.
హరిశ్చ. పూర్వ. ౧౦-౩౦.

౯. వీలు, అనుకూలము.

వీ. అగ్రహార్దంబున నరుగుచు మదిలోనఁ గల
హంబునకు సందుగలిగె నింత, కాలంబునకు
నంచు గంతులు వైచుచు. వరాహ. ౧౧-౩౮.

౧౦. లోపము.

ద్వి. మాటసంధులు వట్టిమన సొత్తిమాడ.

హరిశ్చ. పూర్వ. ౧౪౦౦-
౧౧. మర్మము, రహస్యము.

వీ. సందటిగిరి, దొంగ సాటెనగొట్టు, పిసాసి.
దిమ్మరి బెరజము బటాని. చెన్నబ. ౨-౨౪.

క. కొందఱు కూర్మం బనియును, గొందఱు
నేజస్వరూపగుణనిధి యనియున్, గొందఱు
కాలంబనియును సందఱుఁగక తిలఁగు రుది
సందేహమునన్. హ. వరాహ. 3-౩౪ పు.

క. ఈ పృష్ఠి విధమే భాసురముగ నెట్లు పెక్కు
భంగుల నగునో, యీసందు తెలియఁజెప్పుము
భాసురవరతిలక చిత్తమున కింపెనఁగన్.
వాసిష్ఠ. 3-౭౩

౧౨. మల్లవిద్యావిశేషము.

గీ. మల్లవిద్యావిశేషమల్పమార్గమున నలగుసం
దం ఆం. ప. నానా. ౯

ఉ. కొక్కపచే లిగింప మెద గొట్టునకేరే వడి
దెట్టుదీసి మేర, కిక్కిరిం బట్టి త్రిప్పి ము
లావుంచుమునక నెండుప్రక్కలన్, గొక్కర
సంధువ్రేయఁ దొడనొక్కుచు సందేహజేసి
త్రోసి వెన్, జక్కి నుగాట పెక్కి వడిగాటి
కడంబడఁ దింకి బొర్లఁగన్. ప్రబం. ౧-౮౭

౧౩. సందర్శము.

వీ. తనమాట యేమెఱుంగనియంగనకు బార,
మమకార మొనరించు మందుగాఁగఁ, దన
ప్రౌఢి సందుగాననిసుందరి గోద, చిత్తున
దాటని శ్రేణిగాఁగ. కుక. ౧-౪౨౮

క. మానినిచ్చింబున గోపము పుట్టఁజేసి పుగు
పుని దస నొ, చ్చినసందున. దశకు. ౭-౪౭

తే. అచట వత్తు దట్ల నిరుఁగూడి యెలఁగిదియు
నట్లనీ వేగుచో వచ్చినిదియు దాన యగుచుఁ
దోప సందడి యెట్లాదశేగ్ని మగువగామర
యిది పెనుదగరగాని. కళా. 3-౧౮౬

సంధుకట్టు. వి. (√సంధు) తి. సంధుకట్టు. క.

మ. సంధుకట్టు. నడిమికాలము. ఆం. భా. 3౭౩౨

ఉ. రాజరేణుఁ డైనదివరాజ తిలోహితుఁ డైన
పిమ్మటన్, రాజ దయాదీపీతము తిరంబుగ

నెక్కిడు సంధుకట్టునన్, భ్రాతృసత్వదంబు
నకు బాధ యొనర్చుచుబారచోరసం, పూజ
తమై తమంబు గడుఁ బొంగె నధర్మముతోడి
జోడునై. స్వసింహ పు. 3-౮౦

సంధుకా. వి. (హిం. సంధుక) చిన్నపెట్టె.

సంధుకొను. స. క్రి. ($\sqrt{\text{సంధు}}$) ౧. దక్కించు
కొను, వశపఱచుకొను.

క. శ్రుగఽగామినిఁ గామిని, నేగతి - నే సంధు
గొందు నిఁక నని విధుఁడున్. వేఁగుచు గురుఁ
డిలువెల్లెన, చో గాఁముచేయు నవ్వలఁ జూచిన
మొక్కున్. వరాహ. 2-౨౦

ద్వి. లోయబాలయసయిదోడు దా సమచు,
దోయః శాఖ పొందుట సంధుకొనియె.
ద్వి. పరమ. ౫-౪౪౨ పు.

౨. గ్రహించు, కూర్చుకొను.

వ. తపసి చిగురాకుఁకుం బ్రవక్షిణఁబులునేయు
ద్రవరాశికఁ దత్పయోః బీజాక్షమాళిక యని
పోలిక సంధుకొనుచు నందంద లతాకుండ
బృందంబులకు మారంతాను నిందిరావలి
యిందిరానందిమం డిందివరగంధులపై వైచు
పాటుబల్లెం బని చాటుచు.

రాజవాహన. 3-౧౧౪

సంధుకొ(గొ)ను. అ. క్రి. ($\sqrt{\text{సంధు}}$) ౧. అవ
కాశము చేసికొను.

వ. కరులకొమ్మనం జిక్కి వ్రేలుతురంగంబు
లును సంధుకొనిచొచ్చిన సుభటులు.
భార. కర్ణ. ౧-౧౮౬

క. ధనుఁడ బీజేనా యని, కవుఁగిటఁ గదియించి
నెనుగలబంధుఁడ వా, దువు నేటికైన
వచ్చితి వవసర మిప్పుడైనఁ గలిగెనా యని
పలుకన్.

తే. వాఁకూటలు విని మదవతి మదీయవచన
మేజాణయో వినివచ్చియిట్లు సంధుకొన్నాఁడు
కార్యంబు చక్కనయ్యె, గాంక్షయొనఁ
గూర్చి ధవళుఁడేకలఁ దటంచు.

కుక. ౨-౫౧౩

చ.... ముద్దియ యేగతి నట్లు రంధరూ, పును ధరి
యింప నేర్పితివి పొందుగ నెమ్మయి సంధు
కొంటి వాయవముని నట్లు గూడఁగఁ జిరాభి
మతం బిది. కళా. ౪-3

౨. వ్యాపించు.

తే. గీ. శంఖభుంభునిపాదముల్ సంధుకొనియె.
ఉ. రా. ౮-౧౬౫

సంధుగము. సం. వి. అ. న. సంధ్యంగములు.

తే. గీ. సకలసంధుగములకుఁ దేజంబు గలుగ,
మధుమదారంభ మణకువ మణులఁ ద్రోవఁ,
దేకువయు వారజంబునుఁ దేటపడఁగఁ, బుర
మునకు వచ్చె నొక కాపుత్రాపుఁబోడి.

(* సంధ్యంగములకు అని పాఠాంతరము)
క్రీడా. ౧-౧౩౪

సంధుగొట్టు. అ. క్రి. (సంధు + కొట్టు) విద్వలకు
సంధువోషము తగులు. (క. ర.)

సంధుదవులు = సంధుగొట్టు. (క. ర.)

సంధువడు. అ. క్రి. (సంధు + పడు) ($\sqrt{\text{సంధు}}$)
చిల్లిపడు.

సీ. మొనయించి కుటుగాడెములలోన వేసిన,
జమునిదూతకు వెన్న సంధువడద.

కకు. ౧-౧౨౯

సంధువెట్టు. అ. క్రి. సంధు అనుమల్లబంధవిశేష
మును బ్రయోగించు.

వ. అరక్షోవైరి వాఁకటిచేలంబు వట్టి యెత్తి
యెత్తి నడుమరాగయిడి సంధువెట్టి నవ్వివ
నవ్విసోధికాణు కాలిలో నిడి వేధించి నిరో
ధించిన.

భాగ. ౧౦ స్కం. పూర్వ. ౧౩౪౫

సంధువ్వుము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. దోషము
గలిగింపఁబడినది, చెలుపఁబడినది. ౨. దుష్టము,
చెడినది.

సంధుసీసము. వి. మల్లబంధ విశేషము.

వ. కక్కికొక్కిస సండు నీసంబును నృసింహంబును నాదియగుముప్పదిరెండువిన్నాణంబుల నాణెంబు పరీక్షించి. హంస. ౧-౨౦౬

వ. కొక్కిస, కుమ్మరింపు, బోడింపు, సమనీసంబు సండునీసంబు గొంతుమారును.

మల్లుపురా. 3-౬౯

వ. సండునీసంబును కొంతుమారును సమనీసమ్మను చేకందనంబును కర్ణవంబును. ప్రబం. ౧-౩౮

సండుసుడి. విణ. అవకాశమునబట్టి వందించు నట్టి.

వం. సండుసుడిమాయలుగా మగవారి కృత్య ముల్. ము. 3-౮౨

(ఇది మాయలు అనుదానికి ముందే కనబడుచున్నది)

సందూషణము. సం. వి. అ. న. చెఱచుట, దోషముగలిగించుట, మలిపము చేయుట, దోషా లోపణము చేయుట, శివ్యపట్టుట, నిందించుట.

సందూషితము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. చెఱుపఁబడినది, దోషముగలదిగాఁజేయఁబడినది. ౨. హెచ్చించి, పెరిగించి (నీగము మొ.) 3. నిందింపఁబడినది. ౪. అతిక్రమింపఁబడినది. ౫. దుర్బనియోగము చేయఁబడినది.

సందె. వి. (సం. సంధ్యా) (క. సందె, సంతె) ౧. సంధ్యాకాలము, సంచ.

అ.వె. అనిన నట్టిదేవుఁడంగజాతు లొంగి, సందె లందు దివములందు విదక, నేయివర్సరములు వెలఁదితో రమియించి, యర్థదేహ మొసఁ గఁదా యటన్న. దకా. 3-౬౨

తే.గీ. సందెఁ దలయంటుకొనట వస్త్రంబు లేక, మజ్జాముచేత విరియాకు మట్టిగించి తాల్పుటయు నిరుగలను దల పుణుకుట భర్తగల భామినుల కకుభ్రష్టదముగా.

పి. కటం. ౪-౩౯.

వ. జగమున సందెవేళయనునైగుని రాకకుఁ

లేవపల్లవరాజిఁ జేర్చి బాగుగఁ బరిపక్వమైన ఫలగుచ్చము నిచ్చగ రాల్పువైఖిన్, తొగ పగదాయయ్యుపరతోయిసిముగ్ధగుంతును చ్చవిన్. ఉద్ధర హరిశ్చం. 3-౧౦౨

౨. సంధ్యావందితము.

అ.వె. సందెవార్చ నేమి జపమునేయకనేమి, వేదకాస్త్రములను వెలయనేమి, పదతిగవిన వాఁడు బాడుగాఁ గాఁడయా విశ్వదాధి రామ విసుర నేను. నేను. ౨భా. ౪3౧

తే. గడియలోఁ దెల్లవారె భాస్కరుఁడుగ్రంథంబు జాగు లేలంచు సందెపై సందెవార్చు.

కుక. ౨-౪౫౮

సందెచీకటి. వి. సంధ్యాకాలమందగు చీకటి.

క. ఇటువంటయ్యలె కారా, చిటుకు మఁక యుండ సందెచీకటివేళన్, ఘటచేటివిటులై యి, క్కుటకంబునఁ దిరుగువారు కండరాక్షి వై. ౨-౧౮

సందెజాము. వి. ($\sqrt{\text{సందె}}$) రాత్రి మొదటి యామము.

గీ. అనిన నట్లకాక యని నల్లియును తీర, నేను నేకకయ్యఁ బ్రీతి మండఁ చేకున్న మొఱఁగి ప్రియపతి భూమికుఁ గడిసి సందెజామె కలచె నల్లి. నా. పంచ. ౧-3౨౧

పీ. బాములఁబడి సందెజాములోయింపఁగ వర వుడుపనులు పర్యంబువీర్చి. హరిశ్చం. ౫-౫౫

సందెమల్లియ. వి. ఒక తీఁగ, దుద్రాక్షి. |

సందేశకము. సం. వి. అ. న. వార్త, సమాచారము.

సందేశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. సమాచారము, వార్త. ౨. వాదికము, చెప్పింపిన సమాచారము. 3. అజ్ఞ, నియోగము.

సందేశవాక్కు. సం. వి. చ. శ్రీ. చెప్పి కుదిరి

సందేశహరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వార్తా
హరుడు, సందేశముతినీకానిపోవువాడు, దూత
౨. రాయబారి. (ఇట్లే సందేశహరుడు)

సందేశహరకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చూ.
సందేశహరుడు.

సందేశాగ్రము, సం. వి. ఆ. పుం. దూత ముఖ
మునఁ జెప్పి పంపినసమాచారవిషయము.

సందేహము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సంశయము,
నిశ్చయములేనిది. ౨. అపాయము, అపద. (విలి
యము) 3. (అలం) అర్థాలంకార విశేషము.
సందేహాలంకారము (మమ్మటాదులు దీనిని సందే
హమని పేర్కొనిరి) ౪. జేహమందలి పాంచ
భౌతికాంశముల సమూహము.

సీ. అల్పాక్షరం బయ్యె సభాకాన్దము నొసంగు,
సారనిరంబు మోక్షప్రదంబు సందేహరహిత
మాజ్ఞానిశ్చితము దృఢం, బర్హసిద్ధిదము శివాత్మ
కంబు శివధర్మాత్మైరిము. ౧-౧౪౪

సందేహాచోల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సంశయ మను
మయ్యెల, సంశయపరిస్థితి.

సందేహి, సం. విణ. (క. నీ. న.) ౧. సందే
హము గలవాడు. ౨. సమృక్తము లేనివాడు.

సందేహించు, సం. ఆ. క్రి. సంశయించు, సందే
హించు, వెనుదీయు.

కా. భేషగ్రాసము మాన్పి దోసమని సందేహించి
నక సస్య మెం, లే నవ్వంబగు నైవశేమి
మతీయఁ ద్విత్తంగ యామంబులొనానన్నాన్
ముసులెల్లఁ మిక్కిలియు కేఁ డాకొందురు.
వరాహ. ౧౦-3౯

సందోహము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పాటు పీఠు
కుట. ౨. సమూహము, మొత్తము.
మహానగర. ఎకరాలక్ మందువాసాహిణములఁ
గలభద్రేభసందోహవాహుత్రకరంబున్ గొంచు...
మనుచ. ౧-౪౦

సంద్రము, వి. (సం. సమద్ర) = సమద్రము.
జలనిధి. (దూ. సందరము)

సీ. సాగర మంబురాశి సంద్రము కడలి.
అం. ప. అచర. 38

ఉ. సంద్రము దుగ్ధబిందువులుసల్లెడు నుత్తరతీర
భూస్థలిం జంద్రవగంబు.

భా. రా. యుద్ధ. ౧౦౯౨

ఉ. చందురుఁ గాంచి సంద్ర మతిసాంద్రసమృద్ధి
వహించెగాక. కిమం. ౨-౨౦

కా. ఓ వాచంయమిచంద్ర సంద్రములు కేఁ దొం
దైవతేకన్ హయ, గ్రీవుం దెక్కడ నుండె.
దకా. ౧-౨౨8

క. గోమలసంద్రమ యిత్రైటఁ, గునఁ జాలుపు
తేర్ల తేఱఁడుగొద యొవవని పెంపున నడఁగొం
దుచు నొకనాఁ, డెనిమిటివతేక్క మల్ల మిగు
లొత్తంగన్. ఆ. రా. అయోధ్యా. 3

తే. చంద్రుడు పుంకు పూజిమాచంద్రుఁ గనిన,
సంద్రముమహాలె నానందసాంద్రుఁ డగుచు.
విక్ర. ౧-౧౭౧

సంద్రావము, సం. వి. ఆ. పుం. పాటిపోవుట,
తిలోగమనము.

సంద్రుడు, వి. సమద్రుడు.

క. మనవాడై సంద్రుడు చెప్పినమాటలు వింటి
రింకఁ బిలువీకమలన్, గొనివచ్చి కట్టకట్టుడు
చనవలయుం గడలిదాటి సరగున మనకున్.
యయా. 3-33

సంధ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. కూడిక, సహస్థితి.

౨. సన్నిహిత సంబంధము. 3. స్థితి, అవస్థ.
౪. వాగ్దానము, ప్రతిజ్ఞ, ఒడంబడిక.

కం. సంధారముపతికి వృషస్కంధున కైదయు
గీనకల్లనకు సమిష్టాంధారకు పాండు.

గ. సాధ్య, మితి. ౬. స్థైర్యము, చాంచల్యము
లేమి. ౭. మునిచీకటి, సంధ్యాకాలము.
౮. (మద్యమును) బట్టినుండి దింపుట, సంధా
నము. ౯. ఒకస్థితిలో స్థిరముగా నుండుట.

సంధాత, సం. విణ. (బు. ఈ. బు.) సంధానము
చేయువాడు.

సంధానకరణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. విజిగిం యన
యవముల నతికించు ఓవధివిశేషము.

సంధానము. సం. వి. ఆ. న. గ. కూతులు,
కూర్పులు.

సీ.... సూనవితానసంధానవిధానతః చేటికవాస
నల్ చేర్చుకీతి. ధర్మ. ౪౦. ౧-౧౯౨

౨. అనుకుట. ౩. మందులుమున్నగువానిని కలు
పుట. ౪. చెడించానిని రాగుచేయుట. ౫. బాణ
మును వింటిపాఠాయందు కూర్పుట. ౬. మైత్రి.
౭. సంభిబంధము, కీలు. ౮. క్రద్ధ. ౯. కార్య
నిర్వహణము. ౧౦. పోషించుట. ౧౧. మద్య
మును బట్టిపెట్టుట. ౧౨. ఒకవిధమైన మద్యము.
౧౩. దప్పని హెచ్చుచేయు రుచ్యపదార్థము.
౧౪. ఊరుగాయలు పెట్టుట. ౧౫. మందుల
యొపయోగమువలన చర్మము నశుకునట్లుచేయుట
౧౬. పుల్లగంజి. ౧౭. కంచు. ౧౮. సంధి, పాస్తా

క. అది యట్టిద సంధానము, దుది నెమ్మెయిం
గల్గునెట్లు దుశ్శోధనఁ దు, వృథుఁడు ధృత
రాష్ట్రీభూవిభు, వృథయంబు తెలుగు గొంత
యెఱుఁగుదు మెకదా! భార. ఉద్యో. ౧-౩౩౯

సంధాని. సం. విణ. (క. నీ. క.) గ. కట్టు
వాడు, బంధించు త్రాఁడు. ౨. సంధానమున
(పాఠిబాణము కూర్పుటయందు) శేర్పుగల
వాడు. ౩. మద్యమును బట్టిపండి దింపువాడు,
మద్యముచేయువాడు.

సంధాని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. మద్యములు
బట్టిపండి దింపుట. ౨. కుప్పకాల, కంచపని
చేయుఁజలము. ౩. మద్యములుచేయుట.

సంధానితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) గ. అనుక
బడినది, కూర్పబడినది. ౨. కట్టబడినది,
బంధింపబడినది.

సంధానిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గోష్ఠము, పనుల
సాల.

సంధాయకుడు. సం. విణ. సంధానము చేయు
వాడు, కూర్పువాడు, కలిగించువాడు.

సంధాయి. సం. విణ. (క. నీ. క.) కూర్పువాడు
(విల్లములనువలె)

సంధారణ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. అన్నపెట్టుట,
అటంకపఱుచుట. ౨. చక్కఁగ జ్ఞప్తీయం
దుంచుకొనుట. ౩. ఓర్పుట, సహించుట.
౪. చిత్తము నీక్కరుసం దేశాగ్రముచేయుట.
(విల్లము) ౫. వివ్యాసము, భంగిమ.

సంధారణము. సం. వి. ఆ. న. మా. సంధారణ.

సంధి. సం. వి. ఇ. పుం. గ. కలయిక, కూడిక.
౨. ఒకంబిడిక, సమృతి. ౩. పాండు, రాజుల
కొంజుదులతోడి పాస్తా, మైత్రి, రాజ్యకంఠ్ర
మున వర్తనములలో నొకటి.

ఉ. సంధికి నేగి కార్యము పాసంగక కృష్ణఁడు
రాకయున్. భార. ఉద్యో. ౪-౧౬౫

౪. అవయవ సంధి, కీలు. ౫. (బట్ట) మతత.
౬. రంధ్రము. ౭. సారంగము, దొంగలుత్రివ్విస
కన్నము. ౮. విభజనము, విభాగము.
౯. (వ్యాక) అక్షరసంయోగము. ౧౦. వ్యవధా
నము, విరామము.

సీ. ఉన్నట్టులకఁ బునరుత్తలు కావించి సారీల
గతి పడి సంధు లతి. కవధర్మ. ౧-౧౨

౧౧. కిష్టసమయము. ౧౨. ఉచితసమయము.
౧౩. యోగసంధి, కృతాది యోగములలో నొక
దానికిని మఱియొకదానిని నడిమి కాలము.

క. ఏపారి తొల్లి శ్రేతా, ద్వాపరములసంధి
నొక్కవలపు ధాత్రిలాపంబుఁ జేసె జనముల
పాపంబున వర్షరములు పండ్లెం దధిపా.
భార. కాంతి. ౩-౨౭౯.

౧౪. నాటకవిభాగము, (ముఖాది) ముఖము,
ప్రతిముఖము, గర్భము, అవమర్మము, నిర్వహ
ణము అని యిది పంచవిధము. ౧౫. భగము,
ఆడుగుఱి. ౧౬. మద్యముచేయుట. ౧౭. స్వర
తీవ్రత.

సంధించు. సం. ప. శ్రీ. గ. కూర్పు, చేర్పు.

మ. అరుంధై యనవద్యమై కుచలయోచారక్ర
మోదప్రవాక్తృని సంధించి కరంబు రాజులు
నుచంద్రప్రాజ్యతేజోవ్రజం బలితలం బగు
చున్ నెలుంగఁగ తండ్రికా. ౪-౨౨

శ.మనంబు సుస్థిరంబు గావించి గుణత్రయవిక్యగు
లడంచి యాత్ముని నాత్మయందు సంధించి
తన్మయుండై యోగి నిర్వాణంబుం పొందు.
మార్కం. 3-3౫8

మ. సి కిం శిష్యుడు శంఖచక్రయుగమున
శేషోయి సంధంపడు భాగ. ౮-౯౬

అ. సంధిచేయు, పొందుపఱచు

మ. సుగువాడై వివయంబు సేకొనక యేకాంశం
దిగం శిష్య కాన్యతరాస్త్రిం దవనీతి శేషి
నను సంధంపంగరా దంచు శేగఁ తెగం
చిజకు. భార. ఉద్యో. 3-౨౫

3. కలిగించు, ఆపాదించు.

మ. ఏకత్కూరతాఘోరచేష్టలు మానంగ
వాడఁ బక్షిగురువై సంధించె సత్సోదమున్.
భార. కాం. 3-3౨౫

౪. కలిసికొను.

మ. ఇది సంధంపంగ శేషయంచు వసురాశేం
మ్రుండు.... వసు. 3-౪౫

సంధిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. మద్యమచేయుట,
సంధానము.

సంధికము. సం.వి.ఆ.పుం. ఒకవిధమైన భారము.

సంధిదోరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. కన్న గాడు,
కన్న పువంగ.

సంధిచ్చేదము. సం.వి.ఆ.పుం. కన్నముత్రవృక్ష.

సంధిజము. సం.వి.ఆ.న. మద్యము, సారాయము

సంధిజీవకుడు. సం. వి. ఆ.పుం. గి. అధర్మశీవ
నము గదత్రువాడు. అ. కుంభేనకాడు.

సంధితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి. కూర్చు
బడినది, ఏకముచేయుఁబడినది. అ. నిలువశేయఁ
బడినది. (ఊయఁగాయ ము.) 3. దిగింపఁబడి
నది. ౪. సమరసపఱుపఁబడినది. వి. ఆ. న.
గి. ఊయఁగాయ. అ. మద్యము.

సంధితస్స. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సంధంపవిచ్ఛ.

సంధిత్సువు. సం. విణ. ఉ. సంధింప నిచ్ఛగల
వాడు.

సంధిమూషణము. సం. వి. ఆ. న. సంధినిబంధ
నముల సత్కమించుట.

సంధిని. సం.వి.ఉ. శ్రీ. గి. పదయాపు, కట్టిన
యాపు. అ. ఆకాలమునగూడఁ బితుకనిచ్చెడి
యాపు.

సంధిబంధనము. సం. వి. ఆ. న. స్నాయుబంధ
నము, స్నాయువును నెముకలను గలిపెడి త్రాడు
వంటి వరము.

సంధిబంధము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. రాజాజ్ఞ
సంధిలై ని య మ ము తేర్పులుచూపెనుట.
అ. స్నాయువును నెముకలను గలిపెడి త్రాడు
వంటి వరము. 3 వృక్షవిశేషము. ౪. సిమెంటు,
సున్నము.

సంధిభంగము. సం. వి. ఆ. పుం. కీటకపుట,
తెణుకు.

సంధిముక్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సంధిభంగము.

సంధిమోక్షము. సం.వి.ఆ.పుం. సంధిభంగము
చేయుట.

సంధిగంధ్రక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గోడయంచలి
కన్నము.

సంధిల. సం.వి.ఆ. శ్రీ. గి. గోడయంచలికన్నము
దొంగత్రవ్వినకన్నము. అ. నది. 3. మద్యము.
౪. గాయకస్పందముయొక్క జంత్రివాద్యముల
ధ్వని.

సంధిల్లు. అ. క్రి. గి. సమకూడు, కలుగు.

ఉ.... విగతమఖిలఁ జేసితి గానఁ బెంపు సంధి
ల్లఁగ మాకుఁ బ్రాణములు దేహములు నిగ
మృతీకృతా. మార్కం. ౧-౬౨

గి. ఆఖిలభూమంతఃస్థాభ్యు మైనసకల. రాగ్య
మహిమ లవ్యాహారప్రాధి ఎనుభవించి రాజ
సాధిత్వ లై మించి పూర్వ, జన్మనై రాజబం
ధంబు సంధిలంగ. వి. పు. ౬-38౦

చ. హరిహరదేశికాభిరే దగునత్మహినైవర
హరియందు బం, గరువునకున్ మృగీమద
మగంధము సంధిలుభాతి నంబుతో, దరచర
కారవింశతతస్మృతిలాంపమైవబుద్ధియున్
బరిణతి గాంచె పాండు. ౨-౩

౨. ముట్టుకొను, స్పృశించు.

ద్వి. చాటుచీరలమూట సంధిల్లిరేని పోటుమాం
దతి ననుపోటులమాట.

బస. పురా. ౮౨ పు. ౯ పం.

ద్వి. పరిగొని వచ్చుచో బురవీధి భవులు, కరు
ణులవస్త్రముల్ సంధిల్లిరేని వోడఁబాఁబాడు
కుఁజుడో యని.

బస. పు. ౧౦౦ పు. ౧౬, ౧౭ పం.

ద్వి. వింతవాఁడొకఁడు మున్ వివమిఁగాఁ జేసి
సంతకుఁ బోవుచో సంధిల్లివంతఁ బొడిచి
మీఁదికే జిమ్మె. ౧౦౦ పు. ౩౫ పం.

ద్వి. మట్టిఁ జీరలు మఱుగునే చెపును.

౧౦౦ పు. ౪౨ పం.

సంధివిగ్రహకుడు. సం. వి. అ. పు. విదేశవ్యవ
హారముల మంత్రి.

సంధివిగ్రహములు. సం. వి. అ. పు. కాంతి సమ
రములు.

సంధివిగ్రహాధికారము. సం. వి. అ. పు. ఇతర
రాజులతో సంధివిగ్రహములు జరిపెడియుద్ధో
గము, సంధివిగ్రహముల జరుపు మంత్రి యధికా
రము, విదేశ వ్యవహారమంత్రిత్వ పదవి.

సంధివిగ్రహాధికారి. సం. వి. అ. పు. ఇతర
రాజులతో సంధివిగ్రహములు జరుపు మంత్రి,
విదేశ వ్యవహారముల కార్యాలయాధికారి.

సంధివిగ్రహి, సం. వి. అ. పు. యుద్ధమంత్రి.

దక్షిణాయనసంక్రాంతిం ద్రికలింగళ్యయని
సంధివిగ్రహిరేచనఅఖండనతి ౯ దివియ.

ద. కా. ౪-౧౩౬౩

సంధివిచక్షుఁడు, సం. వి. (అ. అ. అ.)
సంధివిధములు మార్పుటయందు శేర్పడి.

సంధివిదుఁడు. సం. వి. ద. పు. సంధిసంక్రమిం
పులు చేయువాఁడు.

సంధివివర్యయములు. సం. వి. అ. పు. ద్వివచ
నము. సంధివిగ్రహములు.

సంధివేళ. సం. వి. అ. పు. ౧. సంధ్యాకాలము.

౨. సంధికాలము. (రెండు వేళల కలుపు సమ
యము)

సంధికాలము. సం. వి. అ. న. అశ్వశూల. (అను
వాతము)

సంధిసంభవము. సం. వి. అ. పు. సంయుక్తాచ్చు
(ఏ ఓ)

సంధిహారకుడు. సం. వి. అ. పు. కన్నగాఁడు.
కన్నపువొంగ.

సంఘక్షణము. సం. వి. అ. ప. ౧. స్వలింపఁ
జేయుట, మండించుట. ౨. ఉద్రేకింపఁజేయుట,
ఉద్దీసింపఁజేయుట.

సంఘక్షితము. సం. వి. (అ. అ. అ.) ౧. ప్రస్థ
లింపఁజేయుఁబడినది, మండింపఁబడినది. ౨. ఉద్రే
కింపఁజేయుఁబడినది.

సంధేయము. సం. వి. (అ. అ. అ.) ౧. కలుపు
దగినది, ఏకమచేయుఁబడినది. ౨. పొందుమార్పఁ
దగినది, అనుకఁదగినది. ౩. సఖ్యముచేయుదగి
నది. ౪. గుటిపెట్టఁదగినది. ౫. సమరసపఱుప
వలసినది.

సంధ్య. సం. వి. అ. పు. ౧. మాదిక. ౨. అవ
యవసంధి. ౩. సంధ్యారాగము, సంజె
ర. ప్రభాతము, జేతున. ౪. సాయంకాలము.
సందేహిణిజేత. ౬. రెండుయుగములకు మధ్య
కాలము. ౭. సంధ్యకాలమున బ్రాహ్మణాదు
లచే నుపాసించఁబడు దేవత. ౮. బ్రాహ్మణా
దుల త్రికాలసంధ్యావందనము.

శే. గీ. కారి సంధ్యాదిసత్త్రియల్ చక్కఁదీర్చి
గయోపా. ౧౨౩౪

౯. వాదానము, ఒప్పుగల. ౧౦. మేర, మాన్య. ౧౧. తలఁపు, ధ్యానము. ౧౨. ఒకవిధమగు తుప్త్య. ౧౩. ఒకానొకనది. ౧౪. బ్రహ్మభార్య ౧౫. పూర్వాష్టా మధ్యాష్టా పరాష్టాము లనెడి దివాభాగములలో నొకటి.

సంధ్యాంశము. సం. వి. ఆ. తుం. కృతాదియుగముల చరమకాలము.

సంధ్యాంశువు. సం. వి. ఉ. తుం. సంధ్యా రాగము, సుజీతంబోయి.

సంధ్యాకాలము. సం. వి. ఆ. తుం. మునిచీరటి వేరే, సుజీతవేరే.

సంధ్యాత్రయము. సం. వి. ఆ. న. మూడు సంధి వేరలు, పూర్వాష్టామధ్యాష్టాపరాష్టాములు.

సంధ్యానాటి. సం. వి. న. తుం. శివుడు.

సంధ్యావయోదము. సం. వి. ఆ. తుం. సంధ్యా కాల వాన్మక మేఘము.

సంధ్యాపుష్టి. సం. వి. ఉ. శ్రీ. సంజమల్లె పూవు, బాజిచెట్టు.

సంధ్యాబలుడు. సం. వి. ఆ. తుం. రాక్షసుడు.

సంధ్యాభ్రము. సం. వి. ఆ. తుం. సంధ్యాకాల త్రమేఘము.

సంధ్యానుంగతము. సం. వి. ఆ. న. సంధ్యా కాలము చేయఁదగిన మతవిధి.

సంధ్యానుంగతదీపిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. శుభ ప్రదమై సాయంకాలపు దీపము.

సంధ్యారాగము. సం. వి. ఆ. తుం. ౧. సిం దూరము. ౨. సుజీతంబోయి.

సంధ్యారాముడు. సం. వి. ఆ. తుం. బ్రహ్మ దేవుడు.

సంధ్యావందనము. సం. వి. ఆ. న. సంధ్యా కాలమున గానపఱచునదికల నొకకవిగము.

సంధ్యాసమయము. సం. వి. ఆ. తుం. ౧. సాయంకాలము. ౨. ప్రతి యుగములలో నొక భాగము.

సంధ్యోపాసన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సంధ్య వార్చుట; సంధ్యావందనము.

సంప. సం. వి. ఆ. శ్రీ. పెజువు.

సంపంగి. = సంపంగి, సంపంగ, సంపంగియ, సంపంగియ, సంపెంగ.

సంపెంగ. వి. (సం. చమ్మక: క. సంపంగి, సంపింగి) (త. చంపంగి) చంపకము.

సీ.... సంపంగి సంపెంగ యనఁజంపకావ్యయ మగును బొగడ. ఆం. భా. ౨-౪౩.

క.... బంగారు సంపంగి సంపంగన, ధరఁజాంపేయా హ్వయములు. ఆం. ప. ఆచర. ౭౧.

ద్వి. పాఞ్చతమలు సంపంగులు తులసి, గోరం బలును గోరములు నొకొకములు.

ద్వి. పరమ. ౪౨౬౫ తు.

సీ. సంపంగి నామధసంప్రయోగము చూపి మొకరిను మ్రోడపిండు మూర్ఖువునై. కవి. ౩-౧౧౦.

సీ. సంపంగిముఖకాంతింబడ నలించి కరము చూతమ్మునై గరము చాచి. ఇందు. ౩-౫౧

మ. అలమాకందము కుండ దాపఁదిన నియ్యం ట్లొక్కచో వేయఁగా, విరె సంపంగిఁ ద్రవ్వటం విడవలెన్. విశ్ర. ౨-౬౯.

తే.... గగన, మంచలక్రిక సంపంగివందనోరె.... ఆము. ౨-౫.

౨. భావ్య విశేషము యొక్క పేరు.

సంపంగికావులు. వి. వి. ఒకదినము వస్త్రములు

సీ. సంపంగికావులుఁ బండురు కావులు పెరిపట్టు జీలులు వేటుచాళ్ళు. ప్రబం ౧-౨౭౩.

హంస ౫-౩౫౫౬

సంపంగిదండ. వి. సంపంగిపూవులతో గ్రుచ్చిన
దండ.

తే. కనకకర్ణి కాధారాళకాంతు లదిశి, బాహుల
తీకలు చిరుదుసంపంగిదండ, తిరుగడల శ్రేణు
వైచిత్రకరణే బరంగం, గంబువిజయము పత
రించు గంబుగళము. ప్రభా. ౨-౩౮.

సంపంగిపూవడ్లు. బి. (✓ సంపంగి) ధాన్య
వికేషము, సంపంగిపూలవలె పచ్చగా నుండు
వడ్లు.

సీ. సంపంగిపూవడ్లు బాజరాజనములు గంబూర
రాజనా ల్కృష్టై సరులు. హంస. ౪-౧౩౮.

సంపంగె (గియ) = సంపంగి. వి. (సం. చం
పక) ౧. చంపకము ‡

సీ. సంపంగె ముఖనాగసంపద నలరింప చిరుగ
ళోకమునకై యవరసిడు. విక్ర. ౧-౧౩౩.

సీ. సంపంగి పొడవంటి చక్కి గోరంట గాంచి
యునురంన్ మగిడి పోయారునవియు.
పారి. ౩-౫౧.

సంపంగి, వి = సంపంగి ౧. చంపకము.

సీ. నీగఁ జాట్టుకొన్న సంపంగి మొగ్గతాయెకు చేరు
చేరువతేటిబారు దగదు మ. రకా. ౮-౧౪.

౨. సంపంగిపువ్వువలె నుండర మగుటచే మక్కు
కియ్యఁబడినదిరుదు.

చ. పులియఁడు బూచిగాఁ దమరపోసులరా జను
మంతిగాఁడు చెంగలువనీవంగిలైరవుఁడు
గత్తై సంపంగివెండిగుండు ముద్దలగుది.
మమ. ౪-౩౨.

సంపంగిదండ. వి. (సం. చంపక) సంపంగిపూ
దండ.

సీ. తరుణి శ్రోవైద తుమ్మెదల దాటుదాటు
సంపంగిదండచెరికె గోమలి యొకర్లు.
వసు. ౫-౧౧౬.

సంపంగిబంతి.

సీ.... సంపంగిబంతికొసల జోపాప లగుచు.
ఉ. హరి. ౧-౧౫౧.

సంపంగె. వి. సంపంగిపూవు.

సీ. సన్నకాకాలు మరపాన్నలు గలిగొట్లు మల్లెలు
సంపంగెల్ మొల్ల విరులు. ఉ. రా. ౩-౨౦౧.

సంపంగి. వి. (సం. చంపక) = సంపంగి; సంపంగి;
క.... బంగారు సంపంగి సంపంగనృధరం బాంశే.
యాహ్వాయములు. ఆం. ప. ఆచర. ౩౧.

సంపతిలు (లు) ఆ. శ్రీ. (సం. సంపత్) సమృద్ధి
మగు.

క. సాంపుఁ విమ్మెయిఁ బెండిలి, సంపతిలన్
సత్యధర్మజనపతిచంద్రుం దంపంగ నా వంచక
పు కింపలరం గుమానం దంగ నింతియుఁ
దానున్. విక్ర. ౩-౮౧.

సంపత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సంపద ౨. స
మృద్ధి. ౩. జయము. ౪. సిద్ధి. ౫. సమగ్రత.
౬. అనుకూలస్థితి

సంపత్తు. సం. వి. ద. శ్రీ. ౧. విశ్వరూపు.
౨. గుణోత్కర్షము. ౩. సమృద్ధి. ౪. అద్భుతము.
౫. సౌఖ్యము. ౬. జయము. ౭. ఆభివృద్ధి.
౮. సమగ్రత. ౯. శోకము. ౧౦. లాభము.
౧౧. అలంకరణము. ౧౨. మంచినద్రవ్యము. ౧౩. ము
త్యాలహరము. ౧౪. బలము.

సంపద. సం. వి. ద. శ్రీ. సంపత్తు (రూపాం)
ఉ.... పెంపెసలారెడు బాహుసంపదన్.
భార. విరా. ౪-౯౬.

ఉ. నీకే గలుగంగ సంపదల శేలవిచారము
పద్మగంధ. ఉ. హరి. ౧-౬౪.

తే. గీ. సంపద లభ్యునే. శేఖరముకాద విడ్డలు.
శేనిబ్రతుట. ఉ. హరి. ౧-౬౬.

సంపద్వరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాజా.

సంపద్వసువు. సం. వి. ఉ. పుం. నూర్మహి
శ్రుధాన కిరణములపేరు.

సంపద్వినిమయము. సం. వి. ఆ. పుం. సంతు
దల నిచ్చి పుచ్చుకొనుట.

సంపన్నము.' సం. విణ. ఆ. సంపదతోఁ గూడి

నది. ౨. సమృద్ధ మైనది. ౩. సాధింపఁబడినది
ర. పూర్తి చేయఁబడినది. ౪. సమగ్రమైనది.

క.... రసకుఁ డీతఁడు శక్యతతోఁబోస్తోవుఁడు
మాదనజాప కళావేది దర్శనంపన్నండున్.
భార. ద్రోణ. ౩-౧౮౦.

౬. పరిపక్వమైనది. ౭. సమృద్ధమైనది, ఒప్పుచునది.
౮. కూడినది. ౯. అదృష్టముగలది. ౧౦. సుఖ
వంతమైనది. ౧౧. నిష్ఠాశీలమైనది. వి. ఆ. న.
౧. సంపద ౨. రుద్ర మైనభక్త్యము.

సంపరాయము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. యుద్ధము,
సంఘర్షణము. ౨. అపద, కురదృష్టము. ౩. భావి
భీషమ్యతో నీతి ర. మరణము, వ్యాధి.

సంపరాయః (యి) కము. సం. వి. ఆ. న.
యుద్ధము.

సంపరాయుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. కుమారుఁడు

సంపరిగ్రహము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. దయతో
నాదించుట ౨. అస్తి.

సంపరేతుఁడు. సం. విణ. ఆ. మృగుఁడు.

సంపర్కము. సం. వి. ఆ. పుం. √ సంపృచ్.
౧. కలయుక, ౨. స్పర్శ ౩. సంఘము. ర. సాహ
చర్యము. ౪. రతి. ౬. కూడించుట.

సంపాకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పరిపక్వ
మగుట; ౨. రేల (అరగ్గడము) †

సంపాకుఁడు. సం. విణ. ఆ. ౧. చక్కఁగా
దర్శించువాఁడు; ౨. జిత్తులమారి. ౩. విషయ
లంపఱుఁడు. ర. అల్పుఁడు.

సంపాటము.' సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నడుమ
ఖండించుట ౨. కడుగు.

సంపాటము.' ఉభ. వి. చక్కదప్రపనియందు
ఒక్కచున్న, అందుచెక్కెడి రత్నములును లక్క
యొక గూడఁ జేర్చి తూచెడితూనిక. (క. ర)

సంపాతము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చక్కనిపాట

౨. కలసిపడుట. ౩. సమృద్ధము ర. ఎదుర్కొ
నుట. ౪. దిగుట. ౬. వ్రాలుట. ౭. చలనము.
గమనము. ౮. పక్షిగమనవిశేషము.

ఉ.... రంగత్పక్షసంపాత సంవృతసంపాతిభిగో
క్తమార్గమన. దశావ ౭-౯౩.

౯. నివేదించేషము. ౧౦. పంపుట. ౧౧. రేయిం
బవళ్లు సమపరిమాణములై యుండు కాలము;
నూర్వ్యుఁడు భూమధ్యరేఖను దాటుకాలము.
(వసంతశరత్కాలములందు వచ్చును) ౧౨. రెం
డురేఖ లొండొంటిని ఖండించుకొనుచోటు.

సంపాతపాటవము. సం. వి. ఆ. న. ఎగురుట
యందలి కాళలము.

సంపాతి(కుఁడు). సం. వి. ఇ. పుం. గరుఁడుని
కుమారుఁడు; జూయువు అన్న.

సంపాతి. సం. విణ. (క) ౧. కలిసి ఎగురువాఁడు
౨. కలిసిపడువాఁడు.

సంపాతుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. (రూ. సంపాతి)
గరుఁడునికుమారుఁడు; జూయువు అన్న.

సంపాదకుఁడు. సం. విణ. ఆ. ౧. సేజితేర్చు
వాఁడు; ౨. గడించువాడు.

సంపాదనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. గడించుట
సంపాదించుట ౨. పొందుట ౩. సేజితేర్చుట
ర. కుశ్రపఱుచుట. ౪. సిద్ధముచేయుట ౬. కలి
గించుట.

త్రు. కని రంతంత స్పృహార్థమున ఘనత
మస్కాంధిసందేహసంపాదనరీతిలాభాగరూ
కారమ వికటరనూధామసూమయితంబున్
శృ. వై. ౭-౩౮.

సంపాదము. వి. పూర్తిచేయుట. ౨. సేజితేర్చుట.
౩. పొందుట.

సంపాదించు. సం. స. క్రి. ౧. సంపాదిల్లఁజేయు;
కలిగించు.

క. నాకు నాత్మకాడై సంపాదించువాఁ డవధి కాన్గదము భార. కాం. ౬-౫౨౨

౨. అర్జించు; గడించు.

మ. పతి యాయాససహిష్ణుడై కడఁగి సంపాదించుపుణ్యంబులూ, సతిశుక్రూషలఁ గైకొను నృతీయుఁడా సాఁబాలు ధర్మస్థితిక. మార్కం. ౨-౧౩౮.

౩. సిద్ధిముచేయు.

మ. అతిభక్తిగ్ గృహిణీలలామము పదవ్యాసంగచంగార్తయై, ప్రతివారంబును భక్త్యభోజ్యములు సంపాదించి వడ్డింపఁగా నతి భుక్ భోజన మాచరించి నుఖులై యాశీర్వదింపంగ నాచతురాస్వాన్యయవాద్రిచంద్రము నకున్ సంతోష మెంతో యగున్. నిరంకుశ. ౧-౬౦.

సంపాదించుకొను. స.క్రి. కలిగించుకొను, పూను, వహించు.

క. అదివరాహము వెఁగిన యాదంష్ట్రులు వెటికి రసనిజాస్యంబున సంపాదించుకొని నటించు మ, నాదర్శముతోడ నొకగఁదాధిపుఁడు శివా. శివరత్న. 33౭. ప.

సంపాదితము. సం. విణ. అ. అ. అ. సంపాదింపఁబడినది.

సంపాదిల్లు. సం. అ. క్రి. సంభవించు, కలుగు.

క. అదివి సంయోగవియోగాదిద్యంధ్యములుడేహి యగువానికి సంపాదిల్లక తక్కువు పూర్వోదయకర్మమున తెట్టియోగికి నైవన్. భార. అది. ౬-౨౪౯.

సంపాసారి. వి. కోమటి, నైకుఁడు.

ద్వి. కోటికిఁ బడగల్గి కోరుపన్నులు, పాటించి యెసఁగుసంపాసారులార. మాల్య. ఉత్త. 3౮౨.

సంపాళించుట, వి. కంసారి కావించు క్రియ (శిల్పారుడుండలము. వా.)

సంపించితము. సం. విణ. అ. అ. అ. ముద్దగాఁజేయఁబడినది. ౨. సంగ్రహింపఁబడినది.

సంపీడ. సం. వి. అ. క్రి. పాధి.

సంపీలి. సం. వి. ఇ. క్రి. కలసికాగుట.

సంపీడనము. సం. వి. అ. న. గ. గట్టిగానొక్కుట, రెండువస్తువులు దగ్గఱగా నొప్పుట. ౨. దండించుట. ౩. పాధించుట. ౪. ఉద్రేకింపఁజేయుట. ౫. ముంచుట నమిపుట.

సంపీడము. సం. వి. అ. పుం. = సంపీడనము.

సంపు. స. క్రి. రూ. చంపు.

క....సారంగా, హితమన్ సంపెఁగఁనహర్ష మేపు నఁ బొడలన్ (సంపెన్ సంపెఁగన్ అని భేదములు) మా. న. ౨. అ.

౨. సమృద్ధి

క. సొంపున నిమ్మయిఁ బెండిలి, సం పలరిన సత్యధర్మజనపతిచంద్రుం డంపఁగ నావంచక పురి, కింపలరఁ గుమారుఁ డరిగ నింతియుఁ దానున్. విక్ర. ౩. అ. (క. ర)

సంపుట (టి) క. సం. వి. అ. క్రి. గ. పెట్టె ౨. ఒకవిధమైనదుప్పటి. ౩. కాగితపుసంచి (కవచ)

సంపుటము. సం. వి. అ. పుం. గ. బరణి ౨. తొట్టి, రంధ్రము. ౩. అర్థచంద్రాకారముగా నున్న భిక్షాపాత్ర. ౪. అర్థగోళము. ౫. నిలువ ౬. ముకుళనము. ౭. కురవకపువ్వుము. (ఎట్టిగోరంటపూవు) ౮. గ్రంథము. ౯. పొక్కిటఁ జేయుచుంబనము.

సీ. చిత్తజాగృహమున సుత్రరస్సుటిరంబు, పొక్కిట సంపుటంబును శిరోధిసమపదం బూరుల నన్నిరంబన నొప్పుదళచుంబనములు దత్తత్ స్థలములఁ.... మాంస. ౫-౧౪౮

సంపుటించు. సం. స. క్రి. గ. ముకుళించు.

పీ. జయజయవ్యసని దేవసంయమిశ్వరశోటి సం
పుటించె గ రాంబుంబు నొసల. ధీ. ౪ ఆ.
(౪. ర.)

సంపుటికరణము. సం. వి. ఆ. న. కప్పట,
మూతలచెట్టుట.

సంపుష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సమృద్ధి.

పీ. ఆకిపుండు ప్రపన్నుఁ దయర నెల్లరకును
బుష్కలభ్యుదయసంపుష్టి బొడము.
నూతనహిత. ఆ. అ.పు. ౧౧౧.
అ. ఎక్కువ బుఁపు.

సంపూజనము. సం. విణ. ౧. స్తుతించునట్టిది.
గౌరవించునట్టిది. వి. ఆ. న. ౧. గౌరవించుట.
బహుళకరించుట.

సంపూర్ణ కాముఁడు. సం. వి. ఆ. పుం.
౧. నిండికొనకలు గలవాఁడు. అ. కొనకలతో
నిండినవాఁడు.

సంపూర్ణ కావనము. సం. విణ. ఆ. ఆ. సకాలమున
సంధించునది.

సంపూర్ణము. సం. విణ. ఆ. ఆ. నిండినది, సమ
గ్రము.

తే.గీ. పాల్వసంపూర్ణ భావంబుపాయఁ బాయఁ,
దరుణయావనలక్ష్మి సర్వనమ నూపె....
నిరంకుశ. ౨-౯.

సంపూర్ణము. సం. వి. ఆ. పు. స్వరగ్రామము
లన్నియు నుపయోగింపఁబడు సంగీతవిశేషము.

సంపూర్ణము. సం. వి. ఆ. న. ఆకాశము.

సంపూర్ణమూర్చు. సం. వి. ఆ. శ్రీ. యొద్ద
క్రియావిశేషము.

సంపూర్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సందీర్ఘి
అ. ముగింపు.

సంపృక్తము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ౧. సంయుక్తము
అ. మిశ్రితము. ౩. సంబంధించినది. ౪. స్పృశం
చినది. ౫. సన్నిహితసంబంధముకలది.

సంపెంగ. వి. చంపకము. రూ. సంపెంగ.

చ. కరంబు సాంపారుసంపెంగలును.

శృం. వై. ౧-౯౫.

గీ. ఓరుగంటిపురంబులో నోరగ్రంథపెద్దయెఱుఁ
గున నమ్మి సంపెంగనూనె. క్రీడా. ౧౦౧

గీ. పెలుచుఁ దమదాయ యైన సంపెంగవిని....
యయా. ౪-౩౮

గీ. భోగబాహ్య మయ్యెఁ బూచినసంపెంగ
పొలుపు మనుకరాంగనలకుఁ బోరె.
మను. ౧-౫౨

పీ. కొంద గుమ్మడు కేగు గౌరవి సంపగి
కొండసంపెంగ మూత్రేషు సరళదేవ.
హంస. ౪-౧౧.

మ. సాఁదిం చేచ్చిఁ తీగమల్లియలు ఖర్జూరంబు
లుం బుష్ప మంబులు న్నామివేగుత్తులుం
గునుమమర్ సంపెంగలుం బచ్చగ, న్నెయర్
....చేలరుదార న్నగుఁబువ్వుఁదోటల
ఆము. ౧-౬౬.

అ. ధాన్యవిశేషముయొక్క పేరు.

సంపెంగనూనె. వి. సంపెంగపూలరసముతోఁ
దయ రయినూనె.

గీ. ఓరుగంటిపురంబులో నోరగ్రంథ, పెద్ద
యెఱుఁగున నమ్మి సంపెంగనూనె.
క్రీడా. ౧౦౧.

గీ. చొక్కటంపు, టగరుసంపెంగనూనెలు
హంస. ౫-౩౫౨.

సంపెంగ. వి. చంపకము.

ఉ.... హింసారతి నేయుదర్పకుని సంపెంగ
ముల్కులఁబోరె మించగన్. మను. ౫-౬౪

సంపెంగనూనె. వి. = సంపెంగనూనె.

ఉ. సంపెంగనూనె యంటె నొకచంద్రనిభానన
కంపవైకిన్. పారి. ౨-౯.

సంపెంగబంతి. వి. $\sqrt{\text{సంపెంగ}}$ సంపగి
మాతోఁ గట్టినబంతి.

ఉ. చప్పులు కుంభికుంభములు సంపెంగబంకులు
జక్రవాకమూర్. విక్ర. 3-రక

సంపెట, వి. సమ్మెట, ం. ఇళముసాగగొట్టెడి

సాధనవిశేషము ఆయోధునము (క. చమ్మట్టిగ
త. చమ్మట్టి)

సీ. చటులంబులైన సంపెటలతాకులలోలి వల
లుతలంబుల జలచి చలచి.

భార యుద్ధ. ౧౧౭౭.

సీ. విటులగుండెలలోన విదళించు చిగురాకు సం
పెట్రతే పెండుసమసే నేడు. వీర. ౨-౧౦౬.

ఉ. దాకటిమీదఁ బెట్టి బెడిదయిగ సంపెట
తేయ ... రత్న. ౪౮.

౨. చలుకు; కళ.

చ. గొనకొని మొత్తై సంపెటలఁ గొంకక నిర్ణయ
వృత్తిఁజేసి.... హరిశ్చ. ౨-౧౮౧.

కా. ఏమేమీ మిము భూవరాధముడు దా నెంతే
సహంకారమై భీమస్థూర్తిఁ గళాభిఘాతము
లచే చిట్కలకా నొప్పించెనే.

హరిశ్చ. ౨౧౪౨.

సంపేవణము, సం. వి. ఆ. న. ం. విసరుట.

౨. దంపుట ౩. రుబ్బుట.

సంప్రకాశించు, సం. ఆ. శ్రీ. ం. ప్రజ్వలిం

౨. ప్రకటమగు; బయల్పడు.

గీ. సంప్రకాశించువరహగ్ని సాక్షిగాఁగ, బాణ
కశ్యానిరుద్ధుల పరిణయంబు, సర్పిగావించె
మకరమీశాధిపతుల, యదను దెలిసినవనవంటి
యాచకుండు. ఆనిరుద్ధ ౩-౭౬.

ప్రచురితమగు. ర. వెల్లడియగు.

సంప్రక్షాళనము, సం. వి. ఆ. న. స్నానము
చేయుట.

సంప్రక్షాళము, సం. వి. ఆ. శృం. సవికల్పసమాధి
(త్యక్తి. అసంప్రక్షాళము)

సంప్రక్షాళము, సం. విణ. (అలల) రచింపఁజేడి
నది ౨. ఒకచోఁ జేర్చబడినది.

సంప్రక్షాళ, సం. వి. ఋ. శృం. ం. శ్వాయాధి
కారి ౨. పాలకుడు. ౩. వాయుకుడు. ౪. నే
నాని. ౫. పోషకుడు.

సంప్రతాపనము, సం. విణ. ం. ప్రహించునది
చేడిచేయునది. ౨. హాళించునది.

సంప్రతాపనము, సం. వి. ఆ. న. ఒకరకము

సంప్రతి, ం. లెక్కలుసరిచూచు పెన్దకరణము
వాడు, లెక్కవ్రాయువాడు, గణకుడు.

తే. సంప్రతులఁ బిల్చి యెన్నిలక్షలకుఁ గలదు.

రాజ్య మెన్నెన్నిగలపు దుర్లభములు బొక్క
సంబునఁ గలధనభూషణాది, వస్తువులు సత్వ
చేదందవర్గ మెంత. కృష్ణ. ౨-౬౭.

సంప్రతి, విణ. తుడు, సమానము.

చ. పెలఁతిమొగంబు చూడుదుని మెచ్చువకం
బులు కుడినంపుచింతల కగు సంప్రకార
తగుకుడే తెడుకమ్మలు చిత్తిరంపుఁగ, ల్వల
పారు గింద్రనీలపుసకాలవంగదమారుతీవ....

చమత్కా. ౨-౪౨.

సంప్రతి, సం. ఆవ్య. ం. ఇప్పుడు ౨. వెటనే.

౩. సరిగా.

సంప్రదించు, స. శ్రీ. ం. సరిచూచు.

సీ. చరణవ్యయిభూరిసాభాగ్యసంపదఁ బరిభ
వింతురు హేమపవనము, ఘనవిరంబుల
గారవాక్కున్నతి సంప్రతింతురు నదీనేకత
ముల గంభీరతర శాఖిగర్తవిద్రవముల ప్రక్క
లింతురు జలావర్తకోభ. భీమ. ౧-౯౧.

౨. లెక్కమొదిలైన సరిచూచు. సలహాఅడుగు.

సంప్రతిపత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ం. వచ్చుట,
౨. సన్నిధి ౩. లాభము. ౪. పొందుట. ౫. ఒకం
బడిక ౬. అంగీకరించుట ౭. ఎదుర్కొనుట
౮. పైఠాడు. ౯. సంభవించుట ౧౦. సహ
కారము ౧౧. చేయుట. ౧౨. సమయోచితబుద్ధి

సంప్రభిన్నము. సం. విణ. ౧. బ్రహ్మజైనది, ౨.
మదావస్థలోనున్నది.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. న. చంపుట.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. పుం. పరిశుద్ధము చేయుట.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. న. గి. అలజడి అ. కలత.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. పుం. అధికసం తోషము.

అ. సంప్రమాద మునుసాత్మకతేయుని, గవి ప్రవక్షిణంబెగాగ వచ్చినరుగ నుత్సహించె వారణేయుడు.... భార. కాంతి. ౨-౩౨౩.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. పుం. గి. నష్టము. అ. వివాదము.

సంప్రమాదము. సం. వి. అ. పుం. గి. సం తోషము. అ. కలవరపాటు.

సంప్రయాణము. సం. వి. అ. న. విడిచివేయుట.

సంప్రయుక్తము. సం. వి. (అ. అ. అ) గి. పూర్వబడిది; కల్పబడినది. అ. కలుపబడినది. ౧. సాంగత్యముకలిగినది.

సంప్రయుక్తము. సం. వి. (అ. అ. అ) సహకరించునది.

సంప్రయోగము. సం. వి. అ. పుం. గి. కలయిక అ. వాటకప్రవర్తనము ౩. సాంగత్యము. ర. కట్టుట ౫. పరస్పరబంధము ౬. పరిపాటి ౭. మైశ్రణము. ౮. ఇంద్రిజాలము. ౯. సహకారము. ౧౦. చిల్లంగిపెట్టుట.

సంప్రయోగి. సం. వి. (న. నీ. న) గి. కలుపునట్టిది. అ. కామవ్యసనము కలది.

సంప్రయోగి. సం. వి. న. పుం. గి. కలపువాడు. అ. మాంత్రికుడు ౩. వ్యర్థావర్తనకుడు ర. పోకిరి.

సంప్రయోగించు. సం. స. క్రి. గి. (వాణి) ప్రయోగించు అ. ఏయు ౩. పఠ్య.

న. కాండప్రకాండములు సంప్రయోగించి రథరథ్యశాసనాత్మకారణముల మర్మమూలములను జూపించును. అని. ర. ౫౫.

ర. చిల్లంగిపెట్టు.

సంప్రవదనము. సం. వి. అ. న. గి. (పరస్పర) సంభాషణము, అ. సంవాదము.

సంప్రవర్తనము. సం. వి. అ. న. చక్కనిపదక చక్కగానుండుట, చక్కగాజరుగుట.

సంప్రవర్తిల్లు. సం. అ. క్రి. వర్తించు, చక్కగా నడుచుకొను.

న.... అ. ప్రిజాతకముండు సమ్యగంగీకృతి సామ్రాజ్యం డయి జనసంపూజ్యం బగు చరితంబు సంప్రవర్తిల్లుచుండ. భార. అను. ౫-౪౪౯.

సంప్రవృత్తము. సం. వి. అ. న. సంపూర్ణవర్ణపాటము.

సంప్రన్నము. సం. వి. అ. పుం. గి. కుశల మగుగుట. అ. అడుగుట. ౩. ఆశ్రయము; కరణ (తేద)

సంప్రశ్రయము. సం. వి. అ. పుం. విషయము. అడఁకువ.

సంప్రసాదము. సం. వి. అ. పుం. గి. తేడికొలు. అ. అనుగ్రహింపఁజేసికొనుట. ౩. అనుగ్రహము. ర. ప్రకాంతి. ౫. విశ్వాసము.

సంప్రసాధనము. సం. వి. అ. న. గి. భూషణము, అలంకరణము. అ. ముష్టుగా నిర్వహించుట లేక ఆచరించుట.

సంప్రసారణము. సం. వి. అ. న. గి. యవరలలు, ఇ. అ. అర్ అర్ లుగాఁ బరిణమించు వ్యాకరణ సంప్రదాయము. అ. చక్కగా వ్యాపింపఁజేయుట.

సంప్రసారుడు. సం. వి. అ. పుం. నిర్వమును చక్కగా నిర్వహించువాడు.

సంప్రసిద్ధి. సం. వి. ఇ. క్రి. గి. విజయము. అ. అడిగెను.

సంప్రసానము. సం. వి. అ.న. ౧. వీడిపోవుట.
౨. త్రుకోగడునము.

సంప్రహారము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పరస్పర
తాదనము. ౨. మార్కొనట, యుద్ధము, సంఘ
ర్షణ. ౩. గమనము, చలనము.

సంప్రహాసము. సం. వి. అ. పుం. పరిహాసము,
హేళన.

సంప్రాణించు. సం. అ. శ్రీ. ప్రాణముతోఁగూడు,
బ్రదికియుండు.

సీ....తరువులు దనిగాడ్చు తపనరుచులు, గాంచి
సంప్రాణించి క్రమ్యుల గొమ్మల గడలించి
నర్తనక్రమ మొనర్చు. హరి. పూ. ౩-౧౮౬

సంప్రాపించు. సం. అ. శ్రీ. ౧. చేరు. ౨. పొందు
౩. సంపాదించు. ౪. కలుగు.

క. పాపాత్ముల దండింపని, త్యాపతి కాపాప
మునను మద్భాగము సం, ప్రాపించుఁ గాన
ధరణి, బాపము లేకుండ నరసి ప్రజల
బ్రోవఁదగున్. ఉ. రా. ౩-౨౦౨

గ. కలసికొను. ౬. తారసిల్లు. ౭. కలహించు.

సంప్రాప్తము. సం. విణ. (అ. అ. అ.)
౧. చక్కఁగాఁ జేరఁబడినది. ౨. చక్కఁగాఁ
బొందఁబడినది.

క. అనఘా తపోవనమునన, జననంబును మరణ
దశయు సంప్రాప్తము లయ్యెనయేని వాఁడు
ముక్తఁడై, మనంబు బహుకామవికృతిమగ్నం
లైనన్. భార. కాంతి. ౬-౨౩౮

గీ. బ్రహ్మ బ్రహ్మపరైకసంప్రాప్తు దగుట.
మారసంహిత. అ. ౨ పు. ౧౧౦
౩. సకాలమునకుఁ జేరినది. ౪. ఉత్పన్నమైనది.

సంప్రాప్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. లభి. ౨. ఆర్జన.
౩. సంపాదన.

సంప్రాప్తించు. అ. శ్రీ. లభించు, కలుగు.
మ....ఎటు సంప్రాప్తించె నాభాగ్య మీసతి
కంచున్.... ఉ. రా. ౨-౩౧౨

సంప్రాగన. సం. వి. అ. శ్రీ. = సంప్రార్థనము.
(అ.న.) తేడుకోలు.

సంప్రార్థించు. సం. స. శ్రీ. తేడు, తేడుకొను.

క. చని సంప్రార్థించి యతనిఁ, గొని రుద్రునిఁ
గాంచి. భార. కాంతి. ౩-౧౧౩

కా. స్వారాజప్రముఖామరప్రవరులన్ వర్జించి
లజ్జాపరీ, హారంబుం బొనరించె రాజులకు సం
ప్రార్థించి తా దేవస, త్కారంబై యిశని
స్వించినవివేకప్రాధిఁ దద్దేవతా, హీనోమప
యశఃప్రమార్జన మొనర్చున్ శైమి మేలెంత
యన్. నైవ. ౬-౭౯

సంప్రార్థ్యము. సం. విణ. (అ. అ. అ.)

మ. పదియేనింటిఁజూపంగబాస జననప్రార్థ్యం
బులై లెంపునన్ దుదిముట్టన్ రచియించు
టొప్ప బుధసంతోషంబు నిండారగన్.
భార. విరా. ౧

సంప్రియము. సం. వి. అ. న. తృప్తి.

సంప్రీతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ప్రేమాచబంధము.
౨. అనురాగము. ౩. స్నేహపూర్వకమైన అంగీ
కారము. ౪. ఆహ్లాదము, ఆనందము.

కా....సం, ప్రీతిం బొందితి తేడు మిప్పుడు మనో
భీష్టంబుల న్నావునున్. హాదశ. కు. ౩-౫౫

సంప్రేక్షణము. సం. వి. అ. న. ౧. పరికిలించుట.
౨. చూచుట. ౩. అలోచించుట. ౪. పరిశోధిం
చుట.

సంప్రేక్షణము. సం. వి. అ. న. ౧. ద్వాదశామా
శ్రాద్ధము. ౨. పంతుట. ౩. వార్తను పంతుట.

సంప్రేషము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పంపితే
యుట. ౨. ఆజ్ఞ, కాసనము, నిర్దేశము. ౩. నియో
గము.

సంప్రేక్షణము. సం. స. శ్రీ. ౧. నిరు చ్ఛలుట.
౨. ఆభిషేకించుట. ౩. కుద్ధిచేయుట.

సంప్రక్షించు. సం. స. క్రి. ౧. చల్లు, నీళ్లు
చిలుకు. ౨. కుడిచేయి.

వ....కూల్ప్రొక్షం దైవశవంబు నొక్కటిఁ బుచ్చి
ఖడ్గంబున కెందువ్రయ్యలుగాఁ జేసి కొరిమం
దట సమస్పించి సలింబున సంప్రక్షించి
ఖడ్గంబుఁ దొలగఁజెట్టి చేతులు ముగిద్ది.
మారి. ఉ. ౫. ౨-౩౩

సంప్ర వము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మునుఁగుట.
౨. వరద. ౩. శిథిలమగుట. ౪. ధ్వంసము.

నీ. శివయోగి కలమి నిచ్చినదాన మాధుఁ
సంప్రవస్తాయిశక్త్యర్థలంబు. శివధర్మ. ౩-౩

౫. క్రమరహితమైన కూర్పు. ౬.గుంపు. ౭.పడి
వా. ౮. సంక్షోభము. ౯. ముగింపు.

సంప్లుతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. వెనుకనుండి
యెఱుగువై వెగురుట. ౨. చక్కఁగా వెగురుట

సంఘాలము. సం. వి. అ. పుం. పాట్టేలు.

సంప్లుము. సం. విణ. చక్కఁగా విశింపించినది.

సంఘేటము. సం. వి. అ. పుం. ౧. కోపముతో
కూడిన పోరాటము. ౨. క్రుద్ధుల పరస్పరసంఘ
ర్షణము వర్ణింపఁబడు సన్నివేశము.

సంబంధము'. సం. విణ. (అ.అ.అ.) ౧. సమర్థ
మైనది. ౨. తగినది. ౩. సాదృశ్యము.

గీ. వీరు వారును సంబంధవిషయబంధు, లగుట
సరిగాని మాట. భార. ఉద్యో. ౪-౧౭౦

సంబంధము'. సం. వి. అ. పుం. ౧. కలయిక.

౨. చుట్టటికము.
౩. వివాహసంబంధము.

కా. సంబంధం చిటు గూడునే రమణికన్ జ్ఞా
భర్తకున్ శేత్రపర్వంబై యుండె స్వయంబ
రంబు. శృం. వై. ౬-౩౭

౪. వ్యవస్థవిధక్తి నూదించు సంబంధము. ౫. వన
విధ సంబంధములు (౧. కౌశ్యమైనసంబంధము.
౨. రక్ష్యరక్షకసంబంధము. ౩. శిక్షకేవలసంబం
ధము. ౪. భర్తృభార్యాసంబంధము. ౫. జ్ఞాతృ

జ్ఞేయ సంబంధము. ౬. స్వస్వామి సంబంధము.-
౭. శరీరశరీర సంబంధము. ౮. ఆధారాధేయ-
సంబంధము. ౯. భోక్తృభోగ్య సంబంధము. (
౬. స్నేహము. ౭. జైచిత్ర్యము. ౮. జయము.
౯. వైభవము. ౧౦. సంకలనము. ౧౧. సంఘ
టము.

సంబంధకము. సం. విణ. (అ.అ.) ౧. సంబం
ధించినది. ౨. తగినది.

సంబంధకము. సం. వి. అ. స. ౧. కలయిక
౨. ఒకవిధమైనసంఘ.

సంబంధకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. మిత్రము.
౨. రక్తసంబంధం. వివాహముద్వారా ఏర్పడిన
చుట్టము.

సంబంధి. సం. విణ. (నానీస్) ౧. సంబంధము
కలది. ౨. అనుబంధించినది. ౩. ఒకదానితో
చేయున్నది. ౪. సహజమైనది. ౫. సన్నిహితులు
కలది.

సంబంధి. సం. వి. న. పుం. ౧. వియ్యంకుడు.

వ.... పాంచాలవిభుండు సంబంధతో వలయు
మాట లాడందగువారలఁ బనిచి రావించి.
భార. ఉద్యో. ౪-౩౯౧.

౨. చుట్టము. బంధువు.

మ. శరతల్పంబున నున్నకాంతమపు నాజ్ఞాతత్వ
రుండై యుండునీతితో నన్తమఁ డిట్లనున్ మారి
బ్రకంసింపంగ రాత మునీ, శ్వరులన్ ద్వా
రక శివబొయితిఁ గదా సంబంధులం జూడ
నాఁ దరుదా దేవునియందుఁ గంటి నొక
కృత్యం బెవ్వరుండేయరున్. ఉ.మారి. ౨-౩

సంబంధించు. సం. అ. క్రి. ౧. కూడు, కలియు.

వ. విష్ణుబంధు గొల్పుటెలుంగులును వేల్పు.
గాలులు పాదులక్ష్మీ వారాయణుల కల్పాణం
పుఁబాటలనుదీటుకొనుతిన్న నిరవంబులు న్నలసి
బలసికొనుకొలమాలును లిమ్ముగ సందదుల
నెడగలుగ న్నడియు శేత్రమాన్యుల సాహసో
నివాసంబు సంబంధించి పెంపాలయ.

మను. చ. ౫-౭౧

౨. బంధించునీతిధించు.

ద్వి. ప్రాణునపాను సంబంధించి యాత్రికాణి
కుండలి మేలుకొల్పి యందుండి, పశ్చిమనాడి
కాపథమును గోరి, నిశ్చించలరే ద్రితేదీపం
గమం. ప్రభులింగ. ౨ ఆ. ౪౦ పు ౨౩వం

సంబంధుడు. సం.వి. ఆ. పుం. చుట్టము, దగ్గజి
చుట్టము.

సంబడ (శ) ము. వి. (సం. శంబలమ్, ప్రా.సం
బలి త. చంపరం. క. సంబళ. మ. చంబళమ్)
౧. తేకనము, బత్తెము.

తే. భూవరుం పోకపయనంబు పామృతన్న,
మంచిదని వచ్చితిని సమృతింది నేను, సంబ
ళము శంబళముకత్తి చచ్చి చల్లదంబు శేదం
బుధట్టితే మృంబుజాక్షి. హంస. ౧-౨౨౬

తే. అడుగడుగు కంజగురుటాకు కడుపుకూటి,
బంటుగములకు రవళిసంబళము లాసంగ,
నిందుమురువున నొకతే కైదండఁబూని, పతి
కడకు వచ్చి నిలిచె నారతివహుటి.
చంద్రాంగ. 3-౫3.

మీ.... సంబళంబు లాసంగి సంతరింపఁగలేమి
విడిచి పోవఁదొణంగ విబుధబలము.
దశా. ౨-౫౧.

ద్వి. కూర్మిఁ గూర్పుండక కొలుచువారలకుఁ
వేర్చి సంబలము విప్పింపక జనుల మనవులు
విసఁ. నల. ౧-౧౦౦౬

తే. ఆదవిదుంపర కాని సంబడము లాసంగఁ,
గానునీసంబు చేత నెక్కడను లేక, మగువఁ
గోల్పోయి కడునిడుమలఁ గలంగు నలఁతి
దొరఁ గొల్వఁగడఁగు వెంగలులు గలరె.
ఆ. రా. నుండర. ౧౫౪

౨. పాధేయము, పారిబత్తెము.

వ. ఆయస్థిపేటికయ్ లాహండియఁ దండులం
బులు గంబళంబులుం దగిన సంబడంబును వ
హించి యొక్కరుండును దెరువుతోడునం
దెక్కుచేకంబులు గడచి. కాశీ. ౫-౬౨.

క. ఆనతిఁ శ్రీభండా,రానన్ సంబడము తనడు
వ్రాయండలమున్. ఆము. 3-౯౫.

గీ. తీర్థంబులకు నేగుదీనమానవులకు నేమైనసం
బళం దిచ్చినతఁడు వనజహితపుత్ర వీ పురం
బునకు రాఁడు. గుక్కాం. ౨-౨౨.

చ. తపమునకుం గుకాసనము దానపువ్వు పులిం
పాడు నిక్కపునుఖినిద్దిఁ గోరి వెడకందగు
నాకర మబ్జబాదివిష్టపములకెల్ల సంబళ మొం
గెడు పాలెము మర్త్యము. కవి. ౬-౩౭,

గీ. కాశికాక్షేత్రమున నేగుసుల కితఁడు, సం
బళంబులుఁ బాదరక్షలు నొసంగు. ధర్మబు
ద్ధిని భద్రద్రాక్షమణులు, దానమిచ్చిన వీన
మందారుడతఁడు. సానందో. ౧.ఆ.

క. పడకుక'లచ్చుల గలరని. తదపుమే రాకున్న
విడుతుఁ దనువు నితేకా! గీ. అనుచోఁ గం
దర్పసంక్రీడ నాత్మనాధు నుల్ల మలరంగ
నేర్పుల నోలలాప్తి,చలిదియను సంబడంబును
బాల నొసగి, ప్రాప్త్యుగ్రంకెడునంతన పుచ్చె
నతని. పంచ. నా. 3-౨౨౩.

క. ఏలిన యీశ్వరశసర,పాలుండు నా కాన
తిచ్చెఁ బయనము చాలన్, గాలవిలంబన
మోచుపీఠాలిలం దెమ్ము సంబళముఁ గంబళ
మున్. తేం. పంచతం. 3-౨౩౨

తే. పోయి వచ్చెద నీపదాంబురుమాచింత,
నాకుండగు సంబళముగాఁగ నలివనాథ.
జై. భా. ౧-౧౩౩.

3. ఆముధవిశేషము.

వ. నేత్రకోణంబుల నిక్షిప్తణంబులు రాల నిక్షించి
యొరలు వెడలంగ నడిదంబులు తెచ్చి జలి
పించియు సంబళంబులు ద్రిప్పియు.
మైరా. 3-౨

సంబరము. వి. (సం.సంభ్రమ) ౧. తేగిరపాటు

ద్వి. హరుండు బాబడివెట్టునది తభ్యమేని, పంచి
నీనుతుండును బ్రతికెడుగాక సంబరతడనేల
చర్చింపనేల వండితా. మహిమ. ౨౯౧.

లే. గొప్పమరుమంజునుపాణిహర్షకంపు
దంబు పగదంబు జగదంబు సంబరంబులెవరగ
నగు దాన్లగలుగు నవ్వనుమరీకు పాశెమీ
క్షించి గజరాజ భయముమించి కృష్ణ. 3-2౫

3. సంతోషము.

వ. పాండుడిందీరఖండమండలంబులు సంబరం
బులు పొదలింప నమరియ నక్కొలంకు మహి
తాబ్బికామిరీజాలపాత్రాజిలంబు గావున నశి
మిధునమింకురీరమక రాదిసంయుతంబై.

౪. తేడుక.

వ. ఏగులెండ్లి శృంగారరసంబు సంబరాలదిను
మన దిక్కులు లిక్కటిల్ల....
ప్రబం. ౧-౭౪౮.

సంబరము.¹ సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఆంకట్ట
౨. వంతెన 3. ఒకజాతిలేడి.

సంబరము.¹ సం. వి. ఆ. న. ౧. నిగ్రహము.
౨. నీరు 3. వాద్యల మతాచారవిశేషము.

సంబర.¹ ఆవ్య. చూడు:- సంబర,

సంబర.¹ సం. ఈ. శ్రీ. ఎలుకజేడి |

సంబరేను. వి. చర్యకము. చర్యకవ |

త.... చర్యకం, బలరును సంబరే ననగ.
ఆం. ప. ఆచర. ౯౭.

సంబరము.¹ సం. వి. ఆ. పుం. పాథేయము,
చాటలకైము.

సంబరము.¹ సం. వి. ఆ. న. జలము.

సంబరకాండు వి. ($\sqrt{\text{సంబరము}}$) జీతకాండు

సంబరము. వి. కూలి.

క. సంబరమ్మనన తేనెనమై. ఆం. ప. నర. ౧౧౭.

గీ. అంటుపడి వచ్చినావు ను మృంట కేగి, కొరి
మాసంబరములు తర్రులు కొనగ నుంటు
పడలేదటంచు మి మృంటి యిత్తుడు బాస
లెల్ల ను తేనెద భాసురాంగి. రాధికా. ౪-౧౦.

సంబర. ఆవ్య. తొలగెను. రూ. సంబర.

లే. మొగముపై జిమ్మచీరటి ముడివడంగ
మాటిమాటికి మీసాలు వీటుకొనుచు, అనియె
సంబర సంబర యనుచు బంకి, బాప్తకుల
పుంగవుడు వచ్చునంగడికిని.
హాశ్యం. ౪-౨౧౫.

ఉ.... కొమరుమారెత గన్నుల నవ్వుజేరగా
సంబర సంబర యగుకుండలికిం దలమంచు
బిల్లుచున్. శివరాత్రి. 3-౪౦.

క. ఇల గోలదట్టుచున్ సంబర సంబర
యనుచు గ్రంథవసుజనములకు న్గోలగనుచు
నొడుగును నాభూ, తపతికడ కరుగుచెంచి తా
నిట్లనియెన్ మార్క. ౧-౨౨౫.

సంబరించు. ఆ. క్రి. (రూ. సంబడించు) (గు.
సంబరియ) చాలు, సమర్థమగు.

వ. విష్ణుని మాయవలన నెందును గాగ్గాని
నిలువ సంబరింపక శరసమాస్రసంఖ్యల
యేండ్లు చేరియించియుం గుక్షిలో గడపల
గానడయ్యె నతని నివృద్ధంబున.
హరి. ఉ. ౯-౯౮.

క. ఆకటా యని చింతింపును, లికుచకుచర్
నిలువ సంబరింపక కుకముం, లికమున్ మల
యానిలకాబకమున్ మడిచి చిలచి వినయ
పాటవ మమరన్. వేం. పంచతం. ౪-౧౭౭.

సంబరించుకొను. ఆ. క్రి. లేబుకొను.

వ. పగతుండు గన్నుదిగి నెత్తురుగ్రక్కుచు
గ్రక్కున నొటిగి యంతెలోనని సంబరించు
కొని యొగసి బొంకు బొంకుని యాగుచుండ
గడంగివ వద్దెస యోధులతని కడ్డంబు వచ్చిరి.
హరి. ఉ. ౨-౫౨.

సంబరక. (సం. సంతృప్తక: క. సంబరక వి. అద
పమా, వక్కలాకులతిత్తి, తొంబూలము.

ఉ. వాడులగల్గువాలు చెలుపంబుగ చార్చిన
పూలు నొప్పుగా నాదొరయొద్ద సంబరక
లండుచునుండు వతండుధీరతక.
హంస ౧-౨౦౭

సంబలికె. వి. సంబలికె.

సీ. సైవ్యశాఖకమాన్యసదివపురోహితబంధు
వర్తముల సంబలికెలకును. ఉ. హరిశ్చ. ౧-౬౮.

సంబవులు. వి. బ. ౧. పావకోళ్ళు.

వ. ఆనంతరంబి కుంభధవపులినసంభవులు సం
బవులు దొడిగిగాని కదలి. భీష్మ. 3.

౨. పాదరక్షలు.

సీ. శశిఁ కెన్నుమే నీకు సంబవు విడియుండ, ధన
నాధు దెన్నుమీ దానుఁ జేసి. కుమా. ౬-౧౭.

ఉ. కాయబైభవభక్తులకుఁ గాయము చర్మము
నొల్చి సంబవులే నేయఁగఁజాలు. చెన్నరతి

సంబవులు. వి. బ. ధాన్యవిశేషము.

సీ. సాలక లంగునాజములు సంబవు లవె సర
దాన్లమోహనపునకులు. హంస ర-౧౨౭.

సంభావులు (ముద్రి) సంభవులు (ప్రా)

సంబాకృతము. సం. విణ. (రూ. శంభాకృతము)

కెందుచాళ్లు దున్నినది.

సంబాగవు. వి. ఏలుదాఁటెడు సాధనము.

సంబాధకము. సం. విణ. ౧. ఒంపొంటి నొర
యునది. ౨ గుమిగుడునది.

సంబాధన సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ఒకయుట

౨. కోంచుట.

సంబాధనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. అడ్డుపెట్టుట.

౨. అడుముట. 3. అడ్డు. ౪. కూలాగ్రము.

సంబాధము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. ఇటుకు.

౨. ఒరపిడి. 3. ఆటంకము. ౪. అపాయము.

౫. నరకమార్గము. ౬. భయము. ౭. అడుగుటి.

విణ. ౧. ఇటుకై నది. ౨. జనులచే నిండినది.

వ. వీధులు సంబాధంబులు గావున పోయం
బులై యున్నయవి. నీ. య. పు. ౯

సంబాగము. వి. (సం. సంభారా) ఉప్పు, కారము

మొలినవి, వేళవారము, ఉపస్కరణ ద్రవ్యము.

సీ. సంభారములతోడి కాకపాకములతోఁ బువ్వ
వైన పెసరపప్పుతోడ.... భీమ. ౧-౬౦

సీ. వలయుసంభారాలు వడియాలు బలియించి,
దళమైనక్రావ్యుతోఁ దాలబోసి.

హర. ౨-౧౨౧

సీ...వడిఁ బెట్టిలోఁ జెఱకదము సాఁబా లూన్పుఁ
జెలఁగు సంభారంపుఁ జింతపండు.

ఆము. ౨-౯౭

గీ. సకలసంభారములతోడఁ జంద్రఖండ, పాండు
రంబైన దళితోడ బ్రాహ్మణులకు, భోజనం
బిడు ద్వాదశపుణ్యవేళ, సద్గుణాలంబి నందుచి
శంకరాంబ. జాష్వావి. ౧-౯౮

ఉ. కూరలు సన్నబియ్యమును గుడ్డులకోళ్ళును
జింతపండు సం, బారము లుప్పు నెయ్యి
లుపుటప్పు మొదలైనవిచ్చి.

కుక. 3-౧౮

సంబారు. వి. ఉపస్కరము.

సంభారన వేళవారము

ఆం. ప. పరి. ౮౨

సంబాలించు. సం. క్రి. (త. సమాధి, క. సంబా
లిను, హిం. సంభాల్న.) అడఁపించు.

కా. బియ్యారమ్మలతోడి యిక్కలికి నేత్రో
ళ్ళుల్లబిమ్మలెల్ల, వెయ్యారమ్మల కమ్మ
వింటిదొరకున్ వెచ్చించు బొమ్మంచులం,
బియ్యారుండలమంచుబింబములసంబాలించుఁ
గమ్మావిదా, రియ్యారుండలమిన్న చన్నుఁ
గవతో నీదా గిరిదావకున్.

పాంచానీ. ౨-3౯

సంబుండు. వి. (సం. శమ్ము) కివుండు.

ద్వి. నంబియు గింబియు నంబికి కూర్పు సంబుండు
గింబుండు సకలభక్తులకు తెలియుజాండోయని
వేయించ ఘంట.

బస. పురా. ౧౦౫ పు. ౨ వం.

సంబుద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పరిపూర్ణజ్ఞానము.

౨. పూర్ణచైతన్యము. 3. పిలుచుట. ౪. సంబో
ధన ప్రథమావిధక్షేప్తివచనము. ౫. గుణవాచ
కము.

సంబెట, వి. ౧. సమ్మెట.

సీ....సంబెట సమ్మెట యనఁగను శంఖశంబు.
అం. ప. ప. ౯౩

వ. లోకమూతచేతిలవణిపెట్టచే జెల్లాచెడ రగు
పసిడివిప్పలవోళ్ళతోన గులగులలైన శరీరం
బులతోడ సోలుకీలాలపుణసంబెట నడిచి
వెడలుమిడుంగులులతోడి యనుపకటచుట్టం
బు లైరి. పరాహ. ౧౧-౧౦౫

౨. చలుకు.

ద్వి. అవనీశతినయందు నట్లకా కనుచు, జవనా
శ్వములమీఁద సంబెట వైచి, అరయ మాలు
నఁ బట్టెనుటండ నడుని, అరదంబుఁ దోర
య్యెడ భీష్ముమీఁద.

విరాటపర్వము ౪ అ. ౭౩ పు.

సంబెరము, వి. ౧. సానుభూతి.

చం. వే, ద్వునరతితోడ సంబెరము జాపువిధం
బునఁ బోల్చె భూజమూర్. కు. సం. ౫-౮౩

౨. జలాంజలి.

గీ. సంబెరం విచ్చె రతిజేవి శంఖరాంకి.

పూర. ౩-౯౨

సంబెరమిచ్చు. అ. ౧. (✓ సంబెరము)

౧. సానుభూతి చూపు. ౨. జలాంజలి యిచ్చు.

తే. గీ. సంబెరం విచ్చె రతిజేవి శంఖరాంకి కను
లిస.... పూర. ౩-౯౨

సంబెట, వి. వక్కలాకుల తిత్తి.

గీ. జాటుబొజ్జయు నునువబ్బసంబెటయును జెల్ల
గొడుగును జక్కఁదాల్చి కుతుకమున.

పూర. ౭-౧౨

ద్వి. మెడమీఁదికంతయు నీచఁబోయిన పిలుఁ
డును బుచ్చుదోపతియు దాయు చంక నిడిన
దర్శ సంబెటయు నవశాధ.

౩-౨౦౭ పుట పం. ౨౩

సంబెర, వి. ౧. సంపుటము.

సీ....సంబె, శ యన సంపుట మగు....

అం. ప. ప. ౪౫

ఉ. వీరలు గంగలోఁ బులివేములమీఁద బ్రుసీ
నివిట్టులై, నోరు వృధా మెడల్పుచుఁ గనుఁ
గవ మోడ్చడ నక్షమాళికర్, సారెకుం
ద్రిష్టచుం గుళలు సంబెరలోపలిదేవపూజ
లున్, దారును దాంభిమర్ జనధనంబు హరిం
చెడ రచ్చుశంబుగన్. ప్రహ్లాదచం. ౨-౮

౨. వక్కలాకుల తిత్తి, అదపము.

సీ. ఒడ్డ భాత్రీశానుఁడుపదపుత్తెంచిన, బింబా
రుణోష్ఠి సంబెర వహించు. భీమ. ౧-౩౭

సీ...., సంబెర విడలించి తాంబూలదళపూగనివ
హంబు చాలంగ నించు నుబ్బ....

అము. ౬-౭౧

౩. దర్శలు మొ|| వానితో నల్లిననజ్జ.

(చూ. దర్శసంబెల)

సంబోధనము, సం. వి. అ. న. ౧. పిలుపు,

అహ్వనము. ౨. వివరణము, ౩. సంబుద్ధి.

సంబోధము, సం. వి. అ. పుం. ౧. తెలియఁ

జెప్పట, బోధించుట. ౨. సమ్యక్జ్ఞానము.

౩. పంపుట. ౪. వాశము.

సంబోధించు, సం. ప. ౧. చక్కఁగా

బోధించు, తెలియఁజెప్ప.

వ. అని సముచితముగా సంబోధించిన గురుని
సంభాషితంబుల నిర్దోషింపఁ దయ.

భార. ఉద్యో. ౧-౧౯౧

౨. పాచ్చింపు, మేలుకొలుపు.

వ. అనుచు ముందముందసంభాషణంబుల సంబో
ధించుపాంచాలి పాణిస్పర్శంబున.

భార. విరా. ౧-౧౬౭

౩. పిలుచు, అహ్వనించు.

సంబ్రము, వి. (చూ. సంబరము) తొట్రుపాటు,

వేగిరపాటు.

మ. అనయంబున్ మది సంబ్రమున్ వగవు నాకం
రంతటన్ గ్రమ్మగన్. యయా. 3

సంభక్తము. సం. విణ. ౧. విభజింపఁబడినది,
పంచకొనఁబడినది. ౧. తత్పరమైనది. 3. నమ్మక
మైనది.

సంభక్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పంచకొనుట
౧. పొందియుండుట. 3. పంచుట. ౪. గౌర
వించు.

సంభగ్నము. సం. విణ. చెదరఁగొట్టఁబడినది.

సంభగ్నుడు. సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సంభజి(యి)ంచు. సం. స. శ్రీ. సేవించు, కొలుచు

గీ. హృద్ధి రంభోరువుం దాను సంభభవుడు,
మంభిసీధరమహిత్యవక్షోజకాత, మంభిమంభ
వ్యయాపరిరంభనాదు, శంభు శ్రీమల్లికా
ర్జును సంభజించె. కాశీ. 3-౫౪

గీ. ప్రతిదినంబును బ్రాతరారంభతేర, భక్తి సం
భజియింతు రీపద్మబంధు. కాశీ. 3-౧౭౪

సంభరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అధికమైన
బరువు. ౨. శ్రేణు.

౩. హనుశరమును వరుశరమును పరి నిరుపక్తి
యలు దాటి జవనుటి శరసంభరమునఁ దింగి
వరాహము. భార. అరణ్య. ౧-3౦౬

సంభరించు. సం. స. శ్రీ. వహించు, పూను,
మోచు.

గీ. బ్రహ్మచర్యభిక్షాశవపరత గలిగి, జటిత
యొండె మండితయొండె సంభరించి.
భార. అను. ౫-౨౬౯

గీ.... వీరభద్రస్వపతి, సర్వసర్వసహచక్రసర్వ
చక్రభరము, పృథుభూషీకమునసంభరించుట.
భీమ. ౧-3౬

సంభరితము. సం. విణ. నిండినది, నింపఁబడినది.

సంభరువు. సం. వి. ఉ. శ్రీ. పానకొర్రు.

సంభలి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. (సం. శంఖలి) మంటెన
కత్తె.

సంభవము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పుట్టుక.
౨. హేతువు. 3. కూడిక. ౪. అధ్యయన మార్గా
రమును మించుకొనుట. ౫. మూలకారణము.
౬. సాధ్యత. ౭. సామరస్యము. ౮. యోగ్యత.
౯. అనుకూల్యము. ౧౦. సామర్థ్యము. ౧౧.
సమానతను దెలుపు నొకప్రమాణము. ౧౨.
కావ్యగుణవిశేషము. ౧౩. సంభోగము. ౧౪.
సంపద. ౧౫. భావము.

సంభవించు. సం. అ. శ్రీ. కలుగు, పుట్టు, సంభ
విల్లు.

అ. కాశ్యపిశ్చిత్తియు, సంభవించుఁ గలుగు సద్గతి
యును. భార. కాం. ౨-౪౦౮

వ. జాతిస్మరణజ్ఞానంబు శిష్యులకుం బరమజ్ఞాన
దానంబుఁ జేసిన ఫలంబున నా కీర్తవంబున
సంభవించె. మార్కం. ౨-3౧

సంభవిల్లు(లు). సం. అ. శ్రీ. సంభవించు, కలుగు,
పుట్టు.

నీ. తనదుశక్తిక్రియంబున ననుస్తుప్రపంచంబుల
కభివృద్ధి సంభవిల్లెన్. కాశీ. ౧-౨౮

తే. గీ. చలువమంచులతైత్త్యంబు సంభవిలక,
యినుడు గుడిచిన నీరయ్యె నింతిమేను.
పి. శకుం. 3-౪౪

సంభవ్యము. సం. వి. అ. పుం. వెలగకాయ.

సంభాగము. సం. వి. అ. పుం. ౧. చక్కఁగా
భరించుట. ౨. నేకరించుట. 3. చక్కఁగా ధరిం
చుట. ౪. సమూహము.

నీ.... మారణార్థసంభాగముకాకృతియును.
శృం. నై. 2-౨౪

౫. సామగ్రి. ౬. సర్వపూర్ణత్వము. ౭. సంపద.
౮. సమ్మిద్ధి. ౯. అంశము, భాగము.

సంభావన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. భావించుట,
 ఊహించుట. ౨. సమ్మానము. ౩. తలఁపు
 ర. ప్రసిద్ధి ౪. సాధ్యత ౬. అర్హత. ౭. సామ
 ర్థ్యము ౮. సందేహము. ౯. అనురాగము; ప్రేమ
 ౧౦. ఆలంకారవిశేషము. ౧౧. పొందుట.
 ౧౨. పేరు.

సంభావనము. సం. వి. ఆ. న. సంభావన.

వ....మనస్సురంబునకుం దోహ్మవిహాయి మదీ
 యంబు లగు సకలసంపద్విభవంబులుం జూపి
 వివిధసంభావనంబు జూపించి.

పోదక. కు. ౭-౪౮.

సంభావించు. సం. స. క్రి. ౧. సమ్మానించు,
 ౨. గౌరవించు.

క. విను ధర్మమునకు బ్రాహ్మణజను జననదేశ
 మగుట జనపతి, భక్తిం గొనియాడి యనూ
 యాచ, స్థులడై తగు విప్రకోటిసంభావింపన్.
 భార. కాం. ౨-౪౦౨.

వ....నన్ను రావించి యుచితప్రియసత్కారంబు
 లొనర్చి సంభావించి యిట్లనియె.
 మార్కం. పీ. ౧౩.

క. దేవత లచ్చెరువడి యుద్దేవుని నయ్యిరువురను
 నుతించి రజాడు సంభావించె ధర్మమును
 నవనీవర ! యప్పురమవిభుడు నిరుపమలీలన్
 భార. కాం. ౪-౧౭౦

౨. తలఁచు, ఊహించు.

కా. ఆంభోజావన భూమిపాలకునిచే వాణిష్ట
 యయ్యున్ మదిన్, సంభావింప నతిం దడన్
 క్కుఁ దగుటన్. వై. మ. ౩-౧౧౪.

౩. కొనియాడు, స్తుతించు.

వ. మహానుభావా భవదీయభావణశ్రవణంబునఁ
 జిత్రంబు కలంకఁడేతె నని సంభావించు.
 భార. ఉద్యో. ౧-౨౧౪.

౪. అడఁచు.

వ. నూన్యుండు పసిష్ఠమహామని సతిగౌరవంబు-
 సంభావించి. భార. ఆది. ౭-౮౪.

క. రావించి తగవుమై సంభావింపవకాశవాడ
 పొందవు లలుకం, బోవిడువరె.

భార. ఉద్యో. ౨-౨౦౬.

క. వాపుడు నల్లనగుచు నుద్దేవుడు గరుణించి-
 మునుల దేవతలను సంభావింప.
 భార. కాం. ౪-౪౪౨.

౪. మన్నించు, క్షమించు.

క. గోవింద సంభ్రమము సంభావింపుము మాకు
 నిదియ పరమధనంబు. భార. ఉద్యో. ౩-౨౩౧
 ౬. ఓదార్పు.

క. ఎల్లింటి నేటిగానన, తల్లి వెదకించి తెచ్చు
 ధనగుప్తుని నీ పుల్లమున వగవల దని, చల్లని
 మాటలఁ దనూక సంభావించన్.

విక్రమా. ౭-౧౨౨.

సంభావితము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ౧. చక్కఁగాఁ
 దలఁపఁబడినది. ౨. ఊహింపఁబడినది. ౪. నూ
 గ్యమైనది. ౪. అర్హమైనది. ౬. ఉత్పాదించఁ
 బడినది. ౭. స్పృహఁపఁబడినది. సం. వి. ఆ.
 ౨. ఊహ.

సంభావ్యము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ సంభవించఁ
 దగినది.

సంభాష. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సల్లాపము.

క. భూతంబుల దర్శింపమి, భూతాస్పర్శము
 భూతిమలయొడ సంభాషితరలత నొండమి
 నూ, రేతెగువు విమోక్షసుఖగచ్ఛత పడయన్.
 భార. కాంతి ౬-౩౧౪.

౨. అభినందనము ౩. పలుకరింపు. ౪. ఒడంబడిక.
 ౪. సంకీర్తనము ౬. యుద్ధివాసము.

సంభాషణము. సం. వి. ఆ. న. సంభాష.

సంభాషము. సం. వి. ఆ. పుం. సల్లాపము.

సంభాషించు. సం. ఆ. క్రి. మాటలాడు.

వ. తాపసోక్తంస యంతకాలంబునకు నుముఖుం
 దై నాతోడ సంభాషించుటకంటె వరం
 బులు గావె. వరాహ. ౭-౯౦.

సంభాషితము. సం. విణ. ౧. చెప్పబడినది.

అ. పలుకరింపబడినది. సా. వి. ఆ. న. సంభాషణము.

సంభిన్నప్రలాపము. సం.వి. ఆ. పుం. వ్యక్తా లాపము.

సంభిన్నము. సం. విణ. ఆఆఆ. ౧. పూర్తిగా బ్రవృత్తనది. ౨. చెదరినది. ౩. విజిగినది. ౪. కలఁ తఁదెట్టుబడినది. ౫. బాగుగా వికసించినది. ౬. దిగువనది. ౭. కలసిినది. ౮. ఎదురుతిఁగినది.

సంభిన్నవృత్తుడు. సం.విణ.ఆ.ఆ.ఆ. ౧. సర్వవృత్తులు విడిచివచ్చాడు.

సంభుక్తము. సం. విణ. ఆఆఆ. ౧. తింపబడినది. అ. చాగుగా అనుభవంపబడినది. ౩. ఉపయోగింపబడినది.

సంభూతము. సం. విణ. ౧. పుట్టినది. అ. కలసి నది. ౩. కూడినది. ౪. చాలినది.

సంభూతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. పుట్టుక. అ. కల యిక. ౩. అర్హత. ౪. శక్తి. ౫. జ్ఞానము. ౬. అతిగాక ప్రభావము. ౭. అంశము లేక అవతారము.

సంభూషించు. సం. స. క్రి. ౧. అలంకరించు. అ. చాగడు.

కా. జంభాక్రియః శేష యాత్మపురి నిచ్చర్ తల్లిదండ్రుల్ ప్రజల్ సంభూషింప సమస్త రాజ్యపదవీసౌఖ్యంబుఁ జేసెదం దగన్. రా. వి. ౫-౧౦౧.

సంభృతము. సం. విణ. ౧. చక్కఁగా భరింపఁ బడినది. అ. చక్కఁగా భరింపబడినది. ౩. నిర్ణయ చేయబడినది. ౪. చేపూర్వబడినది. ౫. ఉంచఁ బడినది. ౬. సంపూర్ణమైనది. ౭. పొందబడినది.

క. అనర్కులీలచేత క.తానందుండనిక సంభృతా నందుం దై.... క.కా. ౫-౨౯.

మాలిని. సకృపకృతవిలాసా సంభృతానంద భావా భార. స్వర్ణ. ౯౩.

౮. పోషింపబడినది. ౯. గౌరవింపబడినది. ౧౦. విగ్గఱయైనది.

సంభృతశ్రుతుడు. సం.విణ. ఆఆఆ. ౧. పండి తుడు. అ. ప్రతిభావంతుడు.

సంభృతస్నేహితుడు. సం.విణ. మైత్రీపరిపూర్ణుడు

సంభృతి. సం.వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. చక్కఁగా భరించుట. అ. చక్కఁగా భరించుట. ౩. సేకరించుట. ౪. పోషణము. ౫. నిండుతనము.

సంభేదము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చక్కఁగా భేదించుట. అ. కలయిక. ౩. నదీసంగమము. ౪. వికసించుట. ౫. కూడిక. ౬. సమావేశము. ౭. ఎదురుతిసుగుట.

సంభోగము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అనుభవము. అ. సురతము. ౩. మంచుసుఖము. ౪. శృంగార భేదము.

సంభోగవేశ్యము. సం. వి. న్. న. ఉంపుడు కత్తెగృహము.

సంభోగి. సం. విణ. న్. విషయలోలుడు.

సంభోగించు. సం. ఆ. క్రి. ౧. కలయు. రమించు

కా.... కోవలిని గానా నీకు నీకట్టితో, సంభోగించి యవ్వడే తెలియు నీచందంబు చైత్యే శృగా! ఉ. రా. ౪. ౭౦౭.

అ. అనుభవించు.

సంభోజకుడు. సం.వి.ఆ.పుం. భుజించువాడు.

సంభోజనము. సం. వి. ఆ. న. విందు, కలసి భుజించుట.

సంభోజని. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. కలసి భుజించుట, సంభోజనము, విందులోనిచ్చుదిక్షణ.

సంభోజము. సం. వి. ఆ. పుం. అహారము.

సంభ్రమము. సం.వి.ఆ. పుం. ౧. గుండ్రముగా తిరుగుట. అ. తేగిరపాటు.

చ. ఉదకముఁ గ్రోల వేరెడుపయోదము
పొరువశేరి సంభ్రమాభ్యుదయగళద్రమాకబు
పొలిక నొప్పు.... కళా ర. ౨౦౫.

3. కలఁత. ౨. భయము ౫. భ్రాంతి. ౬. గౌర
వము.

మ. హిమతై రేంద్రుడు పర్వ మామకమనోభీ
ష్టంబు కేహర మీన మవీయాశ్మజ నిచ్చి
సంభ్రమము దల్కిల్లెన్ వివాహం బొనర్చు
మదం బొప్పుఁ బ్రతిగ్రహింపదగు....
శివరహస్య. సంభవ. 3-౧౭౧.

8. అక్షానము. ౮. సంక్షోభము.

సంభ్రమించు. సం. అ. క్రి. త్రి. తింతు, కేరిరపడు.

మ. జనురెల్లం గడుసంభ్రమింపఁగ నజస్రంబై,
భుజాస్ఫూలనధ్వని. భార. అది. ౬-౨౮.

ఆ. చావ గదిసినంత చరమధాతువు బాట, నది
గ్రహించి ఘటమునందు డింది వరుణులెంత
మెలఁగ వరుణుండు కామించి కడియ సళియ
పలిక. ఉ. రా. ౬-3౮౨.

సంభ్రాంతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మది
తిరిగింది. ౨. సంక్షోభమునొందినది 3. కలఁత
నొందినది.

సంభ్రాంతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కలఁత ౨. సం
క్షోభము.

సంయంత్రణము. సం. వి. అ. న. ఆలోచించుట

సంయృప్తము. సం. విణ. ౧. బాగుగా శుద్ధము
చేయఁబడినది. ౨. కుడువఁబడినది. 3. వదగట్టఁ
బడినది.

సంయంత. సం. విణ. (ఋ. శ్రీ. ఋ) నిశా
ధించువాడు. అడ్డగించువాడు.

సంయంత్రితము. సం. విణ. అపఁబడినది.

సంయతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. అడ్డగింపఁ
బడినది. ౨. అణఁపఁబడినది. 3. బద్ధము, కట్టఁ
బడినది. ౪. చెఱఁబెట్టబడినది. ౫. సిద్ధమైనది.
౬. ఏర్పఱుపఁబడినది.

సంయతృడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఇంద్రియ
ముల నిగ్రహించివాడు; సన్యాసి. ౨. శివుఁడు.

సంయతవాక్కు. సం. విణ. చ. ౧. వాక్కి
గ్రహము కలవాడు. ౨. నిశ్శబ్దముగా నుండు
వాడు, చూని.

సంయతాంజలి. సం. విణ. (ఇ) కూర్పఁబడిన
దోసిలకలవాడు. అంజలి పట్టినవాడు.

సంయతాక్షుడు. సం. విణ. (అ. ఈ. ఆ)
మూసికొనఁబడిన కన్నులుగలవాడు.

సంయతాత్ముడు. సం. విణ. (క) ఆత్మనిగ్ర
హము కలవాడు.

సంయతాహారుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ)
నియమితమైన యాహారము గలవాడు; మితిము
గాఁ దినువాడు.

సంయతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. తిపన్ను,
౨. ఆత్మనిగ్రహము.

సంయతోపస్కరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ)
౧. సిద్ధముచేసికొనఁబడిన గృహోపకరణములు
గలవాడు, ౨. ఇంటినామూగ్రి భద్రపఱుచు
కొనినవాడు.

సంయత్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. సిద్ధ
మైనది. ౨. కావలికొన్నది. 3. రక్షితమైనది.
౪. బాగుకాక మెయ్యున్నది.

సంయత్తు. సం. వి. క. శ్రీ. యద్ధము, పోరు

సంయత్నరుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) చూని.
చూలదనివాడు.

సంయద్వరుడు. సం. వి. అ. పుం. రాజా,
నియంత్రితృడు.

సంయమనము. సం. వి. అ. న. ౧. నిరోధము,
అడ్డగింపు. ౨. లోపలి గ్రహించుట 3. బంధ
నము, కట్టుట. ౪. చెఱలో నుండుట ౫. ఇం
ద్రియనిగ్రహము ౬. నియమవిశేషము. 7. తరు
క్పాలము, మందువారాగితి.

సంయమని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. యమనిపట్టణము

సంయమనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. నిశా
ధంచవాడు ౨. కాశ్యపుడు ౩. రాజా.

సంయమము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. (చిత్త)

నిశాధము; నిగ్రహము; వశపఱుచుకొనుట
౨. ధ్యానధారణసమాధులనెడి యోగసంబంధ
౩. నియమవిశేషము; హింసాదులనుండి విరమించుట. ౪. తపోఽభ్యా
సము ౫. సుఖమభ్యాద్యసభవము ౬. ప్రతాంగ
ముగాఁ బూర్వదినమునఁ జేయఁదగిన నియమము.
౭. ప్రయత్నము.

సంయమి. సం. విణ. (న. నీ. న్) గి. (చిత్తము)

నిగ్రహించినవాడు; ౨. నిశాధించినవాడు;
౩. వశపఱుచుకొనినవాడు ౪. కామాది వికారముల నణచినవాడు.

సంయమి. సం. వి. న్. పుం. గి. యతి ౨. సన్న్యాసి

ఉ. బ్రాజితివృత్తిమైఁ బరగుభారతసంహిత సం
యమింప్రలూర! యనామకం బగుచు
రాజితిభిగి బగన్త్రయంబున బ్రాజిత్వ మై
వెగడు. భార. స్వర్గ. ౮౯

ద్వి. సంయమివగుడు వాచయముం దగుచు.
పరమ. ౩. పుట. గి. ౫

సంయమితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ)

గి. నిశాధంపఁబడినది; నిగ్రహింపఁబడినది.
౨. కట్టబడినది. ౩. ఆపబడినది; నిలుపఁబడినది.
౪. సంఘముగాఁ జేసినది.

సంయమితము. సం. వి. ఆ. న. నిగ్రహించుట.

సంయము. సం. వి. ఆ. పుం. అస్థిపంజరము.

సంయూత్ర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. సముద్ర

యానము ౨. కలిసి పయనించుట.

సంయూనము. సం. వి. ఆ. పుం. పోడిపోడి

యచ్చు.

సంయూనము. సం. వి. ఆ. న. గి. అనుసర

ణము; వెంబడించుట ౨. ప్రయాణము; యాత్ర
౩. శవమును దీసికొనిపోవుట ౪. బండి; శకటము

సంయూమము. సం. వి. ఆ. పుం. సంయమము.

సంయూవము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. నేయ

మొదలగువానితోఁ బక్వముచేసిన గోమయభక్ష్య
విశేషము; సారస్వతము. (శ. ర.) (ఘృతక్షీరి
గుడగోమూపాకడము అనివాచ.)

సంయుక్తము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి. చక్కఁగాఁ

గూడినది; ఏకమైనది ౨. మిశ్రమైనది; కలసినది.
౩. అనుసంపఁబడినది; వెంబడింపఁబడినది;
౪. సంపన్నము; కలిగియున్నది.

నీ. శివభక్తిసంయుక్తచిత్తులకు.... శివధర్మ ౨-౩౪

సంయుగము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. కలయిక,

పక్వము. ౨. యుద్ధము; పోరు. ౩. సన్నిహితత్వము

సంయుగగోష్ఠ్యదము. సం. వి. ఆ. న. అల్ప

కలహము. (గోష్ఠ్యదమునందలియుద్ధము)

సంయుగమూర్ఘము. సం. వి. న్. పుం. అనిమోన.

రణాగ్రము.

సంయుజ. సం. వి. ఆ. కలయిక, సంబంధము.

సంయుజుడు. సం. విణ. జ్. గి. సంబంధము

కలవాడు ౨. సప్తణసమేతుడు.

మత్తకోకిల:

స్నానికుండును బుద్ధిజాండును సప్తరుండును
నిష్ఠాదున్ భూతలేకుడు సంయుజాండును
బూజనీయులు.... సభా ౨-౪.

సంయుతము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి. కూడి

నది; కలసినది.

ద్వి. సంయమివగుడు వాచయముం దగుచు,
సంయుతవిద్యావపక్తుడై యుండె.

పరమ. ౩ పుట. గి. ౫.

౨. సంపన్నము; కూడియున్నది; కలిగియున్నది.

౩. ప్రవీష్టాక్షతగంధసంయుతంబును....

శివధర్మ. ౨-౩౮.

సంయతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. గ్రహముల

కూటము ౨. రెండుసంఖ్యల మొత్తము.

సంయోగము. సం. వి. అ. పు. ౧. కూడిక,

కలయిక ౨. సమాప్తయోజనముగల యిరువురు రాజులమైత్రి. ౩. (తిర్క్క) ఇరువదివార్లు గుణములలో నొకటి ర. (వ్యాక) సమము నచ్చులేని మాల్లులు, సం యుక్తాక్షరము. ౪. రెండుగ్రహముల కూటమి. ౬. మైథునము ౭. వైవాహిక సంబంధము ౮. మొత్తము.

సంయోగవిరుద్ధము సం వి. అ. ౩. ఇతరవస్తు

సంయోగమున విరుద్ధగుణము గలిగియున్నవస్తువు; వేటువస్తువు గణపుటచే నపాయకరమగువాహార పదార్థము.

సంయోగి. సం. విణ. ౩ ౧. కలుపుబడినది.

౨. ఏకముచేయబడినది. ౩. కలయునది. వివాహితుడు.

సంయోజనము. సం.వి.అ. ౩. ౧. చక్కగా

గూర్చుట, కలుపుట.

కా. చేసెం గావలయున్ వినిచి నిఖిల శ్రీపుంస సంయోజనా భ్యాసప్రపాధి ప్రకాశమొంద గడు విమర్శం బైసంసర్గము శృం. వై. ౬-౭౫.

౨. రలిపాడు. ౩. కలయిక.

సంయోజించు. సం. స. శ్రీ. చక్కగాగూర్చు

వ.... ఎయ్యది యకారాదివర్ణంబు లేకత్వంబు నొందు;ట్లుగా సంయోజింప వాడున యను సంధిగూడి ముద్రత్వంబు నొందు. కాశీ ౬-౨౪౦.

సంయోజితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) మఱి

యొకచావితో గూర్చబడినది.

సంయోగము. సం. వి. అ. పు. యుద్ధము.

సంరంభము. సం. వి. అ. పు. ౧. ఆరంభము

౨. సంక్షోభము. ౩. కోపము ౪. గర్వము ౫. ఉద్రేకము

వ.... నీతెఱం గంతయు వెలుంగునచాక డెందం బమంద కారుకసంరంభంబున సంగ్రహ మించుచున్నయది. కళా ౫-౧౦.

౬. ద్వేషము. ౭. శత్రుత్వము వహించుట ౮. అతికయము ౯. తీవ్రస్థితి.

సంరంభరసము. సం. విణ. (అ. అ. అ)

౧. మిగుల రేగినది. ౨. మిక్కిలికోపముగలది.

సంరంభవేగము. సం. వి. అ. పు. కోపాతి

శయము; కోపతీవ్రత.

సంగంభి. సం. విణ. (క. జీ. క) ౧. ముర్తిము;

కలతనొందినది ౨. రేగినది; ఉద్రేకించినది ౩. కోపముగలది, గర్వముగలది.

సంగంభించు. సం. అ. శ్రీ. ౧. తగిలవడు

౨. తిహానిహనొందు.

కా. రక్షస్సంఘముమీఁద నిర్జరులు సంగంభించి యుద్ధార్హుడై ఏగుడంచిన.... భాగ. ౭-౨౨౩.

సంగక్తము. సం. విణ. (అ.అ.అ) ౧. మిక్కిలి

యెఱువది.

గీ. ప్రకటనాంబులారాగసంగక్త మైవ; ప్రాగ్ని కాకాంక్షినిబాధరంబువోల. భీమ. ౨-౪౦.

౨. కామాదివికారముగలది. ౩. కోపముచే నెఱు వాడినది. ౪. మోహించినది; కలవినది. ౫. మ నోహర మైనది; చక్కనిది.

సంగక్షణము. సం. వి. అ. ౩. ౧. రక్షించుట

కాపాడుట ౨. వశము; అధీనత.

సంగక్ష (ము) సం. వి. అ. శ్రీ (అ. పు.)

రక్షించుట; కాపాడుట.

సంగక్షించు. సం. స. శ్రీ. కాపాడు.

క. జనని యయి తానె కనియెన్, జనకుండై
తానె పిదప సంరక్షించెన్, దవయుల వనద
రకులనిధి, వనగాఁ జను ఋక్షవిరజాఁ దర్క
కులేంద్రా! ఉ. రా. ౫-౧౬౭.

సంరబ్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. కేగి
నది; ఉద్రేకించినది. ౨. చేర్చబడినది. ౩. వాఁ
చినది; ఉద్బింబి. ౪. వ్యాకులమైనది; కలఁత
వొందినది. ౫. దగ్గఱగా గలనది.

సంరాధనము. సం. వి. అ. న. ౧. ఆరాధించుట;
పూజచే సంతోషపెట్టుట. ౨. సాధించుట;
పూజింపట ౩. చక్కఁగాఁ జింతించేయుట, నిరం
తిరథానము.

సంగాధి. అం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సిద్ధి ౨. జయము.

సంరావణము. సం. వి. అ. న. = సంరావము;

సంరావము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అజపు.
గోల; కలకలము. ౨. ధ్వని, చప్పుడు.

సంరిహాణము. సం. వి. అ. న. ప్రేమతో నాకుట
(నోత్రవక్త్యునువదె)

సంరుగ్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ఖండఖండ
ము నైనది.

సంరుజనము. సం. వి. అ. న. బాధ, వాషి

సంరుద్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. అకట్ట
బడినది, నిరోధంపఁబడినది. ౨. ముట్టడింపఁ
బడినది. ౪. కప్పబడినది, ఆచ్ఛాదించబడినది.
౫. నిరాకరింపఁబడినది. ౬. నిర్బంధింపఁబడినది

సంయూధము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. చక్కఁగాఁ
తెఱఁగినది. ౨. మొలచినది; అంకురించినది.
౩. కేక్కుపాడినది; స్థిరపడినది. ౪. మానినది.
(వృణము) ౫. ధైర్యముకలది.

జు. హరిసంఘంబులు గొల్పిరా సరసవారా
పత్రిసంయాధుఁడై—వరావ ౩-౧౨౩

సంరోధనము. సం. వి. అ. న. నిరోధము
అడ్డగించి.

సంరోధము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పూర్తిగా
నడ్డగించుట, నిరోధము. ౨. ముట్టడి ౩. బంధము;
కట్టు. ౪. ముందుకు నెట్టుట, త్రోయుట (మే. వి)

సంరోధింపు. సం. ప. శ్రీ. అకట్టు, నిరోధించు.

కా. గోపానశాసనవిరూపుఁడైనకరవన్ గ్రా వ్యగ్ర
లంబై మనిక్ రూపింపఁజొర కేను నిన్ను
నిల సంరోధించి బాధించితిన్.
హం. పూ. ౭-౧౯౯.

కా.... ఇట్టిపునులన్ జిత్తింబు నేడ డిట్లు సం,
గోధించ న్నలము ద్వైరన్మ మగధంధ్రుం
డంచు..... భాగ. ౧౦. పూ. ౧౫౫౮.

సంరోషితము. సం. విణ. పూయఁబడినది, వ్యా
పిత మైనది.

సంరోహణము. సం. వి. అ. న. ౧. విస్తట,
నాటట ౨. నైనిపెట్టుట ౩ ఉపకమించుట.

సంలక్షణము. సం. వి. అ. న. ౧. గుణనిరూప
ణము, భేదనిరూపణము. ౩. గుర్తుపు.

సంలక్షించి. సం. ప. శ్రీ. చక్కఁగాచూచు
కేటిమాచు.

కా. ఆపువ్యాన్మునిగొఁగిలింతుకొని నంచాధీశుఁ
డాఁడయి..... స. గొప్పాత్మాహమతోడ
నిల్లనియె సంలక్షించి మోడంబునన్.
భాగ. ౧౦. పూ. ౧౪౩౮.

౨. పరీక్షించు. ౩. రుజువుచేయు ౪. నిర్ణయించు
౫. విను ౬. తెలిసికొను, గ్రహించు. ౭. గుణ
నిరూపణముచేయు, భేదనిరూపణముచేయు.

సంలక్షితము. సం. విణ. ౧. చూడఁబడినది.
౨. పరీక్షింపఁబడినది. ౩. గ్రహింపఁబడినది,
౪. నిరూపింపఁబడినది.

సంలక్ష్యము. సం. విణ. గుర్తుంపఁదగినది. ౨. చూడఁ
దగినది. ౩. గ్రహింపఁదగినది. ౪. నిరూపింపఁ
దగినది.

సంలగ్నము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. కలసి
కొన్నది; తగులుకొనినది. ౨. తాఁకినది, అంటు
కొన్నది. ద్వంద్వయుద్ధమునకు దండవీరినది.

సంలవనము, సం. వి. ఆ. న. గి. మాటలాడుట
సంభాషించుట. ౨. పిలుచుట. ౩. సంభోషించుట.

సంలపించు, సం. వి. ఆ. క్రి. మాటలాడు;
సంభాషించు.

సంలపించు, సం. వి. స. క్రి. పిలుచు, సంభో
షించు.

సంలయనము, సం. వి. ఆ.న.గి. అంటుకొనుట.
తగులుకొనుట. ౨. కరగనుట. రూపరహిత మగుట
౩. కయనము, నిద్ర.

సంలయము, సం.వి.ఆ. పుం. గి.నిష్ఠుర. ౨.కరగ
నుట. ౩. ప్రకయము, కల్పాంతము. ౪. గూడు.

సంలావకము, సం.వి.ఆ. న. ఒక ఉపరూపక
భేదము.

సంలావము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. పరస్పర
సంభాషణము. ౨. చవవుతోనొంజోరులు మాట
లాడుకొనుట. ౩. రహస్యసంభాషణము. ౪.
(వాటికమున) ప్రశ్నోత్తరమున సంభాషణము.

సంలాలితము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి.
చక్కగా బుచ్చగొప్పబడినది.

సంలిఖించు, సం. స. క్రి. గి. గీటు, గీచు,
౨. వ్రాయు, చెక్కు ౩. (వీణామలపై) మీటు

సంలీళము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ఆస్వాదించ
బడినది. ౨. వాకబడినది. ౩. అనుభవించ
బడినది.

సంలీనకస్థుడు, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) జాలు
చెవులవాడు.

సంలీనమానసుడు, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ)
గి. శ్రుంగి:మనస్సు కలవాడు. ౨. అలసచిత్తుడు.

సంలీనము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి. అంటు
కొన్నది, తగులుకొన్నది. ౨. కలపినది, కూడినది.
౩. దాగినది, అలాగియున్నది. ౪. శ్రుంగదీయ
బడినది. ౫. ముడుచుకొన్నది.

సంలులితము, సం.విణ.(ఆ. ఆ. ఆ) గి. కలక
పెట్టుబడినది, కంచబడినది. ౨. చివరమందర
యైనది. ౩. చేక యైనది.

సంలేఖనము, సం.వి.ఆ.న. గి. గీటులు, గీచులు.
౨. వ్రాయుట. చెక్కుట. ౩. (వీణామలపై)
మీటుట.

సంలేపనము, సం. వి. ఆ. స. పూయుట, అలా
కుట, ముటిచేయుట.

సంలేపము, సం. వి. ఆ. పుం. బురద, ముటికి.

సంలొడనము, సం.వి.ఆ.న. గి. చెదరగొట్టుట.
కలవరపెట్టుట, కలతపెట్టుట.

సంవత్సరభ్రమి, సం.విణ.(ఇ)ఒక యేడాదిలోఁ
ది.గివచ్చెడివాడు, (సూర్యుడు)

సంవత్సరము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. ఏడాది,

క.... జపవిధి సలిపె బూర్ణముగ కంకుసంవ
త్సరముగ. క. ౪. ౨౦౯.
ప్రధిస మున్నయియేడు (ఇ వి యు ట ది)
౨. విక్రమాదిత్యులకన్నెరము. ౩. సోతికా
స్త్రామమున పంచవత్సరాత్మకయుగములో
మొదటివత్సరము.

సంవత్సరముఖ, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. శ్రేష్ఠమధ్యకము.

సంవదన, సం. వి. ఆ. స్త్రీ సంవదనము.

సంవదనము, సం. వి. ఆ. న. గి. పరస్పరసం
భాషణము, ఒంజోరులు మాటలాడుకొనుట.
౨. సందేశము. ౩. సమాచారము తెలుపుట.
౪. పరీక్ష, పరీలనము. ౫. మంత్రతంత్రముతో
వశపఱుచుకొనుట. ౬. రక్ష, తాయుకు.

సంవదించు, సం. స. క్రి. గి. మ్రోగించు,
వాయించు ౨. ప్రకటించు. ౩. పోలియించు.

సంవదించు, సం. ఆ. క్రి. గి. సమ్యసించు
౨. సమాజాదించు. ౩. సంభాషించు. ౪. సంప్ర
దించు. ౫. సరిపడు, సపోలు.

వ. సరసదీపిసీపలాశంబుమీదఁ జరణసఖాగ్రంహ
బుఃలిఖియించి చూపినం జూదినదిత్రిరూ
పంబుతో రూపంబు సంపదించుటంజేసి
యీరిందు నివధరా జని యెఱింగియు.

నైవ. ర-౨.

సంవననము. సం. వి. అ. న. గ. ముద్రతంత్ర
ములచేసెను, ఓవధులచేసెను వశపలుకుకొనుట
౨. రక్ష, తాయెను ౩. ప్రేమము, వలపు.
౪. సంపాదించుట.

సంవరణము. సం. వి. అ. న. గ. కప్పట, ఆవ
రించుట. ౨. దాంచుట, మఱుగుపఱుచుట
౩. మాలుజేషము. ౪. నెపము. ౫. రహస్యము
౬. వఃపంబు, ఎక్కుకొనుట, ౭. తెలివేయుట

సంవరము. సం. వి. అ. పు. గ. కప్ప. ౨.
గ్రహణశక్తి ౩. ఇమిడిక, అణగియుంచుట.
౪. నేకువ, అచకట్ట. ౫. ఒకజాతి జుక.

సంవరము. సం. వి. అ. న. గ. దాగుట
౨. ఇంద్రియనిగ్రహము. ౩. క్షమ, తాలిమి.
౪. నీను ౫. హస్తంబంబించు నియమవిశేషము.

సంవర్ణము. సం. వి. అ. పు. శంఖముండు అను
దాని రూపాంతరము.

సంవర్ణము. సం. వి. అ. న. గ. ఆకర్షణము
౨. వశకరణము.

సంవర్జనము. సం. వి. అ. న. గ. ఆత్మార్థమై
వినియోగించుట. ౨. ఉపయోగించుకొనుట,
మింగుట.

సంవర్తకము. సం. వి. అ. పు. గ. ఒక విధ
మగుమేఘము. ౨. ప్రలయకాలాగ్ని.

సంవర్తకము. సం. వి. అ. న. బలరాముని
జాగిలి.

సంవర్తకము. సం. వి. న. పు. బలరాముండు.

సంవర్తముండు. సం. వి. అ. పు. సంవర్తక;
బలరాముండు.

సంవర్తిము. సం. వి. అ. పు. గ. ముందుకు
దిరుగుట, అభిముఖమగుట, ౨. నాశము, లయము.
౩. ప్రలయము. యుగాంతము. ౪. మేఘము
ఒకజాదివలపున మైన మేఘము. ౬. ప్రలయ
కాలమున బయలుదేలు నేకుమేఘములనా
నొకటి ౭. ఏడాది ౮. సమూహము, గుంపు.
౯. సఙ్కేతము.

సంవర్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. తామర మున్నగు
పూవులయందు శేవరములను చుట్టియుండుతేకు.
౨. దీపము మున్నగువాని కిఖ. ౩. ప్రాత్రతేకు
(వాచ)

సంవర్తిక. సం. వి. అ. శ్రీ. సంవర్తి.

సంవర్తితము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. చుట్టె
బడింది. ౨. కప్పబడింది. ౩. కట్టబడినవృక్షము.

సంవర్తకము. సం. వి. (అ. అ. కా. అ)
గ. పెంపొందించెడి; వృద్ధిపొందించుచెడి. ౨.
అభిసందించుచెడి, ౩. ఆపించునది. ౪. స్వాగత
ముచేయునది.

సంవర్ధనము. సం. వి. అ. న. గ. పెంపొండు
పోషించుట. ౨. విండువృద్ధి, ఎక్కువ పెరుగుదల.

సంవర్థము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. పెం
పఱబడింది, పోషింపఱబడినది. ౨. వృద్ధిచేయు
బడినది.

క. శ్రీ గాజరాజ శేమ, చూరమున కృపాకటాక్ష
సంవర్తితలక్ష్యైరిత్యుభయభావ యుదారగుణా
ధార సింగ నామాత్మమణి శృంగై. ౨-౧.

సంవలనము. సం. వి. అ. న. గ. కలయిక,
కూడిక. ౨. మిశ్రమగుట.

సంవలితము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. కలిసి
నది, మిశ్రమైనది. ౨. కినుపఱబడింది. ౩. సం
బంధించింది. ౪. పగిలించి, విడిచింది. ౫. ఆవ
రింపఱబడింది. ౬. సంపన్నము, కలిగియున్నది.

సంవల్లితము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. వ్యా
పించింది. ౨. అతిక్రమించింది.

సంవత్సరము. సం. వి. ఆ. న. ధ్వని.

సంవత్సరము, సం. వి. ఆ. పుం. గ్రామము, ఊరు.

వ. వేలూ రనుగొప్పసంవత్సరము మఱువాటి యహంబున ఘటికాదశకంబునకుఁ బ్రవేశించితి. నీ. యా. పు. ౯.

సంవత్సరము, సం. ఆ. క్రి. ౧. నివసించు.

వీ. సంవత్సరము మహాశక్తికానభూములఁ గాన నేనుండుట మహాశక్తికాన మయ్యెను. కాశీ. ౫-౧౦.

౨. కాలముగదపు.

సంవత్సరము, సం. వి. ఆ. న. ౧. త్రోవచూపుట. ౨. ప్రకటించుట. ౩. నడిపించుట.

సంవత్సరము, సం. వి. ఆ. పుం. సప్తమాసము లలో మూడవది.

సంవాదము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పరస్పర సంభాషణము. ౨. చర్చ. ౩. సమాచారము లొకరి కొకరు తెలుపుకొనుట. ౪. వార్త, సమాచారము. ౫. సమృద్ధి, అంగీకారము. ౬. పోలిక, సామ్యము. ౭. కలసికొనుట. ౮. ఆభియోగము.

సంవాది, సం. వి. ఆ. (న. నీ. న) ౧. సంభాషించువాడు, మాటలాడువాడు. ౨. పోలినది, సమముగానున్నది.

సంవాదించు, సం. ఆ. క్రి. సంవాదముచేయు.

వ. ఇట్లు రమలో సంవాదించి య య్యన్నద మ్మూల మువ్వురు విధిమై పిన్నారవి నొంటిఁ జేసి పెద్దవాఁడైన నొడ్డికయై కలిసియుండిరి భోజరా. ౬-౧౪౮.

సంవాదము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కప్పలు, చాచుట. ౨. (వ్యాక) వర్ణాచ్చారణమునందలి ప్రయత్నవిశేషము. (కంఠబలమును సంకోచింపఁ జేయుట) ౩. తక్కువగుట, న్యూనమగుట. ౪. ర తక్షించుట. ౫. ఏర్పఱుచుట. ౬. ఆటంకము.

సంవాసనము, సం. వి. ఆ. న. వసనించుట.

ఉ. వ్యాసమునీండు సారకరుణాతిశయంబున భారతార్థ ముద్ఘాసితమైనయట్టి సుతిభాగ్యు నకున్ సకలాగమార్థసంవాసన మావహిల్లు.... భార. స్వర్ణ. ౮౨.

సంవాసము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కలిపినవ నించుట. ౨. సహవాసము.

గీ. వైరమర్శిరన్నేహసంవాసకాల్యగర్భశోకా దులై పృథ్వివికారముల దొరగి. భార. స్వర్ణ. ౫౨.

౩. ఇట్లు ర. పదునరు సమావేశమగుట చేర్చిపి బయులు ౫. శ్రీ పురుషసంయోగము.

సంవాసితము, (సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ) ౧. సు వాసనగలదిగాఁ జేయఁబడినది. ౨. దుర్బలము గలదిగాఁ జేయఁబడినది.

సంవాహకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒకఁ డ పట్టువాడు. ౨. చక్కగా మోసికొనిపోవు వాడు.

సంవాహన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. తీసికొని పోవుట, మోసికొనిపోవుట. ౨. ఒకఁడుపట్టుట, అంగమనము. ౩. మందఁకిద్రోయుట.

సంవాహనము, సం. వి. ఆ. న. సంవాహన.

సంవాహము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. తీసికొని పోవుట, మోసికొనిపోవుట. ౨. దుర్బలగా నొక్కుట. ౩. ఒకఁడుపట్టుట. ౪. విపణిమలము. ౫. వివేకప్రదేశము.

సంవాహకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సంవాహకుడు.

సంవిగ్నము, సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. త్రోవ పడినది, కలకల నొందినది, వికలమైనది. ౨. భయపడినది. చెదరినది. ౩. అటునిటుకదలునది.

సంవిజ్ఞాతము, సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. అందఱును తెలిసినది. ౨. సాధారణముగా నంగీకరింపఁబడినది.

సంవిజ్ఞానము. సం. వి. అ. న. గి. అంగీకారము
అ. సంపూర్ణావబోధము 3. జ్ఞానము.

సంవిధి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. గి. జ్ఞానము, ఎఱుక
సుఖదుఃఖాద్యనుభవము. అ. బుద్ధి, అవబోధము.
3. స్మరణము, స్మృతి ర. అంగీకారము, ఒప్పుదల
౪. భావసామరస్యము, మనస్సమాధానము.

సంవిష్టు. సం. వి. త. స్త్రీ. గి. భానము అ. స్మృతి
3. సమృద్ధి, అంగీకారము, ఒప్పుదల. ర. ఆచారము.
౪. యుద్ధము. యుద్ధపరితేజము. 2. కావలి
నాని సంకేతము. ౮. నామధేయము; చేరు.
౯. గుర్తు, చిహ్నము. ౧౦. సంతోషము.
౧౧. (సుఖదుఃఖాదులయందు) పాగ్గాసులు,
సానిధాతి ౧౨. సమాధి, ఏకాగ్రత 13. సం
భాషణము. ౧౪. భంగు. ౧౫. వార్త. ౧౬.
ప్రతాపిక, పగలము. ౧౭. ప్రతిష్ఠ.

సంవిద. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒడంబడిక, సమృద్ధి.

సంవిదానము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) సంభా
షించునది.

సంవిదితము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. చక్క
గా తెలిసికొనఁబడినది, అ. గుర్తుపట్టఁబడినది.
3. ప్రసిద్ధమైనది. ర. పురోధాన చేయఁబడినది,
పరిశీలించఁబడినది. ౪. ఒప్పుకొనఁబడినది, అంగీ
కరింపఁబడినది. ౬. ఉపదేశించఁబడినది, బోధం
పఁబడినది.

సంవిదితము. సం. వి. అ. న. ఒప్పుదల, సమృద్ధి.

సంవిధ. సం. వి. అ. స్త్రీ. గి. ఏర్పాటు. అ.
జీవిక, జీవనపద్ధతి, జీవనాధారము.

సంవిధానకము. సం. వి. అ. న. గి. నాటకమున
గ్రహణయములను గ్రమముగా గూర్చుట.
అ. వింతపని, అద్భుతకృత్యము.

సంవిధానము. సం. వి. అ. న. గి. ఏర్పాటు.
అ. జగత్తు, ఆచరణము. 3. పద్ధతి ర. క్రియ,
పని ౪. కథావిషయములను గ్రమముగా నేర్ప
ఱుచుట. ౬. నిర్వహణము.

సంవిధి. సం. వి. ఇ. శ్రుం. గి. ఏర్పాటు, అ. కూర్పు.

సంవిధకము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) తేజ
చేయఁబడినది, విధజంపఁబడినది.

సంవిభాగము. సం. వి. అ. శ్రుం. గి. విభజనము.
అ. పంచుట. అ. భాగము, పాలు, వాటూ.
3. దానము.

సంవిభాగించు. సం. స. క్రి. పంచు, విభజించు.
సీ. పోష్యుల నెయ్యగడఁ బ్రోవక యుండును
విశ్రుల నతిథుల వృషయ పుచ్చు అ. జమకె
నిజధనము సంవిభాగించి యీ, వలయు
సాధురక్ష వలయుఁ జేయ.

భార. ఆరణ్య. ౧-3౦

సంవిభాగి. సం. వి. అ. (న. న. న) గి. భాగ
స్వామి. అ. పాగ్గాసువాడు.

సంవిష్టుడు. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. విద్రా
చించువాడు. కూడఁబ్రకేంచినవాడు.
3. కలసి కూర్చుండినవాడు. ర. దుష్టులధరిం
చినవాడు.

సంవీక్షణము. సం. వి. అ. న. గి. అన్ని దిశలను
జూచుట. అ. వెడకుట. 3. తత్పరతతోఁజూచుట.

సంవీక్షించు. సం. స. క్రి. చూచు.

చు.... అ, విపులానాగనివాసనాశముల సంతి
క్షించి నై పాత్రకా. ద్రపురఁబుర్ గవి లేది
నిన్నిచట సంవీక్షింప శీలించితిన్.

వరాహ. ౧౫౩౩.

మ. ఇది నాగదాసి జహ్నుకన్య యితె సంవీక్షిం
పుమా శోధన, ప్రమనినకుని విశాయతన్
రుక్మాం. ౪౫౩౩.

సంవీతము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. ముక్తా
ధరించునది అ. కప్పఁబడినది. 3. అలంకరింపఁ
బడినది. ర. పరిశీలించఁబడినది, మేట్టుకొనఁబడి
నది.

సంవృక్తము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. మ్రొంగ
బడినది. అ. నాశనముచేయఁబడినది.

సంవృతము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. కప్పబడినది. ౨. చాచబడినది. ౩. రహస్యమైనది, గూఢమైనది. ౪. విరమించినది. ౫. ముగించినది. ౬. ప్రభువు స్వాధీనముచేసికొన్నది. ౭. జేసిచేయబడినది. ౮. చుట్టుకొనబడినది, ఆవరింపబడినది. ౯. నిండినది. ౧౦. అనుసరింపబడినది.

సంవృతము. సం. వి. అ. న. ౧. నిర్దేశపత్రము, ఏకాంతప్రకరము. ౨. (వ్యాకృత) వర్ణాచ్చారణ మందలి ప్రయత్న విశేషము (సంవారప్రయత్నము).

సంవృతమంత్రుడు. సం. వి. అ. తన ఆచార చరణము, లేక ఉద్దేశములను గూఢముగా నుంచువాడు.

సంవృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కప్పట, ఆచ్ఛాదించుట. ౨. చాచుట. ౩. రహస్య మెయ్యుట.

సంవృత్తము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. కప్పి గొని, సంభవించినది. ౨. వెలువడినది, సఫలమైనది. ౩. ప్రోగు చేయబడినది. ౪. కదలినది. ౫. తిరిగినది. ౬. కప్పబడినది. ౭. అనుసరింబడినది.

శంవృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సంభవించుట, జరుగుట. ౨. వెలువరుట.

సంవృత్తుడు. సం. వి. అ. పుం. వరుణుడు.

సంవృద్ధము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. పెరిగినది, వృద్ధిపొందినది. ౨. ఎత్తైనది. ౩. పెంపొందినది. ౪. వికసించినది.

సంవృద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సమగ్రమైన పెరుగుదల. ౨. కత్తి, బలము.

సంవేగము. సం. వి. అ. పుం. ౧. దయహస్తాదు అచే గలిగిన త్వర, సంభ్రమము. ౨. తీవ్రవేగము, మిక్కిలివడి. ౩. మిక్కిలమగు బాధ.

సంవేదన. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. సంవేదము, ౨. అనుభవము.

సంవేదనము. సం. వి. అ. న. సంవేదన.

సంవేదము. సం. వి. అ. పుం. ౧. జ్ఞానము, ఎఱుఁగ. ౨. సుఖదుఃఖాద్యక్షణభవము.

సంవేశనము. సం. వి. అ. న. ౧. రతి, సురతము. ౨. నిద్రకేగుట. ౩. ఆసనము.

సీ. నగరసంవేశనానందకళయు. శృం. నై. ౭-౨౪

సంవేశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. నిద్ర, ౨. ఆసనము, వీరము. ౩. రతి, సురతము, రతిబంధ విశేషము. ౪. స్వప్నము ౫. నిద్రించుగది.

సంవేశించు. సం. అ. శ్రీ. నిద్రించు.

కా.... "చార్, చాణం బొమ్మని యల్కమాలు మొగమై చంద్రావ్య నిద్రించె, వేదన్ కాంతిమహర్షి సం బరగ సంవేశించె నమ్మానియున్. అహల్యాసం. ౩-౬౮.

సంవేశిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మొగసాల.

సంవేలితము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. సంవృతము. ౨. చాగుగాఁ గదలింపబడినది.

సంవ్యవహారము. సం. వి. అ. పుం. ౧. విహితకృత్యము, పని, ౨. వాణిజ్యము, వేహరిము.

సంవ్యాసము. సం. వి. అ. న. ౧. కప్ప, ఆచ్ఛాదము. ౨. వస్త్రము, బట్ట. ఉత్తరీయమునైబట్ట.

సంవ్యాసము సం. వి. అ. పుం. ౧. కూడిక ౨. ఏర్పాటు.

సంశబ్దము. సం. వి. అ. పుం. ౧. యధిము నుండి వెనుకకు మరలని ప్రతిష్ఠ చేసివట్టియు, విశిరులను యుద్ధమునుండి పాటిపొకుండ శక్తి నట్టియు యోధుడు. ప్రతిష్ఠచేసి యుద్ధమునుండి మరలనియోధుడు అని వాచి. ఎన్నుకొనబడిన కూరుడు. ౩. సహయోధుడు, కూడి యుద్ధము చేయుయోధుడు, ౪. ఒకని జేరిపెద నని ప్రతిష్ఠ చేసి కుట్రపన్నునరిడు.

సంశబ్దనము. సం. వి. అ. న. ౧. ధ్వనిచేయుట ౨. స్తుతించుట, పొగడుట ౩. పిలుచుట ౪. ఉదాహరించుట.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. పు. సంకల్పనము.
సంకల్పనము. సం. వి. అ. స. గి. ఉపకమింప

తేయ. అ. శమకరమైనందు.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. పు. సౌఖ్యము.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. పు. గి. సందేహము,
విశ్వయములేదు.

ఉ. అననుభావకాధుని.... ముంచే దా (ద్రికా
వి యాశంబు లగుక్తిభరంబులు సంక
యాంబుగన్. శృం. వై. గి. ౮౦.

అ. (శ్వాస) ఇరుతెలుగులయిన యయభార్య
జ్ఞానములలో నొకటి, ఒక్కధర్మయందు విరద
ధర్మధ్యయ మందుటచేగలిగినవిశ్వయాభాసము
3. అనమానము, ఉపా. ర. అపాయము.
౫. సంకల్పనము.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. స. సందేహము.
వోలెడి నది.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. పు. ఒక
అలంకరము.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (పు. లిం)
అనమానములందుకలవాడు. (స్త్రీ. లిం.
సంకల్పనము) స. లిం. సంకల్పనము.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) సంక
యించువాడు.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ)
గి. సందేహమును బొందినవాడు అ. అనమాన
పడినవాడు.

సంకల్పనము (లు) పు. సం. వి. అ. ఉ. సంక
యించువాడు, సంకల్పనము.

సంకల్పనము. సం. అ. శ్రీ. సందేహించు.

అ. శిశువు మంట పెద్దతేయించు తెలుచుచు,
శాదులలోపలి నభిలక్షితస్వప్నదానచేయు
తెలుచు నవ్వరమాత్మ యిది నిజము సంక
యించునది. వరాహ. ౨-౧౯.

ఉ. ఒక్కటి సంకయించుచుగొల్లక యొక్కటి
గూడబోక యేదొక్కటియైన గో.

ప్రబోధచం. ౫-౧౧౨.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (బు. శ్రీ. బు) సందేహ
పడువాడు, సంకయించువాడు.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. అవి
శ్రుతిమైనది. ౨. సందేహించబడినది. 3. సందే
హపడ్డమైనది. ౪. అపాయముగలది, అపాయ
మొందినది.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. స. గి. యధారంభము
అ. శరణము పొందుట.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. వాడి
యైనది, వాడిపెట్టబడినది. ౨. విశ్వయంప
బడినది. 3. పనియించుకొనుగలది.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ప్రతిస
వెలబేర్చినవాడు.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. పు)
గి. నియమితమగువాడు, ౨. సత్కారమునం
దేకాగ్రమైన మనుష్యులవాడు. (స్త్రీ. లిం.
సంకల్పనము) స. లిం. సంకల్పనము)

సంకల్పనము. సం. వి. అ. శ్రీ. గి. సందేహము, సంకయము

సంకల్పనము. సం. వి. అ. స. సక్రమమైన అభ్యాసము.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. పరి
శుభమైనది, శుభమైనది, విష్కలమైనది.
౨. మెలుగు పెట్టబడినది. 3. ప్రాయశ్చిత్త
మచే బరిహరము కలుగజేయబడినది. ౪. మి
మనండిగాని, దోషముమండిగాని విమర్శనొంది
నది. ౫. పరిశీలించబడినది. ౬. పరిశీలించబడినది.

సంకల్పనము. సం. వి. అ. శ్రీ. గి. పాత్రములు
మన్నినవానిని శుద్ధిచేయుట.

గీ. పాత్రసంకల్పన కావ్యంబు పన్నునవి యూర
కుండి భక్తి ౨-౧౩౫.

౨. దేహదులమ శుభపఱుచుట.

గీ.... పన్నన మాచరింప సంకుద్ధి యగు.

విజ్ఞా. కాం. ౧-౫౬.

3. తప్పనిదట. ౪. (అప్పు) పూర్తిగాఁ దీర్చి
తేయుట. ౫. పంకుద్ధి, వైర్మల్యము.

సంశోధనము. సం. వి. అ. ఎ. ౧. పాత్రామలను
కుద్ధిచేయుట. ౨. దేహము మున్నగువానిని
కుద్ధిపఱుగుట. 3. అప్పుతీర్చిచేయు.

సంశోధించు. సం. ప. శ్రీ. పంకిలిండు, విచార
మొనర్చు.

5. కరవల్లిఁ జింతించుఁ గగము సంశోధించుఁ
ప్రాణోపనిషదభిప్రాయ మరయు.

కాశీ. ౨-౧౫౧.

సంహానము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ఉచ్చించి,
వాచించి, క్రొవ్వింది.

సంశోధింపు. సం. అ. శ్రీ. ప్రకాశించు; ఒప్పు.

కా. సంకల్పనవివరమున ప్రవీణయస్త్రిలు స్వహా
సారినున్ కుంభవిక్రమబాహుదర్శములు
సంకల్పిం చేసెన్.... మార్. 2-౧౭౪.

మ.... మహా, మరయోధాన్విరమై యుగమున
సంకల్పిం బూర్తి మహాశిరకాంతన్ బలి
చామరధ్వజముపీఠస్థితిన్ ముదలన్.

భాగ. ౮-33౦.

సంశ్చిత్తు. సం. వి. రో. ఎ. ౧. యుక్తి. ౨. ఇంద్ర
జాలము 3. బ్రాంతి. (పుం.) గారడివాడు.

సంశ్లాఘనము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ౧. ముక్కు
మకొనిది, సంకచిగు, ౨. చేయకొనినది,
గడ్డకట్టింది. 3. వొడ్డింది. ౪. ఎండింది, కుష్కిం
చింది.

సంశ్రయణము. సం. వి. అ. ఎ. ఆసక్తి.

సంశ్రయము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఆశ్రయము,
ఆండ, సునికపట్టు. ౨. ఆశ్రయింపుట, రక్షణ
ముపేక్షించుట. 3. శరణము, రక్షణస్థానము.
౪. ఆసక్తి. ౫. ఆంకము.

సంశ్రయించు. సం. ప. శ్రీ. ఆశ్రయించు, నీవించు.

తే. మహావైశ్యకలిగు. సంశ్రయించు మహావైశ్య
ప్రసక్తిఁ గోరు.... భార. కాం. ౪-౨౨.

గీ. సర్వసంసారరూపిని సంశ్రయించు, సభ్యు
భీమేశ్వరేశ్వరుఁ యభిషేచు. భీమ. 3-౨౦౪.

సంశ్రవణము. సం. వి. అ. ఎ. ౧. చక్కగా
వినుట. ౨. చెవి.

సంశ్రవనము. సం. వి. అ. పుం. బాగుగా వినుట,
శ్రద్ధతో వినుట ౨. ఒకంటికి, అంగీకారము
వాదనము.

సంశ్రవము. సం. వి. అ. ఎ. ప్రఖ్యాతి.

సంశ్రియందు. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ౧. ఆశ్ర
యించివాడు, అండచేసివాడు. ౨. రక్షిం
పఁబడినవాడు. 3. కలసివాడు. ౪. ఆశ్ర
యించివాడు వి. అ. పుం. ఆశ్రయించు; నీవతుడు

సంశ్రుతము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ౧. అంగీ
కరిపఁబడింది, ఒప్పుకొనఁబడింది. ౨. బాగుగా
విఁబడింది.

సంశ్లాఘించు. సం. ప. శ్రీ. ప్రశంసించు, మెచ్చు

మ.... ఏకమ శేతక్కుత పర్యకాలముల సంశ్లా
ఘించు రవ్యాంగిక.

క. వెంబాళ్లగోడఁ జేరిన, కలుషము దొంగంక
వరము గరుణింపుడు....వరాహ. ౧-౨౩౯.

సంశ్లిష్టము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ౧. చక్కగాఁ
గలిసికొన్నది. ౨. కాఁగిలింపఁబడింది. 3. చేర్చఁ
బడింది, దిగిలింపఁబడింది. ౪. సంపన్నమొంది,
కలియొన్నది. ౫. సంబద్ధమొంది, చక్కగాఁ
గట్టఁబడింది, సంబంధించింది.

సంశ్లిష్టము. సం. వి. అ. ఎ. ఒక విధమైన
మండపము.

సంశ్లిష్టము. సం. వి. అ. పుం. బాగు, సంశ్రి

సంక్షేపము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. దగ్గరగా
 :దుముట. ౨. కలిసికట్టుసాధనము. ౩. బంధము,
 కట్టు.

సంక్షేపము. సం. వి. ఆ. న. సంక్షేపము.

సంక్షేపము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. కాగిలింక,
 అలింగనము.

మ. పరా శాస్త్ర స్రయోపనాయకభూతాసంక్షే
 పరీలానుభవ్యవసాయము సమాజసంకటము
 సం బ్రాధించి కైకొంచు.... శృం. వై. ౬-౬౮
 ౨. కలయిక, సంబంధము. ౩. (వ్యాక) మీది
 మాట్లాడే నూడిననుట.

సంక్షేపించు. సం. ప. శ్రీ. కాగిలింపు.
 మ. కృతకృత్యుండపు నీప్రతాపవక్తిస్థాపిత
 గీర్తింపఁగాఁ జనుగానుండును నోపఁ దగ్గ
 జాతాసాధ్యక్రియల్ నీవుచేసితి గానన్ బ్రతి
 గాన నైవ నిత సంక్షేపింఁగుఁ బాటింపుమా,
 ప్రతికారంబుగ నంచుఁ గొఁగిటను సంభా
 వింపె వాచుర్భువన్. సమీర. ౩-౧౩౧.

సంక్షేపించు. సం. ప. శ్రీ. కీర్తించు, పొగడు.
 కా. కీకోదండ్రును కీకుమారవరుణన్ నీవాధున్
 దిన్ నీవు సంక్షేపింపన్ సమీరం బునల్
 మిగుల సమృద్ధింప గాత్రించునల్ కోకింపఁ
 భవవీయగర్భముఁ దేజోమూర్తి నిమింపె
 దన్, వాకున్ నేకుక తుట్టె నీమనుడనై
 న్నించె వర్తింపఁగాన్. భాగవ. ౮-౮౦౬

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) గ. మిరి
 మైంది, కలిసియున్నది. ౨. లగ్నమైంది, తగులు
 కొన్నది. ౩. అవ్యవహితమైంది, దగ్గరగానున్నది.
 ౪. అంతటను వ్యాపించింది. ౫. ఏకాగ్రమైంది
 ౬. సంపన్నము, కలిసియున్నది. ౭. కట్టుబడినది.
 ౮. కలిసునికర్పరమైంది.

సంస్కరణ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. కలిసియుండుట,
 అంతరంగికస్నేహము, మైత్రి. ౨. సామీప్యము
 ౩. పరిశయము, చేనపు. ౪. బంధించుట, కూ
 ర్చుట. ౫. ఆసక్తి, తత్పరత.

నీ.... కారీరసాఖ్యసంక్షిప్తవదిలి...
 భార. కాంతి. ౧-౮౫.

సంస్కరణ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. సభ. ౨. వ్యా
 యసభ. ౩. కొలువకుటము. ౪. సమాహము.

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. న. క్రంగులుకుట,

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. న. గ. ముందుకుఁ
 బోవుట. ౨. బాట. ౩. ప్రపంచము; ప్రాపంచిక
 జీవితము, జననమరణప్రవాహరూపసంసారము.
 ౪. నిరాటంకముగా నేలువెడలుట. ౫. యుద్ధా
 రంభము. ౬. గాఢాదృశము, ఘటాపథము.
 ౭, పురద్వారసమీపమున మాద్యస్తులు క్రమించు
 ఘటము. ౮. సంగతి, కూడు (వాచ). ౯. గవను.

సంస్కరించు. సం. ఆ. శ్రీ. సంసారమునఁ బ్రవర్తించు
 జననమరణ ప్రవాహము నొందు.

మ. విశేషముల వెల్లడింపుట వర్తింపగల్గినను
 ణంబుగా సంసారంబు జేయుచు లీలాప్రవృత్తం
 దయ్యు కీర్తించుడు. కవిక. ౫-౧౪౧.

మ.... సందేహములును బ్రాప్తిప్రకృష్టముల
 సంసరించుట భావనాబద్ధమై.... ఆము. ౩-౭౯.

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. కలుపుట,
 మిశ్రముచేయుట. ౨. సహవాసు.

కా. చే మిగావలయున్ వించి నిఖిలశ్రీ పుంస
 సంయోజనాభ్యాసప్రపాధి ప్రకాశ మొందఁ
 గడు లియ్యందైనఁదలంపుము—
 శృం. వై. ౬-౭౦.

౩. స్వర్గము. ౪. చేనపు. పంచము. ౫. ను
 రతిము, పొంచు. ౬. సహృది. ౭. సన్నిహిత
 సంబంధము కలిగియుండుట. ౮. సోగకారణ
 మైనత్రిదోషములలో రెండింటికలయిక. ౯. గ్ర
 హముఁ కూడిక.

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. పుం. దుష్టల
 సహవాసమువలనఁ గలుగుకీడు.

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సాంఘికకాత్రము.

సంస్కర్తి. సం. విణ. (క. ణీ. క) య. సంస్కర్తము
కలవాడు, సహవాసి, సహవాసము గలవాడు.
అ. సంబంధముగలవాడు. 3. పరిచయము గల
వాడు. చేసవుగలవాడు, వి. క. పు. సహ
వాసి, సహచరుడు తోడివాడు.

సంస్కర్తి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. (వైశ్య) సంకోధ
వాసి, సహచరుడు, కుద్ధిచేయుట.

సంస్కర్తనము. సం. వి. అ. వ. య. మిశ్రముచేయుట;
కలుపుట. అ. విడిచిపెట్టుట, వదలుట. వైశ్య
ద్రోసివేయుట. ౪. ఆక్షిప్తించుట.

సంస్కర్తాము. సం. వి. అ. వ. య. ప్రాశంకుట
అ. ఆకస్మికముగాఁ జెప్పవచ్చుట.

సంస్కర్తము. సం. వి. అ. పు. య. ప్రాశంకుట.
అ. క్షయమాసముతోఁ గూడినసంవత్సరమున
వచ్చునధికమాసము.

సంస్కర్తి. సం. విణ. (క. ణీ. క) ప్రాశంకుడి.

సంసారము. సం. వి. అ. పు. సభ.

సంసారగురువు. సం. వి. ఈ. పు. య. మృ
గుఁడు. అ. లోకాచార్యుడు, లోకగురువు.

సంసారచక్రము. సం. వి. అ. వ. జననమరణ
మల పరంపర.

సంసారమార్గము. సం. వి. అ. పు. య. లోక
వ్యవహారపుపద్ధతి. అ. యోనిద్వారము.

సంసారము. సం. వి. అ. పు. య. పద్ధతి,
మార్గము అ. ప్రపంచజీవయాత్ర. 3. జననమరణ
ప్రవాహము. ౪. ప్రపంచసంబంధమైన భాంతి,
ప్రాపంచికవ్యామోహము ౫. కార్మస్థ్యము,
౫. కార్యము. (ఈ యర్థము తెలుగు గ్రంథము
లందఱ కలదు) కుక. ౧-౨౭౭.

సంసారమోక్షము. సం. వి. అ. వ. జన్మ
పరంపరనుండి విడుదల, ముక్తి.

సంసారమోక్షము. సం. వి. అ. పు. సంసార
మోక్షము.

సంసారి. సం. విణ. (క. ణీ. క) య. ప్రపంచ
సంబంధమైంది.

సంసారి. సం. వి. క. పు. య. ప్రాణి, జంతువు.
అ. కీవార్త. 3. గృహస్థు.

సంసిద్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ) య. త్వాగ్నా
నానావేతి ది. అ. స్వభావసిద్ధము. 3. శేష్
గలది. ౪. ఆమోదించబడింది.

గీ. ఆదిమం బైవ బ్రహ్మచర్యాశ్రమము చేత
సంసిద్ధుడై తేజోవిగు వివాదు తెలియ.
మూ. ఆ. అ. పు. ౧౧౨.

సంసిద్ధి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. య. సంతుష్టి; త్వాగ్నా
నానావేతి. అ. నాశ్రి, మోక్షము. 3. స్వభా
వము, స్వైకస్థితి, స్థితి. ౪. ముగియుగాఁ గోపము
చెప్పిడి స్త్రీ, ముక్తిరాలు. ౫. ఫలితము. ౬. కుడి
విధము.

సంసిద్ధుడు. సం. వి. అ. పు. య. ముక్తిపొందిన
వాడు అ. సిద్ధుడై వాడు.

సంసూచనము. సం. వి. అ. వ. య. సప్తమముగాఁ
జ్ఞాపించుట, రూపుచేయుట. అ. తెలియఁజ
లుచుట. 3. మూలించుట, మాత్మముగాఁజెల్ల
పుట. చూపించుట, చూపుట.

సంసూచించు. సం. స. శ్రీ. జాడగాఁ జెల్ల
జేయు.

మ. ఆటము నైకైడు శేలిశైలమున సభాన్త
లోహనం బాచుం, చుట్ట నెచ్చెలికైతెయి
నగును సంసూచించినక గాంతి టుక్కట
సంతోషమునొందు. కార్. ౪-౨౭౩.

సంస్కృతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. య. ప్రవాహము
అ. లోకయాత్ర, ప్రపంచజీవనము. 3. జనన
మరణప్రవాహము, సంసారము.

సంస్కృత. (శ్రియ.) అ. వ. సం. వి. అ. స్త్రీ
య. సంబంధము, కలుగుట. అ. భాగులు విధిక్త
బైవ తర్యాత మరల మైక్రితో గలది యెందులు

సంస్కృతము. సం. విణ. (అ. అ. అ) య. మిశ్రము,
కలసింది. అ. కూర్చుంటింది. 3. చుట్టుకొనినది.
౪. స్వభావగలది. ౫. మందిరము చేసెడిది.

౧. సంస్కృతము వందించి. ౨. వస్త్రములొనగు వానిచేత శోధించబడినది.

సంస్కృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కలయిక, కూడిక. ౧. సాంగత్యము, భాగస్వామ్యము. ఏక కుటుంబముగానుండుట. ౨. సమూహము, గుంపు. ౩. సభగాఁజేసుట; సమావేశమునట. ౪. (అలం) బడి పద్యమున శేష గద్యభాగమునఁ బరస్పరగా పేర్లు లేక యనేక శబ్దాలంకారములు తిలకం దుఁపబడయమున నుండుట.

సంస్కృతి. సం. వి. పుం. ౧. మొదట విభక్తులై మరలఁగలనిచ్చాతి. ౨. భాగస్వామ్యము, భాగస్వామి.

సంస్కృతము. సం. వి. (అ. ఆ. అ) ౧. భాగస్వామిగాఁ గలనినవాడు, మొదట విభక్తులై మరలఁ గలనినవాడు.

సంసేవించు. సం. ప. శ్రీ. కొలుచు, ఉపాసించు.

మ. శివుఁ గాఁపతి విశ్వవాయుకుని సంసేవించి యస్వార్వత్తి, భవభాస్వ ప్రహవక్రవాళమున కూర్చుండి టైఁలాంబునన్, ప్రసవ వర్తింపు మనెక కాల మనుచున్ బోధించి యేగన్ ... కా. ౨-౨౪౫.

౧. మద్యాదులను త్రాగుట.

సంసేవ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. తాముగావ్యంబులు. ౨. మద్యాదులయొపయోగము. ౩. కొలుపు. ౪. ఉపాసన. ౫. పూజ.

సంస్కరణము. సం. వి. ఆ. ప. ౧. నిర్ధము చేయుట. ౨. శవదహనముచేయుట.

సంస్కరించు. సం. వి. ప. శ్రీ. ౧. చక్కచేయు.

సీ. పూజోపకరణపాత్రీకార మభిలంబు సంస్కరించి భిక్షులించెబుద్ధి. శవరా. ౪-౩౬.

౧. (శవమున) దహనముచేయు.

మ. గంధర్వరాజవంశన నలంకరించి యుచిత్రకారంబువలంబురంబు వెలువడఁగొని చని సంస్కరించి కృతిస్థానంబునఁ జొడుకునకుఁ గోడలికి నుడకకర్పంబు లాచించి.

మార్కం. ౩-౩౪.

మ. అంత వంశకయమందు శిశుపాలు సంస్కరింపం బించి వానికొడుకుం జేసిరాజ్యంబున కభిషిక్తుం జేసె.... భార. సభా. ౨-౩౨.

౩. ఉడికించు, పక్వముచేయు.

సంస్కర్త. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. వండువాఁడని. ౨. నిర్ధము చేయువాఁడు. ౩. సంస్కరించువాఁడు, గుణాధానముచేయువాఁడు.

సంస్కారకుఁడు. సం. వి. (అ. ఆ. అ) ౧. ఈ భ్రమచేయువాఁడు, పవిత్రముచేయువాఁడు.

సంస్కారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చక్కఁబఱచుట.

మ.... విహితమంత్రంబుల నుచితకంఠంబుల నుత్పన్నులహితసహితంబై తత్సంస్కారకకారం బాచించి. భార. ౪-౧౫౫.

మొలుగుపెట్టుట. ౧. (పదవాక్యముల) వ్యాకరణకుద్ది ౩. శిక్ష, విద్య చేప్పట, మంచిగుణములవఱుముట. ౪. నిర్ధపఱుచుట. ౫. వండుట. ౬. శృంగారించుట. ౭. సమర్పించుట; పవిత్రకార్యమున కుపయోగించుట. ౮. ఆచ్యు, చెక్కిరూపము, ముద్ర. ౯. భావము, పరికల్పము. ౧౦. శక్తి, సామర్థ్యము. ౧౧. కర్మఫలము. కర్మవాసన. ౧౨. (నర్క) ఇనవిహితముగుణములతో నొకగుణము (ఇదిభావన, వేదన, స్థితి స్థాపనము అనిత్రవిధము) ౧౩. స్మరింకర్తి. ౧౪. మతసంబంధ మయినకర్మము. గర్భాదానాదులు, ఇవిపద్రం చని కొందఱు, సమవాచిని కొందఱు)

క. క్షత్రియసంస్కారమునకు, బ్రాహ్మణానిపు నన్నిం బాటింప విహితమత్రహితమునీకే బుద్ధుఁ జనని వచ్చు టింకఁబోనగునాచెపుమా. భార. ఉద్యో. ౪-౬౨.

మ. గర్భాధానం బాదిగాఁ బదాఱుకర్మంబులు....

క. అదిట గర్భాధానం, బాదిగ సంస్కారములు పదాఱునమునన్ భూదేవవంశజులు పుష్కాదముతో ముక్తిపూతముగఁ జేయఁదగున్. విజ్ఞా. ఆ. కాం. ౧. ౧౧౧, ౧౨.

౧౫. పరిశ్రమచేయుట. ౧౬. ఉపనయనము. ౧౭. కేదోక్తార్థము. ౧౮. అపరకర్మము, ఉత్తరక్రియ. ౧౯. పాపపట్టుకొను.

సంస్కృతము.' సం. వి. అ. అ. అ. ౧. సంస్కరింపఁబడినది, చక్కఁజేయఁబడినది, మెఱుగుపెట్టఁబడినది, శ్రద్ధతోనేర్పఱుపఁబడినది. ౩. మఱఁబడినది, సిద్ధము చేయఁబడినది. ౪. పవిత్ర శ్రవణయోజనముకు ననుష్ఠింపఁబడినది. ౫. కుద్ధిచేయఁబడినది. ౬. అలంకరింపఁబడినది. ౭. ఉత్తమమైనది.

సంస్కృతము.' సం. వి. అ. అ. ౧. వ్యాకరణశుద్ధపదము, సాధుపదము.

సంస్కృతము.' సం. వి. అ. అ. ౧. శుద్ధమైన భాష, శిష్యాభాష.

వీ. అలవిద్య యనవద్యయై యెప్పు నావిద్య సంస్కృతప్రాకృతములైనై, దేశ భాషలైనై దేశకుండుపరేశ మొనగంగదగు కిద్యవిసరమున.... కేవలస్మృతము. ౨-౬.

౨. కస్తాచారము, సచారము ౩. హామద్రవ్యము, హవిష్యము.

సంస్కృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సంస్కారము.

ఉ. కావున కేగ మగ్నియును గావ్యములున్ సమమృచ్చి నద్విశ్రాంతి విలసిల్లఁ గృష్ణనిశితరమ సంస్కృతిఁ గూర్చి క్రమ్యులం బోవుట బుద్ధియంచు.... భార. మాసల. ౧౭౧.

౨. నాగఃకర.

సంస్కృత్యుడు.' సం. వి. అ. అ. అ. గృహ్యధర్మమునఁబ్రవేశించినవాడు, పెండ్లాడినవాడు

సంస్కృత్యుడు.' సం. వి. అ. అ. ఉపనయనాది సంస్కారములచే సంస్కరింపఁబడిన ద్విజుడు. ౨. విద్యానుభవ, పండితుడు.

సంస్క్రియ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. పరిశ్రమచేయుకర్మ ౨. పరిశ్రమచేయుట. ౩. ఉత్తరక్రియ, ప్రాధికర్మ.

సంస్తంభనము. సం. వి. అ. న. ౧. బోగననాధనక్రియ. ౨. ఆఘ్రుట; నిలుపుట.

సంస్తంభము. సం. వి. అ. అ. ౧. ప్రాఘ్రు ఆశ్రయము, ఆధారము ౨. స్థిరపఱుచుట, నిలపఱుచుట. ౩. ఆఘ్రుట, నిలుపుట. ౪. మ్రాన్చుచుట, కొయ్యఁబాఱుట ౫. మొండికెనము.

సంస్తంభించు. సం. స. శ్రీ. మ్రానుపడఁజేయు, కడఁకుంచునిలుపు.

తాగరభాగ్నిఁ గంధర, ఘట్టమునందు నిలుపుము (౬౮) వ. అనుటయు (౬౯) కా. శంభుండఁదికప్పునైకొని నగ్నోత్తరజాత్రులు సంస్తంభించు నిఃకంఠగోళమున.... కళోలమున్. (౭౧) భీమ. ౪-౬౮-౭౧.

సంస్తంభము. సం. వి. అ. అ. ౧. నిలుపఁబడినది. ౨. స్థిరపఱుపఁబడినది. ౩. స్థిరమైనది. ౪. నిశ్చలమైనది. ౫. కొయ్యఁబాఱినది. ౬. నిలపఱుపఁబడినది.

సంస్తంభము. సం. వి. అ. అ. ౧. శయ్యచిరుగొంగులపెట్టె. ౨. యాగము. ౩. వ్యాప్తి, ప్రచారము.

సంస్తవము. సం. వి. అ. అ. ౧. స్త్రీము. పొగడ్త ౨. పంచయము ౩. ఆనుకూల్యము. ౪. సామరస్యము.

సంస్తవప్రీతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. పరీతయమువల్లఁ గలిగి ప్రేమ.

సంస్తారము. సం. వి. అ. అ. ౧. పఱుచుట, విస్తరింపఁజేయుట ౨. శయ్య, కలత.

సంస్తావనుడు.' సం. వి. అ. అ. అ. ౨. నాగుగాస్త్రముచేయువాడు, వాగ్ధాటిగలవాడు

సంస్తావనుడు.' సం. వి. అ. అ. ౧. ఉద్ధాత, సామగానముచేయువాడు. ౨. బుద్ధికాడు.

సంస్థాపనము, పం.వి. ఆ. న. ఓ. సంతోషము;
ఉల్లాసము, శి. స్తోత్రము చేయుట.

సంస్కృతము, సం. వి. ఆ. పూ. డి. పాఠశాల
 ౨. కలసి గానము చేయుట. ౩. యజ్ఞమున సామ
 గానము చేసెడి యుత్తములు కూడ సంస్కృతము

సంస్కృతము. పం. విభా. (అ. ఆ. ఇ) ౧. విర
జిమ్మఁబడింది అ. పశవఁబడి ది.

సంస్కృతము, సం.విణ.(అ. ఆ. ఆ) ౧. పాఠశాల
బడి: ది, శుశింపవబడి: ది.

సీ. గీ. మనవిమలా, సంస్కృతిమగ రసంతరామ
 బంగళా నేనీ యున్నాను నీవు నాకిది కలిగి....
 పూర్వ. కా. వి. ౫-౪౩౩.

కలిగి స్మరింపఁబడినది. ౩. పాపముగలది.
 పాపముగలది. ౪. ఉత్తమముగలది.

న. వి. ఇ. స్త్రీ. పాఠ, ప్రథమ

గణపతి (ము) రామ. సం. స. శ్రీ. విజయపు, పాగడు.

గీ. సంతతిచి బహువృక్షపంచంగా నొక
కొండ జన్మింకొ పంపు కా. ౨-౧౨(౧).

३.... १. పుష్ప అభరణములు బాగానే ఉన్నాయి.
 २. వియ్యములు పుష్పములను వియ్యములు పుష్పములను
 ३. పుష్పములు వియ్యములు పుష్పములు వియ్యములు
 ४. పుష్పములు వియ్యములు పుష్పములు వియ్యములు

సంస్కృత్యము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) క్రింది
దగిరి.

నీ. పరివరణానామ సంస్కృతకవి కామకవి సత్య
ప్ర పంత్రితము. కవచవృత్తి. ౧-౧౫.

సంస్కృతము, 10. వి. ఆ. పుం. 0. సమా
హమ, గు భు, రాశి. అ. సాహిత్యము, ప్రా
ణము. 3. క్షుప్తి ర. ఇట్లు. ౫. స. స. ప
రము.

శంకర్, పం. వి. ఆ. శ్రీనివాసాచార్యులు, పద్మ. శ. స్థితి, అవ్య
3 ఆకాశి. గ. పది. వాచారము. బీవిగ గ

సాహిత్యచరిత్రము. ౬. సమాప్తి, ముగింపు. ౭. అ
త్యంత. ౮. వాచకము, వర్ణి. ౯. ప్రపంచవాచకము
ప్రళయము. ౧౦. సామ్యము, సోలి. ౧౧
ప్రాతీమికముల మొదటికావసరము, రాజ్యాధి-
౧౨. సామయోగములో వాచకము, అర్థాధి-
౧౩. వాచక. ౧౪. స్వప్రకాశము, కవి-
బును. ౧౫. ఆపరీక్ష్యము. ౧౬. శబదము. ము-

౧. పం. విధ. (అ.ప. అ) ౧. శంకుచి
 విధించుచి. ౨. (సమాసాంతము) శంకుచి
 విధించుచి. ౩. చచ్చికి చేయబడింది. ౪. పశ్చ
 మ్మైచి. ౫. స్థిరమైచి. ౬. పంచించి. ౭.
 సమాప్తమైచి, ముగిసింది. ౮. పశ్చమ్మైచి.
 పునరుపిచి.

పుస్తకం, సం. వి. (మ. త. మ.) చక్కగా
నింపుచువారు.

సంస్థానము.¹ పం. వి. ఆ. న. గి. సమాహము.
 ౧. పరమాణుసంయోగము, పరమాణు
 పులకము. ౨. ఆకృతి, అవయవసన్నివేశ
 విశేషము. ౩. పృథుపము. ౪. ఏకాత్మము. ౫.
 సామీప్యము. ౬. నివాసస్థలము. ౭. స్థితి, అవస్థ
 ౮. పులము, స్థితి. ౯. చతుష్పదము, తాళగీ
 తము. ౧౦. చతుష్పదము, తాళగీ
 తము. ౧౧. చతుష్పదము, తాళగీ
 తము. ౧౨. చతుష్పదము, తాళగీ
 తము. ౧౩. ఆకాశము. ౧౪. ప్రభుత్వవ్యవహారవిధాన
 మాణము. ౧౫. అంశము, భాగము. ౧౬. పాండి
 త్యము. శోధ.

సంస్థానము. సం. విదా. (అ. ఆ. ఆ)
సావరము.

సంస్థాపకము. పం. విద. (అ. ఆ. ఆ) స్థాపకము
చు ది, తీర్చునది, కూర్చునది.

సంస్థాపన, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. రి. నిర్దేశించుట
ఆ: పుట. ౨. కార్యపణిచునాథము.

సంస్థాపనము, పం. వి. ఆ. స. రి. స్థాపించుట.
 నిలకెట్టుట. ౨. నిర్వాహించుట, నిర్వహించుట.
 ౩. కలిపియుంచుట, ప్రోగు చేయుట. ౪. చక్క
 బలుచుట, హెచ్చుస్థితి లేవంత ఘోషించుట.
 ౫. విబంధనము, కాననము.

పరిస్థాపించు. సం. స. క్రి. క్రతిష్ఠించు (జీవతాదులను). స్థాపించు (మాట మొ.) నిలబెట్టు, స్థిరపఱుచు.

క. ఆన్యమయఁ దైససోమఁడు, సమయంబున నేమపేకు సంస్థాపించెన్, విమలసుధాశ్లోతిర్లింగము సోమేశ్వరుని గరళకంఠ భజింసున్.

భీమ. 3-౧౪౯.

మ. స్వమనిప్రాధి దృఢాయమామల సంస్థాపించు నెవ్వర నెద్ది మతం బప్పుడు....
ప్రభా. ౪-౬౨.

పరిస్థాపితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. ప్రోగు చేయబడినది. ౨. స్థాపింపఁబడినది. 3. నిరూపింపఁబడినది, నిగ్రహింపఁబడినది, నిలబెట్టఁబడినది.

పరిస్థితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. చక్కఁగా నున్నది.

మీ. శ్రద్ధాప్రథమములు సకలధర్మములు శ్రద్ధయ మధ్యంతసంస్థితము.

శివధర్మోత్తరము. ౧-౧౪౨.

౨. కలసియున్నది, కూడనున్నది. 3. దగ్గఱగా నున్నది, సామీప్యమున నున్నది. ౪. పోలియున్నది. ౫. ప్రోగుచేయఁబడినది. ౬. స్థిరపడినది. 7. ఒకదానిలో నుంచఁబడినది. ౮. స్థిరమైనది. ౯. మగిసిడి, పూర్తియైనది. ౧౦. చచ్చినది.

పరిస్థితము. సం. వి. అ. న. స్థితి, రూపము, ఆకారము.

పరిస్థితి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కూడనుండుట, కలసియుండుట, సహస్థితి. ౨. సామీప్యము. 3. వివాసము. ఉనికిపట్టు. ౪. రాశి, ప్రోగు. ౫. ఎడఁచెడఁకుండనండుట, అవిచ్ఛిత్తి, విరామము. లేకయుండుట. ౬. స్థితి, ఉనికి, తీవఃస్థితి. 7. ఆటఁకము, అడ్డంకి. ౮. చోఁపు. ౯. ప్రళయము, ప్రపంచనాశము. ౧౦. సమానస్థితియండుండుట. ౧౧. అధిష్ఠించుట.

సంస్థాపఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. నివాసి, కాపురముండువాఁడు ౨. పొనుగువాఁడు. 3. చారుఁడు, గూఢచారుఁడు.

సంస్పర్శ (ర్శి) సం. వి. అ. (ఈ). శ్రీ. కోంపర్శి (శ. ర.)

సంస్పర్శ (స) ము. సం. వి. అ. పుం. ౧. తాఁకుట, తగులుట.

ద్వి. భక్తుల పాదసంస్పర్శసంబునను వ్యక్తిగా నిర్మలత్వంబుఁ బొందుచును.

బసవపు. 3 P ౧౪౦.

౨. సంబంధము, సాఁకర్మము. 3. స్పర్శజ్ఞానము.

సంస్పృశింఁచు. = సంస్పృశించు. సం. స. క్రి. తాఁకు.

చ.... విరామకుంభికుంభాస్థాలనక్కరశం బగు. కరఁబున వాస్తోవృత్తి తన్న సంస్పృశించి గౌరవించి మన్మథుండు....
హర. 3-౫3.

సంస్పృశింఁచు. = స్పృశించు సం. స. క్రి. ౧. తాఁకు.

చ.... ఇదేమి ఖగేంద్ర యంచు శ్రీ, హృదయ హస్తపద్మమున నాతనిమస్తము సంస్పృశించి యా, గురిత హించి. ఉ. రా. ౨-2౮.

౨. చల్లు. 3. తాకించు ౪. పుక్కిలించు ౫. సందర్శించు.

సంస్పృష్టము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. చక్కఁగా స్పృశింపఁబడినది. ౨. మిశ్రముకలసి నది. 3. కలుషితమైనది.

సంస్థాలము. సం. వి. అ. పుం. ౧. గొట్టెపోతు, పొట్టెలు. ౨. మేఘము.

సంస్ఫుటము. సం. విణ. (అ. అ. అ) వికసించినది.

సంస్ఫేటము. సం. వి. అ. పుం. యుద్ధము.

సంస్ఫటము. సం. వి. అ. పుం. యుద్ధము.

సంస్కృతి. సం. వి. ఇ. తుం. యద్ధము.

సంస్కృతము. సం. వి. అ. వ. తక్కుగా
జైత్రీకెంచుకొనుట.

వ. తనవూర్వవర్తనమును దక్షిణమిత్తం
వై నతవూర్వవర్తనమును సంస్కృతసంబంధ
పరంపరావశంబున సమస్తమును గరతలాను
అంబుగా వాకలింపి.... కళా. ౫-౧౦.

సంస్కరించు. సం. ప. క్రి. తలచు.

పి. సంభ్రమోద్భవముల విశ్వాసపాత్రముల,
సౌవిధ్యముల స్థానస్కరించు.... కాశీ ౨-౧౪.

సంస్కారణము. సం. వి. అ. వ. శక్తించుట
(పశువులు మొ.)

సంస్కృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సంస్కరణము.

పంస (సా) వము. సం. వి. అ. తుం. ౧. ప్ర
మించుట, కాలుట. ౨. ప్రవాహము. ౩. బలివి
శేషము. ౪. బలిశేషము.

సంహతజాన్యపు. సం. వి. (ఉ) దగ్గఱగా నున్న
మోకాళ్లు గలవాడు, ముడిగాళ్లవాడు.

సంహతభ్రువు. సం. వి. (ఉ) ఒండొంటిం
గలిపిన కనుబొమలుగలవాడు, ముడిపడిన కను
బొమలు గలవాడు.

సంహతము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. దృఢ
మైన కీళ్లుగలది. ౨. కొట్టుబడినది. ౩. మూయఁ
బడినది. ౪. చేర్చబడినది. ౫. దగ్గఱగాఁగూడి
యున్నది, కలిసియున్నది, కలిసినది. ౬. చిక్
మర్కము గలది. ౭. దట్టమైనది. ౮. గంతుగా
మన్నది, ప్రోగుపడినది.

సంహతలము. సం. వి. అ. తుం. మ్రొక్కుటకు వ్రేళ్లు
చేచి జూపునచేయి. (క. ర) (సంఘతలము)

సంహతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. దృఢసంబంధము
౨. కూడిక, ఏకీభావము. ౩. దట్టమగుట, సాం
ద్ర్య. ౪. స్థావరము, లాభ. ౫. అనుబంధము.
౬. సమాహము, ప్రోగు.

పి.... ప్రవక్ష్యమా నక్షుద్ర, భల్లసంహతి మూర్ఖ
పాలు చేసె. చిత్రభా. ౭-౧౨౨

౩. బలము ౮. శరీరము. ౯. మిక్కిలి హింసం
చుట, తంపుట. ౧౦. గట్టిపడుట, వాచుట.
౧౧. జట్టుట, అతుకుట.

సంహననము. సం. వి. అ. వ. ౧. దట్టముగా
నుండుట, సాంద్రత. ౨. శరీరము. ౩. బలము.
౪. అవయవములు రాడి. ౫. చేంపుట. హన
నము. ౬. సమాదాయము, మొత్తము ౭. సంబం
ధము.

సంహననీయము. సం. వి. (అ. అ. అ) సాంద్ర
మైనది, ఘనమైనది.

సంహరణము. సం. వి. అ. వ. ౧. ప్రోగుచేయుట
౨. పట్టుకొనుట ౩. ముడుచుకొనుట, సంకుచిత
మగుట. ౪. అఘ్రుట, నిలుపుట. ౫. నశింపఁ
జేయుట, సంహరించుట ౬. వెనుదీయుట; మాను
కొనుట.

సంహరించు. సం. ప. క్రి. ౧. చేంపు.

వ.... ధరణి ధరించి పిరణ్యాక్షు సంహ
రించి.... మార్క. ౧-౧౧౬.

౨. దగ్గఱకుఁ దెచ్చు ౩. క్షుప్తముచేయు, సంకు
చితముచేయు. ౪. నిగ్రహించు, నిరోధించు.

ఉ. కోపము సంహింతు మునికుంజర....
భీమ ౨-౧౦౬.

౫. మగించు. ౬. పట్టుకొను, గ్రహించు. ౭. పె
ద్రతోవపట్టించు, అవసరిపఱచు.

సంహగ్త. సం. వి. (ఋ. శ్రీ. ఋ) నశింపఁ
జేయువాడు.

సంహరిణము. సం. వి. అ. వ. ౧. అనుకరణము.
౨. స్పర్శ. ౩. అనందము.

సంహగ్నము. సం. వి. అ. తుం. ౧. శోహంచము,
గగుర్పాటు. ౨. అనందము, సంతోషము ౩. స్పర్శ,
అనుకరణము. ౪. వాయువు. ౫. రాడి, సంఘ
ర్షణము, ఒరయిక. ౬. కామోదకము.

సంహితము. సం. వి. అ. పుం. సంహితము, వరక
భేదము, ఇరువదియొకదినములలో నొకటి.

సంహితకము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. సం
హరించునది, నశింపజేయునది. ౨. ముగించునది
౩. ముగించునది.

సంహితకుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) సంహర్త

సంహితము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ప్రాణ
చేయుట ౨. సంహారము, ముడుచుకొనుట.
౩. అస్త్రముల నుపసంహరించుట. ౪. ఆపుట.
౫. శాశము, ప్రళయము. ౬. ముగింపు, సమాప్తి

గీ. ఆఁసు! విప్లవిహారంబు లైన విషమవివిధ
నిక్షేపసంహారవృత్తులందు భ్రమణ మొందెడి
దీప్తుని బహుళకర్మములవశంబునఁ శాతని
బొందుచుండు. భార. కాంతి. ౫-౪౧౩.

కా. అపీరుండును బాదచారియు బ్రహ్మాండంబు
గంపింప గ్రోధావప్తంబున మరుత్తనయు
సంహారంబు గావింపఁగా—

చిత్రభారతము. ౭-౧౦౪

౭. గంపు, సమూహము. ౮. ఉచ్చారణవోషము,
పలుకుబడిలోనితప్ప ౯. అస్త్రముల నుపసంహ
రించుచుండ్రము. ౧౦. శేర్ప, నైపుణ్యము.
౧౧. నరకమునందలి యొక భాగము.

సంహరించు. సం. స. క్రి. వధించు.

క. సంహృతశివ నీభక్తికి, నంహోమతి వక్త్రలై న
నవ్వడ 'తేజోమం హంతవ్యా' యనుటను,
సంహరించుటయ పథము జనకులనైనన్.

శివతత్త్వ. ౨౭౯.

సంహిత. సం. వి. అ. క్రి. ౧. కూడిక, ఏకీభా
వము. ౨. సంకలము, కూర్పుట. ౩. శ్రమపద్ధతి
శేర్పణపఁబడినపద్ధతసమూహము. ౪. గర్భకాస్త్ర
సంగ్రహము, స్మృతి (ఉదా. ముసంహిత) ౫. మం
త్రిరూపమున (పుడోబద్ధమైన) శేదభాగము.

చ. పరమపదాప్తి హేతు వగుభారతసహితకౌస
కాదిభూసురివరు లింపుం గరగఁచోప్పనఁ
జెప్పెర.... భార. స్మృత. ౯౪.

వ. అమంకితకంతకుహరాఃర్థక వినిర్గళకృంహితా
పదక్రమాది శాశావిధావధానపరంపరాభంగ
గంగాప్రవాహవృత్తాహ....

శివధర్మ. ౧-౨౩.

౬. (వ్యాకృ) వర్ణముల యతిశయితసన్నిధి. అక్ష
రములను మిక్కిలికష్టముగా నుచ్చరించుట. ౭. పర
మాత్మ ౮. వేదకుల్యమైన గ్రంథము.

సంహితము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. సంధింపఁ
బడినది. కూర్పబడినది. ౨. అనుకూలమైనది.
సరిపడినది. ౩. సంబంధించినది. ౪. ప్రాణ
చేయబడినది. ౫. సంధానముచేయబడినది,
అమర్పబడినది. ౬. కలుగుఁట్లుచేయబడినది.
౭. స్థిరపలుప బడినది. ౮. సంకలితము.

సంహితా. సం. వి. ఇ. క్రి. కెక్కంగు ౭౭
చినపిలుపు.

సంహృతము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. దగ్ధముగా
శేర్పబడినది. ౨. సంహరింపఁజేయబడినది.
౩. వెనుకకుఁదీయబడినది. ౪. ఉపసంహరింపఁ
బడినది.

క. సంహృతనిష్కృతమహాహిల విగతక్లమఁడై
కురుఁడనియె నగుచుఁ గాకత్స్థునితో.
లైమి ౬-౧౫౦.

౪. సంఘముగాఁజేర్పబడినది. ౫. బలాత్కార
ముగాఁబట్టుకొనఁబడినది. ౬. నశింపఁజేయఁ
బడినది, చేంపబడినది.

సంహృతి. సం. వి. ఇ. క్రి. ౧. సంహారము,
ముడుచుకొనుట. ౨. సంహారము, చేంపుట.
౩. పట్టుకొనుట, బలాత్కారముగాఁబట్టుకొనుట.
౪. అడ్డగించుట ౫. సమూహము, గుంపు.

సంహృష్టము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. అం
దించినది. ౨. నిక్కబొడుచుకొనునది. ౩. పోడి
పడినది.

సంప్రీతిమము. (సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. విస్తృ
తడినవాడు, హిసపలుపబడినవాడు.

సకంటకము.¹ సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. ముండ్లు
గలది, కంటకసహితము. ౨. బాధకలిగించునది,
అపాయకరమైనది.

సకంటకము.² సం. వి. అ. త్తం. శైవలము, నాచు

సకంప (స) ము. సం. వి. (అ. అ. అ)

౧. కంపముతోఁగూడినది; వణకుగలది. ౨. వణకు-
నుది.

మ. ఘనగర్జన శక్తిలింగ లాక్రికలకాకర్ తెల్లజ
ల్లుల్ సకంపనకంపాలతిక్

వరాహ. ౧౦-౯౩.

సకటము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. దువ్వమైనది.

౨. నీచమైనది.

సకటుడు, సం. వి. (అ. అ. అ) మువ్వడు, చెడ్డవాడు

సకగము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. చేతులు

కలది. ౨. పన్నులుభరించునది. ౩. కుండము
కలది. ౪. కిరణములతో నిండినది.

సకరుణుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. దయ

తోఁగూడినవాడు. ౨. కోపిణుడు.

సకర్ణుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. చెవులు

గలవాడు. ౨. విసువాడు.

సకర్తృకము. సం. వి. (అ. అ. అ) కర్తృకలది.

సకశ్యకము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. ఏకా

ర్యమువైసెను చేయునది. ౨. (వ్యాక) కర్మకలది.

సకలము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. భాగము

తోఁగూడినది. ౨. సమస్తము, సంపూర్ణమైనది.

అ. వె. అర్చనీధికంపెనరయనెక్కుడు ధర్మనీధి
దానసకలవీధులును బ్రశస్తిభంగితేరు.

భార. కాంతి. ౨-౪౦౮.

౩. అన్నికళలతోఁగూడినది, (చంద్రలింబమువలె)

మ. అని సకల బ్రహ్మపార్థివంబు నేనీ....

భార. విరా. ౧-౨.

౪. మృదువును మందమునైన భస్మతోఁగూడినది

సకలము. సం. వి. అ. న. అంతయు, సర్వము.

సకలవర్ణము. సం. వి. (అ. అ. అ) క. ల.

యనెడి యక్షరములు గలది (పదము)

సకలహము. సం. వి. అ. అ. అ) కలహము

గలది. కలహాసలము.

సకళా (లా) తు వి. (తుకు, సకలాతి, సకలాతు)

సింహురపు రంగుబట్ట.

౨. ఉనినిబట్ట, కంబళి.

సీ. కటిసీమనెట్టదాల్ కానెలవైమందు సకలాతు
మునుగు దస్తాలమచ్చి. రంగా. ౩-౩౪.

౩. సాణపు. ౪. జరీ వ్రాతపని.

గీ. పసిడి సకలాతు ప్రాణిచ్చ పులగింద,
పెండరంబులు మొదలైన విరుదు లలర.

సానందో. ౩-౪౩.

సకల్పము. సం. వి. (అ. అ. అ) వేదవిహిత

కర్మలతోఁగూడినది.

సకల్పుడు. సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సకాకోలము. సం. వి. అ. పుం. ఇరువదియొక్క

సరకములలో నొకటి.

సకామము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. ప్రేమతోఁ

గూడినది. ౨. భోగములం దాసక్తిగలది.

సకాముడు. సం. వి. అ. పుం. నెఱవేరిన కోరి

కలుగలవాడు, తృప్తుడు.

సకారము. సం. వి. చుట్టుకైనది, శక్తిమంత

మైనది.

సకాలము. సం. వి. (అ. అ. అ) యుక్తకాల

మందైనది.

సకాశము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. కనఁబడు

నది. దృశ్యమైనది. ౨. దగ్గఱమన్నది. సం. వి.

అ. త్తం. ౧. సామీప్యము.

క. త్రిపుదిర కామిరడ్డను, హిరమణమణిసమిద్ధకృత
నీధనలో, నీరాభిషేకజలధా, రారమ్యస
కాళనీధరామ మహాకా ! శివధర్మ. ౪-౧.

వ. ఏమ గాననంబునకు జని మనిజనసకాకం
బున నుభివై యుండెద....
భార. కాంతి. ౧-౪౩.

అ. ఒద్ద.

సకి. (సం. సభ.) వి. చెలికత్తె, ఆడుది.

సకిన. వి. ౧. కృత్రిమపక్షి.

చం. చిలిపిపిండి వ్రాతనును చెందివన్నియ
మేలుకట్టునన్, జనచక పర్వగ్రావ్యులు చం
పకముల్ సవిలేంట్లు మూతిముట్టకనకంపు
గంపు మొగడల్ గవి రాఁ చెలిమత్తియంపు
బల్, సకినల మూడలన్ గిలగిల ప్నగు
మోహనశయ్య నున్నెడన్. (శ. ర.)
వను. ౬-౩౪.

అ. కీచుకీచుమను ధ్వని.

గీ. ఈగ వ్రాలిన నందంద యెలుగు
లాసగు, నట్టి సకినలమంచము లాదిగాగ.
(శ. ర.) స్వా. మను. ౬.

౩. కీచుర్నిల్ల.

పీ..... వెలపు లేర్పడుచున్న మొలకచప్పుల
చెన్ను బంగారు సకినలధంగి పెఱయ.
విక్రమా. ౩-౪౯.

౪. బామ్మ.

లే. గీ. సంజ వెదచల్లుచెంగావి సాలుపులను,
నుర్తగజగామినులతడి యొత్తిరపుడు, చాలఁ
కాపెట్టె నా పూర్వచంద్రవదన, బాబాచేపిస
బాకునా సకినవోలే (శ. ర.) భాను. ౪. ఆ

సకినంపులులుగు, వి. సకినము చెప్పెడి పక్షి
వికేషము (మా పైడికంటి)

సకినము. (సం. కుకనము) ౧. కుభమాచక నిమి
త్తము. అ. కుభాకుభమాచకవాక్కు.

సకినలమంచము. వి. కీచుకీచు మని మోగెను
మంచము; రవమంచము.

సకియ. (సం. సభ.) చెలికత్తియ.

కం. సకియఁ గను మొలఁగి మధుకర, చిరురసికా
రామవాటిఁ జేస ప్రమాణం, బకధాటికుక
ఘోటినిక రాటికనము మును నివ్వెర పలువక్
వను. ౩-౧౦౩.

పీ. సకియ నీ క్షిప్త సరివచ్చె ననికదా మించి
కాలియ, మద్దించుటెల్ల. రాధికా. ౪-౫౪.
అ. ఆడుది.

కం. సకియ మగపాడి కొలుకెన్నిక గాఁ బగనుతి
నదంచి నినుఁ జెలఁగఁ జిక్కిక యెంచున
ట్లొనర్పితి.... అచ్చయ. కాం.

సకిలించు. అ. శ్రీ. హేషించు, (గుజ్జము) ధ్వని
చేయు.

సకిలింత. వి. గుజ్జము చేయుధ్వని, హేష.

సకుడు. వి. (సం. సభ) చెలికాడు, మిత్రుడు

సకుక్షి. సం. విణ. (ఇ) సగర్భుడు; తోఁబట్టెవు

సకు (లము) లి. సం. వి. అ. శ్రం. ఒకఁడమగు
చేప.

సకులుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. గొప్ప
కుటుంబమునకు సంబంధించినవాడు, గొప్ప
కుటుంబమునకు బుట్టినవాడు. ౨. ఏకకుటుంబ
మునకు సంబంధించినవాడు. ౩. కుటుంబముతో
గూడ నున్నవాడు, కుటుంబహితుడు. సం.
వి. అ. శ్రం. క్షాతి, దాయాదుడు.

సకుల్యము. సం. విణ. అ. ఆ. అ) సకాతీయము
సదృశము.

సకుల్యుడు. సం. వి. అ. శ్రం. ౧. సహృద
కుటుంబమువారిలో నొకఁడు, ఏకకుటుంబము
గానివాడు. ౨. దూరస్థక్షాతి, బాలకారము
మొదలు తొమ్మిదవరకునునుండు మండలి క్షాతి
౩. దూరబంధువు.

సకృత్తు. అశ్వ. (సకృత్ అనెడి యవ్యయమునకు
సమాసపూర్వపదముగాఁ బ్రయోగముండ
కన్పును. పక్ష్యముగాఁ గూడ వ్యవహరమున
వాడుకకలదు.) ౧. ఒకమాటు, ఏకవారము.

ఎ. గీ సుండుకావ్యుడయినను దగఁగ,
సకృదుపస్పర్శము చేసి బాగుమూర్తియై
జన్మించు.... భార. ఆను ౨-౬౬.

౨. మొదటిపద్యాయము, ముందుగా. ౩. తన
దము, వెంటనే. ౪. సర్వదా ౫. కూడ, కలసి.

సకృత్ప్రబంధము. సం. వి. ఆ. పు. కా.

సకృత్ప్రసూత(రిక). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. ఒక
విడ్డను గలిపి స్త్రీ. ఒకమాటు ప్రసవించినది.
౨. తొలియొకటి యావినయావు.

సకృత్ఫల. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కదలి, ఆరణిచెట్టు.

సకృదాకృతము. సం. వి. ఆ. న. ఒక్కతర్యా
యము చెల్లించినది. (వడ్డి)

సకృద్దతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఎప్పుడో ఒకప్పుడే
జరుగునది, మిక్కిలియలుచుగా జరుగుట.

సకృద్గర్భ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. కేసరము, కంచేర
గాడిద. ౨. ఒకమాటు గర్భముదాల్చిన స్త్రీ.

సకృత్సన్నియి. సం. వి. న. పు. ఆరుచుగా
స్నానము చేయువాడు.

సకృద్విభాతము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ఒక్క
పద్యాయము మాత్రమే గోచరించినది.

సకృతపరాము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) దీము,
భిన్నము.

సకృతత్రపుడు. సం. వి. ఆ. పు. మోసగాడు.

సక్తత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సంసారమునఁ దిగులు
పడి యున్నస్థితి,

క. నీ, ముక్తత బొంగని దీవిని, సక్తతగా నీవు
గమట సాలదె తెలుపన్.

భార. కాంతి. ౬-౨౧౧.

మక్తత.

సక్తము. సం. వి. ఆ. ఆంటుకొనునది.

మ. మూర్ఖులబొంబన్ వెనకై మేఘయుగళి
స్థోల్లసదై కాచలతై హయనకేలియోయన....

భార. ఆను. ౧-౨౩౬.

౨. అసక్తిగలది, ప్రేమించినది. ౩. తనలు
కొన్నది, లగ్నమైనది, స్థిరమైనది. ౪. సంబంధం
చినది. ౫. క్రద్ధగలది. ౬. అడ్డగింపఁబడినది.

సక్తమూర్తుడు. సం. వి. ఆ. పు. కష్టముగా
మూత్రము విడుచువాడు.

సక్తవైరుడు. సం. వి. ఆ. పు. ౧. కలహ
శీలుడు. ౨. స్థిరమైన విరోధము కలవాడు.

సక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. సంబంధము. ౨. కూడిక,
కలయిక. ౩. అసక్తి. ౪. అనుబంధము.

సక్తుకము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. సక్తువు ౨. ఒక
విధమైన విషము.

సక్తుఫల (లి). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కమి, జమ్మి

సక్తులము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) కేరిండివో
నిండినది.

సక్తువు. సం. వి. ఉ. పు. కేచి పెడిన యవ
ధాన్యపుసిండి, కేరిండి. ౪౦. నానాలిసక్తు
విచ్చెద, నీవునుమనిఁ దృప్తఁ జేయుమిదని....
భార. అశ్వ. ౪-౨౨౫.

సక్తి. సం. వి. ఇ. న. ౧. తొడ, ఊరువు(ఇవి
యీయర్థమున బహువ్రీహిసమాసోత్తరపద
మగునపుడును, ఉత్తరపూర్వయ్యగళియలమును
ఉపమానవాచకమునకును బర మైనపుడును ఆకా
రాంత మగును. ఉదా. మృగసక్తము ఫలకసక్తము
మొ) ౨. శకటావయవవిశేషము. ౩. తొడ
యెముక. ౪. అస్తి, ఎముక.

సక్రియము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) చూడకై నది,
చలించునది.

సక్షణము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) విక్రంతిగా
నుండుట.

పఖ. సం. వి. ఇ. పుం. (ఇది తత్పునవసమాస
మం దుత్తరపద మైత్రు ద కారాంత మగును.
ఉదా. కృష్ణః ఖండు మే.) మిత్రుఁడు, చెలికాఁడు
చం. కలఁదియెఱుంగఁజెప్పవలకుల్ వలంకంగనుఁ
గారువాకన్ బలుగుడనంబునంబలుకఁబా
డియెనీసఖి నంచు.... భార. ఆది. ౫-౨౦౩.

సహాయుఁడు, ప్రియుఁడు.

పఖ. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గ. గ. చెలికత్తె.

క. చనిత సఖ్యులువఁ గలివనమున కరిగెన్.

రాధికా. ౨-౭౮

పీ. అంగజన్మరతాప మాటను సఖిమఖిపూర్వ
చుద్రోదయంబున నెకాని. రాధికా. ౩-౧౨౬

౨. ప్రియురాలు. ౩. బంధుగురాలు.

కం. తమ సూర్యార్కసఖిరకొనెమికి వెనుఁ
బడుచుఁ గీచకుం దాసతితోన్.

భార. విరా. ౨-౬౦.

పఖుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. చెలికాఁడు, మిత్రుఁడు.

సహాయుఁడు, ప్రియుఁడు.

పీ. నా మోహశాంకుని నా నీలవర్ణుని నా విటో
త్తంసుని నాదుసఖుని. రాధికా. ౨-౭౨.

సఖ్యము. సం. వి. ఆ. న. గ. చెలిమి, స్నేహము

వ. అని పలికి సఖ్యులు చేసి చనియె.

భార. కాంతి. ౨-౩౪౩.

వ. నీతోడ బద్ధసఖ్యులుఁ జేసెద.

భార. ఆది. ౭-౫౪.

కం. సూపాధ్యక్షుఁడుగలిగె నాపురుషునితోడ
సఖ్యమగుంట్లుగ ... భార. విరా. ౧-౭౯.

౨. సమాసధర్మము, సామ్యము, పోలిక.

పఖుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. మిత్రుఁడు, చెలికాఁడు.

సగంధుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) గ. మహా
సః కలవాఁడు ౨. గర్వము కలవాఁడు. ౩. చుట్ట
తీము కలవాఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. బంధువు,
జ్ఞాతి.

సగటు. వి. (సం. కళకమ్. చ త. కడమ్. క-

చకడా. మహా. ఛకడా) చదరంగమునందలి కళ
టము (బండి)

పీ. ద్యూతకళటంబు సగటనఁ దోచు నభివ.
ఆం. భా. ౪-౧౦౨.

గీ. మంచిది సగటునై నిద మృత్తి కావలున్న
దీ చదరంగ మిట్లుండ నిమ్మ.

కువల. ౪-౧౦౨.

౨. సరాసరి, సామాన్యము.

పీ. సగటు నాఁగిన సరాసరి యంగ సామాన్య
మెసఁగు. ఆ. భా. ౩-౨౪.

సగఁబుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) సేవలతో
గూడినవాఁడు, ప్రమథగణములతోఁ గూడిన
వాఁడు.

కం. ద్రోణుఁడకామసగఁబుఁడనై నను వశంబై.
సం. వి. ఆ. పుం. శివుఁడు, (ప్ర)మథగణముల
తోఁ గూడినవాఁడు)

సగతు. వి. గ. గుఱ్ఱపుపల్లముమీఁద కెంపులు

చిగుళ్లు పచ్చలు ఆహును రవలు పూవులు
నుగా సంకరించి యేర్పడిచిన బంగారుతీగ మోడి
పని.

పీ. ఉదిరి బంగరువాఁడ హవనిపూపని హక్క
సగతుల పహంబట్టు మొగలిపల్లము.

చంద్రాంగ. ౨-౬౯.

వ. అవిరళ శిలయిలిలనీశలతావితానంబులు మర
కరి కుగి వి. ద నిచయంబులగు సగతులపగిరి
బాపట్టు ౬-౨౨౪.

౨. రికాబుల కాధారమైన త్రాడు. (ఈశబ్దము
బహువచనాంతముగ నే ప్రయోగములందుఁ గాన.
వచ్చుచున్నది.

వ. ఘనగర్జల్ పలికిం త్రాకరిలకల్ తెల్ల
జల్లుల్ సకం, పవనంపాలికిల్ పసిండిసగ
తుల్ మామోద్రవాపలు గా, హఃరశ్మిం
బుల వాగ్రాడు వదగం ధ్వాన్యప్రవర్ణేనమై
తెరం దజ్జలదంబు కైరఁ దెగయున్ భాగా
విహారంబులన్. వరాహ. ౧౦-౯౩.

చ. సగతులు వట్టి పెంటఁ బఁచారకు లేగి
హయంబు మించిపో, జగతి ఖరాగ్రము
లగ్నదమి జాడ యెఱుంగక వాటివేగముం దగి
లేద నంయే వెన్నెమ సహాగతి కొట్టుఁ బోవు
నబ్బటు ల్పగలిగి కంకుకొండు తుట్టిఁబా
లును నిచ్చిన తప్పురాశ్యమున్.

బహు. ౧-౮౧.

సగపాలు. వి. (సగము + పాలు - (వృత్తియందు
మువర్గకావము)

౧. అర్థభాగము, అఱుపాఱు.

చ. ఆ, ద్వుఁజాలఁ మంచి మాకుఁ బ్రతుకం బొన
ఁపడదఁ దేజమున్ బలంబును సగపాలు
వెట్టి ననుఁ బొందఁగఁ జేయుఁడు మీర లంద
ఱున్.

భార. కర్ణ. ౧-౨౭౭.

సీ. ఈ సీరజాతాక్షి మేనిలో సగపాలు గణఁతంప
మగపాలుగాఁగ నున్నది.

హర. ౩-౨౫.

వ. తపోవిశేషంబునం బర్వతాశ్మజ నీదేహం
బున సగపాలు గొనియె.

భీమ. ౫-౫౨

దీనికి సగఁబాలు అనురూపముగూడఁ గానం
బడియెడి.

ఉ. చంద్రగంధనెన్నుమర చంకుగులొ సగఁ
బాలు బాలముద్దంబలిమాపు లంగజానియాపు
లలోపల మేల్తొరంబులు.

వి.జ. ౧-౧౮౯.

చ. తమ సగఁబాలు గోలుపడి దానిన యిప్పుడు
గోరువీకిన్, సముచితవృత్తి నిచ్చి తమసా
మున సంతప మంది యున్ని యుక్తము.

భార. ఉద్యో. ౧-౧౯.

సగమాట దేవర. వి. అర్థవాకీశ్వరుఁడు ద్వి.

సగమాటదేవర చక్రంచి చూడ జగవంశకోట్ట
కీశ్వరుఁ డెట్టులయ్యె పండివాచ. ౬౦౫.

సగము. = సవము, సాము. వి. (సం. సామి)

అర్థభాగము, అఱు.

ఉ.... ఆ, ఖండలుఁ దున్నగద్రియ సగంబున
నుండెనుహనుభావుఁ డీ.తిం దొకమర్త్యుఁ
డేయదుదాత్తత నెమ్మియిఁ గొల్పువాఁ
డొక.

భార. విరా. ౧-౮౫.

ద్వి. చక్రందనంబున రెండుసగముల గూర్చి
ముక్కంటి తనలొంటి మూర్తిగైకొనెన్.
పండిత. వాచ. ౨౨౦.

ద్వి. సగము కొసల్యకు సగములోఁ బుచ్చి, సగము
నుమిత్ర కాసగములో సగము.

రం. రా. బాలకాం. ౧౮-౨౨.

ఉ. కా, దేనిఁ దపంబులోని సగ మిచ్చెద మాకు
తపోభిమానమున్.

హర. ౪-౨౫.

గీ. సగము గొఱికినయాకుమ సఖులు పిలువ, సగ
మొసఁగు మత్తరము.

మమ. ౩-౬౬.

వ. మృగాంకుమండలంబు సగము కబళించిర
గామూహభూమికల చందంబున నందంద
తిరుగు బొల్లి మోరభల్లూకంబులును.

పారి. ౨-౮౭.

గీ. మర్త్యులొకంబువారి ప్రమాదసంఖ్యఁ
జొందునూనుండు గడపెను వక్రియంట న
గము నిద్రయును సగము జాగరంబు వా
విభావరి వేగుబోకాటువెలు.

హర. ౭-౧౩౯.

క. తనమేని రెండుసగములు వనితాపురుషులఁగ.

జేసి స్నాయంభువుడక, మనువును శత
రూపాహ్మయ మనుపత్నియుఁగా నొనర్చె
మహిమోజ్జ్వలుండై.

హరి. పూర్వ. ౧-౫౫.

గీ. ఖచరేంద్రుఁడగియిగి మింట గ్రహరాజా
తనసగ మింటవెలుగు, మంథగిఁ గాంచి
పలికె నమ్మనుజపతికి.

మమ. ౫-౪౬.

కా.... నవస్సర్వక్రియాకేళిచే, వాదిన గాధిమా
జచే సగము నేయంబట్ట మిన్నేలు ప్రాసాద
స్సచ్చమకులకైతవమునం జాలంగ నొప్పుం
బున్.

శృ. నై. ౨-౪౧.

సగమగు. అ. క్రి. కృశించు. (సగము + అగు)

క. మృగవల్లభ యాకటిచే, సగ మైతిని నీకుఁ
గైకననుగా నమ్మం దగదె కనుగొన నీపా
లగుఁగధనకుఁ దానగింపు మాచేనీకన్.

వేం. పంచరం. ౧-౫౨౫.

పి. గి. సగమనాత్మికోదయనవాసభావములు
సగమబాలియమ్మ. వి. అర్థచంద్రిబాలము

ద్వి. పెనువిండ్లు సగమబాలిల్లి యమ్మలను,
ఘనము లొకత్తులు కడిది తిత్తులను.

అ. మ. క. గ. ఆ ౨౨౨. పు. ౧. పం.

సగరుడు, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) విమమతోఁ
గూడినవాడు.

సగరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సూర్యపంశపు
రాజులలో నొకఁడు, సగరచక్రవర్తి.

సగరేయి. వి. (సగమ + రేయి) అర్ధరాత్రము,
నడురేయి (పా)

సగర్భుఁ (సగర్భ) డు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సోద
రుఁడు, తోఁబుట్టువు, ౨. సద్యకుఁడు.

సగిన, వి. రూ. సకిన.

సగిలించు. ఆ. క్రి. రూ. సకిలించు.

సగిలించె. వి. రూ. సకిలించె.

సగుటు. వి. సరాసరి.

సగుణము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. గుణములతోఁ
గూడి-ది. ౨. మంచగుణములు గలది. ౩. ప్ర
పంచ సంబంధ మైది. ౪. వాఁతోఁ గూడి-ది.
(విల్లు) ౫. ఒకప్రసాదాదికావ్యగుణములు
గలది. (కావ్యము)

సగోత్రుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. సమాన
గోత్రము గలవాడు ౨. ఏక కుటుంబములోని
వాడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. జ్ఞాతి, దాయా
దుడు. ౨. దూతజ్ఞాతి.

సగోష్ఠి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. సామాచర్యము.

సగౌరవము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) గౌరవ
ముతో గూడినది.

సగ్గౌ. వి. (సం. పృగాః) సక్కు.

క. సగ్గావియఁ బుణ్యస్థి సంభాషణము దరకుఁ
లెనినవలనం తేసి వివేకజ్ఞునది, కాసమ్మన
నెల్ల సీల్లి కాననభూమిన్. వి. పు. ౪-౩౪౧-

సగ్గినముగ్గిరలు. వి. బ. ఉద్వగడుపు, ఉక్కిరి
విక్కిరియగు.

ఉ. సిగ్గునకు గ కావికలు చిత్త సమున్నతి పేగు
వార్తకు గగ్గులకాదు శంకలకు గవ్వవి.
యెగ్గుకుఁబట్టు దల్మకున్ సగ్గిసముగ్గి. ర్
నిలపువైరణకు గననీని యెల్లితో శ్లగ్గున
యానకుం బతికి నయ్యె యశేష్టమాప్రసంగ
మల్. (క. ర.) (పా) కవిక ర. ఆ.

సగ్గు. ప్రస్థ, అ. క్రి. ౧. తగ్గు, అడఁగు, క్రుంగు

ఉ. వెళ్లు మైక శంకరువివర్గముఁ దాలించి
యాపథింబున్ మ్రొక్కుచు సగ్గుచుం బడుచు
మూలుచు నీల్గుచు మాలఁబోవుచున్.
సమీర. ౨-౨౦.

వి. చార్లము.

ద్వి. బెగ్గులింపుచు నిట్లు వీరస్సనేక సగ్గుచునున్న
వైసకల వైయములు. విరూపర్య. ౪-౩౦.

సగ్గువియ్యము. వి. ఒకవిధ మైకవృత్తిచావ్యము.

సగ్గు. సగ్గు. వి. గమనతే గాదులందగుతేగము, సగ్గుము.

మత్తకోకిల. గట్టుకుఁకురి నెచ్చెజల్.... అగ్రికన్ని
యఁ జేరఁగా. సంకసంబునఁ బోయి రియ్యెడ
సగ్గున్ వటుకేషితోన్. వీర. ౨-౨౪౪,

సగ్గెడ. వి. ౧. చెంబు. (క. సగ్గె)

ద్వి. ఒకపుగా మంగళ నొనరించెట్టి, చిటుక
వల్లియతాళ్లునే సగ్గెనను, రాసింపఁ జెప్పిచా
రిముల కాసీర, పాణియు వా చక్రపాణియుఁ
గూడి. అ. మ. క. ౧౮. ౫౦పు. ౨౨. పం.

౨. త్రాగుటకై నీరుపోయె తోలుపాత్ర.
ద్వి. వలనొప్పుఁ దప్పించి వాడు నిర్వృణు.
జలములు గ్రోలెడిసగ్గెన నించి, యున్నంత
నీరువట్టడవ విప్రభాదు.
నవనాథ ౨. ఆ. ౧౯౧పు. ౫. పం.

సర్వ. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సహజోజ్జవా, బంతి
కుసుమ.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) అ (న) ఉలి
పడింది, భయపడింది. ౨. పిటికపడింది.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. న. గ. గౌరవించుట,
సత్కరించుట ౨. ఉపచరించుట ౩. తోడ్పడుట

సచ్చాయోగము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. మిశ్రుడు. మైత్రీ.

సచ్చాయోగము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఇంద్రనిభార్య.
(మా. కవి)

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. బొమ్మ
లచే నలంకరింపబడింది. ౨. రంగులుత్రాయ
బడింది.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) శ్రీ. పుష్కరము,
స్వభావముచేగాని వ్యాధిచేగాని తడికన్నలు
గలవాడు, అడుగుకన్నలుగలవాడు.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లయొమ్మెత్త.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. శ్రీ. గ. సహాయుడు,
తోడు, బాసట, ౨. మంత్రి, (కావ్య) ౩. శృం
గారానాయకుడు దోడ్పడువాడు. (శృంగార
నాయకుడు సచిత్రము నలుగురు-పీతవాగ్దేవుడు,
కటాక్షుడు, చేటుడు, విమానముడు, ర. మిశ్రుడు

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) (శ్రీ)
౧. జ్ఞానము గలవాడు, ౨. ప్రాణము గలవాడు.
౩. విజ్ఞానము గలవాడు. ౪. గ్రహణశక్తి కల
వాడు. ౫. చైతన్యము గలవాడు.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (న) గ. బుద్ధిమంతుడు
౨. సుఖముభావ్యమధవజ్ఞానము గలవాడు.
౩. ఏకాభిప్రాయము గలవాడు. ౪. (అలం)
సహృదయుడు, రసగ్రహణపారిగుడు.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) వస్త్రము
ధరించినవాడు.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) చేష్టతో
గూడినది.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. శ్రీ. మామిడిచెట్టు.

సచ్చాయోగము. వి. చిల్లర రాక్కమప్ప (క. ర)

ఉ. అల్లనియప్పగారి శ్రీ పు డాకలి గాదొకొ
యింటికేమియున్ జల్లర వెచ్చసచ్చముల
జీరలు నంపవు. వై. జ. ౩-౧౦౨.

సీ. చేనేత విశ్వసించినవారి వెచ్చసచ్చముల
గీర్చులును వైశాఖింద. శం. పంచకం.
౧. ౩-౬౩.

సీ. వెచ్చసచ్చములకు వెచ్చ గానింపదు కద
పటివానికి వదుగులేదు. శివధర్మా. ౫-౧౦౨.

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ)
మంచినదక గలది.

కం సీ. సచ్చాయోగము ఫలమేయిట్టిచ్చట నీయొనికి
ధార నేమనెయ్యన్. భార. ద్రోణ. ౧-౪౦.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. న. గ. మంచినదవడి,
యొక్కప్రవర్తనము. ౨. మంచినారి చరిత్రము.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. శ్రీ. పసుపు.

సచ్చాయోగము. సం. వి. అ. శ్రీ. పుష్కరము
జ్ఞానము కానందమును-౧. పరబ్రహ్మము.

ద్వి. సచ్చాయోగము భాస్వరమూర్తియేని నిచ్చ మై
నొలుకుల నేల వనించె?

మండితా. వాచ. శ్రీ. ౬౧౬

౨. సచ్చాయోగమునందన్యరూపము ౩. విష్ణువు.

సచ్చాయోగము. అ. శ్రీ. చమ్రయొక్క రూపాంతరము

సచ్చాయోగము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. శిష్యు
లతో గూడినవాడు.

౩. సీ. సచ్చాయోగమునందు నిచ్చులునేగి యిద్దెట్లు
నభిరుద్ధులైనాన మంచించు. మను ౧-౫౪
వి. అ. శ్రీ. (సత్ + ఛాయోగము) మంచినప్పుడు.

సీ. గడఁదోనునీకలై క్రితించు సచ్చాకు వింత
కునంత చింతితు రొక్క. ము. ౧-౧౩.

సచ్చిద్రము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. కంధ
ములు కలది ౨. దోమములు కలది.

సచ్చిలము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మంచి
స్వభావము గలది.

సచ్చిలము. సం. వి. ఆ. న. ౧. మంచి స్వభా
వము. ౨. మంచినది.

సచ్చాదుడు. సం.వి. ఆ. శ్రు. సదాచారము
గలకూడుడు.

సజంబాలము. సం. విణ. బురదతోఁ గూడింది,
ముడికి యైంది.

సజ్జ. సం.వి.ఇ. శ్రీ. పదిమంది చేరి యొకటిగా
ఘటించుట, బంధింపు.

సజరము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మనుష్యులు
మున్నగు ప్రాణులతోఁ గూడినది.

సజనము. సం. వి. ఆ. శ్రు. సగోక్రుడు,
బంధువు.

సజలము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. నీటితోఁ
గూడినది. ౨. తడిసినది. ౩. లేమి గలది.

సజాతము. సం.విణ.(అ.ఆ.అ) కలిసి పుట్టింది.

సజాతి. సం. విణ. (ఇ) ౧. ఒకజాతిసంబంధ
మైనది. ఒకతెగకు సఁబంధించినది, ఒకవిధ
మైనది. ౨. సమాన మైనది, పోలినది.

సజాతి. సం. వి. ఇ. శ్రు. సమానజాతిగల శ్రీ
పురుషులకుఁ బుట్టిక పుట్టెడు.

సజాతుడు. సం. వి. ఆ. శ్రు. సోదరుడు.

సజాత్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. సోదర్యము.
౨. బంధుత్వము.

సజావు. హిం. విణ. సుప్త మైనది, క్రమ మైనది

సజావుడు. సం. విణ. (ఁ) ౧. ప్రేమ గలవాఁడు
ఆపత్తి గలవాఁడు ౨. వేదతోఁ గూడినవాఁడు
సం. వి. ఁ. శ్రు. మిశ్రుఁడు, చెలికాఁడు.

సజ్జ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. వస్త్రాదిభారము,
అలంకరణము. ౨. పక్షాహము ౩. కవచము

సజ్జ వి. (సం. కయ్యా; క.పద) = సజ్జ ౧. పాశువు
ఉ.... ఎవ్వరిం, బజ్జకు జేరనిక తుభావము
లోపల దాత్రులఁబుగా, సజ్జకు జేయుండె
స్వపంచుడు సాంద్రయోగ వేదక.
పి. కళం. ౨-౧౬౩.

క. వేసాల బోతు ర మ్మి, పూసజ్జకు బ్రాహ్మ
వోయెఁ బులియుట చేతున్. హగ. ౩-౧౩౩

సీ. మిక్కుటంబుగ మేనియుక్కచే గమనివ
వింపూపుసజ్జల కరణి చూచి.
రాజకే. ౩-౧౪౬.

౨. వాసగృహము.

ఉ. మజ్జన భోజనాదులకు మాత్ర కయించుటకున్
వసూముల సజ్జనగహ మొక్కటి విరా
రము చేసి యొకప్పు వారి పెన్ పు నొక ని
యిచ్చుట బ్రసన్నత నిల్పి లింగమన్ భవా
పజ్జలరాకకుంభవాని భక్తి భజంపఁగఁబోవు
నంతటన్. కాక ర-౪౬.

౩. ఉప్పుగ, కిగ్గహము.

ఉ. వేమక నిట్లగణ్యుని విభ్రమధ్య యగేం
ద్రకన్య రాఁ బాదవంచి నిల్పి, తమక్షితి
పాలపురి తురంగధిక, మాదుపులక్ మా
రముల మచ్చుల సజ్జగోత్రులఁబులన్.
మమ. ౬-౬౪.

ర. బుట్ట.

కం. అనుటయు రఁదియై మిను, తనవట్టుకు
ప్రేమ సజ్జ దంతపు బరణిక్. ము. ౧-౬౪.

సీ. కృత్రిమగుణముల గేహులు నేహుఁబుఁరహ
దోషంబుల సజ్జబోజ్జ. తగ్గదిలేహ. ౨-౩౪.

ద్వి. విల్వకరము లెత్తిపీఠి సద్భక్తి, నజ్జు
బాటిల్లు భుజంబుగాఁ గోసి, పజ్జెనిండఁగఁ
బెట్టి చాకిరిపిరికి.

పండితా పురాత. ౭౨౩ పుట. ౩౩౫.

౫. కపలింగము మంచెడిబుట్ట (లేక బరణి)

తం. అని దివి కపలింగము దయాతిశయంబున
కావరిచ్చిన. కాళ. ౪.౦౦.

పజ్జె. వి. సం. ౪౬౧) ధాన్యవిశేషము, గంటె

ము. పెనరుంగాయకు మెత్తకన్నులకునై పేటాడు
మన్ గొట్టెలన్ నుసలంజూచుచు దోసచేర్
చెఱుకుచాల్ నుగ్గాడుచున్ సజ్జగోయ నుమా
లింపుచు నేనరా పెగపి కాళ్యావంక కీర్తించి
కై యడంపంబదరంపునం పంగ నాహ
యాళరజ్యేళన్ రాజవాహన. ౨-౬౫.

౩. బి.గ కజేయు నిదగిరసజే మజ్జపాలిక్షచే నెద్ద
రాగయును యవయు. మాంస ౪-౧౨౭.

త.... మాపుమాపున మేపు సజీవణంపు మేపున
....పుటపుటనై కొదమొట్టువగుంపు.
అము. ౪-౩౫.

పజ్జక. సం.వి.అ. శ్రీ. పదకెల్లు, వాసగృహము.

పజ్జకట్టు. విణ. ఆయతము.

పజ్జకము. విణ. (౪. సజ్జక = క్రొత్తది, లేచిది)
(సం. పజ్జకట్టు ప్రా. సజ్జకట్టు) మనోజ్ఞము,
క్రొత్తది.

పి. జడగొత్తుకొను నచ్చపుసజ్జకములైన విర
వాడులకు వింతవింతు లగుచు.

ఉ. హరి. ౧-౧౫౧.

పంక. గుణో ప్రాయోలిక. సజ్జకం లైన యం
దంబు నొందింపజే. పారి. ౩-౩౪.

త. సజ్జకత్తర మూమొగ్గలును. శృ.నై. ౧-౯౫.

పజ్జికాయ. వి. కపలింగ ముంచెడి కాయవంటి
బరణి.

పి. కపలింగ పు మెఱుంగు జవగల్లుగొలుసుల సజ్జె
కాయ మెఱుంగు చోళింపఁజుండు. ౫-౬౦.

గజేనకోల. వి. (సజ్జె + కోల) (౪. సజ్జె + కోల)
చెత్తము

ఎ. గి. అలుకచే నుండ బుగ్గులు నలిమి తిట్టి
తోదలు వడిపెట్టి కోదండ మదరఁ గట్టి పెట్టు
తెగఁబెట్టఁ బట్టించు రేపుమాపుగొట్టు తె
ట్టుగ సజ్జె + కోల దెగను. మాంస. ౩-౧౪౦.

సజ్జెనము. సం. వి. అ. స. కట్టుట, బంధించుట.

౨. వస్త్రాదిధారణము, అలంకరించుట, ౩. నిద్ద
మగుట, సన్నాహము. కవచాదిధారణము,
౪. కావలి. ౫. పుట్టము, పదవలరేపు.

సజ్జెనుడు. సం. వి. అ. పుం. మంచునవచ్చుడు

సజ్జెము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. నిద్దమైది

౨. వస్త్రాదికము ధరించునది. ౩. మస్తీలు
చేయఁబడినది. ౪. కవచము మున్నగువానిని
ధరించునది, సన్నపుము. ౫. సంభృతము, నిండి
నది. ౬. నిభృతము, నిశ్చలమైనది. ౭. కోట
మున్నగు వానిచే రక్షింపఁబడినది.

సజ్జెరసము. వి. ధూపద్రవ్యవిశేషము (౪. ర)

సజ్జెలింగము. = ఇలువేల్పు.

పి. శుండు కేవల మార్కండేయమునివాగు
సజ్జెలింగ ముంగ కాసనుండు.

కాశి. ౧-౫౪.

సజ్జెలు. వి. బి. ధాన్యవిశేషము, గంటెలు. (౪.
సజ్జె. తు. సజ్జెగ)

ద్వి. చణకమల్ గోధుమల్ సజ్జెలు లంకలును
యవలును పెన మిం ములును.

ప్రభులింగ. ౪. ఆ. ౧౪౧ పు. ౨౪ సం.

తం. సనగలు గోధుమల్ పెనలు సజ్జెలు లంకలు
కొట్టినట్లు వడ్డును.... బి. ప్రభులింగ ౫-౪౭.

సహకారము. వి. సజ్జకవృక్షమున నెత్తెడియొప్పు.
(౪. ర.)

సజ్జరము. వి. (సం. సామజాగారము, త. చర్చా) రిమ్) ఏమగులకాల, గజకాల.

సీ. సజ్జర మంగమ సామజాగార మా
అం. భా. ౨-౧౫.

గీ. అస్తమదముల యురభూతాద్రు లనగ,మిఱు
దంతులఁ దనదు సజ్జరముఁకు రావుగా యను
భీతి నై రావకంబు, వెలుకనైయుండె నప్పఁగి
దరమె పొగడ. శ్రీరంగ. ౧౦-౫౯.

సజ్జరము. విణ. సజ్జరము ౧. మనోజ్ఞము, క్రొత్త.

తే.గీ. విఱుకప్రాయంపునాటి సజ్జరపుచోయ.
తొలుపమర్త యకాలంపువిలసనమునఁ దరు
లులకు అమరుసుసరభే త్తను నీమందు
సోకినపుడు. శ్రీదా. ౧-౮౦.

౨. సిద్ధము.

మ. విఱుకప్రంపుటఁటికప్పురపుఁదిప్పర్ గప్పి
యొప్పొగు జాగలగొజొంగు నీరు
సజ్జరపుకేళాకూలికిన్ దిగి. వసు. ౧-౧౩౯.

సజ్జరము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. మస్తీలు
చేయఁబడినది. ౨. అలంకరింపఁబడినది. ౩. స
న్నాహము చేయఁబడినది. సిద్ధమైనది. ౪. కవ
చము ధరించినది.

సజ్జరగణము. సం. వి. అ. న ౧. అలంకృతము
చేయుట ౨. సిద్ధము చేయుట ౩. కవచములు
తొడుగుట.

సజ్జరము. సం. విణ. (అ.అ.అ) సజ్జరము.

సజ్జరము. సం. విణ. (అ.అ.అ) సజ్జరము.

సజ్జ. వి (క. సజ్జ.) ౧. సన్నాహము ౨. కూర్పు

సీ. హస్తీలముల మేడయవల కెంపులసజ్జ కడమ
కట్టగ నుడుగిర యొసంగి, కువల. ౪-౨౦౫

సజ్జము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. అనైతా
టితోఁ గూడినది. ౨. ఎక్కుపెట్టఁబడిన వారి
కలది.

సీ. శంఖచక్రాంగిరచారుభూదండముల సజ్జ
కోదండములు వెలుంగ. రాధామా ౪-౨౬.

సజ్జోత్పన్న. సం. వి. అ. శ్రీ. వెన్నెలరేణు.

సట. (సం. కరమ్. క. సట. త. చటమ్) గ్రా
ర్యము, బాధ (మా. సటలంబెట్టు)

౨. అసత్యము, అబద్ధపుమాటలు, పమలు మొదల

సీ. సటహులిక్కి నా నసత్య మధవ.
అం. భా. ౧-౧౧౯.

చ. సట లిఁక మానసోరి హృ సరఁగయ్యుండటె
యంచు.... పార్. ౩-౩౨.

౩. కపటము, మోసము.

చ. వెటికలు దీసి యిచ్చకము నేర్చి ప్రపంగము
దీసి యప్పటప్పటికి మఱించి మాటలకు బం
దివెట్టి సటర్ ఘటించి ముచ్చట లెటి గింది
బాస సమాజంబుగ నందఱు కన్నీరుపుల్లై
విటులఁ గలంచి తీయఁదగువిత్తము లాక్షమ
వారకాంతకున్. విప్ర. ౪-౨౩.

క. సటలు దడవటలు నటనలు మటుమాయలు
బాటువగలమాటల వింతర్, గుటిలకయఁ
దెలిసి పాటుఁడు విటవిద్యకు చిరుమ చేకి
వికవిక నగుచున్. ప్రబం ౧-౬౧౪

అ. వె. ద్రోహబుద్ధివైన దొంగటికమానైన
సటలవైన సాహసమునైన సంపదభిక్షుచేత
సాధించి ధనమును బడుగు కిచ్చి బాగుచును
జేను. తేజ. ౩-౧౩౬.

తే. గీ. వారిచొక్కలు వెక్కులు వారివగలు
వారవన్నెలు చిన్నెలు వారిపటలు వారి
హరువులు మురువులు వారికళలు వారివల
పులు సొలుపులు వకమె పొగడ.

ఉ. రా. ౬-౧౬౬.

ర. మాయ, కపటపుఁబనులు.

తే. జడసముత్పాసా వగుటకు జలధి సాక్షి
నామకఁడ వగుటకు బలికృణుఁడు సాక్షి
మందమతి వెంట నది మఱపొందిక గాన,
సరవిఁచేక్కోర దపమె నీసటులు కృష్ణ.
జై. భా. ౧-౧౨౬.

క. పలపు సట, కావులా నహి, యల సత్యము
సున్న తలఁపు లభచ్చాయల్, తలఁ దడవి
బాస చేసిక, జలజాక్షులఁ మృగాదు సారంగ
ధరా! సారంగ ౨-౮.

౫. కొండెము.

సీ. చాడికాఁ దనువాఁడు. సటలెల్ల బోధించే
సండుకొరులపై నలుగఁదగదు.
నీతి. సీ. క. ౪౬.

సట. స. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. యోగులజట, సేద
కట్టివచ్చెల్లు, ౨. (సింహము మున్నగువాని) శేస
రము, స్త్రీలు.

చ. ఆనిన విని జరాసంఘుడు సూరసముత్యా
టఁకుసేతికుంజరవైరియొం శోభె గడు సలిగ
భార సభా ౧-౧౯౪.

౩. ఏడుపంది ముల్లు ౪. క. ౫. కిఖ, బట్టు.

సటము. స. వి. ఆ. న. సట.

సటము. వి. (మా. సట) అసత్యము, మాయ.
(౧. చటమ్)

సీ. సటముగా నీక బాసటము వెట్టుకటాకి.
సాం. ౧-౨౦౫.

సటలంబెట్టు. (పటల్ + పట్టు) స. శ్రీ. బాధ
పెట్టు, పీడించు.

క. ఇటులఁ దమి హెచ్చి మారుఁడు, సటలం
బెట్టుగ నొచ్చి సడి నటు నిటుఁ జెందుటకు
జలసొచ్చి రతిసంఘటనార్థము మిగుల వేగు
కాలమునందున్ హంస. ౩-౧౫౬.

సటలమొకము. మి. వి. సింహము, శేస.

చ. దంతావరౌవధులం దిలకించి వేసట గొనక
సటలమొకంబులు గమకం బగు తమకంబుల
పైకి జుమికి. ప్రబం. ౧-౧౮౬.

సటలు. వి. బి. ౧. కపటము ౨. బాధలు.

చ. కనుగవఁ బాఁడ జూడెదపు గాని మనం
బునఁ జూడ వుట్టలం, దనిపెను గాని భావ

మునఁ దన్ను వొకప్పుడు నీప్రవీణరత్న వేళు
పడ వింక నీపటలు బచ్చెన చేతలు చాలు
జాలు. నరసభూ ౨-౧౪, హంస ౩-౧౫౬-

సటవట. వి. (క. సటివటి) కపటము.

చ. కిటుకుఁదనంబులున్ కపటకృత్య మసత్యత
మాట పల్కులున్, గుటిలము కూచిమార
ములు గుచ్చిశమల్ దౌరీత్ర చూపులున్ నట
వట వందనంబులును బాగులబాగులు పెంచి
చూడ నీయటవటమల్ ధృతి జలజాక్షు
లకున్ సహజప్రవర్తనల్.

బి. ప్రభులింగ. ౨-౯౩-

సటాంకము. స. వి. ఆ. శ్రం. సింహము.

సటి. స. వి. ఇ. ఈ శ్రీ. కన్యాయము |

సటిక. స. వి. ఆ. శ్రీ. కన్యాయము | (మా. సటి)

సటికము. స. వి. ఆ. న. వ్యాఖ్యానముతోఁ
గూడినది.

సట్టకము. స. వి. ఆ. న. ప్రాకృతభాషా
సందేహి యొకయుపరూపక భేదము (ఉచా.
కర్నూపమంజరి)

సట్టన. వి. అవ్యక్త్యరగు, వెంటనే (అమకరణము)
దిగ్గవలె.

ద్వి. సిట్టితాళమువట్టు శివదేవి, నీవు సట్టన న్ను
త్యంబు సరసం బెఱింగి. బసవత్తు.
౩. శ్రుట ౧౪౧౨

సట్ర. వి. సదకు ఊతపదము. (మా. సడ.)

ద్వి. సడసట్ర సలిఁట్రసరిగ్నుగట్ర, వెడకియొ
గానక మది విచారించి.

బస. పురా ౫౮ పు. ౨౬. పం.

సట్ట. స. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పికజాతిపక్షి ౨. వాది
విశేషము.

సతి. స. వి. ఈ శ్రీ. మా. సటి. |

భద్ర. వి. దట్ట మగు నాటు వరుస, రసి.

క్తి. నారటం తనగను మీలు వాప్యంతురా,
వలి రసి యన సడయనగఁ దగ్నిరంధర
పంక్తి దనరుచుండు.... అం. భా. ౨-౩౫.

భద్రకుడకలు. వి. బి. భక్త్యవిశేషము.

మ. విడిమడకలు సడకుడకలు- గూర్చాపిక
లాదిగాఁగల భక్త్యంబులు. హంస. ౧-౧౦౫

భద్రగరము. వి. (క. సడగర) సంభ్రమము,
ఉత్సాహము,

ఉ. ఏనఁగు..... ఇప్పు డెత్తికొనుఁ దండలమం
దపుముట్టువాకిన్, దానపు లిచ్చినన్ సడగ
రిం బపు డెమ్మొగి రీరుడెన్తఁగాన్.

కుమా. సం. ౧౧-౫౭౬.

ద్వి. వ్రాఁగఁ దిగిచితి రేల బింకంబు, సడగరం
బులు వట్టి చాగుబకలు గొడుగులు పడగలు
తడఁబడుటయున.

బస. శ్రురా. ౧౮౦. పు ౨. పం.

భద్రపు. స. శ్రీ. అపహాసము. (క. ర)

వీ.... సామాజికులు రమసామ్యు లెల్ల

శీ. నొసఁగులుగ వైవ సడపును నొప్పుమీఁకె
రిక్తికినుతుండు మానూసరూఢి వెఱసి.

ప్రభా. ర. ఆ ౧౦౧.

(అచ్చుపరిహాస నడుపును నవి యొప్పుది)

భద్రలింను. స. శ్రీ. (✓ సడలు ౧. విప్య; సడ
లతేము, వదల్చు

తే.గీ....అవిక సడలింప దిలకించి రమణుండు....
దళా. ౩-౭౬.

తే.గీ. నీవి సడలించి బడలించి నెలఁత నపుడు,
కీ రకు లనలంచె రాక్షసవిభుండు.

ఉ. రా. ర-౨౧౭.

వీ. పడైత సడలింను పర్యంకమును దాళ కకుల
గొప్పట్టి నిట్టట్టు డెనఁగు...

కుక ౧-౧౭౦.

వ. వాగ సడలించి పగతుపై నిగిడి.

౨. వినుచు, తీయు ము. ర-౧౧౭.

సీ. మఁనుఁ గామక్రొమవలూభముల కిచ్చి-
సడలింతు రస్వయాచారసరశి

భీమ. ౫-౧౭౩.

సీ. వీరమ్మ సడలించి విరుముసడలించి దాగు.
వారును గొంది నీగువారు.

లక్ష్మీవి. ౧-౭౮.

చ. పలుచనిదంతపుండకుపానుకల స్వకలిచి-
కుంచితాంఘ్రుల వలిపంపుఁజేరిమానిగొక
యంచుక యెత్తి చిత్త మింపలరఁగ నొక్క
యందమున నంనుఁ దగ వైనియె నిన్విభుండు.
కుక. ౧-౨౮౧.

తే. కాస్తుభాదివిభూషణోన్మరము నెల్ల నొయ్య
నొయ్యన సడలించి యొన్నయంతి. పా. ౨-౭

ర. తెఱచు, తీయు.

వ.... గృహంబుచకుం జని పంతుంబు సడలించి
యచ్చంచలాక్షిం గానక. ఆము. ౬-౧౦౭.

క. రలుపు సడలింపు మనఁగొను గుఱామును
మాంత్రికుఁడు మాపెట్టిచోఁ దలకఁడి
వ్యాపారి మనశ్చలము పో వీఁపు నఱచి
సంభ్రమ మొదవన్ హంస. ౩-౧౦౫.

౫. ఉడగొట్టు, పోగొట్టు.

క. ఉడుపుం శ్రోఁడ హింసను, సడలింపును.
నేను బ్రహ్మచర్యములను, క్కడఁగింను
లాభుఁడిద్రుతి, నడవొడలేకుండ నూన్యతాస్తే
యమునన్. ప్రబోధచం. ౧-౫౬.

చం చిక్కులు సడలించి మేలుపనిఁగూర్చుఁగ
నేర్పురు. కీలా. ఆ. ౨-౭౧.

౬. తప్పించు.

క. అంతటదగ్గజిహ్వాతే,దాంతసరస్వతి మనంబు.
సడలింమఁచుఁ బ్రాణాంతవ్యవసాయంబిది.
యింతులకుం గాక నీకు నెన్నిక యగునే.

ప్రబోధతం. ౫-౧౩.

2. తొలగించు.

చ. అనిలజాఁడా ప్రదోషనమముంబున కాత్రవ
క్రిమిమండలం, బయిలపత్తిరస్కరిణి యాకు
గతిన్ సడలించి కప్పడెన్.

చంపురా. ౬-౨౪.

౩. కలఁచు, చలి, పడఁజేయు

రౌడ వడిఁగిస్సిమగుఁచు కయవంతములు
కుంతములు, సడలింప మునిజనస్సాంతములు
కాంతములు. రాఘ. ౨-౬.

౪. తీసివేయు.

క మలయానిలసంగతిఁజూ, శలలిక లఁకురజాల
బాహ్యువశునై యలయిక సడలింపిన సా,
మృలకై వడిఁ బాండుపత్రములు వెం
చుఁటన్. పారి. 3-౪౭.

సడలింపు. వి. సడలింపుట. ($\sqrt{\text{సడలింపు}}$)

సీ. కాగిల్లసడలింపుగాని మైవెనకువల్ కళకళలు
టకుఁగాని బలుచెడఁపలు. ప్రబం. ౧-౬౭౨.

ఉ. మారునిమాయపంపు దివమానము మేల్
సడలింపుకాఁటి బాదుల కుస్తరింపు.

(ఇది చీకటిగుంపుకన్యనము) ఉష్మివి. ౪.

సడలు. = పడిలు, పల్లు, అ. క్రి. (సంక్షధ, క.
సడలు) ౧. పాటు, స్థలము.

సీ. మలుఁగువెట్టకడెంద మెటిగించుకై వడి గొ
బ్బుఁబయ్యెద కొఁగుసడల. విక్ర. ౧-౧౧౨

చ. అతికులవేణి యొక్కతె ముఠారిగనుఁగొని
ప్రమాపాటుమై, నెలకొననున్నచో సడలు
నీవిక వేఁజెమరంటి నిర్వు. పారి. 3-౧౬.

౨. దిగిచెడు, వదులగు.

గీ. తరణి మెలుఁగారు గానదధ్వజమాఁగాంచి,
కలఁగిపరుచిడు చిలువపగ్గములు సడలిపఱచు
చాయమలసారథి పట్టలేమిఁ దక్తరించుచు
కున్నది తరణిరథము.

దశా. ౧-౧౮౭.

సీ.... కనుఁగవఁబారలు గప్పెకొలేదొ చూకె
మనపొలిక సడలికన్ బొమ్మవ్రాల.

దశా. ౨-౧౩౯.

3. తగ్గు, క్షీణించు.

గీ. మిగులవేఁకనితొడవులమెచ్చుసడల, గర్భ
సంపదనోప్ప రక్కమలములు.

విక్ర ౧-౧౬౬.

చ. వసువు చకోర యాచకుల వాంఛలు దీఁగ
నిచ్చిచెల్లినన్ విరువును దాఁగ సప్తపృథివీ
ధరసీమనంగదాల్చిపెం, పు సడలి రాత్రి
పుష్పిణిఁ గనుచుద్వతిఁగూడి విశుద్ధివజ్రవం, బు
సలుపఁ బిల్చిమాంబుపకెఁ బోయెనంగ విధుం
దుఁగుంకిన్. వరాహ. ౪-౧౬౭.

క. నెలవెడలియు నెటి సడలియు. పలుముడిగియు
నిదురపెడియు నంటలెడనియున్, గలమా
లదఁగియు. బటిపెన్, బులి, కిరి, కరి నున్నదున్న
మొదలగు మెకముల్. మను. ౪-౩౬.

౪. చెడు, పోవు.

గీ. పెంపెకల నిట్టియెడ నీవుసాంపు సడలి, నుండు
విలుదంట గొంటరికంటలకును, దిన్నదనుట
విన్నవై ఖిన్నవగును, చేక్క దొవలంగ వేటికి
వెలదిమిన్న. ఇందు. 3-౭.

౫. గలిత మగు, రాలు.

వ. శేరింబులు వీసరవోవ మకరంజంబు చిందఁ
బారలు విలుగం బుప్పొడి సడలన్.

మన. ౬-౧౩.

౬. పోవు, నశించు.

ద్వి. చంక బొక్కనమును సడలి యున్నయది,
శంకింప కొంటెట్లు సరియించెదయ్యె.

బస. పురా. ౬౨ పు. ౨౮ పం.

మ. సాగనెలుల్ సంపఁగిమా నెనిగ్గు సడలఁగాఁ
లైపయి స్తువ్వి నేర్పున గంధామాఁకంబు
వెట్టె నొకయంభోబాక్షి భూజానికెన్.

వసు. ౫-౭౯.

౭. చలింపు కడలు.

మ. 4దశన్ భావనకు పశ్చిమంబున వయస్సా
పూటకూటింటికన్, గురువం బోదయి లెక్క
యచ్చి కడు వాణిక్కార మిప్పట్టునన్.

క్రీడా ౧-౧౫౫

వీ. నిమ్నాష్టరక్షితిని సమంబుగాఁ జేసి,
జన్మలమీఁ దెత్త సదలదయ్యె.

కుక. ౨-౧౨.

శ్రీశ్రీ. విడుచు, త్యజించు.

శ్రిరదగతిగద. సదలఁ దొకయింతయును కాంతి
యను దాంతియును, కద కదగనీడు మఖ
కాంతియును జ్ఞాంతియును. నీతారా. 3-౧౧౧

వీ. పాయసాన్నబుల బ్రాహ్మణోత్తముల సం,
తృప్తులఁ గావించి భృత్యవర్గ, సహితుఁడై
మాంబు సదలక పారణచేసిన స్వప్రతేకిలు
పుణ్యఫలము వచింతు. వరాహ. ౮-౧౧.

త. చింతితి నమఁకుఁ దాఁగ, జంతం గైకేయిఁ
జూచి సదలం దగదే యింతట నభిషేకనిదా,
ఘంతావగ్రహము నీ దురాగ్రహ మింతి.
చంతూరా. ౪-౫౪.

జడలుకొను. అ. శ్రీ. తొలఁగు, పోవు (మా.
సదలుకొలుపు)

జడలుకొలుపు. స. శ్రీ. సదలుకొనఁ జేయు,
పోగొట్టు.

తే. అఘ మొకింత యొకర్చిన నది యొకపుడు,
గాలములు గొట్టు నాటి దుఃఖములు దెచ్చు.
తెనుగఁ జేసిన తలయేరు మొదలుగాఁగఁ
గలుగు తెచ్చకులకేదన సదలు కొలుపు.

మార్గ. ౨-౮౭.

సదలుచు. స. శ్రీ. మా. సదల్చు.

సదలువడు. అ. శ్రీ. (సదలు + వడు) = సదలు

వ. సదలువదని కడింది.

అచ్చ. రా. బాల.

సదలువ (వ) అచు. స. శ్రీ. సదలఁజేయు.

ఎ. గీ. అనేకవదన సదసంచార భేదంబు సదలు
వడివి భారతీదేవి నీ జిహ్వఁ బాడుకొనియె.

వరసభూ ౧-౧౫౫

సదల్చు. = సదలించు. స. శ్రీ. సదలఁజేయు,
వదులుచేయు,

ఉ. అమ్మనీ, కాంతు నవజ్ఞఁ దెట్టె విగఁగట్టుల
నెల్ల సదల్చు. కుక. ౧-3౯౧.

ఎ. గీ. అదర దెతుగైవ విడువజర సదల్చి
కుప్పె నిచ్చిన సవిరంపు గొప్ప పెట్టె.

హంస. ౧-౨౧౬.

చ. జలకము. లాదఁగోరి బుగుసాపని చీర
సదల్చి సంచుగా, పలికె జవంగ నీడు నును
బల్కు విఁబడఁ దల్పుఁ దీయఁగా, వెలువడి
వచ్చితన్ వలపు నెల్లువదొట్టఁ గ నంపె నా
యకుం, గులుకుమిటాఁగిచ్చిచవగుబ్బల గొఁ
గిబఁ జేప్పి పల్కినన్. హంస. ౨-౬౪.

తే. అటుల నంతఃపురంబున కఠిని కభుఁడు,
కొలుపు సింగారము సదల్చి కొంతట నుడి.
గంపుఁ గుంభస్తమల జలకంబుఁబట్టుదమచు.

సారంగ. ౨-౧౯౧.

వ. అప్పదంతు అప్పద్యాలయజలవిహారదోహ
లంబునఁ జొగుపుత్తడినలువలు సదల్చి.
పావదలు చాల్చి శృంగంబులు గైకొని
యొయ్యనొయ్య నొయ్యారంబు మించ దిక్కి
యపుడు. చంద్రికా. ౪-౬౦.

౨. తెలుచు.

ఎ. గీ. పావములఁ గిట్టంగిట్టిని పలుకు పెట్టుఁ
గుచ్చుటదాని జేపట్టకొలయమర కెడ్డిరియ
రాలినాకెట ప్రేమ నిలచి, వాకిలి సదల్చు.
మమఁచు విల్వంగ నపుడు. హంస. 3-౯౦.

సదవ, వి. మార్గము

నీ....మార్గంబు తెనుఁగుత్రోవ దాని తెన్ను సరవి.
చమక సదవ చొప్పబాద దొంగయనంగఁ.
బొలుచుచుండు అం. భా. ౨-౮.

నడక. = నలక (నం. కలకా) వి. కడ్డి.

క. మేలికదానిసడకల, పోలిక గల యిరుగు
పొరుగుపొలములతో నా, పోలికబాలిక.
కుక. ౨-౪౬౦.

సడి. వి. నిండ, దూలు, అపవాద.

వీ. అబడి యవసడి యగడారు దూలు దూరుది
సంకు సడిలోయి నోరెరియ్య అపవాద
సంబంధియలగుచుండు. ఆం. భా. ౧-౧౧౫

వీ. కవలయంబు దినంబు గూల్చునాడిక బంగు,
తేవ మామెదిగాఁ జేయనిసడి. వసు. ౧-౧౦౩.

మ. కడు రేబ్రాయపుబూరచన్నగవ శృంగా
రంబు బోనాడి యీ, కడుపున్ నేనును
బోయి మ్రోల నిలువం గన్నయ్య కాపట్ట
మెం, చడ విన్నయ్యలు విశ్వసింపురుర యే
సంబంధమున్ లేని యీ, సడి నావంటిలతాం
గికిన్ విధి ఘటించన్ జెల్లునే యక్కటా.

ఉ. రా. ౧-౧౦౫.

౨. జోడ.

౩. అప్పుడు గోత్రవిఘాతక, కుప్పరియుతుండై
భక్తిగ్ని గూలివనింపెన్, ముప్పిరికినియెడి
వగ సడి, చప్పుడు గాకుండఁ బ్రాధికాశోణ
మునన్. వరాహ. ౩-౬౦.

సడింపులు. వి. బ. ఎసటిపోతలు, ఆహారతండు
లములు.

వీ. ఆహారతండులూహ్యము లెసటిపోత లన
సడింపు లనంగ నలరుచుండు.

ఆం. భా. ౨-౨౫౪.

ఎ. గీ. బ్రహ్మచారి భుజంబుమాత్రకు సడింపుఁ
బ్రాలు.... ఆము. ౬-౩౧.

సడికియ, వి. కుక్కమెడకుఁ గట్టుతాడు.

గీ. తగునసడికియ యనఁగను శృంగరరజ్జు.
ఆం. భా. ౨-౨౩౦.

ద్వి. సడికలు డుయ్యెడు సారమేయములు.
బస. పురా. ౧౩౯ పు. ౧౧ పం.

సడికుడక. వి. భక్త్యవిశేషము. హంస. ౧౮(శ.ర.)
(సడకుడక అని అచ్చుప్రతి ౧-౧౦౫)

సడికె. వి. సడికియ.

ద్వి. భాగ. ౫. స్కంధ (శ. ర)

సడిగొట్టు. ఆ. క్రి. నిండగలిగింపే

ద్వి. మాడుగూరకు సడిగొట్టక యడిగి.
హరిశ్చ. ఉత్త. ౧౬౩౬.

సడిలు. సడలు. ఆ. క్రి. (శ. సడిలు) తగ్గు.

క. వీపముఁగఁజేకటియెను, గోపముడుగ కాంలి
గుణముఁ గోల్కొమ్మ శ్రీయనా, బోపోద్భట
మగు వేసవి సడిలదోచెఁ గారుకాలము
దగ్గరై. పాండురంగ. ౪-౧౬.

సడిల్లు. స. క్రి. బాటజేయు (✓ సడిలు)
(శ. సడిలిచ)

మ. కనకపుర చేరుసోయగము గల్గిఁముతైపు
నొత్తతొట్టిలూ, ననివి యనర్థరత్నముల
నొప్పున గుప్తులు మ్రోలవేలఁగట్టివ వెఱఁ
గంది జెప్పలు సడిల్లకతారక యోగమార్గ.
దిర్బరగులల్లఁ గన్గొనఁగ సాగిరి కవ్వలనన్య
చిత్తిరై. కాశి. ౪-౧౨.

సడిసన్న. వి. నిండవలగిన, కీర్తికెక్కిన.

సడిసన్న అనఁగా సడిచినన యని భారతప్రయో
గములవలన నేర్పడుచున్నది. అయినను పరబం
ధముగా నిట నీయఁబడి నది.

సడిసన్నవాడు. భార. విరా. ౩. సడిసన్న
యేడైతి విరా.

ఆ. సడిసన్నయాప్తయోధులు కాం. ౨- (శ.ర)

చ. అనుడు నతఁడు హంసడిభకాశుమతంబున
రాజనూయమున్, బసపతి నేయ బూని భుజ
సారమునన్ సడిసన్నరాజులన్, భవములు
చోలఁ దం దని పదంపడి చేవర యొన్న
చోటికిన్, ననుఁ బనివంపె నిన్ను యజనం
బున మున్నిడి చేయువాడుగాన్. ఉ. హరి. ౪-౧౫౧.

ద్వి. సడిసన్నశివభక్తి సాభాగ్యమహిమ లాదఁ
గూడునే వెండియొందుమాన్మన.

బసవపు. 3. పుట. ౧౪౩.

వ. మొదలనుండియు సకలకళల సడిసన్నచదురు
ల్రోదించి బెంగినిది గాఁబోలుఁ గాలిపెండె
రంబు నొక్కటి గలిగియున్నది.

ప్రభా. 3-౮౬.

సీ. త్రైలోక్యజనమై తనయశర్యాణికి జనుండు
నా సడిసన్నవాఁడు. కు. సం. ౭-౬౫.
త. అని సడిసన్నయేదైత బృహన్నలకుం గా
దంబుజాననా. భార. విరా. ౪-౧౫.
గీ. అతని యాశ్రయం దెల్ల నధికుఁ డాఁగఁ
జకురుఁ డంధన్యుఁ డన సడిసన్నవాఁడ.

వాసిష్ఠ. ౧-౪౦

త. గురుఁడును భీష్ముఁడుం జనిఁ గొంచెపు
మూఁకలతోడ నేను సం. గరవిజయంబు
గోరి భుజగర్వమున సడిసన్న పాండుభూ,
వరసుతవర్ణముం దొడరువాఁ డన కామది
నిశ్చయింపే లె, వ్యూఁ గొని యింత నీ
వెఱుంగవా నినుఁ గన్గనిఁ గాదె నమ్మితిన్.
భార. కర్ణ. ౧-౨౪౬.

నడుగు. వి. ౧. శ్రోత్రి.

సీ.... సదుగునా వశ్రోత్రి యదరచుండు.

ఆం. భా. ౧-౧౧౮.

అ. జటిప్రదేశమంజలి కీలు.

క. బాణం, దడుంగిడఁ దొడఁగకు కాత్రపు
లడుగులు సదుగులును వదలి యడుగవనిఁ
బడన్. భాగ. ౧౦ స్కం. పూ. ౨౯౮

సద్ద. వి. (సం. శ్రద్ధా. క. సద్ద. ప్రా. సద్ధా))
౧. శ్రద్ధ, ఆసక్తి.

గీ. వార లివ్వలికతయును వలను మీఱఁ దెలుపనే
యని సద్దతోఁ బలుకుటయును.

నీలా. ౧-౧౧౬.

సీ. నిను మేచ్చు లీకీతి విని సద్దసేయరు మించి
నీకుణ మాక్రమించఁగలరు.

తేనకటాచలమా. ౪-౧౩౦

అ. ఆదరము.

ద్వి. వడ్డింపఁ దపసియు వడి నారగింప, సద్దలు
చేయుచుఁ జప్పరింపంగ,

బస. పురా. ౧౫౭ పు. ౧౩ పం.

3. లక్ష్యము, గణులి.

ఎ. గీ. మఱియుఁ దల కొకమాటఁగా మానినాధ
తారు మన సద్దసేయక నిపసి నిజమృగంబు
లెట్లు వారును గవ దొఱంగి, కలఁగనిమృని
కాపోదకంబు విడిచె. చంద్రభా. 3-౧౯.

ఉ. శంకరశుక్ల్యుఁ డైనకరజన్మనిఁ జూడక
యేగుచుండఁ ద, తృంకజగ్గ్యువై గిడుక
పర్వఁగునారకుఁ డొర వీడు ని.శృంకతఁ
బోవుచుండె నను సద్ద యొనర్చక యంచు
నుగ్రుండై, కింకరుచేత రాఁ బనిచి గీమృతితో
నిటుఁ బల్కె నత్తటిన్. చెన్నబ. ౧-౨౬.

ఉ. చిత్తము పాపయో చిదిమి కెట్టికైవడి
నున్ననిమ్మఁ దా, సద్ద యొనర్చ కవ్వలఁ
చికాచమువంటి గరానుఁ గూడె నీయడ్డఁడు
కుక. ౧-౪౩౮.

సద్ద. వి. (సం. స్పృహ) ద్వేషము.

ద్వి. చాకిరి నిం లేల సద్దలు జనులఁ, తేకొన కడి
చెడుఁ జేరంగనీక.

బస. పురా. ౮౨. పు. ౧౯. పం.

సద్ద. వి. (సం. జడఁ జడుఁడు, అల్పుఁడు.

ద్వి. పోషలదేవుతో సామేకుతోడ, సద్దలనైక
మూర్ తచ్చింప సరియ.

బస. పు. ౬. ౮౬౦. పం.

సద్దకుఁడు. వి. (సం. వడ్డకః ప్రా. సద్ద) తోడి
యల్లుఁడు.

సద్దసేయు, (సద్ద+చేయు) స. శ్రీ. ౧. సరకు
సేయు, లెక్కసేయు.

తే. ఇందు ర మ్మని నీలువఁ గాళింపి యతన్ని
మత్తుఁ డని సద్దసేయక మసలుటయును.

భాగ. ౧౦. స్కం. ఉత్త. ౪౯౯.

క. ఈరణి జానుభాస్వతి, యాకాంక్షజడీః
నాఁ దహన్మిత మతనిన్, దీకొల్పి రకులః
జపురంజితవజీరు సర్వసేయక యుండెన్.

హంస. ౨-౧౨౦.

క. ఈతగు సకలభోగము, లాతితగతి నడచు
చుండ నాహుచ్చాఖ్యుః, దాఁలిరు గుర్తి గె
దొర, చేతి కటాక్షిని సర్వసేయక యుండెన్.

హంస. ౨-౨౦౩.

చ. సరక్షగొనందు నన్నుఁ దనచాయల, వారి
నడంచె మత్తురం, దరవిధు సర్వసేయక యిరె
దని రాఘవునారి జాలి మున్నరకెనుఁ చెచ్చు
పోలిక ఘనాఘనమాలిక. చంద్రారా ౨-౫౨.

తే. సామి వాని చలంబు మచ్చెరము బలిమి,
యొక్క దేవంక నేమని యెంచవచ్చు నొకటి
నొక్కటి సర్వసేయక మెలంగు, నాపొలంబునఁ
దరితరం దై మెకములు. జారంగ. ౧-౬౮.

క. ఈకైవడి నెచ్చెరి రన యాకాంక్షలు దీర్చు
నిర్భరానందముతో, నా కోడెకాఁడు చివు
రుం, కేకర్తి వజీరు సర్వసేయక యుండెన్.

కుక. ౨-౮౬.

సర్వసేయు. అ. క్రి. ఆవరించు.

గీ. తానగాఁ గోరివచ్చిన తడఁది యగుట, సర్వ
సేయక యాతఁడు చాకసేయు.

పార్వ. ౪-౭౯.

సర్వసేయు. (ర. చడ్డిదక్) అ. క్రి. అలక్ష్యము సేయు

చ. అడ్డగించి నిందిన యెడ్డవలలకు సర్వసేయి
సర్వసం బడక గడ్డటికియు మృగంబు లనే
కంబులు వొలియుటయును.

ఉ. హరి. ౪-౨౭.

సమగు. వి. ౧. బాధ.

గీ. దమజకులవైరి కొరినందనులు వట్ల రక్కసులు
మనవారు వారలకు మనకుఁ బోసఁగునే నద్మఁ
దెట్టినఁబూరిగాలు నేలచిత్తరేఖా మది నింత
సమగు. ఉ. హరి. ౫-౧౫౭.

౨. అస్థిటవాక్కు (వా.)

సమగు. గొణఁగు. అ. క్రి. అస్థిటముగాఁ బలుకు,
లోలోన పలుకు.

సత. వి. (సం. సప్త, ప్రా. సప్త, ర. సప్తమ్)

౧. సప్తసంఖ్య ౨. పల్లము.

నీ. సత యఁఁ బల్లము సప్తసంఖ్య చెలంగు.
అం. భా. ౩-౫౦.

౩. జాదమున వాడఁబడు ఏడుసంఖ్యకు సంజ్ఞ,
సత్తా.

నీ. ఇత్తిగ చక్కన నెసఁగును మట్కుంబు సత
యన విలసిల్లు సప్తసంఖ్య అరయ నీరీతి
ద్యూతసంఖ్యలు చెలంగు.
అం. భా. ౨-౩౦౬.

సతతగతి. సం. వి. ఇ. పుం. వాయువు, గాలి.

సతతము. సం. విణ (అ. అ. అ) అవిచ్చిన్న
మైనది, ఎడతెగనిది.

కాం. మేలగాడే రాజ్యము గీజ్యమున్ సతతమే
కాయంబు నాపాయమే భాగ. ౮-౫౯౨.

సతతము. అవ్య. ఎల్లప్పుడును, సర్వదా.

క. సతినిట్లు రాధికామణి, సతతము గనుగందనీక
చువున మనిచెన్. రాధికా. ౧-౬౨.

సతనాలుకలదునియుండు వి. సప్తజిహ్వలు గల
వేల్పు; అగ్ని. సాం. ని. దే. ౧౨.

(ఇట్లే సతనాలుకల కేతే, అచ్చ. రా. బాల.
౭౪)

సతప్రోథు. వి. బి. (మోక్షప్రదముఁగు) సప్తక్షే
త్రములు.

(అయోధ్య, మధుర, మాయ, కాశి, ఆవంతి,
ద్వారావతి అనువి సతప్రోథు.)

గీ. పుడమి నెన్నిడఁగా ముత్తి యిడఁగఁ జాలి,
పొడలు సతప్రోథుయందును మొదలి దగుచు
నొరుల కేరికె గెంప రాకుండినట్టి కడిది
వేసోచి యాప్రోలు కరము మెలయు.

అ. రా. బాల. ౩౨.

సతము. వి. (సం.సతత్వ) కాశ్యతము.

చం. కలిమియులేమియున్ సతముగా నవి పెంది
నచోఁజెలంగుచున్ గలగుచునున్కిధిరుల
ప్రకారమె? భార. ఆర. ౭-౧౯౪.

గీ..... స్వర్గసౌఖ్యంబుసతమె?
శివధర్మ. ౫-౧౧౬.

సతర్కము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) తర్కమున
నిష్ఠాతమైనది, వివక్షణల మైనది.

సతాయించు. హిం. శ్రీ. బాధించు, జేసించు.

సతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. పతివ్రత, సద్గుణము
లుగలశ్రీ.

ఆ.... ఒప్పుగాదెముల్లను సమలకుఁ బగులుపూని
నట్టి ప్రతిముదాల్చు. పాండు. ౩-౧౮౯.
౨. దక్షునికూఁతుగు, (పార్వతి మొదటియవ
తారము) ౩. సప్తాగ్నిని, యోగిని ౪. సారాస్వ
త్పూర్తిక, ఒకవిధమైన సువాసనగల మున్ను.
౫. భార్య.

కం.తనసతికపకారము నేనీ పాముల కలిగి ..
భార. ఆది. ౧-౧౫౨.

సతి. సం.వి.ఇ. శ్రీ.౧.దానము,ఈవి, ౨.నాశము.

సతీన(క)ము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. కలాయ
భేదము, ఒకవిధమగు బటాని. ౨. వెదురు]

సతీర్థ (ర్థ్య) యు. సం.వి.ఆ.పుం. సహాధ్యాయి.

సతీలకము. సం. వి. ఆ. పుం. సతీసము.

సతీలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వెదురు.
౨. వాయువు, గాలి. ౩. ఒకవిధ మగుబటాని.

సతేరము. సం. వి. ఆ. పుం. ఊరక,పొట్టు.

సత్కరించు. సం.స.శ్రీ.సత్కారించు, పూజించు.

ఆ. ఆమహర్ని మిగుల హస్తించి రాజబుద్ధిప్ర
మతి సత్కరించి మామ, సత్కరించి పుప
శౌఁకి మామ యాస్తి కరణిఁ బొందు చుండు
సనియె. ఉ. రా. ౧-౧౯౮.

సత్కర్మము. సం. వి. న్. న. ౧. మంచినీ,
జేదవిహిత మైనయాగాదికార్యము,

క. అంతంతకు సత్కర్మము, లెంతయుఁబెను
పాండ.... భార. కాం. ౫-౪౧౯.

ఉ. ధర్మనిరూపకత్వమున సత్కర్మమునన్ మహా
నీయవృత్తివత్కర్మవిస్తృతిక్
భార. విరా. ౧-౫౧౦.

తే. ధర్మజేవనమ సత్కర్మమునకు మెచ్చి....
భార. విరా. ౧-౬౧౦.

౨. పితృకర్మము, ఉత్తరక్రియ. ౩. ప్రాయశ్చి
త్తము, ౪. ఆచరము, సత్కారము.

సత్కాండము. సం.వి.ఆ. పుం. శ్రేయము, జేగ

సత్కాగము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. గౌరవిం
చుట, ఆచరించుట ౨. పూజించుట ౩. సత్కా
నముచేయుట ౪. గౌరవము.౫. శ్రద్ధ ౬. విందు
భోజనము, భోజనము. ౭. పర్వము, ప్రతీదినము

కం. వారల సర్వక్రియ సత్కారులఁగావించి
పుచ్చి భార. ఆది. ౨-౧౯౭.

కం. తనకడకువారనుడు వచ్చి సత్కారము
దగంగజేసి భార. ఆప. ౨-౧౩౧.

సత్కృతము. సం.విణ.(ఆ.ఆ.ఆ) ౧.చక్కఁగా
జేయఁబడినది. ౨. గౌరవింపఁబడినది,ఆచరింపఁ
బడినది. ౩. పూజింపఁబడినది. ౪. అధికార
మొసంగఁబడినది, అధికృతము. ౫. సత్కారము
చేయఁబడినది.

సత్కృతము. సం. వి. ఆ. న. ౧. ఆచరముతో
గూడినయాధిత్వము. ౨. గౌరవము.౩. సద్గుణము.

సత్కృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సత్కారము గౌరవ
ము, మర్యాద.

క. అని రాగతరంగణి తను వినయోక్తుల వెలుత్తి
మాన్వి జేగంబుగ మజ్జనభోజనాదిసత్కృతు,
లానరింపఁగ మామజేసె నుపలాలికుడై.
వికమా. ౭-౧౨౨.

సత్యత్రయం, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సత్యత్రయం, సం.విణ. (అ.ఆ. ఆ) ౧. గౌర
వింపబడినవాడు. పూజింపబడినవాడు. ౩. ఆధి
కార మీబడినవాడు. ౪. సత్త్వము చేయబ
డినవాడు.

సత్త్వీయ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. మంచితవి
౨. సద్గుణము, మంచితము ౩. ఈవి, త్యాగము
విరతము. ౪. ఆధిగ్యము, ఆధిపత్యము. ౫. మ
ర్యాద, గౌరవము. ౬. పవిత్రముచేయు సంస్కా
రము ౭. ఉత్తరక్రియ, పితృకర్మము.

సత్త్వ్యాతి. సం.వి.ఇ. శ్రీ. పూర్వమిహంసకైక
దేశమతిము, రామానజాచార్యమతిము. (ఈమతి
మున భ్రమలేదు. ఇదిరజత మనుజ్ఞానము శుక్తిగత
రజతావయవదర్శనమువలన ఉపన్న మగుచున్నది.
శుక్తివయవదర్శనమువలన ప్రాయశముగ
శుక్తిజ్ఞానోత్పత్తియు, రజతావయవాలృప్త్యము
వలన ఒకానొకప్పుడు రజతజ్ఞానోత్పత్తియు
నగుచున్నది.)

సత్త్వ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ఉనికి, ఉండుట.
౨. యథార్థము, కలహపు. ౩. ద్రవ్యగుణ
క్రియలయందలి జాతిర. మంచితము ౫. సత్త్వ
(శ. ర.)

సత్త్వము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) మిక్కిలి
మంచిది, అన్నిటికంటె సత్త్వము మైనది, సర్వ
శ్రేష్ఠము.

వ. అని యుపదేశించిన.... అత్త పోధన సత్త్వముండు
భార. ఆము. ౧-౨౨౮.

సత్త్వరువు. వి. (సం. సత్త్వ, ర. చత్త్వ) అన్న
దానగృహము, సత్రము.

శ. చలపండితులు సత్త్వరువులు మాకులు బా
వులుం బువుందోటలుం కె, గుణులు సత్త్వరువులు
మొదలుగ గలిపి యమిన్ భానుదాసము
నింపెన్ బుదమిన్. యయా. ౧-౩౮.

శీ. తెరవాట్లు గొట్టి సత్త్వరువు పెట్టుటకంటె,
వ్యాధ్యాంతరాన్ని మించినవేలు.
రామలిం. శ. ౩.

సత్త్వ. (సం. సత్త్వ, ప్రా. సత్త్వ. ర. సత్త్వ) సత

వి. యాతమున వాడబడు ఏకుసంఖ్య.

శం. అట్టివం, చిట్టిగ, దుగ, సత్త్వ, కచ్చాక
వంక, చావం, చీరై.... ఉ. హ. ౩-౧౨౧.

సత్త్వి. (సం. శక్తి, ర. చత్త్వి, శ. సకతి, సకుతి కు.
సకతి) వి. బలము, సత్త్వ.

శీ. లావు సత్త్వి సత్త్వ బల్య పీచ మోషిగ యర
వెలయు శక్తి. ఆం. భా. ౨-౨౨౧.

ఎ. గీ. హత్తి మిచ్చించంబున హత్తి పెడద
కత్తి గత్తికను బిటాం గత్తిరించి, సత్త్వి
మత్త్వి బలిచేసె సత్త్వి నొక్కడ దవనిపతి
యిచ్చమేలు మే లనుచు పెచ్చ.

చంద్రా. ౨. ఆ. (శ. ర)

౨. శక్తి, ఆయుధవిశేషము.

శీ. ముప్పు పెత్తమ్మిమాలిచే గొన్నయట్టి
సత్త్వి యనతూపు నిగిడింప.

అచ్చ. రా. య. కాం. ౨౧౮.

ఆ. మత్త్విగిల్లు పెత్తగిల్లతత్త్వి పెత్త్వి మిత్త్వి మొత్త్వి
సత్త్వి సత్త్వి బత్త్వి బత్త్విడిన మత్త్వి బుత్త్వి
రెండును, నొత్త్వి గుత్త్విగట్టుచుండు తేడ.

శీలా. ౧-౧౨౦.

౪. శక్తి యనుముని. (వసిష్ఠనికొడుకు)

ఆ. అప్పుడదమచెయ్యులరించి సత్త్వి యబ్బయ్య.
అచ్చ. రా. ఆ. కాం. ౮౮.

సత్త్వి గలాడు. సత్త్వి గలుగు మేటి. వి. కుమారస్వామి
ఇట్లే సత్త్వి బాగువలంతి, (సాం. వి. ద. ౪) సత్త్వి
తాబుపు అని శ. ౮)

సత్త్వి తాబుపు. వి. కుమారస్వామి, శక్తిధరుడు

సత్త్వ. వి. మెత్త విలాహవిశేషము, తగరము.
(వ్యవ. సత్త్వగిన్నె, సత్త్వకంచము మొ.

సత్త్వ. (సం. సత్త్వ) వి. పిండి.

నీ... కిష్టంబు పిండినా సత్తునా వెలయుచుండు
ఆం. భా. ౨-౨౫౪

సత్తు.^౩ వి. (సం. శక్తి) బలము, చేవ.

సత్తు.^౪ వి. సత్త్వము.

సత్తు. సం. వి. త్. న. నక్షత్రము.

సత్తు. సం. విణ. ౧. ఉన్నది. ౨. చదువరి.
౩. తూజ్యము ౪. శ్రేష్ఠము. ౫. సత్త్వము.
౬. సాధువు.

సత్తున. (సం. సత్త్వము, త. సత్తునము, ౩. సత్తు.
వ. సగువు తు. సతున.) వి. దేహబలము.
లావు, సత్తి, సత్తున, బిత్తి, పీచ మోసి యన
వెలయు కత్తి ఆం. భా. ౨-౨౨౧.

సత్తెనంగ. వి. సస్య వికేషము.

ద్వి. సత్తెనంగ బెడంగ సత్తయ్యె.
విష్ణు. పూ. ౩. (శ. ర)

సత్త్రిపరివేషణము. సం. వి. ఆ. న. యాగమున
వాహరము పెట్టుట, యజ్ఞమునం దాహరపదార్థ
ములు పంచిపెట్టుట.

సత్త్రిము. సం. వి. ఆ. న. ౧. యాగవికేషము
పదుమూడు మొదలు నూలుదినములవఱకును
జేయఁబడు యాగము.

కం. సన్ధానముదాయమై పగఁజేసి సత్త్రియాగ
ము నిష్ఠన్ భార. ఆది. ౪-౩.

౨. యజ్ఞము. ౩. ఆహుతి, కేలియి. ౪. సదా
దనము, దక్షిణతోడిపరతాన్న దానము ౫. దాతృ
త్వము, దొదార్యము. ౬. ఇట్లు ౭. కప్ప, ఆచ్ఛా
దనము ౮. ధనము. ౯. ఆదరి. ౧౦. చెఱువు.
౧౧. మోసము, వించన ౧౨. కరణము, రక్షణ
స్థానము, ఆశ్రయము.

సత్త్రిశాల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ధర్మశాల, అన్న
దానముచేయుటకేర్పడిన గృహము, సత దుహ.

ద్వి. చలిపందిరులు సత్త్రిశాలలు గుండ్లు, జెలమణు
నంతంతఁ జేయఁ బంచుచును.

పండితా. పర్యత. పుట ౩౫౨.

సత్త్రి. సం. అవ్య. సహార్థకము, కూడ, తోడ
(ఏనికి సహ య నెడియవ్యయమునకు వలెనే
సహసత్తూర్యపదముగా బ్రయోగముండవచ్చును

సత్త్రివశ్రయము. సం. వి. ఆ. పుం. రక్షకస్తా
నము, శరణము, ఆశ్రయము (విల్యము)

సత్త్రియాన(న)ము. సం. వి. ఆ. న. దీప్త కాలము
జరుగుయోగమునకు సంబంధించినసభ.

సత్త్రి. సం. వి. న్. పుం. ౧. ఆవిచ్చిన్నముగా
యాగముచేయువాడు. ౨. దాత యైన గృహస్థు
గృహస్థు. ౩. యాగమున సుప్రదప్తగా నుండు
ఋత్విక్కు.

సత్త్రి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. మేఘము ౨. ఏనుగు

సత్త్రి. సం. విణ. బయకలుఁడు.

సత్త్వము. సం. వి. ఆ. పుం. న. ౧. సత్త్వ,
ఉనికి. ౨. స్వభావము, నిస్వర్గము. ౩. నైస్సర్గ
గుణము, పుట్టుకతో వచ్చినగుణము ౪. ప్రాణము
౫. తెలివి, ఎఱుక, చిత్తము. ౬. భూణము,
కడుపుబానికకువు.

కం. ఆపన్న సత్త్వయాపగ యాపగిదిన్నీరుమోసి
వసుచ. ౩-౨౧.

బ్రహ్మము, పదార్థము. ౮. భూమి జలము వా
య్యవు మొ|| పంచభూతసంబంధ మైనపదార్థము.
౯. ప్రాణి, జంతువు.

నీ. వియడెల్ల సత్త్వంబులను బెంటిఁజంపుట, పా
పంబు ... భార. కాంతి. ౩-౧౮౨.

కం.... దుష్కంఠముహాబల మందరంగము సత్త్వ
భయజననం బై. భార. ఆది. ౪-౧౧.
౧౧. పితృచము. దయ్యము. ౧౧. మంచితనము,
సుగుణము. ౧౨. సత్త్వము, యాదార్థ్యము. ౧౩.
బలము, శక్తి.

మర తోకిలము.

శామల్యోనరించె మత్ప్రియభామకేనురుగుండ
సుద్రామసక్తుడ భార. ఆది ౧-౧౫౪.
తరలము. విమతిసక్తులగోడ గద్రువ వేపురం
గడు వేడ్కతోక. భార. ఆది. ౨-౩.

కం. శారాయణుండు వాఙ్మతవ్రతవ సత్త్వ
ములు ధ్రువంబుగ నిచ్చెన్.
భార. ఆది.

౧౪. జ్ఞానము, మంచితెలివి, విశేషము, ౧౫. స
త్త్వరజస్వ మోగుణము లనెడి త్రిగుణములలో
మొదటిది, సత్త్వగుణము.

క....తమో, భీతసు రక్షిపరత, శ్మానవలయుఁ
గాక సత్త్వివైశ్వికమనై.
భార. కాంతి. ౬-౨౪౧.

గీ. సత్త్వమాగ్నాభిరతి యాత్మతత్త్వదర్శనంబు
గావింపఁ దనుచాన న రుడు గాంచు.
భార. కాంతి. ౬-౨౪౧.

౧౬. విశేషధర్మము. వైశిష్టికలక్షణము. ౧౭. వి
శేష్యము. శామవాచకము.

సత్త్వమేజయము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) జం
తువులను దెవంచువది, ప్రాణిభయంకర మైనది.

సత్త్వలక్షణము. సం.వి.అ. న. గర్భచిహ్నము.

సత్త్వసంతుఁడు. సం. విణ. (క. క. క)
(సత్త్వముగలవాడు)౧. జీవించి యున్నవాడు
ప్రాణమున్నవాడు. ౨. నిజ మైనసారము
గలవాడు. ౩. మంచినాడు, సద్గుణములు గల
వాడు. ౪. ధైర్యము గలవాడు.

సత్త్వసంప్రవము. సం. వి. అ. పుం. ౧. బల
శాశము, బలక్షయము, ఉత్సాహభంగము, ౨.
ప్రపంచశాశము, ప్రళయము.

సత్త్వసంశుద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. స్వభావశుద్ధి
స్వభావముయొక్క పాఠశుద్ధ్యము.

సత్త్వసారము. సం. వి. అ. పుం. ౧. బలము
యొక్క నిర్మ, ౨. మిగులబలము గలదేహము.

సత్త్వత్రము. సం. వి. అ. న. క్రొత్తతామరకేకు
సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మంచిత్రములు గలది.

రత్నశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ప్రకస్త మైశ.
మాగ్నము, మంచినారి. ౨. సరియగుపద్మతి, సత్త్వ
ర్ణము., మంచినదవడి. ౩. ప్రాచీనసిద్ధాంతము.
౪. నక్షత్రమాగ్నము. ౫. ఆకాశము.

సత్త్వరిగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. యోగ్యని
వలన దానము పుచ్చుకొనుట.

సత్త్వత్రము. సం. వి. అ. న. దానమునకుఁ
దగినవాడు.

నీఅశ్వపాణం డపూర్వసంబంధి సూరి యా
జితపోనిత్యులందు సత్త్వత్రము లెవ్వారలను
టయు. భార. ఆను. ౨-౩౬.
అశ్వఁడు.

సత్త్వత్రవగ్నము. సం. వి. అ. పుం. తగినవానికి
దానముచేయుట.

సత్త్వత్రవర్షి. సం. విణ. (న. జీ. న) తగిన
వానికి దానమిచ్చువాడు.

సత్త్వతివక్షము. సం. వి. అ. పుం. (తర్క)
పేరుదోషము, పేర్త్యాభాసములలో నొకటి,
వ్యతిరేకపక్షమును సాధించుటకు గూడ పేరు
వగుట్లు చెప్పెడుపేరువు.)

సత్ఫలము. సం. వి. అ. పుం. దానిమ్మచెట్టు. 1

సత్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సత్యము, నిజము.
౨. నీక ౩. ద్రౌపది. ౪. వ్యాసునితల్లియగు సత్య
వతి. ౫. దుగ్ధాదేవి. ౬. కృష్ణుని భార్య యగు
సత్యభామ.

సత్త్వకారము. సం. వి. అ. పుం. ౧. నిజమై
నదిగాఁజేయుట. ధ్రువపటుచుట, ఒడంబడిక,
యంగీకరించుట. ౨. ముందుగా నిచ్చెడిసామ్మ
ధరావస్తుగా నిచ్చినసామ్మ.)

సత్యకము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) సత్యము.

సత్యకము. సం.వి. అ. న. ౧. ఒడంబడిక మొద
లగువానిని స్థిరపఱుచుట.

సత్యదర్శి. సం. విణ. (క. టి. క) నిజమును
గనిపట్టువాడు

సత్యదేవుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సత్యవారా
యణస్వామి.

సత్యపురము. సం. వి. ఆ. న. విష్ణులోకము.
వైకుంఠము.

సత్యప్రతిష్ఠానము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సత్యము
మూలముగాఁ గలది. సత్యము నాశ్ర
యించి యున్నది.

సత్యఫలము. సం.వి.ఆ.పుం.విల్వము,మారేడు |

సత్యభామ. సం.వి.ఆ. శ్రీ. శ్రీకృష్ణని భార్య
లలో నొకతె. ఈమె సత్రాజిత్తు కూతురు.

సత్యభామ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కృష్ణని యష్టమ
హిషులలో నొకతె, సత్రాజిత్తువయ.

సత్యము. (సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ) గ. నిజమైనది
యదార్థ మైనది. అ. కావట్యములేనిది.

సత్యము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. సత్యలోకము.
అ. అశ్వర్థవృక్షము.

సత్యము. సం.వి.ఆ.న. గ.నిజము,యాభార్తము
అ. నిష్కాపట్యము. 3.మంచితనము. ౪. ఒట్టు
శపథము. ౫. ప్రత్యక్షమైననిజము, రుజువు
చేయబడిననిజము. ౬. కృతయుగము. ౭. నీరు,
జలము, ౮. పరమ్రూము.

సత్యమూలము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సత్య
ప్రతిష్ఠాపనము.

సత్యయుగము. సం. వి. ఆ. న. కృతయుగము.

సత్యరతుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సత్యము
నం దాశక్తి కలవాడు. సం.వి.ఆ. వ్యాసుడు.

సత్యవతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. వ్యాసునికత్తి;
పరాశరానివలన వ్యాసునిఁ గనినయామె. అ
వారడని భార్య. ౩. బుచ్చివని భార్య.

సత్యవద్యము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) నిజ
మైపట్టాతి గలది. వి. ఆ. న. నిజము, సత్య
వచనము.

సత్యవాక్కు. సం. విణ. చ. గ. నిజమైన.
వాక్కుఁ గలవాడు,
అ. నిజముచెప్పవారు.

సత్యవాక్కు. సం. వి. చ. పుం. గ. బుష్టి.
జ్ఞానదృష్టి గలవాడు, అ. కాకి.

సత్యవాక్యము. సం. వి. ఆ. పుం. నిజమైన
వాక్కుగలవాడు.
ఉ. మానితసత్యవాక్య యభివ్యక్తముగా
ద్వహ.... భార. ఆది. ౨-౨౩౧.

సత్యవాది. సం. విణ. (క. ఈ. క) గ. నిజము
పలుకువాడు. అ. కాపట్యము లేనివాడు,
మనసులోనున్నది మైకిఁ జెప్పవారు.

సత్యవ్రతుడు. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ సత్యమే
వ్రతముగాఁ గలవాడు.

ఆ పిక్వసమర్పకులును భిక్షిత్వాన పూత
కాంతభావములుగలవారు సత్యవ్రతులును
బాహ్య లనఘ నాకు. భార.ఆను. ౨-౧౩౩.

సత్యశ్రావణము. సం. వి. ఆ. న. గ. ఒట్టు
పెట్టుకొనుట. అ. శపథము చేయుట.

సత్యసంకాశము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) బయ
టికి సత్యముగాఁ గనబడునది.

సత్యసంగరుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మిత్రుడు

సత్యసంగరుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) నిజ
మయిన ప్రతిష్ఠ కలవాడు, ఆదితప్పనివాడు.

సత్యసంధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ద్రౌపది.

సత్యసంధుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) నిజమ
యిన ప్రతిష్ఠ కలవాడు. వి. ఆ. పుం. గ. రా
ముడు. అ. భరతుడు. ౩. జనమేజయుడు.

సత్యాకృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ముందుగా
చెల్లించినసామ్య. ధరావర్తగా విచ్చినసామ్య.

సత్యాన్ని. సం. వి. ఇ. పుం. అగ్రస్తుడు.

సత్యాన్వితము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. వి.
మైనదియు నిజముకానిదియు. అ. పైకి సత్యముగా
గనబడుచు నసత్య మైనది.

సత్యాన్వితము. సం. వి. అ. న. ౧. సత్యాసత్య
ములు. ౨. సత్యాసత్యవృత్తి, వాణిజ్యము,
వర్తకము.

సత్యాపనము. సం. వి. అ. న. ౧. సత్యము
పలుకుట. ౨. బహుబధిక, చేరము మొదలగువి
ప్రకృతిపలుకుకొనుట.

సత్యాభిసంధుడు. సం. వి. (అ. అ. అ)
౧. వి. మయన ప్రతికలవాడు, ౨. ప్రతిష్ఠ
ప్రకారము వర్తించువాడు.

సత్యుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. రాముడు.
౨. విష్ణువు. ౩. నాదీమఖ శ్రాద్ధమున కసప్తాన
దేవత.

సత్యోద్యుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. నిజము
పలుకువాడు.

సత్యోపయాచనుడు. సం. వి. (అ. అ. అ)
కోరిక నెఱవేర్చువాడు.

సత్రము. సం. వి. అ. న. సత్రము.

సీ. సత్రంబు సాలయోః లిపిపండియ రచ్చకొట్ట
మువచ్చుట.... భార. అను. ౨-౬౧.

వ. వేంకటరంగపిళ్ల సత్రంబున విడిసితి.
సీ. యా. పు. ౫.

సత్వగము. సం. వి. (అ. అ. అ) వేగముతో
నూడి:ది. త్వరగ:ది.

కం. విని సత్వగముగ నటఁగొని చని యుద్దేశమున
గల్గుజనములు.... భార. అను. ౨-౨౪౫.
అవ్వ. వేగముగా.

సత్సహాయుడు. సం. వి. (అ. అ. అ) మంచి
స్నేహితులు గలవాడు.

సత్సహాయుడు. సం. వి. అ. పుం. మంచిస్నేహి
తుడు.

సత్సారుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. కవి. ౨. చిత్ర
కారుడు.

సత్సూక్తార్థము. సం. వి. (అ. అ. అ)
తుంపరలతోఁ గూడినది. వి. అ. పుం. ౧. తుంప
రలతోఁ గూడినమాట, ౨. తుంపరలు పడు:ట్లు
మాట్లాడుట.

సద. (సం. భద్ర) (క. సద = చెత్త) అను,
అనుమించినాఁగు.

ద్వి. సదపట్ర నలినపట్ర సంగమ్యగట్ర, వెదకియు,
గానక మది విచారించి.

బస. పురా. ౫౮ పు. ౨౭ పం.

సదంజనము. సం. వి. అ. న. ఇన్ద్రడినుండి
తీసిన యొకవిధ మయినకాటుక, ప్రహ్లాదజనము
(వాచ)

సదంశ (క) ము. సం. వి. అ. పుం. కిర్కటకము,
ఎండ.

సదంశవదనము. సం. వి. అ. పుం. నారాయణ
పక్షి, రాబులుఁగు.

సదనము. సం. వి. అ. న. ౧. ఇల్లు, భవనము.

కం. మదమునఁ గృష్ణుడు తులీసదనమునకుఁ
జనియె.... భార. ఉద్యో. ౩-౧౮౧.

వ. విచిత్ర నిర చిత్ర సదనాలం కృతంబును
కెరహస్య. సంభవ. ౩-౧౬౫.

ఉ. వచ్చినకార్యమేమనుచుఁ లెక్కినవారఁడు
మౌనులెల్లనిన్ మచ్చికఁబఁపఁగావలయు మా
పదనంబునకన్న.... రాధికా. ౨-౧౮.

౨. క్షయము, క్షయగుదల, కించుట. ౩. అల
యక. ౪. జలము. ౫. యజ్ఞశాల. ౬. యమ
నివాసము, యమస్థానము. ౭. మౌర్యుండుట.
౮. పీఠము

సదమదమగు. (✓ సదమదమ) అ. క్రి. నలయ, మ్మిక (మృతిక) మగు.

క. చతురాడ పథ్య మని తోచి, చ దురాదనపత్త్య ముచు సదమదమమ్యున్, మదిరానన వళమై నామది రాననవళమై మరులు మరలుప వింకన్. శృ. కాకుం. ౨-౨౨.

సదమదము, విణ. నలగినది.

క. ఇది మొన యిది నలు కిది పో, టిది మీ టిది ధుమ కిది యిదె యని తా, రుదిరిపడి పండ్లు గీటుచు, సదమదముగఁ గాలు గేలు జంట బెడంగన్. ప్రబం. ౧-౭౮౬.

(జ. సదమదమగు, సదమదము చేయు, సదమద మొనర్చు)

వ. కళల యిక్కువలు దెలిసి యదన మనకద నంబున సదమదంబు లగు నంగఁబాలు. వసు. ౪-౨౩.

సదమదముచేయు. ✓ సదమదము. సక్రి. ౧. మస్తత మొనర్చు, నలగఁగొట్టు ౨. చంపు.

అ. సదమదాలు చేసెఁ జక్కాడె నుగాడె.... హఠము చేసె ననుట కాఖ్య లయ్యె. ఆం. సం. మా. ౪౭, ౫౦.

సదమద మొనర్చు. సక్రి. చంపు, వశించు.

క. పదిమోముల రక్కసుని క, సదమద మొనరించి కొఱులు సంపము న, మ్మిదిలదొరబోదఁ జేసొని, మెద వెదలో దిటము విడకు మింక

యొడంగడి. అ. రా. కిష్కింధా. ౫౦.

సదము, సం. వి. అ. పుం. చెట్టుపండు.

సదము, సదస్సు. సం. వి. న. శ్రీ. న. సభ.

అ. సదములోని విప్రజనులమీద నెగడుపడగ భార. ఆది. ౨-౧౩౦.

ఉ. ధీమతి! యంచు ధర్మబుడీసుకృష్ణుల నెట్లలాడుచుం, బోయె సదంబు వెన్నెకి సత్త త్రిబలం దయి వైమ్యుఁడల్లతోన్. భార. సభా. ౨-౧౫.

సదయము, సం. విణ. (అ. అ. అ) దయతో, గూడినది.

మ. ఇదిగో వచ్చెననంచుఁబోయె బహుశాశ్లేగక మహాబులై సదయందేటికి రాఁడు నాయద కటాక్షంబెల్లఁబోనాడెనో రాధికా. ౨-౬౧

సదరహి. హి. విణ. (రూ. సదరు) నైచి చెప్పించి.

సదరుబోయలు, వి. బ. ఒకబాది బోయలు.

సదసద. విణ. సదమదము. (క. సద, సదబడి. తు. సది, సదసదప్య)

చ. కక్కసంబున్ సదసదగాగ ప్రేక్షింతు. జై. భా. ౪-౩౭. (క. ర)

సదసద్వివేకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మంచి చెడ్డలు నేలుపలుకుదెలివి.

కం. ఎట్టివిశ్చలంబునఁ బుట్టి సదసద్వివేకముగా గలిగవ... భార. ఆది. ౫-౫౮.

సదస్యుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. రాజసభలో నున్నపురుషుఁడు.

నం. అనిన సదస్యులందఱుఁ బ్రియంబుం.... భార. ఆది. ౨-౨౩౨.

కా.... సుకేశిష్యబ్రహ్మసంఘంబుతో సద్వం ద్యుండు సదస్యుఁడయ్యెననిన్ ... భార. ఆది. ౩-౨౨౯.

సభావనుఁడు. ౨. యజ్ఞమున సాహాయ్యము చేయు ఋత్విక్కు. యజ్ఞమున న్యూనాతి క్తతా విపర్యయపరిహరమునకై విధానమును జూచు చుండెడి ఋత్విక్కు.

చ. అనిన సదస్య లందఱుఁ బ్రియంబున భార. ఆది. ౨-౨౩౨.

సదస్సు. సం. వి. న. న. ౧. నివాసము, ఉనికి పట్టు. ౨. సభ.

సదా. సం. అవ్య. ఎల్లప్పుడు.

కం. ఈ రెండుకారణముల మురారాతియయ్యర్హ్యమునకు నర్హుడు జగదాధాగుండు మాక కాదు సదారాధ్యుడు విష్ణుపత్రయావాసులకున్.
భార. సభా. ౨-౨౬.

కాశ్యపముగా.

సదాగతి. సం. వి. ఇ. పూ. ౧. వాయువు.
౨. సర్వేశ్వరుడు ౩. సూర్యుడు, ౪. మోక్షము, కాశ్యపానందము.

సదాచారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మంచినద
వడి, సత్ప్రవర్తనము.

క. సారగదాధారసదా, చారసదాకనువి మాత్మ
చారుతకోద్య, స్మారజితాకారయతా
రాధికా. ౪-౧౧౨.

౨. శిష్టచారము.

సదాటు. విణ. వక్రశ్లోకము.

ఒప్పును సదాటు నాగ వక్రశ్లోకములు
అం. భా. ౩-౧౯.

౨. దృశము, బలముగలది.

సీ. గాటంపు వీర సదా ధైర్యమేనుల వెలువట్టి
నిగనిగల్ మానువుమీఱు.

కళాం. ౨-౧౬. (క. ర)

సదాతనుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఎల్లప్పుడు
నుండువాడు. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సదాతోయ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. కరతో
యానది. ౨. ఎల్లప్పుడును నీరు గలనది, ఎప్పు
డును బ్రవహించునీలు.

సదాత్ముడు. సం. విణ. (క) మంచివాడు,
మంచిమనస్సు గలవాడు.

సదాదానిము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. ఎల్ల
ప్పుడును దానము కలది. ౨. ఎల్లప్పుడును
దానము చేయునది. ౩. ఎల్లప్పుడును మనము
కాల్పునది, (ఏనుగు) వి. ఆ. పుం. ౧. విరాట
తము ౨. గంధర్వపక్షు, మదత్రుతీనుగు.

సదాదానుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు
౨. విష్ణుశ్వరుడు.

సదానందుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఎల్లప్పుడు
నానందము గలవాడు, నిత్యసంతోషి. వి. ఆ.
పుం. శివుడు.

సదానర్తము. సం. వి. ఆ. పుం. కాటుకపట్ట,
ఖంబరీటము.

సదాప, (హిం. సదాఘోర. సదాప్స. క. సదాప,
సదాబు. తు. సదాపు, సదాబు. సం. శతపుష్ప
అని కిట్టిలు) వి. ఒకానొక చెట్లు, మనుక.
సీ.... అలరుసదాప యం చర మహాక.
అం. భా. ౧-౧౯.

సదాపుష్పము. (సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఎల్ల
ప్పుడును పువ్వులుగలది.

సదాపుష్పము. సం. వి. ఆ. పుం. నారికేళము

సదావ్రసూనము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. తో
హితము, ములుమోడుగ ౨. అర్కము,
జిల్లేడు ౩. కుండము, మల్లె

సదాఫలము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఎల్లప్పుడు
పండ్లు గలది.

సదాఫలము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. చిల్వము,
మారేకుచెట్టు. ౨. పరపచెట్టు. ౩. ఉదంబరము
మేడిచెట్టు. ౪. నారికేళము, కొబ్బరిచెట్టు.

సదాభవ్యుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ఎల్ల
ప్పుడు సన్నిధి నుండువాడు.

సదాముస్తే. వి. ఒకానొక చెట్టు. (క. ర) జెముకు
అని బ్రా.

గీ. నేలతీట కనిందయు గోలజెముడు, బొంత
జెము దల్లియును సదాముస్తే మొదలు, గాం
గలుగునట్టి చిలుచెట్లై గాంచి యంత.
హంస. ౪-౧౦. (బ్రా. పా)

సదాయోగి. సం. వి. క. పుం. ౧. కృష్ణుడు.
౨. విష్ణువు.

సదాశివుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

క. జయ జయ శర్వ! సదాశివ! జయజయరతి
రాజ విజయ! జయజయమృత్యుం, జయ....
నిరంకుశో. 3-౫౩.

సద్గుణము, సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ౧. పోలి
నది, సమాన మైనది.

క. దక్షారామంబునకు సద్గుణంబగునట్టి పుణ్య
క్షేత్రముగలదే. భీమ. ౨-౨౦.

౨. యుక్త మైనది, ఉచిత మైనది. ౩. అర్హ
మైనది, తగినది.

సద్గుణము, సం. విణ. (అ. ఈ. అ) సద్గుణము

పీ. సంకల్పకరమాత సద్గుణకల్పకల్ప కల్పార
పారభాగత మదాది. శృం. నై ౫-౫.

సద్గుణస్పందనము, సం. వి. అ. న. ఉచిత
విధమున (నాటి) కదలుట. ఇట్లే సద్గుణస్పంద
నము.

సదేశము, సం.వి.అ.పుం. సామీప్యము, చేరువ

వ. రామధేయ రామానుజనాయకనామధేయవి
సదేశంబుఃకుంబోయి యారేయి తిన్ని వేశం
బున నివ్రేగోష్ఠింబి శుష్కందనై....
స. యా. పు. ౩

సదేశుడు, సం.విణ.(అ.అ.అ) ౧. దేశముతోఁ
గూడినవాడు. ౨. సమానదేశపువాడు. ౩. పా
రుగువాడు.

సదోషము, సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. దోష
ముతోఁ గూడినది. ౨. లోపములు గలది. ౩. త
ప్పయినది, తగనిది,

సద్గతి, సం.వి.ఇ.శ్రీ.మంచిస్థితి, ఉత్తమలొకము.

గీ. రెండుకులములయందు గలుగు పితృగణాంబుల
శ్రేష్ఠ సద్గతికి బుచ్చు.... భార. అమ. ౨-౧౧౧.

సద్గుణము, సం. విణ. (అ. అ. అ) మంచిగుణ
ములు గలది.

సద్గుణము, సం. వి. అ. పుం. మంచిగుణము,
మంచికనము.

సద్గు. వి. (సం. శబ్ద. ప్రా. సద్ద. త. సద్దమ. క.
సద్ద. సద్ద) ధ్వని, చప్పుడు.

పీ. మ్రోత నాకు రవలి మ్రోగుడు సద్గుతి
వలికిడి చప్పు డలుకు డవగ శబ్దం బొప్పు.
అం. భా. ౧-౧౨౧.

సద్గుణేయు, అ. శ్రీ. √ సద్ద. శబ్ద మొనర్చు
ధ్వనించు, చప్పుడు నేయు.

సద్ధర్మము, సం. వి. అ. పుం. ఉత్తమధర్మము.

అం. నాకుఁ జూడమత్స్య సరపతి. ధర్మవర్తి....
భార. విరా. ౧-౬౪.

సద్ధేతువు, సం.వి.ఉ.పుం.దోషము లేనిహేతువు

సద్భావము, సం.వి.అ. పుం. ౧. సత్త, ఉనికి,
ఉండుట. ౨. యాథార్థ్యము.

మత్తకోకిలము

..... ఎల్ల యంతును ధర్మసద్భావ మొక్కవి
కేవలంపగ బ్రహ్మకై నను గోలునే?
భార. సభా. ౨-౨౩౬.

౩. మంచిస్వభావము, ముఖిలము, మ. చిరనము
ర. సౌజన్యము.

క. నావుడు హరి యిట్లును సద్భావమున....
భార. ఉద్యో. ౪-౨౨.

కా. ఈశంకంబునకెల్ల.... సద్భావంబారవిజ్ఞాని
పాత్తు. భార. ఉద్యో. ౩-౨౬౦.

సద్గుణము, సం.వి.క. న. ౧. ఇల్లు వాసస్థానము.

కం. శ్రీకరణనిపుణ పదపద్మా కేవలసత్వసద్గు....
భార. శబ్ద. ౨-౧౧.

౨. స్థానము, చోటు ౪. యద్ధము ౩. ఆలయము
గుడి 7. జయము, నీరు. ౪. దేవునిపరము. 5. పీఠము,
ఆసనము.

క. అందుడుం ద్వయసద్యపద్యపదమం దవ్యం
ద్యుడు..... సముక్త. ౧-౩౩.

సద్యఃకాలము. సం. వి. అ. పుం. అప్యదు జరుగు
చున్న కాలము.

సద్యఃకాలీనము. సం. విణ. (అ. అ. అ) జను
గుచున్న కాలమున నున్నది, ఆధునికము.

సద్యఃప్రాతి. సం. విణ. (క. డి. న్) అప్యదే
పడిపోవునది, నశించునది.

సద్యఃప్రాణకరము. సం. విణ. (అ. అ. అ)
వెంటనే బలము గలుగజేయునది. (స్టో. సద్యః
మాంసం నాస్త్వాం చ బాలా స్త్రీష్ట్రీరభోబలమ్
ఘృత మష్టోదకం చైవ సద్యఃప్రాణకరాణి షట్
(వా. ౪.)

సద్యఃప్రాణహరము. సం. విణ. (అ. అ. అ)
త్వరగా బలమును పోగొట్టునది. (స్టో. కుమ్మం
మాంసం స్త్రీయో వృద్ధా బ ల్కా స్త్రీమణందధి
ప్రభా తేమైగుసం నిద్రాసద్యః ప్రాణహరాణిషట్
(వా. ౪)

సద్యము. సం. అప్య. న్. ౧. వర్తమానినగా,
జరుగుచున్నదోకా, అ. తక్షణము, వెంటనే.
కం. గంగాతరంగకర సంగతమగు మారుతమున
సద్యస్సవర్ణం బంశీకరించునెన్నడు భంగ
పఱుచునెందు ఘోరపాపచయులున్.
భార. ఆరు. ౨-౧౦౬.

శ. అద్యంశంబును నీయన, వద్యకథ వింగ
గనిన వారికిఁ బాయున్, సద్యంబి బ్రహ్మహ
త్యా వద్యము మొదలైన పాప వర్గంబెల్లన్.
భార. స్వ. ౮౯.

౩. తేగముగా ర. ఇంతకు మునుపు, కించిత్పూర్వ
కాలమున.

ఓ. సద్యోవివిధిన్న సారంగనాథికా హ్యుమై
ఓసాళించుమృగమవంబు మును. ౨-౫౫.

సద్యశ్చోచము. సం. వి. అ. న. వెంటనే కలుగు
చోచుద్యము.

సద్యస్కము. సం. వి. ణ. (అ. అ. అ) సది
క్రాంతి. అ. తక్షణమే యైవది.

సద్యస్సూక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. తక్షణమే
స్ఫురించుట, వెంటనే తోచుట.

సద్యోజాతము. సం. విణ. (అ. అ. అ) అప్యదే
పుట్టివది, తక్షణమే యైవది.

సద్యోజాతము. సం. వి. అ. పుం. తేమాశ, అ.
న. పంచబ్రహ్మమంత్రములలో నొకటి.

సద్యోజాతుడు. సం. వి. అ. పుం. శివ్రడు.

సద్యోభావి. సం. విణ. (క. డి. న్) అప్యదు
పుట్టివది, క్రొత్తగాఁ బుట్టివది.

సద్యోభావి. సం. వి. న్. పుం. తేమాశ.

సద్రుపు. సం. విణ. (ఉ) ఆగునది. అ. పావునది.

సద్యంద్యము. సం. విణ. (అ. అ. అ) కలహ
స్వభావము గలది, తగవు లాడుటయు దాన్తో
గలది.

సద్యసధము. సం. వి. అ. పుం. పల్లె, చిన్న
గ్రామము.

సద్యస్తుపు. సం. వి. ఉ. న. ౧. మంచినత్తు
అ. మంచినాళిక. చక్కని కథాకల్పన, మంచి
కథ.

సద్యస్త్రము. సం. విణ. (అ. అ. అ) మంచినత్తు
వడి గలది, నుల మైది.

సద్యస్త్రము. సం. వి. అ. న. ౧. మంచి దనది

కం.... రామధరణీపతి సద్యస్త్రము
ని. రా. ౧-౧౧౨

అ. సౌజన్యము

సద్యస్త్ర. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. మంచినదనది,
సాధువర్తనము. అ. తక్కువిద్యాభ్యాసము.

సద్వృత్తి. సం. వి. (ఇ) మంచినదనడి గలది.

సద్వృత్తిచారిణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గి. కలసి

ధర్మకార్యముల వాచించునది. అ. అగ్నిసాక్షి
కముగఁ జెండ్లాడినభార్య, ఇట్లే సద్వృత్తి.

సద్వృత్తి. సం. వి. (క. టి. క) సద్వృత్తి.

సద్వృత్తి. సం. వి. (క) గి. సమాన ధర్మ
ములు గలవాడు, సమాన మైన గుణములు గల
వాడు 3. సమానజాతి కలవాడు, ఒక తెగ
వాడు. 4. పోలిక గలవాడు, సమానవాడు
౫. ధర్మముతోఁ గూడినవాడు.

చం. వియము నుయోగశామలగు వీరు సద్వృత్తులు
గాక.... భార. ఉద్యో. 3-౨౬౦.

సద్ధి. సం. వి. ఇ. పుం. అగ్ని. (ప్రీ) ని.

సద్ధిస్సు. సం. వి. న. పుం. వ్యవధము, ఎత్తు.

సద్ధీచి. సం. వి. ఇ. శ్రీ సహచరురాలు

సద్ధీచి. సం. వి. కూడఁజోవునది.

సద్ధీచీనుడు. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) కూడఁ
జోవువాడు, సహచరుడు.

సద్ధ్యంగుడు. సం. వి. (చ. చీ. చ) కూడఁ
జోవువాడు.

సద్ధ్యంగుడు. సం. వి. చ. పుం. సహచరుడు,
(భర్త)

సనకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. బ్రహ్మమానస
పుత్రుడైన నలుపురు ఋషులలో నొకఁడు.

సనగలు. సనగలు. (సం. చణక. త. చణకమ్.

క. చణక, చణక) కే. వి. బి. ధాన్యవిశేషము.

చ. సనగలు గోధుమర్ పెసలు సమము లంకలు
కొట్టినట్లు వ, ధును. బి. ప్రభులింగ ౫-౨౩.
సనగసాంతు బాకింగ సమమి బొబ్బరలు.

విష్ణు. పుం. 3 ఆ. (క. ర)
(సనగకు మొదటి రూపము)

సనత్కుమారుడు. సం. వి. ఆ. పుం. బ్రహ్మ.

దేవుని మానస పుత్రు లయిన నలుపురుఋషులలో
నొకఁడు.

సన(తుడు)త్తు. సం. వి. త. పుం. బ్రహ్మదేవుడు.

సనత్తు. సం. ఆవ్య. ఎల్ల వృదు.

సనము. సం. వి. ఆ. పుం. వీరుగుచెవుల చేతపు.

గఽకర్ణముల యాస్థాలనము.

సనయము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) సహారము.

ప్రాచీనము. (రైది)

సనాతనము. సం. వి. (అ. ఈ. ఆ) కాశ్యపమైది.

కం. మనజుడు కరణం బని యాశ్రయింప గా
వ్నావి సనాతన పద్ధిపల్లవి సంపదనోసగుక
భార. ఆయ. ౨-౧౦౯.

సనాతని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గి. అక్షి. అ. పార్వతి
3. సరిస్వతి.

సనాతనుడు. సం. వి. (అ. ఈ. ఆ) గి. కాశ్యప
మైనవాడు, ఎల్లవృదు నుండువాడు. అ. స్థిర
మైనవాడు 3. ప్రాచీనుడైనవాడు.

సనాతనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. విష్ణువు
౨. శివుడు 3. బ్రహ్మ ౪. సమస్తవర్తల యతి.
౫. బ్రహ్మపుత్రులలో నొకఁడు.

సనాథ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. భర్తతోఁ గూడి

యన్నశ్రీ. అ. బ్రతికియున్న భర్తగలది, నువాసిని

సనాథము. సం. వి. గి. పరిపూర్ణమైది.

గి. మాగునిచేత సనాథయై యతిశయింపు మొక్ష
భోగవివాసంబు దక్షవాటి. భీమ. ౨-౨౧.

౨. కూడియున్నది.

వ. సర్వక్రియా సమగ్రంబయి షడంగ సమృద్ధం
బయి సంపూర్ణదక్షిణా సనాథంబయి సకలధర
ధాన్య సమన్వితంబయి జగత్పాథరక్షితంబయి
కలనశాంతకరంబయి రాజనూతుం బతి
రమణీయం బయి. భార. సభా. ౧-౨౯౨.

శునాథుడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. యజ్ఞ

మానుడు గలవాడు ౨. రక్షకునితో కూడిన
వాడు, రక్షకుడు గలవాడు ౩. ఆక్రమింపఁ
బడినవాడు ౪. కూడినవాడు, పూర్ణుడైన
వాడు.

కం. అఃసూ యా యజ్ఞము విధి సనాథ ఋత్వి
కప్రియోగ సంపూర్ణంబయ్యెను గడచిన
శేరమ.... భార. ఆది. ౨-౨౧౦.

కం. జలనిధి సౌందర్యస్ఫురల్లస్సు తను శ్రీ
సనాథ హరిహరనాథాభార విరాట. ౧-౪౦

శునాథి. సం. విణ. (ఇ.) గర్భసంబంధము గలవాడు

౨. సంబంధము గలవాడు. ౩. పోలిక గల
వాడు. సమానము.

చ. సవచితశక్తిశేషయసనాథిశయద్వయ!
యివ్వసుంధరాధవుడు కుళాంకితంబగుప్రధాన
పువీవి కధీకుడు- శృం. నై. ౫-౫౯.
౪. ప్రేమగలవాడు.

శునాథి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సోదరుడు. ఏక
గర్భజాతుడు. ౨. భ్రాతృ. ౩. ఏకవ పురుషుని
రమణలకు నుండెడివ్రాత, మారపువ్రాత.

శునాథ్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఏడుతరములు
దాటని బంధువు.

శునామకుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) సనామకుడు.

శునాముడు. సం. విణ (క) సమాన మైన పేరు
గలవాడు.

శుని. వి. (సం. శని: క. శని. త. చని) ౧. సవ
గ్రహములలో శేవపది, శని. (శ. ౪) ౨. దుర
దృష్టము. (శ్రా.)

క. ఈ. నటనల మేమును మీ, మానియు నిన్నా
ర్థుల కూడిమాడి మెలంగన్, నా నోటను
బుట్టునె సని యే నెఱుంగనె తేలినే మహీ
సురముఖ్యా. క్ర. ౪-౬౦.

౩. పాపము, అసత్వము

శుని. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. పూజ, ఆరాధనము

౨. దానము, ఈవి. ౩. లబ్ధి, పొందుట, సంపాద
నము. ౪. ప్రార్థనము, మనవి. ౫. దిక్కులు
మాపుయంత్రముయొక్కయొక భాగము. (ఈ. శ్రీ)

౧. ఏనుగు చెవులచాపు, ౨. జ్యోతిస్సు, పకా
శము ౩. గొర్రె, పార్శ్వతి.

శునికలు. వి. నూలుతాయి.

క. వనితామహిపారాజిము తనహస్తాబిములఁ బట్టి
దరహాసముచుల్, కనులెప్పలలో దాచుచు
సనికల్ దొక్కించె రాజు బిచ్చనిచేకొ-
కవివరం. ౩-౪౫.

శునికల్లు. నూలుతాయి.

నీ. వనజగోపిచేత సనికల్లు పెట్టింది శ్రువు
సంబంధతి వేద్యతోడఁ జూచి.
ప్రబం. ౧-౬౦౩.

శునితము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. ఈయఁ
బడినది. దస్తము. ౨. పొందఁబడినది, సంపాదించఁ
బడినది.

శునీడ (ల) ము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. కూడ
నివసించునది, ఒకగూడునొక యందునది. ౨. సమీ
పమున నున్నది, దగ్గరగా నున్నది.

శను. ఆ. క్రి. దూ. చతు.

శనె. వి. (రూ. సన్నె)

శనెకలు. వి. నూలుతాయి.

చం. సనకల్ దాచించె బెండ్లి మామనొకొ.
కాశీ. ౫ ఆ. (శ. ౪)

మ. కోర్కె నై వాఱు నమ్మగువన్ బాదరలంబు
కట్టి సనకల్ మట్టించె మోదంబునన్.
మమ. ౫-౯౩.

మ. జనకోత్సాహని వాసవాసననొ రావన్యస్తమా
స్థాభిమ, ర్మృగోభ్యామృత పారవశ్యముననో
పైదెన్ శిలామోహం బలి సాధ్యు ల్పూగదం
బ్రియాః ప్రేమ సనకల్ మాట్టించె భూజాని.
చతు. ౬-౩౨.

సన్న: (సం. సంభా) సంభా

తే. ఆవుడు యక్ష్మిణి కనుసన్న నల్లను ఖలు రత్న
సింహాసనంబు నాడున కిడిన. పా. ౧-౪౬.

చ. మేములాడెడు సత్యబోధి స, న్నల నెవ
కొల్పనం గెలవ నవ్విరి ధర్మభీమఫల్గునల్
పా. ౫-౮౧.

వ. పార్శ్వత యమ్మి ధ్యావటుఃకు వఃమనోరథం
జటిగింపనొల్లక వయస్యం గమనన్న చేసిన
పా. ౪-౨౬.

ద్వి. గౌతముః ద్వితిః గమ గీతై నతఃకు
కాతాతపున్తి పు సన్నగావించె.
ద్వి. హరిశ్చ. పూర్వ. ౨౨.

తే. గీ. కనుసన్నల నుధాంతకాంత లాచరించు
వేదం వెచ్చని కాంచనాగ్ని, యెగ్గె మని
ముగ్ధకాంతాకృతీవచార, విడికి నెంచ
వసాన్యంబు విడికిఁ గలదె. ఉ. రా. ౬-౩౨౦

చ.... చిఃకంపుఁ ద్రా, గడు గమసన్నల న్నగిరి
కొందలు పాంసఁ బ్రపాప్రపాలికల్.
ఆము. ౨-౫౬.

సన్న: వి. గుప్త, బాద.

వీ ధర్మరాష్ట్రులు సూతతయసాబులును
తెలుపనవేళుచు చిన్నసన్న యెఱిగి లేచి
చాల నెన్నవొట్టి.... భ. ర. విరా. ౧-౪౩.

సన్న. విణ. (సం. సన్నమ్. త. సన్నమ్. క. తు.
సన్నం) చిచ్చిది, స్పర్షము, కొంచెమైచిది.

తే. తనకు సంబుదకాండవేదందయుధ, గర్జి
తోడ భూ భూత్కారగలిగె వమధుఃకర
వారిదుర్వార మగుచు, జలవతెమ్మెర లేలేర
సన్నతూర. కుక. ౨-౩౪౨.

౨. పలుచనిది, సూక్ష్మము.

చ. పలుచని సన్న గాలి వలిపంబులు గట్టగ నిచ్చి
తెచ్చెనల్. విక. ౧-౧౩౬.

వీ. తే. అచ్యుతలుపుగ నవుడు బ్రహ్మాండమండః
పంబు వెన్నెలసన్ననున్నంబు సేసె.
మనుచ. ౫-౩౮.

కం. తడియొత్తి సన్నవలిపం, విడి. వికా.
ఆము. ౬-౧౩౩.

౩. మెల్ల, మందమైన

వీ. కట్టికవాని యాగ్రహవృత్తిఁ గని పేరు
లంతరి సన్నగ నరుగుడేర. కువల. ౪-౧౬౪

ఉ. సోరణగండిమార్గమున జొచ్చిన సన్నని
గాలి.... కృం. ౩-౮౯.

సన్నకంఠుడు, సం. విణ. (అ. ఈ. అ) నొక్కఁ
బడిర కింతము గలవాడు. ఉపిరి తిరుగకుండిగఁ
జేయబడినవాడు.

సన్నకద్రువు, సం. వి. ఉ. పుం. ప్రియాలవృక్షము.

సన్నకము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ) పొట్టిది, తక్కువది.

సన్నకము, సం. వి. అ. పుం. ప్రియాలవృక్షము.

సన్నకల్లు, సన్నెకల్లు.

సన్నె కల్లఁ గను సన్నకల్లు నెఁగవ వేషణ
కిలపేరు వెలయుచుండు. ఆం. భా. ౨-౨౯౯.

సన్నకసన్న. అవ్య. మెల్ల మెల్లగా

క. సన్నపువారల వసపతి, మన్నించినఁ బ్రాపుఁ
డైమఁచికి బతు తే, మున్నది మునుము
న్నతఁడును, సన్నకసన్నము బాసి చుకున్న
తెనుక. పంచ. నా. ౧. ౪౦౫.

అన్నిగీములుసన్నక సన్నమాటి. నీలా. ౧-౩౬.

తే. గీ. అనుచు నెమ్మొగముల విన్నవెడము
దోచు, జటిగి రూరక సన్నకసన్నఁ గొంద.
తొక్కికొందను దొరలు విల్లెగ్గిదంగఁ
బూని కెదిలంప నోడియొ మ్రాసుపడిరి.
అ. రా. బాల. ౧౩౪.

౨. విగూఢముగా.

ద్వి. సన్నకసన్న నా క్రగ్గుండు గానఁ జిన్ని
పాపని బుచ్చిచ్చున తేసిరిని.
రం. రా. బాలకాం. ౪౮ పు. ౧౧ కం.

సన్నకారు. వి. కడుసారి, కమ్మరి మొదలైన వారి పనిముట్లు.

సన్నకారీయలు. వాద్యవిశేషము, ఒకవిధమైన బూరగొమ్మ.

ద్వి. అతిమణి మురుజేపనావాద్యగతులఁ, గుఱు తల నిడుదల గూడి వాయించు, సన్న మెఱింగి యాసన్న కారీయలు, సన్న బొనుగఁ గూడి జమరీ బూరింప.

అ. మ. క. ఖ. ౨౪౦ పు. ౧౩ పం.

సన్నగఱుకు, కొంచెము గఱుకు, ముదత.

సీ. భూరిదిగ్విస్తలతో రాచిగొన సన్నగఱుకెక్కి కప్పారుకంత మొప్ప నలఘువాయుస్కంధ ములు దాఁకి తారలు దొరగ నాడెడు నిండు తోడ యలర. (ఇది వృషభవాహనవర్ణనము) హ. ఉ. ౩-౩౯.

సన్నగాఁడు. వి. చీమ. విణ. అల్పఁడు, అచ.

తే. గీ. సన్నగాండ్రును బోఁడోలి సరగ వారి, నెలపు లెల్లను గైకొని చెలఁగుచుండు, గుఱున విసదారిగాకూటువలకు నెందుఁ, దలఁప నొక్కించుక యు మంచితనము గలద. (రెండర్థములకు నిదియే యుదా) అ. గా. శాల. ౧౦౬.

సన్నగాణె, వి. సాన్నాయి.

క. కొమ్మల నినదమ్ములు శం, ఖమ్మల శబ్ద ములు సన్నగాణెల సం, రావమ్ములు నాగ స్వరనాదమ్ములు పిరీరవంబు దరులం బచ్చెన్. రాజవాహన. ఖ-౬౦.

సన్నగాలి. వి. మందమారుతము.

తే. గీ. ఏల ప్రేతడు తేటి యింతటికలుగ, సంక్రితల సన్నగాలియో సన్నగాలి. రామా. ౬. ఆ. (శ.ర.)

సన్నగాళె. వి. వాద్యవిశేషము, తిరుదిన్నము. (శ. ర)

సన్నగిల్లు. అ. క్రి. సన్నమగు. (రూ. సన్నగిలు)

సన్నబాజాలు. వి. బి. ఒకవిధమైన బాజిపూవులు

సీ....కన్నెగదఁగి ప్పె బొన్నచాయనె యున్న సన్నబాజాలచెన్న వన్నెమీతె.... దశా. ౩-౮.

సన్నతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. వంగిడి, వ్రమమైడి. ౨. త్రుంగివడి. ౩. ముఁబంచుగొని వడి. ౪. ధ్వనికడి.

సన్నతాంగి. సం. విణ. (ఈ) అందముగా వంగిన యవయవములు గల స్త్రీ.

సన్నతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. కమస్కారము ౨. వ్రమత. వంగుట. ౩. ధ్వని, చప్పుడు. ౪. ఒకవిధమైన హామము. ౫. అడఁకువ, విధేయత.

సన్నదు, హిం. వి. ౧. యోగ్యతాపత్రిక ౨. ఆజ్ఞా పత్రిక.

సన్నర్థము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. కట్టఁ బడింది. ౨. కవచమునుధరించింది. ౩. ఆశ్రయము, ఇండ్లు కాల్పుట మొ. చెడ్డపనులు చేయునది ౪. మంత్రితంత్రములతోఁ గూడింది. ౫. వ్యాపించినది. ౬. పన్నిహితపంబంధము గలది. ౭. వికసించుటకు సిద్ధముగా నున్నది. ౮. పూహములు పన్ని యుద్ధమునకు సిద్ధముగా నున్నది.

కా. ఈనీతిం జనులెల్ల నుల్లముల నూహింపంగ శం, పారుచిస్సారస్యాయుతచాపసోపధనుడై సన్నద్ధస్త్రింబుతో. సింహ. ౧-౧-౨౨౩.

సన్నద్ధయోధుఁడు. సం. విణ. కవచాదిసాధన సహితు లైనయోధులకలవాడు.

సన్నద్ధుఁడు. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సంసిద్ధుఁడు. ౨. కవచాదులు ధరించి యున్నవాడు.

సీ. చెద్యునకై పూని సన్నద్ధులై యున్న యీ రాజు లిందఱు. భార. సభా. ౨-౩౮.

సన్నన. వి. సన్నఁడనము.

సన్నపిల్ల. వి. సాలెపుకగు. (సన్నపిల్లి ప్రా.పా)

గీ....జనకాడు చెలది సన్నపిల్లి, పాదొట్టనగ
లూరితపగిగు. ఆం. భా. ౨-౮౩.

సన్నపువాడు. విణ. అల్పవాడు.

సన్నంపువాతో జగద మేల.
రా. యు. కాం. (౪. ౮)

సన్నమండగలు. వి. వి. కాలిధాన్యవిశేషము.

సన్నము. విణ. ౧. స్థూలముకానిది.

ఉ. సన్నంపువెలగోలఁ జేంక నిటికి.
నీలా. ౧-౮౧.

౨. మృదు వైది.

ఉ.... పిక్క యంభో,రుమాపత్రినేత్ర మనుఁ
బొంకపుఁజన్నల మీఁది సన్నపు-శీరశైలంగు
వాయుగిలఁ జేసిన. కృ. నై. ౩-౮౯.

౩. చిన్నది, అల్పము.

ఉ. సన్నపునీద్రెమర్ గలుగుచున్నలఁ బయ్యెద
కొంగు జారఁగా. పాండు. ౩-౧౧౮.
౪. పరిమితము, కొలదియైనది.

వ. కృతజ్ఞతాగుణలేఖలు క్షేత్రపలుచుచున్నయది
సన్నంబు దొడ్డ యనువిశేషంబు విచారంపక
మాస్తకల్పఃసాంతరం ద్రైవైవంబు ప్రళప్తి
విమృశించి నా చేయు ప్రయోజనం బంగీకరిం
పుము. కృ. నై. ౩-౮.

౫. అలరి, మందమైన.

గీ. కర సాకింకి యెత్తి సన్నంపుపెలుగుతో
నిట్టులనియె. మను. ౩-౯౩.

వ. మారాజు దేవరకు విన్నవింపు మని నన్నుం
బుత్తెంచె నన్న సన్నంపుపవ్వు నివృత్తిల్ల.
వరాహ. ౫-౧౨.

సన్నము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. కూర్చుండి
నది, వసుండి-ది. ౨. క్రంగివిది. ౩. వ్రేలాడు
నది, వదులయినది. ౪. దుర్బలమైనది, ౫. క్షీణ
మగునది, క్షీణించి-ది, హీన మైనది. ౬. నశిం
పఁజేయుట-ది. ౭. నశ్యులము, కదలికలేనిది.
౮. మాణిగినది. ౯. సమీపమున నున్నది.
౧౦. పోయి ది, విడిచిపోయినది. ౧౧. హీన
మై ది (కంతస్వరము మొ)

సన్నము. సం. వి. ఆ. తుం. ప్రియాలవృక్షము
అ. న. కొంచెము, అల్పభాగము.

సన్నయనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. దగ్ధతగాఁ
జేర్చుట, కూర్చుట. ౨. కలుపుట, సంబంధంపఁ
జేయుట.

సన్నయము. సం. వి. ఆ. తుం. ౧. మైన్యము
యొక్క పెనుకభాగము. ౨. సమవాయము.
౩. సమాహము, గుంపు.

సన్నయేలకి. వి. చిట్టేలకి |

సన్నరాస్యము. వి. రాస్య |

సన్నవలిపెములు. వి. వి. సన్ననిచీరలు, వస్త్ర
విశేషములు.

వ. శ్రీరామ తోపులును జీలులును నుగిపట్టంబు
లును సన్నవలిపెంబులును తెలిపట్టులును
హొంబట్టులును. ద్వా. ౩-౨౦౬.

సన్నవాటు. అ. శ్రీ. (సన్న + పాటు) ౧. నూ
చిత గుగు, బయల్పడు.

వ. కృష్ణుండును.... తాను శక్తం దయ్యెను
గొనబొల్లక యయ్యెన్ద్రపంగంబులం గోర్క
సన్నవాటం బలుకుచుండ.
హరి. పూ. ౩-౧౩౩.

౨. సన్నయేర్పడు, భావము నూచితమగు.

తే. గీ. అనుచుఁ బెక్కుమారు లత్యాదరంబునఁ
గన్నె నేను మరయుచున్నఁ జూచి, సన్న
వాట నగుచు నతియ ప్రయంవద పొత్తేంద్రుఁ
డూచి పలిక నిట్లు. కృ. శతం. ౩-౧౩.

సన్నసన. విణ. (సన్న + పన్న) నులభము.

సన్నసున్నము. వి. పాలగార, మెలుగునున్న
పుత్రులే.

వ. అత్తురంబు దాగువారించు సన్ననున్నంబు
చేత లేతవెన్నెలలు తెమ్మించు క్రొమ్మించు
లుం గలమేదలును. పి. శతం. ౧-౮౬.

సన్ననూదులు. వి. వి. ధాన్యవిశేషము.

సీ. సన్ననూదులు పత్తగ శ్నేర్లు గోడందరామము
శ్నేసన్న. రాయసర్లు. హంస. ౪-౧౨౮.

వ. నివ్వరులు నీరుకావులు రెడ్డివంకలు చాట
వరులు తీగెనులైలు ముఖభోగులు సన్ననూ
దులు గొరవంక రాజనాలు కాటుకలేకులు.
ప్రబం. ౧-౧౧౨.

సన్నహానము. సం. వి. అ. న. ౧. సిద్ధము చేయుట,
సజ్జీకరణము, కవచములుధరించుట. ౨. సన్నా
హము. ౩. విగువుగాగట్టుట. ౪. గట్టితూనిక
గ. పరిశ్రమ. ౬. త్రాడు.

సన్నాహపఱుచు. స. క్రి. (సన్నాహము + పడు)
సిద్ధపఱుచు.

తే. గీ. లంకఁ జేరంగ శ్రీఘముగను సాహసోన్నతి
మీఱి సన్నాహపఱిచె, వివేక నీలలంగద
ద్వివిదకుముదగాంబవద్రంధ శరభాదివైశ్యము
లను. చంద్రురా. ౮-౬.

సన్నాహము. సం. వి. అ. పుం. ౧. యుద్ధము-కు
సంసిద్ధ మగుట, కవచము తొడగుకొనుట
౨. యుద్ధప్రయత్నము. ౩. కవచము.

సం. వి. పూనిక, ప్రయత్నము, సన్నహానము.

తే. ఇట్లు బలదేవుక్మల కిద్దఱకును, గయ్యమునకు
సన్నాహంబు గిలుగదయ్యె.
భార. ఉద్యో. ౪-౧౮౧.

క. మోహరములు నెండును సన్నాహంబునఁ
చారినించినన్. చిత్రభా. ౩-౬౬.

సన్నాహ్యము. సం. వి. అ. పుం. యుద్ధపుటేనఁగ.

సన్నికర్షణము. సం. వి. అ. న. ౧. దగ్గఱగాఁ
దీసికొనుట. ౨. పమిసించుట, దగ్గఱగావచ్చుట.
౩. సామీప్యము, ప్రాంతము, చేరువ. ౪. సం
బంధము. ౫ (తర్క) విషయేంద్రియసంయోగము
(ఇది యాజ్ఞావిధములు) ౬. అర్వాచీనమైనది.

సన్నికర్షము. సం. వి. అ. పుం. సన్నికర్షణము

సన్నికల్లు. వి. నూలుతొయి. (రూ. సనికల్లు, పనికల్లు)

సీ. పాగునూరి కేగినఁ బోవునే దుర్గళ కాద
పెండిలి సన్నికల్లు దాఁచ. రామ. ౫౯.

సన్నికల్పము. సం. వి. అ. అ. ౧. కొంచె
మించుమించు చైనది, రమరమిగా నున్నది.
౨. దగ్గఱగానున్నది.

వి. అ. న. సామీప్యము, చేరువ.

సన్నిచయము. సం. వి. అ. పుం. సమూహము,
సంగ్రహము.

సన్నిచితము. సం. వి. అ. ౧. మలనిశోధకము
కలది. ౨. నిలువయుండి చెడిపోయినది.

సన్నిధము. సం. వి. అ. న. సామీప్యము, చేరువ.

సన్నిధాత. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. గగ్గఱగాఁ
దీసికొనివచ్చువాఁడు. ౨. నిల్లయించువాఁడు.
౩. దొంగసామ్యు (దొంగిలి పఁబడిన సామ్యు) పుచ్చు
కొనువాఁడు. ౪. రాజసభయందు జనులను
బ్రవేశపెట్టెడి యసామి. ౫. అమృత బాధ్యత
వహించి ద్రవ్యాదులను బుచ్చుకొనెడివాఁడు.

సన్నిధానము. సం. వి. అ. న. సమక్షము,
సామీప్యము.

వ. అవిముక్త కేవలసన్నిధానంబును నశేషజగజ్జనవి
యగు మహాదేవికి నమస్కరించి స్తుతి
యించిన..... కేవలహాస్య సంభవ. ౫-౩౧౪.

౧. చేర్చి యొందుట, కలిపి యొందుట. ౩. కఠ
బడుట, గోచరమగుట. ౪. ఆధారము, ఆశ్ర
యము. ౫. పుచ్చుకొనుట, పిప్పగించుకొనుట.
౬. కలయిక, ౭. మొత్తము. ౮. ముందుగా
నిల్లయించుట. ౯. ఇంద్రియార్థము.

సన్నిధి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. సామీప్యము,
చేరువ. ౨. సాక్షాత్కారము, ప్రశ్నోత్తరము.

ఉ.... ఎలనినుబోఁటికిఁ గ్రూరత వాధు సన్నిధిన్.
భార. ఆసు. ౧-౧౨.

వ. ఈదృశంబు లగుపుణ్యప్రబంధంబుల్లు దేవ
సన్నిధిం బ్రకంశించుటయు నొక్కయోరా
ధనవిశేషం బగుటంజేసి. భార. విరా. ౧

సన్నిధియగు. అ.క్రి.సమీపించు, ప్రత్యక్షమగు.

తే. మందిరోద్ధానభేలకానందవిభవ మవధరిం
చెడు తారావిటార్థ హృది జివురుగుస్తులవిరులఁ
బూజించుటకునో యాఱుబుతువులు సన్నిధి
యయ్యెనచట. పాండురంగ. ౧-౧౮౦.

సన్నిధిసేయు. మి.అ.క్రి. సమీపించు, ప్రత్యక్ష
మగు.

గీ. ఎలమి సన్నిధిసేసె సర్వేశ్వరండు
భార. విరా. ౧.

క. సన్నిధిసేసి తపముమెయి నున్నబ్రయోజ
నము గలదో యదుగుము తుశ్రీ.
భార. కాం. ౫-౨౦౮.

సన్నిపాతజ్వరము. సం. వి. ఆ. పుం. ధాతు
దోషమువలనఁ గలుగు నపాయకరమైన జ్వరము

సన్నిపాతనిద్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మూర్ఛ,
అపస్మారము, మైకము.

సన్నిపాతనుదము. సం. వి. ద్. పుం. ఒకవిధ
మైనతేజఃజ్వరము. †

సన్నిపాత(క)ము. సం.వి.అ.అ.స్త్రీ. ౧. పడుట
ప్రాణులు. క్రిందికిదిగుట. ౨. చెందునదులకల
యిక, నదీసంగమము. ౩. సంఘట్టనము, ఒక
దానిపై నొకటికడి కొట్టుకొనుట. ౪. వివిధవస్తు
వుల కలయిక, ౫. కూడికకు హేతువైన సభాశ్రయ
దోషము. ౬. సంగీతమునందలి కాలభేదము.
౭. మైథునము. ౮. యుద్ధము. ౯. ఒకవిధ
మగుగ్రహముల కూటమి.

సన్నిపాతి. సం. విణ. (క. నీ. క) ప్రధానకర్త
తోడీప్రత్యక్ష సంబంధమువల్ల గాని సన్నిహిత
సంయోగమువల్ల గాని దానియొక్క ప్రయోజ
నమును నెఱవేర్చుగల అప్రధానకర్త.

సన్నిపాతితము. సం. విణ.అ. ౧. విడువబడినది
(బాణము మొ॥) ౨. ఒకచోటికిఁ జేర్చబడినది.
౩. కూర్చబడినది.

సన్నిపాత్యము. సం. విణ. అ. ౧. విసరితయఁ
బడినది, ప్రయోగింపఁగదగినది. (బాణము మొ॥)

సన్నిబద్ధము. సం. విణ. అ. ౧. కలుపఁబడినది,
అకుఁబడినది. ౨. అమర్చబడినది, సిద్ధము
చేయఁబడినది.

సన్నిబద్ధాణము. సం.వి. అ. స. ౧. పశపఱుచు
కొనట, ౨. నిశోధించుట.

సన్నిభము, సం. విణ (అ. ఆ. అ) (సమాసాం
తమున) కుల్యము, సదృశము.

క. ఈశ్వరసన్నిభు లగు యోగీశ్వరులకు
శివధర్మ. ౩-౨౩.

సన్నిభృతము. సం. విణ. అ. ౧. గూఢము.
౨. ఉచితము. ౩. వివేకము.

సన్నియ. దే. వి. సన్నెకలు (రూ. సన్నె)

గీ. శ్రవ్యలతోడిమలు శ్రుచ్చు నయంబున....
చందనంబు రాచి సన్నియఁ బెట్టు (సన్నియఁ
పెట్టు సన్నెకంటిపైమాలు)
కుమారసం. ౫-౨౧౮.

సన్నియోగము. సం.వి.అ. పుం. ౧. కలయిక,
కూడిక. ౨. నియమించుట (ఉద్యోగాదులందు
౩. విధి, ఉపదేశము.

సన్నిరుద్ధము. సం. విణ. ౧. అడ్డగింపఁబడినది.
౨. అణచఁబడినది. ౩. రగుల్కొల్పఁబడినది
(విప్రు మొ॥) ౪. కత్తుబడినది, ౫. నింపఁ
బడినది.

సన్నిరోధము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అడ్డంకి,
అవరోధము. ౨. నిర్బంధము. ౩. ఇటుకుఁదనము
౪. ఇటుకుత్రోవ.

సన్నివాయము. సం.వి.అ.పుం.కూడిక, గుంపు,
సమూహము.

సన్నివిష్టము. సం. వి. వి. (అ. ఆ. అ) ౧. ప్ర
తేరించినది. ౨. ప్రోత్సేహనది, కూడినది ౩. రత్నము

రమైనది, ఒకదానియందే లగ్నమైనది. ర. నివ
సింఁచునది, ఆశ్రయకేరపఱుచుకొన్నది, ౫. సమా
పమున నున్నది, దగ్గఱగా నున్నది. ౬. విడిసివది,
విడచేసివది (దండు మొ॥)

సన్నివృత్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. మరలి
నది, నివర్తించినది. ౨. ఆగి. ది. ౩. వెనుదీయు
నది.

సన్నివృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. మరలిరాక
౨. నిరోధమా, సంయమము, సహనము, ౩. వి
ముఖశ్యము వహించుట.

సన్నివేశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. (మనస్సు)
గాఢముగా మగ్నమగుట. ౨. సమాహము, గుంపు
౩. కూడిక. కలయిక. ర. స్థానము, స్థితి, స్థలము,
౫. సామీప్యము. ౬. మూర్తి, ఆకృతి. ౭. ఉచి
తాసములఁ గూర్చుండబెట్టుట. ౮. కుటీరము
గుడిసె. ౯. తూర్పుట, చోమపుట. ౧౦. విరో
ధార్థముగాని వ్యాయామార్థముగాని పురజనలు
చేరడిపురబాహ్యప్రదేశము ౧౧. నక్షత్రసము
దాయస్థితి. ౧౨. ఓడిదల.

సన్నివేశనము. సం. వి. అ. న. నివాసమా.
ప్రతిపానము.

సన్నిస్కము. సం. వి. అ. పుం. సోఽన్యము,
సాధుశ్యము.

సన్నిహితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. దగ్గఱగా
నున్నది, ప్రక్క నున్నది. ౨. ప్రశ్యక్తముగ
నున్నది, ఉంచబడినది. ౩ నిద్ధముగా నున్నది.
ర. దగ్గఱగా నున్నది, సమీపమైనది.

వ. మఱియు నపరిమిత పరార్థస్వరత్నరజతగువర్ణ
పరితూర్ణంబై మహామేరుశ్రేణులు సన్నిహి
తం బైనయట్లు.... భార. సభా. ౧-౨౩.

వి. అ. న. సామీప్యము.

సన్నిహితాసాయము. సం. విణ. అపాయము
చేరువగాఁ గలది, నశ్వరము, క్షణికము, దుర్వ
లము.

సన్నుతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) పాగడఁ
బడినది, కొనియాడఁ బడినది.

అ. సన్నుతములు దైవ యష్టపాశాదుల ననుభ
వించి.... భార. ఆశ్ర. ౨-౬౯.

సన్నుతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. స్తుతి, పొగడ్త.

సన్నుతించు. సం. స. శ్రీ. స్తుతించు.

వ... మమ్ము నిర్మించి నీవ విగతస్థానులం
జేయక మన్నింపు మని సన్నుతించిన.
వరాహ. ౫-౮౦.

సన్నె. వి. (కన్నపన్ను, పండ్ల) పన్నెకల్లు.

క. అంకిటఁ గమపట్టెను భాస్కరుఁడు చర
మాద్రిమిఁడ వారణాసిక్రమఁదని బలశ్రేణిఁ
జరుఁబతి పనుపుయద్ద పన్నెపై నిడుభంగిన్.
శై. భా. ౨-౧౦౦.

సన్నెకల్లు. వి. నూజుతాయి.

నీ. గదపమిఁడను సన్నెకల్లున తోటిమిఁడను
నున్నిచేతను దఱుగుయకము.
నీ. శకుం. ౪-౭౯.

౨. హోనుద్రవ్యవిశేషములు, చిన్న సమిధలు.

ద్వి. పరసాక్షతలును లాఁగు సన్నెకల్లు మరలి
గంధము గేయ పృథ్వీరంబులును, మొదలైన
సాధనంబులు గూర్చి క్రియలువదలక యవ్య
సూతరుల తేల్పించు....
ద్వి. భార. విరా. ప. ౫-౧౦౪

సన్న్యసనము. సం. వి. అ. న. విడుచుట
త్యజించుట. ౨. సర్వసంగములను విర్యజించుట,
సన్న్యసింపుట. ౩. ఒప్పుగొనుట ర. పదిలముగా
నుంచుట.

సన్న్యసించు. సం. స. శ్రీ. ౧. త్యజించు, విడుచు,
కామ్యకర్మలను విడుచు

తే. గీ. అతఁడు సన్న్యసించె నఖిలభోగంబులు.
పాండు. ౫-౯౩.

౨. కఠినియంచు.

సన్న్యస్తము. సం. వి. అ. అ. అ. అ. విడిచి
పెట్టబడినది, త్యజించబడినది. ౨. ఉంచబడి
నది, అధీను చేయబడినది. ౫. విడిచినది,
మరణము చేసినది. (దండు)

సన్న్యాసము. సం. వి. అ. అ. అ. విడుచుట
త్యజించుట. ౨. ప్రాపంచికసంబంధమును వూర్తి
గాఁ బక్కజేయుట, సన్న్యసింపుట. ౩. నమ్ముట,
సమ్మి (సామ్మి మొదలగునవి) దాచఁబెట్టుట.
౪. పంప మొట్టట. ౫. ఒడంబడిక పొందుట.
౬. దేహము విడుచుట, మరణము. ౭. జటా
హంసీ

సన్న్యాసి. సం. వి. క్. సం. గి. ఉంచుకొనుట,
(సామ్మి) పదిలముగా నుంచుకొనుట. ౨. విహిక
విషయములను విడిచివేయుట, సన్న్యాసాశ్రమము
గ్రహించి యుండుట. ౩. త్యక్తహస్తుడు,
తీండిమానినవాడు.

కం. సన్న్యాసివేషమున రాజస్వస్థనిగ గవి
భార. విరాట. ౧-౬౯.

సన్న్యాసిని. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సన్న్యాసినించిన శ్రీ

సన్న్యాత్రము. సం. వి. అ. అ. అ. (వేలము సత్త
గలవాడు) కీవాత్మ.

సన్న్యాసము. సం. వి. అ. గౌరవించుట, సమ్మ
నించుట.

సన్న్యాసింపు. సం. ప. శ్రీ. సమ్మనించు, గౌర
వించు.

వ.... నరంగాంకశేఖరుండు పశువంశవ
సంక్కుమానాదిమహామనుజుల సంభావించి
వేదవల మన్నించి హిమవన్నగ చక్రవర్తి
సన్న్యాసించి. వరాహ. ౬-౪౮.

మ. సన్న్యాసించి యే సత్తతీర్థ. గనుదో యల్ల
విచ్చి మేదినియ నాకాశంబునన్ జూదితిన్
దశకు. ౯. అ. ౫.

సన్న్య. వి. తాంతుప్రతికృతి.

సీ. తాంతు ప్రతికృతిపేరు దనది యుండు సన్న్య
యనన్, అం. భా. ౨-౨౯౫.

సవత్తము. సం. వి. (అ.అ.అ) గి. పక్షములు
(తెప్పలు) గలది. ౨. ఒకపక్షముగలది. ౩. ఒక
పక్షమునకుఁ జెందినది, సమానపక్షముననున్నది.
౪. సమానముగ. (తర్క) పక్షము (విషయము)
గలది.

సవత్తము. సం. వి. అ. అ. అ. సమాన మైన
యదాహరణము. ౨. (తర్క) నిశ్చయ మైన
సాధ్యము గలది.

సవత్తుడు. సం. వి. అ. అ. అ. అనుసారి,
సమానపక్షమును నుండువాడు. ౨. బంధువు.

సవత్తుము. సం. వి. అ. అ. అ. విరోధము కలది

సవత్తి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సవతి.

సవత్తికుడు. సం. వి. (అ) భార్యతోఁ గూడిన
వాడు.

సవత్తుడు. సం. వి. అ. అ. అ. శక్రువు.

ఉ. అశేషరాజావర్ణిణాన వర్ణధికులై స పప
త్నులక్ష్మణాదియోః జాతె సహింప
నోపక కృకుః వివర్ణదై నైతి నెంతయున్.
భార. సభా. ౨-౧౧౪.

సవత్రాకరణము. సం. వి. అ. అ. గి. బాణము
యొక్క తెక్కలుగల భాగము శరీరమునఁ
జొచ్చునట్లు గాయపఱుచుట. ౨. మిక్కిలు
మగు బాధ గలిగించుట.

సవత్రాకృతము. సం. వి. (అ. అ. అ) తీవ్ర
మాగా గాయపఱుపఁబడినది.

సవత్రాకృతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. మిక్కిలు మగు
బాధ, అధికబాధ.

సవది, అవ్య. (ఇది సంస్కృతసమాసములందే
కానఁబడును) తన్ను నను, వెంటనే, వేగముగా.

మ.... సవదిన్నుటార్చి శరణార్పణము గావించు
దినన్. అం. భా. ౨-౧౪.

సవరిచ్చదము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ఆవశ్య
కములతోఁ గూర్చుబడినది.

సవరివాహము. సం. విణ. (అ. అ. అ) అంచే
వలకు నిండినది.

సవరివ్యయము. సం. విణ. (అ. అ. అ) మియ
ములు మొదలగు సంభారములతోఁ గూడి ది.

సవర్య. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. పూజ, ౨. గౌర
వము. ౩. సేవ.

ఉ. అందజయాన నీ వొసగునట్టిసవర్యలు
మాకు వచ్చె మను. ౨-౪౫.

సపాట (ము) విణ. (క. సపాట.) ౧. నేల
మట్టము.

చ. పటియలువాటి ధాత్రీఁ బడు పర్యతిమో
యనఁ జేతోడ నిర్భరముగ ఖడ్గహోముఁడు
సపాటగఁ గూర దురంబులొపలన్.
ము. రా. యు. 3-32.

క. వడిఁ దేజఁ దోలి గా జ్యర్నడి దొంకినపా
టగా నుర్జులి యపు డా, పడికిటి గొరకన్
నేయన్, విడికిటివి టైగసి విల్ల నీటుఁ బడి
యెన్. పా. ౧-౯౬ (క. ర)

౨. సమమైనది, సమామైన మితిగలది.

వ. తనమేని పొడవు నేల సపాటంబుగా వంచి
వింధాచలం బమ్మహానభావు నెమర్కొనియె
కాళి. ౨-౧౫౯.

౩. మట్టమైనది, సమమైనది.

ఉ. దానవుఁ డధరారముఁ దాఁక నుదగ్రపదా
గ్రభట్టన, గ్లానిసపాటమై యచటికాఁపుర
ట్టవిభుట్టితాళ్ళుతిన్, బూని చెడన్ గిరీశగళ
మూలమాలామాలకాలకాంతితో, మే న తి
కంబు లాడు తనమేటిత్రికూలముఁ బూని
యెద్దతిన్. మను. ౪-౯౬.

ఉ. ఏటిగుఱించి పల్కు విను మేటికి నీభయ
మొకుభాంగి యొప్పాట భవత్సమాన మగు
పాటిసరి నిక్షరంబు లేడు వాసపాటన మొప్ప

మత్సరమునైఁ బ్రవహింపు మదాజ్ఞ నన్న
న, చొప్పట సపాటమె కదలి జోటియఁ
గొల్పె నిజప్రవాహమున్

పాండురంగ. ౨-౧౩౫.

సపాటము. = సపాట. వి. ౧. ఒక్కమట్టది,
ఒక్కమాట, ౨. చదరము.

క. తా దృష్టియ ముష్టియఁ దగు, ననువున
మున్నెత్తి యేయునతిఁ దప్పదు డించనకాయ
ముల సపాటం, బునఁ బదియఁ బడెను
సుచ్చిపోయెం గోలన్. భార. విరా. ౫-3౨

౩. నేలమట్టమగుట, నాకము.

ఉ యి.ప్పాటి కుపాటకోటికి సపాటము
గాటముగా ఘట్టిల్లెదే. సమీర. ౪-౧౮.

రనాద. వి. (హిం నై) మహమ్మదీయప్రభువు.

గీ. అనుచు కరములఁ దాల్చు కెవ్వని సమగ్రమైనన్య
ధతఘోరిఁ జేసునై చను సపాద, కుసుమ
కాహి నిజామాదికుతలశులు. వసు. ౧-౪౬

సపాదము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. పాదము
తోఁ గూడినది. ౨. వ్యావహారిక అధికముగాఁ
గలది.

సపాలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) (గొట్టెల)
కాపకలది. ౨. రాజితోఁ గూడినది.

సపిండికరణము. సం. వి. అ. న. ౧. చనిపోయిన
వాని నుద్దేశించి ప్రేతత్వనిమోచనముకొఱకు సం
వత్సరాంతమునఁ జేయఁదగిన శ్రాద్ధవిశేషము.
(ఇది తిలచుగా చనిపోయినతర్వాతఁ బన్నెండవ
దినమునఁ జేయఁబడుచున్నది) ౨. సపిండుని
(జ్వాలి) యొక్కయనికారమిచ్చుట.

సపిండుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. సమాపిండము
గలవాఁడు. ౨. శ్రాద్ధంబంధ మైనపిండము
మూలమున సంబంధించిన జ్వాలి.

సపీఠి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. కలసి త్రాగుట.

సపాష్టమైత్రము. సం. విణ. (అ. అ. అ) కవతి,
అనూరాధ అను నక్షత్రములతోఁ గూడినది.

సప్త. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఏడుశంకులు గలవీణ, పలికాదిని. (శ. ర.)

సప్తకము. సం.విణ. (అ.ఆ. ఈ. అ) ౧. ఏడు గలది. అ. ఏడు.

సప్తకము. సం. వి. ఆ. న. ఏడింటిసమాహము.

సప్తకీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. శ్రీల మొలమూలు,

సప్తగంగము. సం.అవ్య. ఏడుగంగలు (గంగా ప్రవాహములు) కలదీన స్థాటు.

సప్తగుణము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ఏడు రట్లయినది.

సప్తచత్వారింశత్తు. సం. వి. త్. శ్రీ. నలువదియేడు.

సప్తచత్వారింశత్తు. సం. విణ. త్. శ్రీ. నలు వదియేడుసంఖ్య గలది.

సప్తచ్ఛదము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏడాడు అరటిచెట్టు, ఇళ్లే సప్తవక్రము, సప్తపల్లము మొ

సప్తజిహ్వఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. అగ్ని (ఏడుజాబ్బులు గలవాఁడు) (కాలి, కరాలి, మనోజవ, మణిహిత, సుధామ్రవర్ణ, ఉగ్రప్ర దీప్త అనునవి అగ్నియొక్క యేడు వాఙ్కల పేర్లు.) ఇట్లే సప్తజ్వాలుఁడు మొ.

సప్తతంతువు. సం. వి. ఈ. పుం. యాగము, యజ్ఞము.

సీ. మహిశపంచాక్షరీ మహిమంబు సమకూలు మఱి సప్తశంకు కర్మంబులెల?

శివధర్మ. ౧.౧౫౬.

సప్తతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. డెబ్బది.

సప్తతి. సం. విణ. ఇ. శ్రీ. డెబ్బదిసంఖ్యగలది.

సప్తతిమము. సం. విణ (అ. ఆ. అ) డెబ్బది యవది.

సప్తత్రింశత్తు. సం.వి.త్. శ్రీ. ముప్పదియేడు.

సప్తత్రింశత్తు. సం. విణ. త్. శ్రీ. ముప్పది యేడుసంఖ్య గలది.

సప్తదశ. సం. వి. త్. పదునేడు.

సప్తదశ. సం. విణ. పదునేడుసంఖ్య గలది.

సప్తదళారత్నదానము. సం.వి.అ.ఏదైన నొక పదము జేసివిషయమున వాడఁబడినదో దానికీఁ జెందుటకు వీని లేనప్పుడు దానియందలి యంశ మునకుఁగాని తత్సృజింపిఁగాని చెందునట్లు గ్రహింపవలె నని జైమిని, శబురులచే స్థాపింపఁ బడిన ఒకశాస్త్రయము.

సప్తదీధితి. సం. వి. ఇ. పు. అగ్ని.

సప్తద్వారములు. సం. వి. ఆ. న. పంచేంద్రి యములు, మఃస్సు, బుద్ధి అనునవి.

సప్తద్వీప. సం. వి. ఆ. శ్రీ. భూమి.

సప్తధాతువులు. సం. వి. ఈ. పుం. రస, అస్ర, మాంస, మేదోఽస్థిమజ్జాకుక్రము లయశరీరమందలి యేడుమూలవస్తువులు.

సప్తనలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. పక్షులగు పట్టుకు పయోగించు చింక.

సప్తనవతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గొంబిదియేడు.

సప్తనవతి. సం. విణ. (ఇ) గొంబిదియేడు సంఖ్య కలది.

సప్తనాడీచక్రము. సం. వి. ఆ. న. (శ్లోతి) భవిష్యత్కాలమున వర్ష ములఁ బలిపెడి శ్లోతి శ్వాత్మనీర్ధ మైన యొకానొకయంత్రము.

సప్తపది. సం.వి.ఈ. శ్రీ. ౧. వివాహమునందు దంపతులు కలిసి యేడడుగులు చేయు క్రియా విశేషము. ౧. ఏడడుగుల సమాహరము. సప్తపదు లని బహువచనరూపమును గొందఱు వాడినాడు.

తనువడ నిక సత్త పడులు మెట్టింతు మనిన గం
గాధరుం డమర నాయకుడు భామినిచే
సత్త పడులు మెట్టింది హేమాంబుడు
తొంటియిరవున నున్న

ద్వి. పరమ. గ. ర3. అ. పు.

సప్తవర్ణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. అత్త పత్తి చెట్టు,
సోఁకుడు ముడుగుచెట్టు.

సప్తపాతాళము. సం. వి. అ. న. అకలము,
వికలము, సుకలము, మహాకలము, రసాకలము,
తలాకలము, పాతాళము, అను ఏడు భూభాగ
ములు.

సప్తప్రకృతులు. సం. వి. ఇ. శ్రీ. వి. వ.
స్వామ్యమాత్య సుహృత్కృత రాష్ట్రీయగ్గ
బలము లనెడి యేడురాజ్యాంగములు.
(చూ. పక్కరి.)

సప్తభద్రము. సం. వి. అ. పుం. కిరీమవృక్షము

సప్తభూమి (మిక) ము. (సప్తభౌమము) సం.
విణ. (అ. అ. అ) ఏడంతస్తులుగలది (పా) సాదము

సప్తభూమి. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకవరక భేదము.

సప్తమంత్రుఁడు. సం. వి. ఇ. పుం. అగ్ని

సప్తమము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ఏడవది.

సప్తమూర్త్యకలు. సం. వి. అ. శ్రీ. బ్రాహ్మీ
మహేశ్వరి, కామారి, వైష్ణవి, వారాహి, ఇం
ద్రాణి, చామండ అను ఏఱ్ఱరు తల్లులు.

సప్తమి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. (వ్యాక) సప్తమి
విభక్తి. ౨. (శ్లోతి) పక్షమునం చేరవలికి.

సప్తముష్టికము. సం. వి. అ. న. ప్యరమును
బోఁగొట్టు బోఁపధవిశేషము.

సప్తరక్తుఁడు. సం. వి. అ. పుం. గ. అఱచేరులు
అఱకాళ్లు, శీతాంతరము, నఖములు, తాలుకము,
అధరము, జిహ్వ అనెడి ఏడుభాగముల యందును
ఎఱుఱు గలమనుష్యుఁడు.

సప్తరాత్రము. సం. వి. అ. న. ఏడురాత్రుల
కాలము.

సప్తరుచి. సం. వి. ఇ. పుం. అగ్ని.

సప్త ల. సం. వి. అ. శ్రీ. విరజాజలక

సప్తలోకములు. సం. వి. అ. పుం. వి. వ.
ఏడులోకములు, భూర్భువస్వర్మహర్జన స్తత
స్సర్వలోకములు.

సప్తవింశతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఇరువదిఏడు సంఖ్య

సప్తవింశతి. సం. విణ. (ఇ) ఇరువదియేడు సంఖ్య
గలది.

సప్తవిధి. సం. విణ. (ఇ) గ. ఏడుతెట్టినది
౨. ఏడువిధము లైనది.

సప్తవ్యసనములు. సం. వి. అ. న. ఏడు వ్యస
నములు.

వ. కామజంబు లగు నక్ష, మృగయా, శ్రీ,
పాశ్చాత్యమాణంబులును శ్రోధజంబు లగు
వాక్పూరుష్య, దండపూరుష్యంబులును నైన
సప్తవ్యసనంబులం దగులక.

భార. కాం. ౨-౨౦౫.

సప్తశతము. సం. వి. అ. న. ఏడునూఱులు,
నూటయేడు.

సప్తశతము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ఏడు
నూఱులు సంఖ్యగలది.

సప్తశతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. ఏడునూరుల
పద్యములసమూహము. ౨. ఏడునూఱులు సంఖ్య
గల వస్తువులసమూహము.

సప్తశలాకము. సం. వి. అ. పుం. (శ్లోతి)
వివాహముచూర్తములను స్థిరపఱుప నుపయో
గించెడి శ్లోతికృత్రుమందలి యొకచక్రము.

సప్తశిర. సం. వి. అ. శ్రీ. తమలపాకులతీగ.

సప్త సప్తి. సం. వి. ఇ. పుం. సూర్యుడు, సప్తా
శ్చుడు.

సప్త స్వరములు. సం. వి. అ. పుం. బి. ప.
స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని అనెడి సంగీతమునందలి
యేడుస్వరములు.

సప్తాంగము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ) ఏడంగ
ములు గలది (రాజ్యతంత్రము) బి. సప్తకృతులు.

సీ. వర్ణనయంబున వలనను సప్తాంగములయందు
జిత్రంబుమెలగు
చంద్ర... భార. కాంతి. ౬-౨౦౦

సప్తాంశువుంగవుడు. సం. వి. అ. పుం. శని
గ్రహము.

సప్తాంశువు. సం. వి. ఉ. పుం. అగ్ని.

సప్తాత్ముడు. సం.వి. న. పుం. బ్రహ్మజేవుడు.

సప్తార్చి. సం. విణ. న. గి. ఏడుజ్వాలలు గల
వాడు (అగ్ని) అ. కూరదప్పి గలవాడు.

సప్తార్చి. సం. వి. న. పుం. గి. అగ్ని.

సీ. వరుణు సమారణు దరణి బర్హస్పతి సప్తార్చి
నీకాను.... భార. ఆను. ౨-౧౩౩.

అ. శని. ౩. చిత్రములము

సప్తాశీతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ఎనుబదియేడుసంఖ్య.

సప్తాశీతి. సం. విణ. (ఇ) ఎనుబదియేడుసంఖ్య
గలది.

సప్తాశ్రము. సం. వి. అ. ప. (క్షేత్ర) ఏడుకోణ
ములు గలశ్రేణులు యా కారము, సప్తభుజము.

సప్తాశ్వుడు. సం. వి. అ. పుం. సూర్యుడు.

కా.... సమశాస్త్రీయసంఘంబుసప్తాశ్వుం
గ్రమ్మ.... చిత్రభారతము. ౭-౧౦౬.

సప్తాహము. సం. వి. న. న. గి. ఏడుదినముల
కాలము, ఒకవారము. అ. ఏడుదినములు చేయు
భజనసంకీర్తనపూజాదికము.

సప్తాశ్రము. సం.విణ. (అ.ఆ.అ) ఏడుకోణములు
గలది.

సప్తి. సం. వి. ఇ. పుం. గి. కాడి. అ. గుట్టము
పంచపుగుట్టము. ౩. భాగస్వామి, కలిసి పని
చేయు వాడు.

సప్పట. ఊతపదము. (విడిపటవలె సప్పటయూత
పదము)

ఎ. గీ. అప్పునెపము నూతాణు లడిగి పుచ్చు,
కొనినయంబున దీర్ఘక శోభచోభ, సరకు
సప్పట సరినెప్పి యరగటాచు, చెడుగరపు
శోక్కు యోగ సెట్టికుక్క.
నే. పంచతం. ౧-౩౩౯.

సప్పపుజుక్క. వి. ఆళ్లమొక్కతము. (శ. ర)

సప్పము. వి. సర్పము, పాము.

క. ఎప్పుడు దప్పలు పెడకెడు, సప్పగుఱున
గొల్వఁకూడ దదియెట్లున్న సర్పంబు పడగ
వీడను గప్ప వనించు విధంబు గడరా నుమతి
నునుతీ. క. ౧౯.

సప్రజ్ఞాతము. సం. వి. అ. న. ఒకవిధమైన
(యోగ) సమాధి.

సప్రణయము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ) గి. ప్రేమ
తోఁ గూడినది. అ. మైత్రితోఁ గూడినది.

సప్రతిభము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ) గి. అనిశ్చిత
మైనది. అ. ప్రవృత్తితోఁ గూడినది, కాంగితోఁ
గూడినది.

సప్రతీవాచము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) కల
యితోఁ గూడినది.

సప్రత్యయము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ) గి. నిశ్చిత
మైనది. అ. సమృద్ధిముతోఁ గూడినది.

సప్రపంచము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) సర్వ
వివరములతోఁ గూడినది.

సప్రథము. సం.విణ. (అ. అ. అ) సమాపరూపము. గలది.

సప్రమాణము. సం.విణ. (అ. అ. అ) ప్రమాణముతోఁ గూడినది.

సప్రవాదము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. వృత్తివృత్తి విభక్తిరూపములతోఁ గూడినది. ౨. ప్రవాదములతోఁ గూడినది.

సప్రసవము. సం. విణ. (అ. అ. అ) సమాప్రసవము గలది, ఒకేమూలమునుండి పుట్టింది.

సప్రాణించు. సం.అ. క్రి. సజీవములగు, బ్రదుకు.

సీ. మొగ మెత్తి మెత్తనియిగురాకు దోపంగఁ దగువులు దనిగాడ్చు తపనకునులు గాంచి సప్రాణించి క్రమముఁ గొమ్మలఁగదలించి సర్వక్రమము ర్ప. మా. పూర్వ. ౭-౧౮౬.

సప్రేమ్యము. సం.విణ. (అ. అ. అ) దాసదాసీ జనులతోఁ గూడినవాడు.

సఫగము. సం. వి. అ. పు. శఫరము.

సఫరి. సం. వి. ఈ. క్రి. శఫ.

సఫలకుఁడు. సం. వి. ణ. (అ. అ. అ) డాలుతోఁ గూడినవాడు.

సఫలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. ఫలముతోఁ గూడినది. ౨. నెఱవేడినది, చక్కెర మైంది, వ్యర్థము కానిది.

సీ. పాపమయ్యెఁగానుండె నప్పనిఁ దలంచి, యగుకునుండును మద్దయచుండుపుఁ, దగులకఁగూని నిక్కుగువృద్ధుఁభిమును, సఫలముగఁ జేయుఁడివిశాకునవృద్ధులు. భార. ఆశ్రమ. ౨-౧౦౫

సఫలోదగ్గము. సం. విణ (అ. అ. అ) జయనూచక మైనది.

సఫేదు. హిం. విణ. తెల్లనిది.

సఫేదు. వి. తెల్ల వర్ణము.

సబంధువు. సం. వి. ఈ. పుం. చేరికబంధువు, దగ్గఱచేట్టము. సం. విణ. ౧. దగ్గఱసంబంధము గలవాఁడు. ౨. మిత్రుఁడు గలవాఁడు. ౩. ఒక కుటుంబము వాఁడు.

సబడి. = సబడి వి. ఒకజాతియాయుధము.

చ....పరకులు.... పవులు పాశము లంకుశముల్ సబడ్లు.... కుమా. సం. ౧౨. ౭౮౬.

సబడి. = సబడి, సబళ.

సబబు. హిం. వి. (హిం. సబబ్) కారణము.

తే. అట్టిపలు కాలకించి దమ్మన్న యనియె, జోట ఖాళీ యొర్రుట కేటిసబబు, మావలన నేర మేమి మా రావుగాను, తమ్ము దైవంబు మాటుగాఁ దలఁచుచుండు. రంగా ౨-౧౮౯

సబము. వి. (సం. శబము) పీనుగు.

చ. సబముపయిన్నిగుడ్డిని నికాతకీలీముఖ మెట్టి వెట్టివో. హర. ౭-౫౫.

ద్వి. శబరుండు ముట్టంగఁజాలని భుజగసబము సీమీదఁ గొంచక ముట్టివైవ. వనవాధ. ౪ అ. ౨౩౬ పు. ౧౮. పం.

సబలము. సం. విణ. (అ. అ. అ) నేనతోఁ గూడినది.

సబళ (ము) వి. (శ. సబళ. ప్రాసము) ౧. ఆయుధ విశేషము. సబిడి

చ. కాడి వంకిటి సబళ యీటె నెలకట్టె సిగ్గను ద్వారితంశదాయుధంబులు. ప్రబం. ౧-౭౮.

ఈ. ఏయుఁ గఁజోరమార్గణము లివ్వలి కవ్వలి కడ్రి దూయఁగా, ప్రేయుధద్ధాల్లిన్ సబళ వెంటనె గాంగయురంబు లేవఁగాఁ జేయును నుగ్గు నూఁచములు చెట్టును జట్టును గొట్టి. పాంచాలి. ౧.౫౬.

చ. చేతులు నెఱకుచు సబళంబులు నేడియించుఁ దలలు చినుమును. భార. ద్రోణ. ౨-౧౮.

ద్వి. ముసలముల్ సబళముల్ మొదలుగా
నొక్క, వెన నాయుధంబులు వెవులు
మిలి. రం. రా. ఉ. కాం. ౩౪ పు. ౩౪౦.

వచ. గాంధారాసింధుసావీరులు కుతారంబుల
సబళంబుల బరిశ్రమంబు గలిగి.

భార. కాం. ౩-౧౧.

రగడ. మొనలముందట సబళముల సాదనలు
నేయ. పి. శకుం. ౩-౨౨౫.

ఉ. తమ్మి పెన్నేడెము చాటుచేసి నొవనేము
కాల్కిక గ్రమ్మి దిక్కు అల్లవఁగ నాజిత్రా
సబళ మంది ఘోరధనిమిల నార్పుచున్.

చంద్ర. ౨-౧౫౮.

సీ.... కౌరవీయు సబళంబు నెడనెడ బరిగించి
ధరఁ బడఁజేసియుఁ దరతరంబు.

భోజసుతా. ౪-౩౯.

వ. చక్రంబులఁ ద్రుంచుచు సబళంబుల నొంచుచు
సురియల మెఱయుచు.

భాగ. ౬ స్కం. ౩౩౦

ద్వి. కూలంబు లంకించి సురియలు విగిది వాల
ముల్ జరిపించి వరతమత్రాణ. సబళంబు
లనుంచి చక్రముల్ ద్రిప్పి.

రం. రా. య. కాం. ౨౮౮ పు. ౧౩ పం.

౨. శ్రవ్యేడిసాధఁము.

పాణనాగసు నవదారణంబుఁకుఁ జేరు పరఁగుఁ
దవుగోల దోకునుపాణ నాగఁ దద్విశేషాభి
ధాంబు దగు సబళము. ఆం. భా. ౨-౨౩౦

సబలి. సం. వి. ఇ. పుం. సాయంసంధ్య. మాపటి
సంజే.

సబాధము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. బాధా
కరము, బాధ కలిగించునది. ౨. బాధతోఁ
గూడినది.

సబాము. వి. స్వభావము (సం. స్వభావ)

తే. పాణ కడుఁ బెక్కు దానిసబాము లెస్స,
పెమ్మ కర్మలి గలదు.

భార. అను. ౨. ఆ. ౪౨౭.

సబీజయోగము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన
(యోగ) సమాధి.

సబ్బిణి. వి. నంగనాచి.

సీ. ననుకంటియనుబిడ్డల గన్నవా రెంతె పలు
కరే యేమియుఁ దెలియలేనిసబ్బిణిల్ మీరు
మీ చాటుమాటులు గదా, నానాను మేలి
గుణంబుఁ జెఱచె దము యింతలేక యెంతయు
నెత్తికొంటి రక్కటి....కుక. ౪-౪౨.

సబ్బు. వి. మలభావవద్రవ్యము, సర్వజ్ఞానము,
మలాది. చాకారము.

తనవియుండును వస్త్రధావపదార్థసంజ్ఞ చాకార
మఁగను సబ్బు నాఁగ ఆం. భా. ౨-౩౦౧.

సబ్రహ్మచర్యము. సం. వి. ఆ. స. ఒకగురుని
యెద్దఁ గలసి చదువుకొనుట, సమాపాతిర్యము.

సబ్రహ్మచారి. సం. వి. న. పుం. ౧. ఒకగురువు
నొద్దఁ గలిసి వేదవిద్యాభ్యాసము చేయుసాహ
సాది, ౨. సుఖదుఃఖములందు సానుభూతి గల
వాడు. ౩. సమానుఁడు.

సభ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. పరివస్తు, సమాసము,
ఓలగము.

ఉ. ఆభిభవవస్త్రమగుటివనున్ గొనివచ్చి
భార. ఉద్యో.

౨. (జన)సమూహము ౩. సబాధనము, నిజాను
మౌటము.

సీ. శన సద్గుణచ్చటా శకునాభికి నృపాత్మను
సభల్ స్వర్గరంగములు నాగ.

శివధర్మ. ౧-౨౦.

౪. న్యాయసానము ౫. ఆసానము ౬. ధర్మ
కాల. ౭. భోజనగృహము. ౮. జూదపుటిల్లు.

సభక్తి కము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ భక్తితోఁ
గూడినది.

సీ. ఎద్దాని నెఱుంగుట యెఱుకలకల్లను నెక్కు
దనిసభక్తి క సమ్మతిఁ బ్రార్థించి యడిగిన
భార. అను. ౧-౧౬౩

సభరువాడు, వి. (హిం.సభర్) ఆశ్వరక్షకుడు.

గుట్టములను కాయువాడు.

లే. ఎదురు నీలున్నతోలుగా లెప్పడగు నూప,
సభ్యులుగ వెంటనరుదంచె సభరువాడు,
మనుష్యులైదు నీటితో నగునరుదంచె దారుణా
కాను దైవయుద్ధాను జోకడు.

కుక. ౨-౪౨౬.

సభ్యులకు, సం. వి. ఆ. శ్రీ. బ్రదికియున్న భర్త
గల శ్రీ, విడువ.

సభాకారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సభాగృహ
నిర్మాత.

సభాగృహము, సం. వి. ఆ. న. జనులసమా
జేశ మగుభవము.

సభాచాగము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. సమాజ
వర్తనము. ౨. కొలువున వర్తనపవలసివేసి.

సభాజనము, సం.వి.ఆ. న. గి. ఆలింగన కుకల
ప్రశ్నామలచే సంతోషపెట్టుట, ౨. ఆభివందనము
౩. సన్మానము, మర్యాద. ౪. నేవ.

సభాజితరుడు, సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) గి. గౌర
వింపఁబడినవాడు. ౨. ప్రశంసించఁబడినవాడు

సభానాయకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సభాపతి.

సభాపతి, సం. వి. ఇ. పుం. గి. సభకు బ్రభు
వైయ్యుతుడు. ౨. గౌర. ౩. ఆధ్యక్షుడు,
౪. మ్యాగిగృహయజమానుడు.

సభాపరిషత్తు, సం. వి. డ్. శ్రీ. సభాసమా
జేశము.

సభాపూజ, సం.వి. సభయందు పుణ్యల కొనిగ్గు
గౌరవము.

సభామండవము, సం.వి.ఆ. న. సభాగృహము.

సభాయోగ్యము, సం. వి. ఆ. సమాజమునకు
దగినది.

సభావనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సభాసదుడు, సం. వి. డ్. పుం. సభ్యుడు,
సభయందుండుధర్మజ్ఞుడు.

చ...ఆట్టిచో, నడిగిసభాసదుర్ నజకకుండి
తగ్గయుభితవిస్తలై. భార. సభా. ౨-౩౦.

సభాసాహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సభలో
జరిగి వివాదమున విజయమును బొందినవాడు.

సభాస్థారుడు, సం.వి. ఆ. పుం.గి. సభ్యుడు,
సామాజికుడు. ౨. తనధర్మవాక్యోపన్యాసము
లచేసినప్రత్యక్షులను లేఖకప్రేక్షకాదులను రంజిం
పఁజేయు సభ్యుడు.

సభి (భీ) కుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గి. జావ
మాడించువాడు.

గీ. సర్వములు చేసి సభికులసాక్షి గోరి.
దశకు. ౫-౬౪.

౨. వ్యాయవాది. ౩. సభాసదుడు. (ఈయర్థము
తెలుగున గానబడుచున్నది)

౪. విద్యారణ్యులనంగ నెవ్వ రతఁడే విద్యం
బ్రకాశించె నీ, మృద్యంబైపురం బొనర్చు
విభవం వేలాగునం గాంచెనో, చోద్యం
బయ్యెడిమీరు విన్నకథ యిచ్చో లెప్పుగా
దెల్పుడీ యాద్యంకంబు నటన్న దత్సభికు
లాప్తోదంబుతో నందఁగెన్. కృష్ణ. ౨-౧౫.

సభయందై వేగ మచ్చటియసకారి సభికులం
దక్కినస్థానంబునా గావించి.

ద్వి. పరమ. ౪-౩౨౦.

సభోచితుడు, సం.వి.ఆ. పుం. గి. పండితుడు,

విదాంనుడు వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) సభకుదగిన
వాడు.

సభోద్దేశము, సం. వి. ఆ. పుం. సభకు శేరువ
మందుస్థలము,

సభ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. పంచాంగులగా
నొకటి ౨. సభకు మచితమైనది.

సభ్యుడు. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. సభ్యుడు
దుండువాడు.

గీ. సభ్యులెంచిన పంచయజ్ఞములలోన జ్ఞాన
యజ్ఞంబుభ్యానయజ్ఞంబుమేలు.

భార. సభా. II ౨౩౬.

ఆ. సభకువచ్చి ధర్మసందేహమడిగిన నెఱిగి
చెప్పకుండిరనిభ్యు, లన్యతదోషఫలమునం
దర్థమొందుచు రనిరి ధర్మజేమలైననునులు.

భార. సభా. II ౨౩౬.

అ. సభ్యుండు దుండదగివాడు. ౩. వాగరతుడు
ర. సుశీలుడు, మంచినదవడికలవాడు.

ఆ. సభలనెవ్వెడేని సభ్యుడైపలుకు
భార. సభా. II ౨౩౭.

౪. విశ్వసరీయుడు, నమ్మదగినవాడు. వి. ఆ.
పుం. ౧. శ్వాయాధికారికి సహాయుడు. అ.
సద్వంశమునఁ బుట్టినవాడు. ౩. ద్యూతకాగుడు

సమ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సంవత్సరము, ఏడాది.

సమంగ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. మంజు. అ. మడు
గుఁదామర (శ. ర)

సమంచితము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. వక్ర
మైంది. అ. సుందరమైంది.

క. రతిపంచబాణజాయా, పతికేరీసాధయ్యశ
పర్యంతపమంచికాంచనకలశమలీ, శత
పత్రదళాయతాక్షి చామస్తామల్.

శృంగ. వై. ౪-౧౪

సమంజసము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. ఉచితము,
అర్హము, యుక్తము. అ. సప్తము.
౩. ధర్మసహితము ర. అనుభవసహితము.

కం. కల్మషహరణములైన నీ సమాధిపథికుల్.
భార. ఆరణ్య. ౩-౨౩౩.

సమంజసము. సం. వి. ఆ. న. ౧. బొదిత్యము
అ. సమాధానము. ౩. సమావర్త్యము. ర. సమయము
సాక్ష్యము.

సమంతదుగ్ధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెముడుచెట్టు.

సమంతపంచకము. సం. వి. ఆ. న. కురుక్షేత్రము.
లేక దానిసమీపప్రదేశము. (చూ. శమంతపంచ
కము)

సమంతవర్షాయి. సం. వి. క్. పుం. అన్నింటి
కిని సంబంధించింది.

సమంతప్రాసాదికము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ)
అన్నివిధముల సాయము చేయునది.

సమంతభద్రకము. సం. వి. ఒకరకమైన దీర్ఘ
కంబకము.

సమంతభద్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. బుద్ధజేవుడు

సమంతభుక్కు. సం. వి. శ్. పుం. అగ్ని.

సమకక్ష. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సమాకాశము.

సమకక్షము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) సమావ
మైన బరువు కలది.

సమకట్టు. అ. కి. ౧. కడగు, యత్నించు.

కం.....తా, మపనయనము నేయఁగ, శ్యపముని
సమకట్టె. సకల సంధ్రమ మలరన్
దశా. ౪-౭౦.

శీ. గీ. అలర నీ వని చెప్పి నే నుప నతఁడు
వదగఁసమకట్టియై న్నచో నప్పు డెఱిగి.
యయా. ౩-౧౪౮.

వ. కావ్యకథంబుఁకు గ్రంథంబు సమకట్టి
యొన్నసమయంబున. రాజవాహన. ౧-౧౪.

క. వ-గతుని వారలమై, బని భంగముఁబొంది
గాఁగ సమకట్టెడు నీ. ననయుడు గావున
నీ వా,నని చాంప వది యనుచితం బని
నెమ్మిన్ భార. ఆర. ౧-౭౮.

క. అమృతము వడయన్, సమకట్టి మరేంద్రపురో,
గమలై హరిహరహిరణ్యగర్భలతోడన్.
భార. ఆది. ౨-౮.

1. అమితభుజశక్తి సంతక, సములంబును
లిందు సౌభ్రాతన్నే, హమః కు విచ్చేదముగా
సమయాతిక్రమము నేయ సమకట్టుగా.

భార. ఆర. ౧-౯౩.

2. సూర్యమండలంబు భక్తింప సమకట్టి పాడువు
నప్పడు. వి. పు. 3-౧౭౯.

3. కలి దమయంతిఁ బాప సమకట్టు సతిం బలి
వాయనోపడు. భార. ఆర. ౨-౭౮.

4. నాకలూ, కంబునకుం జనంగ సమకట్టె
దితామహు మాట్టపట్టి. శృ. వై. 3-3.

5. సన్నద్ధ మగు, ఆయిత మగు.

6. ధీ, కరసమరంబు నేయ సమకట్టివయట్లు మహా
సురాగని, ర్భరమున నున్న వాడు.

భార. ఆది. ౭-౨౭౭.

7. యాదవులును దొంటియట్లు సమకట్టి వెడలి
భేదరద్యస్తీ వెక్కసమున, మునుగంగఁ జోకి
టైఁసిన పోరాట పదు నెనిమిదిమాలు లెది
రవుడు. మర. ఉ. ౨-౭౮.

8. కలుగు, సమకూరు.

9. విమలశక్తి ప్రతాపమున నీచే సమకట్టునే
యొధముగంపబిడ, యవిధాతాటంక
గరిమంబు నీచేతఁ గలుగునే గండరగండ
బిడ. నరసభూ. ౫-౧౭౭.

10. పరిపడు, తగు.

11. రగడ. విలువు నిలివెడు సోగ వగ పెన్నెలుల
కివి సమకట్టు ల్లులు. శుక. ౧-౧౩౩

సమకట్టు. స. క్రి. ౧. ఏర్పలును, నిర్ణయించు.

12. భోగితలఁపట్టు పూర్వదేవతలను, దోడిపట్టు
నురంబు వీరక బట్టి త్రచ్చుట్లుగాఁ గ
దామెదినుడు సమకట్టె వారివారి కడల
నిలచి. వి. పు. ౧-౧౮౦.

13. పాయక భూధేనువుకు స్వాయంభువు గ్రేవు
గాఁగ సమకట్టి మహీ, నాయకుడు పిడికె
డుగ్గ, ప్రాయంతై జగము లెల్ల బిర్రువ్రాణము
గనె. వి. పు. ౨-౧౭౪.

14. మానుషపూహంబు సమకట్టిన పెన్నండును
నిట్టిదృఢపూహంబు గనియెను వినియె
నెఱుంగ మని యెల్లవారు నచ్చేరువునం బార
యెను. భార. భీష్మ. ౧-౧౦౩.

15. సమకూర్పు, ఘటించు.

16. తండ్రి నీవు నాకు దయతోడ నిచ్చిన వరము
చిత్తిగించి వలయు తెఱఁగున మయసముచితముగ
సమకట్టు మయ్య. భార. విరా. ౧-౧౮౧.

17. కల్పించు, నిర్ధమచేయు.

18. అయ్యెసాధనంబులు సమకట్ట సముచితపరి
వారంబునకుం జెప్పెడు. భార. భీష్మ. ౧-౮౨
19. మరున కల్పింప నామని సమకట్టిన పచ్చేతాబ
లెలబాగు గాంచి. ఉ. రా. ౭-౧౪.

20. సంపాదించు.

21. కం విడితముగ నిన్నుఁజేయిం, చెడఁ గ్రతువు
ధరాధిపాధ చేయుము నీకభ్యుదయంబగు సం
భారస ముదయము సమకట్టు మనిన ముని
వచనమునన్. భార. ఆర. 3-౧౮౯.

22. ధరించు, కట్టుకొను.

23. ద్వి. జంగమం బడిగిన సమకట్టనిచ్చు.
విస. పు. రా. ౮౩పు. ౨౪ పం.

24. తోరపులెత్తుకచేయల, వారువములు గట్టి
మహిమవరతేతువు నెల్లూర సమకట్టి తేరా
సారిధి గొనితేర నెక్కిసంరంభమునన్.
ఉ. రా. 3-3౪౩.

సమకట్టు. వి. కూర్పు, రచన, వేషరచన.

25. సర్వసహకుఁ గానె సమకట్టు పుట్టంబు,
గగనంబునకు నెల్లఁ గలువనెట్టి.... తే. ఘను
ఘుమారంధ గంభీరభూషణుటిత, లహరికా
ప్రదిశబ్దోపలభి యభి. భీమ. 3-౫౧.

26. అల్లని కిచ్చెను బచ్చల, పల్లకియును దమ్మి
తెంపుఁ బడక పుగోడున్, జల్లుల సమకట్టల
రన్, బల్లించిన వారువమును బంగరు గొడు
గున్. యయా. ౪-౧౨౩.

ద్వి. కట్టితి సర్వాంగకచ్ఛదం విమచుః, గట్టిన
సమకట్టు కాంతమాతృకను.

వి. పు. ౪.౨. ౨౩ పం.

వ....పార్వ్యంబులం గట్టు తెంబట్టులాలవరిసమ
కట్టు తెక్కలుగా (గట్టుము వర్ణన)

మను. ౪-౧౧౫.

సమకన్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెండ్లియాడుటకు
దగినపడుచు.

సమకర్ణము. సం. వి. ఆ. పుం. (క్షేత్ర) సమచ
కుర్చుజము, సమానమగు నాలుగుకోణములు గల
యాకారము.

సమకాలము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏకకాలము,
ఒక్కసమయము.

సమకాలము. అన్య. అప్పడే; అసమయమందే.

సమకాలీనుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. అ) ఏక
కాలమున నున్నవాడు.

సమకుటు. ఆ. క్రి. లభించు.

క. సరసగుణా చనుము మేలు సమకుటు నచటన్
భాగ. ౪ స్కం. ౨౪౬.

సమకూడు. = సమకూరు. ఆ. క్రి. కలుగు.

క. ఇమ్ముగ నున్నేచనిమే, చమ్ములు మనకాలకు
నెల్ల సమకూడెను నే, క్రిమ్ములలాపలకే
రూపమ్ములు బొడమాపడ దొడగె పరమ
మనిందా. వి. పు. ౫-౩౫౧.

సమకూరు. ఆ. క్రి. గ. కళ్యణగు.

క. నిమిషాంతరమున విట్లు క్రమమున మన్యులకు
నేయ సమకూగునో యుత్తముఁ దీఁడు
బ్రాహ్మణరూపమున సురేశ్వరుడో?
భార. ఆది. ౩-౧౮౪.

చ. వనవిధిలోని రత్నములు వాసుకిమూర్త జరత్న
సంఘముల్ గొనఁగ నశక్యమున్ జనులకున్
సమకూరడు గాన నెవ్వడున్.

భార. ఆది. ౮-౩౩.

౨. సంఘటిల్లు, తటస్థించు.

వ. ఈ బ్రాహ్మణునకు నేమిప్రియము నేయ
సమకూరునో యని చింతించుచు.

భార. ఆది. ౬-౨౪౦.

వ. మనకు నుఖనివాసంబు నేనీ పరమోపకారి
యైన బ్రాహ్మణునకుఁ బ్రత్యుపకారంబు
నేయ సమకూర. భార. ఆది. ౬-౨౪౨.

తే. నీకు నిష్టంబు నేయంగ నెమ్మితోడ గోరు
చుండుడు నది సమకూర నేడు.

భార. సభా. ౧-౧౫౦.

౩. లభించు, చిక్కు.

ఉ.... సవ్యసాచిపైఁ గోపము పెద్దవాఁడు సమ
కూరిన విట్టఁ జంపుదుం జామి.

భార. ఉద్యో. ౪-౬౮.

వ.... వా,విఠి బ్రహ్మశ్రుము నిన్నరేశ్వరునిపై
తేగం బ్రయోగింపు ను, స్థిరలీలన్ సమకూరు
నీకు జఱుఁక్కినిశ్చిసాంగత్యముల్.

విక్ర. ౪-౧౨౩.

౪. కలుగు, సిద్ధించు.

నీ. సరవితో వర్షంబు సమకూరి కుండుటఁ బంట
లేబర మయ్యెఁ బాడితోడ. కాశీ. ౧-౧౩౩.

తే. పూర్వజన్మమహాతపఃస్ఫురణఃతేనీ, నీ దు
సన్నిధి సమకూరి నిధియఁబోర.

శృ. నై. ౨-౨౮.

వ. సందేహంబు వాని మనంబుఁ కుం జాత్రుకును
సంవాదంబు సమకూటిం గఁదర్ప. మందా
క్షంబులకు వశంబడయ్యె. శృ. నై. ౫-౧౮౩.

క. కలఁపులు సమకూరె గద్య తెలి లేమియు
లేకయింక నేంచేయఁ దగున్.

యయా. ౫-౧౪౮.

ఉ. తామర తెంపు లంకిటను చాచింముక్కలి
పీటమి,దటన్, గోమణి లంతఁ బెండ్లికొడు
కుం దగమంచిన బొల్పు మీఱఁగాఁ బ్రామి
నకుం దెఱంగునను రక్కసి యుజ్జ లాసంగఁ
గుతునున్, గోమంచెంచు కోర్కె సమకూ
రుటకుం దనబాస మెచ్చగన్.

యయా. ౪-౧౦౪.

౫. కూడుకొను, ప్రోగగు.

చ. ఎనయ్యగ నొక్కపల్లెదొర యంటను బండుగు
నాడు కాంత లెల్ల సమకూరి చేయుపను
లం బడియందెనుతేళ నొక్కకామినియును
గామునం దొకడు మెల్ల నె మూలకు నేగి
కయ్యపైఁ బెనఁగిరి కంఠసీమలను బెక్కు
కవుంగిటఁజేర్చి గుట్టుగాన్. గంధ. ౧-౧౪౬.

సమకూరుట. వి. సిద్ధించుట.

క. అంశ వియచ్చుఁడభిమతఁ మంతయు సమ
కూరుటయును నచ్చేర గర్భంబ్రాంత యగు
టయును గనుఁగొని, యింతట నిచ్చోటు
వాయ కానిక నున్నాన్ మను. 3-౧౨౪.

సమకూర్చు. (సమకూరుచు) ప.క్రి. ౧. కలిగించు;
పొప్పింపఁజేయు.

సీ. కాద్రవవిజయంబు సతితంబు సమకూర్చుఁ
దూలించు బహువిధములుమలను.
సీతారా. ౧-౬౩.

సీ. సమధికావప్తంభ సంరంభజృంభణ సమకూర్చె
నిజభుజాస్తంభమునకు. హర. ౬-౪౪.

ఎ. గీ. మేలు సమకూర్చి త్రేలోక్య మేలువాని.
దశా. ౨-౨౫౩.

౨. నెలవేర్చు, సిద్ధింపఁజేయు.

సీ. ఓ మహీధరరాజ యర్హ్యకపతి యైన, దళ
రథరాజసందహని యాజ్ఞ, సమకూర్చ వచ్చితి
సర్వలోకములకు హితమైనసత్కార్య మెల్ల
భంగి. భా. రా. యుద్ధ. ౧౩౨౨.

తే. గీ. నేర్చు మెలయగ వడి సమకూర్చవయ్య
నీలా. ౧-౯౩.

చ....అంగలం గరఁగింప నేర్చి కో, స్కూలు
సమకూర్చఁజూచి కడుఁ గొంగొకప్రాయము
గల్గివాని. కుక. ౧-౪౬.

3. సిద్ధముచేయు.

చ. వాహనంబులు మొదలుగాఁ గలుగు దాన
ద్రవ్యంబులు సమకూర్చు నధికారుల సంధ్ర
మూలపఁబులవలన. పా. ౫-౩౫.

౪. ఘటిల్లఁజేయు.

తే. ప్రబలదీప్తాయురాగోగ్యభాగ్యకరము, లగు
వరంబులు సమకూర్చి రభిలముచులు, నూతన
వివాహకారుకద్యోతమాసమాసనీయాకృతికిఁ
జేదిమనుజపరికి. వసు. ౬-౪౩.

చ. అడిగినయంతలోన సరసాన్నములన్ సమ
కూర్చు. పారి. ౧-౬౧.

కా... ఈపాఠదివ్యాన్నిమల్, చాలంగా సమ
కూర్చు గోరివరణిక్. విక్ర. ౨-౭.

సమకొను. అ. క్రి. ౧. సిద్ధించు, కలుగు.

అ. మమ్ముఁ గరుణఁ జూడు మా మొక్కు
గైకొను, సకలలోకహితము సమకొనంగ,
విన్నపలు నేయుచున్నార సురలెల్ల, నవధ
చించి ప్రోవు మంతికేళ.

భా. రా. బాల. 3౫౨.

సీ. అన్యాయవర్తనులైనరాజులచేత, సమకొన్న
దుర్వ్యసనములచేత. కై. భా. ౮-౨౧౨.

క. వననిధి దాటుట వచ్చుట, యనినీయుట
చోక మనుట యది సమకొనునీ, మనుజుడు
నినుఁ గొనిపోయెడి, ఘనుఁ డెవ్వం డేము
నీకుఁ గావలి యుండన్.

భా. రా. సుంద. ౨౩౩.

౨. కలిపించు, ప్రాప్తించు

అ. వె. కానకాన్నురేచి లేనియసమకొన్నఁ
గ్రోలకున్నవాడు తేలఁగాఁడె, యువిదఁ
దెచ్చి యూరకుండుమరే తామ్రచూడకేలి
కింక జొస్తుఁగాక!

భా. గా. యుద్ధ. ౧౦౯.

ఎ.గీ. తనకు సమకొన్న యారాజ్యమును నొసంగి,
తండ్రితాతలవాటిదై కనరు తేకటగిరిరాజ్య
మృనకును దిరుగఁ జనియెను.

రంగా ౧-౧౧౬.

3. పూసు, యెత్తించు.

క. అమరాజయ్యలు దిలికలు, సమరంబున
వాడువాడు సమయము నందన్ సమకొ
నఁచు నీర బుచ్చగ, బ్రహ్మముతో యకట
యిట్టిపాపము గలదే.

భా. రా. యుద్ధ. ౧౪౫.
ద్వి. అమరేంద్రుచే జన్మమట వసిష్ఠుండు, సమ
కొనియే నూలుసంవత్సరంబు, లందాఁక చే
యించి యది దీర్చు మరలి.

రం. రా. ఉ. కాం. ౧౨౨ పు. ౧౨ పం.
ద్వి. అమరేంద్రుఁ డేతెంచి యక్క మేధంబు; సమ
కొని కావించి సకలసామాగ్రి. యాగంబు
నిండంగ నట బ్రహ్మహత్య, తగ నింద్రుని
జూచి బెగడియ నిలిచి.

రం. రా. ఉ. కాం. ౧౨౫ పు గ. పం.

౪. ఒప్పు, తగు.

చ. మినమిలీను మేను నెఱమించుల కొంచెపు
టంచుఁ గమ్మలుం, కొంబగుతుద్దమోము
సమకొన్న మెఱంగుల కట్టదండయుం, గనుఁ
గనఁ గల్గు లేటి యెడికంబును.

కుక. 3-౧౦౫.

కం. అజ్ఞానంబున హరున కవజ్జఁ దలఁచి యతని
నొసలివ్రాత ఫలమునక, యజ్ఞము నేపెను
నురలయ, నుజ్జం బరవృద్ధి కప్పములు సమ
కొనునె.

భీమ. ౨-౮.

౫. అనుకూల మగు.

చ. తమకము నాగి ముచ్చటకుఁ దార్చి నెపంబున
సోఁగి మాస్తపం, గమముఁ కియ్యకొల్పి తుల
కంబులు మై బొడవించి వంచన, క్రతుముల
నొయ్యఁ బయ్యెదయుఁ గంపమునుం దిలఁ
గించి పూన్కికొన్, సమకొని సిగ్గునంతయును
జార్చి యెడన్ సతిఁ గూర్చు పెన్నఁడో.

కవి. 3-౫౪.

౬. రూపాండు, ఏర్పడు.

క. వానుకి పిలికడు వాఁడుగ భాషితఫణపాత్ర
గరళబహుదుగ్ధము లుల్లాసమునఁ గ్రే పు
తక్షకు, దై సమకొనఁ గొనిరి దారుణాద్భుత
భుజగుల్.

మారి. పూర్వ. ౧-౧౪౦.

సమకొను, స. క్రి. వహించు, పూను.

ఉ. అట్లున వింటివారి విగ్రయం దగిలించి బోధి
మోముక ట్టెట్లువహించు కన్నుల నిరీక్షణ
మొప్పంగఁ దెచ్చి వేటకాఁ దెట్టియఁబోలె
నవును నువ్వేంద్రుని ముందటఁ బెట్టి వీడు
గో, గుఱ్ఱపుదొంగ చిక్క సమకొన్నప్రతిష్ఠ
ఫలించె నావుడున్.

జై. భా. 3-౧౧౪.

సమకొల్పు. స. క్రి. (✓సమకొను)౧. వహించు,

పొందు.

క. జగదే, కత్రాణపరాయణ విను, కశ్రులు
భీతిల్ల నలక సమకొల్పునుదిన్.

భా. రా. యుద్ధ. ౧౦.

క. దిలినూనుఁ దునిమి మఱియును, దిలినకులము
వీఁచమనఁచు తేకున మదిఁ బూ, నితి నేని
మమ్ము నేలుట, సకమన వమ్మెయిఁగ గరుణ
సమకొలుపగదే.

మారి. పూర్వ. ౪-3౧.

క. నననీ యిట్లునటను మృజ్జ-కు పలుకు మోఱఁ
గాను సమకొల్పు ధృతిన్ మఁమున వగ
వకుము.

భా. రా. అయో. ౮౬

౨. నెఱవేర్చు; పూర్తిచేయు.

ద్వి. సర్వకార్యంబులు సమకొల్పి వచ్చి యుద్వీకు
ఁవీర్చు బాగిఁ గొల్పియుండ.

రం. రా. ఉ. కాం. ౧౨౨ పు. ౨౮ పం.

3. సిద్ధముచేయు; కూర్చు.

వ. మఱియు నురుఱుఁ జిపుగుండెలు మారములు
మొదలగు మృగయాసాధనంబులు సమకొల్పు
ముదలయిచ్చియు చంద్రాంగ. ౨-౮౪.

౪. కలిగించు.

పీ. వరసంబు నొందించి పల్లంబు కల్పించి నిగు
దంబు సమకొల్పి నెఱను నెఱు.

పి. శకుం. ౧-౧౧౨.

౫. పూర్పు; పుకొల్పు.

ఉ. ఇల నెఱిఁదొలలందుఁ జరియింపఁగ సాధము
లెక్కఁ జిక్రపంక్తుల మృగరాజుఁ జూడ
సమకొల్పుడు రాదతకుహర్పు నెయ్యత్రుం
తెలులకు సాక్షమాకన్యపశేభుడు తమ్మవృషాల
తంద్రుతోఁ గలనను మాన్కొం గడఁగు
గల్పివిశోధు లడెమి చిత్రమో.

విప్ర. ౧-౫౧.

క. స్నేహగ్రహదయయై యతిసాహసకృత్యములు మాన సమకీర్తికలై యూహాపూహ విచారస, మాహితగతిఁ దలి మును మతి బోధించున్. కాశీ. ౪-౪౯.

సమకీర్తిక. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) సరియైన పరిమాణము కలది.

సమకీర్తికము. సం. వి. ఆ. పుం. పాము.

సమకీర్తిక. వి. (సమకీర్తిక) లభించుట, సిద్ధించుట (శర)

సమక్షము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) కన్నుల యెదుట ఉన్నది, ప్రత్యక్షమైనది.

సమక్షము. అవ్య. కన్నులయెదుట, ఎదురయెదుట.

సమక్షము. వి. సన్నిహితము.

వ. ధర్మరాజును జగదర్పినుంచయి....నాప్తమం గ్రులయే సమక్షము....

భార. సభా. ౧-౨౫౫.

(ఇది సాధారణముగా సమక్షముః కు, సమక్షమున, సమక్షమునందు అనరూపముతోడనే వాడఁబడుచున్నది)

సమగతి. సం. వి. ఇ. పుం. వాయువు.

సమగంధకము. సం. వి. ఆ. పుం. సూపము.

సమగంధికము. సం. వి. ఆ. న. వట్టితేడా.

సమగ్రణి. సం. వి. ఈ. పుం. అందఱిలో మొదటివాడు.

సమగ్రము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) ౧. సకలము, సమస్తము. ౨. పూర్ణము, నిండినది.

క. రసకర్మజ్ఞుఁడు చారము, పసిండిసేఁతకుఁ బ్రయత్నిపరుడై శుద్ధత్యసమగ్రము నేయుఁడై, నియమక పఁకుద్ధిజీవునికేఁ జేయుటరున్

భార. కాంతి. ౫-౪౧౩.

మ ... విస్ఫోగ్ల సవ్యార్థణా మాతికింకప్పక యుండుఁ ట్లుగ సమగ్రాశ్చర్య సంపాదకోద్ధత బాహావిభవంబునూపె

భార. శల్య. ౧-౩౨౩.

సమచక్రవాలము. సం. వి. ఆ. న. పృథ్వు.

సమచతురస్రము. సం. విణ. వాల్చువైపులు సమముగా ఉన్నది, చదరమైనది. వి. చతుష్కోణము.

సమాచతుర్భుజము. సం. వి. ఆ. న. ఆ. పుం. వాల్చుకోణములు సమములు కాకుండియు వాల్చుభుజములు సమములైనవి. (గో. బిన్)

సమచిత్తుఁడు. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ) అన్నిటి యందును సమానమైన మనస్సుగలవాఁడు ౨. ౨. తత్త్విజ్ఞానము కలవాఁడు

కం. సమచిత్త పృథ్వులగు బుద్ధిమంతులకునిపును గ్రోపదీప్రకృతి విచారము నేయవలయు

భార. సభా. ౨-౨౨౨.

3. ఉదాసీనుఁడు.

సమచౌకము. (మి) విణ. సమమగు చదరము (పాదపు, వెడఁబ్బి) గలది, చతురస్రము.

చ. మునివరులార తక్కుధరమూర్ధమునం బిహ వాల్చువేలయో, జనములఁ జూడ నొప్పు సమచౌకపు నెత్తము నిండి రత్నకాం, చనమయ తోరణావరణ సాధవిలాసముచేతఁ జేల వర్ణనమున తక్కు నొక్కనగరంబు మనోవతి వాఁగఁ దప్పిన్. వరాహ. ౧౦-౧౧౨.

సమచ్ఛేద (న) ము. సం. విణ (అ. ఆ. ఆ) (గో. బిన్) సమానమైన హారము గలది.

సమజము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పశుపక్షిసమూహము. ౨. మూర్ఖులసమూహము. 3. సమూహము.

సమజము. సం. వి. ఆ. న. వనము, అడవి.

సమజాతి. సం. విణ. (ఇ) మిక్రితముకావి, ఒకే జాతికేఁగెందినది.

సమజ్ఞ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కీర్తి, యశస్సు.

సమజ్ఞ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. పథ. ఆ. కీర్తి.

సమత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. సమత్వము, సమానత్వము.

ఉ. కావునలోకసంక్షయము గన్గొని యెల్లెడ నిర్మముండవై నీవును కాంతియున్ సమత విప్లయ బూని భార. కాంతి. ౫-౩౮౮.

ఆ. కావ్యగుణములలో నొకటి ౩. పోలిక.

సమత్రిక్రమించు. సం. స. శ్రీ. అత్రిక్రమించు' మీఱు.

చ. అట పని యాశ్రమంబున హిమాచలమున్ సమత్రిక్రమించి వారు భార. మహా. ౩౩.

సమత్రిభుజము. సం. వి. ఆ. (తే.త్ర) మూడు భుజములు సమానముగా వుండు త్రిభుజము.

సమదండ. వి. మల్లవిద్యాసంబంధ మగు పదిరెండు దండలలో నొకటి.

ప. అప్పిరుండు సమదండ గజదండ నుక్కుటపు దండ మొదలు గాంగల పదిరెండు దండల పాం డిత్యంబు చెలిసి. హంస. గి-౨౦౩.

సమదర్శనము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. అంద అను సమమాగాఁ జూచువాడు. ఆ. పక్ష పాతము లేనివాడు.

సమదర్శి. సం. వి. ఆ. (క. నీ. క) అన్ని వస్తువులను బ్రహ్మభావముతోఁ జూచువాడు.

శ్లో. కునిచైన శ్లోపాకే చ పండితాః సమదర్శిన్. సమదర్శి. సం.

సమదుఃఖియు. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. ఇర దలయెడ సానుభూతిని జూపువాడు. ఆ. పరులతోపాటు దుఃఖించువాడు.

సమదృష్టి. సం. వి. ఆ. (ఇ) సమదృష్టి.

సమదృష్టి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. అన్ని విషయములందును సమానమైనభావము.

సమధగ్ధము. సం. వి. ఆ. (క) గి. సమాన మైన స్వభావముకలది. ఆ. పోలియున్నది.

సమధికము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) మిక్కిలి యెక్కువైనది, అత్యధిక మైనది.

మాలిని. సమధికనిరువద్య వైరనిష్ఠప్రభుత్వ. భార. కాంతి. ౨-౪౪౯.

సమధిగమము. సం. వి. ఆ. పుం. సమగ్రముగా నెఱుంగుట.

గీ. సర్వతీర్థాభిగమంబు సర్వజేద సమధిగమము సత్యంబుతోఁ జరియుఁగాన.... భార. ఆది. ౪-౯౬.

సమధిగమనము. సం. వి. ఆ. న. గి. అతిశయించుట. ఆ. ఓడించుట.

సమధృతము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) సమాన మైనది.

సమధ్వండు. సం. వి. ఆ. పుం. జతగాఁ బయనించువాడు.

సమనంతరము. సం. వి. ఆ. నిమిత్తము.

క. ఫలాహారంబు లాసఁగి క్షుత్స్వహారం బొనరించి యలఁగి యంతయుఁ దీర్చెన్. ||౩|| సమనంతరంబు మీ కీ, క్రమమున బెట్టలయగేల మర్మాంతి, పరిభ్రమణమున నింత పుట్టెను విమతుల వధియింపఁ గడఁగి వెనుకగిరిగోళో.

ద్యా. గి-౧౧-౧౨.

సమనీకము. సం. వి. ఆ. న. యోధము.

సమనీకమూగము. సం. వి. ఆ. పుం. అని మొన.

సమన్వయము. సం. వి. ఆ. గి. కోపముతోఁ గూడిన వాడు. ఆ. దుఃఖముతోఁ గూడినవాడు.

సమన్వయము. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సమన్వయము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. క్రమము.

అ. పరస్పరసంబంధము. 3. సంయోగము.

సమన్వయము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. సంబంధము కలది. అ. కూడినది.

గీ. ప్రతీకావర్తి భాసురవర్ణాదౌండె....

భార. కాంతి. ౧-౧౯.

3. క్రమముతోఁ గూడినది. ర. నిండియున్నది

సమపదము. సం. వి. ఆ. న. గి. యుద్ధమున విలుకాండ్రు నిలుచు నిలుకడఁగో వొకటి, రెండు కాల్గును సరిగా నిలిపి నిలుచుండుట. అ. సురని మందలి బంధవిశేషము.

సమబుద్ధి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. గి. భేదభావము లేమి, పక్షపాతము లేమి.

3. సమబుద్ధితోడఁ దత్తత్సముచితకర్మఫల మభిలంఘితమగుట. భార. ఆరణ్య. 2-౨౩౦.

సమభిద్రుతము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. మిడి కులుకునది. అ. ముట్టడింపఁబడినది.

సమభిధా. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పేరు.

సమభిప్లవము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. మంచబడినది. అ. తగ్గింపఁబడినది. 3. పారలి పోవునది. ర. క్రమ్యుఁబడినది. ౫. గ్రస్తము.

సమభివ్యాహారము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. కలిపి చెప్పట. అ. సంఘము. 3. సుబోధమైన అర్థము గలపదముతోడి సంబంధము.

సమభివ్యాహారము. సం. వి. ఆ. (అ. ఆ. ఆ) గి. కలిపి పలుకఁబడినది. అ. కలిసియున్నది; కూడియున్నది.

సమభిసరణము. సం. వి. ఆ. న. గి. సమీపించుట. అ. పెదకుట, పెంబడించుట. 3. కోలుట.

సమభిహారము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. ప్రసరుత్తి,

అ. కలిపి గ్రహించుట. 3. అధిక్యము.

సమభ్యర్చనము. సం. వి. ఆ. న. గి. పూజించుట అ. గౌరవించుట.

సమభ్యాహారము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. అనుసరించుట. అ. కూడియుండుట.

సమము. సం. వి. ఆ. కుల్యమైనది, సరియైనది.

క. కృతి మెలుగుట పుణ్యము సృష్టి దానికి సమమునేత మధ్యము మఱి.

భార. ఆది. ౬-౨౪౧.

గీ. హరజటాజూట చంద్రరేఖామృతంబు నబల నీదగు దంతచ్చదామృతంబు సమముగా రెండు జిహ్వలఁజవులునూచి నేర్పుచో వీడు చవి వీసినిశ్చయింప. శృం. నై. ౫-౨౭.

సమయక్రియ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒప్పందము చేసి కొనుట.

సమయభేదము. సం. వి. ఆ. పుం. ప్రతిష్ఠాభంగము, ఒడంబడికను తెలుపుట.

సమయము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. కాలము

గీ. ఆత్మమూర్తులయందు దిశావసాన సమయ లక్ష్మీవిలాసంబు సంఘటిల్ల.

రాధమా. ౪-౭౮.

అ. శపథము, ఒట్టు. 3. ఆచారము. ర. సిద్ధాంతము. ౫. అంగీకారము, ఒప్పుదల. ౬. భాగ్యము, సంపద. ౭. సంకేతము. ౮. నిర్దేశము. ౯. అష్టగి. బుద్ధి. ౧౧. భాష. ౧౨. నియమము.

గీ. సమయ మెయ్యదియేనిక దమకును నీకుఁగల్గింపులైనను గిరియరిచట.

భార. విరా. ౨-౧౪౮.

దానివిధులఁజేసి వానివలనఁ గ్రమమువడసి యొక్కసమయంబునీసి.

భార. ఆది. ౬-౨౪౧.

౧౩. కామ్రము. ౧౪. ఈ కట్టమున కిదియర్థమనెడి కట్టరాటు, ఏర్పాటు. ౧౫. హద్దు, మర్యాద. ౧౬. నూచన, వైశ. ౧౭. ప్రతిష్ఠ.

తే. వారి యజ్ఞాశివాససంవత్సరంబు, నిండకుండంగ మున్న పాఠ్యంబులు, మెఱసి సమయంబుఁ దప్పె. భార. విరా. ౫-౩౬౮.

౧౮. తఱి, యుక్త కాలము.

సీ బలికి నే వచ్చుటఁ దెల్పి దనుచు, నవి సరంబులవారి నిమసరింపఁగ వారు సమయంబుగా దని జాగునీయ. దశా. ౨౯౭.

తే. గీ. వివ సమయంబు గా దని యంటిరేని, కన్న లక్ష్మేందులును నాథిఁ గమలభవుఁడు, శయ్యయై శేషుఁ డుండంగ శౌఁ గొల్వ మాకు సమయంబు గాదె ధీమహిమలార.

దశా. ౩-౧౩౭.

సమయగూడు. ఆ. శ్రీ. కలయు, ఏకీభవించు.

క. తమగాన నొంటకుండిన, సమసంధవులైన వారు శక్రగులయెడలన్ సమయము గూడుచుఁ దెలికిఁ దమగు ట్టిచ్చుట కుభృపదముగా దగుటన్. ప్రబోధచం. ౪-౬౩.

సమయవ్యభిచారము. సం. వి. ఆ. పుం. ప్రతిసరిపట్ట, నియమోల్లంఘనము.

సమయాచారము. సం. వి. ఆ. పుం. పరంపరాగతమైన విధానము, రూఢమైన యలవాటు.

సమయాధ్యుషితము. సం. వి. ఆ. స. నూగ్యుఁడు, గాని సత్ప్రతిమలుగాని కనఁబడని కాలము, రాత్రింది-ముల సంధికాలము.

సమయానువర్తి. సం. వి. (క. నీ. క)

౧. పూర్వాచారముల ననుసరించి వర్తించువాఁడు.

౨. కాలానుగుణముగ నడచుకొనువాఁడు. ౩. ప్రతిష్ఠ ననుసరించి నడచుకొనువాఁడు.

సమయించు. స. శ్రీ. (✓ సమయము) తంపు.

చ. శేఁ డెనిమిదిసాగు లయ్యె సమయంబపు నొంపపు సవ్యసాచి నప్పని యటు లుండ నిమ్ము. భార. భీష్మ. ౩-౧౭౧.

క. హిమకరుఁడు గురియు మంచున, బ్రమసి ముడుగునైత్యకోటిఁ బాశాభిహతిన్ సమయించె వరుణుఁడు. హ. పూర్వ. ౪-౧౨౭.

ఉ. ఏ లనమాన మేను సమయించెద వైరము నేటితోడ. భార. శల్య. ౨-౩౫.

క. వసుధామరేంద్ర దానపు సమయ సమయంపు డేని యంతిమ చాలున్, సుక్మాం. ౫-౧౮.

సీ. ఆ. ధర్మ నూనఁ గయ్యఁబుఁ జంపినఁ గోపించి గాండీవి కురుబలంబు, సమయించు మన మోపి సర్వపాండవులను జంపితి మేని. భార. ద్రోణ. ౧-౧౧౧.

తే. గీ. చెలువ యింక నొకించుకనేపు నీ వసాద రంబున నెప్పటియట్లు యెప్పు, మన్మథుఁడు సమయించిన మగుడ నమ్మఁ, బడయవచ్చునె యెన్నియుపాయములను. భార. విరా. ౨-౪౭.

సీ. తిండి వధించి యెంతయు నల్కమై వీసి నింకిటనేల సమయించువాఁడ. భార. ఉద్యో. ౩-౨౯౧.

వ. ఇవిధంబు నూటయేపు రుపకీచకుఁడు సమయించి. భార. విరా. ౩-౨౯.

సమయము. (సం. శమ్. త. సమై. క. సమయ.)

ఆ. శ్రీ. ౧. చేచ్చు.

ఆ. కడఁగి నడచి మాఱుఁ గావింప న య్యరా, వంతు నక్కనేని యంతనేన, పుట్టి వాఁమిఁడఁ బురికొని తలపడి, సమయఁజేసె నదియు సమనె నధిప. భార. భీష్మ. ౩-౧౧౧,

సీ. అనిమిషానురణ్యధమున ననురావలి సమయించి వర్ణాశ్రమముల నేర్పించి. భార. కాం. ౧-౨౩౭.

క. ఈ గర్భము రక్షించిన, నా గౌరవ మేమిఁ తెడక నారాయణ నా నాగుణసంపన్నులలో, సాగడు నటలు గాకయున్న సమయడు వగలన్. ఉ. హరి. ౨-౧౭.

వ. పడగ లవిని సమనీనఁ దదగ్రజాగ్రస్మణులు
భణిభూషణున కద్వారపద్ధ మకుపక్ బరువు
లిడుచు నున్నవడువున దవ్వల మిడిసిపడ.

ఉ. రా. 3.3౮.

౨. చెడు, రూపము.

వ. ఇట్టిరువురు నొకవడి వృక్షయృద్ధులు నేని
యాసన్నమహీరుహంబులు సమనీన మల్ల
యృద్ధసన్నద్ధులై. భార. ఆది. ౬-౨౭౫.

నీ. వాన లేని కతాన వాడివస్తులవలె సకల
సస్యంబులు సమనీపోయె.

వ గామా. ౭-౫౨.

౩. క్షీణించు, కిగు.

చం. సమసెనె కార తేళ్ళనుని సంపడ.
భార. ద్రో. ౧-౨౮.

నీ. జనమారితాప్రాప్త జారచోరవ్రాత కాపం
బులగు గొంత సమనీవాఁడొ నే. అనఁగ
దోషకరుండు కళానుభూతి, దొరయ.

విష్ణు. 3.౧౮౪.

౪. వ్యయమగు, చెల్లి పోవు.

ద్వి. ధనమెల్లఁ జందవంబునకు సమయము.
బస. పురా. ౧౦౮. పు. ౨౦ పం.

౫. అడఁగు, తగ్గు.

ద్వి. సురుగక వక్రకానుని త్రేసి చంపె. చంప
యంతటఁబోకసమయని కింకర, చెంపు
పొంపును బెంపు సొంపు దీకింప.

రం. రా. నుం. కాం. ౨౬౨. పు. ౮ పం.

౬. వట్టు, ఇంకు.

క. తురపీఠము గమఁగొన నుండరమగు ఘట
యొని సమయఁద్రాగినరత్నాకరములొకొ
నివిధరత్నా, కరములు నావరమణి ప్రకర
భరితములై— కుమా. సం. ౭-౯౫౦

౭. అస్తమించు, అగుపడకపోవు.

చ. తారకంబులు సమసెన్ మనోభవుఁడు పుష్ప
ధనుర్ధనుమెక్కుడించె. పె. శకుం. ౨-౨౦౯

౮. పాయు, తొలఁగు.

నీ. అల్పొదయంబుచే నంధకారము వాయునట్లు
మస్కిలుమచయంబు సరగ, మిహఁజూచి
వప్పుడసమసె విఁశేమి ధన్యుఁడనైతి నాతిప్పు
లెడఁడ విడక, పుత్రుల నొసఁగి సంపూర్ణ
సంతోషాత్ముఁడ నేయుము.

నేతటాచలమా. ౨-౯౧.

ఆ. వె. అంజనేయ సద్విదానంద మయ్యరిగా,
నన్నుఁగాచుతెఱఁగు విన్నవింతు నమలమనము
చేత నవధాంపుము నీడు, సకల సంశయములు
సమనీపోవు. సీతారా. ౨-౧౫౨.

వి. తిమిరంబుచే పొంపు సమనీన దిశలకువన్నియ
నొసఁగు సౌవర్ణకరణి. పారి. ౪-౪౯.

౯. ఆఱు, మలుగు.

ఆ. వె. చమురు గలుగు దివ్యె సరవితో మండును.
చమురులేని దివ్యెసమనీపోవు, తమపు తీరతేని
తలఁపు నశించుతోడ నెఱిఱు. తేమ. ౧-౪౫.

ఆ. వె. చమురు గలుగుదివ్యె సరవితో మండును,
చమురులేనిదివ్యెసమనీపోవు, తమపు తీరతేని
తలఁపుతోడనె, తీరు, విశ్వచాళిరామ విమర
తేమ. ౧. భా. ౪౫.

గీ. విలస దమరాగమునఁ దన్నుఁగొలుచునట్టి,
ఁంపుల పాపముల నెల్ల సమయఁజేయుఁబట్టు
తిగాజ్ఞాన తమఖండ పరకుధారరంగదుత్తుంగ
పుణ్యతిరంగ గంగ.

జాహ్నువి. ౧-౨౩.

గీ. జగములన్నియు నొక్కట సమయవకట.
వాసిష్ఠ. ౫-౮౬.

సమరత. = సమర్త. (సం.సమర్థ తి. సమర్తి.)
వయసువచ్చిన కన్య.

క. ఆ, పువ్వుంబోడికి బాల్యము, జవ్వాడి
తొలంగు నంత సమరత పొడమెన్.
కుక. ౧-3౬3

సమరభుండు. సం.వి.ఆ. పుం. ఒకవిలుకానితో
సరిగానితిది యుద్ధముచేయు యోధుఁడు.

సమరము. సం. వి. అ. పుం. న. యుద్ధము, పోరు

సమరమూర్ఖము. సం. వి. క. న. గి. అనిమోన.

అ. సం గ్రాహంగణము.

సమరశిరము. సం. వి. వ. న. సమరమూర్ఖము

సమరసము. సం. వి. (అ. అ. అ) సమాన

మైన యనురాగము గలది.

సమరసము. సం. వి. అ. పుం. సమానమైన యను

రాగము. అ. అభేదము, తేలుకామి.

సమరించు. స. శ్రీ. (త. చదువు) సంహరించు.

నీ. గౌడనాయకుడు దురంగముతో, మురించె
గాళభర్తృవృత్తింబు గాఢ భక్తి, మత్స్య
వల్లభుఁ బట్టి మద్దించి మిట్టిపాటంగేతుడను
బలాధ్యక్షుఁ జేసె. రాజవాహన ౨-౭౫.

సమరోద్దేశము. సం. వి. అ. పుం. యుద్ధభూమి

సమర్పనము. సం. వి. అ. న. గి. పూజించుట,

అ. గౌరవించుట.

సమర్పించు. సం. స. శ్రీ. పూజించు.

మ. అనుమానింపకు రమ్మ నే ననఘనీకాయోద్రుప్త
దండై తన, ర్విస దేవుండ నిరంతరంబును
సమర్పింపంగ నర్హుండ....
హరివం. ఉ. ౯-౧౦౬.

సమర్పించు. సం. వి. (అ. అ. అ) గి. మిక్కిలి

వీడింపఁబడినవాడు; నొప్పింపఁబడినవాడు.
అ. ప్రార్థింపఁబడినవాడు, తేలుకొనఁబడిన
వాడు.

సమర్థ. వి. (సం. సమర్థ. క. సమర్థి) గి. యోవ

నము. (చూ. సమరత) అ. శ్రీ. ప్రథమముగవు.

ఎ. గీ. విజయప్రాయంపు నాటి సజ్జితపుచాయ,
తొలుముర్తయకాలంపునిలసనమునఁ దరుణు
లకు .. అమరు, ముసలభేత్తను నీచుండు సోఁకి
నపుడు. శ్రీదా. ౧-౮౦.

నీ. మాచకమ్మ కుమర్త మఖిపుష్పహస్తచి తైన
నేమి పునర్వనైననీమి. తేలు. ౨౩.

తే. తొలిసమర్తన ముద్దుకోమలి వితాన
మల్లపురా. ౧-౬౩.

సమర్తగు. సమర్త + అగు. విశ్రీ. ఋతిమతియగు

ప్రథమరసస్వలయగు

సమర్తవెట్టు. = సమర్తాడు.

ఎ. గీ. అంగన సమర్తవెట్టిన యపుడె నమ్మ,
గుస్తరింపని విటులేఁ జేస్తమునకు
బహు ౫౭౭ పు.

మొన్న సమర్తవెట్టినని మద్దియ దచ్చిన
నుల్పె నయ్యెడన్. (చూ. (దబ్బు)

సమర్తాడు. అ. శ్రీ. ప్రథమ రసస్వలయగు.

నీ నేడు నాసతి సమర్తాడిన వేళయ్యెంకన్నను
గ్రూరమదివదింప, నోరు నాడకు.
ఉత్తిర దూకృం. ౨-౩౩

సమగకము. సం. వి. అ. న. ముసాంబరము,
అగగు.

సమగమడు. సం. వి. (అ. అ. అ) ఇష్టమైన
ఫలముల నొసంగువాడు (దేవుడు మొ)

సమగన (ము). సం. వి. అ. శ్రీ. న. గి. ఇదియే
యొక్క మని విశ్వయించుట. యుక్తాయుక్తిమలం
దిది యొక్కమని సమర్థించుట, వాదించుట,
౨. స్థాపించుట, ౩. చప్పించుట. ౪. సామర్థ్యము
౫. వ్యతిరేకించుట ౬. పొందుకూర్చుట.

ఉ.... ఇ. ప్లేటా సమర్థన క్షమమునైతమమున్
వియించు బాతకా, వర్ణము పొందరీతిమును
వర్ణము పాండు. ౩-౧౨౩

సమరము. సం. వి. (అ. అ. అ) 1. శ్రీ
కలది; బలముకలది.

కం. సమయము.... నితాంతో, క్షమ సరళమార్గదర్శన
సమర్థ పుణ్యాభిధాన సక్యవచ్చునా.
భాం. ఉద్యో. ౪-౪౭౭

౧. పాతమైనది. ౩. తగినది; అర్హమైనది. ౪. (వ్యాక.) సంగతమైన యర్థము గలది. (సమాసాది.) ౫. శేర్షకలది; నిపుణ మైనది.

సమర్థించు. సం.స.క్రి. ౧. తలచు; విశ్వసించు.

౧. వినుము యుద్ధిష్ఠిరు వైరణ, మనవారలు వెలపుగా సమర్థించురు. భార. ఉద్యో. ౨-౧౨

౨. స్థిరపఱుచు; బలపఱుచు; ఋజువుపఱుచు. ౩. ఆలోచించు; చర్చించు. ౪. నిద్రించుచేయు. ౫. సిద్ధాంతీకరించు; ద్రవపఱుచు.

౬. వేదమర్మ కేదంబునఁ గదా బోధసత్త్వండు సత్త్వ హేతువుగా జగం బస్థిరం బని సమర్థించె.... వైమ. ౭-౬౪.

౭. నూచించు; వ్యంజించు. ౮. నిరూపించు.

సమర్థితము. సం. విణ. ౧. స్థిరపఱుపఁబడినది.

౨. భావింపఁబడినది. ౩. నిశ్చయింపఁబడినది.

సమర్థుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. గట్టివాఁడు.

౨. శేర్షరి. ౩. యోగ్యుఁడు.

సమర్పణము. సం. వి. అ. న. ౧. ఇచ్చట.

౬. అని సమర్పణమునైన నమ్మహినులొత్తమండా సత్త్వపువయోగించె.

భార. అశ్వ. ౪-౨౨౪

౭. ఫలంబులు సమర్థింపఁబడుగా మహావరంబు లిందులేఖా కిరీటునకు సమర్పణంబుగావించిన కివధర్మ. ౩-౨౧.

౮. అప్పగించుట. ౩. అండఁ జేయుట. ౪. నియోగించుట.

సమర్పించు. స. క్రి. ౧. (పూజ్య భావముతో) ఇచ్చు; ఓసఁగు.

౯. ఓదలు సిరియును వాకు నీ యొసఁగినివియ, కాగఁ దగ సమర్పించెదఁ గరుణ నీవు, సమ్మతించి యిమ్మత్వ్యదేవంబుఁ గావు.

భార. విరా. ౩-౩౨౨.

౧. మఱి కా, నూను సమర్పించితి మ, త్యాను వధింపంగ రక్కసునకు వశంచే.

భార. ఆది. ౬-౨౭౩

౨. ప్రతిష్ఠించు.

౩. ధర్మరాజుఁ బాండురాజు రాజ్యంబునందు సమర్పించిన. భార. సభా. ౨-౨౬౭.

౪. నియోగించు.

౫. పాండవుల నిందులకుఁ దోడ్పొని తమ్ము వారుగా దుశ్శాసన వికర్ణ ప్రభృతుల సమర్పింపు మనిఁ ద్రోలు వశనంబులు....

భార. ఆది. ౮-౩౭

సమర్పితము. సం. విణ. ౧. ఉంచఁబడినది. ౨.

నిలుపఁబడినది. ౩. అశ్వసింపఁబడినది. ౪. నియమింపఁబడినది. ౫. పునఃప్రతిష్ఠింపఁబడినది.

౬. కొరవైశ్వర్యంబు గౌరవంబున సమర్పిత మయ్యె నీయంద క్షేత్తోద.

భార. సభా. ౨-౧౦౨.

సమర్పాదము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) ౧. సమీప మైనది, చేరవైనది. ౨. హద్దుతోఁ గూడినది; హద్దు గలది. ౩. గౌరవము గలది.

సమర్పాదము. సం. వి. అ. పుం. సామీప్యము, చావు.

సమీచము. సం. విణ. ౧. మఱికితోఁ గూడినది.

౨. అపఃకుద్ధ మైనది. ౩. దోషముతోఁ గూడినది.

సమలము. సం. వి. అ. న. విరేచనము, మలము.

సమవకారము. సం. వి. అ. పుం. రూపకభేదము.

(దేవాసురాశ్రమమైన ప్రఖ్యాతికృత్తము, విమర్శసంధి తిప్ప తల్పిన వాణగు సంఘులు గలిగిన మూడంకముల రూపకము) సా. ద.

సమవతారము. సం. వి. అ. పుం. ౧. దిగుట,

నదిమున్నగు వానియందు స్నానార్థము దిగుట.

సమవధానము. సం. వి. అ. న. ౧. అతికయ

మైన శ్రద్ధ. ౨. సంసిద్ధత. ౩. సన్నాహము.

సమవర్తి. సం. వి. క్. పుం. యమాడు.

గీ. గురుభయోర కింకరశోట్టు గొలువ మూర్తి
దీపిత నలసమవర్తి నిలుచు. శివధర్మ. ౪-౫౧.

కం. సమబుద్ధిలోదక వత్తర్పణుచితకర్మఫల మ
తుభిలజంతుకతులకు సమకూర్పుట. నీ క
య్యోమ సమవర్తియనంగఁ లేరు జగద భినుత
మై. భార. ఆరణ్య. ౭-౨౩౦.

సమవర్తి. సం. విణ. (క. నీ. క) అంతటను
సమమగా వర్తించువాడు.

సమవర్ధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. నిశ్చలమైనస్థితి.
౨. కుల్యస్థితి. ౩. ఉనిక.

సమవస్థితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. స్థిర
ముగా నిలవఁ బడినది. ౨. నిశ్చల మైనది.
౩. సంసిద్ధ మైనది.

సమవాకారము. సం. వి. ఆ. పుం. పదివిధము
లగు రూపకములలో నొకభేదము. (చూ. సమ
వకారము)

సమవాప్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ప్రాప్తి,
లభి. నీడి.

సమవాయము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సమా
హము. గు. పు. ౨. (తర్క) విశ్యద్రవ్యములు
మున్నగునవియుండు జాత్యాదుల సంబంధము,
అవివాభావసంబంధము.

సమవాయి. సం. విణ. (క. నీ. క) (తర్క)
సమవాయ సంబంధము గలది, అవివాభావసంబం
ధము గలది.

సమవేతము. సం. విణ. (౨. ఆ. ఆ) ౧. కూడి
నది. ౨. సమాహముగానున్నది.

నీ. సమవేతగౌరవశ్శ్వాధర పదిభార పటునైవ్య
సస్యసంపాతవృష్టి (యాచన)
శివధర్మ. ౫-౯౩.

౩. (తర్క) సమవాయ సంబంధము గలది

సమశనీయుము. సం. వి. ఆ. పుం. వివాహానంత
రము దంపతులు చక్కఁగ భుజించుట శిర్షణిచివ
స్థానీపాకము.

సమస్తీ. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సమస్తము, నిభి
లము, మొత్తము. ౨. చక్కఁగావ్యాపించుట.

సమస్తీ (స్తీ) ల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ఏమియంగ |
౨. తురుజ | ౩. ఒకజాతి కూరక మొక్క

సమసకము. వి. కుద్ధాంధ్రపదముల సమాసము.
(శ. ర)

సమరసము. సం. వి. ఆ. వ. ౧. కలయిక.

కూడిక. ౨. సంక్షేపము, సంగ్రహము,
౩. సమాసము.

శే|| ఒక్కసమసనముః శబ్దయోగముగూడి పదము
లేర్పాటుగాఁ గావఁబడని...
అప్పక. ౩-౧౩౫.

సమసీసము. వి. మల్లబంధవిశేషము.

వ. సీసంబు, సంధుసీసంబు, గొంతమాయను.
మల్ల పురా. ౩-౨౯.

వ. సంధుసీసంబును కొంతమాయను సమ సీస
మృను. ప్రబం. ౧-౩౮.

౨. సీసపద్యభేదము:- ఆటింద్రగణములపై రెండు
సూర్యగణములు గల వాదములు వాల్మీకి చిప్పి
యామిఁడ నొక యాటవెలఁదిగాని చేచి-చో
సమసీస శిర్షణును.

సమస్తము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. సర్వము,
నిభిము, అంతయు.

కా. ఈ, యాచేశం బునెల చూచితి సమస్తా
కావ కాకంబులన్. మను. ౧-౪౧

౨. సంక్షిప్తము, సంగ్రహింపఁబడినది. ౩. అం
తటమవ్యాపించునది. ౪. (వ్యాక) సమసించినది,
సమాసముగాఁ జేయఁబడినది. (పదము. వ్యతి.
వృద్ధి. ౫. కలుపఁబడినది.

సమాస్తాయము, సం. వి. అ. పు. కకుపుణ
మున్నగువాని యన్నిటినుండి గృహస్థునకు
వచ్చు రాబడి. ద. కా. ౪-౧౨౬౮.

సమస్య, సం. వి. అ. శ్రీ. కవుల సామర్థ్యమును
బలీకరించుటకై తూరింప నిచ్చెడు పద్యపాదా
దికము.

సమాంతరము, సం. విణ. (అ. అ. అ) సమాన
మైన (ఎడము) గలది.

సమాంశము, సం. వి. అ. పుం. సమాభాగము.

సమాంశము, సం. విణ. (అ. అ. అ) సమాన
మైన భాగములు గలది.

సమాంశి హారి, సం. వి. న్. పుం. సమానభాగము
పుచ్చుకొనెడిచాయానుడు.

సమాంగమీన, సం. వి. అ. శ్రీ. ప్రతివత్స
రమును చూడను దెబ్బడి యాపు.

సమాకంపించు, సం. అ. క్రి. మిక్కిలి వణికు,
వణికు.

మ. కలహక్షోణియు నాకసంబు దిశలున్ గాండ
ప్రకారంబులం గలయం గప్పి యదల్పి
యార్పిరి సమాకంపింప భూతావళుల్.
మార. ౩-౧౬౧.

సమాకర్షి, సం. విణ. (న. డి. న్) ౧. చక్కగా
నాకర్షించుది, బాగుగాలాగునది ౨. నువాస
నను వ్యాపింపఁజేయునది, పరిమళమును వెద
చెల్లునది. ౩. చూరముగా వ్యాపించు ది.

సమాకర్షి, సం. వి. న్. పుం. చూరముగా
వ్యాపించునుగంధము.

సమాకర్షించు, సం. స. క్రి. ఆకర్షణముచేయు;
లాగు.

కా. సాంకేతికస్థానముల్, కందర్పుం దను
కుంఠదేవత సమాకర్షింపఁగా నయ్యెదన్.
అనిరుద్ధ. ౩ ౧౪.

సమాకులము, సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. విం
డినది. ౨. క్రందెనది. ౩. కలవరపడినది.
౪. కలఁతపడినది.

సమాక్రమణము, సం. వి. అ. స. ౧. వడచుట,
ప్రోక్కుట. ౨. దండెత్తుట. ౩. స్వాధీనపఱచు
కొనుట, వశపఱచుకొనుట.

సమాక్రమించు, సం. స. క్రి. ఆక్రమించు, క్రమ్ము
కా. గోదోరింబు సమాక్రమించి గురుచిద్రూ
పంబు నీవై బహుప్రాదుర్భావము నొంది
యుండుదువు కుంభత్యాధివస్థాస్తి వై.
భా. రా. యు. ౨౩౮౦.

సమాక్రాంతిము, సం. విణ. (అ. అ. అ)
౧. చక్కగాఁ నాక్రమింపఁబడినది. ౨. గడువఁ
బడినది. ౩. స్వాధీనము చేసికొనఁబడినది.
౪. చుట్టుముట్టఁబడినది.

సమాఖ్య, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. యశస్సు,
క్తి.

ఉ. ఈ యవనీశ్వర ప్రవరు లిందఱు నిన్ను
నగంగ నిట్లుగాఁ జేయెద ధర్మరాజను విశేష
సమాఖ్య నిరర్థకంబుగా. భార. సభా. ౨-౧౫.
౨. పేరు, నామధేయము. ౩. యోగముచేత
సర్వమును దెల్పుట ౪. బండుకట్టు, చాతికట్టుఁ
బాటు (క, ర)

సమాఖ్యాతిము, సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. గణింపఁ
బడినది, లెక్కింపఁబడినది. ౨. ప్రకటింపఁబడి
నది. చోటింపఁబడినది. ౩. ప్రసిద్ధి కెక్కినది,
ప్రఖ్యాతి చెంది ది.

సమాగతము, సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. కలసి
కొన్నది. ౨. వచ్చినది. ౩. పొందియున్నది.
౪. సమీపించినది. దగ్గఱకు వచ్చినది.

సమాగతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కలయిక
౨. రాక, వచ్చుట, చేరుట దగ్గఱకు వచ్చుట;
౩. యథాస్థితి, సమానస్థితి.

సమాగమము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కలయిక
జూడుట.

గీ. ఎట్టికార్యము గలిగి యుక్తమతిసమాగమము
దప్ప నీకున్న నామమెక్కు.
భార. ఆను. ౪-౧౨౬.

౨. సమావాసము. ౩. రాక, వచ్చుట, దగ్గఱకు
వచ్చుట.

చ.... సమదీర్ఘ వసంత సమాగమంబులం, దువిద
యనుగ్రహింపుము ఘృతోదధితీరవనీవిహర
ముల్.
శృం వై. ౫-౫౯.

౪. (కోర్కె) గ్రహమలసంయోగము.

సమాఘాతము. సం.వి.ఆ. పుం. ౧. యోధము.

౨. పెద్దదెబ్బ. ౩. వధము.

సమాచరణము. సం. వి. ఆ. న. చక్కగా
నాచరించుట.

సీ. ఆ. ఏకాగ్రత గలుగు నెట్లు, మాకు నియమ
విధిసమాచరణములవై.భార.ఆశ్రమ.౨-౧౪.

సమాచరించు. సం.ప.శ్రీ.చక్కగాఁ గావించు,
కావించు.

వ. అని స్నానంబు సమాచరించి, హోమంబు
యథాపూర్వంబు గాఁ బ్రవర్తింపి.
భా. రా. యు. ౧౫౭౬.

సమాచారము. సం.వి. ఆ.పుం. ౧. వదచట,
ముందుకు సాగిపోవుట. ౨. సమాన మైన వదవడి
౩. తగిన యభ్యాసము. ౪. వృత్తాంతము, వార్త

సమాజము. సం.వి. ఆ. పుం. ౧. మనుష్యుల
సమాహమ, సమాహమ, గుంపు

కం. రాజమహేంద్ర కవింద్ర సమాజ సురక్షా...
భార. ఆది. ౨-౨౩౯.
౨. సభ ౩. ఏలగు.

సమాజకుడు. సం. వి. ఆ. పుం. (మా. సామా
జకుడు)

౧. సమాజము ౨. సమాజము

సమాజ్ఞ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. కీర్తి, భ్యాతి.

సమాదానము. సం. వి. ఆ. న. ౧. చక్కగా
గ్రహించుట. ౨. బాధ్యునిత్యక్త్యము.

సమాదేశము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఆజ్ఞ,
కాసనము. ౨. నిర్దేశము, కక్షణము.

సమాధానము. సం.వి.ఆ.న. ౧. అంగీకారము,
ఒప్పుదల. ౨. ఉత్తరము, ఆక్షేపమును దొలఁ
గించుట, ౩. కలుపుట, కూర్చుట. ౪. నిశ్చల
ధ్యానము, సమాధి. ౫. నిశ్చలత.

వ ఇచ్చువానియేతిహాసంబు సమాధానమున
సుందవై యాకర్షించి నీవును బహుళపుణ్యా
స్మృందవైగృహ్యంబునందపుఁ బరమావధిమందపు
నైతివి.
భార. స్వగ్ధ. ౭౫.

క. భూవాహ! విప్రము సమాధానంబున నున్నఁ
బాదలు ధరణికి కుదముల్.

భార. ఆను. ౨-౧౪౦.

౬. కాంతి, సుఖము.

ఉ విసమాధరణుల్ కవన్ సమాధాన
సమేగుతే భార. ఉద్యో. ౩-౧౪౬.

సమాధి. సం.వి.ఇ. పుం. ౧. నిరంశితధ్యానము.

ధ్యేయమునం దేకాగ్రముగ మనస్సు నిలుపుట;
మనోలయము. ౨. మానము. ౩. ప్రతికారము,
ప్రతిక్రియ ౪. నియమము ౫. ఇంద్రియనిగ్రహము
౬. తపస్సు. ౭. సమయము, మాడిక.౮.ఒద్దిక.
అనుకూల్యము. ౯.అంగీకారము. ౧౦.ముగింపు,
సమాప్తి. ౧౧. ఆధిగతము, ౧౨. పట్టుదల
౧౩. (కలపుకాలమున) ధాన్యాదులను నిలువ
చేయుట. ౧౪. సంస్థాపనము, స్థితివిశేషము,
౧౫. ఒకానొక యథాలంకారము. ౧౬. కావ్య
గుణవిశేషము. ౧౭. సమర్థము. ౧౮. అసోక్త
ర్నముపేరుపుగాఁ గల జనులయాదరము.

సమాధ్యారము. సం. వి. ఆ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧.
ఊదఁబడింది. (కూభాది) ౨. గర్వింపినది. గర్వి
తము. ౩. ఉద్వీనది, హంగినది.

సమానము. సం.విణ. (అ.అ. అ) ౧. కుల్యము

కా. అభ్రహ్మన సమానకార్య నివంబాకాక
సంచారులన్ విభ్రాంతిం జారలిన....
చిత్రభారము. 3-౧౦౩.

వ. ఒకచాయఁ గుద్యసమానంబులగు నభినవ
ద్వార పంక్తిలఁ జెలువొందుచు...
శివరహస్య. సంభవ. 3-౧౪౫.

అ. ఏకము, ఒకటి. 3. సామ్యము.

సమానము. సం. వి. అ. తుం. శరీరమున వాధి
యం దుండువాయువు.

సమానయనము. సం. వి. అ. న. ౧. ఒక్క
చోఁ జేర్చుట. అ. ప్రోగుచేయుట, 3. తీసి
కొనివచ్చుట.

సమాసింఁచు. సం. స. క్రి. సమానముచేయు,
పోల్చు.

దండకము వింతగాఁ గ్రొత్తగా జంటముత్తెం
బులన్ గూర్చు చెల్వొంబులన్ విలొకించు
వా రల్పదోర్నకమాయస్థిత త్వద్వచుచున్
సమానింప నింపొడదాఁ భోగుమాంబుల్.
దకా. ౪-౨౩౨.

సమానోదర్శ్యుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ)
తోడఁబుట్టినవాడు.

సమావకము. సం.విణ. (అ.అ.అ) ౧. ముగించు
నది. సమాప్తి చేయునది. అ. సంహరించునది,
తంపునది.

సమావత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. తారసిల్లుట,
తిట్టస్థుడుట, దైవికముగ సంభవించుట.

సమావనము. సం. వి. అ. న. ౧. ముగించుట,
ముగింపు. అ. సంహరించుట, చేంపుట.

సమావన్నము. సం.విణ. (అ.అ. అ) ౧. సం
ప్రాప్తమైనది,పొందఁబడినది. అ. తటస్థమైనది,
సంభవించినది, 3. వచ్చినది, చేరినది. ౪. ముగి

పఁబడినది. అవసరము. ౫. ప్రవీణతకలది, శేషు
కలది. ౬. క్షేత్రపటుపఁబడినది, బాధ నెట్టఁబడి
నది. 7. సంపన్నమైనది, కూడియున్నది. ౮. చేం
పఁబడినది.

సమావన్నము. సం. వి. అ. న. ౧. సమాప్తి,
ముగింపు.

సమాపాదనము. సం. వి. అ. న. ౧. తూర్తి
చేయుట. అ. తిరిగిపొందించుట.

సమాప్తము. సం.విణ.(అ.అ.అ) ౧. ముగిసినది,
సమాప్తి నొందినది. అ. చచ్చినది. 3. శేష
కలది, నిపుణము. (అ. ని) ౪. చక్కఁగాఁ
బొందఁబడినది.

సమాప్తాలుడు. సం.వి.అ.తుం.భర్త, పెనిమిటి
ప్రభువు.

సమాప్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ముగింపు,
అవసానము. అ. సమర్థించుట, సమర్థనము.
(మే. వి.) 3. నెలనెలుట, సఫలమగుట, సిద్ధి.
౪. పరిపూర్ణత.

ఉ. నీకరుణం గరంబు రమణీయకరం బయి
సర్వవిఘ్నదూరీకృతమై సమాప్తి నొనరెన్...
భార. సభా. ౨-౮౧.

సమాప్తింఁచు. స. క్రి. సం. (సమాప్తి + ఁంచు.
వాచుభాసువు) పూర్ణముచేయు, ముగించు.

క. ధరణీదేవుడు తెలిసిం జారనె నభిఃఘామి
సుతుల బోరన భూతేశ్వరు విమతించి సమా
ప్తిం,చిఁ తిత్క్రియ గోపరులు చె న్నెసలా
రిన్. మారి. పూర్వ. ౯-౬౩.

వ అనంతరంబ విధివిశేషంబు సమాప్తింపంగో
చకోరలోతరం గడకంట వీక్షించుచు నిషధా
భ్యక్షం దగ్గి హోత్రగృహంబునకుఁ జని.
నైవ. ౮-3౬.

సమాప్తికము. సం. విణ. ౧. చివరిది, ఉపసం
హరించునది. అ.పరిమితము,సాంతము. 3.తూర్తి
చేయునది.

సమారోపితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ఒక
చానిత్రైకుంఠ బడినది. ౨. ఎక్కుపెట్టబడినది.
(ధనస్సు) ౩. కాంటబడినది, ఒక్కగింపబడినది

సమారోహము. సం.వి.అ.పుం. ౧. ఎక్కుట,
అధిరోహించుట. ౨. స్వాధీనేయుట ౩. అంగీక
రించుట, ఒప్పుకొనుట.

సమాలంబనము. సం.వి.అ.న.౧. పట్టుకొనుట,
త్రేలాడుట. ౨. ఆనుకొనుట, ఆధారపడుట.

సమాలంబి. సం.విణ. (క) ౧. పట్టుకొని త్రేలా
డునది.

సమాలంబిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒకవిధమగు
గడ్డి.

సమాలంభనము. సం. వి. అ. న. = సమా
లంభము.

సమాలంభము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పంచక
ద్రవ్యములతో కరీరమును నలుగు పెట్టుట,
నుగంధ ద్రవ్యములను కరీరమునఁ బూసికొనుట.
౨. యజ్ఞమునఁ బశువును విశసనము చేయుట.
౩. గ్రహించుట, పట్టుకొనుట.

సమాలాపము. సం.వి.అ. పుం. సంభాషణము.

సమావ గ్రనము. సం. వి. అ. న. వేదాధ్యయ
మును ముగించి గృహస్థాశ్రమమును స్వీకం
చుటనై గురుకులమునండి వచ్చినపుడు చేసికొనెడి
యొకానొక వైదికసంస్కారము. ౨. తిరిగి
వచ్చుట.

సమావిష్టము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧.
తక్కుగాఁ బ్రకేపించి. ౨. ఆక్రమింపఁబడి
నది. ౩. (గృహదులచే) ఆశేకంపఁబడినది.
౪. సంతప్తము. ౫. అభినితేకము గలది, పట్టు
దల గలది. ౬. స్థిరపడినది. ౭. దృఢముగాఁ
జూర్చుండినది. ౮. బాగుగా బోధింపఁ బడినది.

సమావృతము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. అవ
రింపఁబడినది, చుట్టుకాము కొనఁబడినది. ౨. తెర
తేయఁబడినది. ౩. ముఖంబునుపఁబడినది. ౪. ర

క్షింపఁబడినది. ౫. బహిష్కరింపఁబడినది, తెడ
లఁగొట్టఁబడినది. ౬. అపేక్షయఁబడినది, నిలిపి
తేయఁబడినది.

సమావృత్తుడు. సం.వి. అ. పుం. సమావర్తన
సంస్కారమును పొందినవాడు.

(రూ. సమావృత్తకుడు.)

సమావృత్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. తిరిగిరాక.
౨. పూర్తిచేయుట.

సమావేశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒకచోఁ
గలసియుండుట, సమాన్విత. ౨. కలసికొనుట,
సంఘముగాఁ గూడుట. ౩. కలుపుట, అనేకార్థ
ముల నొక్కవాక్యములఁ గలుపుట. ౪. మనో
భావము (కామక్రోధాది) ౫. గ్రహవేశము,
దయ్యము పట్టుట. ౬. అభినితేకము, పట్టుదల

సమావేశితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ఒక
చోట కూడియుండునది, ౨. ప్రవేశించినది.

కం. నీవును మృక్కువుఁ బాపసమావేశితమకుల
రొఱుగ నాడిన యంకిత....

భార ఆను. ౧-౨౯.

సమాశ్రయము. సం.వి.అ. పుం. ౧. కరణం
దుట, గాజ్జరంధ్రమునందలి పద్మణములలో
నొకటి. ౨. రక్షణము, ౩. రక్షణస్థానము. ౪. నివాస
స్థానము, ఇల్లు.

సమాశ్రయించు. సం. స. క్రి. ఆశ్రయించు,
ఆవలంబించు, అండగొను.

ఆ. కీను గని యొకండు గృహధర్మ ముడిగి స,
మాశ్రయించువాశ్రమాంశంబు, దాన సంగ
ముఁడుగఁ గావేర దది యెల్లమియును కలపు
గాన మీననయన.

భార. కాం. ౬-౧౭౭.

చ కంఠభవాండము మోడలిలమై, బెనిచిన
దంభవామను నుకేంద్రుని నిన్ను సమాశ్ర
యించెదన్. ముకుత. ౬-౧౧౦.

ఉ. కాశ్యకాభండ నుభాక్తు విష్ణు వధిక
స్థిరభక్తి సమాక్రయింతు
భార. కాం. ౨-౪౩౨.

చ. కవులు సమాక్రయింపఁ జగి కర్పరగర్భత
శ్రీగురుత్వమున్, వవులు సరస్వతీశ్వరుఁ
దుదారత మాకుఁ జరాయు వివ్రుతన్.
ఉ. రా. ౧-౫.

సమాశ్లేషము. సం. వి. ఆ. పుం. గట్టికాఁగి
లింఁ, గాధాలింగనము.

సమాశ్లేషించు. సం. ప. శ్రీ. చక్రఁగాఁగవుఁ
గిలించు, కవియ్య.

కా మను, ద్యోహరత్నకిరీటఘాటనుషమా
యోయజ్ఞమాహాంఘ్రిని, శ్వేషశ్రీ విదమ్ని
గద్దియ సమాశ్లేషింపఁ గొల్వించు నా, భాష
దేవిఁ దలంచెదన్. నిరం. ౧-౩

సమాశ్వాసము. సం. వి. ఆ. వి. తెప్పజీల్లఁ
జేయు ౨. ఓదార్పుట.

సమాశ్వాసము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కూర్పు
౨. తెప్పజీల్లుట. ౩. విశ్వాసము, నమ్మకము.
౪. ఓదార్పు.

సమాసంగము. సం. వి. ఆ. పుం. (మా) సమా
సక్తి.

సమాసంజనము. సం. వి. ఆ. న. ౧ కలుపుట
౨. సంగ్రహపఱుచుట.

సమారంజితము. సం. విణ. తగుల్పఁబడినది.
చ. పుటోవక్తి కాళాసమాసంజితసమంజసరత్న
పంజరంబు నున్న నమ్మించాది.
కళా. ౨. ఆ. ౨౦.

సమాసకము. సం. వి. ఆ. పుం. సమసకము.

సమాసక్తము. సం. విణ. (అ.అ.అ) ౧. లగిలి
యందునది, లగ్నమైనది. ౨. కలసియున్నది
ఏకమైనది, ౩. చేరఁబడినది, పొందఁబడినది.
౪. మార్పఁబడినది.

సమాసక్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కలయిక
తగులు, తగులము. ౨. గ్రహణము; గాఁగొనుట.

సమాసము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రతివర్సరము,
ఏఁటెట ఈ క్రిందిప్రయోగమునఁబడు ప్రకృయ
రహితముగ సమాస అనియొడంపతివద మేకవచ
శాంతముగను గనుపట్టుచున్నది.

ఉ. ఆ విహింబునం దొక మహామహింబున
నగ్రకాభిమై, దా వనియించి యొక్కటకడం
పతిపిల్లల జేయుఁ జేయనా, కిదిమహా సమీప
విలసిమనునన్ వనియించి యుండి వాఁటో
వఁగ నన్నిటిన్ మెసవి పోవునమాసను నివ్వ
ధంబునన్. శేం. పంచరం. ౧-౩౨౦.

సమాసము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సంతేషము,
సంగ్రహపఱుచుట.

కం. వ్యాససమానైకరూప హరిహరశాధా.
భార. విరా. ౫-౧.
౨. సమన్వించుట. ౩. సమాహము. ౪. (వ్యాక)
అనేకపదముల నేకపదముగాఁ గలుపుట.
౫. కలుపుట, మొత్తము, వెరసి.

సమాసగజనము. సం. వి. ఆ. న. పూర్తిగా విడిచి
పెట్టుట. ౨. అర్పణము చేయుట.

సమాసాదము. సం. వి. ఆ. న. ౧. సమీపించుట.
౨. కనుగొనుట, పొందుట. ౩. పూర్తిచేయుట,
నిద్రింపఁజేయుట.

సమాసాదితము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ పొందఁ
బడినది.

కం. సతతా భ్యాస వికాసి సమాససమాసాది
తకాంతిభావ హరిహరశాధా:
భార. అశ్వ. ౨-౧

సమాసాస్థ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సమస్య (క.ర)

సమాసాశ్రి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఒకవిధమైన
యథాలంకారము. (విశేషవాదిసామ్యముచేతఁ
బ్రస్తుతవర్ణనముచేత వ్యక్తవర్ణనము గమ్యమాన
మగుటో సమాసాశ్రి)

సమాసాఢితు, సం.స.క్రి. పగుల్లు, భేదింతు.

కా. అటాపారథటిసముద్భుత తరాహంతారవా
హాధనుద్భూటంతారరవంబు లంబుబధవాండా
భ్యంతరంబుక్ సమాసాఢితుపంగ....

భార. ర-23.

సమాహరణము, సం. వి. అ. స. గి. జతపట

చుట. 1. కలుపుట. 3. ప్రోగగు చేయుట.
ర. తెచ్చుట.

సమాహరించు, సం.స.క్రి. తెచ్చు; కొనివచ్చు.

తే. మీకు, వలయునట్టిపదార్థ మవశ్యమును స,
మాహరింపు తే ననటయు నయ్యహల్య.
భార. అశ్వ. 3-౮3.

సమాహర్ష, సం. వి. ఋ. పుం. గి. ప్రోగు

చేయువాడు. 1. వసగాలుచేయువాడు.

సమాహాగము, సం. వి. అ. పుం. గి. సమా

హము. స్పష్టపడని యవయవభేదము గల పదార్థ
సముదాయము. (వాచ.)

సమాహితము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గి. చ

క్కఱగా నుంచబడినది. 1. స్పష్టము, నిశ్చల
మైనది (మనస్సు) 3. ప్రతిష్ఠ చేయబడినది.
ర. నెఱవేఱినది. ౪. పశువృత్తులునది. ౬. చే
ర్పబడినది. ౭. ఏకాగ్రమైనది, ఒక్కవిషయ
మునందు లగ్నమైనది.

సమాహృతము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గి. సం

క్షేపింపబడినది, కుడింపబడినది. 1. ప్రోగు
చేయబడినది, కూర్పబడినది. 3. సమృద్ధిమైనది,
అధికమైనది. ర. స్వీకరింపబడినది, అంగీకరింప
బడినది.

సమాహృతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. గి. కుడింపు,

సంక్షేపణము. 1. కూర్పు, సంకలనము.

సమాహ్వా, సం. వి. అ. స్త్రీ. గి. కామధేయము,
శుభ.

సమాహ్వాము, సం. వి. అ. పుం. గి. ధిక్కా

రము. 1. దిగము, కను 2. అధిశయము.

సమాహ్వాము, సం. వి. అ. పుం. గి. పిలుచుట.

1. పేరు, కామధేయము 3. జంతువులను సాధ
నములుగాఁ జేసికొని యాడుకొడము (ఉ. నా.
కోడిపంకములు మొ.) ర. ద్వంద్వయుద్ధము,
యుద్ధము. (అ. వి)

సమాహ్వానము, సం. వి. అ. స. గి. చేరఁబిలుచుట

1. సమావేశపఱచుట 3. ఆక్షేపించుట, ధిక్క
రించుట.

సమింధనము, సం. వి. అ. స. గి. మండునట్లు

చేయు, రగల్చుట. 1. నంటచెఱుకు.

సమికము, సం. వి. అ. స. బల్లెము, కూలము.

సమిత, సం. వి. అ. స్త్రీ. గోఘమపిండి.

సమితము, $\sqrt{\text{సం} + \text{ఇ} + \text{త}}$. సం. విణ.

(అ. అ. అ) గి. కలువబడినది. 1. ప్రోగు
చేయబడినది. 3. కూర్పబడినది, అనుకరించినది.
ర. చేకవైసినది, అంటియున్నది. ౪. సమాంతర
మైనది. ౬. వాగ్దత్తమైనది. ౮. పూర్తి చేయ
బడినది.

సమితి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. గి. సమాహము.

అ. సాపరీతి దోఁచు బల్ల నమ్ముని దవదైవ
శిష్యసమితిలోన నునిచె. భార. అను. గి. ౧-౨౪.

1. యుద్ధము. 3. సంగతుము. (శ. ర)

సమితంబయ్యుడు, సం. విణ. (అ. అ. అ)

యుద్ధమునజయించినవాడు.

సమిత్రు, సం. వి. త. స్త్రీ. యుద్ధము.

ఉ. అద్వైతముకల్గి నన్నిధుఁ డుదాత్తిసమిత్రు
తిఃకల్య శల్యునిన్. భార. శల్య. గి. ౧-౨౮౨.

సమిద, వి. (సం. సమిధ) చిమగు.

1. తలిమి సమిదక్రొలియు తలుదండలు, వల
తల దాతల వ్యవస మొకటి.

బండ్లు. 1-౧౧౪.

సమీక్ష్యత్తు. సం. వి. ౧. సమీక్షలుగలది,
 ౨. కట్టలు చేసి మండింతురబడినది.

సమీధ. సం.వి.ఫ్. స్త్రీ. ౧. చిమసు. ౨. పంట
చెరువు. (శ. ర)

సమీధము. సం. వి. అ. పు. గ. అగ్ని.
 ౨. ఇంధనము.

సమీక్షము. సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) ౧. రశులవ
బడింది, మండింపబడింది. ౨. నిర్వృతిగిలించ
బడింది. ౩. మండింపబడుచి, ఉక్రేతించుచి.

సమీరము, సం. వి. ఆ. పుం వాయువు. (చూ.
సమీరము)

సమీక్షము, పం. వి. ఆ. న. యుద్ధము.

సమీక్షాచరణము, సం. వి. ఆ. వ. ౧, సమయము
చేయుట, ముప్పు చేయుట. ౨. బాంధవ్యము, కుటుంబము
గల బంధువులు. ౩. సమాచారము చేయుట. సమాన్వితము.
(ర. గోత్రము) భిక్షాంకిమలము. ఒకచోరముగలదిగా మార్పు.

సమీక్షతము. సం.వి. ౧. సమము చేయబడినది. ౨. మట్టము చేయబడినది. ౩. ఏకము చేయబడినది.

సమీక్షియ, పం. వి. ఆ. స్త్రీ. సమీక్షరణము.

సమీక్ష. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. పరిశీలన, పరిశోధన ౨ విమర్శ, అభిప్రాయం. ౩. అవగాహన, బుద్ధి. ౪. పత్రికముమొక్కసారము. ౫. సారభూతమైన సిద్ధాంతము. ౬. విమర్శనాపదర్శనము. ౭. ప్రయత్నము. ౮. సాంఖ్యపదర్శనము.

సమీక్షణము. పం.వి.అ.పం.౧. అశ్వేషింతుట
 ౨. మాత్మము గాఢ-శింధంతుట. చూపు. 3.
 వీక్షణము.

ఉ. దుఃఖే భవపాపకాయశసమీక్షణ, వైశ్య
మహద్భుతప్రదా. భార. విరా. ౧. 333.

సమీక్షము, పం. వి. ఆ. పుం. ౧. పూజాచ
నమా, సమీక్షార్పణమా. ౨. పూజానమా.

సమీక్షము. పం. వి. అ. వ. గి. సమీక్షకురి
 కలసము. ౨. సాంఖ్యిజర్పము.

సమీక్షకారి. సం. వి. (క. న. క) ౧. వివేకముగలది. ౨. అలౌచసగలది. ౩. మంచిచెడు సూక్ష్మ విభాసించి యాచరణముఁ బూనుకొనునది.

సమీచకము, సం. వి. ఆ. పుం. సంభోగము,
రత్నకీయ.

సమీచము, సం. వి. అ. పుం. మహాసముద్రము

సమీచీనము. సం.విది. ౧.పశ్యమైవది. ౨.౪౩
శుద్ధమైవది. ౩. తగివది.

గవీచీనము. ప. వి. అ. వ. రి. ప్యము.
 ౨. దౌచిత్యము.

సదాచారము. సం. వి. అ. పుం. పెద్దవిగోధుమ
పిండి.

సమీక్షము. పం. వి. ౧. వ్యాకరణ, ఏటికాక
తూ. యగుది. ఒక్కయేదాది యద్వయః దీనికా
నఁబడినది. ౩. ఏదాదిః య్యటిది.

సమీక్ష. పం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రతిపత్తిరము
ఈనెడి ఆహ.

రమీషమ, పం. వి. ద్విజీ, ప్రకాశిని, అంకురాలు.

జి. పీ. ధీయించి పురంబు సమీపభూమి...
 దమ్మనిచప్ప.... భార. విరా. ౧-౧౫౪.

సమీపము, పం. వి. అ. న. కర్ణాటక, చేక.

సమీపవర్తి, పం. విజ. (క. ఏ. క) సమీప
స్థమ. చేరువనున్నది, పొరుగున నున్నది.

గమింపించు, సం.అ. క్రి. చేరువయ్యగు, కాపగు.

నీ. శత్రుకాళ్యనిధి సమీపించినఁ గదపని కదపని
మొట్టమొదటగా నీని. కాశీ, ౩-౧౨౯.

సమిరణము, సం. వి. అ. పుం. గి. వాయువు.

౧. ఊర్పు, ప్రాణము. ౩. యాత్రికుడు, పాంథుడు. ౪. మనవకవృక్షము. †

సమిరణము, సం. వి. అ. న. గి. విసరుట.

౧. ప్రసరింపఁజేయుట.

సమిరము, సం. వి. అ. పుం. గి. వాయువు.

ఋష్మిఁజెట్టు †

సమిరితము, సం. విణ. (అ. అ. అ) గి. వీరబడినది, విసరఁబడినది. రేచఁబడినది.

చ. విర్యయతిర సోమహురినితాంతసమిరితమై క్షణంబునన్ భార. సభా. ౨. అ

౧. పలుకఁబడినది.

సమిహ, సం. వి. అ. స్త్రీ. కోరిక, లిప్స.

సమిహితము, సం. విణ. (అ. అ. అ) కోరికబడినది. ఆశింపఁబడినది.

సమిహితము, సం. వి. అ. న. కోరిక, ఇచ్చ.

సము, సం.వి.అ.పుం.గి. పాము. ౧. వాయువు, గాలి ౩. పక్షి. ౪. సంగీతమున వర్జ్యపురమునకు సంక్షిప్త వాచము. ౫. (ఛంద) సగణము, రెండు లఘువులపై నొకగురువు గల గణము.

సము, సం.వి.అ. న. గి. జ్ఞానము. ౧. సమాధి, ధ్యానము. ౩. బంధదారి. ౪. కంఠ, ఆవరణము.

సముందనము, సం. వి. అ. న. రిడియుట, తేమము, (క. ర.)

సముఁడు, సం.విణ.సాధువు, సమబుద్ధిగలవాడు

క....సమఁడై యుయ్యిన్ దయ్యన్నము రుద్దంబు గుటఁజెప్పినను భార. ఆది. ౫-౧౩౧.

సముక్షణము, సం. వి. అ. న. గి. ప్రసరింపఁజేయుట, తెలిజిమ్ముట. ౧. చల్లుట, చిలుకరించుట.

సముఖము, సం. విణ. మాటలమాది, మాటకారి.

సముఖము, సం. వి. అ. న. ఎదురు.

చం. కవి కొనిపోయి రంధ్రదిసముఖంబునఁ బెట్టిన. శై. ౮ అ. (క. ర.)

సముఖా, అవ్యప్రభువులనుగూర్చి వేరహస్తులు పలికెడి హెచ్చరికమాట.

మ. సముఖా యంచను వేరహస్తులు వచింపన్ డిగ్గెన్ లేచి యయ్యమరాచారి యసోర్య పక్షపరణాహంకారి లే రెమ్మటం, చమి తోత్సహము మీఱ నెత్తె.... దశా. ౨-౧౨౪.

క. కట్టిక నారు సార సముఖాయన వామపదంబు కెంపురా, మట్టిక నిల్చి గద్దెపయి మార్పక వేటొకబాసు పూడి.... చంద్ర. ౨-౩౯.

సముచ్చయము, సం. వి. అ. పుం. గి. గి. ఒక చోఁజేర్చుట ప్రోగుచేయుట. ౧. సమదాయము. ౩. పదములనుగాని వాక్యములనుగాని కలుపునది. ౪. ఒక అర్థాలంకారము. (పెక్కు గణములకుఁగాని క్రియలకుఁగాని ఒక్కదాని యందు సమావేశము కలిగించుట.)

సముచ్చరిము, సం.వి. అ. పుం. గి. ఎక్కుట. ౧. దాటుట, కడచుట.

సముచ్చరించు, సం.స.క్రి.చక్కఁగా వాక్రమ్యే. పలుకు, చెప్పు.

మ.కుకవాణీ! యొక యోగం బనుచు కచ్చోరి ర్నింబునా పంచసా,యకమంత్రింబు సముచ్చరించున్. నిరం. ౨-౩౬.

సముచ్చిన్నము, సం. విణ. పూర్తిగా నాశము చేయుఁబడి. ది.

సముచ్చేదము, సం. వి. అ. పుం. గి. సంపూర్ణ నాశము ౧. సమూలముగఁ దుడిచిపెట్టుట.

సముచ్చయము, సం.వి.అ. పుం. గి. మిక్కిలి పొడుగు. ౧. ఎక్కుగాఁ బెరుగుట. ౩. విశోధము, ప్రాతిహేయము. (యా. సమచ్చయము)

సముచ్చితము. సం. వి. ౧. మిక్కిలి పాడు
నది, ౨. మిగుల పెంపొందినది.

సముచ్చస్వితము. సం. వి. ౨. ౧. గాఢ
మగా నిట్టూర్పుట, ౨. గాటుపునిట్టూర్పు.
(యా. సముచ్చస్వితము. ౨. పుం.)

సముజ్జ్వలము. సం. వి. ౨. ౧. ఆపు
లింతి. ౨. పొంగుట, చెలరేగుట. ౩. తీవ్రముగా
యర్పించుట.

సముజ్జ్వలము. సం. వి. ౧. మిక్కిలి ప్రకాశించు
నది.

సముజ్జితము. సం. వి. ౧. విడువఁబడినది.

సముత్తు. వి. ౧. కట్టుబాటు.

మ. ఒక యేకాదశివాటిరయి సముత్తయన్నట్లు
సోపెట్టజేసెను. కాండవర్షము రామిఁ
బల్లపుఁదొకండునఁ జేకొని గ్రామి కయ్య
కడన నిల్వ సహింప కి లెప్పరి
వై. ౨-౨౯.

(చౌ. పా. సముత్తయన్నట్టి. అపముద్రి)

౨. తాలూకాలో నొకభాగము. (క. ర)

సముత్తుపడు. సం. క్రి. కట్టుపడు.

తే. మస్తకము దుర్వి పలుమాఱుఁ గుస్తరించి,
సమరసముఁ జూపిపెల్లన సముత్తుపఱిచి, వాగ్
విగియించి తమ్మిమూలవాగ్ సదలి పన్నె
సోఁకిన మందఱఁ బలువదయ్యె.
చంద్రాంగ. ౩-౬౬.

సముత్కర్షము. సం. వి. ౨. పుం. ౧. ఔష్ణ
త్యము. ౨. గొప్పతనము సంపాదించుకొనుట.

సముత్కర్షము. సం. వి. ౨. పుం. ౧. పైకి
లేచుట, ఎక్కుట. ౨. హస్తమిగుట, మర్యాద
ఁ తీక్రమించుట.

సముత్కర్షము. సం. వి. ౨. పుం. ౧. విగ్రహ
సలుచుట. ౨. పెద్దత. ౩. చేపలను భక్షించు
నొకవిధమైనవక.

సముత్కము. సం. వి. ౧. పైకి లేచునది, ౨. పుట్టి
నది, పొంగినది. ౩. సంభవించినది, జరిగినది.

సముత్పానము. సం. వి. ౨. ౧. లేచుట,
నిలుచుండుట. ౨. తిరిగి పానమువచ్చుట.
౩. సోగముచూర్చి గాఢదుగుట. ౪. మాన్పుట.
(గాయము) ౫. సోగలక్షణము. ౬. ప్రయత్నము,
కృషి. ౭. వృద్ధి, పెరుగుట.

సముత్పాసించు. సం. సం. క్రి. నిలుపు, నెలకొలుపు.

సీ. రంభాతరుస్తంభసంభారములు సముత్పాసించి
రొగిఁ బ్రతిద్యారమునను. శివరా. ౪-౩౬.

సముత్థితము. సం. వి. ౧. (౨. ౩. ౪) ౧. లేచి
నది, పైకెత్తఁబడినది. ౨. నెమ్మదించినది,
కొలుపునది. ౩. ఉదయించినది, ఉత్పన్న
మైనది, జన్మించినది.

కం వదనసముత్థితదామదవద మరహరణ
కరణమంత్రవిదా!
భార. ద్రోణ. ౨-౩౮౨.

సముత్పత్తనము. సం. వి. ౨. ౧. ఎగుగుట,
ఎక్కుట, దుముకుట. ౨. పుట్టుట, ఉదయం
చుట. ౩. నిర్గమించుట, బయటపడుట, వెలికు
లుగుట. ౪. వైఁబడుట, ఎదుర్కొనుట. ౫. పె
దలిపోవుట, అదృశ్య మగుట.

సముత్పత్తనము. సం. వి. ౧. ఎగిరినది, దుమికి
నది. ౨. నిర్గమించినది.

సముత్పత్తి. సం. వి. ౨. క్రి. ౧. పుట్టుక
౨. సిద్ధి, ౩. సృష్టి.

సముత్పన్నము. సం. వి. ౧. పుట్టింపఁబడినది.
౨. సిద్ధించినది. ౩. సృష్టింపఁబడినది. ౪. ఏర్పడి
నది.

సముత్పాటనము. సం. వి. ౨. ౧. చీల్చుట.
తెల్ల గొనుట.

త. అనిన విని జరాసంధుండు సటాసముత్పాటన
కుపితకుంజరమైయుంబోలె గడు నలిగి.
భార. సభా. ౧-౧౯౪.

సముత్పాటనము.

సముత్పాటకము. సం. వి. అ. పుం. సముత్పాటకము.

సముత్పాటించు. సం. స. క్రి. తెలియించు.

సముత్పాదనము. సం. వి. అ. న. గ. పుట్టించుట. 1. కలిగించుట. 3. సిద్ధముచేయుట.

సముత్పాదించు. సం. స. క్రి. పుట్టించు, కలిగించు.

మ. ధరపై నీవు నిజాంశ మొక్కటి సముత్పాదించి దేవాంశజో, త్కరముం బాలన నేయు పేర్చి నెవఁగంగా.... హరి. పూ. ౫-౫౬.

సముత్పింజ (ల)ము. సం. విణ. గ. మిక్కిలి కలఁతపడినది. 1. క్రమరహితమైనది.

సముత్పింజ (ల)ము. సం. వి. అ. పుం. గ. మిక్కిలి కలఁగఁబాటి. నేన. 1. కష్టాలము, కలఁత.

సముత్సర్గము. సం. వి. అ. పుం. గ. విడిచిపెట్టుట, స్వీకరించుట. 1. దానముచేయుట, వదిలివేయుట, విసేవేయుట. 3. మలాదులను విసర్జించుట.

సముత్సవమా. సం. వి. అ. పుం. గొప్పపండుగ.

సముత్సాహగణము. సం. వి. అ. న. గ. పాఠఁదోలుట. 1. వెంటదించుట, తఱుముట. 3. వేటాడుట.

సముత్సృకము. సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. మిక్కిలి యాచరము, సహాయము లేనిది. 1. అత్యాసక్తము.

గీ మర్కటశిఖరఁ దగుచున్న మనుష్యులతిసుధగుఁ గావించుటకు సముక్యుతుడనైతి. గీలా. గ.

3. విషణ్ణము, తఱించునది.

సముత్సేధము. సం. వి. అ. పుం. గ. ఎత్తు, కొన్నత్యము, 1. తావు. స్థూలము.

సముదంచితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. మిక్కిలి ప్రకాశించునది. 1. బిప్పుయినది.

సముదక్తము. సం. విణ. (అ. అ. అ) గ. పైకెత్తఁబడినది. 1. పైకితోడఁబడినది, (నీరుమొ.)

సముదయము. సం. వి. అ. పుం. గ. తక్కువయదయము. 1. సమాహము, మొత్తము.

చ. అమరకీరీటకోటి వితారుణరత్నమరీచిమాలికా సముదయభేదోల్లసన చారుపదాంబుజకాంతిపూర.... భార. ద్రోణ. ౫-౪౩౧.

అ సిద్ధచారణ, సముదయోపనీవరమును భార. కాంతి. ౬-౩౨౬

కం. సమయింతుఁ బొందివి సౌప్తికసమయంబున నెల్ల భంగిఁ జగురంగ పమేతముగాఁగఁ బాండు స్వపనులి, సమయముచు ప్రపదభూపసంతానంబున్ సౌప్తిక ౧-౩౫.

3. యుద్ధము. ౪. ఆదాయము ౫. ప్రయత్నము. ౬. దినము, పగలు. ౭. సేనావృద్ధము.

సముదయము. సం. వి. అ. న. గ. గ్రహములయదయము. 1. కుభమాచారము, లగ్నము.

సముదాగమము. సం. వి. అ. పుం. తఃపూర్ణజ్ఞానము.

సముదాచారము. సం. వి. అ. పుం. గ. యోగ్యమైన యశస్త్రము; సమయైన నడవడి. 1. ఉచితమైన సంబోధన. 3. ఆశయము, ఉద్దేశము, పథకము.

సముదాయము. సం. వి. అ. సమాహము.

క. అమరాసురపైవృద్ధయ, సముదాయం బిప్పు దరికఁతందం బయ్యెన్, సమసుప్తి సమయస్సంభితసముద్రయోగసన్నిపాతసమత యెలర్చన్. హరి. ఉ. ౧౦-౪౩.

కం సద్గుణసముదాయ మ్మృగఁగఁగఁ తేనె సస్త్రియాగము నిష్కర్. భార. ఆది. ౪-౩.

సముదాయించు. స. క్రి. పిదార్పు. తురదించు.

సముదాహరణము. సం. వి. అ. స. ప్రకటిం
చుట. ౨. తీర్మానించుట. ౩. చక్కగా ఋజువు
పఱచుట.

సముదితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. పైకె
క్కినది, లేచినది.

కం. సముదితసూర్యసహస్రపమమస్పృహశేఖ...
భార. ఆది. ౧-౧౩౨.

౨. ఎత్తయినది, ఉత్తరము. ౩. పుట్టింపఁబడి
నది, కల్పింపఁబడినది. ౪. కూర్చుఁబడినది, ప్రాగు
చేయఁబడినది. ౫. పొందింపఁబడినది, సమకూర్చు
బడినది. ౬. సంభాషింప బడినది. ౭. పలుకరిం
పఁబడినది, పిలువఁబడినది. ౮. అంగీకరింపఁబడి
నది. ౯. ఆలవాటుయినది, పరిపాటియైనది.

సముదీరణము. సం. వి. అ. స. ౧. ఉచ్చం
రించుట, పలుకుట. మూడుట. ౨. వల్లించుట,
తిరిగి తిరిగి యుచ్చరించుట.

సముదీరితము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. పలు
కఁబడినది, ఉచ్చరింపఁబడినది. ౨. వల్ల చేయ
బడినది, తిరిగి తిరిగి పలుకఁబడినది.

సముదీర్ణము. సం. విణ. (అ. అ. అ) అధికము.
మ. పతియై సముదీర్ణవిక్రమకళాపారీణిఁడై.
భార. శల్య. ౧-౩౨౭.

ఉదారము, గర్వితము, శ్రేష్ఠము, సిద్ధము, ఉచ్చ
రితము.

సముద్గతము. సం. వి. అ. పుం. ౧. బరణి, సం
పుటము. ౨. పూర్వోత్తరార్థములందు అర్థభేద
మండియ శబ్దభేదము లేని పద్యము.

సముద్గతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. పైకిలేచుట.
౨. పుట్టుట. ౩. ఉత్పన్నమగుట.

సముద్గమము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఉదయం
చుట, ఎక్కుట. ౨. పుట్టుట, ఉత్పన్నమగుట
౩. జననము, ఉత్పత్తి.

సముద్గమించు. సం. అ. శ్రీ. మీఁదికిఁబోవు,
ఎగయు.

కం. అని పలికి తానుఁ జేయని, యను నవ్వల
నరుగఁడగు ప్రయోజనము ముదంబునఁ దెలిపి
పోయినచ్చెడ, మని చెప్పి సముద్గమించె సం
బరణిభేద. కవిరా. ౩-౧౮౩.

సముద్గము. సం. వి. అ. పుం. చూ. సముద్గము.

సముద్గయముకము. సం. వి. అ. స. (అలం)
ఒకవిధమైన యమకభేదము.

శ్లోకమండలి యర్థభాగమును అర్థభేదము గలుగు
నట్లు పునరుక్తము చేయుట. 'అర్థభాగము
సముద్గ; స్వార్థ' అనివంది ౩-౫౩)

సముద్గిరణము. సం. వి. అ. స. ౧. క్రక్కుట.
ఎగజమ్ముట. ౨. వాంతి, క్రక్కఁబడినది.
౩. పైకెత్తుట, లేపుట.

సముద్గీతము. సం. వి. అ. స. విగ్గరగాఁ బాడఁ
బడినపాట.

సముద్ధాటించు. సం. స. శ్రీ. భేదించు, పగుల్చు,
ప్రచ్ఛు.

కా. పా. తాళక్రోడమహాకటాహము సముద్ధాటించఁ
దక్కుంధరా, గోశస్థాయనియైన భూమిపుష్ప
వక్షోజప్రదేశంబున నీలీలాపత్మలకాంక్షరంబు
తెగయన్. కవిరా. ౧-౫౯.

సముద్గతము. సం. వి. అ. పుం. బరణి. సంపుటము.
(శ. ర)

సముద్ధారు. (సముతు—చారు.) హిం. వి. సము
తుతు అధికారి.

సముద్విష్టము. సం. విణ. (అ. అ. అ) చక్కగా
మద్దేకింపఁబడినది.

సముద్దీపించు. సం. అ. శ్రీ. మండు, విజ్వంభించు,
చెలరేగు.

మ. (గర్వభానురుఁడు) పరివిశ్రేణులన్ నవ్వు
ధరణిభాగంబు గంపింపఁగా, రదమల్ దీటు
చుఁ గల్గిరించినచెత్తల్ రాజుల వాలంబు రి,

తివమై తూలగఁ గావరంబున సముద్రీపించి
గోపాలకుఁ, బెదిరక రాముని తొమ్మఁ
దన్నె వెనుకై వీరంబు దోరంబుగన్.

భాగ. ౧౦. పూ. ౬౦౭.

సముద్రీప్తము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మిక్కిలి
మెఱుఁగవది, చెలరేగునది,

గీ విడిచి చని సముద్రీప్త మైన నేలంబు వాఁ
జాప్త బింబంబు సాచ్చె

భార. కర్ణ. ౩-౩౬౩.

సముద్రేశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. చక్కఁగాఁ
జూపుట. చక్కఁగానిదైకేండుట. ౨. సమగ్ర
వర్ణనము, సంపూర్ణ వివరణము. ౩. వేఱుపఱచుట
౨. తెక్కించుట.

సముద్రతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. పైకె
త్తబడినది, ఎడరఁగొట్టబడినది, తలఁబడినది,
౨. ఉద్రిక్తమైనది, ఉప్పొంగినది. ౩. గర్వముచే
పొంగినది, పొగ రెక్కినది. ౪. ఒడ్దిక లేనిది,
దుర్లభమైనది. ౫. మెఱుఁపైనది.

సముద్రతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గర్వము, విస్మయం
భణము.

మ. అమరేంద్రుండు సముద్రతన్ వెదలి దేవానికి
మూర్ తోడ్పడన్. భార. ఆను. ౧-౨౫౭.

ఉ. దంతిసనంగ భూమదధారల గాలి యెఱింగి
మార్చ మర్శింపసముద్రతిం గొలవి కర్ణపదన్
వెన వచ్చె.... భార. ఆను. ౧-౨౩౧.

సముద్రగణము. సం. వి. అ. న. ౧. పైకెత్తుట;
లేవనెత్తుట. ౨. రక్షించుట, తప్పించుట. ౩. ఏ
రుట, బయటకుఁదీయుట. ౪. నొలగించుట,
అంత మొందించుట. ౫. ప్రక్కఁబెరివ గూహరము

సముద్రరించు. సం. స. శ్రీ. ౧. పైకెత్తు, లేవదీయు
౨. రక్షించు, తప్పించు. ౩. తెలివితీయు, వేఱు
చేయు. ౪. తేల్చుతోడఁబెట్టించు, సమూలముగా
నాశముచేయు. ౫. పొగడు, గొరవించు.

(౨. రక్షించు.)

గీ. నిత్యకృత్యము ల్బలుపంగ నిజగృహమున
కిపుడ యరుగంగవలయు నా కిందువదన, చను
నపాయ మేది పెప్పు నను సమర్థులెంత నిత్య
క్రియాహవి పెంత వదలు.

మార్కం. ౪-౨౩౪.

సముద్రూళించు. సం. స. శ్రీ. విభూతి మన్నగు
నవి పూనికొను.

సీ. భూతిసర్వాంగీణముగ సమద్రూళించు, భరి
యించు గుద్రాక్ష దామకములు.

కాశి. ౭. ఆ. (౪. ర)

సముద్రుటము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) అతిశ
యముతో గూడినది.

చం. నివదసమద్రుటస్ఫురణ నింగి వగుల్పఁగ....
భార. కర్ణ. ౩-౩౬౧.

సముద్రుటించు. సం. ఆ. శ్రీ. అతిశయించు.
వ. కంకల నగుచు గిలిలార్పటి సమద్రుటించిఁ
మోకాకించి. సమి. ౪-౧౨౯.

సముద్రునము. సం. వి. అ. పుం. పుట్టుక, ఉత్పత్తి;
మూలము, నచ్చుస్థానము.

సముద్రువించు. సం. అ. శ్రీ. పుట్టు, ఆవిర్భవించు,
కలుగు.

గీ. ఆగమంబులు నాలుగు నాననముల ప్రిణవ
మాత్మ సకాలివ బ్రహ్మ నేన, మన మొదలుగ
విరించి సమద్రువించి. భువనిర్మాణ కర్మ
నైపుణి వహించె. మార్క. పీఠి. ౨౬.

క.... సంకల్పం చే వంశము సమద్రువించును సం
కల్పమై యచట మానవంబును మందున్.

శివయోగ. ఉ. ౧. ఆ. ౨౧. పు;

సముద్రాసిలు (లు). సం. అ. శ్రీ. ప్రి కాశించు.
ఒప్పు.

మ...మస్తుం నామరద్వీపీనీ సరసాంభ; కణమాలి కా
భరణశస్త్రంబై సముద్రాసిరన్.

చ. రా. ౭-౧౦౨.

సముద్యోతము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) పుట్టి
:ది; ఆవిర్భవించినది.

క. జనవిమలబాదరామణ మునీంద్రవాగ్మ్యతనిధి
సముద్యోతాహ్లాదన కీర్తినుభాకరణా....
భార. ద్రోణ. ౫-౪౩౨.

సముద్యోషించు. సం. ప. క్రి. గ. స్తుతించు,
సంఘాషించు.

మ. కలన మృందర సిద్ధకింపుకపులుం గీర్వాణులు
స్వాగసా, స్యులు విద్యాధరకీర్తి శేంద్రులు
సముద్యోషింప దివ్యాప్సగో,లలవాల్చిం
దము లాడ..... భీమ. ౪-౧౯౧.

గ. ఆలంకరించు.

సముద్యమము, సం.వి.ఆ. పుం. గ. పైకెత్తుట.
అ. గొప్పప్రయత్నము లేక కల్గిన.

క. మామమము దుర్లభముసోపానంబగునది విముక్తి
పదము గనుటకున్ దాని,గవిలొంటించడము,
రానీకసముద్యమమునై బ్రాతగవలదే.
భార. కాంతి. ౬-౨౩౭.

౩. ఆరంభము, పూనిక.

చం. దంతియు నీరువట్టున నడగ్గి భ్రుగోపము
సందడింపనర్హంత సముద్యమం తెనగ దాని
పయింగవిపెన్.... భార. ఆసు. ౧-౨౩౧.

౪. ఆకాంతి.

సముద్యోగము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. తీవ్ర
మైత్రము. అ. మహాప్రయత్నము. ౩. కత్తి,
సామర్థ్యము.

సముద్ర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వృక్షవిశేషము.
(ZEDOARY) | అ. షమ్మి చెట్టు.

సముద్రకఫము, సం. వి. ఆ. పుం సారచేప
బామిక.

సముద్రకాంత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నది.

సముద్రముగి. సం. వి. ఇ. తుం. సముద్రతీరము.

సముద్రగ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. నది.

సముద్రగము, సం. వి. ఇ. సముద్రమున సంచరిం
చునది.

సముద్రగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సముద్రమున
సంచరించువాడు, నావికుడు, సముద్రగామి,
సముద్రయాయి.

సముద్రగృహము, సం. వి. ఆ. న. జలమధ్య
మున నిర్మింపబడిన వేసవినివాసభవనము.

సముద్రచుభుకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. అగ
స్త్యుడు.

సముద్రనవనీతము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. చం
ద్రుడు. అ. అమృతము, సుధ.

సముద్రము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ) మద్రతోః
గూడినది, మూఁటుబడినది. సం. వి. ఆ. పుం.
గ. సాగరము. అ. నాలుగు అనుసంఖ్యకుగుర్తు.

సముద్రమేఖల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. భూమి.

సముద్రయోషిత్తు, సం. వి. త్. శ్రీ. నది.

సముద్రసుభగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గంగానది.

సముద్రాంత, సం.వి.ఆ. శ్రీ. గ. ప్రత్తిచెట్టు |
అ. భూమి.

సముద్రాంతము, సం.వి.ఆ.న.పుం. గ. సాగర
తీరము. అ. బాణకాయ | ౩. తీటకపింద |

సముద్రాంబర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. భూమి.

సముద్రాగువు, సం. వి. ఇ. పుం. గ. మొసలి
అ. తిమింగిలము. ౩. రామూడు కట్టినవారధి.

సముద్రి (ద్రీ) యము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ)
సాగరసంబంధి. అ. జలసంబంధి. ౩. నాకాసంబంధి
(రూ. సముద్రము)

సముద్రుడు, సం.వి.ఆ.పుం.గ. సముద్రదేవుడు.

సముద్రహము. సం. వి. అ. తుం. ౧. పైకెత్తుట,
ఉద్ధరించుట. ౨. ఉద్ధరించునది.

సముద్వాహము. సం. వి. అ. తుం. ౧. ఉద్ధ
రించుట. ౨. వివాహము.

సముద్వీక్షించు. సం. స. క్రి. చూచు, అవలొ
కించు.

మ. దివిజాధీశు సుధర్మయస్వభవ ముద్వీక్షింప
భూదేవ రెండవ కైలాసమునోరె నున్నయది.
కాశీ. 3-౨౦౦.

సముద్వేగము. సం. వి. అ. తుం. భీతి, భయో
క్తంపము.

సమున్నతము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) ౧. పై
కెత్తఁబడినది. ౨. ఎత్తయినది. 3. గొప్పది.
౪. గర్వము గలది. ౫. ముందుకు పాడుచుకొని
వచ్చినది. ౬. యుజువైనది, వ్యాయమైనది.

సమున్నతి. సం. వి. ఇ. క్రి. ౧. పైకెత్తుట.
౨. కొన్నత్యము, గొప్పదనము. 3. ఎత్తు
౪. అభివృద్ధి, విశ్వర్యము, విజయము.
౫. గర్వము, కొద్దత్యము.

సమున్నద్ధము. సం. విణ. ౧. ఉన్నతము, ఉదా
త్తము. ౨. పొంగినది. 3. విందైనది. ౪. గర్వించి
నది. ౫. దురభిమానము గలది. ౬. అడ్డు లేనిది,
విశృంఖలము. ౭. బద్ధమైనది, కట్టఁబడినది
౮. ఉత్కృష్టమై ది.

సమున్నము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) రెడిసింది,
తేమ యైనది.

సమున్నయము. సం. వి. అ. తుం. ౧. పెనుక
సున్నదండు. ౨. సమవాయము. 3. సంపాదిం
చుట, పొందుట. ౪. సంఘటన, సందర్భము.

సమున్నిద్రము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ) మెలకువ
గలది, కాగ్యతము, శ్రుకాశించునది.

కా. నిత్యానిత్యవిశేషైర్భవసమున్నిద్రాంతరంగ
స్ఫుటప్రత్యక్షా ! పరమేశ !

కావ. ఉదో. ౨-౩౩౬.

సమున్మీలనము. సం. వి. అ. స. ౧. తెలుచుట,
విప్పట. ౨. వికసించుట.

సమున్మూలనము. సం. వి. అ. స. చేళ్ళతో
పెళలించుట. ౨. రూపుమాపుట, నిర్మూలించుట,

సమున్మేషము. సం. వి. అ. తుం. ౧. తెప్పలు
విప్పరుట (సేల్కొంచుటకు). ౨. వికసించుట,
తెలుచుకొనుట.

సమున్మేషించు. సం. అ. క్రి. వికాసముపొందు.
అవిరభవించు.

కా.... పృథ్వి తం బాడుచు మృత్యుదేవత సమున్మే
షించె హేలాగతిక. శై. శ్రీరంగ. 3-౬౧౮.

సమువగమము. సం. వి. అ. తుం. ౧. చేరిక,
సమీపించుట. ౨. కలయిక, సంబంధము.

సమువభోగము. సం. వి. అ. తుం. రతిక్రీడ.
మైధునము.

సమువవేశనము. సం. వి. అ. స. ౧. గృహము,
నివాసము, భవనము. ౨. కూర్చుండఁబెట్టుట.

సమువవేశము. సం. వి. అ. తుం. ౧. కలసి
కూర్చుండుట. ౨. విసోదపఱుచుట.

సమువస్థ. సం. వి. అ. క్రి. సమపస్థానము.

సమువస్థానము. సం. వి. అ. స. ౧. సమీపిం
చుట, సరిపెట్టుట. ౨. సామీప్యము, చేరిక.
3. స. భవించుట, సంఘటిల్లుట.

సమువస్థితి. సం. వి. ఇ. క్రి. సమపస్థానము,

సముపాగ్గనము. సం. వి. అ. స. ౧. కలిసి సంపా
దించుట. ౨. ఏకకాలమున సంపాదించుట.

సముపార్జించు. సం. స. క్రి. గడించు, సంపా
దించు.

న.... ఆ భూసురులునీవు తమ క్షత్రిధర్మం
బున సమపార్జించినయొజ్జ్వలక్రి సుస్థిరతం
బొందడుమని యెరిగి వాక్యాకం బొనర్చి....

బార. కాం. ౧-౩౬౬.

సముపార్జితము. సం. వి. (అ. అ. అ) సంపాదించబడినది. గడించబడినది.

కం. క్షితిపరులవలన సముపార్జిత మైనధనము కొలది భార. సభా. ౧-౨౩౩.

సముపాశ్రయించు. సం. ప. క్రి. ఆశ్రయించు, అండగొను.

ఉ.... అతనిన్ గడుభక్తిన్ సముపాశ్రయింపఁగ నగున్ గౌరవ మెల్లగులన్.

హరి. ఉ. ౪-౫౩.

ఉ.... మహాసమాధానముతోడ సత్తరము దక్షిణము సముపాశ్రయించి యు, ద్వా న పు లు స్సుపర్వణున దమ్మఁ బ్రయంబుగఁ జూచు చుండగన్.

హరి. ౬-౧౧౮.

సముపేతము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. ఒకచోఁ జేసినది, గుమిగూడినది. ౨. చేరఁబడినది. ౩. కలిగియున్నది. ౪. వివసింపఁబడినది.

సముపాధము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. పైకి లేచినది, ఎత్తఁబడినది. ౨. పెట్టిగినిది, వృద్ధి పొందినది. ౩. దగ్గఱకుఁ జేరినది. ౪. విశదించిపఁబడినది, నిగ్రహించఁబడినది. ౫. పొరంబింపఁబడినది.

గీ. మాత్మనీవుల సమపాధరత్నపుష్పనికరని బీరీస మగునీకు నింది తెచ్చి యర్థితేలాసమా భ్యాగతాశురాచ, లాధులకు నర్థి బాధార్హ్య మాచరించు.

పాండు. ౩-౧౪౮.

సముల్లసితము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. మిక్కిలి ప్రకాశించుచు. ౨. చక్కఁగా వివసింపఁచుచు. ౩. చక్కఁగా వ్యక్తమైనది. ౪. విశోదింపఁచుచు, క్రిడించుచు, అపండించుచు.

సముల్లసిల్లు. సం. అ. క్రి. ఒప్పు, ప్రకాశించు.

ఉ. శోనీరి కొండ అంగ నర్ గ్రోవులు పొండు మల్లియలు గోగులుఁ బొన్నలుఁ జంపకంబులుం, దావియుఁ దెలుపన్నువును దను మెలంగు సముల్లసిల్లఁగాన్.

కు. సం. ౯-౩౧౧

సముల్లాసము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అతిశయమైన కాళి. ౨. అతిహర్షము, మహానందము.

సమూహము. సం. వి. (అ. అ. అ) ౧. ప్రోగు

చేయఁబడినది. ౨. అప్పుడుభ్రష్టినది. ౩. కంగి నది. ౪. ఆవరింపఁబడినది. ౫. సంబంధించినది. ౬. మచ్చిక చేయఁబడినది, కాంతపఱుపఁబడినది. ౭. కుద్దిచేయఁబడినది. ౮. మోసికొని పోఁబడినది. ౯. త్రోవ చూపఁబడినది, నడిపింపఁబడినది. 10. పెండ్లియాడఁబడినది.

సమూరకము. సం. వి. అ. పుం. చూ. సమూరువు.

సమూరము. సం. వి. అ. పుం. చూ. సమూరువు.

సమూరువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. తెల్లనిజాలున, లావుమెడయును మెలుఁగిక్కిన నన్నని పెండ్రు కలును గలిగి గోధుమ వర్ణముగానైనను కృష్ణ వర్ణముగానైనను ఉండెడు మృగ విశేషము. (క. ర.) ౨. ఒకవిధమైన లేడి.

సమూలము. సం. వి. అ. ౧. కేశ్యతోఁ గూడినది. ౨. మొత్తము.

సమూహ. సం. వి. అ. పుం. విచారణ, బాగుగ జాలించుట.

క. విశమి గోమాయువు వ, చ్చిన యంతట నుండి మనకుఁ జేసినహితముల్, గనికొనవల వదె యీతర, మన వాఁ డిటు నేయఁడను సమాహాయు వలదే? భార. కాం. ౩-౩౭.

సమూహనము. సం. వి. అ. న. ౧. ప్రోగు చేయుట. ౨. ప్రోగు; సమృద్ధి.

సమూహని. సం. వి. ఉ. స్త్రీ. చీత్రయకట్ట.

సమూహము. సం. వి. అ. పుం. ౧. గుంపు, సమూహము, మొత్తము,

సీ. వదనపద్మనిధిపై వ్రాలిన యువమనోమోహంధకారసమూహ మనఁగ. పాండు ౩-౨౦౧.

సంఖ్య. ౨. క్రేడి, నేన.

సమూహి. సం. వి. ఇ. సమూహము (ఇదికైన కవుల కృతులయందే ప్రయోగము)

ద్వి. ఇత్యుగా నటమిదనిది తపమువశుసమృద్ధ
మిక్కిల జాలంగఁ గలుగు.

ర. రా. బాలకాం. ౫౮ పు. 3౦ పం.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. ఓర్పు; సమానము.

సమృద్ధము. సం. వి. వ. పుం. పరస్పర
సంతోషము.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. గి. చుక్కు. ౨. శివ్య
శ్రీ.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. న. గి. పూజించుట.
౨. గౌరవించుట. ౨. బోధించుట. ఉపదేశించుట

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. గౌరవము.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. న. గి. కొలత.
౨. పోలుట.

సమృద్ధము. సం. ప. శ్రీ. గౌరవించు. (క. ర)

సమృద్ధము. వి. నాకావిశేషము.

ఉ. కరణం గప్పరిసోగువల్లివరికాసమృద్ధం
దేవుడు. (అనందముద్రణాలయప్రతిపా.)
హర. ౧-౨౩.

సోగుల నిర్వహిగా సామాన్య అని పూర్వ
ముద్ర. పా.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. చీత్రము.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పు. సొడ్డునాడు.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. గి. గుడుచుట.

౨. కుగ్గిచేయుట. 3. పులికాపు. ర. భోజన
పార్శ్వనంది కుడిచిత్తయబడిన భుక్తావశేషము

సమృద్ధము. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చీత్రము.

సమృద్ధము (క). వి. పాదరక్ష. పాదక.

నీ. పాదరక్షాభిరూపకం నమో నమో నమో
మృతం సమృద్ధి యనఁగ
అం. భా. ౨-౨౮౮.

ఎ. గీ. మాస్మతమే కాని నాలుకఁ బోవకునట్టి,
నాయకాగ్రహిదబ్బుల ల్గాయసాగఁ, బహిడి
సమృద్ధిలు లేక పాది మిడఁగ, భరముపడు
రాజు బరిగాళ్ళఁ బటవసాగ.

విరం. ౪-౬౩.

నీ. అట్టిటు దొడిగిన యంఘ్రులరన్నంపు సమృ
ద్ధిలు సార జారుచుండ. క. భా. ౨-౧౩.

సమృద్ధిగతొండలు. వి. బి. (భగవంతుని)
పాదుకావేషములు.

ద్వి. పేరుపెంపులు పెట్టి విడలై నిన్నుఁ జేరి
సమంవిరశ్రీలఁ బెంపొంది, కుదిని సమృద్ధిగ
తొండలై యుండి, బ్రదుకంగఁ గోరు నీపరి
చారిజనులె యీవిధంబుల ద్రోహ మేల
సేసెదరు? ద్వి. పరమ. 3-౨౧౨.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) గి. కొలవఁ
బడి. ది. ౨. సమానమైన పరిమితి కలది. 3. సమా
నమైనది. ౪. కూడినది.

చ అవ్యనుమతిశ్యయఁ దద్దినశేషయామినల్
చరిరము భక్తియుక్తమున సంప్రమదంబునుఁ
గా నయించె సమృద్ధమృదుసారభాషణసమీ
రణతం దదుపాంతిపర్తి యై.

భార. కాంతి. ౬-౨౩౦

౫. సమాన్యపాధాన్యముకలది.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. న. గి. దూరము.

సమృద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గి. సమానముచేయుట.
౨. పోలిక.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ఒండొం
టితోఁ గలపఁబడినది.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. న. కలవుట.

సమృద్ధిరము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ) ఒండొం
టితోఁ గలపఁబడినది.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. పుం. ఇండ్లుడు.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

ఎ. గీ. కంఠి చెలంగు సంతెల సమీక్షాసము
నలుమై యొన్న నెడ నుత్తి యుండగు మర!
అం. భా. ౧-౨౯౦.

ఉ. సామ్యముగొనిన తుమ్మకొని వొక్క శరీ
రము వాని కాలుచే, సమీక్షాసములం బడక
సమీక్షాసముగొనిన చెప్పెనీ, బమ్మెరపోతరా
కొక్కడు. భాగ. ప్ర. స్కం. ౧౩.

చం. ఇనుమునుబట్టి యెన్ని నలయుండుక సమీక్షాసము
పోటు భాస్కరా! భా. క.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

వ. అరదంబును దిగ్గవిడిచి యపసరణంబుగా సం
దడి నడంగిపోయినం గలంగి రాజన్యంబులు
సమీక్షాసము పెట్టి గుఱ్ఱంబులం దోలియు నంకు
శంబు నుని యేనుంగులం దటిమియు.
మరి. ఉ. ౧-౧౩౬.

నీ. వాని యఖిలబలము జేరిసమీక్షాసము జేరు
కొలల న్రేసి యంకుశంబుల మాటి యతి
రయమున వాహనంబుల తోలువారును.
భార. భిష్మ. ౩-౨౩౪.

వ. అమాత్యపుంగవుం దగు సత్యకీర్తి కదియం
బునెంచి కరసహజంబు నట్టి సమీక్షాసము
దొలంగుండినది పోవైచి మంబునం గారు
ణ్యంబు పూరించి నిలిచి. మాంశం ౨-౧౨౯.

సమీక్షాసము (౪) సము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

కం.... తూర్పువాతంబు నెలగ సమీక్షాసము
కయము వొంద ... భార. కర్ణ. ౩-౩౬౩.

౨. వాసన.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

సమీక్షాసము. సం. వి. అ. న. గ. ముదురు
కొనుట. ౨. కష్టము. ౩. పరిశ్రమగలవా
కాలము. ౪. నిష్క్రియత్వము.

ద్వి. వనగొని సకలభక్త సమూహి చూడ.

బస. పురా. ౨౦౫ పు. ౨౬. పం.

కం. వారక కలహంసావలి భోరన నక్కొలని
తెలుగి పాలు పడురె మహాంభోరాశి తెలమి
తెలుగెడు కారదనీరదసమూహిచాడునఁ
బోరెన్. కు. సం. ౧౦౦-౨౦.

ద్వి. భక్త సమూహి బసవయ్యమహిమ వ్యక్తి
గాఁ జెప్పంగ నట్ల నే వింటి.
బసపు. ౫౨ పు. ౬౪౮. పం.

సమూహ్యము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. యాగాగ్ని
యం దుపయోగింపఁదగినవేరు ౨. ఉప
చాయ్యము.

సమృద్ధము. సం. విణ. ౧. పెంపారునది, వడ్డి
బ్బునది, పెంబుగునది. ౨. నుఖము గలది, పుష్కల
మైనది. ౩. విశ్వరూపగలది, సంపన్నము.
౪. ఆతిశయముగా గలది, విందుగాఁగలది.
౫. ఫలవంతమైనది, సఫలము. ౬. బాగుగాఁ
బెరిగినది, పెంపొందినది. ౭. పూర్ణము, సర్వము
౮. వలసినంత మెండైనది.

సమృద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పెంపు, పెంబుగుదల,
వృద్ధి.

ఉ. జ్ఞాతుల నమ్మి తోడుకొని కన్యలనోర్పి
యహినరాజ్యముం బ్రీతియైరర్చి తేకొనిన
పిమ్మట సౌఖ్యసమృద్ధి తో పి త జ్ఞా తి ని
కాయుడై మది నెల్లసమ సమృక్ సర్వసం
యుతంబై తనగారు ర మ్య ని ల యం బు న
సన్నటు జండగాఁదగున్.

భార. కాంతి. ౩-౨౬౯.

౨. సంపన్నత, ధనికత్వము. ౩. సంపద,
విశ్వరూపు. ౪. పుష్కలత, పుష్టి, నిండుదనము.
౫. అధికారము, ఆధిపత్యము.

కం. ఆతనిరాజ్యంబున నర్హీతలము ప్రజాసమృద్ధి
తెలసి.... భార. ఆది. ౪-౯

సమృద్ధుడు. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧. మిక్కిలి
సంపద గలవాడు. ౨. నింపు గలవాడు.
(౪. ౦.)

సమేతము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) ౧. కూడు
కొన్నది.

వ. పాండవులు ధృతరాష్ట్రవిదురసర్వభరత
భార్యాసమేతంబుగా నచ్చట మా స
మాత్రంబు నిలిచిరి. భార. కాంతి. ౧-౨.

కా. ఆ క్షిణోత్పాహసమేతులై రయమునన్
భార. ఆది. ౨-౧౨.

౨. ప్రోగుపడినది. ౩. కలపఁబడినది, కూర్చు
బడినది. ౪. చేరవచ్చినది, సమీపించినది.
౫. అనుసరింపఁబడినది. ౬. ఎదురైనది, తార
నిల్లినది. ౭. అంగీకరింపఁబడినది.

సమేధితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) బాగుగాఁ
బెంపఁబడినది. ౨. బలమైనది, నువువ్వమైనది.
౩. సంఘీభూతము, ఏకీభూతము.

సమేల (౪) ము. (సం. సమ్యేకనమ్) వి. ౧. క
లసినది, జేతనూడుట, చేరిక, గమి.

ఉ. మేలము లాడువేళల సమేలములై చెలు
రెల్లఁ గూడి యా, బాలిక శ్రీ వృసింహ
నరపాలు వరించెదవే యటన్న.
నరసభూ. ౩-౧౪౮.

ద్వి. పర్విన యత్సరపడఁకు లేమారు, బు....
మెలగుచుండుదురు సమేలంబుతోడ.
ద్వి. వరమ. ౧౨ పు.

వ. ఆ, లీలావతివిలాసనంబులంబాలయు లజో
జ్జ
వినియదరహాసంబులకుం దనమేలంబునుం
గరులయు సమేళంబున నెమర్కొన.
ఉ. హరి. ౨-౮౩.

౨. ఒడ్దిక.

నీ. అలనోకగా వచ్చి యప్పటప్పటికి సమే
లంపుమాటల మేలమాడు.

వి. పు. ౫ ఆ. (౪. ౪)

సమేల (౪) ము, విణ. కూడినది, కలసినది.

ఉ. మేలివనిండిగాల సమేళపులకీల్క
డెంపుదా, నేలు మెంబంగుగచ్చిచనుగ్రేవకు
చాడుచు.

సమోదకము. సం. వి. అ. న. సగముచల్లయు
సగమునీరును గలిపినది; సమముగా నీరు గలిపిన
మట్టిగ.

సమోదకము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. మోద
కముతోఁ గూడినది. అ. సంతోషముతోఁ
గూడినది.

సమోపమ, సం. వి. అ. శ్రీ. ఉపమాలంకార
విశేషము.

సమృద్ధత్రణము. సం. వి. అ. న. ఆలోచించుట.

సమృత్తము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. సమృత్తి
యైనది. అ. క్రియమైనది. 3. మిక్కిలి గౌర
వింపఁబడినది. ౪. సహితమైనది.

సమృత్తము. సం. వి. అ. న. గ. అంగీకారము,
ఇష్టము.

తే. ఇష్టరాదోగ్నిగ్రేభల నెలమిఁ జేర్చి పిత్తి
కొనుఁ దని పనిచె సమృత్తము మిగుల.
హరి. పూర్వ. ౧-౧౩౧.

అ. అభిప్రాయము.

సమృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. అంగీకారము.

ఉ సమృద్ధిపోటులం బడక సమృత్తి శ్రీహరి
కిచ్చి చెప్పె.... భాగ. ౧-౧౧౧.

అ. అభిలాష.

సీ. కేలు మొగిల్చి యెద్దాని నెరుగుట యెఱుకల
కల్లను నెక్కుదని సభక్తికసమృత్తిఁ బ్రాప్తించి
యడిగిన భార. ఆను. ౧-౧౬౩.

3. ఆత్మజ్ఞానము. ౪. గౌరవము. ౫. ప్రేమ.

సమృద్ధియే. సం. అ. శ్రీ. ఇష్టపడు, అంగీకరించు.
(√ సమృత్తి)

చ. అనవుడు నట్లకాక యని యా నరకాయతఁ
దార్శ సమృద్ధించిన ... మార్కం. ౮-౨౬.

తే. వీరువడిరను పలుకులు నించుగాక, కళని
కర్ణ మహ్యసమర్థ సమృద్ధింప.
భార. ఉద్యో. ౨-౧౫౬.

గీ. పుణ్యచిహ్నముల పలుకునటున భుజింప నీర్గ
పడుఁగాని కరఁఖిభరతిభరజాత ముత్పత్త
తాంకమల్ సమృద్ధింపు.... పాండు. 3-౧౨.

సమృద్ధిలు (లు) అ. శ్రీ. ఇష్టపడు, సమృద్ధింపు,
ఇష్టపడు.

తే. కన్యవిలాసానియమ్మల కమృత్తించి, నెమ్మి
నే కడ నెమ్మది సమృద్ధిలక, బొమ్మనియె...
అహల్యసం. ౨. ౩౨.

క. అని తార బోధనీని, పనికిన్ సమృద్ధిల
కరిడు ప్రత్యాఖ్యానంబొనఁగెన్....
ఉ. రా. ౨-౨౨౬.

సమృద్ధివల్రకము. సం. వి. అ. న. సభ్యాధికారి
సమూహ మొసంగితిచ్చు.

సమృత్తము. సం. వి. (అ. అ. అ) గ. అధిక
ముగా మదించినది. అ. సంతోషవివశమైనది.
3. మదావస్థలో నున్నది.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. శ్రు. గ. అధికసంతో
షము. అ. సౌఖ్యము. 3. ఆనందము.

ఉ. సమృద్ధుండి చూచి భృకంబుగ భూజను
తెల్లబ్రహ్మతేజమును. భార. సభా. ౧-౨౮౩

క. ప్రక్షీణదర్శు ద్రుపదు ర, భాక్షముతోఁ గట్టి
తెచ్చి యర్జునుడు క్రియా, దక్షుం దయ
గుగుండు నరు, దక్షిణాగా నిచ్చి చేసె దర్శి
మృదమున్. భార. అది. ౬-౮౩.

అ. సభ్యులైన సదిరసమృద్ధు లయిరి దు, క్వాస
నందు చక్రవర్తయము పర్యంతోపమానయిన
నొలువంగ నోపక. భార. సభా. ౨-౨౩౧.

సమృద్ధియే. సం. అ. శ్రీ. సంతోషించు.

క. అనుచుం బిక్కిమనేలా, వనమునకుం బక్షి
విభుఁడు వరుణునిపురికిం, గొనిపోయె సమృ
ద్ధించుచు, వననిధిదుర్భంబు వొచ్చి వనజద
కాక్షున్. ఉ. హరి. ౬-౨౪౩.

సమృద్ధ సమము. సం. వి. అ. న. సమృద్ధము.

సమృద్ధము. సం. వి. అ. శ్రు. గ. ఒరయిక,
ఒరపిడి. అ. కుంభ. 3. పోధాటము. ౪. కక్ర
పులనెదుర్కొనుట. ౫. త్రొక్కుడు.

సమ్మోహకము. సం. వి. ౧. కలఁగఁబడి
చునది. ౨. ఆకర్షకమైనది.

సమ్మోహనము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ఆకర్ష
ణము. ౨. ఆయుధవిశేషము.

సమ్మోహనము. సం. వి. ఆ. పుం. మృదువి
పంచబాణములలో నొకటి.

సమ్మోహని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మాయ.

సమ్మోహము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కలఁగఁ.
౨. మూర్ఛి, అజ్ఞానమర. సంక్షోభము. ఆకర్షణము.

సమ్యక్ప్రయోగము. సం. వి. ఆ. పుం. సరి
యైన ప్రయోగము. ౨. సరియైన ఉపయోగము.

సమ్యక్స్వరము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సరియైనపాఠము.

సమ్యక్స్థితి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. కలసియుండుట.

సమ్యక్దర్శనము. సం. వి. ఆ. న. అంతర్దృష్టి.

సమ్యక్జ్ఞానము. సం. వి. ఆ. పుం. (సమ్యక్ +
జ్ఞానము) సరియైనజ్ఞానము.

సమ్యక్స్వత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. స్థిరమైన
అభ్యాసము. ౨. సక్రమవిధినిర్వహణము.

సప్రమాట్టు. సం. వి. జ్. పుం. చక్రవర్తి.

కా...శ్రీగోవిందుఁ దంభోజినీ, మాధుర్వము
కగ్గలింపు నరిసప్రమాదాత్మిం గైకొనున్.
పాడు. 3-౨౦3.

రాజరాజై రాజనూయయాగము చేసినవాఁడు;
పతికోట్లకర్ణముల వానికాదాయము గల
వాఁడు.

సయాట, = సయ్యాట. వి. పంచాసము.

ఉ. మాసులపై సమగ్రహము మైత్రి మనోర
ఘఁదై రహాయితం, బానిశాశరంబున
సయాటల నాటలఁ బాటలన్ దయా,
ధీనుఁడు... శ్రీరంగ. ౫-౩౩.

సయికము. = సైము. వి. నూత్నదృష్టి.

తే. కలహశీల రాక్షసి సంకంబు లేడు, బాంతు
వల్కు నెప్పడు నిద్రబోవు.
భార. అన. ౫-౨౭౩.

సయ్యాధ్యుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకేజాతి
లేక తెగకుఁ జెందినవాఁడు.

సయోని. సం. వి. ౧. సహోదరము, ఏకగర్భ
జనితము. ౨. దగ్గఱసంబంధముగలది, పోలినది.

సయోని. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సహోదరుఁడు.
౨. ఇంద్రుఁడు. 3. ఆదకత్తెర.

సయ్యాటము. = (సయాట) వి. సహక్రీడ, క్రీడ.

నీ. ఆమనబోడి సయ్యాటలై యచ్చోటి కరు
దెంచి. యయా. 3-౪౨.

క. కయ్యకుఁ దార్చి యనంగని, సయ్యాటపుఁ
జిట్టకంఠుఁడదురుల కపు డా, యయ్య
దొరకొని రామా. ౪-౧౬౧.

౨. పుహాసము.

కా. అంగోద్వర్తనశేళ నీవు దరహాసాంకుర
మల్ లోచనా పాంగప్రాంతములం దిగుర్ప
నొక సయ్యాటంబు కల్పించి....
కాశీఖం. ౪-౧౦3.

క. అయ్యా వగ పేటికి నే నియ్యెడ నిద
యున్నదాని నిష్కంధుడు ననున్ నెయ్యమునఁ
దచ్చె నిట్లాక సయ్యాటపుమాయ నెదరు
సనుదెంచి వెనక్. పర. ౪-౧౧౫.

ఉ....వ్యాళకన్యక కం, గల నొ సంగఁ
గైకొనియె సయ్యాటంబు వాటిల్లగన్.
విజ. వి. ౧-౧౭౧.

సయ్యాటించు. అ. శ్రీ. (✓సయ్యాట) పరిహసించు

కా. ఆమండోద్భవభీతమందరుచి సయ్యాటించు
చున్ మక్షికా, స్తోమం బారతపక్షగుచ్చ
మగుచున్ దోతేరఁగా....పాండు. ౪-౨౫౪.

సయ్యద్. వి. (సయ్య + ఓద్) చేక.

(హద్ మిక్కిలి సయ్యద్గా నువ్వురు ఇది
సయ్యద్ అని వాడబడుచున్నది. శ. ర)

సరంగము. సం. వి. అ. పుం. గి. వాల్మీకాశ్వ
జంతువు. అ. పక్షి.

సరంగు. వి. పీడహాలిమి కాఁడు, నావికుఁడు (శ. ర)

సరంజాం. హిం. వి. సరకులు, సామాను.

సరండము. సం. వి. అ. పుం. గి. పక్షి. అ. న్యేచ్ఛా
చాఁ, త్రిమృతి. 3. బల్లి శ. మాసకారి. ౫. ఒక
విధమైయాధరణము.

సరంతీలు. వి. వి. వస్త్రవిశేషములు.
రగడ. కాంతిరతి పెదవల్లగల్గిన సరంతీలు,
మద్దుకంబళ్ళచందువలు తివాచీలు.
హంస. ౫-3౫౬.

సరంబీ. అన్య. వి. బల్లకూర్పు. (శ. ర)

సరకట్టు. వి. వీణాసోపానము, వీణ మెట్టు.
(సం. స్వరము, శ. సర.)

వ. తెట్టిపారకాయలబుట్టలం గట్టిన సరకట్టు
కిన్నెరలు మొలయ మొరయంచే మ్లేచ్చుల
పాటల తానమానబులును. కాళ. 3-3౬.

వీ. తళతాంబులిచ్చాయ దింకితః సరకట్టు లింగి
లికృత వింతరఁగు లీన. మహ. ౧-౫.

సరకము. సం. వి. అ. పుం. అన. గి. తిప్పిని
మార్గము లేక దీధి అ. సారాయము. 3. సురా
పానము. ౪. సురాపానపాత్రిక. ౫. సురన
పందితెట్టుట.

సరకము. సం. వి. అ. న. గి. గతునము, పోవుట.
అ. చిన్న సరస్సు 3. స్వర్గము.

సరకారు. వి. (హిం. సరకార్) సర్కారు,
ప్రభుత్వము.

వీ.... తెల్లతెం, చా నపులక్తును ధక్కు యాది,
గలిగినరాజుచిహ్ను లాసంగఁబడె నుత్తరపు
సరకారులం దపుడు. రంగా. ౧-౧౧౬.

సరకు. వి. (శ. కు. త. సరక్కు, కు. సరక్కు)
సామగ్గి, వస్తుపదార్థములు, వస్తువు.

వీ. సరకు మూడవవారాదు మరల నీడలఁచిన
వెల పడేనవపాలు విడువవలయు.
విజ్ఞా. ప్రా. కాం. 3౦.

శ. సరకులు భారవహులకును, భరియింపఁగఁ
గొలఁదియైనభంగిని మోపుల్ పెరవుపడఁగఁ
గట్టుఁడు. భార. మాస. ౧-౧3౨.

శ. కాకిపు రకులుఁ బోఁజలు వాకులు గొంగళ్లు
దుడుపుటంబరగాలు కుం, దీకాలాగురువుల్
గొనఁ, నైఁకఁ బ్రియమయ్యె టికాఁము
ఁందున్. వేం పంచరం. ౧-౬8౧.

“తమకు గొవిసన్న సరకు లెంతయేను బట్టి నప్ప
ఁముచేసి, నీలా. అ-౫౧

శ. సరకులు యాగంబులకున్ జొరకుఁడు మీ
రనును బుద్ధిజాల నడచుటయున్, సరకులు
మాతా దుటయును వరకులకన్యకలఁ బట్టి
వాఁ డెగుటయున్. ఉ. హం. ౧-౧౧౦

అ. అమ్మదగినవస్తువు.

శే. గూనివాడును బచ్చెకకుంటు గుణ్ణఁ గొలుచు
లమ్మచోఁ గ్రచ్చులు గలిపి సరకు మూచి
పెట్టెచు చోటులఁ నున్ని దరపి.
భార. అన. ౫-౧౦౪.

వీ. సరకు పంట మనఁ జనును బిణ్ణద్రవ్య
మనుగు.... అం. భా. అ-౨8౫ (కా)

మ. ఘనసోధానియధ్ధరి జలధి వీడ వ్వావలై
వీడ దోఁప తెలంకిల్ వడిగాళ్ళుతిన్ సరకు
మార్పన్. ఆము. అ-౧౨.

3. సోమ్యు.

శ. చిను వస్త్రవశేధను లగు, జనములు విశేష
మిడినసరకులు దొలుచా, మన మగుడ నీక
తెవమిడి. భార. అన. ౫-౧౦౪.

ద్వి. ఉండ్రుని భరియించి సవ్యక్తి గొలిచి, ఉండ్రుని తన సరకుగా బడెను.

పండితా. దీక్ష. ౧౯. పు.

సరకు, వి. లెక్క; లక్ష్యము.

క. ఏ నెలిగినవారిని నుర, లై నను రక్షింప నోప రమరు లలిగిం బూని చెడకుండ గాతును, మానవు లొక సరక నాకు మనుజుడీకా.

భార. ఉద్యో. ౨-౨౬౩.

క. చని యాజపార్థవనిచే, భుజుగు లవణంబు మనకు గప్ప మడుగు మే, భవములును సరకు గావు.

ఉ. హరి. ౪-౧౩౪.

ఉ. ఏకమనములై నిగుల మెందును లేక విరక్త భర్తకి, ట్లకడ లైన వానోకపండున దెం దముఁ బోచ్చి చించి కల్క, కాకలు నేయు నీకు మహిళాసహచార దృఢావిశేషు ని. ట్లకుఁబరాధమించు టనఁగా సరకా నర కాంతకాత్మకా! ట్లక్రింగ. ౨-౨౬౬.

క. చిరికివము మానామము, సరకే మా కొకటి యిష్టపంచారము మై, నరుగక మింటల నాపినఁ బుభవములఁ బొంద నాపఁబడితిమి మీచేన్.

శేయూర. ౩-౧౦౨.

ద్వి. భరసునిదెస నాకుఁ బ్రాణంబు లైన, సరకు గా వనియు రాన్గియు నాకు సరక.

రం. రా. ఆయోధ్యాకాం. ౯౭ పు. ౯ పం.

తే. లావునను నూడి పాటిపల్లవయుగమున నొలి, పట్టిన సరకుగా కుల్లపమున హరి కాంతిచ్చ లంబున నల్ల నవ్వు, తరులి చన్నలు రాజా చిత్రము హరించె. శృ. మై. ౭.౧౩౯.

ద్వి. అరు దగు లింగసమృద్ధిల యింద్ల వరపుడ నానోక సరక యర్థంబు.

బస. పురా. ౪౪. పు. ౨ పం.

క. మనజాలు పాండుతనూజాలు, జననాయక నాకు నొక్కసరకే కలఁపన్.

భార. కర్ణ. ౧.౨౪౧.

క. హరిహర కమలభవాదుల, సరకు గొనక గెలుచు నీకు సామాన్యమునీ, శృయలను జయించు టనఁగా, సరకా సరకాంతకాత్మ సంతకలఁపన్. చిత్రభార. ౨-౭౮.

సరకుగాంగోను. శ్రీ. సరకునేయు.

సరకుగాంగోను. ప. శ్రీ. లెక్కనేయు, లక్ష్య తెల్పు.

ఉ. మాన్యత మూడి బన్నములు నూడక లోన నడంచి నట్టి కో, పానల మెండియున్న నిలి చాటవిపైఁ బతరించు తీగ్ర, దావానలుఁబోలి కాత్రవచయంబు పయం గనియించి నిల్చినం, గాని యుద్ధిరుక్ సరకుగాంగోన రా భృత రాప్త్రనందనర్. భార. ఉద్యో. ౨-౧౩౭.

క. శినిమనుమఁడుఁ గవలును దో, దన యొరవడి నడరి పాడుపుటయు నగ్గలికం, దెనఁగి నరం దా నలుపుర కనలుఁ గడంకయును సరకు గాంగోన కధపా! భార. శల్య. ౧-౨౦౩.

చ. అనిక బలాపి వచ్చినఁ బురారి గణంబులుఁ దానుఁ బన్నినం, గినిసి కడంగి క్రీడియును గృష్ణఁడుఁ దాఁకిన నే జయించు మా, ర్గొని యనుచుండుదున్ సరకు గాంగోన ద్రోణునిఁదోడి యోధులన్.

భార. ద్రోణ. ౨-౧౫.

నీ. కుల మొక్కఁడైనఁ దేకువ లేక బుద్ధియుఁ కార్యంబుఁ బెంపును సరకుగాంగోన.

భార. కాం. ౩-౪౦౮.

తే. గీ. తనవెనక క విధివఁబుఁ దలఁగఁ దిగిచి, కూటియాపతిపైఁ బెక్కుకూత్తు లేయ, సరకుగొన కది నిగిడి యల్పిరుదుమగని లొమ్ము గాఁడిన ద్రెల్లి వే సొమ్ము సిద్ధ.

అ. గా. యుద్ధ. ౩౮౭.

చ. నిరుగునందు నన్నుఁ దన చాయలవారి నడంచె ముప్పురందిరవిధు సద్ద నే యక యితెందని రాఘవునాలి వారి మున్నరకకుఁ దచ్చు పోలిక. ఉత్తరా. ౬-౫౨.

క. అనుపలుకులు విని దుక్కాసనుఁ డేమియు సరకుగాంగోన సమదవిలాసాననుడై నిజాగ్ర జన్మునిఁ గనుగొని యిట్లనియె నాథగర్వ న్మురిన్. భార. విరా. ౩-౯౪.

అ. కడిమి మెలయంగఁ బోరు త్రిగర్తవాగు,
రథముఁ గనుగొని కడఁగి విరాటవిభుఁడు,
వరపునకు నల్లినట్టుల సరకుఁ గొనక, యతుల
రథసాతిరేకత నతనిఁదాక.

భార. విరా. 3-౧౦౫.

క. గురుఁడను జలనిధి, గడచితి, నొరులు దలం
పంగ నాకు నులిగాలువ లీ, నరపతుల సరకుఁ
గొన నీ వరదము సననిమ్ము నేటి యని కల
యకుమీ. భార. ద్రోణ. ౪-౬౩.

ఉ. రాజను విద్యలు వచ్చునంచు నేఁ, గ్రూర్వివ
విశ్రులన్ సరకుఁ గోక తిరస్కరణంబు చేసి
నన్. వరాహ. ౭-౮౪.

చ. తినిగిక్కుడు దెచ్చి నలుదిక్కుల బోదలు
తిండి పెట్టఁగా బెరిఁగిపొట్టతోడ నొకపీట
పయిం దొరవోరె నెవ్వరిన్ సరకుగొనండు
పట్టుకొని చాఁగఱగొన్న బలె యెఱుంగుఁడ,
క్కురి బలుమోత మెను నయగారి తనం
బది యట్టిగట్టినన్. ఉ. హరి. ౪-౪౬.

క. పురి వప్రభుచితమణిగుణ, మరుచిర దీధిసుల
వలన సొందిని దివియల్, సరకుఁగొన రెట్టి
రాశ్రులఁ, గర మరు దప్పరముఁగోట కావలి
వారల్. విక్ర. ౧-౬౬.

చ. ప్రతిహులమారుతంబు లెదురుగొన సరకు
గొనక పక్కిమోన్ముఖుండై పంక్తిముఖుండు
తిత్తటినితటంబునన్ జని చని.

ఉ. రా. 3-౨౨౦.

తే. అఁగి సతరిచ్చదముగ రాజాన్వయముని,
తనకు దుఃఖవిరహ వర్తనలు నరకుఁగొనక
సమవర్తితనయుండు జనకుఁ డేలుపురమున
కరాళగతి వాని సరళసరణి. రాఘ. ౨-౩౫.

సరకుగొను. అ. శ్రీ. లక్ష్మ్యపెట్టు.

రగడ. కొండ లగ్గల సరకుగొనని పేరాయలును
పి. కథం. 3-౨౨౫.

సరకునేయు. ద్వ. ప. శ్రీ. ౧. లక్ష్మ్యపెట్టు,
సరకుగొను.

క. ఇలఁ గ్రీడగఁ బుట్టిన పి, రలఁ గేవలమర్త్య
లని సరకునేయు ని వారలు పెడుదు రణిఁగి
భక్తిం, గొలిచినవారలకు కుభ మగును విను
డెందున్. భార. భీష్మ. ౨-౨౩౧.

చ. గన్వోన్మత్తుండును గావున జనసమాహంబు
సరకునేయక భార. విరా. ౨-౧౨౭.

అ. సరకునేయు వను చడ్డమాటలు గొన్ని యాడి
నంత నేమియయ్యె నింద్ర! భార. కాం. ౪-౨౪౦.

సీ. అతఁడు త, నృహిమపెంతు నరాతి మత్సర
విధి, వాత్మలో సరకునేయక సంధమించె.
రాఘ. ౨-౩౨.

౨. గణించు, ప్రేమించు.

సీ. నాదురూపంబు మనంబునఁ జిక్కినతరుణి
ద క్కొగు నేలసరకునేయు. భార. విరా. ౨-౩౫౫.

సరకు. శ్రీ. విణ. ద్రు. (సం. ప్రాక్.) త్వరగా,
చెప్పవ.

సీ చెప్పనిచెంతి కఠి చాగిలి మొక్కి సరగ
లేచి. నీలా. ౧-౭౦.

క. ఎలధిన్ రఘుపతి కగణన్, బలధిం గానీక
కాచి సరగఁడవాఙ్మన్, నలుచే రిత్తువైవ్య
దవా, నలుచే నేనువు బ్రయంబునన్ గట్టిం
చెన్. ఉ. రా. ౧-౧౨౩.

తే. సకల వ్రాజులు వేద్యతో సరగఁజేసి.
శృ. వై. ౬-౪౬.

చ. మహారగంబులు సరగ నరుగఁగూడక.
ఉ. రా. 3-౩౮.

చ. సత్యధర్మ మహి కాంశుండు సరగ నగరంబు
నలఁకొంపంబనిచి. విక్ర. ౩-౭౩.

సరకు. వి. వేగము.

క. మనవాఁడె సంధుఁడు చె, ప్పివ మాటలు
వింటిరింకఁ బిలువితమలక్ష్మ, గొనివచ్చి కట్టి
కట్టుఁడు, చనవలయున్ గడలిదాఁటి సరగున
మనకున్. యయా. 3-౩౩.

చ. ఒక్కవరాహమేఁగఁజే, వకలిమినవ్వు చా
యెఱుకువాండ్ర దరింపులఁగిను సద్దసే, యిక
తన యిచ్చగా సరగున నిగ్గిరివద్దమనేభమో
యనన్. సారంగ. ౧-౯౪.

క. తరుణులు తలుములు పెట్టుచు, సరగునఁ దో
తేరఁచెలియఁ జాలినమతిఁ ద, తుప్పరమును
చేరు నెఱింగినఁ, బరితాపము కొంత దిండు
పడదే నాకున్. రాజశ్రీ. 3-౯౬.

క. హరిగి ధరించి యిటువలె, సరగున జన
గరుడు వెంటఁ జనలేకనురా, నురుల
దశా. ౨-౧౭౫.

సీ. శరణాగతుండయి సరగునఁ దద్రామఘన
ఘృతార్ణవమున మునుగఁ బట్టి, కొనిపోయె.
రాఘ. 3-౧౧౯.

సరస్వతీ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. తేనెటీగ.

సరజ. సం. వి. వ. శ్రీ. రజస్వల.

సరజము. సం. వి. ఆ. న. సప్తకౌర్మవెన్న.

సరజన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. రజస్వల.

సరజస్క. సం. వి. ఆ. శ్రీ. రజస్వల.

సరటము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వాయువు.
౨. బల్లి. 3. తొండ. (శ. ర)

సరటి, సం.వి.ఇ.పుం.౧.వాయువు. ౨. మేఘము.

సరటువు. సం.వి.ఉ.పుం. ౧. బల్లి. ౨. తొండ.

సరడు. వి. భూమివిశేషము; శ్రీలు మెడలను
చాల్చుబంగారు అల్లికి తీగ. (శ. ర)

సరణము. సం. వి. న. వడచునది, కడలునది, ప్రవ
హించునది.

సరణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. వడచుట, సాగి
పోవుట, పారుట. ౨. ఇనుము. స్రుప్త.

సరణి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. ౧. త్రోవ,
మార్గము, వరుస.

కం.... బడరీతరుమండమండలాంశరసరణిన్ధరణి
నురుండు మను. ౨.

౨. తిరు, రీతి, విధము. 3. ఋజులేఖ, ర. తిన్నని
గీత. ర. ఒకవిధమైనకందశోగము.

(విధము) వీనికియర్థమాండ్ర గ్రంథములందు
మాత్రమగపడుచున్నది)

తే. శివి తెఱంగున మాంధాత్య చెలువమున
యయాతిరీతి దిలీపు మర్యాద రంతి, సరణిఁ
బాలించి యలరు నాచక్రవారీ, వసుమతీ
చక్ర మమృహీవల్లభుండు. కుక. ౧-౧౦.

గీ. చక్రవర్తుల భాతిని వర్ణుణముల, సరణిఁ బురు
షార్థముల తేనె జకురుపాయ, ముల విధంబునఁ
బ్రఖ్యాతివెలపిరండు. విక్ర. ౧-3౦.

గీ. ప్రబలెన వ్యోంకటాద్రి నృపాలవరుస, కవని
రెండవభార్య వెంగమ్మ యనగ, జలజలో
చనునకుఁ బంట వలఁతి కరణిఁ గనకగిరి
చావునకు జమ్మకన్యసరణి.

ఇందు. ౧-౨.

సీ. నే వధింపఁజాలక నిన్ను నీసరణిఁగరంబు
ద, వ్యసన సంచించుట నిన్నునదుగాఁగఁ దలఁ
చెదుగాఁబోలు. కళా. ౬-౬౭.

సీ. నెగకుల్కి మఱుంగుఁ జొచ్చిన జమ్మరవి
జలసరణి మల్లెలతోడి జడలు మెఱయ....
అము ౨-౫౮.

సరణ్యువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. వాయువు.
౨. మేఘము. 3. జలము. ర. వసంతర్తువు.
౫. అగ్ని. ౬. యముడు.

సరత్తు. సం. వి. వ. పుం. ౧. గాతి, వాయువు.
౨. మేఘము. 3. బల్లి. ర. తేనెటీగ.

సరత్ని. సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీ. ఒకవిధమైన
కాలక (మా. రత్ని లేక అరత్ని.)

సరస్వతీ, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒకేరథమున
నున్నవాడు. ౨. రథమెక్కి యుద్ధముచేయు
వీరుడు.

సరదా, అవ్య. వి. వివాదము, వివాదము.

సరదారు. (హిం. సరదార్) వి. వాయుకుడు;
ప్రధానోద్యోగి.

సీ. హరులు మ్రగ్గిన దిగ్గి యని వీగు సరదారు
వడివనోసరిలు హరులు. చంద్రాంగ. ౬-౧౧౩

సీ. నును మావులను మావు లెసిన కోయిల సర
దార్ల కెల్లను సారిచెప్పి. శకాం. ౪-౨౬.

సీ. మొగలాయి ప్రభులకై పూని పేర్మహామమ
భానుడనెడు పేను గల్గివట్టి, సరదారుడు
మనదేశమును జయింపగవచ్చె....

రంగా. ౧-౧౧౫.

సరదు, అ. క్రి. ౧. పంచే, విభజించే.

గీ. చలిది యతఃదండకు నిట్లు సరిది పెట్టె.
పరమ. ౪-౨౩౬. (శ. ర)

౨. నెలపు, వ్యాపింపజేయు.

తే. గీ. కప్పురము పాదులోపలఁ గరము సరది,
నాటివెన్నెల యను తేటనీటఁ దడ పఁ
మొనలు చూపిన ముత్యాల మొలక లనఁగ,
నొరపుతోదుతఁ జెలిపలువరుస దనఁ.

యయా. ౪-౩౨.

సగదుకొను. స. క్రి. పంచుకొను.

ద్వి. ఒండోరులకు ముమొద్దికై సరదు, కొండము
రమ్మంచుఁగూడిమువ్వురును...

ద్వి. పరమ. ౧-౪౪.

సరపణి, సరిపణి, సరిపెణ, సరిపెణము, సరిపెణి,
సరిపెన, సర్పెన, (త. చరప్పణి, శ. సరపణి)

వి. ౧. ఇనఁపగొలుగు,

భ్రమరపంక్తుల సరపణులతోఁదూఁగు.

ద్వి. పరమ ౧-౩౨ త్రి.

౨. గొలును.

తే. నుమపరాగముల్ కేళి పాంసువులుగాఁగ,
భ్రమరపంక్తులు సైసరపణులు గాఁగఁబుడమి
నెల్లద వాహ్యోగి నెడలుమదను, మదపు
తేనుఁగుఁబోలె నామని దనఁరె. రాఘ. ౨-౫.

౩. అలంకారముగా నుపయోగించు బంకరు
గొలును, లలంతిక.

ద్వి. బంగారు సరణిని బాగుగానునిది, గణికా
శిరోమణి ద్వి. పరమ. ౪-౨౩౪.

సీ. అంఘ్రిపద్మముచుట్టు నతివలయంటగా
నీలాలసరపణుల్ నీటు నూప.

వాల్మీకి. ౩-౩౦.

౪. గీ. పచ్చల కడఁబులును సరపణులు పూని,
భద్రదంతావళంబెక్కి ప్రభువగుండు, నుదయ
గిరిఁ బోఁచుభాను నట్లులనీర్లె.

శివిజనరం. ౩-౧౧.

సరవత్రిక, సం. వి. ఆ. క్రి. ౧. క్రొత్తతామ
రాకు. ౨. తామరపువ్వు.

సరపువ్వులు. వి. బ. (సరము + త్రిపులు) దండ
గాఁగుచ్చుపువ్వులు. (సరము. సం. అనియు
మి. వి. అనియు అము. వ్యా. కాని సరము
శబ్దము అచ్చ. రా. కిష్కిం. ౪౦. లో నుండుటచే
అచ్చతెలుఁగఁవలెను.)

తే. గీ. బంటి కును తేగు పోఁచకుఁ గంట
గింప, నైతి తుటిమెడు సరపువ్వులం దతివలు
అము. ౫-౧౦౬.

సీ. సరపువ్వులుగి మాలకరి పెక్కుతెలుఁగుల
విరులపెక్కులుగఁ గాబంచుట్టు.

పీ. శకుం. ౧-౨౭.

సరఫరా, హిం. వి. కావలసినవానిని సంపా
దించుట.

సరబడి. (సరస + బడి) వి. ద్వారము, ఆశ్రయము.
(త. సరసడి, సరపడి = కుటుంబము)

సీ. కోటకొమ్మలు క్రొత్తదంబులు పెద్దగవఁకులు
సరబర్కుగట్టిపటిది (అల్లవల్లు అని ము. ప్ర)
అచ్చ. య. కాం. ౭౩

సీ. ఇవంశమణి యొద్ద నెవ్వారి సరబడిఁ
గొలుపు పట్టిచి రామా. ౬-౧౯౨.

౪. గీ. తలఁచిన తన సరబడి నెల్ల దేశముఁ
గూర్చు (తలఁచి దృఢతరముగ అని ము. ప్ర)
పంచ. నా. ౧. ఆ

సరభసము. సం. వి. ౧. తేగముతోఁగూడినది

౨. ఉగ్రమైనది, ఉద్భవమైనది.

౪౦. సరభసపరిచిత మహాశరభద్విశ్రుప్తవరా
మాతార్థాల మద ద్వారచాదిప్రతిభయంశర
వనమధ్యమన స్పృహ కరుఁ గడిమిమెయిన్.
భార. ఆది. ౪-౧౨.

౩. ఉద్రిక్తమైనది. ౪. హర్షముగలది.

సరభసిల్లు. సం. అ. శ్రీ. (సరభసము+ఇల్లు)
శ్రిరపడు. (ప్రా.)

సీ. పేరు విన్నప్పుడే దూరమై చను భూతచయ
ములు దిగులున సరభసిల్లి. మాంస. ౩-౬౩.

సరమ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. కభీషణునిభార్య.

౨. అడుకుక్కు, దేవకుని. ౩. దక్షునిపుత్రిక

సరమ. వై. వి. శ్రమము.

సరమగొను. (సం. శ్రమ) (సరమ+కొను)

అ. శ్రీ. శ్రమపడు.

వ. పరమపుణ్య సరమ సరమగానక జనకజం
గూడి భయనివారణంబు నేయును.

రామా. ౭. ౨౧౬.

సరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. హరము, దండ.

౨. విఁగడ. ౩. గమనము, చలనము. ౪. లవ
ణము. ౫. బాణము. ౬. జలపాతము.

సరము. సం. వి. అ. న. ౧. నీరు. ౨. కొలను.

సరము.¹ వి. మాలిక, దండ. (సం. సర, త.
చరమ, ౪. సర.)

౪. ఒడయని యడుగులఁ బడి కడు, బడలి
నూరార్చివలల నరుగు మటంచున్, మెడనొక
పూలసరంబిడి, వడిఁ నిలచి నేఁగి పెంకువకుఁ
లిల్చుటయ్యెన్. అ. రా. కిష్కింధా. ౪౦.
“పున్నసరములు కుదును పడిచి.

నీలా. ౧-౧౩.

సీ. సరము కెత్తులు దండలు సరు లనంగ నామ
భేయంబులగుఁబువ్వు చాచుముఁకు.

ఆం. సం. స్థావ. ౧౭.

సరము.² వి. (సం. స్వర) ముక్కుగాలి.

సీ. తేగిణి గొసరి బైనుక పెట్టి కలకపై సారలు
వోయించి సరముచాచి. ఉ. చూరి. ౩-౧౨౦.

సరము. (సం. స్వర, ప్రా. సర. త. చరమ.

౪. సర.) స్వరము. చూ. పరికట్టు.

సరయువు. సం. వి. ఉ. పుం. గాలి, వాయువు.

సరయువు. సం. వి. ఉ. ఊ. శ్రీ. అయోధ్యా

నగర సమీపమందలి నదిపేరు.

నరభ. సం. వి. అ. శ్రీ. తెల్లితెగడ || (౪. ర)

సరశద్రవము. సం. వి. అ. పుం. దేవచారుణంక

సరశము. సం. వి. అ. పుం. పూరికావము ||

సీ. కొండగుమ్మడు కేఁగు గొరమి సంపగి కొండ
సంపెంగ మారేడుసరశ దేవ, చారు.

మాంస. ౪-౧౧.

(సరశ అని శ్రీ. సమముగాఁగనఁబడుచున్నది.
సరశమునకు ‘సరశ’ అనియు, దేవచారువు, దేవ
చారు అనియు ప్రయుక్తములు. చూ. దేవచారు.)

సరశము. సం. వి. ౧. తిన్నని, వక్రముకానిది.

౨. ఋజువైన, త్రికరణభుద్ధమైన ౩. ఆకృతిమ
మైన, సమాజమైన.

సరశము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒకవిధమైన

దేవచారు వృక్షము || ౨. అగ్ని. ౩. గ కారాది
వర్గశృతీయాక్షరము.

సరళాంగము. సం. వి. అ. పుం. దేవచారు
వృక్షద్రవము.

సరళి. (౪. సరశస్వరగ్రామము. త. సరళి)

కలయికలుగల సంగమస్థలియను సప్త స్వర
ముల గ్రామము

తే. గీ. ఛత్రకత్ర జౌధారణి ఝంకెసరళి,
పాటనైక యుపఝంకెమీటుకంపి, తాహ
తంబులు హరియుఁబ్రత్యాహతమును, స్ఫురి
తములు వాద్యములనయ సరణిమీటి.

ప్రబం. ౧-౧౦౦.

సరళిస్వరము. వి. ✓ సరళి. వివిధములగు కల
యికలతోఁగూడిన సరిగమపధని యను సత్త
స్వరముల వరుస.

ఉ.దా. ముందు సరళిస్వరములు నేర్పు పిదప నంట
స్వరములు నేర్తురు. (వ్య.)

సరవ. వి. చిన్నకడవ, బుంగ, బుడ్డి.

సరవడి. వి. ఈడిక, గడిలోనగు వానినిఁడచ్చెడి
బండి, పరమవంటి సాధనవిశేషము.

సీ. ఆలరుఁడృణాద్యానయన సాధన విశేష సంజ్ఞ
యాడికయన సరవడియన.

ఆం. భా. ద్వి. ౮. (క. ర.)

సరవత్తి. వి. ఒకదినము, బాణసంచు.

వ. సరవత్తుల వేగమున రంజకంబుదినమున మరటి
దిప్పినట్లు, తోకచిచ్చు వాఁగ నెదిర్చిన పగర
గుండెలు చిద్రుపలుగ విదిర్చవలె నిలనద్రువ
నగుచు. ప్రబం. ౧-౩౮౮.

సరవి. వి. ౧. క్రమము, వరుస.

“వానలు సరవితో వర్షించె” స్వా. ౬. (క.ర)

లే. వాటికిన్నారేఁడి యడునందముండు, సరవి
మిముఁగూడి తిరిగి యీ చందమయ్యె.

జై. భా. ౮-౧౪౩.

“క్రమ మొప్పుచుండు సరవియనంగ”

ఆం. భా. ౩-౩౦.

సీ. వానలు సరవితో వర్షించె. మను. ౬-౧౨౧.

౨. తీరు, విధము.

కం. వరుఁడు సమాగమకాంక్షన్, ద్వారక
పదుమనుండ నితలుఁడదయలు తగదో, వర
వర్షని రారమౌక, సరివినిఁడమియుండ దెల్ల
సమయములందున్. ప్రభా. ౫-౨౩.

లే. నీవు వాదాయతోఁగూడి నీచబుద్ధి నెప్పెను
వాకుఁడయ్యుండె నీవు, కడగి నీమంత్రులును
నీవుఁ గంటిలోన నెరనుసరవిగ నున్నారు
నిశ్చయముగ. మొ. రామా. యు. ౧-౨౦.

౩. ఒప్పు, అందము.

వ. భిగిరఘురథంబు వెంటవంటి పంటవలంతి
కంటపరి, సరవిమీఁటి నీహరగింజుమారి
భాగరథీ ప్రధానమౌతిరయ్యె.

చంపూరా. ౩-౨౫.

మ. భరతుండా రఘురామ పాడుకలపై భక్తిం
బ్రతిష్ఠించి, రఘుభూతక్రమరామరాజ్యముగ
మర్యాదాఁయాదార్యను, స్థిర కార్యంబుల
నేలుచుండెఁజని నందిగ్రామసంస్థాయయ్యె,
సరవిం దత్తునరాగమక్రమ దిదృక్షాదక్షదీక్షా
ధృతిన్. రామా. ౫-౧౦౧

చ. సరవిని దమ్మిక్రొవ్వి మహారమునం నొలు
వుండు భారతీ, శ్లోగుండు చిరాఁడు రన్నకు
బాసంగును మాయతిమ్మకౌరవీన్.

విప్ర. ౧-౩

సర వెంద. వి. పెర వెంద. తీక్లగంధ | (క. ర)

సరవ్యము. సం. వి. అ. న. చూ. శరవ్యము.

సరస. వి. ౧. ఆసవ్యాము.

సీ. తక్కుటి యనంగఁ దీరంబు దనరుచుండు,
గద్దెగద్దియ పీట వాఁగను గటాసనమ్ము
చదంక యంజర్యశమ్ము దనగు వాసవార్థంబు
సరసవా నలరుచుండు. ఆం. భా. ౨-౧౬౫.

౨. సమీపము.

ఉ. కూమి నేఁడు మీ సరసకుం జనుడెమ్మని
యాన తిచ్చటో, నూరివరేణ్య న న్నొరసి
చూచుటతో మఱి నిక్కమో యనన్.

వైజ. ౩-౬.

క. రాజనుకుండు సవినయతుతి యై తనగద్దె సర
స నుచితా, సవయ్యుత్తులఁ జేసి యనుబ్రసన్నా
సనుఁడై. సారంగ. ౨-౨౬౫.

ఆ. కె. అచట వారి నునిచి యపుడె కోఁతుల
తేని, సరస వేఁగి తాను జన్మతెఱుగు, విన్న
పం బొనర్చి క్రేల్మిడి సరవి న, వ్రోరలకడకు
వేడ్కఁ దోడితెచ్చె.

ఆ. రా. కిష్కింధా. ౧౬.

3. చావు, పార్వము, ప్రక్క.

క. కరిశురగరధపచాతులు, పరిశేష్టింపంగఁ
గొలుమేప్రజ మందఱుగా, సరస జనార్దనుఁ
డుం జన, నగిరి తేటాడ ధరణి యల్లల
నాడన్. ఉ. హరి. ౪-౨౧.

౪. సమక్షము.

తే. అప్పు డయ్యెలదోటలో నరినిసరసఁ బరి
జనంబులు పరితక్యఫలముగంధ, మనుమరస
పల్లవంబులఁ గొల్లలాడి. ఉ. ౧-౨౫.

౫. వరుస, శ్రేణి.

సీ. ఒకయొలకాఁగ చేయూఁదివాఁ డిక్కడ
సరస నన్నవి నాల్గుచరణములును..... ఒక
యింతి కెదురుగా నొలపివాఁ డిక్కడ ననోన్
స్యముఖములై యంఘ్రు లొప్పె.
భాగ. ౧౦ పూర్వ ౧౦౨౮.

క. ముదిరిలు చారున్ సరసన్ గంధర్వపతుల్
వసుసన్ హరిఁబాడి రత్నకు వసుధాధీశా !
భాగ. ౧౦. పూర్వ. ౧౦౮౬.

సరస. సం. వి. అ. తెల్లుతెగడ :

సరసమాడు. (సరసము + అడు) అ. శ్రీ.
హాస్యమాడు, సరసముగాఁబడుకు.

తే. తెలివ యొక్కతె మందర తెలివుహుప,
సరియ యొక్కతె యొయ్యన సరసమాడు.
చద్రాంగ. ౨-౧౧౩.

గీ. చదువఁ బాడంగ నర్తింప సరసమాడఁ గథలు
పెప్పంగ నర్తింపఁ గప్పులార్పు.
కాశీ. ౫-౩౧౬.

౨. పోలు, సాటియగు, కలియు, మిలిమిగు.

సీ. చరమసంధ్యాకాలసంపుల్లముల్లి కాస్తబిక్పంక్తు
లతోడ సరసమాడి. శృం. వై. ౧-౩౭.

సీ. ఆతపత్రధ్వజశీతనచ్చాయలు చామరప్రభ
లును సరసమాడ. భా. రా. బాల. ౬౮౭.

సీ. స్ఫురితవిద్రుమునిభాధరలింబగుచితోడ దర
హాసవంధిక సరసమాడ.
భాగ. ౧౦. ఉత్త. ౬-౮౮.

తే. జలకణంబులుఁ జెమటలుఁ జెలిమిచేయ, నలి
రవంబులుఁ బలుకులు ననఁగిపెనఁగ పెన్నె
లలుఁ జిన్నినగవులు వియ్యమందఁ జల్ల
గాడ్పులు మార్పులు సరసమాడ.

వరాహ. ౪-౬౫.

సీ. శఽపాలతాంగుల చరణకాంగులు కుశేశయ
కదంబమతోడ సరసమాడ. అని. ౨-౫౭.

సరసము. సం. వి. అ. అ. ౧. రసముతోఁ
గూడినది. ౨. రుచిగలది. ౩. తడిగలది. ౪. చె
మటచే తడియైనది. ౫. శ్రేణిగలది, భావపూర్ణ
మైనది. ౬. అందమైనది, రమణీయమైనది.
౭. ఆభినవము, వికాసముగలది. ౮. శృంగారా
దిరసములతోఁ గూడినది. ౯. సారముగలది.
౧౦. ఊటగలది.

(రసయుక్తమైనది.)

సీ. కన్నుల కాశ్చర్యగరిమఁ జెందనివాఁడు సరస
భావలతు మెచ్చునిరుండు గీ. నాస్తి
యన్యతంబు దబ్బర నహి హుళక్కి.
హంస. ౨-౧౪.

సరసము. సం. వి. అ. న. ౧. సయ్యాట,
(స్త్రీ పురుషుల) పరిహాసము, నవ్వులాట.

సీ ఏ నీమరసంబు లివి యమ్మ శేఁ జెల్ల
యనిన నీ వెలుగచే వనిత యింత బాణ
యయ్యెను మానీ మ సరసమంచు.
దశా. ౭-౪౧.

౨. పరిహాసవాక్యము.

సీ. పొంగింటిచెలిఁ గూడి సరసముల్ పలుకుచోఁ
జెరిసిల్చితఁ జామా దంతిగమన.
కుక. ౩-౫౦౦.

మ. సరసాలుం జిలువపులున్ మురిపెముల్
సయ్యాటలున్ వింతలున్ గరగింతిల్.
హంస. ౧-౨౪౧.

౭. సరసమా (మలా) డు.

సరసర. (క: చరచర త. సరసరప్పు) చరచర.
వి. గమనాదులందగుధ్వని కనుకరణము, శ్రీఘము

ద్వి. తూటతూటములందు గృహములయందు,
సరసి యాజంగమం బడుగుల కెరగి సరసరి
దోడైండు చనుడుమి రనుచు.

పండితా. దీక్షా. ౮౧ పు.

ద్వి. సరసర గీత బండరు క విలియలు, సరయుడు
కోధింపు దవ్వనములు.

పండితా. దీక్షా. ౮౦ పు.

ద్వి. సరసరలింగ పసాయికశ్రు కరతలుండై
చూడ కనుదృష్టినున్న.

బస. పురా. ౨-౪౩౨ పం.

సరసర. క్రి. విణ. మి క్కిలితేగముగా.

ద్వి. అరుగంగ సరసర లింగావసరము నేయించి
బస. పురా. ౨-౩౩౫.

సరసి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. సరస్సు, కొలను,

వ. కుకుండు మృగపక్షికైల సరిత్సరసీతరు గుల్మ
లతలం గలయంగనుంగొని ...

భార కాంతి ౨ 33౦.

గుంట.

సరసికము. సం. వి. అ. పుం. సారసము,
బెగ్గురుపక్షి.

సరసిజనాభుడు. సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

సరసిజభవుడు. సం. వి. అ. పుం. బ్రహ్మ.

సరసిజము. సం. వి. అ. న. పద్మము, తామర.

సరసీరుహము. సం. వి. అ. న. సరసిజము.

సరసీరుహము. సం. వి. అ. పుం. బెగ్గురుపక్షి.

సరసు. విణ. (కు.సరసు.) రుచిగలది, స్వాదువు,
గాటుకమ్మవకలది, అకృతిలాఁబెడది.

మ. వరసారస్వతపట్టభద్రులు కవుల్ వర్ణించి
వర్ణించియున్ సరసావంతయుఁ గానలేరు
కుడి యోమవిభ్రయాంభోధిక్.

పాండు. ౫-౨౧౫.

సరసు. అ. క్రి. ౧. సరదు, పంచ. (సమముగాఁ
బంచ అని క. ర.)

సీ. ప్రసభార మొక్కింత సరసుక వచ్చెద నని
గల్పించుగుబ్బి లంటు నెవరు. డకా. ౮-౩౧.

తే. జంత యిటు లల్లి యొండ రా జంత సచట,
సరసిచెంత బిసాగ్రంబు సరసికొంత, మిగని
కందిచ్చు కోరి ప్రేమగని రవద, దుంది
యెడదగులెంచి యందుండి యపుడు.

సారంగ. ౨-౧౫౨.

అ. క్రమ్ముకొను.

సరస్వంతము. సం. విణ. త్. ౧. నీరుకలది.
౨. రసముకలది. ౩. అందమైనది. ౪. రుచిగలది.
౫. శృంగారాదిరసములుగలది.

సరస్వంతము. సం. వి. త్. పుం. ౧. కొలను.
౨. నదము. ౩. మహిషము. ౪. సముద్రము.
౫. వాయువు.

సరస్వంతయెడు. సం. వి. త్. పుం. ౧. కులే
రుడు. ౨. రసికుడు. ౩. తెలిసినవాడు.

సరస్వతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. పలుకుతెవి,
వాగ్దేవత. ౨. పలుకు ౩. నది. ౪. ఒకనదిపేరు.

సీ. అతఁడు సరస్వతి నవ గాహనము నేయుచుండి
భార. శల్య. ౨-౧౫౦.

౫. ఆవు. ౬. శ్రీలక్ష్మి శ్రేష్ఠురాలు. ౭. మరువు
భార్య. ౮. దుర్గ. ౯. సోమలత | ౧౦. శ్యామి
వృత్తి. |

సరస్సు. సం. వి. వ. న. ౧. కొలను. ౨. జలము.

సరహస్యము. సం. విణ. ౧. మార్మికమైన,
మాంత్రికమైన, అనిర్వచనీయమైన. ౨. తార్మిక్
మైన, మంత్రతోపదేశపూర్వకమైన.

సరాగము. సం. విణ. (అ. అ. అ) ౧. రాగ
మతోఁగూడినది, ప్రేమగలది. ౨. రంకుగలది.
౩. రకతర్జముగలది.

సరాగము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. రాగ మతోగూడినది; ప్రేమగలది. ౨. రంగు గలది. ౩. రక్తవర్ణము గలది.

సరాగము. వి. ౧. ఒద్దిక, అనుకూల్యము. (క. సరాగ = అడ్డు లేనిది; సూటియైనది. (బాట ము.) తి. చరాచం. = సూటియగు బాట).

“అన్నిదమ్ముల సరాగము వారలదే నుమీ”.

విజ. వి. ౧-౭౧.

క. రాగము చిగురాకునకను, రాగము బొజాగు లకు ఘన పరాగము వనిశిన్, రాగము మధు కరిములకు స, రాగముగృహులకునుగల్గె రహి న శ్యాశన్. రసి. అ. అ.

౨. ఒప్పిదము.

ఉ. ఆ చాయల కెంపు టోవరుల చందము నా చూవ న్దొలంకు రే, రాయల రాయ రంగుల సరాగము నా మణికుడ్య భాగముల్.

సారంగ. ౨-౬౨.

సరాతి. వి. గోడవలె గుడారముచుట్టు నేర్పట చివ తెర. (క. ర.)

మ. ఆమరం జాట్టుసరాతిపోల్కి వలయాహర్యం బునేశ్యదర్శిమహావీరుల చాలుగాలి తెరపై పెంపొండ దంప్త్రాంకురా, గ్రమునన్ ఛారుణి యొంటి కింబరము గుడారంలై తగన్ ద్యాద కా, ర్యమలేజోహతిగండకుప్పెనగెమాయా దంప్త్రీ నిన్నెన్నెదన్. చంద్రాంగ. ౧-౭౬.

చ. తడవుగ వెంతయేని వడి దప్పుల జరించుటఁ జేసి మిత్రుఁ డ, బృదలిక దీర్చుఁ జేసెను బక్ష్మిమదికృతి నిల్పు చేసుకన్, విడిది ఘటించి చుట్టు నొడలించివొక్కట్రులింద్రగోపపుం, లెడఁగుసరాతిరీతిఁ గనిపించెను దద్దిక సాంధ్య రాగముల్. సమీర. ౩-౬౭.

గీ. రంజలఁగ నాతిగోడ సరాతి యనఁగ, వసన నిర్మితమద్యభావంబు గాను.

అ. భా. ౨-౧౫౭.

సీ. పాశోధినుతపీను పట్టువొక్కపుగుడారంఁబ్ర హ్మంబట్టు సరాతియనఁ

ఉ. రా. ౧-౩౧౬.

సరాళము. సం. విణ. (రూ. సరళము).

సీ. కల్లాడదోలాసముల్లాల లీలాసరాళ మరాళ వాచాలపురము. రామా. ౫ అ.

సరావము. సం. విణ. ధ్వని చేయునది, మ్రోగు నది.

సరావము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మూత. ౨. మూకుడు; మంత. (చూ. శరావము)

సరాసరి. వి. వి. (సరిసన్ + సరి) సరిమాడఁగా నైన సమత్వము.

ఉ. ఈ కెంపులన్ని సరాసరి ఏమివెల ? (క. ర.)

సరి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. నీటిబుగ్గ.

సరి. వి. ౧. తగిన సమాధానము.

క. నరవర యీప్రశ్నమునకు, సరి నెప్పుఁగ రాదు నేను సామర్థ్యముచేఁ, బడికించి నీకుఁ తెప్పెద. భాగ. ౧౧ స్కం. ౩.

౨. సామ్యము; పోలిక.

ఆ. వె. ఆమృగాక్షిమనకటిమండలంబుతో, పండిత లెనఁగవచ్చు పైకలముల గౌరవంబు గుట్టు గాంచంగవచ్చు బో, తెలియ నేనుపాటు గలిగ నేని. వరాహ. ౧౧-౪౬.

చ.... ప్రాల్....అలనాకపున్ సరికై పెనఁగి. అము. ౨-౯.

ఉ. కాంచన మంత్రిశేఖరుని గాదిలిత్రుతి హరిప్రి యేశనా, రీచకురాస్య కాంతలసన్ గణులిం పఁగవచ్చు ప్రబోధ చం. ౧-౧౧.

౩. సాటి.

చ....నీకు నెవ్వరు సరి సర్వశిల్పవిభవంబున యందు సమర్థ మెందు న, న్నెరువు భవశ్రీ భావము ప్రసన్నముగాఁగ సురేంద్రపూజితా. హరి. ఉ. ౨-౧౫౬.

మ. బలగౌరవముకలందు నీకు సరిచెప్పన్ నీవకా
కృష్ణుం, గలరేయ్యలు గంధవాహభువన
ఖ్యాతంబు నీవిక్రమం, బలమున్నుత్తియగుం
డవు. హరి. ఉ. ౨౦౭౨.

మ. సరి లే రీలరాశివేష్టిత మహీచక్రంబు నవిన్ది
క్రమా, పరి గాండీవిశి. కాశి. ౧౦౫౩.

నీ. వెండులు పదియాయువేపురలో నెన్న సరి
లేమ సౌభాగ్యగణము నీకు. హరి. ౧౦౫౪.

సరి. (సం. సరి) వి. దండ; (పూవుల) దండ;
సరము.

నీ. కురులు సున్నగ దువ్వి కొప్పు పెట్టునె గాని
తోరంపువిసరక నులుముచోడు. దకా. ౪-౫౪.

క. విశిలేనె మే సరులకుక, హరిసీలపురల
కిరులక్షికురుల్. గురులై వెడవిలుతుని బెడ,
గురులై తగు నెమ్మిత్తుల కొకదాచరులై.

చంపూ రా. ౩-౭౫.

క. తా రెట్టుగల దమ్ముం, జేర ముత్తెంపు
సరుల జేదినచమ్మల్, లో రెంటు బడినె....
అమ. ౫-౭౩.

మ. సన్నకాశివిరులసరుల నీగులం గడలుకొని.
ఉ. రా. ౪౦౭౩.

నీ. ఇరులసరులను బెన్నెలు విరువుకొని.
ఉ. రా. ౧౦౭౪.

నీ. భుజగమధ్యమునఁ గ్రాలు భుజగహారంబులు,
గురిజపూగుబ్బసరులు గాఁగ. హర. ౭-౪౧.

“మత్తాల సరులతో ముద్దగురినె”.

కృం. నై. ౨-౧౧౩.

నీ. కీతాంబుజాతాక్షి చిలువప్పుచాయతో సవ
రైన విరివల్లెసరులు కొన్ని.
ఉ. రా. ౬-౨౯.

నీ. తెలిమత్తియత్తుసరుల్ దిక్కునెపంబున, గుబ్బ
చక్రాగడలఁ గోరఁ జెనక. నీలా. ౩-౧౦౩.

ఉ. వియన్నదీ నవా.భోరుమానాశసూత్రములఁ
బొందుగ దీని లతాంతము ల్గురుల్లా రచి
యించి నిండుగురుకంబున నీగు వెలుగు
క్రొవ్వెదక. హరి. ౪-౮.

తే. విరులసరు లిచ్చె నొక యరవిందగంధి.
హరి. ౨౦౧౨.

౨. సమయము. వ్య. వ. ౫౪౬ దీపతి రావలసినదే.

సరి. సం. విణ. (సం. సదృశమ్; ప్రా. సరి. త.
చరి. క. సరి) సమము; సాటియైనది.

క. సురసిద్ధమునంద్రతపశ్చరణలు నా తపము
తోడ సరి గా వంటిక. భార. ౩-౨౧౬.

క. మనవీటన కా దయ్యో, స్థూపకు సరివంటి
వానిఁ జూడఁగ లోకంబున నెందు లేమిఁ
దెల్లంబు. భార. ఉద్యో. ౨-౧౬౭.

౨. సమానము.

చ. మరమున బంధుమిత్రులకుఁ దోడ్పడు నెంపును
భాతియెల్ల భూసురులకు న్నీ నిచ్చటయొ
సారిజమల్ నుకృతంబు లెన్నచో, పరియొగఁ
జేసి చెప్పదురు. భార. ద్రోణ. ౩-౨౮౧.

ఉ. భారాసలిపల్లవం బభిలరంజకమై యెల
యొంగఁ జేయజే, నీసరి యెవ్వ నిప్పు విధి
నిర్దయఁడైన వశంబె యోకిక.
హరి. పూ. ౯. ౧౫౬.

నీ. సరిసిద్ధసిద్ధులు సమలోప్త = కాంచనమై
యొందు. భార. కాం. ౫-౨౨౫.

చ. బ్రహ్మభావనా, జనక ఘటింప దీని సరి
సమ్యగుపాదుము నెందు లేవు.
భార. కాం. ౫-౬౨౨.

చ. చైద్యనమధావరముఖ్యవృత్తుల్ సదీంద్రభో,
గమలన నొప్పు బాహువులు గల్గినిన్ను
భజించు గోపికల్, క్రమమున నేమయన్
సరియకామె భవక్రొప నంబుబోదరా
భాగ. ౧౦ స్కం. ఉ. ౧-౨౧౦.

నీ. పరకురామునకు మెల్లఁదయైన తనయందుఁ
గలిగి భంగంబు కలుండేదేర.
భార. భీష్మ. ౧-౪౭.

క. చానంబునఁ గల్గని సరి, మానంబున పేర్చి
ననుపమానుఁడు. హరి. పూర్వ. ౧-౦౩౧.

వీ. చిరమరలకుఁ జొరక నించాస్తుతుల్ సరిగఁ
గొనుచు. భార. కాం. ౧౫౮.

కి. హరి యిట్లు సతుల నందఱి సరిగాఁ జూచి
యొను. హరి. ౧-౪౧.

గీ. ప్రాణశాసనిసరియై యే బంధువులును.
కాశీ. ౨-౮౨.

గీ. భూనుశోత్తమ గార్హస్థ్యమునకు సరియై.
మను. ౧-౬౬.

ఉ. హేమధరాధరేంద్రమున కక్కటి పెద్దస్స
తిన్ భుజంగమ, స్వామికి మేలు చేయి పటు
వాగ్విభవంబున బుద్ధిసంపదం, చామర చూలి
కిన్ సరి ప్రధానులు దక్కినవారు సాటియే.
శృం. వై. ౧-౨౮.

౩. అచ కూలము. తగినది.

వీ. హరి తమ్ము వంచిచె సరితేగగా దని
దైత్యులు చేసిరి పాతాళమునకు.
హర. ౬-౧౨౯.

మ. తిదీయధ్వనిన్, సరిగాఁగైకొనియై న్యసంతము
మహాసంపూర్ణ భావోన్నతిన్. వసు. ౧-౧౮౦

ర. యుక్తము, సమంజసము.

కా. తాదాత్మ్యంబున నమృహీనురఁ దొగిన్
ధర్మార్థకామక్రియాచారంబుల్ సరిగాఁ
జరించి కుద మోక్షశ్రీ నపేక్షించి.
విక్ర. ౧-౧౯౪.

౫. సమర్థత గలవాఁడు.

క. ఆ యజాని చక్కఁదన మిఁక, నా యజాఁడే
యెఱుంగఁగాని యవనీస్థలిలో, నే యజనీయు
లెఱుంగరు కాయజాఁడైనను నులింపఁగా సరి
యగునే. ఇందు ౪౨౩.

౬. సమాప్తము.

వీ. చదివినచదువులు సరి శరీరముతోనె తలఁపులు

చ. సరియగునట్టి పెట్ట వివి సర్వము....

అమా. ౨-౪౩.

౭. ఋజువు.

క. చమదంచె నయోధ్యనుండి సరి యిందులకున్
భార. ఆర. ౨-౧౮౮ (క. ౪)

౮. సమాప్తము, చెడిపోయింది.

(వ్య) నీకు నాకు స్నేహము నేటితో సరి.

౯. తగినట్లు.

(వ్య)వానికి లెక్కలుసరిగారావు =రాదగినట్లు
రావు.

(వ్య) అచ్చు సరిగానే పడినది =పడఁదగినట్లే.
సరి. శ్రీ. విణ. ౧. సమాప్తముగా.

క. లలిఁ బుడ్యాంగన లాలికెడు, లలితాక్షత
ములు వియత్తలమున నమరకాం, తిలు
గుయ్యే కుసుమవర్షంబులు నొక్కటఁ గృష్ణు
మేను భూషించె సరిక్. హరి. ఉ. ౩-౧౬౫,

క. హరుశరమును నరుశరమును సరి నిరుపక్కి
యలు చాకి జవమఱి. భార. ఆర. ౧-౩౦౬

ఉ. ఆ గ్గణముఖ్యుతోడ నొకఁడై సరి నాచెలు
కున్ భరించి తాదగ్గర వచ్చి శంకరుఁడు
దప్పరమైన వడిం చెనుచ్చుచున్.

హర. ౧-౨౧.

౨. పూర్ణముగా.

ద్వి. ఆ జాహ్నువీదేవి దిగి రసాతలమునఁ దిరిగి
యిం దున్న, సగరుల భస్మముల్ సరినిండఁ
బాటె. రం. రా. బాలకాం. ౪౫ పు, ౧౦పం.

క. వనమునఁ బండ్రెండ్రెండ్రు, జనపదమున
నెఱుంగకుండ సరినొకవర్షంబును జలుపఁ
బూని సత్యము దనరఁగఁ జేసితిఁ బ్రతిష్ఠ
దగవృద్ధసభన్. భార. ఆర. ౧-౨౫౮.

ద్వి. అగణితశక్తి రండగుగులయిందు జగ తీతలం
దెల్ల సరి నాక్రమించి,

క. పరువడి దుధిరము దొరగఁగ నరుడుగఁ
దవరార నిఁకులాధిపుఁ డంతన్, మరరిపు
శాశము పెప్పచు, సరినెత్తురు గురియున్న
జలదముబోలెన్. భా. రా. యుద్ధ. ౨౦౭౭.

3. యుక్తముగా

ద్వి. కఠణఁ బోవృత్తిఁ గైకొని మీరు, సరి
బ్రహ్మచర్యముచేయుంపవలయు.

రం. రా. బాలకాం. ౩౬ పు. ౨౨ పం.

౪. అనకులముగా

ద్వి. తడఁబడితొఁ గూడఁ దగిలి మారాద,
సరిజలద్రీణులు సలుపుచున్నాడు.

రం. రా. ఉ. కాం. ౪౦ పు ౨౫ పం.

సరి. అవ్య. అంగీకారార్థము (౪. ర)

సరించు. సం. అ. క్రి. ౧. పోవు.

చ. మిక్కుటముగఁ జంక నత్తిరిపెనూడ ధరించి
సరించి వెంటడిన్. వైజ. ౩-౬౪.

౨. సంచించు.

చ. నివృత్తియొగిరంబుతో మసలు వెలుంగు రాచ
లుపముటలఁగాల్ కఱకుట్ల నంజునున్
మెసవి సరింకుమేసరిల మేమయి సామియొ
తేటలాడుచున్. చంద్రాంగ. ౨-౪౬.

సరి 'యి' యు. స.క్రి. సిద్ధముచేయు, అందించు

శ్రీభీమేశ్వరు మహాదేవరపుం బెట్టి అఖిలవృత్తి
తిక్ లోహపురివియ ౧ వీ క్కకము
నెయిసరింపంగలవారు గా.దా.కా.౧౦౦౬

.... దీకి నాదంద్రాకముం నెయిసరియింపుం
గలవారు గా. దా. కా. ౧౦౧౨.

సరిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పోవుట, సాగిపోవుట.

౨. హింసపత్రియవడినది | నడచుచున్న శ్రీ

౪. నూలు పేలవారము.

సరికట్టు. అ. క్రి. సరిదాడు, సరిపడు(౪.ర.)

సరికట్టు. వి. సమానమైనమితి.

లే. ఇర్విధంబున నయ్యుద్ధ సౌనవీనట్ల యుండి
యొకనాటిరయిఁ బ్రచండకుసుమ, కొండ
భండనమున సరికట్టఁ బెరఁగి, ముక్తి బొందిరి.
తెమ్మెరల్ చూడలాడ. కుక. ౨-౬౬.

సరిక (గ) డచ్చు. అ. క్రి. ౧. ముగియు, సమా
ప్తమగు.

వ. త్రిధనశాసన మాకంద వాటి కా వసంతం
లై యవృత్తాంతంబు సరికడచ.

శృ. వై. ౭-౧౦౧.

కడచు, గతియే.

రగడ. బహుళ్యాంశంబులు సరికడచి, పం
ద్రాదేవుల చిన్నిప్రాయమున.

కా. ౬-౧౨౫.

వ. కల్పంబు లతిక్రమించి మన్వంతరంబులు జరిగి
యొగంబులు సరికడచి వత్సరంబులు చరి
కాల చక్రంబు లతిక్రమించుచుండు.

భీమ. ౧-౩౧.

3. అతిక్రమించు, దాటు.

సీ. అతినిశ్చలప్రసార పతకంబులై, దిగుచుఁ
గాముని ముందటికిని గొంత, సరికడవఁగఁ
బాటి మరలి బోరలుచెట్ట, గిలనొక్క కడ
వంచి మలపుడిగి. ప్రభా. ౨-౪౨.

౪. మించు, అతిక్రమించు.

క. మేరెట్టి దట్టి లోధన, కాలము సరికడచెనేనిఁ
గాదనికంక కాలుఁడు కారుణ్యసము, స్మృతిక
మతిఁదనకుఁదాన నిలువంబడియెన్.

రీమ. ౪-౨౦౨.

సరిగ. సరిగ, వి. ౧. హారము. “జవలఁ గ్రొన్నెల
మెడపాపరిగ” ఉ. హ. ౨ అ. ౧౭౧.

౨. జలతారు. “సరిగంచుకోక” (౪. ర)

చ. సరిగ మెలుంగుంబు కుటుంబునఁ జగ్గర
పిక్కటిల్ల మేల్, తరమగు కావీరించెయ
పదంబులఁ జింపులు వ్రొక్క బచ్చక, పు
రమున హెచ్చుకుంపుమపుటాఁడ నుగంధము
చోడుముట్ట. వాల్మీ. ౩-౧౩౦.

వ. తొడగిసట్టి సరిగంగుల మూపు పని కవురు
పరకాళిముంటి పారవిగువు నిడుదకానెల.

ప్రబం. ౧-౭౨.

సీ. గిలుకు మెట్టెలదాట చలువకుచ్చెలలపై
జాళువాబంగారు సరిగంగూర్చు.

దశా. ౨-౩౫౨.

లయగ్రాహి. బంగరపుచెక్కులఁ జెలంగు చవు
కట్టపు మెఱుంగు బలుచుక్కలవయిం గిరిసి
జంగల్, చంగునఁ గొనిన్ సరగరంగు గల
కుట్టుపసకంగుల గడల్కొనిన యాగి పయి.

రాజవాహన. ౨-౩౯.

చ. హాహయఁ డిచ్చినన్ దిరుదు లందుట
పాడియొ నీకు రంధ్రవా, సరిగవ దేళుద్దబహు
చారుల నాడఁగ లావె యంచు వే, సరిగ
మెఱుంగ గటంచు వగ చందుగు కావి
మెఱుంగు రంగుబం, గరు నునుగొంగు బట్టి
సుర కాంతల చెంతనె పంకమాడుచున్.

చాక్రి. ౩.౪౨.

సరిగంగలాడు. ఆ. శ్రీ. ఆలమగలు కొంగులు
ముడివైచికొని స్నానముచేయు.

తే. అదిద్రవతముల సరిగంగలాడు.

వసు. ౬-౬౧.

సరిగంచే. వి. $\sqrt{\text{సరిగ. (సరిగ + అంచే)}}$ ౭రి
యంచే.

చ. హరువు కదానిమించు సరిగంచుల చీర
చెఱుగు కుచ్చెలం బెరయఁగ మంచి పొంద
కురు మెట్టెల మట్టెలు ఘల్లుఘల్లునన్.

ఇందు. ౫-౧౭౫.

సీ. నెఱిమించు నీరిగాంచు సరిగంచు సన్నంపు,
చేలవాడు నుమాత్తులీలవాడు.

ఇందు. ౪.౨౨.

సీ. చక్కచేసిన వైడి సరిగంచు గోవతి చంగు
లొప్పుచు మేనిసాగను చూప.

వేంకటాచలమా. ౧-౧౩౪.

సీ. జగివెండి సరిగంచు కాంగారి వలువని
కాంక్షింతు రెంతయఁ గట్టుకొనఁగ.

రామ. ౪౪౦.

వ. నేలి వలిపెసరిగంచువలువపై రాని నేలువ
మేలుమునుగిడి.

ఉ.రా. ౪-౧౭౪.

చ. తిలకపురంగుతో నలకనీవులు నెన్నదురన్
నటింపఁగాఁ గలపపురావి నల్లదల గమ్మనఁ
గన్ సరిగంచుచెల్వకు, చెల్లల పరంజి మెట్టి
యలు దీరఁగ నంజలు మ్రోయ నోయగం
బొలుకఁగ వచ్చె నత్తటి రఘుత్తము చిత్తము
తిత్తటింపఁగన్.

ఉ. రా. ౬-౧౬౧.

సరిగద్రియ, వి. సమానవీరము.

క. పరిజనుల ననిపి నాధుని, పరిరమున కేగి
యలిసి పంపున మణిసింజిత ధగధగితం బగు,
సరిగద్రియ నుండునట్టిసమయమునందున్.

కాళ. ౨.౯.

సరిగస్తు. (మహర్గస్తు) హిం. వి. ఊరేగింపు.
(క. ర)

సరిగె. వి. (క. సరిగె. త. చుక్కె.) ౧. హారము,
గొలును, కొప్పగొలును.

ద్వి. ఇనుపనేవళములు నిర్మదీర్ఘగ.

పండితా. పర్వ. ౩౪౩.

సీ. రతనామృత సారపువడకుచ్చులు కళిపూల
చందురల్ సరిగలు చెవులను బివిరెలు కమ్మ
లును.

చెన్నబ. ౨-౨౦౭.

౨. కాంతి, మెఱుంగు.

క. ఈసతికానున కేసరి, కేసరినమ్మము కలిమి
కిం గల్వలసా, మేసరి, మే సరిగకు ము, చే సరి
చేసరినీజ మురుచేసరి నీరులన్.

ముకుందవి. ౨-౧౮౩.

౩. జలతాయ, బరీ.

ద్వి. నీలుగులఁ దడి యొట్టి నెంగానివనె,
చలువపావదలపై నాలువానినె, కొంగుల
నొప్పవకులమున్ గట్టి.

రం. రా. బాలకాం. ౭౪ పు. ౨౯ పం.

సీ. పులితోలు సరిగపూవులు హెచ్చుకెముఖాలు
గొప్పవమానుగా నొప్పవేసి.

పార్వ. ౫-౧౪౯.

సీ. సరిగమత్యత్రుపట్టు చంటిపై మెలయ హరు
వైన వైచియరచట్టదొడిగి. రఘు.

౯. కలకాశివ స్త్రము, బంగారు బట్టి,

సీ. జోళువాసామ్యులు సరిగమత్యలువలు వ్రామ
మాకివ్యసింహాసనములు ఉ. రా. ౫-౨౬౭.

నరిగొను. స. శ్రీ. ౧. పాటిగొను, లెక్కనేయు

చ. వరుని నిశేషమూలఁ బడవై చివయట్టి మరుస్త్రు
గంగమల్ సరిగొనకన్ జవంబు గొని పాఁ
గిః నాకుగమై సమీరు, దా, ర్పి రహినిరా
దదాకృతి హరించె బద్ధతహరిఁ గప్పి
లిత్తుతి తురగోత్తమంబులు విభూషితసాది
బలాత్కిరంబులై. బిల్లి. ౧-౩౪.

౨. చంపు, రూపుమాపు, ప్రతీకారముచేయు.
లయవిభాతి సరిగొనఁగఁ గంటిన్ నగసుమువ
కిప్పుడన.... శ్రీ. ౧-౧౩౧.

నరిగ్రుచ్చు. స. శ్రీ. వరుసగా కూర్పు, మాలిక
గాఁ గ్రుచ్చు.

ఉ. భూవిశేషచిత్తులకుఁ బోలు ననందలఁపన్,
దశంబులన్ సారభమిచ్చు గంధవహుచంద
మునం బ్రకటంబు జేసి యిం, పారెడుపల్క
లం బడయ నప్పలుకుల్ సరిగ్రుచ్చుఁట్లుగాఁ
జేరుప నేరఁగావలయుఁ జేసెద నేఁ గృతి
యన్నవాకిన్. నిర్వ. ౧-౫.

నరిచూచు. స. శ్రీ. సంప్రతించు, పంకిలిం

నరిచెప్ప. అ. శ్రీ. సమానమరిచెప్ప.

గీ. సరకుపప్పుట సరిచెప్పి యరగతామ, చెడు
గరపుఁబొక్కయోహోఁ పెట్టికుక్క.

తేం. పంచకం. ౧-౭౩౯.

నరిచేయు. స. శ్రీ. ౧. నాకముచేయు, సమాప్తము
చేయు.

ఉ. "చేరువ చెట్టులెల్ల సరిచేసి" ఉ. రా. ౩౪

ఉ. చేరువచెట్టు లెల్ల సరిచేసి నికాటుఁడు భాను.
బాసఁదీరమహిమహావళులు దెచ్చుఁ బయిన్
బడవైచు. ఉ. రా. ౩-౧౩౫

ద్వి. చెప్ప, కాచెద నేమి చేసె నాతండు చెప్ప
జేనియు సరిచేసెద మిట్లు, చెల్లునే.
బస. పు. ౧౬౪ పు. ౧౨ పం.

౨. చక్కఁబఱచు, బాగుచేయు.

౩. సమానముగా నెంచు.

కం.... దేవవిభుఁడు కృతఃకృష్ణుం దని శోయక
సరిచేసుక, చనునే మాటాడ రాత్రిచర
మూర్ధన్యా. దశా. ౨-౪౩౧.

నరిచేసికొను. స. శ్రీ. సమానునిగా నెంచు.

ద్వి. హింసకు లోనాట నేమికారణము సంపారి.
నేటికి సరిచేసికొంటి.
బస. పురా. ౧౨౦ పు. ౧ పం.

తే. ఒప్పునే యింకఁ గడపట నిప్పికాచి, నాకు.
సరిచేసికొని దేవలోక సభకుఁ నీవు నూ నీవును
మృని యేవిధమున గలమా మాడెద నిది నీవె
తలఁచి చూడు. కళా. ౩-౨౨౯.

నరిజోడు. వి. గజజవచము.

ద్వి. అరదమల్ పన్నుఁడు హులఁ గట్టుండు
సరిజోళ్ళు వెట్టుండు సామజంబులకు
రం. రా. ఉ. కాం. ౬౮. ౧ పం.

నరిలెంకణము. వి. నమస్కారవిశేషము.

రగడ. భానుష్కర్ణిఁ దలకొను జగతిశ్వరునకు
బెట్టెద సరిలెంకణమని. హంస. ౪-౨౧౩.

నరితరము. వి. భూమిని సారమునుబట్టి తరిగతు
లుగా నేర్పఱుచుట (శ. ర.)

నరితాళంపు మొన. వి. మల్లబంధవిశేషము.

వ. లోమొన వెలిమొన సరితాళంపు మొన
హంస. ౧-౨౦౬.

వ. లో మొన వెలి మొన యోసి మొన చదురు మొన
పుణ్యంపు మొన పాపంపు మొన చాటడుగు
మొన చాటడుగు మొన కదలు మొన యర
మీటు మొన నెరమీటు మొన రిసతాళంపు
మొన లాదిగాఁగల పదిరెండు మొనలు.

(ప్రబం. ౧-౭౮.)

సరితూగెను. ఆ. శ్రీ. సమానముగా తూగెను,
సమానమగు.

ద్వి. ధరణితలంబెల్ల దానితోఁగూడ సరితూగ
కునికీయానినీ బాసనుడు. ద్వి. ౨-౪౯ పు.

“నాతోసరితూగ రమ్మ”

రా. వి. ౩ ఆ (శ. ౪)

కా. పువ్వుందీవెలఁ దూఁగు టుయ్యెలలసాంపుర
నింపఁగాఁ దూఁగు నవ్వపువ్వుబోడుల గచ్చి
గుబ్బవలిపెంబుర జాతి వర్తింపఁగా నన్నేకన్
సరిమాఁగ రమ్మనుచు భూషారావభూషార్క
టిం గ్రొవ్వులో మీఱఁగ వేల్పు జవ్వనులకుం
గొం గిచ్చివట్టాపెడిన్.

రాజవాహన. ౩౯౦.

సరిత్తు. సం. వి. త. శ్రీ. ౧. నది, ఏలు
౨. దానము, నూత్రము.

సరిత్పతి. సం. వి. ఇ. పుం. సముద్రుడు.

సరిత్పుతుడు. సం. వి. ఆ. పుం. భీష్ముడు.

సరిదాఁకు. ఆ. శ్రీ. (సరి + తాకు) ౧. సరికట్టు,
దృష్టాంతమగు.

“మును చెప్పినట్టికథలున్ దలపోయ యథార్థ
మూర్ మనంబున సరిదాఁకె నాకు”

కా. ౨ ఆ. (శ. ౪)

క. కలువలు కిలకల నన్నెన్, నోలిమల నెయ్యెటి
యవలిమహిసాంకు కరంబులు గని యపు
జేటావలి, గిలిగింతలటంట వానికిన్ స
దాఁకెన్. సారంగ. ౨. ౧౬౨.

క. ఆమాటలు సరిదాఁకె గ, దా మా కీవీక్షణో
త్సవతికయంబునన్ ప్రేమనునఁ జూడఁ
గలెను. కళా. ౩-౨౦౬.

లే. కిన్నరవిహంగయుగళితే మున్ను విన్న, సన్న
తాసన్నకుభద్రప్రసన్న ఫణితి, మదికి సరిదాఁక
ముదమునఁ బొడలి మేది, నీపతిహితాగ్రణినిఁ
ద్రోవఁ జూపుమనుడు. వసు. ౨-౫౭.

వ. ఇందు నీ యెఱింగివయర్థం బెల్ల సరిదాఁకు
గదా. కళా. ౨-౫౮.

౨. చెబ్బితిను.

ద్వి. పులిచేత వడి వ్రేటువడిన, కరివైరివిధమున
గరభంబుచేత, సరిదాఁకు వడి కుండరము
చందమున.

రం. రా. ఉ. కాం. ౮౭ పు ౬ పం.

సరిదీర్పు. సం. శ్రీ. యుక్తముగాఁ బిచ్చించు.

మ. భుక్తిక్రియోజ్వలులైతే హరికొల్లునన్
వివిధలాప్య స్పృధి నుభూభ్రుకుం, నులవా
డులో పడిదీర్చి.... ఆము. ౪-౩౬.

సరిద్వంతుడు. సం. వి. త. పుం. సముద్రుడు

సరిద్వర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. నదులలో శ్రేష్ఠ
మైనది, గంగానది.

సరివడు. ఆ. శ్రీ. ౧. అనకూలమగు. ౨. యుక్తి
మగు ౩. సమానమగు.

క. పురకాంతల కానులకున్, సరిపక దని
బ్రహ్మ యాకసము నారసి వే, సరి దానిఁ
గుండలించిన, సరణిన్ దివి మట్టి యచటి
సాలం బలయన్. చద్రాంగ. ౧-౩౦

క. కలుకునను మొందుకగరులు, చటలాటోప
మున రెండు సరిపడఁ బోకెన్.

శ్రీదా. ౧-౨౨౯.

ఉ.... చేపడి నీవై మీటులు చి క్కెడిలిండుట
లున్ సరింబడన్.

శ. ర. ఆము. ౧-౬౨. (ఇటసరింబడు అను
రూపము కనవచ్చుచున్నది)

సరివణి. ద్వి. వి. (సరి + వణి) ౧. నీలును,
(రూ. సరిపణి, సరిపెణ)

ఉ. సారకుగీరమల్ ఫలరసాలము కాఖలలోనఁ
ద్రిమ్యరంగారహిఁ దన్మహాళికకుఁ గా నలి
పంక్తులు వెంటఁ గ్రమ్మరంగ, గా రొడ మించె
నంచుఁ జిలుక ల్విస లక్ష్మియుఁ దవ్వచున్న
ధాంధోరుచు లానఁగా సరిపెణల్ జను
ట్టిడి వెంపఁగాఁబరెన్. ఆము. ౫-౧౪౦.

౨. బంగారులోనగువాని గొలుసు.

ఉ. విఁసరి వేఁలిన్ గళభుజన్ మణివల్లరి
యంఘ్రవజ్రపున్, సరిపణి వాద్రిలోకి యను
చాఁకుఁ దా నొక నీటువెట్టు నం, బరటిన్
వరంప మిది పావకమూర్తిగతి ద్రిధాపఁ,
స్ఫురణముఁ బూనుకొన్న విధమున్ వివరించెద
నీకు రాఘవా! చంద్రరా. 3-౯;

సరిపుచ్చే. స. క్రి. (√సరిపు.) ౧. నాశము
చేయు.

సీ. చీడపుల్కొకచెంతఁ జేరినై సోకింప సరిపుచ్చి
వైచును సస్యమంత. రామ. ౪. ౧౦౦

౨. సరిపోవునట్లు చేయు.

క. అనిమాటమాల సరిపుచ్చి వంచకుఁ డెఱిఁగి
యతనిచేతికిఁ దులసి, చెప్పె నతండును దాచిన
త, తనయుఁ గృతఃస్మృతు నమ్మదంబున
నిచ్చెన్. వేం. పంచతం. ౧-౭౯౦.

సరిపుచ్చుకొను. స. క్రి. (సరిపోవు) రజపు
పఱుచుకొను. తార్కాణింపకొను.

వ. తస్మాతలు పూర్వకాలంబునఁ దమ మామ
పరిస చతురాగమసంతానశబ్దంబునకు
నర్థంబు వీరయని తమలో. దాసు సరిపుచ్చే
కొని. కళా. ౬-౧౫౧.

వ. అవ్వనితయు నతండు పూర్వజన్మంబున
మణికింధరుం దను గంధర్వకుమారుం దగుటఁ
దాను నెఱిఁగినది గావున నరసికి నట్టిపిఠె
గలుగుట సంభవించునది యని మనంబునకు
సరిపుచ్చేకొని సంతసిల్లె. కళా. ౭-౨౩౦.

సరిపురుషుఁడు, మి.వి. అధికుఁడును హీనుఁడును
గానిపురుషుఁడు.

క. కుటుమన నధికుం దొండెను గులమున సరి
పురుషుఁ దొండె నుదయిత లగు క, న్యలఁ
దెండ్లియాడు టుదితము కులహీనుఁడు కులజఁ
జేసికొనఁ జనఁ డెందున్.

విష్ణు. ఆదా. కాం. ౯౧.

సరిపెట్టు. (√ సరి.) స. క్రి. నాశముచేయు,
చేపు.

ఉ. రాముని వేఁ బాణముల రాక్షస నాయకు
మిద నాచ్చియా, రామచెలంగి వైచిం నరాతి.
ధయంకరమై కణంబో, వేమఱు బోయి
దానవునిం డ్దొగిఁ ద్రుంచికీరీటపంక్తులన్ భీమ
ముమిఱుజల్చిసరిపెట్టెఁ దదీయశరీర జేమున్
సీతా. ౪-౨౯.

సీ. కరటితో సరిపెట్టెఁ గటికి కాఁగిట నగ్గనదిమి
మహాద్రవ నగ్నిసుడుఁడు.

రామా. ౮-౧౬౫.

సరిపెణ (ము) వి. (రూ. సరిపెన) ౧. సరిపణి,
గొలుసు.

వ. అంకుశపుటలుగుల క్రిందికిఁ కులములు కులు
గతికులు కొనిన యిరువు సరిపెణల పెంకువ
గలయిట్టికొమ్మ సింగోటుల గుప్పడులును
ప్రబం. ౧-౭౮౦.

వ. పెంకురొదలు పొదల పెదలుకొదమకు మెచ్చల
పడువు లిరువు సరిపెణల పెనుపునఁ బెనుపఱు
చునుఁ గనుపట్టి. కళా. ౬-౨౨౪.

౨. కుక్కల మెదలకు కట్టుగొలుసు, ఇరువుగొలుసు
గీ. సరిపెణఁ బట్టిచెచ్చి బాగిలముల.

ము. ౪-౩౧౦.

సీ. వడిగాలి వడి నిల్వ వఁపోక బలిరంపు సరి
పెణల్ దునియ వేసరక నిగుడు.
కుక. ౧-౧౭౦.

సీ. బాగిలాల పసిండి సరిపెణ ల్పడలింది పట్టెద
ల్లయు ముడిగట్టువారు. తాద్ర. ౨-౩౫.

౩. బంగారు లోనగువానిగొలుసు, లలంతిక.

సీ. అనిలవటోక్త వాట్యక్రిందఁ దగు లతాబింబో
మలకు సరిపెణలాసంగి. అని. ౧-౪౧౦.

తే. చిలి చాకట్టు సరిపెట్ రకమెనగు,
నంగరంబులు. కుక. ౨-౨౪౦.
సరిపెట్ లాక్షము పూతకాటుకలకంబు.
దశకు. ౩-౩౩.

చ. రఘుశ్రుంగపు సేతువు చూడు మోము
నీ, శ్వరక్షణచంద్ర యీజలధితైవలీనీపతి
యచ్చగెంపురా, సరిపెట్ మేనీటు గన జంబె
పువాటుటగ వైచెనో యనన్.
వాల్మీకి. ౨-౮.

క. వికసించు రమ్మినుండు మధురరావళివెరల
వెలుగుదొరక గనగా సా, రతిలావంతుండు
మును గొందక మ్రొగి వెడల్పు నినుపసరిపెట్
మనగన్. రాజవాహన. ౩-౩౦.

నీ. ఇవికాటుకొల్పిన వృద్ధకూర్మము నీవు
చివ్రై నెఱచివైచింపఁ జాలు. తే. గీ.
ననగ ఘర్షరగళగర్తజనితిభూతి, భూభృదు
రులిలభితి భౌభౌభయకరార్పణీ దీర్ఘ
దిగ్విస్త్రులగునుఁ జెలఁగె సరిపెట్లఁ బట్టి
తెచ్చిన జాగిలములు. మను. ౪-౩౦

౪. అధరణవికేషము.

ఉత్సాహయుక్తితి. సరిపెట్లు ముత్రియంపు
ముంగరలు తాళిపరికములు చాల్చి పన్నీట
పడనమించు, చందనమలంది రంతిట సంత
సమున. ప్రబం. ౧-౨౩౩.

నీ... ననువెడంద యురంబునను జీరి సరిపెట్ల
మిన్న జన్మిదముతో మేలగొనగ....
దశా. ౩-౨౩.

నీ బొగడలు నానుఁగ్రోవులు తీగ మెడమాలు
కురికంటు సరిపెట్లు గుండ్రపేను.
హంస. ౨-౧౯౦.

సరిపెట్టి = సరిపటి వి. బంగారు లోనగువాని
గొలును.

నీ. మగరాల మొగముట్టు నిగనిగల్ వెలయార్పు
చూరుమంటెముతైంపు సరిపెట్టిలు.
ఉద్రాంగ. ౨-౨౯.

సరిపెన = సరిపటి వి. బంగారుగొలును.

గీ. ఆనుచుఁ బచ్చల కడియమల్ హారతకులు
తాళిచాకట్టు జాళువా తగటుపాగ, బంగరు
మొలుంగువేలుపు బంగరములు, సరిపెట్
చాలనోసఁగె నజ్జనవరుండు.
ఇందు. ౧-౩౫.

సరి (వో) పోలు. (√ సరి) అ. క్రి. సాటియగు,
పోలు.

ఉ. నాకు లభికదానవ గణంబులతో సరిపోలు
వార. కకు. ౫-౪౫.

తే! కాక సరివోలఁజాలునే కమలవై యనధి
గతదోష వైన యాయతివమొగము.
శృ. వై. ౩-౧౮౦.

సరిపోల్చు. స. క్రి. (సరిపోలు) సాటిచేయు.

నీ. ఓర్పుమై నుప్పిండి నుపవాస ముండనీ,
మగనాలి సరిపోల్పఁదగదు విధవ.
కాశీ. ౨౮౩.

తే. ఇతరతీర్థంబు సరిపోల్పు నెట్లువచ్చు, దక్ష
వాటంబునకు మహాస్థానమునకు.
భీమ. ౩-౧౨౯.

సరిపోవు. అ. క్రి. (√ సరి) సమాన మగు.

వ పెద్దలం జెనకి యోడియు సరియైతి ననియు
సరిపోయి జయించితి ననియు నబద్ధంబులాడి
అము ౬-౬౮.

౨. సమ్మతమగు, అన కూలమగు.

చ. మనమున కొందురెండు మలుమృతములన్
సరిపోవఁ జెప్పినన్. అము. ౪-౨౬౫.

మ. ఇతఁడు దోర్జీలాపముల్లాసతం, జనుదేర
నైన మేగి విందులగతిన్ సంధించుటే కార్య
మిప్పురినాకున్ సరిపోవు మీకురుచియింప
బోలు నిప్పట్టునన్. కుక ౩-౩౬౪.

౩. సరిపడు, కుదురు.

క. ధరలోఁ గ్రియాన్యయంబుల సరిపోనిద పూర్ణ
మనగ సమ్మతి తెక్కున్.
నరసభూ. ౪-౩౨.

ఉ. ఓ! సరిప్రాద్దు నిర్వచలకుం దన యోనను
రాణివాసిగాఁ జేసి తో తోర్తులం బనులు
వేయఁగ నిచ్చినఁ బోలదంటి నే వాసికి
బోర నన్నుఁ గడనం బనిపాటులు వేయ
వార లే, రీ సురఁ దాగి మైమఱచి ప్రేరెడు
కంటివా పట్టుకొంటివో! (అక్షపణమున
వ్యతిరేకార్థద్యోతకము)

తేం. పంచతం. ౧-౨౬౬.

౪. పర్యాప్తమగు, చేలియందు, సరిపడు.

ఉ.... ఇ భాస్యన కొంటికాఁగా సరిపోవ
చేకరణిఁ గాంతకు దంతపుఁబావ లిస్తు నం,
చాసను గ్రుమ్మరన్.... దళా. 3-౧౯౯.

౫. నకించు.

తే. ఇది యెఱుంగఁగ యున్న నా శేమికొదవో!
నీకుఁ దెలియక యుండుట నీతిగాదు, చేరి
వరు జేడు మిమ్ములఁ జెప్పకున్నఁ జత్తు సరి
పోవు ననుచు నిస్సంకోచముగ.

కుక. 3-౨౩౦,

ఉ. ఈతఁడు పద్మతీర్థమున శీగి యొకానొక
నాఁడు తత్పయోధాతనిబాంసుఁడై చతుశతం
బున విప్రవధాదిపాతిక, వాగ్విమా దొంటి
పుట్టువులఁ బ్రాప్తము లైన యమంబులున్
మరు, ద్ధూతఘనాఘనావలతో సరియై సరి
పోయె నిన్నియన్. పాండురంగ. ౫-౮౪.

అ. దిగియఁబట్టి యందు బెణఁక నీకడిగినీ,
యర్థ మిందుఁ గలదొ యతలెల్లపున, జేడియ
కదియఁ జత్తు సరిపోవు మాట పట్టిక చెప్ప
ననుచు వీఁకి నుండె.

ప్రభా. ౪-౯

సరిప్రాద్దు. ఆర్థరాత్రిము.

౪. సరిప్రాద్దున నరుదెంచితి, నరుజోదయసతుయ
పెట్టులయ్యె దురంత, స్మరమాయాఁధుఁడు
గావున, సరకే విశ్రుండు తుర్యయానం
బనియెన్. తేం. పంచతం. ౪-౨౩౮.

౪. అది కడుపుకొలఁదియను దిని సదనమునకు
మగిడి వచ్చు సరిప్రాద్దున నిట్లద సరసి
యరుగఁ దిరుగం, బొదిచెడి యెంలైరు కొన్ని
వూటలు చనియెన్. తే. పంచతం. 3-౪౬

తే. గీ. దండు నులభంబై పురుషవేదంకులకును
గుఱిఁ గావింప గుండియల్ గుబ్బురనఁగ,
ఁగినదివసంబు సరిప్రాద్దు దీరువేళ కోదనాదర
దూరులై యుండు టరుదె?"

రాజవాహన ౨-౬౮.

వ. స్మర్తగీత వాద్యంబులు ప్రవర్తిల్ల సరిప్రాద్దు
పోవునందాక జాగరంబు చేసి.

రాశి. ౪-౧౨౦.

ఉ. ఆ, రాసుకు దీర్ఘరోదనవిరావము వీచులఁ
బద్దఁ గాఁజూ నీసరిప్రాద్దు వోవు నెడ నెవ్వఁ
డొకో విలపించుచుండెడున్.

సారంగ. 3-౧౩౯.

సరిశేషు. (హిం. సర్వేపే) వి. (చంద్రవంక
వలె నుండు) శిరోధూమవిశేషము. (యా.
సర్వకు, సరిచేసు)

నీ. చెలువైఁకళ లీనఁగల చిన్ని నెలకున పృథు
లవజ్రపుసరిశేషు గాఁగ.

మృత్యంజయ. 3-౨౦.

సరిచిత్తరము. వి. మల్ల విద్యావిశేషము.

వ. ఊరూణింపును సరిచిత్తరంబును లాగును,
వింటాణంబున, తినింగియు.

మల్లుపురా. 3-౬౯.

వ. వక్రి యునింపు సరిచిత్తరంబును లాగు
స్వనింహంబును వాదియగు ముప్పదిరెండు
విన్నాణంబుల వాణెంబు పరీక్షించి.

హంస. ౧-౨౦౬.

వ. దొక్కర ముత్తర దొక్కర కమ్మరింపు
జోడింపు సందునీసంబును కొంఠుమారును సమ.
నీసమ్మును చేబయ్య కడనంబును కర్ణసంబును
తొట్టనకిల్లియు బలిబతుటయు రొండితేటును
పణంబున కర్నాకును భారంబును బొంగ
ణయు పెట్టాగును రూణింపును సరిచిత్త
రంబును లాగును వింటాలంబును

ప్రబం. ౧-౩౮.

సరిచేసులు. వి. బాలశ్రీదావిశేషము.

నీ. ఆదాద సరిచేసులాది పోవిడిచిన ముదురు
వెనుకృష్ణ ముత్తియనులు. యయా. ౧-౪౩

తే. గుళ్ళు దాగిలిముచ్చలు గోడిపట్టె తలపాటలు సరిచేసులిలకూత, లాదిగా తైళవక్రిడలాడి రచట రామకృష్ణులు గోపదారకులఁ గూడి. వి. పు. ౩-౨౦౨.

సీ. పెంచుల తేదోపిళ్ళు గాలిపటంబు సరిచేసి పుటచెండుచాకిరిగట. మాంస. ౩-౧౪౬.

సీ. ఆడాడ సరిచేసులాడి పో విడిచిన ముదురు వెదుళ్ళలోమత్తియములు.యయా. ౧-౪౩.

సరి(రి) మ. సం. వి. క్. పుం. ౧ నడక, ప్రాకుట. ౨. గాలి.

సరిమాయు, అ. క్రి. విషయమగు, చెడు.

సీ. తనరుప్రామిషకు బొడలబాట సరిమాయ భాస్కరమధ్యంబు పాడువడఁగ. చంద్రాంగ. ౧-౧౮,

సరిమిన్ను, ఆ కాళమధ్యము.

సీ. ఆలలేని నెఱిదీప్తి మెఱుంగెక్కి సరిమింట జరియించు సంపూర్ణ చంద్రుఁడంటె. భా. రా. ఆర. ౧౩౫.

సరియ, వి. ౧. సందు ౨. రంధ్రము.

సీ. సరియ యనఁ గండి యనఁగను.... రంధ్ర మడరు. ఆం. భా. ౧-౧౪౫.

౩. దంతములసందు

క. హరిపదసీతస్థితిఁ గల, సరి యనుజన్మిలుఁ దాఁగె సంవర్తమాతినఁ దెరలి మృగంమావృపు దాతురతం దజ్జితరపేటిఁ దూఱిసభాతిన్. పాండురంగ. ౪-౨౪౫.

వ. ఏడుపెనుముందఁ బంద్ల సరియలు నెఱియలు వాటి మను. ౪-౬౦.

సరియగు. (√ సరి) ౧. నశించు.

(వ్య) "ఈపని సరి=ఈపని సమాప్తము"

చ. సరియగు నిట్టిపెట్టలను సర్వమానంచు, ఆము. ౨-౪౩.

౨. సమానమగు.

సీ. సరియయ్యెఁ గాదు నిశ్చలమైఁజగి జొప్పకాంతయూరులతోడఁ గరభయగము.

సరియించు. స. క్రి. = సరించు. అఖండదీపము నకు నూతన సిద్ధముచేయు.

సరియు, పరుడు. స. క్రి. సమముగాఁబంచు.

క. రిలివండులు గడియించిన ములుగులలో విత్తమెల్ల ముండలకొఱతై వలపునను సరిసి పెట్టుచు నెలమిమెయి న్నటఁగె నొక్క యాడిగదానిన్. భల్ల. ౧. (క. ర) చూ. మఱిగ)

సరిలము, సం. వి. ఆ. న సరిలము

సరివచ్చు. ద్వ. అ. క్రి. సాటియగు.

తే. అద్దలై పేరుగలుగు పదార్థు రవని వరుల యాగంబులకు సరివచ్చు మిగులుఁగాని. భార. అశ్వ. ౪-౧౭౭.

సీ. సరివాక్కి యైరావణంబుకుంభములతో సరి వచ్చు నీ గుబ్బుచన్నదోయి. కాశీ. ౫-౨౮౩.

ఉ. అక్కట మీ కుటీరనిలయంబులకున్ సరిరాక పోయెనే యిక్కడి రత్నకండరములు. మను. ౨-౫౦.

సీ. సరివచ్చు ననవచ్చు శతమయ్యనీటికి వినిధ దేవాగారవిభ్రమమున రీను. ౧-౧౦౬.

క. సరివచ్చు నీతిభూతిని, తరణంబులఁ దిమ్మ ధరణిధవనందనుఁ డీ, శ్వరుఁడు యాగంధర శితికం, ధరకంధరములకు నని జ నం బు మతింపన్. వరాహ. ౧-౩౨

సరివాటు. వి. (సరి+పాటు) సమ భాగ ము చెఱిసగము.

సీ. సరివాటుగాగఁ గేసరములు గ్రుచ్చిన కురు వింద విగుబ్బుపరులతోడ. కళా. ౩-౨౦౪.

సరివాడు. విణ. ౧. సమానుఁడు, కుల్యుఁడు

మ....కంపాతో బోహుసవాడై యి మిఖు
బెట్టుట జరాసంఘండు సైంయనే ?
ఉ. హరి. ౪-౧౨౩.

౨. తనరారు.

దుశాస్రగర. సరివాండ్రం గూడి యాడె
వైవరసుకుఁ దాడై కవక్రితయందున్.
ఇందు. ౨-౧౮.

సరివపము. (సర్వపము) సం. వి. అ. పుం.
అవాల.

సరిసరి. అవ్య. బాగుబాగు

సీ. సరిసరిలు పెల్ల సదరెనో యిత్ర దను
భామినీమణి నెట్టి బాణి మాచి.
రిసి. ౫-౧౬౦.

సరిసరి. వి. సర్వవిధముల సమత్వము.

సీ. పెక్కండ్రపలుకుల నిక్కంబుగొననది పాసఁ
గఁగ సరిసరి బుట్టెనేని ధర్మమని ధర్మబ్రా
లై నమహాత్ము లెల్ల. విష్ణు. వ్య. కాం. ౧౦౮.

క. పరిగా నొందొరువులతోఁ బరుసత్వలెనఁ
కువలు పెనఁగి పాడికి ధరణి, కృతుపధకు
వచ్చిరేనియు, సరిపడందంబు గొనుట
సద్ధర్మ మగున్ విజ్ఞ. ప్రా. కాం. ౧౨౦.

సరిసర్లు. వి. బ. కూడ్రులలో నొకజాతివారు.

వ. అందుఁ (కూడ్రవంశంబునందు) బద్ధశాయ
కులన వెలమ లన గమ్మ లన సరిసర్లు నవంట
ర్లున బహుప్రకారకాఖోపకాఖాభిన్నంబు
లై న మార్గంబులను, భీమ. ౧-౩౧.

సరిసేయు. ($\sqrt{351}$). స. క్రి. ౧. సమానము
చేయు.

తే మగున నేది పారఁజేరు, పెనల సరిసేయు
నగు తదవేక మాత్తు. భార. విరా. ౨-౧౫,
౨. పోల్చు, ఉపమించు.

సీ. జల్లిమాటలుగాక సరిచేయవచ్చునే సవరంబు
రీతితో జాతములకు. హంస. ౧-౨౧౦.

సరిహద్దు. వి. పాలిమేట.

సరిస్థపము. సం. వి. అ. పుం. పాము.

సరుగు. అ. క్రి. వర్ణిల్లు, పెరుగు.

రగడ. సరిగ నానాలతాజాలములు సాలములు
జరదకులనొప్పె నాచాలములు నీలములు.
రాఘ. ౨-౬.

సరుడు. వి. గణిరేనిసరము, బాణము.

ద్వి. సరుడులు వంకీలు జముదాళ్ళుఁ జాల, నరు
దుగా మెఱయ జంద్రాయుధంబులును.
పారంగ. ౧-౯. పు. ర. పం.

తే. పురుడు వాక్రవ్యుఁగా రానిసరుడు వాని
నలుగువారలఁ బరమాత్ము నలుగు వానిఁ
బులుగువార్యపుటెక్కుదుగలుగువాని, మేలు
వాటిల మిము నెంచు మేలువాని.
చంద్రాంగ. ౧-౮౪.

సరుదు. వి. ౧. ఎల్ల, మేర, సహద్దు.
౨. నెల్లవ, వలద.

సరుదు. స. క్రి. సమముగా విభజించు.

తే. చలిది యతఁ దండఱుకుచు నరిది పెట్టు నది
తలాయొకముద్దెడు నారగించి.
తర. ౪-౨౩౬.

సరుదుకొను. స. క్రి. సవరించుకొను.

సీ. సాగసుగాఁ బూదండ జోఁపింకిగొప్ప
జాణఁగా నొకచేత సరుదుకొనుచు.
విధిబాటకము. ౨౫ పం.

సరువు. హిం.వి.(రూ.సరుగు) ఒకవిధకవుచెట్టు
(క. ర)

సరువు. సం. విణ. పలుచని, సున్నితమైన,
చిన్నదైన.

సరువు. సం. వి. ఉ. పుం. కత్తిపిడి.

సరూపత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పోలిక, సాదృశ్యము. ౨. సారూప్యము అనెడు మోక్ష దశావిశేషము.

సరూపము. సం. విణ. ౧. సమానరూపము గలది ౨. పోలిక, సదృశ మైనది.

సరే. సరియ వి. సం. ౧.

చ. ని వ్యరియోగిరంజితో మనలు వెలుంగుగా చలువమంటలఁ గాల్ కలకుట్లనంజుడుల్, మెనవి సరింతుమేసరలమేమయి సామిరొ కేటలూడుచున్. చంద్రాంగ. ౨-౪౬.

సరేస, వి. ఒకదినను బంక (దీనిని వజ్రమందురు) క. ర.

సరోజము. సం. వి. ఆ. న. తామర, కమలము.

సరోజిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. పద్మము. ౨. తామరకొలను. ౩. పద్మలత ౪. పద్మ సమూహము.

సరోత్సవము. సం. వి. ఆ. పుం. కొంగ.

సరోరుహము. సం. వి. ఆ. న. తామర పద్మము.

సరోవరము. సం. వి. ఆ. న. సరస్సు, కొలను.

సరోషము. సం. విణ. ౧. సోషముతోఁగూడి తది. ౨. శ్రుద్ధము.

సర్కము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వాయువు. ౨. మనస్సు.

సర్కారు. హిం. వి. ప్రభుత్వము.

సర్క్యుటు. అం. వి. దేశసంచారము, తిరిగి వచ్చేట.

సర్గశ్రమము. సం. వి. ఆ. పుం. సృష్టియొక్క విధానము.

సర్గబంధము. సం. వి. ఆ. పుం. పెక్కుసర్గములు గలకావ్యము, మహాకావ్యము. “సర్గబంధో మహాకావ్యమ్” సా. ద.

సర్గము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శృంగించుట, విడుచుట. ౨. సృష్టి. ౩. ప్రపంచోత్పత్తి. ౪. ప్రకృతి, విశ్వము. ౫. సహజగుణము, స్వభావము. ౬. నిశ్చయము, నిర్ణయము. ౭. అంగీకారము, ఒప్పుదల ౮. అభ్యాసము, గ్రంథ మందలి భాగము. ౯. ఉద్యమము, ఉత్సాహము, పురోగమనము. ౧౦. విసర్జనము (మలాదల యొక్క) ౧౧. మోహము, మూర్ఖ ౧౨. (వైదికము) అశ్వము.

సర్గడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సర్గకము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కీవకము అను గంధద్రవ్యము. ౨. కేగిస, సాలము

సర్జనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. విసర్జించుట ౨. విడుదలచేయుట. ౩. సృష్టించుట. ౪. మలాదలను విడుచుట ౫. సేవాప్రవృత్తిభాగము.

సర్జము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సాలము, మద్ది ౨. సాలవృక్షనిర్యాసము ౩. కలపకు పనికివచ్చు ఒకవిధమైనచెట్టు

సర్జరసము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. యక్షసూపము ౨. వాద్యభాండవిశేషము. క. ర.

సర్జితా. సం. వి. ఇ. ఈ. ఆ. శ్రీ. సరోవర తీరములందు లభించు నోలివిధమైన లవణము (Natron)

సర్జితాక్షరము. సం. వి. ఆ. పుం. సజాకారము. క. ర.

సర్జపు. సం. వి. ఈ. పుం. వర్తకుడు, వ్యాపారి

సర్జపు. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మెఱుపు, విమృశ్య ల్లత. ౨. కంతహారము ౩. పోవుట, వెంబడించుట.

సర్జము. సం. వి. ఆ. పుం. సాలవృక్షనిర్యాసము

సర్దు. వి. సరుడు.

సర్పచ్చేత్రము. సం. వి. ఆ. న. మృగముగాను.

సర్వణము, సం. వి. అ. న. ౧. ప్రాకుట, బారుట.
 ౨. వక్రగమనము, మెలికలుగా నడచుట. ౩.
 భూమికి సమాంతరమైన బాణప్రసరణము.

సర్వత్పణము, సం. వి. అ. తుం. మంగిస.

సర్వధారకుడు, సం. వి. అ. తుం. పామల
 వాడు.

సర్వభుక్కు, సం. వి. జ్. తుం. ౧. తెమలి. ౨.
 కొంగ. ౩. పెద్ద పాము.

సర్వమణి, సం. వి. ఇ. తుం. పాము పడగపై
 నుండు మణి.

సర్వము, సం. వి. అ. తుం. ౧. పాము. ౨. వక్ర
 గమనము. ౩. బాణుట, ప్రాకుట. ౪. ప్రవహిం
 చుట. అశ్వేపానక్షత్ర కూటము. ౫. ఒక మేచ్చ
 జాతి.

సర్వవిత్తు, సం. వి. ద్. తుం. పామలవాడు;
 పామల మంత్రగాడు.

సర్వశిరము, సం. వి. వ. తుం. అభినయ హస్త
 విశేషము.

సర్వసత్రము, సం. వి. అ. న. సర్పయాగము.

సర్వహము, సం. వి. వ్. తుం. మంగిస.

సర్వహుడు, సం. వి. వ్. తుం. గరుడుడు.

సర్పాంకుశము, వి. మల్లబంధ విశేషము.

వ. లోలిత్వరి తెలిలిత్వరి సర్పాంకుశంబును అల్లి
 కుత్తును. మల్లు పురా. ౩-౫౯.

సర్పారాతి, సం. వి. ఇ. తుం. ౧. గరుడుడు.
 ౨. తెమలి. ౩. మంగిస.

సర్పారి, సం. వి. ఇ. తుం. = సర్పాగారి.

సర్పావాసము, సం. వి. అ. న. గంధర్వ చెట్టు.

సర్పాశనము, సం. వి. అ. తుం. తెమలి.

సర్పి, సం. విణ. వ్. ౧. ప్రాకునది, ౨. బాణునది.
 ౩. మెలికలుగా బోవునది, వంగరగా నడచు
 నది. ౩. కడలునది, నడచునది.

సర్పి, సం. వి. వ్. న. శేయి.

సర్పి, (జ్యే) ఒక విధమైన తర్మవ్యాధి.

సర్పిణి, సం. వి. త. శ్రీ. ౧. ఆడు పాము..
 ౨. ఒక యోషధి. |

సర్పివృంతము, సం. విణ. వ్. శేతితోఁ దయారు
 చేయఁబడినది, శేయి కలది.

సర్పెన = సరివణి, వి. బంగారు లోపగువాని.
 గొలుసు.

సీ. చిటిలు గంధముతోడికిని సర్పెనచిక్కు.
 మిసిమిచుప్పటి దోచుపసపుటక్కు.
 భోజనుతా. ౧-౮౯.

సర్పేశ్వరుడు, సం. వి. అ. తుం. వాసుకి, నాగ
 రాజు.

సర్పేష్టము, సం. వి. అ. న. గంధర్వ చెట్టు.

సర్పము, సం. అ. తుం. ౧. తెక్కుట, చలనము..
 ౨. ఆకాశము. ౩. స్వర్గము. న. వ్. సౌఖ్యము.

సర్పస్త్రి, సం. వి. అ. శ్రీ. బారెంత కిచ్చెడు మండు,
 కాయము. క. ర.

సర్వంకషము, సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. సర్వ
 మును నాశముచేయునది. ౨. సర్వకక్తిమంతము.

సర్వంకషుడు, సం. వి. అ. తుం. ౧. దుష్టుడు..
 ౨. కటిలుడు. ౩. దుర్జనుడు.

సర్వంసహ, సం. వి. అ. శ్రీ. అన్నింటిని
 మోయునది, భూమి.

సర్వకము, సం. విణ. ౧. అంతయు, అన్నియు..
 ౨. మొత్తము, పూర్తి.

సర్వకరు(ద్రు)డు, సం. వి. అ. (వ్) తుం. కివుడు.

సర్వకర్మము. సం. విణ. అన్ని పనులను చేయు
నది.

సర్వకాలీనము. సం. విణ. గి. అన్ని కాలము
లందు ఉండునది. ౧. కాశ్యత మైనది.

సర్వకేశి. సం. వి. క్. పుం. గి. నటుడు. ౧.
అభివేత.

సర్వగ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ప్రియంగు వృక్షము. ౧.

సర్వగము. అంతట నిండియున్నది, అంతట
వ్యాపించినది. వి. ఆ. న. గి. బ్రహ్మము. ౧.
పరమాత్మ. ౩. ఆత్మ.

సర్వజనీనము. సం. విణ. గి. ఎల్లరకుఁ దెలిసినది.
౧. ప్రఖ్యాతము, ప్రసిద్ధము. ౩. ఎల్లరకు హిత
మైనది.

సర్వజిత్తు. సం. విణ. త్. గి. సర్వమును జయించు
నది. ౧. అప్రతిహతము.

సర్వజిత్తు. సం. వి. త్. పుం. ఒక సంవత్సరము
వేయ.

సర్వజ్ఞుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. అన్నియుఁ
దెలిసినవాడు. ౧. శివుడు. ౩. బుద్ధుడు.
౪. పరమాత్ముడు.

సర్వతక్తి. సం. ఆవ్య. గి. అన్నిదిక్కులనుండి. ౧.
అంతట, అన్ని దిక్కులందు. ౩. పూర్తిగా,
అంతయు.

సర్వతత్పూభ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ప్రియంగు
వృక్షము. ౧.

సర్వతోగామి. సం. విణ. గి. అంతటను సంచ
రించునది. ౧. ఎచ్చటికైనను పోగలది.

సర్వతోభద్ర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సర్వతే, నటి.

సర్వతోభద్రము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. విష్ణుదేవుని
రథము. ౧. పెనురు, కీచకము. ౩. పద్మబంధ
విశేషము. ౪. వాల్మీకికులందు ద్వారములు
గలభవనము. ౫. నింబవృక్షము. ౬. శివా
పూజావిశేషము.

సర్వతోముఖము. సం. విణ. గి. అన్నివిధము
లయినది. ౧. అపరిమితమైనది. ౩. సంపూర్ణ
మైనది.

సర్వతోముఖము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. ఆత్మ
చైతన్యము. ౧. స్వర్గము. వి. ఆ. న. గి. జలము.
౧. ఆకాశము.

సర్వతోముఖుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. బ్రహ్మ.
౧. శివుడు. ౩. పరమాత్ముడు. ౪. బ్రాహ్మ
ణుడు. ౫. అగ్ని.

సర్వత్ర. సం. ఆవ్య. గి. అంతట, అన్నిచోట
లందు. ౧. అన్నితేజలందు.

౧. ధాత్రీకుల కర్జున, సర్వత్రజయముఁ బుత్రుచేఁ
బరాధనముఁ గనం, బాత్రము
జైమి. ౩ ఆ.

సర్వత్రగామి. సం. వి. క్. పుం. వాయువు.

సర్వత్రగుడు. సం. వి. ఆ. పుం. = సర్వత్రగామి.

సర్వధా. సం. ఆవ్య. గి. అన్నివిధముల. ౧.
పూర్తిగా, బొత్తిగా. ౩. శేవలముగా, నిశ్చేష
ముగా. ౪. ఎల్లతేజలయందు. ౫. అతిశయ
ముగా, అత్యంతముగా.

సర్వదమనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. గి. అన్నిం
టిని వశపఱుచుకొనువాడు, అశేయుడు. ౧.
శకుంతలాదువ్యంకుల శ్రుత్తుడు, భరతుడు.

సర్వదర్శనసంగ్రహము. సం. వి. ఆ. పుం.
సాంఖ్యాదివద్దర్శనములసిద్ధాంతములను శ్రోదీక
రించి మాధవాచార్యులు వ్రాసినగ్రంథము.

సర్వదా. సం. ఆవ్య. అన్నితేజలందు, ఎల్లప్పుడు,
కాశ్యతముగా.

౩౦. ఒకవర్ష కరణున నొం, దొకతీర్థమునందుఁ
గల్గవయోజనలాభం, బొకదినసంబున నానం
దకాననమునందు సర్వదా సిద్ధించున్.
కాశీ. ౩ ఆ.

సర్వదుంబలా. హిం. వి. పన్ను లేని మాన్యము.

సర్వధనము, సం. వి. అ. వ. (గణితమున) క్రమ
వర్తమానములైన యంతెలుగల యొక సంఖ్యయొ-
డలి అంతల మొత్తము.

సర్వవేదములుండు, సం. వి. అ. పుం. అగ్ని.

సర్వధారి, సం. విణ. వ. సర్వమును ధరించునది.

సర్వధారి, సం. వి. వ. పుం. ఒక సంవత్సరము
మేళు.

సర్వధురీణము, సం. వి. అ. పుం. అన్ని బహు
పులు మోసడి యెద్దు.

సర్వనామము, సం. వి. వ. న. (వ్యాక) నామ
మానకు మాటుగా నుపయోగింపఁదగిన పదము
(సర్వాదిపదములు సర్వనామములు)

సర్వభక్ష, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఆకుమేక, మేక
పెంటి.

సర్వభక్షకుడు, సం. వి. అ. పుం. అన్నింటిని
భక్షించువాడు, అగ్ని.

సర్వమంగళ, సం. వి. అ. స్త్రీ. పార్వతి.

సర్వమంగళము, విణ. కూన్యము.

ఉ. వండినవొప్పునం బొగవువాసనయుం బొగ
పాటుచందమున్ భాండసమృద్ధిసంపదయుం,
బాసభగృతియు సర్వమంగళం బండజయాన
రిత్యప్రియ మాడెడునేడును భోజనంబు లే,
కుంకుట గాననయ్యె ననితోత్పలగంధియు
నేమిమాచుయో. భీమ. ౨-౧౩౩.

సర్వమాన్యము, సం. వి. అ. వ. ఏవిధ మగు
పన్ను లేక గౌరవార్థము ఇచ్చివ్రాసము లేక
భూమి.

సీ. మాకందపని సర్వమాన్యంబుఁ జేసెదఁ బ్రక
టింపుడీ నన్నుఁ విశములార! కమలాకరంబుఁ
బాలెముపట్టుకొసఁగెద మెచుడీ నాదెస
వంచలార! ఉండ్రాంగ. ౪-౯౨.

సర్వము, సం. సర్వ. ౧. ఎల్ల, అన్ని.

సర్వము, సం. విణ. ౧. పూర్ణమైనది. ౨. సర్వేష
మైనది. వి. న. జలము.

సర్వమూషకము, సం. వి. అ. పుం. అన్నింటిని
మోగిలించునది, కాలము.

సర్వరసము, సం. వి. అ. పుం. ౧. సాలవృక్ష శ్రీ.
నిర్యాసము. ౨. బంక, ఉప్పు, ఉప్పుదనము.
౩. ఒకవిధమైన జంత్రిము.

సర్వరసుండు, సం. వి. అ. పుం. విద్యాంసుండు.

సర్వరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. = శర్వరి.

సర్వలలి, సం. వి. అ. ఈ. స్త్రీ. చిల్లకోల,
తోమరము.

సర్వలగ్న, మి. వి. శక్రుసేవలు నలువంకలనుండి
కోటనెగఁబ్రాకుట.

వ. రాజవాహనండు కటకటంబుడి కటంబులు.
నాడుగఱచి కోపాహోపం బంకుంప శంకా
రహితముం కారపూర్వకంబుగా శత్రు సర్వ
లగ్నయని చాటింపంబంది.

రాజవాహన. ౫-౩౨.

సర్వలింగి, సం. వి. వ. పుం ౧. మోసగాఁడు.
కపటతేషధారి. ౨. వేదబాహ్యుండు, పాపం
కుండు.

సర్వలోహము, సం. వి. అ. పుం. ఇనుపబాణము.

సర్వవల్లభ, సం. వి. అ. స్త్రీ. కలట, వేళ్య.

సర్వవేదుండు, సం. వి. వ. పుం. సర్వసంపది.
లను దక్షిణగా నిచ్చి యజ్ఞముచేయువాఁడు.

సర్వవ్యాపి, సం. విణ. వ. అంతటను ఆలము.
కొన్నది, అంతట నిండినది.

సర్వశక్తి, సం. అవ్య. ౧. పూర్తిగానిశ్చయముగా.
౨. అంతటను, సర్వత్ర. ౩. అన్నిదిక్కులందును.

సర్వసంగతము, సం. వి. అ. పుం. త్వరగాఁ
బంటునచ్చు నొకవిధమైన వరి.

సర్వసహ. సం. వి. అ. శ్రీ. = సర్వసహ.

సర్వసాక్షి. సం. వి. క్. పుం. ౧. పరమాత్మ
౧. వాయుదేవుడు. ౩. అగ్నిదేవుడు.

సర్వసిద్ధాంతము. సం. వి. అ. పుం. అన్నియత
ములవారితోను అంగీకరింపఁబడిన సిద్ధాంతము.

సర్వసిద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సర్వతోముఖమైన
విజయము.

సర్వసిద్ధి. సం. వి. ఇ. పుం. విలవృక్షము |

సర్వస్వము. సం. వి. అ. న. ౧. అంతయు,
మొత్తము, ౨. ఒకనిసమస్తమైన సాత్తు. ౩. సా
రము, తత్త్వము.

సర్వహారము. సం. వి. అ. పుం. మృత్యువు,
మరణము.

సర్వహితము. సం. వి. అ. న. మిరియము.
(Black pepper)

సర్వాంగము. సం. వి. అ. న. ౧. శరీరమంతయు
౧. శేదాంగము అన్నియు.

సర్వాంగము. సం. వి. ౧. అన్నియంగము
లకు సంబంధించినది. ౨. అన్నియంగములందును
వ్యాపించినది.

సర్వాంగుడు. సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సర్వకారము. సం. అన్య. పూర్తిగా, సమగ్రముగా
(సమాసములందు వాడఁబడును)

సర్వాణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. (మా. శర్వాణి)

సర్వాత్ముడు. సం. వి. క్. పుం. శివుడు.

సర్వాధ్యక్షుడు. సం. వి. అ. పుం. సర్వవిష
యములను బర్యవేక్షించువాడు.

సర్వానుకృతి (క). సం. వి. అ. ఈ. శ్రీ.
సర్వవిషయములపట్టిక (నూచిక)

సర్వానుభూతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. తెల్లతెగడ |
శ ర.

సర్వాన్నీనము. సం. వి. అ. అన్నివిధము లైన
యాహారపదార్థములను భక్షించునది.

సర్వాభిసంధి. సం. వి. క్. పుం. ౧. అపవిత్ర
ప్రచారకుడు. ౨. కపటధార్మికుడు.

సర్వాభిసారము. సం. వి. అ. పుం. చతురంగ
సమేత మైనవైద్యము.

సర్వాగ్రసాధిక. సం. వి. అ. శ్రీ. దుర్గాదేవి.

సర్వాగ్రసిద్ధుడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధభగ
వానుడు.

సర్వావసరము. సం. వి. అ. పుం. అర్థరాత్రము

సర్వీ. అం. వి. పాలములను కొలుచుట మొదలగు
పనులు.

సర్వేశుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. పరమాత్ముడు.
౨. సర్వమునకు ప్రభువు, రాజాధిరాజు.

సర్వేశ్వరుడు. సం. వి. అ. పుం. మా. సర్వేశుడు.

సర్వాఘము. సం. వి. అ. పుం. సర్వాభిసారము.

సర్వవము. సం. వి. అ. పుం. అ వా లు.
(రూ. సరివపము) ౧. ఒక అల్పమైన తూకపు
కొల. ౩. ఒకవిధమైనవిషము.

సర్వ. వి. స్రుక్కుటయందగు ధ్వంసకరణము.
“వెలుగులతోని వేవెలుగు వేడిమి సర్వమున
స్రుక్కు” చంద్రా. ౨ ఆ శ. ర.

సల. వి. (క. స. ల) ౧. ప్రవేశము.

సీ. శేకరిసామి నీ వీపట్టు నూడుము బోయి
నీవాసఁచాయకావుము. ప్రబం. ౧-౧౯౩.

౨. పత్తి, పర్తిక.

చ. పొలిలనెల్ల నోసి కొవిపోయెను వారును
బోయి పోటులన్ సలికువారు

కుమా. సం. ౧౧-౩౩౪.

సీ. గణిగాన ఎవకంబుతోఁ దాఁకునీటలు
గుమినిన పలువోటులకుఁ జల్లుసలలు గాఁగ....

కుమా. సం. ౧౧-౬౯౨.

౩. ఏటికాణవ లోనగువానినీళ్ళు ఆవలిఁ
బోవుటకు నడుమండ్లముగా నిలిపెనుజల్లితడక.

శ. ర.

సలక. వి. ౧. చిన్నగోనె (మా. అశిగము)

౨. రెండున్నరతూము. శ. ర.

సలక్షణము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ సమానలక్షణ-
ములుకలది.

సలగ. వి. సలగపాఠ.

సలగపాఠ. వి. పాఠచిప్ప.

గీ. మఱియు దొంగినగొడ్డలి మచ్చుకల్లి సలక
పాఠయు మొదలు గాఁ గలిగినట్టి, సాధనంబులు.

విప్ర. ౪-౩.

సలగము. వి. విప్ర, మలము.

సలగ్నకము, సం. విణ. హమియిచ్చిసంపాదించు
బడినది (అత్త)

సలజ్జము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ ౧. సిద్ధగలది.

౨. విసముగులది.

సలము, సం. వి. ఆ. న. జలము.

సలరేపు. చెలరేగు. ఆ.క్రి. విఘంభించె.

శ. తలలు తెగిపడినవట్టలు సలరేవంబాడినె
మగ్రసమరాగ్రమునన్.

కుమా సం. ౧౧-౬౯౦.

సలలితము, సం. విణ. మనోహరము.

౩. అలిఁ బదములతో నర్థముసలికమగు తెచట
వదిప్రసారము కృకులన్, వలిపపుఁబయ్యెడ
లోనన్, దొలకాడెడు పలుదళమ్మదోయిన
బోడెన్. కావ్యా. ౪. ఉల్లా. ౨౩ ప.

సలవ. వి. సలగ.

సలసల. వి. క్రాగుటయందును, తెల్లటయందును
నగు ధ్వన్యనకరణము.

సీ. పన్నీ రమను నన్న బ్రమయించి యక్కటా!
సలసలక్రగాఁగుక్రొంజమురు చల్లి.

చంద్రాంశ ౪-౧౩.

“సరసిపై నీరు సలసల దెరలె” వాంకు ౧.ఆ

శ. ఆగో నేకావశనగు లాగోలప్రళయదహవ
హళహళిహేలా భీలాత్మ దేహాకిరణ, జ్వాల
లచే దజ్జలంబు సలసల గ్రాఁగన్.

వరాహ. ౧౦-౨౦.

శ. సలసలగ్రాఁగెను తెలము కొలదియెఱుఁగఁ
దలఁచుభంగి గుణరత్నసము, జ్వలఁగుగు
భిల్లన నులికెను, జలనిధిలో నస్తమించు జల
బాల్మక్రియన్.

ద్వా. ౬-౧౨౬.

సలహా. హి. వి. ౧. ఆలోచన. ౨. సమృద్ధి.

సలక. (సం. శలాకా) ౧. బంగారులోనగునాని
కమ్మి.

ఆ. పె. కంపుతాలవకుమ సాంపారుపనీడి స,
లాకపోరె నీక లలిదవర్చె.

ఆ. రా. యుద్ధ ౫౩౯.

సీ.... కడఁగి పంచాగ్నులనడు చక్రినిగాంచుచో
లిరితూపనీడి సలాకజోక....దళా.౫-౩౧.

౨. వెనురు మొదలగునాని బ్రద్ద.

శ. కినివెనురు సలాకలు నేసిన యరుదలకిఱుండి
నిడుతుంచుమనన్ దోసలికటకుటిర విలాసిని
రమియించె మిందల సహస్రములన్.

గ్రీ.దా. ౧-౩౦.

ఉ. సారథ మొందుకాంచఁపు జంత్రిపుత్రులిక
వాగ్విలాసము ల్సారకశేర్పు రత్నపుసలాక
తిరంబగురూపుఁడెందు తొల్కారుమెఱుంగు
తీవకళఁ గాంచినచిత్తగజామృతయన శృం
గారిణి యానుభాసరసిఁగా నుతివేయఁగ
వచ్చు నెచ్చెలిన్. హంస. ౧౦౬౪.

ఉ. ప్రసన్నమీస పుష్పలత ప్రేడినలాక ప్రనూన
నాయకంబు. విక్ర. 3-౪౭.

సలావము. వి. సమద్రములో ముత్యాలచిప్ప
లేఱుట.

సలాము. వి. (హిం. సలామ్) నమస్కారము,
వందనము.

రగద. భృమరస్థలమునఁ బరఁగు బలాభ్యస్వామి
సలా మని నల్కిర మెత్తుచు,
హంస. ౪-౨౦౩.

సలాముచేయు. క్రి. నమస్కరించు.

సీ. కేటారుతునియలు నయమేలైన న, తీర్లు
వచ్చి సలాముచేసినిజవ. సారంగ. ౧-౬౨.

సీ. చలువదువ్వలవ నుచ్చెలయంచు మలైమూర్
పదింఖప్రభకు సలాము నేయ.
కుక. ౧-౨౦౦.

చ. అని తలపోసి యేనిటు రయంబునఁ దెచ్చితి
నిస్ఫురంగముఁ, గనుఁగొను మిత్తురంగము విక
ల్పిత నిస్ఫురహేషచే బరా. కని ముహురు
న్మరున్మృదుముఖంబున సారకుసారకున్
సలా, మొనరుచు దీనిఁ గైకొని జయోన్నతిఁ
జెందుము రాజనందనా! కువల. ౨-౪౪

చ. సరిగ సలాముచేసి ముడిసన్న పుత్రాళ్ళు భరించి
మల్లుకై, విరవిరతానకంబు లిడి కేక్కని
మీసలుదువ్వి. ప్రబం. ౧-౮౧.

సలి. వి. సందడి, ఆలిడి.

కం. సలిచప్పదులేక మ్రొయిఁ దొలఁగినవైశ్యంబు
తెల్లఁ దొడిమారంగాగఁడయఁబడి.
ఉ. హరి. 3-3౧.

సలించు. అ. క్రి. చలించు.

వ. చఱచిపోక చాలింపక సలింపక.
ఉ. హరి. ౪-౨౪౮. (౪. ౪)

మ. అసిలోముండు రధాంగమాత్రసయనం డా
భీలనీలాంగుఁడు ర్విసలింపంగ బహుతియై
నడిచె. హరి. ఉ. ౧౦౦-3౧.

సలికము. విణ. అల్పము, ౪. ౪.

సలిగ, వి. (త. శలికై. క. కు. సలిగ) ౧. ఆక్ర
యము, ప్రాపు.

సీ. సలిగయంచవఁగ శాశ్రయబలంబు చెలంగు....
అం. భా. ౨-౨౫౧.

క. ఆకుక మాయంటికిరా, వల దనుచుట్టుంబు
నాగ(క)వాసములోనన్, గలదోచూతమయా
చెలి, సలిగభయం బేల రమ్మ సప్తదళిలా!
ఉత్తర హరిశ్చం. ౪-౧౨౬.

౨. కూడని స్వాతంత్ర్యము.

సీ. జొర బాగాయె నీశేమి యంతసలిగ యీమె
శివభక్తురా లని యెఱుకలేక, యరని
గర్హించు టాపృథే యనుచుఁ గనలి నుదతి
యొక్కతె గట్టిగా జాట్టువట్టె.
పార్వ ౪-౧౨౧.

సలితము. వి. కొలువుదుకానిని కొలువునండి
ప్రోయుట (కొలుపునంతు చేర్చుకొనుట లావ
ణము) ౪. ౪.

సలిలకుంతలము. సం. వి. అ. పుం. నాచు,
వైవలము.

సలిలక్రియ. సం. వి. అ. శ్రీ. అంశ్యక్రియలందు
శవమునకు స్నానముచేయించుట.

సలిలము. సం. వి. అ. న. ౧. నీరు, జలము,
ఉష్ణరామధానక్షత్రకుటుము.

సలిలరయము. సం. వి. అ. పుం. జలప్రవా
హము, ఏఱు.

సలిలాశయము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. కొలను.

అ. నీటిని నిలువజేయుటొట్టె.

సలిలేంధనము, సం. వి. ఆ. పుం. బడబాగ్ని

సలిలోపన్ల వము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. వజడ

అ. జలప్రళయము.

సలీలము, సం. విజ. గి. విలాసముగలది. అ. ఒ

య్యారమైనది. ౩. భావవ్యంజకమైనది. ౪. శృం
గారమైనది.

సలీసు, హిం. విజ. మలభమైనది.

సలుగ, వి. ధ్యానము కొలుచునపుడు నిర్దీతసంఖ్య
ముగిసినతోడనే గుఱుతుకై దోసిడితో పెత్తి
పోనెడుధాన్యపుకుప్ప. అ. కొలుచువానికిపుట్టి
కింతయని యిచ్చెడు పెచ్చుధాన్యము. ౩. పెచ్చు
౪. రూపాయలు లోనగునవి యెంచునపుడు
నిర్దీతసంఖ్యముగిసినతోడనే గుఱుతుకై యెత్తి
యొంచెడు రూపాయలలోనగునది (చూ. సలువ)
(దీనినేసలగయని వాడెదరు)

సలుగు, వి వరాహము, పంది.

సీ. ఒకచేత సలుగొంట నొక దుప్పికొడమగా
నొక్కదూచినయూత్రు లుప్పలిల్లి.

కట. ౪-౯౩.

క. ఎలుగు మలుగుల ఎలుగుల, గులగులుగఁ
జేసి పట్టుకొనివిట్టులుకంబలుగులసలుగుఁ మూలు
గులఁ గలఁగంగాఁ జేసి రట్టిగట్టి కిరాకుక్.

రాజవాహన. ౩-౬౦.

సలువ, వి. కుమ్మరివాని యొకానొకవిమాట్టు.

అ. సలుపకడవ రాయి సార కలాసంబు కట్టె
యినుము, జల్లికడవముల్లు, మంటిమంత గుల్ప
ప్రూను నావంబును, మన్నుమెయిబోగు
మలయుచుండు. హంస. ౫-౫.

సలుపు (ల్పు) (రూ. చేలుపు), స. క్రి. గి. కా
వించు, చేయు.

గీ. ఆకరచ్చదనము కృణప్రాయముగను సలుపుటే
వింతయదియ కావలెనటన్న.

దళా. గి-౨౮౩.

సీ. హరివివతియించునంచు గానావేదకాస్త్ర
ముల్ భలముగా సల్పువారు. దళా. ౩-౩౬.

అ. కడపు,

ద్వి. ఎలమి కుక్కుడు పుకాహిగుడుగా కడిమి,
వెలయురాజ్యము పెక్కువేలేడు లండు సలు
పుచు.... రం. రా. ఉ. గి. ౧౬౦. పు. ౨౦పం.

సలుపు. అ. క్రి. (కుఱుపు మెడలుగుఁవి) బాధ

కలిగించు (సరువు అని క. ర, చి. వి., ప్రా.)
(వ్యవ) పుండు సలుపుచున్నది. కుఱుపు సలుపు
చున్నది. పండ్లు సలుపుచున్నవి.

సలుపు. వి. గి. పుండు, కుఱుపు. మొ. వాని
వలనఁ గలిగెడిబాధావిశేషము.

లి. సారంగ. ౨-౩౬.

సీ. వంతగాని వెతారము కావయవెత,కొంచ
లంబు, సలుపునోలి యనంగఁ ౭గు వ్యథ
అం. భా. గి-౧౫౦.

(వ్యవ) మంట, పోటు, సలుపు అధికముగా
నున్నవి.

అ. బాధ

ద్వి. ఇలబొమ్మదిలఁ బడి యేడ్చుచు నొడలిపలు
పువ నడలుచు జడిఁగొని వొరగు, కిన్నీరు
సోనల" ద్వి. లి. సా. ౨-౩౬. పు. ౧౯ పం.

సలువ. వి. అధికము, పెచ్చు. (సలుగుయొక్క
రూపాంతరము)

సలొకత. సం. వి. ఆ. క్రి. గి. ఒకేలాశయ
సం దుండుట. అ. ఆరాధింపబడిన దేవత యొందు
లాశయనం దుండుట (చతుర్విధముత్తలలో నొకటి
చూ. సాలాశ్యము)

సల్లకి, సం. వి. తా. క్రి. (రూ. సల్లక్. ఆ. క్రి.)
అందుకుచెట్టు

సల్ల వనము, సం. వి. ఆ. న. సల్లాపము.

చం. వాక్యవిస్తరచతురత్వ మేర్పడగనల్లపనం
బొనరించు. భార. విరా. ౨౦౯.

సల్లావము. సం.వి.అ.పు. పరస్పరసంభాషణము

సల్లాపించు. సం.అ.క్రి. పరస్పరముసంభాషించు.

శువ.వి.౧. జాడ. (దీనియొక్క మేడికిరూపము సవసవ)

వ. అప్పరిమళంబు పద పట్టుకొనిపోయి.
కాశి. ౪-౧౨౩.

క. ఆసవ యొయ్యన నెఱిగి మహానుర వెను
వెంటఁ బోవ నడలించి గత, త్రాసుఁ దయ
చేతికళఁ గొని త్రేనె న్నను నిట్లు గోమవివ
కుం దగుచున్. రాజశే. ౨-౩౨.

౨. క్రమము.

క. రవిశశికుజబుధసురగురు, కవిభానుజ రాహు
శేషుగణములు వాకున్, దవిలి ఘటంబున
నుండుచు, సవ నిస్తురుగాలి సకలసంపద లెపు
డున్. అప్పక. ౧-౨౫.

౩. చాచు.

క. సవరాలఁ దెగడి నీలపు, సవరాలుచు కురులు
దనురుజవరాలి కొంబు విరాలి వెలప
వచ్చెను, తోవరావియ్యంపు మోము దుల
కింపంగన్. ప్రబం. ౧-౪౫౦.

శువతానము. దే. వి. ౧ వీణకుఁ గట్టఁబడిస్విర
భేదమును దెలుపుతఁగలలో నొకటి. ౨. స్వర
స్థానవిశేషము.

శ్రి. తనరుచు మొగచాళమును నవతానమును....
సారణముఁ దలిర్ప సంప్రీతి నిపుడంగ.
బస. పుం. ౩౦ పు. ౨౮ తం.

శువడి. వి. ౧. ఆయుధవిశేషము.

చ. సవకులు భిండివాలములు శక్తులు శంఖులు
దోమరంబులున్....కుమా. సం. ౧౧౬౭౯.

వీ. కతుమాడ్కిఁ దునియలుగా చేయు విలుకానిఁ
గని దలఁబడఁజేచు సవడికాని.
కుమా. సం. ౧౧-౬౧౦.

౨. (సవ్యదియొక్కరూపం) జోడ.

వీ....రమణఁ బెంచిన మయూరమ్ములు తేలుపు
కన్నెల కరతాళగతుల వాడు, నసిన నంతుల
నినిచెప్ప నమరులైన, సవడిగ్రహరాజు మేదల
సవరణలను, మేటితోడవులు నిట్టిటిపాటి
వనుచు, జగములోపల మఱితేట పొగడనేల
భై. శ్రీరంగ. ౪-౯౯౮.

మ. కవిరాజార్చితవాక్యశోభగృహరంగద్వాక్య
మాణిక్యమల్, సవడిన్ మ్రుచ్చిలిపోఁక నక్క
కయినన్ జట్టియఁగాఁ జూచుమా, నవదేహం
బుల సందిగంతలనె మందవ్యాప్తి వర్తించు
దుమ్మవి చోరావలి నిల్వనేర్పునె నుధీ
చంద్రాతపస్సార్చి కన్.
మా. వరాహ. పు. ౧-౧.

సవతాలు. వి. (సవతి+తలు) సవతి

చ.... ఇవ్యనికకు శేషగుర్తుఁ జెలువా సవతా
లన నోర్తుఁ గల్గునీ, మను విదియేల లక్ష్మణ
కుమారు వినిర్జితమారుఁ బొందు....
భా. రా. ఆర. ౧౪౩.

క. సవతాళిఁ బలివలచిన, నవుఁగా కని యతని
యిచ్చ కషరూపముగాఁ దివిరి నడచునతి.
భార. ఆను. ౫-౨౩౨.

వ. యేయుత్సుండు ధర్మనందను బలంబులం
గలనె నది యట్టిదకాక సవతాళిప్రజలు
పొందనేర్తుర. భార. భీష్మ ౧-౧౬౮.

తే. దాసి యైనసవతాళిఁ దల్లిపనులు, నేషి
నలఁగంగ. భార. ఆను. ౧-౨౦౫.

సవతి. (స. సవత్తి. త. సవత్తి. క. తు. సవతి),
సవత్తి, సమానభర్తి గలశ్రీలగా నొకతే.

క. కాంచికొని కొడుకు నడిగెం, పే చనపువ;
వాలునుగడపే వరమిచ్చెం జూడెవ మనుసవ
తులచే నీచులుకదనంబు చేరనీకుము కృష్ణా
ఉ. మారి. ౨-౭౮.

వీ. సవతులఁ గొనియాడు సఖులబోరె.
ఆం. భా. ౨-౧౧౫.

ద్వి. సరసంశ్రుమాతల్లి సవతిమేల్పుంతి, మఱియుప్పక
జిత్రాంగి మా పివరల్లి.

సారంగ. ౧-౯౪ శ్రు. ౨౦ పం.

వ. వసుమతికి సవతియిందగు వసుమతీదేవి యగ్ర
మహిషిగా. దశకు. ౨-౪.

సవతిరల్లి. వి. మాటురల్లి, విమార.

సవతిపోరు. సవతులకయ్యము.

చ. హృదయమూత్రే గొకింత శమియించెను.
తెల్లపుగ్రోవు పెంపునబాదలెడు రంభకున్
సవతిపోరు ఘటించుట కంతురార్పణం బిది...
కళా. ౨-3.

సవతీవ. వి. (క. సవతి+తీవ) లతావిశేషము.

సీ. సంది దండగఁబెట్టు సవతీవలుచుట్ట; నీక
జాట్టుతలమళ్ళ వెకలిచుట్టు, విప్పగలపాటు
టాకుబల్ శప్పడంబు (ఇది కిరారవర్ణనము)
చద్రాంగ. ౨-3౮.

సవతు. (సం. సవతా) వి. ౧. సామ్యము, జౌప
మ్యము, ఈడు. సమానము

ఆ. ఏటిపుణ్యవతులూ యీచేడియలు పెప్ప,
సవతులేనియట్టి సవతులయ్యుగడుపు వడసిరి
భాగ. ౬ స్కం ౨౫3.

గీ. పెంపు వహియింప నెపుడు నిలింపసకుల,
సవతునజెలంగుదురు వారయవతు లచేట.
ఉ. రా. ౧-౩౧.

క. జౌనా నెచ్చెలి నామది, బెనఁగొనెడు
దురాశకతనఁ బేరొకటైనా, వీలఁగ సాఁక
నమంగళదీనికి మాతల్లి సవతుదిటచెడిపడితిన్.
ప్రబోధ. చం. 3-౧౮.

తే. గీ. ఉవిదనిద్దంపు జంఘల సవతుఁగో, కలమ
గర్భంబు లడఁచు లోఁగంటకములు....
ఆము. ౫-33.

గీ. చక్కఁదనమున నీరేడుజగములందు, సవతుఁ
గాంచనిసుతు గాంచె ధవునికరుణ.
నిరం. ౧-౬.

సీ. ఉవిద నీకనదోయి సవతెందులేదని, ఛాత్రిం
దమ్మలవైచి చాటవచ్చు.
సారంగ. ౨-౨౦౪.

తే. తూని వర్ణింప దాని శేసాని సవతు?
చంద్రశేఖరిలా. 3-౬౦.

క. భువనంబులు మెచ్చంగ తై, శవయావం
సంధిసప్త సంతానములున్ సవరించె వాని.
కవ్యకుశలము సుధాంధములుదక్క సర్వం
సమామై. వరాహ. ౧-3౮.

సీ.... అందంపు మెఱుంగు వాఁగుగన్ద వచూడ్కి
శ్రవణకుండలకాంతి సవతుగాఁగ
ఆము. ౫-౬౩.

సీ. దక్షిణాంబుని వసూతామ్రపక్షి నది సవతు
వైఘట నెన్నఁజూచుననిరి. కాళ. 3-౧3౧.

మ. గజఘోట స్వందనాశీకబలితధరణింగాద్ర
వేయదిరాజ్యా. ర్థజరత్న శ్రేణులంతర్మణుల
సవతులై.... ఆము. ౪-౧౮౫.

క. గణనాశీతసముజ్జ్వల, గుణమణి మనిలోక
సింహకుంభజకుభ కా, రణపుణ్యదేహభువ
నాంగణముల నీసవతు నేయఁగలరే తపసురే.
రామా. ౫-౧౦౮.

౨. విధము, పద్ధతి.

వ. వెలియెన తావులు ముడిగి సరసుక కఱచిన
కాటులు విడక కాళ్లు పట్ట కపటియొగఁజూ
సవతునను, పిచ్చుకలు పట్టుపట్టెడి సోడున
ప్రబం. ౧-౩౮౮.

ద్వి. అలసామదామములు, తనకొప్పునం బూని
తనకొప్పుతోడ, మించుటజెడఁబు మీఁద
వేడించు, సంచున నొసపర సవతుగాఁ జాట్టి
యొడసావిగాఁ జూచి యింటిగోనున్న, నడ
బావిగోన గ్రన్నన నీడఁజూచి.
ద్వి. పరమ. ౫-3౮౧.

3. భ్యాతి.

తే. కొండలంలేనిపనులు చేకూర్చునఁగ భువన
మాలిన్యముడిపినసవతు జగతిఁ, గమనగస్త్యున
కును శరత్కాల మొసగు, బిరుదుకుంచును
లనఁగఁ గప్పురము లెగసె.
చద్రాంగ. ౪-౬౩.

శువతువచ్చు. అ. శ్రీ. సమతుగు, సాటియగు.

ఉ. నీ, వచ్చుటఁ జేసి ప్రాణమాలు వచ్చెఁ
జామి యిట జేడు మాకు వివ్వచ్చుడు
పోరులన్ సవతువచ్చు నే నీ కసమానమాన
రాజశ్రీ. 3-222.

చ. వఁ పులఁతేనికన్ సవతువచ్చు విలాసమాగల్గి
కుక. ౧-౪౬.

శువతుసేయు. సక్రీ. పోయి, సాటిచేయు.

ఎ. గీ. మిఁచే నెమ్మేనిదాలుగఁజుంఁ బనిఁడి. నార
యారగమహిళలసౌరు, సార, సారసాక్షుల
చెలువంబు సవతుసేయు, నీలన యంఘ్రి
సఖులఁ బోలఁగలవె. రసి. 3-౬3.

ద్వి. శివుని కెంతెడలఁ జెలఁగు జాహ్నుక
సవతుసేయఁగఁ దగు సరయ్యపుపాంత...బరుల
కసాధ్యమై పరఁగునయోధ్య.
ద్వి. మాఁకృం. ౧-౨ పం.

శువదండవల. వి. జాలఁదము, ఒకానొకవల.

వ. తెరచీరకట్టలు ప్రోగుచుట్టలదొడ్డివల శ్రే
వల, కుం దేటివల, పందివల, సవదండ
వలను, కిరివల, యెలికవల మొదలుగావలయు
వలలును. కాశ్రీ. 3-౪౬.

తే. గీ. శ్రేటి వలలును మఱియుఁ గుండేటి వలలు
నెలుకవలలును సవదండవలలు నొడ్డివలలుఁ
బందిటివలలును బలుపుమకఁ, వలలు మొద
లుగఁ గలిగినవలలు మఱియు.
యయా. ౧-3౮.

శువదరించు. స. శ్రీ. (త. చవకఁగ్గల్) ౧. స
కుటించు, ఒనగూర్చు.

నీ. వెడవిల్చుచిగురాకు గొడుగులు గొనివచ్చి
చరణద్వయంబుగా సవదరించు.
పి. శకుం. ౨-౧౩

గీ. ఘోరమామక తూటిరగుప్తకాశ, శరమునకు
నొక్కచెరలాట సవదరించు.
కువల. ౨-౧౪.

గీ. అదికాలంబు సరిఁ జెండ్లియాడఁబోవు నవన
రంజున నెబ్బంగి సవదరించె, దివ్యకృంకార
మబ్బంగి దేవదేవుఁ డాదరించెను సమ్మాద
మావహిల్ల. హర. ౪-౮౩.

నీ. తనతనుప్రభలతో నెవవచ్చుపటికంపుజు
మాల యొకఁజేల సవదరించి. విక్ర. ౨-౨౩.

గీ. మేనఁ గలపంబుఁ గడువింతగా నలంది
గొనలు మీఱంగఁ దావిక్రొన్ననలు దుఱిమి
సన్నవలిపంపు వలెవాటు సవదరించి, కప్పురము
నించి వచ్చి బాగా లాసఁగి. విక్ర. ౪-౯౪.

తే. గీ. జన్మిదంబుగఁ జెనఁపాము సవదరించి,
యంఘ్రికటకంబు ఘల్లుఘల్లునుచు మెరయ,
నాహితుండిక గరళ విద్యాధిరాజు. వచ్చెఁ
బామల మెంగఁడు వదరులాడు.
క్రీడా. ౧-౨౨3.

నీ. కదవన్నెతగుకుబంగరజోటకంజాయ సంజ
కె. జిగిరంగు సవదరింప. దిశా. ౧-౩౬౨.

గీ. జంగమం బైవరూపంబు సవదరించి, యెదు
రుగా వచ్చె వింధ్యమహీధరంబు.
కాశ్రీ. ౧-౯౩.

3. మోచు, వహించు.

నీ. సవదరించుట యెట్లు జగరగోళంబున నవమ
మాసావసానంబు దాడి.
కాశ్రీ. ౪-౧౮.

౪. సిద్ధముచేయు.

తే. అలక తిమిరంబు తనుగప్పు ననుభయమున
ముఖనుధానుతి నునువెల్లుచులికిఁ గూర్చి
సవదరించినసింగాణి చాయ నొసలి, వంక
చూపునఁ దగ గణివంకబొమలు.
పాంశురంగ. ౨-౪౫.

నీ. పచ్చలరంగుణిఁబన్నీరు గులికిన. చందన పం
కంబు సవదరించి, పదియాటువన్నియ బం
గారుభ్యంగారుకంబున హంసోదకంబునించి

తే. కారుక్రొమ్మెఱుగులవంటి కాంత లాయి,
తంబుచేసిరి. వరాహ. ౪-౧౫౬.

సీ. మహిమ నెవ్వనియనుగ్రహము కిందిదొడ్ల
సర్వజ్ఞులుగఁ జేసి సవదరించు.

ఉ. రా. ౩-౩౪౬.

౧. చేక్కఁజేయు, సవరించు.

సీ. చెదరినయలకల చిక్కు చక్కఁగఁ దీర్చి
జాతిన గనయంబు సవదరించి.

విక్ర. ౧-౧౫౮.

౨. ఆశ్రయించు, వహించు.

సీ. దుగ్ధవారాళి మాఁతురు నాలుఁగూడి నీకర
ణంబుఁ జరణంబు సవదరింప.

ఉ. హరి. ౧-౧౧౩.

౩. అనుగ్రహించు.

తే. నీమసామర్థ్య మెవ్వఁడు నేర్పుఁ బొగడ,
సవదరింపుము నామాట లవధించి, మమ్మ
నందఱఁ గృపఁజూడు నెమ్మిత్తోడ, నెల్ల
కాలంబు రక్షింపు మిద్దచరిత్ర,

పద్మపు. ౪-౧౩౯.

ఆ. వేటకాడ నగుట నీఁడ దెచ్చి రాజ! సవ
దరింపు చూడ నవధరింపు.

చక్రాంగ. ౨-౪౨.

సవనము, సం. వి. అ. న. ౧. యజ్ఞము. ౨. సా
నము. ౩. సోమపానము. ౪. సోమరసము
పిండుట. ౫. విద్వలను కనుట. ౬. యాగముం
దిచ్చెడుబలి.

సవము, సగము. వి. అర్థభాగము. (చూ. సవ
రేయి) వృత్తియందు దీని యంత్యవర్ణమునకు
లాపము.

సవము, సం. వి. అ. పుం. ౧. యజ్ఞము. ౨. సో
మరసము పిండుట. ౩. బలి. ౪. సంతానము.
౫. ఉత్పాదకము. ౬. కల్లుతేట. (శ. ర)
౭. అర్కవృక్షము.

సవము, సం. వి. అ. న. ౧. జలము. ౨. పూ
డము. ౩. సోమరసముపిండుట. ౪. యాగమునఁ
జేయుబలిదానము. ౫. ఆజ్ఞ, కాసనము.
౬. ప్రేరణము.

సవయస్కు. సం. వి. అ. స్త్రీ. చెలికత్తె, సమాన.
వయస్సుగలది.

సవయస్కుము, సం. వి. అ. అ. అ. సమాన.
వయస్సుగలది.

సవయస్కుఁడు, సం. వి. అ. పుం. స్నేహితుఁడు,
చెలికాఁడు. సమానవయస్సుగలవాఁడు.

సవర. వి. చక్కనిది, అందమైనది. (దీనికి
కర్మధారయమున నిగామము వికల్పముగఁ
వచ్చును)

వ. సవరనిపాపలం దడవి తడవి తమయేలికకుం.
గానికగా నీవలయు నని ఉ. హరి. ౧-౫౩.

క. వవదంతకుండకాంతులు సవరని చెక్కిళ్ళు,
సాంధ్రిచంద్రిక లీసన్. ఘటికాచల. ౨-౨.

చ. సవరనిదంచు నిబ్బరపుఁజన్నులదంచు నుధాం.
నుమందలీనువదన యంచు.

ప్రబోధచం. ౪-౩౬

౨. ఒత్తిడిలేనిది.

సీ. సవరగాఁ గొంచు దండువులు దర్శనములు.
జోలాసగానమాళ్ళు గుత్తికేక.

పి. శకుం. ౪-౧౩౫.

సవర. (సం. శబర!) ఒకయాటవిక జాతిపేరు

సవరంగా, చక్కఁగా (చూ. సవరనగా)

మ. కవికల్పవెప్పిన బాదశ్రీపతి వృథాకష్టంబె
యిబోగవుం జవరాండ్రేక భాగ్యకాలి
నలు పుంస్త్రీం బేల బోబోచకా, సవరంగా
సాగనిచ్చి నేలయవతిలేదం దిచ్చి పుట్టిం
కుతే? విధివాటకము. ౫౬.

సవరచేయు, ప. శ్రీ. (సవర + చేయు) చక్కఁ
జేయు, సరిచేయు.

సీ. చేదోయి యొప్పునఁ జేసి నెప్పురులైన యన
యవంబుల నోరసవరచేయు.

శృం. నై. ౨-౫.

గీ. విషమతిన నిమ్మబిధి విటంకంబు నంతరాంత
రముల నరసి యరిసి యక్షకర్ణమమున యత్నే
శ్వరాదులు సవరచేసి రథక సంధిమమున
దీను. ౫-౨౭.

సవరణ. (రూ. సవరణము) వి. (ర. సవరిస్తే)
క. సవరణ) యుద్ధపరికరము.

క. అని గనియు వినియు నులుకక, సవరణ
లూపూర్వపుత్ర సంక్రమమై యాదవులు.

భార. మాస. ౧-౨౮.

క. సవరణుల నొప్పి యని బాంధవబలముల
మార్కొనం గడంగుచే నన్య, తనవమునఁ
చేర్చి నేల కవకాశము లేదు విజయ హస్తి
పురుషునన్. భార. ఉద్యోగ ౧-౨౨౬.

క. ఆరదములు సవరణతోఁ బరపై యొక్కొక్క
యూరివరపున పరిగెన్.

భార. భీష్మ. ౧-౮౪.

౨. సామగ్రి.

క. అవు బేహరముఁ గృషియన్, సవరణులును
బసులసాంపు సవరణులుగన్, భువి బసులు
గలుగు కాఁపుల, నవగతుడు గన్నపృజలయ
ట్లరయదగున్.

భార. కాం. ౨-౩౮౮.

.... పులికాన్న మొదలుగాఁ బురుషయోధుడని
కందుడ సవరణతో పొందుపడిచి....

ఆము. ౪-౨౬౧.

౩ సత్సాహము.

క. మఁపృజలొఁ గరిపుఁకిం, నమదేరఁగ వలయు
వారసవరణతో రందని యేర్పడనియమింపు

భార. ఉద్యో. ౩-౧౩౧.

లే. వలయు సవరణతోడ భూపల్లభుండు వెడలె
నేటకు మృగయాప్రవీణులై న కవరనాయకు
లఁభయపార్వములఁ గొలువ.

౨౪). ౨-౧౩౧.

౪. వాహనాద్యలంకారము.

క. తెల్లని సవరణ మెఱయ సముల్లసితము లగు
కురంగముల మొత్తము చం, చల్లలికపక్షముల
తో, భీల్లు గతుల నొత్తు నంచసిండుంబోలెన్.

భార. కల్య. ౧-౧౨౬.

వ. ఈశ్వరాదిదేవతలు సమకట్టిన సవరణ గల
యట్లనుచేత నిర్జింపఁబడిన యత్కృష్టభాతు
లగోకులు కలుగుట యెఱుంగుదురుకాద.

భార. ఉద్యో. ౨-౨౪౪.

నీ. ఉత్తమహాయదంతిసత్త సురధరత్నములు నూచి
సవరణ లలవరించు. నిర్వ. ౭-౧౪౩.

ద్వి. వాండును చుడుదంచి వరుసఁ బాండవులఁ
బొండిగాఁ బురమునకును దోడితెచ్చి సవరణ
లన్నియు బాల నిప్పించి వివిధఁ బరకంబులు
వెలయఁగై చేసి, ఆరూఢనియతితో నరదంబు
లెక్కి సారధ్యములు వారు చక్కఁ జెట్టుచును
విరాటపర్వ. ౧-౧౭.

౫. సేవ.

కం. అవు బేహరము కృషియన్ సవరణయును
బసులసాంపు స.... భారి. కాంతి. ౨ అ.

౬. సామ్యము. క. ర.

సవరణచే(సే)యు. స. క్రి. (సవరణము + చేయు)
అలంకరించు చలువదుస్తులు మేన సవరణచేసి.
రఘు.

౭. ఇభములాదిగ వా, హుముల సవరణసేయన్.
భార. మా. ౧.

సవరణము. వి. పరికరము.

వ. నుకర్మయు నేలినవానిపనిఁ బూని బోడు
పక్కరై నైదువుదినదురవణంబు మెడలయిన
సవరణంబులం బాడ నక్కజంబుగాఁ గూడి
భార. విగా. ౩-౧౩౧.

సవరణిండు. స. క్రి. (సవరణ + ఇంచు) సవరణ
చేయు.

నీ. విఖ్యాతి కక్కినవెలిమాపుసాటిగా నైంధ
వంబులనెల్ల సవరణించి. నరసభూ ౪-౬౫

సవరణదనము. వి. చక్కఁదనము.

ద్వి. అవతారమన్మథుం దనవచ్చు నీని, సవరణ
నంబు లక్షవరాలు నేయు.
సారంగ. ౧-౨౨ పు. ౧౩ పం.

సవరవ. విణ. ౧. చేదున, సమము.

వ. నిహ్నాత్మక భాగంబులవలన వనముంబుగా
నున్న వాయుకారము నున్న పక్షిమూలాఁ
బాటు మిగిన పక్షిమూలాఁ
కాదుక వాటిం గాన భాగంబులు
శిలాత్వయంబులు గాలించి యెల్ల వాల్చి
సవరనై యొంద నొసర్చి సవరగ్రామాదులు
రచియింపం బనిచె. హరి పూర్వ. ౧-౧౩౧.

నీ. సవరపై లక్షయోగముల పెడలు పై కడుగు
గోరము పై సకర్పరమును.

భాగ. ౮ స్కం. ౨౦౨.

౨. సాందర్యము.

క. ఆసనములు చవిగ్రోడడి, యాసవసవ రెటింగి
తేటు లలరులగమిపై యాసవదలి పాదకదలి
యాసవరస గాంచి చెంతకాదరయునున్.

ప్రబం. ౧-౨౫౦.

సవరపుకుప్పె = సవరమునకు మొదట నందుగ్రంధి

తే.గీ. కతెరల నొడ్డియాణము స్త్రీర్నిలించి కుంపటి
నమల సవరపుకుప్పె లూడ్చి.

ప్రబం. ౧-౩౬.

సవరపుమొకము. వి.ల్లిపెకము, చమరమృగము

సవరపెట్టు. స. శ్రీ. అడ్డగించు

అ. వె. అటమటించి పోవ నటు కెప్పితిమి మిమ్ము,
జరగ నీయ నిపుడె సవరపెట్టి, యెడిసికొందు
నొడవెనాగి నాలువిద్దలు బండుగులను
మంచి బ్రతుకు గాండు. (ఇదిచోరవాక్యము
ధర్మఖండము. ౧-౯౦.

సవరము. (సం. చమరము, త. చవరీ. క. చవరి)

౧. చమరమృగము యొక్కతోక.

నీ. బలపుడేవికకొమ్మటలవలనై ద్రోవ దవి
లించి కట్టిపసవరములు. యయా. ౧-౧౧౯.

మ. పులికూరల్ సవరాలు కన్నుమెరింబుల్
తెక్కు కుండెక్కు పండులు కాశ్యపువెండుగు
తెడులును మన్నుందిక్కు నీవ్వంగిపిల్లల
మొత్తంబు జవాదిపిల్లలు మొదలగా గానగా
వాని గుంపులగై కానక చేసి యాదలల
మొమ్ముం జేసులం గూర్చుచున్.

యయా. ౧-౩౨.

౩. శ్రీలు. కొప్పుములుచటలో నుపయోగించు
చమర వాలము.

నీ.... క్రొత్త, రంగు అవికలు బుగారులూ
గొప్పుసవరమల్ వగవగనన్నచీర అడ్డమల్
కుంకుములు కాదిగాగ. భా. ౬-౩౪.

సవరించు (క. సవలు, సమలు.) స. శ్రీ.
౧. సిద్ధముచేయు

క. చివికియజేయు వందము జనికిన జన్నిదము
దీసి కీప్రము క్రొత్తల్. సవరించి పెట్టుకొని
యాచివికినయిది గలము పాలచేయగవల
యున్.

విష్ణు. ఆచా. కాం. ౨౬.

నీ. గుద్దగడ్డకుం బెద్దకుం పంబులను గోటయొం
డొంద త్రెవ్వుట యొక్కటులుల, రాకట్టనపు
పెడల్ గైకొని జంతుట యొనగదంచముల
నొడిపెలలనా, జాలంగ నెందును సవరించు
టమ్ముల దోమరంబులను కత్తులనగదల.

మారి. ఉ. ౨-౧౬.

౨. కూర్పు, ఘటించు.

నీ. సవరించి రెండరత్నకరాములు పెక్క
వచ్చిమాటప్రభావలతోడ. వసు. ౫-౬౪.

చ. త. శరమైన చంపకముతావుల గూడినగాడ్పు
తేనుచేదివిడకభాగధర్మ్యుని తేనియోరు
పుటాంతరాంబరం బును సవరించి యాచిగును
బోడినంగ విధాత చేపెబోతన లగిగండు
దక్కినవిధాత కరంబున నెట్టి చేసివన్.

వరాహ. ౩-౧౦౪.

౩. చేయు.

కం. అవినింద్యమతి వసుమతీ, ధవగుర్గాజేశము
నను దా నెద్దానిన్, సవరించిన విది యిష్టము
సంబంబిత మోసగు సంది, యము ము
దెందున్.

రాఘ. ౧-౫౧.

నీ. నానామఃకుం బ్రదామంబు సవరించి కళ
నాగునకును వింతి లిపి. వార్త. ౨-౪౦.

౪. సంగ్రహించు.

నీ. నానాగ్నుం దొకబోయ కష్టల వధియించి
తినియును బెక్కమ్మి కొనియు నదియ బ్రతు
కుగా దానికి బహుసాధంబులు సవరించు
కొని మహాబలి జరింప. భార. కాం. ౩-౩౦౩

౫. అనభవించు, పొందు.

క. శ్రవణమున నుపవసించుచు, నవహితభక్తులకు
గొప్పునలికాక్షుని గళవుల బూజించిన ము
నలు, సవరింపును దేవపక్షగోళ్యము
తెల్లన్.

తేన. ౫-౨౩౩.

క. భవదంఘ్రిమారుణకు బుద్ధ్యవసతి నులభంతె
జిహ్వనయ్యభవంబుల్, సవరింప యొచ్చు
దిర్వాప్రవణమతిం జేయునన్నఁ బరధామపతి
పాండురంగ. ర-౯౦,
౨. చక్కఁబఱచు, సంచేయు.

చ. ప్రిదిలివనివి గల సవరించు తలదరి నోర్తుఁ
గాంచి లోగదన పాపభీతిఁ బడి.
నైమ. ౩-౮౨.

ఉ. చ, స్నేహల హాటుకొప్పు సవరించుచే వీడిన
కొప్పుఁ బల్కఱుం, జేవటఁదోపుచుం బలికఁ
జేదోవమాపులు శ్రేష్ఠదాటఁగన్.
పాడి. ౮-౫౭.

జి. కలిగింఁగి.

క్లి. ఏధమ్యబాహుధరాధరాభోగంబు భోగంబు
సవరించేభూమిపతికి. వసు. ౧-౩౦.

నీ. నాగువాకిళ్ళ నలుచందజేతుల్ సవరించు
ముత్యాలచవికెయైన. రామా. ౨-౧౨౯.

౮. భయించు, తాల్చు.

చ. కలప మలంది క్రొమ్మిడిని గమ్మవిరు ల్సవ
రించి. పారి. ౫-౫౨.

నీ. జమిలి పాముతోడి సాగతం బొల్లక సవ
రించు జంగారుజెప్పిదములు. మార. ౫-౫

౯. వహించు, చేకొను.

నీ. కచ్చసి యనుపేర గరము నోల్చి పిలె సవ
రించి జగదంబు కారదయును. కళా. ౨-౨౧.

౧౦. పూను, (కోపము) వహించు,

నీ. సవతిపల్లును నీను పవరింప శేపట్ల గారాబ
మునఁ బెంచువారు లేర. సారంగ. ౩-౪౭.

నీ. తమతఁడ్రికంబసాదనునిఁ జంపిన యార్జ్య
సవరించి తత్కృతి శంఖశబ్దకుఁ, దనువాడు
మల్లెభమై కాలుమిటి సమీర. ౨-౭౭.

౧౧. సమకూర్చు.

క. సవసవ వినయముఁ బల్కుచు, సవసతిగతిఁ
దోడితెచ్చి యాతిధ్యంబుల్ సవరించిన
నమ్మనిపతి యిది గైకొన కనియె.
చంద్రభా. ౩-౨౨.

౧౨. రచించు, నిర్మించు.

క. భువనంబులు మెచ్చేగ కై శవ,యావనసంధి
సప్త సంతానములున్, సవరించె వానికెవ్వరు
సవతు నుధాంధములు దక్క సర్వంసమాపైన్
వరాహ. ౧-౩౮.

౧౩. చక్కఁజేయు, సరిపెట్టు.

నీ. ధనమున కెన్నినా శృంగవియెడు చెప్పు
తుంతలో సవరింపకుండిన కాపమిత్తు.

మార్క. ౧-౧౭౦.

సవరించుకొను. స క్రి. ౧. సిద్ధము చేసుకొను.

క. మును సమాదీప్తం డెగవం, జనినవృద
యొందు జేరు సవరించుకొనం గనుట వదిలేర్చి
యతనిం గొనిపోయెను సంగరమునకుం దొలఁ
గంగన్. భార. కర్ణ. ౨-౩౨౭.

౨. చక్కఁబఱచుకొని.

వ. అంతివసంకుడు మూర్ఛిల్లిపడి క్రమ్మఱ
సచేతనండై తన్నుం దాను సవరించుకొని.
కుమా. సం. ౫-౫౭౦.

౩. చేసికొను.

ద్వి. ధవళాక్షునీరంగ ధవుని జల్లునిగ సవరించు
కొన్న యాజగడక వీరుండు.

ద్వి. పరమ. ౫-౪౪౧ త్తు.

సవరింత. వి. సవరించుట.

సవరింతనేయు. స. క్రి. (సవరింత+చేయు)

సవరించు, చక్కఁబఱచు. క. ర.

చం. హరువుగఁ గాంచికొనుట మొయారముగా
సవరింతనేయు నా, వెరపున గోఁల బోక
ముడి వీడిచె. రస. ౩. గుచ్చుము

సవరిల్లు. అ. క్రి. ఒప్పు.

నీ. సవరిల్లు తెచ్చోట జరదగ్గరగనీక, సంతత
యావనసౌష్ఠవంబు. కాశీ. ౨౨౮.

ద్వి. నవపుష్పగంధముల్ నలువొప్పుఁ బెచ్చి,
సవరిల్లఁ బుచ్చోడిఁ జల్లుచునంద.

రం. రా. ఉ. కా. ౨౯. ౧౧ పం.

సవరు. విణ. చక్కని, అందమైన

నీ. సన్నపునడు మొప్ప సవరై నకిలు వొప్ప
లిలికకకకుండలములు నొప్ప. పీరి. ౧-౧౭౭.

నీ. లవలిదశములల్ల స వరై నచక్కలు వాడు
వాణిగముద్దులాడియాడి. ఉ. రా. ౪-౨౧౭.

చ. సవరగు నొక్కయద్దగునఁ జయ్యనకాచి
కపోలించిగుం, దప్పుపుర గాంచి సిగ్గుమెయి
నంతట నివ్వెఱవోయె నెంతయున్.

తపతీ. ౫-౩౫.

నీ. సవరై న రతకాల బిలికకమ్మల నిస్తు నవి
నీకు మనసురావంటి నేని, యాణిముత్యమ్మల
వారమ్మ లాసగుదు. హంస. ౨-౩౭.

ద్వి. సవరై న లల్లపాలపేరు.

ద్వి. పరమ. ౩-౧౪ పు.

సవరుచు (రుచ్చ) సుక్రి. ౧. కూర్పు. ౨. చిత్రించు

క. జనకుడు భువిగలప్రాయఁ పు, జనపకులం
బటములందు సవరిచి యనుఁగుం, దనయ కద
కనుప నిలిరము, గననొల్లను నీటంటె కాని
మూరారీ. ముకుందవి. ౨-౧౨౨.

నీ. చతుదోయి తన పంటు కొని ఘుమ్మరన
కాంబవతి సవర్చిన వర్ణపాటు మెఱయ.
మకుందవి. ౧-౫౦ పుం. ౪ పం.

సవరేయి. ౧. (సవము + రేయి) అర్థరాత్రిము.

నీ. సందెప్రాదున నుండి సవరేయి గదసన
సమ్మఖమ్మఁ గొల్చి నెంచెను.
హంస. ౪౦౫. ౫-౨౮.

ద్వి. సవరేయి నైఁ జొక్క చల్లి నంధించి తివు
టమై దొ. గిలతెచ్చుచు మఱిగి.
ద్వి. పరమ. ౬-౪౮౮.

ద్వి. దొంగను వాతోడి దొంగలు మీరు, దొంగిలుం
దని గడిదొంగయై కొరి, సవనమల్ సారఁ
బాటి సవరేయి యాలఁ బిడికి వెండియై నడు
విడుకింతరేక.

అ. మ. క. ౧-౩౨ పుం. ౨౫ పం.

సవర్ణ సము. స. వి. అ. న. భిక్షాంశములను
కుల్యలవములు గలవానినిగా మార్చుట.

సవర్ణము. స. వి. ౧. కుల్యవర్ణముగలది
ఒకేరంగుగలది. ౨. పోలివది, సరూపము. ౩. ఒకే
కులమునకుఁ జేందివది. ౪. ఒకేకానికిఁ జేందివది,
సధర్మమైనది, ౫. కుల్యాస్యప్రయత్నిమైన
వర్ణము.

సవసవ. చూచాయ, మెలమెల్ల.

చ. వా దౌప్యము సవసవగాఁ దెలిసి.

మ. ౫-౨౭.

చ. బాఁకీసూయం బైఁరధంబునన్. గనుంగొని
పుగజులు గుంపులు గూడుకొని సవసవగా
నిన్న మనము విన్నది నిజంబై తోఁచుచున్నది.
ఉ. రా. ౬-౩౪౩.

౨. క్రిమిమయము.

చ. సవసవగా నెఱింగి తమజాతుఁడు నేనుచు
నుండఁ గొల్లులొ దివిజవిభుండు లేనకపుర
దచ్చి కొనన్ కిలియల్కఁబాడ నై, రవమునఁ
దిల్లసంపీననఁ దప్పక మాచుచు సొమ్మలెల్ల,
మ, క్కువనొసఁగున్ జారుక్కురని కోదలి నం
కంచే నదల్పుచున్. కువల. ౪-౧౭౮.

చ. సవసవ దీపపంక్తులు వెసన్ దెలుపెక్కఁ
దలంప మిక్కిలన్ దడలినయార్చి దెందములఁ
దాల్చర స్నేహదాహు వర్షవల్.
ప్రబంధ. ౧-౧౧౮.

౩. కొంచెము, అత్యల్పము.

క. అని విన్నవించి యతఁ డో, నవార్థవా!
యిప్పు డేమ సవసవగా నేర్పినపాటి యొక్క
గీతము వినిపించెద. చంద్ర. ౧-౧౨౪.

౪. సంద్రము, తొట్టుపాటు.

క. సవసవ వినయము బల్కుచు నవనరగతిఁ
దోడిదెచ్చి యాతిధ్యంబుల్, సవరించిన.
చంద్రా. ౩-౨౨.

క. అసవములు చవిగోరెడి, యా సవసవ లెఱిగి
లేటు లలరులగమిస్తె, యాసవవతి పొడలి
కదలి. యాసవరస గాంచి శంక వాడ రయ
మునన్. పృథం. ౧-౨౫౦.

౫. భేదము.

క. సవతులు దిక్కుతిడివిలా, సవతులు మఱి వాః
కాత్మసంభవు లగమీ, సవతు లమర్చులు
వారికి, సవతులునున్ మీరు మీకు సవసవ
రేలా! లక్ష్మీ. వి. ౨-౫౬.

సవాయి. వి. (హిం. సవాయి) ౧. పదవపెద్ద

మోకు, ౨. మేనానగవిశేషము. ౩. మహమ్మ
దీయప్రభువుల చిరుదనము.

చ. వదలక యత్కలేంమగ్ని సవాయిబలీకు
నడంచు దుర్జయున్. కళా. పీఠ. ౩౩

నీ. పదమటను సవాయిబనువనిగాఁ జేసి యచట
గొయ్యలకొండ యకరించె. తపతీ. ౧-౨౪.

సవారి. హి. వి. పల్లకి, గుఱ్ఱము నెక్కిపోవుట.

క. ర.

సవాలు. హిం. వి. పగ్గ, విచారణ.

సవి=సావి. ఆవ్య. అని. (ఇశ్వర్దకము)

నీ ఇరులు బార్దలుగా దనుసుసవిసావి
యనియన నిత్యమైతివర్చు

అం. భా. ౩-౬౭..

(ప్రాతిపదికార్దము)

తరువోడ. జలనిధి సంవర్తకాదిజలదముల్
ప్రీతి నజ్జలనాకరంబు జలము లక్షయములు
సవిమధారపమా చవి యని మెచ్చి....

కుమా. సం. ౧౦. ౩౫౩.

(హేత్వర్దకము)

చ. కనఁబడు వార రెల్లఁ దమఁ గన్నిడిరేసు
విప్పిపల్కు రెల్లనుఁ దమఁగూర్చు సవి
తలఁకునఁ గొంతుచునై నానాపంబునఁ దగ
వచ్చి యట్టై వెనోవఁగఁ గొగిటఁ జేర్చు
విగ్గఱన్, వరితి మహారామాత్రిమున వల్ల
భునిం దొలుక్రొత్తఱంకున్.

కవి. ౪-౧౦౫.

చ. జలజము సావిశోములు చుట్టదముల్ వఱ
తెంచి తగ్గఱున్ నలిమనాశ్శమండము
నానికఱున్ శశినింబచుపకంబులు సవి
దాయ నొల్లక.... కుమా. సం. ౮-౮.

(భాగ్యోత్సర్దకము)

చ. నినువు బాకస్తచేరఁ గనుకయలతాంతము
లున్న నొక్కడన్, గనుఁగొని ముగ్ధయై
క్కిరె వికాసిని యై నవకంఠుఁడీవఁ బూ,
చియైలగొమ్మగుత్తి సవిచే నయంబునఁబట్టి
కోయఁజూచి నదియల్ల నవ్వదిసిగ్గు వదం
గని యాస్పరందఱున్. సర్వ. ౮-౩౬.

క. చూపులఁ గని తల్లుల సవి, చాపలమునఁ జేసి
హరిణకాబము. లట్టుల్, చాపఁగ దుర్వాంకు
రములు మేపుదురు శరీరములు నిమిరముని
వనితల్. సరానా. ౪-౬౪.

మ. దిశ లాకాశము మంచులనుల మృగీదృష్టి
స్తనాశ్శిష్టులన్ దశమావస్థలఁ బెట్టుపట్టికఱి

సీతాసేవుఁ డానేకున్, దశకంఠానుచెల్లె
లాపడఁ బద్యాదవి శేష్మికిన్, చినికిం
పుక సవి నేగుడఁగఁచెలి తిచ్చిలైవఁ చందం
బునన్. చంపూరా. ౫-౩౧.

మ. తలఁబక్షచ్చటఁ గ్రుక్కబాసువులు శేదారం
పుఁగుల్యాంతరస్థలి నిడింపఁగఁ జూచి యా
రకు లుచున్నారెప్పరియాతెచ్చిజావలి పిండి
కృతకాటికల్పవి తిదావాసంబుఁ జేర్పంగ
రేవులు దిగ్గన్ వెనఁబాటు ...

ఆము. ౧-౬౫.

సవికల్ప (క) ము. సం. విణ. ౧. వైకల్పికము.

౨. సందిగ్ధము. ౩. జ్ఞాతృజ్ఞేయాది భేదము గలది.

సవికాశము. సం. విణ. ౧. పూర్తగా వికసించి

నది. ౨ విస్తరించినది, విత్తులమైనది

సవిగ్రహము. సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ౧. మూర్తి

మంతము, శరీరము గలది. ౨. అర్థముగలది.

౩. కలహించునది.

సవిత్త. సం. వి. ఋ. పు. (రూ. సవిత్వండు)

౧. సూర్యుండు. ౨. తండ్రి. ౩. సృష్టికర్త.

౪. ఇంద్రుండు. ౫. ఆర్కవృక్షము

సవిత్కరము. సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ఆనాచము

గలది.

సవిత్వండు. సం. వి. ఋ. పు. సవిత్.

చ. ఇట్టిల మగుకూర్పవృత్తిః గదంగుమరే
సవిత్వండు రక్తులన్, జల మొసంగంగ
భార. ఆను. 3. 210.

క. భువనైకపథం దగు, సవిత్వంకు దమాః
మతీయ. భార. ఆది. 2-౮౦.

సవిత్వలము. సం. విణ. సూర్యసంబంధమైనది.

సవిత్రిము. సం. వి. ఆ. న. ఉత్పత్తికారణము.

సవిత్రి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. కల్లి. ౨. ఆవు.

సవిత్రియము. సం. విణ. సూర్యసంబంధమైనది.

సవిధము. సం. విణ. ౧. సమీపమైనది. ౨. ఒకే
విధమైనది.

సవిధము. సం. వి. ఆ. న. చేతన, సమీపము.

సవినయము. సం. విణ. వినయముగలది.

సవిభ్రమము. సం. విణ. ఒయ్యారము గలది,
విలాసముగలది.

సవిమర్శము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. సవిత్కము.

సవిలాసము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. సవిధము.

సవిశేషము. సం. విణ. ౧. భేదకలక్షణములు
గలది. ౨. వేరుచేయబడినది.

సవిశేషము. సం. వి. ఆ. న. ౧. భేదకలక్ష
ణము. ౨. పరిత్యేకధర్మము.

సవిశేషము. సం. విణ. ౧. ప్రత్యేకగుణములు
గలది. ౨. విడిచిపెట్టి. ఆసాధారణమైనది.
3. విలక్షణమైనది, విశిష్టమైనది ౪. ఉత్కృష్ట
మైనది శ్రేష్ఠమైనది. ౫. ధి మైనది, వేదమైనది.

సవిస్తరము. సం. విణ. వివరముతోఁగూడినది,
సూక్ష్మాంశములతోఁగూడినది, సమగ్రమైనది.

సవిస్తయము. సం. విణ. ౧. ఆకర్షణపడినది.
౨. సందేహముగలది.

సప్రడు. సం. వి. ఆ. పు. ౧. సూర్యుడు,
చంద్రుడు.

సప్తరు = సౌరు. వి. ౧. అందము, ఒప్పికము,
వైభవము.

ఆ. సువర్ణబువ్వవర్ణ నవ్వని నాసిక, చివురు
సప్తరు లవురు నుడిచి మోచి, మబ్బులుబ్బుగెబ్బు
లిబ్బోకనతి నేటి, వెఱుపునొఱుపులఱుపు
చెఱవమీయ. విజ. ౧-౮౪.

చ. చూపకటేద నీప్రపురు సన్నముగాని
నిండురాకుమీ. వి. నీలా. 3. 20

సీ. అవికబూర్పిలీల సప్తరొండు గండుమండి
చందంబుండమయ్యె. ఉ. రా. ౬-౧౧౨.

ఎ. గీ.... అవమువంబులసప్తరు రాజాధిరాజ,
చర్యలను బోల.... దళ. ౨. ౨౩3.

౨. కాంఠి.

క. చివుగానాతెలెల్లని, కవురా నునునోగ
వెండుకలు పుట్టిమీర, సప్తరా దేహము
ముద్దల, దపురా యిది జులు పొగడ నాదిద
యమరున్. హంప. 3-౧౯3.

3. నిగ్గు, సారము.

తే. గీ. అపుర కృంగారకముగా సప్తరు దీసి,
శేషున నొంర్ప బోలునీకే భార, తేక
శేతాద్యకవిలాసలీల గలుగె, రాంనారాతి
మాసిరి నూఁపేతి. ముకుందవి. 3. ౨౩౬.

౪. విధము.

క. నవపల్లవామరక్తిం, వవిరెడుకొమ్మల రమించ
దమ కింక సుదిశం, బువునె యిది కడక
నరగెను, సప్తరుఁ గారాకులురెసక కను
గొంటే. సమీర. ౧-౧౨౪.

చ. కురుతేరు సవెన ను బాళించు మరువంతు,
పలతలతో ఉ. రా. ౬. ౨౪.

సప్తస్థిము. సం. విణ. వడ్డికలది.

సవేశము. సం. విణ. ౧. సమీపమైనది. ౨. అలం
కృతము, పరిష్కృతము.

స.వై.లక్ష్మ్యము. సం. విణ. ౧. అసహజము, కృత్రిమము, బలాత్కృతము ౨. భీతిము, లజ్జితము.

సవ్యపేక్షము. సం. విణ. అ. అ. అ. ఒకదానికీ సంబంధించినది, ఒకదానిపై నాధారపడినది.

సవ్యభివాగము. సం.వి. అ. పు. (తర్కము) హేత్వాభాసమునందలి యైవపుభావ విభాగము లలో సోకటి, అసై కాంతి యుదోషము.

సవ్యము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. ఎడమ ౨. కుడి, దక్షిణము. ౩. ప్రతిబూలము.

సవ్యసాచి. సం. వి. క్. పు. అర్హతః.

సవ్యాజము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. కృత్రిమము, కపటము. ౨. మిమతోఁగూడినది, ప్రయోజనాపేక్ష గలది.

సవ్యాపారము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. క్రియాత్మకము. ౨. నియంత్రము, ఉద్యోగవంతము.

సప్త్యుడు. సం. వి. అ. పు. విష్ణువు.

సప్త్యేతిరము. సం.వి.అ. అ. అ. కుడి, దక్షిణము.

సప్త్యేష్ఠ. సం. వి. బు. పుం. సారథి.

సప్త్యేష్ఠుడు. సం. వి. అ. పు. సారథి

సప్రీడము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. లజ్జగలది. నిర్గుణమైనది.

సవ్యడి. (సవ + వడి). వి. జాడ (స్వార్థమునవడి) క. ర.

సశబ్దము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. భవనిచేయునది. ౨. పూరింపఁబడినది.

సశల్యము. సం.విణ.అ. అ. అ. ౧. మాండ్లుగలది. ౨. కరములులేక మాండ్లుగ్రుచ్చుకొనునది. ౩. కప్తమైంది, బాధతోఁగూడినది.

సశస్య. సం. విణ. భాగ్యముచూపిస్తే చేయునది, భాగ్యముగలది.

సశస్య. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకవిధమైన ప్రాప్తి తిగగుడుపూవు.

సశ్శశ్రువు. సం. విణ. ఉ. ఉ. ఉ. గడ్డము, మోసముగలది.

సశ్శశ్రువు. సం. వి. ఉ. శ్రీ. గడ్డము, మోసముగలశ్రీ.

సశ్రీకము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. సంపదగలది, శుభముగలది, అశ్చప్తముగలది. ౨. ముచ్చటైనది, అందమైనది.

సశం దేహము. సం. విణ. అ. అ. అ. సందేహము గలది.

సశం దేహము. సం. వి. అ. పుం. ఒకయర్థాలూరము (మా. సందేహము)

సశంధ్యము. సం. విణ. అ. అ. అ. సాయంకాలము, సంధ్యకుసంబంధించినది, సంధ్యలందు సంభవించునది.

సశంభ్రమము. సం. విణ. అ. అ. అ. తొట్రుపాటు, తొందరకలది, కలవరపడినది.

ససత్త్వ. సం. వి. అ. శ్రీ. గర్భవతి.

ససత్త్వము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. బలముగలది, కీర్త్యముగలది. ౨. గర్భముధరించినది. ౩. సంకుచితో నిండినది, ప్రాణులతో నిండినది.

ససనము. సం.వి.అ.వి. బలిదానము, ఆర్పణము, త్యాగము.

ససాధ్యసము. సం. విణ. అ. అ. అ. చెడఁగి, భయపడినది, భీతికైంది, నిలిచింది.

ససి. విణ. నిర్గుణగలది.

వ. ససిమెఱుంగు మొస్తెంబులు. ము. ౩-౨౧.

ససి. శ్రీ. విణ. బాగుగ.

ఉ. నీటకు దేవయ్యకి ససినిల్చి యొకించుక
వాటిధృతిపాటన మొప్పు నతిం దొంగు
నచ్చాటునఁ జెప్పుమిటి పరిపాటిగఁ గెంతె
రక్కడక్కడన్ మోటికరెత్తి క్రొవ్విలులు
మెగ్గులు వెగ్గలయ్యెనయ్యెడన్.

విక్ర. ౧-౨౩.

మ. విను వొక్కింతయులేక తాంబూలయున్
వీని స్నానకాలమున్, సవీరకొంగఁ బ్ర
యందు వర్ణిలుటకై వాటికవత్తాక్షిణ్.

కాశీ. ౨-౨౩.

ససి. బ. ౧. బాగు.

చ. దొసగులు వచ్చువేళ గుణధుర్యులఁదైర్వ
గుణంబు సర్వముం, బసచెడు వంచే జూపె
దవు పాపపునైవము యిదురాగ్రహ,
వ్యసనము మాను మాను ప్రళయంబున వీరిని
జక్రమంబులై ససిచెడ వించుకంతయును
సాగరముల్ గులపర్వతంబులున్.

భర్తృ. ౧-౯౦.

౨. విధము.

తే. ఆర్థచంద్రత సమయంబునఁగ మించి,
పూర్ణతనజెందు ససిని యప్పుడమితేడు
యావరాత్తోత్తరమునందు వాధ రాజ్య,
మంది మాపియించి మిక్కిలి యంద మంద.

రఘువం. ౭-౬౫.

౩. నిగ్గు.

చ. అట్టికిని యొప్పుమితై ససివీరన మారుని
వాలపొలికన్. కృ. శకుం. ౨-౧౭౨.

౪. ఆరోగ్యము.

ససి. వి (కైకృతము) సం. సవ్యం.. క. ససి;
తైరు, సస్యము.

క. ఖండించి వేట యొకశతకాండంబున వాని
తిలయ ఖండించె నుదీమండల కాంతులు
వసుధాఖాండంబురత్నకోరకపు ససురత్తన్.
సుద. ౫-౧౩.

సీ. పెనుగంపకొడుగు లీడ్చినమొల్క ససి
యయ్యె, గగనంబుతో రాయు కాన
నములు తే. కమలసంభవనరదాన గర్వి
తాను, రవరపట్టణవిర్భరాక్రమణవికృతి ...

పాండురంగ. ౫-౧౨౨.

క. ఒకటి రగస్త్రాక్షములం, గొసరి జనల్
వార్ధి నీరుగ్రోలితి వీరిన్, ససికై మాకిమ్మని
కి, స్మిసరుడుగం, గావ నప్పగించెడు మా.
ద్దీన్.

ఆము. ౫-౧౨౩.

సీ. అసమాయధునిక్కి సమలకై వడి మలికా
కుంజవిరతి మొగ్గులుదనర్చె.

వైజ. ౨౯౨. (బాగ్. పా.).

ఎల్లకడల మెలగుచు ససి నెల్ల మేయును.

నీలా. ౨-౪౩.

చ. చక్కనిమింట నేగు నెఱచందురు జింక
నవేందుకాంతిపుం, జక్కటిదోచురత్న
మయసాధములందు గిటిపచ్చతా, మొక్కల
దాలువేసి ససి మొల్తము నిచ్చలుఁ జొచ్చి
మేతకై, ద్రొక్కనటంచు బందికొరఁ
దోరఁ బురేందీరవాఁగ రాకలన్.

చంద్ర. చ. ౬౯.

ససియాడు (క. ససి) దీ. అ. శ్రీ. చెల్లచెడ
రుగా విసరివేయు.

సీ. గజయూధముల భీమకాకారిములు
చాల్చి పెచ్చువెట్టిగి చుపి ససియాడి రొక
నిమిషమున సమయ.

కుమా. సం. ౧౨.౮౮౨౬

ససులెత్తు. అ. శ్రీ. మొలకెత్తు, అంతుంచు.

ద్వి. నీరులఁ జూపట్టుబాసిములు గట్టి, పరస
రత్నముల సూసకము లమర్చె, ససులెత్తునగు
వుల సయ్యాటయాడు నొసపరి నెమ్మొము
నొకకొంతవంది.

అ. మ. క. ౫-౨౩౩ పు. ౫ పం.

సనువు, విణ. సాధువు.

సీ. మంచివాడు సనువు మంచిసాధునన సజ్జ
నం దొప్ప. ఆం. భా. ౨-౧౩౦.

క. అసరుల మాయోపాయలుఁ గనిమనఁగఁగ
సట మఖంబుగావఁగ సట! తా. తనఁ
దొకఁడటల సనువులఁ గ్రొన్నినువుల నడిగ
నటమునులు నిర్మోచులకా. రామా. ౪-౮౨.

సనువు. ప. శ్రీ. విశ్వంభించు, ఖండిచు.

సనేమిరా. అవ్య. మొడిపట్టదలను సూచించు
పలుకు.

వ్యవ. ఎంతిచ్చెప్పినా వాడు సనేమిరా నేన
రా వన్నాడు.

సస్మై న్యము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. చతురంగ
బలమతో గూడినది.

సస్కాని. వి. రెండుదబ్బులకాణెము. క. ర.

సస్పృహము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. అ. క్కొ
గలది. ౨. ఆకగలది. ౩. అభిలాషకలది.

సస్మితము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. చిలునవ్వుగలది.
మందహాసముతో గూడినది.

సస్యకము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. మంచితక్షణ
ములుగలది, గుణవంతము, శుభము.

సస్యకము. సం. వి. అ. పుం. గి. ఖడ్గము ౨. అ
యధము. ౩. ఒకవిధమైనరత్నము.

సస్యస్పృదము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. సారవంత
మైనది. ౨. చక్కనిఫలము నొసంగునది.

సస్యమారి. సం. విణ. క్. టి. క్. మైదును
కాశముచేయునది.

సస్యమారి. సం. వి. క్. పుం. ఒకవిధమైన
ఎలుక.

సస్యము. సం. వి. అ. న. (రూ. సవ్యము) గి. మైదు
౨. వృక్షాదిఫలము ౩. ఆయుధము ౪. సుగుణము,
శుభలక్షణము, పుణ్యము.

సస్యసంవరము. సం. వి. అ. పుం. సావృక్షము

సస్యస్థి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. క్రొత్తిమైపండుకు
వచ్చునమయమున చేయుయ్యము.

సస్వేద. సం. వి. అ. శ్రీ. అప్పుడే చెరచబడిన
కస్య.

సస్వేదము. సం. విణ. చెనుటచేడడివినది, చెను
రినది.

సస్సేము. వి. (సం. సవ్యం) మైదు, సవ్యము.

సహ. సం. అవ్య. సాహిత్యబోధకము.

క. మీరును గుంతియు సహ, పరివారమహామాత్య
భృత్యవర్గులై. భార. ఆది. ౬-౧౩౩.

సహ. సం. వి. అ. శ్రీ. గి. భూమి. ౨. చేమంతి
౩. పిన్నగోరంటి ౪. పిల్లిపెసర

సహ. సం. వి. న్. పుం. గి. మార్గకీర్ణమాసము.
౨. హేమంతయుతువు.

సహ. సం. వి. న్. న. గి. వెలుగు, లేడున్ను.
౨. బలము, శక్తి. ౩. జయము. ౪. ఔర్ధ్వత్యము.
౫. జలము.

సహకరించు. సం. అ. శ్రీ. తోడుపడు, కలసి
పనిచేయు.

సహకారధంజిక. సం. వి. అ. శ్రీ, ఒకశ్రీదా
విశేషము.

సహకారము. సం. విణ. "హ" కారముతో,
గూడినది.

సహకారము. సం. వి. అ. పుం. గి. తియ్య
మామిడిచెట్టు. ౨. కలిసి పనిచేయుట. ౩. తో
డ్పాటు, ౪. వికమత్యము.

సహకారి. సం. విణ. క్. టి. క్. తోడుపడునది,
కలిసిపనిచేయునది.

సహకృతము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. సహకరింప
బడినది, కలిసిచేయుబడినది.

సహకృత్తు. సం. విణ. క్. సహకరించునది.

సహకృత్తు. సం. వి. క్. పుం. సహాయుడు,
తోటివాడు, కలిసిమెలసియుండువాడు.

సహగమనము. సం. వి. అ. న. గి. కూడ
బోయుట ౨. భర్తతోగూడచితి. జొచ్చుట.
(దీనిసాగుమానము అందురు)

సహచరము, సం. వి. అ. ఈ. అ. గ. వెంట
బోవునది, ౨. కలసియుండునది.

సహచరము, సం. వి. అ. పు. గ. హామీ,
కుడువ, ౨. పచ్చపువ్వుల ములు గోరింట.

సహచరి, సం. వి. వెంట, దిరుగునది.

సహచరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. నేహితురాలు,
చెలికత్తె, ౨. భార్య, ౩. పచ్చపువ్వుల ములు
గోరింట.

సహచరితము, సం. వి. అ. అ. అ. గ. వెంట
నుంచునది, ౨. కూడియుండునది, ౩. సంబంధించి
యుండునది.

సహచరుడు, సం. వి. అ. పు. గ. వెంటనుండు
వాడు, ౨. మిత్రుడు, సహాయుడు, ౩. సేవ
కుడు, అనుచరుడు, ౪. భర్త.

సహచారము, సం. వి. అ. పు. గ. అనుసరిం
చుట, వెంటబోవుట ౨. అంగీకారము, సమ్మతి,
వికమత్యము, ౩. (తర్కమున) హేతుసాధ్య
ములయొక్క యవిశాభావసంబంధము, ౪. సమ్మత
గము, ౫. కలసియుండుట, విడిపోవుండుట.

సహచారి, సం. వి. ఈ. గ. స్వతస్సిద్ధమైన
పుట్టుకతోవచ్చినది, సహజమైనది, ౨. వశత్ర
ముగితమైనది, మైశ్రమైనది.

సహజ, సం. వి. అ. శ్రీ. తోడబుట్టినది, సోదరి.

సహజమిత్రము, సం. వి. అనుమిత్రుడు.

సహజము, సం. వి. అ. అ. అ. గ. కూడ
బుట్టినది, ౨. స్వాభావికము, ౩. జన్మసిద్ధమైనది

సహజము, సం. వి. అ. పు. స్వభావము.

సహజాతము, సం. వి. అ. అ. అ. తోడబుట్టి
నది, కలిసి పుట్టినది.

సహజారి, సం. వి. ఇ. పు. అజన్మశత్రువు.

సహజీవనము, సం. వి. అ. వి. గ. సఖ్యకవనము.
౨. కలిసిమెలసి జీవించుట, ౩. మైత్రి, సహ
చర్యము.

సహజుడు, సం. వి. అ. పు. సోదరుడు, తోడ
బుట్టినవాడు.

సహత, సం. వి. అ. శ్రీ. కలయిక, కూడిక,
వికమత్యము, కలిసికట్టుకనము.

సహదారుడు, సం. వి. అ. పు. భార్యతో
కూడినవాడు, వివాహితుడు.

సహదేవుడు, సం. వి. అ. పు. పంచపాండవు
లలో చివరివాడు.

సహధర్మచరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. భార్య.

సహధర్మచారి, సం. వి. ఈ. పు. గ. భర్త.
౨. కలిసిపనిచేయువాడు, సాటికామ్రుడు.

సహధర్మచారిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. అగ్ని
సాక్షిగాలెండ్లాడబడినభార్య.

సహధర్మము, సం. వి. అ. పు. సమానధర్మము,
తుల్యగుణకగ్మాదికము.

సహధర్మి, సం. వి. ఈ. సమానధర్మముగలది.

సహధర్మి, సం. వి. ఈ. పు. సమానధర్మము
గలవాడు, సాటివాడు.

సహధర్మిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సహధర్మచారిణి.

సహనము, సం. వి. అ. ఓర్పునది.

సహనము, సం. వి. అ. న. ఓర్పు, క్షమ.

సహపథి, సం. వి. ఈ. పు. తోటిబాటసారి,
సహయాత్రికుడు.

సహపాంశుకిలుడు, సం. వి. అ. పు. బనితన
మునుండియు గలసిమెలసి యున్నమిత్రుడు.

సహపాతి, సం. వి. ఈ. పు. తోటివిద్యార్థి.

సహభావి. సం. ౧. ౧. పుం. మిశ్రుడు.

౧. భాగస్వామి. ౩. అనుభవడు.

సహభువు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహజమైనది,
స్వాభావికమైనది.

సహభోజనము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. భుజించుట.
గలనీ భుజించుట.

సహమరణము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహజమరణము.

సహమృత. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. భర్తతో సహ
గమనము గావించిన శ్రీ.

సహయుధ్య. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సాటియోధుడు,
కలసియుద్ధముచేయువాడు.

సహరక్ష (స) ము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. మూడు
విధములై వ యా గన్నలలో నొకటి.

సహరి. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సూర్యుడు.

సహగ్నము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సంతోషముతో
గూడినది.

సహవరతి. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహవాసము.

సహవాసము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. కలసియుండుట,
మైత్రి.

సహవాసి. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. కలసియుండువాడు,
ఒకయింటనివసించువాడు, మిత్రుడు.

సహసా. అవ్య. ౧. బలత్కారముగా ౧. తొం
దరపాటుతో, అనాలోచితముగా. ౩. అక్లిష్ట
ముగా, ఏక కాలమున ౪. చిటుఁపుతో, స్మృ
తముగా.

సహసానము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. ౧. ఓగ్గు
గలది. ౧. జయించునది.

సహసానము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. ౧. సమిలి.
౧. బలి, త్యాగము. ౩. యాగము.

సహస్యము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. పుష్కలము.

సహస్రకరుడు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సూర్యుడు

సహస్రకాండ. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. తెల్లగజిక

సహస్రకిరణుడు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సూర్యుడు.

సహస్రత్రయము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. తేయిరెట్లు.

సహస్రత్రయము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. తేయి.

సహస్రదంష్ట్రము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. తేయి
కోటలుగలచేప, పాదీసము.

సహస్రదీధితి. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహస్రకిరణుడు.

సహస్రదుడు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. శివుడు.

సహస్రదృక్కు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. ఇంద్రుడు
౧. విష్ణువు.

సహస్రధా. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. తేయికలములుగా
౧. తేయిరెట్లుగా.

సహస్రధార. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. దేవతావిగ్రహ
ములను కడుగుటకై పెక్కురంధ్రములుగల పా
త్రమునుండి విడువఁబడు జలధార.

సహస్రధారము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. విష్ణుచక్రము.

సహస్రనయనుడు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహస్ర
దృక్కు.

సహస్రనేత్రుడు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. సహస్ర
నయనుడు.

సహస్రపత్రిము. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. కమలము
౧. బెగ్గుపపత్తి.

సహస్రపాత్తు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. విరాట్పు
రుషుడు. ౧. విష్ణువు. ౩. శివుడు. ౪. బహ్మ.

సహస్రబాహు. సం. ౧. ౧. ౧. ౧. కార్త
వీర్యాగ్రుడు. ౧. బాణాశురుడు. ౩. శివుడు.
౪. విష్ణువు (అని కొందఱు).

సహస్రభుజి. సం. వి. ఆ. శ్రీ. దుర్గ.

సహస్రభుజుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సహస్రము. సం. వి. ఆ. న. గి. వేయి, పది
నూలులు ౨. పెక్కు, పెద్ద మొత్తము.

సహస్రమూర్ధుడు. సం. వి. న్. పుం. విష్ణువు.
సహస్రమూలి.

సహస్రమూలి. సం. వి. ఇ. పుం. విష్ణువు.

సహస్రరశ్మి. సం. వి. ఇ. పుం. సూర్యుడు.

సహస్రరోమము. సం. వి. న్. న. కంఠము.

సహస్రలోచనుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సహస్ర
శ్రేణుడు.

సహస్రవననుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సహస్రవీర్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గణిక i

సహస్రవేధము. సం. వి. ఆ. న. గి. పుల్లప్రభి i
౨. పుల్లగంజి.

సహస్రవేధి. సం. వి. ఇ. వేయింటిని వేధించునది

సహస్రవేధి. సం. వి. న్. పుం. కస్తూరి.

సహస్రవేధి. సం. వి. న్. న. ఇంగువ.

సహస్రశక్తి. సం. ఆవ్య. వేలకొలదిగా, వేయి
విధములుగా.

సహస్రశిఖరము. సం. వి. ఆ. పుం. వింధ్య
పర్వతము.

సహస్రశీర్షుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విరాట్పురు
షుడు.

సహస్రశ్రీవంశుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సహస్రహస్త్యశ్వము. సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రుని
రథము.

సహస్రహస్త్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సహస్రాంశువు. సం. వి. ఉ. పుం. సూర్యుడు,
వేవెలుగు.

సహస్రాక్షుడు. సం. వి. ఇ. గి. వేయికన్నులు
కలవాడు. ౨. బాగ్రత గలవాడు.

సహస్రాక్షుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ఇంద్రుడు
౨. విరాట్ పురుషుడు. ౩. శివుడు. ౪. విష్ణువు.

సహస్రాధిపతి. సం. వి. ఇ. పుం. వేయి గ్రామ
ములకు పరిపాలకుడు.

సహస్రాననుడు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సహస్రార్చి. సం. వి. న్. పుం. సహస్రాంశువు.

సహస్రావరము. సం. వి. ఆ. పుం. విమలవర్ణకు
వైబిడి వేయింటికిలోబడిన పదముల సరిమానా.

సహస్రి. సం. రణ. న్. గి. వేయికలది. ౨. వేల
తోటాడినది. ౩. వేయి మొత్తమైనది.
(సరిమానా మొ॥)

సహస్రి. సం. వి. న్. పుం. గి. వేయిమంది మొక్క
లేక వేయింటి సమాహము. ౨. వేయిమందిగల
సేనకు నాయకుడు.

సహస్రస్త్రు. సం. వి. ఇ. విస్తృతము, శక్తిమంతము.

సహస్రధ్యయనము. సం. వి. ఆ. న. గి. కలసి
చదువుకొనుట. ౨. సహస్రాయుత్వము.

సహస్రధ్యాయి. సం. వి. న్. పుం. సహపాతి.

సహాయత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. సహాయుల
సమాహము. ౨. కలయిక, మైత్రి. ౩. సాయము
తోడ్పాటు.

ఉ. ఆమ్మయి బి ధమిక్కుల సహాయక కర్మ
ప్రయోజనము లేదు.

భార. ఆశ్వ. ౧౦౧౧౨.

సహాయము. సం. వి. అ. పుం. గి. తోడ్పాటు.

పోషణ. ౨. ఎఱ్ఱబాతు ౩. ఒకవిధమైన పరిమళము.
గి. తోడ్పాటు.

క. అనుటయు నాతఁడు మారి కి, ట్లను నేను
రణ బునకు సహాయం బొల్లెన్.

భార. ఉద్యో. గి-౨౬.

క. అఘబలవిక్రమోదాత్తులకైన బలములేక
దోర్లర్వముమై నెలవఁగ కళమె సహాయము

భాగ. గి-౧౫.

క. తగిన సహాయము గలిగిన, పగతునియొడ
మొక్కలాపుఁబనిగా దనినన్.

ప్రబోధచం. గి-౫౨.

సహాయుఁడు. సం. వి. అ. పుం. గి. మిత్రుఁడు

సహచరుఁడు. ౨. అనుచరుఁడు. అనుసారి.

౩. తోడ్పడువాఁడు, పోషకుఁడు. ౪. శివుఁడు.

౫. తోడైనవాఁడు.

క. విదిత ధనుర్విద్యావిదు, ఘనఁ గన్లు సహా
యుఁగఁ బడసి కారవఁకుఁడు.

భార. ఆది. ౬-౬౨.

సహారము. సం. వి. అ. పుం. గి. మామిడిచెట్టు

౨. సర్వశాశనము, మహాప్రళయము.

సహారువు. వి. జూడమునందలి పంభావ.

ఉ. ఇంతయు నేల మీకు నెమరెక్కిటిలో
మునికిం బదాఱునెల్లింతుఁ గదల్లతాకున
కలింబడ సాఁగెలవ్వు డిత్తు గెల్వంతెనసం
గ్రహంబున సహారువుతో గనమాడిపోయి
సం బంతముతో వాహరమునఁ బట్టుదుఁ బా
సికబొమ్మ గట్టుదున్. ఉ. హరి. ౩. గి-౨.

సహాధ్యము. సం. వి. అ. ఆ. అ. గి. సమాన
లక్ష్యముగలది. ౨. సమానమైన యర్థముగలది.

సహారము. సం. వి. అ. పుం. సమానలక్ష్యము
లేక ప్రయోజనము.

సహాసనము. సం. వి. అ. న. ఒకే ఆసనమునఁ
గూర్చుండుట.

సహి (యి)ంచు. సం. స. క్రి. గి. క్షమించు.

వ. వాఁడును గడు భీకం దయ యగ్నిజేవుఁడు
నమ్మింది మహాపురుష! నాయజ్ఞానఁబు
సహింపవలయు నని. భార. సభా. గి-౨౫౫.

ఉ. అక్కమలాక్షిపాండు దగనాడి కుదిన్ ; జ
మేది నేటిరే యిక్కకురాక తక్కినసహిం
చునె నన్ మనఁడు. భార. విరా. ౨-౧౯౬.

౨. ఓర్పు.

చ. విష మాతుల! మానదనాధ్యుఁ డైనభూపతి
సహియింపనేపు నెసపత్నీవృద్ధియు నాత్మ
హనియిన్. భార. సభా. ౨-౩౮.

దశగ్రీవదో, రృలమైనన్ సహియింపవచ్చు.

ఉ. రా. గి-౧౫౭.

సహిత. సం. వి. బ. ఋ. సహించునది, ఓర్పు
కొనునది.

సహితము. సం. వి. బ. అ. ఆ. అ. గి. కూడి
యున్నది, కలసియున్నది. ౨. సహింపఁబడినది,
ఓర్వఁబడినది.

సహిష్టువు. సం. వి. బ. ఉ. ఉ. ఉ. ఓర్పుకొను
నది, సహించుశీలముగలది.

సహురి. సం. వి. ఇ. పుం. సూర్యుఁడు

సహురి. సం. వి. ఈ క్రి. భూమి.

సహృదయము. సం. వి. అ. ఆ. అ. గి. మంచి
హృదయముగలది, దయగలది. ౨. చిత్తకున్ది
గలది.

సహృదయుఁడు. సం. వి. అ. పుం. గి. విద్వాం
సుఁడు. ౨. రజ్జుఁడు. ౩. విమర్శచతుఁడు,
వివేక.

సహేలము. సం. వి. బ. విలాసముతోఁగూడినది,
వినోదముతోఁగూడినది.

సహోక్తి. సం. వి. ఇ. క్రి. ఒకయర్థాలంకారము.

సహోధుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వివాహ కాలమున గర్భవతియైయున్న భార్యకుఁబట్టిన వాడు. (ద్వాదశపుత్రులలో నొకడు) ౨. దొంగిలింపఁబడిన సొత్తుతోఁబట్టుపడినదొంగ.

సహోదరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ తోడఁబుట్టువు, సోదరి.

సహోదరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సోదరుడు.

సహోపము, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన ఉపమాంశకారభేదము.

సహోరము, సం. విణ. మేలయినది, శ్రేష్ఠమైనది.

సహోరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మని, ఋషి.

సహ్యజ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కావేరినది.

సహ్యము, సం. విణ. ౧. భరింపఁదగినది, ఓర్వఁదగినది, సమర్థింపఁదగినది. ౨. ఓర్వవలసినది. ౩. ఓర్వగలది. ౪. సరిపడినది, సరియైనది. ౫. తీయనిది, పథ్యమైనది. ౬. బలమైనది, శక్తిమంతమైనది.

సహ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. సప్తకులపర్వతములలో నొకటియైన సహ్యము అను పర్వతమునకు దగ్గర పర్వతము.

సహ్యము, సం. వి. ఆ. న. ౧. ఆరోగ్యము, రోగోపశాంతి. ౨. సహాయము, తోడ్పాటు. ౩. యోగ్యత, పర్యాప్తి.

సహ్యత్వజ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సహ్య.

సళాది, పెద్దయైన కాని నాకరు, మణియ గాని కింకరుడు.

ఎ. గీ. ముద్రగరిటియ భుజముపై మొనయఁబెట్టి, ఘంటాఖంగని మ్రోయనంగల్గిబడిన, మరిగితిరుగు సళాదికి మణియ కాండ్ర, కవని బడి కాఁపునా విశనలరు సంత. హంస. ౨-౪౯.

సళించు, అ. క్రి. దుఃఖించు.

కం. లేమా! నీవెతమానుప, లేమా! మోమోలుమున సళింపఁగని పుడలేమాలుమాట యొసఁగము. నీలా. ౨ అ. (౪. ౮)

సళిగె, (సం. సలాక. క. సలిగ) బ్రద్ద

ద్వి.... ఆల, వట్టములో నిలువునల్లిక రెవ్వరు సళిగెలున్ సంబెనల్ సానలు మృగ్గు. (వెదురుసలగల సంబెనల్ (కా)పు) పండితా. పర్వత. ౩౪౩.

సళియము, వి. కలయంపి.

ద్వి. ఎల్లెడ సళియంబు లిప్పించి రంగ, వల్లులు రెట్టించి వాడవాడలను.

పండితా. మహిమా. ౨౯౫. ద్వి.... సిద్ధేశ్వ, రమణాదియవశ్వర స్థానములును, సల్లిములుగా పళియమిప్పించి, పెల్లుగా మృగ్గులు పెట్టంగ బుచ్చి రో పండితా. పర్వత. ౩౬౮.

సళువరించు, అ. క్రి. ప్రణమలుఁగనది పోతెచ్చు.

సళువరింత, వి. సళుపరించుట, సళువు.

సళువు, అ. క్రి. వ్రణములుఁగనది పోతెచ్చు.

సళువు, వి. వ్రణముతోఁగు దానిపోటు.

సళువు, విణ. భారమైనది.

సల్ల బెట్టు, (సల్లన్ + పెట్టు) స. క్రి. సడలఁజేయు.

నీ. సనక సనంద నాదినిభిలాంతర్యాణి హృన్లీన భావంబుసల్లఁబెట్టి. పాండురంగ. ౨-౧౧.

ఉ. చంచలశేరి దాల్చు బలభాతమృదాల సరంబు వేగ స, ల్లించిన బాటులెంచి కబళించి ఆము. ౫-౧౫౦.

సల్లు, అ. క్రి. (సడలు యొక్క రూపాంతరము) ౧. వెనుకకు తగ్గు.

క. అనినదము విని యాచన, నీనలు పొంగార తెదిరిసేవలు సల్లెక

చ. వొరబడి కాచి ప్రాతలును చట్టియఁ
గుత్తులు వ్రేసి నందిలంబరయగఁబట్టి పక్క
గఱపించిగిరేర్పడగీచి నల్పి కొక్కరయఁగఁ
జూచి పందియపుఁజువ దిద్దుమఁ జిక్క
వేసి సల్లిమి వోయటంచును ఖిలపెలి
పుజలు దక్కలాడఁగన్ మాంస 3-౨౧౬.

అ. నళిచు, బాటు.

తే.గి.వీటిలో విడిమేలపుటలుని విధము,సాంగఁ
గొన్నాళ్ళు నిజపితృసంచికంబు, బొల్లుగాఁ
బల్లి యడియెల్ల సర్కుటయన, దిల్లడిల్లుచు
దుర్మార్గతల్లజాండ. ప్రబం. ౧౨౬౭౫.

సర్వ. స. శ్రీ. విడుచు, వదలు.

చ. కరచిన కాటువీడ కొడిగింబుగఁబట్టిన పట్టు
సర్వక్తి టిగిలకొట్టిపల్కుబెడిదంపుఁ బెనం
కువగోళ్లనొక్కచన్ చంద్రాంగ ౬-౧౫౨

చ.కరచియఁగాళ్ళవదలియును గట్టులుకట్టులు
చిట్టవెలియన్,... దిగువు సర్వక తోకలఁ
జట్టి కొట్టియన్,వజీమటి యాముజేనఁగల
మావుల లొట్టియలం గడిందిగా, నలుమొన
రించి హెచ్చక నూల్కానఁదేరులు పిండి
సేయుచన్. ఆ. రా. యద్ధ. ౧౩౧.

సా

సా అను ఒకయక్షరము.

సా, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. లక్ష్మి. ౨. పార్వతి
3. దేహకాంతి.

సా, వై. విణ. వృత్తియందు సామశబ్దమునకు
అంత్యవర్ణము లాపింపఁగా విగిలినరూపము.
(సాఁబాలు, సామేను మొ.)

సాంకర్యము, సం. వి. ఆ. న. మిశ్రణము, కల
యక, భిన్నద్రవ్యాదులకలయక, కలగఁజపు.

సాంకలము, సం. వి. ఆ. న. సాంకలనము వలన
జేర్పడినది.

సాంకలి, సం. న. ఈ. శ్రీ. సాంకలము.

సాంకపము, సం. వి. ఆ. పుం. సఁకపదము,
జేవాది.

సాంకాలిక, సం.వి.ఆ. శ్రీ. ప్రతిదినము నిచ్చెడి
వడ్డీ.

సాంకాశ్య (ము) సం. వి. ఆ. శ్రీ. అ. న.
జఁకమహారాజాతమ్మఁదగుకుశధ్వజానిరాజధాని.

సాంకేతికము, సం.విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. సంగీ
తముఁకు లేక చిహ్నముఁకు సంబంధించిది.
౨. సాంప్రదాయకము. 3. ప్రయోగనైపుణ్య
ముఁకు సంబంధించినది. ౪. సంగీతమువలన
జేర్పడినది.

సాంక్షేపికము, సం.విణ.ఆ.ఈ.ఆ. సంక్షిప్తము,
కుప్తము, సంగ్రహము.

సాంఖ్యము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. సంఖ్యకు
సంబంధించినది. ౨. లెక్కించునది,గణించునది.
3. వివేకించునది. ౪. పరికిలించునది, చర్చించు
నది, లెక్కించునది.

సాంఖ్యము, సం. వి. ఆ. పుం. న. వద్దర్శనము
లలో నొకటి. (మా. దర్శనము)

సాంఖ్యుడు, సం.వి. ఆ. పుం. ౧. సాంఖ్యదర్శ
నానయాయి. ౨. శివుడు.

సాంఖ్యముఖ్యుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు

సాంగకము, సం. వి. ఆ. న. ఒకచేయమాత్రమే
ప్రయక్తమగు నసంయుక్తమాస్తే భిన్నమునందలి
యొకముద్ర.

సాంగము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అవయవ
ములు లేక భాగములు గలది. ౨. శిక్ష, వ్యాక
రణము, ఛందస్సు, నిరుక్తము,వ్యోభిషము, కల్ప
ణము, అను వేదాంగము లారిఁటితోఁగూడి ది.

సీ.... ఆపస్తంబసూక్తి పవిత్ర శిలఁడు సాంగ
జేడజేది. భార. విరాట. ౧-౧౦,

సి. సాంగంబు లగుచుండ నకల వేదంబులుఁ జదివె
వసిష్ఠతో.... భార. ఆది. ౪-౧౬౯.

ర. సంపూర్ణమైనది.

తే. సాంగమగఁ దండ్రీ కగ్ని కార్యములు దీప్తి
వివిధభంగి యథావిధి విప్రవరుఁ, నిష్ఠనిఖి
లార్థదానసంతుష్టిఁ జల్చి యదలు రఘువీర
వనయాత్రీ కాత్మఁ దలచి.

రామా. ౫-౮౯.

సాంగతికము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. సంఘ
మునకు సంబంధించినది. ౨. జతకూర్పునది;
కలుపునది.

సాంగతికుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఆతిథి,
అంగంతుఁడు. ౨. కార్యార్థమైనవచ్చినవాఁడు.

సాంగత్యము, సం. వి. ఆ. న. ౧. కూడిక;
కలయిక, చేక. ౨. మైత్రీ, స్నేహము. ౩. ఒక
సారస్వతప్రక్రియ.

సాంగమము, సం. వి. ఆ. పుం. కలయిక, సం
ఘము, సమావేశము.

సాంగుబలా, వి. ౧. వేత్తగిరులు హెచ్చరిక
చేయునపుడుపయోగించుపదము. (రూ. సా(ం)గు
బలా)

క. కులపతియు వేత్తగిరు లొత్తిలి సాంగుబలా
యంగఁ జేరు డిగి. వసు. ౧-౧౫౦.

ద్వి. కోతికట్టికలు సాంగుబలా యనఁగ.
రం. రా. కిష్కిం. చి. ని. పా.

౨. సతివిశేషము, ఎరఁగును.

వ. ప్రయాగయందలి మాధవుఁడు సాగుబలా,
గయ యందలిగదా ధరునకు మోడ్చు.
ప్రబం. ౧-౮౮౦.

రగడ. విక్రమస్థలి ద్వివిక్రమ హరికిని సారకు
సారకు సాంగుబలాయని. హంస. ౪-౨౧౩.

సాంగోపాంగము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. అంగ
ములతోడను, ఉపాంగములతోడను గూడినది,
సవిస్తరమైనది, సంపూర్ణమైనది.

సాంగ్రామికము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. యద్ధ
సంబంధి. ౨. కలహాఢి. ౩. ఉగ్రిము, ఉద్ధతము.

సాంగ్రామికుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. సేనాపతి

సాంఘాతికము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. వివాహ
కరము, మృత్యుకరము.

సాంఘికము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. సంఘము
నకు సంబంధించినది.

సాంజనము, సం. వి. ఆ. పుం. బల్లి.

సాంతవనము, సం. వి. ఆ. న. మూఁడు దినములు
పగళ్ళును మూఁడు దినములు రాత్రులును భోజ
నముచేసి మూఁడు దినములు ఆయాచి బ్రహ్మపదా
ర్థంబులను భుజించి పిమ్మట మూఁడు దినములు
నిత్రుపానుమందెడు వ్రతము. పంచగవ్యమును
కుశోదకమును పుచ్చుకొని ఒక రాత్రి యుపవాస
ముండుట. (అనికొందలు) క. ర.

సాంతము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ) అంతము
గలది. ౨. పూర్ణము, పూర్తియైనది. ౩. మొత్తము
ర. సకారము అంతముగాఁగలది.

సాంతరము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. ఎడము
గలది, విరళమైనది, విరామములు గలది. ౨. జల్లి
నేతగలది. బల్లికూర్పుగలది.

సాంతానికము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. వ్యా
పించినది, విస్తరించినది, కొనలు సాగునది.
౨. సంతానమునకు(పంశమునకు)సంబంధించినది.
౩. సంతాన వృక్షమునకు సంబంధించినది.

సాంతానికుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. సంతానము
కొలుకుపెండ్లాడఁగోరువాఁడు(బ్రాహ్మణుఁడు)

సాంత్వన(ము) సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఆ. న. ౧.
కాంతపలుకుట, ఓదార్పుట ౨. సంఘచేయుట,
సామోపాయము. ౩. సాధరణచనము, సామన
చనము. ౪. కాంతము, మార్గవము. ౫. ఆవరము
తోడి పలుకరింపు, పరామర్శ.

సాంత్వము. సం. వి. ఆ. పు. సాంత్వము
విణ. ఆ. ఆ. ఆ. మృదువైనది, మధురమైనది,
స్నిగ్ధమైనది, (వాక్కు)

సాందీపని. సం. వి. ఆ. పు. ఒకబుడి
(శ్రీకృష్ణ బలరాముల యుపాధ్యాయుడు)

సాంద్యస్థికము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. తత్కాల
శ్రాంతిమునుకు సంబంధించినది. అప్పటికప్పుడు
కనిపించును.

సాంద్యస్థికము. సం. వి. ఆ. న. సద్యఃఫలము.
తత్క్షణపరిమోజనము.

సాంద్యము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. గి. చిక్కినది,
దట్టమైనది, ఎడములేనిది.

సీ. శే. సాంద్యతరచంద్రి కా కేవలంద్రియములు.
పాపా. ౧-౬౫.

౧. మోహమైనది, మదుకయైనది. ౩. క్రిక్కిరిసినది
(పోతై: గి. గ. బలిసినది, ధృఢమైనది. అతిశయ
మైనది, సమృద్ధమైనది. ౬. గాఢమైనది, తీవ్ర
మైనది ౭. ద్రివమైనది, స్నిగ్ధమైనది, జిగురుగలది.
౮. సన్ననిది, మెత్తనిది. మనోహరము, సుంద
రము.

సాంద్యము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. పోగు, గాళి.
గు. పు. ౨. పాద, అడవి, గుబురు.

సాంధ్యము. సం. వి. ఆ. పు. సాంధ్యము
బట్టపట్టువాడు.

సాంధ్యవిగ్రహితుడు. సం. వి. ఆ. పు. విదేశ
వ్యవహారములు నిర్వహించువారి

సాంధ్యము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. సాయం
సంధ్యాసంబంధి. ౨. ఉదయసంధ్యాసంబంధి.

సాంధ్యరాగము. సం. వి. ఆ. పు. ఉదయ
సాయంసంధ్యలకు సంబంధించినయొకపు.

సీ. స్నాతకవల్కల ఊళనోద్ధతకాంతి సాంధ్య
రాగమృతి సంహరింప. ఉ. హ. ౨-౧౧౧.

సాంపరాయము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. యుద్ధ
సంబంధి, ఉద్ధతము. ౨. ఆహస్మికము, భవిష్యము.

వి. ఆ. పు. న. గి. విరోధము, కలహము ౨.
భవిష్యత్తు, ఉత్తరజన్మము. ౩. పరలోకప్రాప్తి
సాధనము. ౪. భావినిగూర్చించింత. ౫. విచా
రము, పరిశోధన ౬. సందిగ్ధావస్థ, అనిశ్చయము.

సాంపరాయకము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. యుద్ధము
సాంపరాయము.

సాంపరాయకము. సం. వి. ఆ. న. యుద్ధము
కలహము.

సాంపరాయకము. సం. వి. ఆ. పు. యుద్ధ
యోగ్యమైన రథము.

సాంప్రతము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. గి. ఉచితము,
తగినది. ౨. అనుకూలము, సంబంధము.

సాంప్రతకము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. అగ
నది, ఉచితమైనది, ఒప్పుచునది. ౨. వర్తమాన
కాలమునకు సంబంధించినది.

సాంప్రదాయికము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి.
౧. ఆచారమునకు సంబంధించినది. ౨. వంశ
పరంపరాగతమైనది.

సాంబంధికము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. చుట్టటి
కనువలన గలిగినది

సాంబంధికము. సం. వి. ఆ. న. చుట్టటికము,
సంబంధము.

సాంబగము. సం. వి. ఆ. న. సలబరమున ఉత్ప
న్నమైన ఉప్పు.

సాంబరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. (రూ. కాంబరి)
౧. ఇంద్రజాలము, మాయ, ౨. మాంత్రికురాలు.

సాంబారు. వి. (తమిళం) ఒకవిధమైనపప్పుచారు.

సాంబుడు. సం. వి. ఆ. పు. ౧. అంబ (పార్వతి)
తోడ గూడినవాడు. ౨. కవుడు. విణ. ఆ. ఆ.
ఆకలితోడ గూడినవాడు.

సాంబాణి. వి. గి. సంజరేణ చెట్లవలన గలి
గెడు ఘావద్రవ్యవిశేషము. ౨. ఉత్తమాశ్వము,

తే. “పనిడి పక్కరలేజి సాంబాగినికెక్కి”
రామ. ర. అ. (శ. ర)

సాంబాగిని: సామ్రాజి (శ.సాంబాగిని) ఒకా
నొకదేశము అ. అదేశపుగుట్టము. వి. ఇ. సా
మ్రాజి దేశమందు బుట్టివది. అదేశపుగుట్టము.

పీ. తోరంపుసాంబాగిని ఘాపసూమము గట్టు
పగదాని బాబాలబారు దీర్చు
దశావ ౧-౨౬౫.

వ. తుమ్మెదలయెమ్మెలకిమ్మబాపు సాంబాగిని
ఘాపసూమముతో ఉ. రా. ౧-౧౩౮

తే. గీ. లలితకలకంఠకోలాహలంబు లెసగు,
దశమకొని లెండుగెతలఁ గాదంబకోటి,
గొల్వ రాచిల్ల సాంబాగినిగుట్ట మెక్కి
దర్శకుఁడు పాంధజనులనై దండువెడలె.
ఉ. రా. ర. ౧౫౬.

తే. గీ. చిరుక సాంబాగినిలేజి వశీరుఁ గేరు,
కమ్మనెమ్మెన దశా ౯-౨౧౮.

సాంబాగినివత్తి. వి. ఉడువత్తి.

సాంభవి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. ఎజ్జిబాద్దగ |
అ. సుభవత, కాంగలది.

సాంయూత్రికుఁడు. సం.వి.అ. పుం. సముద్రము
మీది వానిజ్యముచేయువాఁడు, నాకావాని
జ్యముచేయువాఁడు, నాకావానిజ్యము చేయు
వాఁడు పోతవనివాఁడు.

సాంయుగీనము. సం. వి. అ. అ. అ యుద్ధసం
బంధి, కలహాని, సమరకుళి.

సాంయుగీనుఁడు. సం. వి. అ. పుం. యుద్ధ
వీరుఁడు, సమరకులఁడు.

సాంరావిణము. సం.వి. అ. న. పెద్దకేక, ఉచ్చై
ర్నాదము, అఱపు, బోబ్బ

సాంవత్సరము. సం.వి.అ.ఈ.అ. వాషి కము,
ఏడాదికొకతూరి జరుగువది.

సాంవత్సరికము. సం. వి. అ. ఈ. అ. వాషి
కము, ఏటికొకతూరి జరుగువది.

సం. వి. అ. న అల్లికము, ఏటికొకతూరి పిశ్య
దేవతలనుద్దేశించి చేయుకౌర్మకర్మ. దీనికి సంవ
త్సరము అని వ్యవహరముకలదు.

సాంవత్సరికుఁడు. సం. వి. అ. పుం. (రూ. సాం
వత్సరుఁడు) ౧. ప్యతిమ్మఁడు అ. పంచాంగ
కర్త ౩. ముహూర్తములు పెట్టువాఁడు. ర. వావి
౫. గణకుఁడు.

సాంవాదికము. సం. వి. అ. ఈ. అ. ౧. వ్యా
వహికము, వాడుకలో నున్నది, ప్రజలు మా
టాడునది. అ. వివాదా స్పదమైనది.

సాంవాదికుఁడు. సం. వి. అ. పుం. వాది, కపు
తెచ్చినవాఁడు.

సాంవృత్తికము. సం. వి. అ. ఈ. అ. త్తణ
భంగురము, పౌరితిభాసికము.

సాంశయికము. సం. వి. అ. ఈ. అ. ౧. సం
దిగ్ధము. అ. అనిశ్చితము, అన్వేషితము. సం. వి.
అ. న. సంశయాస్పదము, ఉపద్రవకారి యైన
పని.

సాంశసంఖ్య. సం. వి. అ. అశము అనగా
ఒకటియందలి భాగము. దానతో కూడినసంఖ్య
సాంశసంఖ్య.

ఉదా : 1½, 2½, 3½. (మా. వాచ)

సాంసారికము. సం. వి. అ. ఈ. అ. ౧. సం
సారికసంబంధి. అ. విహికము, పౌరిపంచికము.

సాంసిద్ధికము. సం. వి. అ. అ. అ. వ్యక్తి
సిద్ధము, స్వాభావికము, సహజము అ. స్వత
సిద్ధము, అయస్ససిద్ధము, ౩. కేవలము, అకార
ణము. ర. సైవికము.

సాంస్థానికుడు. సం.వి.అ. పుం. సజాతీయుఁడు,
తనదేశపువాఁడు.

సాంస్కృతికము. సం. వి. అ. న. ప్రవాహము, నది.

సాంస్కృతికము. సం. వి. అ. న. ప్ర. ప. కరీర సంబంధి, కై హికము.

సాంస్కృతికము. (సాంస్కృతికము - స్వాధ్యాయమును దించు గాగము) సం. క్రి. రక్షించు, కాపాడు.

ద్వి. ఆంధ్రమునకు నరసి పారిద్ది, సాంస్కృతికమును బసవి గల్గెను.

బస. పురా. ౫౨ పు. ౪౬ పం.

సాంస్కృతికము. సం. క్రి. రక్షించు, కాపాడు. అ. పెంచు (క. సాంస్కృతిక) క. ర. చి. ని. భాగములు.

క. ఆంధ్రమునకు బసవి పారిద్ది సాంస్కృతికమును బసవి గల్గెను. బసవిని నిపు డిట్లు గదపు. పురమిం బసవిని నిపు డిట్లు గదపు! అ. రా. యుద్ధ ౩౯౩

ఉ. ఆంధ్రమునకు బసవి పారిద్ది సాంస్కృతికమును బసవి గల్గెను. బసవిని నిపు డిట్లు గదపు! అ. రా. యుద్ధ ౩౯౩

గీ. సాంస్కృతికమునకు నరసి పారిద్ది సాంస్కృతికమును బసవి గల్గెను. బసవిని నిపు డిట్లు గదపు! అ. రా. యుద్ధ ౩౯౩

సాంస్కృతికము. వి. కోయిలు.

సాంస్కృతికము. సం. క్రి. (సాంస్కృతికము) సం. ప్రా. పం. బసవిని అ. పాడిగించు.

సాంస్కృతికము. అ. క్రి. (సాంస్కృతికము) కరీరమునకు భూమిని తాకుటలపను, సాంస్కృతికము చేయు.

ఉ. మంచుల వచ్చి సాంస్కృతికము మొగ్గిన కారి కృపార్థిని పుట్టె. సాం ౫౩౫.

సాంస్కృతికము. వి. (సాంస్కృతికము) సరివిశేషము. సాంస్కృతికము సమస్కారము.

క. మనుషుల నున్న బాంధవ్యమునకు సాంస్కృతికము మాయాత్మము మన్న మధురమనకు గోగి. ప్రబం. ౧౦౮౦.

సాంస్కృతికము. = చాగిలు. సం. కేలకవారిని

చ.... సుమోదభక్తి త, శ్వరత దలిర్ప లేచి నర పాంధవు సాంస్కృతికము చేయు.

క. ౪. ౪-౧౬౩.

అ. సాంస్కృతికము సమస్కారము చేయు, మొగ్గిన.

క.... జగద్గురునకు సాంస్కృతికము యీ భూవరున్ దీక్షన్ బ్రోవు కృపాసమద్ర యని యెంతే బ్రార్థన చేసినన్. శ్రీరంగ. ౬౦౮౬.

సాంస్కృతికము. = చాగిలు. అ. క్రి. సం. సాంస్కృతికము సమస్కారము చేయు.

గీ. ఇట్లు సేత్రోత్సవమున లక్ష్మీకుల జూచి, భయము విడిచి సుపయ్యలు ప్రమద మొంది, సాంస్కృతికముని లేచి హస్తములు మొగిచి, వివసు భూవరుని తగవిన్నవించి లెట్లు.

జాహ్నువి. ౧-౭౫

అ. దీక్ష మగు.

అ. దివము కాని యింక భువనంబునం దిట, వట్టి రాత్రి లేని యట్లు గాగి, జేసి నొక్కొచ్చి విశేషించి నాక కా, నేడ దివము సాంస్కృతికము నొక్కొచ్చి. భార. ౪. ౨-౩౧౩.

వ. ఇంసులతో చింతులు సాగి. ఉ. రా. ౪-౧౬౩

౩. పోవు, నడచు.

ద్వి. పురజను లాస్తలై పురభరం బొక్క, పురము వెల్పుడి సాంస్కృతికము నుండె.

హంశ్య. పూర్వ. ౧౫౩౦.

ర. అదుగున గ్రామకట్టి కలయిలుగువంటి ఆయుధము. (వార)

సాంస్కృతికము. వి. పాదగతి.

సాంస్కృతికము. సం. క్రి. మా. చాచు.

సాంస్కృతికము. వి. రేతస్సు. (శ్రీ సంబంధి)

సాంస్కృతికము. వి. గో నెల నేయువాచాతి.

సాకాంక్షము, సం.విణ.అ. అ. అ. గ. కోర్కె
గలది. అ.ప్రయోజనముగలది. 3.ప్రమాణమును
కోరునది.

సాకాగము, సం. విణ. అ. అ. అ. రూపము
గలది, శరీరము గలది.

సాకి (రి) వి. (సం, సాక్షి, త, చాక్కి, క.
సాక్కి) సాక్షి.

సీ. వేడి సెగల్ గల్లువేల్పు సాకియైన యప్పు
డుగాని శీలంబరాదు. కువల. ర.ర౯.

సీ. సాక్షి యొప్పున సాక సాకికరి యన
అం. భా. ౨-౩౦౪ వాగ్.

తే. గీ. మీగు సాకిగు లని పల్కి ధూమదముఁ
దాను వ్రాసిన యట్టి పత్రింబు నజానిఁ,
జడువు మన నబ్జభవుఁ దంతి పరవి దానిఁ
జదివె నీరీతి ధనదుఁ డీశ్వరుఁడు వినఁగ.

వేంకటాచలము. ౫-౧౫౯.

చ. దుర్దళా, సమితికి నీనిమిత్తముల సాకిరిగావె
స్వపాలనదనా. ఉ. రా. ౬-౨౪౯.

సాకు, వి. మిమ, వ్యాజము, నెపము

ఉ. ఎన్నకి బంటవీపు నిను శేలికఁగిల్చి ప్రియంబు
చెప్పిన్, సన్నకసన్నభోక పొసన్నల
నాకులుపన్నటాపునే. పంచ. నా. ౩-౨౨౦.

సాకురుండము, సం. వి. అ. పుం. కన్నుఫలము.
(వాచ)

సాకురము, సం. విణ. అ. అ. అ. గ. సాభి
స్మాయము, ఆర్థవంతము. అ. ఉద్దేశపూర్వకము
3. సకామము, ప్రీతితోఁగూడినది, విలాసముతో
గూడినది.

సాకె = సాకిరి. వి. సాక్షి.

సీ. సాక్షి యొప్పున సాక సాకికరియన
అం. భా. ౨-౩౦౪.

సాకేతము, సం.వి.అ. పుం. అయోధ్యానగర
వాసి.

సాకేతము, సం. వి.అ.న. అయోధ్యాపట్టణము.
(వాచ)

సాకేతులు, సం. వి. అ. పుం. (నిత్య బహు)
అయోధ్యానగరవాసులు.

సాక్తుకము, సం. వి. అ. న, పుం. అ. న.
(Basley) పేలలరాశి, అ. పుం. యవధాన్యము,

సాక్షాత్కరణము, సం.వి. అ. న గ. కన్నల
కగపడునట్లుచేయుట. అ. మానసప్రత్యక్షము.

సాక్షాత్కరించు, సం. అ. క్రి. ప్రత్యక్షమగు,
కనఁబడు.

గీ. తనపదాంభోరుహములు తత్పరతఁగొలువఁ
గదఁగు వానికి శేవేల్పు కల్పవృక్ష, మట్టి
వేల్పు గదాధరునాశ్రయించు, వనిన సాక్షా
త్కరించి నారాయణుండు.

వరాహ. ౨-౧౫.

సాక్షాత్కరించు, సం. స. క్రి. ప్రత్యక్షము
చేయు, కనిపింపజేయు.

సీ. పవమాననూనుండు పగలు దీపటిఁబూని స్వ
ప్రతాపంబు సాక్షాత్కరింప.

దళా. ౩-౧౮౬.

సాక్షాత్కారము, సం. వి. అ. పుం. గ. ప్ర
త్యక్షమగుట. అ. ఇంద్రియగోచరమగుట. ౩.
జ్ఞానము.

సాక్షాత్కృతము, సం. విణ. అ. అ. న గ.
ప్రత్యక్షముచేయఁబడినది, ఇంద్రియగోచరము
చేసికొనఁబడినది. అ. భావనాదృష్టమైనది.

సాక్షాత్కృతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. = సాక్షా
త్కారము.

సాక్షాత్తు, సం. అవ్య. గ. ఎదుట, కండ్లముందు,
బహిరంగముగా అ. సాకారముగా, యథార్థ
ముగా. ౩. నూటిగా, తిన్నగా, స్వయముగా.

సాక్షి, సం. విణ. క. నీ. న్. గ. మామనది,
గమనించునది. అ. ఋజువుచేయునది, నిరూపిం
చునది, నిర్ధారించునది.

సాక్షి. సం. వి. న. పుం. ౧. పరమాత్ముడు.

౨. పృథ్వీక్షానము గలవాడు. ౩. ఏదేని యొక కార్యమును కనిగాని వినిగాని తెలిసిన వాడు.

సీ. సత్యమంతయుఁజెను సాక్షిబొంకిన నని విప్ర పంకజాలకు వెలయఁజెప్పి....

విప్ర. వ్యవ. ౧౦౬.

లే. గీ. సత్యమంతసి సభికులసాక్షిఁగోరి.

దశకు. ౫-౬౪.

సాక్షులు పదునొక్కఁడు, అందుకృతసాక్షు లేవురు, అకృతసాక్షులారురు, కృతసాక్షుల లిఖితుఁడు, స్వాతితుఁడు, యదృచ్ఛాభిక్షుఁడు, గూఢాదుఁడు, ఉద్దిగూఢుఁడు, అకృతసాక్షులుఁ గ్రా మస్థులు, ప్రాద్వివాక లేఖకస్థులు, గా కార్యాధికారి, వాదిచేఁబంపఁబడిన వాఁడు (కుల వివాదములందు) కులమువాని. కృతసాక్షులు అనగా నిర్ణయించుకొనబడిన సాక్షులు. అకృ తసాక్షులనగానిర్ణయించుకొనబడనిసాక్షులు. శ. ర.

సాక్షివలుకు. సం. క్రి. సాక్ష్యమిచ్చు.

సీ. నైవెట్టమియెకాని మ్రోసుతిమిశ్రితి, సత్తిని పులకలు సాక్షిరలుక. కవి. ౩-౨౦౩.

సాక్షేపము. సం. విణ. అ. అ. అ. తిరస్కార మతోఁగూడినది. నిందాత్మకమైనది, ఎత్తిపాడు చునది.

సాక్ష్యము. సం. వి. అ. స. ౧. సాక్షికనిని చెప్పినమాట. ౨. ఋణపు. ౩. ఏకాదశాహ శ్రాద్ధము, పోదశము. చనిపోయినవానికి పదు నొకదినమున జరుగు శ్రాద్ధకర్మ.

సాఖేయము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. ౧. మిత్ర సంబంధి. ౨. స్నేహపూర్ణమైనది.

సాఖ్యము. సం. వి. అ. స. స్నేహము, మైత్రి, కలిమి.

సాగగడ్డ. వి. పాదవైసగట్టు. లే.గీ. గగఃమిర వైసనికుసాగగడ్డ తోడ గట్టెమట నోచి నపు డొక్క కమ్మకొలను. కకు. ౨-౮గు.

సాగరము. వి. (సం. సాంగర్యమ్) ౧. సంబంధము.

సీ. మిలిపాడుతోడి సాగరెంబ్బొద్ద సవరించే బంగారుబెన్నిదమ్ము. మార. ౫-౫.

౨. మైత్రి.

ఉ. పట్టికరంబు కిన్నెపటు పాపకీలలఁద్రోచి. యెంతయుం, గట్టిఁడి తండ్రి నిన్ను నిటుగా ల్పంగ నడ్డమసాచ్చివానితోఁ బెట్టిదమాడ నిన్నెడలఁబెట్టిన చుట్టలతోడి సాగరం. బిట్టి దియయ్యె నారఖలుఁడేమి యెఱుఁగు మహా పకారముల్. నృసింహపు. ౪-౧౦౭.

సాగనంపు. సం. క్రి. (సాగన్ + అంపు) (పయాణమై పోవువారిని కొంతమారము తీసికొనిపోయి విడుచు. శ. ర.

సాగనంపు. అ. క్రి. ఆహగమించు, వెంటవెళ్ళు.

అ. వె. కాలయాపనంబు గావించి భూపతి. సాగనంపి తండ్రి సందిదప్ప, నిలి నిల్చుదాన నేనంచు మది నిశ్చ, యించి యుగితోడనిట్టు నియె. చెన్నుల. ౫-౧౩౮.

సాగరగ. సం. వి. అ. శ్రీ. సాగరగామిని.

సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నది. ౨. గంగానది.

సాగరము. వి. వెయ్యి, నూనె మొదలగునవి. నింపిన సిద్ధలహదు.

సాగరము. సం. వి. అ. పుం. ౧. సముద్రము.

సగ్నితి. సాగరాంతక్షమా సలపకే కాశ్చదా. వాచా. ౨-౧౦౬.

౨. నాలుగు లేక ఏడు సంఖ్యకుగన్లు. ౩. ఒకవిధ మైనతేడి ర. ఏనాఁడు వివిధములగునది. ౪. అంతము పిమ్మటిసంఖ్యామానము. (వాచ)

సాగరమేఖల. సం.వి. అ. శ్రీ. భూమి. సాగరము (ల) చేర ఒడ్డాణము వలెచుట్టుకొనబడినది

సాగరాంతము. సం. విణ. అ. అ. అ. సముద్రములే అంతముగాఁగలది. సముద్రములవలకు వ్యాపించినది.

సాగరాంబర, సం. వి. ఆ. శ్రీ. భూమి.

సాగరానులకూము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ.
సమాద్రతీరము వెంటనున్నది.

సాగరాలయఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. వరుణ
దేవుడు.

సాగరిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకవీణపేరు.
పండితా. ౨-౪౪౪.

సాగరోత్థము. సం. వి. ఆ. న. సమాద్రలవణము.

సాగవచ్చు. ఆ. శ్రీ. కూడవచ్చు, వెంటవచ్చు.

తే. గీ. సాగరమృతపలుకు మించంగఁగరము,
వీధిలైటికి జెత్తులద్రోచివైచి, వాహినీ
వాహుఁడొకఁడొకఁడాహవమున గలయఁ
బనుటయఁగనుపట్టె ఖచరతితికి.

రాజవాహన. ౫-౮.

సాగవేయు. స. శ్రీ. పంపు, పుచ్చు, తరలింతు.
వ్య. ఆసామృతయ నంటికి సాగవేసివాడు.

సాగా. అవ్య. నైము.

క. హరిసాగా నీరూపము, శిరమున ధరియించి
కాదె కిక్కించును, త్నైవపంగఁగఁకకితైపుం
గఁవైరీ నిన్నుబొగడగా మా వశమే.
తేం. పంచకం. ౧-౩౪౯.

సీ. కఠినకళాత్మపుని సాగా విత్తవంతుని తేల్చు
గాఁజూచి నేవింతు రెపును.
తేం. పంచకం. ౩-౩౭.

సాగింమే. స. శ్రీ. ✓ సాగుం. జరుపు, కావించు.

గీ. అతివపగలైన మానైన సరినితోడ, నిచ్చకొక
సాసాగించు నిధువనంబు. శివరాత్రి. ౩-౧౧౪.

గీ. శివుఁడు దాతభోక్తశ్రీ మహాదేవుండు, సర్వ
మును మారుండు కాళ్ళకుండు, శంభుతేలు
నేనీ సాగింపవచ్చునే, క్రియలు వెట్టివేల
యయితి చెపును. కాశీ. ౭-౭౨.

౨. నిర్వర్తింమే.

మ. ప్రియనిం గూర్చన్ మరుం దెంతయున్, గల
విన్ దానికెఁబెండ్లివీడియము సాగింపన్ మదిం
జూచెనో. చంద్రాంగ. ౪-౧౫౪.

౩. నెరవేర్చు.

సీ. కృత్యపంచకము సాగింపలేడీయింతి ప్రాపు
లేక కృతాంత భంజనుండు. కాశీ. ౪-౧౫౦.

క. ఆధనము నీట నచ్చినసాధనముగ నధ్వరంబు
సాగించిబుధా, రాధనముచేయు నిరతా,
యోధనములైన తమ్ములూటలు గాఁగన్.
తై. భా. ౧-౬౭.

౪. నడిపించు.

సీ. పాలిందిడేతేలి మావుల దేరుగై మవులరదంబు
సాగించు నతఁడు నీడము.
అ. రా. యుద్ధ. ౨౨౨.

౫. నిర్వహించు.

గీ. పేరలొండ్ర నిర్వింపఁగ నేరవైతి, సలిల
స్రవంబు సాగింపఁజాలనైతి. కాశీ. ౩-౮౧.

౬. ప్రపత్తించు ౭. యిత్తించు.

సాగింత. వి. నమస్కారవిశేషము. (నాచ)

సాగిపాటు. ఆ. శ్రీ. చెల్లు, సమర్థుఁడు.

ఆ. వె. ఉచితవంతుడైన, నుద్యోగపరుడైన
సాగిపారియున్న సమయమునన, పడులకుపక
రించి పరులరక్షించును విశ్వ. తేమ. ౩-౧౩౬.

సాగివచ్చు. ఆ. శ్రీ. జరిగివచ్చు.

ఉ. పుగర్వహరుండు మురాంతకుండనీ, గర్వము
నెల్లనిచ్చటన కాకటనలైదు సాగివచ్చునే.
హరి. ఉ. ౬ ఆ. ౧౧౨.

చ. లలనరొ యెంచు నీవిడ గులామునకుంజన
పప్పు మాకునిశ్వల చెరుమాళ్ళ కోవెలబ్రసా
దము కట్టడిసాగవచ్చునా తిరియప్రసాద
మీవు సరితంబుఁ బసాపదుము.

నైజ ౨ ఆ ౨౮.

సాగు. వి. కృషి, వ్యవసాయము.

సాగు. (క. సాగు) అ. క్రి. గమనించు, వెతలు, పోవు, బయలుదేలు.

ఉ. నైఋత్యై పాంచువరపాలకమాజులు యన్
నేఘ, నానియన్ నన్య, నన్య
రథప్రకరంబువెన్. పాంచాల్. ౫-౪౭

చ. అమరపతి పతివ్రతల కాదివైవతిమై
పార్వతి బ్రహ్మ విభుండుకొనెగృహ
పరతన్ బిచర్యనేయ నీ, సమయమునందు
మన్మథుడు సాగి శరాసనకాశలంబునన్,
హిమగిరాజకన్యపయ నీకుచి చిత్తముఁజేర్చి
నోపింపన్. ఉ. హరి. ౨-౧౭౦.

తే. గీ. పుష్పకవిమాన మటుసాగిపోక నిలిచె.
ఉ. రా. ౩-౬౬.

౨. ఎగిపోవు.

శ్రవశకుంతముల్ చట్టపరెత్తి ముంఠటికి సాగ
దలంప పాంచా. ౫-౨౪౯.

౩. కడలు, చలింపి. (రథము)

నీ. తమతమ భక్తి యెంతయుఁ బుంకొప్పుగా
బయలు ప్రార్థించిసాగదయ్యె. శుక. ౨-౧౨

క. అంతటనేమనగరంబులు, సంతగానంబు
చేసి యటచనఁగా, వ్యంతభయంకర కగము,
సంతమసంబున రథంబు సాగకనిలిచన్.
ఉ. హరి. ౨-౪౯.

౪. తిరుగు, సంచరించు. (చూ. పోగు)

౫. ప్రవహించు, పాలు.

౬. బరుగు, ప్రవర్తిల్లు.

క. ఈ గర్భము రక్షించి, నాగారవమేమి
జెడక నారాయణా, నా గుణసంపన్నులనా.
సాగుమనటుగాకయున్న సమయదువగెన్.
ఉ. హరి. ౨-౧౭.

గీ. సాగు గర్భార్థమందాసు మంగిక మయి,
యాభికారికమందు బ్రహ్మార్థగరిమ.
కాశీ. ౧-౭౫.

తే.... కొదగిరిట్టివెసినవాసకార్థమపవిష్టుమై
సాగె, బ్రథమ హతమగుబలి పశువుఁబోలె.
రాఘ. ౩-౩౧౦.

కా. సర్వస్థితి సహగర్భ నవవీక్షావే? బ్రహ్మ
స్వరూ, భక్తర్ విష్ణుము లేక సాగుటకునై
ప్రాప్తిపఁగాఁ దత్త్రియా దార్ద్రత్యంబు న
దర్శి సంపూర్ణమాత్రం బ్రాప్తిగావించు
ప్ర, క్షుద్ధప్రతిష్ఠాహారమునాన్ ప్రి
త్యంబు హేరంబునన్. కాశీ. ౧-౨౭

ఎ. గీ. మారదేశసమాగతి మార్తపాంశ, బు
సమాహంబు పయనంబు సాగ లేక తొక్క
లలంచి క్షుద్ధకర్మిక్మమించి, కొక్కుగోళో
యలంచును గోళ్ళుగూసె. హంప. ౧-౧౦౭.

నీ. తత్ప్రీతియ యంతయు మఃకర్మియ బయల
లన్నియుఁ గదవపడక సాగు. పర. ౫-౧౪

వ. యాజకస్వాహ స్వధాకారకల కలాంప
బులు బ్రహ్మ దిక్కిలాపంబునై కొనసాగ
యానంబు సాగునంప. వరాహ. ౫-౧౦౩.

చ. సర్వము సగ్నిహోత్రములు సాగునెఱుంగు
హమర్ ఫలించునే?
హరి. వరాహపు. ౧. ౩. పు.

౭. కూడవచ్చు, నెట్లవచ్చు. రా. చెల్లు.

చ. పనమ వినోదకోపమిక సాగివు లెంతము
లాలకంపునై, మనసిజఁ దానెలివైన క్రమం
లిదియం విటివిటానెకిం, బయప వసంబు
దక్షర సమాసము వ్రాసిం కాగిలెంబులో,
యనిచ. రా. బ్ర. భక్త సమాసకాగిలెంబు
తాంత బృందముల్ చంపురా. ౬-౫.

చ. సతిపతిజూచి మీ చలము సాగిలెంబులు
మీరలన్న పద్మయ కిడున్ నిరర్థకత ధాత్రి
ప్రవర్తించును. కళా. ౮-౬౫.

౯. నెలవేర, సఫలమగు.

తే. మనన నదిదక్కనేరె నమృతిముసాగు.

శై. భా. ౧-౮౪.

క. వజ్ర భవాదులు కను మొక, పనిఁబూనిన
వేళ మొదలుప్రార్థన గణనా, సునికనివిని మన
కుండవరపు కవిచోదన్నా! కవిచో. ౪. ౩.

౧౦. ముందుకు పోవు, ఉద్దమింప, పైకివచ్చు.

చ. అంతంతసాగి ప్రజలు చొప్పుమనంగియుండఁ
చా నయ్యవసరంబున. కాశీ.ర.౧౨౦.

చ. మలయఃమిరణాభిమాతి మాత్రేకులవాకులు
దల్లికొ మొలకలు నాగి. కుమా. సం. ౪-౪౪౩.

౧౧. ప్రసరించే, వ్యాపించే.

ఉ. సారసబాంధవుం దదరసాగసు నయ్యెడ
సాంధ్యరాగముల్. ఇందు. ౬-౩౩-

౧౨. ఒప్పు.

క. పటు నీలకాంగులబిడ్డ, న్నుటమై మా గారు
సాగెనుదతికి రకవా, కలకాదిభూషణము
లుల్కటభారములయ్యెహిమఃగ్రేయనీకిన్.
బాహ్యవి ౨౯.

౧౩. ప్రారంభించే, మొదలుపెట్టు. (ఈయర్థమున నిది సుమన్వంతముం కనుప్రయోగమగును)
ఎంచసాగు = ఎంచుటకు మొదలుపెట్టు.

ఉ. ... పదంబులార కొఱగాములు వేమలు
వెంచసాగివా, రమ్యకచెల్ల. నీలా. ౨-౧౧౦
నీలువసాగు = నీలుచుట మొదలుపెట్టు.

చ. మనమున కొందు రెండుమరుమంత్రిములన్ సరి
పోవఁజేసెనం, జనపతు లాతనిం బిలువ సా
గును రాగతి.... ఆము. ౪-౨౬౫.

ఒ. రృ సాగు = చేయుటకు మొదలుపెట్టు.
ఉ. చింతయొర్రసాగకుము చిన్నదిదాయని
పారఁగ్రోసి యత్యంతరయంబున న్సఖలు
తనని కొల్వఁగ భీరచిత్తయై. పార్వ.ర-౧౦.

పొంగసాగు = పొంగుటకు మొదలుపెట్టు.

తే. గీ. క్రాగుపై మ్రొగ్గుతెలిసిగ్గు గాగిసొంగ
సాగుపాలని వైసిరు చల్లి చల్లి, యట్లకొనునట్టి
వెన్నెల నల్లుకొన్న, యన్నమిన్నలు విహ
రించి రన్నివగల. రాజవాహన. వి. ౩-౧౩.

నీల్వసాగు = నీల్చుటకు మొదలుపెట్టు.

తే. కవిచి నామేని రక్తమాంసములుచీల్చి,
సాగె నతిగాఢతిర లుత్పాదాగ్ని.
కుక. ౬-౨౫౨.

చెప్పసాగు చెప్పటకు మొదలుపెట్టు.

తే. జనపతిని తేరఁబోసక దివముదివము కరలు
చెప్పఁగ సాగితో కలికకాది, దిన్ని రాయంత
యికవైర సెలవొసంగు, పోయివచ్చెదవన
హంస పాలతి కినియె. హంస. ౫-౩౩౩.

తినసాగు = తినుటకు మొదలుపెట్టు.

ఉ. ఈ, చక్కెరవంటి పండ్లు తి-సాగిరటంచుఁ
గృహించునెంతయున్. కుక. ౩-౩౭౯.

సాగుపాటు, వి. జరుగుచుపాటు.

సాగుబడి, వి. ౧. సాగు, చెల్లుబడి ౧. పైరు
పెట్టుట, కృషి, ౨. సాగుపాటు. చెలామణి.
తేగీ. కరుకనే మాటలు వెలుంగ నెనరునిలుపు
సాగుబడి హస్తగతవిత్తవాగదస్త.
ప్రబం ౧ ఆ ౭౪౪.

సాగు, వి. (క.సాగు?) నేద్యము, కృషి.

వా. ఆ భూమిని సాగుచేయుచున్నారు.

సాగుబళా, వి. చూ. సాగుబళా. సతివికేషము

సాగుమానము, వి. సహగమనము (పాచ)

సాగ్ని, సం. విణ. ఇ. ఈ. ఇ. ౧. అగ్నికలది.
౨. పవిత్రాగ్నిని వెంటఁగొనిపోవునది.

సాగ్నికము, సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ౧. అగ్ని
కలది. ౨. అగ్నిపూర్వకమైనది.

సాగ్నికుండు, సం. వి. ఆ. పుం. అగ్నిహోత్రి
యైనగృహస్థుండు. అగ్నిహోత్రిములను వెంట
ఁగొనిపోవు సోమయాజి.

సాగ్రిము, సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ౧. మొత్తము,
సర్వము. ౨. అశకము, విరులుకలది.

సాచి, సం. అవ్య. వక్రియగా, కుటిలముగా,
అడ్డముగా, ఓరగా.

సాచివాటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. తెల్లపూలు.
(Hog-weed)

సాచివిలోకిరము, సం. వి. అ. ౩. ఓరమాపు, కటాక్షము.

సాచివ్యము, సం. వి. అ. ౩. ౧. మంతిత్వము, మంత్రపదవి, ౨. మంత్రమందలి, పాలకవర్తము, పాలనము. ౩. మైత్రి, స్నేహము.

సాచీకృతము, సం. వి. అ. అ. అ. ౧. వంకరగాడిపుట్టినది. ౨. అక్షమగాడిపుట్టినది.

సాజము, (సం. సహజం. క. సాజ) వి. స్వభావముచే గలిగినది.

చ.... ఒకవన్నెలాడి మొగమంటి కనుగొనుచు న్నిరాళిచే సతమని నమ్మియందు రిదిసాజ మెకా మగవారి కారయన్. శుక. ౩-౧౪౭.

కా. శ్రీ లీలావతి నవ్వనేటి కని ఘ్నంపంగ నే నవ్వనో, బాలా సాజము సింహవక్త్రయున కి పారేంద్రచిత్రింబు. దశా. ౪-౩.

మ. హరికేన్ సాగరకన్య శంకరున కయ్యారావ మహాదేవి తోయరుహసీనునకున్ సరస్వతియు నైక స్థందమై యున్న దీ, ధరణీవాధకు మార రత్నమున కి తన్వంగి సాజంబు లీ, వరిలా వణ్యవయోవిలాసగరిమల్ వర్ణింపఁగాఁగెం తయన్. ఇందు. ౬-౧౦.

సాజము, = సహజము వి. స్వభావము.

ద్వి. వజ్రంబో వారంబో వారిసాజంబో, వజ్రంబు జూపింపరు నేల్లుల కిదరు. ద్వి. పరమ. ౩-౧౪౪.

సాజాత్యము, సం. వి. అ. ౩. ౧. ఒకజాతికి కులమునకుఁ జెందియుండుట. ౨. జాతిసామ్యము, కుల్యజాతిత్వము. ౩. సామ్యము, వికారము.

సాట, వి. ౧. పరివర్తకము, ౨. వినిమయము. ౩. వర్తకులు ఒకవస్తువునిచ్చి మఱియొకవస్తువును పుచ్చుకొనుట.

సాటా, వి. సాట.

సాటానోటి, వి. సాటానోరము. వస్తుపరివర్తనపు పేరము.

సాటి, వి. ౧. సమానము.

తే.గీ. లేవు లింగము విముక్త లింగమునకు సాటి నేయంగ భూర్భువస్వస్త్రయమున. కా. ౨-౧౩౭.

గీ. సాటి నీ ముందు నుండి నుండి నీకు పరిపాటి పోటియుద్ధి యనఁబాడి.... ఆం. భా. ౨-౩౦౨.

ఉ. బుద్ధిపంపదం, తామరచూతికన్ సరి ప్రభాసులు దక్కినవారు సాటియే. మామిడి వీరభద్రున కి మాతృభిక్షామణి కివ్వనుండరన్. శృం. వై. ౧-౨౮.

చ.... తత్పురము సాటిగ నవ్యపురంబు లెన్నఁగా నమరు నటన్న హస్తేమళకాంతిర మింతియ వాని చూసినన్. కాశ. ౧-౨౨.

ఉ. తిమ్మినమంత్రి సాటి జగతిస్థలిసోపల మంత్రి గల్గునే? దశా. ౧-౩౬.

సాటి, (క. సాటి) వి. అపమానము, పోలిక.

న నీకు నితరపర్వతంబులకును సాటియే? హం. ౪-౬౨.

ఉ. సంగ్రామములోన నొక్కనరు గాసికి వాని దొంగఁగఁ దీక్షర, చ్ఛామహిళా మనోహరుని సాటియె యీశ్వరుఁ డెన్నిభంగులన్. పారి. పీఠ. ౯.

గీ. సాటికి బోటికి సరససంగీతసాహిత్యాది విద్యలు నృత్యమాద. సారంగ. ౧-౬౨.

ఉ. విండ్లకు మేల్తరంబు ఘనతేజి కనుబొమ దోయి బంగరుంగిండ్లకు మేటిసాటి కుల కింపే చనుగవ లేతతమ్మిపు, దూం ర్లకు మిన్న యన్నటిగి దొల్కెడుచేసులు లోకమందుఁబూ, బోండ్లకుఁ గానమో వినమొ పోలరు తత్సతి కాలిగోరునన్. హంస. ౧-౬౧

ఉ. అర్జునుచక్రవర్తులు పరాక్రమ రాజులు
విశ్వధారణీ, నిర్వహణ ప్రభావమున శేర్మరు
లైనను నీని సాటియే. విక్ర. ౨-౩౪.

సాటి, వి. (సం. కాటి క. సాటి. ర. కాటి)
కాటకో.

సీ. గడిదంబు మట్టిచల్లదముపై బంగారుసాటి
చెంగులొకింతబాణం గట్టి.

ఉత్తర హరిశ్చం. ౨-౫౨.

సాటిక, (సం. కాటికా) వి. కాటి.

సాటికి బేటికి, అవ్య. మాటిమాటికి

క. దేవికి వేగుక యపుని, దేవరయును వరము
గానగ దేవరం గనుమన దేవియు సాటికి
పేటికి దీవింపగ నైక్యశక్తు లేయు నొం
డెన్. ఉ. రా. ౧-౨౬౫.

సీ. గీ. ప్రయునిచే వేగిరము నొకింతయును మిం
చ, నీక సాటికి బేటికి నిండువదన (సాటికి మా
టికి, సాటికి నేటికి నని ముద్రిత ప్రగులుసా)
క. భా. ౨-౨౬.

ఉ. పలికె దోలి కానిమ్మతి సాటికి పేటికినిండు
లిప్తుక. కామా. ౧-౧౮౧.

సాటివచ్చు. అ. క్రి. (√సాటు) ఈడగు, సమా
నమగు.

తే. గీ. తోయబామెదలబలు దోయిలించి
ప్రమదమున వేల్పు నొకకొన్ని చెమట నంట
త్రేళ్ళు గనుపట్టె గంబాయ వీరిహాస్య
నాలుకలు సాటిరాకున్న నవ్వె ననగ.
మను. ౫-౮౧.

సాటిచే(నే)యు. స. క్రి. (√సాటి) ఉపమించు

సీ. అరసుండు మొదట ప్రాస్యాకారుఁ డాటచే
జెలువంబునకు సాటి నేయరాదు.
క. భా. ౧-౫౨.

తే. గీ. విడుపి యాయెరి తలదాల్చు వెండ్రుక
లకు నహహ! యెబ్బంగి సాటి నేయంగవచ్చు
బసువుచేత బురస్కృతి బడయలేక చాప
లంబున వర్తింపు చామరములు.

శృం. వై. ౨-౧౩.

సాటియగు, అ. క్రి. సమానమగు

ఉ. ఇతని కిరండే సాటియగు, నీతని కిరండే
సాటి. పారి. ౫-౨౯

సాటువ, విణ. ఉచితము.

ఉ. సాటువ యైనత్రోవ మనసా విను మున్ను
భవాంబురాశిలోఁ గోటులసంఖ్య లైన జన
మల్ బహుధాతమాభవుల్, గాటపుఁబుట్టు
వాండరా పాకాలరా వీరలసంగమంబు మి,
భృత పారింపారిం దలపుమాకన్వితకృత్యుడ
వయ్యెదిత్తటిన్. ప్రబోధచంద్రో. ౫-౨౮.

సాటువ, వి. ౧. సామ్యము.

గీ. సాటిసాటువ తిరబడి సమతుల్యము దీటుసరి
పాటిపాటి యుద్ధి యనఁబాడి, యాడనగ
సవ్యకాఖ్యలై యొసఁగుచుండు

ఆం. భా. ౨-౩౦౨.

౨. ప్రసిద్ధి.

ఉ. ఘోటకముల్ రథావలులు కుంభరముల్
బహువాహినీ పశుల్, సాటువకమ్మ వీరభట
సంకులముం దిగు నప్పురంబునన్.

రుక్మాం. ౧-౨౩.

సాటెనగొట్టు, విణ. దుష్టుఁడు దుష్టుఁడలు.

సీ. సం దెలింగినదొంగ సాటెనగొట్టు పిపాసి
దిమ్మరి బేరజముబహుని. చెన్నబ. ౨-౨౪.

సాటోపము, సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ౧. గప్పిం
చినది, విజృంభించినది, ఉప్పొంగినది. ౨. గం
భీరమైనది, భీరమైనది. ౩. సాగినది, ఉచ్చినది,
నిండినది. ౪. ఆటోపముతోఁ గూడినది.

సాదంబరము, సం. విణ. అ. ఆ. ఆ. ౧. దర్ప
ముగలది, కటాటోపముగలది. ౨. ఆదంబరము
తోఁ గూడినది.

సాత్, సం. తద్గితప్రత్యయము. కృష్ణు (అంతయు)
మనిషయర్థమిచ్చును (విభాషాసాతికాత్వేన
౫-౪-౫౨. పాణిని) తదభీషము. ౨. తిమ్మ
పము.

చ. అతియచిరక్రియాభిరుచిఁడైన పుణ్యచతుర్థి
భస్మసాత్కృతములు చెడ్డకర్మపుణ్యములు
(భస్మసాత్కృతం కేహంకృత్యం కేహం)
భస్మకృతం భస్మసాత్కృతం ఇల్లంతయు
భస్మముచేయఁబడినది భార. ఆది. ౬-౧౬ర

సాతత్వము. సం. వి. అ. న. వైరంతర్యము,
అఖండవ్యాప్తి, కాశ్యతత్వము, నిష్కత్వము.

సాతని. వి. (చ. చైతన్యవక్) సంకెయిలేనివైష్ణవము.

వ.... పరస్థలంబులనుండి చూడవచ్చినబ్రహ్మ
క్షత్రియ వైశ్యకూర్మలను — వదనారె సా
రెనసాతని కటికధట్టుకెట్టి బాండ్రానొగట
గాండ్లవారును హంస. 3-౨౯.

సాతము. సం. వి. అ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. ఈయఁబడి
నది. అ. నాశముచేయఁబడినది.

సాతము. సం. వి. అ. న. అష్టాదశము, అనంతము

సాతల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సంబరే |

సాతాని. = సాతని. వి. కూడ్రానివిశేషము.

గీ. వీని నేతెంచి సాతాని వేక్కలాడి.
వీ. ౧౭.

వ. మౌలం గివరించ కంకణంబులు గట్టివీరినవై
మిల్లు పుత్తడికంకణంబులు గలసాతాని బాతి
నీటకతైలు. ప్రబం. ౧-౭౪.

సాతాను. అన్య. వి. వైతానకురూపాంతరము.

సాతానించు. స. క్రి. నానిన విత్తులు మొదలగు
నానిన బహుదకొంకెముగానేనీ పక్షముచేయుట
(చి. ని. ధాతుముల)

వ్యవ. అనెనగలు సాతానించినారు. నానినపెస
రవప్ప సాతానించుము.

సాతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. దానము, ఈవి.
అ. లాభము ప్రాప్తి 3. సాయము. గ. నాశము
గ. అనసానము, ముగింపు ౬. తీవ్రమైనబాధ.
పోటు ౭. సమాప్తి, నిలుపుదల. ౮. ధనము,
సంపద.

సాతిన. వి. (త. చాత్రినవర్) సంకెయిలేనివై
వైష్ణవము.

వ. కమ్మ వక్రంగి కాచె కంచర యగసారె
వదసారె సాతిన సాతని కటికధట్టు కెట్టిబాండ్ర
తొగటగాండ్లవారును. హంస. 3-౨౯.

సాతీన (క) ము. సం. వి. అ. పుం. బానిసీట్టు |

సాతలము. సం. వి. అ. పుం. సాతల (క) ము,
సాతీన (క) ము.

సాత్రు. వి. (సం. సార్థ) వర్తకవనసమాహము.

ఆ. సాత్రునిన మఱికి బంబుల సన్నద, రీల
నేలకెట్టి కాలమున (వ. గ. ౧౫)
భార. కాం. ౩-౪౭ర.

గీ. తాను నిల్లాలుం గొమ్మయు దవయుయుగము
మొలల దీవారముల బాళెము-ం బొంది, సా
నూనూనీ వనన-కర్మము నాటి, నలు
గురం బట్టి ధనమెల్ల నొలిచిపోని.
కా. ౭-౨౫౦.

క.... బిలుకెట్టిన బొంగవడెం పటిసియుం గన
లేమి సాను విరుగుదు నడియెన్.
అము. ౬-౭౪.

ద్వి. చలువపట్టున విడ్డెసాతెల్లనగు.
పండితా. పర్యతి. 3౨౯.

సాత్కరణము. సం. వి. అ. న. ఆ. స్వాధీనము
చేయుట అ. తాద్రూప్యము పొందించుట.

సాత్కరించు. సం. స. క్రి. ఆధీనపఱుచు.

(తదధీనపచనే ౫-౪-౪౮ వాణినిసూక్రియన
బ్రాహ్మణసాత్కరితి ఇత్యాదికముగా నాను
వాచకమువైని తదితరమా సాత్కరిత్యము
వచ్చును. ఇటనానువాచకము లేకయే శేవము
ను బ్రత్యేయమునకు గృహభాగ్యతోబ్రయో
గము వింతయని యెఱుఁగునది. మఱియు మా.
శృం. ౨. సర్వంకమఖిన్దవాన్విఖిన్ద)

లే. పురుషుడు నీకు నానాధ్వరము లని, నెప్పు
నే, సకలధాత్రి బ్రాహ్మణులకు సాత్క
లంచె. భార. కాం. ౧.౨౪౩.

ఉ. దివ్యసారభరితాతి యెలర్పగ సాత్కలం
చెలెం, పగ్గలమైనభక్తి మహిమార్జనస్త్ర
సరణు సమ్మిళ ద్దగ్గులు భూపభామములు
గోమలతారకరాజమాణిక్.

వై. ౧. ౧౦౦౮.

సాత్కాలు. వి జాతకమున కపగ్రంథరూపమా?

మ. కల్యాణీవరచెప్పె రేయియెదుటం గన్నించి
నె మ్యంబువా, టిల సీపాలికి దేవడింక బవ
సీదే యంచుదా నాడగా, వలెనే బాపన
మొప్పెవైన నడియే వారెల్ల సాత్కాలు
నీ, వలె గోంచెరి నివ్వెకొల్పెననుచు న్ని
స్థించుచో నంతటన్. కుక. ౨-౪౧౫.

సాత్కలము. సం. వి. అ. ఆ. అ. స్వాధీనము
చేయబడినది, తాద్రూప్యము పొందినది.
అసుర భస్మసాత్కలము దియన్.

భార. ఆది. ౧-౧౩౨.

సాత్కలతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సాత్కలము.

సాత్కని. = సాతని. వి. (చాతాని, చాతాని,
సాతని. చ. చాతాని.) సాతనిజాతివాడు.

నీ. కలన సాత్కని వైష్ణవులద్రోపుద్రోపాద వలె
సక్తినిపరలు చనగ. వి. ౧-౧౦.

సాత్కించు. వై. స. శ్రీ. సహించు, వైచు
(సం. సాత్కి)

క. ఆయాసము సాత్కింపని, మిఱుడుదలు తప
క్రియలకు మెయిగొనియెనె.

భార. ఆశ్ర. ౨-౫౩.

తదూపార్థమననే నన్నయ ప్రయోగించుట
సంస్కృతివివరణము.

సాత్కకి. సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీకృష్ణనితమ్ముడు.
సత్యగుణపురుషుడు సాత్కకి శ్రీకృష్ణనితమ్ముని
వసుసయ్యు వాడు.

సాత్కతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నాట్యవృత్తులూ
జాకటి (భారతి, ఆరభటి, సాత్కతి, కైశి అని
వృత్తులు నాలుగు ౨. శిశుపాలునితల్లి పేరు
(శ్రీకృష్ణనిమేనత్త)

సాత్కతుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. విష్ణువు.
కృష్ణుడు ౨. బలరాముడు. ౩. కులభ్రష్టుడైన
వైకృణిపురుషుడు. ౪. (బహు. వ.) యాదవ
వంశమునందలి యొకతగవారు. ౫. పురుషా
ప్రసక్త వైకృణిపురుషుడు.

సాత్కత్తు. సం. వి. పుం. ౧. శ్రీకృష్ణనియను
చుడు లేక భక్తుడు. ౨. యాదవవంశమునకు
జెందినవాడు.

సాత్కికము. సం. వి. అ. కీ. అ. ౧. యథా
ర్థము, సారభూతము ౨. వి. మైనది, కుద్రమైనది
సహజమైనది. ౩. నిష్కలము, మంచిది. ౪.
గుణవంతు, సాధువు. ౫. శక్తిమంతుడు, ౬.
సత్త్వగుణములిది. ౭. సత్త్వగుణమునకుసంబం
ధించినది. ౮ మనస్సునబుట్టినది, అంతరము,
మానసికము.

సాత్కికము. సం. వి. ఆ. పుం. సత్త్వగుణము
వలనబుట్టిన భావవిశేషము(స్వభావము, ప్రలయము
సహజము, కంపము, స్వేదము, వైశ్వర్యము
వైష్ణవ్యము, అశ్రుపాతము, ఈ ఎనిమిదియు
సాత్కికభావములు)

సాత్కికి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. దుర్గ

సాత్కికుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. బ్రహ్మ;
౨. బ్రాహ్మణుడు. ౩. సత్త్వగుణముకలవాడు

సాదన. (సం. సాధనమ్) ౧. మల్లవిద్య.

నీ.... శత్రుదండం గీ. దలను దద్దివ్యసాదన
యనగ నెగుడు ఆం. భా. ౨-౨౦౫.

౨. వైపుణ్యము.

ఉ. వేదన మించు నీవిరహవేదన తాళగజాల
గింపునిన్, సాదనరాదుగా తనదుసాదన
చూపజొదంగ గాడ్చుదా, నీదనవచ్చునే
మెదలకదలకాత్రి నేడినూపుచున్, బోదన
జెల్లునాకవకు బోదనయంబుకుంబు వ్రేలు
చున్. సారంగ. ౨-౧౨౫.

3. ఆభ్యాసము. (సం. సాధనము)

ఉ. సాదనమేలు చెంపపయి జగ్గగ్రతేలు
రుమాలు. హంస. ౧-౨౦౭.

తే. గీ..... ఒక, గరిడిలో వింతసాదన క్రమము
కాదు. ఓకా. ౭-౧౪౪.

అ. వె. కదలిగట్టు పనికి గరిడిసాదన వీరి, కిడి
యటంచుఁ దబ్బారెంచు కొనఁగ, జనకరాజ
కన్యయును రామభద్రుండు, గట్టిరిశివమైత్రి
గంకణములు. చంపురా. 3-౧౨౯.

సీ. మినుకు బజ్జెటిసాదనకును నెవ్వని, లాలిత
రసన విలాసభుర్యి. విప్ర. ౧-౪౦౦.

ర. సామ.

రగద. మొనల ముందట సబకముల సాదనము
నేయ. సి. శకుం. 3-౨౨౫.

క. కలవే యిహపరసుఖముల్, దలఁపఁగ మచ్చ
క్లివిరహితములగు యజ్ఞ, మల యందు నెందు
నైవను, బలవాసన నేలవిడిచి సాదనగలదే
విప్ర. ౪-౫౧౦.

తే. మరుఁడు మఱచినాము నేమఱునుజేయఁ,
దలచి సాదనగరిడిలో దట్టి గట్టి.
కుక. 3-౪౨౨.

౫. మల్లవిద్యాప్రదర్శనము.

తే. గీ. గదలు బాగాల్పటాలు నగ్గరికఁబూని,
పరువకుల్ ద్రొక్కుకొనుచే నిబ్బరపువీర
ములగనంబడ సామరుల్ మ్రోలఁజెలఁగి,
సాదనలాసర్పఁ జెల్లుపొచ్చుకఁజెనఁగ.
రసి. ౧-౨౦౧,

సాదనకాండ, విణ. (సాదన + కాండ) శస్త్రు
దక్షుఁడు, ఆయుధవిద్యయందారిలేతనవాఁడు.

సీ. సాదనకాండన శస్త్రదక్షుఁడు...
అం. భా. ౨-౨౦౫ త్రా. పా.

కటారిసాదనకాండ = కత్తిసామనేయవాఁడు,
మల్లుఁడు.

వ. ఒక్కయత్సంతాకురీపురంధరుండైన కటా
రిసాదనకాని వలన నేకకాలం బధ్యసించి,
కకా. ౨-౧౦౬.

సాదనజోడు, వి. మల్లుడు. అం. భా. వ్యి. ౨౦౩-

సాదనదీవె, వి. గస్తీతిరుగుయోధులు. రాత్రి
పట్టెడిదీపము.

మ. పురిచుట్టు న్నిశరుండు సారణుఁడు నీభో
బాంధవుల్లాడి క, తైరగాయంబులు గండ
ముంగిళులు సందింగొమ్మకొమ్మన్నిరం, తర
మున్ సాదన దీవెల్లెత్తి చనుఁడు....
ఉ. హం. ౨-౭౪

సాదనపెనకువ, వి. గదాయుధము.

వ.... బెట్టిదంపు సాదన పెనకువలన్ చేర్చుచు
ఉ. రా. 3-౨౪౬.

సాదనము, సం. వి. అ. న. ౧. శ్రమించుట,
అలముట ౨. అలపు. 3. ఇల్లు, నివాసము.

“మృశ్యుసాదనమునకున్”

భార. ఆర. ౧ అ. (శ. ర)

సాదని, సం. వి. ఈ, త్రి. అలపు, న్లాంతి,
సత్త్వసంక్షయము, బలహీనత.

సాదము, వి. అన్నము.

సీ. వినుమేము ప్రాణమాలిన దీవెండిగాక కిని
సివలెండు గుగ్గిళ్లుగాక విక్కిననింకంధప్రసా
దముగాక మనసైననొక వదసునకగాక, యట
మఱించినఁ గుంచెదంతసాదముగాక కాదేని
యొక గుల్లకాసుగాక. విప్ర. ౫-౧౦.

సాదము, సం. వి. అ. పుం. ౧. క్రుంకుట, దిగఁ
బడుట, కూలఁబడుట. ౨. అలపు, వినువు,
3. కృశించుట, బిక్కిచిక్కుట. ౪. నశించుట,
క్షీణించుట. ౫. బాధ, యాతన ౬. స్వచ్ఛరి,
నిర్మలత. ౭. గమనము, చలనము, నాశము,

అ. అల్పమైనయగ్ని యదఁగునింధనములు,
మోదనైనవలము మిగులలేనియోగమట్లరినకు
మరునట్టిదానన, సాద మొందు పకలజనమనోజ్ఞ
భార. కాం. ౫-౫౭౯.

సాదరము, సం. విణ. అ. అ. ౧. ఆదరముతో
గూడినది. ౨. దయగలది.

ఉ. సాదరవృత్తి సాధ్యులఁడ్రహ్మ సమేతుఁడ
జేయఁబూని సం వాదమునీసే దేవమునివం
ద్యుఁడజం దని. భార కాం. ౫-౫౭౦.

సాదరు. వావి. వాదకపుసామ్మ ౨. కలిమి.

సాదా. హిం. విణ. సాధారణము, నగిషీలేనిది.

సీ. సాదాపని మెఱుంగు గాంచు సాసారి, కుండ
నంబున ముఱుల్ గూర్చుగలఁడె?

రామలిం. ౪౭.

౨. కలుపులేనిది.

సాదా. వి. మల్ల వివ్యావిశేషము.

ప. సాదా, పాంబా మొదలగు కొడితావరుసలను
మల్లుపురా. 3-౭౯.

ప. అష్టాదశజాతిప్రభూతంబులై కుద్ధభిన్నగౌళ
దేవసాదాతోపరాగసంజ్ఞలబ్రసేదంబులై న
కుద్ధరాగంబులును. శ్రీరంగ. 3-౭౦౦.

సాది. సం. విణ. ఇ. ఈ. ఇ. యి. మొదలుగలది.

౨. పుట్టుకగలది.

సాది. సం. వి. ఇ. పుం. యి. సారధి. ౨. రక్షకుడు

యోధుడు. 3. నిర్వీర్యుడు, అసత్సాహి
ర. వాయువు.

సాది. సం. విణ. మ. నీ. న. యి. కూర్చుండినది.

౨. ఆలసినది. 3. నీరసమైనది, భిన్నమైనది.

సాది. పం. వి. న. పుం. యి. గుఱ్ఱపురాను.

౨. మావటివాడు, గజాధిపతి 3. సారధి.

సాదితము. సం. విణ. అ. ఆ. ఆ యి. కూర్చుండ

బెట్టుబడినది. ౨. నీరసము, ఆలసము. 3. ప్రాం
తము, ఆలసినది. ౪. వాశముచేయబడినది
అంతమొందింపబడినది. ౫. ప్రియించినది, కిధిల
మైనది.

సాదిందు. అ. క్రి. మాటలతోబాధించు, బాధించు

ద్వి. మానమేరికిని సమానంబుగాన, మానంబు
గాచి మామఱులుబుట్టములు, సాదింపకీంక
బ్రసాదింపుమయ్యి, కాదన్న నిను మీఱు
గలమె యేమనిన.

అ. మ. క. ౨-౭౫ పు. ౫. పం.

ద్వి. మగుడి వచ్చినసిగ్గు మాలుకుననుచు, జగ
తాఁగముడుసలి సాదించుచుండె.

ద్వి. పరమ. ౪-3౦౨.

సాదు. విణ. (సం. సాధుః క. సాదు. చ. చాతు)

యోగ్యుఁడు, మంచివాఁడు.

ఉ. ఎక్కడికేగుచెందితి వహీనవిహారచికిత్స
నీకునే, జక్కనొనర్చెదం బెలుచఁజంపితి
దొంగిలి ముక్తిగనుం. గక్కనులన్ నినుం
బొదివి పొగిణమునొందుఁ గడంగి సాదవై
కుక్కిడియొన్నబోవిడువదొల్లిటి శ్రుశ్శిక
చెల్లడిచ్చటన్. పాండురంగ. ౫-౧౦౭.

౨. సాధువు.

ఉ. శేషమింతు నీ విరహశేదన తాళఁగఁబాలఁ
గంతునిన్, సాదనరాదుగా తనదుసాదన
మాపఁదాదంగ. సారంగ. ౨-౧౨౫.

సాదు. వి. సాధువైన పశువు.

ఉ.... తాడల పాలంబున నిల్చునె సాదురేగి
నన్ విప్ర. ౮-౪౧౦.

తే. మన్మథాశేక విలసన మహిమ నెఱుపు, తపసి,
గని సాదురేగిఁడల పాలాన, నిలువదను
మాట నిజమయ్యె నేడటంచు, మగువనపుడు
జేతకుమాలుచేసె. కళా. 3-3౩.

క. అనఁజాలు నడ్డపడియే, మిని జేయఁగ నీమిఁ
జాచిమెచ్చితిగాకీ, యను సాదురేగిణిని
న్వను తలపాలముననకాని నిలువదనుమ్మి.
భార. ఉద్యో. ౨-౧౩.

ద్వి. ఉరిసినపుండ్రమైవపును జల్లి కరలఁ జేసె
దపు, నేఁగిననీతిణి చక్కఁబెట్టఁగలేదు సా
దురేగిసను, బొక్కినిల్గుడు తలపాలమునఁగాని
హఃశ్చ. ఉత్త. ౧-౨౫౯.

౨. సాధువు (సన్యాసి)

ఉ. అఱిని లేజగల్గి యలరాతడు నయ్యెకిమిడు
జేయనూ, బాఱుల రాక్కముల్ తొడవు
లందముల్ వలిపంపుఁ జీరలుం, జూఱులు
గాఁగ నింటగల సామ్మలు నెమ్మిసోసంగి
యర్తజీన్ బాఱుల దీదసాదులకు బండుగు
లన్ దనియించె నెంతయున్.

అ. రా. బాల. ౧౯౭.

దుర్లనులగుడి పేసాదులను గొట్టు.

భల్లాణ. 3. ఆ. ప్రా.

సాదు: అవ్య. బాగు, మేలు.

క. వేదాదివిద్య రతీగక వేదందవిలోని చంద
విక్రముడు బుసుల్, సాదన కాత్రపురెల్ల
హ, సాదన జెవజెల్ల దొడసాదన వేయన్.
రామా. 3-౧౮౯.

తే. సంతసంబయ్యె నురరాజ సాదుసాదు.

శృ. నై. 3-౧౬.

సాదు: స. క్రి. ౧. పంరక్షించు, పెంచు. ౨. పరి
దిద్దు, అడుపునానంచు.

సాదుతనము. వి. సానుత్వము.

క. సాదుతనములు చన రెడి, గాదిలినులజూచి
మున్నగైకొనిన మనః శ్లేషంబు వాసి.
సమీరి. ౨-౨౦౧.

సాదృశ్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. పోలిక, సా
మ్యము. ౨. పరిమాపము, పరిమ, పరి
లింబము.

సాద్యంతము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. మొత్తము,
సర్వము, సకలము.

సాద్యస్కము. సం. వి. ఆ. ఈ. ఆ. తక్షణ
ము. క్షణము.

సాధంత్రుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సన్నాసి,
భిక్షువు.

సాధకము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. సాధించునది.

సాధన. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. సిద్ధి, సమాప్తి,
తూర్తి. ౨. పూజనము, ధ్యానము, అర్చనము.
3. ప్రసాదనము, సమాధానము.

సాధనక్రియ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. సమాపక
క్రియ. (A Finite verb) ౨. కారక
యొక్క ప్రాస.

సాధనత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. సాధనముకలిగి
యుండుట, సాధించు సామర్థ్యము. ౨. సంపూర్ణత

సాధనవత్రిము. సం. వి. ఆ. న. సాక్ష్యముగా
నుపయోగపడు పత్రము.

సాధనము. సం. వి. ఆ. న. ౧. సాధించుట.
౨. ఉపకరణము. 3. ఉపాయము. ౪. ధనము.
౫. పథము. ౬. మృశసంస్కారము. ౭. గమ
నము. ౮. అనుగమనము. ౯. బుణదానము
౧౦. నివర్తనము. ౧౧. ప్రైశ్చయము. ౧౨. మర
గుణి. ౧౩. తృతీయావిభక్తి. ౧౪. ప్రవ్యము,
పదార్థము. ౧౫. సహాయము. ౧౬. బుణాశ్ర,
సాక్ష్యము. ౧౭. హేనువు (తెక్కము) ౧౮. బ
యము. ౧౯. వశీకరణము. ౨౦. తపస్సు ౨౧.
ముక్తి. ౨౨. బౌద్ధము. ౨౩. అంగము,
అవయవము. ౨౪. ప్రైత్రి. ౨౫. లాభము.

సాధ్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. సామ్యము
యొక్కము, ౨. సమావధర్మము కలిగియుండుట.
3. సమానగుణాలగ్రణముగా కలిగియుండుట.
౪. విశేషతనమునకుఁబెందియుండుట.

సాధారణత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ, సమానత, సమత
విశ్వజనీయ.

సాధారణత. సం. వి. ఆ. న. సాధారణత్వము.

సాధారణధనము. సం. వి. ఆ. న. సమప్తిస్వత్వము.

సాధారణము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఈ. ఆ.
౧. సామాన్యము. ౨. విశ్వజనీయము. 3. తుల్యము
సర్వళము. ౪. అనైకాంతికము (తెక్క)
౫. సమానము.

సాధారణము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒక సంవత్స
రముమేలు.

సాధారణము. సం. వి. ఆ. న. ౧. ఎల్లజాతు
వర్తించువిధి. ౨. సామాన్యనియమము. 3. జాతి
లక్షణము.

సాధారణస్త్రీ. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. సామా
న్యస్త్రీ. ౨. కులము.

సాధీయసుండు, సం. వి. స. శ్రుం. చాలగట్టివాడు.

౧. చాల మంచివాడు.

సాధు, సం. ఆవ్య. మేలు, బాగు, బాగా, చాలు, సరి.

సాధుడము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. సక్కులమున బుట్టిన ఉన్నతసంభవము.

సాధుఁజేయు. స. క్రి. చక్కఁజేయు.

సీ. వెలుగుని నైమసాయకముల స్రుక్కించి, సమాదేవు నేడింట స్వాధుఁజేసి నవవిఖిముల మాత్స్యవరేణ్య నడఁగించి, యేడింటసాత్వకి యేపుమాసి. భార. ద్రోణ. ౧-౨౦౫.

సాధుత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. (రూ. సాధుత్వము. ఆ. న.) మంచితనము, సాజన్యము, సాశిల్యము, యోగ్యత, పఃపూర్ణత.

సాధుదర్శనము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. ఆం దమైనది. ౨. ఆలోచనగలది, జాగ్రత్తగలది. దర్శనయోగ్యమైనది.

సాధువాదము. సం. వి. ఆ. శ్రుం. ౧. మేలు మేలనుమాట. ౨. పొగడ్త.

చం. దివంబున్, వెలఁయెగ సాధువాదములు వించె. భార. సభా. ౨-౩౧.

సాధువాహము. సం. వి. ఆ. శ్రుం. (రూ. సాధువాహి. న్. శ్రు.) నుశ్శీతమైనయశ్వము.

సాధువు. సం. విణ. ఉ. దీప్. ఉ. ౧. మంచిది. శ్రేష్ఠమైనది. ౨. తగినది, ఒప్పుయినది. ౩. గుణవంతమైనది, పవిత్రమైనది, శుద్ధమైనది. ౪. జయగలది. ౫. శాంతమైనది. ౬. ఆహ్లాదకరమైనది, నుండవలసినది. ౭. ఉదారమైనది. ౮. ఉదారమైనది, ఉత్తమవంశమున బుట్టినది. ౯. సమర్థమైనది.

సాధువు. సం. వి. ఉ. శ్రుం. ౧. సక్కురుఁడు, నుజనుఁడు ౨. ముని, యతి.

౧. ఆధునిక సాధునికరస, తాదిత రాజాశామన త్తరవారై నోభార్గవిహితమచ్చి, త్రాధిగమా! పెద్దతేంకటాధిప నుగమా!

రామవ పాం. ౩-౧౪౩.

౩. వణిజఁడు. ౪. జైనముని ౫. వడ్డివ్యాపార స్థుఁడు. ౬. చక్కని (వాడు)

సాధువృత్తము. సం. వి. ఆ. శ్రుం. కదంబము, కడిమిచెట్టు. †

సాధువృత్తము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మంచి నడవడిగలది. ౨. మంచి వృత్తాంతముగలది. ౩. మంచి వర్తలాకారముగలది. ౪. మంచిపద్ధతులుగలది.

సాధువృత్తము. సం. వి. ఆ. న. సత్సృష్టవర్తన, ఆర్జవము, సాజన్యము.

సాధుతము. సం. వి. ఆ. న. ౧. అంగడి, దుకాణము. ౨. ఫలము. ౩. సమిర్లగుంపు.

సాధ్యము. సం. వి. ఇ. శ్రుం. కేవుఁడు.

సాధ్యత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సాధింపదగిన యుండుట. ౨. సాఫల్యావకాశము. ౩. నివర్తనయోగ్యత.

సాధ్యవృత్తము. సం. వి. ఆ. శ్రుం. అభియోగమున వాది విన్నపము.

సాధ్యము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౨. సాధింపవలసినది. ౩. సాధింపదగినది. (రూ. సాధింపు.) ౩. కాశ్రమవలన రూపొందినది.

సాధ్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. సిద్ధత, పూర్ణత. ౨. నిరూపింపవలసిన యంశము ౩. (తర్కము) అనుమేయము.

సాధ్యము. సం. వి. ఆ. శ్రుం. ౧. దేవత. ౨. ఒక మంత్రముపేరు.

సాధ్యసిద్ధి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. లక్ష్యసాప్తి ఉద్దిష్టార్థలాభము. ౨. సిద్ధాంతము, సమాప్తి.

సాధ్యుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒకబాటిదివ్య
పురుషుడు. ౨. గజదేవతావిశేషము-పన్నిద్దరు
గజదేవతలలో నొకడు (వాచ)

౩. సాగ్యుడు మూర్ఖ మునిగిరథ. మధ్యంబున
వ్యాధితగమప్రబుద్ధుండై. హరి. ఉ. భా. ౧౦-౯౮

౪. సాధ్యాది త్రిదశావగీర్ణగుణ్యస్థైరుంక
భద్రాపగమధ్యద్వీప....

రాఘవాభ్యుదయము. ౬-౩౬౩.

సాధ్యసపడు, అ. క్రి. భయపడు.

౫. ఉసురుకొనంగ సరినవెస, దెసచెడియి
క్కిండ నెక్కితి నలండిటుదా, రసమై వచ్చు
టకున్ సా, ధ్యసపడఁగారణము తేటపడ
వినుమింకన్. చంద్రారా ౬-౨౨౬.

సాధ్యసము, సం. వి. అ. న.

౧. భయము. ౨. ఉద్వేగము, ఉత్తలపాటు.

సాధ్య. సం. వి. ఇ. క్రి. ౧. పతివ్రత, క్రొత్తది,
శీలవతి. ౨. ఒకదినునుడుంప. ౩. భ. న. జ. న.
స. న. న. భ. గురువుగలవృత్తియు ౮-౧౨-౨౨
యతులు.

సాన. వి. (సం. కాణి ప్రా. సాణి.) ౧. ఒకపు
తాయి. ఆస్త్రము మొ|| పడునుపెట్టుతాయి
౨. గంధమున ముఖ గంధపుచక్కతో చూచి
తాయి.

౩. మణులమొక్కలు పోతాచెడు తాయి.

౩. గంధము తీసుకొనుతాయి.

ద్వి. ముదమున వలపలి మోచేయిసాన, గది
యించి తిగిచి శ్రీగంధంబు వడసి.

విస. పు. ౪-౮౩౩ పం..

సానందము, సం. విణ. అ. అ. అ. ఆనంద
ముతోఁగూడినది, సంతోషపడినది.

సానకత్తి. వి. సాదనకత్తి.

౪. పుణ్యలక్ష్మిన యంగములు దుఃఖంకరింపఁ
జూపట్టుకరమ్ము కరింబుల నిలుపు సాన
కత్తుల నెగు భుజంబుల నిక్కకొరిగి.
ప్రబం. ౧-౩౮.

సాన (ల) యేరు. అ. క్రి. సానలమునెచే
మెఱుగెక్కు.

ఉ. సత్కవికల్పవావిశేషావహాపూర్వవృత్తములు
సానల దీనిన బాతిరత్నముల్....

వసు. ౧-౧౯.

నీ. అంగనాగాత్రాదివింగోపమానంబు నన
విల్లు సానదీపల కోరి (ఇదిక్రొవ్విరివర్ణనము)
రాజవాహన ౩-౩౫.

చ. అనుకొకయింతలేక పునుమాన్యుడు క్రొన్నెల
సానదీప మెఱుగెక్కుకొనెన్ గదా ౨-౪౬.

నీ.... ముద్దయకమ్ము కెమ్మొవి మాణిక్యంబు
సానదీపనీతి చాయలూ నె. దశా. ౯-౧౦౦.

సానఁదేటు, అ. క్రి. మెఱుఁగారు, పడునెక్కు
నీ.... తెలివాలుగను కలంకుల సానదీపాడి
చికిలిచూపు లాకింత సిగ్గుగుఱక....
దశా. ౬-౧౫.

సానఁబట్టు, స. క్రి. పడునుపెట్టు, మెఱుఁగుపెట్టు

చ. అమ్మనిపారికివచ్చె వేర్వదొ, యల్లి నను
సానబట్టిన యనంగుని మోహనబాణమో
యనన్. మను. ౬-౨౪.

గీ. సానఁబట్టిన రాసాడి చల్లి మెదిసి.

మను. ౨-౩౬.

తే. సానఁబట్టిన మకరాంకు శస్త్ర మనఁగ.

హరి. ౧-౩౮.

సానఁబెట్టు, స. క్రి. (సానన్. + పెట్టు) సానపై
నూటి పడునుపెట్టు.

తే. పెడమరలి యెగు వాని నప్పుడమరుండు, సా
నఁబెట్టిన మోహనాస్త్రంబు దొడిగి.

శృ. నై. ౬-౧౧౬.

సానలము, సం. వి. అ. పుం. సాలవృక్షపుష్పంక

సానలవాడు, వి. మణికారుడు, మణులను
బాగుచేయువాడు.

సీ. సానలవాడు పూసలవాడనంగను, మణి
కారసంజ్ఞయై మనుచునుండు....

అం. భా. ౨-౨౮౬.

సానసి, సం. వి. ఇ. శ్రం. బంగారము.

సానకత్తి, వి. సానకత్తి.

సీ. నవవింటివాని సానకత్తి పరుజుటెక్కుల
వొక్కటపు సామకొండలలర.

కువల. ౧-౮౬.

సానాగడ, వి. సాదాకట్ట.

క. కాంచిన నవసానాగడ, కంచపు మాట్టిడు
చెట్టుగరలుచు. ఉ. హరిశ్చ. ౪-౧౧౪.

సాని, వై. వి. (సం. స్వామిని, త. చాని. క.
సాని) ౧. శ్రీ.

సీ. అయ్యిద్దలు గృష్ణవట్టాపుడోడ్డొని చని
యొక్కముడుఁగిసానికపుడు.

భార. ఆది. ౩-౨౨౧.

౨. అధిపురాలు, రాణి.

క. మానిని విను నావట్టపు, సానిగ నొనరించి
సకలసామ్రాజ్యంబున, మానుగ నీడితి కొలి
చెద. రసిక. ౬-౧౧౪.

సీ. ఏమన్ననియెఁగానేమి మీ యెలిక సాని
వచ్చితి నీవ చాలుమాను. కాళి. ౬-౨౨౧.

౩. భార్య. చూ. ఒజ్జసాని.

తె. పెట్టుపోతల సాగ సాని పెట్టిసాని, యింటికద
నుండియట్టాడుబంటువాడు. కుక. ౨-౨౦౮.

౪. వేళ్య, వారశ్రీ.

ఉ.... సానులకులమూర్ గలుగు బాణలు
నీలులు పెట్టకుండురే ? దశా. ౨-౧౫౫.

ఉ... దేవుని సానివారికి మద్దలకానికి పుల్లాయ
యముల వానికి శ్రేష్ఠమగు ౨౦౦౦.

౧౧౬౧. తె. కా. ౩-౧౦౫౪.

సీ. లే.... భీమేశ్వరునిగొల్తు రప్పరమున, సాను
లనుపేరి యప్పరశ్చంద్రములు.

భీమ. ౧-౮౯.

౫. శ్రీల వేళ్లచివలు అమృతమున నర్థమున
వచ్చు ప్రత్యయము.

ఉ. మంత్రి శ్రీధరుడు వానికి నూరవసానికిని
బృహస్పతి నిధుడుద్భవించె బుధబాధునిధా
నుండు గంట డిమ్మహిన్.

నా. కా. ద. కా. ౪-౬౯౫.

పెంటి పెట్టికిం వేసానికి నుపుకుండైన కాని
పెట్టి. దా. కా. ౧౧౪౩.

పత్నిగుణవరీతస్య యెఱియసా నీతివిశ్రుతా.
దా. కా. ౧౧౬౪.

తమరిల్లి మల్లాసానికిం బెట్టిం అఖండవతిన్.
దా. కా. ౧౧౬౮.

దండనాయక చోడపనాయకునిరిల్లి కొమ్మసాని
పెట్టిన. దా. కా. ౧౧౭౯.

వృత్తిగలశ్రీ (మంత్రిసాని), దేవదాసి భీమ
కుండుసాని వాడకరుగున్. భీమ. ౧-౧౧౨.

(పెమ్మసాని, అల్లసాని ఇత్యాదిగా గృహనామ
ములయందును కనిపించుచున్నది) (దేశప్రాం
తీయనామముగాగుడ కలదు. కురాసాని
యోమము. (వాచ)

సానిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. గొట్టము, పెదురు
గొట్టము. ౨. మురలి, పిల్లనగ్రోవి.

సానిక, వి. ౧. పెలుపాటికట్ట.

అం. భా. ౨-౨౪౫

౨. మట్టికంచము, ౩. మల్ల. కర.

సానికరణము, లెక్కలు సరిమాచ(ట) వాడు.

సానివ, (రూ) సాన్ను, సాన్ని, సానువు, సానివి
వి. వారికుడిచి కల్లాపునీళ్లుచల్లుట (వాచ)

సానివాడ, వి. వేళ్యవాటి ౨. దేవదాసిలు నివ
సించుపేట.

“భీమకుండు సానివాడ కరుగున్.

భీమ. ౧-౧౧౨.

సానివాడు, వి బోగము, కుల మువాడు.

సానుకంపము, సం. విణ. అ. అ. అ. దయ
గలది, సానుభూతిగలది, జాలిగలది. అనుకంప
గలది.

సానుక్రోశము సం. విణ. అ. అ. అ. నుకుమా
రము, దయగలది, జాలిగలది.

సానుతాపము. సం. విణ. అ. అ. అ. పక్వా
త్తాపముగలది, సంతాపముగలది.

సానునయము. సం. విణ. అ. అ. అ. గి. విస
యముగలది. ౨. మర్యాదగలది. ౩. ఆదరము
గలది. ౪. శాగరికమైనది.

సానుబంధము. సం. విణ. అ. అ. అ. ఎడతెగ
నిది, నిరంతరమైనది.

సానుమంతము. సం. వి. త్. పుం. త్. తీ. త్.
పర్వతము.

సానుమంతము, సం. వి. త్. శ్రీ. సానుమతి,
ఓకయ్యపరస.

సానురాగము. సం. విణ. అ. అ. అ. ప్రేమ
గలది, చనవుగలది, ఆసక్తమయినది.

సానువు. సం. వి. త్. పుం. గి. శిఖరము, శృంగము
౨. కొండశిఖరము, ఉపరితలము. ౩. మొలక
౪. ఆదవి. ౫. బాట, పథము. ౬. తైభాగము,
అగ్రము. ౭. పర్వతప్రాంతము. ౮. నుడిగాలి.
౯. విద్వాంసుడు. ౧౦. సూర్యుడు.

సానేయి, సం. వి. త్. శ్రీ. సానిక.

సానేయిక. సం. వి. అ. శ్రీ. సానిక.

సాన్నహనికుడు, సం. వి. అ. పుం. కవచధారి
కవచవాహి.

సాన్నాహనికము. సం. విణ. అ. త్. అ. గి.
కవచము ధరించునది. ౨. యద్ధమునకుఁ బురి
కొల్పినది.

సాన్నాయ్యము, సం. వి. అ. పుం. హవిస్సు

దధిపయోరూపమైన హవిస్సు (అని కొందఱు)
క. ర.

సీ. ప్రాగ్గంకబంధుర బహుగంధ సాన్నాయ్య
మాగ్నిధ్ర ముఖ్యర్థిగా శ్రవణంబు.
శ. మా. ౨-౧౦౮.

సాన్నిధ్యము. సం. వి. అ. న. గి. సామీప్యము.
౨. ప్రత్యక్షము, సాక్షాత్కారము. ౩. హాజరు.

సాన్నిపాతికము, సం. వి. అ. త్. అ. గి. మిత్రము,
సంకరము, కలగాఢులగము. ౨. క్లిష్టము, సంకీ
ర్ణము. ౩. వాతపితృశత్రుదోషముల సాంకర్యము.

సాన్యాసికుడు, సం. వి. అ. పుం. గి. తురీయా
శ్రమస్తుండగు బ్రాహ్మణుడు. ౨. సన్న్యాసి.

సాన్వయము. సం. విణ. అ. అ. అ. గి. సంబం
ధముగలది. ౨. వంశపరంపరాగతమైనది. ౩.
వైశ్యము.

సావడు. = సావము + పడు (త. చాప్పిడు) స. శ్రీ.
తిను, భుజించు.

చ. మరలి వసుంధరామరకుమారుడు వైష్ణవ
రాజమందిరాం. తరములకేగి యందు నియ
తంబగు మాధుకరంబుఁ దెచ్చి శ్రీ, హరికి సమ
ర్పణంబుని తదన్నము సావడిరేవగల్గు చా,
వరముగ నుండె నియ్యటజవాఁటికఁ దోటకుఁ
ప్రొది నేయించున్. విక్ర. ౨-౩౩.

ఉ. శీతలవారిఁ బ్రావువదఁ జెందినవాఁడు క్షు
ధార్తు దిష్టవృష్ట, తతభక్ష్యమాంసకలితా
న్నము సావడు. భర్త. ౩-౧౯.

సావత్సము. సం. విణ. అ. అ. అ. సవతివల్ల
లిగినది, సవతికి సంబంధించినది.

సావత్సులు. (బహు) సం. వి. అ. పుం. సవతి
విడ్డలు.

సావత్స్వము. సం. వి. అ. న. గి. సవతితనము.
౨. వైరము, స్పర్ధ, పోడి.

సావత్స్యుడు, సం. వి. అ. పుం. గి. సవతి
కొడుకు, ౨. శత్రువు.

దాకాబానగండపెండెత్తువొకారపుదాలును
గట్టసామికిన్ చెన్న. 3. ఆ. 3౦౪.

సాబ్బి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకవిధమైనద్రాక్ష.
సాబాసు. (నేబాసు) అవ్య. ప్రళంసార్థకము.

కా. మ, గ్నూరే లీనము చాంగురే స్ఫురితముల్
సాబాసు ధాలంచు చంద్ర. ౧-౧౨౯.

సాబాసు. వి. హెచ్చరికపదము

కం. బాబామృత గిలిగింతలు, నీబోటునిచేలు
పలచి నేడిదెచుట్టలై బిమయించెనునన్నన్.
సాబాసేబాల వాని సరసకుఁ దియకే.
ప్రపం ౧ ఆ. ౬౩౦.

సాభిప్రాయము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧.
ఉద్దేశపూర్వకము. ౨. సార్థకము. ౩. రత్యాది
భావసహితము. ౪. వ్యంజకము.

సాభిమానము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అహం
కారముగలది. ౨. గర్వముతోఁగూడినది. ౩. అ
భిమానముతోఁగూడినది.

సాభోగము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. విస్తృతి
గలది, వికాలమైనది.

మ. అవితోర్వీనపఖండ! ఖండపరకుజ్యాభోగి
సాభోగ, భాగవిభాస్వద్యుజడంద....
వసు. ౧-౧౬౪.

సాభ్యసూయము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧
ఈర్ష్యగలది. ౨. అనూముతోఁగూడినది. ౩. ఓ
ర్వలేనిది.

సామంజస్యము, సం. వి. ఆ. న. ౧. ఔచిత్యము,
యోగ్యత. ౨. అన్యతాగత్యము, సరి
పడియుండుట, ఒప్పు.

సామంత, సం. వి. ఆ. పుం. ముప్పదిరెండునపుం
సకగాగములలో నొకటి.

నీ. మధ్యమావతియును ముఖారి మలహారి సామం
తపంతు వరాళియు బాళిరాగ.
హంస. ౪-౧౭౪.

గీ. చెంచు మలహారి దేశాక్షి శ్రీవరాళి మాళ
వియోబాండిసింఘరామశ్రీయయు వసంత
సామంతకుద్ధవసంత గుజ్జరియును హేళిజ్వ
నీలాంబరియు ననంగ

తే. గీ. పాసంగు ముప్పదిరెండునపుంకములు
హంస. ౫-౧౨౫.

వి. ఒకానొకరాగము.

నీ. కుద్ధవసంత మధ్యమాధులు సామంతమలహరు
లును చెంచు మలహరియు ముఖారి మాళవి
యును
ప్రబం. ౧ ఆ. ౮౬.

సామంతము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. పారు
గుననున్నది, పాలిమేరనున్నది. ౨. సార్వజనీ
నము, సామాన్యము.

సామంతము, సం. వి. ఆ. న. ఇరుగుపారుగు,
చుట్టపక్కములు, ప్రాధిమ, దిట్టతనము (క. సా
మంత)

క. అంతటాగసరంబుల నింతులు తానములు
మిగుల సాచ్చుంతుచు సామంతముపరవన్
బురియు వసంతములోనైన దనుచు జనుచే
మఱియున్. యయా. ౪. ఆ ౧౫౭.

సామంతరాగోల, వి. ఆయుధ విశేషము.

ద్వి. సామంతరాగోల చంకవలెట్టి.
పల్నా. పీచ. పుట. ౧౧-౧౧౯.

సామంతుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ఒకదేశము
శైలిచేరికనున్నరాజు. ౨. పారుగుననున్న వాఁడు
౩. అరిగాపు. ౪. నాయకుఁడు.

సామంతవళు (దు) లు. మి. వి. వస్త్రవిశేషము.

నీ. నిండువన్నెలు మంచినీగమ గోచరులు
సామంతవళులు ప్రతిమలను బొగడపచ్చలును
ప్రబం. ౧. ఆ. ౨౬౨.

సామకము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. సామకేద
మంది.

సామకము, సం. వి. అ. న. గి. అసలుసామకము.

అ. ఋణమిచ్చిపథనము.

సామకము, సం. వి. అ. పుం. గి. సాన. ౨. ౨౭
విడితాయి.

సామగర్బుడు, సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు

సామగాయనుడు, సం. వి. అ. పుం. సామ
గర్బుడు.

సామగుడు, సం. వి. అ. పుం. సామగానము
చేయు బాహ్యులుడు.

సామగ్రి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గి. వస్తుసముదాయము,
సాధనసంపద. ౨. నిలువసరుకు, పదార్థసంచయము. ౩. ద్రవ్యసంభారము.

సీ.... సారకమస్థాన సాధనసామగ్రి, నరకుడు
తెచ్చునక యాయితముచేసి.

రాఘవాభ్యుదయము. ౩-౪౩.

సామగ్రిము, సం. వి. అ. న. గి. సంపూర్ణత.

క. గోబ్రుండమూర్, మాంగల్యాకృతిగ్రాల
తెంతయును సామగ్రియును బండులు,
హ్నింగన్. హరి. పూర్వ. ౨-౨౨.

తెంతయు, సర్వము. ౨. పరివారము, అనుచర
వర్గము. ౩. సాధనసంచయము. ౪. సంభారము,
నిలువ.

సామజ (జాత) ము, సం. విణ. అ. అ. అ.

గి. సామజేదముచుండిపుట్టినది. ౨. సామోపా
యమువలననగలిగినది.

సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు.

మ. కరదీపంబులతోడ సామజకురంగవ్యంధనా
ఘంబుతో.... ఈ. హ. ౩-౨౨.

సామనము, సం. విణ. అ. అ. అ. (వైదికము)
కాంతమైనది, సౌమ్యమైనది.

సామని (మ్మి), సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పశువులను
గట్టివేయు/తాడు.

సామన్యుడు, సం. వి. అ. పుం. న. గి. సామజేదము

నిష్ఠాకుడు. ౨. ఋణాననిష్ఠులుడు.

సామము, సం. వి. న. న. గి. కాంతపలుచుట.

ఓదార్పుట, అనునయించుట. ౨. సం/పదించుట,
నచ్చతెప్పట, సారము (తకుర్విధోపాయములలో
మొదటిది. చూ. ౪. ర.) ౩. మృదువైనదనము.
౪. సౌభాగ్యము, సౌమ్యము ౫. మృతి రూపమైన
పద్యములేక పాట. ౬. సామజేదముండలితులకము.
చతుర్వేదములలోనొకటి.

సీ. తే.... సామగానారవంబు, నంతకంతకుఁ
జెలంగ.... ఈ. హ. ౨-౧౧౧.

సామయాచారికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ.

గి. సమయములకు, ఆచారములకు సంబంధించి
నది. ౨. సాంప్రదాయము.

సామయికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. గి. ఆచారమునకు

సంబంధించినది, సాంప్రదాయము. ౨. సమయము,
అంగీకృతము. ౩. నిష్ఠాయము సారి. ౩. జీవితప్రవృత్తి,
సకాలము. ౪. వ్యాయము, సమయోచితము. ౫. అప్పుడప్పుడు
జరుగునది. తాత్కాలికము.

సామయికాభావము, సం. వి. అ. పుం. గి. వి

లకడలేమి, క్షణికత్వము. ౨. మిథ్య, అసత్య.

సామయోని, సం. వి. ఇ. పుం. గి. బ్రాహ్మ

లుడు. ౨. ఏనుగు.

సామరస్యము, సం. వి. అ. న. సమరసభావమున

మైత్రి, వికమత్వము, చెలిమి.

సామరి, (సామ+రి) విణ. సామజేదమునవాడు,

సామజేయవాడు.

ఈ. సంపెంగ మొగ్గముల్కి గడ్చుచురి....

విజ. ౧ అ.

తే. గీ. గడలు బాణా ల్పటాలు సగ్గలికఁబూని
పరువకుర్ ద్రొక్కఁగొనుచు నిల్చిరత్తురీర
ములు గనబడె సామరుర్ మోల జెలంగ
సాదన లొనర్పజెల్లు హెచ్చరిక లెనంగ
రసక. ౧-౮౧.

సామర్థ్యము. సం. వి. అ. న. గ. శక్తి, బలము, తీర్థము, దక్షత ౨. ఏకలక్ష్మ్యుర, ఏకాశయ త్వము. ఏకార్థకత్వము, ఏకప్రయోజకత్వము. ౪. యోగ్యత; బౌద్ధిత్వము. ౫. అర్థసమర్పణ శక్తి, సంశోభశక్తి, ఆభిధాతృ. ౬. లాభము, వడ్డీ. ౭. ధనము, సంపద. ౮. ఉత్పాదకత్వము. ౯. కారణత్వము గ. సాధకత్వము.

సామవాయికము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. గ. సామదాయికము ౨. అవిశాభావసంబంధము గలది.

సామవాయికుడు. సం. వి. అ. పుం. గ. సది పుండు; మంత్రి ౨. సంఘాన్యక్షుండు; నాయకుడు.

సామవేదము. సం. వి. అ. పుం. నాల్గు వేదము లలో నొకటి. (బ్రుక్, సామ, యజుర్, ఆధర్వణము అని వేదములు నాలుగు.)

ద్వి. అనుపమ సామవేదాన్విత మహిమః
విని రిద్రప్రశంసాపరోక్షులున్. పండితా
పుట ౧-౫౦౩

సామవేది. సం. వి. న. పుం. సామవేదాధ్యాయి యైన బ్రాహ్మణుడు.

ద్వి. శ్వపచయ్య వాగ్ నాసామవేదులకు
పండితా ౧-౧౫౧

సామవేదీయుడు. సం. వి. అ. పుం. చాండ్ గ్యుడైన యాజకుడు.

సామాజికుడు. సం. విణ. అ. ఈ. అ. సమాజ మునకు సంబంధించినది. ౨. సభాసంబంధ ౩. సంఘసంబంధ.

సామాజికుడు. సం. వి. అ. పుం. గ. సమాజ మందలివాడు ౨. క్రేత్రకుడు, శ్రోత. ౩. సహృదయుడు; రసికుడు.

సామానాధికరణ్యము. సం. వి. అ. న. గ. సమానావస్థయందుండుట, తుల్యస్థితికత్వము ౨. ఏకాధికారమునకు లోబడియుండుట ౩. ఏకాశ్రయత్వము; ఏకాధారత్వము.

సామాను. హిం. వి. సామగ్రి, వస్తువులు.

సామాన్య. సం. వి. అ. స్త్రీ. గ. ఒకనాయకా భేదము. (వీర్యము, పరకీయ, సామాన్య అని నాయకలు మువ్విధము) ౨. తేజ్య; కులట.

సామాన్యజ్ఞానము. సం. వి. అ. న. గ. జాతి లక్షణములను మాత్రమే యెఱుంగుట ౨. ఎల్లరకుఁ గల జ్ఞానము.

సామాన్యవక్షము. సం. వి. అ. పుం. గ. ఉభ యమునకు సంబంధించిన విషయము, ౨. మధ్య స్థము.

సామాన్యము. సం. విణ. అ. ఆ. అ. గ. సాధారణము ౨. సద్విశము. తుల్యము. ౩. మధ్య మము, ౪. గ్రామ్యము, అవిశేషము. ౫. మొత్త ము, సర్వము.

సామాన్యము. సం. వి. అ. న. గ. సమాజము, జాతి, సమూహము ౨. సమాన ధర్మము, జాతి ధర్మము; ౩. మొత్తిము, సర్వ స్వము ౪. జాతి, తెగ ౫. విశ్వము, అభిన్న త్వము ౬. సమాన్యము, తుల్యత్వము ౭. ప్రజా వ్యవహారము. ౮. సార్వవిషయికమైన యర్థ మును పరిపాదించువాక్యము.

సామాన్యలక్షణము. సం. వి. అ. న. గ. జాతి గుణధర్మములను మాత్రము వివరించు నిర్వచనము (తిర్క), ౨. సమదాయమైన గుణక్రియాదికము.

సామాన్యశాస్త్రము. సం. వి. అ. న. గ. నిత్యముగా సర్వమునకు వర్తించు నియమము; సాధారణవిధి. ౨. సాధారణమైన ఆధునిక విజ్ఞానశాస్త్రము.

సామాసికము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. గ. సా మూహికము, సాంగోపాంగము, సమగ్రిము. ౨. సంక్షిప్తము, క్షప్తము, లఘువు. ౩. సమస్త పదమునకు సంబంధించినది. ౪. సమసించినది, సమస్తము.

సామాసికము. సం. వి. అ. న. సర్వసమాసము లకు సంబంధించినది, సమాస సమూహము.

సామి, వి. గి. రాజా, ఆ. దేవుడు. “ఓసామి
యిపుడేమిసేయుడు”. ఉ. రా. గి. ఆ.

వి. (సం. స్వామి) పృథువు

క. మాయాతు మలానినయది
పాయకసంతోషమున్న పలమిలసామి !
కళా. ౨. ౧౨౧

నై. వి.

సీ. వెలిదమ్మి రేకుపాత్తుల చిన్నిపాపడు
నలుమోముదమ్ముల వెలయుసామి
దళా. ౨. ౨౨.

3. పెనిమిటి.

గీ. ఒకయలాలు కలటుఖండోదరమున
బూన్చియటుడించి తానును బొత్తుగలసి
సామి దప్తెన్నకబళముల్ సామికోసగు
ననుచు జపులెచ్చరించుచు నిగురుబోడి.
పాండు. 3. ౮౭.

సీ. ఏసామి సామేన నేపొచ్చు
సీలా. ౧ ఆ. ౧౨౮.

గీ. సోదమాసామి నేలొడిసూడరాదె.
ఉ. రా. గి. ఆ.

గీ. సామి ననుగూర్చి నీతోడ నేమిపలికె”.
(ఆచ్చ. సం. కాం. - క. ర.)

౪. కుమారస్వామి

సామి, సం. ఆవ్య. గి. సగము, అసంపూర్ణము.
౨. నింద్యము, నీచము.

“దంతమరీచులసామి నిర్గమంబును”
విరాట. ౧ ఆ.

“హరి యిచ్చుట నే సామి హరియై హిరణ్యక
శిపుడేర ఖరనఖిఖరములను”
వాల్మీకి ౨ ఆ. ౫౬

సామిగట్టు, స్వామిమల, కుమారస్వామి యొన్న
కొండ.

సీ. పలిమెట్టునాకుఁ గావలిపట్టు దేవర
సామిగట్టుకు నేను సామికోడలు.
చంద్రా ౨ ఆ ౪౫

సామిధేని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గి. సమిధ,
౨. ధాత్య (యాగమునందు అగ్నిని జ్వలంపఁ
జేయునపుడు పఠించెడు ఋక్కు.)

సామిమల, వి. కుమారస్వామి వసించియుండు
నొకానొకపర్వతము.

వ. “సామిమలకుంజని మహాముని ఘటో
ద్భవుడు”

కాశీ. ౪ ఆ. 3౦౨

సామిదోగి, వి. స్వామిదోహి
వ. సామిదోగులై పాటిపోయెడివాడు తిరుగ
రానేర్తురా ప్రబం ౧ ఆ. - ౭౮౮

సామీచి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. స్తుతి, శ్లాఘ, నను
స్కారము.

సామీవ్యము, సం. వి. ఆ. న. చేక, సాన్ని
ధ్యము, సమీపత్వము.

సామీవ్ర్యఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. పొదిగు
వాడు.

సామీరి, సం. వి. ఇ. పుం. గి. హనుమంతుడు
౨. భీముడు.

సాము, వి. గి. సగము, సగభావము. అర్థము.

గీ. అటసాము సగము సవము
నాఁగ నర్థాహ్వాయంబునా నాగభూష.
ఆం. సం. ౭3.

చ. కన్నులు సాముమాయంచుం, బొరిఁబొరిజేటి
చూచుచును. భా. రా. కిష్కిం. 3౭౫

చం. కవిని భరంబులైన మునికాళ్లను జేయఁగ
సాము నీరిలా,ను తెడలకుండి కూర్చును.
భార. ఆను. గి. ౨3౨

నే. గీ. అతనిదేహంబునందు సామాలిఁజేసి.
కుమా. సం. ౪-౫౨

౨. వ్యాయామము.

ఆ. తె. చదువుసాముగలిగి క్షత్రియుల్ సంపూర్ణ
విద్యలనెఁగ నీటవినుతికెక్కి. కవి. ౧ ఆ.

కం. సాము దిగవిడిచి యెడలిటు, సాముగ నట్ట
దవి నిదురసవిమాని....(ఇది రెండర్థములకును
లక్ష్యము) వాల్మీకి ౨ ఆ.

సాము, విణ. సగము.

కం. మృదుమేనిసాముమాకురు, జడనిధిచెలికాని
కొడుకు సర్వంసహకున్, గొలకొలకడలిక
డలకు,వడకుంగుబ్బలికి సరియెవసుధాధరముల్
మర. ౫-౨౪.

సాము, వి. వ్యాయామము.

గీ. సాముగఁడీలు మాకు గోత్రాపురేంద్రు.
మ. ౫. ౪౩

సాముకంటిచుక్క, వి. (సాముకన్ను + చుక్క)
పూర్వఫల్లనీనక్షత్రిము. శ. ర.

సాముకొప్ప, వి. ఆరకొప్ప.

గీ. వలిచుట్టిపూదండ వెలిచుట్టుగఁనొప్ప; కప్ప
చిప్పిలు సాముకొప్పడవర.
వాల్మీ. ౨ ఆ. ౧౩

సాముదాయికము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. సామా
హికము, ౨. మొత్తమునకు లేక సర్వమునకు
సంబంధించినది.

సాముద్రము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. సముద్ర
మునఁ బుట్టినది.

సాముద్రము, సం. వి. అ. న. గ. సముద్రాలవ
ణము, ౨. సారచేప యెముక, ౩ భాగ్య
సూచకదేహలక్షణము.

సాముద్రకము, సం. విణ. ఆ. ఈ. అ. గ. సము
ద్రమునఁ బుట్టినది, సముద్రసంబంధ, ౨. అదృష్ట
సూచకదేహలక్షణములకు సంబంధించినది.

సాముద్రకము, సం. వి. అ. న. సాముద్రక
కాస్త్రము; కరీరావయములను బట్టియు హస్త
రేఖలనుబట్టియు ఫలమును చెప్పనట్టి కాస్త్రము.

సాముద్రకుడు, సం. వి. అ. పుం. గ. సాము
ద్రకకాస్త్రవేత్త. ౨. హస్తరేఖలను బట్టి భవి
ష్యకృతికములు తెలుపువాడు.

సాముద్రుడు, సం. వి. అ. పుం. గ. సముద్ర
యాత్ర చేయువాడు. ౨. నావికుడు.

సామునెలముల్కి, అర్థచంద్రబాణము.

గీ. సామునెలముల్కిదోయి నిశ్చలముగా బల
గించి కాళ్ళురెండును దుగించి కలువదాయు.
ఆ. రా. యుద్ధ. ౨౪౮

సామూహికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. సాము
దాయికము.

సామెత, వి. లోకోక్తి.

గీ. రాజుమగడైన వెనుకకు గాజుకడియ
మన్న సామెత నిక్కంటె యయ్యెమాకు.
యయా. ౩ ఆ. ౧౦౫

ద్వి. తామసించినవాడు రామసియన్న
సామెత నిఁమాయె సతిమాటలకును
సారం ౩ ఆ. ౧౧౨ పు ౧౩ పం.

సామేను, వి. సగముమేను, అర్థకరీరము.

గీ. సామి సామేను చేకొన్నచాన.
అంధగ్రహను సంగ్రహము.

గీ. హాఁభుజాంతరవానినియైన లక్ష్మి
వైతికివునకు సామేనవైతివీపు.
మార్కం ౬-౧౨౦.

గీ. ఏసామి సామేననేప్రాప్తు వలిగట్లు
దొరపట్టి నర్మిలితోడబూనె.
గీలా ౧ ఆ. ౧౨

గీ. అర్ధనారీశ్వరుండగుట నీకాములు
సామేనియింకిలి జాగకుండె.
శృ వై ౪-౧౨౯

లే. గీ. ఏమి వినుజాలు కనువాలు నిట్టికేలు
ఏది తోర్పిరమెగచార యెముకకోర
యేది నెలకున సామేని నిడివచాన
యికడు శేతలదొరయని యెటులనందు
చెన్నబ. ౩ ఆ. ౫౨.

గీ. ప్రియుని సామేననుండియును దత్తేజంబు
నైరింపజాలని కాంభవినగి. ఉ. రా. ౧-౩౪.

సామోద్యమము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు.

సామోద్యమము. సం. వి. ఆ. పుం. సామో

పాయము; కాంతిమార్గము.

సామోద్యమము. సం. వి. ఆ. న. గ. ఆనుకూల్యము, అదిరము, ౨. దయ, ప్రసాదము, ౩. ప్రత్యక్షము, సమక్షము.

సామోద్యమము. సం. వి. ఆ. న. గ. సమత్వము, సమానత్వము, ౨. పోలిక. సాదృశ్యము ౩. సామరస్యము ౪. అవైషమ్యము, పక్షపాత రాహిత్యము, ౫. అభేదము, వికమత్వము.

సామోద్యమము. సం. వి. ఆ. న. గ. చక్రవర్తిత్వము; ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము, ౨. సువికాలమైన రాజ్యము.

౪. ఆశ్రయసామోద్యమ మంతకంతకుఁచేర్చున్.
వృత్తి. పు. ౨.

సామోద్యమము. వి. (రూ. సాంబాళి) ఉత్తమాశ్రయము.

౪. తామోద్యమ భూవరుఁడా, తామోద్యమయనుఁ
దగుచుఁ గనలితంత్రాధిపత్య, సామోద్యమ
రిదన విని, నమోద్యమగుచు లీలఁగదలి నకుల
ధ్వజఁడున్. కై. ౨ ఆ

సాయము. సం. ఆవ్య. అపరసంధ్యకాలమున.
సాయంపాత్రార్థప్రసక్తి...భార. సాప్తిక.

సీ. సాయం సమావేశం చక్రవర్తిత్వం ద్వ విరచన
వ్యాకరణ విభజనములు. పారిజాత. ౧ ఆ ౬౫.
(ఇది సమావేశంపై ప్రయోక్తమగుచున్నది)

సాయంకాలము. సం. వి. ఆ. పుం. అపరసంధ్య
కాలము.

సాయంకాలము. వి. సాయంకాలమున కిల్లుచేరు
వాడు.

ద్వి.... తెదకుచు నొక్కచో నీసమంతయును,
వాసక్తిలేక సాయంకాలమగుచు.
ద్వి. పరమ. ౧-౪౨ పా.

సాయంత్రము. సం. వి. ఆ. ఈ. ఆ. సాయం
కాల సంబంధమైనది.

వ హృదయములు ప్రయోజనములైనవిగాన
సాయంత్రమున సమయమున. ఉ. మా. ౨-౧౧౦

సాయంధ్యము. సం. వి. ఇ. శ్రీ. సాయంసంధ్య
ము.

సాయంసంత్రము. వి. ఉభయసంధ్యలు.

సాయంమండనము. సం. వి. ఆ. న. గ. సూర్య
స్తమయము. ౨. సూర్యనివృత్తి.

సాయంసంధ్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. సంధ్య
రూపకాంతి ౨. సాయంసంధ్యపాసన ౩.
సంధ్యదేవి(సాయంసంధ్యకు సరస్వతీయనిపేరు)

సాయంసంధ్యాదేవత. సం. వి. ఆ. శ్రీ.
సరస్వతి.

సాయ. వి. ఒక రాగవిశేషము. పండితా. ౨-౪౫౪.

సాయకపుంఖము. సం. వి. ఆ. పుం. బాణము
యొక్క ఈకలుకట్టబడినభాగము.

సాయకము. సం. వి. ఆ. పుం. గ. బాణము.
౨. ఖడ్గము.

ఉ. ఒండొరులేయు సాయకము లుక్కున
విద్వలుఁడ్రంపఁగా మారి. ఉ. భా. ౧౦-౮౬

సాయగౌళ. వి. ఒక రాగవిశేషము.
పండితా. ౨-౪౫౪.

సాయనము. సం. వి. ఆ. న. వినువద్దించువు
నుండి గుర్తింపఁబడిన గ్రహముయొక్క కేఖాంశ
ములు.

సాయము. హిం. వి. (హిం. సాహజ్) ప్రభువు

ఉ. దిట్టతనమునఁ బొచ్చి కచ్చిమేల్, రాయన
దాని బారి నిగళింబునఁ జెట్టున కంటగట్టి
లేఁబ్రాయపుఁ జెంపొకండు తనుఁబల్మలు
సాయము బాదనేడుకన్.

చంద్రాంగ. ౨-౯౩.

సాయము, వి. సాహాయ్యము, తోడు.

సాయము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. అంతము,
అస్తమయము, సమాప్తి ౨ దిశాంతము.
3. బాణము.

సాయరు, హిం. వి. నుంకము.

సాయాహ్వాము, సం. వి. ఆ. పుం. దిశాంతము
ప్రాప్తప్రకంఠతేర.

వ. వాయుతనయందు వాయుతేగంబునఁ జని
సాయాహ్వామున నొక్కపటమహిజాత
శీతల శీలాతలంబున నునిది.
భార. ఆది. ౬-౧౭౧.

సాయి, సం. వి. న్. పుం. ఆశ్వికుడు, గుఱ్ఱపు
రాసు.

సాయిల, వి. దుబుడక్కవాడు. (బుడబుక్కల
వాడు)

సాయు, ఆ. క్రి. తొలఁగు, నశింపే.

తే. గీ. ఆపుడు చంద్రమతీదేవి యాత్మలోన
తేజమాత్రంబు చలనంబులేక దైవ
మెల్లవగపులు సాయంగ నిచ్చెవరము,
తగదుచింతింపనింక దెండమున ననుచు.
హరిశ్చం. ౫-౧౨౫.

సాయుజ్యము, సం. వి. ఆ. న. గి. విక్యము,
లయము. ౨. పోలిక, సాదృశ్యము. 3. చతుర్విధ
ముక్తులలోనొకటి.

సాయెబు, = సాహేబు వి. హిం. చూ.
సాహెబు, సాహేబు.

సాయేబు, = సాహేబు, వి. హిం. చూ.
సాహెబు, సాహేబు.

సార, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గి. గణిక. ౨. దర్భ-

సారంగ, వి. ఇరువదిపాలుగు స్త్రీరాగములలో
నొకటి.

గీ.....మల హరులు సారంగ రామ క్రియలు
వనంగఁ, గన్నడ యనంగ మంగళ కాశీ
యన, వెలయు నారాయణియు, జతుర్వింశతి
విధముల దనరారు స్త్రీరాగములను.

హంస. ౫-౧౨౩.

తే. గీ. పూర్వగారక సారంగమంగళ కాశికు
లును, కన్నడయుచాయయును గారకడు
నపూర్వ, మైన భల్లారకయును నారాయణి
యునుగ్రమత నిగువదిపాల్గు స్త్రీరాగములును
ప్రబం. ౧-౯౫.

సారంగము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. క్షరగా
బోవునది. ౨. చిత్రవర్ణము. 3. ఇట్టి ర. లేడి.

కా. సారంగాక్షుల చూపు చోటగములపైన్గొండ
లన్మోహదుర్వారావర్తములన్మృనింగి....
పారిజా. ౨-౧౦౦.

౫. సింహము ౬. ఏనుగు ౭. కుమ్మెడ.
౮. కోయిల ౯. పెద్దకొంగ, కొక్కెర ౧౦. నె
మలి. ౧౧. ఫల్రము. ౧౨. పక్షివిశేషము.
(Flanig) ౧౩. మేఘము. ౧౪. ఉడుపు.
౧౫. జాట్టు, కేశము ౧౬. శంఖము. ౧౭. కమ
లము. ౧౮. కర్పూరము ౧౯. విల్లు. ౨౦. చం
దనము. ౨౧. జంత్రివాద్యము. ౨౨. ఆభరణము
౨౩. బంగారము. ౨౪. భూమి. ౨౫. చాతక
పక్షి. ౨౬. పుష్పము. ౨౭. రాత్రి. ౨౮. వెలు
కురు. ౨౯. ఒకరాగము.

సారంగవీణ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. తంత్రీవాద్య
విశేషము. పండితా. ౨-౪౪౩.

సారంగి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గి. అడులేడి.
౨. తంత్రీవాద్యవిశేషము.

సారంగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. పక్షులవేలుకాడు
వ్యాధుడు.

సారంగుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గి. శివుడు.
౨ మన్మథుడు.

సారంశము, సం. వి. ఆ. పుం. పాముగ్రద్దు,
సర్పాంశము.

సారంభము, సం. విణ. అ. అ. అ. ప్రయత్నముతో గూడినది. (అరంభముతో గూడినది)

సారకము, సం. విణ. అ. అ. అ. గ. విరచనకా. మలమోచనకారి. అ. క్షాళనముచేయునది కుద్ధిచేయునది.

సారగంధము, సం. వి. అ. పుం. చందనము.

సారక్రిపుడు, సం. వి. అ. పుం. కిపుడు.

సారఘము, సం. వి. అ. న. మధువు, తేనె.

సారటు, అం. వి. రథము, గుట్టపుబంటి.

సారణ సం. వి. అ. స్త్రీ. గ. సాదరసమువంటి లోహములకు చేయుసంస్కారవిశేషము. అ. వర్జమస్వరమునుబట్టి వీణయొక్క తీగ. ద్వి. తాళవట్టియందుగల సారచోళవనియు లీల సారణయొడలిర్ప....

బహు. పురా. ౩౦ పు. ౨౯ పం.

సారణము, సం. విణ. అ. అ. అ. గ. కదలునట్లు చేయునది. అ. ప్రవహించునట్లు చేయునది.

సారణము, సం. వి. అ. పుం. గ. అతి సారలోగము. అ. ఒకవిధమైన తీడిమామిడి |

సారణము, సం. వి. అం. ఒకవిధమైన సుగంధద్రవ్యము.

సారణము, వి. శ్వేనభేదము, దేగలలోనొకజాతి.

ద్వి. సాగువంటలు మంచిజలకట్టియలను, బెద్ది సారణముల బెట్టుగా విడిచి.

హంశ్య. పూర్వ. ౬-౨౭.

సారణి, సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. గ. కాలువ బోద. అ. చిన్ననది, వాగు. ౩. వర్జమస్వరము బలిగడు తంతి.

సీ. జవ్వాది(బదనిచ్చి సారణుల్ సానించి సర సక విరచలు చక్కజొత్తి.

వాల్మీకి. ౩-౧౩౩-

సారణికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. పయనించునది, కదలునది.

సారణికుడు, సం. వి. అ. పుం. యాత్రికుడు, బాటసారి.

సారణుడు, సం. వి. అ. పుం. గ. రావణుని తేగుల వాండ్రలో నొకడు (కుక, సారణులు) అ. నోహిసనుదేవుల కుమారుడు.

సారతరువు, సం. వి. ఉ. పుం. అరిటిచెట్టు |

సారధి, సం. వి. ఇ. పుం. తేరుగడపువాడు రథచోదకుడు.

తే. రథకునకుగల ముక్తి సారధియొగర్ల ధారుడును బోద. భార. కాం. ౫-౫౮౮ అ. సహాయుడు ౩. సమద్రము.

సారధ్యము, సం. వి. అ. న. గ. రథము నడుపు పని, రథచోదకత్వము. అ. నియంతృత్వము, నాయకత్వము.

సారద, సం. వి. అ. స్త్రీ. గ. సరస్వతి. అ. దుర్గ

సారద్రుమము, సం. వి. అ. పుం. ఖదిరవృక్షము |

సారభాండము, సం. వి. అ. న. సహజమైన యానపాత్ర. అ. సరకులు, ఓడయందలి పణ్యద్రవ్యములు ౩. సాధనములు, ఉపకరణములు.

సారమితి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. తేదము.

సారము, సం. విణ. అ. అ. అ. గ. ముఖ్యము.

అ. శ్రేష్ఠము. ౩. యథార్థము, సత్యము. ౪. దృఢము, వీర్యవంతము, ౫ ఋజువైది, సిద్ధాంతము నిశ్చితము. ౬. సర్వోత్తమము.

సారము, సం. వి. అ. న. గ. జలము. అ. బొరిత్యము, యోగ్యత. ౩. ఆదవి. ౪. ఉక్కు.

సారము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. ముఖ్యాంశము.

౧. నిర్గు, ఆయువు పట్టు.

తే. తేదసారంబు సత్యంబు వినుడు సత్య సార
మూర్తిదమము దమసారలార మోక్షమిహరిపాటి

భార. కాం. ౫-౫౪.

౩. రసము, జీవము ర. తత్త్వము, పరమార్థము
౫. రసము, చేవ.

సీ. తే.... అచల సంఖ్యతాలంబుల నధికసార
తిరుల ధరగూర్చె జూపలు వెరంగుపడగ.
రాఘవపాం. ౩-౧౨౧.

౬. సంక్షేపము, సంగ్రహము. ౭. బలము,
వీర్యము, శక్తి. ౩ ఉత్సాహము, విక్రమము,
శౌర్యము. ౯. స్థైర్యము, ధైర్యము, దార్ఢ్యము.

౧౦. సంపద, విశ్వర్యము. ౧౧. ఆమృతము.
౧౩. వాయువు. ౧౪. మిగిలినది. శాగము.
చీము, పచార్దము ౧౭. విలువ, అతిశయము.
చందరపుసావు. ౧౬. ఒక అర్థాలంకారము.
౨౦. హృదయము.

సారి మేయము, సం. వి. ఆ. పుం. మగకుక్క.

సారి మేయి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆకుకుక్క.

సారిలోహము, సం. వి. ఆ. న. ఉక్కు.

సారల్యము, సం. వి. ఆ. న. గి. ఋజుత్వము.

౧. నిమ్మపంటశ్వము. ౩. తిన్నదనము, నూటి
తినము.

సారవంతము, సం. విణ. త్. త్. తి. త్.

౧. దృఢమైనది, సరుకుగలది. ౨. ఫలప్రదము,
బలముగలది. ౩. రసముగలది.

సారవము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. సరయునది
సంబంధమైనది. (శ. ర.)

సారస (శ; నము, సం. వి. ఆ. న. గి. మూడు
పేటలుగల ఆడుదాని మొలనూలు. ౨. కవచము
తొడిగినవాని నడికట్టు.

సారసము, వి. విశోదము.

తే. అధిప నీ తనయందు గయ్యంబు జొడుచు,
తెంపువదిలక విధవంబు పెంపు మెఱసి,
సారసానకు వచ్చిన చందమునను
నెలమిఁ జొందిరి పొందజేయులును హరియు.
భార. భీష్మ. ౧-౧౪౨.

సారసము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. సరస్సు
నకు సంబంధించినది. ౨. బెగ్గురు పక్షిసంబంధం
ధించినది.

సం. వి. ఆ. న. గి. తామరపువ్వు. ౨. స్త్రీ
మొలనూలు.

సం. వి. ఆ. పుం. గి. బెగ్గురుపక్షి. ౨. పక్షి.

సారసి (క) సం. వి. ఇ. ఆ. స్త్రీ. బెగ్గురుపెటి.

సారసుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

సారస్వము, సం. వి. ఆ. న. సరసత్వము.

సారస్వతము, సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. గి. సర.
స్వతికి సంబంధించినది. ౨. సరస్వతీనదికి సంబం
ధించినది. ౩. వాగ్దాటికలది, వాచాలము. ౪. సా
రస్వతి దేశమునకుఁజేందినది.

సారస్వతము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. సరస్వతీ
ప్రాంతమందలి దేశము. ౨. సరస్వతీ పూజాం
గము. ౩. విల్వదండము.

సారస్వతము, సం. వి. ఆ. న. వాబ్బయము,
వాగ్దాటి, వాక్కు. జడునికైనను గల్గు సారస్వ
తమ్ము. ద్వి. పరమ. ౩-౧౭౯ పు.

సారస్వతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గి. ఒకతెగ
బ్రాహ్మణుడు, ౨. దధీచి వీర్యమును సరస్వతీ
నది ధరించుటచే జన్మించిన పుత్రుడు.
నారదుని పూర్వజన్మపు బ్రాహ్మణశామము.

సారాంశము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. ముఖ్య
విషయము. ౨. పిండితార్థము.

సారాయము, వి. మధ్యము, మదిర.

సారాయి, వి. (సం. నూరా. క. సారాయి. తి.
మ. చానాయి) మద్యము.

లే. కమ్మసారాయికై సంచకర మొసంగు,
జిత్తజాయత్తయై కాపుచిన్నెలాడి.

కుక. ౨-౪౩౪.

సారా(యి) సారాయముయొక్క రూపాంతరము

సారాలము, సం. వి. ఆ. పుం. నువ్వు, తిల |

సారి.1 వి. గి. యుద్ధయాక్రి.

సీ. నామమాపులను మాపులెవనిన కోయసరదార్ల
కెల్లను సారింజెప్పి కళాం. ౪-౮౬.

వ. కంసారి మునుపు సారి వెడలికదాని దుము
దారిగా వేగంటిదునే దారి రాజసమ్మనగు
మీసరమ్మన. ప్రబం. ౧-౬౦౫.

సీ. సారిగా నీ వొక్కసారి గాటపువీధి దూరు
చోబోదలఁ బోదూరుతిప్పుడు.
అహల్యాసం. ౧-౩౨.

౨. వేట.

లే. సామి నా విన్నపము విని సా వెడలి, ముక్క
మలచెంతగ దెలిదవున్నజాలు, శెండు లెం
దాడి మెకముల లెండుపజచి, దేవరకు
వేడ్కలుబట్టింతు దేవునాన. కుక. ౧-౧౫౮.

౩. చక్రము (కమ్మరివానిది)

సీ. బలభేదికరి... ..చిట్టిన సారివోరె నొక్క
గోరఁదింక. కుమా. సం. ౧౦. ౪౩౧.

చ. కర మవిచారి తద్దయు వికారి మనంబది
సారివోలినే, దిరిగెడుఁ గాని నిల్వదెడ.

కుమా. సం. ౬-౮౦౪.

సారి.2 వి. కూరి, తడవ.

వ. ఒక్కొక్కమాటు వి ఘాత పక్ష తియ్య,
నొక్కొక్కసారి యూర్ధ్వాయన దుర్విభా
వంబును. కృ. వై. ౨-౩౫.

ద్వి. నీ బాధమునలున నీ నియోగంబు, సభ
యొను నీవు నీ సారి నూడుఁడు.

పండితా. మహిమా. ౨౫౨.

సీ. ఒడిమీఁద నిడుకొనియొరముపైఁ జేగ్గుట
చేరికది కదసారియేము. ఉ.రా. ౬-౩౦౨.

సారి. సం. విణ. వ. జీ. వ. గి. నడచునది.
౨. సారముగలది.

సారి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. గి. సాచిక ౨.పక్ష
విశేషము.

సారింఛే. సం. ప. శ్రీ. గి. చోదె

సీ. శేలు సారించి జంకించి యల్లల న పట్టివంగులు
చలబాటి తెలుగు. చిత్రభార. ౪-౩౬.

వ. అత్తికంబులు కత్తికంబులవాడే బూరిం
చియు సారించియు బరికుపులు పరకూగులు
కొసంగియు నెంగియు. ఉ. హా. ౬-౫౦.

వ. వింశతి కిరింబులు సారించి ముంకించి.
ఉ. రా. ౩-౭౮.

క. వాల్చి రంగులమునఁ జేరి తిరంగంబులనెగు
తెట్టులు పైపై, బోరంగ నడును బలు నె
సారించి ఎరటి చిలగెన్. వాల్మీకి. ౨-౧౦

౨. త్రిప్ప, అడింఛే.

మ. గద సారింఛేచే నంశ్యకాల విచలత్కలా
కృతిన్ భీముఁడు. భార. ఉద్యో. ౨-౧౩౮.

మ. కవిసేన్ గుంజ భుకుండి తో మ ర గ నా
ఖడ్గాది కస్తూర్రు శ్రీ, ప్ర విహారంబు విరోధి
దుర్విషహ సంగంభంబుగా నొక్కపై, ప్రివ
డిందద్బల మెల్ల నారదుఁడు వేడ్కం గుంచె
సారింపఁగన్. భార. విగా. ౩-౧౦౧.

౩. ఆకర్షించే, లాగు.

సీ. సారసారకు లీల సారింఛు మార్పులు, పటు
తటిల్లతిలఁపగిదిగాఁగ.

భా. రా. నుండ. ౩౬౯

౪. సరిదీయు, చక్కజేయు.

సీ. జవాదీఁ బదనిచ్చి సారబుల్ సారించి విర
దలు చక్కజొత్తి. వాల్మీకి. ౩-౧౩౩.

వ. గుణంబు సారించి మార్గంబు విగిడించి.
మార్గం. ౨-౩౩౫.

౫. పరియోగించు.

ద్వి. ఆ రాక్షసునితోడన నిభిలాషుధములు,
సారింది విడువక సరిపోరి పోరి.

రం. రా. ఉ. కాం. కిర పు. ౨౫ పం.

౬. నెలకొల్పు; పవరించు.

క. ఏ పనులకు దీపము దగు నీ పనులకుఁ దగ
దటన్న నింతియిటుల నెన, దీపము మనసందు
చీర తెర సారింతున్. వైజ. 3-30.

౭. తెలుచు.

క. ఈ కోటకు నొకదిక్కున వాకిలి సారింది.
ఉ. హరి. ౨-౯౩.

క. ఈ కోటకు నొకదిక్కున, వాకిలి సారింది
యానవాలుగఁ జారుల్, రాకలఁ బోకలఁ
జక్రిముఁ జేకొని రక్షకులతోడఁ జెప్పించనఁ
దగున్. ఉ. హరి. ౨-౯౩.

౮. మెదుపు.

నీ. మృగమదపంకంబు మృదువుగా సారింది
తలకంబు వెట్టుడుఁజెలుపు మిగుల.
భార. విరా. ౧-౧౦౭.

౯. విసరు.

వ. కాంచనగర్భ సంభవుండు నిర్భరాహ్లాదంబునఁ
గుంచె సారింది యింతకాలంబునకు.
వరాహ. 3-33.

౧౦. పరిసరింపఁజేయు; పలుపు.

మ. శేవల రాద్రోక్షులఁబల్కుజెన్న పితరుల్
వాచింతురే మీరు విడ్డల మీదన్ గృహనివ్వ
టిల్లు కడకంటం జాడ్కి సారింపఁగన్.

రంగా. ౨-౯౬.

సారిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. పక్షివిశేషము.

సారిక, వి. (సం. చర్మక. త. చారీకై) నాట్య
విశేషము.

సారికలుగొను, అ. కి. నర్తించు.

వ. శురికలెత్తిన కోటలు సారికలుగొన నొసం
గుచు. భాగ. 3. ౫౦౭.

సారిక, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కూతురాక. (పశాళిక)

సారిఫలము, సం. వి. ఆ. పుం. జాదవుఁబలక

సారు, వి. నాట్యగతిభేదము. అం. భా. ౧-౧౩౦.

సారుగా నేలవైజమరువారు

-కుమారసం. ౧౨-౧౦౫.

సారు, వి. ద్విపదార్థము. (తరు. సా. యి.

క. సారు = చోరు)

నీ. గజయూధముల దనుజులఁబృథుపాద
తలహతి వడిజంపి సారుగా నేలవైజమరు
వారు.... కుమారసం. ౧౨.౮౮౬.

సారువ, వి. 1. సోపానపక్షి (?)

వ. అదియును బరంబు బహు ప్రకారంబు
లైన సారువులనుం జేసి యొప్పుచు.

భార. ఆది. ౭-౧౬౬.

౨. అడ్డకట్ట.

క. ఆరీతి నేనపోరగఁ హేరాళము రక్తనదము
రీడఁగరామిన్, సారువగట్టెన్ వివిహత,
వైరిమహీభృత్కలంభవారము చేరిన్.

చందా. ౬-౧౦౯.

నీ....అధిప! యిది మానికపుఁగొనయది లతాంత
రజము సారువ యిది కప్పరంపుటనఁటి,
చప్పరంబులయది కాంతసదనము.

వసు. ౨-౫౨.

సారువ = మేరువ-బరువగువస్తువులను వైశిష్టిం
చుటకు పాదవుగా మట్టితోపొనివ మేరువకు
సారువ అనిపేరు. అనివ్యాఖ్య.

లయగ్రాహి. కీరఁ గైవ్రాలిన మేరువుల
పుష్పాదుల సారువుల వెంట సహకారమిశ్
జేలా, ధారముల జారు హిమవారి కలిత
సారులులు. వసు. ౧-౨౨.

3. దిబ్బ.

ఉ. అమృతరాకు పోక వనమల్లద చల్లని మల్లి
కాగ్రీకుం, జమ్మిదెవవ్వరంపనఁటి సారువ
లివ్వ రసాల సాలపుం, గమ్మని పువ్వు జేని

యలకాణవ పొన్న దె యద్దకంటివే, నిమ్మల
చాయ గొజ్జగులనీటడోలంగు దొండో
దరి! రాజవాహన, 3-౮3.

వ.... తండతందంబులగు తేదండంబుల తొండం
బుల పెండెలం దగిలినం గడలనేరని తురగం
బులపై నులంగి దండంబుల కొలందికిం దరు
వలి కత్తులం దుత్తుమారుగా మొత్తి విడిపించు
రవుకులు దేరుల గమల చేరువల సారువలు
గట్టు వారువంబుల. ఉ. హరి. ౪-౨౨౪.

సారువా. వి. వర్షాకాలమందు నీరాసరాన పం
డెడు పల్లపుపంట. (శ. ర.)

సారూప్యము. సం. వి. అ. వ. గి. సమాన రూ
పకత్యము. ౨. దేవతరూపము వంటి రూపము
హిందులు. (చక్రవర్తియనుక్రమణి నొకటి)

సారె. వి. గి. తడవ. తర్యామము.

కా. ఏమీ పొద్దుడు నీవు దండిమగలై యీవచ్చు
కారవ్య సం, గామి మోధము బాహుదర్ప
మునఁ దీర్పం బెద్ద మిట్టెక్కి మి, మే మెల్లన్
వెఱగంది చూచెదము గాకీ సారెకుం బో
యిరా, భీమండిత్తటి రిత్తమాటలకుఁగోపిం
పండు నూ పెంపఱన్.

భార. ఉద్యో. 3-౬౫.

౨. (సం. కాలి) జాదమున కుపయోగించు పని
ముట్టు, సాగటాలకాయ, సాచిక, జాదమా డెడు
నిడుసాళ్ళు.

వ. సైరంధ్రిం గమంగొని సారెలు చెన్నుని పనిచి
భార. విరా ౫-౨౪౪.

వ. సభామండపంబునఁ బనిండి పలకయు సారె
లుం బాచికలును వచ్చు క. ద్యూతమునకు
బలభద్రుని, బ్రీతి సమేతంబుగాఁగఁబిలుచుట
యుం. హరి. ఉ. 3-౨౨౪.

నీ. తేగిడి గొసరి నై నీకనెట్టి పలకనై సారెలు
బోయించి సరముచూచి ఉ. హరి. 3-౧౨౦

నీ. చెలిచేతి వీణయ చేనంది గవిసెన సదలించి
సారెలు చక్కనొత్తి. చెన్ను. ౨-౨3౫.

ద్వి. రాగసంగతులకు రా సారెలొత్తి.
హరిశ్చ. పూర్వ. ౯-౫౦.

నీ. చెలియ తెచ్చిన వీణఁ గంజేతనంది, కొని
మెఱుంగు గవియఁగ గవిసెన యెడల్చి, తీఁ
గలు దిగించి సారెలు దిద్ది కుగ్గిగులు, గూర్చి
యొత్తర తులలిక కుచముఁజేర్చి.
చిత్రభార. 3-33.

ర. చక్రము, కుమ్మరివాని చక్రము.

క. ఒకసార యెడురేఖలు వికలాంగుఁడు నూతుఁ
డనిల విధి తెరువుగా. ద్వా. ౫-౮3.

నీ. విష్ణువు చక్రంబు తేకుకఁదిగ్రిప్పెను చాటు
నఁ బలుమాటు సారెత్తివ్వ. హంస. ౫-౯.

తే. ధాత్రీకుమ్మరి సారె విధమునఁదిగె.
భార. ఉద్యో. ౪-౧౧౬.

కా. రారెం బాక్కలు గుచ్చులున్ వగిరె సందర్శిం
బుల్ గలంగెన్ వడిన్, నేలం గుమ్మరి సారె
పోర్చి దింగెన్ వీరిలన్ దెసల్ వీరుచే
యయా. ౨౬౬.

౫. భక్త్యవిశేషము.

ఉ. గారెలు బూర లిడ్డెనలు గమ్మని దోసెలు
జక్కిలంబులున్, బారులు గూరలున్ ఫల
రసంబులుఁ దేసెలుఁ బానకంబులున్, సారెలు
బాయసాన్నములు. సానందో. ౧. అ.

౬. గోరువంక.

కం. సారెయదె పొడవు చుని యొక, సారె
యొకతె యక్షశేషమయంబునని చ్చారతి
నొకతెకుఁ జెప్పిన సారెవకపంజరమున
సాధ్యపనుండన్. శృ. నై. 3-౧౦3

౩. మారునర్తవారింటి కనుపునపుడు పుట్టింటి
వారిచ్చు అరణము మొ॥ ౮. వగడ సాలె

కాయ (శ. ర)

సారె. అవ్య. మాటికి

గీ. గోరంబుగా సారగుంటకన్నలు దిగిప్పు
కుక. 3-28.

(ఇది వృత్తంతమై యామ్రేడితార్థకమున వాడఁ
బడును. సారకున్ సారసారకున్, ద్వితీయాం
తమయి కూడ నిట్లుప్రయోగింపఁబడినది)

క. వలవని మాటలు సారెం బజకం బనియేమి
విప్ర 2-౮౧.

చ. జగా తివాదివై, సకీయలు గొల్వ నిండుమతి
సార మనోజ కరాత్తిఁగ్రాగఁగన్.
ఇందు. 3-2౦.

చం.....ఘటఘట ధ్వని సార మలంగి చూచు
చున్.
ఆము 3-22.

ఉ. నా, సారవచో విజృంభణలు సార విసం
దగు నంచు నిట్లనన్. ఉ. రా. ౧-౧౬౪.

సారెకు, అవ్యమాటికి. సారసారెకు అని ద్విరు
క్తముగను పక్షీయోక్తముగను దఱచుగ వాడఁ
బడు.

క. ద్వారక వైకుంఠపురం బీ, రుక్మిణి లక్ష్మి
మీరలిచ్చట నునికిన్ సారకుఁ గొల్వఁగ
వస్తున, గోరికతోఁ గంపమర ముకుంద
మురారి!
పారి. ౧-౫౧.

చ. సారకున్ దారకల నీరికలెత్తు పొంగరన.
మమ. 3-౯.

(ఆ మ్రేడిత మగుచో సారసారెకు లేక సారెకు
సారెకు.)

ఇతైతంగుఁడెప్పడలంచిన సారసారెకుం గిలకిల
లాడుచున్.
నీలా. 2-౮౧.

ఉ. నూతన మినోకీతన విసోదపరిక్రమ భిన్న
లైనయ. బ్రాత ముఖి నృపొత్తముల సారెకు
సారెకు నేడఁదేర్చు.
విక్ర. 3-౧౧౫.

సారె స(సె) త్తులు. వి. భక్త్యవిశేషములు, జం
తికలు.

చ. చంద్ర కాంతంబులు మణితలు సారెసత్తులు
చలువ మజ్జిక లెళ నీరు శొంఠిక హయంబు
మొదలు గాఁగల నిఖిలభక్త్య భోజ్య శహ్యా
చోష్య పానీయాదులు. ప్రబం. ౧-౧౦౨.

నీ. వడలు మండెఁగలంద్రములును వేణీలును
సారెసత్తులు సాజ్జే బూరియలును.

బ. ప్రభులింగ ౫-౮౨.

గీ. హంసడిభకులు రాజనూయంబు చేయ
మనిము గప్పంబుఁగొని పోక మంచిమాట,
నేఁడు సారెసత్తుల మొనల్ వాడి చేసి,
నోరి, వారవ భూలేకుండు వారిఁజెడిచె.

ఉ. మారి. ౪-౧౫3.

ద్వి. వడలు మండెఁగ లద్దములు వేణీలు, కడు
మెత్తనగు పాలగారలు సారె, పెత్తులు నవు
గులు చిమ్మిటుండలును.

ప్రభులింగ. ౪-౧౫౦. పుట ౨౨ పం.

సారోష్ఠికము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒక విధమైన
విషము.

సాగలము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అద్దగింపఁ
బడినది. ౨. నిరోధింపఁబడినది.

సాగ్జంతు (ఆం. సాగ్జంట్) వి. నేనాధికార
లలో శౌకఁడు, భటులమీఁది యధికారి. (క.ర);
జాతి బంట్రోతు. (పా.)

మ. సమశోష్ఠిభిర శార్యధుర్యులగు సార్జంతుల్
మయూరుల్ కుమందములున్ వీరులు సోలు
చారులు నుచేదారుల్ మొదలెల్లపైస్యములు
రంగా. ౧-౧౪3.

సారకము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అర్థవంతము
౨. ప్రయోజనవంతము. 3. ఫలవంతము, లాభ
కరము.

సాగము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అర్థముగలది.
౨. ప్రయోజనము గలది. సమాశార్థకము ౪. ఉ
పయోగకరమైనది. ౫. ధనవంతము; సంపన్నము.

సారము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ధనవంతుఁడు
౨. పర్యవసమాహము. 3. మనుష్యసమాహము
౪. ఒకే జాతిఁజేరిన జంతువులగుంపు. ౫. స
మూహము, గుంపు ౬. యాత్రికుఁడు.

సాగవంతము. సం. విణ. త్. తి. త్. ౧. అర్థ
ముగలది. ౨. సహాయసంపద గలది.

సార్థవాహుడు, సం. వి. అ. పుం. య. పరిశ్రమ
మానానాయకుడు. ౨. పరిశ్రమ.

సార్థవాహుడు, సం. వి. అ. పుం. ముఖ్యుడు.
౨. నాయకుడు. పురుషుడు ముఖ్యుడు కృతార్థసార్థ
వాహుడు.

సార్థకుడు, సం. వి. అ. పుం. వర్తకుడు,
పరిశ్రమ.

సార్థము, సం. వి. అ. అ. అ. తదీననది,
తేనె గలది.

సార్థము, సం. వి. అ. అ. అ. పగము పెరిగినది.

సార్థ (సర్వ) ము, సం. వి. అ. పుం. అక్షేప
సత్తరీకూటము.

సార్థము, సం. వి. అ. అ. అ. శీతల
వండలదీనది. (రూ. సార్థము)

సార్థ, వి. అనుకూలము, సఫలము (శ. ర)

సార్థకామికుడు, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వ
సర్వకామములు తీర్చునది.

సార్థకాలికము, సం. వి. అ. అ. అ. శాశ్వతము,
నిత్యము.

సార్థజనికము, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వ
జనులకు సంబంధించినది.

సార్థజనీనము, సం. వి. అ. అ. అ. సార్వ
జనికము.

సార్థజ్ఞము, సం. వి. అ. ప. సర్వజ్ఞత్వము,
అన్నియు తెలిసియుండుట.

సార్థజ్ఞికము, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వ
ప్రజ్ఞానులకు సంబంధించినది, అన్ని సందర్భ
ములకుండగినది.

సార్థధాతృకము, సం. వి. అ. న. లక్ష్, లాట్, లాట్,
లక్ష, లక్ష, లక్షండు ధాతువునకు చేర్చబడు
ప్రకృతములు.

సం. వి. అ. అ. అ. వికరణ ప్రకృత్యాయామణ
చేర్చిన పిమ్మట చేర్చుడు క్రియాసాగ్రితపదిగకు
సంబంధించినది.

సార్వభౌతికము, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వ
సాగ్రితలకు సంబంధించినది. ౨. పంచభూతము
లకుండగినది.

సార్వభౌమము, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వ
భూమికి సంబంధించినది.

సార్వభౌమము, సం. వి. అ. పుం. ఉత్తరదిగ్గజము
చేరు.

సార్వభౌముడు, సం. వి. అ. పుం. సర్వ
భూమండలాధిపతి, చక్రవర్తి, సమ్రాట్టు.
(సర్వభూమి పృథివీభూమణ భౌ. గ. య. ర. గ.
పాటి. నూ. సర్వభూమిపైమిత్రం సార్వభౌమ
అను శతీకాదిత్వా దుభయపదవృద్ధి.)

చ. ధర్మజం. దలఘుడు యావరాష్ట్రయుక్తు
దయ్యను బెంపున సార్వభౌముడై.

భార. ఆది. ౬-౯౨.

౨. అహం యాతియనువాని త్రుక్కుడు.

సార్వము, సం. వి. అ. అ. అ. సర్వము
నకుండగినది.

సార్వము, సం. వి. అ. పుం. సార్వము; బాధ
సహ్యసి.

సార్వవేదనుడు, సం. వి. అ. పుం. యాగము
వందన సర్వస్వమును దానము చేయువాడు.

సార్వి, సం. వి. అ. ఇ. అ. ఇ. గ. కుల్యణలము
లది. ౨. కుల్యణవృద్ధి యందున్నది. ౩. సమాజాధి
కారము గలది.

సార్వి, సం. వి. అ. ప్రి. గ. కుల్యణలత్వము,
సమాజాధికారము. ౨. శాశ్వర సామ్యము, సా
యోజ్యము.

సార్వము, సం. వి. అ. ప. సాయోజ్యము.

సాల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. గోడ, పప్రము, ప్రికారము. ౨. గృహము.

సాల, వి. (సం. కాలా. క. సాలె. క. చాలై)

౧. ఇల్లు-పాటకాల, గుట్టపుసాల, పంటసాల.
౨. పోవడి-మొగసాల, కొలుపుసాల; జన్న సాల
వడి జన్న సాల నివాసముగొని- ౨-౬౬.

సాలంకలు, వి. వి. ధాన్యవిశేషము.

సీ. సాలంక లలుగు రాజనములు సంభావులవసర
చార్ల మోహనపునరులు. హంస. ౪-౧౨౮.

సాలంకారము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆలం
కారముతోగూడినది.

సాలంకృతము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ.
చక్కగా నలంకరింపబడినది. ౨. ఆలంకార
ములతోగూడినది.

సాలకటంక పేయుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శ్రీమ
ద్రాహ్మణ్యోత్తరకాండమున బ్రసిద్ధుడగు
నొక రాక్షసుని పంశమునఁ బుట్టిన వాడు;
రాక్షసుఁడు.
మ. అనిన సాలకటంక పేయుండు సాల కటకటం
బడి— ఆము. ౬-౬౬.

సాలకరి, సం. వి. న. పుం. ౧. ఇంటివనివాడు
యొద్దమున బండిగా గొనబడినవాడు.

సాలగ్రామము, సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణుమూర్తి
చిహ్నిత శిలావిశేషము. విష్ణ్వర్ణితమైన గండకీ
నదియందలి శిల. “సాలగ్రామము మాన్యగాఁ
గొనఁడు.... మునుచ. ౧-౫౫.

సాలనము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సాలస్వత్తు
బంక.

సాలపర్ణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మయ్యూరు
పొన్న

సాలపోతకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకసర్ప
రాజు.

సాలభంజిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వస్త్రదంతకా
ష్టాదుల చేత చేయబడిన బొమ్మ; పుస్తక.
“తేజాభంజనియై యత్తు సాలభంజిక పలికె”
సింహ. పృ. భా. ఆ. ౨. ౬౧.

సాలము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మద్దిచెట్టు

సీ. తే. చావపావక ఘనశిఖాదగ్ధతాల, చాల
సంతాపమున వికాశవ్యయంబు.
ఉ. మా. ౨.౧౨౨.

౨. మద్దిబంక. ౩. చెట్టు. ౪. గృహవరణము;
ప్రికారము. ౫. గోడ. ౬. ఒకవిధమైనచేప.

సాలమిశ్రి. వి. ఒక ముడు దినుసు.

సాలారము, సం. వి. ఆ. న. గోడలో బిగింపఁ
బడిన చిలుకకొయ్య.

సాలాన్యకము, సం. వి. ఆ. పుం. కాలాన్యకము.
౧. మక్క. ౨. కోరి. ౩. తోడేలు. ౪. మక్క.

సాలియ, వి. సాలె, నేత నేయవాడు.

ఉ. చాంతకం గృహింబి యిచ్చలా తేనరి
నిరై సంజకడ వేటొని సాలియవాని లోఁ
గిటన్. పంచతం. ౧-౬౧

సీ. సాలీడు గాఁబోలు సమద తేదండంబు తెలి
వారచీరలు దులిచితెచ్చె. కువల. ౨-౬౩.

సాలీడు, వి. (సాలె+తడు) సాలెవాడు.

గీ. నేపయోద్ధ మధ్యంబున మెలగి యొక్క,
శివయో నానాధర్మాతీచేసిద్ధ మునియొడ దొడరి
సాలినిచేత మాతికయ్యను, శాస్త్రికృత దోష
మున గాజ హనిబడిరి. పంచ. కా. ౧-౧౬౪.

౨. సాలపురుగు

సీ. చెవిగుట వెలకొన్న కవపిట్ట కవకవల్
మొనసి నాదక్రిహ్మ మినుమడింప, మెనిండు
సాలిని మగ్గంపుఁ జీకచకల్ బూదిపూఁతకు
రట్టిపుట్టనేయ. చద్రాంగ. ౩-౮౯.

క. బోయయు సాలీడును మా, కాముజహరుఁ
గొలిచి మక్త్రాఁగాంచిర గాజే.
శివకర్త్య ౧౭౨ ప.

సారీయానా, హిం. విణ. (రూ. సాల్వానా)

సంవత్సరపు. (క. ర)

సాలు, వి. రాంకనము.

నీ...మత్తల మొలసాలు ముదురు చుండు
కావిజిలుగు సాలామీదఁ జెలుపు మీఱ
భాను. ర-౨౨.

౨. సాలువ; కాలువ; ఉన్నతోడయానైన
వస్త్రోత్తరీయము. ఏమేలు సలివెనో హుంబట్టు
సన్నసాలు. నీలా. ౧౦౧౦౯.

౩. సన్నని వస్త్రము.

చ. జిలుంగున కాళివామములు చెంపల గండము
లారపాగలున్, వలిపపుసాలు వింతవలె
వాటులు లాగులు రావిరేకులుం, గలిగిన
గుజ్జరూపములు. సారంగ. ౧-౧౧౬.

నీ. వలుప వింగరు సాలు వలెవాటుగావైచి
శేయూరహారము స్త్రీలుకొలిపి.
కవిజనరం. ౩-౧౧.

వ. బూరగొమ్మగల తుపానీ, బాగువాసాలు
తాలుపు జియ్య పృబం. ౧-౨౬.

ఉ. కుభరేభవాగ్నిశే చెందికపెట్టి యందుప
యికెంద్రక వన్నియసాలు సుట్టిని, స్త్రంద్రక
దానె ముద్రయిడిచారులచే బనిచెన్ రయం
బునన్. విజ. ౩-౧౩౧.

సాలు, హిం. వి. ఏడాది, సంవత్సరము.

సాలువ = సాలు. (త. చార్వ. క. కాలువ)

వి. ఉన్నెవస్త్రము; ఉత్తరీయము.

క. నందనము వెడలి పయనపు టండముగ జవాది
వూతలలది తొడవులుం, గుండనపుటంచు
వగజిలు, గుం చెలిసాలువలు బారుగొత్తులు
జొప్పన్. (ఇది రంభోర్వకుల శృంగార
వర్ణనము). వాల్మీకి. ౩-౩౯.

నీ. నీలి సాలువ మీదఁగీలుకొల్పినయట్టి నెల
వంక కత్తుల తగువరసగ.

చిత్రభార ౩-౧౨౫.

౨. సన్నవస్త్రము.

నీ. తనుకాంతి గనుపింపఁదనరు నంగీ కోడు
వలిపెంత సాలువవల్లవాటు. కుక ౨-౪౨౬

౩. తృణభేదము.

తే.గీ. తొప్పరంటికింక సాలువ యొప్పుగడ్డి
పరికముల్లాచి మొవయము లైటి కుంగ్గ,
మొదలుగాఁ బూరివలింపఁబొడలు వెడలు
ప్రబంధ ౧-౨౦౧.

సాలుపు, వి. సాలువ.

సాలుగురి, హిం. విణ. ఏడాది సంబంధించినది.

సాలూరము, సం. వి. ఆ. పుం. (రూ. కాలూ
రము) కప్ప; మంహాకము.

సాలె (లియ) వై. వి. (సం. కాలిక; పాగ్. సా
లిక. క. సాలిగ.) బట్టలు శేనీ జీవించు జాతి.

వ....అప్పటి మేటి సాలెయగ సాలె పటుసాలె.
వానె వైజాతి సాఁకు శ్రేగుల కొమిరలు
కుములమై..... ఆము. ర-౩౫.

సాలెత, వి. తంతువాయుస్త్రీ, సాలె జాతి.
యాదుది.

ఉ. ఆ, బాలిక కూలికమ్మ కొన బట్టలు శేనెడి
వానికిచ్చె నా, సాలెత గాదురా కునుమ సా
యకు పట్టపుదంతి యింటియే.
నీధివాటకము ౨౬ ప.

సాలెవట్టు, వి. ౧. సాలెపురుగు శేనీ శేత
౨. ఆకాబంధము. (క. ర.)

సాలెపురుగు, వి. బొడ్డునందలి మాలు విడిచి శేత
శేనెడి యొకపురుగు; తంతువాయము.

సాలెవాఁడు, వి. శేతశేయవాఁడు.

సాలేయము, సం. వి. ఆ. న. (రూ. కాలేయము)
వంచేను.

సాలోక్యము. సం. వి. ఆ. న. ౧. కుల్యలోకమునం.
మండుట. ౨. ఇష్టభేదత యొక్కలోకము నండుట
(చతుర్విధ ముక్కులలో నొకటి)

సాల్వడు. అ. కి. (సాలు+పడు) (మాడ.
చాల్వడు) చీలిచాడలకట్టు

మ.... కారిడ, ప్రతకుల్ సాల్వడ భార. ఆది.
అ. ఒకగు.

ఉ. మహామారుత మట్టవీచెను....ధరి, శ్రీరుమా
కాఖలున్ విడిగి తెళ్ళగ గుల్మలతాలి సాల్వ
డన్. భార. ఆర. 3. ఆ.

3. భారగాబిగవహించే

చ. అని మొన విశ్వభూవిభుని హస్తకృపాణము
చంద్రహాస ము, య్యోను మఱి చిరిభాను వన

నజ్జల మయ్యెడు చోట నప్పనో వనితల
చప్పులం బులుకవర్గము నెక్కొను వైరి భీరు
లూ, చనము లనకుచువారములు సాల్వడు
నందును నిండనుం బూన్.

కావ్యా. గ. ఉల్లా ౮౭ ప.

సాల్వణుచు. ప్రేర సాల్వడు.

చ. ప్రతిబలికాన్తి బాదబము భంగి దహించును
రాముపోలిన్, కిరకరిధాని సాల్వణుచు.
విక్ర. ౬. ఆ. (శ. ర)

సాల్వహుడు. సం. వి. ఆ. పుం. సాల్వడన
రాక్షసుని జంపినవాడు, విష్ణువు.

సాల్వికము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైనపక్షి.

సాల్వడు. సం. వి. ఆ. పుం. రాక్షసుడు.

అ. సాల్వదేశపు రాజు. 3. సాల్వదేశస్థుడు.
ర. కికుపాలుని తమ్ముడు.

సాల్వేయుడు. సం. వి. ఆం. పుం. నికంతుని
కుమారుడు (కూరవేకాడులయన్న)

సాళగనాట. వి. ఒక రాగవిశేషము. పండితా.
అ-రగగ.

సాళగము. సం. వి. ఆ. న. తిలకండుల క్యాయ
మున నయిన రాగమేళనము.

ద్వి. లాలిత కుద్ధి సాళగములు బెరయఁ, గాగ్రి
లుచు దేశిమార్గములు వెలయ.
బస. పురా. కిం. పు. గ. పం

క. క్రమ మొండవాళ్ళటా వలి, గమకముగా కుద్ధ
సాళగములును సం, కీర్ణములాగి పుంభింకంగ
మం, ద్రము మధ్యము తార మక్కువాడరమిఱన్.
సమీర. ౬-౨౦౫.

సాళగించు. సం. అ. క్రి. (√సాళగము) మిలిత
మగు, కలియ.

వ. కమ్మకసింది గంధంబుదోడం చార్కొను
వేలకుల సారథంబులును, వేలకుల సారథంబు
లతో సాళగించు కాలాగురు కురంగవాళి
కర్పూర గంధసార సీహారావాః పూరంబుల వలి
పులును. కాశీ. కె-౧౮౫.

ఉ. ప్రా. వేళక మంగళద్రువలు వీనకెంపుగఁ
బాడి రంగవల్, దేశవిధంబు మార్గమునఁ
దేటయు నొక్కట సాళగింపగన్.
శృ. వై. కె-౧౬.

ద్వి. చిలునవున వెన్నెల జిగి నెలయించు మోవి
వెన్నెల సాళగించు. ద్వి. పరమ. అ-౫౮.

సాళగింపు. √ళగించు. వి. కలగలుపుడనము,
మేళనము.

నీ. శేరడంబులు సాళగింపులు. కిల్పిసాక్షిదనం
బులు నడకించువగలు.... మధ్యణంబుల ప్రో
వులు ద్రోహమతులు, కారకాంతలడదవిన
వచ్చుగోడు. పాండురంగ. 3-౪3.

సాళి. వి. రాగములలో నొకటి, స్వరసాయిభేదము.

ద్వి. సాళి పెళ్ళాపెళ్ళి జాయను జాటు, ఉచిత
మొయ్యార్లంబు నొగిఁబంజరంబు.
బస. పురా. కిం. పు. ౮ పం.

సాళించు. ప. క్ర. బలియిచ్చు.

వ. దేవిచేరవ గమ్మని ముండట నిడి తలంగిన
ఆమె మెచ్చుగాక యిట్టి మెకము సాళించెద,
ననుచుఁజండి మంత్ర మొనర జెప్పి, పూజకుం
డొకండు భూమికుతలఁద్రెంప, బెడిదమైన
కాడి యడిద మెత్తె. ద్వా. ౧౧-3౦.

సాళియలు. వి. బ. వస్త్రవిశేషములు, అంగదట్టు
మాలిదా కేసికొనికైటులు.

ఉ. చంద్రుడు కావిసావదల బాబాపిలుండలఁజిండు
ద్రోక్కఁగాఁ గందుటసారి సారెయలుగట్టి
దాటులనఁ జెన్నగు కీలుజడల్ నటించువా,
నుండరులందఱున్ వనము సార్చి చలఁచుచి
నూపురంబుగన్. వాల్మీకి 3-౧౧౨.

సాళువము. సాళ్యము వి. శ్యేనవిశేషము, ఒక
జాతిదేగ.

తే. విజయ విఖ్యాత గుండభూవిభువృసింహ, సార్వ
భౌముని విరుదైన సాళువంబు
తై. భా. ౧-౪౫.

చ. మట్టికానెలన్, విడియములంటదోపి పృగు
భీషణ బాహుల సాళువంబులన్, దిడవి
కెరల్బుచున్ జనిన నాధునిమ్రోల నృపాల
నందనుల్. మను ౪-3౦.

తే. గీ. మృగయులంతటఁ దెచ్చిరి లగుడుగిడు
బారె జలకట్టె కలుకాశేనదము బైరి, కురుకా
వారిణయను దేగ కొలము సాళు, వములఁ
విలుపును తేటకు వచ్చువాని.
పి. శకుం. ౧-౧౧౦.

౨. తేటకుక్క కీయబడిన పేరు.

పి. గీ. పుణ్యతీర్థంబు చేమంతి పోతురాజు, సాళు
వము నాఁగఁ తేర్వడ్డజాగిలములు.
రామేశ్వరమా. ౫-౭౮.

౩. పందెపు కోడిపుంజున కీయఁబడిన పేరు.

ఎ. గీ. కూలము పిరింగి తెలివక్క సాళువంబు
కాళరాత్ర్యంతకుఁడు పందెగాండ్రు మెచ్చు
లనెడు పేరుల పుంజులగొని ముగించి.
మాంస. 3-౨౧౫.

సాళ్యము. సాళ్యుఁడు = సాళువము వి. ౧. ఒక
జాతిదేగ.

క. నా చిన్ని ముద్దుకూతురు, నా చక్కని తల్లి
పిదినడయాడఁ గన, న్నిచుకొనిపోయె సాళ్య
ము, రా చిలుకంగొంతుఁ బోవుకమునునఁ,
దండ్రీ! రాజశే ౨-3౧.

ద్వి. మువ్వల గిలగిల మెఱయబాదించి, క్రొవ్వున
నుప్పొంగు కొమరు సాళ్యములు.
ఆ. మ. క. ౫ ఆ. ౨౨౧ పు. ౨౮ పం.

౨. శ్యేనవిశేషము.

ఎ. గీ. పాలిక పెనుకడ మండేటి పారుజాగరక
పరికి సాళ్యముసాంటె మందురు గరిమిడి.
మాంస. ౫-౪౫.

సావకము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ప్రసవించునది.
ఉత్పాదించునది; పుట్టించునది.

సావకము. సం. వి. ఆ. పు. జంతు సంతానము.
కాబకము.

సావకాళము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. వికాంతి
గలది; తీరికగలది పిలువఁది;

సావజ్జము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. అనూయ.
గలది; ద్వేషముగలది, తిరస్కారముగలది.

సావద్యము. సం. వి. ఆ. వ యోగిసాధించు
సిద్ధులలో నొకటి, విశ్వర్యము (విరవద్యము.
సావద్యము నూత్నము, యోగసిద్ధులు).

సావధానము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. చిత్తై
కాగ్రతి గలది, కుద్ధిగలది. ౨. అప్రమత్తమైనది

క. అనురక్తి సావధానం, బనుచుండెరఁబట్టికొని.
మహాసంకల్పం, బనఘమతి నుర్వరింపుచు,
మొనసి వసూవరులఁదార్పమాదమిం పాఁడన్.
రాఘవాభ్యుదయము. ౬-౪౪.

౩. పరిశ్రమించునది.

సావధి. సం. విణ. ఇ. హద్దుగలది, పరిమితము,
సంకుచితము.

సావనము. సం. విణ. ఆ. త. ఆ. సవనములకు
సంబంధించినది.

సావనము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సవనాంతము.
సవనాంతమునఁతేయకర్మ. ౨. ముప్పది సార
దినములుగలనెల. ౩. సూర్యోదయాది సూర్యా
స్తమయాంతమైన దినము. ౪. ఒకవిధమైనసంకు
త్సరము.

సావనుడు, సం. వి. అ. పుం. గి. యజమా
నుడు; యాగకర్త. ౨. వరుణదేవుడు.

సావము, సం. వి. అ. పుం. విలి, నావిన్య.

సావయవము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. ఆవ
యవములు కలది. ౨. భాగములతో కూడినది.

సావరణము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. కప్ప
బడినది, చాచబడినది. ౨. ఆచ్ఛాదితము, పిహి
తము. ౩. ఆవృతము, నిరుద్ధము.

సావరము, సం. వి. అ. పుం. గి. దోషము,
శేరము. ౨. పాపము, క్రూరము. హింస.

౩. లాఘవచెట్టు †

క. కావుడు నరసింహ కీరం, లై వెసజని నింగి
నిలిది యగ చరపతితో రావణు సందేశము
గడు, సావరముఁజెప్పి మరలి చనఁ దోస
కవుల్. భా. రా. యుద్ధ. ౨౦౨.

సావర్ణము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. ఒకేవర్ణము
నకుఁజెందినది; ఒకేవర్ణమునకుఁజెందినది.

సావర్ణలక్ష్మ్యము, సం. వి. అ. న. గి. ఒకేవర్ణ
మునకు జెందుటను సూచించుచిహ్నము. ౨.
చర్మము.

సావర్ణి, సం. వి. ఇ. పుం. ఆప్తమమనువువేరు
(నూర్వ్యునివలన సవర్ణకుఁబుట్టినవాడు)

సావర్ణుడు, సం. వి. అ. పుం. ఆప్తమమనువువేరు

సావర్ణ్యము, సం. వి. అ. న. గి. వర్ణతృప్త్యము.
౨. సమాన వర్ణతృప్త్యము. ౩. ఆప్తమమనువుయొక్క
భవ్యంతర కాలము.

సావలి, వి. దుబుడక్కవాడు.

సావలీడు, వి. = సావలి.

సావలేపము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గర్వము
గలది.

సావలేపము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. మిగులుగలది;
శేషముగలది. ౨. ఆసంపూర్ణము; లోపముగలది.

సావప్తంభము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. గర్వ
ముగలది, భీరమైనది, గంభీరమైనది. ౨. స్థిర
మైనది, దృఢమైనది. ౩. శక్తిమంతమైనది, ఉగ్ర
మైనది, తీవ్రమైనది.

సావహేళము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. తిరస్కా
రముగలది, ద్వేషముగలది.

సావాగుము, వి. (సం. సహవాసః త. చాకవిం
చక్ష) కలిసియుండుట, స్నేహము, పాత్తు.

సావాసి, వి. సావిదల్లుడు, అంతఃపురపు కావలి
వాడు.

ద్వి. సేవాకతాంగ నాశింజికంబులున, సావాసు
లడరించు చందముంకృతులు.

రం. రా. యు. కాం. ౨౯౦ పు ౬. పం.

క. కావుడు సంతోషించి, సావాసులు వీరవచన
చతురత సత్కా, దేవి యుత్తేపు మాటలుగా
విని తెలిసి కొని మెచ్చఁగంసారాతన్.

ఉ. హరి. ౩-౧౪౨.

సావి, గి. కాలము.

సీ. తటి తతి పదను మాదను సావియదను నాఁగా
లాభిధానంబుగాఁ జెలంగు. ఆం. భా. ౧-౮౬.

సీ. వానకాలమువచ్చె వర్షంబులందందు, జడి
వట్టి కురిసె నాసావియందు. కాశీ ౭-౪౦.

చ విలిఖితమో కిలాకృతియో విస్ఫురితాపువ
హించెనో యనన్, జలన విమారుడయ్యుఁ
దొలుసారి పయోధర దారదోగున య్యల
దకుకొత్తు క్రొత్తిపులుసేపున శేపులకల్
తినూలకన్, మెలకఁగనున్న నవ్వి యడుము
ఘ్నుడు తాపనము ఘ్ను నిట్లుచన్.

పాండురంగ. ౨-౫౨.

సీ. కాదంబునీ మార్గశేవారమున నిండ మొనపిన
తెన్నెల మొలకలనఁగ, వడిసావి యెటుకుర్చి
బడిగంటలులు ముప్పు కొక్క గుంపులజ్జ
కొలుకు లనఁగ. చంద్రాంగ. ౫-౫౨.

౨. భ్రాంతి, భ్రమ.

౧. నీవిండు మధస్యనియోద, సావిం మనిమింది
తెండు సాగడ వసుచున్. తై.భా. ౫-౬౦.
తన నీడ నీరిలోపలఁగని యదిప్రతిగజము సావి
కడుకొని కుమా. సం. ౧-౯౫.

౩. సారము.

నీ. మెఱసి నిల్చుడమాపు మెఱపులో యెఱపు
చిత్తఱుపులో తరము నిద్దాపసిండి, పసిమిలో
మిసిమి నిబ్బరపు సంపంగి పూతావిలో సావి
కందర్పు చేతి, కిరునులో చిరును చిత్తరువు
పుత్తడివ్రాత. (ఇది శ్రీ వర్ణనము).
ఘటికావల. ౨-౮౭.

సావి, విణ. మనోజ్ఞము.

ఉ. కుమ్మెడ కంటుపూ మొగడతోడల దూఁ
గులతాంగి ముక్కునెత్తమ్మికి చాతి
దాయవనితా జనతామణి మోముక్రంతు క్రొ
త్తమ్మల తమ్మలిందు కలికాలిక చాతి
మాపుఁగోపుల, క్కొమ్మకుసావిమావి నెఱ
గొమ్మకు సాటియెబోటు రెయ్యెడన్.
రామా. ౪-౬౬.

ద్వి. సావి గ న్నెరపూపుచాయ నీర్కావి, భోవతి
మిగాళ్ళతో నెఱయంగ.
ద్వి. పరమ. ౩-౨౨౫.

సావి. = సవి అవ్య. అని. (అని భ్రాంతిపడి)

క. తననీడ నీరిలోపలఁగని యది ప్రతిగజము
సావి కడుకొని కోపం, బునఁచాఁకి పోరఁ
బొచ్చెను. కుమా. సం. ౧-౬౫.

ఉ. చాతునభోగిరాట్కటకపన్నిధి దీపిరదీప
మాలికాచాయఁ బురఃప్రదేశమునఁబాగిన
నిర్జరవాహినీమహా, తోయము సావిచీరయొగఁ
ద్రోవి నొరంగఁదలంచె నెందలో తోయని
కొంకికొంకి పతికుం దరఁ దాసవహనవిక్రి
యన్. కవరాత్రి. ౪-౪౦.

నీ. ఇందుబింబంబుఁ బాది చెందుప్యగలుసావి,
యలు రెత్తి కాంగ. కాన పడిన.
కాశీ. ౩-౧౨.

సావిక. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. మంత్రసాని,
౨. కామచేయశ్రీ.

సావిత్రిము. సం. విణ. అ. త. అ. ౧. నూర్య
నకు సంబంధించినది. ౨. నూర్యనివలనఁ బుట్టి
నది. ౩. గాయత్రీసహిత మైనది.

సావిత్రిము. సం. వి. అ. తుం. గర్భము, పిండము.

సావిత్రిము. సం. వి. అ. న. యక్షోపవీతము.

సావిత్రి. సం. వి. త. శ్రీ. ౧. నూర్యకిరణము
౨. ఒకమంత్రము.

నీ. భూమ్యాది నత్యంతముగ న్యాహ్మకులతోడ
సావిత్రిముమ్మాటు చనువుటయును....
విజ్ఞా. ఆచా. ౬౨.

౩. ఉత్పయనకర్మ. ౪. విప్రస్థాయుక్త భార్య
౫. పార్వతి. ౬. కశ్యపుని యొక భార్య. ౭. నూ
ర్యనిత్రుత్రి. ౮. సప్తవంశునిభార్య ౯. సం
ధ్యాదేవతకు మధ్యాహ్న కాలపుతరు.

సావిత్రిపతిత్వము సం. వి. అ. తుం. యథాకాల
మున ఉత్పయనము చేసికొనని ద్విజాదు.

సావిత్రివ్రతము. సం. వి. అ. న. వైధవ్యము
పొప్పింపకుండుటకై శ్రీలు శ్వేతమాసకుక్త
పక్షాతమున మూడుదినులు చేయవ్రతము.

సావిత్రియ, సం. వి. అ. తుం. ౧. నూర్యుడు.

౨. బ్రాహ్మణుడు. ౩. కివుడు. ౪. కర్ణుడు.
౫. ఒక వసువు.

సావిలి. వి. బుడబుక్కలవాడు.

ఉ. ఆ వనజాత్మఁ డద్రవయి వంబుధిస్యవ్రతి
లింబముం దగన్, గేవలమైన యద్భుతము గీ
ల్కాను తక్రయంగంబుగా మయుఖావరి
నూర్తిసంహతియుగా భువిఁ బాంశుల మేలు
తూరుపన్, సావలిదబ్బు ధక్త యనుచాటువ
బొప్పె విచిత్రభంగియై. పృథం. ౧-౧౨౧.

సావిష్కారము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. అ
హంకారము గలది. ౨. సుప్తమైనది; ముక్త
మైనది.

సావు, వి. (రూ. చావు.)

సాశంకము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. బెడరు
గలది. ౨. సందేహముగలది. ౩. అనుమానించు
నది. ౪. భయపడునది.

సాశంకయదకము, సం. వి. అ. తుం. ఒకవిధమైన
బల్లి.

సాశంగము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. శోకగలది;
ఆశగలది; ప్రతీక్షించునది.

సాశూకము, సం. వి. అ. తుం. కలబలము, దుప్పటి.

సాశ్చర్యము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. ఆశ్చర్యము
గలది; విస్మయము చెందినది.

సాశ్రీ (స్రీ) ము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. గి. శో
ణములు గలది; ౨. ఆశ్రయములు గలది.

సాశ్రుధి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఆత్మ, క్షమితు.

సాశ్రువు, సం. విణ. ఈ. ఈ. ఈ. ఆశ్రువార్ష
మైనది.

సాష్టాంగము, సం. అవ్య. దండాకారముగా,
నెనిమిదియంగములు నేలకు దగులునట్లుగా.

మ. అనలుం దంబలిసేన సంశయంబు సాష్టాంగంబు
గావించె.... పారిజా. ౩.౭

సాసువులు, వి. వి. ఆవాలు.
హంస. ౨. ఆ.

సాసూయము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. అసూయ
గలది, ఈర్ష్యగలది.

మ. సత్యభావ సాసూయంబుగా వాసుదేవుని
తీర్చినయె ఈ. మా. ౩-౧౧౪.

సాస్న, సం. వి. అ. శ్రీ. గంగదోలు.

సాహంకారము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. అహం
కారము గలది, గర్వముగలది.

సాహచర్యము, సం. వి. అ. స. గి. సహవాసము;
కలిసియుండుట. ౨. అవిశాభావసంబంధము.

సాహనము, సం. వి. అ. స. సహనము.

సాహస్రము, సం. వి. అ. స. గి. బలాత్కారము
బౌద్ధత్యము. ౨. నేరము, చార్యాదిదోషము.
౩. కార్యము. ౪. తెగింపు.

కా. ఓరీ బ్రాహ్మణసూర్త వాయుడర నోనో
సాహసం బెట్టిదో వైరిం గోరి నుతించుమాట
లెటుగావచ్చెం గృతీహ్న.... ఈ. మా. ౪-౧౮౭.

౫. తొందరపాటు; అవిమృత్యకారిత ఒండందన,
శ్మ. ౭. కీర్తి. (ధనం)

సాహసాంకుడు, సం. వి. అ. తుం. గి. వికృ
మాదిత్యుడు ౨. ఒక కవిపేరు ౩. ఒకవిఘంటు
కర్తపేరు.

సాహసి, సం. విణ. క్ ఈ. ఈ. ఈ. మైసది, ప్రహర
మైసది. ౨. నిర్భయమైనది, గర్వముగలది.

సాహసించు, సం. అ. శ్రీ. తెగించు, వారస

మ. శస్త్రాకశ్మిర బోరాడ మెత్తురు మే శ్రే
లని సాహసించుతటి నెంతో ప్రాణపర్యంత
నిర్భరమస్పంకటమైన నవ్యుడు.
చంతూ. రా. ౮-౧౭౭.

సాహసికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. గి. బల
ప్రయోగము చేయునది, తీవ్రమైనది, ఉద్ధతమై
నది. తొందరపడునది, నేగిరపడునది, ముందు
నెనుకలు చూడనిది.

సాహసికుడు, సం. వి. అ. తుం. గి. తొందర
పాటు కలవాడు, ఉద్ధతుడు. ౨. హీరుడు
అహంకారి, నిర్భీకుడు ౩. దోషిడి కాదు ౪. వ్య
భిచారి ౫. బలికుమారుడు.

సాహస్రము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. గి. తేయిం
టికి సంబంధించినది. ౨. తేయింటిలో గూడినది
౩. తేయింటిచే శాసనబడినది. ౪. తేయింటికి గాఢ
తెల్లంపబడినది. ౫. తేయిం బ్లయినది.

సాహస్రము. సం. వి. అ. పుం. తేయమందిగల
నేతావళము.

సాహస్రము. సం.వి.అ. న. తే.యింటి మొత్తము
సహస్రవస్తు సమాహారము.

సాహస్రము. సం.వి.అ. పుం. సహస్రపరిమళమున
కథికారి.

సాహస్రము. సం.వి. అ.న. గి. తోడ్పాటు,
అదరణ, అంద. ౨ సాహచర్యము, ౩. మైత్రి
౩. సహచరవర్గము. ౪. సహాయసేవాదళము.

సాహస్రము. సం. వి. అ. న.గి.తోడ్పాటు,
అంద. ౨. మైత్రి, స్నేహము.

సాహస్రము. వి. (సం.సాధనమ్.ప్రా.సాహితీ)
గి. సేన. చూడు. సాహితీ.
౨. గుణ్యపునాల.

౩. సాహితీమనః బాళాయవ, వాచాగారంబు
నకును వ్రేలు. చేర్చి. అం. శే. ౨౪.
మహాప్రగర్.ఎఱి రాణ్ మందువాసాహితీమలః
గలభద్రదేవసంహావాహప్రకరంబుం గొంచు
మను. గి.౪౦.

౪. క్రొం, బూనిలకాని సాహితీపుస్తక
యామని వచ్చె వత్తరిక.
కృ. శకుం. గి-౨౦.

౩. గజకాల.

సీ. రక్షితమంశరై రావణమదగంధవాగంబు
దన సాహితీమన సుంద.వరాహ.౩-౨౪.

౪. గుణ్యము.

ఎ.గీ.పవనపాలస్త్రవకుమరు ల్లవనరూధిః విరఃగు
తమసాహితీమలనిబ్బరము చూప.నిరం ౩-౩౬.

సాహితీ. = సాహితీ వి. (సాహితీము+ఇ)
గి. గుణ్యలసాలపై వధికారి.

గీ. పీఠికంచె తలాటంబు చేరజేంబు,మణుల
మొగముట్టువన్ని,సాహితీయొకండు, కర్త
యొడుటికిఁ గొనివచ్చె గంధవాహ,రాంధ
నం విగుహాకమహా సైంధవంబు.

౨. గుణ్యపునాల, సాది.

౪. అక్కలలింగతంకి తెలియం గనినవృద్ధి
ధిక్కరింపుమన్ జక్తై రభాణపుండురి సాహి
తీచాయల జంటవారిమేల్,వొక్కపువాడి
చెంగణవ నూరిఁటారినిఁ బోటుతేటు పెం,
పెక్కంగ వొక్కటన్ పలిపుటిక్కువఁ వి
క్కువ రేది యుద్ధింక.

ఉత్తరహరిశ్చం ౨-౪౬.

౩. గుణ్యపునాడు.

తే.ఉత్తమాశ్వంబు సాహితీ యొకఁడు విలువ.
సారంగ. గి-౪౦.

చ....మోముపట్ట నీ, ట ల ర చి రాజ మ్రొలకు
మాయం బొక సాహితీ చెచ్చె చెచ్చెరన్.
తే. శకుం. గి-౧౧౩.

సాహితీ. వి = సాహితీ. రాసు, గుణ్యపునాల.
చ....సాహితీలు మాపుల విలువంగ.అము.౩-౨౨

సాహిత్యము. సం.వి అ. న. గి. సాహచర్యము
మైత్రి, సంఘము, సంఘటన, ౨. కావ్యవాద్య
యము.

సీ. సరసః థాలాప సంగీతి సాహిత్య చతురకుశ
స్తోత్ర సందితంబు. ఉ. మా. ౬-౨౬వి.

౩. కవిత్వము, కావ్యకాస్త్రము. ౪. సామాగ్రీ
సంకలనము.౪.భోజనావసరవస్తువుల మొత్తము.

సాహిబూ, హిం. వి. సాహిబు. (ప్రభువు.)
మ. పలుకుం జిల్లలకొల్లి రాచిణ్ణ బాబా
సాహిబూ నెయ్యిపుంగలనన్ సౌ ఖ్య ము
గాంచి. దశా. గి-౨౯౮.

సామలు. వి. (క. సామలకారు, త. సామలకా
రన్. హిం. సామలకారున్) వర్ణిత్వాపారము
చేయువాడు.

సీ. ఇద్దవర్ణికి నోర్చి మృశ్యురూపములై, సామ
లచే బుణ్యగ్రాహియగుచు.
పొందురంగ. ౩-౧౬.

సామలకారు, హిం.వి.సామలకారు, సామ.
(రూ. సామలకారి. శ. ర.)

సాహిత్యకారు. హిం. సాహిత్యకారు.

సాహిత్యము = సాహిత్యము, ప్రభువు; సాహిత్యము.

కా. ధీర్జిహ్నుడును యోగమున రూఢిన్ రాజ
రాజా నిజాదుర్జిహ్నుడును మేటి సాహిత్యము.

రంగా. ౧-౧౩౦.

ఉ. మాయబ్రహ్మదంబు లాన నిజమాదెడ ప్రాదరు
జంగు సాహిత్యము రంగా ౨-౩౦.

సాహిత్యము, హిం. వి. సాహిత్యము; సాహిత్యము;

సాయిము, (హిం. సాహిత్యము.)

౧. ప్రభువు.

తే.గీ. ఉభయకలుమల శ్రీమద్ర బూర్వపుండ్ర
సంగతాంగారవయవక్షరలహి తాత్పర్య
శ్రీల హేతులు లభ్యుడు చచ్చి, రగణినిదీ
సాహిత్యమునగరి కదకు. రాజవాహన ౫-౩౫.

౨. మగడు; భర్త.

నీ. దంబెచ్చుతనసి కన్నులబాపవేళ్ళునందలి
కుంజీటికండు నొకటి చాయజక్కవచంటి
సాహిత్యము పాపని కురకమాని కనుగుడుంతి
యొకటి. ప్రబం. ౧-౧౬౨.

సాహిత్యము, హిం. అవ్య. పరివారమునందు
హేతువు.

క. నిత్యజంబుల జరణపు, దాక్ష్ణ్యంబు భూమ
లదర ధరవల్లభసా, ధక్ష్ణంబు భాగంబున
కాక్ష్ణ్యపతి డిగ్గి సురలు సాహిత్యము యనగన్.
చరాహ. ౬-౨౨.

క. మోహము దరివైభవమున సాహిత్యము యని
కీటి వారు పడదే జడియంగా హేతురత్న
ఖచితమ హేతురత్నము చొచ్చియందు వాసి
నుండె. ప్రబోధచం ౨-౨౬.

ఎ.గీ. స్వామి! సాహిత్య పరాకు హేతువుక య
నుచు కేత్రహస్తులు పలుమాలు విచ్చివింపు
అని. ౪.

క. కర్ణపుటర. సాయన సావిదల్లసాహిత్య, నివదం
లెసంగంగ తెక్కి స్మృతుడు నిత్యుండె.

కుక. ౧-౬౨.

సాహిత్యకృత్తు. సం. వి. త. పుం. సహచరుడు
మిత్రుడు.

సాహిత్యము. సం. వి. అ. న. ౧. సంయోగము,
సహభావము, సఖ్యము, సమాజము, ౨. తో
డ్పాటు, అండ.

సాహిత్యము. సం. వి. అ. పుం. పాక్షికు
మున్నగువానితో జూడమాడుట.

సి

సింగము. వి. (సం.సింహ.) ౧. ఎఱుకువాడు.

౨. నృసింహుడు.

క. మా సింగం దల్లతగి గుండరిణి దలమోచి
తెచ్చిన యని. కుక. ౧.

సింగము, వి. తోసింపినవాడు.

ఉ. చెప్పిన నద్దురాత్మకుడు సింగము బూరఁడు
నై. పంచ కేంకటాధుడు అ. ౧.

సింగనాదము. కిటిసల్లగిడ్డు.

సింగన్నదాటులు. వి. బాలగీడావిశేషము.

సింగపుట్టిట. వి. (సింగము + పీట) సింహాసనము.
తమ్మిపూ సింగపుట్టిట. పాంచా ౧ అ.

సింగపుగొంగ. వి. ఖడ్గమృగము, కరభము.

సింగపుదండ. వి. మల్ల (కాస్త్రముగాని) బంధ
విశేషము.

సింగపురాసి. వి. (సింహము + రాసి) సింహ
రాశి.

సింగము. వి. ౧. సి హము.

కా. సింగం బున్న గుహకేమిలవకున్.

భారి. విగా. ౨-౩౩౦

పదోత్తరగుటిరమై శ్రేష్ఠవాచక మగును.

ఉదా. రాజసింగము.

౨. మలబందవిశేషము.

సింగరవళి, వి. సింహరావము.

సింగళము, వి. సింహళద్వీపము.

సింగాణి, వి. (సం. కార్జున్) రూ. సింగిణి సింగిణి ౧.

శృంగిణి, శృంగధనువు. ౨. బాణము. ౩. ఒక రకముమక్క.

సీ. జగు రంజితుల వెన్దగిలి పోసక యీ
సింగాణిమనుబోతుఁ జెందినైచు. సా. ౧.

సింగారపుదోట (సింగారము + తోట) వి.
శృంగారవంశము, ఉద్యానవంశము.

సింగారము, విణ. మంజులము, హృదయము.

సింగారము, వి. శృంగారము అలంకారము, అందము

సీ. కొమ్మ సింగారంపుఁగొలఁకునం దేలక బలు
విరాలపు వెట్టి దొలఁగు పెట్టు. నీలా. ౨-౩౬.

వ. అని పనిచి తానును యోధవీరోచితప్రకా
రంబున సింగారంబు సత్వరంబుగాఁ జేసికొని
భార. విరా. ౩-౧౪౪.

సింగారి, వి. శృంగారి, శృంగారవతి.

సింగారిండు, స. శ్రీ. (శృంగారిండు) శృంగా
రముచేయు, అలంకారముచేయు, కుస్త్యించు,
దిష్ట, పారాణించు; సవరించు; మాపణించు.

సింగి, వి. ఎఱుకలపాని, చెంచుది.

సింగిణి, వి. (సం. కార్జున్) రూ. సింగాణి; సింగిణి,
ధనువు, విలు.

సీ.... రాణి నొప్పారువైకాణంబు సింగిణి, తగు
కుల కోరుల తరకసంబు. మనుశ. ౪-౨౦.

సింగితమనుకువల, వి. చేపలఁబట్టుటకుపయో
గించు నొక విధమైనవల.

సింగినాదము, వి. శృంగనాదము, కొమ్మనా
దము. ౨. పొదలుగల ముప్పికొమ్మతోఁజేయుఁ
బడి యోగులచే మపయోగింపఁబడు గుషిరవాద్య
విశేషము, కిల్లయోగుల వాద్యవిశేషము.

చం. లిఁ గనుపట్టు కిన్నెరయు లాహిరి మోదము
సింగినాదముం జెలు వలరంగ. కళా. ౨-౫౦.

౩. చప్పుకోఁదగినది కాని దానినిగూర్చి తీసివేఁ
తగా మాటాడునపు డీమాట వాడఁబడును.
ఉదా (వ్య) ఆ! ఏమన్నది? సింగినాదము.

సింగిలీకము, వి. రూ. సింగిలీకము. పెద్దవల్లకోఁతి.

శిరములు దెగిపడు సింగిలీకములు. సళ. ౩. భా.

సింగులు, వి. జొందరిలని, బాలాజీ లని పిలువఁ
బడు; ట్టియొకవారిఁనులు.

సింగోట, వి. రెం డిట్టికొమ్మలు జతచేసి యేర్ప
రచిన ఆయుధవిశేషము.

సీ. జంకకొమ్మలు రెండు చేర్చి యల్లు లమర్చి
దాశేలఁ బూని శొద్దగఁగఁ జొడువ సంకతిగల
యది సింగోట యుంగను దివిదారికొమ్మ
నాఁ దేసరిల్లు. ఆం. భా. ౨-౨౦౬.

సింఘు ఘా) గము. సం. వి. ఆ. వ. రూ. సిం
ఘాణము. ౧. నానామలము. ౨. ఇతరప్రకృత్య

౩. గాజగిన్నె.

సింఘిణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ముక్కు.

సింఘేపోత్రేబ్రాహ్మణులు. వి. వి. కళాఁయె
బ్రాహ్మణులు.

సించ (చి) త. సం. వి. ఆ. శ్రీ. పిప్పలి.

సించనము. సం. వి. ఆ. వ. నేచనము, చల్లుట,
నీళ్ళుపోయుట.

సింబ. (రూ. కంజ.) సం. వి. ఆ. శ్రీ. అం
దెలు మున్నగుదాని రవళి.

సింజితము. సం. వి. ఆ. వ. అధరణముల
మోఁత.

సింజిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వింటివాఁ.

సిందుకము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వావిలి. |

౨. సిందువార వృక్షము.

తె.గి. గంధనీంఘరశుండా ప్రికాండ కరభ,
కడలికాకాండ కాంబర్లములతోడి పెండొ
డలు కాంత పెండొడ లెందు వరయి, మదన
రేఖవనఃప్రైవమగున గలదె.విశ్ర. ౧-౧౧౯.

సింధుర వదనుడు, సం. వి. అ. పుం. విఘ్నేశ్వరుడు.

సింధువు, సం. వి. ఉ. పుం. ఓ. సముద్రము.

ఉ. పృథ్వీమోదిరససింధు తరంగల నోలలాడ.
భోజ. ర-రం.

౨. సింధునది. ౩. సింధునది చుట్టుపక్కల గల దేశము. ౪. మాళవదేశమందలి యొక నది పేరు. ౫. ఏనుగు తుండమునండి యొగజేయబడిన జలము. ౬. ఏనుగు కణికలనుండి స్రవించు నుదము. ౭. ఏనుగు. ౮. విష్ణువు నామము. ౯. తెల్లనిలవణము. ౧౦. ఒక రాగ భేదము.

సింధువు, సం. వి. ఉ. స్త్రీ. ఓ. నది, మహానది.
౨. సింధునది.

సింధువృక్షుడు, సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

సింధుశయనుడు, సం. వి. అ. పుం. విష్ణువు.

సింధుసంగమము, సం. వి. అ. పుం. ఓ. నదులు
సముద్రములో గలియుట. ౨. రెండు నదులు
కలియు చోటు.

సింధూఫలము, సం. వి. అ. న. మైంధవలవణము.

సింధూరి, సం. వి. అ. స్త్రీ. వీరపుష్పి, వృక్ష
విశేషము.

సింబ, సం. వి. అ. స్త్రీ. రూ. కింబ, సింబి.
పెసరమున్నగువానిపై పోటు.

సింబ (బి) సం. వి. అ. ఈ. స్త్రీ. గింబ, బీజము,
ద్విదళబీజము, ఒక విధమైన మొక్క.

సింబి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. సింబ.

సింహ, సం. వి. అ. స్త్రీ. నరము; రక్త నాళము

సింహకర్ణము, సం. వి. అ. పుం. సింహపు
బొమ్మలతో గూడిన మూలనున్న దావరము.

సింహకర్ణి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. బాణమునేయు
నవుడు ఏర్పడు నుడిచేతి విశ్వాసము.

సింహకేస (శ) రము, సం. వి. అ. పుం. ఓ. వ
కుశపృక్షము ౧. సింగ పుజాలు; ౩. భక్త్య
విశేషము.

సింహకేలి, సం. వి. ఇ. పుం. తూర్వకై నవిశేషము

సింహగర్జనము, సం. వి. అ. న. ఓ. ఏనుగులు మునిగి
జంతువులు భయపడునట్లుగా వీరులు చేసెడి
ధ్వని. ౨. వీరావేశముతో బెట్టుబొబ్బ. ౩. సిం
హారావము.

సింహగుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సింహఘంటాన్యాయము, సం. వి. అ. పుం.
సింహము మెడను గంట పెవ్వరును కట్టలే రను
రీతి.

సింహలేలము, సం. వి. అ. న. తెలివిన యి
చేతులజంట.

సింహలేలాటము, సం. వి. అ. న. కవి పండితు
లకు సమ్మానముగ నిచ్చు సింహపు బొమ్మలతోన
గూడిన మురుగు.

సింహతుండము, సం. వి. అ. పుం. ఒక విధమైన
చేత.

సింహదంష్ట్రుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సింహదర్పణుడు, సం. వి. సింహమువలె నుద్ద
తుడు.

సింహద్వారము, సం. వి. అ. న. పృథావద్వా
రము; భవనముయొక్క ముఖ్యద్వారము.

సింహధర, సం. వి. అ. స్త్రీ. పార్వతి.

సింహనందనము, సం. వి. అ. పుం. జవ్వతాళ
విశేషము.

సింహనర్తి, సం. వి. సింహమువలె గర్జించువాడు

సింహనాదము (సింహధ్వని, రూ.సింహనాదము. ౧. సింహముయొక్క గర్జనము. ౨. యుద్ధ విరునిశేక. ౩. శివుని యొక్క నామములలో నొకటి. ౪. మృతముతో నొక్కిచెప్పట. ౫. సింహము చేయు నాదము వంటి నాదము

సీ. సమద్భుట సింహనాదవదనుడై యున్న నాదనుదేవుడు-ఉ హరి ౩-౬౩

సింహవర్ణ. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకానొక యోషధివిశేషము.

సింహవీరము. సం. వి. అ. న. సింహసనము.

సింహవీరిక. సం. వి. అ. శ్రీ. సింహసనము.

కా... సింహవీరిక జలత్వం. బొందు మూలండ్రి మం. తీరం బిందుక ఘల్లుమన్న. మనుచ. ౪-౭౬

సింహపుచ్చి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కోలపాన్న, క్కతోక పాన్న సింహపుతోకవంటి కొమ్మలు గల పాన్నవృక్షవిశేషము.]

సింహబులుడు. సం. వి. అ. శ్రీ. కీచకుడు (విరాటరాజు బావమఱిది)

సింహమలము. సం. వి. అ. న. ఒక రకమైన యిత్తడి.

సింహము. (హింద్) సం. వి. అ. శ్రీ.

౧. మృగరాజు. ౨. సింహరాజి. ౩. ఉత్తరపథ మైనపుడు) శ్రేష్ఠము.

సింహముఖము. సం. వి. అ. న. అసంయత హస్తవిశేషము.

సింహముఖి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకానొక యోషధి.

సింహయాన. సం. వి. అ. శ్రీ. పార్వతి.

సింహరథ. సం. వి. అ. శ్రీ. పార్వతి.

సింహరేఖ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౪, ౫, ౫౫ములతో నగు నొకవృక్షము.

సింహలము. సం. వి. అ. న. ౧. రగరము.

౨. ఇత్తడి. ౩. బెరడులేక పెంకు. ౩. ఒకదీపము.

సింహలీలము. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. జన్యతాళ విశేషము. ౨. రత్నీదావిశేషము.

సింహలుడు. సం. వి. అ. శ్రీ. సింహలదీప వాసి.

సింహవాహనుడు. సం. వి. అ. శ్రీ. శివుడు.

సింహనాహిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. పార్వతి.

సింహవిక్రమము; సింహవిక్రాంతము. సం. వి. అ. శ్రీ. గుఱ్ఱము.

సింహవిక్రీడితము. సం. వి. అ. న. ౧. 108కరణములలో నొకటి. ౨. జన్యతాళవిశేషము.

సింహవిష్టరము. సం. వి. అ. శ్రీ. సింహసనము.

సింహసంహననము. సం. వి. అ. న. సింహమునుజంపుట.

సింహసంహననుడు. సం. వి. అ. ౧. సర్వాంగముండరుడు. ౨. సింహముయొక్క శరీరమువలె శ్రేష్ఠమైన శరీరము గలవాడు.

సింహశర్మితము. సం. వి. అ. న. కరణవిశేషము.

సింహాణము. సం. వి. అ. న. రూ. సింహాణము.

౧. చీమిడి. ౨. ఇనుపకుప్ప. ౩. పాండుశోగమును బోగొట్టు వినుపచిట్టెము.

సింహారావము. సం. వి. అ. న. సింహగర్జనము.

సింహవలోకనన్యాయము. సం. వి. అ. శ్రీ.

సింహము ముందుకుఁగొంతమారము సాగిపోయి ఒక్కసారి నిలఁబడి వెనకకుఁబడి చూచుకొనుచుండునట్లు ఏదైన నొక కార్యము కావించి మరిల దానినంతను పరామర్శించుట.

సింహవలోకనము. సం. వి. అ. న. ౧. వెనుక చూపు. ముసరాలోచనము. ౨. సింహముయొక్క చూపు. ౩. శబ్దాలంకార మైన యను

కనులొ నొక భేదము. ఇందువాక్యము మొదలి
మాట తిరిగి కుదను గూడ వచ్చును.

ఉవా:- క. మన కేటికి మాతనమా, తనమా,
యొడఁ బ్రేమ తనకుదక్కిరిసనుమాననుమానక
దయ దురం దురంతులు మాని నరసభవు
రమ్మనకే. కావ్యాం. ర.

సింహాగ్రనము. సం.వి.అ. న. సింహముఖ మేర్ప

తీచిన స్వర్ణమయమైన యున్నరేపీతము, రాచగడ్డ

సీ. సింహసంస్థలై సిరులు నిందినవారు భోగసం
తదలచే బొదలువారు.... శార. ౫-౧౦౦.

సింహాగ్రనము. సం. వి. అ. పుం. రతిక్రీడావిశే
షము.

సింహాగ్రనాంత. (అం). అయిదువర్గంబులు స్వపే
ర్గంబు వచ్చెనేని సింహసహాంతయగును. (వాచ
స్పత్యము.

సింహాగ్రము. సం.వి.అ. పుం. ౧. ఒక విధమైన
మాస్తముద్ర. ౨. ఒకవిధమైన యాచు విశే
షము; అద్దసరపు చెట్టు (సింహము నోరువంటి
పువ్వులు గలది)

సింహి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. సింగపుఁడెంటి.
౨. రాహువు యొక్క తల్లిపేరు ౩. అద్దసరము
ర. ములక

సింహిక, సం. వి. అ. శ్రీ. రాహువుయొక్క
తల్లిపేరు; అద్దసరము.

సింహుండము. సం.వి.అ. పుం. బొమ్మకేముఁడు

సిక, వి. శిఖ.

సికగన్నదాటుట, వి బాల్కీదా విశేషము.

సికత, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ఇనుకనేల. ౨. మొ
రకనేల, ౩. ఒకానొకొకము. ర. ఇనుక.

వ.... ఉత్పాదిత గగఃకోటర విపాటనంబు లగు
సికతావర్ణంబులు తరిహృతంబు లయ్యె
నయ్యెడ. శార. ౫-౮౯.

సిక తాకూపన్యాయము. సం. వి. అ. పుం.
ఇనుకనేలఁద్రవ్వినమూతి యొడ్లప్పటికప్పు డేవిడిగి

పడిపోవుచుండును. బలిష్ఠము లైన యుత్తులు లేకుండ
చేయు వాడము మొదలైనవానిని గూర్చి చెప్పు
నపు డీశ్వాసమును వాడుదురు.

సిక తారలము. సం. వి. అ. పుం. ఇనుక తిన్న.

సీ. సికతారలనిశంబు వికచబంధుఁడొప్ప, వర
తరంగావళి వలి విలాస.... విక్రమా. ౩-౧౩౯.

సిక తాపాయము. సం.వి.అ.న. ఇనుక తీరము.

సిక తామయము. సం.వి.అ.ఇనుకతోఁగూడినది.

సిక తామయము. సం. వి. న. పుం. ౧. ఇనుక
దిబ్బ. ౨. ఇనుకతో నిండినతీరముగల దీప్తము.

సిక తావంతము. సం. వి. అ. త. త. సిక తా
మయము.

సిక తాసేతువు. సం. వి. ఈ. పుం. ఇనుకగట్టు.

సిక తిలకము. సం.వి.అ.అ.అ.ఇనుకగఁది (నేల)

సీ....కాంచన కేద్యలంకార చూడ్దాయిత, పృ
కటిత కర్పూరసికతలంబు.
నిరంకుశో ౧-౬౨.

సిక ఫలము. సం. వి. అ. న. సీకాయ.

సికా, వి. ముద్ర.

సికాయంగరము, వి. మద్రగల యంగరము;
మద్దుటుంగరము.

సికారు, రూ. పికారు. హిం. వి. వాహ్యులి.

సిక్తము. సం. వి. అ. అ. అ. ౧. తిడిసినది;
చిమ్మఁబడినది, నీరు పైని జీలకరింపఁబడినది.
౨. తడుపఁబడినది; కానఁదెట్లఁబడినది. ౩. గర్భా
ధానము చేయఁబడినది. తిడిసినది.

మం. పంచాస్త్ర గురుండు భూరికరుణాస్మిత్య
కాంభోజఁ దై. శార. ౫-౮౮.

సిక్కి, సం.వి.ఇ.క్రీ.౧. చల్లుట. ౨. చిమ్మట.
3. తెలిగ్రమ్మట.

సిక్కిము, సం. వి. అ. న. మైనము.

సిక్కిము, సం.వి. అ. పుం. ౧. ఉడికిన బియ్యము.
ఉత్పాద బియ్యము ౨. అన్నపుమద్ద.

సిక్కిము, సం. వి. అ. న. ౧. మైనము. ౨. నీలి
మందు.

సిక్కిము, సం. వి. అ. న. చూ. శిశ్యము. ౧. ఏ
మెగుస్తూ గ్రామముందలి మదము.

మ. కరపాదస్తన గోమహుపకట సక్కిష్టాక్షి
గోకాలికి, కరమేఘాతక సిక్కిపుర్ర జలరం
గద్దాన సంపూర్ణసా, గర శిఘాన్నద సమ్మ
తాష్టమదమల్ గ్రమ్మం దదస్తాంగబం, ధర
మై సింధుర మొప్పచుండె నెగీతుల్ విండు
సోలంబున్. కు. పం. ౨-౯౦.

౨. ఉట్టి. 3. చిక్కము.

సిక్కిము, సం. వి. అ. పుం. ౧. స్పటికశిల.
౨. ఆద్దము, గాజు.

సిగ, వి.౧.శిఖ,౨. నీకాయ చెట్టు 3. నెమ్మిచెట్టు

నీ. పొగనుగా విరిసరుల్ చట్టి గట్టిగనిద్ద సిగ
పెంపు నాడెంపు నిరుల నీవ. నీలా. ౨-౪౦.

సిగదండ, వి. ౧. శేఖరము. ౨. భూమణవిశేషము.

సిగపట్టు, వి. చెట్టలాట.

చం. పలుకులు వాడుకేసి సిగపట్టు దగ్గఱచేసి.
కువల. చు.

సిగబంటి, వి.౧. శేఖరము ౨. భూమణవిశేషము.

గీ. అమ్మగొడ కేల యిగ్గక యమ్మలకు, ఖడ్గ
మంకింపగానేల ఖడ్గములకు, భల్ల మదియేల
నాయిభభల్లములకు, నయ్య యీబంటిసిగబంటి
యియ్యేనేము. చంద్ర. ౨.

సిగ పువ్వులంజాట్లు స్వచ్ఛగా నుండు
అభయం బనునది సిగపూవులు జాట్టి.
(ధర్మజరాజనూయము)

సిగము, వి. రూ. వివము. దేవతాశేషము

సిగర, వి. రూ. సిగరి. ౧. మెంతినుట్టి. ౨. మ
జ్జిగ పులును.

నీ. ఒకకొన్ని సిగరులు నొకకొన్ని యంబుక్కు.
పాండు. ౪-౧౮౪.

3. దళిళర్కరాదికృత శేష్యము.

సిగరము, వి. శిఖరము.

సిగరి, తె. భస్మము.

సిగరెట్టు, అన్యదే. వి. కాగితపు తొడుగు గల
పొగచుట్టు.

సిగినాలు, వి. నాణెమైన పక్కలు.

సిగు, వి. సిగ్గు.

సిగ్గరి, విణ. ౧. సిగ్గగలనాడు. ౨. సిగ్గగలది.

సిగ్గటికత్తియ, (రూ. సిగ్గరికత్తి). వి. సిగ్గగలది
ఎట్టకేలకుం జిట్టకాలకుం తెవియ్యగిన సిగ్గటికత్తి
యలకు. నను. ౪-౨3.

సిగ్గఱు, అ. శ్రీ. సిగ్గచెడు.

చం. సిగ్గటి కుది : ట్టు పాటు టిది కర్ణమె.
భార. ద్రోణ. ౪.

సిగ్గిడి, (సిగ్గు + ఇడి) విణ. ౧. నిర్లజ్జము. ౨. సిగ్గు
చెడిననాడు. 3. సిగ్గుచెడినది.

సిగ్గు, వి. విడియము, లజ్జ.

శే. కన్నియపుగాని ప్రోదపుగావు నీవు, పువ్వు
బోడిరొ సిగ్గెల్ల బోవనడిచి, బలుదొసంగుల
వారలగఁబాడె నీకు, నించునేనియు మది
లోన నెంత పకట. నీలా. ౨-౮౩.

వ.... ఇంక సిగ్గుమాలి రణంబు నేననెడియ ప్రో
బుండు చేయించాని యే నిట్టిదాని శోర్య వది
యనుంగాక. భార. విరా. ౪-౧౯౫.

సిగ్గుపడు, అ. ౩9. లజ్జచెందు.

సిగ్గుపాటు, వి. సిగ్గుపడుట.

నీ. వంచనమై దాని వర్తించు టిదియేమి ప్రాభ
వం బని సిగ్గుపాటు చెందు. నైష. 3-౮౪.

సిగ్గువోపు. (సిగ్గు+పోపు) అ. ౩. సిగ్గుపడు.

ఎ.గీ. అనురచిత్తంబు గానఁగ నలవిగాక సిగ్గు
వోయిరి యచ్చర చెలువ శెల్ల.
లక్ష్మీ. ౨-౯౦.

సిచయము, సం. వి. అ. పుం. ౨. వస్త్రము,
ఉడుపు. ౨. చివిన ప్రాచయిండుపు.

సిడము, వి. రథానులపై నుంచబడు శెండా.

వ. సిడంబులు మడిపడ పెడలింది.
ఉ. హరి. ౪-౨౧3.

౨. ధ్వజస్తంభము.

క. హయములఁ బూన్పము రథమున రయమున
సిడమెత్తు మిపుడ.... భార. విరా. ౪-౪౨.

సిడి, వి. గి. అంకుశము.

మఱుమఱ మదకరికి సిగ్గు చూపినభంగి.
శుమా. సం. ౧౦-౧౪౪.

౨. ఏతపుమృగం. 3. సిడిమాను.

నీ. అంభోధరము క్రింద ననియాడు మైరావతి
యొందోని సిడిత్రేని తెలువ యొర్తు.
పాండు. 3-22.

౪. గ్రామదేవత శోకరణో శోకనివీరుణ గాలము
గ్రుచ్చిగాని ఒకనిని గంపణో గూర్చుండఁబెట్టి
గాని త్రిపుః టిదూలము.

సిడిముడి, వి. గి. చిడిముడి. ౨. శోషము.
3. శోషము.

సిడిమృగము, వి. గ్రామదేవతలచాతరకు వాటిన
స్తంభము.

సిడులు, (హ. సిద్దు) వి. అంకుశము; బాగోల.

సిత, సం. వి. అ. శ్రీ. గి. చక్కెర. ౨. పెన్నెల.
3. అందగతై. ౪. సారాయము. ౫. తెల్లగరికె.
౬. అరవీవుల్లె.

సితము, సం. వి. అ. తెల్లనిది. ౨. కట్టబడినది,
బంధింపబడినది. 3. చుట్టబడినది. ౪. ఎఱుంగఁ
బడినది; తెలిసికొనఁబడినది. ౫. పూర్తిచేయబడి
నది, ముగింపబడినది

సితము, సం. వి. అ. పుం. గి. తెల్లనిరంగు.
౨. శుక్లపక్షము. 3. శుక్రగ్రహము. ౪. బాణము.
౫. పంచదార.

సితము, సం. వి. అ. న. గి. వెండి. ౨. చందనము.
3. మల్లంగి.

సితపాటల, సం. వి. అ. శ్రీ. తెల్లకలిగొట్టు
చెట్టు.

సితచ్చత్రి, సం. వి. అ. శ్రీ. గి. పెద్దపదాప;
కుప్పిచెట్టు. ౨. తెల్లగొడుగువంటి పువ్వులుగల
చెట్టు.

సితచ్చత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సదాశయింక.

సితవర్ణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. (హ) సింహస్యము.

సితమాషము, సం. వి. అ. పుం. అలచంద.

సితవాలుకము, సం. వి. అ. పుం. గుగగు,

సితవీర్య, సం. వి. అ. శ్రీ. కీలుగుచెట్టు.

సితశింబికము, సం. వి. అ. పుం. గోధుమ.

సితశివము, సం. వి. అ. న. హ. శివశివము.
గి. ఇందువ్వు. ౨. సైంధవలవణము.

సితశూకము, సం. వి. అ. పుం. యవధాన్యము.

సి తాంకము, సం. వి. ఆ. పుం. వాణి కాగద
కును చేత.

సి తాంగము, సం. వి. ఆ. పుం. శ్వేతరహిత
వృక్షము |

సి తాంభోజము, సం. వి. ఆ. న. తెల్లతామర.

సి తాంశువు, సం. వి. ఉ. పుం. చంద్రుడు;
అ. చారిత్ర ద్యూరము.

సి తాగురువు, సం. వి. ఉ. న. కృధనకము;
గంధద్రవ్యవిశేషము.

సి తాగ్రిము, సం. వి. ఆ. పుం. మల్లు.

సి తాతవవారణము, సం. వి. ఆ. న. రాజ
లాంఛనమైన వెల్లగొడుగు.

సి తాపాంగము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమలి.

సి తాభ (భ) ము, సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూ
రము.

సి తాది, సం. వి. ఇ. పుం. పంచదారమడ్డి.

సి తారు, వి. వాద్యవిశేషము.

సి తాగ్జము, సం. వి. ఆ. పుం. తెల్లతులసి |
అ. తెల్లగగ్గర |

సి తాలిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఏనుగు జేలగ.

సి తావరము, సం. వి. ఆ. పుం. కాకి విశేషము.

సి తాసితుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బలరాముడు.

సి తి, సం. వి. ఆ. పుం. తెల్లనిది. అ. నల్లనిది.

సి తి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. తెల్లపురేక నలుపురంగ.
అ. బంధనము.

సి తికంతము, సం. వి. ఆ. పుం. నెమలి.

సి తికంతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కివుడు.

సి తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గు. కుక్రుడు. అ. తె
ల్లనివాడు.

సి తేతరగతి, సం. వి. ఇ. పుం. అగ్ని.

సి తేతరము, సం. వి. ఆ. ఆ. అ. నల్లనిది.

సి తోదరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కుచేరుడు.

సి తోద్భవము, సం. వి. ఆ. న. తెల్లచందము.

సి తోపలము, సం. వి. ఆ. పుం. స్పటికము.

సి తోసీరము, సం. వి. ఆ. పుం. పట్టివేరు.

సిద్ధకిన్నెర, వి. తంత్రి వాద్యవిశేషము.

సిద్ధాయము, వి. గ. వెచ్చపుసామ్మనండు గూడఁ
బెట్టిన ధనము. అ. కప్పము. 3. వ్యయవిశేషము.

సిద్ది, అధికబలముగల సిగ్గో బాణివాడు.

సిద్దియ, వి. బుంగవలె తోజతోగుట్టినపాత్ర.

సిద్దీ, వి. సిద్ది.

సిద్దె, వి. సిద్దియ; తోజతోగుట్టినపాత్రము.

సిద్ధకము, సం. వి. ఆ. పుం. సాలవృక్షము |

సిద్ధక్రియ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పరమహంసక్రియ

సిద్ధజలము, సం. వి. ఆ. న. పులిసిన వియ్యపు
గంజి, వియ్యపుకడగు.

సిద్ధధాతువు, సం. వి. ఉ. పుం. పాదరసము.

సిద్ధనది, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆకాశగంగానది.

సిద్ధపటుచు, ఆ. క్రి. సంసిద్ధముచేయు.

సిద్ధపుష్పము, సం. వి. ఆ. పుం. కరవీరము,
గన్నేరు |

సిద్ధభైరవతంత్రము. ౧. శివప్రొక్తతంత్ర విశేషము.

సిద్ధమగు. అ. శ్రీ. ౧. సన్నాహమగు. ౨. సంపూర్ణమగు.

ఉ.... నా మనోరథం, బిక్కడ సిద్ధమయ్యె ఫలమయ్యె.... హంస. ౧-౨-౪

సిద్ధము. (✓సిద్) సం. వి. ౧. సంతోషమైనది, చేయబడినది. సాధింపబడినది, పూర్తిచేయబడినది. ౨. పొందబడినది, అర్జింపబడినది. ౩. జయించినది, విజయవంతమైనది. ౪. స్థిరీకరింపబడినది, స్థాపింపబడినది, ౫. ప్రవృత్తిపబడినది, నిరూపింపబడినది, దృఢపరిచబడినది. ౬. ప్రమాణీకరింపబడినది, హేతుబద్ధమైనది. ౭. సత్యమాగాంగీకరింపబడినది. ౮. విశ్వయింపబడినది, తీర్మానింపబడినది. ౯. చెల్లింపబడినది, తీర్చబడినది (బుణము మొ.) ౧౦. వందబడినది. ౧౧. పక్షమైనది, పరిణతిమైనది. ౧౨. చక్కగాగలిగి, వండి తయారుచేయబడినది (బొవధము మొ.) ౧౩. చేతులయొద్ద (ధనము మొ||) ౧౪. వశపడియున్నది. (మంత్ర) ముచేత) ౧౫. లోబడినది, కొనబడినది. ౧౬. నిష్ఠాతిమైనది, నిపుణ మైనది. ౧౭. కుద్ధములేక పవిత్ర) ము వినది. (తపస్సుచేత) ౧౮. విముక్తమైనది. ౧౯. అతీంద్రియశక్తులుగలది. ౨౦. పవిత్రము, పుణ్యము. ౨౧. దివ్యము, అమరము, కాశ్యతము. ౨౨. పృథ్వికము, సువిదితము. ౨౩. ప్రకాశించునది, లేజల్లునది.

సిద్ధము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అభియోగము. న్యాయవిచారణ. ౨. ఒకవిధమైన కందచక్కెర. ౩. నల్లయుమ్మెత్త.

సిద్ధము. సం. వి. అ. న. సమద్రీలవణము,

సిద్ధయోగి. సం.వి.న. పుం. శివుడు.

సిద్ధగమము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పాదరసము. ౨. మణిలలోనగు నావధవిశేషము.

సిద్ధరసుడు. సం. వి. అ. పుం. స్వర్ణయోగి, రసయోగి.

సిద్ధసాధనము. సం. వి. అ. న. ౧. అతీంద్రియశక్తులను సంపాదించుట కొఱకు మాంత్రిక కర్మల నాచరించుట. ౨. మాంత్రికకర్మలందుగాని, రసాయనిక ప్రక్రియలందుగాని యుపయోగింపబడు ద్రవ్యములు.

సిద్ధసింధువు. సం. వి. ఉ. శ్రీ. దేవగంగ (గంగానది)

సిద్ధసేనుడు. సం. వి. అ. పుం. కుమారస్వామి.

సిద్ధసాలి. సం.వి.ఈ. శ్రీ. మంత్ర) సిద్ధనిపాత్ర, కోనపప్పుడు కోనయాచారపదార్థముతో నిండి యుండుపాత్ర.

సిద్ధాంతకోటి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. వాదమునఁ దాల్చికమైన నిర్ణయముగాఁ బరిగణింపదగిన యంశము.

సిద్ధాంతకౌముది. సం.వి. ఈ. శ్రీ. పాణినీయ వ్యాకరణముపై భట్టాజీ దీక్షితులు రచించిన వ్యాకరణము.

సిద్ధాంతము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వాదప్రతి వాదములపిదప నిశ్చయపఱుపబడిన పక్షము. ౨. నవవిధ త్యోతిమగ్రంథములు. ౩. ర. ౩. పూర్వవాదభేదము. ౪. నిర్ణయము.

క. సంతతి యొడ తెగినంతన, సంతతి పుణ్యగుతులైన నెడతెగునని సిద్ధాంతము విను నా తమ్ముడ! చింతింపకు మొక్కతెలివి చెప్పెద నీకున్. భోజరా ౬-౪౯.

సిద్ధాంతి. సం. వి. న. పుం. ౧. పూర్వపక్షమును ఖండించిసిద్ధాంతమును స్థాపించువాడు ౨. కాస్త్ర గ్రంథములందు నిష్ఠాగుండు ౩ మిమాంసాదర్శనమును అనుసరించువాడు ౪. తత్త్వకాస్త్రము నెఱింగినవాడు.

సిద్ధాంతీకరించు. సం.స.శ్రీ. సిద్ధాంతము చేయు.

సిద్ధాయము. సం. వి. అ. పుం. కప్పము.

సిద్ధార్థము, సం. వి. ౧. తీరినకోరికలు గలది.

సిద్ధార్థము, సం. వి. ౨. తుం. తెల్లయానాలు.

సిద్ధార్థి, సం. వి. ౩. తుం. ఒకానొక సంవత్సర నామము.

సిద్ధార్థుడు, సం. వి. ౪. తుం. ౧. తీరినకోరికలు గలవాడు. ౨. శివుడు. ౩. బుద్ధుడు.

సిద్ధాశ్రమము, సం. వి. ౫. తుం. ౧. క్షేత్ర విశేషము. ౨. బుద్ధాశ్రమము.

సిద్ధాసనము, సం. వి. ౬. న. యోగాభ్యాసమం దలి యొక విధమైనయోసనము

సిద్ధి, సం. వి. ౭. శ్రీ. ౧. లాభము, ప్రాప్తి. సమగ్రత, సంపూర్ణత. ౨. జయము, వృద్ధి, స్వస్తి, ౩. ప్రతిష్ఠాపనము, స్థాపనము. ౪. నిరూపణము, నిదర్శనము, నిర్ణయము. ౫. సామ్రాజ్యము, యాధార్యము. ౬. తీర్పు, నిశ్చయము, పరిష్కారము. ౭. నిష్కర్ష, నిజము. ౮. చెల్లింపు, అన్యత్యము. ౯. మందులు మొదలగు వానిని వండి రియారు చేయుట. ౧౦. చిక్కునిద, దీయుట, సమస్యను విష్కరించుట. ౧౧. సంసిద్ధత. ౧౨. పరిశుద్ధత, పరిశ్రమ. ౧౩. అతిహాసవశక్తి (సిద్ధులు ఎనిమిది. అణిమ, మహిమ, లఘిమ, గరిమ, ప్రాప్తి, ప్రాకామ్యము, తాళత్వము, వశిత్వము) ౧౪. మంత్రాధిపతులవల్ల అతిహాసవశక్తులు సంపాదించుట. ౧౫. అద్భుతమైన నైపుణ్యము లేక శక్తి. ౧౬. సత్సలిగము. ౧౭. పరమానందము; మోక్షము, ౧౮. ఆవబోధము, బుద్ధి. ౧౯. విధానము, అంతిర్దానము. ౨౦. మంత్రపాదరక్ష. ౨౧. ఒక విధమైన యోగము. ౨౨. ప్రయోజనము, ఉపయోగము. ౨౩. పరిపూర్ణజ్ఞానము. ౨౪. దుర్గాదేవి కేరు. ౨౫. శివునికేరు. ౨౬. భవించిన వాని నిచ్చవచ్చిన చోటికిఁగొనిపోవు పాపుకోశము.

సిద్ధించు, సం. అ. క్రి. ౧. తటస్థించు. ౨. ఫలించు, తుండేరు. ౩. ఒడఁగూడు.

వ.... జన్మశ్రియంబున దద్దర్శనంబు సిద్ధించు ననుట సిద్ధంబు. భోజరా. ౬-౩౧౨.

సిద్ధిదము, సం. వి. ౧. వి. యము నిచ్చునది. ౨. అవ్వవిధ సిద్ధిల నిచ్చునది.

సిద్ధిదుఁడు, సం. వి. ౨. తుం. శివుఁడు.

సిద్ధియాల, వి. నేపాళదేశపు బ్రాహ్మణులలో నొకకాళు.

సిద్ధుఁడు, సం. వి. ౩. తుం. ౧. అణిమాదులయిన యష్టసిద్ధులు గలిగిన దివ్యపురుషుఁడు. ౨. అతీంద్రియ దర్శనము గల ఋషి. ౩. యోగి, మని, ఋషి. ౪. ఇంద్రిజాలమునం దారి తేరినవాడు. ౫. మంచిమేధ కలవాడు. ౬. ముక్తుఁడు.

వ. యక్షవక్షి రక్షో గంధర్వ సిద్ధపాద్యుత పోద నాది వివిధామర విశేషంబులును.

నార. ౫-౧౧౭.

సీ. అట్లు కర్ణాకర్ణి నవ్వార్త వివి భూమిఁ గలసిద్ధులెల్ల నయ్యలమువిద్యఁ బరికించు కేడుక నరుడెంచు చుండంగ.... భోజరా. ౨-౧౪౦.

సిద్ధురాలు. (సిద్ధ+అలు) = సిద్ధిపొందిన శ్రీ.

తే. గీ. సిద్ధురాలు హేమావతీనీతకరాస్య, వలపు రేఖాతికయవై భవమును దెల్పు....

హంస. ౧-౭౮.

సిద్ధము, సం. వి. ౩. న. ౧. మచ్చ; పొడ. ౨. కుష్ఠవ్యాధి. ౩. కుష్ఠపుపొడ.

సిద్ధుల, సం. వి. ౪. శ్రీ. ౧. ఉత్పచేత. ౨. సిద్ధులుగలది. ౩. బొల్లి, పొడ.

సిద్ధులము, సం. వి. ౫. అ. అ. ౧. మచ్చలు గలది. ౨. పొడలుగలది. ౩. కుష్ఠవ్యాధి గలది.

సిద్ధము, సం. వి. ౬. న. తువ్యమీ నక్షత్రము.

సిద్ధిక, సం. వి. ౭. శ్రీ. వృక్షవిశేషము.

సిద్ధికారణము. సం. వి. ఆ. న. దేవోద్యమము,

సిద్ధికి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. లింగచాట్ట.

సిద్ధిము. సం. వి. ఆ. పూర్ణము, శుభము. ౨.
సంరక్షణము.

సిద్ధిము. సం. వి. ఆ. పుం. వృక్షము.

సిద్ధుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. పుణ్యపురుషుఁడు.

సినీవాలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. చంద్రశతాంశః
గూడిన యమావాస్య. పార్వతి.

సిపాయి. హిం. వి. ౧. కాలిబంటు. ౨. భటుఁడు.

సిపారసు. హిం. వి. ౧. యోగ్యతాపరమము.
౨. యోగ్యతాపత్రిక. ౪ ర

సిప్రీ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. శ్రీ యొక్క కటి
చక్రము. ౨. మహిషి-గణ.

3 ఉజ్జయిని సమీపమునందలి యొక నదిపేరు.

సిప్రీము. సం. వి. ఆ. పుం. చెమట, స్వేదజలము.

సిప్రీఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుఁడు.

సిబ్బంది. హిం. వి. ౧. నేవకులు. ౨. నైవ్యము.

సిబ్బి. వి. ౧. ఇత్తడి మున్నగువానితోఁ జేయఁ
బడిన అంచులులేని గుండ్రని పళ్ళెము. ౨. మూఁ
కుడు. 3. పల్లిక.

సిబ్బితి. వి. సిగ్గు.

కం. ఇత్సని దలిదండ్రులకుం జెప్పఁగ వలె నం
చుఁ గలఁప సిబ్బితి మిగులనొ, మువ్వరిగొన
చుం బ్రేషముఁ గప్పు నొరుల చాటువారు
గారే కన్నెల్. నీలా. ౨-౮౦.

సిబ్బితికత్తె. వి. సిగ్గు గల యాడుది.

సిబ్బితికాఁడు. వి. సిగ్గుగల పురుషుఁడు.

సిబ్బివల్లిక. వి. పెదబు మూతిగలగంతు,

సిబ్బిమనిమెకము. వి. ఏనుఁగు.

సిబ్బియము. (రూ. సిబ్బెము) వి. బొల్లి, పొడ
సిబ్బుద్ది.

న. అని యానేత్రకారంబులఁ దన్ను సిబ్బుద్ది
వడలఁ బలుకుచున్న వారి నందఱుం గటాక్షించి
కు. శం. ౬-౧౮.

సిబ్బెత. వి. సిగ్గు.

సిబ్బెము. వి. (సిబ్బియము) ౧ బొల్లి, పొడ.
౨. శోఫ.

సిభాండి. సం. వి. ఆ. ఈ. శ్రీ. అగ్ని మేడివృక్షము.

సిర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. రూ. శిర. ౧. నాడి.
౨. బోలుఁదము 3 ఈనె.

సిరంగఁడు. వి. శ్రీరంగఁడు

సిరంగము. వి. శ్రీరంగము.

సిరకా. వి. ౧. పులిమెట్టు ౨. పులియఁబెట్టిన
కడుగునీళ్ళు.

సిరము. సం. వి. ఆ. పుం. పిప్పిలి కట్టె.

సిరము. సం. వి. ఆ. ౧. చల్లనిది.

సీ. సిర మైన పచ్చకప్పురము గందంబుతోడఁ
గలిపి పొలిండ్లపై నలది యలఁది.

విక్రమార్క. ౪-౧౬౨.
౨ శిరస్సు.

వృషభగతిరగద గాసిగా సిర మంటె నలపక
కప్పుడప్పు మేల అంచులు వసు 3-౧౪౮.

3. సీ. చెక్కులగ్రహల సిరపుమించుతోడఁ
దరపాల తకులు తడఁబడంగ,

విక్రమా. ౩-౧౧౬

సిరసు, వి. శిరస్సు.

సిరస్తాదారు, హిం.వి. గి. ఒకానొక యుద్ధోగి
 ౨. రక్తముచూచువారికి పై యుద్ధోగస్థుడు.
 ౪. ర.

సిరా, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. గి. రక్తవారిక, ధమని
 ౨. గొట్టలు వంటిపాత్ర. ౩. ప్రవాహము, ఏటు.

సిరా, హిం. వి. కలముతోఁ గాగితము మున్నగు
 వానిపై వ్రాయుటకుపయోగించుద్రవపదార్థము.

సిరాజాలము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. కంటియం
 దలి ధమనలు ఉబ్బుట. ౨. నాడులసముహము.

సిరాజి, వి. పృవాళము. ౨. ఒకానొక దేశము.

సిరాజి, విణ. శ్రేష్ఠమైఁది.

సిరాజీ, వి.గి.సిరాజి. ౨. సంపూర్ణ మగునాడెము
 కలది. ౩. దేశవిశేషము.

సిరాణము, వి. ఆయుధవిశేషము.

ప. నెలకట్టె పట్టెంబు సిరాణంబు చక్కంబు
 కుండలగు కైదువులు. ఉ. హరి. ౪-౪౧౩.

సిరామోక్షము, సం. వి. ఆ. పుం. ధమన
 లను దుగ్రించుట.

సిరావ్యధము, సం. వి. ఆ. పుం. ధమనలను
 దుగ్రించుట.

సిరి, వి. గి. లక్ష్మి. ౨. సంపద. ౩. శోధ.

ఆ. తె. అంతి నీలఁగూడి....బులుగుదార్శ్యలుపు
 తలఁకులేని నీరుఁ దనరుచుండె.
 నీలా. ౩-౧౧౨.

నీ. సాగనుగా విరివయి చుట్టె గట్టిగ నిడ్డనీగ
 కెంపు నాఁడెంపునీరుల నీ. నీలా. ౨-౫౦.

౪. వీధిబడియందు మునుముందు వచ్చినవారికి
 చెప్పెడుగుర్తు.

సిరికమ్మి, వి. అడ్డకమ్మి. ౨. తోరణపుఁగమ్మి.

సిరిగంధము, వి. (రూ. శ్రీ గంధము) గి. చం
 దనము. గి. శ్రీ చందన వృక్షము.

వృషభతి రగదః అలసి యలసిరి గండ మడరెడు
 నాడనాడభుజంగి వగుడుకె. కను. ౩-౧౪౯.

సిరిగట్టు, వి. శ్రీశైలపర్వతము.

సిరిచూలి, వి. శ్రీ పుక్కిడు, మస్మధుడు.

సిరిమంతుడు, విణ. శ్రీమంతుడు.

సిరివరుణుడు, వి. విష్ణువు.

సిరిసింగనాలవృత్తి. బాలశ్రీదావిశేషము. (రూ
 సిరిసింగనాలవృత్తి; సిరిసింగనాలవృత్తి)

నీ. విమరుఁ డెందెగె నెమకెద నన్న యున్నతి
 వాడు సిరిసింగ నాల వృత్తి. రా. వి. ౨-౨౩.

నీ. చిట్టబొట్టాకాయ సిరిసింగనాలవృత్తి, గుడుగుడు
 గుంచాలు మందనగుడి. శ్రీకాళహస్తి ౩-౩౩.

సిరోత్పాతము. సం.వి.ఆ. పుం. గి. ధమనలకు
 సంబంధించినవ్యాధి. ౨. కంటికలగ.

సిల, వి. (రూ. నెల.) నీరుపట్టుతావు.

సిలము, సం.వి.ఆ.న. (రూ. కిలము) ఉంఛవృత్తి.

సిలాజిత్రు, వి. (రూ. సిలాజిత్రు) ఒకానొక మందు
 దినును.

సిలుగు, వి. గి. ఉపద్రవము.

కం. మృచ్చలు జారులఁ బోరిపోరి జచ్చులఁ
 గఱపులను రాచనీలుగులఁ జెడియొన్, జచ్చి
 యొ బ్బిజకొంచెముగా నెచ్చొట్టును నాడ
 యగు మహారీల మెల్లన్. హరి. ౯-౪౩.

౨. హని ౩. కష్టము.

సిలువ, వి. క్రిస్త్రును బంధించి వధించిన కొఱ్ఱు.

సిల్పము, సం.వి. ఆ. పుం. గి. చిల్లమడ్డి. ౨. అం
 దుగు బంకతోఁ జేసిన ముగంధ ధూతద్రవ్యము.

సివంగి, వి.సి.సివంగి. ౨. సివంగివలెనుండుకుక్క.

౩. కన్నూరి.

చ. పులియెడు బూదిగాఁ దనురపోతులరా జను
మంతిగాఁడు చెంగలవసివంగి ధైరవుడు....

మనుచ. ౪-౩౨.

సివము, వి. (రూ. సిగము) ౧. ఆవేశము.

౨. దైవము మేనిమిదికివచ్చుట.

సివమెత్తు, ఆ. క్రి. దైవావేశమగు.

సివరము, సం. వి. ఆ. పుం. ఏనుగు.

సివా, ఆవ్య. (రూ. సివాయి) రిప్ప, కాక

సివారు, వి. (రూ. శివారు) పెద్దగామమునకుఁ
జేరియుండు చిన్నపల్లె.

సివిలు, ఆం. విణ. ఆస్తివిషయమైనది. క. క.

సివ్యంగి, వి. సివంగి.

సిషాధయివ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సాధించు
కోటిక. ౨. నిరూపించు కోటిక.

సిసల్ (లు) హిం. విణ. నిర్ధారణమైన క. ర.

సిసువరకము, వి. కుకూరివ.

సిసువు, వి. (రూ. శిశువు.) బిడ్డ.

సిసువుడు, వి. శిష్యుడు.

సిస్సుత్తు, సం.వి.ఆ.శ్రీ.స్పష్టింపవలె నన్నకోటిక.

సిస్సుత్తువు, సం. విణ. స్పష్టింపవలె నన్నకోటిక
గలవాడు.

సిస్సుప్ప, సం. వి. ఆ. శ్రీ. పోవలె నన్నకోటిక

సిస్సుప్పువు, సం. విణ. పోవలె నన్నకోటిక గల
వాడు.

సిస్తు, వి. ౧. కప్పము ౨. పన్ను. ౩. రాజపంద
ర్పనతేళ నిచ్చుడుకాసుకర. అండము. ౪. సొంపు.

సిహుండము, సం. వి. ఆ. పుం. జెమడు ౧

సిహుల్లిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాళ్ళు చేసులు
పగిలిన కుప్పపు.

సిహ్లాకము, సం. వి. ఆ. పుం. (సిహ్లా. రూ.)
ఘాపము.

సిహ్లాకి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. (సిహ్లా) హంబ్రాణి
చెట్టు.

సిహ్లాభూమిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సిహ్లా.
౨. ఘాపము.

సిహ్లాము, సం. వి. ఆ. న. ౧. సిహ్లా. ౨. గూ
పము.

సిళ్ళు, వి. (సిడులు) ౧. ముఱుకోల. ౨. అంకుశము.
౩. బుఱుకోల.

క. చెఱులు విడు మనిన పలు కెడ గొఱవిం గొని
చూడిఁజుట్టు గొని కాలగ బిట్టలు గోవ
వహ్నిఁజూచెం బాఱుచుటి మదకరికి సిళ్ళు
నూపిన భంగిన్. కు. సం. ౧౦-౧౪౪.

నీ

నీ(ఆవ్య) జాగుప్పా నూచకమైన యవ్యయము.

నీ. వి. శ్రీ, సంపద క. ర.

“ నీ రాము నేన వాలు మెకంబుర్ ” మను. ౪౭.

నీకరము, సం.వి.ఆ. పుం. గుంపరులు గాఁ బడు
వానకుంజర (కిరము)

నీకాయ, వి. శిఖాఫలము, నూనె మొదలగువాని
బిడ్డను పోఁగొట్టుదినను.

కారి, వి. గాయకుడు.

నీత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ శ్రీరామునిభార్య.

౨. నాగటిచాలు. ౩. మన్యబడినభూమి.
౪. గంగ. (తూర్పుకాళి) ౫. మద్రపతి శేతనపు
గుర్తు. ౬ వ్యవసాయము ౭. ఇంద్రునిభార్య.
౮. తిమ. ౯. లక్ష్మి. ౧౦. మద్యము.

సీతభేది, వి. ఆనువిరేచనము.

సీతాకోకచిలుక, వి. చిత్రవర్ణమయ మైన పెద్ద
రక్కలు గల యొక పురుగు.

సీతాద్రవ్యము, సం. వి. అ. న. వ్యవసాయపుఁ
బనిముట్టు.

సీతాధ్యక్షుడు, సం. వి. అ. పుం. వ్యవసాయ
పర్యవేక్షకుడు.

సీతా (తీ) నకము, సం. వి. అ. పుం. బట్టాడీ
గింజ.

సీతావతి, సం. వి. ఇ. పుం. శ్రీరాముడు.

సీతాఫలము, సం. వి. అ. పుం. ఫలవిశేషము,
అ. సీతాఫలపుష్పము.

సీతాభోగములు, (బహు.) సం. వి. అ. పుం.
కాలిధాన్యము.

సీతి, వి. కైత్తిము.

సీతు (పు) వి. గ. చలికాలము.

సీ. వానయు సీతును వర్షించి మంచు వేసవి గాక
మాన్వ సస్యములవంట లొదవెడు తఱి నెత్తు

నది కలుగింపయి. భా. కాం. అ. ఆ.
అ. చలి.

సీతుసకలాంగకంబులు పిరున్నము లయ్యెడు.
భా. కాం. 3. ఆ.

సీతోపీగము, సం. వి. అ. పుం. వట్టివేరు.

సీత్కారము, సం. వి. అ. న. ఊపిరిని నోటితో
లొనికఁ బీల్చునపుడు చేయుధ్వని.
(నిట్టూర్పు చలిబాధ మున్నగు వాని నిది నూచిం
చును)

సీత్కృతము, సం. వి. అ. న. సీత్కారము.

శ. నాని దొంగి చుంబన మొనర్చుట కా
దొంగదొంగ మందగిని నాననిమోము

జండుగఁ జవ కాంతర లింకికునిం బునఃపునః
పానకపానకర్మము నెపంబునఁ జేసి తదోన్మ
పల్లవం, బానుచు నాచరించెను సమలచిత
సీత్కృత మాత్మకంబులన్.

కృం. నై. ౨-౧౩౮.

సీత్కృతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. సీత్కారము.
అ. రతిధ్వనివిశేషము.

సీత్వము, సం. వి. అ. అ. అ. మన్న(బడినది
(శీల)

సీత్వము, సం. వి. అ. న. వియ్యము; వరిధాన్యము

సీదరపుఁబెద్ద, వి. అదిశేషపు.

సీదరము, వి. (రూ. సీద్రము.) గ. ఎద్దడి.
అ. బీదరనమా 3. సర్పము.

సీ. ఆనయంబు నదకరత్నసి గోత్రపతు రెత్తు
డును సీదరములేని యనఘభోగులు.
మను. ౧ ఆ. ౯౮. (చివరి రెండర్థములకు)

సీ. తరిత్రాడు సీద్రంబు పార లంటి గాలిచే
జడియొ చందమున నంచలు భరిమింప.
పాండు. అ. ఆ.

సీద్యము, సం. వి. అ. న. సోమరితనము.

సీధుగంధము, సం. వి. అ. పుం. గ. వకుల వృ
క్షము. అ. మద్యవాసన.

సీధువము, సం. వి. అ. అ. అ. మద్యము
త్రాగునది.

సీధుపానము, సం. వి. అ. న. మదము త్రాగుట.

సీధుపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. కదంబవృక్షము.
వకుళవృక్షము.

సీధుపుష్పి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. థాతకి, ఆరపువ్వు

సీధురసము, సం. వి. అ. పుం. గ. మామిడిచెట్టు
అ. మదంగరసము.

సీధువు, వి. (రూ. కీధువు) ౧. శక్యమైన చాటకు
రసము నుండి చేయఁబడిన కట్టు. ౨. మద్యము.
3. ఏనుగు కన్నులయందలి మడము.

తరల. పడనుమీఱ రసాలపేళల పల్లవావలి
మాక్కులం, జడిమి కుత్తుకబంటి తద్రీస సీధు
వుం గొని చొక్కు నక్కొడమకొయిలగుంపు ..
వార. ౨-౧౧౦.

సీధుగుంజము, సం.వి. అ. పుం. వకులవృక్షము.

సీధ్రము, సం. వి. అ. న. గుడము (?)

సీనా, వి. మెత్తని చక్కెర.

సీవము, సం.వి.అ. పుం. పడపరూపమున నుండు
యజ్ఞపాత్రము.

సీవి, హిం. వి. ముత్యపుత్రజిప్సు.

సీను, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. ఎల్ల సరిమాడ్డు.
౨. ఎల్లక్షేత్రాదుల యెల్లలను మాచించుగుట్ట.
3. గుర్తి. ౪. తీరము. ౫. క్షీతిజము. ౬. పుట్టె
యందలి వాని వంటి కుట్టు. ౭. జౌచిత్యమర్యాద
౮. ఆత్మ్యస్మతి. ౯. బాలము. ౧౦. మెడవెనుక
భాగము. ౧౧. అందకొళము. ౧౨. శీతాధర
ణము.

సీను, సం.వి.న.స్త్రీ.౧.ఎల్లసరిమాడ్డు, పాలిమేర
౨. అందకొళము. 3. పెడదల. ౪. వరిమడి

సీను, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. ఎల్ల ౨. పృజేశము
3. పరిమాణము. ౪. వరిమడి. ౫. వృషణము.
౬. ఉనికి ౭. చెఱువు మొదలగు వాని గట్టు.
సీ. అమృతతూరాశ్వర్య తమవిరబాసదీ సీమా
వరుద్ధసంస్కృతికథంబు. కళా. ౮-౨౦౪.

చ. లలన యొకర్తు వగ్గు కృకలాపమాఁ జేరఁగఁ
జెచ్చివంచనన్ నలునకుఁ బంచె వట్టు నెల
నాగపడద్యయమధ్యమంబునన్ నిలిపిన, గాఱు
పొంగెఁ నది నీలియ సీమకు.

కృం. వై. ౬-౧౧౧.

సీమంతకము, సం. వి. అ. పుం. పాపటదిడ్డుట.

సీమంతకము, సం.వి.అ.న. సిందూరము,కంఠు.

సీమంతకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక
వరకవాసి.

సీమంతిమండనము, సం.వి.అ. న. సిందూరము

సీమంతము, సం. వి. అ. పుం. ౧. పాపట.

కా..... పౌరాంగనా, సీమంతంబులఁ బుష్పరేణు
పుషాచున్ సిందూరరేఖాకృతిన్.

విక్ర. ౧-౯౬.

౨. గర్భ సంరక్షణార్థము. 4, 6 లేక 8 వ
నెలలో జేయఁబడి కర్మవిశేషము.

గీ. పాలఁతికిని గర్భ మేర్పడఁ బుంపవనము
మానుగా నాఱు నెలలసీమంతివిధియుఁ జేయఁ
దగు.... విజ్ఞా. కాం. ౧-౧౪.

3. సరిమాడ్డురేఖ. ౪. పాలిమేర.

సీమంతిరము, సం. వి. అ. అ. అ. ౧. పాపట
వలె విడదీయఁబడినది. ౨. గీతచే విడదీయఁ
బడినది.

సీమంతిని, సం.వి.ఈ.స్త్రీ.అఁడుది, ముత్తైదువు.
సీ. నుమతి సీమంతిని కమనీయ శశికాంత పాం
చాలికా శీతభానుఁ దగుచు విశ్రి. ౧-౧౬3.

సీమంతోన్నయము, సం. వి. అ. పుం. ౧. సీ
మంతము. ౨. గర్భవతులకు 4 వ 6 వ లేక 8వ
నెలలలో పాపట రీయు నుత్సవము.

సీలగిసె వి, ఒక విధమైన అగిసె.

సీమక, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. చీమ. ౨. చీమల
పుట్ట. 3. నాలుక క్రింద నుండు కురుపు.

సీమకము, సం.వి.అ. పుం. ౧. వృక్షవిశేషము.

౨. చీమలపుట్ట. 3. చీమ లేక చిన్నకీటకము.

సీమకరక, వి. శ్లేష్మమును హరించు ఓషధి
విశేషము.

సీమటపాకాయ, హి. వి. చిన్నరకము టపా
కాయ.

సీమరేగు, వి. పెద్దరేగుపండు (యాపిల్).

సీమలింగము, సం. వి. ఆ. న. సరిహద్దు గుర్తు.

సీమవంగ, వి. రామమునగ కాయ (టామేటో).

సీమాంతము, సం. వి. ఆ. పుం. సరిహద్దురేఖ.

సీమాంతపూజనము, సం.వి. ఆ. న. గి. గా
మపు సరిహద్దును బూజించు నుత్సవము. ౨. గా
మపుఁ బొలిమేరకు వచ్చినప్పుడు మతన వరుని
సత్కరించుట.

సీమాటి, వి. సాభాగ్యవతి.

సీమాధిపుడు, సం.వి. ఆ. పుం. పొరుగురాజు.

సీమానిశ్చయము, సం. వి. ఆ. పుం. సరిహద్దు
విషయమై చేయఁబడిన శ్వాయత్తానపుడీర్పు.

సీమాలింగము, సం.వి.ఆ. పుం. సరిహద్దురేఖ.

సీమావివాదధర్మము, సం. వి. ఆ. పుం. సరి

హద్దు వివాదములకు సంబంధించిన శ్వాయము.

సీమావివాదము, సం.వి. ఆ. పుం. సరిహద్దుల
విషయమై యేర్పడు తగాదా.

సీమావృక్షము, సం. వి. ఆ. పుం. సరిహద్దు
గుర్తుగానుండు చెట్టు.

సీమాగుంధి, సం. వి. ఇ. పుం. రెం డెల్లొకలి
యొచ్చోటు.

సీమానేతువు, సం. వి. ఉ. పుం. సరిహద్దుగా
నుండు గట్టు లేక వంతెన.

సీమొల్లంఘనము, సం. వి. ఆ. న. సరిహద్దు
సత్కరిమించుట.

సీరకము, సం. వి. ఆ. పుం. శాఁగతి.

సీరకుడు, సం. వి. ఉ. పుం. నూర్మడు.

సీరధ్వజుడు, సం. వి. ఆ. పుం. జనకుడు.

సీరపాణి, సం. వి. ఇ. పుం. బలరాముడు.

సీరము, సం. వి. ఆ. పుం. గి. శాఁగతి. ౨. జి
లేడు మొక్క.

సీరయోగము, సం. వి. ఆ. పుం. ఎద్దను శాఁ
గతికిఁ గట్టుట.

సీరవాహకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కర్నకుడు.

సీరాంగము, సం. వి. ఆ. న. శాఁగతి కట్టు.

సీరాయుధుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సీరాననము, సం. వి. ఆ. న. సీరము.

సీరి, సం. వి. న. పుం. బలరాముడు.

గీ. నడుమ నయిదు బాణంబుల నఱకె సీరి.
ఉ. మా. ౩-౭౬.

సీరుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నూర్మడు.

సీర్ణము, సం. వి. ఆ. న. చల్లఁబడినది.

సీల, రూ. చీల. మేకు, మొల.

సీలంధము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైనచేప

సీలమండ, వి. (రూ. చీలమండ) చరణగ్రంధి.

సీలము, సం. వి. ఆ. న. శాఁగతి.

సీలు, ఆం. వి. గి. మద్య. ౨. అచ్చుపోత.
౩. తిరుగుట.

సీవకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కట్టువాడు.

సీవనము, సం.వి. ఆ. న. గి. బట్ట మొదలగునవి
కుట్టుట ౨. కట్టు.

నీవని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గి. నూది. అ. గుట్టము
గుడపాసము క్రిందిభాగము.

నీవిరి, వి. ఆలవట్టము అ. వింజామర. 3. కల్లు.

నీసకము, సం. వి. అ. న. గి. నీసము. అ. సత్తు
3. మల్లబంధవిశేషము.

న. వాసుదేవుండు నీసకంబు వ్రాంచిన కైకే
యందు. ఉ. హరి. 3-౨౪.

నీసజము, సం. వి. అ. న. సింహారము.

నీసము, సం. వి. అ. న. గి. నీసకము. అ. సత్తు
3. ఛందోవిశేషము. 3. పెట్టి. ౪. శోషము.

నీసా, వి. గాజాపాత్ర విశేషము.

నీహుండము, సం. వి. అ. పుం. జెముడు చెట్టు.

సు

సు. ఉపసర్గము. గి. మంచి. అ. తగిన. 3. పూ
ర్ణము. ౪. సమృద్ధిము. ౫. ఆశ్రయము. ౬. అం
దమైన.

సు=చు, ఆవ్య.

“చు అను నవ్యయము కళలమీఁద గపడదవాడే
శముచే సు అగును. చూ:చు

సుంకపుణ్యములు, అదవులనుండి కట్టెలు మొ||
తెచ్చుకొనుటకై చెల్లించెడి రొక్కము.

చ. వలనగు పుట్టగోచి బిగివాళ్ళను సుంకపుణ్య
ములు స్వీకృత, నీలు కరసాన గొడ్డలియొ
జిక్కమునన్ సారకాయబుట్టలొ, లిదియొ
నుంచి బంధుజనసంగతి దర్శనగీతి లొంగు
చున్, గెళవులఁజూచుకొంచు నరగవహనం
బునకై రయంబునన్. కుక. 3-౨౪౮.

సుంకమడుగు, సుంకమిమ్మని నిర్బంధించి
యడుగు.

నీ.... నవ పింఛములు భూష లవధరించి నటించు
పంకజాక్షుని చెల్వ సుంక మడిగి;....

మను. 3-౧౯. వ్రా.

సుంకము, (సం. కుల్కము. పా. సుంకము.
సుంకో. క. సుంక.) వి.వర్తకులపైని విధించెడి
పన్ను.

నీ. లే.గీ.... సుంక మన దాణ మంగను కుల్క
మెసఁగ.... ఆం. భా. ౨-౧౯౨.

నీ.భాస్యములునువర్ణాదాయములును దుగ్గాదుల
నుడియు లేవారుల సుంకములును.

ఉత్తరహరిశ్చం ౧-౬౩.

అ. వివాహమునందు గవ్య కీచుధనము.

ఎ.గీ. ఉంకువన నోలియనంగను సుంకమనంగ
లైడి యనంగవ్యకాకుల్క వాతకమగు,
ఆం. భా. ౨-౧౭౯.

(సంగనంగ అని మదిరితపాఠము)

3. పరిబంధము.

చ. అతఁడు తడల్పుపాపఫల మందుట సుంకము
తీటిపోయి త, వృతదశపత్ర నేమృతకు
జాగిలి మొక్కి. ఆము. ౬-౪౪.

సుంకమువట్టు, పన్నురాబట్టు.

చ. సుంకము పట్టునఖాంకురాంకము.

శృ. నై. ౫-౧౦౩.

సుంకరి, వి.కుల్కాధికారి;పన్ను గాబట్టువాఁడు
(సుంకము+అ).

నీ....కుల్కాధికారి,చనును సుంకరి యనంగను....
ఆం. భా. ౨-౧౦౩.

క. నమ్మకు సుంకరి బాదరి.

సుమతి. క. ౬౨. వ్రా.

క. సరక మొదలు లేవారులు, సరకతి సుంకరుల
కక్క నమ్మితోడన్, సరకమ్మిన సొమ్మున
దా, కరువదియగు పాలు సుంకమీఁదగు
వీరిన. విజ్ఞా. పా. మ. కాం. ౮౩.

నీ. కాలంబుపేరి నుంకరి యంబరంబునఁ బొడిచి
నట్టి యరుణముద్ర యనఁగ. (సూర్యోదయ
వర్ణనము.) రాజవాహన. 3-౨౯. వ్రా.

క. నీ నడకలు గంటిఁగదే, న నే నగరఁజెప్పి
కారించెద ని, న్నేనంచఁగుంటినుంకరి, పూనిక
బెదరించుఁబోలఁతి బొనుముడి పెట్టన్.

కుక. 3-3౫౬.

గీ. మాట నిలకడ నుంకరి మోటకేల, చవిటి
వానికి సర్కఱాళగవణమేల.

రామ. శ. 33. వ్రా.

సుంకరీడు. వి (సుంకరి + ఈడు) కుల్కాద
కారి; నుంకము తీయువాడు.

క. అడిగిన పతితో నిట్లను, దడవాయెను నుంక
రీడు తమరెక్కలై పడియున్నాడిదె కను
మని, పడఁతి యతినిఁజూపఁజూచి భయము

హ్సంగన్. హంస. ౪-౧౦౫.

సుంకరీడు. వి. కుల్కము పుచ్చుకొనువాడు;
పన్ను రాబట్టువాడు.

ద్వి. వెంకటాచలంబు లీల మీనగరి, నుంకరీడు
కుంకేశుబంక య్యగారు.

బస. పురా. ౨౪. 32 పు. ౪౮౮౪.

సుంకు. వి. ౧. సస్యకుసుమరజము; పువ్వార;
రజస్సు; దుమ్ము.

నీ.... సస్యకుసుమసంజ్ఞ చను నుం కనింగను....
అం. భా. ౨-౨32 వ్రా.

మ. విరుడున్ గంటలు గట్టి నుంకు పెలయన్
లింకింబుతో నెంతిగాఁ గఱుకల్ జూపెను
బోను దన్ విరిసి సుగ్ధన్ వ్రాలుచున్
గంటిగాఁ బరుచొందం దగునెంతిగాఁ గలమ
గర్భంబుల్ దృఢపూయమై, సరసీజానని
జంఘ కా ప్రితిభి కంచన్ సాటిరా నేన్యునే
ఉత్తరహరికృం. 3-౫౮ వ్రా.

ద్వి. కరమూల యొగలి బంగరు నుంకురాల విరి
బంతి కెంగల వికసింప మఱియ.

ద్వి. పరమ. ౨-౫3 వ్రా.

మ. అనుచుం గాంచన కింజీరవముతో నాబద్ధ
మాల్కానీతో, మినుకుల్ దట్టపుఁబట్టెనామ
ములతో మేలుక్కునన్ బోసి తెచ్చివడుద్దున్
గుడికోలలం దరుముచున్ తేకొల్లలన్ మోది
యొక్కనిఁబోసీయక నుంకు రాలించిన రక్త
సాగ్రవ గాత్రంబునన్.

శ్రీరంగ. 3-౯౮ వ్రా.

౨. ప్రితిబంధము.

నీ. మీసులఁ బుట్టించి మెఱుంగులఁబుట్టించి
కుత్తులఁబుట్టించి నుంకరించి.

కవిక. 3-౪2. శ. ర. పా.

3. పెండ్లియందుఁ బశ్చరమునఁబోసి వధూవరుల
మీదఁ చెరుగు నద్రపాట్టు.

క. కంకణరాజకర్మిలకుఁ, బంకజశేఖ్రిలకుఁ
బుణ్యభాగులకు నుమా, శంకరభక్తుల కప్పుడు,
నుంకులు చల్లి కళాంకి నుండరవదనల్.

బ్రహ్మాత్మర. 3-౧౩౦.

క. పల్లవపాణులు గొండలు పశ్చరములఁ బూని
అవలబంగరుగాజల్, పుల్లరస నుంకుఁ జెసి
గిరి, యల్ల నేలేడటంచు న య్యిందరకున్.

ప్రబం. ౧-౧౫౧౦.

మ. బెగ్గురు పెండ్లికొడుకునకు నుంకులు చల్ల నున
నేటికా సమాజంబు. చంద్రికా. ౪-౬౮.

కం. నుంకులు బెంగిం మునివర, పంకజలోచనలు
నువ్విపాటనటోలే. యంకురము లెత్త సభ
వారింకను వినివరె లంబు రేమనరక్తన్.

పార్వ. ౫-౧౨౦.

మ. ఇరుగెలంకుల కుంకుమపు నుంకుల వెదవల్లు
లింకత్రుచంకలపొంకంబును. ప్రబం. ౧-2౮.

సుంకేశురి. వి. వృక్షవిశేషము.

నీ గొగుపొగడములు గోరంటలును బెద్దవెలము
నుంకేశురివెట్టిచిక్కి. హంస. ౪-౧౧.

నుంకెసల నుంకానరి, అని వ్రా.

సుంకేశులము. వి. వృక్షవిశేషము.

సుంత. వి. కొంచెము; ఇంచుక.

క. ఏ నింతవాడ నేనయి, పూనుడునట యెద్ది
గాకపోయెడు నని నుం,తైన ఫల మందఁచీ
అదు, మానవులక గాదు విను మమర్త్యుల
తై నన్. పాండరంగ. ౫-౨౬౩.

ద్వి. చూడు మేమందు నీచుడ నుంతలోన,
వాడుదానిది యను రంటక పోడు.
పాండరంగ. ౧-౩౧ పు. ౯ పం.

సీ. పరశంఖపూగపంపద గళస్థమనీకు పతి
పోతముడి నుంత సదలరాదె.
చంద్రికా. ౬-౧౩౩.

సుందరము, సం. వి. అ. ఈ అ. ౧. అంద
మయినది. ౨. అదరపాత్ర మయినది.

సుందరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. అందగతై.
౨. ఒకానొక చెట్టు.

సీ. చిటిగార నుందరి చీకెట్టుదుమ్మయ్యె చెల్ల
దుమ్మల్లిండకల్పిలొట్టి. హంస. ౪-౯.

సుకంటక, సం. వి. అ. శ్రీ. జౌషధమునకుఁ
బనికవచ్చు నొక మొక్క |

సుకండువు, సం. వి. ఈ. పుం. గట్టి, చీడ.

సుకందకము, సం. వి. అ. పుం. ఉల్లి

సుకందము, సం.వి.అ.పుం. ౧. ఉల్లి. ౨. తృణ
విశేషము. ౩. చిలకడదుంప.

సుకత, సం. వి. అ. శ్రీ. సాధువు కాని యావు;
బట్టియ. (క. ర.)

సుకదట్టము, వి. చిలుకపచ్చవన్నెగల బట్ట.

రగడ. గింటెంబులు బలి నీలేదసలీలును గిమా
కాకరమలు సుకదట్టములు కలిగిన తలు
వన్నెలపుట్టంబులు. కవి. ౩-౧౯౫.

సుకము, (సం. సుఖమ్) వి. హాయి.

సీ. తే.గీ.... హాయి సుకము సుమాకము చశంగ
సుఖము.... ఆం. భా. ౧-౯౮.

ద్వి. పకపకలై యింతవృతము దక్కినను-సుకము
దక్కికపోయెఁ జూచితే యనుచు.

ద్వి. పరమ. ౪-౩౦౨ పు. వ్రా.

సుకర, సం. వి. అ. శ్రీ. సాధువైనయావు;

తేలికగా మాలిమి యైనయావు.

సుకరము, సం. వి. అ. ఈ. అ. సులభ

మైనది, సులభముగాఁ జేయఁదగినది.

సుకరము, సం. వి. అ. స. వితరణము; జౌదా
ర్యము; ఈవి.

సుకర్మము, సం. వి. క. న. ౧. మంచిపని.

౨. ఒకగృహయోగము.

సుకర్మ్యుడు, సం.వి.న్. పుం. ౧. ధర్మకర్మము

చేయువాడు. ౨. విశ్వకర్మ.

సుకలుడు, సం.వి.అ.పుం.దాతయ్య, భోక్తయ్య

వైవవాడు; ధానధర్మములచేరి ఖ్యాతి గడించిన
వాడు.

సుకవాసి, వి. అ. కష్టపడక సుఖముగా నుండు

వాడు.

ద్వి. ధనరాశి యిచ్చోటఁ దలలక యిస్తు, నొక

విచారము మూకు నొదవె నీరాజు, సుకవాసి

పనిపందచూపు గుట్టంబు.

హంస. ఉత్త. ౧౪౯౬. వ్రా.

సుకసుకము, వి.మిక్కిలిసుఖము. (సం.సుఖసుఖమ్)

ద్వి. లోలత నటచేతిలో నిమ్మపండు. లీల జో

షింప లాలిత వైభవమున, సుకసుకంబున నుండి

క్రమక్రమ చావఁ గెలికించెదవు విధి గెలువ

నీవకమె. నవనాథ. ౧-౬౭ పు. ౧౫ పం.

ద్వి. సుకసుకంబున నుండి సుతసోదరాది, పకల

బాంధవులతోఁ జావఁగోరదవు.

రం. రా. అర. కాం. ౧౭౧ పు. ౭ పం. వ్రా.

సుకాండము, సం. వి. అ. పుం. కారతల

వృక్షము |

సుకాండి, సం.వి.న్. పుం. కుమ్మెడ.

సుకాండిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. కాండీరలత.

సుకావము, సం. వి. ఆ. వ. వంటచెలుకు.

సుకారి, వి. ఎద్దులమీద సర కెత్తించుకొని
యూరూరు తిరిగి వర్తకము చేసెడి యొకజాతి

నీ. ఆడుబిడ్డ సుకారియల్లుడు పింజారిమఱుడల
గోడలు మారువాడి. శతకము. శర;

సుకించు, (సం. సుఖించు) ఆ. క్రి. సుఖవడు.
క్షేమముగానుండు.

క. విసుగులు మేమును నీడయ, పసి జొప్పడ
నడవి: గడుపు చల్లగ దలకె, దైవబ్రౌద్దు
వొడుచు పెఱుంగక, యొసపరి గీముల సుకించి
యంటిమి సామి.

రామేశ్వరమా. ౫-౬౯ వ్రా.

సుకిని, వి. సుఖవతి.

సుకియ, వి. వి. భక్త్యవిశేషము, బూరెలు అని వ్రా.

ద. ఆప్పములు వెన్నప్పములు సుకియ లమృత
కలకంబులు లాగులు చక్కెరబురు లుక్కె
రలు. ప్రబం. ౧-౧౧౨.

మ. ఇడి రమ్మని కుపాయనంబులు మనోభీష్టం
బుగా బూరియల్, వడలం జక్కెర కజ్జె
కాయలును బాడ్వా లుక్కెరల్ పూర్ణపుం.
గుడుముల్ గారెలు బెల్లమండిగలు నాగుల్
కమ్మచాపట్లు నూ,టిడులున్ దోసెలు
నప్పముల్ సుకియలున్ పేరాళమై కప్ప
డన్. రామా. ౨-౧౧౫. వ్రా.

నీ. కుడుములు సుకియలు: గడియంపుటట్లు వె,
న్నప్పాలు వడియంబు లప్పడాలు.

కళా. ౩-౮౧. వ్రా.

సుకియించు, ఆ. క్రి. సుఖించు.

ఎ.గీ.గుండియలు మ్రొంగి దిగకున్న గ్రుడ్లు మిడిచి
ధరణి: బారలాడు పెనుముదిదయ్యములును,
ముడును నంజాళ్ళు ముచ్చటమునుగ మెసగి,

వొక్కి సుకియించు బలితంపురక్కసులును.
మైరా. ౩-౧౪౩. వ్రా.

సుకుందకము, సం. వి. ఆ. పుం. ఉల్లి.

సుకుమార, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దొంతరవల్లె.
౨. ఆరటి.

సుకుమారము, సం. వి. ఆ. ఈ. ఆ. గ. మృదు
వైనది. ౨. అందమైనది. ౩. శేతది.

సుకుమారము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. కాలి
ధాన్యము. ౨. ఒకవిధమైన చెఱుగడ ౩. కాన్య
మాకధాన్యము. ర. ఆవాలు. ౫. అడవిసంపంగి.

సుకుమారము, సం. వి. ఆ. వ. తమాలపత్రము

సుకుమారి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. నవమల్లిక |

సుకుమారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గ. శేత
వయస్సువాడు. ౨. యౌవకుడు. ౩. అందగాడు

సుకృతము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. గ. చక్కగా
జేయబడినది. ౨. పూర్తిగాజేయబడినది.
౩. యోగ్యముగా నిర్మింపబడినది. ౪. సహక
రింపబడినది. ౫. పవిత్రమైనది, పుణ్యమైనది.
౬. అదృష్టవంతమైనది.

సుకృతము, సం. వి. ఆ. వ. గ. ధర్మకర్మము,
మంచిపని. ౨. పుణ్యము. ౩. అదృష్టము, కుభము.
౪. ప్రతిఫలము, లాభము.

సుకృతి, సం. వి. ఆ. వ. మేలుచేయునది. ౨. కుభ
మైనది, పుణ్యమైనది. ౩. తెలివి గలది, విశేషము
గలది. ౪. ఉదారమైనది, దయ గలది. ౫. ఆ.
దృష్టము గలది.

సుకృతి, సం. వి. క. పుం. గ. మంచిపని చేయు
వాడు. ౨. పుణ్యకాలి. అదృష్టవంతుడు,
కృతార్థుడు.

సుకృత్రు, సం. వి. ఆ. త. త. గ. మేలు
చేయునది. ౨. లాభకరమైనది. ౩. పవిత్రమైనది.

౪. విజ్ఞమైనది, తెలివిగలది. ౫. మంచియాగములు చేయునది.

సుకృత్తు. సం. వి. త్. పుం. ౧. నిపుణుడైన పనివాడు. ౨. తృప్తి.

సుకృత్యము. సం. వి. అ. న. ౧. మంచిపని. ౨. సత్కర్మ.

సుక్కురుడు. వి. (సం.కుక్ర)కుక్రచారుడు.

ఆ. వె. అనుచు దానిచంద మంతయు నెఱిగించి, నుక్కురుండు పనుప సోక్షతేడు, మరల దీవి కంగి మఱిమీఱికోటలు, గట్టిదేసి మూక గాళు వెట్టె.

అచ్చ. రా. యుద్ధ. ౪౩౭ వ్రా.

సుక్కుళ్లు. (సుక్కుళ్ళు రూ.) వి. బి. మదతలు.

సీ. మృదు తనూనుమవల్లి మిగుల గ్రాంగదోడంగ నీటైన మైవూత పేటు రెత్తె, సొగసు రేతెక్కుల నుక్కుళ్ళు గనుపట్టె వదనారి విందంబు వాడుపాటె. (సుక్కుళ్ళు. చౌ. పా) శోజనుతా. ౩-౭౭.

సుక్రత్రువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧. ఇంద్రుడు. ౨. మిత్రావరుణుడు. ౩. అగ్ని. ౪. కివుడు. ౫. సూర్యుడు. ౬. సోమము.

సుఖ. సం. వి. అ. స్త్రీ. వరుణదేవుని రాజధాని.

సుఖంఘుణము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఖట్వాంగము. ౨. కపాలము. ౩. అగ్రమునగల దండము.

సుఖంబు. క్రి. విణ. సుఖము గ.

ఆ. రుజము నెఱుంగ కమర, బావమున సుఖంబు వింసురటె. భార. ఆది. ౪-౧౫౮.

సుఖంబుండు. ఆ. క్రి. సుఖముతో నుండు.

ఆ. వె. ఇట్టి తలఁపులుడిగియింటికిజని సుఖం, బుండు మని పురిపొతుండు వలుక, పిని మనంబులోన వెలసిన వైరాగ్య, మగ్గలింప, విల్కితరినతోడ. బాహు. ౪. ౪-౧౫౩. వ్రా.

సుఖచారము. సం. వి. అ. పుం. ఉత్తమాశ్వము.

సుఖద. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. జీవశతకృత, అప్పర ౨. గంగానది. ౩. జమ్మికట్టు.

సుఖదము. సం. వి. అ. న. విష్ణుపదము.

సుఖబోధము. సం. వి. అ. పుం. ౧. సుఖబోధనము. ౨. సులభమైన జ్ఞానము.

సుఖభోగులు. వి. ల. ధాన్యవిశేషము.

సీ. పచ్చసరుల్ రెడ్డిపాలవంకలు సుఖభోగులు పచ్చకర్పూరసరులు. హంస. ౪-౧౨౮ వ్రా.

వ. సుఖభోగులు సన్ననూదులు గొరవంకరాజు నాలు కాటుకరేకులు....

ప్రబం. ౧-౧౧౨. వ్రా.

సుఖము. సం. వి. అ. అ. అ. సంతోషకరమైనది. ౨. శృప్తికరమైనది. ఇష్టమైనది. ౩. మధురము, అనుకూలము. ౪. సులభము, సుకరము.

సుఖము. సం. వి. అ. న. ౧. ఆనందము. శృప్తి. ౩. దుఃఖరాహిత్యము. ౪. సౌలభ్యము. ౫. స్వార్థ్యము, భద్రత, ఆనోగ్యము; శ్రేయము, విశ్వరథ్యము. ౬. సౌకర్యము. ౭. స్వర్గము. ౮. జలము. ౯. ఇంద్రియములకు సుఖగా నుండునది.

సుఖము. అవ్య. ౧. ఆనందముగా ౨. స్వస్థముగా. ౩. సుకరముగా. ౪. కాంతముగా. ౫. స్వచ్ఛందముగా.

సుఖముండు. మి. అ. క్రి. సుఖముతో నుండు.

తే. సురేశ్వరుడు దనకు, పురమునకు నేగి సుఖముండె గురువరేణ్య!

భార. కాం. ౪-౧౫౩. వ్రా.

క.... అవిషా, దమ్మున సుఖముండిరి వినయ మొప్పగి కాలిహోత్రు నాశ్రమభూమిన్.

భార. ఆది. ౬-౨౭. వ్రా.

సుఖవర్చకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. సహృదయము. ౨. మౌరము.

సుఖవాసము, సం. వి. ఆ. పుం. పుచ్చకాయ.

సుఖవాసి, సం. విన్. పుం. గ. కారుణదమ |

సుఖముగా వసించువాడు.

సుఖశ్రవము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. గ. సు

లభముగా వినఁదగినది. ౨. చెవికి ఇంచునది.

సుఖసంకథాపినోదంబులు, వి. రాజా కొలుపు

దీర్చి జరుపుచున్నది.

శ్రీ మన్మహామండలేశ్వరకాకతియ్యగణపతిదేవ
మహారాజులు ఓరుగల్లు నిజరాజధానిగా
సుఖసంకథాపినోదంబులం బృధివి రాజ్యంబు
నేయుచుండగా.

౧౧౭౩ దుర్గి కాసనము. గు. జ.

సుఖసంగి, సం. విణ. వ్. వ్. ఈ. నీ. న్. సుఖము

సం దాపక్తిగలది.

సుఖస్వర్ణము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. గ. ఆహ్లాద

కర మైన స్వర్ణకలది. ౨. సంతోషపరిదము.
౩. రవణీయము.

సుఖాంతము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. గ. సంతో

షమునఁ బర్యవసించునది. ౨. అనుకూలము.
౩. మైత్రీపూర్ణము.

సుఖాయతము, సం. వి. ఆ. పుం. సుశీతమైన

ఆశ్రమము.

సుఖాయనము, సం. వి. ఆ. పుం. సుఖాయతము.

సుఖావహము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. సుఖము

గలిగించునది.

సుఖాశకము, సం. వి. ఆ. పుం. దోసకాయ.

సుఖాశము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. సుఖముగా

భుజించుట. ౨. ఆహ్లాదకరమైన ఆహారము.

సుఖాస్వాదము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. గ. మంచి

రుచిగలది; ఆహ్లాదకరమైనది. ౨. సుఖానందము.

సుఖ, సం. వి. వ్. పుం. గ. యతి. ౨. సుఖము

గలవాడు.

సుఖ (యిం) చు, సం. ఆ. క్రి. సుఖపడు: సౌఖ్య

మనభవించు.

క... ఆ, శ్మంజరసుతతో ఎక్కడి, కుంజరుఁ
డొకకొన్నియెండ్లు కూడి సుఖించెన్.

ఉ. రా. ౫-౮౯.

చ.... ఈ ద్వీపం, దశయము లభిజేపుఁడు నిరా
మయుఁడనీ దృఢయావనందు నై, వని
తయఁ దాను గూడి కరవత్సరముల్ సుఖ
యించు చుండెడున్. మార్కం. ౨-౧౯౫.

వ... నరు లీచరిత్రులు విన్న రోషనిర్మక్తులు
నై సుఖయింతుము. వరాహ. ౫-౯౩.

సుఖై పి, సం. విణ. వ్. వ్. ఈ. వ్. గ. సుఖము ననే

క్షించునది. ౨. సుఖమును ఆకాశించునది.

సుఖోదర్శము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. గ. సు

ఖమునఁ బర్యవసించునది. ౨. సుఖప్రదము.
౩. సుఖోత్పాదకము.

సుగంధ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కులసి. |

సుగంధకము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. గంధకము

౨. ఎఱ్ఱకులసి | ౩. వారింజ |

సుగంధము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. సువాసన

౨. గంధకము.

సుగంధము, సం. వి. ఆ. న. గ. చందనము.

౨. నీలారృలము. ౩. ఒకవిధమైన సువాసన
గల గడ్డి. ౪. Small cumin seed.

సుగంధారుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుఁడు.

సుగంధి, సం. విణ. సువాసనగలది. ౨. పవిత్ర

మైనది, సుగుణములుగలది.

సుగంధి, సం. వి. ఇ. పుం. గ. మంచివాసన.

౨. పరబ్రహ్మము. ౩. మూగుదోస | ౪. ఒక
విధమైన సువాసనగల మామిడి |

సుగంధి, సం.వి.ఇ.న. ౧. పిప్పలితరు. ౨. ఒక విధమైన సువాసనగల గడ్డి. ౩. ధనియాలు.

సుగంధిత్రిఫలా, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. బాణి కా. ౨. పోకచెక్క. ౩. లవంగము.

సుగంధిమూల, సం.వి.ఆ.శ్రీ.మావలి ౧ శ.ర.

సుగంధిమూలము, సం. వి. ఆ. న. వట్టితేరు.

సుగంధిమూషికా, సం.వి.ఆ.శ్రీ. ౧. చుంచు Musk rat ?

సుగంధుడు సం. వి. ఆ. పుం. వర్తకుడు.

సుగతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బుద్ధదేవుడు.

సుగమము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. సుఖము గాఁబొందఁదగినది. ౨. సులువైనది. ౩. స్పష్టమైనది, సుగ్రహమైనది.

సుగము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. (వ్యతి.దుర్గమ) ౧. చక్కగానడచునది. ౨. సొగసైనది; ఒక్క రము గలది. ౩. సుఖముగాఁబొందఁదగినది. ౪. సుబోధము, సుగ్రహము.

సుగము, సం.వి.ఆ.న. ౧. మలము. ౨. సుఖము

సుగము, వి. సుఖము; సుకము.

సీ.... సంకస మం చన సంతోస మంచన నలరు సంతోషంబు పెలయ సుగము

తే.గీ. హాయి సుకము సుమాళమం చనగ సుఖము ఆం.భా.౧-౯౮.

సుగవాసి, = సుకవాసి. విణ. సుఖవాసి, సుఖముగా నుండువాఁడు.

ఉ. వచ్చినఁ బెద్దకెడ్డి సుగవాసివి మే లిపుడైన నీదకుక, వచ్చితే యంచు.

కుక. ౨.రర3. 1 చా.

సుగహస, సం.వి. ఆ. శ్రీ. భూతిపికాచాదులు చొరకుండునట్లు యజ్ఞభూమిచుట్టు నిర్మింపఁబడిన ఆవరణ.

సుగాలము, వి. ఆయుధ విశేషము.

తే.గీ. చిఱురి చెయ్యమ్మ గండకైర తుపాకి గొరకను సుగాలమును గ్రద్దగోధు బుట్టె, చూరిబాణా ధరించు న వీరుఁ డెపుడు. హంస. ౧-౨౦౪.

సుగిపట్టములు, వి. వి. వస్త్రభేదము.

వ ... శ్రీతోపులును శ్రీగామతోపులును జీలులును సుగిపట్టంబులును స్నానలిపెంబులును. ద్వా. ౩-౨౦౬. వ్రా.

సుగుడి, విణ. పరసుడు, గుణవంతుడు, యోగ్యుడు.

తే. వలచి పట్టినతారిమి వదల కిప్పు, డెన్ని చెప్పెడు తిగవు విశేకతమున, మొనసి యూరక రతిరంగమునకు రాని సుద్దు లివియేల చాలింపు సుగుడివాడు. (సుగణి యని ముద్రికపాఠము) సారంగ. ౨-౧౧౭. వ్రా.

క. ముసలి శపియించె నపు, డ, య్యనీతాబ్జేక్షణల రాజయత్నక్షోభం, బెసగ నశియింప నగు న, ద్వైత బాణుడు సుగుడిగామి తెల్లమియె కదా! మకు ౪-౯౧. వ్రా.

సుగుడితనము, వి. యోగ్యత, మంచితనము.

గీ. అని విచారంబు తనకు నింతైనలేక, సుగుడితనమును మాటెల్ల యగుచుఁ దిరుగ జావిధము నెల్లఁ గడు దేవదేవి తోసి. విప్ర ౪-౧౪. వ్రా.

సుగృహీతనాముడు, సం. వి. న. పుం. పరిశ్రమైన నామము గలవాఁడు. ౨. సార్థక నామము.

సుగృహీతము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. గట్టిగాఁబట్టుకొనఁబడినది. ౨. ఉచితముగాఁ బ్రయోగింపఁబడినది. ౩. తగినట్లుగా నీకరింపఁబడినది.

సుగ్గడి, విణ. (సా). సుగ్గడు = విసర్జితమ్ దేశీయ
సామమాల) నీతి బాహ్యుడు.

ఉ. సుగ్గడి నైతి నీ మొగము చూడగ నెట్టులు
నేర్తు చెప్పమా. దశకు. ౪-౪౬. వ్రా.

సుగ్గడితము, విణ. (సం. సుఘటితమ్) సుఘటి
తము, తఱుచయిన శీత గలది.

ఉ. కుమ్మలు హవ్యవాహములు గుత్తపుసుగ్గడి
తంపుఁ దోఁపు రెంటుమ్ములు.
ఆం. భా. ౨-౧౫౨. వ్రా.

చ. పడఁతి యొకర్లు చెందిరిక పావడఁదై తడి
యొత్తివై న సుగ్గడితపుకీలు శీత్ర) మొక కా
మిని గట్టనొసంగ సంజకం, పెదలిచి నిండు
వెన్నెల వహించి పయోనిధి మండలంబు
వెల్గుడు నుడురాజు నానలకళానిధి యంబు
గృహంబు వెల్పుడన్. వరు. ౫-౪౦. వ్రా.

మ. పిమ్మెగోపజవాజి పూత కలిమిన్ జెంతన్
గుబారింప గుజ్జరి నిద్రాతగటికరారములలో
సంపంగిపూఁబాస్తువన్, సరిగంచున్ బనిపట్టు
సుగ్గడితపున్ సయ్యాటపున్ గత్తులన్ దగు
బుల్ గాంచి సౌఖ్యసంపద నితాంతశ్లేషతై
యత్తి తీన్. చద్రాంగ. ౪-౭౦.

సీ. బంగారు సరిగంచు రంగు సుగ్గడితంపుఁదలి
దువ్వటము బెళ్లబెళ్లల నీన.
ఘటికాచల. ౨-౧౫.

సుగ్గాసము, సం. వి. ఆ. పుం. సరసమైన
యాహరము.

సుగ్గీవము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మంచిమెడ
గలది. ౨. హంస. ౩. ఒకవిధమైన ఆయుధము
౪. శ్రీకృష్ణుని రథాశ్వములలో నొకటి.

సుగ్గీవుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. పీరుడు
౨. శివుడు. ౩. ఇంద్రుడు ౪. వాలితమ్ముడు.

సుగ్గము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. మిక్కిలి యల
నీనది.

సుచకము, సం. వి. ఆ. పుం. మొఱిగడికక్క

సుచక్షువు (స్సు). సం. వి. ఓ. పుం. ౧. మంచి
కన్నులు గలవాడు. ౨. విశేషముగలవాడు.
౩. మేడిచెట్టు |

సుచరిత (త్ర). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పతివ్రత.

సుచరిత (త్ర) ము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ
మంచివడవడి గలది.

సుచరిత (త్ర) ము, సం. వి. ఆ. న. ౧. సర్పి
వర్తనము. ౨. సుకృతము; పుణ్యము.

సుచగ్గము, సం. వి. న. పుం. భూర్జ వృక్షము |

సుచింత. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గాఢమైన భ్యానము.

సుచింతనము, సం. వి. ఆ. న. సుచింత.

సుచిత్ర). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకవిధ మైనకాయ
(పొట్లకాయ?).

సుచిత్రీకము, సం. వి. ఇ. పుం. ౧. లక్షముకీపిట్ట
౨. పొడలసాము.

సుచిరము, సం. అవ్య. ౧. చాలకాలము.
౨. చాలనేపు.

సుచిరాయువు (స్సు). సం. వి. ఓ. పుం. దివ్యుడు;
దేవత.

సుచూటి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పట్టుకారు.

సుచేలకము, సం. వి. ఆ. పుం. సన్ననివస్త్రము.

సుచ్చత్ర). సం. వి. ఆ. స్త్రీ. సక్లెజ్ వది.

సుచ్చత్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సుజనతి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. మంచితనము
సాధుత్వము. ౨. సుఖజనుల సమూహము. ౩. ధీ
ర్యము, ఉదారత్వము.

సుజనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. సాధుపురు
షుడు. ౨. దయగలవాడు, ఉదారుడు.
౩. ఇంద్రుని సారథి.

సుజన్మము, సం. వి. నా. ౧. మంచివంశమునఁ బుట్టుక గలది.

సుజలము, సం. వి. ఆ. న. తామరపూవు.

సుజాతము, సం.వి.ఆ. ఆ. ఆ. ౧. చక్కగాఁ బ్రేరినది. ౨. చక్కగా ఊత్యాదించఁబడినది. ౩. ఉన్నతవంశమునఁ బుట్టినది. ౪. అందమైనది.

సుడాలము, వి. అశ్వగతిభేదము.

తే.గీ. తనకుఁ బ్రీతిచేపుఁ డెందు లేదనుచు నెమరు, పదిది తగునదైవము ల్పరపి మఱి యు, భంజలిమారలి యుభిషియుంపయ్యెనుడాల, మనఁ గరు తెసఁగఁ జూపుచు హరిమూల (సుడాలము. ముద్రితపాఠము) పృ. ౧-౧౮౫. వ్రా.

చ. తరిగవిభుండు మింటిపయి భంజలికామరలి నుడాల, వృ, ల్లితమల రా నెదుఁబడిన భేవర వర్ణము లోసరించి యద్భుతముగ మ్రొక్క లేనగవుతోఁ గనుగొంచు....పారి. ౨-౧౦౨.

సుడి, వి. ౧. గాలుల చక్రభ్రమణము. బి. సు డులు, సుఖ్య మొ.

చ.... కాచకటకాకృతి సుశృ మెలంగె గాడు పుల్. ఆము. ౫-౧౨౩.

చ. కురిసిన క్రింది పుష్పాదులఁ గొంచు వగంబుల మీఁదికై పిశం, గరుచులగొన్నిపె లై నె గాడువుల సుల్. ఆము. ౫-౧౨౪.

౨. జలావర్తము.

వ. పూఁదేనియ కాలువ వాళ్ళ సుశృం బడి వడి వడిం దిరుగుకొంపుబొంగరంబులుం బోని మెట్టదామర మొగడులును. యయ. ౪-౧౩. సుక్రిష్కలు తరఁగలు పొక్కిలినుడి. నీలా. ౨-౧౩.

౩. సోమావర్తము.

చ. అనవగుసుళ్ళ నొప్పవలయానిలవాహను నెక్కి. మను. ౬-౨౬.

౪. నట్టువచుడి.

సీ. పట్టెనట్టువయసు బరిపుష్టితలకట్టు గుణి సున్నకియ్యయ నుడియ నుడియఁ గలుకొన వ్రాయసంబులు వ్రాయ వ్రాయఁ గొంకు కొసరును తేలిప్పఁగొనకయుండు లలితముక్తా ఫలా కారవిలసమున, మతిమరున్మంత్రివరుఁడు. పాండురంగ. ౧-౩౧.

౫. కష్టము, బాధ.

క. నుడి యెఱుంగనిహరి నుడివడ నుడిగాలి తెఱంగు రక్తమందు విసరడి యా, నుడిగాలి ధూళి గన్నుల, నుడిసిన గోపకుల చెగడి నుడివడి రధిపా! భాగ. ౧౦-౨౬౫.

౬. రాజులకు కోరికనుండి వచ్చు ఆదాయభేదము.

సీ. ధాన్యములు సువర్ణాదాయములును దుర్గా దుల నుడియ బేహరుల నుంకములును.

ఉత్తరహరిశ్చం. ౧-౬౩.

౭. అదృష్టము.

వ్యవ. వానినుడి బాగున్నది. చూ. నుడిగొను.

సుడిఁబడు, = నుడివడు. ఆ. ౩౨. బాధపడు, కలవరపడు.

ఉ. గ, ర్వాలనుఁడై నుడిం బడక. ద్వా. ౧౧-౧౦౦. వా.

సీ. నతి జాభిసాభిసాందర్భ మెంచినయంతఁ బలువికేకము నుడిఁబడఁదొడంగ.

కాం. ౪-౫౩.

సుడికయిదువ, వి. $\sqrt{\text{నుడి}}$. చక్రము.

తే. గీ. వలమరి నుడికయిదువయం బులుంగు సిదము, పసిఁడినునువలవకలిమి కడఁకుక యను, గలుగును గఁడగు నిను మడిఁదలఁచి నపుడె విడిచి చనుగఁచ బలుకొల లిడుమగ ములు. ఆ. రా. ఆరణ్య. ౧౧౪.

సుడికొల్పు. స. ౩౨. కష్టపెట్టు; బాధించు.

ద్వి. "సురుదిరావర్తంబు సుడికొల్పు నాభి,
గురుచక్రములఁ దిరుగుడుపెట్టు పిఱుఁడు"

ద్వి. పరమ. 3-౨౨౨.పా.

సుడిగట్టు. ✓ సుడి వి. చక్రవారపర్వము.

సీ. తన యాన సుడిగట్టువెనుకఁ బర్వఁగఁ జోల
తేజన మించె నేరాజతాత.

యయా. ౧-౧౯.

సుడిగాడ్చు. ✓ సుడి. వి. సుడిగాలి. (సుడివర
గుండ్రముగఁ దిరుగునాలి)

ఉ. నేమ మెలర్పఁగా గొడుగునద వహించు
వసుంధరాశ్రీ, నీమన యెక్కియాడెను
విదితగ్రతిం దురగోత్తమంబు నా, భూమి
విభుండు తదృశములు వో యెడతెన్నక య
భ్యసించు నా, త్యాగనచక్రచక్రమవిహర
ములన్ సుడిగాడ్చు లిప్పుడున్.

నైష. ౧-౨౨.

సీ. సుడిగాడ్చు తేరినల్పట్టుఁ జాట్లువెట్టి గడిది
మంటలు వెళ్ళఁగొక్క నక్క.

ఉ. రా. ౬-౨౩౫ వాగ్.

సుడిగాలి. దీ. వి.౧. సుడియ (చుట్టిచుట్టి వీచు)
నాలి, వాత్య.

క. కడువర్మలిఁ గోపుం జను, గుడుపఁదొడఁగ
నొక్క సురభిగురు పాల్వెరయం, బడు నన్ని
వక్త్రఫే ము సుడిగాలిం చూలిపడియె
సాదనై ననఘా! భార. కాం. 3-౫-౧౭.

తే. ఇల కుడిగి చుట్టిచుట్టి దుమ్మెత్తి యెగిసి,
పోయి తమ ముంచు సుడిగాలి....

అమా. ౪-౨౧.

౨. ఒకానొకజాతి పంపపు కోడిపుంజ.

తే. (చిలుకు) టమ్ము సుడిగాలి చక్రంబు నల
జడదరి, కూలమనరంగి వెలివక్క సాలవంబు
కాళరాత్ర్యంతకుఁడు పంపగాండ్రు మెచ్చు
లనెడు పేయల పుంజల గొని ముగించి.

హంప. 3-౨౧౫.

సుడిగొను. అ. క్రి. ౧. కలఁత నొందు, బాధపడు

కా. జాలిం బొందె లలాయమల్ సుడిగొనె
స్వారంగమల్ నిచ్చె తే, గోలంబుల్ బెడ
రన్ జమూరుగణ మాకోకించెఁ బంచాస్య
మల్, తాలంకావరజాండు మందరమహాధా
తీర్థరం బెత్తివన్. హర. ౬-౪౬.

క. కూడుగొండు పిలిచెనేనియె. కూడుగొం దను
మతి యొసంగ కూడుగొండు మాదన్, కూడుగొ
నియింట భుజించిన, కూడాగొడికనీచజాతి
సుడిగొండ్రు ద్వితీ. తేష. 3-౧౨.

౨. భృమింసే, తిరుగు.

క. బలువిడి మొఱయఁగ వక్త్రంబులఁ దలలం
బగిలివారి బొందులు సుడిగొం, చిలఁ గూల
జాచి. భా. రా. యోధ. ౫-౧౨. వ్రా.

3. చుట్టుకొను, పెనఁగు.

సీ. సుడిగొని వెడలఁగఁగడఁగు క్రొత్తైవి యల్లన
మీది కెగయఁగ మొనలు విచ్చి.
నిర్వ ౬. ౨౯. వాగ్.

క. సుడిగాలి వచ్చి విన్నన్, సుడిగొని కొనపోవ
మింట సుడిసుడిగొనుచున్, బెగఁ దడరడి
నా ముద్దుల, కొడుకా.
భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౬౨.

౪. అదృష్టము ఫలించు.

చ. సుడిగొని రాముపాదములు సోఁకిన భూరి
వహించి రాయయ్యేర్పడ నొకకాంత
యయ్యే నట పన్నగసీతని పాదరేణు వి
య్యెడ వడి నోడసోఁకి నిదియేమగునో యని
సంకయాన్ముఁడై కడిగె గుహండు రామపది
కంజయగంబు భయమ్ము పెంపునన్.

మొల్ల. రామా. అయో. 3౨.

సుడిగోరు. వి. తిరిగి మీటుటకు బుగారు నొనగు
వానితోఁ జేసి శ్రుతికి జేసికొనడుగోరు.

ద్వి. శ్రుతిగూడఁ దంతులు సుడిగోళ్ల మీటుచు
హంకృ ౨.

సుడిపురువు. ✓ సుడి. వి. అరణ్యంబుమిశ్రమము

తే. గీ. సుడిపురువు నున్నెడలును మిడుత మెడు
కు, చెఱుకుపాల్ పారెరకు గోగ్రి యరతిఁ
గంలి. పృథం. ౧-౧౩౦

సుడియ, వి. తమలపాకుల బరువునందు సగము.

సుడియ, విజ. కులువ, క. ర.

సుడియూడు, ఆ. క్రి. పరిభ్రమించు.

ద్వి. పుడమిలోపల సారెపోలయబండి, సుడి
యాడె వని చెప్పె చొక్కపుమాట, విధ
మాయె మంచె నావిధమెల్ల దెలిసి.

సారంగ. ౨-౫౨ పుట. ర. పం.

సుడియూ, ఆ. క్రి. తిరుగు, భ్రమించు.

క. నూతనయవారాచ. న్యూతనమై వార
ణంబు లాఱును సుడియన్ భూతిలమనఁ
బొరలుఁ దెరలు, వే కూలును బిట్టఁదిరుగు
విచ్చుం జచ్చున్. భార. కర్ణ. ౧-౮౮. వ్రా.

నీ. కరులదానంబులకు మధుకరము రెఱఁగి, నంజ
రమ్మలు నీరిలో గుంకియొన్న, మీఁద సుడి
యొను నుండెఁ దుమ్మెదలు....

కుమా. పం. ౧-౬౫.

ఆ, వె. గీము విడిచి సుడిసి గిక్కురుమనకుండు,
దీపు విడుచువేళ కివుని దలచు, మనసు గోల్చు
కయును మాయచేఁ బొరలెడు, పాపపరుల
వేటి పరము వేమ, వేమ. 3. భా. ౧౦౫.

౨. పృసరించు, వ్యాపించు.

నీ. ఎడ మేని నెత్తావి సుడియంగఁ బయ్యెద
సగము దూలించి నై మగుడఁ దిగిలి.

భార. విరా. ౨-౬౪.

నీ. అరుణాంఘ్రితలదీప్తి నవనీతలం బెల్ల.... రను
లత సుడియొనెత్తావి నైకొని సమీరుండు
గంధపహుఁ దమరూఢిఁ దవర....

కుమార. పం. ౬-౬౯౦. వ్యా.

తే. అనుచుఁ గరములు మొగములకడ మిడుచుఁ
గోసినటువలె మనసున నాసి నాసి, క్రాసి
యొమియును సుడియొ దుర్గంధమునకు, నాసి
కలు మాసికొనుచు సస్యాసీవరులు.

వార్మక. ౨-౮౯.

నీ. కొవ్విరు లెసఁగి.... కమ్మవాలెఱవాసన
గలసి కలయ సోడుముట్టును మూర్ఖులు
సుడియొచుండు, కుమా. పం. ౮-౯.

3. చుట్టుకొను, కృమ్ము, వ్యాపించు.

నీ. మధుసమాకలిత మై ... తరుణిచే సోఁకినఁ
దావి పొంపివోవు తమ్మి నాఁ దగు సుగం
ధంబు సుడినె, కుమా. పం. 3-3౧౩.

వ. వెన్నెలలు అరవిరచెందొవ మొగదలం బడి
సుడియొను, పారి. ౨-౫౨

క. సుడి యొలుగని హరి సుడివడ, సుడిగాలి
తెఱంగు రక్కసుఁడు విసరెడి యా, సుడిగాలి
ధూరి గన్నుల నుడిసిన గోపకులు బెగడి.
సుడివడి రధిపా.

భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౬౫.

ర. అడ్డువచ్చు, వచ్చు.

ప్రగ్గుర. చొచ్చున్ గోహంతరంబుల్ సుడిసిన
మగలన్ బాట్టలన్ బిట్టుపాట్టల్, వచ్చుచ్చున్
కాతాసిధారక. ఆ. రా. ర-౯౨.

నీ. అంతంతఁ బనిబిడ్డ లడ్డంబు సుడిసిన జంకించి
మిన్నంటఁ జొకలించి.

భోజరా. ౬-౨౫ వ్యా.

క. నొడుకు దినఁబోవుపరము, బడిఁబోకుము
కురగ గార్ధధ ద్వీరదాదుల్, నడచువధంబున
కడము, సుడియకు డర్జనలు మెలఁగుచో
నిలువకుమీ.

భోజరా. ౬-3౪.

గీ. దేవి యిటుగాక మఱియును లావు మట్టి,
బలియుబిళిరంబు జోగు గోపాళమహను వీధికి
వ్వారు సుడిసిన వెక్కిరించు, నయ్యననుగన్న
కొయ్య గయ్యలితల్లి. విప్ర. 3-౧౫.

౫. దాయు, సమాపించు.

క. నా వడనము కమలం బని, తావికి నొక మస్త
పట్టుదము సుడిసిన నే నావేగంబున దా
నిలుబోవఁగఁ జోఁపఁగ.... దళకు. ర-౯3.

నీ. ఉపమాతి గావింప నొకకాక మేతెంచి,
సుడియంగఁ బలుమాటఁ జోఁపి చోపి, కడు
డయ్యెట్టయొను, భా. రా. అయో. ౧౬౪.

నీ.... సుడిసిన మొగమెత్తి చూడకుండు, పరాకు
కునుమబానిసి నైవఁగు విటుతేయ.... పాత్ర
మల్ నెత్తమాడు. ఆము. ౧-౫౯.

(వి. రూ. ఇద్దవక్ర). సుడిసి, సుడిసెను, సుడిసె
దను)

౬. వీచు.

మ. నానాలతాం, తనవామోదముఁ బొందుచున్
సుడియు నిత్యముం గరంభిస్తమై.

భార. ఆది. ౮-౩౯.

సీ. కరువలి సుడియుమిఁ గదలకఁ బెన్నొందు నెఱ
విరితమ్మల నుఱకఁ తెగడి.

భార. విరా. ౨-౮౩. వా॥

సీ. దళదొంగతరములఁ దఱచుగా విస్ఫులింగ
ములు గ్రహ్మచు వడగాలి సుడియ.

వరాహ. ౨-౬౪.

౩. సుడిగా వీచు.

ఆ. సుడియు గాలిఁ బువ్వుబొడి దన్నుఁ గప్పవో
యనుచు బెగ్గలించు. విరా. ౨-౩౦౪.

సీ. బడిబడిఁ గమ్మపుప్పొడి నిప్పుకలు చల్లి వెడ
వెడగా గాలి సుడిసె నేని, రాజశే. ౩-౮౦.

ఆ. వె. కనినయప్పు దచటఁ గడునుగ్ర మగు
రక్త, వృష్టి గురినె నుల్క లవ్వ దిశల బడియొ
వఱగు లఱచె విడుగు బుర్విని బడి, మోసె
గాడుసుడిసె మానె నినుఁడు.

నిర్వ. ౩-౫౬.

౮. మెదలు, ఆడు.

సీ. సుధఁ జిందు మోవిపై సుడియు లేనియ
లాల్కొడ్డి గోదక న్నాయకసార మెనయ.

ఉత్తర హాశ్వం. ౧-౩౪.

ఆ. నూన్మతంబుగాని సుడియదు నాజిహ్వా
బొంకఁజాల నాకు బొంకు లేదు.

భాగ. ౮ స్కం. ౬౪౩.

క. అనిలబండ వయ్య నయ్యో చనునే యిల
మెలఁగ నంబుజముభీయోతు లౌజనులకద
సుడియు వేలా నను నేచెద వింతచలమునం
బవమానా!

రామా. ౬-౨౩.

౯. చలించు; కడలు.

సీ. అలకలక వరుణుల నార్చుచు దారాడియాపు
నర్తకు లన సుడిసె బొదులు....

నూనా. సం. ౮-౧౩౯.

౧౦. పంతరించు, మసలు.

ద్వి. చోరుల జారుల నుడయంగనీక వారల దం
డింతె వడలక పట్టి.

రం. రా. ఆయా. కాం. ౧౩ పు. ౬ వం.

క. ఆ శేసా నరశేసరి కాకున్న మనీయదేశ
కావనిగిరులక భీకరహరిదర్శికర, నూరనిక
రమల కెట్లు సుడియఁగ వచ్చున్.

తై. భా. ౩-౨౧౨.

లే. గీ. చూచి యా దివ్యపురుషుండ నూచు
నేడి, మాపులకు జేంకెలకుఁ జెంత సుడియ
వెఱచి.

ఉ. రా. ౪-౧౧౦.

౧౧. లీనమగు; అఱుగు.

క. చక్కెరయును లవణంబును గ్రహ్మన్న నుడక
మలయందుఁ గరగినరీతిన్, మిక్కిలి తనుఁ
గను ఘను మది. చొక్కచు నానందజలధి
నుడిసి నశించున్.

నీతారా. ౩-౫౮.

౧౨. కలఁత నొందు.

క. నీ కోదలు కొడుకునకై, భోకంబుడిగింపలేక
నుడిసినయది య, స్తోకబలంబునఁ దమ్ముడఁ
తే కడఁగవలయు బాలు విడిపించుటకున్.

మారి. ఉ. ౮-౪౬.

సుడివడు = సుడిఁబడు. ఆ. క్రి. (సుడి + పడు)
వరిభ్రమించు; (అవకతచే) గిరిగిరఁ దిరుగు.

క. పడుచును లేచుచు బాలుచు సుడివడుచును
దెసలు గలయఁజూచుచు.

భా. రా. ఆర. ౨-౨౩౪.

క. మరధునితల గరుడుఁడు కొని యరిగెడుఁ
దెమ్మనిన నాతఁ దచటికిఁ జని తగ్గెడు దని
లావణి సుడివడి, మరగాలిం బడిన మౌఘ
వొరుగుచు బోలెన్.

తై. భా. ౫-౮౩.

౨. చుట్టుకొనుచు రాలు, పడు.

ఉత్సాహ. చుక్కలొక్క డెక్కుదైన సుడి
వడంగఁ దొడఁగి.

రామా. ౬-౧౦౮.

౩. ఆవర్తములు గలదియగు; సుడులుగలది యగు;
సంక్షోభించు.

క. నడివడి యడలుచు బిన్నులు లెడనూపక
పొడవ వంత వెలయఁగఁ గడు లో, నడు
కుచు నుండెడివారల, యెడ చారలకుఁ గినియ
బోలునే యెకిమిఁదా? అ. రా. యుద్ధ. ౩౭.

సీ. తొగఁ తొనిపరివార మగుతారసంఘంబు శంఖ
రింఖన్మణిసరణిఁ జూప, జవనీతహృదంతజల
ధరవ్రాతంబు మూలశైవలజాలలీలఁ దోప,
నుడివడి తిరిగెను నురవిమానశ్రేణు లెడనెడఁ
బడువలవడువు దెలుప. చంద్రారా. ౩-౨౦.

వ. వలిమించు క్రొమ్మించు బొడులీడి యిఁది
సడిసదలి నుడివడుచు నొడలోముసోము
గాలియలవోక సోకుంకు. మను. ౩-౨౮.

ర. చిక్కువడు.

తే.గీ. అనుచు లావణ్యనిధి కామిని సరోజ, సేత్ర
తన మూర్తి గావరా నిలిచి సరస, తానుమూల
వాక్యములలహరి గొలిపె వ, నుంధరాధర్మ
చిత్తంబు నుడివడంగ. వరాహ. ౬-౧౨౬.

సీ. ఒకచోఁ బునర్వసు పూఁగె వృక్షముకొమ్మ
నుడివడ్డముత్యాలజోగువోరె. కాకి ౧-౧౩౮

౪. కలతఁపడు; బాధనొందు.

చ. నీడు సైన్యముల్, నుడివడ భీష్ముఁ దాఁకు
టయొఁ జూచి మంఁబున వాఁట దానితోఁ
బొడుకు నెఱుఁచు ముగ్ధునకపోయెఁ దొ
లంగి యతండు భూవరా! భార. భీష్మ. ౨-౨౮౫.

క. కురువంశము దుగ్రించుటకుం, జొరఁజాలక
నామంబు నుడివడియెడు.

భార. ఉద్యో. ౪-౩౬.

వ. కొడుకుచెడుఁడనడికి నడలుకడలిం బడి నుడి
వడియెడుకల్లినంద్రుల-పాండురంగ. ౩-౨౪.

కా. వైశంపాయనుఁ డెంతయున్ సడివడన్
వాడె న్నుముతుం దతి, వైశం బందిరి వైలశై
మియలు దుఃఖించెన్. మదిన్ దేవలుండు.
భీష్మ. ౨-౯౯.

వ. అయ్యెన నీక్కువడియును నుడివడియును
గలంగియుఁ దొలంగియు.

భార. దోమ. ౨-౧౮.

౬. చెడరు.

క. నినుఁ గనినప్పటఁ గోరెను, దనమది నుడి
వడఁగ రామధరణీకుండు నిన్ గనుఁగొనఁ
గోరెడుఁ దడయంజన, దియ్యెడ వదిలె వైతి
చను మయ్యెడకున్. భార. ఆర. ౧౪౯.

క. వేణీభరతుచకుంభ, వోణీభారములఁ గొను
నుడివడఁగ గదా, పాణిఁ గరుణించి పల్లవ, పా
ణికిగర్భంబునందుఁ బ్రాప్తె నిలిచెన్.

రామా. ౩-౮౫.

సీ. గళగళధ్వజలతోఁ గంఠశృంఖల లూడ్చి
నుడివడఁ గుక్కల నడవఁ గలిసి,

మను. ౪-౧౦౩.

౭. సంక్షోభించు; తొట్టువడు.

వ....బయలుపడి చేయునదిలేక యాకడకు మగిడి
కుఱుము విచ్చుచుఁ దవ్వారణాభిసయతత్వ
రాచీనకరాజైల నుడివడునెడం బొడము....
ఆము ౪-౩౫.

చ. అడరుచు చుంకరించుచు నహంకృతిఁ జూ
పుచు నస్త్రధారణన్, నుడివడఁజేయుచున్
లెగడుచున్ లెగడించుచు నిల్వరించుచున్,
గడఁగుచు గోరించుచు ముఖమాఖి నిల్పుచు
చిట్టనల్పుచున్, జడియక పోరి రయ్యుభయ
సైన్యములన్ గలయోధు లుద్ధతిన్.

ఉ. రా. ౪-౨౯౫.

౮. దుర్బలమగు; నిస్సర్వ మగు.

క. కడిమిం దాఁకిన యొరవడిఁ బడు గడిచిన
భంగియైనబమ్మటితోడన్ నుడివడుచు నుండి
కొండొక, దడవునకుం దెలిసి నిలిచి తాలిమి
కలిమిన్. భా. రా. నుండ. ౨౯.

సీ. అనిశంబు వీడు వాఁడనక యొక్కఁగ
వేల్పు, వేసుగునకు వీపుగూతుతోయె, వరు
సలు పెట్టి దువారింప నుడివడి, వెలియవు
మోపడు వెనుకకాలు.

వరాహ. ౧౦-౧౫ వా).

౯. తిరుగు వెనుదిరుగు.

ద్వి. నుడివడ కౌగరక సౌలయక జను, వడక
కెడక తప్పక జారుకో.

వండితా. దీక్షా. ౬౦.

వ. పెడవిసరువిసరి యనుక వరు కరాంగుళంబులు
దగనడిచె నడిచిన నుడివడక మడమల దాటిం
చినమను. ౪-౧౦౫.

క. నీచత్వమునకు దోయక, చూచినవరులెల్ల
నేడి నుడివడక కడున్ యాచనచేసి పదార్థ
మ, గోచరముగ సంక్రమించుకొని వచ్చి
వెనన్.

చంద్రరేఖా. విలా. ౧-౫౬.

౧౦. చెడు; నశించు.

సీ. చుగ్గు గట్టించి తెట్టిధర్మం బెల్ల, నుడివడ
కుండంగ నడుపుకల్లి. ద్వా. ౪-౧౪౬. వ్రా.

క. ఏకర్మలబున విభుఁ దగు, శ్రీకంఠుని యశము
మఱునిచే నుడివడియెన్ వైకుంఠుఁ డేవిధం
బునఁ, నైకొనితత్త్విర్తి చక్కఁగా నొనరిం
చెన్. భాగ. ౭ స్కం. ౩౮౯.

నుడివటము. స. క్రి. ౪/ నుడివడు. నుడివడఁ
జేయ.

వ. తనవారి గోరినవారి జతరగోళంబులం గల
సకలగోళంబు లిట్లు నుడివటము ననుచుండం
బునందంతిరాంతరంబులు సొచ్చి సింహశరభ
కార్ములాదివృగంబుల నుడివటమును.

వరాహ. ౧౦-౬౨.

నుడివాలు. వి. చక్రాయుధము.

సీ. నుడివాలుచిందంబు నడరఁ బూచినవాని.
క. ర. అచ్చ. కాలకాం. ౬౨.

సీ. తెల్లచేవిరాజ నుడివాలు శేలునఁ దనరిన
యొడయ. పృలిం. ౧-౨౧౬.

నుడివా (ల్లా లు దా(ల్పు) లువు. వి. విష్ణు
మూర్తి.

క. నుడివాలుదాల్పు నడుగునఁ బొడమిసపన్నెల్లి
వరసి పొలుపొండఁ గ న. కృడ గుహుఁ

దనియొడుచెంచల; యొడయని పొడగాంచి
వాని యొడ్డిక వలనన్.

అ. రా. అయోధ్యా. ౧౦౦ వ్రా.

నీ కిప్పు డానుడివాల్లాలుపుకన్న నేలు కలరే
చుట్టంబు లేవంకలన్. నీలా. ౧-౯౫. వ్రా.

నుడివాల్వార. వి. విష్ణువు.

క. వలమరి నుడివా,ల్వారి నంటి యొప్పుగలదే
వరజాణయ మీసుఖాన వలపులఁజేదా!

యయా. ౫-౧.

నుడివోవు. అ. క్రి. (నుడి + పోవు) చెడు, నశించు,
నుడివడు.

సీ. పృథివీమలకుసుమసంపద యెల్ల నుడివోయి.
రూపు దక్కినమహీరుహము భఃగి.

మార్క. ౧-౧౬౮ వ్రా.

నుడినుడిగొను. స. క్రి. = మిక్కిలి నుడిగొను;
మిక్కిలి తిరుగుదువడు.

క. వీర నుడి ఘనగదాహతిఁ దోఁకయుఁ గద
లింపలేక దుష్టహాసీదన్, మోఁకటిలఁ బడియె
నేలను, సోఁకొర్వకదిగ్గజాబు నుడినుడి గొం
చున్. భాగ. ౮ స్కం. ౩౬౧.

క. నుడిగాలి వచ్చి నిన్నున్ నుడిగొన కొనిపోవ
మింట నుడినుడి గొనుచున్, బెడఁ గదరెడి నా
మద్దులఁకొడుతా!

భాగ. ౧౦ స్కం. ౨౬౮.

నుడినుడులుగట్టు. మిక్కిలి నుడులుగట్టు; అని
చ్చిన్నమాగా పృసరించు.

గీ. కన్ను పెన్ననకుండఁ జీకాకుపఱచె; నుడి
మడులుగట్టి యగ్గండ్లసోనవాన.
రంగా. ౩-౯౦.

సుడుము. వి. ౧. కంటకాదిభారము; కంఠ
లొడుగు. విత్తఁములు చల్లసేదప చేసె తడును
చేయటమై యీడ్చెడికంప. ౨. మాటుగొట్టెల
గుంపు. క. ర.

సి.... తొడుగట్టయిడికసుడుము కంప, యన
దనర్పును గంటకాదిభారము....
అం. భా. ౨-౩౮.

సుత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. మహర్షే.

సుత. దే. అవ్య. పృథ్వీర్థకము; మొదలుకొని
(ఆది సుత; నాటిసుత మొ.) క. ర.

సుతంగముడు, సం. వి. ఆ. పుం. పుత్రునిగన్న
తండ్రి.

సుతంతి, సం. విణ. ఇ. ఈ. ఇ. ఓ. మంచితీ
గలు గలది; ౨. కృతిరవ్య మైనది.

సుతనువు, సం. విణ. ఓ. అండ మైనశరీరము
గలది. ౨. సుకుమార మైనది ౩. సన్ననిది; కృకిం
చినది.

సుతనువు, వి. ఈ. ఊ. శ్రీ. మందరి, శోమలి.

సుతపము, సం. విణ. న్. ఓ. తీవ్ర మైనతపస్సు
చేయునది. ౨. మిక్కిలి వేడిగలది.

సుతపము, వి. న్. న. తీవ్రమైన తపస్సు.

సుతపుడు, సం. వి. న్. పుం. ఓ. తాపసుడు;
యోగి. సూర్యుడు.

సుతమామ్, సం. అవ్య. ఓ. సర్వాతికయముగా
౨. సర్వోత్తమముగా.

సుతము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఓ. ఉత్పన్నము;
జనితము. ౨. పిండఃబడినది. ౩. పోయఁబడినది.

సుతము, సం. వి. ఆ. న. సోమరసము.

సుతరామ్, సం. అవ్య. ఓ. మిక్కిలిమేలుగా.
౨. గుణోత్తరముగా. ౩. బొత్తిగా; పూర్తిగా.
౪. ఫలితముగా, పర్యవసానముగా.

సుతర్దనము, సం. వి. ఆ. పుం. శోకిలము.

సుతలము, సం. వి. ఆ. న. ఆగాధత్యము. ౨. సప్త
పాతాలములలో నొకటి. మందిరముయొక్క
ఆధారబంధము, మూలబంధము.

సుతవస్కర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఏడుగురువిద్వం
శుల్లి.

సుతశ్రేణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఎలుకచెవి,
మూషకపల్లి 1

సుతారము, విణ. (హిం. సుతార్) సుకుమారము,
శ్రేష్ఠము.

క. అరలేక చుక్కలెఱుగున, మెఱుము సుతా
రంబు మేలిమి నిట్టువలె, రత్నపరీక్ష. ౪౯

గీ. తరుకు లీను సుతారపుముత్యములపెద్దచాకట్లు
చెక్కులఁ జొకలింప. శ్రీరంగ ౧౦-౧౧౨.

సుతారి, వి. సురంగము త్రవ్వడిసాధనము.

కా. జెట్టిం జీమలు బట్టిన ప్లపుడు నిశ్శేబుల్ శిర
స్రావణుల్, కెట్టుంగోలలు పొడిచిప్పులు
సురంగంపున్ సుతారుల్. రంగా. ౩-౬౦.

సుతాలము, వి. అతిశయము.

గీ. రాగమా యిది మది కనురాగ మనుచు....
తాళమా యిది రతిఁ సుతాళ మనుచు.

కవిరా. ౪౯౭ పాఠట

సుతి, వి. (సం. కృతి) కంఠస్వరాదుఁకు సహాయ
మగు తింతి లోనగువానిధ్వని.

తే. గీ. తొలుత సుతిశోయిల యొసంగదోడ
గోర, వంక తాళము బుద్ధింపంగ నెమలి
సకియ నటియింప మరుకాట్యకాలలీల, వంతు
వగఁ బొల్పు శిలిగృహంతరమున.
ప్రబం. ౧-౭౦౬.

ఉ. నెన్నెలరావతావలవ విప్రుట రంగులఁజేరి
జాలువా, కిన్నర లూని జాను తిలకింపఁగఁ
బాటలుబాడుబాసవా, ల్కన్నయిమ్మిన్న గా
ణలకు గాటముగా సుకు లిమ్ము నచ్చటన్
గొప్పన కమ్మ చేనియలు గ్రోలుమఁ దుమ్మెద
బోటికూటువల్. ఆ. రా. బాల. ౧౨౦.

సుతిగూడు = సుతికూడునట్లు చేయు క్రుతికలుపు

క. గానము పొబగులసోనై, తే నెలవైనై సరస్వ
తీకరవిద్యా, తాపపుటై యమ్మవి, తా

నము తానైతగును సుదతి సుతిగూడన్.

రాజవామాన. ౪-౧౦౮.

సుతిగూరుచు, (రు) = సుతి గూడునట్లు చేయు

సీ. వారదసుతిఁ గూర్చనేరవు నీవు తెమ్మని
వీడె టుంగుటుంగునను మీటు.

దశా. ౪-౧౧౯.

సుతిమీటు. = సుతి యేర్పడునట్లు తీగమీటు.

వ. ప్రియండు పసిండిపండియఁ బూని సుతి
మీట విధునిచెంత వసీయించి చిన్నికిన్నెరం
బూని పంచచరి దేవతావిజయప్రపంచసమంచి
తంబు లకునూనెగీతంబులు పలికించి.

చంద్రికా. ౪. ౧౦౭.

సుతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. సోమరసము పిండుట

సుతి, సం. వి. న్. పుం. సంతానము గలవాఁడు, కండ్రి

సుతికాఁడు, (√ సుతి) వి. సుతికేయవాఁడు.

సీ....సుతికాఁ దనంజను కృతివిధాయి.

ఆం. భా. ౨-౨౮౭. వ్రా.

సుతి క్తము, సం. వి. ఆ. పుం. పగడపుచెట్టు
(Coral Tree)

సుతిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సంతానము గలశ్రీ;
తిల్లి.

సుతీక్ష్ణదర్శనుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుఁడు.

సుతీక్ష్ణము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మిక్కిలి
కారమైనది. ౨. మిక్కిలి పడునైనది. ౩. మిక్కిలి
బాధకలిగించునది.

సుతీక్ష్ణము, సం. వి. ఆ. పుం. శిశువృక్షము

సుతీరుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మంచిగురువు.
౨. శివుఁడు.

సుతుంగము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. మిక్కిలి
ఎత్తయినది.

సుతుంగము. సం. వి. ఆ. పుం. కొబ్బిచెట్టు

సుతుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కొడుకు ౨. రాజు.

సుతేజము, సం. వి. న్. ౧. మిక్కిలి శుభమైనది. ౨. మిక్కిలి ప్రకాశించునది. ౩. మిక్కిలి శక్తిగలది.

సుతేజఁడు, సం. వి. న్. పుం. నూర్పుని ఆరా
ధించువాఁడు.

సుత్తఁడువు, వి. గజకాల మొ|| నిర్మించుటకు
సాతెడుమేకు.

క. నేలల సుత్తదవులతో, గలికళంఖము లైన
కీలకములతో నాలానంబులతో గజ, కాలలు
ప్రభవించె నతివికాలలు పెక్కులో.

వరాహ. ౪-౧౧౩.

సుత్తి, :: సుత్రే వి. ౧. చిన్నసమ్మెట, కంచరి
మున్నగువారి పనిముట్లు. మట్నకన్ను సుత్తి, అడ్డ
కన్న సుత్తి బొద్దసుత్తి, గుబ్బసుత్తి, మునిసుత్తి
ఆం. భా. ౨-౨౯౮.
వీనిభేదములు = పొదసుత్తి, పెద్దసుత్తి, జాతిసుత్తి
నూరకవి తిట్టు కంసానిసుత్తి పెట్టు. (చాటువు)

సుత్త్రే. = సుత్తి. వి. దాగలిమిఁద బంగారు లో
వగువానినుంచి సాఁగఁగొట్టెడు సాధనము, చిన్న
సమ్మెట, అల్పసంఖి.

చ. కమలముకట్లపంది యొరగలును గత్తెర సుత్రే
చీర్లమలో, ధమనియు శ్రావణంబు మొల
త్రానును బట్టెద నీరుకారుకా, నమ పలు
కారుముస బలునానెపరీక్షల మడ్చులాదిగా
నమరఁగ భద్రకారికసమాహ్వయఁ జొం
డొక డుండు నవ్వరిన్. హంస. ౨-౧౮౧.

సీ. సుత్రేవాటుల వారు పెత్తనిసామ్మ సొం పల
రించె నెవ్వఁడు సాంబునకును.
రాజవామాన ౧-౯. వ్రా.

తే. గీ. పాలఁతికచయఁగళంబుతో, పోరుట
కును, గాదె చక్కనిసావర్ణకలశతమలు, నొ
క్కులై చిక్కుపడి చాలఁ దుక్కుపట్టి సుత్రే
పెట్లకు లోనయ్యెఁ బోద్యముగకు.
సీతా. ౨-౧౨౩.

సుత్త, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సోమలతను కొట్టి
పిడుచుట, సోమపానము ౨. స్నానము.

సుతాముడు, సం. వి. క. పుం. ఇంద్రుడు

సుత్తుడు, సం. వి. క. పుం. యజ్ఞమునందు
సోమలతను కొట్టి పిడిచినవాడు. (౪౮)

సుద, తుద, వి. కొన, అగ్రిము.

సీ. సాగటాలపై గోచ్చు నుదకువచ్చిన యంత
వింతమంటల గారవింపనేర్చు, నిరం. ౨-౩౩.

సుద. విణ. చివరిది, కదనటిది.

సీ. ఇటు లేసి లేకల నెగయుమిన్నుల లేరి నోడు
పుట్టినకొండఁ జూచినాడ నిటులేల శేకల
కెఱుకైనచెంగావి నుదసంజఁ దగుకొండఁ
జూచినాడ. సరసభూ. ౫-౨౨.

సీ. అధిపుమై ముద్రింప ననియు శేట్రాకరామ,
నుదగోళ్లఁ గునుమమల్ చిదిమితెచ్చు.
కవి. ౬-౯౫.

నుదకొమ్మ = కొమ్మకొన.

ద్వి. మనమున నెదిరించి మగకోకిలములు, ముక్కు
లతెక్కులు ముగుపుగాఁ దీర్చి, చొక్కంపు
లేమావి నుదకొమ్మ లెక్కి.
నవనాథ. ౧౦౨ పు ౨ పం.

సుదండము, సం. వి. ఆ. న. శత్రువు, పేప
చెత్తము.

సుదంతి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వాయవ్యదిగ్గజము
యొక్క భార్య.

సుదంత్రుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నటుడు.

శ్రుదక్షిణ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. దిలీపమహారాజభార్య.

సుదక్షిణము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. హృద
యభార్యక మైనది. ౨. వదాన్యమైనది. ౩. మంచి
దక్షిణ గలది. (యజ్ఞము)

సుభరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మంచిదంతములు
గల శ్రీ.

సుదర్శన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. అందగత్తె.
౨. శ్రీ. ౩. అష్ట. ౪. ఒకటివధి |

సుదర్శనము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. అంద
మైనది. ౨. నుఖముగాఁ జూడఁగలిగి-ది.

సుదర్శనము, సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణుచక్రమువేరు.

సుదర్శనము, సం. వి. ఆ. న. ౧. అమరావతి.
౨. జంబూద్వీపము. ౩. మేరుపర్వతమునందలి
నేరకు |

సుదర్శనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. శివుడు.
౨. మేరుపర్వతము. ౩. రాబందు.

సుదానము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మేఘము.
౨. పర్వతము. ౩. సముద్రము. ౪. విరావతము

సుదాయము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కుభఁద్ర
మైనకాశక ౨. పెండ్లియందు అల్లునికి, ఆడు
లిడ్డకు నిచ్చెడి అరణము.

సుదినము, సం. వి. ఆ. న. ౧. మంచికోణ.
౨. మబ్బులేనిదినము.

సుదీర్ఘము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. మిక్కిలిపాడ
నైనది.

సుదీర్ఘము, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకవిధ మైనదోస
కాయ.

సుదుర్లభము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. అరుదైనది
బొత్తిగా లభింపనిది.

సుదురము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మిక్కిలి.
దురము దున్నది. ౨. పక్కవదురము.

సుద్దక్క, సం. విణ. అంద మైనకన్నులు గలది
విశేషముగలది.

మ. గురువిద్యేషికి పికస్వరముం బంచమశబ్ద.
మిందుకు నుద్దక్కలంటు రాకెల్లనే?
వసు. ౩-౧౨౪.

సుద్దక్క, సం. వి. శ్రీ. అంద మైనకన్నులు
గల శ్రీ.

సుదృఢము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. మిక్కిలి
గట్టిది, మిక్కిలి బలమైనది.

సుద్ద. శుద్ధమృత్తిక, తెల్లమట్టి.

సీ.... శుద్ధమృత్తిక, యొప్పు సుద్దయం చన
మీఱు, బంకమ న్ననగఁ గుంభకరమృత్తు

ఆం. భా. ౨-౫ వ్రా.

సుద్దంతట్టుట, వి. కమ్మఁగ్రియలో నొకటి.

(నెల్లూరు తిరుపతివత్తమండలములవాడుక)

సుద్దగిండు, అ.కి. కమసాలి. బంగారు లోఁగు
వానిని సుత్రేపిడితో మిట్టపల్కములులేకుండఁజేయు

చ. కరఁగను బోతపోయఁగను గాఁచిక ౨ం
చను గమ్మి దీయఁగా, నొరయఁగ వన్నియల్
మిగులనుండఁగఁ జూపఁగఁ బూదగట్ట తే,
కరయఁగఁ దీర్చు జెక్కబడి యచ్చుననే
యఁగ సుద్దగింపఁగా సొదిదిని జిత్రదిత్యముగ
సొమ్ములు నేయ నతండు నేరుచున్.

హంస ౨-౧౦౨౨. వ్రా.

సుద్దము, విణ. నిర్మలము. (సం. శుద్ధము) (త.
సుత్తము)

సీ. నిడుదచేతులవాఁడు నిద్దంపుటద్దంపు నెఱి
చెక్కుజోటివాఁడు.

ఆ. రా. నుండర. ౮౩.

సీ. మక్కు మానీసదివా మలిసంబు విలసిల్లు, సుద్ద
మం చనఁగను శుద్ధమొవ్వ.

ఆం. భా ౩-౨౫. వ్రా.

సుద్ది, వి. గ. సల్లాపము, ముచ్చట.

ఉ.... మునివారులతోడగ నుద్దులాడుచున్,
నిద్దపుకేడ్క.... కథా. ౬-౮౮.

సామెత. (సం. కుఠితి)

సీ ప్రజలఁ గాననివాని పాయసం బునుదుద్ది కు
జను వాద్యస్త్రీ యంచునకు నిచ్చి....

రాజవాహన. ౧-౩౬.

గీ. అబాలగోపాల మైనసుద్ది పగవారి పగవారు
చట్ట లగుట. కాశీ. ౫-౨౯౨.

౩. నడి, మాట (స. నూత్తి)

ద్వి. సుగ లొబ్బు తియ్యని నుద్దులవాని, బుధు
లకు హితవాత్మఁ బూనెనువాని

రం. రా. ఆయోధ్యాకాం. ౯౪ పు. ౧౩ పం.

ఉ. ఇప్పటి నీతలంపు తెఱఁ గట్టిదయా నిట
మీఁద నెప్పు డే చొప్పున నుండునో నిజము
యెఱుంగము. శృ. నై. ౨-౬౭.

క. పె, న్ను మల మద్దుల ముద్దుల సుద్దుల బాల
కుండు దోచె ట్తోనిఁ బడంగన్.

వి. పు. ౭-౧౩.

ర. వృత్తాంతము, వార్త.

సీ. నిషధదేశపునిపనికరంబు పూజించి యల
యక ప్రియసుద్ది యడుగఁ దలచు.

శృ. నై. ౧-౭౪.

ప. ఇట్లు గావించి యక్కరువలికట్టి కృమ్మటి
యక్కొమ్మచేతిగుఱుకుగొనివచ్చి ముద్దియ
నుద్దవిడి నెఱింగించినం బొంగిరాముండతని
గొఁగిలం జేచ్చి గారవించి యాడుగర లిచ్చి
యనిచిన. యయా. ౩-౨౭.

౫. ప్రసంగము.

తే. స్వామి యుత్తరపథికపాశ్చాత్యు తెల్ల,
నేడముల సుద్దిమొదలంటవిడిచి.

ప్రబోధచం. ౨-౪౬.

౬. బాద.

తే.గీ. అందు తేజ్యాగృహంబున న్రామపాత్రఁ
గన్నయగ సాలిబత్తుఁ డాగిన్నె సుద్ది నేకతం
బునఁ దలచు కలుకచేసి, చనియె ఘనమైన
మెచ్చ గైకొని ముదమున. వైజ. ౪-౭౬.

కం. ఆకన్నప్రతిమసుద్దులు మాకు మునుపు కలిమి
జేసి మహనీయతదీయాకృతి పాలు పంఠయొ
భవవాక్యతి గని యుండ యుకొంటి మొ
గిన్. శ్రీభా. ౨-౧౦౪.

సుద్ది.2 (సం. శుద్ధి, ౪ సుద్ది; ౪. చుద్ది) విణ. ధా
తము, కుచియైనది.

సీ.... అదేవి దర్శింప ననుగుణజాలఁ గదఁ
గూడి కన్నియ పడుచునై యొకనాఁడు
నీరాడి కడునుద్ది చీరఁగట్టి.

చమత్కా. ౨-౧౨.

సీ. సుద్దిగా నున్నాను సుదతి ముట్టకు మన్న
గల్పిగుల్పలగుమ్మ కాగిలిండు.

రాధికా. 3-౧౨౭.

సీ. సుద్దిగనున్నాను వస్తర మైవాల, నతిన బం
గారాన కంటుగలదె.

ఆహల్యా. 3-౧౧౧ బ్రా.

సుద్దిగాఁడు, పశుశుభఁడు.

అటువంటి సుద్దిగాడు కా దటంచువు కుక. ౧.

సుద్దిచేయు, సం. శ్రీ. శుద్ధిపఱచు.

సుద్దులకత్రై, వి. మాటకారి, మంచిమాటలు
చెప్పునది.

ఉ. సుద్దులకత్రైయై యెచటఁబాచిన నేచి చరించు
నేకిన్. బుద్దులు చెప్పి దాను పలుబోఁకలు
బోవఁ దొడంగు నంచు నో, వద్దను బాయ
కుండి తల వాఁకలి దాటఁగనీక నాలి నే,
ప్రాద్దుత గాచు కొంబిసిడిబాజ్జగురుస్తున
బిగ్గుతించెదన్ (ఇచటప్రకరణమునబట్టి వా
గ్దేవత యనియర్థము వచ్చును.

ఉత్తరహరిశ్చం ౧-౬.

సుద్దులకన్న, వి. సరస్వతి.

ఉ. సుద్దులకన్నకన్నగవ వొక్కపుడెక్కులు
మోవిసొక్క మై, ముద్దికుతేశ మోవిని
మోవికొఱంతఁదలంచి తలుపుం, బెద్దకుఁ బంచ
వక్త్ర గవిపెంచినమేటికి పంచవక్త్ర వా
దద్దిర యంచు నవ్వు చరురాస్యఁడు మాకుఁ
జిరాయ్ నీవుతన.

రాజవాహన. ౧-౩.

సుద్దులకుమారుఁడు, (ప్ర)వి.(బి) గొల్లసుద్దులు
పాడువారు ?

వ. పుహానకులు సుద్దులకుమారులు కొమ్మూరిచా
నకు తవిరువాసల్లు.... మాంస. 3-౨౯.

సుద్దులమారి, వి. అడిబండ, వాచాబుఁడు,
శ్రీలరి.

సీ. పలువిత్తుపలుగాఁగి ప్రాశ్నాకుఁడుచ్చివై మొందు.
సుద్దులమారి యులికిపట్టె, మాంస. ౫-౧౧౩

సుద్దులాను, అ. శ్రీ. (సుద్దులు + అడు) మాట
లాడు.

సీ. పోగొగిరపు బడదారిఁ గాంచిన నేలుపెద్ద
మద్దియతోడ సుద్దులాడి.

నేకుఖం. ౧-౬ పుట, తాళపత్ర.

సుధ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. అమృతము. ౨. పాలు

3. సున్నము ౪. జెనుడు 5. చాఁగ 6. ఇ
టిక. ౭. రసము. ౮. లేన. ౯. మెఱపుతీగ

సుధన్వుఁడు, సం. వి. న. శ్రం. ౧. మంచివిలు
కాఁడు. ౨. అదిశేషుఁడు. 3. విశ్వకర్మ.

సుధర్మ. సం. వి. న. శ్రం. వి. ఆ. శ్రీ. ఇం
డగ్గినిసభ.

సుధర్మఁడు, సం. వి. న. శ్రం. ధర్మములను.
చక్కఁగా నిర్వర్తించువాఁడు.

సుధాంగుఁడు, సం. వి. ఆ. శ్రం. చంద్రుఁడు.

సుధాంశువు, సం. వి. ఉ. శ్రం. చంద్రుఁడు.
కర్పూరము.

సుధాకరుఁడు, సం. వి. ఆ. శ్రం. చంద్రుఁడు;

సుధాజీవి, సం. వి. న. శ్రం. సున్నత్రుపనివాఁడు;
గోడకట్టువాఁడు.

సుధానిధి, సం. వి. ఇ. శ్రం. చంద్రుఁడు.
కర్పూరము.

సుధాపాణి, సం. వి. ఇ. శ్రం. ధన్వంతరి.

సుధాభితి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సున్నము
చేసినగోడ. ౨. ఇటుకగోడ. ౩. అపరాజ్ఞామున
వికవ సుహూర్తము.

సుధాభితి. సం. వి. జ్. పు. నిభృతము,
దేవత.

సుధాభితి. సం. వి. ఇ. పు. ౧. చంద్రుడు,
౨. కర్పూరము. ౩. యజ్ఞమండలిబలి.

సుధాభితి. దే. వి. ఒకస్వరస్థాయి.

ద్వి. నిగిచి సుధాయిని నిగితలు... అదిగా సాగ
యి రాయములు.

బస. పురా. ౭౧ పు. ౧౧ ప.

సుధాగన్నము. సం. వి. అ. న. మత్యము.

సుధావన్ని. సం. వి. న. పు. ౧. విగ్రహము
౨. చంద్రుడు. ౩. కర్పూరము.

సుధావాచ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకదినము దోస

సుధాగూతి. సం. వి. ఇ. పు. ౧. చంద్రుడు.
౨. యజ్ఞము. ౩. కవలము.

సుధానగ్ని. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చిలునాలుక;
కొండనాళక.

సుధాహరుడు. సం. వి. అ. పు. గరుత్మంతుడు.

సుధితిము. సం. వి. అ. అ. అ. ౧. దృఢము,
పూర్ణము. ౨. మంచిది, దయగలది. ౩. ముఖము
గలది, సమృద్ధ మైనది. ౪. చక్కగా గుటిపెట్ట
బడినది. (బాణాది)

సుధితి. సం. వి. ఇ. పు. గాదలి.

సుధీ. సం. వి. ఈ. మిక్కిలితెలివిగలది.

సుధీ. సం. వి. ఈ. పు. మేధావంతుడు; విద్యా
వంతుడు.

సుధీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మేలయిన మేధాశక్తి.

సుధోద్భవుడు. సం. వి. అ. పు. ధన్వంతరి.

సుధ్యుపాస్య. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పాశ్చాతి,
౨. పార్వతి చెలికత్తె. ౩. శ్రీ. ౪. ఒకరంగ
పదార్థము.

సుధ్యుపాస్యము. సం. వి. అ. పు. రాజపూ
రము. వి. ఈ. ప. బంధువునిది.

సుధ్యుపాస్యము. సం. వి. అ. పు. శ్రీకృష్ణుని
పంచారతుడు.

సుహూమ్యనగ్న. సం. వి. ఆ. శ్రీ. అగ్నిదేవుని
సప్తజిహ్వలలా నొకటి.

సునయన. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. అంద మైన
కన్నలు గల యాడుది. ౨. అడుది.

సునయనము. సం. వి. ఆ. పు. హరిణము; లేడి.

సునయము. సం. వి. ఆ. పు. ౧. సత్ప్రివర్తన
౨. మంచియాశయము, మంచివిధానము.

సునాగము. సం. వి. అ. ఆ. అ. ౧. మంచి
బొడ్డుగలది. ౨. మంచి కేంద్రముగలది.

సునాభము. సం. వి. అ. పు. ౧. పర్వతము.
౨. పు. ౨. విద్యుత్కాంత. ౩. తెల్లనియ [క. ర.

సునామణి. పి. ౧. నగిని పొందించు.

సునాయాసము. వి. మిక్కిలి సుఖము.

శా. అగామంబులు పెక్కు గల్గెను మనాయా
సంబుగా నేచి. విక్ర. ౧-౯౭

సునారము. సం. వి. అ. పు. ౧. కుక్కపా
డుగు. ౨. పాముగుడ్డు. ౩. పిచ్చుక.

సునావము. సం. వి. అ. న. నౌకాయానమునకు
యోగ్య మైనజలము.

సునాసీరుడు. సం. వి. అ. పు. ఇంద్రుడు.

సునిభృతము. సం. వి. అ. అ. అ. ఏకాంకము,
దృఢము, రహస్యము.

సునిశ్చలుడు. సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

సునిష్ణాకము. సం. వి. అ. న. నీడుచెంతలి |

సునీతము. సం. వి. అ. అ. అ. గ. మంచి నడవడి
గలది. ౨. కాగరకము. మర్యాదకలది.

సునీతము. సం. వి. అ. న. గ. సత్ప్రవర్తన
౨. సత్సార్గము, మంచిపద్ధతి, విషయము.

సునీతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. సత్ప్రవర్తన.
౨. యోగ్యత, బాధిత్యము. ౩. సత్సార్గము,
సదాచారము. ౪. ధర్మపుని తల్లిపేరు.

సునీధము. సం. వి. అ. అ. అ. గ. మంచిది,
యొక్కమైవది. ౨. ధార్మికము, మనీలము.

సునీధుడు. సం. వి. అ. పుం. గ. బ్రాహ్మణుడు
౨. శిశుపాలుని పేరు (?) ౩. మంచి నాయకుడు
(వైదికము).

సునీల. సం. వి. అ. శ్రీ. వారపీఠ, గోగువార.

సునీలము. సం. వి. అ. అ. అ. నల్లనిది, నీలమైనది

సునీలము. సం. వి. అ. పుం. దానిమ్మ చెట్టు |

సునీలము. సం. వి. అ. న. నీలమణి.

సున్న. వి. (సం. కూస్యమ్) (ప్రా. సున్న, సుణ్ణ)
అనుష్ఠానము, లిండుపు. ఇది నిండుసున్న యల
సున్న యని ద్వివిధము.

తే.గీ....మానధర్మము బున్న లయచు, నుదతి
బోలుటకుఁ ద్రప్తవాని మానెనెగ.
అము. ౫-౧౫౪.

ఉ. కన్యలు దీర్ఘముల్ నగుమొగం బవుగా
తలకట్టు తమ్మిళా, పున్నమచంద్ర మామలకుఁ
బొక్కిలి చక్కదనంబు, బెప్పగా నున్నదె
మేలుబంతుల పయోధరముల్ మణి కాను
నున్నయా, నెన్నికకెక్కు వ్రాతఫల మివ్వ
రవల్లెని న్నిజంబుగన్. విజ. ౨-౧౦౪.

౨. అంతెలలో కూస్యస్థానము దెలుపునక్షత్రాలేఖ
సారంగ. ౨-౮.

అ. అఘ్యుఁ డొక్కఁ డున్న వందలు పూర్వాలే
తెక్కమీద నున్న తెక్కినట్లు, అక్కడను
వోవువెనుక వందలుబూర్వాలే. తెక్కిచెంత
సున్న లేగినట్లు. బ్రా.

సున్న. వి. (సం. కూస్యమ్) లేగి, కూస్యము

ఉ. ఎవ్వనిం, బాచిని నల్లమనంపుడు సున్న
నడియందవ్వ కొటిలాన్. వి. ౧. ౫-౧౨౬.

క. నలపుటలవావులా నీ, మున్నెము
సున్న తలఁపు లభచ్చాయల్.

చ. కపలము శేను సంకరముఖంబు నోట
హుక్కెయెట్టిచో, కృపణవిధంబునాస్తి నీహి
కల్పివవర్తన మిల్ల కల్ల యెల్లపుడును సున్న
భిన్నతయహంకరణం బెటువంటిలో కదా
కుపితవిరోధిహర్త యగు గొప్పసిగ్గుపాల
మాలికిన్. రామా. ౧౪౬.

సున్నగిల్లు. ౪. శ్రీ. గుండ్రమగు

సున్నగు (సున్న + అగు) ౫. శ్రీ. సున్నయగు,
కూస్యమగు, క్షీణించు. తగ్గు.

ఉ. అన్నములే కయండిన లయం బగు దేహము
రిక్తమాంసముల్ చున్నగు నింగియస్ఫురణ
ప్రకుక్కు మదాళికయంబు దూర మానన్నం
మీదప్రేమ చెడు నయ్యత నీపయి నిల్చు
మానసం, బెన్నటికైన జ్ఞానలకు పాచ్చు
దగిద్రతపాటియే నీరుల్. కుచేల. ౩-౫౩.

క. అన్ననఁ గమనూయట రొద. సన్నగిలుట
గొంగిలిత సదలుట నూర్పుల్, సున్నగుట
నరూధినిరతి, కన్నటికపు రతియూబోలెఁ
గడునిం పొసఁగెన్. ము. ౩-౧౧౩.

సున్నచుట్టు. అ. శ్రీ. కూస్యముచేయు, లేదను.

నీ. ఒకటి పంక్తిని వ్రాయుమాట శేర్పినకాండె
సున్నచుట్టక వ్రేలు చూపినావు.... భవ్యభర
కుండ రాయనభాస్కరుండ.
చాటుపద్య మణిమంజరి. ౧ వభా. ౮౦ పా

సున్నపుగాయ. వి. ✓ సున్నిము. చూడ్డ
కరండము.

నీ.... సన్న పుణ్యాయనాజ్ఞార్థకరంద మా
ఆం. భా. ౨-౧౬౩.

సున్నము, వి. (సం. చార్లమ్. పా). చున్నం.

త. చున్నమ్. క. నుల్లు. హిం. చూనా) మత్తెనా
మొ. కార్చిన తెల్లని యొకడినును పదార్థము

క. ఆ.... భృష్ణత సాధము మీదను, సున్నము
నిగుడింది. ట్టి జోడయగులపై. భీమ. ౨-౧౨౬

మే... బొక్కులు పొక్కు మెడియించి సున్నంబు
మెత్త (జెల్లు) నె మీకు మెలతలార!
నీలా. ౩-౩౪

చ... తన హారము వోయిన నేను బోవుచున్ మఱ
వక నేలుబోవ జలమగ్నత కానది సున్నము
ఆము. ౫-౬౦

సున్న మెత్తు. ఆ. క్రి. ౧. శిక్షత సున్న పుటొట్టు
పెట్టు. ౨. సున్నము చేయు.

వ... సున్న మెత్తుటయొంటొట్టు కారులంబట్టుటయొ
సాధసాధిభూమికాదినిర్మాణంబులయంద.
ఆము. ౪-౧౦౨.

సున్న సేయు, (సం. శూన్యమ్) శూన్యముచేయు

చ. ఇటువంటి సున్న సేసి హృదయేకుల నిగ్గులు
పుచ్చి యస్త్రమామల నెఱుంగి.
భాగ ౧౦ స్కం. పూర్వ. ౯-౭౭.

సున్ని. (సం. చార్లమ్) వి. చార్లము, బియ్యము
చేయు నుండి.

ఉదా:- మినుపనున్ని. చెన్న. బి. ౨-౭౩. చోడి
సున్ని = చోడిపండి. ఆం. భా. ౨-౨౨౦ వా.

క. కనుగొనిన మది కనహృత, దనిపెడి యీ
పాతిసున్ని తగ నాకై ద్యాచినదానె చా
సుమా, యని మిగిలిన దచట నునిచి యా
డేగ వెనన్. చెన్నబి. ౨-౪౬.

సున్నితము, విణ. కచ్చితము.

సుపంధ. (సుపంత్) సం. వి. న్. పుం. మంచిదాని

సుపక్వము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ఆ. చక్కగా
వండబడినది. ౨. చక్కగా పండినది.

సుపక్వము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకరకము మామిడి
వండు.

సుపత్ని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. మంచిభర్త గలస్త్రీ

సుపథము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మంచిమార్గము;
మంచితో వ. ౨. మంచివిధానము. ౩. సత్ప్రవర్తన.

సుపద్మ. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. వసంతము.

సుపగ్గ (ర్ణి). సం. వి. ఆ. ఈ. స్త్రీ. ౧. ప్లవ
మల సమాహము. ౨. తామరకొలన. ౩. గరు
దుని తల్లివేరు.

సుపగ్గము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మంచి
రెక్కలుగలది. ౨. మంచి ఆకులుగలది.

సుపర్వడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. గరుత్మంసుడు
౨. నూర్వకిరణములలా నోకటి. ౩. దేవయోని
విశేషము. ౪. అపాకృతికపక్షివిశేషము.
౫. కోడిపుంజ.

సుపర్యాప్తము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మి
క్కిలి వికాలమైనది. ౨. మిక్కిలియోగ్యమైనది.

సుపగ్వ (ము) సం. విణ. న్. ఈ. న్. ౧. మంచి
బిలుపులుగలది ౨. పెక్కుటగుతులు కలది.

సుపగ్వ (ము) సం. వి. ఆ. పుం. ౧. వెదురు.
౨. బాణము. ౩. ఒకేతిని (పూర్ణిమ, అమావాస్య
అష్టమి చతుర్థి) ౪. బాగ.

సుపర్వడు, సం. వి. న్. పుం. దేవత, నేలుపు.

సుపా (పా) ని, వి. (సాం. న. స్థా ౯౧)
౧ ముత్యము

తే. గొప్ప హురుమంజి సుపాణి కూర్పడంపు,
దంబు పగడంబు ఒకడంబు ంబరంబు తెన
గిన గుడార్లు, గలుగునవ్వనుమతీసు పాతెమీ
క్షించిగజరాజ భయముమించి. కృష్ణ. ౩-౭౫.

చ. పతిగల కంఠతారవ వింతపసల్ గల
తాళి వజ్రపుం, గడియము-లన్ సుపాణులు
నొకటపుచాకలికట్టు వర్ణము ల్లఘుఁ బ్రియ
మొప్ప నిచ్చి

సు బాంధవుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కివుడు.

సు గామాపు(డు), సం.వి.ఉ. పుం. ఓ. మంచి
బాహువులు గలవాడు. ౨. మారీచుని సోద
రుడు.

సు బేవారు, వి. నేనాధికారులలో నొకడు.

మ. సమశ్చంభితకార్యసుర్య లగుసార్వభౌమ
మయూరుల్ కుమందములన్ పీఠులు సోలు
దారులు సు బేదారుల్ మొద లెల్లు పైన్యముల
రంగా. ౧-౧౪౭.

సుబోధము, సం. విణ. ఆ. ఆ. అ. సులభముగా
అర్థమగునది.

సుబోధము, సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. మంచివార్త
౨. హితవు.

సుబ్బసమాట, వి. $\sqrt{\text{సుబ్బ}}$. (సుబ్బన్ + ఆ +
మాట) ప్రకటితమగుట్లు చేసెడి కొట్ట పెద్ద
కొట్ట. (మాట + మాట = చుబ్బసమాట. అనికర)
జుబ్బసమాట — జుబ్బసజాతి, — సుబ్బససమాట
అని ప్రా. జుబ్బసజాతి అని. చి. ని. 'చుబ్బ
సమాట' అని ముద్రితములు ఈపాఠములన్నియు
సువ్యుత్పత్తి నూన్యములగుటచేత ప్రవిధముగా
గ్రహింపబడినది)

చ.... రాము పెమ్మలుకల పాలివార లయి మె
క్షము ను (చు) బ్బస మాట గాగ....
భా. రా. యు. ౧౪౫౩.

గీ. జరయొ డెవులును వగయొను బొరయ వనపు
సుఖము రెప్పదుఁచు (జు) బ్బస మాటలు...
మార్క. ౪-౧౨౮.

(పుష్కలములు అనిభావము)

సుబ్బసమాటలాడు, స. క్రి. ($\sqrt{\text{సుబ్బ}}$) — సు
బ్బసమాటలు + ఆడు) పెద్ద కొట్లగొను.

సీ. ఇప్పురాణం బెప్పు డింపార జిహ్వకు నమ్మ
తంబుగాఁ గోరిలుఁటివారు దుఃఖనిర్ముక్తులై
సారసంసారిసుఖములు ను (చు) బ్బస మాట
లాడి. హరి ఉ. ౯-౮౩.

ఉ.... తేల్పువెలగుబైతలం గవగూడి నైబయిం
జుబ్బస నూ(చూ) అలాడుటకు కొత్తురు.
తన్నధురాధరామృతంబు.... రామా. ౧-౪౫
(పుష్కలముగా ననుభవించు అనిభావము)

సుబ్బు, ఆ. క్రి. బయలుపడు, ప్రకాశమగు.
(క. సుబ్బ = కుభ్ర)

సీ. నాప్రాణసఖులచందము నమ్మరాదు నూ
సుబ్బసుబ్బుల మాటజూతురొక్కొ.
కృ. శకుం. ౩-౪౩.

కా. రవికం గొమ్మించు పుట్టించుచనగుబ్బల్
పాదపుజాట్లు కన్నులమునుంగుల్ సుబ్బి
బోకమాన్, బిచ్చిగబ్బిమీటరు తెక్కుసుగీ
బ్బించు చిందెన్ నడల్.
రాజవాహన. ౬-౬౦.

౨. వ్యాపించు, ప్రసరించు.

కం. ఆ చిత్రఫలక మెవ్వరు, చూచిన వెలి విసం
యపును నుచ్చెనునది నీ, తే చూచు లేను
జూచుట, యోచించలనయి! యింకొక
వెలుగునుకే? ప్రభా. ౧-౧౩౫.

౩. లోకప్రవాదము, జనకృతి.

సీ. నా ప్రాణసఖుల చందము నమ్మరాదు నూ
సుబ్బసుబ్బుల మాటజూతు రొక్కొ.
కృ. శకుం. ౩-౪౩

సుబ్బివ్యాధ్యుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. ా
తేయొడు, కుమారస్వామి. ౨. యజ్ఞమునందు
వియ్యక్తు లగు పదునార్దురు యాజకులలో
నొకడు.

సుభంగ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. కొబ్బరిచెట్టు.

సుభగ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఓ. భర్తయొక్క
కేమట పాశురిరా లైన భార్య. ౨. పూజ
నీయ మైన మార్పుదేవి. ౩. అడవిమల్లె ర. ప
సుపు. ౫. ప్రియంగులక. ౬. కులనీ.

సుభగంసున్యూడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఓ. అద్భుతవం
కుడన, అందగాడను అని తలంచువాడు. ౨. ఆత్మ
క్షాభాపరుడు, స్వాభిమాని.

సూభగము. సం.వి.అ. ఆ. ఆ. ౧. ఆద్యము
గలది. ౨. ఆభివృద్ధిగలది. ప్రియమైనది, అంద
మైనది. ౩. ఇష్టమైనది, ఇందైనది, శుభుర
మైనది. ౪. పునీతమైనది, ఉదాత్తమైనది.

నుభగమూ, సం. వి. అ. పుం. య. అశోకము
 ౨. చంపకము. ౩. వెలిగారము. ౪. ఎఱ్ఱకలాపము

సుభద్ర. పం. వి. ఆ. శ్రీ. అష్టశని భార్య,
ఆభిమత్యుని కన్య.

సుభద్రకము. సం.వి.అ.పుం ౧. దేవతావిగ్రహ
మాలను ఊరేగించుట కైవరధము. చిల్లప్పక్షము!

సుభద్రాము. సం. విణ. అ. అ. అ. సుశ్రీత
మైంది, సుఖమైంది. అద్భుతముగలది.

సుభాషితము, సం. విజ్ఞ. అ. ఆ. ఆ. చక్కఁగా
బయటబడినది.

సుభాషితము, సం.వి. ఆ. న. గి. భారాగమైః
 పంచము ౨. చమత్కారమైన కాశ్యముః, సూక్తి
 ర్. హితిపంచము ౫. మంచయభిప్రాయము.

సుభిక్ష. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆరెపువ్వ.
 సుభిక్షము. సం. వి. ఆ. న. ౧. మందిలిచ్చును.
 ౨. ఆహారసమృద్ధి. ౩. పాడిపంటల లిమి.

సుభీగ కము, సం.వి. ౯. పుం. పలాశవృక్షము I

సమీక్షాత్మకము, సం. వి. అ. పుం. చిల్లవృక్షము

సుభ్రువు. సం. వి. ఊ. స్త్రీ మంచికనుబొమలు
గల స్త్రీ.

సుమంగలమ్మ, సం. విజ్ఞ. ఆ. ఈ. ఆ. డి. శుభ
పద మైనది. ౨. యజ్ఞ సమృద్ధిగలది.

సుచుంగలి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పుణ్యస్త్రీ.;
మాతృమన.

సుమంత్రుడు, సం. వి. ఈ. పుం. మంచియాలా
చన చెప్పబాడు.

సుమతి, పం. వి. ఇ. పు. మ. చిబ్బిద్దిగనాడం.

సుమతి. పం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మంచిబుద్ధి, దయ
మైతి. ౨. జీవతాపర ప్రసాదము. ౩. ఆశీస్సు,
వరప్రదానము. ౪. ప్రార్థనాగీతము (మంత్రము)
౫. కొరక. ౬. సుగరుని భార్య పేరు.

సుమదనము, సం. వి. ఆ. పుం. రసాలము.

సుమధ్య(మ). సం.వి. ఆ. స్త్రీ. చక్కని నడుము
గల స్త్రీ.

సుమన, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. బొండుమర్కె.

సుమనము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. గోధుమ.
 ౨. ఆమ్మైత్ర

సుమనస్సు(ము). సం. వి. న్. స.మంచిమనస్సు
తృప్తి, సంతోషము. దయ.

సుమనస్సు(ము), సం. వి. వ. పూ. ౧. దేవత,
దివ్యశక్తి. ౨. విద్యాంసుడు. ౩. వేదాధ్యాయి
౪. గోధుమ. ౫ శపచెట్టు i

సుమనస్సు(ము). సం. వి. 5. స్త్రీ. ౧. బొండు
మల్లె. ౨. మాలతీలత.

సుమనశిఫలము, సం.వి.ఆ.పుం.ఉమ్మెత్త పండు.

సుమనశ్ఫలము, సం. వి. ఆ. ౧. బాటికాయ.

శైమనోరజము, సం. వి. న. ౧. పుష్పాడి.

సుమము, సం. వి. అ. న. పువ్వు.

సుచుము, సం. వి. అ. పుం. గి. కర్పూరము,
 ౨. ఆకాశము.

సుమారు, హిం. వి. కొంచెమెచ్చుతగ్గు. శ. ర.

సుమాశ్చమ్మ, వి. సంతోషాతిశయము.

మ. అంత నారదుడు గయ్యం చింతటం గల్లెబో
గమగో నా కనుచు సుమారమున జంకల్
వేసికొంచున్ పడిన్ వినువీధి జనుడంచి.
వరాహ, ౧౧-౯౨.

అ. సంతోషాదుల వలనఁ గలిగిన పొరవక్కము.
వ. కంఠ నాణాకించి నెత్తం బొక పలుక యాడు
దను యని యెట్లుమై మాటగాఁ బలికిన
నకుండు నీవు సుమారంబున నున్నవాడవు
నేడు సంతోష నాడి జయింపరాదు.

భార. వి. రా. ౫-౨౪౪.

క. సంతోషకలంబున వింతి సుమారమున విచ్చు
విభువి కెదురుగా, నెంతయు వేడుకఁ జనితి,
తాంత్రి గనియె నతినిచేతఁ దనరెను బాజన్
పర. ౧౨౧౩౪.

తే. ధౌర మధుమద మమరెఁ బుష్పపరంబు,
గ్రోలిం సుమార మపును తి త్తేకలకుఁజూత
పుష్పాగమరవ కాళికతరులు, న వ్వేనవులు
పువ్వులై నివ్వటిల్లు. రామా. ౨-౧౦౦.

౩. మూర్ఖ.

నీ. సామగసామపుసామ్రా సాలిమిడి సోలును,
మారము బివిళిమై ముత్యపుబ్బిమఁ, యనఁగ
మూర్ఖాహ్వాయం బలరారుచుండును....
ఆం. భా. ౨-౨౨౩. వ్రా.

౪. మత్తత; గర్వము.

మ.... అట్టిల మద్దెస నాదిక్కున దుస్సమాస మిది
సందేహస్పదం బీదనం, సుమారంబునఁ
చాండితుల్ నెఱుపురున్ శోభి వాక్రువ్య
గన్. పంచతిం. ౧-౧౨౨.

౫. సుఖము.

నీ. నే.గీ.... హాయి సుకము సుమార మం చనఁగ
సుఖము.... ఆం. భా. ౧-౯౮. వ్రా.

౬. వినయము.

మ. కొమ్మ యొక్కర్తు వచ్చి సుమారంబున
యొక్క కాను కొసఁగెన్ జెంగల్లలాటీవి
కిన్. యయా. ౫-౪౬.

సుమాళి. విజ. (సుమారము + ఇ) సుమారము గల
వాఁడు, గర్వముగలవాఁడు.

క. జూదరివి సుమాళివి నెఱ, వాదివి తసుకరివి
గొలువవచ్చునటే దా, మోదర నిను మా కను
టయు, నాదెసఁ గనుగొనక పిలుపుమనె
జాంబవతిక. "సుమాళి" యని పుస్తకమునం
దలి పాఠము. ఉ. హరి. ౩-౧౧౩.

సుమాళించు, అ. శ్రీ. ౧. సంతోషముచే పరవశ
మగు.

ద్వి. ఎత్తిన వేదక్కతో వృత్తుఁ దొక్కిన పుస్తకమున
మాడుదమన నృత్తుఁ జూచి యలఁచు, నీవు
సుమాళించి నిన్ను నీ వెఱుంగ, వీరంత నీ
నెఱవ నేనాడ నని.

విరాటపర్వము. ౪. అ. ౮౪ పు.

తే. కాంత కబిరీధరంబును కారుమొగులు, విరతి
ముగ నంతకంతకు వియఁగాఁజూత దిన్నఁ
గని సుమాళింపును ధవుని హృదయ, నవమ
యూరము చెలరేగి నాట్యమాడె.

క. భా. ౭-౧౬౬.

౨. ఉత్సహించు, వేడుకపడు.

మ. పెసరుం గాయకు మెత్తకన్నులకునై పేటాడు
మన్ గొట్టెలన్, మసలఁజూచుచు దోసచేల్
చెఱుకుచాల్ నాగ్గాడుచున్ సజ్జగో, య
సుమాళింపును నేనరా పెగనీ.

గాజవాహన. ౬-౬౫.

సుమిత్ర. సం. వి. ఆ. శ్రీ. లక్ష్మణశశిస్సుని
తల్లి.

సుముఖము. సం. విజ. ఆ. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. మంచి
ముఖముగలది; అండమైనది. ౨. ఆండము గలి
గించునది. ౩. సిద్ధమైనది, అనుకూలమునది, ఆకు
రతి పడుచున్నది.

సుముఖము. సం. వి. ఆ. న. శ్రీలింగోగి.

సుముఖ (ఖ), సం. వి. ఆ. ఈ. శ్రీ. ౧. అండ
మైన ముఖముగల శ్రీ; ౨. అడ్డము.

సుముఖుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. విద్యాంసుఁడు.
౨. గరుత్మంసుని పేరు. ౩. గణపతి పేరు. ౪. శివుని
పేరు.

సుముఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుఁడు.

సుమూలకము, సం. వి. ఆ. న. మల్లంగి.

సుమేఖలము, సం. వి. ఆ. పుం. ముంజగిడ్డి.

సుమేధు(ధను)ఁడు, సం. వి. 5. శ్రుం. పండితుఁడు,
చాళిఁజ్ఞుఁడు.

సుమేరువు, సం. వి. 4. శ్రుం. 1. మేరుపర్వతము.
2. శివుఁడు.

సున్నము, సం. వి. 4. న. 1. ఋక్కు. 2. ఆ
నందము, సుఖము. 3. వరము, రక్షణ, ప్రసాదము
ర. యుక్తుము.

సుయవసము, సం. వి. 4. న. మంచిగడ్డి, పచ్చిక

సుయామునుఁడు, సం. వి. 4. శ్రుం. విష్ణువు పేరు.

సుయుక్తుఁడు, సం. వి. 4. శ్రుం. శివుఁడు.

సుయోధనుఁడు, సం. వి. 4. శ్రుం. దుర్యోధనుఁడు.

సుర, వి. గాలినుడి.

సురకరువలి, వి. సురగాలి; సుడిగాలి.

క. శారుఁడగు కంసుని పంపున, వరిగి తృణావర్ణ
దవని కవచాటముగా సురకరువలియై విన
విన, నరుడరుదన ముసరి విసరి హరిఁ గొని
పోయెన్. భాగ. 10 స్కం. 22 ర.

వ. శ్రీరాయకాలంబున సురగరువలిచే దిగ్విర
దిగ్గడు కులనగంబులఁ గ్రణిసేయె.
భార. భీష్మ. 10-22 ర.

సుర, సం. వి. 4. శ్రీ. 1. కల్లు, సారాయము.
2. జలము. 3. పానపాత్రము. 4. పాము.

సురంగ(ము), సం. వి. 4. శ్రీ. 1. సారంగము,
భూగర్భమార్గము.

క. సురంగ నేయ జొక్కడ నూపెన్
దశకు. 2-10 ర. 0.
2. కన్నము, రంధ్రము.

సురంగంబు, (క. సురంగ) వి. శ్రీరామము.

వ. మఱియు.... పసిండి యాయగంబున సుతీయ
సురంగంబు గాఁదొంగరి పట్టియంగట్టి చెన్న
మిగులం గై నేసిన. కుమార సం. 4. 22 ర.

సురంగము, సం. వి. 4. శ్రుం. 1. మంచిరంగు.

2. శారింజ గ్రీ 3. సారంగము, కన్నము.

సీ. ఎదుటిసురంగంబు లెఱిగి యాచాయఁగాఁ
గల్పించుప్రతిసురంగములగములు.
కువల 3-10.

సురంగము, సం. వి. 4. న. 1. రక్తచందనము,
ఎఱ్ఱగంధము. 2. సింహారము, ఇంగిలీకము.

సురంగయుక్కు(జుఁడు) సం. వి. 4. శ్రుం.
కన్నపుదొంగ

సురంగిక, సం. వి. 4. శ్రీ. మూర్వావృక్షము.
(The MURVA plant)

సురంజనము, సం. వి. 4. శ్రుం. పోక చెట్టు.

సురంటి, వి. సురటి. రూ. పివన.

ఉ. కప్పరపుక రజంబునఁ బొగల్ జలియించి
సురంటి గాముచే. కవిరాజ. 3-10 ర.

సురంటి, వి. సురటి. వివనకట్ట.

మ. నను సారంగపురంపు లేచొరసురంటి
గాడ్చు దీపంపు వెంటను గైకొ గమకింపఁ
ప్రాణసఖుకాటన్ దెల్లమయ్యెన్ జామి.
చంద్రాంగ. 2-10 ర.

మ. ఒకనాఁ డిందుఁడు వైజయంతమణిసాధో
దగ్గభాగంబునన్ సకీయల్ కొందఱు కుంచె
గిండిసురటిసామ్రాణి....తూని కొల్లగ
దశా. 2-10 ర.

సురంగ (సం. సురంగా). వి. వృక్షవిశేషము,
రక్తచందన వృక్షము? (ఇది తరంగము, తరంగ
మంటిది)

ద్వి. పారిసకొకంబులు బోకబోదియలు, సురంగలఁ
బొన్నలుఁ జాతబోతములు.

రం. రా. ఉ. కాం. 10-12 శ్రు. 10 పం.

ద్వి. పలువైన గురువిందపండితుల దూఱి. సుర
గలపారుగున గురుగుమాడాసి, మారిపోత
మ్మలనుదగొమ్మ లెక్కి.
వనవాధ. 3 ఆ. 22 శ్రు. 10 పం.

సురః ట్రిట్) వి. గి. వట్టున విసనః.

ద్వి. మనసంపుఁగొనలఁ నమర్చినయట్టి, సురః ట్రిట్
వట్టున గాలి నుడియంగఁ దిగివ్వ.
హరిశ్చ. పూర్వ. ౩౮౨.

మ. పుర్వలవంబుల్ దొలఁగింపఁగా సురః ట్రిట్
రఁజిల్లు నిచ్చుగతిన్. పారి. ౧-౬౦.
సీ. వేయిగన్నులుగలవేల్పు తొయ్యలిచేతఁ జూ
పట్టు చెంబట్టుసురః ట్రిట్ మనఁగ. విక్ర. ౬-౬౩.
౨. మల్లవిద్యావిశేషము.

వ. మొగ్గ వాగ్రిలుటలును సురః ట్రిట్ పల్లటి మొద
లగు లాగువరుసలును. మల్లుపురా. ౩-౬౯.

౩. పారావత విశేషము, పారావతము.

సీ..... శేల, పల్లటి యంతరపల్లటి సురః ట్రిట్
లతో విట్టి యెడ్డిమాకి వికదారి, దూరబారు
లనంగ కారికాఖ్య.... ఆం. భా. ౨౦౮౬.

౪. గళవరము.

వెలయుఁ జామరగళరుతములు సురటన-
ఆం. పద. వావా. ౩౨. వాగ్రి.

సురః ట్రిట్ తానము. వి. (√ సురటి) విసనికట్టయే
పుట్టుకగా గలది, గాలి
ఇట్లే సురః ట్రిట్ పుల పుట్టు. ఆం. సం. దేవ. ౨౨౮౮

సురకరువలి, వి. నుడిగాలి.

వ.... తమకమపరిధానంబులు పెట్టి జలక్రిడ లా
డుచున్న నవి సురకరువలిచేతం వేగింతులు
లయి కలిసిన. ఆది. ౩-౧౩౪.

సురకాని, వి. కానిలో కాలవభాగము.

౪౦. మారి యేత్తరభాగంబునఁ బురుషుఁడు చా
వావమైనఁ బుణ్యం వైనన్, సురకానియొప్పు
చేసినఁ బరిణతిమై మేరుకుధరభారముఁ
జాపున్. పాండు. ౪. ఆ.

సురకారుపు, సం. వి. ఉ. పుం. విశ్వగర్భ.

సురకారుకము. సం. వి. ఆ. న. ఇంద్రధనుస్సు

సురకొలి, వి. ఒకదిను సు ఫిరంగి.

సురక్తము. సం. వి. ఆ. పుం. గి. ఎట్టునుద్ద.
౨. చూతవృక్ష విశేషము

సురకోవి, వి. ఒకవిధ మైన పిరంగి.

ఆం. భా. ౨-౨౧౮.

సురగజ్జెలు, వి. వి. చితిమువ్వలు, ఒకవిధ మగు
గజ్జెలు.

సీ. భుగ్రవమండలము కలపర్వతంబులు బలసి
తద్దయు రమ్య మగుసురగజ్జెలపగిది గాఁగ....
కుమాసం. ౮-౨౨. వ్రా.

సురగవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కామధేనువు
వేల్పుటావు.

సురగాడ్పు, వి. నుడిగాలి.

౪. మబ్బుతోవనం బలుపుగఁ గ్రమ్మి దు మ్మొ
గసి పాటి వదిన్ సురగాడ్పువెంపునన్.
ఆ. రా. కిష్కింధా. ౬౦.

౪. ఆ, శ్రుతి సురగాలి సుశృంగిఁ దాగ్మొలి
మించె ధరాతలంబునన్. చంద్రాంగ. ౨-౨౩ వ్రా

సురగాలి, వి. గి. నుడిగాలి.

సీ. సురగాలి తిరువుల సురుగడే యీ తన్ని
యచలంబులై తన్ను లమరకున్న.
మొక్కవల. ౩-౩౫.

వేటకుక్క కయఁబడిన వేరు.

ఉ. వెబ్బులిమాన దానపుఁడు భీమాఁడు గామిడి
గట్టుగట్టి వా, గర్భికరాని కాని సురగాలి గ
యాని వయాని పుట్టచెం, దుబ్బరిసింగిణి
మిసి. రాజవామాన ౩-౫౪.

సురజఃఫలము, సం. వి. ఆ. పుం. కిడిమామిడి
చెట్టు

సురజ్యేష్ఠుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. బ్రహ్మ, వేలుపు
తెద్ద.

సురటి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. రాగవిశేషము.

సురతము, సం. వి. అ. ఆ. ఆ. ఆ. చక్కగా
క్రిడింపబడినది. ఆ. ఫేలనశీలము గలది 3. బా
గుగా అనుభవింపబడినది. ర. దయ గలది,
మృదువు.

సురతము, సం. వి. అ. న. గ. ఆనందము. ఆ.
మిథునక్రియ.

సురతాని, వి. శే. శే. శే. శే.

రగద. ధాకమాపట్టు సురతాని సింగాణిలు.
కళలు దేరుపరంగికత్తులు జారీలు.
హంస. ౫-3౫౬.

సురతాని, వి. = సురధాని సురధాని, వి. రాణి,
స్వతంత్రురాలు.

గీ. శేయి సురతాని జగ మావరింపడలచి, పాలు
చు నిరులను బలుఁకీబులను బనిచి, కొలల
నెత్తిన సున్నంపుగుండ లనఁగ, బాలఁగను
పట్టె చార కానిమడయంబు. విప్ర. 3-౨౮.

గీ. మేటి రతులకు సురతానిమించువోణి, దాని
కెనయైనచా జగానఁ గాన. శ్రీరా. ౧-౫౦.
ఆ. చక్రివర్తి, రాజా, సామంతరాజా.

క. ఈ రీతిం గెందలిరుల కోరీసురతాని గాఁగఁ
గూర్చుఁగోరీమర్తము, యూరీరవములకు
నులికి యొగ్గులి మదిలోన్.

చంద్రాంగ. ర. ౧౩౯.

సురతానిలగ్న, వి. నలుమూలలనుండి లగ్నపట్టుట.

గీ.... లగ్నా సురతానిలగ్న యనఁగఁ, భాషలు
దార్యగ్ని భాండాది కాళిద, లగ్నదిం తనఁగఁ
తెలంగు.... ఆం. భా. ౨-౨౧౯ వ్రా.

క. మనుజేంద్రుఁడంత నేవల బనువుచు సుర
తానిలగ్నఁ బట్టిందిన నద్దిమనకతి వీరధర్మం
బునఁ దగువకుఁ జొచ్చియెడర మదిరిన
కింకన్. కవల. 3-౧౨.

సురతానిసలాము, వి. నమస్కారభేదము.

న. హరిశ్చంద్రమండలి సాలగ్రామస్వామి సుర
తాని సలాము, అయోధ్య యందలి రఘూద్య
హనుకు దోయిలి. ప్రబం. ౧-౮౮౦.

సురతాని, వి. వాద్యవిశేషము. (ఒకవిధముగు
వీణ)

సురతాలి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. చేటిక
ఆ. తాద్యుకత్తె. 3. శేఖరకము, శిశోమాలిక.

సురతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. గ. సుఖానుభవము.
ఆ. సంకృప్తి.

సురతోషకము, సం. వి. అ. పుం. కాస్తభ
రత్నము.

సురదన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. మంచిదంతములు గల
శ్రీ.

సురదీర్ఘ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆకాశగంగ.

సురదుందుభి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. కులశిఖి

సురద్విమృదు, సం. వి. వ. పుం. అనురుడు,
శేబుదామ.

సురధాని, = సురధాని. హర. ౧-౨౨. వ్రా.

సురధాని = సురధాని, కురకదొర. వి. (పిం
సుల్తాన్) చక్రివర్తి.

గీ. గజపతి సురధాని గడిమర్గముల కెల్ల రాజా
వజ్రంపువోరు తప్ప. శ్రీవోధచం. ౧-౧౬.

సురధాను, = సురధాని. వి.

కం. సురధాని యేల రక్కసి, సురధానీల
నమచినాదనముఖ్యుల్ దరిచా తెలుగక
మేరువు, దరిచావునఁ గూడి మిగులఁ దహ
తహపదుచున్. దళా. ౪-౧౨౨.

సురనిమ్మగ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆకాశగంగ.

సురపతి, సం. వి. ఇ. పుం. ఇంద్రుడు, శేబు
తేడు.

సురపాది, వి. ఒకానొకచెట్టు, కాకాంగము.

సురపున్నాగము, చూ. సురపాన్న.

సురపాన్న, వి. (సం. సురపున్నాగ) సురపున్నాగము, ఎమేయవృక్షము.

గీ. ననుచు సురపాన్నఁ గనుగొన్న నవ్యదేవుఁడు పొగడఁ బుట్టితిమిమన ప్రబోధనయి దిందు ముఖి దోహదక్రిత రీతి విడిచె నలరువెలు కాని ములుకుల కాత్మ నులికి.

విక్ర. ౧-౧౩౩.

సీ. నారుప సురపాన్న వానిజమును బొన్న నెల్లి మూలుగ విల్లు నెమిలి యడుగు.

హంస. ౪-౧౧.

సీ. తోడి కన్నులుఁ బానుఁ గూడి మాడి చరించు సురపాన్న నీడలఁ జూచియాచి.

రాజశే. ౨-౩౫.

వ. మదనచాప విముక్తంబులై మొదలం గ్రోలివ భవకరీరభస్మాంగ రాగంబు పరాగ వ్యాజంబున నెడలం గ్రాయుచున్న సురపాన్నలు శృ. నై. ౧-౯౫.

చ. కనఁ దిలకంబుఁ గేసరముఁ గల్లుమియిన్ రహిఁ బాడఁ చేక్రికనం, బునిమర ముచి నవ్య సురపాన్న ముఖంబుజ మెత్తఁ జంప కంబు నెఱిగవుఁగిలం గొరవి మూర్కొన వానిలి దన్న వంజాళంబు నుడువ గోఁగునై తరుణి పూచు సురదుగ్ధ మన్ని పువ్వులన్. హరి. ౪-౯.

సురభి, సం. విణ. ఇ. ఈ. ఇ. ౧. మంచివాసన గలది. ౨. మనోజ్ఞ మైనది.

సురభి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. కామధేనువు. ౨. ఆవు. ౩. అందుగు ౧ ర. మరయినెడు గంధ ద్రవ్యము. ౪. రలసి. ౫. మల్లె కెనువాసనగలచెట్టు మద్యము. ౬. భూమి. ౧౦. ఆవు. ౧౧. సప్త మాతృకలలోనొకటి ౧౨. తూర్పుదిక్కు. ౧౩. నీచ సాంబ్రాణిచెట్టు ౧

సురభి, సం. వి. అ. న. ౧. బంగారు ౨. వాసన గల కలువ ౩. గంధకము.

సురభి, సం. వి. అ. శ్రు. ౧. వసంతస్తవ ౨. చైత్ర మాసము. ౩. సంవేగ ౧ ర. బాణి కామి ౪. ను గంధము. ౫. సాలవృక్ష శ్రుంగ. ౬. జమ్మి ౧ ౮. కడంబము ౧ ౯. సువాసనగల ఒకదినము గడ్డి. ౧౦. వకుళము ౧

సురభిసాయకుఁడు, సం. వి. మన్ను సుఁడు.

తే. ఆకుమర, మాంసమలకేరి కానవాభ్యంతర మన, సురభిసాయక సాయక స్వర్గికుఁడగుచు చంద్రాంగ. ౪-౯౪.

సురభిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకదినము ఆరటి.

సురభితము, సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. సువాసన గలది. ౨. మగంధిఫలము.

సురభిత్రిఫలి, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. బాణి కామి ౨. లవంగము. ౩. పోకచెక్క.

సురభిత్వక్కు, సం. వి. చ. శ్రీ. పెద్దయెల్లి

సురభిదారువు, సం. వి. ఈ. శ్రు. సాలవృక్షము ౧

సురభిశము, సం. విణ. అ. అ. అ. మంచివాసన గలది.

సీ. నిశ్వాససురభిశానిలమల సంపద సరసవసం తత్తపరజీఁ జేము. కవి. ౩ ఆ.

సురభికరించు, సం. స. శ్రీ. పరిమరింపఁజేయు.

మ. కృమిపాకంబునఁ గెంపుతోడినలు పెక్కన్ మిక్కుటం బైనగంధము దిక్కుల్ సురభిక రింప రస మంతర్గామి యయ్యున్.

హరి. పూర్వ. ౩-౩౩.

సురమాయి, విణ. మిక్కిలి నల్లనిది.

సీ. పడగలు తడఁబడఁ దొడగుభోగుల గెల్చి సురమాయిభల్లులఁ గాంచె. భాను. ౪. అ. (దీనిని వృత్తియందు వికల్పముగా అంత్యవర్ణ లోకము)

చ. చటుగః బాంధులం గణవః జాలిన శంఖర
దైన్యభేదిన్ బటువగుటెక్కు బోడుసురమా
... ముదిరామంబుల కలకంఠముల్
మదకు కావరి పచ్చనిదాలు వాపురాలటె వన
వాటిలోని జలజానన యోగతిదాగవచ్చితే.
భావ. ఆ. 3.

సురమాలి, విణ. గాలి నించినది(మా. బాలీసు.)

శ. ర.

సురర్షి, సం. వి. ఇ. పుం. దేవముషి.

సురలాసిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పిల్లనగోవి.

సురలోకము, సం. వి. ఆ. పుం. స్వర్గము,
వేల్పుబోలు.

సురవన్నెలు, వి. బి. వస్త్రవిశేషము.

వ. మాయ్యంచులును పెంటసాళ్ళును నిండువ
న్నెలును సురవన్నెలును పుష్పాదీవన్నెలును
ద్యా. 3-౨౦౬.

సురవర్తము, సం. వి. న. న. ఆకాశము,
వేల్పుదిరువు.

సురవల్లభ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. తెల్లగజిక.

సురవల్లి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. కులసి |

సురస, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. సింధునాశము |
౨. దుర్గాదేవి. 3. కులసి | ర. నాగమాత.

సురసము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. స్వాదువు
రసభరితము. ౨. మధురము 3. సుందరము.

సురసము, సం. వి. ఆ. న. ౧. కులసి ౨. గోప
రసము. (ఒకదినునుబంక) 3. పరిమళముగలగడ్డి
ర. నల్లగడ్డి |

సురసుందరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. దేవతా స్త్రీ
౨. దుర్గాదేవి.

సురసుర, వి. సుగ్రహుటయంపతి యనుకరణము.

చ. గొజ్జెగతూపుచేత న, చెప్పెనుగఁ బొంది,
కంటికి విసింపనివాఁ జత్రదేసి యార్చె బో,
సురసురసుగ్రహ మెత్తనగుచోటనె గుడ్డతి
వాడియోగదా! సారంగ. ౨-౩౮.

క. పెరవుగ నాకటిపెల్లున సురసురసుగ్రహదరు
మనకినువులం జూడన్ దురము చారిద్ర్యం
బులఁ బొరయక మనుచున్నవారె పుఃబులు
జగతిన్ (ఇదట తీవ్రముగా నని యర్థము)
కుచేల. ౧-౪౯.

౨. కాలుటయం దనుకరణము.

మ. పృథిబాణ పృథరంబులన్ నిజముఖ పాగ్రామ
ర్భవద్వర్భరా, ద్భుతకీలా పటలాహతిన్
సురసురం బోఁబెట్టుచుం జానకీ, పతి బాణం
బులు ముంచె నేని కలభపాగ్రామందపు.

రామా. ౬-౧౬౬.

ద్వి. కుటువతులల కీలుకొని యన్నకసపు, మేల
మణిగమరంగ సురసుర పుట్టి.
హరికృ. పూర్వ. ౨౨౩౨.

సురసానము, సం. వి. ఆ. న. దేవాలయము.

సురాకరము, సం. వి. ఆ. పుం. సారాయపుబట్టి,
కొబ్బరిచెట్టు.

సురాచార్యుడు, సం. వి. ఆ. పుం. బృహస్పతి,
వేల్పుటాడ్డ.

సురాదీవి(వుడు), సం. వి. క. పుం. ఆ. పుం.
సారాయము బట్టిపెట్టువాడు.

సురాటము, వి. మల్లబంధవిశేషము.

వ. క్షి. గొంతుమారును సమసంబును సురాటంబును
స్వసింహంబును నాదియగు ముప్పదిరెండు
విన్నాణంబుల నానెంబు పరీక్షించి.
హంస. ౧-౨౦౬.

సురావుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మద్యపాయి
౨. కల్లుతాగినవాడు. ౩. జ్ఞాని, బుషి.

సురాభాగము, సం. వి. ఆ. పుం. సారాయపాంగు

సురామండము, సం. వి. అ. పుం. సారావణి.

సురామండము, సం. వి. అ. న. కల్లచేట,
కల్లమింగడ.

సురాగ్నము, సం. వి. అ. న. ఓ. బంగారము.
అ. కుంకుమపుష్ప.

సురాలయము, సం. వి. అ. పుం. ఓ. మేరు
వర్వరము. అ. పానకాల, కల్లంగడి,

సురాళము, వి. భూతాద్యావేళ జనిత శిలాభృ
మణును. అ. శోపావేళము.

సురాలించు, స. శ్రీ. చుట్టుకొను, చుట్టుముట్టు.

వ.... రాజన్యలు దురాశం బధరాధరంబని.
వరాకాశంకులైన సురాలించి జరాసం
ధుండు..... శరాసారంబున ధరాగ్రంబు
గప్పియు.... దశా. ౨-౨౮.

అ. దృష్టిదోషపరిహారార్థము దిగదుడుపు.

క. మనునడిన మెకము గొని చని, కనుగుడ్డు
వెల్చి వెల్చి గడిగి కటారిం, గొని తోచే
బొడిచి యొక బొననగ సురాలించె నయ్య
యాతి కడకన్. యయా. ౨-౪

వ. అంత యశోదనందు లప్పాపాత్మురాలి యం
కంబున నిశ్చంకితుడై యాడుచున్న యర్భకు
శక్తులొని భూతభయనివారణంబుగా గోత్ర
త్వంబు సురాలించి గోమయంబునఁ దిలకంబు
వెట్టి.... వి. పు. ౩-౧౧౩.

తే. అగుహయంబు దీగ్గె బిమ్మమ్మఁ దంకవత్సె
యొకటి సాహితీయవ్యల నూదిపట్టఁ దన
యనుగు చెలికాండై వైదండ శ్రోవఁగఁ
బ్రజనురాలించి మణులు వస్త్రములు వైవ.
ప్రభా. ౨-౩౮.

౩. అలక్ష్మము చేయు, విదిలించు. (వి. ని)

సురాష్ట్రజము, సం. వి. అ. న. ఒకడినుసువిషము.

సురాష్ట్రము, సం. వి. అ. పుం. ఓ. తొగరి.

అ. తొగరిమన్ను. ౩. అడవితొగరితీగ.

సురాసుపు, సం. వి. ఉ. పుం. ఓ. తాగిగుబోతు.

అ. ఉన్నత్తుడు.

సురిగ, వి. చిన్నకొమ్మ, ఉపకాళి.

సుదిగి, వి. శిఖిరి, ఒకబాతిమల్లెతీగ.

ద్వి. మదుగులతోఁ బాగికి చుట్టురాఁ బ్రబలి
పరచిన గువెండపందిటి క్రింద.

హరిశ్చ. పూర్వ. ౫౭౫.

అ. వృక్షవిశేషము ద్వి. హరిశ్చ. పూ. ౪౭౫

సురియ, వి. (సం. పుం. కా. క. సురిగ, త. చుట్టె)

రూ. సురె. చురకత్తి.

వ.... అతిమాటి విసరిన నోరవోయిన సురియం
తెరివి యవలీలం గాలు బలంబులవైఁ బడి
చక్కంజేయుచు. భార. భీష్మ. ౨-౩౧.

ద్వి. కూలంబు లంకించి సురియలు దిగిచి, వాల
మూల్ జలిపించి వరతనుకాగ్ని, సబళంబు
లనురించి చక్కమూల్ దిగిప్పి.

రం. రా. య. కాం. ౨౮౮ పు. ౧౨ పం.

సీ. చిమ్మచీకటి పేరి చింబోతుఁ జెడిచె,
చెర నటువైచి సురియ యనఁగ.

పర. ౩-౨౮౦.

క అని మరునామాలఁ బడలే, నని వైదువు దుస్సి
బాటునాయితము బలెన్, బెనఁగు నలయు
తీయచే సురి, య సులిమిబలిమి విడిపించి.
యను నమరకీర్. నారంగ. ౨-౨౩౫.

క. కలసెదఁ బలి నతిఁ దిచ్చట మేలఁగుట మా
తండ్రి విన్న మేలగునే శ్రీపులలొన సురి
యఁదిగిప్పి, కలపన విందైనఁ తెలిమికల్లెలు
నగరే. ఉ. హరి. ౫-౧౨౩.

సురియకాండ, వి. కెట్టి.

అ. మనుచేరబాచియను బాదకున్నట్టుదృఢము
గాఁగఁ జోరదృష్టి నడగి, జంకి మీఁదఁ
బొదవి కాడ్డాలకృష్టి వై, బడిన సురియ
కాండ్రీ పంతుదియె. వ్యా. ౩-౪౩.

సురియూభు(పు) వి.మాలవాడు.

అం. భా. ౨-౨౮౯ బ్రా

సీ. తే. గీ....వచ్చు నేమిచు నరియూభు వైష్ణ
భుండు.... ఆము ౨-౨.

“అగు” అన్నది అరవపదము అని శబ్దరత్నా
కరము.

సురీపట్టము, వి. సూరకుడేశ సంబంధ మైన పట్టు
నేలువు.

క. అట్టియొక బెడ్డిపనులన్, నిట్టలగు పురంధ్రు
లచట నిలిపిరి వచ్చిన్, బెట్టిరి మణిపీఠి సురీ,
పట్టుమై బలచి రండు బలియొన్ సతి
యొన్. మను. ౫-౮౯.

సురుంగా. పం.వి.అ.శ్రీ. సురంగము, రంధ్రము.

సురుంగంబడు, అ.శ్రీ. అదృశ్యము (రూ. సురుఁ
గంబడు)

చ. చిదియపు కొండపైఁబడినఁజేను చిలుకన్గనినం
గరంబులుం, బడములు దోకయొం దలయు
బల్లగు పూర్ణివదం డొకింకయొన్, గదలక
నిల్చియుయ్య సురుగంబడి పోవఁగ నేర్చులా
గుమై, నుడకముఱిని కట్టితెఱఁ గున్నదియే
పెరసత్వకోటికిన్. హరి. ఉ. ౫-౨౦.

సురుంగు, అ.శ్రీ.౧. అదృశ్యమగు, కనఁబడకపోవు.

ఉ....వరాహము కడంకనదర్శిమయ్యెనయ్యెడన్

ఉ.... పంది సురింగిపోయిన వృశాలతమాజుడు
చిన్నివోయి (మొఱంగిపోయిన అని శర. పా)
విశ్వా 3-౩౭.

క. వచ్చి తిపోవిష్ణు మనకుఁ జొచ్చినఁగాకున్న
మగుడి సురింగి యంతకన్ జచ్చెగనె బ్రహ్మ
వాదిన, యచ్చెరు తెరువునకు వెరచి రసురులు
సురలున్. శేష. ౧-౮ ౦.

౨. మరలు, పరామృఖమగు.

చ. తిరుగని మండరాదిగళదీయనిపూర్ణ కళాంకు
డాజులన్, సురంగని పార్థుఁడీకు కనుసోఁకని
మన్నుఁడొక్కఁజొంతునుం బొరయని ధర్మ
గూఠి యొడివోవని కల్పమహిమం బనన్
వరగుణధామఁడైన పెదవల్లభభూవరుఁడొప్పు
సెంకయొన్. మంచ. నా. ౧-౩౦.

క. పెరిగిన చీకటి తనుఁ గని, సురిగి యరిగి
వగులునగరుఁ జొచ్చినదానిన్, బొరిఁగొన
వెంబడిఁ దానును, పెరిగిన క్రియ నినుఁడు
గ్రంథక వధరాంబుధిలాన్. వైజ. ౨-౩౨.

౩. తప్పించుకొను,

వ. అచ్చాతి యెల్ల సురిగి భేమకాళిమంబున
కరిగి. భార. కాం. ౫-౨౦౭.

చ. సురిగెను వారి గొంతులకుఁ జొచ్చుచు
దాఁగెను వారి నుద్దతానురమునుబాటు వారి
నని దూరము లేఁగినవారిఁ గ్రంతలం, దిగెను
వారి మాటుకొని త్రిమృదువారిని బట్టి కీకు
లాద్ధరగతి మంటలోపలను దోగ్గురు విక్రమ
డున్న వాగులై. భా. రా. యుద్ధ. ౧౧౫౪.

చ. ఏ వెరవున నింక నులులుము వేగమె
తీర్చిదొ కాక మిన్నకే, సురిగెదవో విశేక
గుణకూన్యతఁ బొంది యెనత్వవాదివై.
హరిశ్చం. ౪-౨౮.

క. తిరుగరు పలు కర్ణులకును, సురుంగరు ధవ
మిత్తు రితరసుదతీమణులన్, మరుగరు....
భాగ. ౧౦ ప్కం. పూర్వ. ౧౬౦౪.

తే. ఏను యాకుధానుడ నైన నితరజనుడ,
నైన సెఱిగి నివారింతురత్తుడు నన్ను, గాలి
నైన రక్కసులకుఁ గానఁబడక, సురిగి యీ
పురచ్చారము సారఁగరాడు.
భా. రా. మంద. ౬౯.

ద్వి. తిరుగునే ముట్టినధీరుండు గలన, సురుగునే
ముట్టినసూరుఁ డెవ్వలన.
పండితా. పురాతన. ౯౦.

౪. తప్పించుకొనిపోవు,

ద్వి. తన్ను మోచినచోటఁ దగవట్టి పెట్టి,
మిన్నక సురిగిన మెత్తురే జనులు.
హరిశ్చ. ఉత్త. ౨-౪౩౮.

తే. గీ. కపటములు పన్ని యిత్తుడు న న్నన్న
మొఱగి, మరుగఁజూచెదనేమఱామ్ము నిన్నుఁ
గనికరము మానసంబునఁ గదియరిక, దానిగాఁ
తేని యెలుమచాని యొడిపి.
హరిశ్చ. ౪-౧౫౧౦.

ద్వి. సురగళ వంటయిల్ సొచ్చినకళముఁ గరు
బసేయక కూరగా వండఁదగు నె.

భార్య. పూర్వ. ౧౨౯౩.

౫. నిమ్మమించు, తొలఁగు.

నీ. నిమ్మ యేమయ్యెనో నే చాట గఱపక
యరుగుచెందితి నని నుంగి నొకతె.

యయా. ౫-౨౨.

గీ. అని గిలుక్కునఁ దిరిగి యయ్యమరవాచ,
త్రుక్కుఁ దండతి నిండ్లకుఁ బోవఁ బనిచి,
సురగ దురదుర జాయంటి కరుగుచెంది,
యేమిచెప్పదుఁ బొదరింటి కేగుచెంచె.

మవల. ౫-౫౩.

౬. చాగు.

చ. తరులు గిరుల్ నరుల్ సురలు దైత్యులు
పక్షులలానుగాఁ జరా, చరతతి చూడఁ
జాడ నవసన్నత పెం దడగెం దమంబు
నిర్భర మయి యిమ్మెయిం బొదల భాస్కర
చంద్రవిలాస మెచ్చటన్, సురిగె మహాజలం
బిళిల కూన్యతఁ చేర్చుట యేమిచందమా!

పారి. ఉ. ౯-౯౫.

నీ. చందురు నిట్టితో సమరంబునకు నేఁగుపగిదిఁ
గుప్పించి యొప్పుర మెగయును, సురిగిపో
యెడ నన్నఁ జొరఁ జోటులే దింక, నీవె
ది క్కనుభంగి నెమరువచ్చు.

భార. ఆర. ౨-౫౩.

నీ. ఏదెస వచ్చునో యిది యని పలుమాటు,
సురుగుఁచుఁ గీగంటఁ జూచువాని.

భాగ. ౧౦. స్కం. ౩౭౨.

చ.... అలఘోపయాత్రిణఁ గురుపతి దించి
క్రిడికృపకుం దగు పాత్రిమ నేసి యొక్క
డన్, సురిగితి చెప్పమా నిజము సూరతనూ
భవ కాకులేర్పడన్. భార. కర్ణ. ౨-౮౨.

ద్వి. పరుసత్రొక్కు నీఁబడి పడఁజాలలేక నిరి
గిరి నుండఁగ సురుగ వచ్చితివా.

బస. త్తరా. ౬౨ కే. ౧౮ పం.

౭. పాటిపోవు.

చ. విఠిగి సురుఁగు వారును త్రేగి లోఁగువా
రును గుంది కుండువారును వ్రాలి కూలువా
రును వెఱచి పలుచువారును నై పలుదోసం
గుల నెసంగుచుండి రత్నదు.

అ. రా. యోధ. ౩౬౪.

తే. సురిగి భయమున గొంతులు సొచ్చువారున్
నెగిచి పరతేర సంకుల కేగువారు.

భా. రా. యోధ. ౧౮౪౫.

చ. అరుదుగఁ దమ్మకూవిధుని యన్నను
దాడికి నోడి కాత్రిపుర, దిరుగనిచొంకలుం.
బడని తెక్కలిటెంకులు పొడచూర్చె, యరు
గనికానలుం జొరని యాఱవి కోసలు భీతి
చిస్తులై, సురుగని త్రోవలు నిలువఁజూడని
త్రోవలు లేవు భూస్థలిన్. వి. పు. ౧-౪౪.

తే. ఓలిగట్టినయొట్టకు నుటికి పెద్దబావలం దున్న
పెన్నలు బావుకొనుచు, నుట్టులను వ్రచ్చి
బావల నెరల్చద్రోచి, సురుగుఁ జెలికాండ్ర
తెల్లను జూపిదిచి.

పారి. పూర్వ. ౫-౨౦౫.

౮. వొచ్చు. పర్యవేషించు.

క. కరవాలభైరవునిచే వరుగుదు రరు లర్కమం
దలాకారములా, సురిగి యని వధికపద
మగు, నరయఁగ నాకారకల్పమధికం బగుటన్
కావ్యా. ౬. ఉల్లా. ౧౦౯.

౯. మృతినొందు.

చ. సురుగము చచ్చు మార్గమును, చూకొను వృక్షము
కొమ్మ మాలవాఁ డరనిన చేను కాని సుత
యన్నమువెట్టివతావు, దానిఁ జెన్నెర వరి
యించి కాత్రిమనుసేసిన యిల్లును నాణలిడ్డ
లున్, సురిగినచోటు, చాచు సొదవొచ్చిన
భూమియొక జూచెఁ దెల్లగన్.

వాసిష్ఠ. ౨-౨౫౫.

అ. వె. ఆప్యత్రుచ్చుకొన్నయతఁ డిచ్చిన నరుండు
సొమ్మ దెగకమున్న సురిగిరని, వడ్డి చెల్లకున్న
వర్తింతులేరితి, వండు నిండుఁ దెల్లపుమయ్య
తాత!

తే. ౩. ౨౪౧.

౧౦. తగ్గ, నకించు.

నీ. కృతిత్రుటంబులకత్తి సురిగిపోవకమున్న, వధు.
లానవమునఁ బర్యవేషమున్న. కా. ౩. ౮౪.

౧౧. భగ్నుమగు, విఱుఁగు.

చ. భూజావస్తంబంబున విజృంభించిన మరలు మా.
తంగంబులును సురుగురథంబులును దిరుగు
పదాకులు నై తమనైవ్యంబు దైవ్యంబు.
వహించిన. పరాహ. ౫-౨౫.

౧౨. వాడు, ప్లానమగు.

సీ. అంగజ నీ లోచనారవిందములు మురిగియు
న్నవి గాని సొంపులేదు. వీర. ౨-౬౮.

క. పరధూమి ప్రజయించి కేరసు తిరముగ ధర
యెలరాచా దేశంబునకిన్ సురుగుడు రప్పటి
ప్రజలును, నరతలి వ్యాయంబు దప్పి నడచిన
యేనిన్. దుక్కాం. 3-౨౬.

౧౩. వెనుదీయ.

ద్వి. మరగి చొచ్చినయట్లు మత్త పోవనము సురుఁ
గక చొచ్చి కానుగ నన్నుఁ గొనక.
హరిశ్చ. పూర్వ. ౧౧౯౮.

౧౪. బాధపడు.

సురగాలిలిగువుల సురుఁగి దే యీతన్ని యచలం
బులై చచ్చు లమరకున్న. హా. 3.

సురుగాడ్డు. వి. నుడిగాలి.

ఎ. గీ. వొసఁగు లెనిగింపే సురగాడ్డు కుటుము
దాడి, కదలి తద్దయి గడగడ వడఁకుదాని,
తేల్పురాక న్నెఁ గాంచి రా వెలఁడు లవుడు
రసి. ౪-౪౭.

సురుగుఁడు. వి. ఒకానొక యెట్టుదాయ వెక్క
చెట్టు, సురుగుడు చెట్టు.

సీ. జాన్వి మామిడి తీసి సురుగుడు మొలుగు
పాపట చంద్ర పసిరిక పాలరేల.
తేం. పంచకం. ౪-౪౭౧.

ద్వి. సురుగుళ్ళమారేళ్ళ జాతపోతములను, గురు
వకంబులఁ గేదగుల నశోకముల.

హరిశ్చ. పూర్వ. ౩౨౫.

సురుఁడు. వి. దివిటికిమాటుగా కాల్చిపట్టుకొనెడు
వెలుగుడు కట్టెలకట్ట ఆ. భా. (క. ర)

సురుమా. = సుర్యా (ఉర్దూ. సుర్యా) కాటుక
చంద్ర ౨-౧౩౧

సురుమాయి. వి. కాటుక.

సీ. పడగల లొడిఁబడఁదొడరుభోగుల గెల్చి
సురమాయజల్లుల సొబగుఁ గాంచెనద్దండగతి

నిల్చునత్పలంబుల గెల్చి యతనుధ్వజశ్రీల
నందుకొనియె, బాణసంపదఁ జావు తూడిర
మల గెల్చి విరుడు కామాగుల విస్ఫురణఁ
జెంద గంధోత్కటంబులై కదియ గుత్తుల
గెల్చి ఘనవాద్యకుంభలాంఛనముఁ గాంచె
తివిరి దళమెత్తు పోకబోదల మానించి, విజయ
మంగళశంఖాంక విహృతిగాంచె నబలవేరి
సతిమాత్ర సతివజంఘ, కలికనుదోయి యెల
నాగ కంధరమును. భా. ౪-౧౫

చ. చటులకఁ బాంథలన్ గెలువఁజాలిన శంఖర
చైత్యభేరికిం బటువగు తెక్కతోడు సురు
మాయగజల్లుల మేటి రాకు బం, ట్టఁట కల
కంఠమల్ మడకుకావలి పచ్చనిదాబు పావు
రా, లఁట వనవాటిలోని జలజానని యేగితి
దాఁగ వచ్చితే. భా. ౩-౧౪.

సురుము. వి. చూగ్గము, వాడి.

సురూపము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మంద
రము. ౨. విజ్ఞము. తెలివిగలది.

సురూపము. సం. వి. ఆ. పుం. శివుఁడు.

సురూపుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. చక్కనివాఁడు
విద్యాంసుఁడు.

సురె. వై. వి. (ప్ర)శ్చ. ఘృకా) రూ. సుయ.
కత్తి.

ద్వి. వెలువడియె సురె తేటికి పాణిమున కొర
గోసినట్టుల నొకదనఁ జేర్చి.
బస. పురా. ౧౩౬ పు. ౧౬ పం.

సీ. గాటంపుమాఁగారు ఘనకృపాణము గాఁగ
సొగ కొంచెలిగోళ్ళు సురెలు గాఁగ.
రసిక. ౫-౧౭౬.

సీ. జాతి నీలపుఁ దాళిచాకచక్రప్రభవకస్తూరి
తేటిపూరిఁ గుస్తరింపఁ, సొగసు సూర్య
పటంపు సురెవాలుమై తక్కు హాంబట్టు
దట్టిపై నోగింప. సారంగ. ౧-౩౯

క. విరసమునఁ గొట్టుపడి నా, సరిగరిలఁగాన
బ్రతుకు పైకునె నే, సురెబోడు త్రాటఁ
బోడన్. తేం. పంచకం. ౪-౪౩౦

తే.... సాయకములు మరుస శేష గర్భి శేష గి
సుర యొక్కదయ్యె. అను. ౪-౧౧౪.

సీ. కరవాడి చిరురాకు సురకర్తి చే నొత్తి మగల
మానము గొను మానబడిడ.

సుదక్షి. ౫-౫౦.

సురెయాళు, వి. రూ. సురెయాళు.

సురేశ్వరము, వి. ఒక దినుసు ఉత్ప.

సురేభము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. మంచి కంఠ
స్వరము గలది.

సురేభము, సం. వి. అ. న. తగరము.

సురేష్టము, సం. వి. అ. తుం. సాలవృక్షము I

సురోత్తరము, సం. వి. అ. తుం. చందనము.

సురోదము, సం. వి. అ. తుం. కల్లుసముద్రము.

సుజనుజు, వి. శ్రుక్కుటయం దగు ననుకరణము.

చ.....సుజనుజుం దుదనుక్కుగ గుక్కెనో
యనన్. అను. ౫-౧౨౩.

సుజ్ఞు, వి. సుక్కుటయం దగు ననుకరణము.

సీ. శు శ్చెన్నిగలిగిన సుజ్ఞున సుగ్గిక్కు యను
వర్ణులకు బరులకు నలవుగాక, తనలోనిబడ
బాగ్ని దుఃఖొన మండియు వడగాలి మీలనై
నుడియనక. ద్వ. ౨-౧౬౦.

చ. వెలుగులతేని వే వెలుగులేడిమి సుజ్ఞున
సుగ్గిక్కు నాపగా, కలకసమన నీమృదుల
కాయములన్. చద్రాంగ. ౨-౨౨.

సులక్ష్మణము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. ౧, సుభ
లక్షణములు గలది ౨. అద్భుతము గలది.

సులక్ష్మణము, సం. వి. అ. న. ౧, పరిశీలనము,
పరీక్ష, నిర్ణయము. ౨. మంచలక్షణము లేక
చిహ్నము.

సులతాను, హిం. వి. శురుమ్మప్రభువు.

చ. జవచిత్రవైరేయములు సాహిత్యము ల్బల
తాను చూడ్చికిన్, దవిలిచె పత్తిరిక్ మదము
ధారితరేచిరవర్ణితపుర, స్వనపులాయితాది
గతులన్. రంగా. ౩-౧౩.

సులభకోపము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. కీప్రము
గాఁ గోపించునది, చిరాకు గలది.

సులభము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. ౧. సుఖముగా
లభించునది. ౨. తేలికగాఁజేయఁదగినది. ౩. యో
గ్యమైనది, సిద్ధమైనది. ౪. సహజము. స్వాభా
వికము.

సులభము, సం. వి. అ. తుం. సులువు, అస్పయత్నము.

క. సులభమునఁ దీర్చుపనికై బంజరుయత్నంబు
నేయఁ బరిచూచిన యే, ములుముంటఁ దివియ
కడిదము, జలిపించినయట్టిచేల చందము
వచ్చున్. కవి. ౨-౪౬.

సులువు, వి.

గీ. అన్నియును జూచుచుండెద నంతో యింతో
యంతచనుమానమునకు రా నింతెకాని, శేష
బట్టెద నన్నచో నానె ధనము, దులిచినవృదు
తేలియు నా సులువు రెల్ల.

వి. ణ. సులకనైవది.

సులోచన, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. అందమైన
కన్నులుగల శ్రీ. ౨. ఇంద్రజిస్తుభార్య శేరు.

సులోచనము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. అందమైన
కన్నులు గలది.

సులోచనము, సం. వి. అ. తుం. లేడి.

సులోహాకము, సం. వి. అ. న. ఇత్తడి.

సులోహిత, సం. వి. అ. శ్రీ. అగ్నిదేవుని సప్త
జిహ్వలలో నొకటి.

సులోహితము, సం. విణ. అ. ఆ. అ. మిక్కిలి
ఎజ్జనైనది.

మలాను, వి. ఒకానొక కురకపేరు.

క. నీరిగబ్బరన్నగొండల, దరులం గజియెగుల
పగిడి దవిలి తిరుగు నన్నురుతండి ముత్ర
నసకుల, నెలయినమిన్ ఖాససింగిటిమలానా
యాయ. 3-౧.

సువక్తము, సం. వి. ఆ. న. ౧. మంచిముఖము
లేక నోరు ఆ. సుహృచ్చారిణము.

సువక్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సువచనము, సం. వి. ఆ. న. మంచిమాట. ఆ. కా
గ్ధాటి.

సువచస్సు, సం. వి. న. న. చూ. సువచనము.

సువదన, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. అందమైన ముఖము
గల స్త్రీ.

సువర్చకము, సం. వి. ఆ. పుం. క్షారము,
లవణము.

సువర్చల, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. నిఁగిమిరి

సువర్చలము, సం. వి. ఆ. న. అవిసె

సువర్చసుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సువర్చి, సం. వి. న. పుం. సువర్చకము.

సువర్చిక (ము) సం. వి. ఆ. పుం. ఆ. స్త్రీ.
సువర్చకము.

సువర్ణ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. అగ్నియొక్క
సప్తజిహ్వలలో నొకటి. ఆ. నల్లకలబంద
3. పసుపు. ౪. ఏటిత్రచ్చ, పెట్టిత్రచ్చ

సువర్ణకము, సం. వి. ఆ. న. ౧. ఇత్తడికంచు.
ఆ. సీసము. 3. బంగారము.

సువర్ణకారుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కంసాలి.

సువర్ణపుష్పము, సం. వి. ఆ. న. చెంగల్య

సువర్ణపుష్పిరము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. బం
గారము సమృద్ధిగాగలది.

సువర్ణవృత్తము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. బంగారు
పూరకలది బంగారు నీరూరినది.

వర్ణబిందువు, సం. వి. ఉ. పుం. ౧. విష్ణువు.
ఆ. శివుని మూర్తివిశేషము.

సువర్ణము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. మంచి
రంగుగల ఆ. మంచికులమునకుఁ జెందిన. 3. మంచి
కీర్తిగల.

సువర్ణము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. మంచిరంగు
ఆ. మంచికులము. 3. ఒకయాగము. ౪. ఉమ్మె
త్రకాయ.

సువర్ణము, సం. వి. ఆ. న. ౧. బంగారము.
ఆ. బంగారు నాణెము. 3. పడునారు మాషము
లయెత్తు బంగారము. ౪. ధనము. ౫. మంచిగం
ధపుచెక్క (?) ౬. సిందూరము (Red chalk)
౭. నాగశివరము 8. మంచివర్ణముగలది
౯. మాడ. ౧౦. ఒకపువ్వు. ౧౧. నల్లలగలు.

సువర్ణమూధి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. పచ్చమల్లె.

సువర్ణరేతుడు, సం. వి. న. పుం. శివుడు.

సువర్ణవల్, సం. వి. ఆ. ఈ. వ. ౧. బంగారు
రముతోఁ జేయఁబడినది. ఆ. బంగారురంగు
గలది. 3. అందమైనది.

సువర్ణవర్ణ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. పసుపు.

సువర్ణవర్ణుడు, సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సువర్ణాక్షుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సువతేడు, వి. శివుడు (?)

సీ. తులకించు రసకీర్తి తొవతేని సువతేని కవ
తేని చకచకచ్చని హసించు.

రఘువం. ౧-౫౨.

సువసంతకము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. మంచి
వసంతర్పు. ౨. చైత్రీపూర్ణిమ. ౩. వసంతో
త్సవము, కామోత్సవము.

సువహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. వీణ (Leute)
౨. అంతుగు ౧ ౩. కారేటి ౧ ౪. చెప్పుకట్ట ౧
౫. నల్లవావిలి ౧ ౬. పర్వాక్షి ౧

సువహము, సం. వి. ఆ. అ. ఆ. అ. గ. చక్కగా
మోయించి. ౨. సహనముగలది, ఓర్పునది.
౩. తేలికగా మోయదగినది.

సుసారము, వి. వంట.

ఉ. అక్కన్నయ యిబ్బనిల్లు తెలిగన్నలు
మొక్కులుగన్నులముల్లున్నలు చిందసం
దలును తేలి మవారపుటింటి ముంగిలన్.
బహు. ౨-౪

క. వంటయొకించుక చేయించంటన్ విక్సారా
లేదో యచటినువారం, చింటి కలకంఠు లొక
గడ, యంట పె కావించి రీత్యరాముకమున
కున్.
సాంచాలి. ౪-౩౫.

చ. పొడిమిరియంబుగా వెదలి పోయెడు కొండల
నెగ్గచేసి యొక్కుడు జలజంతులం బొలను
మూరలువండి వెదందచిప్పలం దుడుకగఁదెట్టి
మత్తియపుటోగిరములో కుడుగిమ్మరించె న,
యొడరఘటిరసాయకము లెక్కడనేర్చ
సువారపుంబుకల్. రామా. ౭-౧౦.౭

సువాల, వి. ఆడువారు పెండ్లిండ్లయందు నువ్వి
యను పదముతో నాలాపముచేసి పాడెడుపాట.

కా. నీకేవచ్చు సువాలయన్ ధవళమింతి యల్లా
నేరేళ్లుగా. రీకళ్యాణములంచు నింటికడ నే
రీతిన్ విబృంభించుకే, వాణీలిచ్చట నంచునిడ్లలు
సకుల్ వాళ్యోతవాళ్యంబులన్, గాత్రమం
దల పట్లకుం దొడగిరా కళ్యాణతేదీర్చిన్.
సాంచాలి. ౪-౨౪.

సువాలించు, ప. శ్రీ. త్రిపుర.

తే. వింత గాఁగ నొకావొక విలసనంబుఁ జూప
నయ్యంతిగఁడుఁ దాను జూడ వెలది, కడను

పూదండ లెల్లనొక్కటగఁబట్టి, బాలకపుడు
సువాలించి పాటవైచె. (దృష్టి (దోషము)
తీయకపుడు కిరన్సునకుఁ బట్టుత్రిప్పటయని
తోచెడివి) ౧౪. ౭-౬౮.

సువాసము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. మంచినివా
సము ౨. మంచివాసన.

సువాసిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. గ. భర్తబ్రతికి
యొన్న శ్రీ, మమంగళి. ౨. కన్య.

సువాసుడు, సం. వి. ఆ. పుం. కిపుడు.

సువిత్తు, సం. వి. వ. పుం. గ. పండితుడు.
౨. తెలివిగలవాడు. ౩. శేర్వ.

సువిదల్ల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. వివాహిత, పెండ్లి
అయిన శ్రీ.

సువిదల్లము, సం. వి. ఆ. న. అంకితపురము.

సువిదల్లుడు, సం. వి. ఆ. పుం. (యా. సావిత్రి
ల్లుడు) అంకితపురము కావలివాడు.

సువిదితము, సం. వి. ఆ. అ. ఆ. చక్కగా
నెఱుంగఁబడినది, స్పష్టముగాఁదెలిసినది.

సువిదిత్రీము, సం. వి. ఆ. న. గ. కుటుంబము,
సంసారము. ౨. సంపద. ధనము.

సువిదుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గ. అంకితపుర
పంచారకుడు. ౨. రాజు.

సువిధానుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ప్రధానుడు.

ద్వి. ద్వారపాలక సువిధానుల విండ్ల వారిఁ
దలారుల వారీకయేరి.
బస. పురా. ౩-౫౧౨ పం.

సువిహితము, సం. వి. ఆ. అ. ఆ. గ. చక్కఁ
గానుంచఁబడినది. ౨. చక్కగావలంకరింపఁబడి
నది. ౩. చక్కగా ననుష్ఠింపఁబడినది.

సువీ (బీ) జము, సం. వి. ఆ. అ. ఆ. అ. మంచి
గ్నిజలు గలది.

సువీ (బీ) జము, సం. వి. ఆ. పుం. గ. సగపాల
కాయ.

సువీ (బీ) జము, సం. వి. ఆ. న. మంచిగింజ.

సువీ (బీ) జుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సువీగ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఆదవిప్రత్తి I

సువీర్యము, సం. వి. ఆ. న. గి. గొప్పపరాశరీ
మము, శౌర్యము. ౨. వీరులసమూహము (సమృద్ధి)
3. రేగుపండు.

సువృత్తిము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. గి. మంచి
ప్రవర్తన గలది. ౨. మిగుల గుండ్రనైనది.

సువృత్తము, సం. వి. ఆ. న. గి. మంచినదనది
౨. మంచిపద్యము.

సువృత్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. సుగమాన.

సువేలము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. గి. నిశ్చలము,
ప్రకాంతము. ౨. వివేకము, అనన్తరము.

సువేలము, సం. వి. ఆ. పుం. త్రికూటపర్వతము.

సువ్యాలు, వి. వి. వ. పాటలా విశేషము.

క. ఆ లలనానుజికాగ, య్యారీ యొకానొక్క
వేళ నక్కటతోను, వ్యాలు స్వోభములు
ధవళాన్ మొదలైన పాటలందగు శేర్పూర్
కుక. ౧-౪౩౪.

సువృత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. పరివృత, మంచి
యిల్లాలు. ౨. సాధువైన ఆవు.

సువృతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. నియమవంతు
డౌ విద్యార్థి (A Religious student)

సువ్యలాల, వి. చూ. సువ్యల.

సువ్యాల, వి. ఆదనాను. పెండ్లిదల్లా సువ్యయను
పదముతో ఆలాపముచేసి పాడెను పాట.

కం. ఆ లలనానుజికాగ, య్యారీ యొకానొక్క
వేళ నక్కటతోను, వ్యాలు స్వోభములు
ధవళాన్ మొదలైన పాట లాదలశేర్పూర్
కుక. ౧ ఆ. (౪. ౪)

సువ్య, వి. దంచుటయందగు ధ్వన్యనుకరణము.

సుశకము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. సులభముగా
జేయ వీలయినది, సుకరము.

సుశర్మ్యుడు, సం. వి. ఒకనిపేరు. చూ. సుశర్మ.

క. ఇలఁబడిన సహచరులఁగని, యిలగి సుశ
ర్మ్యుడు చాళి నర్జునున్. భార. భీష్మ. 3-౫౨.

సుశల్కము, సం. వి. ఆ. పుం. ఖదిరవృక్షము I

సుశవి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ. సుషవి.

సుశాకము, సం. వి. ఆ. న. అల్లము.

సుశారదుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

సుశిక్షితుడు, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. గి. చక్క
గా శేర్పడినది. ౨. వివేకమైనది.

సుశిఖ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. నెమలి నెత్తిమీది
కుచ్చు. ౨. కోడిపుంజ నెత్తిమీదికొండ.

సుశిఖము, సం. వి. ఆ. పుం. అగ్ని.

సుశీతము, సం. వి. ఆ. న. పచ్చనిచందనము
(శ్రీచందనము)

సుశీమము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. మిక్కిలి
చల్లదైనది.

సుశీమము, సం. వి. ఆ. పుం. చల్లదనము.

సుశీల, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గి. మంచిలముగలశ్రీ.
౨. శుభానిభార్య. 3. కృష్ణుని అప్తమహిమలలా
నొకతె.

సుశీలము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. మంచిగుణము
గలది, మంచినదనదిగ గలది.

సుశ్రుతము. సం. వి. అ. అ. అ. అ. చక్కగా
వినిపించింది. ౧. తేదవిజ్ఞానముగలది.

సుశ్రుతము. సం. వి. అ. అ. స. సుశ్రుతాచార్యు
నిచేరచింపబడిన ఆయుర్వేదకాస్త్రగ్రంథము.

సుశ్రుతము. సం. వి. అ. అ. అ. అ. చక్కగా
గూర్చబడినది. ౧. గుప్తముగాధరింపబడినది.

సుషమ, సం. వి. అ. శ్రీ. మిక్కిలిసోధ.

సుషవి, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ఒకదినుసుగుమ్మడి
౨. నల్లజీలకఱ్ఱ ౩. కాకర ౪. జీలకఱ్ఱ.

సుషాఘడు, సం. వి. అ. శ్రీ. శివుడు.

సుషి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. రంధ్రము, బెజ్జము,
౨. గొట్టము.

సుషి (షి) సుము, సం. వి. అ. అ. అ. అ. చ
ల్లని. ౧. ఆహారకరమైన.

సుషి (షి) మము, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. చలి.
౨. ఒకదినుసుపాము. ౩. చంద్రకాంత శిల.

సుషిమము, సం. వి. అ. అ. చల్లదనము.

సుషిర, సం. వి. అ. బెజ్జముగలది.

సుషిర, సం. వి. అ. అ. ౧. బెజ్జము. ౨. పిల్ల
గోవి లానగువాద్యము.

సుషిర, సం. వి. అ. శ్రీ. గువ్వగుత్తిక ౧

సుషిర, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. కిక్కిస ౧ (క. ర.)

సుషుప్తి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. ఒక్కొక్కరినినిద్ర.
౨. గాఢనిద్ర.

సుషుప్తము, సం. వి. అ. శ్రీ. సూర్యకిరణములలా
నొకటి.

సుషుమ్న, సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకనాడి.

సుషేణము, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ఒకచెట్టు, కర
వర్తము. ౨. పేము, తేలికము.

సుషేణము, సం. వి. అ. శ్రీ. కలిది. ౧

సుషేణిక, సం. వి. అ. శ్రీ. నల్లతెగడ ౧

సుషేణుడు, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. విష్ణువు.
౨. ఒక వానిరినాయకుడు?

సుష్మ, అవ్య. ౧. బాగుగా, చక్కగా ౨. ఎక్కు
వగా. ౩. నిజముగా, యుక్తముగా.

సుష్మము, సం. వి. అ. స. తొడు, దారము.

సుసత్య, సం. వి. అ. శ్రీ. జాతునిభార్య.

సుసర భేష్టు, సులువుగా రోమములదొలగ
తేయుమందు.

సుసరము, వి. సూక్ష్మము, సన్నము.

మ. వసుధానాయక తేటకుం గదలుసత్వంబెక్కి
మేనితకున్, సుసరంబై లఘువౌ మృగంబుల.
భయక్షోభంబులన్ దవ్వణ, పృసరంబేర్పడఁ
తేతి నూటిపెరియింపన్ జోటగున్ తేట
దుర్వ్యసంబుంకు ధర్మిని నిట్టిగతి సౌఖ్యం
బొందుచోఁ గలుగే ? ద్వా. ౮-౨౦.

సుసికత, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. మంచియిసుక ౨. పంచదార

సుస్తి, హి. వి. సోమకరణము.

సుస్థ, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. క్షేమము, ఆరోగ్యము
౩. భద్రత.

సుస్థము, సం. వి. అ. అ. అ. అ. అ. యుక్తమైనది
సరియైనది. ౧. ఆరోగ్యవంతము, భద్రము.
౩. ధనవంతము. ర. సుఖవంతము, ఆదృష్టవంతము

సుస్థి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. సుస్థత.

సుస్థిరము, సం. వి. అ. స. సుస్థిరత్వమని భావ
ప్రధాననిర్దేశము, నిలుకడ.

క. రాజానకు విజయమాలము. రాజరిమంత్రింబు.
సుస్థిరంబునదానిన్, రాజావ్యయ రక్షించితే.
భార. సభా ౧-౨౭.

నూ (ఉత్తరపడముగా) సం. వి. ఊ. ఊ = జన
కము, ఉత్పాదకము.

నూ, సం. వి. ఊ. శ్రీ. కన్నరెల్లి, జనవి.

నూకము, సం. వి. అ. పుం. 1. బాణము,
2. గాలి, 3. కమలము.

నూకరము, సం. వి. అ. పుం. (రూ. నూకరము)
1. పంది 2. ఒకవిధమగు లేడి.

నూకరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. ఆడుపంది, 2. ఒక
విధమగు నాచు.

నూకరుడు, సం. వి. అ. పుం. కమ్మరవాడు.

నూక్కుతందుల, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. పిప్పలి. 2.
ఒక దినుసుగడ్డి.

నూక్కుతందులము, సం. వి. అ. పుం. గస
గసాలు. 1.

నూక్కుదర్శి, సం. వి. గ. నీ. క. 1. చులు
లైన చూపుగల. 2. వివేకముగల. 3. కుకాగ్ర
బుద్ధిగల.

నూక్కుదర్శిత, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. చులులైన
చూపుగలిగియుండుట. 2. తీక్షణదృష్టి. 3. తెలివి.
4. భవిష్యద్దర్శనము, మాండుచూపు.

నూక్కుదేహము, సం. వి. అ. పుం. లింగ
శరీరము.

నూక్కువల్లిము, సం. వి. అ. పుం. 1. కొత్తి
మీర, భవిష్యము. 2. అడవిశీలకము, విషకంట
కాణ. 3. అడవి చెఱకుగడ. 4. కుమ్మ
చెట్టు. 5. ఒక దినుసు ఆవాలు.

నూక్కువర్ణి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకదినుసుకులసి.

నూక్కుబీజము, సం. వి. అ. పుం. గసగసాలు.

నూక్కునుక్షిక(ము), సం. వి. అ. న. అ. శ్రీ.
దోవ.

నూక్కుమానము, సం. వి. అ. న. కున్నితమైన
కొలరి, సరియైన కొలత.

నూక్కుము, సం. వి. అ. అ. అ. 1. అగోచరము,
స్థానము కానిది. 2. అల్పము చిన్నది. 3. కుక్కు
మారము, పలుచనిది. 4. కున్నితము. 5. తీక్షణము,
చురుకైనది. 6. నిశుణము, చతురము. 7. సరి
యైన, కచ్చితమైన, ఒప్పుయిన.

నూక్కుము, సం. వి. అ. పుం. 1. అణువు.
2. ఇంగుది. 3. సం. వి. అ. న. 1. సర్వవ్యాపి
యైన చైతన్యతత్త్వము. 2. పరమాత్మ. 3. అల్ప
త్వము. 4. ఒక యోగసిద్ధి. (సావద్యము. నిరవ
ద్యము, నూక్కుము) 5. నైపుణి, చాతుర్యము.
6. కపటము. మోసము. 7. పన్ననిదారము.
8. ఒక అర్థాలంకారము. (అసంలక్షిత నూక్కుార్థ
ప్రకాశ; నూక్కు ఉచ్యతే-ప్ర). రు. దీర్ఘ.)

నూక్కువాక్యము, సం. వి. అ. న. ఉత్తరసాక్షి
చెప్పినమాట.

నూక్కుశర్కర, సం. వి. అ. శ్రీ. సన్నయినక

నూక్కుశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. సన్నవియ్యము.

నూక్కుపట్టుకొము, సం. వి. అ. పు. చిన్న
పేను, నులిపేను.

నూక్కుత్వ, సం. వి. క. పుం. శివుడు.

నూక్కుకరించు, సం. స. కి. నూక్కుముగా
తేయు, సంగ్రహపఱుచు.

న.... సర్వోపమా ద్రవ్య సమచ్ఛయం బగు
సాందర్యం బనేకత్రా వస్థానదిదృక్చే విరించి
నూక్కుకరించి యథాప్రదేశ వివేకరంబుగా
జానరచనో యని. మార. 3. 23.

నూక్కుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

నూక్కుల, సం. వి. అ. శ్రీ. చిన్నపిల్లి.

నూచ, సం. వి. అ. శ్రీ. 1. వేధ, గుచ్చుట.
2. అంగాభినయము. 3. గూఢచర్య, రహస్య
శ్చేషణము. 4. అభినయవిశేషము.

నూచకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. గ్రుచ్చునది.

౨. నూది. ౩. భూతము, పికాచము. ౪. కుక్క.
౫. కాకి. ౬. పిల్లి. ౭. సన్నచియ్యము.

నూచకము. సం. విణ. అ. (స్త్రీ. నూచికా)

౧. చూపునది, నిర్దేశించినది. ౨. వెల్లడిచేయు
నది, ప్రకటించునది. ౩. నిరూపించునది.

నూచకము. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. నూచనము, నూ
చకమగు చిహ్నము.

కం. ఒకపర్వతము దిక్పాతకపంయుతుఁడగుచు
గురునియాగమనము నూచక యున్నతటిన
కుభస్య, చకములతోదురిగురుండు శక్రకునకని
యెన్. దశా. ౨-౯౬.

నూచకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. కల్లలమారి,

చాడీకోరు. ౨. రహస్యముబయటపెట్టువాఁడు.
౩. గూఢచారి. ౪. భక్తుఁడు, బోధకుఁడు. ఉపా
ధ్యాయుఁడు. ౫. నూత్రధారుఁడు. ౬. ఒకా
నొకబుద్ధుఁడు. ౭. ఒకనీధుఁడు. ౮. కపటి,
మాయావి.

నూచన (ము) సం. వి. అ. స్త్రీ. అ. న. ౧. పా

డుచుట, కట్టుట, రంధ్రమువేయుట. ౨. నిర్దే
శించుట, ప్రకటించుట. ౩. వేరముబయటపెట్టుట,
నిరూపించుట. ౪. అభినయించుట; అభినయము
౫. వ్యక్తముచేయుట. ౬. వార్త. ౭. ప్రదర్శ
నము, వర్ణనము. ౮. లక్షించుట. ౯. రహస్య
ముగా పరిశీలించుట. ౧౦. కపటము, ద్రోహము
౧౧. కౌగిలము, హింస.

నూచము. సం. వి. అ. పుం. ౧. కుకాగ్రిము.

౨. తెల్లుమొలక.

నూచి. సం. విణ. న. (స్త్రీ. నూచినీ) ౧. గుర్ర

చ్చునది, కట్టునది. ౨. చూపునది, నిర్దేశించునది.
౩. వెల్లడించునది, బయటపెట్టునది.

నూచి. సం. వి. న. పుం. గూఢచారి, ఉత్తరసాక్షి

నూచి. సం. వి. ఇ. ఈ. స్త్రీ. ౧. గ్రుచ్చుట,

కుట్టుట, బెజ్జమువేయుట. ౨. నూది, కట్టుచి,

౩. కుకాగ్రిము. ౪. అగ్రిము, కొన. ౫. మొగ్గ
చివరిభాగము. ౬. సేనాముఖము, పూర్వము.
౭. త్రికోణము. ౮. శంకువు. ౯. అంగి
కాభినయనము. ౧౦. నాట్యవిన్యాసభేదము.
౧౧. గ్రంథస్థవిషయములపట్టిక. ౧౨. పట్టిక,
జాబితా. ౧౩. నూది, కంటకురాలు, నూదివం
టిది.

తే. లోకములకెల్ల నూచి యల్లంద్రీ బూచి,
అయ్యంతిరత్న. కుక. ౩-౧౮.

నూచించు. సం. స. క్రి. ౧. చూపించు, నిర్దేశించు

౨. పోకటించు. ౩. వ్యక్తముచేయు. ౪. బయలు
పఱుచు, వెల్లడించు. ౫. అభినయించు, ప్రద
ర్శించు. ౬. అన్వేషించు, కనిపెట్టు, గమనించు.

నూచిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. నూది. “దుర్వా

చికనూచికాంకురపరంపర” వైషధ, ౨. ఏనుగు
తోందము. ౩. తెలియఁజేయునది.

నూచికాధరము. సం. వి. అ. పుం. ఏనుగు.

నూచికాముఖము. సం. వి. అ. న. శంఖము;

నత్తగుల్ల.

నూచికుఁడు. సం. వి. అ. పుం. దక్షిణాఁడు.

నూచితము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. కుట్టఁబ

డినది. ౨. రంధ్రమువేయఁబడినది. ౩. నిర్దేశింపఁ
బడినది. ౪. పోకటించఁబడినది. ౫. వెల్లడింపఁ
బడినది, తెలుపఁబడినది. ౬. గ్రహింపఁబడినది.
విదిశమైనది.

నూచిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. నూది. ౨. రాత్రి

నూచివంతుఁడు. సం. వి. త్. పుం. గరుత్మం

తుఁడు, సం. విణ. త్. త్. త్. కొనగలది.

నూచీకటాహన్యాయము. సం. వి. అ. పుం.

నూది, గుండిగ అనురండువస్తువులను ఉన్నతి
చేయవలసినవృద్ధు ముందు నూచిని, తరువాత
గుండిగను ఉత్పత్తిచేయవలెను. రండుపనులు
ఏకకాలమున కలిగినవృద్ధు ముగిరమైనదానిని
ముందుగా చేయవలెను.

సూచీవత్సరము, సం. వి. అ. న. విషయముల
పట్టిక,

సూచీవత్సరము, సం. వి. అ. పుం. ఒక ఓషధి.

సూచీపుష్పము, సం. వి. అ. పుం. మొగలి,
శేరి.

సూచీ (చి) భేద్యము, సం. వి. అ. అ. అ.
౧. నూదిదో పాడువదగినది. ౨. దట్టమైనది.
చిక్కనిది. సూచిభేద్య స్త్ర మోఖి:- మేఘ.

సూచీముఖము, సం. వి. అ. అ. అ. ౧. నూది
వంటి పన్ననిముక్కుగలది. ౨. నూదివంటి మొన
గలది.

సూచీముఖము, సం. వి. అ. పుం. ౧. ఒకపక్షి
౨. తెల్లదర్భ. ౩. అభివయహస్త విశేషము.

సూచీముఖము, సం. వి. అ. న. వజ్రము.

సూచీరోమము, సం. వి. న. పుం. అడవిపంది

సూచీవదనము, సం. వి. అ. పుం. ౧. దోమ.
౨. ముంగిస.

సూచీశాలి, సం. వి. ఇ. పుం. పన్నలియ్యము.

సూచ్యము, సం. వి. అ. అ. అ. ౧. నూచింపక
దగినది. ౨. పరిదర్శనయోగ్యము కానిది, నీరస
మైనది. సం. వి. అ. న. పరిదర్శనయోగ్యము
కాని ఇతివృత్త భాగము.

సూచ్యాశ్రయము, సం. వి. అ. పుం. ఎలుక.

సూచీ, వి. ౧. విధము.

తే. తత్తతీంపదోణి యిత్రతీ నిదియేమొ,
నూటి గాడు తలఁపక బాటిగాడు, తగడు మా
నువునకు బంకార మగుడు మిక్కిలికిమనము
పులికటికిమనము (పోతచేడియర్-కర్తృ
పదము) సారంగ. ౨-౬౮.

త. వడి వకరాద్రిక జెంక వని వాసిగఁ బద్మిని
నెత్తిమీఁదఁ జేయితి కరసంగతిన్ సమము

మేగఁ దదాశగురించి రాగ మేర్పడఁగఁ
జనంగఁ దేవమేదఁ బూయఁడె యీయనుఁ
దంచుమార్గిత నెల్లపరంగఁ బాటు నూటి
సరసాశిమర్ మొఱవెం గొలుతున్.

కువల. ౮-౩౦.

పీ. చిపురాకుఁ జేసినఁ జేసెఁ గాకజఁ దగదుఁ
దాదేటి నే నూటిఁదాను కొలిపె అనుచు
జనులెల్ల నచ్చెరువవంక బాద, మును ము
గాళ్ళుసంఘ బూగులవలగ్న, మును గుచం
బులు మోముఁ గొప్పును పొఱుతుంగ, నా
మహాశ్వంబు నీరజాతాక్షి యయ్యె.

చిక్కిభార. ౫-౩౧.

మ. జవనాధాగ్రాణి యొక్కనాఁడు హిమవల్ల
తుండు కోలామాలా, ఖిసగాధీకుండు గ్రాతి
కుక్తిమతిహగన్ తేగతేగవ్య మీ, తిన నూ
టిన్ బొటవేలిగోలు నెగమీటెం గుంతితా
నార్య. కాసగర్వాగ్రముఁడై బలారి తన
తో సఖ్యంబు వాటింపఁగన్.

వసు. ౧-౧౧౯.

పీ. త్రిమృదుమేర రసమ్ము కదలు మాడ్కి నీట
మనిగి లేచు నూటితాటి, బాణ మేగు
వితన, పృథం. ౧-౧౮౧.

పీ. దేవపూజాపేటిఁ దిగిది నంబులనూటి కడు
మించు తెనాకుగములు నింది (వందివాని
విధము) (ఇది మనిని మోహింపఁజేయుటకు
ప్రయాణ మగు మేనకవర్ణనము)

తంద్రాదాంగ. ౩-౧౨.

౨. గుటి, లక్ష్మము.

రగదఁ నూటివత్సర యేను వొక్కంపువోడు
లును. పీ. శకుం. ౩-౨౨౫.

త. సమదగజంబుపై కుటుకుసామజనైరికి నూటి
నెట్టు నా, గమకముఁ జూచి భూపతి ముఖం
బున వ్యాగులమాఁక నిల్వరే, కమితిధయా
ప్తి నోరనీరే. సారంగ. ౧-౧౦౦.

మర్తకోశి. కోటిసూర్యులు కోటిచంచుగ్గులు కో
టికోటిరట్టిల్లరే. నూటిగాఁ బాటిగా
నొకచోట నిల్వరేతి న, మృతివెల్ల దగన్
ద్రుతుటముమీఁదఁ జూచుచు దృశ్యమున్.

చాటి మాయగుటలుమాటికి చాల్చిచే నటు
మీటుచున్. సీతారా. ౧-౧౫౬

తే. తెరవతెరవంక బొమలును పెలుగువాడి,
చూపులును జూచి తనచేతినుటి నోసి,
యాస్త్రసత్కాస మొనరించినట్టి కుమకరాస
సం దినఁ జెలిమిఁదియాస నందె.
విజ. ౨-౧౬౮.

3. ప్రతి.

ఉ. బంగారుబొంగరాల పరిపాటిచనుంగవ మీల
నూటి తక్కుంగను, దోయి చంద్రుప్రతి
కోటి మొగం బెలదేటి ధాటికన్నం, గడు
మేటి వేడి పులివంబులసాటిపిలుం దయారె
చి, త్రాంగదపాటికోటి గలదా యని మె
చ్చుఁ గిరిటి మాటికన్. విజ. ౧-౧౫౦

నూటుకాడు, విణ. ౧. గుటికాడు. ౨. అంద
గాడు.

నూటిగొను, అ. శ్రీ. లెక్కవేయ, లక్ష్యపెట్టు

తే. క్షత్రివశ్యుండు హైదరుజంగుఁ గలిసి, చూ
టలిరమి మ్మొకిందైన నూటిగొనక రావు
కులసంభవుం దైన రంగన్నపతి, కార్యమితర
పుంపంచఁబుగా నొనర్చు. రంగా. ౨-౧౩౭.

నూటిపడు, అ. శ్రీ. ౧. సరితాకు.

మ.... ఆవంచనాయతి యాద్యచ్చికనూత్తి నూటి
పడ.... వను. ౨ అ. (క. ర)

౨. జరుగు, సంభవించు.

తే. తలవుదప్పనిధర్మ మీతరులులందు. నూటి
పడ మేలు మే లనిజోకఁజెలులు, సరసమా
దంగ విరుల వసంతమాడి, రాలతాంగులు పం
తేమహారమున. కవిరాజ. ౪-౯౮.

ద్వి. ఉక్కునా శేవలు దంబకంబులును, సొక్కు
లు శేవలు నూటిమాటలును.
పండితారా. పురాతన. ౧౨౨.

నూడరి. (నూడరి?) విణ. (నూడు+అరి) పగ
గలవాడు. ఈను గలవాడు.

క. వేడెడునర్థులఁగనుఁగొన వాడిటకారమునఁ
జెందవలదా యను నీ, నూడరిమాటల పద

వను పోడిమి చెడునట్టియర్థములఁ గల్గును
లన్. కాశ్యా. ౬. ఉల్లా. ౧౨౩. ప.

నూడి, వి. గుటి.

ద్వి. వడి నూడిపట్టి యవ్వలను గువ్వలను గెడ
పుచు వేట సీక్రియఁ జల్పుతేర.
అ. మ. క. ౫-౨౫౦ పు. ౮ ప.

నూడించు, అ. శ్రీ. పగగొను.

కం. చేడియమాపులు దమలో నూడించె....
విక్రమా. ౮. అ. (క. ర.)

నూడిగము, వి. ౧. చేతికడియము, ఆభరణ
విశేషము.

క. ఎవలెనిగొనలువాఁ డా, పెను మినుకుం దె
గలు వొగడు పేమివాఁడా, చెనటి పాల
దింద్ల నూడా, కనువినుకలరాచనూడిగంబుల
తేడా. అ. రా. నుందర. ౧-౮౧.

సీ. గిబ్బరాతత్తడి బెబ్బలితోలును గాలిమేపరి
నూడిగములజోడు. రామ. క. ౧.

సీ. తిగయు వాణిమత్తెత్తచేర్లు సందివం,దలు
నూడిగములు గొడిసరములును.
కళా. ౭౬౬.

౨ ఆడుదానిచేతిగాణలు.

గీ. లలన సాక్షాత్కరించిన లక్ష్మీవోరఁ గంక
ణంబులతో నూడిగములరాయ విశ్వనాథుని
కళ్యాణవేదియందు మ్రగ్గు పెట్టంగ మోహిం
చుమాజ్జగంబు. కాశీ. ౫-౧౪౫.

నూడిద, వి. కానక.

ద్వి. ప్రియక గొనిపోయి భీషణుం దనెడి,
మొదలిగలారి సమ్మఖమునఁ బెట్టి, నూడిద
పట్టి తా నుడిగ వా చోరుడు.
హరి. ఉత్త. ౨౩౩౦.

చ. అకులమహానుభావ మని యవ్వరిఁ దా నొ.
పెద్దచేసి యచ్చుకునకు నిచ్చుకం బొదవ నూ
డిద యిచ్చిన నిచ్చుగాక. హరి. ౧-౮౫క

చ. అభినవభోజరాజ విరుచాంకుడు శ్రీరఘు
నాధకౌండిన్, కుభమతి శేరినందులకు నూడిద

చేసితి శేర మిక్కిలిన్, సభల గణింప
మన్నన లొనర్పఁ బ్రబంధము నింతయుత్తమ
పృథుని నంకితం బొనరుపంగలిగెం గద
యించు. వేడుకన్. విజ. పీ. ౫౩.

నూడిదఁబెట్టు. స. క్రి. కానకయిచ్చు.

సీ. తరుణియొక్కతె పూవుదండ నూడిదఁబెట్టి,
పేలాపరీరంధ మెచ్చుంచె.

తై. భా. ౩. ౩౬.

నూడు. స. క్రి. 1. కాల్పు, అంటించు.

క. ఇట్టికనూడిన వాఁడో, యెట్టిడు కొన్నాఁడో
యనుచు నుల్లసమాదం, బట్టగుచు మగిడి
చూడక పట్టణమున శేఁగె లజ్జ బందతన
మునన్. ఉ. మా. ౧. ౩౬.

అ. కొలకొక్కరాయఁ గూల నొక్కఁగఁజేసి,
ముండ్లకట్టె నొకనికండ్లు పెట్టికి, వేడి కొఱపు
లెత్తి నూడుడు రొక్కని, భల్లతకుల నొకని
కుర్రు శ్లదంది. సానందో. ౨౭.

౨. నాటించు.

చ. అగు నగు లైసిమాలిదితి నంచు విజృంభణ
వృత్తి నివృధిన్, సాగ యని మాటలం జెవులు
నూడకు పైచిన బానఁ గాను నా, మగనికి
నిన్నువంటి కొఱమాలిన మనిసు రీడె
భర్తతోఁ దగియొడఁద్రోవ్వకం బ్రదికి లేమని
యొడువనై నుభించెదన్.

తేం. పంచతం. ౩. ౨౬౦.

నూడు. వి. ౧. తార్వ్య.

క. నూ డొక్కటియను మఱి దాఁ గీడొక్కటి
యను జగులు కీర్తించుటనై, యీ డొక్కటి
యను గలదే, పోఁడిమిగా మీ కటంచు
బోధించవలెన్.

ఉత్తర మాకృం. ౪. ౨౦౯.

౨. వైరము. పగ, కసి, కక్ష, విరోధము.

ద్వి. సోమఁడు కామారి నూడు సాధింపఁ, గా
మునమ్ము నిల్లఁగైకొన్న కరిణి, మురిపెంబు
నిండారు ముఖమండలమున, పొది చెన్నగు
నాడి చూపులు బొడులు.

రం. రా. ఉ. కాం. ౯౯ పుట. ౨౧౪౦.

ఆ. అయ్య పగతు గానూ డొయక రాజాల,
నిరుప దొక్క మాటు నరసి చుపె, జగతి
మీఁద రాజకల్పంబు లేకుండ, నూడు
దీర్పలేని నుతుఁడు నుతుఁడె.

భాగ. ౬ స్కం. ౪౦౬.

చ. కనుఁగవఁ దన్ను గెల్వఁగ మృగం బలనూడు
న కిందురేకు నే, నని.... ఆము. ౫. ౧౨.

క.... నాడు దృష్టి పథమున ధృతితో, నిలిచిన
నిపుర వి కిఖా, దృఢముంచి మనీయఁబుని
నూడిటు దీర్చున్.

భాగ. ౧౦. స్కం. ఉత్త. ౪౯౫.

గీ. హరధనుర్బంగ కార్య మెవ్వఁగిఁ గలిసి,
నూడు పుట్టింతు నని నిల్చుచో గణవక,
కలహభోజన మాని నల్లదలఁ నిరుగ కివుని
విలువొంచె రఘువీరశేఖరుండు.

ఉ. రా. ౧. ౪౮.

కాలశేమి కొడుకు లేమ్యుఁడనిచేత మడిసి
తొంటి నూడుఁ దీర్పఁగఁ బూని యిచ్చోట,
బుట్టి రిపుడు. నీలా. ౩. ౬౯౦.

వ. మహిషాసురునిఁ జంపిన నూడు తన మనంబు
సంబాహుక యివ్వఁగఁబున దుర్గయందు బద్ధ
మత్సరుండై యారాక్షసుండు.

కళా. ౯. ౨౮.

సీ. పలుతేఱులకు నూడు బలియించి పాలియించి
లలిఁ గేరు పంట వలంతి సఁయె.

నీలా. ౧. ౫౨.

౩. విరోధి, వైరి, కరువు.

క. చెనటి పాలిదిండ్ల నూడా, కను వినుటల రాత
నూడిగంబులతోఁదా|

అ. రా. నుండర. ౧౪౧.

క. తననూడగుధనదదికాంగన నినుఁ జొడఁగూడఁ
బోకగని యామృదికాంగన మెచ్చి...

మహా. సం. ౪. ౪౪౨.

ఉ. నె, త్రామర నూడు రాగరసధామఁడు
సోమఁడు దోచెఁ దూర్పుఁన్.

వరాహ. ౪. ౧౩.

క. రాకొమరుఁ జూచి యద్విగురాకుంబోడియు
వలంతియై యిట్లను నో, సోఁకుచులనూడ
వినుమా! నీకుం దన మొదలితెఱుగు నెఱి
నెఱిఁగింపున్. అ. రా. బాల. ౧౪౫

సూడుకాడు, వి. పగవాడు, శశువు.

ఆం. భా. శ. ర.

సూడుకొను, అ. కి. పగగొను, విచ్చేపించు.

ఎ. గీ. ఇరుగు పొరుగుల వారిని వింటివారి నూడు
కొనఁబిట్టి మఱి కానిమాకు గుడువదు.

భోజరా. 3. 32.

సూడువట్టు, అ. కి. పగగొను.

ఉ. తండ్రి సూడుపట్టక వృథాస్థితి నుండితి నింట
నిందతో, మంద్రే మహాస్త్ర సాధనలు.

భా. రా. యద్ధ. ౧౨౩౮.

సూడువట్టు, స. కి. విరోధించు.

క. మారు సూడుపట్టు కొఱకై, పారిఁ బారి తప
మాచరించు పుష్పాస్త్రుఁడుగా, కరయఁగ
దిగ్భువనముల నెవ్వరి యందుల నిట్టి రూప
వంతుఁడు గలఁడే!

పద్మ. పు. 3. ౧౨౧.

నీ. భానుచంద్రుల నూడు పట్టి గల్పె ననంగఁ
గంధరపటలాంధకార మడర.

వికృ. ర. 3౧.

తే. చూడకటికి నిడువాలసోగమీల నూడు
పట్టంగఁ జాలెడు మాపుఁ గొనల.

శృ. నై. రా. ౫౦.

సూడువట్టె, వి- క్రిడా విశేషము.

క. కొండలు గణపతు లత్తఱి, మందరహిమ
వత్ప్రభావమహిత మహీధృ, స్పిందోహం
బులు గొని కడు, నందముగా నూడుపట్టె
లాడుదురు శివా! శివశిక్ష్య. 33౪. ప.

సూడుబంటు, వి. పగదీర్చుకొను కూరుడు.

నీ. రాజరాజ, పయిదోడు సూడుబంటయి
మదనఁమాతి, నిను మున్న దెగటార్తు నని
నరవరు, తే|| భీమఁ దాకె.

రాఘ. ర. ౨౪౨.

సూత్ర(క). సం. వి. ఆ. శ్రీ. ప్రిసవించిన శ్రీ,
పుటాలు, బాలెంతరాలు.

సూత్రకము, సం. వి. ఆ. న. 1. పుట్టుక,

2. పురుడు; జాతాశేషము. 3. పాదరసము.

సూత్రకము, వి. మృతశౌచము, జాతాశేషము.

క. ద్విజాలకుఁ బదిదినములు భూ, భుజాఁకుఁ
బండ్రెందు దినసములు నికెకూడ్ర, ప్రిసము
లకుఁ బక్షమాసము, లు జనాధిప సూకంబులు
నుమి వరుసన్. వి. పు. ర. ౨౫3.

క. సూత్రకము బొడుఁ గోయగ, శాతతమగఁ
బొందుఁ గాని యంకితు మను సం, జాతుఁ
డగు నుతునికతిముః. సూత్రకమును లేడు
ద్రవ్యకుద్ధియొ గల్గున్.

విజ్ఞా. ఆచారకాం. ౧౯.

సూతము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. 1. జనితము,

ఉత్పన్నము, కవఁబడినది, పుట్టినది. 2. త్రో
యఁబడినది, తెలువరింపబడినది.

సూతము, సం. వి. ఆ. పుం. న. పాదరసము.

సూతరాజము, సం. వి. ఆ. పుం. పాదరసము.

సూతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. 1. పుట్టుక, ప్రిసవము,

కాన్పు. 2. చిద్ధ, సంతానము. 3. మూలము,
జన్మస్థానము. 4. సోమరసము పిండుచోటు.

సూతి(కా) గృహము, సం. వి. ఆ. న. పురిటిల్లు

సూతి(కా) వృష్టి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రిస

వించిన ఆలవనాడు పూజింపఁబడు ఒకదేవత.

సూతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. 1. రథచోడ

కుడు. సారథి. 2. క్షత్రియునకు బ్రాహ్మణ
శ్రీయుండు జన్మించినవాడు. 3. కైక్యనకు
క్షత్రియశ్రీ యందు జన్మించినవాడు.
4. వంది; భట్టు; మాగఁగుడు. 5. వద్రంగి;
రిధకాగుడు. 6. సూర్యుడు. 7. వ్యాసుని
శిష్యులతో నొకడు.

సూత్రానుడు, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. శేర్పి.

ఫ

శ. ర.

సూత్రము. సం. వి. అ. న. సారాయము బట్టి
పట్టుట.

సూత్ర్య. సం. వి. అ. శ్రీ. చూ. సుత్య.

సూత్రకంఠము. సం. వి. అ. న = పాపురము;
కాటుకపట్ట; మందపిచ్చుక.

సూత్రకంఠుడు. సం. వి. అ. శ్రు. 1. బ్రాహ్మ
ణుడు.

సూత్రకర్మ. సం. వి. నీ. న. వద్రంగిపని,
వద్రంగము.

సూత్రకృత్తు. సం. వి. త్. శ్రు. సూత్రములు
రచించువాడు.

సూత్రకోణ(క)ము. సం. వి. అ. శ్రు. దమ
రుకము.

సూత్రగండిక. సం. వి. అ. శ్రీ. చారమునకు
పురిపెట్టు సాధనము.

సూత్రచరణము. సం. వి. అ. న. సూత్ర
గ్రంథములకు పరిచారము కలిగించు వైదిక
కాళాభేదము.

సూత్రణము. సం. వి. అ. న. 1. చారమున
గుచ్చుట. 2. కూర్చుట, ఏర్పఱచుట, క్రమ
బద్ధము చేయుట. 3. సూత్రములుగాఁగూర్చుట.

సూత్రతర్కుటి. సం. వి. త్. శ్రీ. పంట
కోల, మాలుచుట్టెడు కొయ్య.

సూత్రధారుడు సం. వి. అ. శ్రు. 1. పరిష్టావ
నను నిర్వహించు పరిధాన నటుడు. (శాట్యసన్ధ
య దమస్తానం తత్ సూత్రం స్యా త్పితృవశం,
రంగైవతతపూజాకృత్. సూత్రధార ఇతితతః)
2. వద్రంగి. కల్పి. 3. కొన్ని సూత్రములను
రచించినవాడు. 4. ఇంద్రుడు.

సూత్రపట్టు. అ. కి. (సూత్రము + పట్టు).
మండితేయ.

సీ. కొలిచి మింటికి శేలకును సూత్రపట్టుంగ
శేలేర్తు మంటియును శేనశేర్తు. విశ్ర ర. ౨౮

2. సూత్రములేసి తిన్నగా నుండునట్లుచేయు.

సీ. తే|| పరఁగు వీధులు పురిసూత్రపట్టిపట్టు.
అము. ౧. ౫౩.

సూత్రపట్టు. వి. మాలుచేత.

(సూత్రము + పట్టు).

అ. గాడ్చువేల్పు పట్టి గట్కెక్కి యుక్కునఁ
జూచె నూటి శేటి జోటిమగని; భావిసేతు
వచ్చు పదలంక కడకును సూత్రపట్టుమాడ్కిఁ
జూడ్కి వెలుంగ. రామా. ౯. ౬౨.

సూత్రపడు. మి. అ. కి. జేతపడు.

క. త్రేత్రంబు పురుషకారము, ధాత్రీశ్వర! వీజ
మరయ వైవము చెందున్, సూత్రపడఁ
గూడ నేనిన్. భార. అను. ౧. ౧౩౪.

సూత్రపటుచు. స. క్రి. సూత్రపడు ధా. శ్రే.
(సూత్రము + పటుచు) సూత్రించు, సూత్రము.
గాఁజేయు.

సీ. ప్రామిసుకులు సూత్రపఱచి లోక హితంబు.
గా నిర్వహించె నెవ్వనిబుద్ధి.
వరాహ. ౧. ౬.

సూత్రపిటకము. సం. వి. అ. శ్రు. బాధమత
మునకు సంబంధించిన త్రిపిటకములలో శొకటి.

సూత్రపుష్పము. సం. వి. అ. శ్రు. ప్రతిపెట్టు.

సూత్రపెట్టు. అ. క్రి. మండితేయ.

ద్వి. శేలకు నింగికి నెఱి సూత్రపెట్టఁ జాలెడు.
శాబుద్ధి సమమ. హాశ్య. ఉత్త. ౨౭౧౮.

సూత్రభిత్తు(దుండు). సం. వి. ద్. శ్రు. సూత్ర
దర్శివాడు.

సూత్రభృత్తు. సం. వి. త్. శ్రు. సూత్ర
ధారుడు.

సూత్రము. సం. వి. అ. న. 1. దారము, తాడు. 2. నూలిపోగు. 3. తీగ, తంత్రి. 4. యంత్రోపవీరము. 5. అట బొమ్మలకు గట్టఁ బడు దారము. 6. అల్పాక్షరము, అపందిగ్ధము అయిన వాక్యము. 7. సూక్తి, సంక్షిప్త విధి వాక్యము. 8. సూత్రగ్రంథము. 9. నియమము, నిబంధన. 10. ఏర్పాటు.

సూత్రము. వి. పన్నుగడ.

వ. దైవగతిం జేసిన యెడైన సూత్రంబునకు నుయోధనం దొడఁబడి యెనేనియు నదియు సకలజన సమ్మతిం బయిన విధం బగు.

భార. ఉద్యో. ౧. ౯౦.

సూత్రయంత్రము. సం. వి. అ. న. 1. మగ్గము లాని కండె. 2. మగ్గము.

సూత్రీల, సం. వి. అ. శ్రీ. పంచెకోల, నూలు చుట్టెను కొయ్య.

సూత్రీవతీశుఁడు, సం. వి. అ. పుం. విద్యకో నేకఁడు.

ఉ....త, త్సూత్రపతీకు వఁడనముతోఁ గని యాతఁడు పూజనీయుఁగా. ఆము. ౯.౯౫.

సూత్రీవేష్టనము. సం. వి. అ. న. మగ్గములాని కండె.

సూత్రాత్మ. సం. వి. న్. పు. సర్వాంతర్యామి యైన ఆత్మ.

సూత్రాముఁడు, సం. వి. న్. పు. సుత్రాముఁడు

సూత్రాలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. 1. రుద్రాక్షలు మొ|| వానితోఁ గూర్పఁబడిన తాపశము. 2. కంతాహారము.

సూత్రీ, సం. విణ. న్. నీ. న్. 1. దారములు గలది. 2. నిబంధనలు గలది.

సూత్రీ, సం. వి. ఇ. పుం. కాశి.

సూత్రీంచే. సం. స. శ్రీ. 1. బంధించు, గ్రచ్చు. 2. లక్షణముని = బంధించు; సూత్రవాక్యము రచించు. 3. ఆలోచనముచేయు; పథకముచేయు; క్రమబద్ధముచేయు. 4. సడలించు. 5. కూర్చు, నిరపటుచు.

కా. శ్లోకంబుల్ శతశోటిఁ గాండములుగా నూత్రించి రామాయణం చేతై కాత్మర మెల్ల పాపముల మాయంపంగ నిర్మించి

భీమ. ౧. ౫.

సూత్రీక. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకవిధ మైనగిన్నె, మూఁడుడు.

సూత్రీతము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. కూర్పుఁ బడినది, గ్రచ్చఁబడినది. ౨. క్రమబద్ధము చేయఁ బడినది. 3. సూత్రములుగా రచింపఁబడినది.

సూదంటు, వి. అయస్కాంతము.

ద్వి. సూదంటుకలయును సూదియుఁ జేర, సూది మోహంబునఁ జావున నెగసి, అంటుకొన్న విభాన. పృథులింగ. 3-2౫ పు. ౧3 పం.

సూదకర్మ. సం. వి. న్. న. వంటపని, పాచనము

సూదనము. సం. విణ. అ. ఈ. అ. ౧. చంపు నది, చెఱుచునది. ౨. పి్చుమైనది.

సూదనము, సం. వి. అ. న. ౧. చంపుట, చెఱుపు, కథము. ౨. అంగీకారము, వాగ్దానము. 3. చి మ్ముట, పారవేయుట, విసరివేయుట.

సూదము. సం. వి. అ. పు. ౧. వాళనము, సంహరణము, కథము. ౨. వడపోత, పారఁ బోయుట. 3. బావి, ఊట. ౪. వండినకప్ప.

౫. వంటకము, భోజనపదార్థము. ౬. బికానీ బ్రద్దలు. ౭. బురద, రొంపి. ౮. పాపము, దోషము. ౯. రథచోదకత్వము. ౧౦. లాడ్డుగ చెట్టు.

సూదశాల, సం. వి. అ. శ్రీ. వంటశాల.

సూది, వి. సూచి, గుడ్డలుకుట్టు సాధకము (సం. సూచి)

ఉ. సూదులు ద్రిప్పుచండ మగుచు నెల్లతప్పెట్ల యుండ నెచ్చెలు, లూదులు పెట్టరే చెవులలోపల పి. శకుం. 3-౧౯౪.

ద్వి. పొలుపొండఁ దా దారపోసినదైన సూది మోపెనునంతచోటునా భూమి, లే దని కడ విన లెక్కింప. చారిక. ఉత్త. ౧8౪౬.

తే. గి. కటిచీటితిత్తమి యాకసము జర
య్యువర్చి కాటుక బరిచందమునఁ జేసి,
చెలగునభిసాఁగల దీవనలను బె-గి, నూది
మొన కడమిక హెచ్చునను నెరసె.

ప్రబం. ౧-౬౪.

కం. కరవాడిసూదితుడమొన, నరదరవల బడిన
మత్తియొంటును బోలెన్. శృ. వై. ౮-౬.

సూదిగొంటు, వి. ఒకదినును పోక అతావూ
గము.

సూదితము, సం. వి. అ. ఆ. అ. చంపఁబడినది.

సూదిమల్లె, వి. ఒకదినును మల్లె |

సూదుడు, సం. వి. అ. శృం. వంటవాడు.

సూన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. కచేళా ౨. మాంస
విక్రయశాల. ౩. వధ, కాళము. ౪. కొండ
కాణక. ౫. మండలము. మేఖల. ౬. గవద
విళ్ళలు. ౭. కాంతిరణము. ౮. నది. ౯. కుమార్తె
౧౦. ఏనుగులొందము.

సూనగాడు, మి. ద్రా. వి. (సూన+కాడు)
చంపువాడు, ఖట్టికుడు, కటికవాడు.

గి. చాకిబోయవాడు జలగరిగొడగరి, కుక్క
సూనగాడు కోడిపంది, బొడ్డుక్రిందియంగ
ములు విప్రు సోఁతిన నచలు గడుగవలయు
వండు బుధులు. విజ్ఞా. ఆచార. కాం. ౫౮

సూనము, సం. వి. అ. ఆ. అ. ౧. పుట్టినది,
ఉత్పన్నము. ౨. వికసితము, పుష్పితము ౩. రి
క్తము, సూన్యము.

సూనము, సం. వి. అ. న. ౧. ఉత్పాదనము
కృతము. ౨. పూవు. ౩. మొగ్గ.

సూనరి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. మఖవతియైన శ్రీ
౨. సాభాగ్యవతి.

సూనరి, మి. గ్రా. వి. (సూన+రి) చంపు
వాడు. (సూన=వధస్థానము) “వంచ నూనా
“శృహస్థస్య తాభిస్సస్యైం వ విందతి”

చ. చెలఁబెట్టి గిరివజ మన్నురంబులొఁ జొల
యక నిర్వ మొక్కొకనిసూనరిబోలె వధించి.
నేమమున్. భార. సభా. ౧-౧౦౮.

సూనరి, మి. గ్రా. వి. పూ లమ్మవాడు.

“సూనరి యన్నంబు జాదరియన్నంబు” (శ. ర).

సూని, సం. వి. క. శృం. ౧. కసాయివాడును
కటికివాడు. ౨. వేటకాడు.

సూనుడు, సం. వి. ఉ. శృం. ౧. పుత్రుడు.

౨. బిడ్డ, సంతానము. ౩. దాహితుడు. ౪. త
మ్ముడు. ౫. సూర్యుడు. ౬. జిల్లేమచెట్టు |

సూనువు, సం. వి. ఉ. శ్రీ. పుత్రిక, కూతురు.

సూన్వత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పత్యవాక్కు.
పత్యవాక్వత. ౨. శ్రవ్యమైనయును, మధుర.
గీరి. ౩. ఉషస్సు. ౪. అన్నము, ఆహారము.

సూన్వతము, సం. వి. అ. ఆ. అ. ౧. పత్యమై
నది, ౨. కుభమైనది, మధగమైనది. ౪. ప్రియ.
మైనది.

సూన్వతము, సం. వి. అ. న. ౧. పత్యవచనము.

౨. సాధుభాషణము. ౩. కుభము, శోభనము.

సూవకారుడు, సం. వి. అ. శృం. వంటవాడు.

సూవధూవ (క) నము, సం. వి. అ. న. ఇంగువ.

సూవము, సం. వి. అ. శృం. ౧. మఖవేళమైన.
వంటకము. ౨. వండినపప్పు. ౩. వంటమిషి,
౪. వంటసాత్ర. ౫. బాణము. ౬. బతాణీబద్దలు.

సూపాంగము, సం. వి. అ. న. ఇంగువ.

సూమము, సం. వి. అ. శృం. ౧. జలము.
౨. క్షీరము, ౩. ఆకాశము, స్వర్గము.

సూర్యునిము, వి. శత్రు భయంకరమైన దండ
యాత్ర.

సీ. తగునాజ్ఞ సూరకరుణ గ నొనరించె మంచిగ
నేలనాజుగు చేరిగలకును.

భార. విణ. గళ. 3-౨౦.

(సం. సూచీయామ, క. సూరకరుణ.) సూచీ
ముఖ పూసామతో పెడలు దండయాత్ర
అని కొందలు (సం. సూచీవాసమ, క.
సూరకరుణ) సూచీతో కట్టి చేయుటావని
అని మఱికొందలు.

సూరకరుణ, వి. పక్షివిశేషము (రూ. సూరక
రుణ)

వ. వలుదవడలు వలుదవడలుగా సదామోడక
ములుగా మెసపుట్రాక్షరాక్షసులును దరి
సూరకరుణల సందిడించొరకు నంజాలం
బరెఁ దలపుటల గుంజంబాట్టుఁ గొలుకు
బంబారుపిశాచములును (ఇది యుద్ధవర్ణనము)
చందాగిం. ౬-౯౩.

సూరకము, సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైనగుడ్డ
గలదుంప; కండగడ్డ.

సూరత, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. పాడియాపు
౨. సాధువైన ఆపు.

సూరతము, సం. వి. అ. అ. అ. ౧. దయగలది,
మృదువైనది. ౨. శాంతమైనది.

సూరత్తు, వి. ఒకానొకదేశము.

సీ. రత్నకంబుల్లు సూరత్తుకుత్తిని పట్టుదిండ్లు నే
మంతి పూచెండ్లు గండ, వొడులు ధూతములు
పుష్పాదులు తక్కులుగుల్లు నిలుపుటద్దము
లును. సానందో. ౧. అ.

సూరము, సం. వి. అ. పుం. ౧. జిల్లేడుచెట్టు
౨. సోమము.

సూరసూతుడు, సం. వి. అ. పుం. అమరుడు
సూర్యసారథి.

సూరి, సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సూర్యుడు. ౨. కం
డితుడు, ఋషి. ౩. పురోహితుడు. ౪. పూ
జారి, అర్చకుడు. ౫. వైశాచార్యులవరుడము.
౬. శ్రీకృష్ణుడు.

సూరి, సం. వి. క. డి. క. ౧. తెలివిగలది,
విద్యక్తుగలది.

సూరి, సం. వి. ఇ. పుం. విద్యాంసుడు, పండితుడు.

సూరి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. సూర్యనిభార్య.
౨. కుంతీదేవి. ౩. నల్లవాలు.

సూరి, వి. చిన్నకత్తి.

ద్వి. చిలిచేసిన మరుచే సూరి యనఁగ, నొకవింత
సాగనుతో నుడు లేబరిల్లె.

మృత్యుంజయ. ౧-౧౧.

ఉ. అక్కలకంటి తెలియం, గవినప్పడె ధిక్క
రింపుచున్, జక్కరజాణపుంతురికి సాహిజీ
చాయలజంట దారి మేల్, వొక్కపువడి
చెంగలుతు నూడిటారినిఁ బోటునేటుపెం,
వెక్కఁగ నొక్కటన్ వలపుటిక్కువఁ బ
క్కున లేది యార్పినన్.

ఉత్తర. హరిశ్చం. ౨-౫౬.

సూరుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. సూర్యుడు.
౨. విద్యాంసుడు. ౩. పీరుడు, కూరుడు.
౪. రాజు.

సూరెగిలు, అ. క్రి. (సూరెగిల్లురూ) ప్రక్కకొడుగు

సీ. కమనీయబాహుచిక్కిగతుల నేపారుచో
నురవిమానంబులు సూరెగిలఁగ గదలి బారేం
దుశేఖరుం డెమరునడవ నిగిడె గరుడుండు
తైలాసంగమునైతి. భోజరా. ౩-౩౪.

సూరెగిల్లు, అ. క్రి. సూరెగిలు. రూ. ప్రక్కకొడుగు.

మ. అనురాధేశరమాజా కోల్తలకుఁ గా కత్యంత
భీతిం గలం గి నురానీకము సూరెగిల్లి నరణ
క్రిడాదరం బారఁగా. విర్య. ౬-౧౦౩.

సూరెసాను, ఆలవట్టము. (క. ర.) వస్త్రముతో
గుండ్రముగాఁ జేసిన విసనకట్ట.

సూరెపుటము, వి. (సం. సూర్యపుట) మేలుతరపు
మొకమూలు, సూర్యపుటము.

సీ. సూరపుటంపు బల్ బోగంటఁ గట్టినపట్టణా
భిధయోధుడట్టి యనఁగ(ఇదికరిభావర్ణనము)
రాజవాహన. ౧-౨౨.

సీ. జంతు సూరపుటంపుఁ గెంపునిద్దఁపులేవ
గుత్తంపుబంగరుకొమ్మకట్టు. ప్రబం. ౧-౫౩.

చ. విరివోగచందువాతెగల శేడుకయానడియం
గణంబులొక బటదినరత్నకంబునిని వాగుగ
సూరపుటంపుగద్దియన్ వటలు మెఱుంగు
బంగరపువన్నె జగాలురుసాలివాసిపై.ధరణి
ఁతో వనించెఁ బతి తక్కుకెలాదలఁ శేను
లూనుచున్. ఉ. రా. ౨-౧౨౮.

సూరలు, వి.వి.వ. పార్వ్యములు, ఇరుగలంకులు.

వ. అందు వడుమ నరవాసుం దొప్పియుండె
దమ్ములఁ జేయంగలదొరలును సూరల నిలి
చిరి. భార. భిష్మ. ౩-౧౦.

చ. సునిశితకస్త్రపాణు లొగి సూరలఁ గొల్వఁగ
భా. రా. కిష్కిం. ౫౨౫.

క. సూరలను వందిజను లింపారఁగ సుతియింప
వొప్పునట్టిమహీకుల్. భార. శ్రీ. ౨-౧౯.

ఉ. ఆతని సూరలం దమయదందితయానము
ల్లసిల్లి న, త్యాయరత్నభవంబు రెలరార
నలంపుకులై దిగిక్వడల్; బ్రీతిఁ దనవు రం
తయును బెంపున. హరి. ఉ. ౪-౧౦౩.

ఉ. కోరి చురుక్యకాధుఁడకున్ జనునిరికి రత్న
కాంచనా,కారములైనభూషణుని కాయములం
దడవంగనేల యీ,సూరల గ్రాణుల నంగముల
సోయగ మెంతకు లేదు మానుఁ డా. మా
రుని పూపుమాపులకు మాఱులు రూప మనంగ
జొప్పెడున్. కావ్యా. ౨. ఉల్లా. ౨౭.

ఉ.... రాజసూరలన్ సారకువైచు నయ్యుధము
చాచురలో యనమించె నెంతయున్.
దళా. ౨-౨౭౨.

సీ. హేమాద్రివిస్తార మెంతసప్తాక్ష్యండు నిచ్చులు
సూరల వచ్చునట్టె.... కుమారసం. ౩-౨౪౮

ఉ. సూరల సున్నమాక్రలను బట్టుములం గడుఁ
గూర్చుమిక్కిలన్. భార. ఆది. ౨-౧౯౮.

చ. హెచ్చరిక యటంచుఁ గంచుకులు సారకు
సూరల సుగ్గడింప.... దళా. ౧-౨౩౩.

చ. అన విని నవ్వి యొక్కఁడు మనస్త్రబంబున
కోర్వఁ దోపినన్, నుశితబాణముల్ వటసి
సూరల నందఱు నొక్కపెట్ట యేపు నెఱపుఁ
డన్న. భార. భిష్మ. ౨-౩౨౭.

క. నమ్ముచు వెలవకు మేనును దమ్ములనం
గోట నీకుఁ దాత్పర్యముమై నిశ్చేటిమగలు
సూరల నెమ్మి నిలువ నిండ్రుండైన నీ కెను
రగునే. భార. ద్రోణ. ౨-౨౯౫.

సూరలువాటు, దే.అ.శ్రీ.(సూరలు+వాటు)
పృక్కొడుగు.

సూర్య గ్రాము, సం. వి. అ. ౨. అగారవము,
అవమానము.

సూర్యము, సం.వి.అ.భం.ఒకదినునవిక్కుడు||

సూర్యము, సం. విణ. అ. ఆ. ఆ బాధితము,
క్షతము, హతము.

సూర్యము, సం.వి. అ. పుం. (రూ. సూర్యము)
చేట.

సూర్యి, సం.వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. ౧. గాహప్రతిమ
౨. ఇంటిస్తంభము. ౩. కాంతి, పృ కాకము.
౪. వ్యాపారము.

సూర్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సూర్యనిభార్య.
౨. సూర్యనితృత్రిక. ౩. సూర్యనివాహసంబు
ధమైనకుంభ్రము. ౪. కొర్ర పెండ్లికూకుడు.
౫. ఒక ఓవు. ౬. తెల్లీపుచ్చ ||

సూర్యకమలము, సం. వి. అ. ౨. పౌష్టతిది
గుడుపూపు.

సూర్యకాంతము, సం.వి.అ. పుం. ౧. సూర్య
కాంతుని, కిల. ౨. స్పటికెల.

సూర్యకాంతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. సూర్యుని
వెలుగు. ౨. ఒకదినునుపూపు. ౩. సుపుఃపుష్ప.

సూర్యశాస్త్రము, సం. వి. అ. పుం. కృష్ణ విశేషము.

పీ. కుప్పి సూర్యశాస్త్ర ముత్పాదకవంతుడు గాదిత కదపరకన్నెమర.హంస. ౪-౧౦.

సూర్యగ్రహణము, సం. వి. అ. స. రాహువు సూర్యబింబమును మింగుట.

సూర్యగ్రహము, సం. వి. అ. పుం. ౧. సూర్యుడు, ౨. సూర్యగ్రహణము, ౩. రాహుశేకు గ్రహములు, ౪. జలకుండిక అడుగుభాగము.

సూర్యజ, సం. వి. అ. శ్రీ. యమునానది.

సూర్యజుడు, సం.వి.అ. పుం. ౧. సుగ్రీవుడు. ౨. కల్లడు, ౩. శని, ౪. యముడు.

సూర్యతనయ, సం.వి. అ. శ్రీ. యమునానది, కాళింది.

సూర్యనక్షత్రము, సం. వి. అ. స. తత్కాల మున సూర్యుడుండు నక్షత్రము.

సూర్యవటము, సం. వి. అ. పుం. మేలుతరపు మొకమాలు.

ఎ.గీ. "చాయసూర్యపటంపుగుళ్ళాయపాసగ" చంద్రా, ౨. అ.

సూర్యవర్ణము, సం. వి.క.స. సూర్యసంబంధ మైన పుణ్యదివసము (గ్రహణసంక్రమణాదులు)

సూర్యపుత్రి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. యమునానది, ౨. మేలుపు, విద్యుత్తు.

సూర్యధక్తము, సం. వి. అ. పుం. బంధుక కృష్ణము |

సూర్యము, సం.వి.అ.పుం.౧. అర్కకృష్ణము | ౨. ద్వాదశసంఖ్య, ౩. గోవి (కాశీ)

సూర్యయంత్రము, సం. వి. అ. స. ౧. ఉపాసకార్థమైన సూర్యకుండలశేఖాచిత్రము, ౨. సూర్యగమనాదిగమన కనిపింపనిసాధనవిశేషము.

సూర్యవిలోకనము, సం. వి. అ. స. శాల్మలలవయస్సుగల శిశువుచేత సూర్యదర్శనము చేయించుట.

సూర్యలంకృతము, సం. వి. అ. స. సూర్యుడు ఒక అవయవమునండి శేఖాక అయిన మున ప్రకేపించుట.

సూర్యసంక్రమణము, సం. వి. అ. పుం. చూ. సూర్యసంక్రమణము.

సూర్యసంక్రాంతి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. చూ. || సూర్యసంక్రమణము.

సూర్యసంక్షము, సం.వి.అ. స. కుంభమపువ్వు.

సూర్యసిద్ధాంతము, సం. వి. అ. పుం. ఒకప్రసిద్ధమైన జ్యోతిషగ్రంథము. ఇది సూర్యునిచే నావిష్కృతమైనదనికొండటి విశ్వాసము.

సూర్యవృద్ధయము, సం. వి. అ. స. అదిత్య వృద్ధయము అను మంత్రము.

సూర్యానువర్తిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రాప్తతిరుగుడు |

సూర్యాపాయము, సం. వి. అ. పుం. సూర్యాస్తమయము, ప్రాప్తమృగింపుట.

సూర్యాలోకము, సం. వి. అ. పుం. ౧. సూర్యకాంతి, వెలుగు.

సూర్యావర్తము, సం. వి. అ. పుం. ప్రాప్తతిరుగుడు పూవు.

సూర్యాహ్వాము, సం. వి. అ. పుం. పెద్దగోవి (కాశీ వంటిది)

సూర్యాహ్వాము, సం. వి. అ. స. రాగి.

సూర్యుడు, సం.వి.అ.పుం.౧.రవి.౨. శివుడు.

సూర్యోధుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. సాయం శేకవచ్చిన యతిధి. ౨. ప్రాక్షుకంకుశేక.

సూర్యోపాసనము, సం. వి. ఆ. స. సూర్యో
పాసనము.

సూర్య, వై. వి. రోగవిశేషము, కడుపులాజొప్పి
తే. దోరినాని వారి నిలిపితి నూల వొడిచి.

దశకు. ౬-౧౬౩.

సూర్యచేకటులు, వి. వి. (యా. సూర్యచేకట్లు)
కంఠ విశేషము (క. ర)

సీ. సూర్యచేకటు లొకమాత్రం వైచి విరాజగను
పుల గల్గచేకటులు దాల్చి. కుక. ౧-౧౮౮.

సూర్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. జనని, రత్తి.

సూర్య, సం. వి. శ. శ్రీ. గర్భిణి, ఆపన్న
ప్రసవయైత శ్రీ.

సూర్యము, వి. శ్రీలు తలను ధరించెడు తిరు
గుడు విశ్వ.

సీ. చెంగల్యపూజందఁ జేర్చి పెంచుటయ్యె,
ఘనసారమున సూర్యము ఘటించి.
మమ. ౬-౫.

వ్య. పిరులఁ బాపట్టుబాసికములు గట్టి, సరసర
త్నములసూర్యము లమర్చి.
ఆ. మ. క. ౫ ఆ. ౨౩౩ పు. ౩ వం.

వ్య. సేవముత్తము లొల్ల పీఠంకవిధి, గాసిగాఁ
దగి సూర్యము ముగియ దొరగ.
రం. రా. జి. ౬౫ పా. ౫ వం.

సూర్య, వి. మున్ను ము పూయినాడు, లేవకుడు

సూర్య, (క) అర్చనార్థము చేయుటకుఁ బ్రయో
గాంతరము కనబడలేదు. సూర్యసవి (అని)
వివరియవచ్చునోయి)

క. శేడము కత్తి కుపాకీ కాడియు విండ్లమ్మ
బీటలం గొని తొలుతక జోటులు దాల్చి
మేములు, జోటులు తమకన్న లేడు సూర్య
కిజుకన్. పృథం. ౧. ౩౮౨.

సూర్యోత్త, సం. వి. విశుని యేతరుత్తమృతల
జోకడు.

సీ. ముకుల ముహూర్తము సూర్యోత్తయందు
గర్భిణి కనిపించునో కనియె శేషుర.
మరి. పూర్వ. ౩-౮౬.

సూర్య, వి. రాగవిశేషము (అని తోచెడిది)

సీ. శిలకల గుజరాతి కంఠజంత్రపు బొమ్మ
లలఁదివాయించు మద్దలల రవళి, శిల
కుందపుఁ బంజరము వెల్వడి చిల్లి లాయ్యన
సూర్యుడు లుగ్గడింప, నెడనెడ గొరవంక
లివురు గైదువునోడు లిరుడు నక్కాడించి
వేరువార. (ఇది శిలగృహ వర్ణనము)
చంద్రంగ. ౬. ౧౩౧.

సూర్యగేరి, వి. వాగవాసము (అని తోచుచున్నది)

సీ. చెలవోయెనా యేమి శేషంగరి సూర్యగేరి
లోపలిదేమిటాయెన. చంద్రారా. ౮. ౮౩.

సూర్య (క) గే (కే) రి, వి. (క. సూర్య (క)
గే (కే) రి. శేషవాదిక.

సీ. అనుచు దమలోన గుజగుజలాకు కొనుచు,
నలుగడలఁ బాఁజి జడియడిగలిగి మెలఁగు
మరసకులసద్దన నను శేషు సూర్యగేరి, సరితి
టనుమాల్గకల్గొల మయ్యె నపుడు.
చంద్ర ౩. ౩౩.

శే.గీ. పలకత తలకెక్కి వాని మంచులకుఁ జిక్కి
జాతమెల్లను రోయి నీజన్మమేల, యొక్కనితి
దక్కి చాకయై యొన్న చెలిని. సూర్యగేరినెడ
కిని జాకఁగలకె. పృథం. ౧. ౯౫౧.

సూర్య, వి. వి. బాలకీ దావిశేషము.

సీ. గచ్చకాయలు, కిట్టగానుగలిగిపర్చి, గుజ్జ
పెక్కుడు, మంటిగుళ్లు మూర్చు.
హంస. ౩. ౧౮౯.

సృ

సృంక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అభరణముల ధ్వని,
మూర్గము.

సృంజయులు, సం. వి. ఆ. పుం. వి. ఒకవారి
కృషణ.

సృకండువు. సం. వి. ఉ. తుం. గడ్డి, చీడ.

సృకము. సం. వి. అ. తుం. ౧ గాలి. ౨ బాణము.
౩ పిడుగు. ౪ కలువ, కైరవము.

సృకాలము. సం. వి. అ. తుం. (మా. సృగా
లము.) నక్క.

సృక్కణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. పెలవి; పెదవి
మాల.

సృక్కము. సం. వి. అ. న. క. న. పెలవి
పెదవిమూల.

సృక్కిణి. సం. వి. క. న. ఈ. శ్రీ. మా.
సృక్కము.

సృక్కిణి. (సృక్కిణి) సం. వి. ఈ. శ్రీ. మా.
సృక్కము.

సృక్కిము. సం. వి. అ. న. మా. సృక్కము.

సృక్కిణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మా. సృక్కము.
పెదవిమూల.

సృగము. సం. వి. అ. తుం. ౧. బాణము.
౨. భిండిబాలము. ౩. సాగు. (క.వి.)

సృగాలము. సం. వి. అ. తుం. నక్క. (మా.
సృకాలము).

సృజన. సం. వి. అ. శ్రీ. సృష్టి.

తే. గీ. ఇంజుతో సాటిగాగఁ బక్షిండుఁ
దొర్లి, సృజననీయఁ డెయ్య విశ్వసృజకు
గడిగి. భోజరా. ౪.౬౩.

సృజించు. తే. స. కి. తుట్టించు; నిర్మించు.

తే. కమల గర్భ సృజించి పకల బగద్ద, రాని
యక్తినిఁ గావించి. భార. కాం. ౯.౩౮౩.

త. కమలభ్రతుడు వాఁడతడు కర్మనకాద
సృజించె నెల్లలో, కమలను.
భార. కాం. ౫. ౪౩౮.

సృజితాక్షరము. సం. వి. అ. తుం. మూలక్షా
రము; స్థిరక్షరము.

సృజి(యి)ంచు. సం. స. కి. ౧. నిర్మించు.

సీ. అరవిగి వారఁ డిట్లును బ్రహ్మ జగములు సృజి
యించి భూత సంసృష్టి నేయి.
భార. కాం. ౩.౪౪౨.

సీ. నిందారు చందుడు నిజపాటు సునుఁగాంతి
చెలువగా మరుఁడు సృజించినట్లు.
మార్కం. ౩.౬౪.

న.... ఇమ్మనోదె భూతంబు లేడును వానావిధ
వీర్యంబులు పృథగ్భూతంబులు వగుటంజేసి
యోగత్వంబు వెలిగాఁ బ్రజల సృజయింపం
బాలవు.... మార్కం. ౪.౮.

సృజ్యము. సం. విణ. అ. అ. అ. సృజింపఁదగినది.

సృజి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ఈ. శ్రీ. అంకుశము.

కం.... వడిలాభిల దనుజ గజ, ముటన కళా
సృజిరేదవ చూడఁబడిన నిరంకుశ. ౧.౨౫.

సృజి. సం. వి. ఇ. తుం. ౧. కరువు.
౨. చంద్రుఁడు.

సృజి(ణి)క. సం. వి. అ. శ్రీ. లాలాజలము; ఉమ్మి.

సృజి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. నడక, గమనము, గతి.
౨. మార్గము, బాట. ౩. వీడనము, హింసనము.

సృజ్యరము. సం. విణ. అ. అ. అ. ౧. కదలు
చున్న, నడచుచున్న. ౨. ప్రసహించుచున్న.
౩. వ్యాపించుచున్న.

సృజ్యరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నిది; ప్రవా
హము. ౨. కల్లి.

సృజరము. సం. వి. అ. తుం. సర్పము.

సృదాకువు. సం. వి. ఉ. తుం. ౧. వాయువు.
౨. అగ్ని. ౩. తేది. ౪. వజ్రాయుధము.
౫. మార్కలింబము. ౬. తొండ.

సృదామృత, సం. వి. ఉ. శ్రీ. నది; ప్రవాహము.

సృపాటము, సం. వి. ఆ. తుం. ౧. ఒక కొల
మానము లేక పరిమాణము.

సృపాటి సం. వి. ఈ. శ్రీ. చూ. సృపాటము.

సృపాటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. పక్షిముక్కు.

సృప్రద, సం. వి. ఆ. తుం. చంద్రుడు.

సృమరము, సం. వి. ఆ. ఈ. ఆ. ౧. నదచు
చున్నది. ౨. కదలుచున్నది. ౩. పశ్చిమము
చున్నది.

సృమరము, సం. వి. ఆ. తుం. ౧. ఒకవిధమైన
లేడి. ౨. పెద్ద చమరమృగము. (క. ర.)

సృష్టము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. సృజింపఁ
బడినది; నిర్మింపఁబడినది. ౨. విడువఁబడినది.
౩. త్యజింపఁబడినది. ౪. విచ్ఛయింపఁబడినది.
౫. అధికమైనది.

సృష్టి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧. పర్ణము; ఉత్పత్తి.
౨. పరిపూర్ణుత్పత్తి. ౩. పరికృతి, పరిపం
చము. ౪. సృజింపఁబడినది; భూతము.
౫. సృభావము. ౬. త్రిగుణాత్మక స్థితి.

సృష్టిచేయ, సం. స. కి. సృజించు, సృష్టిచేయు.

సీ. మలయాచలంబునఁ గలకరనూజాండు బ్రావిడ
కాశ్రమము నిఘంటువు లక్షణస్థితియు
మొదల సృష్టింపఁడలచోసి

కాళ. ౩.౧౪౧.

సృష్టికర్త, సం. వి. ఋ. తుం. ౧. భార్య,
బ్రహ్మ. ౨. సృజించువాడు. ౩. నిర్మాత,
ఉత్పాదకుడు.

సృష్టిచేయు, మి. స. కి. సృజించు.

మంగళగర్భనఁ దైరిలొక్కము సృష్టిచేయుమని
శ్రీకాంతుండు కంపన. దశా. ౧.౩౦౪.

సె

సెంటెన్ను, ఆ.వి. ౧. శిక్షాదిధి. (క. ర) ౨. వా
క్యము.

సెక, వి. తాపము, కాఠ, వేడిమి, సెగ.

ఉ..... సెకలెల్లఁచొలంగ మెలంగఁదమ్మి పూ,
చెంతకరళ్ళ కుంపరలచేఁ గయివంప యుసంగు
తెమ్మెరల్.

కీ. అచ్చ. తె. భార. వి. ౩ ఆ. ౪౧ తు.

ఉ. అపరిగూడి యాసరణి నన్యమెఱుంగక
యొందనీనుం, గానీవిరత్నపత్ని జరగర్పిత
నంబునఁజెంపఁగొట్టుచుం, దాసె పుట్టియప్పుడు
తెన్నురతిన్. ముఖచంబనంబుచుం తేనెనొ
కొయనంగ. పర. ౨-౪౬.

చ.... కరమరుచారఁదెట్లు సెగఁదీప ముతైత్తు
సేనలొ యనన్. ఆము. ౪.౧౫౦.

మ. సెగలీళ్ళుమ్మి యొకండు తేగిసి తలఁద్రుం
చెక్ తేల్చుల్లింపఁగాన్. ఆ.రా. యుద్ధ ౪౪౩.

సీ. అగడఁపూపముచేరి నయ్యోకమావల్లి సెగ
సోఁక నని యెడజెయ్యుకెట్లె. మరు ౬-౮.
అకటా లేడిదత్త వలతల సెగలంబడి.

నీలా. ౧-౧౧౨.

సెకకంటి, వి. ఫాలాక్షుడు.

క. కళలన సామ్మ సెకకంటి మింటిఁజెప్పు
లెమ్మలొయ్యలి సముదోడు.

మరికృపల. ౪.౧౬.

సెకలి (లిం) వు, వి. సలింతుట? హేవ.

ద్వి. అలవిష్ణుచిత్రకన్యతోడఁ గూడఁ జక్కని
తొలుబిల్లు సెకలింతు లేజి, నెక్కిపో.
పెక్కి. ద్వి. పరమ. ౫.౪౪౦ తు.

ద్వి. మిందిమేఘంబుల మీఁదఁబాటుచును నెల.
వారు తొలుబిల్లు సెకలింతులెసగ.

ద్వి. తరమ. ౩.౨౩౬ తు.

సెకమలుగు, వి. నూర్కుడు.

కం. అవసరము, క్షుణ్ణ సెగమును నె
తెలుగునకు. య. ౧. ఆ.

సెగ, వి. అగ్ని.

గే. పురుషుడు మరల దృఢమైనట్లువుంటే
పట్టికలైకొన్న సెగపాఠం తెలుగు.
కవిరాజు. ౨-౧౩.

మమిచేసిన సెగంటి సామిగ్గు
సీలా. ౧-౧౦౯.

అ. కే. కే. వేడిమి.

వెళ్ళినవారు వలరాజే సెగలగ్రామము.
సీలా. ౨-౪౮.

వ. సెట్టాపుసెగలం బొగులు వాతెలలో
ఉ. రా. ౪-౯౪.

వ. మిగుల సెగలెగయు రవికాంత కలాతలంబు
లం దెకతె నుడుకెత్తి. పారి. ౨-౪౩.

శదుపుమండించు వాడేటిచిచ్చు సెగదాని గవ
రనైయిన్న కన్దవలవారు. శృ. పై. ౩-౫౩.

౩. తావము, గ్రీవము.

సీ. సెగకుల్లి ములుగు జొచ్చిన సమ్మర
విజ, ల సరణి మల్లెలతోడి జడలు మెలయ.
అము. ౨-౫౮.

సెగకంటి, వి. కివుడు.

సీ. ఒక్కకాత్తాయు మొదల సెగకంటి
పొరువం బరకేసి పల్లిబులుశేర్పు.
చంద్రికా. ౨-౫౮.

సెగలేడు, వి. అగ్ని.

సెగలేడు చా గొట్టెగలబంతి. య. ౧. ఆ.

సెగము, వి. నిందము; కోర.

వ. మగదా నీవు జగంబు హృదయమిగులన్ మా
నంబు వాటింతువా, లెగ సెగంబు మా
వాటిలె. నిర్వ. ౫-౧౦౩.

శ. సెగంబుల దనబోవక, సిగ్గులగైకొనక నూని
సీమ సుగమేగ్గలిగి రామకుమారు దగ్గటి
మాపుబడి నుక్కటంబుగలగలసె.

మరి. ఉ. ౩-౧౩౬.

ఉ. ఇంతకుమున్న యిచ్చెలువ లెవ్వరుబాదరు
నిన్ను నేడకా వింతగ వచ్చి కేరలు కేయి
ను కేటికి వన్యసక్తమై, చింతయి బాధలం
బులును చేరలు నీతివిధంబు నీడుగా, కింత
దలంక నేల కలసెవ్వడు దగ్గరెనేని సెగ్గను
(చెలు బా మనస్యతో నెన్నమాటలు)

ఉ. మరి. ౫-౯౪.

సెగింపు, స. ౧౧. ౧. కోయ.

ద్వి. తమనేయకొనుము దత్తమము గవ
ముట్టె దెలిసి భూకాంతు సెగించి.

ద్వి. పరమ. ౬-౪౮౩.

సీ. కడు నకత్తుడు పోవక జాలఁ దీతఁ
డని సెగింపు రద్దె గృహీతంబులుగ మువ
లెప్పు గానిపగిది. భాగ. ౩ స్కం. ౯౮౦.

కా. ఏ నుండంగ నరంద్రసింహుల నీ విట్టెల
సెగించె ది, చొచ్చు నుగాటనిగాన వాడట
పకుస్తామంబులం గాచు ట్లేనే కేకవ లా
వుఁ జేయును దైర్యంబు గలం దండుగి.
మరి. ఉ. ౧-౧౧౩.

ఆ. దానవ సంఘంబు గాలవకతఁ బొందుటేటికి
సెగింపఁ బొమ్మ నీవు.

అ. నిందించు, తెగడు, మాటు.

ద్వి. అట్టి తండ్రికి బుట్టి యభిమాన ముడిగి,
ఎట్టకా నేర్పితి యీ కష్టవశకు, సెగింపఁ
బడిన యీశ్వరం లేల సెగిలో బడి చక్ర
నవమాంబునకు.

రం. రా. ఉ. కాం. ౧౩౧ పుట. ౨౨ పం.

క. తమవృద్ధయమునం దెన్నడు, నను నించుక
వొందగిడు వా యెడలొక దా ననికము
నుండు నిదేమిటఁ జునునని మది నున్న విభుని
సతి సెగించెక. కుమా. సం. ౮-౧౪౩.

గీ. అనుమై జెలసాలవారికి వచ్చగించి, యాదవ
కుమారుఁ గూతును ననురవిభుడు, మనము
లావల సెగించి మరలిపోయె, వాత్మచుందిర
మానకుఁ గుంభాండుఁ గూడి.

ఉ. మరి. ౫-౨౪౪.

సెగింపు, వి. కోర.

సెగ్గు, వి. (సగ్గు) వి. లోక.

సెజ్జే, వి. శయ్య, పానపు. (సం. శయ్య)

తే. రాలియన్న పుష్పకృతము విదిర్చి,
చెన్నగా మన్నవేసినసెజ్జయినగ తేగుట
యొక్క లన్నియు విరిసి విశద, భారీ
తెలువొందె జాడ నంబరతలంబు.
భార. విరా. ౨-౨౩౯.

అ. సెజ్జయించు మేను నేర్చి యెద్దనకార్యచిం
తఁ బలకనంద. భార. ద్రోణ. ౨-౩౪౦.

సీ. సర్వసంహారం గానె సమకట్టుపుట్టంబు,
గగఁబునవసెజ్జఁగలవసెజ్జ. భీమ. ౩-౫౦.

గీ. చేవచేవునివిరిసెజ్జే దిరము వేసి.
మర. ౨-౩౩౩.

సీ. సెజ్జపైఁ బలచిన చేతుంటేతులు కలయ
విందీవరదశమ లయ్యె(ఇటుయతిమైత్రిని బట్టి
సెజ్జయియే రూపము గాని “సెజ్జ” యని
కాదు) విశ్వ. ౧-౧౩౩.

సీ. చెయివట్టి నయమున సెజ్జేనర్చు.
మమ. ౨-౮.

సీ. గీ. ఆరజేత్రవత్సఁ బతిసెజ్జ కరుగుఁ గూర్చి.
అము. ౪-౫౦.

సెజ్జ = సెజ్జతయవాడు?
(౧౦౮౫) కా. కా. ౧౦౧౨.

సెటసాని, వి. వైశ్యభార్య. (రూ. సెట్టిసాని)

చ. జడమతిభార్యయొక్క సెట్టిసాని విడుదల
వీటనుండి సాం, పడరఁగఁగర్చులల్లిఁ గడుతై
కడుఁ బ్రోవదండి నొప్పులం బడు.
తేం. పంచరం. ౫-౩౯

సెట్టి, వి. వైకుంఠు, వర్తకుడు, (సం. శ్రేష్ఠి)

సీ. హరిదత్తుఁ దనువేరఁ బలగుకోమటియింటి
వరపుడు కూచాప్యవాయమాన జ, తే||నింది
చాని విటుడనై నీవు నిట్టి సంజ్ఞవా వైకుంఠ
నకుఁ బరిచర్య వేసి తిరుగుదువు సెట్టియ
మూరారి ధరణిమలయొగళనిశ్చలభక్తి సం
యోగుఁడు గాన. వరాహ. ౮-౯౩.

క. భవమిక్కుం దనుసెట్టి నను చాగ్గర్తంబు
చేసినం. కళకు. ౫-౩౩.

ఉ. అందలిసెట్టు అందలు దయామతి నన్ దిగి
తెచ్చి యొందలో, నం దమయొద్ద బెట్టుకొని
కళకు. ౧౦-౫౯.

గీ. సింహవిక్రమపట్టణ శ్రీపుంఁ దయన సెట్టి.
మర. ౧-౧౩౩.

౨. కోమట్లు లోనగువారి పట్టుతుఁచేను.

సీ. కాంచీలోఁ జరక్కిఁ గాంచి మించినయట్టి
శ్రీగుత్తుఁ దనియెడుసెట్టి పట్టి....
విశ్వ. ౩-౧౦౫.

సెట్టిశ్రేష్ఠి. = సెద్దకోమటి.

సెనగ. = సనగ.

ఉ. చిలుసెనగలు (వ్యవహార)

సెనగలు, వి. బహు. వ. ధాన్యవిశేషము.
(సం. శబదా)

క. అనుములు గోధూమంబులు సెనగలును బండు
మేదిని.... భీమ. ౫-౨౩.

సెపియించు, ప.శ్రీ. (రూ. సెపించు) శపించు.

కం. నృప నీవు మదీయం బగు, జపమాఫలం బడిగి.
తేను సమ్మతి సీఁగా, వివరితఫణికు లాడిన
సెపియించుఁజామి యెటుంగఁజెప్పితి నీవన్.
(క. ర.) భా. కాం. ౪-౧౫౩.

సెబానుసాం. విణ. ఆశ్చర్యకరమైన. వి. ఆశ్చర్యము.

చ. సెబాసగు ఘోష. యటంచు మెచ్చుచున్
ఇందు. ౨-౫౨.

సెబాను. అవ్య. కృశంసార్థము.

చ. తెలుఁగునఁ జెప్పినేర్పిన నుధీజనురెల్ల సెబా
ను ధూర్జటి, బలి యని తక్కుగుల్కువగఁ
బాటిలు తేటమెటుంగ మాటలన్, మెకుటను
గాంచులెక్కు జగిమించుపుబంధరతుర్ ఘ
టింగు హఁబలుటల ముద్దరాలిమిహి బంగరు
టంబెరవల్ సెలంగగన్. ఇందు. ౧-౩౧౧.

చ. చకచకనవ్వి రావణి సెబాసురె యోరి జయంత
దేవతా, నికరములో బలాధ్యుడవు.

ఉ. రా. ౪-౩౧౩.

సెబాసురె, అవ్య. (సెబాసు + రె) అశ్వర్యమున
దలుపునవ్యయము.

చ. నన్నునంటిలో జ్యులి విడనాడ నీ యెడ
నయారె సెబాసురె యింటివారియందుల
మహిమంబు గాక నిను దూఱగఁ బల్కుఁ
బడేమి? కుక. ౪-౪౦.

సెబ్బర, విణ. చెడ్డది. (చూ. సెబ్ర)

సెబ్బగ, వి. పెడుగు.

సెబ్బి, విణ. చెడ్డది.

మ. గుణమా సెబ్బి, వివేకమా న హి మనోగూఢ
త్వమా లేదు భావణమా కల్ల.

హంస. ౫-౧౧౧.

సెబ్బిచెంచడము, వి. చెడ్డదేగ, పొర్రినహింస
చేయువాడు.

తే. తలఁచుట్రమ్మా స్వదేవస్వములకు సెగ్గుపప్పఁ
జచ్చిడికే... కొలుకఁదివురు గ్రహణకా
లంబునందు మాన్గఁడు జలమాల, సెబ్బిచెంచడ
మా బ్రాహ్మణులువుండు.

పాండురంగ. ౪-౧౯౫.

సెమ్మె, వి. దీపస్తంభము.

సెర, వి. (సం. కెరా.) కేళి, కంటిలోనికేర

చ.... వెడంద నిడువాలి పెట్టసెరల కన్నులన్,
అమ. ౬-౯౮.

చ. ఎట్టసెరలతోడి కపిలకన్నుల వెడంగు చావు
లను. హరి. పూర్వ. ౫-౧౪౩.

నీ. చెలువంబు లగు పెట్టసెరల వికాలనిర్మలతే
రిమలు నవకృత్యరాజి.

హరి. ఉ. ౩-౧౯౧.

ద్వి. చేప విండ్లును పెట్టసెరలకన్నులును.

హరిశ్చం. పూర్వ. ౫౬౩.

తే. లేచి జూర్యుండి కలయంగఁబాది యెట్టి,
సెరలకాంతియు దంతరుదియును బెరయి.
భార. అశ్వ. ౪-౮౪.

క. నరుఁడణక వొడమియును నున్నరుండై తన
యెట్టసెరలచెలుపునఁ గెందా, మరలఁ దగ
దెడుకన్నుల నరుణచ్చవి నెఱయ నిట్లు
లనియె నరేంద్రా! భార. ఉద్యో. ౨-౧౩౨.

క. అ, వ్యవహక్కు లెట్టసెరలా, ప్పు నతని నీ
క్షించి యార్చి బరవస మరెన్.
భార. ద్రోణ. ౩-౧౩౮.

నీ. కట్టెట్టసెరల దీర్ఘవిలోచనంబుల కడలఁ గిన్ని
ములింగంబు బురల. శృ. వై. ౩-౪౬.

సెరగు, కే. వి. అపద.

క. ధరణీసురవరులకుఁ గడు సెరగై పెడ
నెఱిగి యెడయు జేయుదురె మహాపురుషు
లని. భార. ఆది. ౮-౧౧౮.

సెఱవు, కే. వి. (చూ. సెఱగు) అపద, హని.

తే.గీ. భక్తిగీర్వడి నేనాని పునుపునేని తడవు
లేదని గలిగిరవడవు మొండె.

కుమార. సం ౧౦-౫౦౭.

సెల, వి. గ. కొండ, తాయి (సం. కెలా)

నీ. కొండమల్లయ్యచే నందునందురు గాని జిం
కనుగాన మేవంక నై... అలకంబయ్య తా
నై దేమోకాని సింగ మొక్కటియై సెలల
లేడు. యయా. ౧-౧౦౬.

చ. సెలయేటి చిలుపచిలుపనీరు పగలు గగన
మణి ధగధగనికెరణముల మిగులసెగమా.
పారి. ౩-౮౩.

క. సెలయేలులలోఁ జిల్లులు చిలుకట నాడు
దురు మునల చివురుంబోలున్. హర. ౫-౩౬.

౨. సెలయేలు, కొండవారు. నిర్లరము.

నీ. సెలసవ్యకాని రావ్యపులివైనఁ బీడించి
తడవైకుఁ జొచ్చి నీపాద మాన,
మత. ౪-౧౩౪.

వ. ఎఱులు విలుగ నఱికిన యెడల సెలకు
నిగిడిన జెలగల పాలువునంజేలుల నెరగొని
పొరలుజరడగర నికరంబులును.

పాపి. ౨-౮౩.

సీ. చలిగాలి దిండిమేఠల జాతికొమ్మలయాటల
కిరవైయట్టిసెలలు. [ప్రబం. ౧-౧౫౫.

క. తలవగుల్ సెలవరులుం, బొలవగుల్ వచ్చి
యంత భూపాలునితో మలలందున్ సెలలం
దున్ కలలందును నెల్ల వారకితి మే మందున్
సారంగ. ౩-౨౩౯.

౩. బాణపు ములికి. (కల్పమ. సం)

క. ఆకతబలుఁ దగు భీష్మని, చేతిబలుపు ద్రోణు
నంప సెల లవియొటయొం, జాతురు.
భార. ఉద్యో. ౪-౧౯౨.

సీ. ఆలిగిన గాండీవి యమ్మలాక్కమ్మడి,
ముండటిదెసను విడిచిపలన వలపట దాపట
సెలలు పెక్కవినిన తెఱఁగునఁ గవిసిన
విలుగువిల్లుఁ, దునియొ ఖడ్గంబును.
భార. ద్రోణ. ౩-౪౮.

క. గొడుగునను వింటికొమ్మల సిదమున నరదం
బునందు సెల లవిసి కరున్. వకి నిగిడెడు
చాడున నవ్వడిముడి దెసనమ్మ లడరె
వనుభాధీకా. భార. ద్రోణ. ౪-౨౨౨.

చ....అంప పెన్ సెలగతి మాగతిన్ వెళకఁ జిక్కక
మానదు. ఆము. ౨-౨౩.

క. వలచట్టి వీడుకొనుచుం బులుగుదొరల్ విభుని
బొగడి పోవ ననుర గల్గిలి యేనఁ దాను
సాస్త్రము, సెల లవిసె ననంగఁగప్పి చీఁగటు
లెసఁగన్. రామా. ౮-౨౧౯.

తే. ఆచటి పంతులఁ జెప్పంగ నలవి యగునె.
చప్పరింపంగ సెలవుల జాటుసొంగ, సెలల
దెడిదంపుఁగోలల సెలగఁ బుట్టి, మట్టుమీఱిన
కాఱగ్గిఁ బుట్టుమంతు. చంద్రాంగ. ౨-౨౦.

౪. (బాణముల) పాది.

౫. ఏనుపంది ముల్లు.

వ. లకొంగోలల చందంబున నందం బగు సెలల
బృందింబు ఘలుఘలుమనంగఁ బొంగి బెడఁ
గున దూఱి కొన్నింటి యవయవంబులుతూ
టుల బానలరీతి బల్లెడలభాతి సోదన సెత్తురు
గురియొవడఁద గండ్లవోడిమి నెడఁదాఱి
పెన్నునఁ జెన్నురు ముండ్లు తొమ్మన వాఱి
వీఁపున పెడలసెగి పైఁబడి కొఱుం బడిన
లాగున గొరలు కొన్నింటి గవులకీచ్చకనరుగు
నేనులు మెలంగు సెలవులును.

చంద్రాంగ. ౨౮౪.

౬. పకుసోగవిశేషము.

ద్వి. మొలవిడి సెలతెపుల్ ముగులంగికవలు, తల
యేరు తొడకువాతను కల్లవాపు, నలదొబ్బు
తెవులును వానిగా నెచ్చగలపవరాల సోగ
ములకు నెల్ల. నవవాగ. ౧-౪౦ పు ౪ పం.

సెలకట్టియ, వి. బాణము. (రూ. సెలకట్టె)

చ. గలులు మనుంగఁ మాలు సెలకట్టియ వా
టులఁ గుంతకూలమున్. భా.రా. యాద్య. ౯౩౩.

చ. కనుఁగొనునంతలాన నునుకాదుకుఁ దాత్మ
విసోధి కల్పవినన్, ఘనుని మదింగలంచఁ దఱి
గన్నడె నంచుఁ గుతూహలాశ్మృతై, కనుగల
వింటఁదెమ్మి సెలకట్టియఁ లెక్కిడి చక్కగా
నుర, మ్రొన గురిచేసి తనన నునుక్కుటమో
హము నిల్పఁజాలమిన్. చెన్నబ. ౨-౨౪౧.

ద్వి. సెలకట్టియలు గొప్పవేదంబులును నీల
కట్టియలు పెక్కువిక్కుల వలలు.

అ. మ. క. ౫ ఆ ౨౨౦పు. ౨౮ పం.

సీ. ఎగిరి పైకొని మీఁద నెవ్వఁడు దలనూపకుల
దంగ దివము బాణోత్కరములఁ గప్పటిపెల
సెలకట్టియలను ప్రేయఁడు. హరి. ఉ. ౧-౮౩.

ఉ. కట్టిననీలిదిండ్లు సెలకట్టియ విండును.

మహ. ౪-౩౩.

వ. కట్టాకం గట్టలు వడనేయొక్కట్టి మగుని
యంప సెలకట్టియలు. వసు. ౨-౧౪౦.

వ. అంగభవుకొంగ వాలు లన నీరపట్టి సెలకట్టియ
లనవలరాజాభిండి వాలంబులన భీమ. ౧-౧౧౩.

౨. బాణమువలెనేగముగాఁ బాణుశ్లీనవిశేషము.

ద్వి. సెలకట్టియలు సెక్కుచిక్కులవలలు.

అ. మ. క. ౫౮. ౨౨౦ పు. ౨౯ పం.

సెలకట్టు. అ. ౪౧. మొకట్టు.

క. సెలకట్టు కిటుల నిఖిలా, కలకట్టుకడకు
దక్కుజనులు రమణం, కలు కొట్టెబడుచు
బరువన్ గిలకొట్టుచు నన్ని రవుకు భేవర
వీరుల్. శ్రీకృష్ణ. ౨-౮౯.

సెలకట్టు. సెలకట్టెవాటునఁ జెలగి రెంటిని మా

టిఁ గూడ గుట్టులుల గుదులుగ్రచ్చు.
శ్రీయూర. ౧-౨౯.

ప. కాడివంటిపరిశయియై సెలకట్టె సిక్కు
ద్యాత్రింకదాయధంబులు.
వ్రణం. ౧-౩౮.

మ. నలువందం గడు పట్టెట్టెరొదపన్నన్ సద్దు
గావింపుచున్, సెలకట్టెం గొని తేడు
మైమ్మగయిల్ చల్లొక్కటం గొట్టెగన్.
చంద్రాంగ. ౨-౧౦౭.

త. గీ. అర్కసందను సెలకట్టె యంపకొల పుజగు
రాయనాక్కాలపుణ్యభిక్ష. శ్రీశ్రీపుష్ప
వాసవాత్రిమానీ, పర్వశేంద్రంబు శరి
తామి పాపతేజు. శ్రీదా. ౧-౨౨౦.

అ. వ. చేత దేగఁబట్టి సెలకట్టె గైకొని, ప్రాప్తు
పోక పాలమువోయెనేని దినము వలసినన్ని
తేవచ్చు పురుగుల. చంద్రాంగ. ౨-౧౨.

గీ. గొట్టె కొవ్వయ్య సెలకట్టె గొట్టికట్టు.
భీమ. ౪-౫౩.

౨. బాణమువలె తగముగాఁ బాణశ్యేనవిశే
షము, దేగ.

క. మొదట్టి చెఱగుఁ జెక్కుచు బలదిట్టకీరా
కుఁ దొక్కడు వటువగుముష్టిన్, సెలకట్టెఁ
బట్టి కేటొక సెలకట్టెన్ గొట్టికెచెఁ జెతురుం
గానన్. మమ. ౪-౫౩.

సెలకొట్టు. అ. శ్రీ. కమ్మ, పాడుచు (?)

ఉ....వీకలంబు లా, హా, మనవచ్చునే యని
మహారథటిన్ సెలకొట్టి రొప్పిన్. చంద్ర. ౧-౮

సెలకొయ్య. వి. (వి. సెలకొయ్య? నృకవిశే
షము, తిరుకతి మందలమువాడక) వద్రంగి
యపయోగించునది.

సెలక (వ) వి. ఉపకాళి, రమ్మ.

సీ. రమ్మ రమ్మనవలరివ్వ సెలక చివ్వచివక మల్లె
జబరచివర నురిగ. ఆం. భా. ౨-౩౩.

సెలక (గ) లు పలవలు = కాళాపకాళులు.
ఉదా. ఆచెట్టు సెలవలు పలవలుగా పెరిగినది.

౨. ధాన్యములను కొల్చు మానవిశేషము.
సాం. వి. మాన. ౫౨.

౩. అమ్మ వాడు కొనువారికి అదనముగా
నిచ్చు పరక.

ఉదా. కొబ్బెరకాయలు మొ. వారికి సెలక
చేతులు చేయదురు.
ద్వి. ప. యా. వి. ౨౨-౪౮౦.

౪. దోసెను గించలు. క. ర.
మందికొయ్యె అగ్నిమ- (అని తోచింది) ?

తే. అనటిపంతులఁ జెప్పంగ వలవియగునె చప్ప
రించి సెవుల బాకసొంగ, సెలల చెడిదంపు
గోలల సెలకబట్టి, మట్టుమీసిన కాఱగి
బుట్టమంచు. చంద్రాంగ. ౨-౨౦.

సెలకట్టు. వి. (సెల+కట్టు) సెలకొయ్య, గుడి
కట్టు, మెదలొకట్టుకకట్టు.

తే. మడిచి మార్పుండి మీ శుకొలఁత యెన,
మమ్మలాదెవరో యన్నదమ్మలార! గొట్టె
కొవ్వయ్య సెలకట్టె గొట్టికట్టు, కటకటా
మీ వివేకంబు గాడువడఁగ. భీమ. ౪-౫౩.

సెలకత్తి. వి. (సెలక+కత్తి) కట్టగీచువాని
కత్తి.

సీ. అడిదముల బిల్లముల నీటియల సెలకత్తుల
గుడియల చూపుల గొడ్డకులను జెండుచెం
దాకి. అ. రా. యుద్ధ. ౨-౮౯.

సెలగదోసిలి. వి. కొలతలో భావ్యమునకు నూ
టికొకసారిగాని యిరువదింటి కొకసారిగాని
వ్యవహరింపఁజడుమాట, ఇట్లున్నతరువాత మొ
త్తమురక్కతెలియుటకై వేణుగాఁబోసిన దో
పెనుగింపలు.

సీ. తెలయు రామలఁ బొల్పువినువీధికల్పానఁ
జెన్నొందుసెలగదోసి ర్లవంగ. విప్ర. 3-20

సెలగనిపించు. స. క్రి. (సెలగ+నిపించు)
సమృద్ధిసేయు.

గీ. అన్నివస్తులు సెలగనిపించుఁ బైగోళ్య భ
ద్రకరులు వీటికూడగ్రవలు. కకు. ౧-౧౨౯

సెలగు. (వు). ప. క్రి. ఖండించు.

ప్రగ్ధర. చెండాడెన్ గొండగొట్టన్ సెలగ
సెలుగులన్ జించెఁ గాల్పకులన్ మొకం
దలో గాఁజేసె నిజున్. యయా. ౨-3౨.
సెలగు. అ. క్రి. ధ్వనించు. మాలుసెలగు. అ. క్రి.
మాలుమోయు.

ఉ. ఇంకఁ గథలిప్పియు నేటికిఁ జావుడక్క
నే, దిక్కున నొండులే వనుచు దిక్కుల
మాలుసెలంగ నేడ్చుచున్.
భా. రా. ఆర. ౧౩౪.

సెలగొమ్మ. వి. (సెలగ+గొమ్మ) ఉపకాళి.

అ. కొమ్మకు సామిమావిసెలగొమ్మకు సాటియె
లోటుఁ యొడన్. రామా. ౪-౬౬.
సెలగోల. వి. ౧. పనుల మేత్తుగొల్లవాఁడు ధం
చుగోల. (నీతికట్ట) (సెల+గోల)

క. మొలనీలికాసెయితు బడముల నోరచ్చులు
ధ్వంది ముడము దలిర్పన్ సెలగోలయు ముం
బంతియు బలపముఁ గల్గియును బూని పటు
సాహసి యై. భారత్యం. ౫-౧౧౧.

చ. కాలచీరయు సెగోలకత్తి. దశకు. ౫-౩౨

చ. నుతుసెగోల నేగొని మనోహర మా రస
మే న రాసమా. త్తవ్ర జమాడ్కులం దిగువ
భార. విరా. ౧-౨౩౬.

మ. కవి చేరిన్ సెలగోలఁ జిట్టికొనుచున్ గానిమ్మ
గానిమ్మరా తనయా.

భాగ. ౧౦ సం. 3౬౨.

“సన్నంపుసెలగోల చేంకనిజిక్కి” నీలా. ౧-3౧.
౨. తిక్కవ్రటు మన్నగువానికై దొంగలువయో
గించెడి సాధనము, ఆయుధవిశేషము.

ఉ. కత్తెకానికప్పుడిము కాటుకయున్ సెల
గోల చీరయున్, గుర్త్రుటప్పనంబువులు ను
క్కలకట్టుచు పిండిబల్చుచున్.
చెన్నబ. 3-౨౯౪.

ద్వి. సెలగోల యొంటట్టచెప్పలు విక.
బస. పురా. ౧౨౮ పు. ౧ సం.

3. రాణవిశేషము.

క. సెలగోలలచేఁ బులుగుల, బలుగోలల మృగ
కులములఁ బరిమార్చుగతిన్ సెలగోసెల గని
పొరిగొని, రెలగోలలనే వదాకు లిక్కరెక్కయ
ల్. లక్ష్మీ. వి. ౨-౩౬.

సెలగోసెలగ. వి. యేడ్చుమందు వదాకులనుకొను
మాట.

క. సెలగోలలచేఁ బులుగుల బలుగోలల మృగ
కులములఁ బరిమార్చుగతిన్, సెలగోసెల గని
పొరిగొని, రెలగోలలనే వదాకు లిక్కరెక్కయల్
లక్ష్మీ. వి. ౨-౩౯.

సెలవంది. వి. వచుపంది, ముండ్లపంది.

సెలవుందు. వి. నానరువు, నాదీవ్రణము.

సెలబుగ్గ. వి. చిన్న సెలయేలు.

ద్వి. ఉన్నతోన్నత మైసయేదములైలమునఁ, జె
న్నొందునమృతంపు సెలబుగ్గ యవఁగ.
ద్వి. పరమ. ౪. 3౦3. పు.

సెలయు = చెలయు. స. క్రి. ౧. చిమ్మ ౪. ౪.

౨. కొమ్ములు మొలిచానితోపాడుచు.

సీ. అలవోకఁ గవకాడి సెలయుదో వినిక
మాకరామాను దుష్ట్రవివరించె. పొండుం.

నీ. కలఁచి కలకవారిని బయల్ సెలసి కొమ్మున
గొట్ట నంటినచ్చినవాఁడుంటుండువువది.
క. ర. చంద్రాంబ. ౧-౩౫.

సెలయ్య. అ. ౧౨. విష్ణుభింఁచు.

నీ. కొన్నిబాగిలములు కోలాగ్రమున నిల్వ నొక
కొన్ని వెనుకకాలిని నొడియఁజొడియఁచో
గోదంబు పెదమరఁదెరిగిన నవి బాం యెది
టి నట్లవియుఁ గవియఁచో మరలియే కల
మంది సెలసినపెట్టుచే నవి కిటి పెంటఁ బెట్టు
రాజవాహన. ౩-౬౬.

చిన్. మక్కుల తొక్కలు మురుపుగాఁ దీర్చి,
చొక్కంపులేమిది నుదకొమ్మ లెక్కి, సెలసి
లేగొన లెత్తి సెలపులఁ దుగ్గించి కలగొనలు
కలుగనా నప్పించి (ఇది కోకిలవిషయము)
నవనాథ. ౧ ఆ. ౧౨ పు. ౩ పం.

చిన్. చేలఁ గట్టఁగ నన్ను సెలసి పట్టెదవు మేల
మోయిది మందమేలమో యనుచు.
అ. మ. క. ౫ ఆ. ౨౪౫ పు ౨౮ పం.

మహాప్రగ్ధర. గుఱుమట్టం బైన తోకం గొని
విసరు పెసం గూలఁగాసాలపంక్తుల్, పఱ
చుం దాటించి దొడల్ పయికోనుసెలయ్యన్
బల్మఱుం గల్లుపెట్టున్. వరాహ. ౧౨. ౩౨

సెలయ్యూట. (సెల+టూట) వి. కొండయ్యూట
క. ర.)

సెలయ్యేటు. వి. (సెల+ఏటు) పర్వతమునుండి
పాట్రుడునది, నిర్వరము.

క. ఒక సెలయ్యేటిచెంతఁ గననొప్పు రిసాలనువర్గ
పాలటల్, వకుళకడంబనింబవనవాటి.
పె. కళం. ౨-౧౯౫.

తే. కవులు గొండలు పెద్దలుగాఁగఁ గూలి
తలుచు తేవునసెలయ్యే నొకపుగలిగి.
భా. రా. యద్ద. ౧౨౫౯.

క. కలువలు కిలకిలవెన్న, దొలిమలసెలయ్యేటి
యడలిరుహివాంకకరంబులు గని యత్తడటా
నలి గిరిగింత అటుంట వానికన్ సరిదాకన్.
సారంగ. ౨-౧౬౨

రగడ. శ్రీకరముగ నగ్ని మందాకిని సెలయ్యేటై
యనికముఁ బ్రవహించు.
వరాహ. ౧౦-౧౪౪.

చ. ఎలమి పూరి మేసి సెలయ్యేటలసిరులు
ద్రాగి.... కుమారసం. ౬-౩౦౩.

మ. సెలయ్యేటల్ గడలొక్కఁ జేయుచు లతానీ
మంతిసవర్ప నంబులు గల్పించుచు మత్త బిడ్డి
రుతమల్ పొల్పొందఁగాఁ జేయుచున్ వలనై
కాననమారుతంబు దనశున్ వాఁచానురూపం
బుగా. హరి. ఉ. ౧-౫౩.

నీ. జందకంబు మదంబు కలకలెటూటంబు సెల
య్యేటియూటతోఁ జెలిమిసేయ.
రాజవాహన. ౨-౫౦.

ఆ. చెలువు పెట్టి గాఁగఁ జేలువు సెలయ్యేటు,
లున్నతాచలమున మరలునట్లు
భార. భిష్ము. ౩-౧౪౬.

తే. అనుచుఁ బోటులఁ దొరుగురక్తాంబుధార,
లంగమెల్లను గప్పిన నవ్వు దొప్పెఁ గావి
సెలయ్యేటు లెల్లడఁ గలయఁబర్వఁ బోలుచు
కులపర్వతంబుచాక్షుప నతండు.
భార. కేయ. ౨-౧౦౧.

చ. నురపలిదాడి నంబునిధిఁజొచ్చిన యదుగ్రీలు
నిచ్చ లవ్వరిక, దిరుగగ వాత్మిగోరి కర
ధిన్ బిభాకృతి గాత్రవెట్టి తా, రయడుగ
భద్రసామజములై సెలయ్యేటులు దానిధారలై
వి. ౧౮౬.

నీ....తే. నిద్ర మేల్కొంచి సెలయ్యేట నీడఁ
గాంచివిడుచుగజరాజానీధాటి వింధ్య
వాటి. ఆము. ౧-౩౯.

నీ. సెలయ్యేటియునుకలంకల వరాహంబులు మొ
త్తంబులై క్రవ్విముసై లెత్త. మను ౨-౩.

వ. ప్రవహించుసెలయ్యేటి నీటికుంపరల్ దొరసి
ఉ. రా. ౩-౧౯౧.

సెలయ్య. అ. క్రి. ఉత్సహించే

చ. ఉడుటఁ నెవల్పి మ్రొంగ....ఉత్పరం బెగ
యఁబాకపోతకమల్ సెలయ్యుచున్.
కుమా. సం. ౬-౯౯.

సెలలువాలు. అ. శ్రీ. (సెలలు + పాలు) సెలలు
తయ.

గీ. ఏటు పోటు తేటు నేమియు లేక నర్మములు
సెలలువాటి మాననటి భీకరంబు లై నశోకప్ర
ణంబుల కావధంబుచింత యందుల్గులును.
ప్రబోధచం. ౫-౩౧.

సెలవడు (సెలవు + వడు అ. శ్రీ. (కుటుపు)
రంధ్రమువడు; సెలవాలు.

క. మారునఱకాలం జోఱఁబడి శిరమునకున్
వెడలె నీడు నీరఖండము చంద్రురయది సెల
వడి నేడున్ దోఱఁగడు పులిసరు గాంగ
తోయము పేరన్. చంద్రాంగ. ౫-౩౫.

సెలవాలు. ద్వ. అ. శ్రీ (సెల + పాలు) సెలతయ

గీ. త్రిపురసంహార మొనరించునపుడు మారుఁడు,
బండికల్లుగ నీమేను గండిచేసె వదియు సెల
వాటి తెగటాఱవైతి చంద్ర యకట గోహి
ణియెడనపథ్యమునఁ జేసి. మను ౩-౪౦.

సెలవి. వి. (సం. పృశ్వి.) పెడవిమూల.

మ. సెలవింబాఱగ వప్త్యమం బలిక నాక్షే
పింది యీశేర్వుమాటలు మానుందరసాగి
రావు. హరిశ్చం. ౨-౧౯౦.

క. చాలఁగ విచ్చలు పెప్పయ్యఁబాలుం గుడక
గొవి తల్లి పట్టి సెలవిన, శ్రీలిడి యంతింత
యఁకఁ గోరించును. హరి. పూర్వ. ౧-౧౯౩.

ద్వి. సెలవిపైఁ జిలువప్త్య చిలికడు మామ.
హరిశ్చ. ఉత్త. ౧౩౩

క. అనిసెలి బాఱవచ్చిన వనితం దిలకించి కోప
వచ్చి కణంబుల్ గనుఁగొనల జారఁగా నిట
నియెన్ మహి కాధరాధరాత్మజ పెజుచన్.
చెన్నై. ౧-౧౪౩.

గీ. రటిసి కటంబులు దటిసి యారగ నిల్చి సెలవి
కొమ్ములఁ గ్రుచ్చి చిమ్ముకొనుచు.
కీ. రా. ౨-౨.

అ. చేకఁ దొడిగి క్రింది సెలవిలను బట్టి యసమ
రీల ముప్పిసని పొడువఁ గులికనిహతిఁ గూలు
కొండల్ వడి నిలఁ గూలి కాల్గుగడ్డుకొను
నూఁజచ్చె. పద్మ. ౯-౧౯౨.

ద్వి. ముక్కులఁజెక్కలు మురువుగాఁ దీర్చి
నొక్కంపులేమాని నుదకొమ్మలెక్క సెలవి
లేఁగొక రెల్లి సెలవులఁ ద్రుంచి కలగొనలు
కలుకుగా నప్పరించి (౪ది కోకిలివివయము).
నవనాధ. ౧ అ. ౪౨ పు. ౩ పం.

.... సెలవుల్ వెస నాకుచుఁ జోయె....
అము. ౩-౨౨.

గీ. సెలవుల వడంకములు మూఁగి నెటివెట్ట.
మను. ౨-౩.

వ. మిమ్ము నాలుకలు గోయక సెలవులు బ్రల్పక
ప్రాణంబులు గొనక యెట్లు సైలింపవచ్చు.
శృ. నై. ౭-౮౮.

కం. వనిత సెలవివార వచ్చి వాని కనియె.
స్వా. ౨-౪౦.

ఉ. ధూర్జకోటితో, మచ్చఁకించుచున్ సెలవి
పాఱఁగ వప్త్యచుఁ గళరించుచున్.
వికృ. ౮-౮.

క. అనవుడు విని సెలవులు వార నగుచుఁ దమ
తపము పోతరంబుననైసం గనుగొను మీ నా
రాయణు నని పలికి సభాజనంబు లాశ్చర్య
పడన్. వరాహ. ౧-౧౪౦.

సెలవిచ్చె. అ. శ్రీ. (సెలవు + ఇచ్చు) అచ్చింపె

గీ. అనిలబాణము క్రుజులకు సెలవిచ్చు, జో
గులై భోగులై మ్రక్కఁజేతు.
కువల ౧-౯౧.

సెలవిచ్చె. స. శ్రీ. అజ్ఞాపించు.

క. కుశీతిధర్మకవయ మయూరధ్వజయజ్ఞ వాహ
యగళవిహారం బా రా జెటిగి తనపరివా
రము సెలవిచ్చె వారువంబులఁ బట్టన్.
తై. భా. ౮-౪.

సెలవిల్లు. వి. (రూ. సెలనువిల్లు) సెలనుబద్దల.
తోఁ జేసినవిల్లు.

వి. వ. సెలనువిండులు. ఇదే క. ర. ము.

క. సెలవిండు, లెక్కుపెట్టుచు, సెలవిండు శృ
పాల యనుచుఁ జేసె కిరాకుల్ ఫలకేల
ప్రొక్కి చూడుము, కలకేల మెకాలఁ దో
లవరే మే మునికన్. సారంగ. ౧-౮౯.

క. క్రిడా. భజుక కురింగులు సెలవిట్లుం గై
కొన్న భిక్షువులు దీడి మొక్కెన్.
రావవామాన. 3-3౫.

గీ. ఒక్కయెఱుకుతేడు నక్కొమ్మను నిట్టి.
గోరింటు జేమ్మఁ జూపవచ్చు, చీలిగఱుల
యంపకొలలు సెలవిండుఁ గానుకెచ్చి కర
యొగఁలు మొగిచి. ము. ౪-౧౪.

చ. వెనుగుల ముత్తెనుల్ సెలవిండ్లు జవాది
పురుగు చుట్టచుల్, పెదపెదదంఠముల్
మానుగు? ల్లు జల్లులు జాంటితేనియల్ బద
నికచాఱఁ గాతెను ముఠాలు నవఁటు
లఁఁటుకప్రతుల్ మొవలగు కానుకుల్ నృ
పతియందట నుంచి జొహ కొనవచ్చునున్.
ఉ. రా. 2-3౮౮.

సెలవు, వి. ౧. ఆహ్.

ద్వి. సెలవు పెట్టిన నంది నేనాదివిధుఁడు.
ద్వి. పరమ. ౬-౪౬3. పు

మ. చెలులుం జాట్లుం హేమరత్నములు హస్త
స్యందశాశ్వంబులున్, బలవద్గోధసముల్కి
రంబులుం సంపన్నులుగాఁ గల్గియున్. సెల
వేమి యిటు లంతకంత కహితశ్రేణిమా
ధూత సంకలనం చూలి నశంప నిట్టియభిషం
గం బోర్వగా వచ్చునే. హరి. ఉ. ౨-౯౮.

చ సెలవును పెట్టె గ్రోబులికిఁ జేయిసి మప్పిడి
గుప్ప కొర్రవంతులఁగని కర్ణమల్ దిగియ
కొక్కి వరామాను నెక్కువీర్యవంతులఁ గని
తటిపెటఁ బడిదుత్తెనుమేరనపెట్టు జేగవం,
గుంఁ గని మెచ్చి లేగగవుతోడ నిభిషము
కల్గ నిచ్చుచున్. వరాహ. ౪-౮౬.

సెలవులు పెట్టు = ఆహ్వానించు.

చ పుణ్యదేశములు హార సెలవులేమి కటుంబ
సహితుండై కకటదేశంబుఁకుం బోయి.
కాశీ. 2-౨౪౯.

క. పంకజమఖి విరహులపయిఁ గొంక నిన్నకొటి
నిని సెలవిషమి, నాంతుని కరతలము నెల
కంకేకిన్ జగురుగాలిఁ గదలెడుఁ గంటే.
ము. 3-౮౧

అ. అనుష్ట.

గీ. సెలవు గల్పించుకొనిపోయె గలిచివచ్చు న
చటి కంకిరవములు. కమ. ౧-౧౫౨.

ద్వి. సె విమ్మ రాఘవశ్రీవాహకీశ, సెవిమ్మ
పోయెద సెలవిమ్మ నాకు.
రం. రా. బాలకాం. ౮౧ పు ౧ పం.

కం.... నిలకేము దొలగి చతుటకు సెల వీవరి
నమదు దెనువశేఖరుఁ దలుకన్.
ఉ. రా. ౪-౩౮.

3. వీలు.

క. ని న్నెదురెదురే నూడఁగ, నిమ్మార్కుకు సెల
వుగాఁగ విట వచ్చితి వింక నీవు తిరి
పోయెద,వన్న న్నే బోవనిస్తునా నవమదనా
సారంగ. ౨-౯౦.

౪. ఉపయోగము. (సెలగు,యా)

లే. నీవు మా మగఁడిమిఁ గని విక్కువముగ,
మెచ్చురజియను వచ్చెడు మీఁద నింక,
నిప్పు చూరక వాగ్వాద మించుకయును, సె
లవులేదు విచ్చేయుము సిద్ధవర్య!
హరి. ఉ. ౬-౧౧౮.

లే. ఒండుపతులకు సెలవులేకునికే తేసి, యధ్య
సిందితి కైకవమాదిగాఁగ, దండలాసక విధ
మును గుండలియును, బ్రోక్కణంబు తెఱం
గును వేరణంబు. భార. విరా. ౧-౧౪౦.

గీ. అన్నిభాగ్యంబు లున్న నా యట్టిమఖికి శ్రీ
మహాలక్ష్మి గలుగఁగనేమిసెలవు, పుత్రివక
నావలొనోహృత మైన యొక్కసౌఖ్యంబు
బ్రాతియై యొండుగాన.
కవరాత్రి. ౨-౧౫.

క. జనవర తపమునకుం జొచ్చినఁ గన్నులు మూ
సికొంటె సెలవెతియకా,క నిధిభాగ్యనకు
బ్రహ్మం. దెవయెనె పరిభవపుకల్గ మెదలో
మెఱుమన్. ఆము. 3-౪౦.

వీ. గోపాల నవపుష్పగుచ్ఛాలు మూఁగిన వరి
చారికాద్విరేఫములలాస

లే. గలయఁ చొనిబామునోములు గలవు గాన
సెలవులేక జన్మంబులు చెడియె నాకు.
ఉ. హరి ౪-౧32.

గీ. కన్నమోహంబు విగువడుగాన యెను, వగవు
మై సెలకేమానిన వనజవాధ సెలవు లే దింక
గతిజలనీరు బంధనంబు చేసిన నాకట వత్సలఁ
బాటు. ఉ. హరి. ౧-౧౮2.

౫. విడుదల (?)

క. కడు సరసమలకుఁ బ్రొద్దొక్కడిది దురం
తోపకూహగతులకుఁ బ్రొద్దొక్కడిది యొక
సెలవు నేదితె, కడకామున వచ్చి చాల్ పా
కారుణబుద్ధిన్. తే. పంచరం. ౪-౨౩౫.

౬. సత్యము.

తే. ధర్మవాదులు ధర్మశక్త్యప్రధాన, చిత్తు లగు
వారిఁ బూరి రక్షించుధర్మ, మంతరది బొంతు
గావించె నకులధర్మ, మందు రది బొంతు
గావించె నకులధర్మ, కిలఁ దగునన్న ధర్మవు
సెలవు లేద. భార. కర్ణ. ౩-౩౪౩.

౭. చోటు, స్థలము.

క. తింగిరిమి గాలితై నం, జీరఁగూడనిచోటు
రెల్ల నూర్యమరీచుల్, పరఁగని సెలవులు(?)
చూచుట యరుదే యనిరుద్ధుఁ జూడ నలవడ
దయ్యెన్. తే. హరి. ౫-౩౧౩.

౮. పోటు, చెట్టు.

సెలవు. ప. శ్రీ. (సెలగు రూ.) ఖండించు.

సీ. చెవి దార్చి విని చీమచిటు కన్న నొకపాఠి
సెలవి వెంపరలాడుకట్ట రెల్ల. మను. ౪-౧౭.

సెలవు. ఆ. శ్రీ. ప్రతిఁజిమ్ము.

సీ. ఈ నగాగ్రంబున నీనగాఁడినయంత కలనైన
మిన్నేలు సెలవకున్నె. తే. హరి. ౨-౧౬౧

సెలవుపెట్టు. శ్రీ. విరామమునకు విజృంభిచేయు.
ద్వి. పరమ. ౬-౪౬౩ పు.

సెలవునేయు. ప. శ్రీ. (సెలవు + చేయు) బోధించు,
అర్పించు.

క. తా నేర్పు పూజ్యవిద్యా, శ్రీనిధి నెవ్వని
సెలవునేయిది, ప్లానాకాభిమాని చదివిన,
క్వానం బనఁ బరగు మీడు జగత్స్థితి. సానందో. ౪ ఆ.

సెలసికొను. ప. శ్రీ. చిమ్మకొను.

సీ. గాలి సోఁకిననైనఁ గలిగి మై కొప్పరించి
తటానయట బయల్ సెలకొనుచు.
(ఇది వరాహవిషయము) చంద్రాంగ. ౨-౯౨.

సెలను. వి. ఒకాకొక చెట్టు.

సీ. కలిగొట్టుమోతుగు కానుగు గలుగు వానిలి
మేడి నేరేను సెలను బలుకు.
తే. పంచరం. ౪-౪౭౧.

సెలనువిల్లు. వి. సెలనుబద్దఁతోఁ జేసినవిల్లు.

(రూ. సెలవిల్లు)

తే. గీ. సెలనువిల్లును మొదలై నచేగవిండ్లు చు.
లొక గాఁ చీనీ కబరెండు) నూనుఁ జేయు.
కాళ. ౩-౩౫.

సీ. సెలనువిల్లు వహించు కిలసంబు గాదని వేలు
కుండిఁ యొండు పాణిఁ బూనె
కాశ్య. ౨-౧౧౬.

సీ. చిలకంపరాడికఁ దార్చిన నెమ్మిత్తుఁడల్లి చే
నెక్కిడినచేగ సెలనువిల్లు. చంద్రి. ౧-౩.

తే. చల్లదంబులు నొడదోర్లుఁ జెలిదికూర్పు చిక్క
ములు మర్మచిక్కలచెప్పఁజోర్పు, సెలను విం
డ్లుచు మొదలుగాఁగలవి దార్చి నల్లచాయల
మేనలల్లివగులు. వరాహ. ౪-౭౨.

ద్వి. చెలరేగి విరచుల సెలను (ను?) విల్లుంచి.
ద్వి. పరమ ౩-౨౪౬.

సెల్లా. వి. అంచుకమ్ములు లేనితెల్లవస్త్రము.

క. కిరనురడి యొత్తి డుపటపు నెత్తె సెల్లాఁ గట్టి
కారినిలయును వెడలన్.
లక్ష్మీ. వి. ౫-౩౬.

తే. పూని సభేమణుల్ కునుమపూజిగి పావడ
గీలుకొల్పి యింపైఁ మిటారిబల్లిలుఁడు నందు
ఘటించిన జిల్లుచల్ల సెల్లా నెత్తెమించెఁ జెం
గలువలం గలపుప్పాడి కప్పకొన్న బాఁబూ
నదనై కరణబుపయఁ బున్నవెన్నెల గాయ
తైవడిన్. భాను. ౪ ఆ.

సెల్లుఁడు. వై. వి. (సం. కల్య) కల్యఁడు.

ఆ. సెలుఁ డటు నీలఁ ద్రెప్పి చెచ్చెర లేచి.
యొడలు కుడిచిగొనుచు నొయ్యఁ జనియె.

భార. ఆది. ౭-౨౦౨.

క. సెల్లుఁడు యమరనయనితో నెల్లగుణంబులను
కాల నెయ్యడు నని తా. నల్లును నిక్కయిం.
చన్. భార. శ్రీ. ౨-౧౦౪.

సెల్లెము. వి. (సం. కల్య) రూ. సెల్లియును.

వ. బల్లెంబుల సెల్లెంబుల నొగిలింపియు.
విశ్రి. ౪-౭౮.

సెల్లు. వి. (రూ. సెలవు) ఆజ్ఞ.

మ. మురంబుల్ దొలఁగెన్ కుళంబు గలిగెన్
దొర్లండిచందాన కాత్తురిం బోయెద సెల్వా
సంగ మిఁగ నోభూరికృభావోదయా!
తే. రా. ౭-౨౫౮.

సెవ. వి. సెవ.

సే

సేంద్రియము, సం. వి. అ. అ. అ. అ. ఇంద్రి
యములతోఁ గూడినది. ౨. అంగవిశిష్టమైనది.

సేకపాత్రము, సం. వి. అ. న. ౧. నీరుచల్లుట
కుపయోగించుపాత్ర. ౨. బొక్కెన. ౩. బిళ్లెట్టు

సేకము, సం. వి. అ. త్తం. ౧. చల్లుట. ౨. చె
ట్లకు నీరుపోయట. ౩. పగిలించుట. ౪. రేతన్ను
గ. రేతస్థలనము. ౬. కానుక. ౭. పూజోప
హరము. ౮. చిందువు. ౯. శీకరస్నానము.

సేకరము, వి. సంగ్రహము. ౧. ర.

సేకరించు, స. క్రి. ౧. రాబట్టు.

తే.గీ. సేకరించుక తక్కిన మూక నెల్లి, మాయ
తెడపఁ గలచు నొక్కబోయమిన్న, కొదమ
సింగమనాయక గూటి కురుజ, మచ్చుదొర
కోలు సన్నాసి చిచ్చునీడుగ.

[ప్రబం. ౧-౭౯౪.

౨. సంగ్రహించు.

సేకరించు, అ. క్రి. తెప్పిల్లు.

సేకరించుకొను, అ. క్రి. అలసటదీర్చుకొను.

న. ఘోటకంబు పెగ్గలంబుగ మొగ్గియు నగ్గలిక
చెడక మోకరించుకొని కొన్ని యడుగులు పని
సేకరించుకొని. మను. ౪-౧౧౫.

సేకరించుకొను, స. క్రి. కూడఁబెట్టుకొను.

సేకిమము, సం. వి. అ. న. మల్లంగి.

సేక్త, సం. వి. యు. క్రి. యు. నీరు చిమ్ము
కాడు.

సేక్త, సం. వి. యు. త్తం. ౧. నీరుచిమ్ము కాడు
౨. భర్త. ౩. గర్భముఁగలిగించుకాడు. ౪. జల
కాహుకుడు.

సేక్తము, సం. వి. అ. న. సేకపాత్రము,
బొక్కెన.

సేగవము, సం. వి. అ. త్తం. ౧. చిలుకపా

యపు ఎండ్రకాయ, ఎండ్ర, తేకపీత.

సేగి, దే. వి. కీడు, అపాయము, అపద, చేటు.

ఆ. కాని వెడలకున్న భానుదశంబున వనధి
పురము మంచికొనిన గణన నేయరానియట్టి
సేగియుఁ బ్రయ్య బాపంబు వగయు నెల్ల
భంగిఁ గలుగ. భార. మాస. ౧-౧౭౦.

చ. రతిపతిచేతివారు ఘనరాగనివాసము నీతివైరి
దుర్గతికరదుఃఖమోహజనికారణ మజ్జల
బోధతారకా, పతి నిబిడాభ్యుబంధము కుభ
పృతిబంధము దోషసంగ సం.గత మగు సేగి
జన్మనము కన్న జగంబున జేతె యొన్నదే
భర్త. ౨-౩౦.

౧. తానే మఱి గొల్లం దొక, చేను చెడ నేమి
నేని చిక్కనదది యాచేనఁ గలనేగి యం
తయు కానిన యొప్పించుటొప్పు వనుభకు
నకున్. విజ్ఞా. పా. ౧౨.
నీ....తమ సేగిఁజెప్పలో దయమీయ విని చీర
చిం చిచ్చువారి దీవించువారు....

అను. ౬-౪౫.

తే. అలవృపాలకబాలకుఁ దల్లనల్ల నడుగు తెట్లం
గదంగిన నడుగు వట్టి రభలవైద్యులు నాట
నయ్యాదిదేవు నడుగువట్టిన గలచె నే దకట
సేగి. రామా. ౩-౧౪౪.

చ.... అల్పబుద్ధుల తెడమాట తాఁకొనకు దో
షము నేగియువచ్చు నమ్మెయిన్.

భార. ఉద్యో. ౩. ౩౩౧.

కా....నీ వింక నన్ బాధం బెట్టకు వాఁడినూది
మొన మోవించాలు వంతైన నే, నీధాత్రికల
మీనువారలకు నా శేలింక నేగింబదన్.

భార. ఉద్యో. ౨-౨౫౧.

చ. అలనలు బాహులన్ బదమలన్ దిగిచేన్నులఁ
గత్తుకొత్తులన్ బలుకులఁ బాటన్ లతలఁ
బల్లవగుచ్చమిలిందీరకో, కిలమల పెప్పటట్లు
కలిగింద వశేందర మించె బూర్వభంగుల
నవనీజయక్తి మనుకొమ్మలచే పని నేగిఁ
జెందునే. ఉ. రా. ౬-౬౪.

౧. నక్షి.

క. వెల్లొని యమ్మివబుడము విలిదివరని నీని
వాడు తేగమె దానంగలలాభము దాని
దగుగలనేగియు నెట్టిగి యయవగాదగు
విదపన్. విజ్ఞా. ప్రా. కాం. ౩౩.

చ. సచివులఁబాది యిప్పుడ వెసన్ మఁమెయక
(మేగక) తక్కినంబుప్రచయము దక్కిపోవు
జుతిభంఁగము నేగియు వచ్చు.
భార. విరా. 3-౧౪౦.

మ. అనిన విని యశోదాదేవి తేర్వేట వారి వమా
నయించి, క.మిసేగు, రెల్ల నిచ్చెద తేవరకుఁడు
మిగు లేక తేగునె ముకున్ తేసింతయఁదా
బాలకుఁ డాసురపుటయ నెవము లని యదగు
బలే. వారి. పూర్వ. ౫-౨౩౦.

౩. అనుగళము.

గీ. ఎన్నడును నేగి లేనట్టి యిమ్మహాశక్తకావమున
యందుఁ గాఁపున్న జంతువులకు నేటివాకంబు
కాశి. ౨-౪౫.

౪. దుస్థితి.

నీ. యమవీరులు పృథువు లని మున్ను మెచ్చిన
చుట్టాలు నగ నేగి చూపె నమ్మ.
ఉ. హరి. ౫-౨౮౦.

నేగిబోవు. అ. క్రి. చెడిపోవు.

క. చపలాక్షి నీ నిమిత్తము తప మెల్లను నేగిఁగో
యొఁ దధ్యంబుగ నీయొపమమరేంద్రుఁడు
చేసినక పటము నీ వింకఁదప్పగల దొడై నన్.
వి. భు. ౨-౨౪౩

నేచకము. సం. వి. అ. ఇ. ఆ. అ. చిమ్మనది

నేచకము. సం. వి. అ. భుం. మేఘము.

నేచనకము. సం. వి. అ. న. శీతరస్నానము.

నేచనఘటము. సం. వి. అ. భుం. చెట్లకు నీగు
పోయిలు కుపయోగించుపాత్రము. నేకపాత్రము

నేచనము. సం. వి. అ. న. ౧. తడుపుట. ౨. త
ల్లుట. ౩. ఓకఁగఁ జొచ్చిననీటిని వెలికి బాటఁ
జల్లెడుబొక్కెన క. సృనించుట. ౫. శీతల

నేచని. సం. వి. ఈ. . బొక్కెన. శ్రీ

నేటువు. సం. వి. ఈ. భుం. ౧. ఒకవిధమైన
దోసకాయ. ౨. పుచ్చకాయ.

నేడుకట్ట. వి. సాలెవాని సాధనవిశేషము.

నేతిక. సం. వి. అ. శ్రీ. అయోధ్య.

నేతుకము. సం. వి. అ. భుం. తీరము, కట్ట
కనువ, వంతెన.

నేతుబంధనము. సం. వి. అ. భుం. ౧. కట్ట
కట్టుట. ౨. కోరకుండలతీరమునండి సింహళము
వైపుకుఁ బోవు కొండలవరుస. (రాముఁడు
వానర సేనలతో లంక శేకులై ఇది నిర్మించఁ
బడెనని చెప్పదురు) ౩. వంతెన లేక నీటికట్ట.

నేతుభేది. సం. వి. న. నీ. న. ఆటంకితములను
భేదించువాఁడు.

నేతుభేది. సం. వి. న. భుం. దంతివృక్షము.

నేతువు. సం. వి. ఈ. భుం. ౧. వంతెన, కట్ట
మట్టిదిబ్బ, ౨. కనువ, ౩. సరిహద్దు. ౪. ఆటం
కము. ౫. స్థిరమైనయాచారము. ౬. ఓంకారము
౭. తటాకము. ౮. శృంగుల ౯. వివరణము.
౧౦. తీరము. ౧౧. ఉలిమిచెట్టు.

నేద. వి. శ్రవణము, అలసట. (వై. న్యదా)

క. అమలినుత్రాముని నభి. రాముని నేనింపవ
లయు రాజల్లితకా, ధామయ్యునఁ శ్రేణుయ్యన
నేమయ్యన నిలము మారులు నేదలుదేరన్.
కృ శకుం. ౧-౮౬౦

తే. గీ. అలఁతనీ ల్గిని సాలనియ్యంత నిపుడు
గొలను నిలఁకుండెనేని కన్గొనఁగఁ తేని నేద
దీతీతఁజేఁ ద్రోవ నెవ్వయయ్య, పుడని
తేలత నెయ్యంబు వొదల నకుఁదు.
అ. రా. యుద్ధ. ౪౧౩.

నీ. తేదన విరహము నేదలు నెడి సంగు లెడ
లంగఁ బల్లెకు లెడలఁ దగుల ...
కమా. సం. ౪-౪౪౫.

చ. యుక్తవిక సేదఁజేర్చు నపు దిండ్రుగం
దపుఁగొందపయ్యెరల్.

రాజవాహన. 3-౮౦.

చ. బడలిక నొంది వడమించి సేదగాంచి దిట
ముడిగిడుట మరఁగి లావులు పడలుచు గొంత
కొంత యడలుచు. పులింగ. ౧-౭౮౮.

క. గంధసహములు, శరీరముల సేదఁజేర్చు జను
దెంచె రహీన్. పారి. ౨-౧౦౨.

క. టైకొమ్మ సముదంచుచిట్టిభవ, సాసేవళ
సేదఁజేటియొత్తిధ్యంబున్. మను. ౨-౪౬.

చ. ఆమఁగొం బ్రొవ్విగల్గు సుసేరంతల రాముఁడు
రాకకా నానామయము పెక్కుచందములఁ
బ్రస్తుతిసేయ విమానమెక్కిమం, త్రిమలులఁ
గూడి కుంభభవునిన్ గవ శేఁగెఁ గవేరకన్య
కాకనులఁజోధురంధరముగంధసమీరము
సేదఁజేర్చుగన్. ఉ. రా. ౩-౨౬౦.

తే. కాంచి యవ్యభు తనపరిక్లాంతి యెఱిగి,
చేతికుండి కాజలముల సేదఁజేర్చి.
విక్రి. ౫-౧౪౧.

౨. ప్లాని, వాడుట.

సీ. చెక్కుటద్దములఁజై జిలువల్లు చిలికించి
చిన్నవోయిన మోము సేదదీర్చి. విక్ర. ౧-౧౫౮.
3. మూర్ఛ.

చ. తనకొడుకుల గెలుపు సేద వాసమాలుటంచేసి

ఆ. సొమ్మ వోయి పడినసుదకు లాక్రందన, రవ
ముతోడ సత్కరముగ పెత్తి, యా నృపాలు
సెజ్జయం దిడి మెలవున, శరీరవిధులు సేయ
సేదజేటి. చ|| ఆసీసుండై యాతండు సూత
సూనునకిట్లనియె. భార. ద్రోణ. ౧-౯౫.

సేదగొను, అ. క్రి. బడలు, శ్రమనొందు

గీ. చివురువిలు కానిచెయ్యల సేదగొన్నయన్న
మిన్నల అచ్చు. తె. రా. అయో.

సేదజేరు, జే. అ. క్రి. శ్రమనుండి తప్పిలు.
శ్రమంబున నియ్యెడ సేదజేటివన్.
చళట. ౨-౫౧౩

సేదజేర్చు. స. క్రి. (గడ + జేర్చు) శ్రమతీర్చు

చ. ప్రహరమూర్త్యాపరవకు లగుజయంతలలహా
బరచిత్తసేవాదులం గవళమలదశత్తుటానీయ
మానంబు లగునభ్యంగం గాపాసీయంబుల సేద
జేర్చి. పారి. ౫-౧౩.

సేదజేటు, అ. క్రి. శ్రమముదొలగు, ఆయాసము
వడలు, తేప్పిటిల్లు.

“సురతాంతసుఖమున సోలుఁదాంబూలంబు సేద
యింప నించుక సేదజేటు. కాళ. ౨-౨౦.

మ. జల సేకంబుల సేదజేటుచు నభిన్నరాళి
కన్నన్ విశ్వంఖలవృత్తిక్ మధియించి గా
దిలిజాలు.... చళా. ౨-౨౯౯.

చ. తనయొడు సేదజేటిన మదింబునఁ గాఁగిటఁ
జేర్చి యంబుకాపసునకు మొక్కిబంబించి
వికపద్మదళం దయి వాయుదేవుఁ డెంచు
నిఖిలజేవకోటి పఁతోమకవిధాయక మైన
యాత్మవర్ధన మొనరంగఁ జేసె.
నిర్వ. ౭-౧౧౭.

ఉ. వచ్చె జవార్దనం దనిన వార్దకుఁ బ్రాణము
మేనికంతకున్, వచ్చిన సేదఁజేటుఁ గురువంశ
కవిక్రచరిత్ర గొంతి.
భార. ఉద్యో. 3-౧౩౪.

చ. తనగురుఁ దమ్మచాళయఁ ద తప్పక యట్లు
మమం భజించి మన్, జని చురుచించి వాఁ
దత్తుచు వాకదళం దనునట్లు వాడు ద ర్చన
ముం సేదజేటె నిని. కళా. ౫-౮౪.

సేదివాంసుఁడు, సం. విణ. (వ. దుషీ. వ) ౧.
పొందినవాడు.

క్లో. వీవం తయో రధ్యనిరై వయోగా దాసేవమో
స్పృశ్య మచింత్యహేతు. సం. రఘు. ౫-౬౦

౨. కూర్చున్న వాఁడు. ఇల్లె. ఆ సేదివాంసుఁడు. మొ

సేద్యవాడు, వి. సేద్యము చేయవారు, కృషీ
వలుఁడు.

సేద్యము, వి. ౧. వ్యవసాయము.

చ... మడితేనఁ గల్లుల కొడంబడి మూడు
 యాడు తాలివాం, ద్రోకు నెక సేద్యత్రు
 బసల దస్సి పడుండఁదలంచు పెద్దయ్య ద్దకు
 గలిగించె ద్రోవ వికలస్థితి వాసరపజ్జలయి
 టన్. కే. పంచతం. ౧-౬౬౬.

౨. నైపుపెట్టుట.

సేన, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧. వంతు. ౨. కుమార
 స్వామి భార్య పేరు. ౩. మూడు ఏనుగులు మూడు
 రథములు తొమ్మిదిగుట్టములు, పదునైదుగురు
 బంటులు గల చిన్న నైవ్యము సరసమాహు.

సేన, దే. విణ. ఎక్కువ పెద్ద

సీ. సేన ప్రాతఃకాలపు రేనిహరికమారి బాసెడు
 పాలిని పాడియావు. పాంచాలి. ౫-౭౫.

సేనము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. పృథువు
 లేక నాయకుడు కలది సం. వి. ఆ. న. దేహము.

సేనము, దే. వి. ౧. చిన్నతలి (ఇది సానము
 అని కొన్నిచోట్ల ప్రాయఃబడియున్నది) క. ర.
 ౨. ఒకవిధ మగు గట్టితాయి.
 “నల్లసేపుగుండులు” ఉ. హరి. ౪-౨౬.

సేనముదలియారి, వి. విష్ణుశ్చేరుడు.

లే. కాన్తి రెండవమూర్తియై జగములేలు మని
 మనోహరి శ్రీ సేన ముదలియారి చేయు పను
 లెల్ల సఫలమౌ నేయఁ గాత.

పాండురంగ. ౧-౭.

సేనా, దే. విణ. (నూ. సే) బహువు.

క. కావని వాఁ దద్దము చేబూనినగతి దీక్షలేక
 త్రుకుండు వూజర్ నేనాగా నొనరించిన
 యా నీలగళుడుమెచ్చు నాయందైవన్,
 బ. ప్రభులింగ. ౨-౫౫.

సేనాంగము సం. వి. ఆ. న. (రథ, గజ, కుర్రగ
 పదాసులు) సేనావిభాగము.

సేనాకల్పుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. శివుడు.

సేనాకోవుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. నైవ్యరక్షకుడు

సేనాగ్రగుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. దండనాగుడు.

సేనాగ్రము, సం. వి. ఆ. న. నైవ్యము ముందటి
 భాగము.

సేనాచరుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. యోధుడు.

సేనాని, సం. వి. త్తం. స్త్రీ. ౧. సేనానాయకుడు
 ౨. కుమారస్వామి.

సేనానివేశము, సం. వి. ఆ. త్తం. సేనవిడిసి
 యుండుస్థలము.

సేనాపతి, సం. వి. త్తం. ౧. సేనానాయకుడు
 ౨. శివుడు. ౩. కార్తికేశుడు. ౪. పదివత్తి
 విభాగములనాయకుడు.

సేనాపత్యము, సం. వి. ఆ. న. సేనాపతిత్వము.

సేనాపృష్ఠము, సం. వి. ఆ. న. సేనపెనుకభాగము.

సేనాభంగము, సం. వి. ఆ. న. ౧. నైవ్యము
 విడిపోవుట. ౨. క్రమరహితముగాపోచోవుట.

సేనాముఖము, సం. వి. ఆ. న. ౧. సేనయొక్క
 అగ్రభాగము. ౨. మూడుఏనుగులు, మూడు
 రథములు ౯. గుట్టములు, ౧౦ మందిభటులుగల
 సేనావిభాగము. ౩. నగరద్వారమునకుముందు
 గుట్ట.

సేనాయోగము, సం. వి. ఆ. త్తం. నైవ్యసన్నా
 హము.

సేనాగక్షుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. ౧. సేనకు
 రక్షించువాడు. ౨. కాపలియుండువాడు.

సేనావాసము, సం. వి. ఆ. త్తం. సేనవిడిసి
 యుండుచోటు.

సేనావాహుడు, సం. వి. ఆ. త్తం. సేనానా
 యకుడు.

సేపు, వి. కాలము.

ఉ. అంతటఁ గొంతసేపునకు గ్గజరాజును వచ్చి
రచ్చిసం, కాంతశరీరు నీళ్ళయని గన్పొని
యివ్వఁదో నేఁడు నష్టతా, నెంతిమనంబు
గన్పొయికనెక్కెత్తుబూన లొనర్చె.
కాశ. ౨-౧౧౨.

ఉ. పెల్లగఁ బెద్దసేపు రణభీషణలీలఁ జెనున్
దన్పియన్. భా. రా. యుద్ధ. ౧౩౭౩.

ఉ. ర, త్నాగి యొకింత సేపటికి నా నుకుమార
కుమార నేఁడు చిత్రాగి నప్పగించుకొని
సారంగ. ౩-౮౬.

క. ఇకఁ దున్నయంత సేపును మతి నేమియు
వెలవలదు. భార. ద్రోణ. ౧-౨౨౯.

తే. బలము లొక్కింతసేపు నిశ్చలతఁ జూలిచె.
భార. ద్రోణ. ౧-౧౩౬.

చ. నీవు కొవ్వఁ బలికిన ఫల మందఁజేసెదఁ
లెంపక యిండుక సేపు నిల్లుమీ.
భార. ద్రోణ. ౨-౫౦

క. కొంతొక సేపునకుఁ గలిసి, చందగదాదండ
మున నపహ్యక్రొధోద్బంధత బలుజేరుక
నాతం, దా గద విలుగంగఁజేసె దఁగద త్రే
తన్. హరి. ఉ. ౧-౧౨౮.

ప. పెంగొని యెల్లతరువునకు నొక్కింతసేపు
చందగద్రుమసామ్యంబు సంపాదించు సాన
స్థలఁబులం దిరుగు. హరి. ఉత్త. ౧-౯౦.

క. కదియుం గావ్యముఁ గావ్యము నదిలో మఱి
కొంతసేపునకుఁ బాఠింప.
భార. కాంతి. ౩-౧౦.

ఉ. వీనులఁ దియ్యి పెక్క మునువిన్నిఁ బర
స్పరరాగవృత్తిగా నూనినఁజూచుచేతుకల
నవ్విరులూరడు నెమ్మనంబు ల, చొప్పు నొక
యింతసేపు నెకసాచ్చుట కోర్కక యొంద.
భార. విరా. ౫-౩౯౩.

ఉ. గోకుల మిల్లులు తప్పకుండ లక్ష్మీపతి
గ్రుమ్మరుం గడియసేపున రేపున నిచ్చనిచ్చ
లున్. హరి. పూర్వ. ౫-౨౦౦.

తే. అరయ దెసలేక నీధనం బరవిలోనఁ జెల్ల
చెన రియ్యె నీ వింత సేపు కట్ట, యిట్లు లేమఱ
బాడియె యీక్షణంబు, వెదలి చనుదెంచి
నను బోవుతే కుమారాహరి పూర్వ. ౭-౩౯

క. ఆపనిఁ దగినసరసా, లాపంబులు గొంత
సేపు లాలితమృగగోష్ఠీపరిణకుఁడై
హరి. పూర్వ. ౩-౨౪౩.

క. పరమధర్మాత్మక నీ వనయము ధర నిచ్చట
నిలిచిన బ్రతుకును మింకఁ గొంతసేపు నిలు
వతే. భార. స్వర్ణ. ౧-౨౨.

చ.... చేప్తనప్తతం, బొరసె మనోమరాగపఃపూర్తి
నొకించుకనెత్తు శృ. నై. ౬-౭.

గీ. నలువపట్టి యొందనాక యొక్కింతసె పూర
కుండి. కాశి. ౧-౧౦౧.

గీ మస్తకము వాంచి యును రని మానమద్ర
నేల బొటవ్రేల వ్రాగించు నిలిచి కొంతసేపు
నెడనెదచించించికిర సొకింత, యెత్తి పన్నువు
పెలుగుతో నిట్లు లనియె. మహ. ౩-౯౭.

మ.... కొంతసే పుండి.... ఆము. ౪-౩.

ఉ. కొంతొకసేపు నిల్చి చుకొనిక రాకొను
రుండు. విక్ర. ౩-౭౮.

కా. నీ బాహుధృతాశంబు ని, స్పృహం లే నొక
కొంతసే పచట నుద్బంధించె రాజేయమా!
హరి. ౭-౬౩.

ఉ. అంతటఁ గొంతసేపటికి నచ్చటికిన్ వినవచ్చె
ధారుడీ కాంతురధారిరమ్మరిత కాంచనిర్మిత
ఘంటికాధ్వనలో. ఉ. రా. ౪-౫౯.

సేపోర్పు. ఆ. ౧. (సేపు+ఓర్పు) కాలము
నిలుచు.

క. హరిచేతి కగ్గమై చెచ్చెరిఁ గూలక యనుర
యింతసేపోర్పుఁ గరం, బరు దిశనిలావు
తఱఁ గని యిరిప్పుఁ గొనియాడి రంబరాంతర
చాచలో. హరి. పూ. ౮-౪౯.

సేఫము. సం. వి. ఆ. పుం. మగగుఱి.

సేబాసు. అవ్య. (యా. సేబాసు)

ఆశ్చర్యార్థకము, క్రొకంసార్థకము, బలి, బలా,
మ. భలిరా కమ్మలు మిలసాగనురూపా చాల
సేబాసురా, కువలయా. ౩౬౮.

మ... అయ్యంబు జానన సేవానుబలా జాణ
వపుదన్నా యంతతేంపాండవండిన వాడే
మగవాడు. కుక. ౪-౧౩.

మ.బలిరే మై సిరిరునిల్కడలు సేవా సయ్యరే
మేడి, కలనం బార పదాళికాభియ వైఖ
ర్యంబు మజ్జార కో, పులవైదిరి యహా
వినిర్మలకరాంభోజాతివిశ్వాస మం, చలి
వేమల్ వినుతింప సర్వై నటనం బా కొమ్మ
తన్నన్నిధిన్. చంద్రికా. ౨-౯౩.

ఉ. తామరపాన్న యొక్కె నతికక్కినకమ్మని
పువ్వులెల్ల నే గోనెదఁ జాడుమి యనుచుఁ
గోమలి యా తరు లెక్కి యొక్కపూఁ, గోసి
నుతించి మూర్కొనుచు గుత్తికబుద్ధి నిశేకుఁ
జాచి సే, బా నీటు లేనజాడఁ లెఱుఱామి
నితో రమియింపఁ బాడియే. విక్ర. ౮-౬౬.

క. సంగ్రాహంచలమున నిద నను మెచ్చించితివే
నపుడు నిన్ను సేవా సందున్.
హర. ౭-౬౪.

సేమంతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చేమంతిచెట్టు,
చేమంతిపూవు.

సీ. కిభింఛవశపరిష్కృతమలై సేమంతి విరులతి
రగుకొోజేప్పనములు. మమ. ౬-౪౪.

సేమంతిక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చేమంతి.

క. సేమంతికాస్రగంచిక, సీమంతవతికుచోష్ణ
జతకీరథయ శ్రీమంతింలై గొబ్బున హేమం
తము దోచె మదను దేచ విరహులన్.
భాగ. దశ. పూ. ౭౯౮.

సేమము. వై.వి.(సంక్షేమమ్) కుభము, కుళలము,
క్షేమము.

క. సేమపుడెరు వొక్కటి గల, చే మెచ్చితి
చాని నడుగు మెయ్యది యని.
భార. కాం. ౧-౫౭.

క. జనకాధనుఖమె నీకున్, జనకునకును రాజ
మాంసునకు సేమంచే రాజకామాన. ౨-౮౮

ఉ. అంబుల సేమమే మన జయంతుడు లెప్పు
యొన్నవాడే?... దకా ౨-౧౨౬.

సీ. అన్న యెవ్వరివాడ వయ్యో సేమమె నీకున్
శృ. నె. ౩-౪౬.

చ. కవి ప్రిణమిల్లి సేమ మడుగంటి వైకుంఠుడు
తాను బోయి వచ్చిన కథయెల్లఁ జెల్లమగఁ
లెప్పిన. విక్ర. ౬-౨౨౩.

క. చమచందిరి చిట్టిల్లిదుఁ దనపఁగ మీ సేమ
మెల్ల వారయొకొఱకున్. నీలా. ౧-౨౪.

గీ. భరతుసేమంబు గన వాయుభవునిఁ బంపి
ఉ. రా. ౧-౧౩౧.

క. తామరసరాసజగుణములు సేమంబున బొందఁ
దగునె నీ వాడ్యుడవున్ మేను వికారిగుణం
బులు సేమంబునఁ గన్నుమమ్మ క్షింపదగున్
ఉ. మా. ౬-౨౫౮.

గీ. యొగ్రసేమండు మొదలుగా నన్న సార్వ
కులకు నెల్లరు సేమమే దురితహర.
ఉ. మా. ౪-౧౭౩.

చ. అర్థలాభంబును, బుద్ధర్థకంబును సేమంబు
నయ్యెడు. హర. ౩-౫౩.

సేరము. సం. వి. ఆ. పుం. సేన.

సేరాలము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. లేతెపమపు,
వన్నెకలది.

సేరాహము, సం. వి. ఆ. పుం. తెల్లనిగుట్టము.

సేరి. వి. ఈశాముకాని పాలము (క. ర)

సేరు. వి. ఎనుఁబది కులముల మానవిశేషము
ఎనుఁబది కులములయెత్తు. ౨౪ కులములయెత్తు.
(కొన్నిచోట్ల)

సేరుమాను. వి. లోహభేదము (తిరుపతి, బల్లారి.
వాడుక)

సేరుపు. సం. విణ. ఉ. ౧. కట్టుపది. ౨. బంధిం
చునది.

సేవ్యము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. అనూయతోఁ
గూడినది.

సేల. వి. వస్త్రము.

సేలు. వి. (రూ. సాలు) పన్నవస్త్రము.

సేలువ. వి. రాంకవము, మృగసోమజము.

వ. సేలికలిపెడిగంచు చూపవైతానిసేలువ
మేలుమును గిడి. ఉ. రా. ర. ౧౭౮.

సేలుపు. సేలువ? = సాలుపు, సాలు (సం. చేటు)

గీ. అనుచు బచ్చలకడియూర్ హారతనులు
తాళిచాకట్టు బారువారగటుపాగ బంగళ
మెలుంగుసేలుపు లుంగరములు సరిపెం
చాల నొసంగె నజ్జనవరుండు.

ఇందు. ౧-౩౫.

సీ. ఆకొకకుకట్ట సీకోక వగలన్న వలికసేలుపు
వల్లెవాటువైది. ఇహు ౫-౧౧౦.

సేలము. వి. (సం. కారంధ) ఒకానొకచెట్టు

సేవంతి. వి. చేమంతి.

ద్వి. తావికన్నీటలు దడిసినపచ్చ, సేవంతి పూస
యల్ చెచ్చెరఁ బూసి. నల. ౧-౧౮౧.

సీ. సేవంతి తెలిచాయపావడఁ దడియొద్ది తగటి
చెలుంగు పెత్తమ్మి వింతవగ వ్రాతపనిజ్ఞు
సొగసుకుచ్చెల లెచ్చుగులుకఁ గట్టి మెలుంగు
కొవ్వ పెట్టి. సమీర. ౨-౨౦

ఉ. కంఠుని పూజనేయడము కారితఃపుష్ప
చయంబు లీవు సే, కంఠులు నీవు విరవాదులు
పొన్నలు నీవు నీవు వా, సంతిక లీవు గొజ్జె
గులు చంపకమంజరు లీవు చెమ్మ మా, వంసు
సకోరుమాంబు అని వావిరిఁ గోయఁదొవంగి
రండలున్. భోజరా. ౩-౧౬౮.

సేన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. పరిచర్య. ౨. తూజ.

౩. అసక్తి. ౪. తిర్వరత్నము. ౫. ఉపయోగము
౬. పొగడ్త.

సేవకము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. పరిచర్య
చేయునది. ౨. పూజించునది. ౩. అనుసరించునది
౪. పరతఃకృతునది.

సేవకము, సం. వి. ఆ. పుం. సంచి.

సేవకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. నాకరు.

౨. పూజించువాడు. ౩. దర్శివాడు.

సేవతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. నూది. ౨. అనుకు. ౩. కట్టు

సేవన, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. సేవనము.

సేవనము, సం. వి. ఆ. న. ౧. కొలుచుట. ౨. పరిచ

ర్యచేయుట. ౩. పూజించుట. ౪. అనుసరించుట.

౫. నివసించుట. ౬. బంధించుట. ౭. కట్టుట.

సేవలు. వి. బి. భక్త్యవిశేషము

వ. ఒబ్బట్టు సారపత్తులు సేవలు గూర్చాపిత
లాదిగాఁగఁ భక్త్యబులు. హంస. ౧-౧౦౫

సేవాకాకుపు. సం. వి. ఈ. పుం. దాస్యమునందలి

ఎలుగు మార్పు.

సేవాకారము, సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. దాస్య

రూపమైనది.

సేవాధర్మము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧. కొలువుడు

కానితము ౨. సేవకుని విధి.

సేవావిలాసిని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. దాసి.

సేనావృత్తి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. కొలువుచేసి

జీవించుట, దాస్యస్థాయము

సేవించు, సం. స. శ్రీ. కొలుచు.

సేవి. సం. వి. ఇ. న. ౧. సేగు. ౨. సీమరేగు

సేవి, సం. వి. ఆ. న. న. ౧. కొలుచువాడు.

౨. అనుసరించువాడు. ౩. నివసించువాడు.

౪. ఆంక్షుడు.

సేవి, సం. వి. న. పుం. సేవకుడు.

సేవిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. దాసి. ౨. భక్త్య

విశేషము. (గోధుమనూతో సన్నగా తాళిలలు

చేసి పాలతో వండి చేరుదు భక్త్యవిశేషము)

సి. గోధూమసేవికాగుచ్చులు లల్లార్చి ఖండ సేవ. వి. పాపట.
కర్కరలతోఁ గలపి గలపి.

శృం. నై. ఆ. ౬. ౧౨౦.

సేవిత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. దాస్యము. ౨. పరిచర్య.

సేవిత. సం. వి. ఋ. పుం. ౧. సేవకుఁడు. ౨. దాసుఁడు.

సేవితమన్యుఁడు. సం. వి. ఆ. (పుం) కామాపకఁడు.

సేవితము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. కుకూమరచేయఁబడినది. ౨. పూజింపఁబడినది. ౩. అనుపరింపఁబడినది. ౪. రక్షింపఁబడినది. ౫. అనుభవింపఁబడినది.

సేవితము. సం. వి. ఆ. న. రేగు. కొండరేగు.

సేవిత. వి. (రూ. సేవ) భక్త్యవిశేషము, జంతిక.

సి. తెగినజంఁదము తలతెచ్చెద వనఁగావు వినుఁడివి సన్న సేవితలుగాని. శ్రీ. భా. ౮-౨౦౩

సేవె. వి. (రూ. సేవిత) గోధూమనూకతో సన్నగా తాలికలుచేసిపాఁజిపోసి వండెడుభక్త్యవిశేషము

సి. ఖండకర్కర జాన్తు కండచక్కరలు దో, నెలు వడ లేపెపానెముల తోడ.
భీమ. ౧-౬౦.

సేవ్యము. సం. వి. ఆ. ఆ. ఆ. ౧. కొలువఁదగినది. ౨. పరిచర్యచేయఁదగినది. ౩. అనుభవింపఁదగినది. ౪. రక్షింపఁదగినది. ౫. చదువఁదగినది. ౬. నిలువచేయఁదగినది. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. అశ్వశ్రవ్యక్షమా. ౨. పిచ్చుక. ౩. మక్కుకలిగించుపానీయము. సం. వి. ఆ. న. ౧. రక్తచందము. ౨. సముద్రలవణము. ౩. నీరు. ౪. ఒక రకమైన తేరు (వట్టితేరు) ౫. మన్నినీర్ణముచేసిన పాలము.

సేవ్యసేవకులు. సం. వి. ఆ. పుం. ద్వి. ప్రభువును, నాకరును.

సేవ్యుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧. ప్రభువు. ౨. యజమానుఁడు.

సి. చిన్మూలబావిల్లి సేవకొవ్వెడపువ్వు మెట్టరాబడిచారు పుట్టినట్లు. తే. గీ. గాగ జగములు అడితంపుఁగనికేరంపు, పెంపు రాజింప నెత్తుడు బాలింపుచుండు, సర్వమంగళ మాకు నఖర్వసర్వమంగళావాస్తీ నొడఁగూర్చి మనుచుఁగారే. రసి. ౧-౨.

తే. గీ. సేవ కొత్తునఁ గపురంపుచిత్రికంబు, గళమునఁ గుచాదులను దర్శు గంధవోడియు కుక. ౧-౧౪౮.

౨. దీవించునత్నడు తేయునత్తరణ.
"అనుచు నపుడు దెలియఁజేయుపు సేవఁబాగిలు చల్లి, నీలా. ౩-౫౨.

౩. దేవేంద్రునియానతి మత్తాల సేవబోడ కిరంబునం దాల్చి. హర. ౩-౫౩.

౪. అసమయంబునన్ మొరసె నభిప్రథంబున దేవదుండుభుల్ సేవలు చేర్చి రిప్పగులు. మను. ౬-౫౯.

౩. అక్షరల బొట్టు.

సి. పన్నీటితోఁ గడంబముఁ తేసి మృగవాధిఁ బూసి కుంకుమ సేవ బొట్టుదీర్చు. మను. ౬-౫.

సి. తలచుట్టుకొన్న చింతలద్రెవవాసంబు చెవట చేఁ గరఁగెను సేవబొట్టు. కుక. ౨-౪౪ ౨. తలఁబాగి; సేవఁబాగిలు (సం. కేసు)

౪. కెరలుసరివంతిపై యానుక క్రిందగుతేళ ని మండు మేళుపుం, దెరసనఁ జల్లఁగా విరహ దీప్తకరపుత మాసతీరవోత్కరగుడ మట్ట పద్మినులఁ గృమ్ము సశేసరమాధ్వి పాల్వెఁ బై, గర ముదారఁ దేట్లు సెకగందిన ముత్రైపుసేవలో యునన్. అను. ౪-౧౫౦.

౪. లతాలలఁల్ మృదులానిలావవ్విర కనుమా. క్షతావగులు సేవలుకెట్లిన యట్టి కై. సి. భార. ఆది. ౪-౧౭.

౫. శ్రీ సేవి కామ మడకులు సేవలు కెట్టుటకు. కై. బృదిల్లంబున నల్లస మెలర్ప నెమ రొన్ని యాసరసిజనయన గనియె నరదము మీఁడన్. హరి. పూర్వ. ౩-౧౩౨.

సి. సరిబాగిమ్మ మొదలైనసప్త మాతృకలు ద. న్నాడ సేవలు చల్లె గోగులమ్మ. భీమ. ౪-౧౨౯.

చ. రతి రతిరాజమూర్తి లగురామయ్య రాకొను
గుండు నొండొరులో, నితలలితాక్షతావళులు
సేసలు పెట్టిరి. విక్ర. ౩-౩౮.

౫. పుష్పంబలి.

సీ. తావిలివ వింధుశీవప్రసాదమూర్తే సేనగాఁ
లైని వర్ణించినట్లు. దళా. ౪-౧౮౩

సేనబాటలు. వి. బి. తలఁబాటలు.

తే. గీ. ఇంతిదోయిట సేనబాట లెన్నుచోట.
అము. ౬-౧౩౩.

ఉ. అందుఁ గడుఁ బొల్చిను దీవనసేనబాటల
వారి, తటి నీలలమ హరిచ్చుతిసాబ్బిర్వస్తు
మెరమర్. పర. ౨-౬౮.

మ. సక్రిపె నా నృపమూర్తి నింక నలకంబాతాక్షి
గోతాధిపా. యకుపై నింకఁగి సేన బాటల్ల
సరె సామ్యస్సాస్త్ర సత్కర్త దక్కుకరాలం
కృతి నాదవాదములు దోడ్పొందించ సాహి
త్యహా, మకుఁ డబ్బాస్త్రుడు దారువు నైవననీ
జలాభిషేకంబుఁ న. చంద్రికా. ౬-౩౦.

ఉ. శ్రీ వెలయం బుజోహితశివమతంబున
విక్రమార్కధాత్రి మహిళేశ్వరుండు సము
ద్వీత నిందిత సేనబాటలు కాం. తామటి
శిశుభారమునఁ దద్దయ నొప్పె.
విక్ర. ౪-౧౪౦.

చ. కేలుచోయి నొండొరుపయి సమృద్ధంబు
లిగుండ్లఁగ మాటికిఁ జలు సేనబాటల్లె
రిపె నవంగ వాగ్గలఁ గుహలివిగళన్నవ కోర
కావళుల్. పారి. --౫౨.

సేనకొప్పు. వి. కొండెకిగ. ౪. ర. బ్రా

సీ. సేనకొప్పున బాటుచెంగల్గు మొగడలు బాగ
రారుణకటాక్షమల నెయి (వసురాజ
విరహపర్ణనము) వసు. ౪-౩౯.

(సేనచల్లునాటికొప్పు. పెండీకొప్పు అని
బొమ్మ చెప్పినాడుకాని ఆ యర్థ మీ ప్రి
యోగమునందు పొసగదు. 'చెంపకొప్పు'
అని వరు. వ్యాఖ్యాత. కుకప్రయోగము
గాగ్నిహృతగా కానినొకడు. కొప్పున సేన
యను సేన పుష్పంబలి" అని ఆం. భా.
౨-౧౬౩. కొప్పున దోసెడు పువ్వులును
అనఁగా పువ్వునకుదాయమును గళమున
చిక్కిరమును కుకములందు గండనొడియను
వలపుగులుక అనియే చెప్పవలయునని తోచు
చున్నది) కుక. ౧-౧౪౮.

తిరుపతికొప్పులు బోడితలలు (బా). తిరుపతి
యాత్రి(బోవువారుఅటజాట్టునర్పించుట ప్రసి
ద్ధాచారము)సా. ఒక యింటిలోముప్పది జాట్లు
లియెడునుగాని మూడుగుప్పు లిమడవు.)

సీ. వలపులు గులుకుచెంగలున కొవ్విరులతోఁ
కులు గావరా సేనకొప్పు మాడిచి.... తే. ప
నిడి నెంగిలే ధరియించి రసికజనసమేతుడై
డడ్డయత్నాతలేశ్వరుండు వచ్చె నెమటికి
వారాజవదన గొలుచు నించువిలుకాఁడు
సాక్షాత్కరించె ననఁగ. వరాహ. ౩-౧౧౧.

౫. గీ. పారవారిజములు పెంపార యచుచుసేన
కొప్పులుకదలంగ సేనజల్లు....దళా. ౩-౩౦౮.

సీ. సేనకొప్పునఁ జాట్లుఁ శిఖిసింధుసింధుళి ముగ్గు
లించిన జిల్లుమలుఁగువార. కాశీ. ౩-౧౧౮.

సీ. సేనకొప్పున బారు చెంగల్గు మొగడలు బాగ
రారుణకటాక్షమల నెయి. వసు. ౪-౪౯.

తే. కుసుమబాణాసనని సేనకొప్పులోనఁదలియొ
ప్పారుసంపంగి దండవోలె. శృ. వై. ౫-౯౨.

సీ. సేనకొప్పునఁ గత్తురంపు చిత్రికంబు గళము
నఁ గుచాద్రులను దక్కుగండవొడియె వలపు
గలుకఁగ. కుక. ౧-౧౪౮.

సేనసప్తాటలు. వి. తలఁబాటలు.

చ. మురిపెనతో నువాసినులు మాలెపుసేనన
సాటలు పెడిత, శృంగమలఁదేర మాస్తయంగ
నెన వడి మంచి. లక్ష్మీవి. ౫-౮౩.

సేనసాటలు. వి. తలఁబాటలు.

ద్వి. దేవకామినులు భూదేవకామినులు సేవించి
దీవించి సేన సాటిదఁగ.
ద్వి. పరమ. ౪-౩౪౪ పు.

సేనబాట్టు. వి. పాతటబాట్టు.

చ. పెనిమిటిదండూడాడిఁ జని పెత్తుఁ గగ్నిత్తు
లుదాక వీడి యెంబును నిరిగండమర్త విరులు
ముట్టి యుండఁదగున బాలంతి తే. బానఁ
గడునొత్తు ముట్టనపుసాత్మతోఁ గురుమా
పుచీరతోఁ దవగనికొప్పుతో మిగులఁ దా
ర్కొన ముత్తెత్తసేనబాట్టుతోన.
యయా. ౪-౧౩౪.

౨. అక్షతలతోఁ బెట్టినతిలకము

సీ. పర్వటితోఁ గడంబునుజేసి మృగవాని పూసి
కుంకుమనేఁబొట్టు దీప్తి. మమ. ౬-౫.

సేరము జెయు. వి. అపీర్వదించునపుడు చల్లు
నక్షతలకు మారుగా జేయుచుత్సములు.

చ. మణిగోపురసంస్థిత సారభామిని, జనులు
సేసములైములు సల్లగ నుల్లసితాంతరంగుడై
చారి. ౫-౪౩.

సేసయిదు, సేసపెట్టు.

ద్వి. ఘనకమై మాయించికడ శేనునంది యడగి
చుట్టటిక మేపారంగ సేసయిది నీవు గొన
పోవుటించితిమికాక. ద్వి. పరమ. ౫-౪౩౪. పు

సేసలు. వి. వి. అక్షరలు, దీపనఁబోలు.

గీ. మందిరాభ్యంతరమున కానందలీలఁ బొందు
పువ్వులఁ దక్కుటిబంధుజనులుఁ దానుఁ జని
వివ్రలును వనితాజనంబు, సేసలాజక సిం
హాసనాసీనుఁ దయ్యె.
భార. విరా. ౫-౨౩౨.

ద్వి. చెలఁగి పుణ్యశ్రీలు సేసలు సల్లి, పలుతె
ఱంగులను శోభనములు పొడ. ఎల. ౨-౫౫౩.

ఉ. వాసపుమీఁదఁ బోవు దళవత్సరము గెల్పు
వహింప విక్రమోల్లాసపలాశిసంగతిఁ జెంగు
లతాంగ న లిం పాసంగ భృంగీసముదారగా
నముల గ్రేవలఁ దెమ్మెరరాల్పు క్రొవ్వికల్,
సేసలు వెట్టి రాక్కముని పీకరపల్లవరాగ
ముల్ దగన్. ఉ. రా. ౪-౧౪౮.

చ. సమకచందిరి కాధవళ సాధసమున్నతచందిరి
కాలలం బ్రమదము మీఱ నిల్చి పురభామలు
సేసలు చల్లుక్రొత్తములైములు దవర్చె నమ్మ
దవతీమనశోమృదుమీఁద జేలుపు, గొమి
రలు కల్పభూజనవళోంకముల్ గురియించిగో
యెనన్. విక్ర. ౪-౨౦౭.

సేసపెట్టు. అ. శ్రీ. (సేస+పెట్టు) అక్షరలు
మున్నగువానిని చల్లుట.

తే. అంబమాంబికఁ గల్గెను మైసనాఁడె వాని
గల కీర్తిలక్ష్మికి సేసపెట్టె.
పాండరంగ. ౧-౪౧.

సేశ్యగసాంఖ్యము. సం. వి. అ. స. ఈశ్వరుని
అస్థిత్వము సంగీకరించు సాంఖ్యమతము.

సేశ్యగుడు. సం. వి. అ. పుం. అస్థిత్వము.

సై

సై. తె. ఉప. సహకర్తృకము. (సైదోమ. ము)
మొదటి రూపము సయి. ౪. ర.

సైందూరము. సం. వి. అ. అ. అ. సిందూర
వర్ణముకలది.

సైంధవకము. సం. వి. అ. ఈ. అ. సైంధవు
లకు సంబంధించినది.

సైంధవకుడు. సం. వి. అ. పుం. సింధుదేశ
మున వసించువాడు.

సైంధవఘనము. సం. వి. అ. పుం. ఉత్పరాశి

సైంధవము. సం. వి. అ. ఈ. అ. గి. సింధు
దేశమునఁబుట్టినది. ౨. సింధునదికి సంబంధించి
నది. ౩. నదియందుఁబుట్టినది. ౪. సముద్రమునకు
సంబంధించినది.

సైంధవము. సం. వి. అ. పుం. గి. గుట్టము
(సింధుదేశమునఁబుట్టినది) ౨. ఒక విధమైన
రాతిఉత్ప (ఈ యర్థమున నిది వస్తుసకలింగ
మునఁగూడవచ్చును) ౩. ఒకదేశముపేరు.

సైంధవశిల. సం. వి. అ. శ్రీ. ఒకవిధమైన
రాతిఉత్ప.

సైంధవుడు. సం. వి. అ. పుం. గి. ఒకముని
౨. జయద్రపుడు (సింధుదేశపురాజు) బహుశ
సింధుదేశపు ప్రజలు.

సైంధి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒకవిధమైన మవ్యము.

సైంహము. సం. వి. అ. ఈ. అ. సింహము
నకు సంబంధించినది.

సైంహాలకము. సం. వి. అ. పుం. ఇత్తడి.

సైంహలము. సం. వి. అ. అ. అ. సింహళ
మునఁబుట్టినది.

సైంహలి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఒక విధమైనమిరియము.

సైంహికుడు, సింహకేయుడు. సం. వి. అ.
పుం. రామగ్రహము.

సైచ్యే అ. క్రి. (రూ. సయిచ్యే) ౧. ఉన్నచుగ

రగడ. పాలతి సైపపు మాకయి సీకయి పోలుఁ
బోలులినది కల్లులు. పా. ౪-౧౬౬.

సీ. కన్నా చేదిలకమచీర్పవేనేడు పవ్యాది
యతఃకీ సైచదేమే. పార్శ్వ. ౨-౧౬౧

క. అపపుత్రుశుఁడెట్లనియెం, జనువిభులు శ్రే
వతిఁడు పాలుమచీవుంగొని పోవదుంగంబు
లఁ జనుమీదుర్భాషితములు సైపపు మాకున్
భాగ. ఆర. ౪-3౪౫.

అ. ది-చి-చి.

అద్రిత్రావగ సైప కట్టిట్లు గన్గొని ప్రితిలింబ
మీక్షింప బ్రతునీ యుఱుకు.

మను. 3-౧౬.

3. సహించే, ఓర్పు.

మ. సురవంతావళదానగంధలహరిన్ సాంపాంతు
పారాప గాం, బురుహాళింద మిశ్రచబ్బం
దమిల మహాపాదంబున్ బ్రోగెన్, జరి
సీలాచలభూసురాసురబల స్తంభే మోవ్య
త్కటాం, తరి తుచ్చద మాహాంపరి పుల
న్సన్ సైప రెవ్వారెన్. ఉ. గా. ౨-3౭.

క. ఉగిలును బోనులుగూర్చు, బురుహి సర్దు
ములు గాలిపడగలు బోలెగిం, కరులం బోడి
పించెడి యా, సరథసములు దిక్కనొందు
సైపవరనికన్. శ్రీయూర. 3-౨౯౬.

క. మానినునోధవళితవారాచములం దలి
దుర్బరపు మాహమునే, సైచక గాంధ్యం
బుననీ చలిగొంటి జనము లెఱుంగక
యందన్. పె. శకుం. 3-౨౭౦.

చ. వినుడు ప్రిమాతరీల బుధివీవరుడంపిన రా
జకార్యపుం, దినపరులన్ మఱుమాటఁబల్కె
డే, తనవరులం దలంపడు మామరుగ నా
రకు వేలఁబోవఁచా జనవరసూతి యందొ
కటి సైచునే చానలనెంచు వారికిన్.

ఇందు. ౨-౨౦౯.

చ. అనవరతానురాగముగ నంగజీవి భజంత
మింక నొందని యెడనీసి లేని కనుమాస్త్రుడు
సైపఁడు వన్నఁబావకా!

భార. ఆర. ౫-౨౦౧.

చ. శతమఖబుద్ధిఁ జేసికడు సైపకతా కి నన్న
నల్కతోన్. భార. ఆర. ౪-౨౮౨.

ఉ. అందఱిలోనఁ బెద్దమహిమాన్వితమక్రిటిగాన
గోవిందుఁడు దానీచ్చెదగ వేఱని లక్షణ
యొ ర్పసైచెఁగారింది శమించెభద్ర.

పా. ౧-౬౯.

చ....పశాన్నతికైసైపపు... దశా ౨-3౧.

సైచ్యే. ప. క్రి. (రూ. సయిచ్యే) ౧. ఓర్పుకొను,
సహించే.

తే. వికటముననుండి క్రుతిపుటస్థురముగ, వడక
కాకులు లిట్లు పెద్దఱచినప్పు, దుధిచి రా
యంచ యూరక యంటలెప్పు, సైపరా
కున్న వెంచని ననుటయొప్పు. ధీ. ౧-౧౪.

ఉ. ఏమిమిత్త మె యెఱుంగమాపురిచేరువదిల్చి
వాటి కొ, సీమఁబ్రతిక్షపంబు సరసీరుహలో
చుయొర్తు దానవస్తామ కళాభిమాతములఁ
దొరపు వేదసైపలేక. మి. ౨-౨౩౦.

మ. ధ్యానాను సంధానమల్, వ్యవధానం బొక
యింత సైచవొకొ. మార. ౭-౬౫.

తే. పగఱఁగని సైఘరేనియే మృగకుంబు,
గని సహించరు రాజులు మొనపినాని, గ్రం
చఱంగఁజంతుదురు నమ్మించిచంపఁ, జనదు
మాయాబలంబునఁ ననుచు చంప.

భార. ఆ. ౫-౫౬.

చ. నీయెనికీ కన్న మైన యెడలాపు గణింపఁగ
నొగ్గెనాల్కనీ, యనదరనంబు సైచె మది,
యెమ్మరొ యెంతటికైతిఁ జూచుమా.

ఉ. రా. ౬-౨౬౮.

ఉ. కదంగి మదంతపీతువగు గర్భమనొంచితి
దీనిఁదప్పుగాఁ, దడవక సైపగా వలయుఁ
దల్లి నినుంగొనియాడ లోకముల్.

భూ. పూర్వ. ౧-౨౭.

చ. నీవు దుర్మితము గురుడుంబునకు నని
ప్రీతి యొచ్చెదలూరి వైకిన్, జయమొన
రింపు గాక మునియైతునె దర్పము నూపకు
దురే! భార. ద్రోణ. ౪-౧౪౮.

చ ... పరాధవ మొందినయే మున్నవారిదుర్గుణ
మూల సైచుటివు నొక కాంతియొలుగును
వింత యెటికిన్. భార. ఉద్యో. ౧-౩౨౫.

మ. కమలాప్రాన్న మవంకు బాలమూల దిగ్భాగం
బువం గ్రమ్మిం, గుమదాంతికిత లక్ష్మి
యొడవదసోపార్ సైపఁగా లేక ప, క్రమల
స్వాట్యుగఁజేసి కప్పకొనియెన్.

హరి. ౨-౬౮.

ఆ. పాలతి ముదముతోడఁ బూజించె నట్టియే,
త్సవముఁబొంది దాని సైప కపుడు.
భార. ఆది. ౭-౧౮౮.

క. కరుణా, నిత్యఃపడవై నీ మణిదికి, నపరాధ
కఠంబు సైత్రమయ్యె యుపేంద్రా!
భార. సభా. ౨-౫౭.

వీను లలర సైవకుండిన నింతియ చాలుగాని.
నీలా. ౨-౧౩౩.

మ. జనకోత్సవ నివాసవాసనో రాజ్యస్థ
హస్తాభిమ, ర్మవసాభ్యామృతి పారవశ్యము
ననో సైచెన్ శిలామోజనం, బని సామ్య
ల్యాగదన్ బ్రహ్మాఘ్రి సనకర్ హత్తించె
భూజాని. వసు. ౬-౩౨.

సైదము. వి. గోధుమపిండి.

నీ. పాయపంబులు నవ్రాపములు సైదపు బిండి
వంటలు బిప్పును వలయునట్టి ఫలకాకములు
వందఁబంపుడు.

భాగ. ౧౦ స్కం. తూర్వ. ౮౦౮.

సైపు. వి. సహనము; ఓర్పు; తాత్వి. రూ.
సయిత్ర.

ఉ. వివసు జిత్రగింపు దుర్మదాత్మజ నా సభ
నట్లునీ. నీ, దానిసైప లెన్నయని దైవ్య
ముఁ బొందుటకోర్చి యమ్మెయిం, గానని
భూమికిం జనుటకారుణి కోర్తను నీ వెలుం
గజే. భార. ఉద్యో. ౩-౩౫

సైపు. స. శ్రీ. క్షమించు.

కం. కృపగల్గి భీమనాయక, యపరాధము సైపు
తండ్రివేదో కానో, కృపగల్గి నుకుడు
చేసిన, యపరాధము తండ్రిసైపుబర్హంబె
కదా|| భీమ. ౩-౬౦౮.

సైపుడు. వై. వి. ఓర్పు. (మొదటియాపము
సయిత్రదు) క. ర.

సైకశము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. ఇనుకతోఁజేయఁ
బడినది. ఆ. ఇనుకతోఁగూడినది.

సైకతము. సం. వి. ఆ. న. య. ఇనుకతీరము
ఆ. ఇనుకతీరములతోఁగూడిన ద్వీపము. ౩. తీ
రము. ర. నీకతాసమూహము.

సైకతము. సం. వి. ఆ. త్తం. (బహు) ఒకానొక
కుటుంబమునకుఁ జేందినయులు.

సైకతికము. సం. విణ. ఆ. ఈ. ఆ. య. సైక
మునకు సంబంధించినది. ఆ. సందేహముతోఁగూ
డినది. ఆ. కుభమునకై మెదకుఁగాని మణికట్టునఁ
గాని కట్టుకొను దారము (మంగళసూత్రము)

సైకతికుడు. సం. వి. ఆ. త్తం. సన్నాసి.

సైకతిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఇనుకతోనిండింది.

సైకదనము. వి. (సైకము) సూక్ష్మశ్యము.

ద్వి. నొసవియొప్పిదము వీగుల చక్కదనము
బసమించు నారు లోపలిసైకదనము
ద్వి. పరమ. ౫-౪౪౨.

సైకము. సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. (పత్తికము)
ఒకటితోఁగూడినది.

సైకము. విణ. స్వల్పము; సూక్ష్మము; చిన్నది,
కొంత. (రూ. సయికము)

నీ. కళికలాభరణంబు సరణి నావలమీఁద సైక
మా గొజ్జంగి పేరుఁబొంది.
కృ. కథం. ౨-౨౦౨.

శ్రీ. కలలుచేతుడు నెమ్మొగమున సైకముగాఁగ,
మందికస్తూరి నామంబుదీర్చి.

సారంగ. 3-౧3౮.

చ. సైకపుంబైదతి మూఁగ లగపడెనని చెలంగు
ఘాతుక దైతేయులును. ఉ. మాది. ౧-౫3.

కం. సైకము నడుము విలాసర, సైకము నెమ్మొ
గము దీని మృదుమధురొత్తుల్, సైకముఁదెగ
దున్న పలా, సైకములోనెల్ల మేలుబంతిది
బలిరా! విజ-౨-౧౦౩.

సైకము, వి. (రూ. సయికము) మాత్మత్వము

చ. బలరుహగంధ వీరులపసల్ నవసంబుగ నడమి
లెక్కనన్, తెలియ నఖాంతురారి నెల
చేడియ సైకముఁదాను చుక్కనన్, బొలఁ
సుకగబ్బిచున్నగవ పువ్వులచెండ్లను లేడు
బంతనన్, గలికముఖారవిందముల కల్గుల
రాయనిఁ దోసిరాజునన్. విజ. ౧-3౩.

ద్వి. సోగైన వాలంబు సాబగు నెన్నడిమి సైకంబు
నడలాని సరసతి పరువు.

ద్వి. పరమ. 3-౨౨౮.

సైకా, వి. (అర్థము విచార్యము) వస్త్రవిశేషము.

శ్రీ. గడితంపు మేలిపచ్చడము గప్పటమాని
దుప్పట్లసైకాణఁగప్పఁదొడఁగ
నిరం. ౨-౧౬.

సైక్రవము, సం. విణ. ఆ. ఆ. ఆ. పంచవార
తోఁగూడినది.

సైగ, వి. (రూ. సయిగ) ౧. జాడ, సన్న.
(సం. సంజ్ఞ)

శ్రీ. లెక్కఁగాఁ జూచి చెప్పము లేమిచేత జనని
నాపతి కీఘ్రులై సఫలుఁడై ను రక్షితంబుగ
వచ్చునో రాఁదొ యనఁచుఁ దెలువ యడిగిన
నాసైగఁ దెలిసి యతఁడు. హంస. ౪-౫౪.

శ్రీ. పనిలేనిపనియైనఁ బరిచారకుని సైగనేయఁ
గాఁ జూచుభూనాయకుండు.

ఇందు. ౫-౧౧౬.

౨. సంజ్ఞ, మానాదుల సంజ్ఞ.

చ. తరుణుల బెరుకుమాపుల సైకల బెడరిబెడరి
చూచి. పృథం. ౧-౮౪.

శ్రీ. గి. పాలఁతి నీ కిటుతలబాగ్గిలఁబోతు ననెడి,
సైగగాఁ బుష్పమాలఁ గొనిచల్లువొరిమ,
నేయుచును మించి రాచూరిచెంతఁ జేరి న
పుడు దిగ్గవనారేమ యితనిఁ జూచి.

వెంటఁబలమా. ౪-౨౬౦

క. అసన్నసైగ లారసి భూసురసతి నిల్లు వెదలి
పొమ్మని (సైగయిటసార్థదంతుకము)

సైద్ధ. ఆం. వి. ప్రక్క, పుట. క. ర.

సైతము, అవ్య. (రూ. సయితము) కూడ
(సం. సమీతమ)

ఉ. ఈ చతురాత్మతోఁ గలయు టించుకచా
లద యేము సైతమున్ వాఁచినవారి యట్లు
గరువంబునఁ గన్పొనుచుంటి మవ్వభున్.

వి. పు. ౬-౧౦౨.

శ్రీ. మునీఁడిమాగ్రకున సైతమును బండ్లు గల్పించి
చెఱకున కేల సృజింపఁదాయు.

వైజ. 3-౧౨౧.

శ్రీ. నోరణుంగనియట్టిజంతువులు సైత, మంబు
జాననయిచ్చావివారమందుఁ, బలుకఁజేప్పిన
తను నొకపతి నొసంగి బంగరమునంటి మనసు
గెంటంగకేల. కుక. ౧-౪౪౨.

శ్రీ. కటకటా పృష్టిచీఁగట్లు గవిస నింది, రాధ
పుండు సైతమును గానరాకపోయి.

వరాహ. ౯-౧౧3.

చ లేనియిర్వ్వలొఁ దెనచుక నెంతగా యవిధి
బెట్టెను మిమ్ముల మాకుసైకమున్, మనములు
గొన మానులకు మచ్చరముల్ దగుఁయ్య
యెచ్చటన్. ఉత్తర మాత్యం. ౧-౨౪.
ఉత్తరమాత్యం. ౧-౨౪.

శ్రీ. ఎందఁ బురుషుల నీకు నేనుసైకంబుగాఁ బర్వ
తాగ్నిజ పట్టునడ్డయిప్పు. కాశీ. ౬-౨౨౫.

శ్రీ.....జాకు లేనంబుకేక్షులపన్నినలుసైకము
నున్నయెడ జాకులునీ యరుదె....

ఆము. ౨-౧౯.

ఉ. మసలమ్మకునైతము కమ్మనూనె మైనంటి
నలుంగుతో జలకమార్చి యొసంగి ధార
వస్త్రములో. హర. ౨-౮౯.

చ. కలసి మక్తి కల్మషవికార వివర్ణలు ఘోర
నారక, స్థులు నగు వీరునైతమును సువ్రత
నీవు మదవ్యయంబునం గలిగితిగాన.

సైతవాహిని, సం. వి. ఈ శ్రీః. బాహుదానది.
శ. ర. వరాహ. ౨-౧౦౦.

సైతాను, హిం. వి. పికాచముల అధిపతి (శ. ర.)
శని.

సైత్యము, సం. వి. అ. న. తెల్లదనము.

సైదు, వి. మహమ్మదీయులలో నొకజాతి.

మ. సై కారవంబుల మొల్లపతియింపుచున్
మధులంబులు జల్లి తే గాడ్చు భానులచే
తైత్తిపునైదు జీర్ణదశవమ్మల్ గంటె త్రొ
క్కింపఁగన్. చంద్రాంగ. ౮-౨౦౮.

తే. పాదుషావారి మీరు బరీతునైదు, ధక్కను
మొగల్లరీముపకానులాది పాఠాలబలాయన
మొనర్చుపటిమగల్గు, కుర్రదొరలము మాకు
హిందువులు ధరమే. రంగా. ౨-౩౯.

సైదోదు, వి. (వి. సై + దోదు) ౧. సహాద
రుడు. ౨. తోబుట్టువు. (రూ. సయిదోదు)

సీ. కటకట సైదోద కాల్గింటి కార్మకంబుల
చేతఁ బొలిపెనో యలఁకఁజేసి.
అ. రా. ఆరణ్య. ౮-౫.

తే. గీ. మంచినరధేను వుదయించు మందపట్టు
దివ్యరత్నముల్ పాదమిడిక్కు శివునియొ
విద సైదోదుధయ మందియొన్న గొంది య
భిసా భాగ్యరాశి యా యంబురాశి.
చిత్రభార. ౫-౫.

తే. గీ. చుడు సైదోదుతూఁబోడి జరుకు రకుకు
వారుగన్నుల బెరుకులవైపునాపు, వారు
గన్నుల తిలకింపవలయు ననియొ దేవ మా
యపురాన మైతివి పయోధి.
దీ. కా. ౧-౨౧౨.

తే. గీ. అల యశోదాశోరకం బానుభద్ర, కలికి
సైదోదు నాపాలఁ గలిగినేడు, మమ్మరే
యని పులకించి మందయాన, కుండిలానంద
కందలికంద మయ్యె. రాజవాహన. ౧-౮౨.
మ. అలదుంగైదువశోదు మాన్మి పయిదోడై
మాధవ శ్రీతపః, ఫలమై యాడు మరుక్కు
మారుద్రీయమొప్పుం దేన నీరార్చి.
వసు. ౧-౧౨౮.

వ. చదలేటిసీటివలన సోదరీయస్నేహజ్ఞంబునం
బోని పాదనత్వకుదిత్వగాంభీర్యమాధుర్యం
బులు చరితమనస్సుభావవచనంబుల ధన్
యించి సైదోదుం బొదివి(చతుర్థవర్ణవర్ణనము):
భిమ. ౧-౩౧.

సైద్ధాంతికము, సం. వి. అ. ఈ. అ. సిద్ధాం
తియైనను సంబంధించినది.

సైద్ధాంతికుడు, సం. వి. అ. పు. సశ్యము
తెలుంగువాడు.

సైనాస్యము, (సైనాపత్త్యము) సం. వి. అ. న.
సేనాపత్తియను.

సైనికము, సం. వి. అ. ఈ. అ. సేనకు సం
బంధించినది.

సైనికుడు, సం. వి. అ. పు. ౧. యోధుడు.
౨. నగరరక్షకుడు.

సైన్యక్షోభము, సం. వి. అ. పు. సేనయందలి
తిరుగఁబాటు.

సైన్యదుర్గమము, సం. వి. అ. న. ఒకవిధమైన
దుర్గము.

సైన్యము, సం. వి. అ. సేనతోఁ గూడినది. శ. ర.
సైన్యము, సం. వి. అ. న. సేన.

సైన్యము, సం. వి. అ. పు. కృష్ణనిరధమనకుఁ
గట్టగుట్టములలో నొకటి.

సైన్యము, సం. వి. అ. పు. ౧. యోధుడు.
౨. పారానాడు. ౩. కావలివాడు.

సైపు. వి. (హిం. సైఫ్) ఖద్దము, కర్తి.

సీ. గే.గీ కంజిగురుసైపు శీల సంకించుకొనుచు
మదనుపాదుసహదండు కదలె నశ్రుడు.

అని. 3-౧౯.

సైలు. హిం. వి. ఖద్దము?

వ. చాచులం గ్రొక్కనక్కపని పెంపెక్క
నడేబునెబుపట్టా నట్టిట్టుచునించుచుఁ వెంపు
సాంపు దీపింక రయంబున.

మల్లపురా. ౨-౪౮.

సైమగిరికము. సం. వి. అ. న. సింహరము.

సైరంధ్రీ. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. గట్టువాలు.

౨. అంతాపురపుఁగావలికత్తె. 3. దొప్పది.
౪. సంకరబాతిశ్రీ.

సైరంధ్రీ. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. సీచనేవకుడు.

౨. మిశ్రిబాతిపురపుడు.

సైరంధ్రుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. సీచనేవ

కుడు. ౨. దన్యూకును అయోగవశ్రీకినిబు
ట్టివ సంకరబాతిపురపుడు.

సైరణ. వి. సహనము, కాంతము, ఓమి (రూ.
(ఐయిరణ)

ఉ. చేసితి మీ కవజ్జత వృన్చిహను సైరణసేతు
రేం మీ, చేసినయాజ్ఞలమెలగి చిత్తము
రాఁదకున్. కృ. శకుం. ౨-౬౨.

ఉ. ఆరుదిరాంగి నేగపడి యిరియవ్యాము
లన్నియాడినన్ సైరణసేయఁగాఁదగిన చంద
మృగోంకరాక్షసోగ్రీకాం, తారముగాఁ
నయ్యలదమ్మడ యొక్కర దింది వస్తురే?
భా. రా. అర. ౨-౨౪౩.

ఉ. పోతులుంబు దీర్పుకుగభూతికి నగు
బాహులీలకుఁ సైరణలల్లి నిల్పమనన్
విని యట్టులకాక యంచు.
భార. కర్ణ. ౨-౨౮౮.

క. కీరమ్మనకున్ గూయిదు కారమ్మనకున్
కొత్తిసారమ్మనకున్, గూరమ్మనకురుని
కరా, సారమ్మన కలికిలి సైరణలేమిన్.
మారు. దవి. 3-౧౩౩.

ఉ. నైవము చేయుదుర్దశన్ సైరణగాని తీర
వని. దశకు. ౪-౫౮.

చ. బ్రోచితి యటువంటిసైరణయు జిక్కునె
యొంతటివారిలైన శ్రీపతి నిజఁబోలు నేర్పులు
ప్రపంచమునం గలరే రమేశ్వరా!
శేంకటాచలము. ౫-3౪౯.

చ. రణములవారలన్ గెలువరా దనుపల్కుల
టుండనిమ్ము సన్ద్రులుడవు నీవు వచ్చితి ప్ర
కోపకమంబుగఁ బల్కి తింక సైరణదగఁ
జేయువారము పరాధన మొందియు మాన్పు....
భార. ఉద్యో. ౧-3౨౫.

తే. చెల్లియుండియు సైరణసేయుఁకఁడుఁ లేవ
వడియును న్దాకిఁబ్రియమాతోడఁ ద-కుఁగల
భంగి నిచ్చునకుండుఁ బుణ్యపురపులని చెప్పి
రాద్యులు గురువరేణ్య. భార. ఉద్యో.

క. వాసవనందకుఁ డెంతయుఁ గానిలియున్నాఁడు
మలఁ గని యించుకయుం, చా సైరణ
సేయఁడు. భార. విరా. ౪-౨3౦.

సైరించు. ప. కి. సహించు, ఊరకుండు.

ఆ. నూతపుకృతి యితఁడు వాతలఁ బెద్దమో,
పెద్ది నమ్మియున్నయిట్టిచోటఁ, గ్రొండు
సేయ వాకుఁ గాదని సైరించి యున్న బ్రదికి
తింక నూరకుండు. భార. ఉద్యో. ౪-౨౫౧.

ఎ.గీ. జగతిభారంబు సైరింపఁబాలు టుడిగి, యం
బునిధిఁ దేలియాడు శేషహి యనఁగ....
దశా. ౧-౨౦౬.

సీ. పూవు రొక్కనిమీఁదఁబలపినసైరించి నలికి
పైఁబెట్టక నిలుచునెడ. భార. విరా. 3-౧౬౪.

క. మనయభిమగ్ధేనములు, మనమునసైరింప
కెన్నిమాయ లకట యే, దనుబాఁదో మాత్సి
ర్యం. బొంరఁగఁ జలపట్టి వస్తుచున్నాఁడు
గడున్. భా. 3. ౨౪౬.

౨. క్షమించు.

వ. అవిగ్రహంబునం బ్రలదంబు లాడెదరుగాన
మిమ్ము వాఁకలం గోయక సెఱపులు వీల్చుక
ప్రొంబులు గొంక యెట్లు సైరింపవచ్చు?
కృ. సై. 8-౮౮.

ఇట్టి పరాధనం చేసు సెంచునే? మార. ౧-౪.

సైరించు. తై. అ. శ్రీ. సహించు, కీర్తు, సైరణ
చేయు.

నీ....తా నంపిన త్రిశంకుధరణి దొర్లు గను
గాంచి యును సైరింపఁ గాకకుండఁ గాను....
దకా. ౨-౪౦.

నీ. కాళోదరంద్ర స్థాత్కారసంభవ తీవ్రకా
ళోదహఃంబు గడియవచ్చు. గాక సైరింప
వచ్చునే లోకదహన, దిప్తితం తైస యస్మ
త్పితృతావహ్ని.

విశ్ర. ౨-౧౧౨, విశ్ర. ౪-3౫.

వ. మనోరథ విఘాతప్రభవం తై. కోపంబు సై
రింపక.
మర. ౭-౧౩౪.

నీ. ప్రియుని సామన నుండియును దక్షేజంబు
సైరింపఁజేలని కాంధవిఁ గని.
ఉ. రా. ౧-3౪.

సైరికము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. నాఁగలికి సం
బంధించినది.

సైరికము, సం. వి. అ. పుం. దుక్కిలెడ్డు.

సైరికుడు, సం. వి. అ. పుం. కర్నకుడు.

సైరిభము, సం. వి. అ. పుం. ౧. దున్నపోతు.
౨. స్వర్గము. ౩. ఆకాశము.

సైరీ (రే) య (క) ము, సం. వి. అ. పుం.
ఒక మొక్క I

సైలగుడు, సం. వి. అ. పుం. దొంగ.

సైలకము, సం. విణ. అ. ఈ. అ. సీసముతోఁ
డేయఁబడినది.

సైసిక, వి. వాద్యభేదము.

తే.గీ. ఛత్రకత్తజోధారణియుంకెసరలి, పాట
సైసికయు యుంకెపాటకుంపితాహతంబులు
హరియు బ్రత్యాహరమును స్ఫురితములు
వాద్యముల నయిసరణి మీటి.

ప్రబం. ౧-౧౦౦.

సా

సాంటి, వి. పక్కముచేసి యొండఁబెట్టిన అల్లము.

సాంటిసొమ్ము, వి. ఎండినసాంటి నిడుపాటిగడ్డ.

సీ. దాసర్దిమిత్తి సవ్యానులతెరబొమ్మ జోగీలం
గాలకు సాంటిసొమ్ము.

తే. అనఁగ విఖ్యాతిఁ గాంచు నా యాఁడుఁ
నూచి. కు. ౩. ఆగ్యా.

సాంటు, వి. ౧. తప్ప, దోషము. ౪. ర.

తే. గీ. పెంట నడచెంచు తన మచ్చెకఁటిరీను
సాంటు సోదింపఁ గడకంటిఁ జూడరానను.
కు. ౨-౧౫.

("సాంటు సోదింప" ౪. ర. పాతము, సాంటు
సోధింప ముద్రికపాతము)
పాండు. ౩-3౦, వ్రా. పృ.

౨. తృణవిశేషము.

సాంటెకుందురు, వి. తృణవిశేషము.

ఎ. గీ. పాలిత పెనుకడ కుండేటి పాడుకగరక
పరిసాశ్వము సాంటె కుండును గడిమిడి.
హంప. ౫-౪౫.

సాంతము, విణ. స్వకీయము.

"తయిల్లు నాకు సాంతము" వ్య. వృత్తియందు.
విశ్వముగ అంతవర్గ లోపము సాంతపని

సాంపరి, వి. సాగపరి.

పంచరామరము....మెలరగి మజ్జగంబు జొక్క
మీఱుసాంతరీ. అచ్చతే. భారవి. ౨-3౫.

సాంపలు, (సాంపు+అలు)అ.శ్రీ. సాంపుచెడు.

వ. దుష్టజనంబు సద్గుణవిభూతిన్ సాంపలున్
తేయఁ జెల్లర సాతంకము సర్వమున్ నురభి
మల్లా. మల్లభూ తై రాగ్యక. ౩౨.

సాంసారు, అ. శ్రీ. ౧. మనోహర మగు.

సీ. సాంపార రతులచే సుఖయింపజేయునే మం
డుండు మఱి రంధ సరస నున్న.
సీతారా. 3-౪3.

౨. పర్యకాశించు.

వ. కోమలకోరకంబులం గరంబు సాంపారుసం
పెంగలును. శృ. వై. ౧-౯౫.

సాంపిరి, వి. ఆనందాతిశయము, ఉత్సాహము.

బంధురము కొదవదక యికన్ గొట్టున వచ్చు
బలే సకల, కృతు లితనిఁ నతిసులభత నను
చున్ సాంపిరి పొంపివోవు మదిన్.
పర ౫-౧౬౧.

సాంపిల్లు, అ. క్రి. (రూ) సాంపిలు, సాంపగు.

సాంపు. వి. ౧. సమృద్ధి.

మ కృగున్ వన్నియ కక్కా కాస్త్రములచే
సాం పగ్గలింపెన్. విక్ర. ౧-3౫.

చ. నురచిరరత్నదీధికుల సాంపున నోహణపర్వ
తఁబునై, పురమున దేవగోహములుపాల్పెసలా
రును వైభవోన్నతిన్. విక్ర. ౧-౬౭.

చ. నను వినుగాక్ష నేశ్వర రణంబున నీతని దురిం
చివైచి నీ మన మలసిండుఁ జొచ్చి పటుమార్గ
ణంపవసాంపు నూపెదన్.
భా. రా. ఆర. ౨౨౭.

తే. మాచె నోక దివ్యరత్ననిస్తులగృహంబు,
నందు హేమవర్తికవ్య వలరుధవ్య వరల
సాంపులఁబెంకి జవాదివంకి, జాతిరతిరీల నా
రంజమాతి హేల. హంస. ౧-౮౧.

తే ... అగ్రహారములను, గలిగి విలసిల్లు చోళ
మండలము లాత్మ మెచ్చుచు నట కొంత
యెరిగి యెరిగి, పర. ౨-౯3.

క. భూనురుల రత్న కాంచనవాసో లలంకార
ధేనువనుధాదాన, క్రీసాంపున సంపన్నులఁ
జేసె గరంధముండు పీఠచిత్తుం డగుచున్
మార్క. ౮-౨౦౭.

క.... వానవాసీకంబుల్, పెంపటిసన్నాహంబుఁ

సాంపటి భూనుగుని వెనుకఁ జొచ్చెన్ విచ్చెన్
భాగ. ౧౦ స్కం. ఉత్త ౧౮౫.

ఉ. చుట్టములెల్ల నాత్మసమశోభిత సంపద నొంద
నొప్పె దాఁ జాట్టపుమేరు వన్యసుకసాంపున
జేమనరెందుఁ డున్నతిన్.
హరి. పూర్వ. ౧-౨౦.

౨. ఆతిశయము.

వ. కర్కంఘాసూనిన్మిత్ర కాకపాకంబుల తా
లింపుల కమ్మనికంపు పాంధఘాణంబుల
కింపుసాంపు సంపాదింప.

౩. ప్రాకస్త్యము

గీ. పరిపరివిధాపుఁ జన్నంపుఁ బకరంపు సాంపు
సంపద నిఖిలనిలింపసభయు....చును. ౨-౧౧

౪. వికేమము.

క. అని సాంపు వినియు నాకుం దనివి సనదు
శల్యపార్థకయోలసమరం, బున తెలుగు పె
త్తము. భార. ద్రోణ. ౧-౧౭౯.

౫. సుఖము.

క. పూఁబోలుకును విటులకు జేఁబోకలఁ దలరు
సాంపు వీహ్లాంపు బున్ జే బోక తోఁ
టల పూఁబాళలకమ్మతావిబోదివ గాడ్చుల్
భీమ. ౧-౯౫.

క. చుట్టంబులుఁ జెలులం దన, చట్టాఁ దిఁగి
యొడ మదము సాం పెసలారన్.
శృ. వై. ౨-౪.

క. చెలువున వృషపర్వుం దను బలి యని
నారాపుబట్టి పసిబిడ్డ నుమీ, వలరాచపసులు
వెలగాఁగలిగినసాంపులను నడపఁగాఁ దగు
దీనిన్. యయా. ౪-౧౪౭.

౬. సాందర్యము, మనోజ్ఞత.

చ. నుదతి ముఖేందుమండలము సాంపున రాగ
రసాంబురాకి యభ్యుదయము బొంది.
శృ. వై. ౩-౧౪౮.

ఉ. నిమగ్నభూపతి దైవత కార్యకల్పనానుక్రమ
దప్పు నీ కలమి సాంపునునిం దలకొల్పి.

శృ. వై. ౪-౮౪.

మ....సాంపు వాటింను నీ, బహుళాంధ్రోక్తిమ
యప్రపంచమనఁ దత్పాగల్భ్య మూహించె
దన్.

వసు. ౧-౧౦.

చ. నిద్రాపాటును దత్తగనుం పంఁబుగా, నద
రంగ గోపతేగమున నగ్గలమైన మనోజబాధ
లం బడి మదమాన్తిహస్తగతిపద్మనియంబరె
సాంపు పెంపఱన్.

పాప. ౧-౧౦౧.

తే. రంధ్రమే యిది కాదొ తేఁబ్రామిపుఁజెఱు.
వంబు సుజ్జ్వలరూపలావణ్యమలను నగు
మొగము సాంపు నింతయొన్నడును గాన, దీని
కీ వినిమహిమ సంధిల్లు తెల్లు.

కళా. 3-౨3.

నీ....తెలివమ్మి విరియింటి తెలిగంటికె పు వా
తెరసాపె పవదంపు తీఁగగుంపు....

దళా. ౧-౧౬౪.

౭. తీవి.

ఎ. గీ. వెల్లగొరు తెక్కి సర్వామయం గొల్ల
నింపు సాంపు లమర నురావతికిగేగ నమర
విభుడు.

దళా. 2-౪౪3.

౮. సంతోషము.

కం....అయ్యాలగళ్ళఁ దనియింతురు సాం పదర
నీదామఁ దమ నొకకొడుకను మఱి నీల
యనెను మాకు రొకర్తున్.

నీలా. ౧-౫3

చ. తమ దండపుఁగోలల నున్న మాటుగోమలు
వెనబుచ్చివైచికడసాంపులు గాఁ జొగడిం
చుకోజామి తలఁపఁగ నిప్పు దింత తెగదారుల
మైతిమి ధద్రీవాపుడున్.

శృభా. ౧-౧౦౨.

క. చెప్పంగఁ దగినమాటలు నెప్పి మరాళంబు
ననుపఁ జిత్తంబున సాం, పుష్పతిల నిల్లు
వెలువడి, యప్పగిసిక విష్ణుదామఁ దలగడు
తెగన్.

హంస. ౧-౧౧౧ ?

౯. కాఁతి, పృథాకము.

వ. పాదపుకెంపుసాంపునింపు ...కెంపురవచెక్కు
చంపు....

దళా. ౧-౧౪.

౧౦. విధము, రీతి.

“ఁజుకుటమ్మల గుఁపుఁసాంపుఁగఁ తెంపారు
ఁజువల కొల్పివ్వఁబలున.

నీలా. 3-౧౦.

చ. వారి బాధాదవుల గాఁచిమత్తముఁ తోరములై
తోరగెం బురంబుల్లడలఁ బ్రసాదకోరక
నికాయము నింపిం సాంపు పెంపున్.

వసు. ౧-౧౪౩.

గీ. పల్లవికపాదపంబుల ఫలిభుజములన బుష్పిత
తిగుఱు ముద్దుగుమ్మ, నిక నింజీనికై వడి కుక
వహుటిపొల్లి మధురరమణీసాంపుఁగఁబంచె.

కవిరాజ. ౨-౧౪౩.

౧౧. చుప్పివిశేషము.

తే. గీ. సాగను తెలివాలునుసాగసాంపు
తరుకు, దెరుకు చికిలియొయారంపు దేలింపు
చులుకు టోరకలికి దెడతెచ్చుమాపుల కలికి
జాచి.

కృపిం. ౧-౧౦౬.

సాంపుగను. అ. క్రి. (సాంపు + గను) సాంపగు,
ఒక్క.

గీ. కుందకలి కాఖ్యఁ దగుననంగుడు ధరించు ప్ర
దరమెదరదాపలి కదిరి, చెదరి, పృథమవర్ణ
రహితదరగతిని దిరిగి పెంపఱియఁ దద్రీదై
కృత్రు సాంపుఁ గనియె.

౫-౧౧3.

సాంపుడుగోల. వి. (సర్పము విచార్యము) చేత
ధరించు నొకరకమైన కట్ట.

ద్వి. సోగైనవలకేలిసాంపుడుగోల బాగనముం
గలివై జాలిడీగ. ద్వి. పరమ. 3-౨౨౪ పు.

సాంపెనయు. అ. క్రి. (సాంపు + పెనయు) సాం
పగు.

నీ. బహువిధోపాయంబుల నువర్ణ మెనిమిదికొట్టు
సాం పెనయఁగూర్చి. బాహ్యు. 3-౮.

సాంపెనయు. స. క్రి. (సాంపు + పెనయు) సాం
పాండు.

సాంపాండు. అ. శ్రీ. ఓప్పదమగు, ఎసగు.

మ. కరిగండమృత దానవారి యమువాకల్లాల
మల్ వాహలాంబులల్ మరకల్లాలినిగాఁ
దిగి శణికరుణిన్ సాంపాండు జ్ఞాతేయసం, గర
భూభాగము. దశా. ౨-౪౩౮.

సాంపానరించు. అ. శ్రీ. సాంపాండు, సాంపగు,

ఉ. వచ్చి చుట్టకాటెటుల సాం పానరించు
పుగ్గినాన సంపడిల్, మెచ్చుచు నొంజొరుం
గడచి....యింకృవనంబున సంచరించు న
య్యోచ్చరమాద్దుగుమ్మల శ్రీయంబువుఁదోట
మెలగి రంగనల్. ఇందు. ౨-3౧.

సాక్కు. వి.(సుఖము)౧.ఇంచుకంత శరీరివిస్మృతి
(యా. వాక్కు)

తే. గీ. శ్రుతులు డెరయెట స్వరముల వొప్పు
విడక, చాల శుద్ధలగ్నపట దోషముఁదాసి
ఘనవిధముగాన మద్దలు గలసి మెలసి, యక్క
వలవాఁగినాంబు సా క్కొనరెన్.

ఉ. రా. ౮-౫౨.

నీ. కమ్మి నూకిన నూత్నకలశాలమును బోలెఁ
కక్క గల నిక్కి మై సాక్కుమానె.... శే.గీ. కా
లకలంబుకు త్రిపురసంక్షయ మొనర్చినెక్కు
కట్టియపుడు భోగీశ్వరునకు. భీమ. ౪-౧౩౦

ద్వి. ముడుపులు కతింప మొగిసాక్కుఁ జలన
దుగు దానికి పోయి యావల నడవ నాయంతి
దొలుపం నలివాయతాక్షి బోయరాజులలోనఁ
బొడగాన మెందు. సల. ౪-౨౬౧.

మ. ఈ యిందువదనయందముచందము తక్కులు
సాక్కులు వన్నెలు చిన్నెలు చూపులు
కోపులు చూచి. మృత్యుంజయు. ౧-౧౯

త్వి. టక్కులు దేవలు దంబులంబులును సాక్కులు
నేర్పులు నూటిమాటలను.

పండితా. పురాణం. ౧౨౨.

గీ. నున్నంబులోపల సాక్కుమందులు పెట్టి
కతిగిన వంకించి తలఁగువారు.

ప్రబం. ౧-౭౭౦.

౨. పారవశ్యము

ఎ. గీ. మదిర సాక్కున గోపికామానవతులు.

దశా. ౯-౧౨౫.

సాక్కు. అ. శ్రీ. (యా. వాక్కు) పరవశమగు.

ఎ. గీ....రత్న కాంతులు వెలయంగ రాణివాస,
సతులసేవల సాక్కు శ్రీపతిని గాంచి.

దశా. ౪-౧౦౩.

సాగటాలు. వి. బి. ౧. బాలక్రీడావిశేషము.

నీ. దాయలు సాగటాలు దాట్రాయి చదరంగ
మును బోటురాళ్ళును మూఁతిపాడుపు.

హంస. ౩-౧౪౬.

౨. పగడసాలాట.

మ. జగదాశ్వర్యకరప్రభావ మగు నీ సర్వజ్ఞ
విఖ్యాతి యే, నుఁగు దిన్నటి వలంగ కాఱు
గతి నొందున్ లోన లోనై బయల్,
సాగనై యుండెడిదో విశుద్ధరితమా
చూడంగ నాలోదురన్ సాగటాలాడెవ తేన
తేందుకు సమస్తోతవ్యజాటాంతికా

నిరం. ౩-౮.

౩. పాచికలు, జూదమాడెడు సారలు.

క. నిరతిముఁ జదరంగంబున గింజల సాగటాల
నాఁకిశేఫలములన్ సరితేసి యొడ్డువిడుపులు
చెఱుకులఁ బంద మిడి గెలుపుఁ జేసిన యవ
లన్.

ప్రబం. ౧-౬౧౫.

క. మిగులగునేర్పు ననఁదగి తిగుటన్ సాగటాల
నే నతిప్రాధుండన్. ద్వా. ౧౦-౯౨

నీ. కచ్చించి సాగటాలు గణికలతోఁ గుక్కు
టాండముల్ పలుముగా నాడువారు.

వైస. ౩-౬౯.

నీ. సాగజాలవై గోల్లి నుదకువచ్చినయంత
వింతమీటల గారవింపనేర్పు.

నిరం. నిరం. ౨-౩౩.

౪. పాచికలు సారలు గల సాగటాలపలక.

సీ. పట్టుపుట్టుంబు సాగలాలపాళి శేత్రపాఠచిటి
చాప మంచివిపంచి. బహు. ౫-౧౭౯

సాగలు, వి. మాని, వాడు.

సీ. పగలింటి పెగలచే సాగటాండుతూదీగె
వడుపుం తెమ్మెనవాడుదేతె. అని. 3-౧౨౧.

తే. కృష్ణ సనుమతి రుక్మిణీకీరవాణి, వచ్చి భో
జన మిదదలవంచి యగ్గలంబయినచింత వలసి
యొల్లమి నతండు సాగటులను బోయి కసిగా
టులుగ భుజించె. విజ. 3-౪.

సాగపు. వి. చొక్క, పారవశ్యము. (చా. కృ. సాగయులు)

ద్వి. నిడుదకు మొదకత్తు నెఱిగేటిగట్టి మిగిలి
బడ లేని మెయినిద నూలు. సాగపుం నిరు
మాడు. చుట్టలునుట్టి ద్వి. పరమ. ౪-3౬౯.

క. అదియు నదియు నేటిది యోమది తెలుగని
కని సాగపుమలువని వలపున్, బొదలగ
గేవలదగ్గ, న్మదలై కీడింతు రా సమస్తాం
గంజున్. హరి. పూ. ౮-౨౬.

చం. మగువముఖేందుం దమృతమధ్యమునన్ ము
నుగంగం బాటి యోమగువ నుచవ్వయంబు
నడుమం బడి రాయిడి దండసిల్ల యో మగువ
గభీర నాభిలహర్గము దూరి పుభిమించి
యో సాగపువ రాజనందనుచూపులునిల్ప
దదంతరంబులన్. కృ. నై. 3-౧౪౯.

చ. దిటమున రెడ్డిపాటుపడి తెచ్చియిదంగను
గూటిపొద్దుసంకటికటి వెన్నమట్టిగలు కంక
టిపైఁ బవలింటినిదగ్గిలం బెటుకు....

కుక. ౨-33౪.

సాగయించు. స. శ్రీ. (సాగయు. ఛా. శ్రీ) సుఖంపఁజేయు.

క. శ్రీపద్మకుండి శ్రేతల, నైపాటున పిచ్చగించు
పని యేమిటి కిట్టిప్రాలి మించుబోలుల,
చూపునా మేగందకుండసాగయింపంగన్.
అచ్చత. భారవి. ౧-3 పు.

సీ. బిగువుగొంగిటిలాన సాగయించి సాగయించి
పవురుగా మైదీవ నివి నివి.

కృ. కమం. ౨-౧౪౧.

సీ. పరిరంభశమలచే భావంబు సాగయించి య
ధరామృతమున మోహంబు నిలిపి—అర్చ
చంద్రాసనము లాడియెనబంధభేదముల నోలి
వలపించులిసరుహక్షి. రుక్మాం. ౨-౧౨౧.

ఎ.గీ. ఎడ,ద సాగయించు మాటల తెలివి మిగుల
నిన్న ననురక్తి గొలుచు నన్నలతి ఇంద,
నీరజాకారపైంధ్రిగ గోరఁ దగునె.
భార. విహ. ౨-౬౪.

సాగయించు. అ. శ్రీ. సుఖయించు.

చ. పడఁగుక యేను రావలంద బాహుబంబున
నిందుగిటిపై నడచుచుండి యిహాన
విడియించితి నేన నిప్పు ది,య్యెడ కల బోక
వచ్చి సాగయించువిధంబున బోవుచున్న
నిన్, బొదగని కాముబల్మతకమర్ నను
నిమ్మయి వెట్టిజేసివన్. నిర్వి. ౬-౬౨.

సాగయిక. వి. గి. చొక్క, పారవశ్యము, సాగపు

సాగయు. అ. శ్రీ. పరవశ మగు, చొక్క.

క. సాదులొగలఁ పెగమిగులన్, మోదముగల
వాని శేకుములపొడిమిచే, నైవకలకైవపు
గలిజోడువగల మిగుల నొగిలి సాగయుచు
నుండెన్. ఇంచు. ౪-౩3.

సీ. ఒడలెల్లఁ బాపుగాఁ గడు నల్లపడి చూచు
సాగయ నొయ్యారంపుఁబాడ్కిఁ బాచు.
కవిరాజ. ౨-౧3.

ద్వి. వ్యక్తయుక్తి రుద్రాక్షవలయా యనంగ
సాగపి కుభాగ్జబాహూ యనంగ.
పండితా. దీక్షా. ౧౪.

క. గిరిజలితాంగకమ్మలు సారిబొంగనుగొని
సాగసి...మహేశ్వరుడునా కలం బయ్యెన్
కుమా. సం. ౫-౫౧౬.

సీ. బాణప్రయోగపారీణక యెలక, వారి
కటాక్ష బాణముల సాగయు. విశ్వ. 3-౧౪.

సీ. జురకు కళారహస్యంబుల యిక్కలు సాగసి
యొండొరులంటు చోటుల్లెల్ల.

ఉ. రా. ౬-౧౦౬.

౨. నాభించు.

చ. గగనతరంగచీవికళాంచనకంజవనీగృహం
బులన్ సాగసి రమింపుచున్నయి చూచితె
చారుచకోరలొచనా! వాల్మీకి 3-౯౨.

3. మూన్పులు.

సీ. కుకళాకలు రాత్రి సాగనె విప్రరముల జం
గువు వేసొక్కజంకువుల గనె.

భాగ. ౧౦ స్కం. ౮౭.

సీ. శోకాగ్నితనికిన సాగయు నీతమ్మల నుప
పన్నవా క్యమృతోపయ్యక్తి.

భార. కాం. ౧-౮౭.

సీ. వైవరతులేంద్రు, నద్దానవుండు మాయాబలం
బుల మోహితునిఁ జేయ సాగయుండు మని
సమాజ. తే. సంస్తుతముగ రథంతరసామకర్తిఁ
జేసి. భార. కాంతి. ౫-౮౨౩.

తే. ఇట్టులాంఛంటిఁ గదియంగ నెలమి నడచి,
బలము గొక్కింతినీపు నిశ్చలతఁ బొలిచె,
మర్మ మెసఁగువనంబులు మాపు లెంతయైనఁ
తెలవార సాగసియున్నట్ల పోరె.

భార. ద్రోణ. ౧-౧౩౬.

౪. నొచ్చు.

క. ఎఱకలు విచ్చుచుఁ దుండము, తెఱచుచు
శ్రోగదరి సాగసి, తెల్పి వివకుడై, యు
చిన నోదకు మని హఠ, నెఱిఁచక్కఁగఁ
దోచి యెత్తె నెగయంగఁ గృపన్.

“అత్తి” మూ. భార. ఉద్యో. 3-3౦౧.

౫. విహించు.

సీ. చంద్రి కామధువాని చాకోరము ల్పిక్కి
దేవతాసాధవిధికల సాగయు.

భీమ. ౨-౪౬.

౬. నొచ్చు.

వ. కిషలయముకుశకుమకలాటుభరితంబై విస
రుమా బాంధవునికిరణ విసరంబుల సాగయని
యొక మనమననై యిరు లసలుకొనుచు.

కాశ. ౧-౯3

సాగను, వి. అందము (దీనినిఁ జూచువారు సాగ
యుడు రని వుద్ధత్పత్తి)

ద్వి. సాగనులు విగుడ నామర లెల్లఁ బోగడ.

ద్వి. పరమ. 3-౧౭౮ పు.

ద్వి. సాగనులై సాలయిక సాలయభావములుఁ
గలిగి యొప్పారుజగన్మోహనాంగి.

ద్వి. పరమ. ౨-౧౦3 పు.

గీ. ప్రాప్తపోశకుఁ గన్తూరిబొట్టుఁ బెట్టి కీలజడ
యల్లి నురతావిభూలు చుట్టి సాగనుఁజేసి యొ
గాదిగఁ జూచి సిగ్గు, మురిపెమును బొందు
ననుఁ జేసి ముద్దుపెట్టి. కవల. ౪-౧౭౭.

సీ. శతిపత్ని నని మేనఁ బసపు పునీకొనంగ
సాగనులా యని ముంతపొగ ఘటించు.

కుక ౧-౧౧౫.

తే. అనుచుఁ దమలోనఁ గడు నొచ్చుకొనుచుఁ
బతుల, సోగ సాగనును గలవృషనూతు వగరి
కేగి, సారంగ. ౨-౨౬౪.

“సాగనుల దీవులా”

నీలా. ౧-౪౦.

“త్యాదుగట్టఁ సాగనెల్లఁదటిమి.

నీలా. ౧-౧౦3.

కా. పాత్రకర్మకల నట్టివెట్ట సాగనై పాటిల్లె....

అను. ౨-౫౫.

౨. ఒయ్యారము.

తే. చెలిపలుకుఁ గేరడించుచుఁ జిలిగోళ్ళ, సా
గనుసోకులఁ గళలు నించుచు.

వసు. ౫-౭౬.

3 అనందము,

కం. వినువక మీగానము సాగసికుటయు మఱి
పాడుఁడకుట యెగ్గె.... అను. ౫-౫౮.

౪. సాభ్యము.

తే. పెట్టుపోతల సాగసానిపెట్టిసాని, యింటికడ నుండి యట్టాడుబంటువాడు.

కుక. ౨-౨౦౮.

౫. దృష్టివిశేషము.

తే.గీ. సాగసు తెలివాలియనుసాగసాంపు తిరుకు, చెరుకుచిలియుయోరంపుచేర మడుటు, సా లఃపువిడియంపు దేలింపు ముకుటోర, కలికి బెడరెచ్చుమాపుల కలికః జూచి.

ప్రబం. ౧-౧౦౬.

౬. విధము, రీతి.

వ. కాంతలు పాలయల్కల మాటుమొగంటలు బెట్టిన సాగసుని నిరువారిరువార్లు నోడుపట్టు కీడినబాడతోడనె నిజబలంబులఁ బెచ్చుకుంటు చిటునగవు మొగమునఁ జెంగలింప కాంత స్నాంతంబుతో డము నై వాటఁ గనుంగొని

ప్రబం. ౧-౨౮౮.

వ. దట్టంపునిట్టూరుపుపాగలు నిగుడుసాగసున్.
వసు. ౨-౧౮౦.

సాగసు, విణ. ఇంపుపుట్టించు.

తే.గీ. చుంబనంబులఁ జొక్కించు సాగసువగలు
దకా.... 3-౧౮౧.

సాగసుకత్తె, విణ. అందగత్తె.

సాగసుకత్తె, వి. విటకత్తె.

సాగసుకాడు, వి. విటుడు, అందగాడు.

సీ. తేటొక్కడ శేగుతేళల నటు తొంగిమాచి
పోడలఁ చని సాగసుకాడు.

హంస. ౫-౨౧౭.

వ. పలునుద్దుర్ పలురజ్జాలన్ బడరునల్పప్రజ
లున్ గుబ్బుచమ్ములు గుల్కించుమెలంకలున్
సాగసుకాండుగ్గిం గూడ నా నాటపాటల
వాండుగ్గిన్ గొఱగాక గాజాలకు.

మల్లభూ వై రాగ్యశ. ౫౬.

ఉ. గొక్కుక శేగి యా సాగసుకానికి నా వెక
రెల్లఁ దెల్పి యీ, చక్కకిఁ దోడితెచ్చి మది

పంకస మందఁగఁ గూర్చువారు నా కిక్కడ.
నెవ్వరు? చెప్పబ. ౮-౨౬౯.

సాగసులాడి. వి. సాందర్భము గలయాడుచి.

సీ. కలువకంటి యొకర్లు చలువపాపడ వైచె
సాగసులాడి యొకర్లు మురిటి విపర.

ఉ. రా. ౬-౧౩౦.

సాగియించు, అ. క్రి (స. సుఖించు) సుఖము నొందు.

క. తగుమాటలఁ జిత్తంబులు నిగ్రహింపఁగఁ గ
గలసి మెలసి చెన్నగుగోష్ఠిక్, సాగియించు
నెడ మాకుండుచి, మగువకు శచి యిటు
లనియి మంజులఫణిన్. హరి. ఉ. ౮-౯౯౨

సీ. దిగియునుగోగిట సాగియించి సాగియంపఁ
జిట్టెంటుచేర తలఁ జెఱి చెనకి.

విప్ర. 3-౯౦.

ఉ. చందనచారుపత్రికము సంస్తుతి కృష్ణభక్తి
శంబు న. పద్మదితలాంఛనభ్రమరసంగమనో
జ్ఞము నైన యిటి గో, విందు సురస్థలంబు యర
విందముగా సాగియించి యున్నయ్యియ్యిదిర
చూచుఁగాతఁ గృప నింపగుమావుల భక్త.
సంతతిన్. నృ. సింహ. పు. పీఠి ౨.

సాగియించు, స. క్రి సాగియుఁగా. ప్రే. సుఖించఁ
జేయు, చొక్కించు.

చ. వెడనెడ నిద్రవొంది కనువిచ్చిన పాంథుల
మీఁద చాడినోర దడఁబడ నొండొనుం
దిజుమే దర్పకు పంపు బలంబులూనియ్యుడు
కరణిం జెలంగఁ కుఱివోకిలభృంగతమిల్ వనం
బులం దెడనెడఁ బల్కుఁ గూయ సాగియిం
పఁగ మ్రోముఁగఁ దద్విరావముల్.
భార. ఉద్యో. ౨-౧౧౧.

క. చెవిని సాగియించు వీణా, రవమును గానంబు
జేలురావము నిత్యోత్సవముగ వినువాజాల
కడ. భార. స్త్రీ. ౨-౧౫.

సాగియు, అ. క్రి. సుఖించు, ఆనందపడు.

తే. సురిచిగొత్తులు నాచెవుల్ సాగియఁ బల్కు
కామతేలిఁ గైకొని నన్నుఁ గావు.

భా. రా. మంద. ౧౮౫.

సీ. గాఢబట్టి మందిరప్రాంగణం లైవ, వక్ష
పులయి వాగ్రి సాగిను.

గీ. కన్నులించు దివ్యుఁ డ్దాసు మదిలోన
శేయూర, ర-౯.

క. తరుమగని బడసి కాగిట, సాగినుఁ గనుట
గాన యరయ నోటికి నభిం, బగు భాగ్య
ఫలము నా కింపున నిం కన్నులలో యిట్టి
పోడిమి గలుగుక. సూరి. ఉ. ౭-౬౦.

మ. అలపన్నిద్రలు సూరులందును సమద్యస్తీలఁ
గావున్న వెగ్గలపురాదముభావనా నిజమ
నానాకసంహాని ప్రవలమధ్యేయు సు
కారి సాగియుఁ గాఢ బోక్కి ధవ్యాస్మిత
నిల పన్నిద్రలు సూరులం దలఁసు....
అను. ౧-౧౦.

సాచ్చెము. వి. పెచ్చు, అభిశము.

భవేకునిధుర్ తమ యప్యవద్దికే వచ్చిన సాచ్చె
మంతిమను నెప్పుడురప్పంగాని కొమటుల్.
కళాంకితము. ౨.

సాజ్జ. వి. భక్త్యవిశేషము.

ద్వి. చాఢట్టును బాదుసము సాజ్జ బూర,
లాఢినవారఁకోఁపంకాలది.
అ. మ. క. గ. ఆ. ౨౩౫ పు. ౧౮ పం.

సాజ్జ. వి. శేయించినవియ్యుతులతో, శేనీపిండి
ముదలగునది.

ఉ. కమ్మఁతాలిపుసాజ్జిండితో, నొప్పులుగా
భుజించి బుధోత్తము లాఢిగిచ్చు పెచ్చు
నన్. భీమ. ౨-౧౩౯.

సాజ్జబూరియ, దీ. వి. భక్త్యవిశేషము, బూరె.

సీ. వరణ మండఁగ బుంద్యమును పేజీలును
సారెట్లు సాజ్జబూరియను.
బ. ప్రభులింగ. ౫-౮౨.

సాజ్జబూరె. వి. భక్త్యవిశేషము.

ద్వి. శోభన నెయిగారు సాజ్జబూరులును.
ప్రభులింగ. ర ఆ. ౧౫౦ పు. ౨౪ పం.

సీ. బొంగరంబులు సాజ్జబూరె.... గుణము
కైర లిసెనఁ గెక్కిలములు. కళా-౮౧.

సాటసాటలు. వి. బ. కార్పము.

సీ...గీ ఇట్టిరాతిపూట నే శేమిసేసు, సాట
సాటలువోయ నా కట మృక్క నొడలు,
నింట నిల్లాలు బిడ్డలు నెదురుమాటు రకట నే
నిండునుండ నేమగుదురొక్క.

సానందో. ౫. ఆ.

క. కటపెట లొలలొల రాతెను, పాటపాట
చినుకుల భరిత్ర పాదపట్టు వదన్, సాటసాట
నాకట సాణును, దటతటపడు చాతిముల
వైస్సము వాసెన్. వై. ౨-౧౪౬.

౨. కారుటయం దగువనుకరణము.

క. నిటలమ్మ లవిసి నెప్పురు సాటసాటవడియంగ
సమరకూళాత్తము లై. క్రీడా. ౧-౨౨౯.

౩. నెప్పురు చిందుటయం దగుననుకరణము.

సీ. కుటిలనఖంబుల సాటసాట నెప్పురు చింద
రక్కనీటొమ్మఁ జింతుకిమక.

సిం. నారసిం. క. ౧౪.

సాటసాటలువోవు. ఆ.క్రీ. (సాటసాట+పోవు)

రూ. సాటసాటవోవు. కృశించు, చిక్క.

సీ. ఈ నిండువెప్పిల లానుచకోరముల్ గను
గంవతున్న నా కంబుకంఠి యీతూండ్లు భుజి
యించుబాతియంచలు సాట, సాటలు వోవు
న్న నా శోభకాంగి. త. తెలిసి రా రమ్మ
కలదపందియము చాల, నలిపద కవి రెప్ప
లై యుండెనేని, వస్తి కాములే యాను
వాని కెల్ల, నెత్తుడు మిహులయవధి నవధి
లేదు. నిజ. ౩-౬౨.

(ఈ యర్థమున సాటసాటలాను అనురూపము
మిక్కిలివాడకల నున్నది)

తే. ఎంతపాపాత్ముగా లని యింకమీడ, బ్రహ్మ
నిజపాలనల కార్పరములు గట్టి, పెట్టునట్లులఁ
గన్మారిపట్టు పెట్టి సాటసాటలువోవు విన్నపై
సొంపు పడిగి. నారంగ. ౨-౧౫౦.

సాట్ట. వి. వంకర.

నీ లాట్టిపట్టలకును సాట్టచాలదలంచు గొఱతఁ
చెల్పుచునుండు గూనుమేను.

పార్వ. ౪-౧౦౮.

చ. రసములు భుక్తిలోగ్ధుని పిరంగి రవుల్కొన
నుచో నలంకియై, ల్పనీడినిగొన్న వేళ యని
భావము గల్గించుచున్నపు ల్కూటా, వినువకి
సత్ప్రబంధములు విన్న నుద క్షుణ్ణుకొందు
రా మదా, లసగజగామినీగతివిలాసము సా
ట్టని వేడు లాడరే. పార్వ. ౧-౮.

౨. చెంబు లోపగువానికి చెప్పి తిరిగివచ్చుకు
పడునొక్క (వ్యవ) ఆ చెంబునకు నాలుగుసాట్ట
లున్నవి.

౩. నోగాదులవలన దేహమునందు కలుగునొళ్లు
(వ్యవ) తిట్టురోగమునందు నొక్కినచోట నెల్ల
సాట్టలు పడున.

సాట్ట. విజ. నోగాదులచేత నొక్కపడినది, గుంట
పడినది.

చ.... ఇప్పుడును సిద్ధముగా దని యాడిన బ్రకం
పమునకుఁ గేలుసాట్ట యనిపల్కుదురే కద
లోకు లిద్దరన్. రసిక. ౧-౮౧.

ద్వి. సాట్టైవరత్నంబు జాట్టును బనిఁడి, గట్టినభా
వన.... పండితా. దీక్షా. ౬ పు.

సాట్టనలు. వి. వరిపోసములు, వంకరమాటలు.

ఉ. జక్కవ లంచు నొక్క వెలిచప్పుల నొక్కతె
పట్ట నామౌరీ. గక్కడఁ బద్ధదంచు నలయిం
తియ నచ్చెలి యారుఁద్రోయ మేల్కొన్న
మటంచు నిర్వచికి సాట్టనలాడుచు నొత్తు
వారిని, ల్పిక్కలఁ జూచి మా మొదలిపిల్ల
లటం చని పాటు నచ్చటన్.

పార్వ. ౧-౩౨.

సాడసాడ. వి. కృష్ణాటయం దగు ననుకరణము.

చ. అడిదపు వ్రేటువం బటియలైన కరీరమునందు
నెత్తురులో, సాడసాడఁ గమ్మఁ నెత్తువము
సామ్మలు పైకొన. హరి. ఉ. ౪-౨౮.

సాడసాడలోనోవు. స. ౧౧. మాటుకొను, ఎకు.

గొను.

ద్వి.... అటు ద్విభావిఁ జొమ్మని త్రోవ. సాడ
సాడలోనోవును సోలుచు బాడి, బడితూజ
కుండలు బగులదమ్మచును.

పండితా. మహిమా. ౨-౩౮.

సాడ్డు. వి. ౧. కొఱతఁ, న్యూనతఁ (౪, ౮)

చ. వడినరపాలు భోగసతి వావులు నాకుఁబడేమి
యంటి వంగదమువ కల్ల సాడ్డనినఁగా దటు
నే నల చిన్నవాడ వేర్పడితి నటన్నఁ బో
వునె స్వభావము. సారిం. ౨-౧౦౮.

౨. ఆటలో నొక వానిమీఁద వేయఁచెప్ప.

ఆ. వె. సోమయాజిఁ బట్టి సాడ్డవేసెను రంధ,
యొందె సోమయాజి నొంగఁబెట్టి కృశువు
వేయఁఫలము గర్జరా చేతత విశ్వదాభిగాను
విమరతేను. తేను. ౨-౫౯.

సాత్తు. వి. సామ్మ.

ఆ. వె. వేదకాస్త్రములను విస వేమిగుడిచిరి,
యదిగి తిరిగి సాత్తు లందఁజెల్లి బ్రొక్కచుహిను
దలిసి బ్రోకుటల నిజమునా, విశ్వదాభిగాను
విమరతేను. ౩-౧౮౮.

సాద. వి. చితి. (సం. చితా)

ద్వి. సాదవేర్వదగునంతచోటుకు మాద.

ద్వి. హరికృ. ఉ. ౨౧౪.

౪. అని నిశ్చయించి సాదవేర్చి విశేషము నుకు
లఁ దంద్రి తేర్చి హతాశంబోనగుర్చి తాను
దఱియన్, వనితారూపంబు మాని నారదుఁ
దగుచున్. వరాహ. ౧౦౬.

ఆ. వె. దేవీతీరదమయ్యుడు సావును ముదిమియ్య
గలుగఁకుండుటగా నొనర్చె నట్లు లగుటఁ
తేసి యాకట నీతో సాదవేరఁబోల దేమి
సేయదాన. ఆ. రా. యద్ధ. ౪-౩౦.

ద్వి. ఆ సుమిత్రాపుత్రుని దత్తనికల్లియను ఈ
సాద విని కోక మెట్లఁబెదరు.

రం. రా. ఆమోఘాశాం. ౯౪ పుట. ౫౫ పం.

క. కృరీమన్నగ కిప్పులు సాద యతపవ్యమ
గాఁగఁ దిఁగి యిఁగిరి కోకార్తపు బాదకు
లతో. భార. శ్రీ. ౨-౧౨౪.

క. సాదవైకుండఁగ వారలు, పదుండ్రునం
బాది దాని భక్షింకంగా.
భార. ఆ 3. 3-౨౧౦.

క. కడు నన్నిలిఁ గ్రీవుంజను గుడుపఁదొడఁగ
నొక్కఁడుంభి గురువా త్వరయుంబడు వల్ల
వక్త్ర ఘోషము. నుడిగాలిం దూలిపడియె సాదవై
ననఘా! భార. కాం. 3-౫౧౩.

వ. బగబగనమందు చిదుఁగుసాదమంటల కద్దంబు
వట్టి. మను. ౪-౨౦.

క. అని నిశ్చయించి సాదపేర్చి నిజేతున్, నుతులఁ
దండ్రెఁ జేర్చి హుతాశం, బొంఁగూర్చి తాను
దణియన్, పనితారూపంబు మాని వారదుఁ
డగుచున్. వరాహ. ౯-౧౦౬.

సాదగోను. అ. శ్రీ. సాదవోచ్చు?

ద్వి. చోదనిదేశంబు సాదగోనఁజొచ్చు, చో
డండు చెలువంగఁజూచె నిష్కరము.
పండితా. మహిమా. ౨౫౬.

సాదైము. విజ. ఆశ్చర్యకర మైనది.

ఉ. సాదైవుఁడేటితొక్కకొనసోఁతులచే రవ
లింపు కమ్మిపూ, ముద్దదమామిస ద్వార మె
దుగునేజయు గల్పదీమన్ గద్దవలాడు పూ
బొమిడికంబు దలిర్చి. ప్రబం. ౧-౫౧౪.

సాన. వి. నూగు.

తే. బాణునలగుల తేనియ గార యిచ్చి, గాడ్చు
సంధించునయికానియూర్పు వెలుచు, నెండు
నయ్యాక నిరితోట నిండుమాఖుల నగవు
నునుచుంచసానబోలె నయిమా దణుగ.
పాండురంగ. ౫-౨౯౫.

౨. ఆకులు మొదలగు వానినుండి వచ్చుద్రవము.

సీ. సా. దేతిపాటకుంచి నెఱవెనయిట్టి యా
కురాజుపుగండ్లయందుఁ దొఱఁగి. సా.దేలు.

అ. శ్రీ. సానభరించు. మను. ౬-౨౩.

సానచిక్కుఁడు, వి. ఉలవకాయవంటి కాయలు
గల ఒకచెట్టు.

సానారి. వి. కింసాలి.

సీ. సాదాపని మెఱుంగుబాడఁ గాంచుసానారి
కుందనంబున మణుల్ గూర్చఁగలఁడె.
రామ. క. ౮౬.

సాన్నము. వి. (సం. నువర్ణము) ౧. మాడ, అర
వరహ.

క. కారలఁ బట్టింపుము పది, తేలు నయిదుతేలు
రెండుతేలు నరయు సా, వ్వాలరి కుంతలునకు
మన, యేలిక తన్మృతి యతనియింటికిఁ బను
పన్. శై. భా. ౮-౫౪.

సీ....వన్నెమించినవాడు సాన్నంపుఁబదియాలు
వన్నె మించినవరవాటువాడు....
దళా. ౯-౧౩౧.

౨. బంగారము.

ఉ. సాన్నపుసన్నచేలఁ గటిఁ జాటి కిరీటము
మూలిఁదాల్చిరే, మన్నియతోడఁబుట్టు పెను
మానిక మక్కువఁ జేర్చవచ్చి చెంత నిలిచెన్
దయారస మెదం బూడువన్ యదువంశదుగ్ధ
వా, రాన్నిధిత్వా మా విశదరత్నదరస్మితచాస
నక్రూరి డె. విజ. ౨-౮౪.

(వృత్తియందు దీనికి మువర్ణమునకు దీర్ఘమును
నగును. ఉదా : సాన్నాటంకము)

సాన్నా. శై. వి. సాన్న (సం. స్వర్ణ) బంగారము

వ. అత్తలొడరి తనమగనిచేతికి నొక్కసాన్నా
టంకం విచ్చి యిప్పుడుఁబున వాహరం బడి-
తె మృనుటయు. విక్ర. ౬-౧౦౦;

క. అన్నరవతి తగులాగున. నన్నరము వొచ్చి
యెల్లయంగళ్ళందున్ సాన్నాటంకం విచ్చెద
నన్న మిడెడువారు గలరె యని యడుగు
తఱిన్. విక్ర. ౬-౧౦౧.

సాన్నారి. వి. (సం. నువర్ణకాయఁడు. హిం.
సానార్) నువర్ణశబ్దవికృతి (సాన్నము+అరి)
బంగారపుపని చేయువాడు. అనసాలెవాఁడుగి
స్వర్ణ కాయఁడు.

గీ. వానివిలువువాడు వరరత్న భూషణ, ప్రజముఁ
బూను పెల్లవాడు రత్న, కుద్ది యెఱిగి
యెఱుగుసాన్నికపటంబు గాన వానిఁ
దాల్చి వానియొద్ద. శ్రీయుగ. ౨-౬౦.

క. ము న్నొక్కపట్టణంబున సాన్నిమిటారి
శ్రేష్ఠకూరత్వము గైకొన్నదియై నడచినకథ
చెన్నగ విని పొమ్ము కడువిచిత్రము కొమ్ము
మాంస. ౨-౧౩౭.

మ. కావి రనువిద్వాంకమున్ గన్నకన్, జత
సాన్నిక బెడంగునన్ దనర వన్నాశేళ విన్నం
గడిన్. చదాంగ. ౪-౧౧.

సాన్నలాపురి. వి. ఒకానొక గ్రామము.

ఉ. ఆ విధమానతీవలయు నన్నఁ గరంబులు
మొద్ది పక్క నో, ధీవరులార తిక్కెమము
దెల్పెద నెవ్వడు సాన్నలాపురిం దా విహ
రించుమద్దతు యెన్ భవపాదపయోజభక్తుఁ
దా, పావనుఁ డీతనిం గవియై భర్తజయప్తి
కుభాంగియంచునన్. చెన్నబ. 3-౨౯.

సాబగారు. ప. శ్రీ. సాంపాండు, సాగనును
వహించు.

క. సాబగారువిశ్వభూవరు, ప్రబలజయశ్రీలఁ
జూడఁ బుటలెంచు తఱిన్ గలిరీకునభుంసం
బుల, నిలిదిత నసియాడఁ బురము నెలఁతల
వడుతున్. కావ్యా. ౧-౮౨.

సాబగు. వి. (పం. నుభగ) చక్కఁదనము.

ఉ. వాసవిరూపదిహ్ను ముల వార్తలు మాన్ విని
యొందుదుం గదా, యాసాబగెల్ల శ్రేణు
గనఁయ్యెడు వీరలయందునైన ప, న్నాన్యస
మసంగతం బగు. విజ. ౨-౧౩౯.

సీ. మఱది తప్పియె నన్యమహిమ విమర్శింపఁ
జూడ వీ వన్యనిసాబగు తేడ్క.
కా. ౪-౧౦౯.

మ. అరవిందమందిరకుం బుట్టినింటి సాబగు మౌ
మను. 3-౨౮.

సీ. రమణీయసింహారరజము సాబగు.
కా. ౭-౩౫.

ఉ. ఆ; మృద్యతగాంగిమూర్తి సాబగెల్ల నొకం
తగఁ జూచు వాత్మలాన్. ప్రభా. ౨-౧౦౯

సీ. ఏగి తటాణున నెమరైనదొరయు నిగునఁ దల
వాంచితవ్రోవలఁ జూచుఁ జూచి రాజుమగుని
సాబగు భగవన్ మాటిమాటికి వః పునెమ్మదిని
నిలుపు. విజయ సం. వి. ౨-౮.

సీ. లలితః స్తూరికాలిలమధ్యంబున సాబగొండు
మత్తాలమక్క నిలిపి. శృ. నై. ౬-౨౨.

సీ. మకరందనివ్వందమందారమాలికబరీధరంబున
సాబగు మీఱ. విక్ర. ౧-౮.

క. గానము సాబగులసోనె, శ్రీ నెలరానె సరస్వ
తీకరవీణా, తానపులక్కె యమృతవి, తా
నము తానై శగును సువరీగునన్.
రాజవాహన. ౪-౧౦౮.

మ ... జిగితమేమినిసాబగు వింతయై భాసి
ల్లంగ నెల్లప్పుడున్, దగుమృదావితమాజ మా
కొనఁగు గాతన్ నిత్యకల్లాణమూన్.
ప్రహ్మమ్మచరిత్రము. ౧-౨౫

సీ. వీనిచెల్లమువార్త విన్నభయంబున బ్రహ్మ
గర్భంబులు విరియకున్.

గీ. సోయగమాచేత బిటునైనసాబగునేగ బోల్చు
నొండొంటిఁదమలాసఁ బోలుఁగాక, వీని
కుపమాన ముండునే తల యగుచు, విభుని
జంఘలఁ బొగడి రవిబుధవగులు.
కవి. ౬-౧౫౪.

ఉ. కొమ్మ మెఱుంగుఁజప్పఁగవ కొల్లలభిష్టుము
లైన యాశ్చర్యం. భక్తులఁ జూచి యాచరి
సాబగులొడర్ దొడరన్ వగగుహస్తమ్ము
లఁ జూచి తస్మృతువదంబులు పుష్కర
మూన వాల్మీకి, గమ్మలఁ శ్రోవ బాల.
గజగామిని యన్ విరుదంబు గైకొనెన్.
శృ. శకుం. ౨-౧౬.

(౨. (పం. శోభ) ఓర్పిదము.

సీ.... ఘనభర్తృహృ శతకర్తయొంబుఁ బ్రతి
ష్ఠోకంబునను వింతఁజాపు సాబగు....
దకా. ౧-౪౩

సీ. రత్నంపురజిలుకలు రాయంచక్రతిమలు, పసిఁ
డిత్రువులవాత తమలసాబగు. భా. ౨-౧౫.

క. మబలతనయ గుణమహిమన్, బ్రబలిత తన
కుదారధర్మపాలనలీలన్, సాబగొంది వన్నెఁ
దేఁగా, విబుధస్తుతుఁ డవ్వభుండు వెలసెన్
ధరణిన్. రాఘ. ౧-౪.

(భారతారమున :- సాభాగ్యము, మమంగలియ
గుట, సామాయజార్థమున ఒప్పదము. రెండ
ర్థములందును సరిగా-సాబగొంది=ఒప్పినదై
అని వ్యాఖ్యానము.)

3. స్వారస్యము.

వ. శౌంతి-సాబగు. కాశీ. 3-౧౮౫.

ర. విధము, శోభ.

వ. మానధరాని చరిత్రంబు సాబగున నకల్మష
జీవించె.

భాగ. ౧౦ స్కం. పూర్వ. 3౬౫.

వ. బ్రహ్మలయందు భృగువు సాబగున సిద్ధుల
యందుఁ గపిలనీల. భాగ. ౧౨ స్కం. ౪౮.

సాబగు, విణ. సుందరము.

సీ. హాసలముల చూయ నక్షిగోళముల సాబగు
గాఁ, గన్నీటిసోన గురియ. మర. 3-౯౨

సాబగుడు, వై. వి. ౧. చక్కనివాడు,

(తృక్కు. సుభగః) అందగాడు.

సీ. స్వర్ణా.... దీనిఁ దగిలించి తగులక తానధైర్య
వంతుడై యున్నసాబగుఁ డెవ్వండు జగతి
కుమా. సం. 3-౮౪౬.

ద్వి. చుంబనసిద్ధికై సాబగుడు మఱియొ, మానిని
తోడ నవాక్యానసగోచరానంద మొంది
యొయ్యన యనివార్య కేసులఁ జెలిఁ గఱఁ
గించి తా గఱఁగి. మృత్యుంజయ. 3-౮౬.

తే. పద్మకోశాభిసముహస్తపల్లవంబుఁ జూపె
నొకమచ్చకంటికి సాబగుఁ డొకఁడు.

శృ. వై. ౬-౧3౫.

౨. విటుడు, పల్లవుడు,

మ. బలిశుం చా సాబగుండు భావభవదర్శనభాం
కుడై వచ్చి. భార. విరా. ౨-౨౮౧.

సాబగుడు, విణ. చక్కనివాడు, కూపరి, అంద
గాడు.

క. వామాక్షి నీకుఁ గుళలమె నీ మన పెవ్వారి
యందు నిత్యప్రేమంబై మెఱయుఁటిసాబ
గులు, నీ మగలేవురకు నిపుడు నెమ్మదియొ
మదిన్. భార. విరా. ౬-౧౩౦.

సీ. వీఁడె గోవిందవివికతియొకండు సాబగుండు
మెలఁతలు నుట్టునెపుడు. భార. శ్రీ. ౨-౬౯

సాబగుమించు. ఆ. క్రి. శోభిల్లు.

సీ. విరజాతటీవని విగళత్కదంబప్రసూన పం
క్తులతోడ సాబగు మించి.

గీ. విమలకైవల్యపదము శ్రీవిష్ణుపదము.

ఇందు. ౧-౪౫.

సాబగుమీఱు. ఒప్పు.

సీ. మకరందనివ్యంధమందారమాలిక కబరీ
భరంబున సాబగుమీఱు. విక్ర. ౧-౮

సాబగులూడి, వి. అందగతై, శ్రీ.

తే.గీ. పూనె మణిధూషణము లొక్కత్రువు
బోణి, చూపె ముకురంబు సతి కొక్క సాబ
గులూడి. చందూరా. 3-౧౧౫.

సాబగు, వి. బడబమాలు. ఆం. భా. (క.ర)

సామరు. దే. ఆ. క్రి. వికాసము తప్ప, వెల
వెలఁబాటు.

తే.గీ. పుకితైవనిన మవ్యంపుఁబొయబోరి
వాడి సామరుచు మేడిగ వంది కంది....
కుమా. సం. ౬-౬౬౦.

సామ్య. వి. మూర్ఖ.

క. అస్త్రులున మొనవాలుచే న, బృలియునియెడ
బొడిచి సామ్యపాలుగఁ జేసెన్.

ఆ. రా. యుద్ధ. ౨3౯.

చ. అడివము కేరీటుసం బటియలైః శరీరమునందు
నెత్తుడలో, సాదసాదఁ గ్రమ్మ నెమ్మనము
సామ్యులు వైకొన మార్పు లొక్కమై నిడు
దలు గాఁగఁ బ్రాణములు నిల్వక తలఁచిలంగ.
హరి. ఉ. ౪-౨౮.

సామ్యగొను. ఆ. క్రి. మూర్ఖిల్లు.

క. నొప్పినడి వాఁడు దడ్డయీ, నుప్పర మమ్మ
వంగ వార్చి యొక వాఁడయూ, తప్పాలము
దిగ్విక్రమి పయిన్, గుప్పన నడచింప సామ్య
గొని యొందు నెదవ్. ఆ. రా. యొద్ద. ౧౯౧

సామ్యుఁబోవు. ఆ. క్రి. (సామ్య+పోవు)సామ్య
నీల్లు, మూర్ఖునొందు.

చ. వెదకితి మెల్లచోటఁ బులికినుకఁ గావకు
యొక శేమినీ, యొక మని సామ్యుఁబోవు
మఱి యొయ్యనఁ దేలు విపాదమొందు.
భా. రా. ఆర. ౨-౩౦౧.

సామ్యుల. వి. సామ్యనీలుట.

క. అనయము నెమ్మనమునఁ బా. యనిసామ్యుల
పేరు మూర్ఖయ్యఁగాఁ బరగున్, దవరెడు
నిందియగుటన, ర్మనవైకల్యమున నెఱుఁగఁ
దగుఁ దత్క్షణలకున్.
కావ్యా. ౨. ఉలా. ౮౨ ప.

సామ్యులఁబోవు. దే. ఆ. క్రి. మూర్ఖిల్లు.
పతిసామ్యులఁ బోయె రథఃపరిస్థితిక్.
దశకు. ౨-౩౬.

సామ్యులువోవు. ఆ. క్రి. (సామ్యులు+వోవు)
యా. సామ్యువోవు. మూర్ఖిల్లు.

చ. కురియే వానజల్లు పెల్లుగ రిమ్మలుగావి సా
మ్యులు వోయి గోకులం బాకులం బయి.
భాగ. ౨-౧౮౬.

చ. విద్యుల్లతాదిగాఁకంబున రిమ్మలు గొని సా
మ్యులు వోవుచున్న శేఁగలు.
భాగ. ౧౦ స్కం. పూర్వ. ౯౦౪

ఉ. ఉమ్మలికమ్మనన్ సొలసి యొప్పరి మెల్లన
ప్రాణులబాన్పవై... సామ్యులు వోవుఁదన్
సఖులు చూచి భయంతుడఁ గాను నెదవన్.
కుమా. సం. ౫-౬౩౨.

నీ. కడుఁ బెక్కుపోటులఁ బడి రక్కమిమ్ముగా
వడిసి సామ్యులు వోయి ప్రాణుచోట....
కుమా. సం. ౧౧-౩౦౨.

చ. వాలధరుఁ దేనె హంసు బనియమ్ముల నైదిట
శేనెహంసుఁ డాహలధరు వాఁడఁ దాశరము
లైదిట నైదిట వాఁగి శేఁగి మొక్కిలమున
వారసం బొకటిగాఁడఁగ వానిలలాట మే
యొడున్, సాలసి యతంతు శేఁపయి సామ్య
లువోయె నచేతన న్నితిక్.
ఉ. హరి. ౪-౨౪౨.

ఉ. గాధతరకతిఁ దూలి శేలపై బానులు మోసి
మాగధుఁడు సత్త్వముఁబడి సామ్యువోయి
నన్.
హరి. ఉ. ౧-౧౨౬.

చ. శుకొడుకులగొలుపున వాసమాలుటగ శేసి
అ|| సామ్యువోయి పడిన నుదకు లాక్రందన,
రవముతోడ సర్వరముగ నెత్తి. యావృపాలు
నెజ్జయిం దిడి మెలవున్, శిశిరిధులు నేయి
నెదదేటి. భార. ద్రో. ౧-౩౫.

క. బిఱుఁడు గదఁ బూర్చి ధువు నకు, తల
వైచిన సామ్యువోయి తిన్న యావృక్, దరిసి.
హరి. ఉ. ౧౦-౫౨.

చ. భీమణక్తి వైచిన నొడిపిపట్టి మగుడఁ దద్య
క్షుంబు లక్ష్యంబుగా వైచిన నెవ్వఁబున నమ్మే
టిమగండు సామ్యువోయి శేఁపయింబడింగని
హరి. ఉ. ౬-౧౬౪.

తే. పాదవి నిడువాలగొమ్ములఁ బొడిచి యెత్తి
ధరణిపై వైచి వెంపట్టి ఖురపులులఁ,
జమ్మటయొ దవ్వగాఁ దూలి సామ్యువోయి
పడియె వాఁడెడు మాపలు భయంబు నొంద
హరి. పూర్వ. ౬-౧౫౦

చ. అలలకు నుల్కు....నిండు వెన్నెలఁ గని
సామ్యువోవు ధరణిధరఁడన కాను నెదవన్.
కుమా. సం. ౫-౫౮౬.

తే. గీ. అతుమఁగదలేనిమక్కున నబది. యబది
వైఁపఁబాలక యా రాదచలి వెలుంగ శేలఁబడి
సామ్యువోయి శేఁకేఁ ప్రాళి, శే గెనట రా
ముఁడును ద్రోవశేగి యోగి.
ఆ. రా. అయోధ్యా. ౯౯.

సామ్యసిల్లు. అ. క్రి.రా. సామ్యసిల్లు, మూసిల్లు

మ. అనిం గాలినకూలము రెప్పలలో నంటించి
నట్టే నూ, దినపెందిమ్మన సామ్యసిల్లి మగుడ
శ్లో. ౧౦౦. ౨-౯౯.

మీ. మాకు జూడంగ సామ్యసిల్లి పడ్డది గారి, తెగ
టారిఁ జమ్మట తెలియరాదు, కావున నీహ
తకం బనివోవ జాహ్నునిఁ దెమ్మటకుఁ బ్రయ
త్నింబు నీవు చేయును. వరాహ. ౧౦-౪౫.

తే. గీ. అనుచుఁ దన లొంటియాపుఁ జూపిం
వడఁకి, యమ్మతలమిన్న బెబ్బులిఁ గన్న లేడి,
జోటియొం బోలె నేలపై సామ్యసిల్లిఁ, చాచి
యిచ్చేరఁపు రక్కసుండు జేగ.
అ. రా. అరిత్య. ౬-౧.

చ. రానవవీరుఁ డప్రధానలు దొరఁగంగ సామ్య
సిల్లి రాద్రోరసం బొడవంగఁ జేటి.
భా. రా. యద్ధ. ౧౭౫౦

చ. జడినన చిల్వగుంపు నొకసారియు మ్రొంగమి
సామ్యసిల్లి మృ, న్నడిగుటాని నొల్లని దణా
యనికే. కుక. 3-౪౪౮.

“దెల్లిడడి మెల్లన సామ్యసిల్లిన” నీలా. 3-3౨
చ. ఆరామ.. సామ్యసిల్లిం బోయి లేచి వసంతు
నిం గనంగొని మార. 3-౯౩.

“అగుకుఁజడిమాడినదు సామ్యసిల్లి దిటమ్మలేక
కన్నీరు నిండు. నీలా. ౨-౮౫.

తే. గీ. మోదమున నైజతూపుల పాడుమహు,
రిమ్మిదోడుమ్మిఁగొంది దెండమ్మ శ్రుమ్మి,
క్రమ్మిఁగొని దొమ్మి నేసిన సామ్యసిల్లి, యమ్మ
హామహుఁ డిట్లు నెమ్మనమున.
ఉ. రా. ౩-౪౫౬.

ఉ. కాంచనిభేదకాలి యగుస్కంధునిచందముఁ
జేడి ముందె నక్తంధర రాజువేరురమా గా
డఁగ మధర మెత్తి త్రేసి నొప్పించిన సామ్య
సిల్లి ధృతిపెంతునఁ దెప్పితినాఁడురాజ ని,
స్పంధిత నేడు దండెడ కంచరిగోపకమా
యితాక్షుఁ డై. ఉ. రా. ౪-౬౭.

సామ్య. వి. ౧. ద్రవ్యము, భవము.

౧. గీ. కుగకుమారుల నని మ్రొంగికోసకు మొరుల,
సామ్యుఁడు కాసభదఁ దగ దిమ్మ వారి, పాలు
వారలతోఁ గూడి బ్రొదకు మనుము.
భార. ఉద్యో. ౧-3౩౬.

౧. అవనిక (లికేండు) మాత్ర బహుశ్యాకంఠ
పారిద్యయా, నవలావత్యరసంబుఁ గొల్లగొని
యంతం తెంత ఫాలంతురా, బా నిజాకొంది త
లింది కైకొనిన యాసామ్యెల్లనుర్మాంబుకై
తవ మొప్పన్ వెసడించి తూటెఁ గబరీతా
పింఛకుంజాంతమున్. మను. ౫-౮౨.

వ....దక్క సా మ్యని.. ఆము. ౪-3౫.

గీ. బెరసి చేఁ దప్పిపడ్డ సా మ్యరసినట్టు.
హరి. ౨-౪౪.

“ఎలమి వల్వలును సామ్యలు నొసంగు”
నీలా. ౧-౪౯.

నీ. పరులసామ్యుల కాసపడెనువారు.
శ్లో. నై. ౭-౫3.

ఉ. నీ, సా మ్యది యెంత యంతయును.
దశకు. ౫-౬౨.

తే. సామ్య గోరినయంతన ముఖముగలుగ దది
యపార్జింపఁగా నిదియగుటనిజమె, కలిగ
నేని యాశేచింతల నొసర్చు.
భార. కాం. ౪-౪౭.

౨. అధీవనస్తపు, మాక్కు.

నీ. అక్కడ్పురము లైనయన్యఃసామ్యలు కుటిల
మార్గముఁ గైకొనఁగవచ్చు. విక్ర. ౪-౧౧3

క. రమ్మనమా తమ్మనిఁ దనసామ్యును మాలంక.
ఉ. రా. ౨-౨౪3.

ఆ. వె. అరెడు వీర్యకుల్లు యగురాజసుత నట్లు
దనదుసామ్యుఁ జేసికొని భృకప్రకాశితార్మి
వంకుఁడై శోభిలెను మామకసదృశమోద
మాకహిల్ల. రాఘ. ౨-౫౭.

నీ. తెకలేరి యిదియేమి యొకసామ్య.
హరి. ౪-౫౮. (మాక్కు)

ఉ. కొమ్మ నీ, సామ్యని వ్యవమిచ్చి మనునూద
నుఁ దొరు వీ.దలంచి. నీ. హరి. ౫-3౯.

తే. అస్త్రవీర్యంబుఁ జెలిచె నట్లగుట వీడు పాపు
మార్గొని మాంబుఁ బ్రాణములును, దనకు
సామ్యుగ దక్కించుకొనగలేమి, యెల్లవాకి
నెరియొఁ దెల్ల మధుక.
భార. ఉద్యో. ౪-౨3౪.

ఉ. ఏకద సర్వభూతదయయే తమసామ్యుగ దీప
మానసభ్యాఖల తాపనోదపదాధ్యులన్
విలసిల్లి శేవుడున్. పాండురంగ. ౪-౨౬౫.

క. వినివంకఁ బెన్నిధానముఁ గనుఁగొన్నదొ
ద్రుఁ బోలి ఘనఁదాఁడయ్యేతిమఁ దలఁతలో
దరీమణి, తనసామ్యుని తలఁచి యతులితశ్శర
మతి యై. కుక. ౧-33౦.

క. భందారముతో నాయమద కుండలఘటారి
దనడసామ్యై... ఆము. ౪-౨3౭.

ఉ. ఎమ్మెలు పెప్పనేల జగ మెన్నఁగఁ బిన్నగ
రాజకాయినన్, సామ్యుగ వాక్యపంపదలు
నూలులునేసివ వాని. భాగ. ౬-౧౨.

3. ఆభరణము; తొడవు.

సీ. ముఁబలసామ్యులు మేన మట్టుపఱచి.

మను. ౬-౫.

ఉ. నేలుపుమ్రానిపూవులం జేసినసామ్యుఁ లంగ
ములఁ జేర్చి వహుమాణి నాదరించుచున్.

పాపి. ౫-౪౨.

ద్వి. నా సామ్యులను వీవు నగచరాధీశ, నీసామ్యు
లని చూడు నీదుచిత్తమున.

రం. రా. ఉ. కాం. ౪౯ పు. ౨౭ పం.

వ. తన మేళగాండ్ర జాలోకించి యిచ్చాలకులు
మనవాలకపుసామ్యులందు జేసేనియొ నవమా
రించుటకు నట్టాడుచున్న వారు మీర లీమ్రాచ్చు
నెచ్చరికం గనిపట్టుకొనియుండుఁ దనటయొ
ప్రభా. ౧-౧౦౩.

క. మలయానిలసంగతిఁ జూ, కలతిక లంకార
బాలదామృదవకులై యలయిక సదలించిన
సామ్యులకైవడిఁ బాండుకరిమీలు పెన
జాతెన్. పాపి. 3-౪౭.

ఆ. వె. నందియొక్కగిత్త కాగులు సామ్యులు, చేమ
మెడను బునుక చేరుబూది నుడుట పరలుగొ
న్నరుమరాక లెదఁ గల్గినయ్యె యొరపు
దెజువ నలవియగునె. చెన్నమ. 3-3౯.

ద్వి. సూర్యుండు భగ్నియించి నుమతి భజించి,
సూర్యుని మది దనసామ్యుగాఁ బడసె.
పండితా. దీక్షా. ౧౯ పుట.

చ. సొది విచిత్రచిత్రముగ సామ్యులునేయు
నరెండు జేసెన్. మాంస. ౨-౧౮౨.

ఉ. కాలకరావహరి దినకాంతి మాసంతికలోన
యామిసి, బాఁకు సామ్యునేయుటకు భాస్క
రుడన్, కంకలు గ్రాచి కంకలవతీవరాం
తిరచులోనిదఁ దోచినగూతు మనఁతిమో.
బాలము పర్వ చారవలచాక్షు నందారలు
వొల్చె నెరియెన్. మాంస. ౧ ౧౧౭.

ఉ. హెచ్చినమైత్రిఁ బిన్నిమల కల్గి ఘనాశ్శయ
కారకుండు సా, మృచ్చపదంగఁ జేయుట
కునై... ఆము. ౪-౧౪౮.

గీ. చిలువసామ్యులు విడనాడి నెలుపు మెఱయ,
లలితనవరత్న భూషణములు ధరించి.

వాహ్మనీ. ౧-౧3౧.

౪. గోధనము, ఆభరణము.

సీ. దొడ్డిపట్టుల గొప్పదొరసానుల' యొడళ్ళ
సామ్యులు, సామ్యులు సొంపు నెఱప.

(ఇది రెండర్థములకు నుపాహరణము). క. ర

ఆచ్చ. బాల. కాం.

౫. ఆలంకారము.

తే.గీ. కదలిఁ బొదమిన నిగ్గు చొక్కంపుగెంతు,
రొమ్మువాడు నెమలికుంచెసామ్యువాడు.
రాజవాహన. ౧-౭౧.

వ. వగ బాలుకుభాగధగ్యత్రు, జగి గుక్కెడు
నుబ్బిగబ్బివీచెపుగుబ్బిల్ నిగనిగలుగులుకు
కొప్పును సొగసుం చెలికనులు దాని సామ్యై
పరగున్. మాంస. ౧-౬౦.

౬. కానక.

సీ. నెఱపెఁ బో ప్రభువు మన్నించినా దని
మీఁడు, పరికింప నీసామ్యు పట్టుటెట్లు?
కా. ౨-౭౯.

సామ్యుజేయు. ఆ. క్రీ. లాభపడు!

క. బలవంకపువలవంకలఁ, జెలు వంకయు నేరి
సామ్యుఁ జేసెనొకొ యీ వలపుఁ దగిలినవా
నిఁ దలపుర లనలేకమైన దయ లేదేమో.
కువల. 3-3౩.

సారంగము, వి. గుహావర తొలిదిఃరంధ్రము.

సారకాయ, వి. అనపకాయ.

సారకాయలుకోయు, అ.క్రి. పృగల్పములాడు.

సారగు, అ. క్రి. లీఃమగు, పృజేతంతు.

సీ. హరులార ఋక్ష వానరులార యమరకిన్నరు
లార కావరే సారగతుండ.

ఉత్తర హరిశ్చం. ౨-౧౩౫.

సీ. వెలయునీవెన్నెలతెలుపున జామలచూపు
చీరజిహ్వార్చి సారగతున్న గీల నూనిగిహార
మన్మథున కగ్గమై పోర, చాలగొంతువోర
తూలిపోర. నృసింహ, పు. ౨-౩౫.

క. కనువున సారగునగవమున, నెవగగు నీలంబు
మీద నిది యాదంగన్, వెన నెగసిపోక
నిలిచిన వసుధఁ దృణగ్రాహియనగ వచ్చును
దానిన్. రత్ని పరీక్ష. ౬౮.

సారదోఁకి, విణ. దురాచారుడు.

వర్ణ సంకరమును వాగుల తల్పిబ్బుసారదోఁకితన
మును సాగియ దండు. భల్లాణ. ౧ ఆ.

సారపు, విణ. కృశము, సన్నము (సారపగు=కృ
శంతు, చిక్కు)

మ. నెరపయ్యె నృదవాలంబు వరుస నీరయ్యె
నారేపముల్, సారపయ్యెం దనవల్లి బాలు
నుతకున్ సోలింతిలం దూలుటన్.

ఉ. హరి. ౫-౧౦౦.

సారబు, విణ. కృశము.

ద్వి. సకలలోకములు భస్మముచేయువిషము నొక
మాత్రీణా దుద్రుఁ దునిచియట్లు సాన్నలా
పురిగాలిసారబు గాకుండ మన్నించి యెల్లఁ
మంటఁ జల్లార్చె.

ప్రభులింగ, 3 ఆ. ౮౩ పు. ౬ పం.

సారము, వి. (స. స్వరము) ౧. ఆచ్చు, ఆ మొ
దలగు నక్షరములు.

క. పదియాలు పేకులందును, బదియాలుసారంబు
లందఁ బరమజ్యోతిఃప్రపమై సురమునివళ
తక్ బొదలు ఒకుద్ధమునఁ బొంకముగఁ బరిమ
ళముల్. పాండురంగ. ౪-౩౨.
౨. కంఠస్థుని.

సారిది, వి. ౧. క్రమము.

క. సారిది సాచారంబుల, మురు వగుచుం బ్ర
థమపాదమునఁ గలిమహిమం దెరుగున వద్దును
గలిసినకరణిన్ వల్లాళిమములు కత్తరి గల
యొన్. జై. భా. ౮-౨౧౩.

తరలము. పరమపూరుషఁ డొక్కఁ డాధ్యుఁడు
పాఠనోత్సవశాళముల్, సారిది జేయ ను
కుండపద్మజహులి సంజ్వలఁ బ్రాకృత, స్ఫురిత
సత్వరజస్తమంబులఁ బొందు.

భాగ. ప్ర. ప్కం. ౬౦.

ద్వి. సారిది తెంపెనగురాజులదేవు రెల్లఁ, బరు
వడిఁ గనుపన్నఁ బనులు గావింప.

హరిశ్చ. ఉత్త. ౨౬౬.

క. తరుచర నితరవరులకు, దురము సజ్జ
హరితరము దుమ్మరము మరుత్తరుణీప్రమోద
కరమున్, సురమునిగి నదృష్టచరము సారిదిం
గలిగెన్. చంపూ. రా. ౮-౯౩.

సీ. అందంద నవనిధానాధిదేవతలును, సారిది
బంగారువీక్షాపు లిడగ. హర. ౩-౩౩.

క. పురి వప్రఖచితముణిగణ, సురుదిరదీధితులవలన
సారిదిని దివియల్, సరజగోప రెట్టిరాత్రులఁ
గర మరు దత్వరము కోటకావలి వారల్.

విక్ర. ౧-౬౬.

సీ. సోమేశ్వరం బండు సారిది మూడవశీర్ష,
మెండేనవపుము లిట్టింకు లింకు. భీమ. 3-౬౬.

రగద. సారిది మధువృష్టిసంజాలములఁ దిలకము
లఁ గురిసె జెవరుచు దేంట్లకులముల జలక
ముల. కాపు. ౨-౬.

౨. వరుస, పంక్తి.

మ. సారిదిం చేప్పఁజీగ మల్లియులు...

ఆము. ౧-౬౬.

తే.గీ. సారిదిఁ గనుపట్టి హేమరక్తులు పెంఁగఁ
బొడవుకర మన సూక్ష్మమై పొల్పుఁబాడఁ.
బట్టనామఁబొమ్మలపంక్తి గగన,మండల
క్రీడి సంపదినందనోరె. ఆము. ౨-౫.

మ. ధర కెంఘాళులు కృష్ణరాములచూడాటి
గతిన్ వింధ్యగహ్వరముల్ దూఱఁగఁ జూచి
తారచటఁగావై యొండుటం జాల నచ్చెరువై
యెఱ్ఱనిమిరచీకలులు వచ్చెం జూడరే
యంచు తే, సారిదిం జూచురు వీరరుద్రగజ
రాట్టుద్ధాంతముగాంగవల్. మను. ౧-౩౮.

3. కీర్తిము.

తే. గీ. చోద్య మత్తుడు భవరోగవైద్యుఁడైన
యంబుజోదరు దాసిన యంతమాత్ర నపగతా
పాధ్యక్షుఁడదయ్యె యక్షభర్త, సారిది య
ద్రుణనిర్మలకూలులైరి. హరి. ౫-౧౧.

౪. యుక్తముగా.

తే. మరునివారీకపాఠశోక్తిరము కరము, ధర
ముఁదర మిడి మెరముటే యరిదిసారిది, నురి
దినవి మెట్లు తెగఁగోయ నురుదీపురంబుల
జనింపవో శతరములు గావో.
మను. ౨-౧౧౫.

సారిదోఁకి, విణ, క్రూరుఁడు, ధర్మాస్థుఁడు,
దురాచారుఁడు. (౪. 8).

సి. (చెలికతె చిత్రకటము చూపి) నుడతి నీమది
లోని సారిదోఁకి మదనుండు తన కొండుచో
టింగఁదడవుఁగాక కాంత నీపలుకులు గర
జాలచిలుకలవెడకి నాలుకముల్లు విలుచుఁ
గాక. ఉ. హరి. ౫-౧౮౧.

సారుగు, ఆ. క్రి. మూర్ఖిల్లు.

తే.గీ. (నక్క)పుట్టలను దిట్టలను జెట్ల బొట్ల కట్ల
వంకలను దోంగలను దీళ్ళు బాళ్ళుతాళ్ళు,
గుప్పలను దిప్పలను మళ్ళు, గుళ్ళుమాళ్ళు దిరిగి
యావార నుండక సాఁగి యరిగి.
హంస. ౧-౧౮౯.

మ. అని పలికి యశరీరవాణి యరుగ వెఱుగుపడి
రాకొమరుండు నైఁదైఁ బెరుగుసారుగునన్ ధ
రం విడి సారలి వెఱుగ లిడుచుండె,
సారంగ. 3-౧౩౪.

క. మది పిగ్గ వెలికి త్రేయఁగ మదనఁడు మధుఁ
రసము నింది మఱిపాతగలం గదలింపు నూఁగు.
పొలిగ నుదతికి మధునేవఁ దనువు సారుగఁగఁ
జొచ్చెక. కవి. ౪-౧౫౯.

సీ పొగ నె దిట్టులు మెకంబుల యంగములు
పెట్టె సొంగఁ దిట్టలు చెడఁదిరిగె మరుఁడు.
(గిమ్మవర్ణనము) చందాగంగ. ౨-౩౪.

క. ఆతనుశరహనుల సొంగను, పతి విరహత
పస్పమాధిజనితవ్రత యై, నరసభూ. 3-౮౧.

మ. మరుమరచిచివికల దిరిగిరిగి సాఁగి హరిదాం
శోపలఫలకమలకలితాలవాల జాలముల నిండిన
పజ్జ వలరుగొజ్జగిరివల నీరుఁ గొంతినేపు
ద్రావుచు. ఆచల. ౨-౭౧.

తే. గీ. దరిగొని వహించువత్కారఁ దాళలేక
తెరిలి మృగములు మృగత్వస్థకఁగి సారుగు,
మందుతేపవిఁ బంచాగ్నిమధ్యమనను గుంధ
కర్ణుఁడు గావించె ఘోరతతము.
ఉ. రా. ౨-౧౬౧.

మ. అనిఁన్ జిత్తము జెల్లెన్ సారుగునయ్యం
భోజపత్రాక్షి లో,చనగోళంబులఁ జిమ్మలై
చిలువనై జాలై, తరంగంబులై చనదోయిన్
గొన బాకురంగమదచర్యల్ హఁసో నొక్క
యొద్దన బాహుంబురుంబులు బుప్పతిలై
బోటుంబాటుగా వెంతయిన్.
మను. 3-౧౩౬.

తే. గీ. ఏ సుఖము నింక నేలని యెంచి యెంచి,
నేత్రముల శోకబాష్పముల్ నింది నింది,
సాఁగి కలుమాలుఁ బాశుపై నొఁగి యెఱిగి
యలయొవిభుఁ జూచి లక్ష్మణుం దార్తుఁ
డగుచు. ఉ. రా. ౬-౩౪౪.

సారుగువోవు, ఆ. క్రి. మూర్ఖువోవు.

కా. నిమ్మన్ మించితి నైవ్యముల్ సారుగువోవీ.
దీన నా శేమియన్, విన్నంబాటు ఘటింక
నేరడు. పి. శకుం. 3-౧౩౨.

సారువు. వి. సారుగు. ఎండిన (యాకు), అరటి
సారుగు.

సా

సాహ. వి. కుంది, ఆనుగు

సాహస్రగాయ. వి. (సాహమ+కాయ)

కుంది, ఆనుగభుగాయ.

వ. కక్షంబున ధరియించిన యా సారథుంగాయ
తాని భవ్యుందిచ్చిన. హర. ౧-౨౯.

సాహ=సాహ

వ.....చివికి కంపలఁగాచిన వెట్టి సాహితీవలు....
పంచ.

సాలమ. ఆ.క్రి. ౧, తగ్గు.

క. తలయొగతి నలివలియై, సాలవకనెత్తురులు
గర్విక్కుమును నైన్యముతోఁ, బొలుపఱచిన
కాలియాపిని, తెలుచన నొక్కంత వెలితి
పీనుగుఁ జేసెన్. వి.పు. ౭-౧౭౬.

౨. విజృంభించు, చెలరేగు.

క. అనురారి శిలిముఖహతి, సుమనోగణదర్ప
మఱఁగె సాలవక.... కు.పం. ౧౩-౯౦౫.

౩. నైముఖ్యమునొందు.

సీ. సాలవకు మదిగొవచ్చునటన్నఁ బోలివాఁ
డిటువచ్చి యెంతరాకెంతయనుచు.

కువల. ౫-౩౯.

సాలపు. విణ. పరవశతకలుగునది.

మ. సాలపుంజాపులు తెక్కుచేడినలటంచున్
బట్టనుంకించి.... దకా. ౨-౩౪.

వి. పారవశ్యము.

ద్వి. పాలుపులై సాలపులై పూవిల్లునాలు
మెలుపులై వలపులై మించుపాదములు.
ద్వి. పరమ ౩-౧౮౩ పా.

సీ. వారివొక్కలు పెక్కుట వారి వగలు,
వారి వన్నెలుచిన్నెలు వారి గుటులు,.....
వారి వలపులు సాలపులు వకమె పొగడ.

ఉరా. ౬-౧౬౬.

సీ. సాలపు వలపునుగొలుపు నిచ్చులపుఁజెలుపు,
వగపు మల్లెల కొకవింతయము చెలుపఁ,
గోడెకాండ్రొక విరు అమ్మకొందుకెపుడు,
త్రవ్వలమ్మడిప్రాద లాప్రాళిలాన.

యయా. ౧-౧౨.

౨. శ్రమ, బడలిక.

ద్వి. నిలిచెదమిచ్చోట నీసమీపమున, సాలపు
దీఱఁగ మునిగునుతోఁగూడి.

ద్వి. హరిశ్చ. పూ. ౧౮౦౬.

ద్వి. ఇవియన్నియేటికి నీకాశముండు, తివిరి విప్రుఁ
డుగాక తిరిగెడువాఁడు, సాలపుదీఱఁగ వసి
ష్ఠుని యింటఁగుడిచి, పొలఁగిపోవుచు తెన్ని
దొసఁగులునేనె. ద్వి.హరిశ్చ.ఉత్త.౪౪౬.

౩. మూర్ఖ.

రగడ. మితిలేకపరగెరతి మెలపులనువలుపులును,
వతివలెంతయు మఱచిరలపులును సాలపులును.
రాఘవ. ౨-౬.

౪. దీనభావము.

చ.....చిత్రగృహంబుననుండి పోవుచున్, సాల
పున నీవు నన్మరలియాడఁ ద్రికుద్దిగనే లితం
చునే, నలరితిఁగాని భావజాని కగ్గమునేయుటె
ఱుంగ భామిసి. వసు. ౪-౪౪.

౫. పంత్తి.

చ. తెలివగజాలకంబములఁదీచిన బంగరు కీలు
జొమ్మగుం, పులకు మెఱుంగుఁగొప్ప సాల
పుల్ మెలిపించెడు కప్పరాలలా, పలఁగల
కల్పచప్పరపువ న్నెలఁజెన్నగునొక్క మేడలా.
ఉరా. ౧-౩౧౩.

లయవిభాతి....నెమ్మై, యలపులకుఁ బాదవపు
సాలపులకుఁ గ్రమ్మకొనుతలఁపులకు మమ్మ
రపు వలపులకుఁ చెల్వ, న్నెలలకును గొమ్మ
గను కలలకును తెంకెదగు మలలకును గొర్మ
లను వలలకును లాగున్. యయా.౫-౧౦౪.

౬. విధము.

వ. మదనమెఱుంగుములు తమకు నా స్తగతము
రై యున్నవని తెలుపుసాలత్తునఁ గనకపుండ
రీక కాండంబులంబోని బంగరుకోలలు కేలం
బూని. అది. ౧-౩౪.

సీ. నగవు తెన్నెలజాలు మగజాలసిడివాలు సా
గను సాములదాలు సాలపువెలయ.
చెన్న. ౪-౨౬౪.

౭. విలాసము.

సీ. చెమటచే దిలకమ్ము చెదరనోయని వింత
సాలపుతో నద్దంబు చూచిచూచి.
కువల. ౪-౯౮.

క. కులుకు నెఱవంక కన్నొను, సాలపులనీయింతి
వాలుఁబాపులఁ బాడన్, వలరాజువంటి
వాఁడును, విలునమ్ములువైచి దానప్పత్తికిఁ
జొరఁడే. కళాంక. ౩-౪౬.

౮. మృదుత్వము.

సీ. తళుకు కంజగురాకు సాలపునునీయంఘ్రి
నూచిపై మెట్టిన పొంపు చెదరె.
చంద్రికా. ౨.౧౦౭.

౯. దృష్టివిశేషము.

గీ. సాగను తెలివాలనను సోగసాంపు తళుకు,
బెళుకు చికిలి యొయారంపుఁ బేరముడుటు,
సాలపువిడియంపు దేలింపు చుఱుకుటోర,
కలికి దెదరెచ్చు చూపుల కలికిఁబాచి.
ప్రబంధ. ౧-౧౦౬.

అ.క్రి. వెనువీయు, జంకు.

చ. వలపులరాయ! యిచ్చిగురువాతెరకొమ్మ న
లంచుటెల్లన, ప్పాలనులబోనపుం తొరకుఁ
బుట్టినగాదిలి కూతురంచునో, సాలపక యా
డుదానిఁదగఁజూచిన రోయర నిన్ను
నయ్యయో, తెలియవు నీకుఁ దండ్రీపగదీటునె
దీనిఁగలందినంతటన్. యయా. ౫-౭౮.

సౌలయించు, స.క్రి. సౌలయ. శేయు.

ద్వి. విలసించు నలయించు విలుమించుబోమలు,
పాలయించి సాలయించి పాలఁకులవ్వేళఁ,
గొంచపట్టుటకునై కొంచనియంచు, నంచఁ
బోనీకువే యలివేనీ వేనీ.

అ.మ.క. ౨-౧౧౫ పా. ౧౩ పం.

సీ. అలయించునొకవేళఁ బాలయల్కచిక్కుల
సాలయించు నొకవేళ సాగమవగల.
కళాంక. ౪-౩౬.

సౌలయిక. వి. నైముఖ్యము.

వ. అలయిక సౌలయికల నొక వింతయొయ్య
రంబు చూపుచూపుల పసకుంజాలవనీవాట్ల
వాడిన క్రిడావతంసితకర్ణ నీలాత్పలదళం
బులు. కళా. ౬-౨౨౪.

సౌలయు. అ.క్రి. ౧ పరవశమగు.

గీ. సాలసి మార్పిల్లి యొక్కింత దెలియువారు,
దెలిసికెడువులంకించి నిలుచువారు.
భా.రా.యద్ధ. ౧౪౪౯.

గీ. అతివ యీగతినుపరతి నలసిసాలసి, యప్ప
లించుక వాగ్రిత నాయకునియెడను.
దకా. ౭-౧౫౩.

౨. నైరస్యమునందు; నైముఖ్యమునందు.

చ. కలఁగెడు బంధువర్గమును గారయఁబొందెడు
తల్లిదండ్రులక, సాలయు సభాజనావళులఁ
బాచి విప్రపకూపహారసం, కలనముఁ గ్రో
ద దేవతకు గ్రుక్కనఁజేయఁదలంచి.....
హరి.పూ. ౯-౧౩౩.

రగద. సౌలయిక జయించు నతినుప్తియు నను
ప్తియును, దెలిసికను నాత్మనుఖత్వప్తియును
జ్ఞప్తియును. సీతారా. ౩-౧౧౧.

క. సౌలయిక కూనిగలంగొ, జ్ఞులఁ బెట్టితి నీవు
నీ చిఱుతకాలము.... భార. అది. ౪-౨౭౦.

గీ. అతిధిఁ బూజించుకేడ్ల నాకగ్గలంబు, తెలఁ
ది నీవును ననుకూలవృత్తిఁ దాల్చి, సౌలయ
కప్పుని నడపఁగావలయు.....
భార. అను. ౧-౬౬.

శ. జననీ యిట్లగుటను ను, జనకు పలుకు మీఱఁ
గాదు సమకొల్పిధృతిన్, మనమున వగవకు
మిట్టి, ట్టని సాలయకు రాజువలన....
భా. రా. అయో. ౮౬.

౩. వెనుదీయఁ, జంకు.

చ. పాలకుగవుల్ గడుంగదురఁ బొట్టకుఁ గల్గె
నటంచు నార్పుచున్, సాలయకు వచ్చుతాట
కఁ గనుంగొని రా జడదారి రాముతోన్.
యయా. 3-2.

గీ.నిదిగా వచ్చెదఁ బడఁపడి, యని
సాలయ నీత త్రోవలఁ జనుచునపుడు.
దశా. ౮-౧౮.

౪. మిక్కిలి యలసటనొందు; బాధపడు.

చ. సాలయన్ జూచు నగున్ బయల్ పలుకరిం
చున్ బిల్లు నూకొట్టు విట్టలుగున్
మ్రొక్కు.... చంద్రా. 3-౪.

సీ. పవరెల్ల దీర్ఘికాంబువువల్లు పోరాడ సాలసి
మృతాళిశోజ్వలములైన, బాహువుల్ తమ
దుకూర్చరముల కెదురుగా మలఁచి మూఁ
పులఁ గరతలము లునిచి. ఆము. ౨-౬౧.

చ. సాలసి తట్టిల్ల తాంగి జగినుపు తెలుంగులచేఁ
గలధ్వనుల్, గలకలకంతులన్ గదిమి....
వసు. 3-౬౩.

గీ. ఆచ్చరలు దక్కుగలవారలని సాలసి,
ప్రాణముక్తియ యుక్తిగా ననుమతించి....
నైవ. 3-3౬.

శ. నీవేమిచేయుదింకను, నీ వలనన్ పాలయ
నేను నినువేడెద న, ధృవమున నాదుకోరికి,
గావింపుము సమృద్ధమున గారవమూరన్.
భా. రా. బాల. ౪౮౮.

౫. మూర్ఛపోవు.

గీ. సాలసి మాటాట నుంకింపఁదలఁచి మోము,
దేరకొని చూచునపుడ కన్నీరు వోడమె.
మనుచ. 3-౯౧.

శ. అనునంతట నయ్యంగన, యవయముఁ బ్రబల
మగునట్టి యంగజ తాపంబున నుమ్మరుమ్మ
రనుచుం, గనుకొప్పలు దేలవైచి కడు సాల
యటయిన్. కళా. ౬-౨౪౯.

గీ. ఆయదూద్యము వైవంగ నది వెరవున,
నొడిసిపట్టి యాబలియఁ దక్కుగ్రోల, మ
గుడ నతనిన వైచెనమ్మగదపతియఁ, సాలసి
వేగ యాలానన తెలిసినిలిచి.
మా. ౬. ౧-౧౩౦.

౬. విసుగుపడు.

చ. సాలయకు యెల్ల దేశములఁ జాచితి నందుఁ
బ్రసిద్ధులైన రాజుల.... భార. ఆది. 2-3.

చ. పులుఁగులఁజూడమే యెడద బోధము గల్గి
యు మోహమెట్టిదో, సాలయకు యాకటన్
నవయుచున్ జనిమేఘాగి తెచ్చి తెచ్చి....
మార్క. ౬-3౦.

౭. ఒప్పు.

సీ. ఇనునితో జోడుగాఁ దనరెడననుచునో యు
గ్రరూపన్నూర్తి యొనరుటెల్ల, సోమనామ
ము చాల్చి సాలసెడననుచునో వేడి తెన్నుల
లచే వేచుటెల్ల. కృష్ణ. ౪-౮౪.

౮. వ్యాపించు.

సీ. ఇవిపొత్తి సాలసిన మృగనాథి మృగిణత్తు
రులు గప్పించిన తెలవులయ్య.
రా. వి. 3-౫౩.

౯. పరిమళించు, వలచు.

సీ. ఇంచువిల్లుఁడు పర్యయోగించు వాల్తూపులు
సాలసి యొందోరుఁజూచు చూపురెల్ల.
ఉ. రా. ౬-౧౬౬.

సాలుగు. అ. క్రి. నకించు, తీలు.

శ. ఋధులొకవిధునియంతటి, కుదలక్షణ లక్ష్మి
తునకు సాలిగన నహుమ, ప్రభవతప్రభ
యిప్పటి, కళిమానంబెడలుకంటె స్రావ్యము
కలదే. రంగా. ౨-౨౪౦.

సాలువు(ల్లు). వి. గ. గర్భిణీశ్రీ లక్షణవిశేషము.

క. అలపున్ సాలపున్ తనట, తలఁపున్ జన్మ
నలనలుపు తనుమధ్యమునన్, బలుపున్ మై
తెలుపున్ తెలి, పొలుపున్ గాంచి గునగునలఁ
బోవుమఁ గాంతల్. ఉ.హరిశ్చ. ౨-౯౨.

౨. విధము.

చ. కెడవుల కెంపులున్ నుడుటఁ చేసిన కప్రము
సాల్పుఁ జాపులున్, నిదురలులేమిఁ గన్గొ
నల నిండిన జాకాలెలయ్యుండఁగా....
యయా. ౪-౧౪౯.

క. వేల్పుచెలిమెట్టులక్తుకచాల్పున్, జార్
పువ్వుబంతి జారడు సాల్పున్, సాల్పువిరు
లాత్తు పెజ్జలు, వాల్పుడ వాల్పుడఁటిఁగూడు
వలసన్ చెలిపెన్.

అచ్చ. భారవి. ౨-౨౮. పా.

సావ, వి.సవ్యడి.

గీ. ఇరుగుపొరుగుల దంపతులేపురేగి, సంగమ
క్రీడలాలాడి సరసమాడు, సావసావలు విన్న
మాత్ర నున్నురుమటంచు, మన్మథుని బారి
గొట్టెయై మగువదలఁకు. హంస. ౫-౧౫౮

సోకి

సోఁకించు, స.క్రి. సోఁకఁజేయు.

ద్వి. సోఁకుపాంకములుగా క్రుతిపుటంబులకు,
సోంపించి మాయున్న నుఖమెల్ల నడిగి.

ద్వి. భార. విరా. ౩-౫౨. పా.

సోఁకు, సోఁకు, వి.స్వర్న, తాకుడు.

క. పోంక నలిసీ రజస్వల, సోఁకునదోమంబు
వాయ నూయ్యఁడు గలితా, శంకను నపరాం
బుధిలా, గ్రంకజోకోయనఁగఁ బ్రొద్దుగ్రం
కుడు నంతన్. తు.పం. ౮-౮౯.

డి. సోఁకు పాంకములుగా క్రుతి పుటంబులకు,
సోంపించి మాయున్న నుఖమెల్ల నడిగి.

ద్వి. భార. విరా. ౩-౫౨. పా.

సోఁకించు.స.క్రి. సోఁకఁజేయు, తగిలించు; కొట్టు;
తాఁకించు.

గీ. తరళాక్షి తనులతఁ దనమందరాంగంబు సోఁ
కించి సంస్కర్మ నుఖముఁ బొందు.

మార్క. ౫-౧౨౬.

బి. జలజాల్మగ్నమయూఖ పుంజెనుమోన్ సమ్మ
శ్మకాంతోపల, మృల సోఁకించి తడుద్దః
తాగ్నిలవముం బోధించి.... కుక. ౩-౪౪౯.

వ. గదలు సోఁకించెయ్య.... ఉ.హరి. ౩-౩౦౪

సోఁకు. స.క్రి. ౧. స్పృశించు, తాఁకు.

కా. చేటంచేటముగా నిభంబు కరిడించేమంబు.
తోఁజేరి....వరాంగములు సోఁకుంబుచ్చురా
గ్గింబునం, దాటోపంబొనరించుఁ గూడఁ
బ్రియఁ గామాసక్తి నాసక్తిమై.

తు.పం. ౧-౧౦౦.

నీ. బరిమేని గరుడుని నురువడిమైశక్తి పదపద
మని సారపన్నెసోఁకి. వార్త. ౧-౧౦౬.

మ. పదియార్వన్నె పసిండిపట్టుమవనీ పాలావతం
సంబునె, న్నుడుటంగట్టె లతాంగి యోర్తు
కదనీమల్ సోఁక నేర్పొప్పఁగా.

వై.ప. ౯-౫౩.

నీ. విరహులమైసోఁకి వేడియా వెన్నెలఁ బచ్చి
వెన్నెల నులివెచ్చఁజేసి. పారి. ౨-౪౮.

దం. నీ మెట్టకంచామరం బట్టి చెన్నార మిన్నే
టి నీరింతమైసోఁకఁ బున్నెంబు రెన్నెనియం.
గల్లు..... నీలా. ౨-౪౧.

గీ. నుక్కరహీనుల తనువులు సోఁకనేని, కజ్జల
ముభావమున నొందుఁ దజ్జలంబు.

విక్ర. ౫-౩౦.

ఉ. ఎప్పుడు గొంగిలింతు నలయింతిహాచాద్రు
లురంబు సోఁకనా, కప్పుడుగాదె పొఖ్యపద
మందుట.... కుక. ౧-౩౦.

గీ. అకట యీతనియందు వమ్మయ్యె నాడు,
శక్తి యుపలంబు సోఁకిన శస్త్రమట్లు.

వా.రా. ౨-౧౦.

ఉ. ఉత్కళమైన మంచునువొప్పెడు నాహ
యరత్న మెక్కినన్, గక్కనమేమిలేక
రవగాలును జోదన యడ్డవేడెమల్, డు
క్కు డువారి జంగనదలున్ గనిపించుచుఁ
బోయిపోయిరా, జక్కడ వన్నెసోఁక నటు
హో యనినం గదలెం జరిజునన్.

సారంగ. ౧-౮౨.

౧. ఆశేకించు.

గీ. పరవధూటుల మైలపరిధానములు గట్టు చూ
లొండ్రెగొందలు సోఁతుడనియు.

వరాహ. ౧౧-౧౩౧.

గీ. విరహమాలిన్యదుర్విధుఁ గాని సోఁతవు,
కలిదోషమృత నీవు కాఁజూపెద.

నైమ. ౨-౧౩౮.

ఆ. అదియుఁగాక రాజ్యమన్మహాభూతంబు, సోఁ
తినప్పడెట్టి మజనులకును, లేనిచోట నము
లేనియూఁగఁతనంబు, లేనిచెవుడు గొంతయైనఁ
గలదు. కళా. ౫-౨౯౦.

ఆ. శ్రీ. తగులు, సక్తమగు

గీ. అనుపసీతద్విజాండును నాడుదియును, సూద్రుఁ
డును నీకులొకమాటు సోఁతఁ బెదవి, యంటు
నప్పడె కుద్ధాత్ములగుట నిక్క, మనిరి ధర్మ
జ్ఞులైన మహాత్ములెల్ల.

విజ్ఞా. ఆచా. కాం. ౫౪.

గీ. అడుగులొత్తెడు నప్పడప్పడమిపడఁతి, గల్పి
గుబ్బిలయంగరాగంబు సోఁత, నవరుకెంజిగి
చరణంబులంబుజములు, గానఁ బుష్పాడి
యందురు మానిపరులు. దళా. ౩-౧౫౧.

౨. ప్రతేకించు, వొచ్చు.

మ. అని యారీతి హితంబునెల్లు తెలివాక్యం
లింతయున్ సోఁతదయ్యె నిసాలొకనబద్ధ
కోశజలజా లేంద్యంకువుం బోలియ, వ్యవజా
తాయత శీతశైతన్యనమునన్....

ఇందు. ౫-౧౬౦.

మ. ఒకమాటెవ్వనిపేరు కర్లములలో నొయ్య
రమై సోఁతినన్, సకలాఘంబులుఁ బల్లటిల్లి
తొలఁగున్..... భాగ. స్కం. ౯-౧౪౨.

క. ఆఁకొన్న మృత్యువో తెలిఁ, బ్రాణిన లయ
కాలరుద్రఫాలానలమో, యూఁకొనఁ దడ
వయ్యెడునది, సోఁతినచోట్లెల్ల గాలుఁ
కొరనిచ్చెదతే. ఉ. హరి. ౩-౧౩౮.

౩. భుజిల్లు, రగులు.

గీ. కన్నదురువకుఁ బూఁదూఁపు లెన్నిలేవు,
కన్న గదంబిరి కానగావుగాక, మానబాణాళి
యాతికి దీనిగాలి, పోఁతినను గాన తలయేలు
సోఁతునవుడు. వసు. ౩-౧౪౫.

చ. మనియతి నిల్చు మానవోతి సోఁకకయందఁ
గఁజేసి యిత్తతీన్. రాఘవ. ౩-౨౧.

౪. ప్రసరించు.

ఉ. శ్రీపతిమీఁది గీతముల శ్రేమవిపంచిక నం
టఁ బాణినం, తాపముసోఁతి మెట్టమయి
నంబు కరంగిన.... ఆము. ౫-౧౫౩.

౫. ఆశేకించు.

ద్వి. పాలయక భూతంబు సోఁతినరీతి.

ద్వి. హరిశ్చ. పూర్వ. ౧-౪౮౫.

వి.౧. స్ఫుర్చ, తాఁకుడు.

చ. గరుడుని తొక్కలం బొడముగాడ్చుల
సోఁతునఁ వట్కకేలుపుం, దరువులుఁబెల్లి
గిల్లి గగనంబునఁ దోడన వెంటనంటిరాన్.

పారి. ౪-౫౫.

మ.....నీబోటి యీ, కునకశ్రేణి వధింతు నేఁడని
మొనన్ సోఁకొర్చి వర్తించినన్.

భాగ. ౩-౬౫౫.

ఉ.....సత్యభా, సాచకురుండు ద్విత్రదివసంబుల
లోఁ గరుణించునన్ దయం, జూచెఁ గదమ్మ
యమ్మరుని సోఁతుల కల్గుకుమమ్మ నెచ్చెరి.

రా.వి. ౪-౧౧౩.

ఉ. సాద్వేపుఁడేటి తొక్కకొన సోఁతులచే రవ
ళించు తమ్మిపూ, ముద్దడమామి సద్దడక
మోదుగునేజయఁ గల్వకేడెమున్, గద్దవ
లాడు పూబొమిడికంబు దలిర్చి....

ప్రబంధ. ౧-౫౧౪.

గీ. పలుమాలు సోమరిచలిగాలిసోఁతునఁ గద
లెడు నీలాలకములు చూచి.

వరాహ. ౬-౫౨.

ఉ. తెట్టులుచేరి శేఠవిడి చెందొవక్రూఠ యమా
లుపున్ నిగం, జాట్టి యలంకు కంకుమపు
సోఁకుల బంగరుతీగ రంగుని, ట్టట్టన నీని
జందెము భుజాగ్రమునం బడవైచి వీక్కె
తుల్, దట్టముగాఁగ వింతవగలన్ మెయి
మద్రనసేయ నత్తజీన్. కువల. ౪-౧౦౩.

౨. మేళనము, కలుపుట.

చ. నురభికురంగనాభి కలవొక్కపుఁగుంకుమఁ
గప్పి కంకుమ, స్ఫురితమహోమ్మఁ గప్పరపు
సోఁకుల మానిపి కప్పరంపుఁ జల్పిరిమెఱుఁ
గుంజవాది పెదలించి కదంబముఁ గూర్చిపె
చ్చెలు, ల్లబుణికలంది రన్నియను దత్తను
వాసనఁబూవు గట్టుచున్. వసు. ౫-౧౨౧.

౩. కవ్వము, ఇక్కట్టు.

క. సోఁకోర్పువాడె మనుజుఁడు, శేఠవ
గలవాడె వంకరిలకుఁడు నుమతి.

ను. క. క.

చ. మూర్ధాభిషిక్తుఁడు సోఁకోర్పి యిలకు నగు
వలజల్లు తీర్చినంగాక జన్మంబు పఫలంబగునె.

ఆము. ౪-౨౦౫.

౪. రాక్షసుఁడు.

అ. పామగీము దోఁపఁ బాల్చిమ్మిరొక్కండ,
వేల్పు సోఁకులాంది పెన్నకదలి, చిలువతీని
చుట్ల చిన్నెతో నిత్తజీ, గట్టుమిన్ను నొర
యొగఁగిఁ దవర్చు.

అచ్చ. భా. ౨-౨౯. పా.

వీ. మునుసోఁకుమాఁకల మోనసోపక....

నీలా. ౧-౩౦.

సోమజాక్క. వి. (సోఁకు + చుక్క) మూలా
నక్షత్రము.

సోఁకుటింతులు. వి. వి. రాక్షస శ్రీమలు.

గీ. సోఁకుటింతులు నలువంకఁ జాట్టియున్న,
జనకతనయామణి నకోకవని భజించె, గేవరి
తమాజ వాలాగ్ర కీరితోగృ, హుతవహ
శుభనామధలతికవోరె. ఉం.రా. ౫-౩౬.

సోఁకుటొడ్డు. వి. కుక్రూచార్యుఁడు.

ఉ. ఎల్లి యసోఁకుటొడ్డు యతఁడేపునఁ జేయును
గూఁతు పెండ్లి..... యయా. ౪-౮౩.

సోఁకుడు. వి. ౧. పికాచము.

౩. నీవేమొ కొలఁతునర్పితి, వీవగనది సోఁకు
దగుచు నేవఁ దొడంగెన్. కుక. ౧-౨౩౫.

౨. రాక్షసుఁడు.

వీ. ముద్దుగుమ్మకు శరీముఖమయ్యోఁ దుమ్మెడ
యలికుంతలకు సోఁకుడయ్యో గాడ్చు.

రసిక. ౪-౩౯.

వీ. జక్కులరాయిక్కఁ కొక్కు పెక్కటియొద్ది
కడిదిముక్కొటిక సోఁకుడులిదిగులు.

అచ్చ. రా. బాల. ౮.

౩. ఆనేకము; గ్రహానేకము.

గీ. క్రూరియున్నది మిగుల నగంబు చూడఁ,
గలవంచుచు నున్నది కలదొయేమొ, సోఁకు
దల్లపన్నాగిణి శే చూపవలయు, భావ నని
పల్కె నానర్థభావనగుచు. విజ.వి. ౩-౩౫.

౪. స్పర్శము, తాఁకుడు; దెబ్బ.

ఉ. దయ్యము వేణువేరికుచింతలగు సోఁకుడు
సోఁకునేతలా, నొయ్యనఁ దెల్పఁ బాలు
పడియేందు ప్రభంజన శక్తియొండఁగన్.

ఉండ్రా. ౫-౧౦౩.

ఉ. మ్రొగ్గెడుపొదమల్ మడుల ముంచినభేదము
లెండసోఁకుడున్, పెగ్గలమైనయూర్పులును
విన్ననిమోములుగాని పింపఁగన్.

విప్ర. ౨-౫౩.

సోఁకుమలేనము. వి. రాక్షసత్వము.

వీ. గుదియఁజేకొని తద్దఁ గుంటిపాటు జమండు,
గుదిరెక్కనుడు సోఁకుమలేనమున.

అచ్చ. రా. బాల. ౬౮౦.

సోఁకుదుముడుఁగు. వి. ఓషధివిశేషము.

సోమదయ్యము. వి. నాయువు, గారి.

గీ. అపుడు రాముడు సోమదయ్యంబువలన,
జాలనుమేపరితెలుగల్గెఁ దలిసి కొండ,
నత్తమిలుమేటి దేవరయమ్ము దొడిగి, యేయ
టయు సత్తి రూపరిపోయె మింట.
అచ్చ. రా. యు. 3౬౯.

సోమదొర. వి. రాక్షసరాజు (రావణుడు).

గీ. అడ్డుకొని సోమదొరకుఁ బ్రహస్తుడనియె.
అచ్చ. రా. యు. 3౯.

సోమలతేడు. వి. నైర్వతిమూలతేడు.

సోమ, వి. సరము, హరము.

గీ. ఒకచోఁ బునర్వసు పూగె వృక్షపుఁగొమ్మ
నుడివద్ద ముత్యాల సోమవోరె.
కాశీ. ౧-౧౩౮.

గీ. కరుకుపాంబెకుచందురుకావిజలుగు, పావద
మెఱుగు చిన్నారిపైఁడి సోమ, గిలు
కుటందల బిలురవల్ వలనమీఱఁ, దత్తబ
డుగుల నృపపుత్రి దనర నంత.
ఇందు. ౨-౧౪౧.

సోమ, వి. ఒకానొకసంధారపు దినము.

సోమప్రబిండి. వి. చణకపిష్టము, పెనగపిండి.

సోగ, విణ. దీర్ఘమయినది, పాదవయినది.

గీ. నైమానికాంగ నా సీమంతములఁబొల్పు సోగ
మృత్యుఁడేరు చుక్కలనఁగ.
దకా. ౧-౨౦౨.

చ.చందరు నునుసోగ వెన్నెలలతోఁ దులఁ
తూగడు తద్దణంబులన్. నైష. ౧-౪౮.
చ. మలయసమీరణచ్యుత సమంచితపాండు ప
లాశలైసపాఁ,దుల నునుసోగతీగలు యదు
ప్రభునిన్ దలఁపించె ...పారి. 3-౫౦.
రసిక. 3-౫౩.

వి. దైర్ఘ్యము, పాదపు.

గీ. కుచకుంభము లిదేమి గొప్పనై నవికావు, కాను
సన్నఁదనంబు గాంచలేదు, పెమ్మెనసోగలు
నిలిచియున్నవికావు, పీఱుడు లేమియుఁ
తెక్కు విరుసులేవు. గంధ. ౧-౧౩౪.

సోమముట్టు

గీ. శిరిమైనొక్కట ~~చుకుతీకడు వాలుగు~~
సోగల నేలుదెంచి. భార. వి. ౨౮౩.

గీ. పుట్టెనర్జునశామపుత్రి మెఱుగుఁ, దీఁగ
కైవడిరతిరాజా తియ్యింది, చేగపోలిక
వెన్నెలసోగపగది. వరాహ. ౨-౧౧౦.

౨. శేఖ.

ద్వి. సాబగొందు క్రొవ్వుల సోగబాగునను,
మలసి మందెడు పెనుమంటలలాన.
ద్వి. హరిశ్చ, పూర్వ. ౨౮౩౬.

సోగచిలుక. వి. ఒకజాతిచిలుక.

గీ. గనగసలు వీకవిండ్లు సోగచిలుకలును, సింగ
ములు పులిపిల్లలు జింకలేదు, గములు మానిసి
కోతులు.....ప్రబంధ. ౧-౧౩౫.

సోగలాగలు. వి. శిరాతావయవ విశేషము.

గీ. మెడతెరువులు నల్లిపాదలు కాలీకలు
సోగలాగలు నిక్కు రాగికాళ్లు....
ప్రబంధ. ౧-౧౩౦.

సోగులు. వి. వి. భక్ష్యవిశేషము.

చ.అతిరసంబులు నుకీయలమృతకలకమ్ములు
సోగులుఁ జక్కెరబుడగలుఅదిగాఁగల
భక్ష్యంబులు....హంస. ౧-౧౦౫.

సోచ్చానము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) సంతో
షముతోఁ గూడినది.

సోడంబు. వి. బ్రహ్మరంద్రము, మాడపట్టు.

ది. సోడంబు ముక్కును మోడుగాఁగోసి.
బస. పు. ౨౦౧. పా. ౬ పం.

సోడు. వి. బ్రహ్మరంద్రము, మాడపట్టు. (మా-
సోడుముట్టు).

సోడుముట్టు. స. శ్రీ. బ్రహ్మరంద్రము స్పృశించు;
తాఁకు.

క. నీవగురమవున దివ్యా, మోదము పాండ్ర
మయి సోడుముట్టెడు....
భార. అను. ౨-౪౫౨.

సోద

సీ. కనకపూర్ణ...ముల్ల...కముల సోద
- వ్రది నవత్తున్నదామలు లది తున్నదంత
పురము. కు. సం. ౩-౯౦౩.

ఉ. దలమగుపచ్చపర్వతృచ దావులు పైపయి
సోదుముట్ట.... విశ్ర. ౧-౧౩౬.

అ. శ్రీ. ౧ అతికయించు, కలమునుకలగు.

గీ. రమణిలోడి సతతరతిరాజతంగ్రహా, మా
మున రాజతంగ్ర విముఖుడయ్యె, నవని
పతికి యోషిదనురాగవారాకి సోదుముట్ట
నోలలాడుచుండు. శీయూర. ౧-౩౦.

౨. వ్యాపించు.

సీ. తనకొప్పులాని కమ్మవిత్తావుతావులసాబగు
దిక్కులనెల్ల సోదుముట్ట. వి.పు.౧-౬౮.

గీ. అలరుగుత్తులు మకరంద మలక నెలయ,
విచ్చి సోదుముట్టంగ వనవీధికలను, తరుణ
భావము నొందించె దరుల లతల, వలినవం
లైన నవవసంతాగచుంబు.

సీ. కకుం. ౨-౧౨౬.

చ.సతత వికసితకుసుమ సారభంబు శతయో
జనంబులు సోదుముట్ట సిద్ధాధ్యక్షిత జలాశ
యంబులు గన్నుట్ట....వరాహ. ౧౦-౧౩౨.

సోద. సం.విణ. (ఋ. శ్రీ. ఋ.) ౧ ఓపువాడు
౨ సహనముకలవాడు ౩ సమర్థుడు.

సోదము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సహింపఁబడి
నది, ఓర్వఁబడినది.

సోదవ్యము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సహింపఁ
దగినది.

సోదము. వి. నాసామూలము.

కా.మున్, రాట్కంకిరవమై యొనర్చవడి
సోజాలంట ఘోజాద్విదక్. అము.౫-౫౦.

గీ. భాతసతిమక్కు సోణంబు దాఁగఁగోనె.

కాశీ. ౩-౮౪.

సోత్కంఠము(సోత్కము) సం.విణ.(అ.ఆ.అ)
౧ అధికమైన తోరకలది ౨ అత్రముతోఁ
గూడినది ౩ తోరకయు కమైనది.

సోత్తరము. సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) పంచముతోఁ
గూడినది.

సోత్పాగము. సం. వి. ఆ. పుం. అట్టహాసము.
న. ౧. ఎత్తిపాడుత్రమాట, ౨. పరిహాసపు
మాట.

విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. అధికమైనది ౨. అతిశ
యోక్తితోఁ గూడినది, ౩. పరిహాసముతోఁ
గూడినది.

సోత్సంగము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. కలఁత
నొందినది ౨. నిరుత్సాహము చెందినది.

సోత్సవము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. ఉత్సవ
ముతోఁగూడినది. ౨. సంతోషయుతమైనది.

సోత్సుకము. సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. సోత్కం
ఠము ౨. అత్రముతోఁగూడినది.

సోత్సేకము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) ఉద్ధతమై
నది, గర్వముతోఁగూడినది.

సోత్సేధము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. ఉన్నత
మైనది ౨. ఉద్ధతమైనది.

సోద. వి. ౧. సంగతి.

చ. పతిహితకృత్తిచేవెలయు పద్మదళప్రతిమాన
శ్రేత్రమన్, వ్రతముల సోదలేటికి ద్రవంబు
గఁ బుణ్యము లప్పు నెప్పుడున్.

హంస. ౧-౧౨౮.

౨. గచ్చు, గార. (క.ర.)

సోదన, వి. (సం.శోధనమ్) శకునార్థము రామా
యణాదిగ్రంథములందుదారమువేసిశోధించుట.

సీ. పతి నన్ను జనవునఁ బాలించునా యని
ధైర్యంబు వదలి సోదనలుచుంది.

రుక్మా. ౩-౨౨౩.

సోదయము. సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) లాభాధికృ
ముగలది. ౨. అభ్యుదయముతోఁగూడినది.

సోదరము. సం. విణ. (అ. ఆ. (శ). అ.) ఏక
యోని సంబంధము, తోడఁబుట్టినది.

సోదరి. సం.వి. త. శ్రీ. తోడఁబుట్టినది, భగిని.

సోదరుడు, సం.వి.ఆ.పుం. తోడఁబుట్టినవాడు.

సోదర్యము. సం. వి. అ. పుం. సోదర్యము.

సోదించు. సం. క్రి. కోధన చేయు.

సోది. వి. ఎటుక.

ద్వి. పరిదగోపీకుల వర్ణనచేప, విరుదయాదవ
రాజుఁ డేర్పొందమనుచు, నుడుకుచు సోదికి
నున్నపాయసము, దోడికి జాణ్ణుచుఁ గంపతో
దగు లెక్కుచును. అ.మ.క. ౨-౮౩.
పా. ౨౭ పం.

సోదిక(త్రియ)తై. వి. సోద చెప్పనది.

సీ. త్రికోణపురంబునఁ దిరుగు చేడకు సోదికత్తు
గా నున్నది కలదో లేదో. పార్వ. ౪-౧౦౦.

సోదె. వి. రాఁగల మేలుకీడులను గూర్చి చేయు
ప్రశ్నము. (స్మృతి విశేషము.)

ఉ. జోకుగఁ జేరి వారలకు సోదె నిజంబుగఁ
జెప్పకుండినన్, నాకడుపెట్లు నిండునని
నవ్వుచుఁ బెల్కుచు మూర్తి యిట్లనెన్.
తేం.మా. ౫-౧౩.

చ. అనిఘండ నిన్ను సోదె గొనుసంతటిదాననె
యేను దప్పలే, దును దలపోయ నీవలన....

ప్రభా. ౫-౧౨౨.
(ఇట నడుగఁదగిన ప్రశ్నమని యర్థము)

సోదెము. వి. ఆశ్చర్యము, చోద్యము.

ఉ. సోదెముఁ జూచువారిలకుఁ జూపుచునుం
దుము నాడునాఁటికిన్. ప్రబంధ. ౧-౧౫౬.

గీ. సోదెకూసామి వేటాడి నూడరాదె.

ఉ.రా. ౩-౩౯౦.

సోదెలసాని. వి. ఎటుకఁ జెప్పనది. ఎటుకత.

మ.....ధరాకాంతదా,నిని బంగారపుఁ బీటపై
నుంచి మన్నింపంగ వీక్షించి యిట్లనె నా
సోదెలసాని నవ్వుచు మహాహ్లాదంబు దీపింపఁ
గన్.
తేం.మా. ౫-౧౬.

సోదెము, సోదెము. వి. ఆశ్చర్యము. విణ.
ఆశ్చర్యకరము.

సోద్యోగము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧; తీవ్ర
యత్నముచేయునది. ౨. పట్టుదలగలది. ౩ తీవ్ర
మైనది. ౪. బలమైనది.

సోద్యోగము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౨. ఆత్ర
మతోఁగూడినది, ౨. దుఃఖితమైనది.

సోధకము. సం. వి. అ. పుం. విభుచెట్టు. †

సోన. వి. ౧. వర్ణము; అల్పవర్ణము.

క.రాధా, నూనుండుచు సాయకముల సోనలు
గురిపెన్. భాక. ద్రో. ౪-౧౯౦.

సీ. ఫణిలోకవిజ్ఞాన పాటవాంఠక్రీన వినుత సత్య
వితానమునకు సోన. కుక. ౧-౩౭౬.

క. గుమగుమయననెత్తావులు, కొమరమరెన్ వి
రులసోన గురిపెన్ మొరపెన్. ధమిధిమిదీవ్య
ద్వఃదుభు, లమరమనోహర్న హేతువగు న
వ్యేళన్. విప్ర. ౧-౭౪.

క.కన్యోనల బాహ్నిదకములు, సోనలుగా
గురియఁ గుంభజాఁడు దర్శించెన్.

కాశీ. ౧-౧౪౨.

చ. అనితల నిట్లు లగ్గలములాడిన యట్టులుగాదు
నేతలొ, పునయము వ్రేఁగొంత దడవా
త్మఁ దిరంబుగపైఁచి నిల్చుమా, నునికిత
మామకాస్త్రములసోన మునిగి పరేతభర్త
తో, నొనరఁగ నేడ చేసెదవనుల్లెచుసఖ్య
విశేషభద్రమల్. హరి. ఉ. ౧-౧౧౪.

౨. బిందువు. బొట్టు.

సీ. మారినీలములచాయ నక్షిగోళముల సోబగు
గాఁ గన్నీటిసోన గురియ. (జాత్యేకవచనము
సోనలని యర్థము) హర. ౩-౯౨.

ఉ. లోఁగక వారలవ్వనములొ విహరించిరొ
కల్లోకల్లకై, యేగుచుఁ గమ్మతూఁబొదరుఁ
లీగుచుఁ జేనియసోనవానలం, దోగుచు....

కళా. ౩-౧౫.

౩. పవాహము.

క. గానము సావితులసోనై, తేనెలవానై సర
స్వతీ కరవీణా, తానపుటకై యమృతి వి,
తానము తానై రా.వి. ర-౧౦౮.

ర. ధార.

ఆ. పారసకుల సరసభాషామృతంబుల, సోనలి
తని చెవుల సోకనేని, గొల్లసకులతోడి
కురిమిఁ దలపోసి, యిరఁడు చాకనేయకేల
మాను, వి.పు. ౩-౩౫౪

సోనంగి, జోనంగి. వి. కునకజాతి విశేషము.

సోనవాస, వి. మునురువాస.

సీ. దుర్దమకర్దమస్తోమసంఘన్నభూముల సోనవా
సలు ముంచుకొనిన, పాండు, ర-౨౮.

సోనహము, వి. వెల్లుల్లి.

సోన్మాడుడు, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. భూతా
వేశమువలన నొడతెలుగనివాడు. ౨. పిచ్చి
వాడు.

సోపకరణము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. కావ
లసిన సాధనము లన్నిటితోఁ గూడినది. ౨.
సున్నపద్ధమైనది.

సోపకారము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) ౧. సోపకర
ణము. ౨. లాభకరము ౩ సహాయసంపన్నము.

సోపకమము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) ఆరంభింపఁ
బడినది.

సోపచయము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) లాభక
రము, అభివృద్ధిగలది.

సోపచారము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ) వినయము
తోఁగూడినది.

సోపద్రోవము, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) హానితోఁ
గూడినది.

సోపధము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. వంచన
తోఁ గూడినది. ౨. సవ్యాజదత్తమైనది. ౩. ఉ
పహృరముతోఁ గూడినది.

సోపధానము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. సప్త
ణసరోభితము. ౨. మెత్తలతోఁ గూడినది.
౩. కుసంపన్నమైనది.

సోపధి, సం. విణ. (ఇ.ఇ.ఇ.) మోసముగలది.

సోపనము, వి. (సం. సోపానమ్) మెట్టు,
సోపానము.

ఆ. నేతికుండమోచి యేతెరఁగున సోప, నాలు
ప్రాకు నైపుణంబు గలుగు ..

భార.కాం. ౫. ?

సోపన్యాసము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సోప
పత్తికము, ఆధారయక్తము.

సోపప్లవుడు, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) రామవు
చేతఁ బట్టుకొనఁబడిన వండుడు, లేక నూ
ర్యుడు. ౨. ఆపస్మగ్నుడు ౩. శత్రువులచే
మర్కొనఁబడినవాడు.

సోపరోధము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. ఆ
తంకముతోఁ గూడినది. ౨. అడ్డగింపబడినది.
౩. అభిమానింపఁబడినది.

సోపరగ్గము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ౧. ఉప
ద్రవముతోఁ గూడినది. ౨. ఉపస్థతోఁ గూడి
నది. ౩. పికాచముచే నావేశింపఁ బడినది.
౪. ఉత్పాతసూచకము.

సోపన్నేహత సం. వి. ఆ. శ్రీ. లేమ.

సోపాకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సీచజాతివాడు.

సోపాదానము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) సర్వ
వస్తువులతో సమకూర్పఁబడినది.

సోపాధి = సోపాధికము, సం.విణ. (ఇ.ఇ.ఇ.)
౧. అన్యగుణము కలది. ౨. మాడ్చు గలది. ౩.
కొన్నినియములచేఁ బరిమితమైనది. ౪. ప్రత్యేక
మైనది.

సోపానత్కము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) సోపాన
మాము, చెప్పలతోఁగూడినది.

సోపానము, సం.వి.అ.న.మెట్టు; నిచ్చన.

ద్వీ. భూపాలశవములఁ జొందొంద దివికి, సోపానములుచేసి సారిదియై చనిరి. రం.రా.బాల. ౩౮ పా. ౧౩ పం.

సోప, వి. (సం.శోధా) ౧. కాంతి.

ఉ. జేవురుసోప కన్యోనలఁ జిప్పిల నూర్పుల వెంట నుజ్జ్వల, తౌపకకీల లాలిఁ గనుపట్టఁ గ.... పం.పంచ. ౧-౬౪౩.

౨. వ్యాధివిశేషము, వాఁపురోగము(సం.శోధా)

సోబనము, వి. (సం.శోధనమ్) ౧. మంగళము.

క. వివరింపఁగదము లేదిక, నువిదకు సోబనపు జలక మొనరింపంగా, జవరాండ్రఁ బనుపు మనవుడు ... యయా. ౪-౮౫.

౨. మ్రుగ్గు.

సీ. తమ్మిమానికపు సంతనపట్టియలచేరఁ జొక్కిపు ముత్తెపు సోబనముల. ప్రబంధ. ౧-౫౬౬.

సోబనలు, వి.బి. మంగళగానములు.

వ.సోబనలువాడు ముత్తైవల చెలువున మ్రోయులేటి నీటుక త్తియల లేటపాటలకుం జొక్కనోయన.... కువల. ౩-౧౩౧.

సోబాన, వి. (సం. శోధనమ్) శోధనపుఁబాలు; ఒకదినును పెండ్లిపాట.

సీ. ఉడుటువొకాటంపుటొయ్యారిచేష్టలు సోబానపాటలు సోగనుసుల్గు.

హంస. ౫-౨౩.

సీ. లేటివూబోడులపాట ముత్తైదువల్ పచరించు సోబనపాటగాఁగ. పుటికా. ౧-౬౬.

మత్తకోకిల. గానవైఖరినందుఁ గొందఱు కాంతలయ్యుడఁజేరి సోబానయంచొక పాటఁ బాడఁగ బాడినంతఁ వింతయై, కానుపింపఁ గఁ బూర్వశోధన గాథరెల్లను మీఱఁగా, మానినల్ గవగూడిపాడిరి మత్తకోకిలరీకులన్. ప్రబంధ. ౧-౫౯౦.

ద్వీ పరమ ౫-౪౩౦ పా.

సోబె (వియ), వి.రీల, విలాసము.

క. ఈబాళిమందు మనగొని, యాదిదత్తనకండ్లు గట్టిపట్టుండ నతం,జే బుద్ధిలేక యచ్చెలి, సోబెలకడఁ జిక్కిదిక్కిచొక్కచుఁ దిరుగున్. హంస. ౫-౧౫౩.

సోమ, వి. ౧. శ్రీమ.

ద్వీ. జననాథ నీతోడఁ జనుదెంచునితఁడు, సోమశోర్వఁగ లేడు ముకుమారమూర్తి, నామాఱుగాఁజూచి నయమునఁబోచి.

ది. హరిశ్చ. పూ. ౧౬౧౮.

౨. పరాక్రమము.

ద్వీ. ఉరుమదేభంబులు నుత్తమాశ్వములు, నరిది రథంబులు నలరుకాల్పలము, సోమమై సవనంబు చుట్టునుగాచి. రం. రా. యుద్ధి?

౩. సొమ్ము.

ఆ. కొనుబలిసెఁ జన్నుఁగవదోరమై తోఁచె, మోము వెలుకపాటె సోమలాదవెఁగదుపు వశులువిరిసె నదుముభారంబయ్యె, గర్భచిహ్నరెలమిఁ గానఁబడియె.

పద్మ. ౩-౪౪.

సోమ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. సోమలత.

సోమకర్కటి. సం.వి.ఈ. శ్రీ ౧. కరపుచ్చు,

౨. కరబూజా, ౩. ఒకానొకదోస.

సోమకాంతము, సం.వి.ఆ.పుం. చంద్రకాంత కిల.విణ. (ఆ.ఆ.ఆ.) చంద్రునివలె నందమైనది.

సోమక్షయము, సం.వి.ఆ.పుం. అమావాస్య; చంద్రునిక్షీణభావము.

సోమగర్భుడు, సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణుపు.

సోమగ్రహము, సం.వి.ఆ.పుం. సోమరసము నుంచెడి పాత్రము.

సోమజము, సం.విణ.(ఆ.ఆ.ఆ.) చంద్రునివలనఁ బుట్టినది. వి.న. పాలు.

సోమజుడు, సం.వి.ఆ.పుం. బుధుడు.

సోమధార, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧. ఆకాశగంగ

౨. నది. ౩. ఆకాశము. ౪. పాలతెల్ల.

సోమవతి, సం. వి. ఇ. పుం. ఇంద్రుడు.

సోమపానము, సం. వి. అ. న. యజ్ఞమందు సోమలతనుండి పిండి రసమును ద్రాగుట.

సోమపీఠి, సం. వి. న్. పుం. యజ్ఞముచేసి సోమపానముచేసినవాడు, సోమయాజి, ఇ. శ్రీ. ౧. సోమపానము. ౨. సోమయాగము.

సోమపీఠి = సోమయాజి.

సోమపుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. సోమయాజి. (బహువచనాంతమైనపుడు పితృదేవతలు).

సోమవృన్వాక్షుడు, సం. వి. అ. పుం. సోమయాగమునకై శ్రోత్రములను నియమించువాడు.

సోమబంధువు, సం. వి. ఉ. పుం. ౧. సూర్యుడు ౨. తెల్లకలువ.

సోమము, సం. వి. అ. పుం. ౧. సోమవల్లి, తీగ. ౨. సోమరసము. ౩. జలము. ౪. కర్పూరము. ౫. దినమునందు బదునొకండవభాగము ౬. కాంతికిరణము. ౭. వాయువు. ౮. వానరము. ౯. సోమవారము. ౧౦. ఉత్తరపడమైనపుడు శ్రేష్ఠవాచకము.

సోమము, వి. పరాక్రమము.

క. ఆమిషమని దానింగొనఁ, గామది సమకట్టి యొక్క భగమాభగమున్, సోమమునఁ దాఁక దివి సం, గ్రామంతా రంటికయ్యె కడు రభసమునన్. భార. ఆది. ౩ ఆ. (క.ర.)

సోమయజ్ఞములు, సం. వి. అ. పుం. వి. అగ్నిష్టోమము, అత్యగ్నిష్టోమము, అతిరాత్రము, అస్తోర్యామము, వాజపేయము అనునవి.

సోమయాజి, సం. వి. న్. పుం. యజ్ఞము చేసినవాడు.

సోమయోని, సం. వి. ఇ. పుం. సువాసనలతో, చుట్ట చుట్ట చుట్ట చుట్ట చుట్ట.

సోమరాజక, సం. వి. అ. శ్రీ. సోమరాజి.

సోమరాజము, సం. వి. అ. పుం. కారుగచ్చి

సోమరాజి, సం. వి. ఉ. శ్రీ. ౧. కారుగచ్చి. ౨. చంద్రవంక.

సోమని, వి. ($\sqrt{\text{సోమ}}$) ౧. పనిచేయక కాలము గడపువాడు.

క. ఆమానవవతి చిత్తా, రామములో నుండమఱుగి రాజకభూభ్య, త్సేమకయిపోఁ దలంపక, సోమకళాధరుడు మిగుల సోమరియయ్యెన్. రాజ. వి. ౧-౩౬.

౨. అలసుడు, చుటుకు లేనివాడు.

వ.....గుండెయిలవిని యవనిపై వ్రాలి కవనిచ యంబుల కరణి నిశ్చేష్టితులై వడియేమఱించి చను సోమరి దొరపోతులు....

రా. వి. ౫-౩౨

విణ. ౧. మందము, అలసము.

ద్వి. వీచె సోమరిగారి విరహులు చెదర.

ద్వి. హరిశ్చ. పూ. ౪౩౪.

సీ. పలుమాఱు సోమరిచలిగారి సోకునఁ గద రెడునీలాలకములుచూచి. వరాహ. ౬-౫౨.

సోమరితనము, వి. అలసత్వము.

గీ.సోమరితనానఁ బవరించె జూడరమ్మ, రంగఁడని గొల్తు రాదిత్యరాజముఖులు. శ్రీరం. మా. ౨-౪౩.

సోమరిపోతు, వి. ($\sqrt{\text{సోమరి}}$) అలసుడు, సోమరి.

చ. పనివడి వారికేళలపాకమునంజవియైన భట్ట హర్షుని కవితానుగుంఘములు సోమరిపోతులు. గొండలయ్యారె, ననికొనియాడనేరరు....

తై. క. ౧-౧౩.

సోమరోగము, సం. వి. అ. శ్రీలకుఁ గలుగు జొకవానిది.

సోమలత, సం. వి. ఆ. శ్రీ. గ. తిప్పరీగ
 ౨. పుల్లరీగ ౩. సోమవల్లరి. క.గోదావరీవది.

సోమలమూ. సం. వి. (అ. ఆ. అ.) గ. కోమ
 లమైనది. ౨. మెత్తవది.

సోమవల్ల(ల)ము. సం.వి.అ.పుం. గ. తెలి
 చంద్ర, ౨. పేటకెట్టు.

సోమవల్లరి, సం.వి.ఆ.శ్రీ. పొన్నగంటిపూర్తి.

సోమవల్లి(క) సం.వి.ఆ.శ్రీ. తిప్పరీగ.

సోమవారము. సం. వి. ఆ. పుం. వారములలో
 నొకటి, ఇందువారము.

సోమవీధి. సం.వి.ఆ.శ్రీ. చంద్రమండలము.

సోమవృక్షము. సం.వి.ఆ.పుం. తెలిచంద్ర,

సోమశకల, సం.వి.ఆ.శ్రీ. ఒకవిధమైన రోస.

సోమసంజ్ఞము. సం.వి.ఆ.న. కర్పూరము.

సోమరంస్థ. సం.వి.ఆ.శ్రీ. ఒకవిధమైన సోమ
 యజ్ఞము.

సోమగుడులు. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకకాతి పితృ
 దేవతలు.

సోమసిద్ధాంతము. సం. వి. ఆ. పుం. కాపాలిక
 సిద్ధాంతము.

సోమసింధువు. సం. వి. ఆ. పుం. విష్ణువు.

సోమమత. సం. వి. ఆ. శ్రీ. నర్మదానది.

సోమమర్త్య. సం. వి. త్. పుం. సోమమరుడు,
 సోమరసమును వడియొగట్టువాడు.

సోమసూత్రము. సం. వి. ఆ. న. గ. పావపట్టము
 నుండి నీళ్లపోవుట శీర్షణుపఱచిన సన్ననిదారి.
 ౨ సోమసూత్రమునంటి ముఖభాగము కలిగిన
 తాళా పాత్రము.

సోమ సూర్యవీధులు. సం. వి. త్. శ్రీ. వి.
 కేలుపడి విడివడిన వీధులు.

క. విడువకపట్టిన మునుమున్, గడలేతది బలము
 రెండుగా నొవరించెన్, వడినారెంటికి వడుమన,
 తెడలెన్ మఱి సోమసూర్య వీధులుగాఁగన్.

కాళ. ౨. ౪౨.

(ఇది తెలుఁగుననే జాతీయముగా వాడఁబడెను)

సోమాఖ్యము. సం. వి. ఆ. న. ఎఱ్ఱరామర.

సోమాభివము. సం. వి. ఆ. పుం. సోమరస
 మను విండుట.

సోమాయనము. సం. వి. ఆ. న. ఒకవిధమైన
 తపస్సు, చాంద్రాయణము.

సోమాలకము. సం. వి. ఆ. పుం. గోమేధికము.

సోమాలము. సం.వి.ఆ.(అ.ఆ.అ.) నుకుమారము.

సోమాసి. వి. (సం. సోమయాత్రీ) సోమయాగము
 చేసినవాడు.

సోమాస్త్రము. సం. వి. ఆ. న. ఒకాశోక
 యస్త్రము.

సోమి. సం. వి. (న. నీ. న.) సోమయాగము
 చేయవాడు.

సోమించు. ఆ. క్రి. గ. పరాక్రమించు, విజృం
 భించు.

కా. కుంభద్విక్రమశీలిలరెనఁగన్ సోమించి
 యేకాద్విమ,జ్ఞుంభోత్సాహము బల్లసిల్లఁగ
 జయశ్రీలోలతంబోర....మార్క్. ౨. ౨౨౦.

౩. తామనుఁడితండువిష్ణును, హామహులొలది
 యొలుఁగఁడద్దేవు దానన్, వేమాలు నలుగనం
 తయ, సోమించిననుడిని బ్రదుకు నులభం
 బగునే. వృ.సిం. ౫-౧౯.

ద్వి.అద్దకాననుడు, సోమించి విజయంత్ర
 ముకులైవరక్త, రోముని కలకళాభూ రుధిర
 లోచనుని....విలిచి.

రం.రృ.సుం.కాం. ౨౬౨ పా, ౨౦ కం.

౨. తృప్తికాండు.

గీ. అట్లు బంధించి కారాగృహంబునందు,
గూతుతోగూడ యాడవకులకా నువించి,
రాక్షసులను లెక్కండ్రను రాకుమారు,
మీదఁగావలియించి సోమిండియండె.

వి. పు. ౮-౧౩౮.

౩. వ్యాపించు.

క. నేనుమున నఖిలబిదచిత్, స్తామంబున నాత్మ
వగుచు సోమించుటచే, నేమయి పరులయి
చర్యము, నై మెర నెద వివోకంద వంబుజ
నాభా. కవిక. ౬.

౪. (సం. సమమ్) సరిపోలు.

క. తామర లేకులుఁ గన్నులు, సామజహస్తము
లుఁ దొడలు శశిమండలమున్, మోమును
మొలుపును నొడలును, సోమింపఁగ దివ్యరూప
సుందరుఁడయ్యెన్. ఉ. హరి. ౨-౧౫౨.

౫. క్రి. సగముగాఁ బంచుకొను.

క. విను నీవదితినుకుండపు, వినతకొడుక నేను
విజ్ఞప్తిగఁడు మనకున్, జనకుఁడు కళ్యపుఁ
డొక్కఁడ, దనుకాలసోమించి తంపుదమ
యిరువురమున్. భార. ఉద్యో. ౩-౨౯౫.

సోమింత, వి. పృథ్విశేషము. (సోమిదము అని.

క. ర.)

(‘సోమిశ్ఠ’ అని విజయనగరము, ఏలూరు,
నెల్లూరు ప్రాంతముల వాడుక. వద్రంగికుప
యోగించు చట్టు.)

సోమింద, వి. సోమవల్లరి, సోమెద.

గీ.కాళ్లపన్ను, విరిగి సోమిందగున్నంగి దిరిగె
నంబు, మొదలుగాఁగల్గు బహువిధభూసుహ
ములు, నిండియెండెడు కానలపించుటరసి.

హంస. ౪-౧౧.

సోమిద, వి. తిప్పతీగ.

సోమిదము, వి. కణపన్తి (క.ర.)

సోమిదమ్మ, వి. సోమయాజిభార్య.

క. పూచినరంగుగతి వి, న్యాచతురుండతని
సోమిదమ్మ పాడువునన్, నాచాలరత్నకంఠ,
నూచితవిభవమున మెలయఁబాడంగలనే.

రాజ. వి. ౩-౨౨.

వీ. తానిచ్చె నెద్దానిదర్మగోనియైన సోమిద
మ్మకు మనఃప్రేమకులర. కాశి. ౪-౯౯.

ఉ. యావనమందు యజ్ఞయు ధనాధ్యుఁడునై
కమనీయకాకుక, శ్రీవిధిఁ గూటూర్ గొలిచి
చేసినకూరిమిసోమిదమ్మ మనుచ. ౧-౫౩.

సోమిసాని, వి. (సోమిద + సాని) సోమయాజి
భార్య (క.ర.)

సోము, వి. (సం. సుఖమ్.) సుఖము. విణ. ఆసక్తము.

ఉ. చూపులు విష్ణుమూర్తులకు సోముగ జిహ్వలు
విష్ణుమూర్తి నా, లాపసుఖంబుఁ జెందఁగఁదలం
పులు విష్ణుమూర్త్యచింతకుం, నై పదు
చుండ నిట్టులగు భాగవతోత్తమకోటిచే జగ,
ద్వీపితమైన యవ్యవలతీర్థమనందరఁ డుండె
వేడుకన్. (క.ర.పా. సామ్యుగ. కం. వి. పా.)
భోజరా. ౨-౨౬.

అ. క్రి. ౧. సుఖపడు. ౨. ఆసక్తమగు.

చ. పటికపుటోల మువ్వెదురుఁబ్రా లాగిఁ
బోయెను గౌరుకొమ్ముకోఁ, కటఁగొని జం
చుచున్ శబర కామిని లెక్కలు రాగముల్
మదో, త్కటముగఁ బాడెఁ జాట్టిన మృగం
బులు సోమ.... కు. సం. ౬-౭౦౪.

సోముఁడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. చంద్రుఁడు.

౨. శివుఁడు. ౩. వాయువు. ౪. పిర్వశ్రవతలలో
నొకఁడు. ౫. బుధుఁడు. ౬. ఆప్తవసువులలో
నొకఁడు. ౭. కుశేరుఁడు. ౮. యముఁడు,
౯. సుగ్రీవుఁడు.

సోమెద, వి. ఒకదినునుకూరాకు, సోమవల్లరి.

సోమేశ్వరుఁడు, సం. వి. అ. పుం. ఒకానొక
కాశ్రుప్రసర్తకుఁడు.

సోమోద్భవ, సం. వి. అ. శ్రీ. కర్మచాపి.

సోమ్యము, సం.విణ.-(అ.అ.అ.) ౧. సోమాకా
రము గలది. ౨ సోమమునకుఁదగినది. ౩. మృదు
వైనది. ౪. మేలైనది. ౫. సోమరసము
సొసంగునది.

సోమ్యగము, వి. ౧. సాందర్యము, చక్కఁ
దనము.

గీ. చూడఁజూడంగ మరుఁడయ్యె సోయగమునఁ,
దలఁపఁదలఁపంగ రాజయ్యె గలితకిశల,
నిందుకేమివచింతువే యిందువదన.

విల్వ. ౨-౧౨౩.

చ.కిఖరంబుల సోయగంబులు గలయంగనుం
గొనుట.... మనుచ. ౧-౭౨.

గీ. అట్లులేజవ్వనమ్మ సోయగముగల్గి.
నీలా. ౧-౫౯.

నీ. ఆణిముత్యముల సోయగముమించిన వ్రాలు
వరుసతో నిరుగేల వ్రాయనేర్చు.
విక్ర. ౧-౫౦.

౨. విలాసము.

నీ. సోయగంబున వీణవాయింప మాయంపు
జటిలుఁడచ్చటికి నేమిటికివచ్చె.
వసు. ౩-౧౧౬.

౩. విధము, రీతి.

చ.అయుధంబులఁ గార్పుకంబు సోయగం
బున యజ్ఞంబుల జపయజ్ఞంబుచాడున....
భాగ. ౧౨. స్కం. ౪౮.

చ.....కాకికారాధ నీయ చిత్రభాను ప్రభానిరో
ధకం లైన ధారాధరనికాయఁబుసోయగం
బున.....చం.రా. ౨-౮౩.

చ.....కుంజరంబుల పోల్చిని వృషభంబుల విధ
మున కంఖంబుల సోయగంబున భాసిల్లు
మేఘంబు వన్నెంచు.... రెట్టమత. ౨-౪౨.

సోయింబరకడ్డి, వి. కంసారి పనిముట్టు.
(నెట్లారు రాయలసీమల వాడుక)

సోరంగి. వి. మత్స్యవిశేషము.

సోర(ర్ణ)ణగండి. వి. గవాక్షము, కాలకట్ట.
(దీని వృద్ధరూపము బహువచనకాంతముగనే
కనఁబడుచున్నది.)

చ.....సోరణగండి గొప్పనుప్పాణిముత్యంపు
తాల తండంబులు....ఉ.రా. ౧-౧౩౮.

నీ. నీదాడు నీలాలగోడలతో మాక్తికంబుల
సోరణగండ్లతోడ. వరాహ. ౪-౧౧౧

ద్వి. సోరణగండ్లలోఁ బాడఁగఁతువు, నారయ
వేగరందని నాతి పిలువ. రం.రా.బాల. ౬౪.
పా. ౮. పం.

ఉ. సోరణగండ్లనన్ నిలిచి చూచుచునుండుము
మద్భుజాయుగ, పేరితముష్టినిర్దళ దున్దీర్ణవిరో
ధిశరీరముల్....హరి. ఉ. ౩-౧౯౩.

ఆ. తెలఁగు వాణుదీవియల నల్లనల్లార్పు,సోర్ణి
గండ్లయందుఁ జొచ్చి నుడిసి, తిరిగి వేగు
బోకతెమ్మెరలెలవీగ, కొనలపంక లాత్తు
ననలఁ బోచు. భార.ఉద్యో. ౨-౧౧౨.

నీ. సోర్ణగండులఁ జొచ్చి నురతభేదమునందుఁ
తెలువలఁ తెలుపుర నేదదేర్పి, ... మండ
సంచారముగ నునుమారమగుచు, మెఱుఁగె
బ్రత్యుషసమయసమీరణంబు.
నృసిం. ౩-౧౧౧.

చ. మినుకుఁ గదానిలంగరువు మేడలసోరణ
గండ్లవెంట.....నీలా. ౧-౨౯.

సోరణము. వి. గవాక్షము, కిటికీ.

నీ. పెద్దతామరతంపు విగిపట్టియలచేత పొలిగైన
ముత్యాలసోరణముల. యయా. ౧-౨౫.

సోరు. వి. సోరుప్ప, పెట్టుప్ప.

సోర్ణభృవు, సం.విణ. (ఉ.దీ.ఉ.) కనుబొమల
నడుమ రోమవలయముకలది.

సోల. వి. నిశంఛకము, తవ్వలోసగము.

ఉ. యాదవులుప్పుమోవఁగ మురారికి సోలలు
మోవకింకఁబో,రాదు....ఉ.మరి. ౪-౧౬౦.

నీ. సోలనీటను నీడఁజూచుచుఁబట్టెవర్ధనము నిం
డఁగ నక్షతలనుమెత్తి. కుక. ౨-౪౮౬.

సోలగిండు. అ.క్రి. (✓ సోలము) పరపకమగు.

ఉ. లాలిమనోహరాంగి....లాలియటంచు నువర్ణ
దోలికాం, నోళనభేలనంబులను నున్ననినిద్దర
సోలిగింప నా, బాలిక బాడుచుండుదురు
పాటలగంధులు జోలపాటలన్.

విక్ర. ౨-౩౮.

సోలము, విజ, మందము.

సీ. తరుణిసోలపు టూర్పుతావి యెంగిలిమింగి
తేంట్లు నీరెంకరై తిరుగుగాక.

కవిక. 3-౧౬౪.

వి. వివశత్యము, పారవశ్యము.

సీ. చూపులనిగురొత్తు సోలంబుతోడన సోలంబు
తనువున మేళవింప. విక్ర. ౧-౧౬౬.

గీ. ఒండొరుల చిత్తములనాటి యెలయోచున్న
చొక్కలెక్కడు సేయంగ సోల మడవి,
యిరువురను సౌఖ్యరసమలఁ గరువుగట్టి,
పోసిచేసినరూపులపోల్పురైరి.

నిర్వ ౮-౮౦.

ఉ.మృదుప్రచారము, తృప్తసోలముం
దెలప భామకులొడమకంబోకింతయొన్,
నన్నముగాక విశ్వనరస్వామిపై దగులంబ
చూపెడున్. కావ్యా. ౨-౩౩.

౨. మడము, మత్తు.

సీ. అలరుఁ దేనియఁ గ్రోలి యన్న సోలంబుల
మరియు తేటుల నును హోతయింపు.

భార. ఆను. ౧-౧౮౧.

మ. కరతాలుస్తన....సింధుర మొప్పుచుండె నలి
గీతుల్ వించు సోలంబునన్. కు.సం. ౧-౯౦.

మ. తెలివిం గైకొని యొర్పు సాంగముగ వర్తిం
చున్ గళాసింపునుగ్మలియొర్వొక్కతె వ్రాలు
సోలములతోఁ గాదంబిగోష్ఠిచేన్.

కావ్యా. 3-౧౨౦.

౩. మాంద్యము, అలసత్.

సీ. చూపుల నిగురొత్తు సోలంబుతోడన సోలంబు
తనువున మేళవింప. విక్ర. ౧-౧౬౬.

సోలము, సం. వి. అ. పుం. చల్లఁదనము.

సోల వెల్లి. వి. వైచ్యము, తక్కువ.

ద్వి. ఏలయూబహురూపులేమేని నిన్ను, సోలు
వెల్లిగ నేను జూచితినయ్యె.

బస. పు. ౯౩. పా. ౧౪. పం.

సోలి. వి. విసోదము.

ద్వి. కేలుకేలున విగ్గఁగిలించిపట్టి, సోలికి నిలు
చుండి సోలియాడుచును.

అ.మ.క. ౨-౮౩. పా. ౧౬. పం.

సోలిగోఁచి. వి. సన్నాధములు వందమునకుఁ గట్టు
పచ్చనిగోఁచివంటిగుడ్డ.

ద్వి. సోలిగోఁచుల నొప్పుచూపుదండములు.

ద్వి. పరమ. ౪-౩౦౮. పా.

సోలింఁచు. స.క్రి. (✓. సోలు) సోలఁజేయు.

వ....కుదరిందమ్మల యందమ్మలను మోదిం
చుచు నరవిందబృందంబులను సోలింఁచుచు.
మొల్లలకు నరుగుచు మల్లెలకుందిరుగుచు విర
వాదులంజుదుముచు. రా.వి. 2-౧౧౪.

సోలింత. ని. వివశత్యమునొంది వ్రాలుట.

మ. సారపయ్యెం ధనువల్లి బాణునుతకున్ సో
లింతలం దూలుటన్. ఉ. హరి. ౫-౧౦౦,

సోలు. అ.క్రి.౧.వివశత్యమునొందు, పరవశమగు.

సీ. సోరెడు పెరిదీగలిఁగ్రాలుచు వింతచెలు
వంబు దలకొనఁజేరి నిలిచి.

భార. విరా. ౨-౬౪.

సీ. అరవివిరవాది విరుదుపెండెములతో సోలు
కొయిలమానటిలతోడ. విక్ర. ౮-౫౨.

....నిచ్చలును సోలుకొనుచుఁగ్రాలు జగములేలు
జేలుపా. నీలా. ౧-౧౧౯.

ఉ.కడువృద్ధులకటన్, సోలుచుఁజంతతో
పెదురుమాచుచునుండురు ... మనుష. ౨-౫౩.

౨. వ్రాలు, ఒరగు.

క. అనిఁదగువీరులు దివికిం, జనుచుండనుఁ జించి
కొనుచుఁ జనఁజన సంఘా, భువదీప్తిరధిర
మొలుకఁగ, ననువరియనుఁడప్తభిరి నల్ల న
సోరెన్. కవిక. ౨-౨౦౦.

క. అర్చిసంగని రాశోమరుడు, మేర్చిసోమనున
నైదు పెనుదూపు లరిం, గూర్చిపోలికేల్పు
బోరయ, మేర్చినిగుడ్డుటయ నాతడేపరి
సోలన్. అచ్చ. రా. యు. 3-౫౨.

3. ప్రసరించు, వ్యాపించు.

లయగ్రాహి....అరాళదికురంబుల్, ఫాలమున
వ్రాల నిడువాలనుగమిలగమిడిలువడఁ దో
లెడు పిసారికనుగ్రవల్, సోల శరదంబుద
మృణాళహేమవాలుకలనేలెదురుదన్ పరిప
చేలలు కుచాలం,దూలఁజని ...

వరాహ. 3-౯౬.

క. కనిసకులకుఁ జూపెడుతటి, ఘనముగఁ దమ
చెవుల వాలుఁగమ్ములు సోలన్.

మనుచ. ౬-౩౮.

౪. వ్రేలాడు.

నీ. పలఁకడు కారాకులలితాస్థివయముగా సోలు
కొమ్మలు పలుకేలుగాఁగ....శంఖమూర్తిఁ
దార్చి సమాకారభూరుహచక్రవర్తి.....
అతిశయిల్లుచుండె, కు.సం. ౪-౪౫౩.

౫. నకించు, చెడు.

గీ. కళవసంబాద జలకమందలుపు వీడ,జడలు
మహితరజే జపసరము జాణ, దర్శముడిశ్రేణ
ధ్యానతత్త్వంబు సోలఁగడఁగి నిలుచుండి
యాగ్రహాగ్రహముఁ జెంది. కువల. ౨-౩౫.

సోలుదనము, వి. (సోలు + తనము) మూర్ఛ;

పారవశ్యము.

నీ. విశ్వంభరుని మనోబిధి నిల్చిన పుక్తుఁ
దాల్చుటనన సోలుదనము మించె.

విశ్ర. ౧-౩౨.

సోలుదారు, అన్య. వి. సోల్దరు, యుద్ధభటుఁడు.

మ. సమరోజ్ఞుంభితకౌర్యధుర్యులగు సార్వంతుల్
మయూరుల్ కుముం,దములున్సోలు
దారులు గుణేదారుల్ మొదల్లెలు వైనన్య
ములు.....రంగా. ౧-౧౪౩.

సోలువట్టు, అ. క్రి. (సోలు + పట్టు) వివశత్వము
నొంది వ్రాలు.

గీ. మధుమదోన్మత్తలై యల్కముఱచి సఖులు,
సూరలకుఁ దాఱఁబకులపై సోలువట్టు, చేడి
యల మన్మథుఁడు వెట్టిచెఱకు వింట, నేను
మృత్తవిరులచే నేసరఁగి. కవిక. ౪-౧౬౬.

సోల్లుంతనము, సం. వి. అ. న. ఎత్తిపాడుపు,
దెప్పడుమాట.

సోళాదొప్పి, వి.ద్యూతవిశేషము. (సోళాదొప్పి
అని శ.ర.)

కా. సోళాదొప్పియు నెత్తమున్ మొదలుగా
జూదంబు నీవాడు నా,వేళంగాదని బాంధ
వుల్ శకుని దుర్వృత్తం బెఱింగింపరే.

కై.భా. 3-౪౨.

సోవనీయము, సం. వి. అ. న. కుభము.

సోవాలము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) ౧ నల్లనిది
౨ పొగచూరినది.

సోహము, వి. రక్షణ కీవలసిన సొమ్ము?

మ.....మా, వెనువెంటన్ జనుదెండు నమ్ముడు
నికావేళన్ బ్రయాణంబు రం,దన భక్తిన్
శరణార్థిఁ జేసి తమసోహం బెల్లఁ జెల్లిం
చుచున్. కాళ. ౪-౫౩.

సోష్ణీషము, సం. వి. అ. న. ముందువరండాగల
యిల్లు.

సోష్మము, సం. విణ. (అ. అ. అ. న్. న్. న్.)
వేడిగలది.

సోష్మము, వి. ఒత్తక్షరము.

సౌ

సౌండి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. మిరియము.

సౌందర్యము, సం. వి. అ. న. చక్కదనము.

గీ. చిత్రసౌందర్యధుర్యలై చిగురుఁ బోడు,
లప్పురెఁ దనర్తు రెక్కుడు నొప్పిదముల....
విశ్ర. ౧-౩౮.

సౌందర్యవంతుడు, సం. విణ. (శ్. థి. శ్.)
చక్కదనము కలది.

సాందర్యోత్పాదనము. సం. వి. అ. న. శేద
క్రయములొ నొకటి (న్నేహారాగా పన
యము, సాందర్యోత్పాదనము, సంకర్షణము)

సౌకర్యము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) నూకరము
నకు సంబంధించినది.

సౌకరికుడు. సం. వి. అ. పుం. ధి. నూకరము
లను వేటాడువాడు.

౧. పండులవ్యాపారము చేయువాడు.

సౌకర్తవ్యము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) నుక
రము, మిక్కిలి సులభము.

సౌకర్యము. సం. వి. అ. న. ధి. అనాయాసము
౧. నూకరభావము. ౩. వసతి. ౪. అనుకూ
ల్యము. ౫. నేర్పు. ౬. అహారమునుగాని యావ
ధమునుగాని యశ్రమముగా సిద్ధముచేయుట.

సౌకుమార్యము. సం. వి. అ. న. ధి. మృదు
త్వము. ౧. కావ్యగుణములలో నొకటి. ౩.
యావనము.

సౌక్ష్మకము. సం. వి. అ. పుం. చిన్నకీటకము.

సౌక్ష్మ్యము. సం. వి. అ. న. ధి. సూక్ష్మత్వము.
౧. సైకత్వము. ౩. కావ్యగుణములలో నొకటి.

సౌఖయానికుడు. సం. వి. అ. పుం. సుఖకర
మైన యానము కలుగవలెనని కోరువాడు.

సౌఖరాత్రికుడు. సం. వి. అ. పుం. రాత్రి సుఖ
ముగా గడచినదా?యని యడుగువాడు.

సౌఖ(ఖ్య)కాయని(కాయ)కుడు. సం.వి.అ.
పుం. ధి. మహారాజులను నిద్రపేలుకొలుపు
వాడు. ౧. సుఖనిద్ర కలిగినదాయని ప్రశ్నిం
చువాడు.

వ.....సౌఖకాయనిక సౌవస్తికబుధవామసచివ
నుకవిగాయకవైచిక మార్దంగిక నికరంబు....
నైవ. ౧-౩.

సీ. సౌఖకాయనికులై సంవర్తభృగ్యాదిమునులు
హస్తాంభోజములు మొగుడ్చు. కాశీ.

సౌఖ(వ్ర)ను ప్తికుడు. సం. వి. అ. పుం. సౌఖ
కాయనికుడు.

సౌఖకుడు. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ధి. సుఖము
నకు సంబంధించినవాడు. ౧. ఆనందకరుడు.
౩. సుఖమును గోరువాడు.

సౌఖ్యము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) సౌఖికము.

సౌఖ్యము. సం. వి. అ. న. ధి. సుఖము. ౧.
త్వప్తి. ౩. ఆనందము. ౪. భోగానుభవము.
వ.....ఇప్పటి దేవర పాదపద్మనేప పరిపూర్ణ
సౌఖ్యంబు నొనంగుచున్నది.... కళా.౮-౨౦౧.

సౌగంధికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) సువా
సన గలది. వి.అ.పుం. ధి. మలకోశముననుండు
పురుగు. ౧. గంధకము.
అ.న. ధి. ఎటువును దెలుపును గలిగి మిక్కిలి
పరిమళముగల కమలము. ౧. కామంచిగడ్డి.
౩. పద్మరాగము.

సౌగంధికుడు. సం. వి. అ. పుం. ధి. సుగంధ
ద్రవ్యముల వ్యాపారము చేయువాడు. ౧.
లైంగిక దౌర్బల్యముగలవాడు.

సౌగంధ్యము. సం. వి. అ. న. ధి. సువాసన.
౧. మధురపరిమళము.

సౌగమ్యము. సం. వి. అ. న. ధి. సౌలభ్యము.
౧. సౌకర్యము.

సౌచి. సం. వి. ఇ. పుం. కట్టుపనిచేయువాడు.

సౌచికము. సం. వి. అ. పుం. ధి. అరుకు. ౧.
కుర్చిక.

సౌచికుడు. సం. వి.అ. పుం. ధి. కట్టుపనిచేయు
వాడు. ౧. కైవర్తకన్యాయందు శౌండికునకు
బుట్టినవాడు.

సౌజన్యము. సం. వి. అ. న. ధి. సుజనత్వము,
మంచితనము. ౧. దయ. ౩. ప్రేమ. ౪.
బౌదార్యము.

క. అమృహితాత్ముని తనయుడు, సమ్మానదయా
నిధాన సౌజన్యరమా, సమ్మాదిత బాంధ
వుడై....విక్ర. ధి-౩౪.

సౌజ(న)ము. సం. విణ. (స.నీ.న.) బలమైనది,
కత్తిమంతము.

సౌతి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧ నూతుని కుమారుడు.
౧. రామహర్షణి. ౩. కర్ణుడు.

సౌత్యము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) సోమపీడన
మునకు సంబంధించినది. అ.న. ౧. సారథ్యము.
౧. సవనీయమును యజ్ఞకర్తము.

సౌత్రము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. నూత్రము
కలది. ౧. నూత్రమునకు సంబంధించినది.
వి. అ. పుం.
వ్యాకరణ నూత్రములందు వచ్చు కృతకధాతువు.

సౌత్రాంతికులు. సం. వి. అ. పుం. బి. పౌద్ధ
మత కాఖలు నాలుగింటిలో నొకదానికిఁ జెం
దినవారు.

సౌత్రాంతి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. తూర్పు.
౧. ఒకవిధమైన యజ్ఞము.

సౌత్రాంత్యము. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. హవిర్యజ్ఞ
విశేషము.

సౌత్రికము. సం.వి.అ.పుం. వేయఁబడిన వస్త్రా
దికము.

సౌత్రికుడు. సం. వి. అ. పుం. సారెవాడు.

సౌత్రికుడు. సం. వి. అ. పుం. బ్రాహ్మణుడు.

సౌదర్శము. సం. వి. అ. న. సోదరత్వము. సం.
విణ. (అ. అ. అ.) సోదరత్వముతోఁ గూడినది.

సౌదాగరు. వి. ౧. గుఱ్ఱముల బేరగాడు. ౧.
వర్తకుడు.

సౌదామని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. ఒకానొక
యచ్చర. ౧. మెఱుపు. ౩. విరావతము భార్య.

సౌదామిని(మిన్). = సౌదామని.

సౌదాయకము. సం. వి. అ. న. ౧. వివాహ
సమయమున వధువునకుఁ బిత్తుభాత్రాదులచే
నొసంగఁబడు ద్రవ్యము. ౧. స్త్రీ భవము.

సౌదానము. సం. వి. అ. న. ౧. రాజగృహము.
౧. మేడ.

సౌదానుడు. సం. వి. అ. పుం. కల్మాషసాదుఁ
డనురాజు.

సౌధన్వనము. సం. వి. అ. పుం. త్రైవర్ణికుల
పిమ్మటను శూద్రులకు ముందును గణింపఁదగిన
యొకవర్ణము.

సౌధము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. అమృతము
నకు సంబంధించినది. ౧. సున్నముతోఁ జేయఁ
బడినది. వి. అ. న. ౧. రాజగృహము, నగరు.
౧. వెల్ల వేయఁబడిన హర్మ్యము. ౩. వెండి.
౪. ఒకవిధమైన రాయి.

సౌధర్మ్యము. సం. వి. అ. న. ౧. ఆర్జవము.
౧. ధర్మవర్తనము.

సౌధవాసము. సం.వి.అ.పుం. పెద్దప్రాసాదము.

సౌధోత్సంగము. సం. వి. అ. పుం. ప్రాసాదో
పరిభాగము.

సౌసందము. సం.వి.అ.పుం. బలరాముని రాకలి.

సౌసంది. సం. వి. న. పుం. బలరాముడు.

సౌసధర్మ్యము. సం. వి. అ. న. ఘోరకక్రతు
భయము.

సౌసము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) కసాయిగృహ
మునకు సంబంధించినది. వి. అ.న. కసాయివాఁ
డమ్ము మాంసము.

సౌనికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. పశుపక్ష్యాదు
లను జంపి యమ్ముకొనువాడు, కటికవాడు.
౧. వేటకాడు.

సౌనుడు. సం. వి. అ. పుం. కసాయివాడు.

సౌపము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) సంస్కృత
విభక్తి ప్రత్యయములకు సంబంధించినది.

సౌపర్ణము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) గరుడునకు
సంబంధించునది. వి.అ.న. ౧. సొంటి. ౧. గరు
డపచ్చ.

సావర్ణ్యము, సం. వి. అ. పుం. గరుడుడు.

సాపాకము, సం. వి. అ. పుం. ఒకమిశ్రజాతి.

సాపానము = సోపానము.

సాపికము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) పప్ప, పులుసు
మున్నగువానితోఁ గూడినది.

సాప్తికము, సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. నిద్రకు
సంబంధించినది. ౨. నిద్రను గలిగించునది. వి.అ.
న. ౧. భారతములో నొకపర్వము. ౨. నిద్రంచు
సమయమున శత్రువులపైబడి చంపుట.

సాప్రతీకము, సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) సుప్రతీక
మను నేనుఁగునకు సంబంధించినది.

సాబలి = సాబలేయి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గాం
ధారి, నుబలుని కూతురు.

సాబలుడు, సం. వి. అ. పుం. శకుని, నుబలుని
కొడుకు.

సాభగము, సం. వి. అ. పుం. ౧. క్షేమము. ౨.
సౌఖ్యము. ౩. అదృష్టము. ౪. భాగ్యము.

సాభద్రుడు = సాభద్రేయుడు, సం. వి. అ. పుం.
అభిమన్యుడు, సుభద్ర కొడుకు.

సాభవతి, సం. వి. ఇ. పుం. సాల్వరాజు.

సాభము, సం. వి. అ. న. ౧. హరిశ్చంద్రుని
పట్టణము. ౨. సాల్వనగరము.

సాభరి, సం. వి. ఇ. పుం. ఒకవేద్య.

సాభాగినేయి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ప్రియతమ
రాలైన భార్య కూతురు.

సాభాగినేయుడు, సం. వి. అ. పుం. ప్రియతమ
రాలైన భార్య కొడుకు.

సాభాగ్యకృత్తు, సం. వి. ఈ. పుం. స్వరతాన
విశేషము.

సాభాగ్యతంతువు, సం. వి. ఈ. పుం. మంగళ
నూత్రము.

సాభాగ్యశృతీయ, సం. వి. అ. స్త్రీ. భాద్రవద
కుళ్లపక్ష శృతీయ.

సాభాగ్యము, సం. వి. అ. న. ౧. అదృష్టము.

౨. భగ్యత్వము. ౩. సాందర్యము.

సీ. బహుదివ్యఫలపరిపాకసాభాగ్యంబు నెఱపు.
నెమ్మొవిమానికముతోడ. వసు. ౧.౨.

౪. వైభవము.

సీ. సాభాగ్యగరిమ నీసాధ్యికి నుపమింప లక్ష్యం.
బువేరు శ్రీలక్ష్మి దక్క. విక్ర. ౧-౪౩.

౫. సుభగత్వము. ౬. ప్రేమ. ౭. అనుగ్ర
హము. ౮. సిందూరము. ౯. కుభాకాంక్ష.
౧౦. వెలిగారము. ౧౧. యోగవిశేషము.

సాభాగ్యవతి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. పుణ్యస్త్రీ.

౨. భాగ్యశాలిని. ౩. మంచిభార్య.

సాభీకుడు, సం. వి. అ. పుం. ఇంద్రజాలము చేయు
వాడు, గారడీడు.

సాభీక్షము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) సౌఖ్యమును
అహర సమ్మిదిని గూర్చునది.

సాభీకుడు, సం. వి. అ. పుం. ద్రుపదుడు.

సాభాత్రీము, సం. వి. అ. న. సుభాత్ర్యత్వము,
మంచితోడ బుట్టుదనము.

సామంగల్యము, సం. వి. అ. న. ౧. సంక్షేమము.
౨. వైభవము. ౩. సాభాగ్యము.

సామికి, సం. వి. ఇ. పుం. ద్రుపదుడు.

సామనగ, సం. వి. అ. స్త్రీ. బాణకాయపై బరడు.

సామనసము, సం. విణ. (అ.అ.ఈ.అ.) ౧. ఆహ్లా
దకరమైనది. ౨. పూవులకు సంబంధించినది. వి.
అ. న. దయ; ఔదార్యము. ౩. ఆనందము.
౩. సంకృప్తి. ౪. బాణకాయ.

సామనసా(స్యా)యని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧.
మాలతీలత. ౨. మాలతీ భుష్పము. ౩. బాపత్రి.

సామనస్యము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) చిత్రానం
దము కలిగించునది. వి.అ.న. ౧. మనస్తప్తి.
౨. పువ్య. ౩. జీవతాభావము. ౪. శ్రాద్ధకాల
మునఁ బిండప్రదానము పిదప బ్రాహ్మణునకిచ్చు
పుష్పదానము. ౫. ఆశ్రమవిశేషము.
గీ. అబల నఖములు క్రూరంబులని తలంచి,
సామనస్యంబు గుణమున పంకరించె.
విక్ర. ౪-౧౩.

సామము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) సామమునకు
సంబంధించినది.

సామాయనుడు. సం. వి. అ. పుం. బుద్ధుడు.
(తండ్రి మున్నగు పూర్వులవలనఁ గలిగిన పేరు)

సామికము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. సామ
రసమునకు సంబంధించినది. ౨. చంద్రునికి సం
బంధించినది. ౩. యాగవిశేషము.

సామితికము. సం. వి. అ. న. ఒకవిధమైనయున్ని
వస్త్రము.

సామిత్రి. సం. వి. ఇ. పుం. లక్ష్మణుడు.

సామిత్రిడు. సం. వి. అ. పుం. లక్ష్మణుడు.

సామిల్లుడు. సం. వి. అ. పుం. కాళిదాసునకుఁ
బూర్వఁడైన యొక సంస్కృతనాటక కవి.

సాముఖ్యము. సం. వి. అ. న. సుముఖత్వము,
ప్రసన్నత.

సామేచకము. సం. వి. అ. న. బంగారము.

సామేధికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఋషి.
౨. ద్రక్ష. ౩. అతిలోక ప్రతిభాశాలి.

సామేరవము. సం. వి. అ. న. సుమేరు సంబంధి,
బంగారము.

సామ్య. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧. ముయ్యాకుపాన్న.
౨. ఒకానొక సంవత్సరము. ౩. దుర్గ. ౪.
ముత్తము. ౫. మృగశిరోనక్షత్రము.

సామ్యగంధి. సం. వి. ఇ. ఈ. శ్రీ. భారతదేశ
మండలి తెల్లని శోభాపువ్య.

సామ్యగోళము. సం. వి. అ. న. ఉత్తరార్ధ
గోళము.

సామ్యగ్రహము. సం.వి.అ.పుం. శుభగ్రహము.
(బుధుడు, గురుడు, శుక్రుడు, చంద్రుడు.)

సామ్యత. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧. ఔదార్యము.
౨. తిన్నన; రమ్యత.
ఉ. ప్రాజ్ఞులు మూర్తి సామ్యతయు బాహుల్యీర్ష
తయుం భటత్వత,త్వజ్ఞతయున్ గతిస్సురదు
దాత్తతయున్ గని సంకయంబుతోన్.....
భార. విరా. ౪-౩౪.

సామ్యధాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. శ్లేష్మము.

సామ్యనాముడు. సం. విణ. (న. నీ. న.)
హృద్యమైన పేరుగలవాడు.

సామ్యము. సం. విణ. (అ.అ.ఈ.అ.) ౧. చం
ద్రునికి సంబంధించినది. ౨. సోమరసగుణములు
కలది. ౩. అందమైనది. ౪. సమృతమైనది. ౫.
శాంతమైనది. ౬. మృదువైనది. ౭. ఋశువైనది.
౮. శుభమైనది. ౯. ప్రకాశవంతమైనది. ౧౦.
చల్లనిది.

వి.అ.పుం. ౧. ఉడుంబర వృక్షము. ౨. ఎఱుపు
రంగు పొందక మునుపటి రక్తము. ౩. జలర
సము. ౪. ప్రపంచ నవఖండములలో
నొకటి ౫. శుభగ్రహము. ౬. సామకృప్త
మను తపస్సు. ౭. ఎడమచేయి. అ. న.
౧. అర్జవము. ౨. మృగశిరోనక్షత్రము.
౩. ఎడమకిన్ను ౪. హస్తమధ్యము. ౫.
ఉత్తానకరణబంధ విశేషము.

సామ్యవారము. సం.వి.అ.పుం. బుధవారము.

సామ్య. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. చంద్రకాంతి.
౨. పితృదేవతాగణము.

సామ్యుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. బ్రాహ్మ
ణుడు. ౨. సోమరసము త్రాగు బ్రాహ్మణుడు.
౩. అనుచరుడు. ౪. బుద్ధుడు.

సారథము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) సురథమునకు
సంబంధించినది. వి.అ.న. ౧. రతి. ౨. రేతస్సు.

సారథ్యము. సం. వి. అ. న. ౧. భక్తి. ౨.
విశ్వాసము.

సారథుడు. సం. వి. అ. పుం. యోధుడు.

సారథము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) సువాసన
గలది. వి.అ.న. ౧. ఆమోదము; సువాసన.
౨. కుంకుమ పువ్వు. ౩. బోళము, గంధరసము.
౪. ఎద్దు. ౫. తానవిశేషము. ౬. మైత్రి.
సీ. పునసారథములలోఁ గన్తూరియే మేలు.....
బిల్లి. ౧-౩౭.
సీ. .. త్రిప్పసారథములఁ బోలుపు మిగిలి.....
విక్ర. ౧-౮౮.

సారథేయము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. సుర
భికి సంబంధించినది. ౨. సువాసనగలది. వి.అ.
పుం. ఎద్దు.

సారథేయి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. సురభి
కుఁతురు, నందిని. ౨. ఆవు.
ఆ. ఉద్ధరింపవైతి సద్ధర్మగతిఁ జూపు, కాదప
గ్నమైన సారథేయి. ధర్మ. ౧-౧౮౮.

సారథ్యము. సం. వి. అ. న. ౧. సుగంధము.
౨. సాందర్యము. ౩. కీర్తి. ౪. సాశీల్యము.

సారథ్యుడు. సం. వి. అ. పుం. కుబేరుడు.

సారమానము. సం. వి. అ. న. సూర్యగతినిబట్టి
యేర్పడిన కాలమానము

సారమానము. సం. వి. అ. పుం. సూర్యుఁ డొక
రాకెయిండు సంచరించుకాలము.

సారము. సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. సూర్యసం
బంధమైనది. ౨. సూర్యునిసారాధించునది. ౩. దివ్య
మైనది. ౪. మద్యమునకు (సురకు) సంబంధించి
నది. సం. వి. అ. న. ౧. సూర్యునకు సంబం
ధించిన కొన్ని ఋతుల సమదాయము. ౨.
కుడికన్ను. వి. అ. పుం. ౧. సారమానము. ౨.

సారదివసము. ౩. ఒకవిధమైన మొక్క. ౪.
ఒకానొక మతము. ౫. ఉపపురాణములలో
నొకటి. ౬. ఒకానొక యస్త్రము.

సారస. సం. వి. అ. స్త్రీ. కొండరేగు.

సారసము. సం. వి. అ. పుం. ౧. ఉప్పువైచి
కాచిన ద్రవాహారము. ౨. ఒకవిధమైన పేను.

సారసేనము. సం. వి. అ. పుం. బి. ఒకదేశము,
తదేశ ప్రజ.

సారసేని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఒకానొక దేశ
భాషా విశేషము.

సారసేయుడు. సం. వి. అ. పుం. కుమారస్వామి.

సారసైంధవము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) గం
గకు సంబంధించినది. వి. అ. పుం. సూర్యుని
గుఱ్ఱము.

సారస్యము. సం. వి. అ. న. రుచి.

సారాజ్యము. సం. వి. అ. న. సుపరిపాలనము.

సారావము. సం. వి. అ. పుం. ఉప్పువేసి కాఁ
చిన ద్రవాహారము.

సారాస్త్రికము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన
కంచు.

సారాస్త్రిము. సం. వి. అ. న. ౧. కంచు. ౨.
ఇత్తడి. పుం. ౧. ఒకనొక రాగము. ౨. ఒక
దేశము.

సీ. సారాస్త్రిపతికంటె సంపాతి యెంతవాఁ
డటుమాడు వాని సప్తాంగములును.

భోజరా. ౪-౩౪.

సారాస్త్రి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧. కరవీరకమను
సస్యము. ౨. సుగంధముగల భూమి.

సారాస్త్రికము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) సారాస్త్రి
దేశ సంబంధి. వి.అ.పుం. విషభేదము. న. ౧.
కంచు. ౨. ఇత్తడి.

సారి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. శని. ౨. యముడు.
3. విష్ణువు. ర. సుగ్రీవుడు. ౫. వేగిసకట్టు.
ఈ. శ్రీ. ౧. సూర్యవిభార్య. ౨. ఆవు.

సారికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. దివ్యమై
నది. ౨. మద్యమునకు సంబంధించినది. వి. అ.
పుం. ౧. స్వర్గము. ౨. కల్లు.

సారికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. కల్లముకొని
జీవించువాడు. ౨. శని.

సారీయము. సం. విణ (అ. ఆ. అ.) ౧. సూర్య
నకు సంబంధించినది. ౨. సూర్యున కర్తవ్యమైనది.

సారు = సవురు, విణ. మనోజ్ఞము. వి. ౧. విధము.
౨. చక్కదనము.

సీ. తనవారు నీరిసారు తనివారలవారు కను
గూర్చి మనిగోరి కన్నుమూయ.
హంస. ౧-౧౩౭.

సారుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. సూర్యారాధ
కుడు. ౨. శని. 3. యముడు.

సారేయ(క)ము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన
మొక్క.

సాలక్షణ్యము. సం. వి. అ. న. సులక్షణభావము,
మంచిలక్షణము కలిగియుండుట.

సాలభ్యము. సం. వి. అ. న. సులభత్వము, తేలి
కగా లభించునది యగుట.

సాల్వీకుడు. సం. వి. అ. పుం. రాగిపనిముట్లు
చేయువాడు.

సావగ్రామికము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) సొంత
గ్రామమునకు సంబంధించినది.

సావము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. సొంతయా
స్తికి సంబంధించినది. ౨. స్వర్గమునకు సంబం
ధించినది. వి. అ. న. అందఱికిని జెందుకాసనము.

సావరము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) స్వరమునకు
సంబంధించినది.

సావర్చలము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) సువర్చల
దేశమునుండి వచ్చినది. వి. అ. న. సావర్చలవ
ణము, సర్వవృక్షమునుండి తీయునట్టి యుష్ప.

సావర్ణకరణి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧. వృక్షవిశే
షము. ౨. ఇతర లోహములను బంగారముగా
జేయు నోషధివిశేషము.

సావర్ణకుడ్లక. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకవిధమైన
పట్టు దుస్తు.

సావర్ణభేదిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ప్రియంగు
వృక్షము.

సావర్ణము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) ౧. స్వర్ణవి
కారమైనది. ౨. ఒకకర్ణము తూగునది. వి. అ.
పుం. ౧. బంగారు కర్ణము (నాణెము) ౨. బం
గారు టుంగరము. న. పుం. బంగారము.

సావర్ణికము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) బంగా
రుతో జేయబడినది.

వి. అ. న. నాబుగు మినుపగింజల యెత్తు.

సావర్ణికుడు. సం. వి. అ. పుం. అగస్త్యుని.

సావస్తికము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) ఆశీశూ
ర్యకమైనది. వి. అ. న. స్వస్థియనము.

సావస్తికుడు. సం. వి. అ. పుం. కుల పురో
హితుడు.

న.... సౌఖ్యకాయనిక సావస్తిక బుధనామ సచివ
సుకవిగాయకవైణిక వాంశిక మార్దంగిక
నికరంబు .. నైష. ౨-3.

సావాధ్యాయకము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.)
స్వాధ్యాయమునకు సంబంధించినది.

సావాస్తవము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) మంచి
స్థితికలది.

సావిదల్లకుడు. సం. వి. అ. పుం. అంతఃపురము
కావలివాడు.

సావిదల్లుడు. సం. వి. అ. పుం. అంతఃపురము
కావలివాడు.

సావిదల్లుడు. సం. వి. అ. పుం. సావిదల్లుడు,
కంచుకి.

చ. అరః దొకనాడు నారదు విహారవశంబున
నాత్మసత్సభాగతుః దగువాని పద్వినయ
గౌరవతూజలః దన్నిసావిద్యప్రతతులః గూర్చి
లాపలికిఁ బంచెను....ప్రభా. ౪-౧౩.

సావీరకము. సం. వి. అ. పుం. రేగుచెట్టు. న.
పులియఁ బెట్టిన కడుగు నీళ్లు.

సావీరకుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧. సువీరదేశము
వాడు. ౨. జయద్రథుడు.

సావీరము. సం. వి. అ. న. ౧. పులియఁ బెట్టిన.
కడుగు నీళ్లు. ౨. ఆంజనము. ౩. రేగుపండు.
౪. ఒకానొక ప్రదేశము-రేక-అందలి ప్రజ.

సావీరసారము. సం. వి. అ. న. కపోతాంజనము.

సావీరి=సావీరి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. మధ్యగ్రామ
మగత మార్చనలలో నొకటి.

సావీర్యము. సం. వి. అ. న. గొప్పపరాక్రమము,
కౌర్యము.

సాకబ్ద(బ్రి)ము. సం. వి. అ. న. నామక్రియా
రూపములను సరిగా నిర్మించుట, ఒకానొక
కాల్పిక గుణము.

సాళామ్యము. సం. వి. అ. న. లెస్సగా ననున
యించుట.

సాశీల్యము. సం. వి. అ. న. సుశీలత్వము.

సాశ్రవనము. సం. వి. అ. న. ప్రతిష్ఠ, కీర్తి.

సాశ్రియము. సం. వి. అ. న. గొప్ప యదృష్టము,
సౌఖ్యము.

సాషిరము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన దంత
కోగము. న. వేలుపు మున్నగు సుషిరవాద్య
ముల సమూహము.

సాషిర్యము. సం. వి. అ. న. బోలుదనము.

సాష్టవము. సం. వి. అ. న. ౧. సుష్టుభాగము.

౨. నాట్యాంగ విశేషము. ౩. చక్రదనము.

౪. శేర్పు. ౫. ఆధిక్యము. ౬. సౌలభ్యము.

౭. పరిశుద్ధత.

వ. గోవుల గోష్ఠంబులు దినదినంబును సౌష్ఠవంబు
గావించి యరయు తృణ్యాత్ముండు....

శివధ. ౮-౩౯.

సాస్నాతికుడు. సం. వి. అ. పుం. సుఖముగా
స్నానమైనదా యని యడుగువాడు.

సాస్వర్యము. సం. వి. అ. న. సుస్వరత్వము,
శ్రావ్యధ్వని.

సాహార్దము. సం. వి. అ. న. ౧. మహృద్భావము.
మైత్రి. ౨. ప్రేమ.

మ. అపమాన్యన్ సభలోన మాన్యఁ డని సాహ
ర్దంబునకే గౌరవస్థవిరచేరణ నిన్ను బాండు
తనయల్ తప్పంగఁ బూజించిరి ...

భార. సభా. ౨-౬౩.

సాహార్దుడు. సం. వి. అ. పుం. మిత్రునికుమారుడు.

సాహార్ద్యము. సం. వి. అ. న. సాహార్దము,
అనురాగము.

సాహిత్యము. సం. వి. అ. న. ౧. ఆస్థాయము.

౨. పర్యాప్తి. ౩. దయ. ౪. స్నేహము.

౫. ప్రీతినము, తృప్తి.

గీ.....సాస్థానమండపమున, జనిత సాహిత్యసా
హిత్య సరసగోష్ఠిఁ, జితమిగులొత్తజన్మయ
సిద్ధిమంత్రి, కొలువు కూర్చుండి ...

విక్ర. ౧-౧౯.

సాహృదము. సం. వి. అ. న. స్నేహము, సాహ
ర్దము.

సీ. ప్రథమజామర కిచ్చె భూపాలలిలకుఁ, దగ్గి
కోభంబులైన దివ్యాంబరములు, సాహృ
దంబునుటింప వైశ్వానరండు, దనకు శిష్యు
విపులైంచె దాసు మొదల....వై. ౪. ౬-౯౮.

సాహృదయము = సాహృదము.

సాహృద్యము = సాహృదము.

స్క

స్కంత. (ఋ. త్రీ. ఋ.) గంతెడివాడు.

స్కందకము. సం. వి. అ. న. ఒకవృత్తము.

స్కందకుడు. సం. వి. అ. పుం. గ. గంతెడివాడు. ౨. పైనికుడు.

స్కందజిత్తు. సం. వి. త్. పుం. విష్ణువు.

స్కందనము. సం. వి. అ. న. గ. స్రవించుట. ౨. నడచుట. ౩. కదలుట. ౪. ఎండిపోవుట.

౫. శీతలాపాయములచే రక్తస్రావము నాపుట. ౬. విరేచనము.

స్కందపురాణము. సం. వి. అ. న. అష్టాదశపురాణములలో నొకటి.

స్కందము. సం. వి. అ. పుం. గ. దుముకుట. ౨. పాదరసము. ౩. శరీరము. ౪. నదీతీరము. ౫. పిల్లలకు వచ్చు నొక రోగము. ౬. నాశము.

స్కందవృత్తి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. గ. కార్తికేయని గౌరవార్థమై వైత్రశుద్ధవృత్తినాడు జరుగునొక పండుగ. ౨. మార్గశీర్ష శుక్లవృత్తి.

స్కందాంశకము. సం. వి. అ. పుం. పాదరసము.

స్కందితము. సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) గ. వెడలింపబడినది. ౨. స్రవంపజేయబడినది.

స్కందుడు. సం. వి. అ. పుం. గ. కుమారస్వామి. ౨. శివుడు. ౩. రాజు. ౪. తెలివికలవాడు, ధీమంతుడు.

స్కందోలము. సం. వి. అ. పుం. చల్లదనము.

స్కంధ. సం. వి. అ. స్త్రీ. గ. కొమ్మ. ౨. లత.

స్కంధఘనము. సం. వి. అ. పుం. తెలిసికొనుట.

స్కంధదాపము. సం. వి. అ. పుం. కావటిబద్ధ.

స్కంధజము. సం. వి. అ. పుం. మట్టిచెట్టు; స్కంధమునుండి పుట్టుచెట్టు.

స్కంధతరువు. సం. వి. ఉ. పుం. కొబ్బెరచెట్టు.

స్కంధదేశము. సం. వి. అ. పుం. గ. ఏనుగు, మూపు. ౨. భుజము. ౩. చెట్టుబోద, ప్రకాండము.

స్కంధపట్టిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. తలుపున కమచ్చుడు గందపట్టె.

స్కంధపరినిర్వాణము. సం. వి. అ. న. విహికజీవిత బంధములను రూపుమాపుట. (బౌద్ధ)

స్కంధపీఠము. సం. వి. అ. న. తొక్క యెముక గూడు.

స్కంధఫలము. సం. వి. అ. పుం. గ. కొబ్బెరచెట్టు. ౨. బిల్వవృక్షము. ౩. అత్తిచెట్టు. న. కొబ్బెరకాయ.

స్కంధబుధన. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన మొక్క.

స్కంధమల్లకము. సం. వి. అ. పుం. నారాయణపక్షి.

స్కంధము. సం. వి. అ. పుం. గ. అంసభాగము, భుజాగ్రము. ౨. మూపురము.

వ. వెండియు నయ్యండజాగప స్కంధారూఢునకు గాఢభక్తిం బ్రణామంబు లాచరించి..... నార. ౫.౮౯.

౩. చెట్టుబోద, వేళ్లు మొదలు కొమ్మలవఱకు గల మ్రాసు. ౪. పోరు. ౫. సమూహము.

౬. బౌద్ధకాస్తోత్రములైన పంచస్కంధములు. ౭. శరీరము. ౮. ఛందోభేదము.

౯. పెద్దకొమ్మ. ౧౦. గ్రంథభాగము. ౧౧. సేనావిభాగము. ౧౨. అయిదు జ్ఞానేంద్రియములు. ౧౩. మార్గము. ౧౪. ఒడంబడిక.

౧౫. నారాయణ పక్షి. ౧౬. రాజాభిషేక సమయమున నుపయోగింపబడు వస్తువులు.

స్కంధరహము, సం. వి. అ. పుం, రావిచెట్టు.

స్కంధవాహ(క)ము, సం.వి.అ.పుం. గి. బండి

లాగడి యెద్ద ౨. బరువును మోయు పెద్ద.

స్కంధకాఖి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మ్రాని మొదటి కొమ్మ.

స్కంధశృంగము, సం.వి.అ.పుం. దున్నపోతు.

స్కంధస్సు, సం. వి. న్. న. గి. భుజము. ౨. చెట్టు మొదలు.

స్కంధాగ్ని = స్కంధానలము, సం. వి. ఇ. పుం. గి. నిప్పుపెట్టబడిన చెట్టు మొదలు. ౨. పెద్దమాలములతో మంచుచున్న యగ్ని.

స్కంధాటిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గి. కావడి. ౨. మూపుమీది బరువు.

స్కంధావారము, సం. వి. అ. పుం. గి. దండు విడిసిన చోటు, బిడారము. ౨. దండు.

వ.....కారవేళ్ళరు స్కంధావారంబు వారణ పురంబున నెవ్వ రెయ్యొడ వసియింతు రాచం దంబున నందంబై యుప్పె...

భార. ఉద్యో. ౪-౧౬౪.

౩. రాజధాని.

స్కంధి సం. విణ. (న్.నీ.న్.) గి. భుజములు కలది. ౨. కొమ్మలు కలది. వి.న్.పుం. చెట్టు.

స్కంధితము, సం.వి.అ.పుం. స్కంధవాహము.

స్కంధుడు, సం. వి. అ. పుం.గి. దశార్ణదేశపు రాజు. ౨. విద్వాంసుడు. ౩. రాజు.

స్కంధోపనేయము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) భుజములచే మోయబడినది. వి. అ. పుం. ఫలము కాని ధాన్యముకాని వినతికి సూచనగా నర్పింపఁ బడు సంధివిశేషము.

స్కంధనము, సం. వి. అ. న. గి. బలపఱచుట. ౨. ఆధారము. ౩. ప్రాపు.

స్కంధము, సం.వి.అ.పుం. ప్రాపు, ఆధారము.

స్కంధుడు, సం. వి. అ. పుం. గి. పరమాత్మ.

౨. వైదికదేవతా విశేషము.

స్కన్నము, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) గి. జాతినది

నది. ౨. ఎండినది. ౩. ప్రవింశతేయబడినది. ౪. చల్లబడినది, వికీర్ణము.

స్కంభము, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) గి. ఆపఁబడి నది. ౨. బలపఱుపఁబడినది.

స్కా

స్కాందపురాణము, సం. వి. అ.న. అష్టాదశ పురాణములలో నొకటి.

స్కాందము, సం. వి. అ.న. స్కాందపురాణము. విణ. (అ.ఆ.అ.) గి. స్కంధునకు సంబంధించినది. ౨. శివునకు సంబంధించినది.

స్కో

స్కోటిక, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. ఒకవిధమైన పిచ్చుక.

స్థ

స్థందనము, సం. వి. అ. న. గి. ముక్కలుగా ఖండించుట. ౨. హనిచేయుట. ౩. చంపుట. ౪. స్థిరత్వము.

స్థలనము, సం. వి. అ.న. గి. జాటుపాటు. ౨. స్వదర్శమృతి. ౩. పొరపాటు. ౪. అపజయము. ౫. తడఁబాటుతో బలుకుట. ౬. డిక్కొనుట. ౭. కేతస్థలనము.

స్థలి(యి)ంచు, సం. అ. క్రి. జాటు.

స్థలితము, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) గి. జాతినది.

౨. సంక్రమించినది. ౩. యుద్ధమర్యాద తప్పినది. ౪. పడినది. ౫. కదలుచున్నది. ౬. మద్యపానముచే బరువకమైనది. ౭. కలత నొందినది. ౮. పొరపడినది. ౯. ఆపఁబడినది. ౧౦. గాయపడినది. ౧౧. అసంపూర్ణమైనది. వి.అ.న. గి. స్థలనము. ౨. మోసము. ౩. కష్టము.

స్థా

స్థానికము. సం. వి. అ. న. ౧. ఏమణిపాటు.
౨. కాలుపాటు. ౩. పారపాటు. ౪. మోసము.

స్త

స్తంబకము. సం. వి. అ. పుం. గుత్తి, గుచ్చము.

స్తంబకరి. సం. వి. ఇ. ఈ. ఇ. ౧ నీతము, భోగ్యము,
౨. పనలుగా నేర్పడునది. వి. ఇ. పుం. ధాన్యము.

స్తంబకరిత, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. పనలుగా
నేర్పడుట, ౨. పైరు విలుగఁబడుట.

స్తంబఘనము. సం. వి. అ. పుం. ౧ వరి మున్నగు
పైరులను కోయుటకగు పనిమాట్టు, కొడవలి,
౨ వనధాన్యమునుపోయుటకుపయోగించు గంప.
(ఇట్లే స్తంబఘాతము, స్తంబహము, స్తంబహ
నము, స్తంబహనని, మొ)

స్తంబఘ్నము. సం. వి. అ. పుం. ౧ గుడ్డలి ౨ స్తం
బఘనము.

స్తంబపురము. సం. వి. అ. న. ఒకనగరము.

స్తంబము. సం. వి. అ. పుం. ౧ చెట్టుమాను.
౨ ఆకులధికముగాగల పొద. ౩ తృణాదులగంట
౪ వరిమున్నగువాని సమూహము. ౫ ఏనుఁగును
గట్టు స్తంభము. ౬ మానుపాటు. ౭ పర్యతము.

స్తంబేరమము. సం. వి. అ. పుం. ఏనుఁగు.

స్తంభకము. సం. వి. ఇ. (అ. అ. అ.) ౧ ఆఁపునది.
౨ రక్తస్రావముగ మైనది.

స్తంభకి. సం. వి. న్. పుం. చర్మాచ్ఛానితమైన సం
గీత పరికరము.

స్తంభనము. సం. వి. అ. న. ౧ మాన్యడఁజేయుట.
౨ మంత్రకక్షితే నగ్ని మొదలగువాని కక్షి
నణఁగించుట. ౩ నిరోధము. ౪ ఆణఁచుట.
౫ కాంతపఱుచుట ౬ స్థిరముచేయుట ౭ బల
పఱుచుట. ౮ రక్తస్రావమునాఁపుట ౯ రక్త
స్రావమునాపుచుండు. వి. అ. పుం. మన్మథుని
పంచబాణములలో నొకటి.

స్తంభబలి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧ కంబవల్లి. ౨ ఈశ
వయనమున నాల్గవదినమునఁజేయు పలాక హో
మము.

స్తంభము. సం. వి. అ. పుం. ౧ కంబము, గుంజే,
౨ పడినమాను. ౩ ఒకానొకసా త్వికభావము.
౪ స్థిరత. ౫ తెలివిలేమి. ౬ అడ్డుపాటు. ౭ ని
ర్బంధము. ౮ ఆధారము. ౯ మొద్దు ౧౦ సహజ
కక్షలను నిలుపుట.

స్తంభయిత, సం. వి. ఇ. (ము. శ్రీ. ము.) స్తంభిం
పఁజేయునది.

స్తంభి. సం. వి. ఇ. న్. పుం. సముద్రము. వి. ఇ. న్. నీ.
న్. ౧ బలపఱుచునది. ౨ ఆఁపునది. ౩ స్తంభ
ములతోఁగూడినది. ౪ గర్వించునది.

స్తంభించు. సం. అ. శ్రీ. మాన్యడు. స. శ్రీ. మా
న్యడఁజేయు.

స్తంభిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. కుర్చీకాణ.

స్తంభితము. సం. వి. ఇ. (అ. అ. అ.) ౧ ఆఁపుబడి
నది. ౨ మాన్యపఱుబడినది. ౩ కాంతపఱుపఱ
బడినది. ౪ ఊరుతోగవిశేషము.

స్తంభిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ భూమి. ౨ తంత్ర
విశేషము.

స్తత్కము. సం. వి. అ. పుం. బిందువు, చుక్క.

స్తనంధయ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ పాలుత్రావెడి
యాడుబిడ్డ.

స్తనంధయము. సం. వి. ఇ. (అ. అ. అ.) చన్ను
కుడుచునది.

స్తనంధయి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చన్నుగుడుచు
చిన్నపాప.

స్తనంధయుడు. సం. వి. అ. పుం. ప్రాణుత్రాగు
బిడ్డడు.

స్తవశ్రీరము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన
మామిడి.

స్తనగ్రహము. సం.వి.అ.పుం. చన్నగుడుచుట.

స్తననము. సం.వి.అ.న. ౧ ధ్వనించుట. ౨ గ
జ్జించుట. ౩ మూర్ఛింపుట. ౪ దగ్గుట.

స్తనపము. సం.వి.అ.పుం. (అ.అ.అ.) ౧ చనుగుడుచునది.

స్తనభరుడు. సం. వి. అ. పుం. స్త్రీవరె స్తన
ములుకల పురుషుడు.

స్తనభవము. సం.వి.అ.పుం. రతిబంధవిశేషము.

స్తనమధ్యము. సం.వి.అ.పుం. స్తనచూచుకము.
అ.న. చనులనడిమి ప్రదేశము.

స్తనము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కుతము. ౨ కుచా
గ్రము.

స్తనముఖము. సం.వి.అ.న. చూచుకము.

స్తనయిత్తువు. సం.వి.అ. పుం. ౧ మేఘము.
౨ ఉఱుము. ౩ మెఱుపు, ౪ గోగము. ౫ చావు
౬ ఒకవిధమైన గడ్డి.

స్తనరోహితము. సం.వి.అ.పుం.న.కుచమునందలి
యొకభాగము.

స్తనవృక్షము. సం.వి.అ.పుం. నల్ల మామిడి.

స్తనాంతరము. సం. వి. అ.న. ౧ హృదయము.
౨ చనులనడిమి ప్రదేశము. ౩ (వైధవ్యసూచక
మైన) స్తనమందలి గుర్తు.

స్తనాంశుకము. సం.వి.అ.న. పైంట.

స్తనాభుజము. సం.వి.అ. (అ. అ. అ.) పాడుగు
కుడుపునది.

స్తనాభోగము. సం. వి. అ. పుం. ౧ స్తనవైశా
ల్యము. ౨ స్తనమండలము.

స్తనాభోగుడు. సం.వి.అ.పుం. స్త్రీవరె స్తన
ములుకల పురుషుడు.

స్తనితకుమారుడు. సం.వి.అ.పుం. జైనదేవతా
వర్ణములో నొకదైవము.

స్తనితఫలము. సం. వి. అ. పుం. పుల్ల వెలగ.

స్తనితము. సం. వి. అ. న. ౧. ఉఱుము. ౨.
రతిధ్వని విశేషము. ౩. చప్పట్లధ్వని. ౪. వింటి
నాకి శబ్దము. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. ధ్వనితము
౨. గర్జించునది.

స్తన్యదము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) చనుబాలను
వృద్ధి చేయునది.

స్తన్యము. సం. వి. అ. న. చనుబాలు.

స్తబకము. సం. వి. అ. పుం. ౧. పూలగుత్తి. ౨.
గ్రంథభాగము.

స్తభము. సం. వి. అ. పుం. ౧. మేకపోతు. ౨.
గొట్టెపాట్టెలు.

స్తభి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧. పారువ్యము. ౨. స్థిర
త్వము. ౩. కాశిన్యము.

స్తబ్ధకర్ణము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) నిక్కపా
డుచుకొనిన చెవులుగలది.

స్తబ్ధత. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. దృఢత. ౨. కాశి
న్యము. ౩. మానుపాటు.

స్తబ్ధపాదము. సం. (అ. అ. అ.) కుంటికాలు
కలది.

స్తబ్ధము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. అణగినది.
౨. ముడిగినది. ౩. చేష్టారహితము. ౪. నిక్క
పాడుచుకొనినది. ౫. అపబదితము. ౬. స్థిర
మైనది. ౭. కఠినమైనది. ౮. మందమైనది.

స్తబ్ధరోమము. సం. వి. న్. పుం. విరుసైన వెం
డుకలుగల యడవిపంది.

స్తీ. ఒకసారి సారమేయోద్ధతి సుద్ధర స్తబ్ధో
మంబుల సంహరించి. కాళ. ౩. ౪౭.

స్తబ్ధలోచనుడు. సం. విణ. (అ. అ. అ.) తెప్ప
పాటులేని కన్నులు కలవాడు, దేవతాది.

స్తభి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. స్థిరత్వము. ౨. కాశి
న్యము. ౩. వైతన్యరాహిత్యము. ౪. మొండి
తనము.

స్తమితము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧. తడిసినది
౨. కాంతమైనది. ౩. మూయబడినది. ౪. మెత్త
నిది. ౫. తృప్తికొందినది.

స్తరణము సం.వి.అ.న.౧ పటచట. ౨ గోడకు
నున్నచు వేయుట.

స్తరము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ వ్యాపించునది
౨ కప్పనది. వి.అ.పుం. ౧ పొర. ౨ పటపు.

స్తరి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ పొగ. ౨ ఆవిరి. ౩ ఆవు
పెయ్య. ౪ గొడ్డుటావు.

స్తరి(రీ)మ, సం.వి.న.పుం.పటపు.

స్తవకము సం. వి. అ. పుం. ౧ స్తోత్రము.
౨ పూలగుత్తి. ౩ గ్రంథభాగము. ౪ సముదా
యము. విణ. (అ. ఇకా.అ.) పొగడునట్టిది.

స్తవకితము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) గుత్తులతోఁ
గూడినది.

స్తవనము, సం.వి.అ.న. ౧ పొగడ్త. ౨ ఋక్కు.

స్తవము, సం.వి.అ.పుం. ౧ పొగడుట. ౨ స్తుతి.

స్తవరకము, సం.వి. అ.పుం. కంచె, ఆవరణము.

స్తవి, సం.వి.ఇ.పుం. స్తోత్రపాఠకుడు.

స్తవేయుడు, సం.వి.అ.పుం. ఇంద్రుడు.

స్తా

స్తాఘము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) లోఁతులేనిది.

స్తానకుడు, సం.వి.అ.పుం. పొగడువాడు.

స్తావము, సం.వి.అ.పుం. స్తుతి.

స్తావ్యము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) పొగడదగినది.

స్తి

స్తిభి, సం. వి. ఇ. పుం. ౧ ఆరంభము. ౨ సము
ద్రము. ౩ గుచ్చము.

స్తిభిని, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. గుత్తి.

స్తిమితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ నిశ్చలము.
౨ తడిసినది. ౩ ఆలస్యమైనది. ౪ శాంతమైనది.
౫ మూయబడినది, ౬ మృదువైనది, ౭ తృప్తి
నొందినది. వి.అ.న. ౧ తేమ. ౨ స్థిరత్వము.

స్త్రి

స్త్రి. సం. వి. ఇ.పుం. ౧. యజ్ఞములోని ఋత్వి
క్కు. ౨. గడ్డి. ౩. ఆకాశము. ౪. నీరు. ౫.
నెత్తురు. ౬. దేహము. ౭. భయము. ౮. ఇం
దుడు.

స్తు

స్తుక, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧. కేశపాశము. ౨.
ఎద్దుకొమ్మలనడుమనుండు రోమజాలము. ౩.
కటిప్రదేశము. ౪. తొడ.

స్తుకము, సం. వి. అ. పుం. ౧. కేశసమాహము
౨. జాట్టుముడి.

స్తుతము, సం. విణ. (అ. అ. అ.) స్తుతింపబడి
నది. వి. అ. న. పొగడ్త.

స్తుతి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧. స్తోత్రము. ౨. పొగ
డ్త. ౩. స్తుతికేగము. ౪. ముఖస్తుతి. ౫. దుర్గ

స్తుతించు, సం. స. క్రి. ౧ స్తోత్రముచేయు. ౨
అభినందించు. ౩ ప్రశంసించు, పొగడు.

స్తుతివదము, సం. వి. అ.న. స్తోత్రలక్ష్యము.

స్తుతివ్రతుడు, సం.వి.అ.పుం. స్తోత్రపాఠకుడు

స్తుతుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

స్తుత్య, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ సువాసనగల యొక
విధమైన చెట్టుబిరుడు. ౨ పటిక పలక.

స్తుత్యము, సం. విణ. (అ. అ. అ.) స్తోత్రము
చేయదగినది.

శా. లోకస్తుత్యవిభూతి నన్యపుతనాణంటాక
బాహుబల, శ్రీకల్మష.....

స్తునకము, సం. వి. అ. పుం. మేక.

స్తుభము, సం. వి. అ. పుం. మేక.

స్తువము, సం. వి. అ. పుం. స్తుతి.

స్తవి, సం. వి. ఇ. పుం. ౧ పూజించువాడు ౨
యజ్ఞము.

స్తూ

స్తూపవృక్షము. సం. వి. అ. పుం. తా. బే. లు.

స్తూపయండలము. సం. వి. అ. న. స్తూపపరిధి.

స్తూపము. సం. వి. అ. పుం. ౧ దేవాలయవిమానము
౨ మట్టిదిబ్బ. ౩ చార్దస్మృతిచిహ్నము. ౪ చితి,
సాద. ౫ శక్తి, బలము.

స్త్ర

స్త్రుతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧ పఠచుట. ౨ కవ్వట.

స్తే

స్తేనము. సం. వి. అ. న. దొంగతనము, పుం. ఒక
విధమైననుగంధము.

స్తేనుడు. సం. వి. అ. పుం. దొంగ.

స్తేనుము. సం. వి. అ. పుం. తేను.

స్తేయము. సం. వి. అ. న. ౧ దొంగతనము.
౨ దొంగిలించఁబడిన వస్తువు. ౩ రహస్యము.

స్తేయి. సం. వి. న. పుం. ౧ దొంగ, ౨ కమసాలి.

స్తై

స్తైన(న్య)ము. సం. వి. అ. న. దొంగతనము.

స్తైన్యడు. సం. వి. అ. పుం. దొంగ.

స్తైమిత్వము. సం. వి. అ. న. ౧ స్తిమితత్వము.
౨ స్థిరత్వము. ౩ వైశ్చల్యము.

స్తో

స్తోకము. సం. వి. అ. పుం. ౧ చిందువు. ౨ చా
తకపక్షి, ౩ అగ్నికణము. ౪ ఒకవిధమైనవిషము.

స్తోకాయాడు. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) ౧ చిన్న
శరీరముకలవాడు. ౨ పొట్టివాడు.

స్తోకము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) ౧ చిన్నది, అల్ప
మైనది. ౨ నీచమైనది.

స్తోత. సం. వి. ఋ. పుం. పొగడువాడు.

స్తోతవ్యము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) పొగడఁదగినది.

స్తోత్రపాఠకుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ స్తుతిపఠన
ములను బఠకువాడు. ౨ వంది.

స్తోత్రము. సం. వి. అ. న. పొగడ్త.

గీ. చిల్లఁబుండనువాడు గంభీరుఁడధిక, తముఁ
డు కి విరాజనంగ స్తోత్రములు వడసె.

చిల్ల. ౧. ౭౫.

స్తోత్రవాదము. సం. వి. అ. పుం. స్తుతిపఠనము.

స్తోత్రియ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన పద్యము
స్తోత్రియము.

స్తోభము. సం. వి. అ. పుం. ౧. అఁపుట. ౨

విరామము ౩. అగారవము. ౪ ద్వేషము. ౫
స్తుతి. ౬ సామవేదభాగము ౭ క్రొత్తగాఁతేర్ప
బడినది. ౮ ఋగక్షరములకంటె నధికమును అస
వర్ణమును అయిన భస్మి. (ఋగక్షరేభ్యోఽధికః
సచతైస్సవర్ణః స స్తోభోనామ. కాబరభాష్యము.
౯. ౨. ౩౯.) ౯. జడత్వము.

స్తోమక్షారము. సం. వి. అ. పుం. సబ్బు.

స్తోమము. సం. వి. అ. పుం. ౧ సమాహము.

౨ స్తోత్రము. ౩ యజ్ఞము ౪ ఆయుధవిశేషము.
సోమాహుతి. ౫ పెద్దమొత్తము. ౬ తొంబది
యాఱంగుళముల కొలత. వి. అ. న. ౧ తల.
౨ సంపద ౩ ధాన్యము ౪ ఇనుపదండము.

స్తోమ్యము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) స్తుత్యము,
పొగడఁదగినది.

స్తా

స్తాపికము. సం. వి. అ. న. చార్దస్మృతి చిహ్నము.

స్తాభికము. సం. వి. అ. న. సామసంహితయందలి
రెండవభాగము.

స్త్రీవ్యోవజీవి. సం. వి. క్. పుం. య. స్త్రీ
జీవుడు. ౨. భార్యవలన జీవించువాడు.

స్త్రీవరుడు. సం. వి. అ. పుం. కామకుడు.

స్త్రీవ్యము. సం. వి. క్. న. మహాభారతమున
నొక పర్వము.

స్త్రీపుంసయోగము. సం. వి. అ. పుం. య. పదు
నెనిమిది వ్యవహార పదములలో నొకటి. ౨. స్త్రీ
పురుషుల కలయిక.

స్త్రీపుంసలక్షణ. సం. వి. అ. స్త్రీ. స్త్రీపురుష
స్వభావ చైతన్యము రెండును. గలిగిన జంతువు,
లేక వృక్షము.

స్త్రీపుంధర్మము. సం. వి. అ. పుం. స్త్రీపురు
షుల ధర్మములను నియమించు శాస్త్రము.

స్త్రీపురము. సం. వి. అ. న. ఆడువారందు
గృహ భాగము.

స్త్రీపుష్పము. సం. వి. అ. న = స్త్రీకుసుమము.

స్త్రీపూర్వుడు. సం. వి. అ. పుం. స్త్రీజీవుడు

స్త్రీప్రత్యయము. సం. వి. అ. పుం. స్త్రీలింగము
ను సూచించు ప్రత్యయము.

స్త్రీప్రసంగము. సం. వి. అ. పుం. స్త్రీలతోడి
యధిక సంపర్కము.

స్త్రీప్రసూపు. సం. వి. అ. స్త్రీ. స్త్రీజనని.

స్త్రీప్రీయము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) స్త్రీలకు
ప్రియమైనది, వి. అ. పుం. మామిడిచెట్టు.

స్త్రీబంధము. సం. వి. అ. పుం. రతిక్రీడ.

స్త్రీబాధ్యుడు. సం. వి. అ. పుం. ఆడుదానిచే
బాధింపబడుటకు లోబడియుండువాడు.

స్త్రీభాషి. సం. వి. క్. పుం. ఆడంగివాడు, స్త్రీ
వలె మాటాడువాడు, (ఆప్త. ని)

స్త్రీమామగము. సం. వి. అ. న. మొగలితావు.

స్త్రీముఖపము. సం. వి. అ. పుం. ఆశోక వృ
క్షము.

స్త్రీరంజనము. సం. వి. అ. న. తమలపాకు.

స్త్రీరత్నము. సం. వి. అ. న. య. నారీతిలకము.
౨. లక్ష్మి.

స్త్రీరాగము. సం. వి. అ. పుం. దేశాక్షి, దేవ
గాంధారి మొదలగు రాగము. (పురుషరాగము
కానిది.)

స్త్రీలింగము. సం. వి. అ. న. య. మాడులింగ
ములలో నొకటి. ౨. స్త్రీత్వమును సూచించు
గుర్తు (కుచాది.) ౩. ఆడుగుణి.

స్త్రీవాసము. సం. వి. అ. పుం. పుట్ట.

స్త్రీవిషయము. సం. వి. అ. పుం. రతిక్రీడ.

స్త్రీవ్రణము. సం. వి. అ. పుం. ఆడుగుణి.

స్త్రీగుంఠానము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) ఆడు
దానియాకృతి కలది. (స్త్రీసంస్థానంచాప్సర
స్త్రీరమారాత్ శాకుంతలమ్ ౨ అం.)

స్త్రీగుంగ్రహణము. సం. వి. అ. న. య. అనుచిత.
ముగా స్త్రీని గొంగిలించుకొనుట. ౨. వ్యభి
చారము.

స్త్రీగుంబంధము. సం. వి. అ. పుం. వివాహము
వలన చుట్టరికము.

స్త్రీసేవ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఆడుదానియొడ రక్తి
గాని భక్తి కాని కలిగి యుండుట.

స్త్రీస్వభావుడు. సం. వి. అ. పుం. నపుంసకుడు.

స్త్రీహరణము. సం. వి. అ. న. బలవంతముగా స్త్రీ
ని జెఱుచుట.

స్త్రీహరి. సం. వి. క్. పుం. స్త్రీలను జెఱుచు
వాడు, లేక హరించువాడు.

స్థ

స్థానము, సం.వి.ణ. (అ.ఈ.అ.) ౧. స్త్రీనిబంధ

మైనది, ౨. స్త్రీతత్పరమైనది, వి.అ.న. ౧. స్త్రీ
త్వము, ౨. స్త్రీభావము, ౩. స్త్రీల సమాహారము

స్థ

స్థంధిలము, సం.వి.అ.న. ౧. ప్రతదీక్షబూనిన
వారు పండుకొనుటకు గాను దర్శాదులచే సంస్క-
రింపబడినభూమి, ౨. అగ్నిహోత్రమునుంచుట
కై సంస్కరింపబడినచోటు, ౩. పాత్తు ౪.
చక్కచేయబడిన నేల, ౫. ఊషరక్షేత్రము,
౬. సరిహద్దు ౭. ఇంటిముందుండు స్థలము.

స్థంధిలసితకము, సం.వి.అ.న. ౧. అరుగు, ౨.
వేదిక.

స్థంధిలుడు, సం.వి.అ.పుం. ప్రతదీక్షవలన భూ
మిపైబండుకొనువాడు, స్థంధిలకాయ.

స్థంధిలకాయ, సం.వి.న్, పుం=స్థంధిలుడు.

స్థంధిలేశయుడు, సం.వి.అ.పుం=స్థంధిలుడు

స్థకరము, సం.వి.అ.న. పోక, 1

స్థకణ, సం.వి.ణ. అ. స్త్రీ. భూమి.

స్థకవము, సం.వి.అ.న. ౧. ఆచ్ఛాదనము, కవ్వ,
౨. మలుగు.

స్థకము, సం.వి.ణ. (అ.అ.అ.) ౧. వంచనకీల
మైనది, ౨ విడువబడినది, ౩ అలక్ష్యభావము
తోగూడినది.

స్థకరము, సం.వి.అ.పుం. పుత్రజీవకమను వృక్ష
విశేషము.

స్థగి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. తమలపాకులపెట్టె.

స్థగిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ వేశ్య, ౨ ఒకవిధమైన
కట్టు, ౩ తమలపాకులు, పోకలునుంచెడిపెట్టె

స్థగితము, సం.వి.ణ. (అ.అ.అ.) ౧ ఆచ్ఛాదింప
బడినది, ౨ తాపదముచేయబడినది, ౩ ఆప
బడినది, ౪ మూయబడినది.

స్థగుడు, సం.వి.అ.పుం. తాసగాడు.

స్థగువు, సం.వి.ఈ.పుం. ౧ ఉబుకుట, ౨ గూను.

స్థపతి, సం. వి. ఇ. పుం. ౧ శిల్పి, ౨ బృహస్పతి
సవనముచేసినవాడు, ౩ అంతఃపురమునుగావలి
కాయవాడు, ౪ సారథి, ౫ వద్రంగి, ౬ క
తేరుడు, వి.ణ. (ఇ.ఈ.ఇ.) శ్రేష్ఠము, ముఖ్యము.

స్థపత్యుడు, సం.వి.అ.పుం. అంతఃపురోద్ధోగి.

స్థపుట, సం.వి.అ.స్త్రీ. వాజి.

స్థపుటగతము, సం. వి.ణ. (అ. అ. అ.) దుర్లభ
స్థలములలోనుండునది.

స్థపుటము, సం. వి.ణ. (అ.అ.అ.) ౧ మిట్టపల్లి
మైనది, ౨ మధ్యానతముపాశ్చాన్యన్నతమునైనది
౩ క్లిప్తపరిస్థితులలోనున్నది, వి.అ.పుం. పైకుదికి
యందుట.

స్థపుటిరము, సం.వి.ణ. (అ.అ.అ.) స్థపుటమైనది;
తాపబడినది.

స్థపుటికృతము, సం.వి.ణ. (అ.అ.అ.) విషమము
గాజేయబడినది.

స్థపుటుడు, సం.వి.అ.పుం. కృత్రిముడు.

స్థము, సం. వి.ణ. (అ. అ. అ.) (సమాసాంతమున
వాడబడును, ౧ నిలుచునది, ౨ స్థావరమైనది,
వి.అ.పుం.చోటు, స్థలము.

స్థల, సం.వి.అ.స్త్రీ. కృత్రిమమైననేల.

స్థలకములము, సం.వి.అ.న. మెట్టతామర.

స్థలకముదము, సం.వి.అ.పుం. కరవీరపుమొక్క.

స్థలదేవత, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧. స్థానికముగానుండు
దేవత, ౨. గ్రామదేవత.

స్థలవద్దివి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. మెట్టతామర.

స్థలము, సం.వి.అ.న. ౧ చోటు, ౨ మెట్టభూమి
౩ జలసూన్యమైన సహజముగాజడరమైననేల, ౪
తీరము, ౫ దిబ్బ, ౬ క్షేత్రము, ౭ చర్చనీయాం
శము, ౮ శివరము, ౯ గ్రంధాదులందలిభాగము

స్థలవర్తము, సం.వి.న్.న. సమాధిరీతమార్గము

స్థలవిగ్రహము. సం. వి. అ. పుం. సమభూమిపై
జరుగు యధము.

స్థలశుద్ధి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. భూమిని శుద్ధిచేయుట.

స్థలసీమ. సం.వి.న.శ్రీ. పాలిమేర.

స్థలి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. ౧ సహజమైన స్థలము. ౨
స్థలదేవత.

స్థలేశయము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) స్థలకాయ.
వి.అ.పుం. స్థలజలముల రెండింటను జీవించు
జంతువు.

స్థవి. సం.వి.ఇ.పుం. ౧ సారెవాడు. ౨ స్వర్గము.
౩ చరవస్తువు. ౪ అగ్ని.

స్థవిగ. సం.వి.అ.శ్రీ. ముసలిది.

స్థవిరుడు. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్థిరుడు ౨
చిరంజీవి. ౩ వృద్ధుడు. వి.అ.పుం. ౧ జైవాత్మ
కుడు. ౨ శతానీతుడు. ౩ ముసలివాడు. ౪
యాచకుడు.

స్థవిష్ణుము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ మిక్కిలి
స్థూలము. ౨ గరిష్ఠము. ౩ బలిష్ఠము.

స్థవీయము. సం.విణ. (న.సీ.న.) స్థూలతరము.

స్థా

స్థాండిలుడు. సం.వి.అ.పుం. స్థాండిలుడు.

స్థాణవము. సం.విణ. (అ.ఈ.అ.) స్థాణువునకు
సంబంధించినది.

స్థాణుకర్ణిక. సం.వి.అ.శ్రీ. విష్ణుక్రూరము.

స్థాణువ్రక్షీర్ణ. సం.వి.అ.శ్రీ. అశ్వసంచార మార్గ
విశేషము.

స్థాణువు. సం.విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) స్థిరమైనది, కద
లనిది, వి.ఉ.పుం. ౧ జీవకమును వాసనద్రవ్యము
౨ ఈటె. ౩ చెదలపుట్ట. ౪ శివుడు. ౫ చిలక
కొయ్య. ౬ శూలము. ౭ ధ్రువుడు. ౮ ఆసన
విశేషము.

స్థాత. సం. విణ. (ఋ.శ్రీ.ఋ.) ౧ వర్తిస్తువు,
ఉండువాడు. వి. ఋ.పుం. ౧ దారిమాపువాడు
౨ చోదకుడు.

స్థాతవ్యము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ఉండఁదగినది
వి.అ.న. ఆలస్యము.

స్థానకము. సం.వి.అ.న. ౧ నాట్యభంగిమము. ౨
స్థితి ౩ నాటకమునందలి సన్నివేశము. ౪ నగరము
౫ నురుగు. ౬ పతనక్రమము. ౭ తైత్తిరీయము
నందలి యొకభాగము. ౮ నిలబడిన విగ్రహము
తోనున్న దేవాలయము. ౯ వేటమున్నగు సమ
యములందలి శరీర విన్యాసము. ౧౦ యధ స్థ
యమందలి విలుకానినిలుచుతీరు.

స్థానకుటికాగ్రనము. సం. వి. అ. పుం. స్థావర
గృహత్యాగము.

స్థానదీప్తము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) సన్నివేశ
మును బట్టి ఆశుభమైనది.

స్థానపాలకుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఒకానొక
యశ్వపాలకుడు. ౨ కావలివాడు ౩ రక్షక
భటుడు.

స్థానపిప్పటిక. సం.వి.అ.శ్రీ. దైనికాదాయవ్య
య పట్టిక.

స్థానభూమి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ వానశ్రుష్ఠము ౨
హర్మ్యము.

స్థానభ్రష్టుడు. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ఉద్యోగ
ము నుండి తొలగింపబడినవాడు.

స్థానము. సం.వి.అ.న. ౧ చోటు ౨ ఇల్లు, ౩
ఉనికి. ౪ సామ్యము, ౫ ఉచితము. ౬ జీవించి
యుండుట.

౭. త్రివర్గమునందొకటి (అనగా కృష్యాద్యవై
వర్గమునందు శత్రువుతో సమముగానుండుట
శ.ర.)

౮. విలుకానియుద్ధమప్పటి నిలుచుతీరు. (ఇది
పంచవిధము. ఆరీఢము, ప్రత్యారీఢము, సమ
పదము, వికాఖము, మండలము. శ.ర.)

స్థానమృగము. సం. వి. అ. పుం. ౧ తాఁబేలు,
మొసలి మున్నగువానివర్గమునకుఁ జేరినజంతువు.

స్థానయోగము. సం.వి.అ.పుం. ఉచితస్థలముల
నియమించుట.

స్థానాధికారము, సం.వి. అ. పుం. కోవెలపాడు పత్తెము.

స్థానాధ్యక్షుడు, సం.వి.అ.పుం. గి. స్థానికపాలకుడు. 1 కావలివాడు. 3 రక్షకభట్టద్యోగి.

స్థానావతి, సం. వి. ఇ. పుం. గి. మధ్యవర్తి. 1 దూత.

స్థానావత్యవయోగము, సం. వి. అ. పుం. తంత్రవిశేషము.

స్థానాసేధము, సం.వి.అ.పుం. నిర్బంధము.

స్థాని, సం.విణ. (న్.సి.న్.) స్థానముకలది. 1 స్థిరమైనది. 3 ఆదేశముకలది. వి.న్.పుం. గి. ఆదేశమునకుఁబూర్వరూపము. 1 ఆదేశము.

స్థానికము, సం. విణ. (అ.ఈ.అ.) స్థానమునకు సంబంధించినది.

స్థానికుడు, సం.వి.అ.పుం. గి. స్థానాధ్యక్షుడు. 1 గుడిపారుపత్తెము చేయువాడు. 3 ఆప్రదేశముననుండువాడు.

స్థానీయము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) గి. స్థానికము. 1 స్థానమునకుఁదగినది. వి.అ.న. గి. నగరము. 1 రాజధాని. 3 ఎనిమిది వందల గ్రామములను రక్షించుట కేర్పడిన కోట.

స్థానేవతిత్తుడు, సం.వి.అ.పుం. అన్యని స్థానము నాక్రమించువాడు.

స్థావకము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) గి. నిలబెట్టునది. 1 స్థిరపఱచునది.

స్థావకుడు, సం.విణ. (అ.అ.అ.) గి. స్థాపించువాడు. 1 సూత్రధారుడు. 3 దేవాలయమునుగాని విగ్రహమునుగాని ప్రతిష్ఠించువాడు ౪ (ధనాదులను) నిక్షేపించువాడు.

స్థావత్యుడు, సం.వి.అ.పుం. పాగ్గడికాడు, అంతఃపురమునందలి కావలివాడు.

స్థావత్యము, సం.వి.అ.న. స్థవతియొక్క కర్మము

స్థావన, సం. వి. అ. స్త్రీ. గి. స్థిరపఱచుట. 1 సూత్రధారకర్మము 3 ప్రస్తావన. ౪ నిలువయుంచుట.

స్థావనము, సం.వి.అ.న. గి. స్థాపించుట. 1 మోఖపుట. 3 సమాధి. ౪ గర్భవతులకుఁజేయునొక పంస్కారము.

స్థావనవృత్తుడు, సం.వి.అ.పుం. మరల బలము చేజూరుట కవకాశములేనివాడు.

స్థావని, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. గి. చిలుబొద్దిచెట్టు. 1 అగురుసొంటి.

స్థావనీయము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) గి. స్థిరము చేయఁదగినది. 1 బలవర్ధకాషధములచేఁజికిత్స చేయఁదగినది.

స్థావయిత, సం. వి.బు.పుం. స్థాపించువాడు.

స్థాపించు, సం.స.క్రి. స్థాపనముచేయు, నిలుపు.

స్థాపితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) గి. నిలుపఁబడినది. 1 నిశ్చయింపబడినది. 3 రూఢముచేయఁబడినది. ౪ నియమింపఁబడినది. ౫ నియోగింపఁబడినది. ౬ పరిణీతము. ౭ దృఢమైనది. ౮ నిశ్చలమైనది.

స్థావ్యము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) గి. స్థాపింపఁదగినది. 1 నియోగింపఁదగినది. 3 నిర్బంధింపఁదగినది. ౪ (దుఃఖాదులకు) పాల్పఱపఁదగినది. వి. అ.న. ధరావత్తు, కుదువ. పుం. దేవతా విగ్రహము.

స్థామము, సం.వి.న్.న. గి. దేహదార్ద్యము, బలము. 1 గుఱ్ఱపు సకిలింపు. 3 స్థిరత్వము. ౪ స్థానము.

స్థామనము, సం.వి.న్.న. శరీరము. (వాచ)

స్థాయ, సం.వి.అ.స్త్రీ. భూమి.

స్థాయము, సం.వి.అ.పుం. పాత్రము.

స్థాయి, సం.విణ. (న్.సి.న్.) గి. కడలనిది, స్థిరమైనది. 1 నివసించునది. 3 మారనిది. వి.న్. పుం. స్థిరమైనభావము (రత్యాదిస్థాయిభావము) న్.న. స్థిరమైన స్థితి.

స్థాయికుడు, సం.వి.అ.పుం. ఆధికారి.

స్థాయిభావము. సం.వి.అ.పుం. సహితీయ విజా
తీయ భావములచేతఁ దిరస్కరింపఁబడకరససిద్ధి
పర్యంతము నిలిచియుండుభావము. (ఈభావము
లు తొమ్మిది, రతి, హాసము, శోకము, క్రోధ
ము, ఉత్సాహము, భయము, జాగుప్స, విస్మ
యము, శమము.)

స్థాయకము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్థిరమైనది
అ ఒకచోట నుంచఁబడినది.

స్థాయకుడు. సం.వి.అ.పుం. గ్రామాధికారి.

స్థాలము. సం.వి.అ.న. ౧ కంచము, భోజనపా
త్రము. ౨ కలిగొట్టుచెట్టు.

స్థాలి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ వంటపాత్రము, లావి.
(శ.ర.) ౨ కలిగొట్టుచెట్టు

స్థాలిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. స్థాలము.

స్థాలీపాకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పాకయజ్ఞవిశే
షము. ౨ వివాహకాలమున దంపతులచేత
యింపబడునొక కర్మము.

స్థాలీపులాకము. సం.వి.అ.పుం. వంటగిన్నెయం
దలి యన్నపు మెతుకు.

స్థాలీబలము. సం.వి.అ.న. నీర్లుకాచుబానయంద
లి లోపలి భాగము.

స్థాలీబలీయ (ల్య) ము. సం.విణ. (అ.అ.అ.)
వండుటకు యోగ్యమైనది.

స్థావరము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్థిరమైనది,
కదలనిది. ౨ జడమైనది. ౩ నుస్థాపితమైనది.
వి.అ.పుం. ౧ స్థిరమైనయాస్తి. ౨. స్థూల శరీ
రము. న. ౧ కులధనము ౨ వింటినారి. ౩ వింటి
నారిని చెవిదాకలాగుట. ౪ జడపదార్థము. ౫
హోలునారి.

స్థావరాది. సం.వి.ఇ.న. ఒకవిధమైన విషము.

స్థావిరము. సం.వి.అ.న. ముసలితనము.

స్థానకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ చేతనిడినకుంకుము.
౨ కుంకుమ మొదలగువానిపూత. ౩ నీటిబుగ్గ.
౪ తిలకము. ౫ వాసనద్రవ్యములచేత శరీరమును
నువాసితము కావించుట. ౬ నీటిబుగ్గవంటి య
క్వాలంకారము.

స్థానువు. సం.వి.ఉ.న. దేహబలము.

స్థాస్నువు సం. విణ (ఉ.ఉ.ఉ.) బహుకాల
ముండునది, స్థిరమైనది. వి.ఉ.పుం. చెట్టు.

స్థి

స్థిక (క్క) ము. సం.వి.అ.పుం. పిఱుడు.

స్థితకరణము. సం.వి.అ.న. రతిబంధ విశేషము.

స్థితధీ. సం.వి.ఈ.పుం. స్థిరమనస్కుడు, ప్రశాంత
చిత్తుడు.

స్థితపాత్యము. సం.వి.అ.న. నిలబడి స్త్రీ కావించు
ప్రాకృత పద్య పఠనము.

స్థితప్రజ్ఞాదు. సం.వి.అ.పుం. ౧ సర్వకామములను
విడిచి ఆత్మసంతుష్టుడైనవాడు. ౨ ఏవిధమైన
భ్రాంతియు లేనివాడు.

స్థితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ఉన్నది. ౨
నిలిచియున్నది. ౩ నిశ్చయింపఁబడినది. ౪ ప్రతిజ్ఞ
చేయఁబడినది. ౫ నిశ్చలమైనది. వి.అ.న. ౧
రతివిశేషము. ౨ నిశ్చలముగానుండుట. ౩ నిల
బడు విధము. ౪ నన్యార్థమునందలిపట్టుదల.

స్థితి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ ఉనికి. ౨ నూర్చుండుట.
౩ మర్యాద. ౪ బ్రతుకు. ౫ సృష్టిస్థితిలయముల
లో రెండవది. ౬ పొలిమేక. ౭ నిలకడ. ౮
పరిపాలన. ౯ పరిస్థితి. ౧౦ స్వభావము. ౧౧
సత్రవనర్తనము. ౧౨ ఔచిత్యము. ౧౩ ఉదాత్త
త్వము. ౧౪ పదవి. ౧౫ సంక్షేమము. ౧౬
నియమము. ౧౭ నిశ్చయము. ౧౮ సీమ. ౧౯
గ్రహణముండుకాలము.

స్థితిజ్ఞుడు. సం.వి.అ.పుం. స్థితినియమములనెఱుగు
వాడు.

స్థితివదము. సం.వి.అ.న. సన్మార్గము.

స్థితివదుడు. సం.వి.అ.పుం. విష్ణువు.

స్థితిభిదుడు. సం. వి. వ. పుం. స్థితినియమముల
నుల్లంఘించువాడు.

స్థితిమంతము. సం.విణ. (త.త.త.) ౧ స్థిరత్వ
ము కలిగినది. ౨ శాశ్వతమైనది. ౩ మర్యాదకలది

సిరిసావకము. సం.వి. (అ.అ.అ.) తూర్వస్థితిని గలిగించుకొనినది. వి. అ. న. మరలబూర్వ స్థితికివచ్చు సామర్థ్యము.

సిర. సం.వి.అ.స్థి. ౧ భూమి ౨ బూరుగుచెట్టు. ౩ ముయ్యాకుబాన్న. ౪ స్థిరచిత్తముగలస్థి.

సిరకుమము. సం.వి.అ.పుం. శకులవృక్షము.

సిరగంధ. సం.వి.అ.స్థి. ౧ మొగరిచెట్టు. ౨ పాటలీపుష్పము.

సిరగంధము. సం.వి.అ.పుం. చంపకము.

సిరగతి. సం.వి.ఇ.పుం. శనిగ్రహము.

సిరచక్రము. సం. వి. అ. పుం. తూర్వజై న బుద్ధుడు.

సిరచ్చదము. సం. వి. అ. పుం. కొండరావిచెట్టు వంటి యొకచెట్టు.

సిరచ్చాయము. సం.వి.అ.పుం. ౧ నమేరువు. ౨ బాటసారులకు నీడనిచ్చు చెట్టు. ౩ చెట్టు.

సిరజీవిత. సం.వి.అ.స్థి. బూరుగుచెట్టు.

సిరతరము. సం.వి. (అ.అ.అ.) బహుకాలముండునది. వి.అ.పుం. పరబ్రహ్మము.

సిరదంష్ట్రము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పాము. ౨ ఆదివరాహము. ౩ ద్వని.

సిరవడు. మి.అ.క్రి. పాదుకొను, నిలువఁద్రొక్కుకొను.

సిరవత్రము. సం. వి. అ. పుం. బురదనేలలందు మొలచు ఈతచెట్టు.

సిరవటుచు. మి.స.క్రి. నిశ్చయముచేయు. (వ్యవ. ఈ సంబంధము స్థిరపఱిచితిమి.)

సిరపుష్పము. సం.వి.అ.పుం. ౧ చంపకవృక్షము ౨ వకుళవృక్షము.

సిరమగు. మి.అ.క్రి. నిశ్చయమగు.

సిరము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ నిలుకడయైనది. ౨ కడలనిది. ౩ కాశ్యపమైనది. ౪ కాంతమైనది. ౫ ప్రసన్నమైనది. ౬ నిశ్చలవర్తనముకలది. ౭ నిశ్చితమైనది. ౮ కఠినమైనది. ౯ బలమైనది.

౧౦ కఠినహృదయముకలది. వి.అ.పుం. ౧ కొండ ౨ చెట్టు ౩ పరువ సరశేతరమైనవాల్లు ౪ ఎదు ౫ మోక్షము. న. స్థిరత్వము; ముండితనము.

సిరయోని. సం.వి.ఇ.పుం. నీడనిచ్చుచెట్టు.

సిరయావనము. సం. వి. (అ.అ.అ.) నిత్య తారుణ్యముకలది. వి. అ. పుం. దేవయోని విశేషము.

సిరరంగ. సం.వి.అ.స్థి. నీలిమండు.

సిరవాక్కు. సం.వి. (చ.చ.చ.) విశ్వసింపఁ దగిన పలుకులుగలది.

సిరవారము. సం.వి.అ.పుం. శవివారము.

సిరగుంగుడు. సం. వి. అ. పుం. వాగ్దానమును నిలుపు వాడు, సత్యసంధుడు.

సిరాంఘ్రిపము. సం. వి. అ. పుం. స్థిరపత్రము (వృక్షవిశేషము.)

సిరాయువు. సం.వి.న.పుం. బూరుగుచెట్టు. వి. (న.న.న.) చిరకాలము జీవించువాడు.

సిరీకరణము. సం.వి.అ.న. దృఢపఱుచట.

సిరీకారము. సం.వి.అ.పుం. స్థిరీకరణము.

సిరుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ శని. ౨ రాహువు. ౩ కాశ్యకుడు. ౪ చపలత్వము లేనివాడు. ౫ కార్తికేయుడు. ౬ వై వము.

స్థు

స్థురి. సం.వి.న.పుం. బరువు మోసెడి గుఱ్ఱము లేక ఎద్దు.

స్థూ

స్థూణ. సం.వి.అ.స్థి. ౧ వెండి, ఇనుము మొదలగు లోహములచేత కేయిబడిన విగ్రహము. ౨ (ఇంటి) కంబము. ౩ దాగలి.

స్థూణకర్ణము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఒకవిధమైన పూహ విశేషము. ౨ రుద్రుని రూపములలో నొకటి.

స్థూమము. సం.వి.అ.పుం. వెలుతురు.

స్థూముడు. సం.వి.అ.పుం. చంద్రుడు.

సూరము. సం.వి.అ.పుం. ఏడ్డు.

సూరి. సం.వి.న్.పుం. బరువులు మోసెడి గుఱ్ఱము
లేక ఎడ్డు, ఘరి.

సూరీవృష్ఠము. సం.వి.అ.పుం. స్వారిచేయుటకు
పయోగింపని గుఱ్ఱము.

సూరుడు. సం.వి.అ.పుం. మనుష్యుడు.

సూల. సం.వి.అ.స్త్రీ. పెద్దయేలకి.

సూలకంటకము. సం.వి.అ.పుం. ములుగారిమిడి,
మొగిలీట i

సూలకంటకిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. బూరుగుచెట్టు.

సూలకంఠ. సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకవిధమైనవంగ
చెట్టు i.

సూలకందము. సం.వి.అ.పుం. తినుటకుయోగ్య
మైనదుంప, ఎఱ్ఱయల్లి.

సూలకము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ పెద్దది. ౨
లావై నది. వి.పుం. తృణవిశేషము, తెల్లు.

సూలక్షేదము. సం.వి.అ.పుం. అమ్మ, క్షేదము

సూలచాపము. సం.వి.అ.పుం. ప్రత్తిని శుద్ర
పలుచుటకుపయోగించు వింటివంటి సాధనము.

సూలతాలము. సం.వి.అ.పుం. స్థిరపత్రము i.

సూలనాలము. సం.వి.అ.పుం. లావై నతెల్లు

సూలనాసము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) పెద్దముక్కు
కలది. వి.అ.పుం. పంది.

సూలనీలము. సం.వి.అ.పుం. జేగ.

సూలపట్టము. సం.వి.అ.పుం. ప్రత్తి.

సూలపట్టాకము. సం.వి.అ.పుం. ముడుకగుడ్డ,
స్థూలపటము.

సూలపదము. సం.వి.అ.పుం. ఏనుగు.

సూలపరుడు. సం. వి. అ. పుం. ఏనుగుకాలు
గలవాడు.

సూలపుష్పి. సం.వి.త.స్త్రీ. విష్ణుక్రాంత i.

సూలవ్రవంచము. సం.వి.అ.పుం. వాస్తవజగత్తు

సూలఫలము. సం.వి.అ.పుం. బూరుగుచెట్టు.

సూలనుధ్య. సం.వి.అ.స్త్రీ. యవధాన్యము.

సూలము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ శక్తిమంఠ

మైనది. ౨ దట్టమైనది. ౩ మాధుకయైనది. ౪
మూర్ఖమైనది. ౫ మొండిది. ౬ నూత్నముకానిది
కలావైనది. ౭ తెలివిలేనిది. ౮ బలిసినది. వి.
అ.న. ౧ గుడారము. ౨ పర్వతశిఖరము. ౩
పులిసినపాలు లేక పెరుగు. పుం. పనసచెట్టు.

సూలమూలము. సం. వి. అ. న. ఒకవిధమైన
మొల్లంగి.

సూలలక్ష్మడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ వదాన్యుడు.

౨ బుద్ధిమంతుడు. ౩ మేలుకీళ్లను స్మరించువా
డు. ౪ అశ్రద్ధగా గుఱిచూచువాడు.

సూలవల్కము. సం. వి. అ. పుం. ఎఱ్ఱలాద్దగు
చెట్టు.

సూలవిషయము. సం.వి.అ.పుం. రాకికవస్తువు.

సూలశరీరము. సం.వి.అ.న. వాస్తవదేహము.
నశ్వరశరీరము.

సూలకాటకము. సం.వి.అ.పుం.న. ౧ దుప్పటి.
౨ ముడుకవస్త్రము.

సూలశీర్షిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. పెద్దకలగలచిన్న
చీమ.

సూలస్కంధము. సం.వి.అ.పుం. లఘుచవృక్షము

సూలహస్తము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఏనుగుతొం
డము. ౨ మొద్దుచేయి.

సూలి. సం.వి.న్.పుం. ఒంటె.

సూలిండు. సం.అ.క్రి. ఒడలుచేయి, బలియి.

సూలోచ్చయము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పర్వతము

మండి పడిన పెద్దతాయి. ౨ మొటిమ, చాటిమ
౩ అసాకల్యము, లోపము. ౪ అటుతీవ్రమము
నిటుమండమునుగాని యేనుగుల గమనవిశేషము.

వే

వేకము. సం.వి.అ.పుం. కేటసిట్ట.

స్థేమము. సం.వి.న్.పుం. స్థిరత్వము.

ఉ....శుంభదలంకరణప్రసాధన, స్థేమయు నప్ర
తర్క్యగుణసీమయునైన మదీయకావ్యకన్యా
మణి....నిరం. ౧.౧౯. వి.న్.న. చార్వర్యము.

కా....వ, చెప్పగుంతీనుతమధ్యమండు సమరస్థే
మాభిరామంబుగన్. భార.విరా. ౪.౯౫.

స్థేయము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్థిరముచేయఁ
దగినది. ౨ నిశ్చయింపఁదగినది. (న్.సీ.స్.)
మిక్కిలి స్థిరమైనది, స్థిరతరము.

స్థేయుఁడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ కులబ్రాహ్మణుఁడు
౨ గురువు. 3 బ్రహ్మ. ౪ తీర్థి, మధ్యవర్తి.

స్థేషము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) స్థిరతమము.

స్థై

స్థైర్యజము. సం.విణ (అ.అ.అ.) స్థావరము.

స్థైర్యము. సం.వి.అ.న. ౧ స్థిరత్వము; మనోనిశ్చ
యము. ౨ ఓర్పు. కాకినయ్య. ౪ జితేంద్రియ
త్వము. పుం. జాపత్రి.

స్థా

స్థానేయము. సం.వి.అ.పుం. ౧ గండివనపుచెట్టు
౨ మాచిపత్రి. 3 గండద్రవ్యవిశేషము.

స్థారము. సం.వి.అ.న. ౧ గుఱ్ఱముగాని గాడిద
గాని వీపున మోయుదగినబరువు. ౨ బలము.
3 స్థిరత్వము.

స్థారి. సం.వి.న్.పుం. స్థూరి, బరువుమోసెడి గుఱ్ఱ
ము లేక ఎద్దు (రూ) స్థారి.

స్థాలలక్ష్మ్యము. సం. వి. అ. న. జౌదార్యము,
బహుప్రదత్వము.

స్థాలి. = స్థారి.

స్థౌల్యము. సం.వి.అ.న. ౧ స్థూలభావము, లాఘు,
౨ బుద్ధిమాంద్యము.

స్న

స్నవనము. సం.వి.అ.న. ౧ నదిమొదలగువానిలో
మునిగిచేయు స్నానము. ౨ కడుగుట.

స్నపితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్నానము
చేసినది. ౨ కడుగఁబడినది.

స్నయము. సం.వి.అ.పుం. ౧ స్నానము. ౨
ప్రోక్షణము.

స్నవము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కాణుట. ౨ కురి
యుట. 3 ప్రవణము.

స్నగ. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ సన్నపునరము, సిర.
౨ కండరము.

స్నా

స్నాత. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఋతుస్నానముచేసినస్త్రీ

స్నాతకవ్రతము. సం. వి. అ. న. వివాహమునకు
ముందు బ్రహ్మచారి విషయమున జరుపఁబడు
వ్రత విశేషము. (స్నాతకమని వ్యవహారము.)
సీ. స్వాధ్యాయ మభిలంబు నభ్యసించియును
గుర్వనుమతి స్నాతకవ్రతమొనర్చి. నూత.
౨ అ. ౧౧౫ పా.

స్నాతకుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ స్నానకీలవ్రతుఁ
డు. (శ.ర.) క. గురువ్రాజచేసి వీడ్కొని, యరి
గి సమావర్తనార్హుడై స్నానంబున, బొరినొన
రిచి వేల్చినయ, ప్వరుఁడు నా స్నాతకాఖ్య
వుని చరించున్. విజ్ఞా. కాం. ౧.౬౦.
౨ బ్రహ్మచర్యాశ్రమము ముగించినపిదప స్నాన
వ్రత మాచరించిన బ్రాహ్మణుఁడు. 3 ఏదేని
మతప్రయోజనమునకై ఖిత్తుకవ్రత మాచరించు
బ్రాహ్మణుడు. ౪ గృహస్థాశ్రమము స్వీకరించిన
ద్విజుఁడు. ౫ వేదాధ్యయనాంతరము ఆశ్ర
మాంతరమునకుఁబోక వ్రతయుక్తుడై తీర్థస్నాన
కీలుడైన బ్రహ్మచారి.

మత్త. స్నాతకుండును ఋత్విజుండును సద్గురుం
డును నిష్ఠుఁడున్, భూతలేకుండు సంయు
జుండును బూజనీయులు....

భార. సభా. ౨-౪.

స్నాతము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) స్నానము చేసినది.

స్నాతుడు, సం. వి. ఆ. పుం. యి స్నానముచేసిన వాడు. ౨ అధ్యయనము పూర్తికావించిన వాడు.

స్నాత్రము, సం.వి.అ.న. స్నానము.

స్నానతీర్థము, సం. వి. ఆ. న. పవిత్రమైనస్నాన పుట్టము.

స్నానతృణము, సం.వి.అ.న. దర్భ.

స్నానము, సం. వి. ఆ. న. యి నీరుపోసికొనుట. ౨ నీటిలామునుగుట. ౩ స్నానయోగ్యమైన జలము. ౪ నలుగురిండి. ౫ విగ్రహములను స్నానముచేయుచుట. ౬ ధౌత్యముచేయుట.

స్నానయోగ్యత, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. శ్శేష్ఠతృణము వాడు జరుగునుత్సవము.

స్నానవిధి, సం. వి. ఇ. పుం. యి స్నానక్రియ. ౨ స్నానముచేయుటకు యోగ్యమైనవిధానము.

స్నానీయు, సం. విణ. (అ.ఆ.అ.) స్నానము చేయుటకు(దగినది; స్నానముచేయునపుడు ధరించునది. వి.అ.న.యి. నలుగురిండి మొ||. ౨ స్నానయోగ్యమైనజలము.

స్నానకుడు, సం.వి.అ.పుం. స్నానముచేయుచు వాడు.

స్నానము, సం.వి.అ.న. స్నానముచేయుచుట.

స్నానపితము, సం. విణ. (అ. ఆ. అ.) స్నానము చేయింపఁబడినది.

స్నానము, సం.వి.అ.పుం. స్నానము.

స్నానముబంధము, సం.వి.అ.పుం. వింటినారి.

స్నానము, సం.వి.ఆ.పుం. యి స్నాన, సన్ననరము ౨ వింటినారి.

స్నానముబంధము, సం.వి.అ.న. వాడి.

స్నానయోగ్యము, సం. వి. న. న. ఒకవిధమైన కంటిజబ్బు.

స్నానము, సం. వి. ఆ. పుం. యి సన్నపునరము. ౨ కందరము.

స్నానము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) కందరము. లతోఁ గూడినది.

స్నా

స్నాగ్ధ (ము), సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మజ్జ. అ.న. యి నూనె. ౨ మైనము. ౩ కాంతి. ౪ చిక్కదనము ౫ పునుగు. పుం. ఎఱ్ఱయాముదపుఁజెట్టు.

స్నాగ్ధతండులము, సం.వి.అ.పుం. త్వరలోఁబంటుకు వచ్చు నొకవిధమైన వరిధాన్యము.

స్నాగ్ధవత్ర(ము), సం.వి.ఆ.స్త్రీ. అ.పుం. రేగు చెట్టు †.

స్నాగ్ధవల్లము, సం.వి.అ.పుం. నీరు నేరేడు.

స్నాగ్ధఫల, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. ఒకవిధమైన మొక్క (ముంగూసబేష్) †.

స్నాగ్ధము, సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) యి స్నేహము గలది. ౨ చిక్కనగలది. ౩ నునుపుగలది. ౪ చేమురుగలది. ౫ అంటుకొను స్వభావముగలది. ౬ ఉజ్జ్వలమైనది. ౭ చల్లనిది, తడితోఁగూడినది. ౮ దయతోఁగూడినది, ౯ అందమైనది. ౧౦ స్థిరమైనది.

స్నాగ్ధవృంత, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. కమ్మరాకుతీగ †.

స్నాగ్ధవృక్షము, సం.వి.అ. పుం. నల్లమామిడి.

స్నాగ్ధుడు, సం.వి.అ.పుం. స్నేహితుడు.

స్నా

స్నాగ్ధము, సం.వి.ఆ. స్త్రీ. నుహి, జెముడు †.

స్నాగ్ధము, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. ధారము.

స్మృతము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ప్రవించినది,
కాతినది.

స్మృపు, సం.వి.ఉ.పుం.న. కొండకత్తము, సానువు
ఉ.స్త్రీ, సన్నపునరము.

స్మృష, సం.వి.అ.స్త్రీ, ౧ కోడలు. ౨ పెండ్లి
కూతురు.

స్మృహ, సం.వి.అ.స్త్రీ, స్మృక్కు, జెముడు †.

స్మృహి, సం.వి.ఉ.స్త్రీ, స్మృహ, జెముడు †.

స్నే

స్నేహకేరస, సం.వి.న.పుం. ఆముదము.

స్నేహనము, సం. వి. అ. న. ౧ తలయంటుట.
౨ పరిచయతైలాదులచే శరీరమును రుద్దుట.
౩ తైలము.

స్నేహపాత్రము, సం.వి.అ.న. ౧ తైలపాత్రము
౨ పెద్దసిద్ధి, బాణి, ప్రమిదమున్నగునది.

స్నేహస్థియము, సం.వి.అ.పుం. దీపము.

స్నేహబీజము, సం.వి.అ.పుం. ౧ స్త్రీయాలవృ
క్షము. ౨ మోరబీజవృక్షము.

స్నేహభువు, సం.వి.ఉ.పుం. శ్లేష్మము.

స్నేహభూమి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ, ౧ నూనెనొసంగు
నది. ౨ స్నేహపాత్రము.

స్నేహము, సం.వి.అ.పుం. ౧ నేస్తము, ప్రేమ;
దయ. ౨ అనురక్తి. ౩ నూనె, నేయి మున్నగు
చమురు పదార్థము, ౪ జిడ్డుపదార్థము, ౫ వీర్య
ము వంటి శరీరజమైనద్రవము, ౬ వైశేషికుల
సిద్ధాంతమునుబట్టి యిరువది నాలుగు గుణముల
లో నొకటి.

స్నేహరంగము, సం.వి.అ.పుం. నువ్వులు.

స్నేహరసనము, సం.వి.అ.న. నోరు.

స్నేహరేకభువు, సం.వి.ఉ.పుం. ఉండ్రుడు.

స్నేహాలము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ఆనక్తిగలది
౨ లలితమైనది.

స్నేహవరము, సం.వి.అ.న. క్రొవ్వు.

స్నేహవస్త్రి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ, నూనెను శరీరములలో
నికిబింపుట.

స్నేహవిధము, సం.వి.అ.పుం. దేవదారువృక్షము

స్నేహవ్యక్తి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ, ప్రేమవ్యక్తి
కరణము.

స్నేహోక్తము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) చేమురుగోఁ
బూయబడినది.

స్నేహశయము, సం.వి.అ.పుం. దీపము.

స్నేహి, సం.విణ. (న.వి.న.) ౧ ప్రేమగలది.
౨ చమురుగలది. వి.న.పుం. ౧ స్నేహితుడు.
౨ తలయంటువాడు.

స్నేహించు, సం. అ. క్రి. ౧ పొత్తుచేయు.
౨ మరగు.

స్నేహితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ చెలిమిగలది;
దయగలది. ౨ పొత్తుగుగలది.

స్నేహితుడు, సం. వి. అ. పుం. నేయ్యుడు;
చెలికాడు.

స్నేహితురాలు, మి.విణ. సఖి.

స్నేహువు, సం. వి. ఉ. పుం. ౧ చంద్రుడు.
౨ స్నేహితుడు. ౩ ఒక విధమైనకోగము.

స్నే

స్నేగ్యము, సం. వి. అ. న. ౧ స్నిగ్ధభావము.
౨ స్నేహము. ౩ మృదుత్వము.

స్ప

స్పందనము, సం.వి.అ.న. స్పందము, గర్భమున
శిశువు కదలుట.

స్పందము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఇంచుక కదలుట.
౨ అదరుట.

స్పందితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ అవిరినది.

౨ తెదలినది. వి.అ.న. ౧ అదరుట. ౨ కంపము
3 మనోవ్యాపారము.

స్పందోలిక, సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ ముందునకు వెను
కకు నూగుట. ౨ ఊయలపై నూగుట, గ్రీడా
విశేషము.

స్పరిశము. సం.వి.అ.పుం. స్పర్శము.

స్పర్ధ. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧ పంథము; పోటి.
౨ అసూయ, చూపోపనితనము. 3 సాదృశ్యము.
౪ క్రమాన్నత్యము. ౫ పరునిఁబరిధించుట
యందిచ్చు.

స్పర్ధాభువు. సం. విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) స్పర్ధగల.
వాడు.

స్పర్థించు. సం.స.క్రి. ౧ చర్చచేయు. అ. క్రి.
పోటిపడు.

స్పర్ధి. సం.విణ. (న్. నీ. న్.) ౧ పోటిపడునది.
౨ అసూయవహించునది, 3 గర్వముతోఁగూడు
నది. వి.న్.పుం. ౧ ప్రత్యర్థి. ౨ సమానుడు.

స్పర్ధితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) పోటిపడునది.

స్పర్ధ్యము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ కోరఁదగినది.
౨ విలువగలది.

స్పర్శ. సం.వి.అ.శ్రీ. అసతి.

స్పర్శనకము. సం.వి.అ.న. చర్మము. (సాంఖ్య
సిద్ధాంతము.)

స్పర్శనము. సం.వి.అ.న. ౧ స్పర్శేంద్రియము.
౨ తాఁకుడు. 3 దానము. ౪ కానుక. వి.అ.
పుం. ౧ వాయువు. ౨ తపింపజేయుఁగము.
క. పరకాంతాముఖదోషా, కరకాంతిస్పర్శ
నమునఁ గడు మొగుడుచు నా, ధరణీసుర
సేత్రంబులు, సరసీజములన్నమాట సహ
జము గాదే. నిరం. ౧.౫౮.
విణ. (అ.అ.అ.) స్పృశించునది.

స్పృశ్యమణి. సం.వి.ఇ.పుం. ౧ పరుసవేది, స్పృశ్య
పలము. ౨ చింతామణి 3 స్పర్శమణిప్రభావము.
వి.ఇ.న. బంగారము.

స్పర్శము. సం. వి. అ. పుం. ౧ సంభర్షము.

౨ స్పృహనము. 3 తాఁకుడు, ౪ ప్రభావము.
౫ త్యాగము, ఈవి. ౬ తపింపజేయువ్యాధి.
౭ అకాశము. ౮ ఇంద్రియములచేత నభిలషింప
బడు విషయము. ౯ కానుక. ౧౦ వాయువు.
౧౧ సంగమము. ౧౨ వర్షాక్షరము. (క మొదలు
మ వఱకు.)

స్పర్శలజ్ఞ. సం.వి.అ.శ్రీ. స్పర్శసంకోచపల్లిక,
అత్తపత్తిచెట్టు |

స్పర్శవేది. సం.వి.న్.పుం. పరుసవేది.

స్పర్శరుంచారి. సం.విణ. (న్.నీ.న్.) సాంక్రా
మికము.

స్పర్శస్నానము. సం.వి.అ.న. గ్రహణస్నానము.

స్పర్శస్పందము. స్పర్శస్థందము. సం.వి.అ.పుం.
కప్ప.

స్పర్శికము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) స్పర్శవేద్య
మైనది. తాకుటవలనఁదలియునది.

స్పర్శితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ఈయఁబడినది.

స్పృశము. సం.వి.అ.పుం. యుద్ధము.

స్పృశించు. స.క్రి. ౧ అడ్డగించు, ౨ నిర్వహించు.
3 చేర్చు. ౪ తాఁకు. ౫ చూచు. ౬ పరికిరించు.

స్పృశుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ గూఢచారి, కేసు.
౨ వన్యవృగములతోఁబోరాడువాడు.

స్పృష్టము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ వెల్లడిమైనది.
౨ ప్రత్యక్షమైనది. 3 వాస్తవమైనది. ౪ స్ఫుట
మైనది.

స్పష్టికరణము. సం.వి.అ.న. తెలియఁజెప్పట.

స్పష్టికరించు. సం.స.క్రి. తెలియఁజెప్ప.

స్పష్టికృతి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ స్పష్టికరణము
౨ సరిచేయుట.

స్ప

స్పృక్క, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ పక్కచెట్టు.
అ లఘువు ౩ వధువు. ౪ గంధద్రవ్య విశేషము

స్పృక్కు, సం. విణ. (శ.శ.శ.) ౧ తాకునది.
అ చొచ్చుకొనిపోవునది. (ఇది సమాసాంతము
లందే కానబడును. మర్మస్పృక్కు, మృది
స్పృక్కు మొ॥)

స్పృశము, సం. వి. ఆ. పుం. తాకుడు.

స్పృశి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. వాడుడు చెట్టు.

స్పృశించు, సం. స. క్రి. ౧ అంటు, తాకు.
అ నీటితోగడుగు.

స్పృశుడు, సం. వి. ఆ. పుం. స్పృశుడు, వేగుల
వాడు.

స్పృశ్యము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) స్పృశింపఁ
దగినది.

స్పృష్ట = స్రష్ట. సం. వి. ఋ. పుం. తపింపఁజేయు
గోగము. విణ. (ఋ. ష్టి. ఋ.) స్పృశించునది,
తాకునది.

స్పృష్టకము, సం. వి. ఆ. న. యాదృచ్ఛికమైన
యాలింగనము.

స్పృష్టకాండుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శస్త్రాజీవుడు

స్పృష్టపూర్వము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.)
౧ పూర్వానుభూతమైనది. అ పూర్వము స్పృ
శింపఁబడినది.

స్పృష్టము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) ౧ స్పృశింపఁ
బడినది. అ అపవిత్రము చేయఁబడినది. ౩ స్థాన
కరణముల సంపూర్ణ స్పృశ చే నుత్పన్నమైన వర్గా
క్షరము. వి. ఆ. న. తాకుడు, స్పృశము.

స్పృష్టాస్పృష్టము = స్పృష్టాస్పృష్టి. సం. వి. ఆ.
న. ఒండొరులను దాకుట.

స్పృష్టి, సం. వి. ఇ. శ్రీ. తాకుడు, సంపర్కము.

స్పృహ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ ఇచ్ఛ; గాఢమైన
కోరిక. అ జ్ఞప్తి. ౩ అనూయ.

స్పృహణము, సం. వి. ఆ. న. కోరుట.

స్పృహణీయము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) కోరఁ
దగినది.

స్పృహయాగువు, సం. విణ. (ఉ. ఉ. ఉ.) కోరు
వాడు.

స్పృహగువు = స్పృహయాగువు.

స్పృహ్యము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) కోరఁదగినది.
వి. ఆ. పుం. మాదిఫలము.

స్ఫ

స్ఫట, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ పటిక. అ పాముపడగ.

స్ఫటము, సం. వి. ఆ. పుం. పాముపడగ.

స్ఫటి, సం. వి. న. పుం. పాము. ఈ. శ్రీ. పటిక.

స్ఫటిక, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ పటిక అ కర్పూరము.

స్ఫటికము, సం. వి. ఆ. పుం. పటికపురాయి.

స్ఫటికాచలము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ మేరుపర్వ
తము. అ కైలాసగిరి.

స్ఫటికాభ్రము, సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూరము.

స్ఫటికారి, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకరసాయనపదార్థ
ము (అల్కామినానల్ఫేట్)

స్ఫటికి, సం. వి. ఈ. శ్రీ. పటిక.

స్ఫటికము, సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) చీల్చఁబడినది.

స్ఫర (క) ము, సం. వి. ఆ. పుం. డాలు.

స్ఫరణము, సం. వి. ఆ. న. ౧ అదరుట. అ వణుకు.

స్ఫా

స్ఫాటకము, సం. వి. ఆ. పుం. జలబిందువు. న.
పటికపురాయి.

స్ఫాటికము, సం. విణ. (అ. ఈ. ఆ.) ౧ స్ఫటిక
సంబంధమైనది. అ నిర్మలమైనది. వి. ఆ. న.
౧ పటిక. అ ఒకవిధమైన చందనము.

స్ఫటిక. సం.వి.క. శ్రీ. పటిక.

స్ఫటికము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ బ్రహ్మ
చేయబడినది. ౨ విస్తరింపజేయబడినది.

స్ఫాతము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ పెరిగినది.
౨ ఉబ్బినది.

స్ఫాతి. సం.వి. శ్రీ. ౧ వృద్ధి. ౨ ఉబ్బుట.

స్ఫాగణము. సం.వి. అ.న. ౧ వణిగుట. ౨ అడ
రుట.

స్ఫాగము. సం.వి. అ.పుం. ౧ వంకరి. ౨ వృద్ధి
౩ చలనము. ౪ కంపము. ౫ ఇత్తడి మన్నగు
వానితోజేయబడిన బుడగల రూపముననున్న
యాభరణము. ౬ వీచి, తరగి. ౭ టంకారము.
౮ బంగారులోనగువాని ఘటిక. ౯. సమృద్ధి
వి. (అ. అ. అ.) ౧ అధికమైనది, పెద్దది.
విస్తృతమైనది.

స్ఫారితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ తెలువబడి
నది. ౨ వెడలైనది.

స్ఫాలనము. సం.వి. అ.న. ౧ కడలిక. ౨ వణిగుట
౩ చలింపజేయుట. ౪ రాశిడి. ౫ గుఱుట.
మొదలగువానిని దట్టుట.

స్ఫి

స్ఫిక్కు. సం.వి. శ్రీ. పిఱుచులనున్నది.

స్ఫిచ(జ)ము. సం.వి. శ్రీ. స్ఫిక్కు.

స్ఫితము = స్ఫీతము.

స్ఫిగము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ అధికమైనది.
౨ విస్తృతమైనది. ౩ ఆసంఖ్యాకమైనది.

స్ఫి

స్ఫితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ విస్తారమైనది;
వ్యాపించినది. ౨ స్వచ్ఛమైనది.

స్ఫు

స్ఫుటిత. సం. వి. అ. శ్రీ. ౧ నఖత్తరభేదము.

స్ఫుటనము. సం.వి. అ.న. ౧ భేదించుట. ౨ విక
సించుట. ౩ సంధులు సడలుట.

స్ఫుటము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ స్పష్టమైనది.
౨ వికసించినది. ౩ ప్రకటమైనది. ౪ వ్యాపించి
నది. ౫ తెల్లనిది. ౬ నిర్మలము. ౭ విదితము.
౮ అసామాన్యము. వి.అ.పుం. శ్రీ. విష్ణు
బడినపాముపదగ.

స్ఫుటి. సం.వి. శ్రీ. ఇ.పుం. ౧ పండిపగిలిన
దోషకాయ. ౨ కాశ్యచక్రము పగులుట.

స్ఫుటిక. సం.వి. శ్రీ. ౧ పగిలినముక్క. ౨ పలు
చని తునుక.

స్ఫుటితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ వికసించినది
౨ భేరింపబడినది. ౩ స్పష్టముచేయబడినది.
౪ పరిహసించబడినది. వి.అ.న. చుంబనక్రియా
విశేషము.

స్ఫుటితరణము. సం.వి. అ.న. ౧ స్పష్టపఱుగుట.
౨ సరిపెట్టె.

స్ఫురణ. సం.వి. శ్రీ. ౧ ప్రకాశము. ౨ అడ
రుట. ౩ ప్రశస్తి. ౪ గుట. ౫ ప్రకృతి వచ్చుట.
౬. హులు సుదర్శనములు, సరిపెట్టెను
సహాయము బహుశ్రీ. స్ఫురణ
పరణాహులు, పరణాహులు కాగవాసి
బోలుబాలన. సం. ౨-౨౬.

స్ఫుగణము. సం.వి. అ.న. ౧ తోగెట. ౨ అడ
రుట. ౩ ప్రకాశించుట. ౪ ప్రత్యక్షమగుట.

స్ఫుగము. సం.వి. అ.పుం. ౧ అడరుట. ౨ ఉబ్బు
ట. ౩ కంపించుట. ౪ డాలు.

స్ఫుగించు. సం.వి. శ్రీ. ౧ అడుగు. ౨ తోడు.
౩ అరుగుజెంచు. ౪ ప్రకాశించు. ౫ ప్రత్యక్ష
మగు.

స్ఫుగితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ ప్రకాశించు
నది. ౨ అదిగినది. ౩. తోచినది. ౪ ఉబ్బినది.
వి.అ.న. ౧ కంపము. ౨ అడరుట. ౩ మనః
భము. ౪ ప్రకాశము. ౫ చుంబనక్రియ విశేష
ము. ౬ రతిబంధవిశేషము. ౭ గమకవిశేషము.

స్ఫులనము. సం.వి. అ.న. ౧ అడరుట. ౨ కంపి
ంచుట.

స్వము, సం.వి.అ.న. శిరము; జేరా.

స్వలింగము, సం. వి. అ. పుం. అగ్నికము,
మిగుగులు.

స్వలింగలక్ష్మి, సం.వి.ఈ. స్త్రీ. తంత్రవిశేషము

స్వలింగిని, సం.వి.ఈ. స్త్రీ. అగ్నిసప్తహ్వలలో
నొక్కటి.

స్వా

స్వాగ్జ, సం.వి.అ. స్త్రీ. ఉణుము, మేఘధ్వని.

స్వాగ్జము, సం.వి.అ.పుం. నల్లకుమ్మికచెట్టు

స్వాగ్జభువు=స్వర్జభువు. సం. వి. ఉ. పుం.
౧ ఉణుము. ౨ వజ్రధ్వని, పిడుగుచప్పుడు.

స్వాగ్జవము, సం.వి.అ.న. గర్జించుట, ప్రేలుట.

స్వాగ్జము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఉణుము. ౨ వజ్ర
ము. ౩ భయసంతోషములతోఁగూడిననాయికా
నాయకుల ప్రథమ సమావేశము.

స్వాగ్జితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ప్రకాశం
చినది. ౨ విడిచినది. వి.అ.న. ౧ పిడుగు,
౨ ఘోషధ్వని.

స్వాగ్జి, సం. వి. ఇ. స్త్రీ. ౧ కవితాశేషము.
౨ అడరుట. ౩ తోచుట. ౪ ప్రకాశము.
౫ తరుకు. ౬ వడరుట.

స్వాగ్జిమంత్రుడు, సం. వి. త్. పుం. ౧ శివ
భక్తుడు. ౨ పాశుపతుడు. విణ. (త్.తీ.త్.)
స్వాగ్జిగలది.

స్వే

స్వేయము, సం.విణ. (స్.సీ.స్.) మిక్కిలియధిక
మైనది.

స్వేష్టము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ మిక్కిలియధి
క మైనది. ౨ మిక్కిలి దృఢమైనది.

స్వో

స్వోట, సం.వి.అ. స్త్రీ. విప్పఁబడిన పాముపడగ.

స్వోటకము, సం.వి.అ.పుం. ౧ తోబుక్కము.
౨ మనూరి, అమృతారిజబ్బు. ౩ వాఁపు; కురుపు;
కంతి.

స్వోటకరము, స్వోటబీజకము, సం. వి. అ. పుం.
నల్లజీడిచెట్టు.

స్వోటనము=సం.వి.అ.పుం.సన్నిహితముగానున్న
హల్లులను జేబుజేబుగాఁబలుకుట. న. ౧ చీబ్బు
ట. ౨ బ్రద్దలగుట. ౩ ధాన్యమును తూర్పారఁ
బట్టుట; చెరుగుట.

స్వోటబీజకము=స్వోటకరము.

స్వోటము, సం.వి.అ.పుం. ౧ భేదిల్లుట. ౨ నీటి
బుగ్గ. ౩ వివృతమగుట. ౪ వాచుట. ౫ ఏదైన
ధ్వనిని వినునపుడు మనమన స్ఫురించుభావము.
(బుధైః తై యాకరణైః ప్రధానభూతస్వోటరూ
పవ్యంగ్య వ్యంజకస్య కబ్జస్యధ్వనిరితి వ్యవహారః
కృతః. కావ్య (ప్ర) ౯ మీమాంసకులు గ్రహించు
నిత్యధ్వని.

స్వోటని, సం.వి.ఈ. స్త్రీ. బరమా, రంద్రముచేయు
సాధనము.

స్వోటశోఫ, సం.వి.అ. స్త్రీ. జీడి; నల్లజీడి.

స్వోటించు, సం.స.శ్రీ. ౧ ఛేదించు. ౨ పొడుచు.
౩ పెల్లగించు.

స్వోటిక, సం.వి.అ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన పక్షి.

స్వోరకము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) స్ఫురింపఁజే
యినది, జ్వప్తికిచ్చునది.

స్వోరణము, సం.వి.అ.న. స్ఫురణము.

స్వ

స్వము, సం.వి.అ.పుం. ౧ యజ్ఞములలో నుప
యోగింపఁబడు ఖడ్గాకారముగల సాధనము.
౨ పడవనడుపు తెడ్డు.

స్వ

స్వయదానము, సం.వి.అ.న. అడంబరముతోఁ
గూడిన దానము.

స్మయనము, సం.వి.అ.న. నవ్య.

స్మయమానము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ఆశ్చర్యము పొందునట్టిది.

స్మయము, సం.వి.అ.పుం. ౧ గర్వము. ౨ ఆశ్చర్యము.

స్మరకథ, సం. వి. అ. స్త్రీ. కామినీకామకుల ప్రలాపము.

స్మరకూపము, సం.వి.అ.పుం.న. ఆడుగుణి.

స్మగగురువు, సం.వి.ఉ.పుం. విష్ణువు.

స్మరచక్రము=స్మరచంద్రము. సం. వి. అ. పుం. ఉత్తానకరణబంధ విశేషము.

స్మరణపదవి, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. మృత్యువు.

స్మరణము, సం.వి.అ.న. ౧ తలఁపు. ౨ జ్ఞప్తి. తెలివి. ౩ ఒక భక్త్యంగము. ౪ సంప్రదాయము. ౫ దేవతానామమును లోన జపించుట. ౬ ఒకానొక యథాలంకారము.

స్మగ్గావత్యతర్కము, సం.వి.అ.పుం. తలఁపు చేతనే తన సంతతికి తృప్తిని గలిగించుచు, తాఁజేలు.

స్మరణి, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. రుద్రాక్షమాల.

స్మరణీయము=స్మర్తవ్యము. సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) స్మరింపఁదగినది.

స్మరదీపిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. జారిణి.

స్మరధ్వజ, సం.వి.అ.స్త్రీ. వెన్నెలరాత్రి.

స్మరధ్వజము, సం. వి. అ. పుం. ౧ మగగుణి. ౨ ఒకవిధమైన చేప. ౩ వాద్యవిశేషము. న. ఆడుగుణి.

స్మరప్రియ, సం.వి.అ.స్త్రీ. రతిదేవి.

స్మరము, సం.వి.అ.పుం. ౧ స్మృతి. ౨ ప్రేమ. ౩ పృశ్చికము.

స్మరలేఖని, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. కారిక.

స్మరలేఖము, సం.వి.అ.పుం. ప్రణయలేఖ.

స్మరవల్లభుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ అనిరుద్ధుడు. ౨ వసంతుడు.

స్మరశాసనుడు, సం.వి.అ.పుం. స్మరహరుడు, పరమేశ్వరుడు.

స్మరశాస్త్రము, సం.వి.అ.న. కామశాస్త్రము.

స్మరసఖుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ చంద్రుడు. ౨ వసంతుడు.

స్మగస్మగ్యము, సం.వి.అ.పుం. గాడిద.

స్మరాంకుశము, సం.వి.అ.పుం. గోరు.

స్మరాంకుశుడు, సం.వి.అ.పుం. కామకుడు.

స్మరాతివాసము, సం.వి. అ. పుం. అశోకము.

స్మరాసవము, సం.వి.అ.పుం. లాలాజలము.

స్మరించు, సం.స.క్రి. తలఁచు, స్మరణముచేయు.

స్మరుడు, సం.వి.అ.పుం. మన్మథుడు.

స్మరోపకారము, సం.వి.అ.న. శృంగారసాధనము (సుగంధ ద్రవ్యాది.)

స్మర్త, సం.వి.బు.పుం. ౧ గురువు. ౨ స్మరించునట్టివాడు.

స్మర్తవ్యము=స్మరణీయము.

స్మగ్యము=స్మర్తవ్యము.

స్మృ

స్మాయము, సం.వి.అ.పుం. మందహాసము, చిఱునవ్వు.

స్మారకము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) స్మరింపఁజేయునది, జ్ఞప్తికేదెచ్చునది. వి. అ. న. స్మృతి చిహ్నము.

స్మారణము, సం.వి.అ.న. ౧ స్మరింపఁజేయుట. ౨ గణించుట.

స్మారము, సం.వి.అ.న. స్మృతి.

స్మారిత్రుడు, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) సాక్షి.

స్మార్తకాలము, సం.వి.అ.పుం. జ్ఞాపకముంచుకొనుటకుఁ దగిన కాలము. (ఒక శతాబ్దము)

స్మార్తము. సం.వి.అ.న. స్మృత్యుక్తకర్మము. విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్మృతిసంబంధమైనది. ౨ స్మృతిగ్రంథములలోఁజెప్పబడినది. ౩ న్యాయబద్ధమైనది.

స్మార్తికము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) సంప్రదాయసిద్ధమైనది.

స్మార్తుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ స్మృతులయందుఁ బండితుడైన బ్రాహ్మణుడు. ౨ స్మృతి సంప్రదాయములను ఆనుసరించువాడు.

స్మృతి

స్మృతము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ నవ్వినది. ౨ వికసించినది. వి.అ.న. అధికమునందు మాత్రము ప్రకాశించుచు చిలునవ్వ.

స్మృతి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. స్మృతము.

స్మృతి

స్మృతము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ అభిప్రేతము ౨ స్మరింపబడినది. ౩ విధింపబడినది. వి.అ.న. స్మరణము, జ్ఞప్తి.

స్మృతి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ తలఁపు. ౨ ధర్మశాస్త్రము. ౩ బుద్ధి. ౪ అలంకార విశేషము, స్మరణము. ౫ ఎఱుక. ౬ ఒక సంచారిభావము ౭ భావకము ౮ అభిలాష.

స్మృతిజాతుడు. సం.వి.అ.పుం. మన్మథుడు.

స్మృతిపాఠకుడు. సం.వి.అ.పుం. ధర్మశాస్త్రమును జదివినవాడు, న్యాయవాది.

స్మృతిమంతుడు. సం.విణ. (కొ.తీ.కొ.) స్మృతి కలది. పుం. ౧ విరక్షుడు, న్యాయశాస్త్ర నిపుణుడు. ౨ పూర్వజన్మకథ నెఱుగువాడు.

స్మృతివినయము. సం.వి.అ.పుం. స్వధర్మమును జ్ఞప్తిఁబెచ్చుచుఁజేయు మందలింపు.

స్మృతివిభ్రమము. సం.వి.అ.పుం. భ్రాపకశక్తి యందలి కలత.

స్మృతివిరుద్ధము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) న్యాయవ్యతిరేకము.

స్మృతిశేషుడు. సం. వి. అ. పుం. మృతినంగినవాడు.

స్మృతి

స్మృగము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ వికసించినది. ౨ కొంచెముగా నవ్వినది. ౩ గర్వించినది. వి.అ. పుం. చిలునవ్వ.

స్మృగవిష్కిరము. సం.వి.అ.పుం. నెమిలి.

స్వ

స్వందనము. సం.వి.అ.న. ౧ కాటుట ౨ త్వరగాఁ బ్రవహించునీరు. పుం. ౧ తినికవృక్షము. ౨ యుద్ధరథము. ౩ వాయువు. విణ. (అ.అ. (ఈ) అ.) త్వరగాఁబోవునది.

స్వందనారోహుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ రథము నెక్కియుద్ధము చేయువాడు. ౨ రథికుడు.

స్వందని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ లాలాజలము. ౨ మూత్రచ్ఛారము.

స్వందనిక. సం.వి.అ. స్త్రీ. లాలాజలబిందువు. ౨ చిన్నయేఱు.

స్వందము. సం.వి.అ.పుం. ౨ కాటుట. ౨ నీటి యూట ౩ రథము. ౪ చెమట. ౫ శీతకోశము.

స్వంది. సం.విణ. (కొ.నీ.కొ.) ప్రవించునది.

స్వందిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ లాలాజలము, కొంగ. ౨ కవచదలను గమనజ్ఞి యావు.

స్వంగుడు. సం.వి.అ.పుం. చంద్రుడు.

స్వదము. సం.వి.అ.పుం. ౧ వేగము. ౨ గమ. వేగము. ౩ కాటుట.

స్వస్నము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ కాతినది (నీరు మొదలైనది) ౨ బొట్టుబొట్టుగాఁబడునది

స్వమంతకము. సం.వి.అ.పుం. దినమునకనిమిది
బారుపుల బంగారమునిచ్చుచు నపాయములనుండి
రక్షించునొకమణి.

స్వమిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. నీలిమందు.

స్వమి (మీ) కము. సం.వి.అ.పుం. ౧ మేఘము
౨ పల్కము. ౩ కాలము. ౪ ఒకానొకచెట్టు.

స్యా

స్యాద్వాదము. సం.వి.అ.పుం. ఈశ్వరునియొని
కిని సందేహించువాదము.

స్యా (శ్యా) లకుడు. సం.వి.అ.పుం. బావ
మఱిది.

స్యా (శా) లిక. సం. వి. అ. స్త్రీ. మఱిదలు,
భార్య సోదిరి.

స్యాలుడు. సం.వి.అ.పుం. క్యాలకుడు, బావ
మఱిది.

స్యూ

స్యూతము. సం.విణ (అ.అ.అ.) ౧ కుట్టఁబడినది
(వస్త్రము మొదలైనది) ౨ కలుపఁబడినది. వి.
అ.పుం. ౧ పల్లిక. ౨ సజ్జ. సంచి.

స్యూతి సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ (బట్టలు మున్నగువాని
కుట్టు. ౨ సంతతి. ౩ కుటుంబము. ౪ సంచి.
౫ కుట్టుపని.

స్యూన, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ కాంతికిరము.
౨ మొలమూలు.

స్యూనము. సం.వి.అ.పుం. ౧ స్యూతము. ౨
దాగర. ౩ కాంతికిరణము.

స్యూనుడు=స్యోనుడు. సం. వి. అ. పుం.
సూర్యుడు.

స్యూమము. సం.వి.అ.పుం. కాంతికిరణము. న.
౧ సీరు. ౨ సౌఖ్యము.

స్యో

స్యోతము. సం.వి.అ.పుం. స్యూతము.

స్యోనము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) అందమైనది;
కుభావనమైనది. వి. అ. పుం. ౧ కిరణము.
౨ సంచి. న. ౧ ఆనందము. ౨ సౌఖ్యము.
౩ ముఖాసనము.

స్యో (శ్యో) నాకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ దుండు
గ చెట్టు. ౨ పెద్దమాను.

స్ర

స్రంసనము. సం.వి.అ.న. ౧ బాణుట; ౨ పడఁ
జేయుట. ౩ అకాలగర్భస్రావము. ౪ విరేచన
కార్యగు మంద.

స్రంసము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పడుట ౨ బాణుట.

స్రంసి. సం.విణ. (న.నీ.న.) ౧ క్రిందఁబడునది.
౨ వ్రేలాడునది. ౩ బాణునది. వి.పుం.న.
౧ పోఁకచెట్టు. ౨ గొనుగు చెట్టు.

స్రక్కరి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. పువ్వులవిక; మాలకిరి
ఉ ...దోర్దండము రెత్తి మొక్కుదురు స్రక్కరిఁ
గనొని పొరపల్ల పుల్.

స్రగ్గు. అ.క్రి. ౧ అడఁగు ౨ రగ్గు.

స్రగ్గర. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఒకానొకవృత్తము (మ,
ర, భ, న, య, య, యగణములు, యతిస్థా
నము ౮.౧౫.)

స్రగ్గి. సం.విణ. (న.నీ.న.) పూలదండను ధరించి
నది.

స్రగ్గిణి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ఒకానొకవృత్తము (ర,
ర, ర, రగణములు, యతిస్థానము ౮.)

స్రజము. సం.వి.న.స్త్రీ. ౧ పూలదండ. ౨ భూ
షణ వికేషము. ౩ పరుస.

స్రజ్య. సం. వి. న. పుం. ౧ మాలాకారుడు.
౨ వస్త్రము. ౩ త్రాడు. అ. స్త్రీ. త్రాడు,
దారము.

సద్భుతు. సం.వి.ఊ.శ్రీ. అపానవాయువు.

సద్భు. సం. వి. ఆ. శ్రీ. చేగచెట్టు. పుం. ౧.
పెలయేలు, ౨ మూత్రము.

సద్భవంతి. సం.వి.ఊ.శ్రీ. ౧ నది, ౨ చీలమండ.
౩ రుదంతీవృక్షము, ఎలుకచెవిచెట్టు. ౪ క్షీహ
ముండు స్థానము.

సద్భవణము. సం.వి.అ.న. ౧ కాలుట. ౨ మా
త్రము. ౩ అకాలగర్భస్యావము. ౪ చెమట.

సద్భవద్గర్భ. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ ఈమకపోయిన
యావు ౨ గర్భస్యావమైన శ్రీ.

సద్భవద్రోగము. సం.వి.అ.పుం. ఆంగడివీధి.

సద్భవస్మృత్యము. సం.వి.అ.న. నడుమనుండి నీరు
స్రవించుచున్నట్లు కనబడుమణి.

సద్భవము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ కాలుట. ౨ కురి
యట. ౩ బిందువు. ౪ ప్రవాహము. ౫ పెల
యేలు.

సద్భవించు. సం.అ.శ్రీ. ౧ కాలు. ౨ చేపు.

సద్భవ్య. సం.వి.యు.పుం. ౧ బ్రహ్మ. ౨ నిర్మాత.

సద్భవస్తము. సం.విణ.(అ.అ.అ.)౧ క్రిందబడినది.
౨ బాణినది. ౩ వ్రేలాడునది. ౪ వదులుచేయఁ
బడినది. ౫ వేలుచేయఁబడినది.

సద్భవస్తరము. సం.వి.అ.పుం. పరుపు (సోఫా)

సద్భవస్తమాస్తము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) (చేతి)
పట్టువిడుచునది.

సద్భవస్తాంగము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) సడలినయవ
యవములుగలది. ౨ మూర్ఖాకాంతమైనది.

సద్భవస్తి. సం.వి.ఇ. శ్రీ. ౧ పడుట. ౨ బాణుట.
౩ వదులగుట, సడలుట.

సా

సాముడు. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ఎప్పుడును
స్రవించుచున్నట్లును గన్నులునుగలవాడు.
౨ కుంటివాడు.

సామ్యము. సం.వి.అ.న. కుంటితనము.

సావకము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) కార్వనది.
వి.అ.న. నల్లమిరియము.

సావణము. వి. అగసాలివాని పనిముట్టు, చిన్న
పట్టుకారు.

సావము. సం.వి.అ.పుం. స్రవము, కాలుట.

సావి=సరవి. వి. ౧ క్రమము. ౨ మాన్యము.

సావిలేము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) కరగింపఁ
బడినది.

స్రు

స్రుక్కజేయు. స. శ్రీ. స్రుక్కనట్లు చేయు,
స్రుక్కించు.

అ.కునిమిఠోనయవని దొమ్మిదియమ్ముల, స్రుక్తఁ
జేసి భార.ద్రో. ౩.౨౨౩.

స్రుక్కబడు. అ.శ్రీ. శోకించు, దుఃఖించు.

వ.అవమతి తన్నొందిన స్రుక్కబడక....
భార. విరా. ౧

స్రుక్కించు. స శ్రీ. స్రుక్కజేయు. క.....
క. చూచెడుగాకెట్లు నిన్ను స్రుక్కించెదనో.
భార. ద్రో. ౪-౯.

స్రుక్క. అ.శ్రీ. ౧ వెనుదీయు.

క. ఎక్కువ వెలద్రవ్యంబులు, స్రుక్కక
ముచ్చిలినచోటఁజూతగొనినచో.

విజ్ఞా. కాం. ౨-౯౮.

ఉ....పాపవృత్తికిన్, స్రుక్కకవైరమెత్తికడుఁ
గ్రూరుడవై యిటు నీతమాడఁగా, దిక్కులు
గెల్వఁగాదు ననుక్రొక్కనఁ బోయితి.గాని
యిమ్మెయిన్. నిర్వ. ౫.

౨. భయపడు.

ఉ. ... స్రుక్కము చావునకాత్మ నేమియున్.

భార. ఆర. ౪

గీ. రక్కసులఁజేడ నేనిటు స్రుక్క నేల,
దురములోపల మాత్తురదొడఁగి గెలుచు,
బాడలెన్నైనఁగల వెదజంతుమాని, వెలుపు
దొడరని వ్రేలిమి చేయు మొకటి.

అచ్చ. రా. యు. ౩. (కర.)

3. ముడుగు.

క. జక్కవ లలరఁజుకోరము, లుక్కలఁ గను
లములు విరియ నొగిఁ గైరవముల్, స్రుక్క-
సమస్తజనంబులు, మొక్క దిశలు వెలుఁ
గ భాస్కరుఁడు పాదతెంచెన్.

భోజరా. ౧. (శ.ర.)

౪. ముడుతపడు.

క. చిక్కని చక్కని నున్నని, స్రుక్కని
తోలుద్వలదని చుల్లి నెఱచే, నొక్కఁ
బడని దండంబులు, తక్కక యుపనయనవేళఁ
దాల్చుగ వలయున్. విజ్ఞా. కాం. ౧-౨౨.

గీ. కలయనరసె వెండ్రుకలు స్రుక్కఁడర్థం
బు, విపువంగ బొమలు వ్రేలఁబడియె....

భోజరా. ౨. (శ.ర.)

౫. తగ్గు.

క. స్రుక్కిన యంగుళములు దళ, మెక్కిన
దేహమునుగాంతి యొడలినమోమున్....

భోజరా. ౧ (శ.ర.)

౬. దుఃఖించు.

ఉ .. సత్యయంతకున్, స్రుక్కకియున్నె నీమహి
మ నూచిన బోటులు విన్నవించినన్.

పారి ౧ (శ.ర.)

౭. చింతించు.

ఉ....భీమతనాథవ సెమ్మనంబునన్, స్రుక్కుచు
నుండె నైషధుఁడు నుం గడుఁజింతపహించె....

నైష. ౪. (శ.ర.)

౮. మూర్ఛిల్లు.

గీ. కంకటము దూఱి యంగంబు గాఁడిపోవఁ,
గ్రూరశారాచమేసిన స్రుక్కనతడు.

భార. ద్రో. ౨ (శ.ర.)

౯. సంకోచించు.

ఉ ... తావిరితమై. స్రుక్కుచు నీచభామినుల
చొప్పనఁబర్చెడు....భార. విరా. ౧ (శ.ర.)

౧౦. వాడు, ప్లానమగు.

గీ. కలుకుటెండఁ దాఁకినతొగకాకు భంగిఁ,
బాఁపఁజేసిమే నెంతయు బలము దఱిగి,
స్రుక్క.... హరి. పూ. ౭ (శ.ర.)

౧౧. చుట్టుకోను.

ఆము. ౫. (శ.ర.)

వి. ౧. చిక్కు, ముడులు పడుట.

నీ. చూర్ణాలకంబులస్రుక్కు చక్కగఁదీర్చి....
నైష. ౭ (శ.ర.)

వ....నొగలెక్కి పగ్గంబుల స్రుక్కు సక్కుంజేయ
భార. విరా. ౪.౪౬

నీ....మున్నూలాడ్డి, వలచేయి యొక్కంగవలను
దాల్చి, ముమ్మడుంగగదాల్చి క్రిమ్యునిగఁ
దాల్చి స్రుక్కులు పుచ్చిముచ్చట్లు చుట్టి, ముడిచి
మంత్రపూర్వముగవడుగొకిటిప, న్నాన్యసి యొకిటి
గృహస్థు శండుదాల్చి,వలయు నిన్నిదంబులు ...

విజ్ఞా. కాం. ౧.౨౫.

౨. దుఃఖము, శోకము.

కా....భోగంబులన్, మెచ్చున్ స్రుక్కునులేక
యందు ... భార.రాం. ౨.

నీ. సౌఖ్యంబు దుఃఖంబు సంప్రాప్తమైనచో
నుల్బుస్రుక్కులులేక యుండెనేని.

౩. అధర్మము.

౪. కార్మము.

నీ. తొక్కతాఁకున స్రుక్కు నిక్కి ప్రక్కలు
నొక్క నుజక కల్లేటినొక్కొరణంబు. మనుచ.
౪.౫౯.

౪. వలి, కడుపుమీది ముడుత.

నీ. స్రుక్కులు తరంగలు పొక్కిలి సుడి....
నీలా. ౨ (శ.ర.)

స్రుక్కు. సం.వి.చ.శ్రీ. యజ్ఞోపకరణము.

స్రుక్పణాలిక. సం.వి.అ.శ్రీ. గరిఁజెలిప.

స్రుగ్నిహ్వఁడు. సం.వి.అ.పుం. అగ్ని.

స్రుఘ్ని. సం.వి.క. నేట్రను (Natron)

స్రుచము. సం.వి.చ.శ్రీ. స్రుశ్శేదము.

స్రుతము. సం.వి.ణ. (అ.అ.అ.) ౧ కాఠినది.

౨ పోయినది.

స్రుతి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ కాణుట. ౨ ప్రవాహ
ము. ౩ గుగ్గిలము.

సువ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ అండుగుచెట్టు 1.
 ౨ చోగ 3 యజ్ఞపాత్రవిశేషము. ౪ పెలయేలు.
 సువము, సం. వి. ఆ. పుం. యజ్ఞపాత్రవిశేషము.
 సు (వ) వాకగ్గము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) చెవి
 మీదగరింపె గుడ్డుగలది.
 సువావృక్షము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ ములుపెలగ
 చెట్టు. ౨ క్రుక్కువములకైన వృక్షము.
 సువాహస్తుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.
 సువు, సం. వి. ఊ. శ్రీ. ౧ గరిపెవంటి యజ్ఞోప
 కరణము. ౨ పోతుకాలువ.

స్రో

స్రోతేఘ్ని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. సర్వక్షారము, అవణ
 విశేషము.
 స్రోతము, సం. వి. ఆ. న. ౧ ప్రవాహము. ౨ పెల
 యేలు.
 స్రోతస్సుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ శివుడు.
 ౨ దొంగ.
 స్రోతస్యతి=స్రోతస్వీని.
 స్రోతస్వీని, సం. వి. ఈ. శ్రీ. ఏలు, నది.
 స్రోతస్సు, సం. వి. న. న. ౧ జలప్రవాహము;
 ఏలు. ౨ తరంగము. ౩ నీరు. ౪ నీరువచ్చెడి
 తూము. ౫ ఇంద్రియము. ౬ ఏనుగుతొండము.
 ౭ జలగవేము. ౮ కుజముఖము. ౯ జంతువుల
 ఇంద్రియరంధ్రము. ౧౦ వంశవరంపర.
 స్రోతోంజనము, సం. వి. ఆ. న. ౧ నీలాంజనము.
 సోపీరాంజనము.
 స్రోతోద్భవము, సం. వి. ఆ. న. సోపీరము.
 స్రోతోరంధ్రము, సం. వి. ఆ. న. ఏనుగుల తొం
 డము చివర నుండు రంధ్రము.
 స్రోతోవహ (ము), సం. వి. ఆ. ఊ. శ్రీ. నది.

స్వ

స్వ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సమానవర్ణమునకుఁజేందిన శ్రీ

స్వంగము, సం. వి. ఆ. పుం. కాగిలి.
 స్వంజనము, సం. వి. ఆ. న. కాగిలించుకొనుట.
 స్వంజాడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ బ్రహ్మ ౨ శివుడు
 స్వకంఠసము, సం. వి. ఆ. పుం. వాయువు.
 స్వకపోలకల్పనము, సం. వి. ఆ. న. స్వయముగాఁ
 గల్పించుట.
 స్వకము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) స్వకీయము, సాం
 తము. వి. ఆ. న. సాంతయాశ్రి.
 స్వకగ్గము, సం. వి. న. న. స్వధర్మము.
 స్వకర్మస్సుడు, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) తన పని
 యందు నిమగ్నుడైయుండువాడు.
 స్వకర్మి, సం. విణ. (న. న. న.) స్వాధ్యపరుడు.
 స్వకామి, సం. విణ. (న. న. న.) స్వకర్మి, స్వాధ్య
 పరుడు.
 స్వకీయ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. సాంతభార్య.
 స్వకీయము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧ తనది.
 ౨ తనకుటుంబమునకు సంబంధించినది.
 స్వకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మిత్రుడు, బంధువు.
 స్వగతము, సం. వి. ఆ. న. (అవ్యయమని అట్టే)
 ౧ రహస్యము. ౨ తనలోదాను మాటలాడు
 కొనుట. ౩ నాటకాంగములలో నొకటి.
 స్వగృహము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన పక్షి.
 న. సాంతయిల్లు.
 స్వచమనుడు, సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు
 స్వచగము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) తనంతదాను
 గదలునది.
 స్వచ్ఛందజాడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ కొడుకు.
 ౨ దుష్టుడు.
 స్వచ్ఛందము, సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) ౧ సాంత
 మైనది. ౨ కల్పములేనిది. ౩ స్వతంత్రమైనది.
 ౪ సహజమైనది. వి. ఆ. పుం. ౧ తనయిష్టము.
 ౨ స్వాతంత్ర్యము.

స్వచ్ఛటి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. చిటికలువేయుట.

స్వచ్ఛనుణి. సం.వి.ఇ.పుం. స్ఫటికము.

స్వచ్ఛము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ నిర్మలము.

౧ తెల్లనిది. ౩ అందమైనది. ౪ ఆరోగ్యవంతము
వి.అ.పుం. ౧ స్ఫటికము. ౨ రేగుచెట్టు. న.
మత్తము. ౨ స్వర్ణరజతమిశ్రితమైన లోహము.

స్వచ్ఛవాలుకము. సం. వి. అ. న. తెల్లనుద్ద.

స్వజ. సం.వి.అ.శ్రీ. కూతురు.

స్వజయఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ పానివాడు,
జ్ఞాతి. ౨ బంధువు. ౩ సగోత్రజుఁడు.

స్వజము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్వాయంభువు.
౨ స్వాభావికమైనది. వి.అ.న. రక్తము. పుం.
౧ చెమట. ౨ ఒకజాతి వివసర్పము. ౩ కొడుకు
౪ నెత్తురు.

స్వత. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ స్వత్యము. ౨ స్వామ్యము.

స్వతంత్రత. సం.వి.అ. శ్రీ. ౧ స్వతంత్రభావము.
౨ మాలికత.

స్వతంత్రము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ఆత్మీయ
మైనది. ౨ స్వేచ్ఛగలది. ౩ యుక్తవయస్సు
వచ్చినది.

స్వతంత్రించు. సం. అ. శ్రీ. ౧ ఒకరియనుమతి
లేకుండఁదానుగాఁబ్రవర్తించు. ౨ తానే ప్రభా
వముగాఁబ్రవర్తించు.

స్వతంత్రుఁడు. సం.వి.అ.పుం. గ్రుడ్డివాఁడు.

స్వతత్వమాణ, సం.విణ. అ.న. ప్రత్యక్షనిరూ
పితమైనది. తనంతఁదాఁబ్రమాణమైనది.

స్వతస్సిద్ధము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) సహజము.

స్వత్వబోధనము. సం.వి.అ.న. స్వామ్యవిదర్శ
నము.

స్వత్వము. సం.వి.అ.న. ౧ సామ్య. ౨ స్వామ్య
ము. ౩ స్వేచ్ఛాబీజితము.

స్వదనము. సం. వి. అ. న. ౧ రుచిమాచుట.
౨ తినుట.

స్వదితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ రుచిమాడఁ
బడినది. ౨ తినఁబడినది.

స్వదేశము. సం.వి.అ.పుం. తనదేశము, మాతృ
భూమి.

స్వధ. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ అగ్నిదేవనిభార్య.

సీ. పంతుష్టమానస స్వాహాస్వభాకాంత లు
భయపార్శ్వంబుల నోలగింప. చిత్రభా. ౪.౨౩
౨. పితృదేవతల కొనఁగఁబడుబలి.

సీ. వేదాభ్యయనములు విధివిహిత స్వభాస్వా
హామహిమి నిలుపంకఁబడియె.

మార్క. ౨-౧౭౧.

౩ తనస్వభావము. ౪ తనభాగము. ౫ మాయ
౬ శ్రాద్ధము.

స్వధర్మము. సం. వి. అ. పుం. ౧ స్వభావము.
౨ స్వకలవృత్తి. ౩ తనమతము.

స్వధాకాగము. సం.వి.అ.పుం. స్వభాస్వభావ
మగు ధర్మ.

స్వధానినయనము. సం.వి.అ.న. పితృదేవతలకు
కవ్యము నొసఁగునపుడు ఉపయోగింపఁబడు
పవిత్రగ్రంథము.

స్వధాప్రియము. సం.వి.అ.పుం. నల్లనువ్వులు.

స్వధాప్రియుఁడు. సం.వి.అ.పుం. అగ్ని.

స్వధాభుక్కు. సం.వి.అ.పుం. ౧ పితృదేవత.

స్వధాభుజుఁడు = స్వధాభుక్కు.

స్వధీతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧ గండ్రగొడ్డలి.

౨ ముద్గిరచును నాయుధ విశేషము.

స్వధీతి. సం.వి.ఇ.పుం. ౧ వేదములను బాగుగాఁ
బఠించువాఁడు. ౨ బ్రహ్మచారి.

స్వసచక్రము. సం.వి.అ.పుం. రతిబంధ విశేషము

స్వసము. సం. వి.అ.పుం. స్వరము, ధ్వని, మోత

స్వని, సం. వి.ఇ.పుం. ౧ ధ్వని. ౨ అగ్ని.

స్వనికము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ధ్వనిచేయునది.

స్వనిఘ్నము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) తనమిదగ్గే
యాధారపడినది.

స్వనితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) మ్రోయునది,
ధ్వనిచేయునది. వి.అ.న. ౧ ఉలుము. ౨ ధ్వని
స్వవనము. సం.వి.అ.న. ౧ నిద్రించుట. ౨ కల
గాంచుట. ౩ శరీరము మొద్దువాలుట.

స్వన్నకుడు. సం.వి.అ.పుం. నిద్రించినవాడు.

స్వన్నక్కు. సం.విణ. (జ్.జ్.జ్.) ౧ స్వప్న
కుడు. ౨ నిద్రాకువు.

స్వన్నదోషము. సం. వి. అ. పుం. నిద్రయందు
రేఖలము.

స్వన్నభాషణము. సం.వి.అ.న. నిద్రయందలి
పలవరింపు.

స్వన్నము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కల. ౨ నిదుర.
౩ చూపు. ౪ ఆలస్యము. ౫ జ్ఞాత.

స్వన్నాకువు. సం.విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) నిద్రా
శీలుడు.

స్వప్రవకాశము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) తనంతట
దాని బ్రకాశించునది.

స్వబీజము. సం.వి.అ.పుం. ఆత్మ.

స్వభానువు. సం.వి.ఉ.పుం. ఒకానొక సంవత్స
రము.

స్వభావము. సం.వి.అ.పుం. ౧ నిజభావము,
తత్త్వము. ౨ అభ్యాసము. ౩ స్వధర్మము.

స్వభావోక్తి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ సహజమైన
మాట. ౨ ఒకానొకయధ్యాలంకారము.

స్వభువు. సం.వి.ఉ.పుం. ౧ విష్ణువు. ౨ శివుడు.
౩ బ్రహ్మ. ఉ.స్త్రీ. ౧ స్వదేశము. ౨ స్వగృ
హము.

స్వమనీషిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఉపేక్షాభావము.

స్వము. సం.వి.అ.పుం. ౧ సామ్యము. ౨ అహం
కారము. ౩ స్వభావము. ౪ తాను. వి.పుం.
ఆత్మ. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ తనది. ౨ సహ
జమైనది. ౩ తనజాతికిఁజెందినది.

స్వమీకము. సం.వి.అ.పుం. ఒక సంవత్సరము.

స్వయంకృతము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్వయం
ముగాఁజేయఁబడినది. ౨ సహజమైనది.

స్వయంకృతుడు. సం.వి.అ.పుం. దత్తపుత్రుడు
స్వయంగ్రహము. సం.వి.అ.పుం. స్వతంత్రము
గా గ్రహించుట.

స్వయంగ్రహము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) బలవం
తముగా గ్రహించునది. వి.అ.పుం. ౧ దానపం
చకములొ నొకటి. ౨ తానేకాగిరించుకొనుట.

స్వయంజాతము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) తనంత
దాఁజుట్టినది.

స్వయందత్తుడు. సం.వి.అ.పుం. ద్యావిశవిధ
పుష్కలలొ నొకడు, స్వయముపాగినుడు.

స్వయంపాశము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఒకపూట
బలైము. ౨ హవ్యకవ్యములయందు బ్రాహ్మ
ణుల శిష్యు వంటివాని గ్రీ. ౩ నియమాతిశయము
గల బ్రాహ్మణులు స్వయముగాఁజేసికొనువంట.

స్వయంపాతము. సం.వి.అ.పుం. మూలపాతము.

స్వయంప్రకాశము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) తనం
తదావ్యక్తమగునది.

స్వయంభువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧ శివుడు.
౨ బ్రహ్మ. ౩ విష్ణువు. ౪ మన్మథుడు. ౫ కాల
పురుషుడు. ౬ వక్షోము. ౭ జైనతీర్థంకరుడు

స్వయంభువుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ మనవు.
౨ శివుడు. ౩ బ్రహ్మ.

స్వయంభూతుడు. సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

స్వయంవర. సం.వి.అ.స్త్రీ. స్వయముగా మగని
వరించుకన్య.

స్వయంవరము. సం.వి.అ.పుం. కన్య వరుని స్వయ
ముగా వరించుట.

స్వయంశ్రేష్ఠుడు. సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

స్వయముపాగతుడు. సం.వి.అ.పుం. తనంత
దానచ్చి పెంచుకొనువని యడుగు కుమారుడు.

స్వయుతి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. లంబకర్ణములను గలుపు
నట్టిశబ్ద.

స్వయ్యాధ్యక్షుడు. సం.వి.అ.పుం. బంధువు.

స్వయోని. సం.విణ. (ఇ.ఇ.ఇ.) తల్లి వంశచుట్టము
వి.ఇ.పుం. స్త్రీ. జన్మస్థలము. స్త్రీ, సోమరి; దగ్గ
తీ బంధుత్వముగల స్త్రీ.

స్వర. సం.వి.అ.స్త్రీ. బ్రహ్మభార్య.

స్వరశంపము. సం.వి.అ.పుం. ఎఱుగుకంపించుట

స్వగక్షయము. సం. వి. అ. పుం. కంఠధ్వని
ధంగము.

స్వరగ్రామము. సం.వి.అ.పుం. మంద్రమునుండి
హెచ్చు స్థాయి వఱకుగల స్వరములు, సరళి.

స్వరచ్చిద్రము. సం.వి.అ.న. వేణువునందలి రం
ద్రము.

స్వరతిక్రమము. సం. వి. అ. పుం. వైకుంఠముఁ
జేరుట.

స్వరనాభి. సం.వి.ఇ.పుం. ఒకవిధమైన వేణువు.

స్వరనేత్రాంగవికారము. సం. వి. అ. పుం.
భక్త్యంగము, భక్తివిశేషము.

స్వరపత్తనము. సం.వి.అ.న. సానువేదము.

స్వరపరివర్తనము. సం. వి. అ. న. కంఠధ్వని
యొక్క మార్పు.

స్వరబద్ధము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) లయానుగుణ
ముగాఁగూర్చబడినది.

స్వరబ్రహ్మము. సం.వి.న.పుం. శబ్దబ్రహ్మము.

స్వరభక్తి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. సంయక్తాక్షరముల
నడుమఁజేర్పబడిడి యచ్చు. (ఉదా. చంద్రుడు
చందురుడు.)

స్వరభంగము=స్వరభేదము. సం. వి. అ. పుం.
గొంతు బొంగుదు పోవుట.

స్వరభంగి. సం.వి.న.పుం. ఒకవిధమైనపక్షి.

స్వరభేదము=స్వరభంగము.

స్వరమండలము. సం. వి. అ. న. స్వరగ్రామ
మార్పునాతానాదుల సమాహారము. (సప్తస్వరా
స్త్రయో గ్రామామూర్షనా త్చైవింశతిః, తా
నాస్త్యేకోనసంచాళ దిత్యేతత్ స్వరమండలమ్)

స్వరమండలిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఒకవిధమైనవీణ

స్వరము. సం. వి. అ. పుం. ౧ ముక్కుగారి.

౨ ఉదాత్తారస్వరము. ౩ ఆకారాదికమైనయచ్చు
రవణాదికము. ౪ సప్తసంఖ్య. ౫ గుఱ్ఱపెట్టుట
౬ కంఠమాధుర్యము.

స్వరయతి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ఒకానొకయతిభేదము
(ఒక యచ్చునకు మిత్రమైన వేఱొకయచ్చుతో
వేరుడుయతి. ఇదియేడు విధములని ఆపృకవి
చెప్పెను.

స్వరయోగము. సం.వి.అ.పుం. కంఠధ్వని.

స్వరలాసిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. వేణువు.

స్వరవిభక్తి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. అచ్చునువేణు
చేయుట.

స్వరసంపత్తు. సం.వి.ద.స్త్రీ. కంఠధ్వని మాఘ
ర్యము.

స్వరసము. సం.వి.అ.పుం. ౧ సహజమైనరుచి.
౨ రచనయందలి స్వాదుత. ౩ ఒకరైన రసము.

స్వరాజ్యము=స్వరాప్రభు-సం.వి.అ.న. ౧ స్వ
తంత్రరాష్ట్రము. ౨ సాంతరాజ్యము.

స్వరాట్టు (టు). సం.వి.న.పుం. ౧ బ్రహ్మము.
౨ నూర్పుని యేడు కిరణములలో నొకటి.
౩ విష్ణువు. ౪ ఏఱుగిలక్షలనుండి కొటి కర్షముల
వఱకు రాబడివచ్చు రాజు.

స్వరాప్రము=స్వరాజ్యము.

స్వరింగణము. సం. వి. అ. పుం. బలముగల
చాయపు.

స్వరితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ మ్రోగునట్లు
చేయబడినది. ౨ స్వరముతోగూడినది. ౩ కలు
పబడినది. వి.అ.పుం. ఉదాత్తానుదాత్తములకు
సదిమిధ్వని. (సమాహారః స్వరితః)

స్వరూపు, సం.వి.ఉ.పుం. ౧ యజ్ఞము. ౨ వక్రాయుధము. ౩ యూప స్తంభము చెక్కునపుడెగ నిన బరడు. ౪ యూపఖండము. ౫ యూప స్తంభ భాగము. ౬ పిడుగు. ౭ ఖడ్గము. ౮ బాణము అమ్మ. ౯ ఒకవిధమైన లేలు. విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) ౧ మ్రోయనది. ౨ తపింపజేయునది.

స్వరూపము, సం. వి. అ. న. ౧ ఆకారము. ౨ స్వభావము. ౩ సాగము. ౪ స్థితి. ౫ విధము. విణ. (అ.అ.అ.) ౧ సవ్యము. ౨ సుందరము. ౩ తెలివిగలది.

స్వర్గంగ, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ ఆకాశగంగ. ౨ పాలవెల్లి.

స్వర్గతి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ మరణము. ౨ స్వర్గమున శేగుట.

స్వర్గశుడు, సం.వి.అ.పుం. మరణించినవాడు.

స్వర్గవతి, సం.వి.ఇ.పుం. ఇంద్రుడు.

స్వర్గవధము, సం.వి.అ.పుం. పాలవెల్లి.

స్వర్గమనము, సం.వి.అ.న. ౧ స్వర్గమునశేగుట. ౨ మరణము.

స్వర్గము, సం. వి. అ. పుం. ౧ దేవతాము. ౨ ముక్తి.

స్వర్గవధువు, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. ఆపసరస. (ఇట్లే స్వర్గస్త్రీ మున్నగునది.)

స్వర్గసుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ స్వర్గమంచున్నవాడు. ౨ మరణించినవాడు.

స్వర్గాహూనము, సం.వి.అ.న. ౧ స్వర్గాభిషేకము. ౨ శ్రీమహాభారతమున నొకపర్వము.

స్వర్గి, సం.విణ. (న.టి.న్.) స్వర్గమునకు సంబంధించినది. వి.న్.పుం. ౧ స్వర్గమునందుండువాడు; మృకుడు. ౨ వేల్పు.

స్వర్గిని, సం.వి.ఇ.పుం. స్వర్గిని, సుమేరువు.

స్వర్గీయ (గర్వ) ము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ స్వర్గమునకు సంబంధించినది. ౨ స్వర్గమును గూర్చునది, స్వర్గమునకుఁబంపునది.

స్వర్జకము, సం.వి.అ.పుం. సురేశ్వరము, పెట్టుపప్పు స్వర్జి. సం.వి.న్.పుం.=స్వర్జకము.

స్వర్జిత్తు, సం.వి.త్.పుం. ఒకవిధమైన యజ్ఞము.

స్వర్జకము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) సువర్ణవికారమైనది, బంగారురంగుగలది.

స్వర్జకారుడు, సం.వి.అ.పుం. ఆగసాఠ, బంగారు పనిచేయువాడు.

స్వర్ణ కేతకీ, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. బంగారుముగలి.

స్వర్ణక్షీరి (కీ), సం.వి.ఉ.స్త్రీ. ౧ బలుకక్కిన చెట్టు. ౨ కంగుష్ఠము.

స్వర్ణగర్భుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ పాలపిట్ట. ౨ కోడిపుంజు.

స్వర్ణజము, సం.వి.అ.న. తగరము.

స్వర్ణదీధితి, సం.వి.ఇ.పుం. అగ్ని.

స్వర్ణదీప్తము, సం.వి.అ.పుం. సుమత్రాదీప్తము

స్వర్ణనాభము, సం.వి.అ.పుం. సాలగ్రామము.

స్వర్ణవక్షుడు, సం.వి.అ.పుం. గరుడుడు.

స్వర్ణపద్మ, సం.వి.అ.స్త్రీ. గంగానది.

స్వర్ణపాటకము, సం.వి.అ.పుం. తెలిగారము.

స్వర్ణపాగేవతము, సం.వి.అ.న. పెద్దయీడ.

స్వర్ణపుష్పము, సం.వి.అ.పుం. చంపకవృక్షము.

స్వర్ణపుష్పి, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. జీలుగు.

స్వర్ణబంధువు, సం.వి.ఉ.పుం. విష్ణువు.

స్వర్ణభూమిక, సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ అల్లము. ౨ చాల్పిని.

స్వర్ణభృంగారము, సం.వి.అ.పుం. బంగారుపెద్దె

స్వర్ణమాక్షికము, సం. వి. అ. న ఒకవిధమైన ఖాతుద్రవ్యము.

స్వర్ణము, సం.వి.అ.న. ౧ బంగారము. ౨ బంగారు వాణిము, ౩ గైరికభాకువు. ౪ ఎట్ల తెలు కాలు చెట్టు. ౫ సుజ్జనారీతము.

స్వర్ణ యూధిక. సం.వి.అ.శ్రీ. పచ్చవిమలై.
స్వర్ణ రేతుడు. సం.వి.క.పుం. ౧ మూర్త్యుడు.
౨ అగ్నిహోత్రుడు.

స్వర్ణ వజ్రము. సం.వి.అ.న. ఒకవిధమైనయుక్కు.
స్వర్ణ వల్లి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. పెద్దమాతేరు ౧.
స్వర్ణ వర్ణము. సం.వి.అ.న. పసుపు. ఇట్లే స్వర్ణ
వర్ణ. (అ. శ్రీ.)

స్వర్ణ ప్రేయము. సం.వి.అ.న. బంగారమును
దొంగిలించుట. (పంచ మహా పాతకములలో
నొకటి.)

స్వర్ణపుక్కు. సం.వి.క.పుం. ౧ ఇంద్రుడు.
౨ అగ్ని. ౩ సోమము ౧.

స్వర్ణుని. సం.వి.ఈ.శ్రీ. గంగానది.

స్వర్ణాననము. సం.వి.అ.పుం. విలువైన రత్న
విశేషము.

స్వర్ణానువు. సం.వి.ఈ.పుం. రాహువు.

స్వర్ణాః. సం.వి.ఇ.పుం. మూర్త్యుడు.

స్వర్ణము. సం.వి. (అ.అ.అ.) కంఠస్థుని కను
కులమైనది.

స్వర్ణాపి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. గంగానది

స్వర్ణకంఠము. సం.వి.అ.పుం. నారాయణపక్షి.

స్వర్ణకేశురి. సం.వి.క.పుం. కోవిదారవృక్షము.

స్వర్ణదురాలభ. సం.వి.అ.శ్రీ. పిన్నరేగడి ౧.

స్వర్ణము. సం. వి. (అ. అ. అ.) ౧ ఆశ్రధాన
మైనది. ౨ కొంచము. ౩ మిక్కిలియల్పమైనది.

స్వర్ణాంగులి. సం.వి.ఇ.పుం. చిటికెనక్షత్రము.

స్వర్ణవృక్షము. సం.వి. (అ.అ.అ.) స్వర్ణవృక్షము.

స్వర్ణవృక్షము. సం.వి. (అ.అ.అ.) స్వర్ణవృక్షము.

స్వర్ణవళ. సం.వి.అ. శ్రీ. స్వర్ణవళురాలు.

స్వర్ణవాసిని. సం.వి.ఈ. శ్రీ. = మహాసిని. ౧ పేరం
టాలు. ౨ శుక్తింటునుదెడిది.

స్వస్థ. సం.వి.ము.అ.శ్రీ. తోడబుట్టినది, సోదరి.
స్వస్థేముః = సం.వి.అ.పుం. మేనల్లుడు, సోదరి.
యొక్క కొడుకు.

స్వస్తి. సం.అవ్య. ౧ క్షేమము. ౨ శుభము.
౩ ఆగ్నీదేవము.

స్వస్తిము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కూర్పువాకిలిగల
రాజగృహము. ౨ భుజబంధవిశేషము. ౩ మంగళ
వస్తువు. ౪ ముగ్ధ స్త్రీహస్తవిన్యాసవిశేషము.
౫ పాముపదగమినివల్లనిరేఖ. ౬ నాలుగువ్రో
వలు కలియచూచుట. ౭ అవ్యస్తమును మూచించు
గుర్తు. ౮ కంఠమునకువైపుల రెండుచేతులవద్ద
ముగావించుట. ౯ ఒకవిధమైన భక్ష్యము.
౧౦ యోగాసనములలోనొకటి. ౧౧ దేవతకై
యేర్పడుపరిచినశీకము. ౧౨ వెల్లుల్లి.

స్వస్తికగ్రము. సం.వి.క.న. శుభము కలిగించు
కాగ్రము.

స్వస్తికారుడు. సం.వి.అ. పుం. స్తుతిపాఠకుడు.

స్వస్తికుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ స్వీచ్ఛావర్త
నముకలవాడు. ౨ స్తుతిపాఠకుడు.

స్వస్తిమడు. సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

స్వస్తిముఖము. సం.వి.అ.పుం. శేఖ.

స్వస్తిముఖుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ వైవము.
౨ బ్రాహ్మణుడు. ౩ స్తోత్రపాఠకుడు.

స్వస్తివాచకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఆశీర్వాద
నము. ౨ అభినందనము. ౩ యజ్ఞాదులకు ముందు
చేయబడు కాగ్రము. ౪ శుభాభినందనపూర్వక
మైన పుష్పపారితోషకము. (ఇట్లే స్వస్తివాచక
కము, స్వస్తివాచకము.)

స్వస్తివాచ్యము. సం.వి.అ.న. అభినందనము.

స్వస్థ. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ ప్రసాదము. ౨ ఆరో
గ్యముగానుండుట.

స్వస్థమగు. అ శ్రీ. శేఖకొను, ఆరోగ్యమునొందు

స్వస్థము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ నెమ్మదిగా
నుండునది. ౨ స్వస్థమందుండునది. (స్వస్థా
భవంతు కురురాజమతాస్సభృత్యాః. కే.కీ.)

స్వస్థీయ. సం.వి.అ.శ్రీ. మేనగోదలు, సోదరి
కొమార్తె.

స్వస్థీయఁడు. సం.వి.అ.పుం. మేనల్లుఁడు,
సోదరిపుత్రుడు.

స్వస్థీయు. సం.వి.ఈ.శ్రీ. = స్వస్థీయ.

స్వస్థీయఁడు = స్వస్థీయఁడు.

స్వా

స్వాంకికుఁడు. సం.వి.అ.పుం. మాగ్ధంగినుఁడు.

స్వాంతము. సం.వి.అ.న. ౧ మనస్సు. ౨ ఆసున
యించుట. ౩ గుహ. ౪ రంధ్రము.
౫ శన మకణము.

స్వాగతము. సం.వి.అ.న. ౧ కుశలప్రశ్నము.
౨ సుఖముగా వచ్చితిరా యని యడుగుట.
౩ ఒకానొక వృత్తము. విణ. (అ.అ.అ.)
౧ స్వామియగుగా వానింపఁబడినది. ౨ ఆభి
మతమైనది.

స్వాగమము. సం.వి.అ.పుం. ౧ స్వాగతము.
౨ వందనము.

స్వాఘాతము. సం.వి.అ.పుం. బిరవెంకచెట్టు.

స్వాచ్ఛము. సం.వి.అ.న. స్వచ్ఛత.

స్వాజన్యము. సం.వి.అ.న. ౧ స్వజనత్వము.
౨ సంబంధము.

స్వాతంత్ర్యము. సం.వి.అ.న. స్వతంత్రభావము.

స్వాతి. సం.వి.ఇ.ఈ.శ్రీ. ౧ సంబాధేవి, నూర్య
ని భార్య. ౨ ఒకానొక నక్షత్రము. ౩ ఖడ్గము.

స్వాదనము. సం.వి.అ.న. ౧ పానము. ౨ రుచి.
౩ అనుభవము. ౪ స్వాదుపుగానొనరించుట.
౫ కావ్యాదుల సౌందర్యము. పుం. ౧ రుచి.
౨ రుచిమాచుట.

స్వాదము. సం.వి.అ.పుం. ౧ రుచి. ౨ రుచి
మాచుట.

స్వాదవము. సం.వి.అ.న. స్వాదుత్వము.

స్వాదితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ పానము
చేయఁబడినది. ౨ రుచిమాడఁబడినది. ౩ స్వాదు
పుగాఁజేయఁబడినది.

స్వాదిమి. సం.వి.న.పుం. మాధుర్యము.

స్వాదిష్ఠము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ స్వాదుత
మము. ౨ మిక్కిలి దృఢమైనది. ౩ పూజ్యమైనది.

స్వాదీయము. సం. విణ. (న. పీ. న.)
స్వాదుతకము.

స్వాదుకంటకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పల్లెరు.
౨ పుల్ల వెల్లక ి.

స్వాదుధన్వఁడు. సం.వి.అ.పుం. తియ్యని విలు
కాడు, మన్మథుఁడు.

స్వాదుపుష్పము. సం.వి.అ.పుం. ఆరువొండ ి.

స్వాదుఫల. సం.వి.అ.శ్రీ. ద్రాక్ష ి.

స్వాదుఫలము. సం.వి.అ.న. కేనుపండు.

స్వాదురస. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ కాదుగొలిమిడి ి.
౨ శతావరి ి. ౩ మద్యము ౪ ద్రాక్ష.

స్వాదులుంగి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. ౧ చబ్బికాయ.
౨ చబ్బిచెట్టు.

స్వాదువు. సం.వి. (ఉ.ఉ.ఉ.) ౧ ఇంచైనది.
౨ పరిశుద్ధమైనది. ౩ తియ్యనిది. ౪ దృఢమైనది.
వి.ఉ.పుం. ౧ మాగుర్యము. ౨ బెల్లము. న.
౧ మాగుర్యము. ౨ రుచి. ౩ అందము. శ్రీ.
ద్రాక్ష.

స్వాదుశుద్ధము. సం.వి.అ.న. రాతియిప్పు.

స్వాదూదము. సం. వి. అ. పుం. మంచినీళ్ల
సముద్రము.

స్వాద్యము. సం.వి.అ.న. ౧ ఉప్పున. ౨ రసము.

స్వాద్వి. సం.వి.ఈ.శ్రీ. ద్రాక్ష.

స్వాధీపానము. సం.వి.అ.న. మట్టుక్రములలో నొకటి.

స్వాధీనత. సం.వి.అ.శ్రీ. తనవశమైయుండుట.

స్వాధీనపతిక. సం. వి. అ. శ్రీ. నా యి కా విశేషము. (స్వాధీనుడైన పతిగల నాయిక.)

స్వాధీనము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) స్వవశమైనది.

స్వాధ్యాయము. సం.వి.అ.పుం. ౧ వేదాధ్యాయము. ౨. వేదము. ౩ జపము.

స్వాధ్యాయి. సం.వి.శ్రీ.పుం. ౧ వేదాధ్యాయనము చేయువాడు. ౨ ఉపాధ్యాయుడు. ౩ పట్టణమునందలి వర్తకుడు.

స్వానము. సం.వి.అ.పుం. స్వనము, శబ్దము.

స్వావశము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) నిద్రగలుగజేయునది.

స్వావశేయము. సం.వి.అ.న. ధనము.

స్వావము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కయనము. ౨ స్వప్నము. ౩ నిద్ర. ౪ తిమ్మిరి. ౫ అక్షానము.

స్వావవ్యసనము. సం.వి.అ.న. నిద్రమబ్బు.

స్వాప్నము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) నిద్రకు లేక స్వప్నమునకు సంబంధించినది.

స్వాభావికము. సం.వి. (అ.ఈ.అ.) స్వభావము చేతగలిగినది, సహజమైనది.

స్వాభావికలు. సం.వి.అ.పుం. ఒకతెగ బొమ్మలు

స్వాభావ్యము. సం.వి.అ.న. ౧ సహజత్వము. ౨ సహజస్థితి.

స్వాభాసము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) మిక్కిలి ప్రకాశమానమైనది.

స్వాభీలము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ ప్రబలమైనది. ౨ భయంకరమైనది.

స్వామి. సం.వి.న.పుం. ౧ అధిపతి. ౨ భర్త. ౩ రాజు. ౪ నాయకుడు. ౫ ఈశ్వరుడు.

౬ యజమాని. ౭ తత్త్వము బోధించుగురువు. ౮ సన్నాధిపతి. ౯ కుమారస్వామి. ౧౦ బ్రాహ్మణుడు. ౧౧ దేవతా విగ్రహము.

స్వామిజంఘి. సం.వి.న.పుం. పరశురాముడు.

స్వామిజనకుడు. సం.వి.అ.పుం. మగనితండ్రి.

స్వామిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧ రాజభార్య. ౨ రాణి. ౩ ఈశ్వరి.

స్వామిభట్టారకుడు. సం.వి.అ.పుం. ప్రభువు.

స్వామ్నాయము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) సంప్రదాయ నిష్ఠముగా వచ్చినది.

స్వాస్థ్యము. సం.వి.అ.న. సాంతిమగుట, హక్కు (అప్రస్వాస్థ్యములు-దాన, విక్రయ, వినిమయ, జల, తరు, పాషణ, నిధి, నిక్షేపములు.) ౨ అధిపత్యము. ౩ స్వాస్థ్యము.

స్వాయంభువము. సం. వి. (అ. ఈ. అ.) ౧ బ్రహ్మకు సంబంధించినది. ౨ బ్రహ్మనుండి వచ్చినది.

స్వాయంభువుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ బ్రహ్మకుమారుడు. ౨ ఒకానొక మనువు.

స్వాయత్తము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ తన కధీనమైనది. ౨ తనమీదనే యాధారపడి యుండునది.

స్వారసికము. సం.విణ. (అ.ఈ.అ.) ౧ సహజ మాధుర్యము గలది. ౨ స్వచ్ఛందమైనది.

స్వారస్యము. సం.వి.అ.న. ౧ సహజసౌందర్యము కలిగియుండుట. ౨ చారిత్ర్యము. ౩ సహజత్వము.

స్వారాజు. సం. వి. అ. పుం. స్వారాజ్యుడు, ఇంద్రుడు.

౯. స్వారాజప్రముఖా మరప్రపరులన్ వర్ణించినైష. ౬-౭౯.

స్వారాట్ట, సం.వి.శ్రీ.పుం. ఇంద్రుడు.

స్వారి. వి. వాహ్యలి, విహారము.

గీ, శివుడు మంధానగిరికుంగ శృంగవీధి,
జెలుపు మీఱంగ స్వారి వేంచేయునపుడు,

ఉ.రా. ౧. (శ.ర.)

స్వార్థోదిమడు, సం. వి. ఆ. పుం. స్వర్థోది
పుత్తరుడు, రెండవమనువు.

స్వార్థము, సం.వి.ఆ.పుం. ధాత్వాదులకు నిశ్చిత
మైన యర్థము. ౨ తనప్రయోజనము.

స్వాలక్షణము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) సులభముగా
గ్రహింపదగినది.

స్వాలక్షణ్యము, సం.వి.ఆ.న. ౧ వింతలక్షణ
ములు. ౨ సహజలక్షణములు.

స్వాస్థ్యము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ చిన్నది.
౨ కొంచెము. వి.ఆ.న. అస్వాస్థ్యము.

స్వావశ్యము, సం.వి.ఆ.న. ఆత్మవిశ్చయము.

స్వాధ్యయము, సం.వి.ఆ.న. ౧ స్వస్థ. ౨ ప్రసా
దము. ౩ ఆత్మవిశ్వాసము. ౪ స్థిత్యము.
౫ సంపద. ౬ తృప్తి. ౭ ఆహ్లాదస్థితి.

స్వాహ, సం.వి.ఆ. స్త్రీ. ౧ అగ్నిదేవునిధ్యా.
సీ. సంశుష్టమాంసస్వాహాస్వసాకాంతి లుభియ
పాన్వ్యంబుల నోగించు. చిత్త. ౧. ౪-౬౩.
౨ సవ్యవేదవతాసాహవాన్వియైన గాఢాభి.
సీ. వేదాధ్యయనములు విధివిహిత స్వసాహవా
హాగి నిలుపుకొంటియో.

మాన్య. ౨. ౧౭౧.

౩. బుద్ధినిధాన్య.

స్వాహ, సం.ఆ.వ్య. విశ్వప్రభువైన అగ్నికార్యా
దులయందు దేవతాదుల కామలంకారము
పుడు మంత్రాంతముననాచరించు పదము.

గీ. ప్రాణములునాయువులకు స్వాహాంతములుగ,
జతరి శిఖియందు దన్నామసరణి సున్ను,
వేల్చి భజియించి వాచ్చి పవిత్రుడగుచు, జడువఁ
దగు శ్రుతి పరమంత్రిన క్రితవాని.
నాత. ౨-౧౧౪.

స్వాహావల్లభుడు, సం.వి.ఆ.పుం. అగ్నిదేవుడు
(ఇట్లే స్వాహావతి, స్వాహాప్రియుడు).

స్వీ

స్వీడితము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ చెడుటపట్టినది
౨ కరగినది.

స్వీన్నము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ స్వేదముతోఁ
గూడినది. ౨ ఉడికినది.

స్వీప్తము, సం. వి.ఆ. (అ. ఆ. ఆ.) అధికముగాఁ
చేమింపఁబడినది.

స్వీ

స్వీకరించు, సం.స.క్రి. ౧ గ్రహించు. ౨ అంగీక
రించు. ౩ అవధరించు.

స్వీకర్త, సం. వి.ఆ. (బు.క్రీ.బు.) స్వీకరించు
వాడు.

స్వీకారము, సం. వి. ఆ.పుం. ౧ అంగీకారము.
౨ గ్రహణము. ౩ పాణిగ్రహణము. (స్వీకర
ణము. సం.వి.ఆ.న. స్వీకృతి. ఇ. స్త్రీ.)

స్వీకృతము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ అంగీకరింపఁ
బడినది. ౨ గ్రహింపఁబడినది.

స్వీయ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకానొకనాయక.
(సతీయందే యనురాగము కలది).

స్వీయము, సం.వి.ఆ. (అ.ఆ.ఆ.) తనది.

స్వ

స్వయము, సం.వి.ఆ.పుం. ౧ బంధువు. ౨ విష్ణువు.

స్వే

స్వేచ్ఛ, సం.వి.ఆ. స్త్రీ. ౧ ఇష్టము. ౨ వైరిత.
స్వేచ్ఛామృత్యువు, సం.వి.ఉ.పుం. ౧ భీష్ముడు
౨ తనయిచ్చననుసరించిపాండు మృత్యువు.

స్వేదదూషకము, సం. వి. ఆ. పుం. చెడుటను
బోగొట్టు చల్లవిగాలి.

స్వేదచ్ఛదము, సం. వి.ఆ. (వ. వ. వ.) చల్ల
పఱుచునది.

స్వేదజము, సం.వి. (అ.అ.అ.) చెమటనుండి
త్రుట్టు క్రిమివిశేషము.

సీ. మక్షికాక్రిమికిటమక్కుటమశకముల్ చీమ
ఱ మిడుతలు స్వేదజములు. శివన. ౫-క.

స్వేదజలము, సం.వి.అ.న. చెమటనీరు.

స్వేదనము, సం.వి.అ.న. ౧ చెమటపట్టునట్లు
చేయుట. ౨ చీము.

స్వేదని, సం.వి.ఈ. శ్రీ. చెనము.

స్వేదనిక, సం.వి.అ. శ్రీ. ౧ చెనము. ౨ పంటిల్లి.

స్వేదమాత, సం.వి.యు. శ్రీ. అన్నరసము.

స్వేదము, సం.వి.అ.పుం. ౧ చెమట. ౨ ఒకా
నొక సాత్విక భావము. ౩ ఉష్ణము, అవిరి.

స్వేదితము, సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ అవిరితో
గాచఁబడినది. ౨ మృదువుగాఁజేయబడినది.

స్వై

స్వైరము, సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ తనయాచ్య
వచ్చినట్లు సంచరించునది. ౨ స్వేచ్ఛతోఁగూడి
నది. ౩ కహస్యమైనది. ౪ ఋజువైనది. ౫ మం
దమైనది. వి.అ.న. స్వేచ్ఛ; స్వైతంత్రత.

స్వైవిహారి, సం.వి. (క.టి.క.) అద్భుత
కుండ సంచరించునది.

స్వైరాలాపము, సం.వి.అ.పుం. కహస్య సం
భావణము.

స్వైరి, సం.వి. (క.టి.క.) ఇష్టానుసారముగా
సంచరించునది.

స్వైరిణి, సం.వి.ఈ. శ్రీ. ౧ ఇష్టానుసారముగా
సంచరించు శ్రీ. ౨ కులట.

క....స్వైరిణి నాఁ, ఏగు మగని విడిచి కేటొక,
మగని దగిలి లజ్జరేక మనియెడు శేషిక.

విజ్ఞా. కాం.౧.౧౧౦.

స్వైరిత, సం.వి.అ. శ్రీ. ౨ స్వేచ్ఛ. ౩ విచ్ఛల
విడి వర్తకము.

స్వైరుడు, సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ స్వైరి
౨ సోమరి.

స్వో

స్వోదరపూగకుఁడు, సం.వి.అ.పుం. కుత్తింభరి.

స్వోరసము, సం.వి.అ.పుం. ౧ గానుగపిండి.
౨ పొల్లు.

స్వోవశీయుము, సం. వి. అ. న. ౧ సౌఖ్యము.
౨ సంపద.

హ

హ. ఉభి. కిరయక్షమము, ఉష్మములొగఁగవపటి
వర్ణము.

హంకరించు, ఊ. శ్రీ. అహంకరించు, గర్వింపు,
అభిమానమువహించు (శ.క.)

హంకారము, వి. (సం. అహంకారి) అభిమా
నము, అహంకారిము.

సీ....తనువుమూలముడుఃఖములను రేహము కర్మ
ముననుబట్టి, హంకారిమునుగల్గు నమ్మేను
నందునఁ గన్పంబులెల్లను గల్గించుండు.
అభ్యా. కిష్కి. ౧౦. ౧౨౯. హ.

సీ. గరుకొందు నెఱతనంబులుబట్టి పట్టిల్లి హం
కారములకల్గినాటపట్టు. చంద్రా. ౨-౧౦.

హంగు, వి. ౧ ఒకరు, అనుకూల్యము.

అ. వేసమునకునైన దాసరిగావచ్చు, హంగుదప్పు
తేర జంగమగును. వేమన. ౨౬౨ (శ్రా)

౨ కార్యసిద్ధికైవెనుకనుండి చేయుప్రయత్నము.
వ్యవ:-వాఁడు వెనుకనుండి హంగుచేయు
చున్నాఁడు.

హంజ, సం.వి.అ. శ్రీ. దాసి (అ.ని.)

హంజి, సం.వి.ఇ.పుం. గుమ్మ.

హంజిక, సం. వి. అ. శ్రీ. ౧ దాసి. ౨ ఓషధి
విశేషము.

హంజే, సం.అవ్య. చేటినిసంబోధించునపుడుపయో
గించు పదము.

హంద(దా). సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ తెదబ్బునోదగల
తెదబ్బునాత్రము. ౨ తెదబ్బునోదగల తెద
లాహానాత్రము. (అ.వి.) ౩ నీరవాతిశ్రీ.

హంది. సం.వి.అ. శ్రీ. హందా, తెదబ్బునోద
గల తెదబ్బునాత్రము (అ.వి.)

హందిక, సం.వి.అ.శ్రీ=హంది.

హందే. సం. అవ్య. నీచశ్రీసంబోధనమునకాద
దగినపదము.

హంత, సం.వి. (ఋ.తీ.ఋ.) చంపువాడు.
౨ హింసించువాడు. ౩ హింసించువాడు.
౪ హింసించువాడు. వి.ఋ.పుం. ౧ చంపు
వాడు. ౨ దొంగ. అవ్య. సంస్కృతమున
సంతోషాశ్చర్యవిషాదాదులను దెలుపుటయై యు
పయోగింపబడును.

హంత, విణ. దుష్టురాలు.

౪. కాంతల నమ్మదురే నీ, మంతు లిసీ మతను
లతలు మాయామృగముల్, హంతలు జగ
జంతలు నిను, మంతయు లోకాపవాదమర
యరు మదిలోన్. కుక. ౧-౧౧౭.

వి. మాయ, మోసము. మా.హంతలాడి.

హంతకారము. సం.వి.అ.పుం. అతిధికి సమర్పిం
చు నుపహరిము.

హంతలాడి, విణ. (హంతలు+అడి.) మాయ
లాడి, మోసకత్తె.

గీ. అక్కటా కాననైతి నీహంతలాడి, వగలు
నమ్మితిగద పతివ్రతయటంచు.

కుక. ౩-౬౩౬.

హంతువు, సం.వి.అ.పుం. ౧ చంపుట. ౨ చాపు.
౩ ఎడ్డు.

హంభ, సం.వి.అ.శ్రీ. గోధ్వని, అపు అమపు.

హంవీరతాయెతు. మి వి. ౧ కూరతా చిహ్న
మగు నలంకార విశేషము.

వ....హంగరు దతిగి కాదుమఱుగనంబరగు పగ
అంబగావుమని కరతలంబుల వ్రానిన కాంత
రనంబురీతిమగ వాతిహంవీర తామెకు సొంత

నింపకానికాదుమఱుగ నంబగావుమని
అంబగావుమని... తంబగావుమని...

౨ ఒకవిధమగు భూషణము.

వ....చేట్లులు హంవీరతాయెతులు తాళిలు కంత
మాలికులు కంటపరు అత్తరిగలు చాట్టు
లాంటులు మరువులు కురాలు కిరీటులు
లనంబరగు నాభరణంబులును....

ప్రబంధ ౬౦౫

రగద. రంగుగలముంగా మురాలు నాభరణ
ములు, నంగదంబులు మంచి హంవీరతా
యెతులు. హంస. ౫-౩౫౬.

హంవీరనాట, వి. రాగవిశేషము, (సంగీ) ముప్పది
రెండు నపుంసకరాగములలో నొకరాగము.

గీ. రీతిగాళయ నీలాంబరియును మనము, దనరు
హంవీరనాటయునని నపుంసకములు ముప్పది
రెండు రాగములు.... ప్రబంధ.౯౭.

హంవీరుడు. సం.వి.అ.పుం. క్షత్రియుడు. విణ.
(అ.అ.అ.) కూరుడు....సమర హంవీరుడు. ...
శకాం. ౫. అ. (శ.ర.)

హంస, సం.వి.అ.పుం. ౧ అంచే. ౨ పరమాత్మ.
౩ యోగివిశేషము. ౪ శరీరవాయువిశేషము.
౫ తెల్ల గుడ్డుము. ౬ మంత్రవిశేషము. ౭ మాత్స్య
ర్యము. ౮ (ఉత్తరపదమైనచో) శ్రేష్ఠము.
రాజహంస మొల్లి (శ.ర.) [క్రొన్నియర్థములలో
హంసము అనియు వాడబడును.]

హంసకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కాలియంచే.
౨ అంచే.

హంసకాలీరసయము. సం. వి. అ. పుం. దున్న
పాకు.

హంసక్తి (నీ) లకము. సం.వి.అ.పుం. రతిబంధ
విశేషము.

హంసకూటము. సం.వి.అ.పుం. ౧ హిమాలయ
శిఖరములలో నొకటి. ౨ ఎడ్డుమూపురము.

హంసగద్గద. సం.వి.అ.శ్రీ. మధురముగా మాట
లాడు శ్రీ.

హంసగుహ్యము. సం.వి.ఇ.స.ఒకానొకముఖ్య.

హంసచ్చత్రము. సం.వి.అ.న. సొంటి.

హంసతిలక (ము). సం.వి.అ.న. రాగిడితిల్ల.

సీ. శృంగారరాజ్యలక్ష్మికి ముడిగలిపిన, గతి
హంస తిలకంబుఁ గలిగిఁబొంది.

కు.సం. ౯.౧౩.

హంసతూలము. సం.వి.అ.పుం.న. అంచతకలు

హంసనాదిని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. కొన్నిప్రత్యేక
లక్షణములుగల శ్రీ. (గజేంద్రగమన, తన్వి,
కోకిలాపసంయుత, తనమధ్య, ఘనజఘన
యగు శ్రీ హంసనాదిని యనఁబడును)

హంసవక్షము. సం.వి.అ.పుం. అభినయవిశేషము.

హంసవదము. సం.వి.అ.పుం. ఒకానొకతూనిక
(కర్నము)

హంసపాదము. సం.వి.అ.పుం. ౧ సింహారము.

౨ పాదరసము. ౩ వ్రాతయందు తప్పగల
చోటనుంచెడి హంసపాదాకార మైనగుర్తు.

హంసపానీ. వి. ఒకానొక చిన్నచెట్టు.

సీ. మయ్యాకుపాన్నయు మొగవీలి కుత్తెర
బంకకుత్తెర హంసపానీ ... హంస.౪-౧౦.

హంసయానము. సం. వి. అ. న. ౧ అంచలచే
లాగఁబడువాహనము. ౨ అంచనడకవంటినడక.

హంసరథుడు. సం. వి. అ. పుం. బ్రహ్మ (ఇట్లే
హంసవాహనుడు).

హంసలిపి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. కైఫలు వ్రాసెడి
యొకవిధమైనవ్రాత.

హంసలోహకము. సం.వి.అ.న. ఇత్తడి.

హంసవర్ణు. మి.వి.బి. వస్త్రవిశేషము.

సీ. హంసవర్ణును బద్మాలు హరిణవర్ణు, మొద
లుగావల్పలుధరించి ముదిరలవుడు.

వ్రబంద. ౨౭౨.

హంసాంఘి. సం.వి.ఇ.పుం. సింహారము.

హంసాంశువు. సం.వి.బి. (ఉ.ఉ.ఉ.) తెల్లనిది.

హంసాభిఖ్యము. సం.వి.అ.న. తెండి.

హంసావళి. మి.వి. వస్త్రవిశేషము.

ది. తమవులు త్రడిచీరఁ దడియొత్తినతిఁ,
బావక హంసావళిపుట్టులు గట్టి.

ద్వి. భార.విరా. ౫౯౬.పా.

వ.... తారామండలంబులును హంసావళులును
హరిణావళులును ...పుట్టుంబులు గట్టుకొని....

ద్వా. ౩-౮౮.

హంసి(క). సం.వి.ఈ.అ.శ్రీ. ఆడుహంస.

హంసిని. సం.వి.ఈ.శ్రీ. ఒకవృత్తము.

హంసిరము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన
చిట్టెలుక.

హంసుడు. సం.వి.అ.పుం. ఒకరాక్షసుడు.

చ. ఖరమురకంసహంస వరకానినురారుల ప్రా
ణవాయువుల్, పారిగొని....రాధికా.౨-౩౬

హంసోదకము. సం.వి. అ. న. ౧ ఏలకాయలు
కలిపిచేయఁబడిన హృద్యమైన మధ్యవిశేషము.
౨ఎండకు వేడిచెంది వెన్నెలకుఁబల్ల పడునుదకము.

వ.... హంసోదకంబులను తీర్చునుగంధోదకంబు
లను మజ్జనంబొర్చి.... కు.సం. ౯-౫.

౩. హంసమూత్రము.

హక్క. సం.వి.అ.శ్రీ. గ్రుడ్లగుబ.

హక్కము. సం.వి.అ.పుం. ఏనుగులపిలుపు.

హక్కాహక్కము. సం. వి. అ. పుం. సవాలు
చేయుట.

హజారము=అజారము. వి. ౧ ఆస్థానమండ
పము, కొలువుకూటము.

చ. కుముదము నిద్రవోబొడుపుఁగొండపయిన్
రవియొప్పెఁబాడఁగా, సమసికలీల నిండ్రుని
హాజారపుమేదఁగఁ లైడినందయై.

కాశి. ౧-౧౨౫.

సీ. వయవపుర్యధరుచిసాండ్రుదైనరాను, చం
క్రదోగివచ్చె జనకుహాజారమునకు,

చల్ల.పా. ౩-౧౨౨.

3. భూరభువభువభువభువభువ హ, బారమ్మన
నుండునట్టిపనుయ మెటిగి యొ, య్యారంబున
నభినవశ్యం, గారంబులు మెఱయఁజని ప్రగ
ల్భత మీఱన్. కైజ. ౧-౧౦౮.

౧. మొగసాల, ముఖకాల.

ఉ.... మ్రాపెనంత ని, స్నానము పాకకాసను
హజారమునం గదనాభిశంసియై, పారి. ౪-౬౩.

ఉ. అంతటద్వారకాపురమునందు సభాపరిపా
లుఁడన్జన్మ, దంతము యాదపుర దెలియనట్లు
హజారమునందు భేరియ, త్యంతరుహకహ
యిత హృదంతఁడై చఱపించె ..

విజ. వి. 3. ౧౫౭.

చ. చనిచని ముందటన్ వెలిహజారము వెల్వడి
వచ్చుచున్న యా, సనకసనందనప్రముఖ సం
యములంగని పెద్దకొల్లువీ, ర్చనలువయంచు
నెంచి.... దశా. ౧-౨౬౩.

హాజుడు, వి. ఆస్థానము, కొలువు.

క. వచ్చినమంక్రల నృపతివి, యచ్చరనాయకు
ననుజ్ఞ నవసరిపదిపుర, చెచ్చెర హజారున
కుఁబిలువ, వచ్చిన స్థిర నరుంగ వడిడిగ్గి
తగన్. రా. వి. ౫-౩౭. (శ.ర.)

హజు=అజ్ఞ వి. ౧ పాదము, అడుగు.

ఉ. ఎంతటిసీగిగ్గై బు మేళ్యరుఁడే దయచేసి
వచ్చె నా, సంతకెటన్నపల్కు కలచెన్నను
మోదకరందె యొందు న, త్యంతము కొమలం
బులగు హజులు నొవ్వకె నొచ్చెనంచుఁదా,
జింతపించుచున్నయది చిత్రము చేడియ
లార యెట్టిఁకన్. పార్వ. ౪-౧౭౪.

క.... పాదపద్మములజిగిబాహ్య, గజైలు మెఱయఁ
గఁబజ్జల, హజులిధుంగుజ్జతల్లి యానంపన్.
దశా. ౫-౬౮.

౧. అనుగుబాద, పాదముద్ర.

సీ. ఏనుంగహజులొ నెల్ల సత్త్వంబుల హజులు
నడఁగినయట్లుపోత. భార. ౪౦. ౧-౨౩౬.

3. కాల,

సీ. జంటనల్ హజులదంట బర్ మెకముల బల
గంబు మితి యెఱుపఱుపరాదు.

ఉ. రా. ౭-౩౯౦.

బలుహజుమెకము=ఏముగు.

సీ. బలుహజుమెకపుదాటులు నిల్కదట్టుపు
టామునీరునశేల యసలుగొనఁగ.

అత్ప. రా. యు. ౧౮౪.

హట్టము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ అంగడిపిధి. ౨సంత.

హట్టవాహిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. అంగడిపిధిలోని
మూడుకాలువ.

హట్టవిలాసిని. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ కులట. ౨ నలు
యనెడు నుగంధద్రవ్యము. ౩ పసుపు.

హట్టాధ్యక్షుఁడు. సం. వి. ఆ. పుం. అంగడి
పిధిని బర్యవేక్షించు నధికారి.

హట్టి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. చిన్నయంగడిపిధి.

హతవర్ణి (క). సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ నాఁచు.
౨ పాచి.

హతబుద్ధి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. తలవని తలంపుగా
లాభమువచ్చునను విశ్వాసము.

హతము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ పట్టువల.

స్వి. దాతల నమ్మించి ధనములఁగొనెడి, కఠిన
చిత్తులు లేరుగాకలాకముల, హతమేల నృపు
లతో యమివరేణ్యులకు.

ద్వి. హరిశ్చ. ఉ. ౪౩౨. పం.

౧. బలాత్కారము. ౩ యోగవిశేషము. (శ.ర.)

౪ దొర్లనృము. ౫ పీదనము. ౯ ముండితనము.

౭. అత్యావశ్యకత. ౮ శత్రువు పెనుకనుడుగుట.

౯ అకాశమాలిక్. ౧౦ ఆకస్మిక లాభము.

హతయోగము. సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన
యోగాభ్యాసము. (ఒంటికాలిపై నిలుచుట
చేతులు పైకెత్తుట, పాగపీల్చుచుఁదలక్రిధుగా
త్రలాడుట. ఈవిధముగా నవయవములఁగ్లక
పెట్టి చేయు యోగము. ఇదిరాజయోగముకంటె
విలక్షణమైనది.)

హతవాది. సం. వి. ఆ. (క. పి. క.) ముండ్లిపట్టు
పట్టి సాధించునది.

హతవాదికుడు. సం.వి.అ.పుం. చార్వాకునివంటివాడు.

హతవిద్య. సం.వి.అ.స్త్రీ. హామయోగకాస్త్రము.

హతాదేశి. సం.వి. (న.నీ.న.) బిలాత్కారముగా వ్యతిరేక విధానము నవలంబించునది.

హతాయాతము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ఆపరిహారము, విశువరానిది.

హతాలుపు. సం.వి.ఉ.స్త్రీ. ఒకవిధమైనచెట్టు.

హతిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. కోలాహలము, పెద్దధ్వని.

హతికము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ ఆకస్మికము. ౨ ఉగ్రము, తీవ్రము.

హదపము=అదపము. వి. వక్కలాకులుండు కొనుపెట్టె, తాంబూల కరండము.

చ. హదపము వీణ కిన్నెరహిమాంబువు నించిన గిండిమువం,బదర దరించి యూడిగపుటబుర్బురపున్నలిగుచ్చెతల్ దగన్. కువల. ౪.౧౩౭.

ద్వి. కేళి నాసురరాజు కిన్నరరాజు, గాళాంజి హదపంబు గైకొని నదప.

ద్వి. పరమ. ౫.౪౨౭.పా.

హదపు=అదప. వి. ఉపదర్శనము, కనుపెట్టి చూచుట.

వ....కాట, బోలపల్లెఱును ఎఱియబోల బాదఱును తలరాసి నావయలెరసిన బోలునల్లరుంబూఱిగా ఎఱియబోల బాదని హదపునకేత బోలదుగ్గని. ద.కా.సం. ౪-౧౧౧౧౧ం.

హడి. సం.వి.ఇ.పుం. దారుమయశృంఖల, చొంతకొయ్య.

హడి (డ్డి) కుడు. సం.వి.అ.పుం. నీచజాతి పురుషుడు. (ఇట్లే హడ్డి, హడ్డకుడు, హడ్డిపుడు.)

హడ్డజము. సం.వి.అ.న. మజ్జ, అస్థిసారము.

హడ్డము. సం.వి.అ.న. ఎముక.

హధక్కము. సం. వి. అ. పుం. న. చిన్నచేతి వాడ్యము.

హణిగలు. వి.బ. నమస్కార విశేషము.

రగద. నీలాచలమున వెలకొను పురుషోత్తమునకు హణిగలు దండిగజేర్చుచు. హంస. ౪.౨౧౩.

హత. సం.వి.అ.స్త్రీ. చెఱుపఁబడిన స్త్రీ.

హతకుడు. సం.వి. (అ.అ.అ.) దుఃఖితుడు; కష్టుడు. వి.అ.పుం. నీచజాతి పురుషుడు; పిఱికివాడు.

హతచ్చాయ. సం. వి. అ. స్త్రీ. తొలగిన సొందర్యము.

హతబుద్ధి. సం.వి. (ఇ.ఇ.ఇ.) బుద్ధిలేనిది.

హతభాగ్యము. సం.వి. (అ.అ.అ.) అదృష్టహీనము.

హతము. సం.వి.అ.న. ౧ చంపుట. ౨ కొట్టుట. వి. (అ.అ.అ.) ౧ చంపఁబడినది. ౨ బాధింపఁబడినది. ౩ నష్టమైనది. ౪ కొల్లకొట్టఁబడినది. ౫ నిరాశపొందినది. ౬ అడ్డగింపఁబడినది. ౭ దీనమైనది.

హతలక్షణుడు. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ కుభలక్షణములు లేనివాడు. ౨ దురదృష్టవంశుడు.

హతాశుడు. సం. వి. (అ.అ.అ.) ౧ ఆశగోల్పోయినవాడు. ౨ వివక్షుడు. ౩ శక్తిహీనుడు. ౪ దయారహితుడు. ౫ వ్యర్థుడు. ౬ నీచుడు.

హతాశ్రయుడు. సం.వి. (అ.అ.అ.) దిక్కులేనివాడు.

హతా (త) హతము. సం.వి. (అ.అ.అ.) మిక్కిలి కొట్టఁబడినది.

౪. అనికొనియాడిననీనా,ని నిలింపులవాదరించి నిఖిలజగత్సార్ల నిరంకుశతేజంబున,దనుజుల ననిలా హతాహతంబుగఁ దోలెన్.

వరాహ. ౬.౯౮.

ద్వి. వడిఁబ్రాసములవైచి వజ్రంబులాని, యడిదంబులను హతాహతముగాఁజొడిచి.

ద్వి. భార. విరా. ౧-౧౬ పా.

క. నుతిగలిగి చదువు చిలుకలు, హతహతములు
గాఁగఁబోతులాడున్ బతువుల్, వితరణ
మొవ్వరిగుణమగుఁ, జతురుఁడు కూరుండు
నరఁడు జనులం దెల్లన్. ద్వా. ౩.౮౧.

మాతాపాతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. మాతాపాతి,
అతిత్వర.

లయగ్రాహి.... పెక్కల్. పూహులు బయ
ల్పడి మాతాపాతిఁజనుబటసి రాహవములొనన్.

కు. సం. ౧౨.౧౩౦.

మ....అమరుల్ భేదిల్లి ధీనిక మాతా, పాతి
మార్వట్టక పాట.... కు. సం. ౦౨.౧౨౯.

మాతి. సం. వి. ఇ. శ్రీ. ౧ దెబ్బ. ౨ నష్టు.
౩ అపజయము. ౪ లోపము. ౫ చంపుట.

మాతుఁడు. సం. వి. (అ. అ. అ.) ౧ కొట్టఁబడిన
వాఁడు. ౨ చంపఁబడినవాఁడు. ౩ నిరాశ
చెందినవాఁడు. ౪ అడ్డగింపఁబడినవాఁడు.
౫ పూర్తిగా ద్వంసము చేయఁబడినవాఁడు.
౬ దీనుఁడు.

మాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. శీతకాలము.

హాత్రి. వి. (సం. హాత్రి.) ౧ ఏనుగు.

గీ. హాత్రి మిత్రి చందంబున హాత్రినడువఁగత్తి
గుత్తుకను విరానఁ గత్తిరించి, సత్తిమత్తిల్లి
బలిసేనె సత్తిసొక్కఁ, దవనిపతియిచ్చమేలు
మేలనుచు మెచ్చ- చంద్రా. ౨.౮౮.

క. అత్తటిని కేరఁబోయిని, యత్తటినికి సాటి
యైన దారాయనుచున్, బ్రోత్తుంగం పాతట
మున, హాత్రివరె వనింపఁగని ప్రహస్తుఁడు
వలికన్. ఉ. రా. ౩-౧౨౪.

౨. కుంజరాదిశబ్దములవరె కర్మధారయనమాన
మున సుత్తరపదమై శ్రేష్ఠవాచకమగును.

గీ. శ్రొత్తనెత్తమ్మికుండునె మెత్తనైన, యిత్త
లిరుటాకుటడుగంచు నీక్యరాంఘ్రి, యిత్తి
యిత్తి కనుంగవ నొత్తి యిత్తి, బిత్తివత్తిల్లి
నారాచహత్తి వలిక. బహుళ. ౩.౩౦.

హాత్రించు. స. శ్రీ. (౪ హత్తు) ౧ అతుకఁజేయు
అతిశయము.

క. దండించితరులు వెసమే, హందంబులు ద్రంది
తెచ్చి హాత్రించిన నా, బుండులుఁ దది
యాదిగమే, హెండుందయ్యె....

భా. రా. బాల. ౫౧౨.

సీ. రేయను వాణునఁబాయలైన రథాంగతకుల
హాత్రించు సంధాన కరణి. పారి. ౪-౪౯.

౨. హార్పు, కలుపు.

సీ. గోడిగజాతిలోఁగొదమపెంటుల నేర్పి మా
వుల హాత్రించు మార్దవంబు.

భార. విరా. ౧.౩౮.

వ. కుంబెనకత్తెయైన శ్రద్ధయను తొత్తు కూతురు
పనివత్తరుణిని వివేకునితో హాత్రింప నెత్తి
కొన్నయని. ప్రబోధ. ౨-౩౮.

౩. చేర్పు.

క. ఎత్తినగదలంకించియు, హాత్రించియు బ్రతుకి
దిరిగి యడిచియుఁబయిపై, నొత్తియుఁదట్టి
యుఁ బట్టియు, మత్తగజవ్యయముబోలె మలసి
రిరువురున్. ఉ. హరి. ౩.౬౨.

కా....పంచేంద్రియో, స్మాదంబుంబుమార్పి బుద్ధి
లతకున్ మాతాకుహాత్రించి ని, ఘేదబ్రహ్మ
పదావలంబనరతిం గ్రీడించు యోగింద్రును,
ర్యాపిన్.... భాగ. ౮.౬౫.

౪. ఉంచు, పెట్టు.

సీ....కుంకుమ హాత్రించి కొనగోరఁదీర్చిన పురు
మూరునిబ్బలి బొట్టనంగ.

ఉ. హరి. ౩-౮౬.

వ....మనశ్శిలాచిత్రకంబు నొసలన్ హాత్రించె....
నైవ. ౬-౪౪.

౫. పూయు, పట్టించు.

సీ. తనువల్లి హాత్రించె ధవళభూతి.

హర. ౪.౧౧.

౬. తాఁకించు.

మ. జనకోత్సంగ నివాసవాసననారాజన్యస్తహ
స్తాత్రిను, ర్వున సౌఖ్యామృతపారవశ్యముననో
నైచెన్ కిలాయోజనం, బనిసాధ్యుల్ వొగ
దం బ్రియాంఘ్రి సనకల్ హాత్రించె భూ
జాని.... వసు. ౬-౩౨.

క కలిగించు.

వ....త త్తవస్త్రికీర్తితంబగు నమ్మ త్తకాశినీరత్నంబు
లు కంభుచాపాధిశోపణ ప్రయత్నంబు
చిత్తంబున హత్రింప.... చం.రా.3.౯౮.

హత్రిపు. వి. (✓) హత్తు) కలయిక, కూటమి,
సురతము.

సీ. అది చాలకదరెక్కి యనురాగమున మొక్కి
వింతహత్రింపులఁగొంతనేపు.

కళాం. ౪-౬౮.

హత్తు=అత్తు. అ.క్రి. ౧ కలుగు.

క. అత్తటి చిత్తఁగని భూ, భృత్తనయోత్తమఁ
దు తత్తరిలుచి త్తమునన్, మెత్తవడిక్రొత్త
వలపులు, హత్తఁగ నత్తెజవ కిట్టుల నియిం
ప్రేమన్. రసిక. 3.౩౬.

క. ఉత్తరమునఁబొడమును త్రిశ్యుత్తర ముత్త
రము లేక యుత్తరమగునే, హత్రిన నువృత్తి
వలనన్, విక్రలకుంబొడమినట్టి విక్రలుపోలెన్
నా.పంచ. ౧.౧౧౩.

అ. అంటు, సత్తమగు.

గీ. చిఱుకపోయిన మూఁకుటిచెలుపు చాల్చి
హత్తెనొకచో విశాఖ వింధ్యాద్రియందు.

కాశీ. ౧.౧౩౮.

సీ. గుత్తంపురయిక చా హత్తకుండఁగఁజేసి కల
పంబు కులుకు గుబ్బిలను బూయు.

హంస. ౧.౨౧౬.

3. నాటుకొను, లగ్నమగు.

గీ. తోడఁబరువులు వాఱుచుఁ దోటపనులు,
సేయురూపు నదిన్ హత్తి పాయకునికి -

కళా. ౪.౧౦౫.

౪. గ్రుచ్చుకొను, నాటుకొను.

క. గుత్తంబు గుబ్బిలరమున, హత్తఁగ సరియాని
యాని యారసికుండున్, చిత్తరియును బెనఁ
గిరి.... కళాం.3.౧౦౮.

౫. ఉండు, వర్తించు.

సీ....దండకాటవిమొదలు పంప కుడగాఁగల
త్తేత్రవటల మెల్ల, నజానకు హరికి నాకా
యత్తమై హత్తు.... పాండు. ౨.౨౨౫.

౬. చేరు, సమీపించు.

వ....పరమ భాగవతు ననుగతికి హత్తు సత్త్వ
గుణ సంపద విధంబున వదాన్యమూర్త్యునకు
ననుకూలయగు కీర్తి బాలిక పోలిక....

చం. రా. 3.౨౫.

గీ. చూచినప్పుడె విలుపాటవైచి సరస, తామరస
లీనుతరగదా దండమెత్తి, దండహత్తి మనో
జాండు దండవెట్టి, నమ్మహీదేవు మెచ్చదిరిమ్మ
వాడను. కుక. ౨.౪౫3.

౭. కలియు, కూడు.

గీ. బెడలి చేరనివిలియని విగియఁబట్టి, కరనిమై
వడినేవచ్చి హత్తతేర,క్రమము....

ఆము. ౪-౨౫౧.

౮. పొందుపడు, అనుకూలించు.

కా. ఏగంధర్వుఁడు తన్నిలాసములు మున్నీక్షించి
తానెంతయున్, రాగాంధుడయికోరి హత్త
కకడున్ రారాపులం గంతుఁడు, ద్వేగంబుం
దగఁజేయ నెవ్వగల నువ్విశ్చూరుచున్ తేగు
వాఁడు.... ననుచ. 3-౬౮.

౯. సంభోగమునకైవైఁబడు, పైకొను.

గీ. మధురగంధోత్తమాపానమత్తులగుచు, జిత్త
మున నానయొఱుగక మొత్తమునను, హత్తు
కొనుచి త్తరులఁగూడి....దకా. ౮-౪౧.

స.క్రి. ౧ తాఁకు, అంటు.

ఉ....కంకుచేతిమా, అంచులక త్రిహత్తి జవరాలి
కూచాద్రులముంచె బ్రతరే, భాంచితవైధ
వంబెడల నాతర బాష్పమహాపయోనిధిన్.

నను. 3-౧౦౩.

౨. పొందు.

కా. తత్తాద్య్విధవప్రభావనిధి గంచాశ్రమ
గారిన్ గొల్చుచుఁ దచాశ్రయదలభోన్న
తిన్, హత్తైందానువిరూరింపుతిమణి వేదా
ద్రీకుఁ డుద్యద్రుచిన్. పాండు.౧-౩౫.

ఉ....అన్నివిధ్యల సహీనుఁడనెననికాపువారిచే,
మొక్కులుగొంచునాతఁడు సమున్నతగర్వ
ము హత్తి వర్తియన్. కుక.౨-౪౩౩.

3. చేరు; అధికాహించు.

ఉ.... గృహంగణసాధమాలికర్, హత్తి నరేంద్ర
వీధి జతురంగబలంబులు గొల్వఁగా మరు,
నృత్తగజంబువైజను కుమారశిరోమణిజా
చి యబ్బునన్. చనుచ ౫-౬౦.

౪. ఉంచు, నిలుపుకొను.

ఉ. పుక్కిటియోవరిం జనువుపుత్తడి హత్తి
పెద్దనైన మీ, రాగొక్కవేళఁ బాటవము
నొందమిఁ జెందినఁ జక్కఁబెట్టు వా, రు....
పాండు. ౫.౨౦౮.

౫. తగులుకొను.

సీ. ఏను నీతోడన యేతెంచుకో నొక యిట్టి
దాపలివంక నేగుటయును, గీ. జూచి నిలిచితి
నేను నిల్చుటఁగనుకొని, యెవటపెట్టిది
మాత్రెనో యెఱుకపడ, వేగించక నీవ
భావించుకొనుము, కల్ల నిజములు క్రమముగాఁ
గానవచ్చు. కళా. 3.౧౮౪.

౬. కాగిలించు, ఆలింగనముచేయు.

ఉ. కుప్పసముల్ వదల్చి రిచీగుబ్బల నొత్తిలి
హత్తివేగుజా, మిప్పలలప్పుగాడులకధీశు....
ఆము. ౫.౧౦౪.

హత్తుకొను. ఆ. క్రి.(హత్తు+కొను, స్వార్థమున)

౧ కలుగు, పుట్టు.

క. నెక్కుటఁజొత్తిలియుఁ బలు, మొత్తిములై
రాక్షసులు జమునిభృత్యులకున్, జిత్తముల
నుత్తలమున్, దత్తరమును హత్తుకొన రణం
బులు నేయన్. ఉ.రా. 3.333.

వ. రక్షకశక్త్రంబుల శక్త్రంబుల కవేల తరవారు
భానఁగు తరవారులన్ దవీయ చందతర
బాహుదండకదళీయగళ వేదండకుండపాండి
త్యంబు హత్తుకొన వత్తిల్లి....

చం. రా. ౫.౮౫.

౭. తెలకొను, ఉండు.

౪. క్రొత్త త్రికృంగళిఖరము, నుత్తరశృంగంబు
నకును నుత్తరపు దిశన్, హత్తుకొని కడలిదాఁ
కను, నుత్తరకురుభూము లనురుచుండును
చుహితున్. వరాహ. ౧౦.౧౬౦.

3. వాటుకొను, అర్పణగు.

గీ. బలియొసంగినపూజలు సలిపి వేడు, కొనినఁ
దత్తాంతిమతిమాయ మనమువందు, హత్తు
కొని యున్నిచే మానదయ్యె నధిప, కాలికా
దేవి నిజశిరఃకంపనంబు. శుక.౪-౬౪.

స. క్రి. ౧ కూడు, కలియు.

గీ. హత్తుకొనవచ్చు నీవంటియందగాని, కట్టి
ముద్దుల గుట్టును గుట్టుతోడ, ననిన మనసిచ్చి
మదిలోన హర్ష మెచ్చి, మంత్రసానికి విడె
మిచ్చె మమతతోడ. హంస. ౨-౪౫.

౭. చేరు, ఆశ్రయించు.

సీ. పాదహత్తుకొని సమున్నదవృత్తిజనుహత్తి
కొమ్ములంటఁ బెళ్ళి కొల్లె నొకఁడు.
శుక. ౧-౧౩౪.

3. తగులుకొను, కూడుకొను.

సీ. వనితయొవ్వతె హత్తుకొనునొ వీరినటంచు
వెంటనే బుడుకల వేగఁబనుపు.
కువల. ౪.౧౬౦. రాధికా. ౮-౧౦౨.

హత్తుకొలుపు. స. క్రి. (√. హత్తుకొను) హత్తు
కొనఁజేయు, పొందుపఱుచు.

సీ. లాటంక వలయచుద్యమునఁజేందొవ పువ్వు
లవతంసకముగాను హత్తుకొలిపె.
వైజ. ౪-3౦.

హత్తుగడ=అత్తుగడ. వి. (√. హత్తు.) ౧ పొ
నిక, చేరిక.

ఉ....కొవల జియ్యల కియ్యెయారినన్, హత్తు
గడంచుఁగొంద అపు డందురు....
బహుళ. ౫-౮౧.

౭. కలయిక.

ఉ....హత్తుగడ కూడునె చూడఁ బదాఱువన్నె
బంగారములొననైన తెలిగారము గూడక
యొన్న భాస్కరా. భాస్కర. ౪.౧౧.

హత్తువు. సం. వి. ఉ. పుం. ౧ ఆయోధము.

౭ కొగము. 3 చంపువాడు.

హాస్య. సం.వి.అ.శ్రీ. వధూ, చంద్రుడు; వధూనిక
పాపము.

ద్వి...రాముండు, విధిపాత్రరావణునివధియించి
నట్టి, హాస్యబాధుకొనడే హరిబ్రతిష్ఠించి.
శండితా, మహిమ. అంశ. పా.

హాధము. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ చెల్వి. ౨ చంద్రులు.

3 చావు.

హాధుడు. సం.వి.అ.శ్రీ. దుభినుడైనవాడు.

హాదను=అదను. వి. బి. అనా. ౧ యుక్తనమ
యము, తతి.

చ....హాస్యనుహ్మజైన బంధుకోటికన్, హాదనున
మేలునేర చతురాననసంభవశాస్త్రపద్ధతిం, దను
చిరమైన శాంతిక విధానము....

వై.ప. 3.౧౪.

అ. హాదను వచ్చుచాక నపరాధివైశిష్ట్య, హాని
చెలుపవలయు హాదనువేది, లక్ష్యసిద్ధిచాక
లావున శరమాణి, కాదవిడుచు నంపకాడు
వోరె. ఆము. ౪-౨౪౯.

సీ. అపవర్గఫలసిద్ధి హాదనై నశేషబుడవడి బహు
ఫలాత్కరముగాడివి. హాండు.౨.౧౭

౨. సమయము, వేళ.

ఉ....మొగిలించినంబుభృ, ద్వా హా చ ల ద్ర
భక్త్యము మొదల మెఱుగెన్ ధృజమెక్కి
నాటగా, నాహాదనన్ తెలంగు జనమాంతము
నూళ్లకు బోవగామియున్. ఆము.౪-౦౩.

సీ. తతితతి పదను హాదను సావియదునునా గా
లాభిధానంబుగాఁజెలంగు. ఆం.భా.౧.౨౨

హాద్దు. వి. మేర; ఆర్థ.

అ. హాద్దుమద్దుమితి యాడుది మగఁడంఘఁ,
గూడిమాడి యాదఁజాడఁదలచి, బలిమివిందు
తెట్టి పగగొన్నచందాన, తెండ్లి చేసికేసె వేల
వైతి. రాధికా. 3.౪౩.

హాననము. సం.వి.అ.న. ౧ చంద్రులు. ౨ కొట్టుట.

3 బాధించుట. ౪ గుణించుట. వి.అ.శ్రీ. ౧
చుడైనవాండుచుకట్ట. ౨ ఒకరకమైన క్రిమి.

హానము. సం.వి.అ.న. చంద్రులు.

హానీలము. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ కేళి |.

హానుక. సం.వి.అ.శ్రీ. వపుడ.

హానుగహము. సం.వి.అ.శ్రీ. హను స్తంభము.
వపుడ కదలకపోవుట అను రోగము.

హనుభేదము. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ దపుడలు తెలుచు

కొని యుంచుట, ౨ ఒకవిధమైన గ్రహణము.

హనుమ. వి. (సం.హనుమాన్.) హనుమంతుడు.
అంజనేయుడు.

క. అశంఖరవంబు మహేం, ద్రాశనినిహ్లోషభీమ
మై దిక్కులు నా, కాశంబునిండెనంతగు,
హాశయనుండైన హనుమ యనుకపి పెలుచన్.

భార. ఆర. 3.3౧౪.

సీ. ఏకాంతభక్తృజ్ఞా తెఱిగి యేలనెకదా
హనుమచే నుంగరంబనుపుటెల్ల.

ఉ.రా. ౧.౧౫3.

హనుమంతబీట. వి. వృక్షవిశేషము, ఒకజాతి
చెట్టు.

సీ. హనుమంతబీట మంకెన గిరికర్ణిక పెడమల్లె
కొండముప్పిడియుఁగోల. హంస.౪-౧౧.

హనుమంతుడు. సం.వి.అ.శ్రీ. అంజనేయుడు

హనుమంతుని ముండఁ గుప్పిగంతులు=అధికుని
ముం దల్పిడు దంబములాడుట.

చ. వదరులు పక్కినంతలునె వచ్చెనె వైర్యము
కౌర్యవృత్తి సీ, కొదవినఁజక్కనై నిలుపు
మోరి నిశాచర యిన్నగంబునన్, మదిమది
నుండి నేడునను ముగ్ధుని యెంచులకేగ
వచ్చు నీ, మదమణిగింతుఁబోర హనుమంతు
ని ముండఁ గుప్పిగంతురే.

యక్కా. ౫-33.

హనుమడు=అనుమడు. వి. (సం. హనుమాన్)

అంజనేయుడు.

క. హనుమనికాలము పెరుగఁగ, మనతర
కారాసపట్టికా శ్రేణులఁగ, న్ననిఁజాట్టి....
భా.రా.మం. ౪౫౨.

హనుమానుడు, సం.వి.అ.పుం. హను.

హనువు, సం.వి.అ.పుం. శ్రీ. చెక్కిరిమిడి
భాగము; దవుడ. వి.అ.శ్రీ. ౧ నఖమనడు
గంధద్రవ్యము. ౨ చావు. ౩ తీవరమునకు హని
చేయునది, ఆయుధము ౪ వ్యాధి.

హను స్తంభము = హనుగ్రహము.

హనుస్యనము. సం. వి. అ. పుం. దవుడలతోఁ
తేయుద్యవి.

హన్నము. సం.వి.అ.న. విష్టింపఁబడినది.

హన్నుడు. సం.వి.అ.పుం. విష్టించినవాడు.

హపు (బు) మ. సం.వి.అ.శ్రీ. ఓపధివిశేషము.

హబాయి, వి. అశ్వాలంకారవిశేషము.

హీ. వినువాడితరంగలు వెల్లజల్లులు గాఁగ
వార్తించుకొంపు హబాయి గాఁగ.

ప్రబంధ. ౫౧.

హమా, విణ. (హిం.హమా) సర్వము, సమస్తము
గీ. సర్వసర్వములు టంకి సాలవ్రేయు, చావడి
హమా దినుసుమేలు సరకుఁగలిగి, వాల్చి
దిక్కులపేటల నగరముల, కలర నమ్ముచు
ధనవిస్త్రుడటచ వెలయు. హంస. ౨. ౨౩౧

హము. సం.వి.అ.న. ౧ పరమాత్మ. ౨ ఆనందము
౩ ఆయుధము. ౪ మణిముక్కతరళ. ౫ విణ.

హయ, సం.వి.అ.శ్రీ. ఆడుగుఱ్ఱము, గోడిగ.

హయంశముడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ సారథి.
౨ ఇంద్రసారథి, మారలి.

హయకర్మ. సం.వి.అ.న. గుఱ్ఱములను గుఱించిన
జ్ఞానము.

హయకాతిర (రిక). సం.వి.అ.శ్రీ. ఒక మొక్క

హయగోవిందుడు. సం.వి.అ.పుం. అశ్వకాత్త
అశ్వశిఖలయందు నేర్చుకలవాడు.

హయగంధ. సం.వి.అ.శ్రీ. అశ్వగంధ.

హయగ్రీవ, సం.వి.అ.శ్రీ. దుర్గాదేవి.

హయగ్రీవుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ విష్ణువుయొక్క
యవతారము.

౨ ఒకానొక రాక్షసుడు.

వ. విశోచనబలి నమంచి జంభమహాజంభ హయ
గ్రీవప్రహుఁడై త్య దానవ గణంబులన్.
శివరహస్య. స్తంభ. ౩-౧౩౩.

హయద్విషత్తు. సం. వి. అ. పుం. మహిషము.

హయనము సం.వి.అ.పుం. సంవత్సరము. న.
అచ్చాదితమైనబండి.

హయపుచ్చి (క). సం.వి.అ.శ్రీ. కా రు
మినుము.

హయప్రియ. సం.వి.అ.శ్రీ. ఖర్జూరవృక్షము.

హయప్రియము. సం.వి.అ.పుం. బార్లీధాన్యము

హయమూర (క) ము. సం.వి.అ.పుం. గన్నేరు

హయమాగణము. సం. వి. అ. పుం. అత్తిచెట్టు.

హయము. సం. వి. అ. పుం. ౧ గుఱ్ఱము.
నాలుగు హస్తవర్ణములతోఁగూడిన పద్మ
పాదము. ౩ సప్తసంఖ్య. ౪ చమరవృక్షము.
౫ ధనూరాశి.

హయాంగము. సం.వి.అ.పుం. ధనూరాశి.

హయారి. సం.వి.ఇ.పుం. గన్నేరు.

హయావళి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. వస్త్రవిశేషము.

ద్వి. కొలవిమేళము గజావలి హయావళియు ...
బస.పు. ౩-౨౦.

హయి. సం.వి.అ.శ్రీ. = హయ.

హయినరే = హైసరే. అవ్య ప్రకంసార్థకము.

హీ. హయసరే నెఱిమించు నదలించు కనుమించు
కమ్మదమ్మలమేలు గ్రమ్ము జాణు-
కువల. ౪. ౧౫౩.

హయ్యుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఇంద్రుడు. ౨ ఒక
ప్రత్యేక జాతిఁగలదైన పురుషుడు.

హరకము. సం.వి.అ.న. ౧ ఒకవిధమైన వీర్లు
ఖడ్గము. ౨ భాజకము.

మార్కలా, వి. (హిం. మార్కలా.) కార్తాహ
తుడు, తేనవాడు.

క. మార్కలాలోగొనిపచ్చివ, భరవామాది
మార్గ పరవకుడగుచున్. రంగా. ౨-౧౪౪

మార్కుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧ చోరుడు.
౨ ధూర్తుడు. ౩ శివుడు.

మార్గము, ౧ హరించుట. ౨ గ్రహించుట.
౩ తొలగించుట. ౪ తొంగించుట. ౫ నాశన
ము చేయుట. ౬ విధజించుట. ౭ విద్యార్థికిచ్చు
కానుక. ౮ గవ్య. ౯ ఉడుకునీరు. ౧౦ ముం
తేయి. ౧౧ అరణము.

మార్గి (బ్రి). వి. ౧ దేశవిశేషము. ౨ మార్గి
దేశపు గుఱ్ఱము. ౩ మార్గిదేశభాష.

మార్గమవాయి, వి. ఒకానొక స్వరస్థాయి.
వి. మార్గమాయమును ధర మార్గమవాయి ...
అదిగా సాగయకాయములు....
బస. పు. ౩-౯౪౧ సం.

మార్గలోడు, వి. (హిం. మార్గలోడు.)
౧ శర్వభక్షకుడు. ౨ దుష్టుడు. ౩ నీచుడు.
నీ. బాజి మార్గలోడు వ్రాజ ప్రక్కలముచ్చు
చీకాట్లమారి ప్రాచీనవిత్తు. హంస. ౫-౧౧౩.

మారి, వి. ౧ పచ్చనిది. ౨ గోదమన ప్పెది.
౩ పసుపుపచ్చనిది. వి. ౧ విష్ణువు. ౨ ఇంద్రుడు
౩ శివుడు. ౪ బ్రహ్మ. ౫ యముడు.
౬ నూర్పుడు. ౭ చంద్రుడు ౮ నరుడు.
౯ అగ్ని ౧౦ వాయువు. ౧౧ కిరణము ౧౨ సిం
హము. ౧౩ గుఱ్ఱము. ౧౪ ఉచ్చైశ్శవము.
౧౫ కోతి. ౧౬ కోయిల. ౧౭ కప్ప ౧౮ చిలుక
౧౯ పాము. ౨౦ నెమిరి. ౨౧ పసుపురంగ
౨౨ భర్తృహరి. ౨౩ ఇంద్రియము. ౨౪ సింహ
రాజి. ౨౫ ఒకవర్షము. (క.ర.)

మారి (యి) యు. సం. అ. క్రి. ఆదలగు; నశించు.
క. ఏతపముల నేజపముల, నేతర్థవిలోకనముల
నేత్రకుపుల నీ, జ్ఞాతివధం బొనరించిన, పాతకము
మారిండునన దపస్వి యితనితోక.
శై. భా. ౧౬౬౦.

మ. క్రి. ౧ సంహరించు.

మ....హిరణ్యకశిపు హరించి బలివణించి....
మార్క్. ౧-౧౧౬.

౨. అపహరించు.

నీ. అపనితతశ్చరుండప్పాకులారక హరించుచి
దిన్దునియట్లహార. గీ. నరకమునబడు.
మార్క్. ౨-౨౧౩.

మారికథ. సం. వి. అ. క్రి. ౧ విష్ణుకథ. ౨ సృష్టి
గానసహితముగా కదకుడు చెప్పకథాప్రక్రియ.

మారికము. సం. వి. అ. పుం. బంగారుపన్నెగుఱ్ఱము.
మారికాంతము, వి. (అ. అ. అ.) ౧ ఇంద్రునకుఁ
బ్రియమైనది. ౨ సింహానుంధరమైనది.

మారికుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧ చోరుడు.
౨ కాదగాడు.

మారికేరీయము, సం. వి. అ. పుం. పంగదేశము.

మారికేతుడు, సం. వి. అ. పుం. శివుడు.

మారిగ=అరిగ, వి. ౧ భేటము, బాట.

నీ. భటవిగ్రహముల కప్పలక్రీవ దలలపై హరి
గలు మాటుగా నడచువారు.
శై. భా. ౬-౧౨౦.

క. విరుదుగలకులువలిగురు, నెలకుట్టి మెలుంగు
దట్టుచెగుచ్చలదముర్, పరంగగబొందకోలల,
మారిగలు తొటించి మ్రొక్కియారముమీరకం
ప్రబంధ. ౮౯.

౨. ఎండతగులకుండఁ బట్టెకుకేడమువంటి సా
ధన విశేషము.

చ. మారిగలనీద వేత్రగరు లయ్యెద నామము
లుగ్గడించి హే, చ్చరికయినర్ప....
కువల. ౪-౨౦౦.

నీ. ఘనకళినిజండ్రుఁ గనకుండఁబాటుగా న
రుణునకిడు వెండిమారిగయనఁగ.
చంద్ర. ౫-౧౪౦.

మారిగంధము, సం. వి. అ. పుం. చందనవిశేషము.

మారిగోలు=అరిగోలు, వి. ఏలుదాఁటఁదగిన

పాఠ్యవిశేషము.

గీ. అశులసరంగుల హరిగోలుగుంపునా భవజం
బులబలిగాడువడలింతు. కుక. 3-3.23.

హరిత(కె). వి. పక్షవిశేషము.

గీ. హరితయోగలు తెమ్మిపురిజొంకములు తెల్ల
పరకమూర్ బాణులుగాగిలములు.....కాన్క
చేసి .. కుక. ౧-౨౪౨.

రగడ. ఎసరగవన్నములూది విసముల శేర్పలుచు
ది సింగిలికలు,అసమకార్య భుజిలముల విరుదం
దు రల్ల తె హరిచయోగలు. కుక.౧-౨౨౨.

హరిచందనము సం.వి.అ.పుం.న. ౧ పనుపు
పచ్చని రంగుగల గంధము. ౨ సురద్రుమము
లైదింటిలా నొకటి. 3 వెన్నెల. ౪ పద్మశేవరము

హరిచాపము. సం.వి.అ.న.పుం. ఇంద్రభనుస్సు.

హరిణకము. సం.వి.అ.పుం. లేడి, చిన్న లేడి.

హరిణక్రిడనము. సం. వి. అ. న. కాలక్రిడా
విశేషము.

ప....అందలు హరిణక్రిడనంబును నాటకుండొడంగి
హరి. పూ. ౩.

హరిణనర్తకుడు. సం.వి.అ.పుం. కిన్నరుడు.

హరిణము. సం.వి.అ. (అ.ఈ.అ.) ౧ తెల్లనిది.

౨ కిరణములుగలది. 3 ఎఱుపుతోగలిపిన
తెలుపుపన్నెగలది. వి.అ.పుం. ౧ లేడి.
౨ తెలుపురంగు. 3 బాగు.

హరిణవర్ణు. మి.వి.బి. వస్త్రవిశేషము.

గీ. హంసవల్లస బచ్చాలు హరిణవల్ల, మొదలుగా
వల్లలు ధరించి ముదిరెలపొడు.

ప్రబంధ. ౨౩౨.

గీ....నిండువన్నెలు బొదలు బచ్చలును హరిణ
వల్ల హంసవల్ల వల్ల మొదలుగాగ,
దనరు పటములు వేనవేల్గనియె వెలకు.

హంస. ౫.3౫౯.

హరిణి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ ఆడులేడి. ౨ ఒక

కాతిస్త్రీ (చిత్రిణి.) 3 పనుపుపన్నెమల్ల. ౪ బం
గారు ప్రతిమ. ౫ ఒకవృత్తవిశేషము. ౬ ఆకు

పచ్చనిరంగు. ౩ పనుపు. ౮ చిలుకలపంజీకేరం
౯ దేవవేళలలానొకతె. (వా)

హరిణికుడు. సం.వి.అ.పుం. జోయవాడు.

హరిణీదృక్కు. సం.వి.అ. (క.క.క.) లేడిపన్నె
లు గలది. వి.క.స్త్రీ. మృగాక్షి, స్త్రీ.

హరిణుడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ మూర్ఖుడు.
౨ విష్ణువు. 3 శివుడు.

హరిత. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ దూర్వ, గడిక
౨ పనుపు. 3 గోదుమవన్నెగల ద్రాక్ష.

హరితకపిశము. సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) పనుపుపన్నె
కలిపిన గోదుమరంగుగలది.

హరితకము. సం.వి.అ.న. పచ్చగడ్డి. కూర మునుగ

హరితవణ్యము. సం. వి అ. న. కూరగాయల
వ్యాపారిము.

హరితము. సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ ఆకుపచ్చ
వన్నెకలది. ౨ నీలవల్లము కలది. వి.అ.పుం.
౧ ఆకుపచ్చనిరంగు. ౨ సింహము 3 ఒకవిధమైన
గడ్డి. ౪ పచ్చ గుఱ్ఱము. ౫ పచ్చపేట్ట, గిడిగాడు
౬ పచ్చ పెసర.

హరితహరి. సం.వి.ఇ.పుం. మూర్ఖుడు.

హరితాళ(క)ము. సం.వి.అ.న.పుం. హరిదకము.
న. నాటకాలంకరణము.

హరితాలి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ గరిక. ౨ ఆకా
శమునందలి కల.

హరితాలిక. సం.వి.అ. స్త్రీ ౧ భాద్రపదకుక్ష
తృతీయ. ౨ గరిక మొక్క.

హరితురంగముడు. సం.వి.అ.పుం. ఇంద్రుడు

హరిత్తు. సం.వి.అ. (క.క.క.) ౧ ఆకుపచ్చనిది
౨ పనుపుపచ్చనిది. వి.క.పుం. ౧ ఆకుపచ్చని
కంగు. ౨ పనుపుపచ్చనికంగు 3 పచ్చని (మూర్ఖుని
గుఱ్ఱము) స్త్రీ. ౧ దిక్కు. ౨ పనుపు.

హరిత్పరి. సం.వి.ఇ.పుం. చిక్కలకుడు.

హరిశ్చంద్రము. సం. వి. అ. న. ముల్లంగిగడ్డ.
 హరిదశ్యము. సం. వి. అ. న. తల్లిదండ్రులు.
 హరిదశ్యము. సం. వి. అ. న. తల్లిదండ్రులు.
 హరిదశ్యము. సం. వి. అ. న. తల్లిదండ్రులు.
 హరిదశ్యము = అరిదశ్యము. వి. (సం. హరితాలమ్)
 పనుపుపచ్చని ధాతు విశేషము.
 హరిదాసు (డు) సం. వి. అ. న. విష్ణుభక్తుడు.
 హరిదిక్కు. సం. వి. అ. న. తూర్పు.
 హరిదినము. సం. వి. అ. న. ఏకాదశి, హరిని
 నేమించు దినము.
 క. హరిదినమునకేధర్మము, సరిగా చేర్చియుండును
 సరిగావు ... బాహుని. 3-౯౩.
 హరిదేవము. సం. వి. అ. న. శ్రవణనక్షత్రము.
 హరిద్రో. సం. వి. అ. న. ౧ పనుపువేళ్ళపాడి.
 హరిద్రోంజని. సం. వి. అ. న. పనుపు.
 హరిద్రో(క)ము. సం. వి. అ. న. చందనవృక్షము.
 హరిద్రోవము. సం. వి. అ. న. ౧ పచ్చనికసము.
 ౨ నాకకేసకపుష్పమార్గము.
 హరిద్రోంగము. సం. వి. అ. న. ౧ ఒకవిధమైన
 పావురము.
 హరిద్రోధము. సం. వి. అ. న. ౧ పనుపురంగు.
 ౨ కళోరము.
 హరిద్రోరాగ(క)ము. సం. వి. అ. న. (అ. అ. అ.)
 ౧ పనుపురంగుగలది. ౨. ప్రేమవిషయమున
 జంచలమైనది. “క్షణమాత్రానురాగశ్చహరిద్రో
 రాగ ఉచ్యతే”.
 హరిద్రోవు. సం. వి. అ. న. ౧ చెట్టు. ౨ ఒక
 విధమైనమొక్క. ౩ మార్గనిపనుపు.
 హరిద్వారము. సం. వి. అ. న. ఒకప్రసిద్ధక్షేత్రము.
 హరిదీపము. సం. వి. అ. న. నీలమణి.
 హరిదేశము. సం. వి. అ. న. గుడ్లగూబ.
 హరిన్మణి. సం. వి. అ. న. ౧ గరుడపచ్చ.
 ౨ మరకతము.

హరివదము. సం. వి. అ. న. ౧ తపంతారంభము.
 ౨ ఆకాశము.
 హరివర్ణము. సం. వి. అ. న. ముల్లంగిగడ్డ.
 హరివృష్ణము. సం. వి. అ. న. ఇంద్రప్రస్థపురము.
 నీ....వర్ణనంభారములనించి నకలదిక్కులచూర్చి.
 ప్రస్థంబుచుట్టు నపారభూతి, బహువిధాగార
 ముల్....భార.సభా. ౧-౨౦౨.
 హరిప్రియ. సం. వి. అ. న. ౧ లక్ష్మి ౨ యామి.
 ౩ కులసి. ౪ ఏకాదశి. ౫ ద్వాదశి (అప్రే)
 హరిప్రియము. సం. వి. అ. న. ౧ చందనవృక్షము.
 ౨ శంఖము. ౩ ౧ వట్టివేణు ౪ ఒకవిధమైన
 చందనము.
 హరిప్రియఁడు. సం. వి. అ. న. ౧ మూర్ఖుఁడు
 ౨ పిచ్చివాఁడు.
 హరిబీజ(క). ఆశ్వశిఖోలంకారవిశేషము.
 నీ. నౌబలతమాసోగుకట్టలుదానినదిగా యిండు
 గల్గిన హరిబీజలెల్ల. ప్రబంధ. ౧౬౩.
 నీ. తేటనుపాడి ముత్తెలమోము ముట్టును శ్రీక
 రంబుగ హరిబీజవలెయ.
 ఇందు. ౨-౪౪. హంస. ౫-౩౫౬.
 హరిబీజము. సం. వి. అ. న. పనుపుపచ్చని హరి
 దశ్యము.
 హరిబువ్యము. వి. బువ్యముబంతి.
 హరిభుక్కు. సం. వి. అ. న. గాలిని తినునది,
 పాము.
 హరిమ, సం. వి. అ. న. ౧ హరితవర్ణము. ౨ తెల్ల
 పాణుట. ౩ కాలము. ౪ పచ్చకామెరలు.
 హరిమంధము. సం. వి. అ. న. పెనగ.
 హరిమేధము. సం. వి. అ. న. ఆశ్వమేధ
 యాగము.
 హరిమేధుఁడు. సం. వి. అ. న. హరిమేధసుఁడు.
 ౧. పుం. విష్ణువు.
 హరియము. సం. వి. అ. న. పనుపుపచ్చనిగుడ్డము

హరిశ్చంద్రము, సం.వి.అ.పుం. ౧ దేహమున
మృదునై నరహితులు కలవాడు. ౨ యోవకుడు

హరిలోచనము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఎండ్రకాయ,
పీత. ౨ గుడ్లగూని.

హరివంశము, సం.వి.అ.పుం. మహాభారతమున
కనుగుణముగా వ్యాసునిచే రచింపబడిన
గ్రంథము.

హరివర్ణము, సం.వి.అ.పుం. జంబూద్వీప నవ
విభాగములలో నొకటి.

హరివాణము, సం.వి.అ.పుం. తట్టి.

హరివాణము, వి. (క.త. అరివాణపు, హరి
వాణపు.) ౧ పల్లెకము.

వ...నీరాటకువచ్చు మదవతీవతంసంబుల దర్శింప
నరాలక్ష్మి గంధాక్షతలు సంధించి కుదురు
పఱచిన కచ్చల హరివాణంబుల రూపంబున
దీపించు....పద్మినీపత్రంబులంగనుంగొని....

వరాహ.౩.౯౮.

నీ. వలుదసారవగండ్లవచ్చిన జగితెండి హరి
వాణుని చేత నరసియరసి. రా.వి.౩-౧౩.

నీ. హరివాణములమీదగరకంకణముల దీప్తుల
పరార్థముతోన తోరుగ నిండు, వదనలు
వడ్డింప ... వరాహ.౪.౧౩౩.

౨ పాత్రము.

క. సతనాల్కల కేతేయపు, దతనికిబొడకట్టి
పసిడిహరివాణము తో,దురదెచ్చి పాల
యోరెం, బలివలు మువ్వరకుదెట్టుమని యిడి
చనుడున్. అచ్చ. రా. కాల. ౩౪.

౩ భోజనపాత్రము.

నీ. తెలిహరివాణంబు తలిగ కంచము తట్టి చాకిల
నంగగంసంబుదనరు. ఆం.భా.౨-౨౪౪

అ. తలియ పల్లెరంబు తెలి హరివాణంబు, తట్టి
కంద మనగ దనరుఁచాత్ర.

అ. సం. మాన. ౩౦.

హరివాలుకము, సం.వి.అ.న. ౧ నూగుదోన.

౨ కూతురుబడను †.

హరివాసము, సం.వి.అ.పుం. ఒకానొకపట్టణము
వ... హరివాసంబును పురంబునై విడిచిన ...

భార. సభా. ౧-౨౩౫.

హరివాసరము, సం.వి.అ.పుం. ఏకాదశి.

హరివాహనుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ గరుడుడు
౨ ఇంద్రుడు. ౩ నూరుడు.

హరిశయనము, సం.వి.అ.న. చాతుర్మాస్య
కాలము. (అషాఢశ్మిదాది మొదలు శార్దూక
శుద్ధికాదశి వఱకు.)

హరిషము, సం.వి.అ.పుం. హర్షము.

హరిహయము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఇంద్రుడు.
౨ నూరుడు. ౩ నూతుడు. ౪ గజేకుడు.

హరిహరాత్మకుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ గరు
డుడు. ౨ నంది.

హరిహరి. అవ్య. అయ్యో; అక్కటా; పాప పరి
హరనూచకము.

చ. హరిహరి వారిమూఢమతి కాదియె నంతము
గల్గిరన్నే. రాధికా. ౨-౯.

హరిహరుడు, సం.వి.అ.పుం. శివేశ్వరు
రును గలిసిన దేవుడు.

హరిహేతి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ ఇంద్రధనుస్సు.
౨ చక్రాయుధము.

హరితకి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. కరక †.

హరుడు, సం.వి.అ.పుం. శివుడు, విణ.(అ.అ.అ
హరించువాడు.

హరువు(ర్వు). వి. ౧. చక్కదనము, సొంద
ర్యము.

నీ. విబుధాధిపాధుడీశదాద్రినాథుండు శరధి
తనూజ యీతిరుమలాంబ,

గీ. యనగ ననుకూలదాంపత్యవిసుతమహిమ,
హరువుదీపించె నారణదాద్రి విభుడు, హరి
యకుడై నకలకాలహస్తీతనయ, తిరుమలాం
బయ నిత్యవర్ధింపులక్ష్మి. పాండు.౧.౩౬.

నీ. పాన్నగన్నలనీడఁ గన్నెపుప్పాడితిన్నె
మరునిఁ బూజించినహరువుఁ జూచి, కొమ్మ
కాగిటిఁజేర్చుగోరంట నంటినమొనగుబ్బ
కన్నూరిమురువుఁజూచి. విజ.వి. ౧-౧౩౮.

ఉ. అందువిశోదహర్షములనందు విశేషములందు
హరువులిం, పాంచగఁజూచి ...
సారంగ. ౨-౬౩.

గీ. కర్ణపూగోత్పలసుగంధకలన నలరి, ప్రాంత
మున నిల్చుభ్రమరకాబంబనంగ, నామకన్ఠా
గ్రమున నిందువదనకపుడు, హర్షమూఁజంగ
నీలంపుమరుద్వదనర. ఇందు. ౫-౮౨.

౨ విఃసము.

క. విశీలవలయుయ్యాలల, హరువు విడిచి నును
చయఃపహరణవిహరణా, దరిణ చణప్రచ
రణవై, యరుణాంబుజచరణలప్పు డలగుం
బొడలక్. రా.వి. ౩-౧౦౪.

క. లయకోపుదృష్టియును నభి, నయముదుటు దు
రమ్ము మోడి నయమున్నతిరే, కయును బ్రమా
ణము హరువున్, మెయిసిరి యవమళము
మారువు మెలకువయదురన్. ప్రబంధ. ౧౦౮.

౩. విధము.

క. సురసాలముహరువున నీ, సురసాలముదనర
నిచటఁజూడుము కిసల, స్ఫురదురురుచి నిచ
యంబులు, కురువిందాభరణవీధి కొమరు
వహింపన్. భోజసుతా. ౩-౪౧.

నీ....భరతు, కరణి సుహాస్రనిహరువున రఘు
లీల రామునిక్రియ భగీరథనిశేవ.
కుక. ౧-౧౦.

౪. నాశమైన పని, మేలిపని.

క. తెరవరులీహరువులకీ, గురుకుచలని తలఁచి
రాజా కొలువైయున్నాఁ, దరుదండని తా
ముందఱ, నరిగి యెఱింగించియుండె నతఁ
దధిపతికన్. రామా. ౨-౭౯.

నీ....కందర్పుచేతి, కిరునులో విరును చిత్తరువు
పుత్తడి ప్రాంతహరువులో మరుత్త సాంపలరు
పువ్వు, తీగతాఁజేవ.... ఘటికా. ౨-౮౭.

క. అత్తరువుఁ జిత్తరువులఁ, గ్రాత్తహరువు
లాలయు శేలికూట గృహములో, నత్తమి
నత్తమిఁబాత్తమి, జిత్తహగుఁడొట మదిని
జిత్తహఁదొడవెన్. ముకుంద. ౩-౩౧౩.

౪. తగినపని, యుక్తకార్యము.

చ. తలవరులార రంగపతి ధామమునందునఁ
లైఁడిగిన్నెఱు, చిల్లినదురాత్ము లీడురిత
చిత్తులు నంబులు వీరినందఱన్, సిలుగులఁ
లెట్టి వే హరువు జేయుఁడు పాండనిపంప....
విప్ర. ౫-౨౪.

క. ఇతఁడెవ్వఁడైననేమగు, క్షీణినాయక ధనము
మాకుఁజెల్లించిక వాఁడ తగినమాన్యఁడు
దలఁపగ, నతివేగమ విత్తమునకు హరువికఁ
జెత్తమా. హరిశ్చ. ౪-౨౨౬.

౬. ఏర్పాటు.

క. దొరవెట్టిన హరు వెట్టిదొ, యరువాహవిడుదు
లున్నహవళిక లులుపా, పుష్పము నిండ్ర
భోగమె, దొరకను దమ కననివారు కుది
లేరొకరున్. విజ.వి. ౩-౧౭౯.

విణ. ౧ మనోజ్ఞము, చక్కనిది.

ద్వి. అందుల బంగరుహరువు చిత్తరువు, లం
దంబుగాఁదీర్చి....
రం. రా. బాల. ౭౮. పా. ౧౦. పం.

చ. గొరిసెలయందమున్ గుఱుచకొమ్మ అ
చందము వెన్నుచందమున్, గరువపు మేనిలో
నుదుటు కాఁగెడు పెన్నొమఁగిండ్రనీలముల్
లెరసినముక్కు మీఁగదబలెన్ జెలువొగళ
కంబళంబునున్, హరువుగఁ గామధేవు
నుధాంబునిలుటై నభీష్టదాత్రిమై.
దకా. ౨-౨౨౪.

ద్వి. హరువైన సైకిలియంతట దొడిగి. రఘునా
౭. పా. ౯. పం.

౨ యోగ్యము, తగినది.

గీ. అతఁడు గొలుప్రాణముననుండి హరువు దెరువు
లావటిలఁదెల్పఁజని వాయుదేవమకుఁడు,
క్షీరవారాకతోత్తరతీరభూమి, నుండు
దివ్యోపధంబులకొండఁ దెచ్చు.
రామా. ౮-౧౭౫.

3 నాగైతివది.

క. హరుత్త గానమ్మలతిట్టా....

అచ్చ. రా. కిష్కిం. (క.ర.)

హరుగము=అరుసము. వి. (సం. హర్ష, ప్రా.

హరిసా.) హర్షము, సంతోషము.

చ. పరహితుడైనవానికి కుభంబు లభించిన
నెల్లవారలున్, హరుసమై కండ్లు....

ఉ.రా. ౨-౦౨౪.

కి. హరిరమ్మనియే నటప్పిన్, హరుసమితో
వారు నలుపు చివినయమునన్.

దళా. ౧౦-౧౨.

హరుసించు. అ.క్రి. (✓.హరుసము.) ఇట్టపడు;
సంతోషించు.

ద్వి. హరివాక్యమునకు మాతాపంగ వెలచి,
హరుసించి నోవచ్చనాడికి చాత్రి, చాటించి
యందలు సదనంబులందు, బాటించి వస్తు
సంపద ప్రేమమిగుల. ద్వి.భాగ. ౨-3౧౪.

హరేణుకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ కాయధాన్యము
౨ బటాని.

హరేణువు. సం.వి.ఉ.పుం. ౧ బటాని. ౨ కాయ
ధాన్యము. 3 గ్రామమునకెల్లగా నుండులత.
౪ లంక. శ్రీ. ౧ మర్యాదగల శ్రీ. ౨ తామ్ర
వర్ణముగల లేడి.

హర్త. సం.విణ. (ఋ.శ్రీ. ఋ.) ౧ హరించు
వాడు. ౨ గ్రహించువాడు. వి.పుం. ౧ దొంగ
౨ గూర్కుడు.

హర్మము. సం.వి.న్.న. ౧ తెలుచుట. ౨ ఆవు
లిండుట.

హర్మికము. సం. వి. ఆ. శ్రీ. వేసవికాలమునకై
స్తూపముపైగట్టబడిన గృహము.

హర్మితము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) ౧ తెలుపఁ
బడినది. ౨ త్రోసివేయఁబడినది. ౩ గ్రహింపఁ
బడినది.

హర్మకుటు, సం.వి.అ.పుం. తా.చేలు.

హర్మకుటుడు, సం.వి.అ.పుం. నూర్కుడు.

హర్మ్యము. సం. వి. అ. న. ౧ ప్రాసాదము.
౨ పెద్దభవనము. 3 పొయ్యి. ౪ పాపాత్ములు
నివసించు నరకలోకము. ౫ అగ్నికుండము.

హర్మ్యవలభి. సం.వి.ఉ.శ్రీ. హర్మ్యవలము.

హర్మ్యము. సం.వి.అ.పుం. సింహము.

హర్మ్యశ్శుడు. సం.వి.అ.పుం. కుబేరుడు.

హర్మ్యతము. సం.వి.అ.పుం. ౧ గుఱ్ఱము. ౨ అశ్వ
మేధమునకర్పమైన గుఱ్ఱము. 3 యజ్ఞము.

హర్ష కీలకము. సం.వి.అ.పుం. ఒకవిధమైనరతి.

హర్షజము. సం.వి.అ.న. రేతస్సు.

హర్షణము. సం.విణ. (అ.ఆ.ఆ.) సంతోషింపఁ
జేయునది. ౨ పులకలు కల్గించునది. వి.అ.పుం.
మన్మథుని పంచబాణములలో నొకటి. ౩ శీత
లోగవిశేషము. 3 గృహయోగము. ౪ అపర
కర్మాదులు. న. ౧ సంతోషము. ౨ సౌఖ్యము.
3 సంతోషింపజేయుట. ౪ సేనలకుత్సాహము
కల్గించుట. ౫ కామోదకము.

హర్షదోహలము. సం.వి.అ. న. పుం. కామాభి
లాష, వలపు.

హర్షమాణుడు, సం.విణ. (అ.ఆ.ఆ.) సంతో
షమునొందిన మనస్సుగలవాడు.

హర్షము. సం.వి.అ.పుం. ౧ సంతోషము, ఆనం
దము. ౨ పులకించుట. 3 సంచారిభావములలో
నొకటి. ౪ కామోదకము. ౫ గాఢాభిలాష.

హర్షయిత్తువు. సం.విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) సంతో
షింపజేయునది. వి.ఉ.న. బంగారము. పుం.
కుమారుడు.

హర్షసంపుటము, సం. వి. ఆ. పుం. రత్తిక్రియా
విశేషము.

హర్షి సం.విణ. (న్.గి.న్.) సంతోషము కలవాడు

హర్షిండు, సం.ఆ.క్రి. సంతోషపడు.
 వ....అద్వికోత్తములంగాంచి హర్షించి స్వప్తి
 వచన పూర్వకంబుగా నిట్లనియె,
 మార్క్కు. ౧-౧౦౧.

హర్షితము, సం.విణ. (ఆ.ఆ.ఆ.) సంతోషింపఁ
 జేయఁబడినది. వి.ఆ.న. సంతోషము.

హర్షుల, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. మీసముగలకన్య.

హర్షులము, సం.వి.ఆ.పుం. లేడి.

హర్షులుఁడు, సం.వి.ఆ.పుం. ౧ ప్రియుఁడు. ౨
 కాముకుఁడు. విణ. (ఉ. ఉ. ఉ.) ౧ పరిహాస
 కిలుఁడు. ౨ కామోదకముగలవాఁడు.

హల, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. ౧ నఖి. ౨ భూమి. ౩ నీరు
 ౪ మద్యము.

హలా, సం. ఆవ్య. చెలికత్తెనుబిలుచుటకుపయో
 గించుపదము.

హలకత్తు, సం. వి. ద్. స్త్రీ. నాగటికొయ్య,
 ఏడికొలు.

హలగోళకము, సం.వి.ఆ.పుం. కీటవిశేషము.

హలది. (క. హల్ది) పసుపు.

హలధరుఁడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ కర్షకుఁడు.
 బలరాముఁడు.

హలభూ(భృ)తి, సం.వి.ఇ. స్త్రీ. ౧ దున్నుట.
 ౨ వ్యవసాయము.

హలము, సం.వి.ఆ.పుం.న. నాగలి. ౨ ఆయు
 ధము. ౩ భూమినిగొలుచు మానము. న. ౧
 నాగలి. ౨ అంగవైకల్యము. ౩ అటంకము.
 ౪ కలహము.

హలముఖము, సం.వి.ఆ.న. నాగటికణ్ణు.

హలవాహ, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. ఒకవిధమైన భూమి
 కొలమానము.

హలసీరము, సం.వి.ఆ.పుం. నాగటికణ్ణు.

హలహతి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. నాగటితో దున్నుట.

హలహలా, సం. ఆవ్య. ప్రశంసార్థకము.

హలహలకము, సం.వి.ఆ.పుం. ఉత్కంఠ.

హలహలము, సం.వి.ఆ.పుం. హలాహలమను.
 విషము. విణ. (ఆ.ఆ.ఆ.) దున్నునట్టిది; చాళ్లు
 ఏర్పఱుచునట్టిది.

హలాయుధుఁడు, సం.వి.ఆ.పుం. ౧ బలరాముఁడు
 ౨ మడకదున్నవాఁడు.

హలాహము, సం.వి.ఆ.పుం. చిత్రవర్ణముగల
 యశ్యము.

హలాహలము, సం.వి.ఆ.పుం. ౧ హలాహల
 మను విషము. ౨ బల్లి. ౩ నలికీచు, రక్తపుచ్చిక
 ౪ బ్రహ్మ. ౫ సన్నము.

హలి, సం.వి.ఇ.పుం. ౧ పెద్దనాగలి. ౨ నాగటి
 చాలు. ౩ నేద్యము. ౪. పుం. ౧ బలరాముఁడు
 ౨ కర్షకుఁడు.

హలికుఁడు, సం.వి.ఆ.పుం. కర్షకుఁడు, అరకపట్టి
 దున్నువాఁడు.

హలిని, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ తడిగొట్టి. ౨ నాగ
 గర్భ సమూహము.

హలిప్రియ, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. మద్యము, కల్లు.

హలిప్రియము, సం.వి.ఆ.పుం. కడిమిచెట్టు.

హలీనము, సం.వి.ఆ.పుం. కేకుచెట్టు.

హలీ (లే) వ, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. నాగటికొయ్య.

హలుహారము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన
 గుట్టము.

హల్మ, సం.వి.ఆ.స్త్రీ. నాగర్భ సమూహము.

హల్మము, సం.విణ. (ఆ.ఆ.ఆ.) ౧ దున్నుఁదగినది
 ౨ వికృతమైనది. వి.ఆ.న. ౧ దున్నిన పాలము.
 ౨ వికృతత్వము.

హల్లకము, సం.వి.ఆ.న. చెంగఱున.

హల్లకల్లోలము=అల్లకల్లోలము. విణ. తాఱు
 మాఱెనది, వ్యర్థస్తము; సంక్షుభితము, కలఁత
 నొందినది.

ద్వి. ముగ్ధాకములు దనమూర్తిచే హల్లు, కల్లు
లమై పడఁగావించినాడు.

రం.రా.య. 33౯. పా. ౧ పం.

క. అలబలముల నలబలముల, యెలగ్ శేమేమి
యొక్కడొక్కడ నిలు నిన్, తలతల పడపవి
పాడుమని, కలఁగెందండెల్ల హల్లకల్లాలంబై
రా.వి. ౫.౩.

వ.... దెసచెడి కలగుండువడి హల్లకల్లాలమై
యతలకుతలమై యట్టిట్టె యుట్టుతలూగి.

ప్రబంధ. 2౮౮.

హల్లనము. సం.వి.అ.న. నిద్రలోపల దొడ్లట.

హల్లా. వి. (హిం. హల్లా.) లగ్నపట్టుట; కోట
కగఁబ్రాతుట.

క. పుష్పాకానిమ్మిపుడా, భిల్లా కిల్లదనదచి
కించిన్మాత్రన్, హల్లాకు నూలుకొలుపుచుఁ,
జెల్లకుండెడరఁజేతు శ్రీధ్రమెవారిన్.

రంగా. ౨-౨౪౭.

హల్లాలము. సం.వి.అ.పుం. పర్వతాదులఁదెక
లింతులుయందగు ధ్వనికనుకరణము.

కా. ఆ వైకుంఠహర్షాబ్జార్ వసుప హల్లాల
ధ్వనిన్ మందర, గ్రావంబున్ నురి నైత్యకోటి
తెలుకంగా నొప్పెరింద్రంబు....

వరాహ. 2-౫౮.

హల్లానేయు. స. క్రి. (హల్లా+చేయు.) లగ్న
పట్టు; నాళనమునేయు.

క. హల్లానేయుమ బొల్బిలి, కిల్లాతజ్జయము నీకుఁ
గీర్కొలుపుదునే, గల్లాదఁజామ్మియిని నా,
యల్లాచరణంబులన యధిపవతంసా.

రంగా. ౨-౫౪.

హల్లీక (స) కము. సం.వి.అ.న. స్త్రీలు పలు
పురు చేరి మందలాకారముగాఁ దిరుగుచుఁజేయు
నృత్యము.

హల్లీక (మ) ము. సం.వి.అ.న. ౧ పడునెనిమిది
ఉపరాపకములలోనొకటి.

(ఇది ఏకాంకము. ఒకతరువుడు ఏడుగురు,

ఎనమండ్రు, లేక పడునెరు స్త్రీలు కలిసి
చేయునృత్యగానములతోఁ గూడినది.)

౨ హల్లీకము.

హల్లు. సం.వి.అ.పుం. కకారాద్యక్షరము, వ్యం
జనము. (ఒక ప్రత్యాహరము.)

హల్లోహలము. సం.వి.అ.పుం. సంధ్రమము,
తొట్రుపాటు; అదరము; వేగము.

క.... అలరులదండన్, భిల్లి యొకతె హరికిచ్చెను,
హల్లాహలకలిత యగుచు నంగనకంటే.

భాగ. ౧౦. పూ. 2౯౪.

క.... హల్లాహలమదబంధరమల్ల ధ్వనులు....

మచచ. ౨-౬. పాండు.ర.

హళఁది=ఆళఁది. (సం. హాద్రా.) పనుపు;
పనుపురంగ.

క. ఆగిరులలోన మేరువు, ప్రాగుత్తర దక్షిణా
పరదీకలఁదెలుపున్, జేగును హళఁదియు
నలుపును, నైగుఱునుఁదెలుపు వ్రాహ్మ
ణాదిక జాతుల్. వరాహ. ౧౦-౧౦౬.

ఉ. పట్టుతలదాయున్ హళఁది పచ్చనునుంబు
సింద్రగోపపుంబట్టు కురాడముం దొగరుఁ
బట్టియు.... యానృపతిమంచముపై నగులుం
చి రచ్చెలిన్. పాంచాల్. ౫-౧౦.

హళహరి (క). సం.వి.ఈ స్త్రీ. ౧ సంధ్రమము,
జేగిరపాటు, తొందర.

చ. హళహరి నప్పలిచ్చినక్రియక్ విరిలేనియ
లాను తేటులున్, మలయుచు దాచఁబెట్టిన
క్రమంబునఁబండ్లు గ్రహించు చిల్కలున్,
దలకొని సంతరించిన విధంబునఁ గంజగురుల్
గ్రహించు కోయిలలును గల్గి యామని
రహించె మహీజనరింజనాకృతిన్.

ఉ.రా. ౬-౧౮.

చ. చిలకలకొల్కి యొక్కరికచేరి పరాకుపరాక
టంచనన్, జలరుహపాణియొద్దు సరసన్
గయిదండ యొసంగముంగలన్, హళహరి
నొక్కగంధగజయాన బరాబరిచేయు....

అహ. ౧.౫౯.

౨. ధ్వని.

వ....గిలుకలవచ్చేర కోర్కె మంచపు మాళహాలు
రాధికా. ౪-౧౦౨

క్రాంతపదము - అంచితగోష్ఠీసంచరణ ప్ర
త్యయ సముచితహాళిహాళికలతో
యంచలు మ్రోయన్ గొంచలు గూయన్
స్వవహిత పరవమైన కొలంకున్.

కళా. ౬-౨౨౫.

మానామా, వి. ౧ కలకలధ్వని.

గీ. అని వచించుచు నారలవ్వనిఁ జరించు,
చున్నచోఁ గీతకారీమయూరిపీఠము, రాళ
గోలంబజాలంబు వ్రాలి కడు మా, మానామా
యెనర్పనలికె యిలావిభుండు.

కవిక. ౩-౧౭౨.

చ....వాద్యములు మ్రోయ మానామానినీయఁ
బాదులె, చ్చివలెన వేమ్రువెచ్చరికకైప్ప....
చంద్రా. ౬-౧౩౦. ఉ.రా.౬-౯౭.

౨. సంక్రమము, తొందర.

చ....అ, పొలఁగుల నందఱన్ నిమగ్నపుచ్చి
మానామానిగాఁగ నొంచున, వ్యలపులరాఁ
గూర్పనిటవచ్చి పెనంగితి తేనిగూడి....

యయా. ౫-౧౪౩.

ఉ. చెప్పెడిదేమి నావలపు చేసిన చేతలు
కొల్పిలోనని, న్నెప్పుడు గంటి నప్పుడ
పయింబడనీడిచె నిల్వఁబడ్డపా, టప్పుడదంత
యైనఁగల దట్టు మానామా కింతసేతునీ,
నొప్పెడి వాఁకఁ దాళుటకయోమని
మెచ్చవుగా నృపాలకా. విజ.వి.౧-౯౯.

౩. సమృద్ధము, సందడి.

చ. ఎదురుగవచ్చి పాండ్యధరణీశ్వరుడధ్ధుఁ
గాంచి తేడుగా, నుదినము మీరు రాఁగలుగు
కోభన మెన్నటికబ్బుఁ బ్రోలికిం, బడఁదరి
యిద్దఱుండొజసి భద్రగజంబుల నెక్కివచ్చి
రిం, పాడవ మానామాని గడకు నొత్తెడు
పాకల దిక్కు సూచుచున్.

విజ. వి. ౧-౧౫౫.

౪. (నావను) ... అ, ముని నాగులెక్కి కొం
దొరు, లను వడిఁజేయుఁతగా మానామా
మీఱన్.

దళా. ౧-౧౮౩.

౪. శోభము.

ఉ. కావుము కావుమో గిరిశకామిరి యోబగ
దేక మారే నీ, లావున నింకకాలము మానా
మాని వ్రేయుదు నైకోటి....రా.చ.౨-౮౨.

౫. అలవము.

ఉ....విరహాగ్రుల పొడవె మాపు శోభమున్,
భావఁబ యీమానామానియు భగ్గని ముందఱఁ
జూపెత్తిగా. సారంగ. ౨-౧౭౫.

వి. స్వాప్తము, అతిశయించినది.

గ్వ. కిరమున నాబాల కిరమృద్ధుఁగుచ్చి, యుర
మున నునగుబ్బుఁబయంగఁజేర్చి, యగపడి
జగి మానామానిగాఁగ దిగిసి, తగడు నొన్నట్టి
రత్నపువ్వ నలలి.

అ.మ.క. ౪-౨౦. పా. ౮. పం.

మానామానినీయ. స. శ్రీ. (మానామాని+చేయు)

భగ్నిముచేయు, పడఁగొట్టు; కూల్చు.

ఉ. ఖండితలైన తామరసగంధుల నిర్భరమాన
మధ్ధమున్, చందపరాక్రమంబున మానామా
కేయిఁదలంచినారిపా, నిండులమీద జల్లికను
జేయుఁద్రెలోకభయంకిరుం దనం, గుండు
రథాంగచిత్తమనుకొల్పి శరీముఖపంక్తిఁగాఁ
చుచున్.

వరాహ.౪-౧౫౩.

మానామాయి. వి. (సంగీ) ఒకానొక స్వరస్థాయి.

గ్వ. మానామాయమును గరహరసమువాయి ...
అనిగా సొగయుకాయములు....

బ.స.పు. ౩-౯౪౧. పం.

మానామా, వి. ౧ అలంకారము.

౪. శ్రవణక్రియవహించిన, భవభాంబుజకళికల
నఁగఁ దగుకు వహింపన్, నవలాయొక్కతె
నేరిచె, మానామామగుమంజు ముత్తియమ్ములఁ
బొగడల్. చంద్రా. ౬-౨౪.

గీ. మానామా సత్సంప్రదాయంబునందు భాగ్య
చిహ్నములతోడ నుదయించె శిలవృత్తి.

కృ.కళం.పీఠ. ౨౬-

౩. అశ్రుజలవీర్యము.

సీ. లవణిసంకోచంబులకుఁ దెచ్చి హవణిలో రస
సిద్ధిపడయించి రాగెలందు.

పి.శకుం. ౧-౧౧౨.

మావణింతు. స.శ్రీ. (√. హవణి) ఆలంకరించు.

సీ. ఆవనీవహునిహవణింతుకాంచెన్దు యం
భోధయెందాక నలరుచుండు.

శకాం. పేరి. ౨౫.

౨ తాల్పు, ధంతు.

సీ. హవణింపగానేర్చునభివాసనచక్ర సాక్షాత్త
భాగ్య వికాలలక్ష్మి. పాండు. ౧-౫౨.

సీ. పయ్యెడచెంగావిహవడ హవణించి ముఖ
పుండరీకమింపునఁ గనించి. శకాం. ౪-౮౧.

౩. చక్కెరలుతు.

చ. విజయంకముమైలవడంగఁకనితెలిం, జీవగద
మింటిలానె హవణింపక నీవిటుంగంటివచ్చు
టన్. శైభా. ౨-౨౮.

౪ ఉంచు.

వ. ... కెమ్మాపులపచ్చిగంటు మాటుటకు హవ
ణించిన ఆవికసరివి మణుచుదుపులు సగము
మునిపంటఁగొఱికినొక్కతెక్కలును.

ప్రబంధ. ౩౮.

౫ పాండు.

సీ. అదివహించునెలుంగు హవణింపలేదుగా కి
న్నరీతితి తావుకొన్న నేమి. చం.రా.౫-౫౨.

౬ తిరస్కరించు.

మ. ... క్రొమ్మించులన్, హవణించున్ గనుమిచ్చి
లెన్నదరమా గూబోటిహోటికిన్.

చకా. ౩-౩౯.

౭ రచించు.

వ. విజయరాఘవపాదేనమ్మడు హవణించిన
రఘునాథనాయకాభ్యుదయ నాటకంబునకుఁ
గథాసంవిధానంబెటువలెనన....

రఘునా. ౨. పా. ౯.పం.

౮.శ్రీ. విజృంభించు, నలగు.

గీ. మతియొగొందఱు సుదతులు మద్దలయ్యెను,
నారజము మొదలై ననాద్యములు వట్టి,

శ్రుతులు ముమ్మడిహవణింప నతివ జేరి,న్పుల్ల
వైభరిఁ జూపె మనోద్రుతుడుట.

నాట్యకీ. ౩-౧౨౫.

మావణింపు. వి. (√. హవణింతు) ఆలంకారము.

శ. ... ఆకళి, శాఖితయాసురూపరుచిసంపదలా
హవణింపు సాంపులన్. శకాం. ౨-౬౯.

హవణిక. (√. హవణింతు) ౧ ఆలంకారము;

ఒప్పు.

క. దొరవెట్టివ హరువెట్టిదొ, యరు దాహ విడు
దులున్న హవణిక బలువా, పరిశ్రమము నిండ్ర
బోగమె, దొరకెను వసుకనని వారు శుది
శేరికరున్. విజ్.వి. ౩-౧౭౯.

గీ. ఎచ్చరిక యెచ్చరిం పేవయేద పదిలము హవ
ణికపోమి యన నొప్పు నవధానము....

ఆం.భా. ౧-౧౩౮.

౨. జాగరూకత.

క. ఆటహరివిక్రముడత్యుద్భట హయభటహ
స్తిపుటలు దగరా నగరా, దట హవణిక పెడ
నినమహి, పటహరమైచులుల లటకపటహము
మొజసెన్. రా.వి. ౪-౧౨౯.

౩ విధము.

వ. ... తిర్వరీవారపాపిష్టవేక్షణా కటాక్షవీక్షణ
ప్రేక్షణీయులగుటకై జగతి నవతరించిన జ
యంత నలకూబరుల హవణికన్....

చం.రా. ౩-౯౮.

వ. ... పరస్పరవిజయేచ్ఛలఁ జిక్కుదీసినటుల
దాయాదులపాళ్ళు పంచిన యుపమను రాలు
నాగ్రలినహవణిక సంజవేళ చక్కనలు కవలె
డఁదాసిన చందమున. ప్రబంధ. ౩౮౮.

మావణిల్లు. అ.శ్రీ. పృకాశించు.

సీ. తనమణుంగున కుంతత్రప్తాపన్నాత్తి హవ
ణిల్లు వినుఁడును నణఁగియుండ.

వేం. పంచ. ౧-౩౦. (శ.రి.పా.)

మావణి. వి. ౧ ఒప్పిదము.

శా.... ఇంతయే, లానామానసమీలతాంగిపయి
లిలాదోలిగాకలికా, శ్రీనైపుణముఁ

జాపఁగాహవణుఁగాంచెన్ దద్దుణాలంబమై.
కువల. ౪-౧౫౫.

౨ విలాసము.

సీ. ధవళముల్ వినిచాకున్ హావణుఁడెన్నెడిలీల
హాయిఁగోయిలపల్కులాలకించి.

విజ.వి. ౧-౨౯.

౩ జాగరూకత.

సీ. దాసీజనులకైనఁ దగఁజెప్పి యూరలేఁ, దని
పించలేనైతి హావణుడప్పి. నిరం. ౨-౧౨౩.

చ ... ఇచ్చటిచెంచుముద్దియల్, హావణుగఁ గల్ప
వృక్షమురకై సురలోకపుఁబూవుపోండ్లకా,
ర్జవమున నిక్తుయ ... శకం. ౧-౧౪.

విణ. అలవి, శక్యము.

గీ. విరహాలహాసీపుటా సముద్యోలరాగ, జలనిధా
నంబు దరియింపఁ గొలఁదికాదు, ధీతరణ్య
స్త్రమయజమోహతి భీషణాంధకారము విరి
యింప హావణుకాదు. వరాహ. ౪-౩.

హావబువడు, అ. శ్రీ. పొందుపడు, చక్కఁబడు
(చూ. హావణుపటుచు.)

హావబువటుచు. స. శ్రీ. (✓. హావణుపడు)
పొందుపటుచు, చక్కఁబటుచు.

సీ. సాత్త్వికస్వల్పభోజనలబ్ధిఁ గ్రొవ్వాఁగి, య
ష్టాంగ కాసక్తి హావణుపటిచి. పొందు. ౨-౮

హావనము. సం.వి.అ.న.౧హోమము. ౨ స్రుక్కు
౩ స్రువము. ౪ ఆహ్వానము. పుం. ౧ అగ్ని.
౨ హోమకుండము.

హావనాయువు(న్సు). సం.వి.న.పుం. అగ్ని.

హావని. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧ హోమకుండము.
౨ హావిత్రి.

హావనీయము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) ౧ యజ్ఞ
మునకు సంబంధించినది. ౨ హోమముచేయఁ
దగినది. వి.అ.న. ౧హోమార్హవస్తువు. ౨శేయి.

హావము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ఆజ్ఞ. ౨ పిలుపు.

హావళించు. అ. శ్రీ. ఒప్పు.

మ. కవిరాధోపణి యక్షగానరచనల్ గంధర్వ
గాంధర్వమై, హావళింపన్ గనకప్రసూనము
లకుత్సాహోదసంపర్కమై, మివులన్ మెచ్చఁ
గఁజేసె భేచరుల.... శ్రీరం. చూ. ౪-౧౬౪.

హావి, వి. (సం.హావిన్.) హావిన్సు, హోమద్ర
వ్యము.

క. శివనిందాశ్రవణమునన్, భవాని తనదేహమా
త్మపావళమునకున్, హావి నేసికాదె భక్తిని,
భవదర్శాంగమున నుండఁబడసె మహేశా.

శివ.సా. ౩౯౩.

ద్వి. దేవియత్కుద్ధతిదేహంబు విడిచి, పావకునకు
హావి గావించిమీఁద, సరి నవిసాభావసంబంధ
లీల, హరువామహాగంబునందుండఁ బడయ.

పండితా. వాద. ౨౧౦. పా.

ఉ. నాయశమున్ మగంటిమియు నానయు వ
మ్ముగఁజేసెఁజూడఁగా, దీయసలిన్ మదీయ
గృహమిప్పుడ వెల్వడఁబోయిరిందు కా,
తేయకలీఘమైన హావి లెస్సగఁజూతురె....

హరి. ఉ. ౯-౭౭.

హావిత్రి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧ హోమకుండము.
౨ హావని.

హావివ్యము. సం.వి.అ.న.౧హావిన్సు. ౨ శేయి.

హావిన్సు. సం.వి.న.న. అగ్నియందుఁద్రేల్పుట కిగు
రఁబెట్టినయన్నము, శేయి మొ||

సీ. యజ్ఞతంత్రములందు హావిరన్నములచేతఁ
బుంభేభవించినపాట్లక్రొవ్వు. నిరం. ౪-౩౭.

హావుదు. అవ్య. (క. హావుదు.) ప్రళంసార్థకము.

ఉ. ఎక్కడివారదుండు ఎందుఁ గాన నృమ్మ
క్కసెబాసు మేలు హావు దంచు ఫణిశ్యరుఁ
జాచి యింపునన్. కువల. ౪-౧౧౩.

మహాస్థగర.... అచ్చాటుకారుల్, హావుదపాప
పాత్రరాయా యహహ బలిబలీయంచుఁ
బెల్లెచ్చరిపం, రవళిన్ నత్తించె గాంస్థా
రవము రజముఖారావభావానవృత్తిన్.

వైజ. ౧-౧౨౮.

హావును=హాను, వి. సాగను.

గీ. చూపటకు వేడ్కలూనరించు సొబగువెలయు,
వెలయినగు జాకువా వ్రాతకలిమి వెన్నుఁ,
గన్నపైకపు దుప్పటికలలువార, నలరువల
తేని చెల్వొనె హవునుఁ బూని.

ఇందు. ౫-౨౭.

గీ. ఎన్నఁదోకదవగకాని కింపుమెఱయఁగఁకు
కేలిని వింతలుగానుపించు, హవును చెల్లింతుఁ
జెలులతో నతిశయించు, ననుచు నేనుంచు
నీయాన హంసయాన. అహ. 3-౫౭.

హావేలి. వి.(హిం.హావేలి.) నగరు, రాజగృహము.
విణ. రాజనకుఁజెందినది. (శ. ర.) వ్యవ:-
హావేలితోట, హావేలిగ్రామము.

హావ్య. సం.వి.ఆ.శ్రీ.గోవు.

హావ్యకవ్యములు. సం. వి. ఆ. న. దేవతలకును
విర్యదేవతలకును నర్పించు హోమద్రవ్యములు.

హావ్యపాకము. సం. వి. ఆ. పుం. వెన్నపాలతో
వండు హోమద్రవ్యము. ౨. హావ్యమువండు
పాత్రము, చరువు.

హావ్యము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) హోమము
చేయఁదగినది. వి.ఆ.న. ౧ నేయు. ౨ యజ్ఞము
లందుదేవతలకిర్పించునది. 3 హోమద్రవ్యము.

హావ్యలేహి. సం.వి.న.పుం. అగ్ని.

హావ్యవాట్టు. సం.వి.హ. పుం. అగ్ని.

హావ్యవాహుడు=హావ్యవాహనుడు.
సం.వి.ఆ.పుం. అగ్ని.

హాసంతి(క). సం.వి.ఈ.ఆ.శ్రీ. ౧ కుంపటి.

ఉ. అంతటమంచుమించి నిశలనిన్దియు ముంచెను
శీతబాధచే, సంతతమింద్లలోపల హాసంతిక
లున్ దలలెత్తె మేను లాద్యంతము బీడు
పాటి ధనురాకృతివంగఁ దొడంగ....

శివధ. ౫-౧౦౦.

హాసత్తు. సం.వి.న.శ్రీ. కుంపటి.

హాసనము. సం.వి.ఆ.న. నవ్వు.

హాసని. సం.వి.ఈ.శ్రీ. కుంపటి.

హాసనీమణి. సం.వి.ఇ.పుం. అగ్ని.

హాసము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ నవ్వు.

శా. ఏవఁభూతమహాప్రభావనిధి లోకేశుం జిత
నేశు మం,దావిర్భావహస్తైకమాత్ర దర్శితో
ద్యద్దైత్యగర్వాంధకా, రావేళున్ సరశేసరిం
గొలిచి.... పాండు. 3-౧౧౪.

౨ పరిహాసము. 3 ఆనందము.

హాసాదు=అసాదు. అవ్య. (సం. ప్రసాదః, క.
హాసాద.) (శ.ర.) గొప్పవారియట్లు నంగీకరిం
చుటను దెలుపుటపై విధేయులనుమాట.

చ. అనియనుపన్ హాసాదని నృసాగ్రజి య
మ్మునిలోకచంద్రు పీ,హ్నిని....
కువల. ౪-౯౪.

ఉ. బిల్లునఁదెల్ల వాటిన్ నృపాలుఁడు మంజ్రులఁ
బిల్వఁబించికలఁజెప్పినదెంతయు నాను
పూర్వగా,సల్లలితాంతరంగులయినామి హాసా
దని వాదలూఁకొనన్. సారంగ. ౧-3౦.

మ. అని వర్ణించు సుదర్శగరు నకు నేవారింబ్ర
సాదించి గ్ర,క్రమఁద్రైలోక్యము సృష్టిచేయు
మని శ్రీకాంతుండు పంపన్ హాసా,దని
వాణీశ్వరుఁడాగ మోక్తముగ సూర్యాచం
ద్రతారిల్ దివం,బున భూమినభముల్ సృ
జించెను యథాపూర్వముగా నంతటన్.

దశా. ౧-3౦౪.

హాసి(యి)ంచు. సం.ఆ.క్రి. ౧ నవ్వు. హాసము
చేయు. ౨ ఎగతాళిచేయు, పరిహసించు.

ది. ఆనతశశిరేఖ హాసియించునొసలు.

న్వి.పరమ. ౧-౧౮ పా.

మ....ఆ,త్మతమాదీపులు క్రొమ్మెఱుంగులహాసిం
పన్ దన్విమానంబుతోన్. పరాహ. ౨-౮౪.

ఉ.... నీ,యింటను మించుమించు హాసియించు
నిభోర్మిగనూర్మిలన్ నృపా.చం.రా.3-౧౦౯

హాసితము. సం. విణ. (అ. ఆ. ఆ.) నవ్వునది.
౨ వికసించినది. వి. ౧ నవ్వు. ౨ కేశాకోశము.
3 మన్మథుని విల్లు.

హస్త. సం.వి.ఆ.శ్రీ. ఇరువదియేడు నక్షత్రము
లలోఁ బదుమూడవది.

హస్తకము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ చేయి. ౨ హస్త
విన్యాసము. ౩ కొలమానము, మూర.

హస్తగతము. సం.విణ.(అ.ఆ.అ.) ౧ చేరిక్కి
నది. ౨ పొందఁబడినది. ౩ వశమైనది.

హస్తచాపల్యము. సం.వి.ఆ.న.హస్తకాశలము.

హస్తతలము. సం. వి. ఆ. న. ౧ ఆఱచేయి.
౨ ఏనుగుతొండముచివర.

హస్తతాలము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ ఆఱచేతులు
చుచుట. ౨ చప్పట.

హస్తతుల. సం. వి. ఆ. శ్రీ. ౧ చేతుకము.
౨ చేత్రాసు.

హస్తధారణము. సం.వి.ఆ.న.హస్తవారణము,
దబ్బునచేతితోనాపుట.

హస్తపుచ్చము. సం. వి. ఆ. న. మణికట్టుక్రింది
చేతికొనభాగము.

హస్తపుపారువ. వి. (హస్తము + పారువ) మల్ల
బంధవిశేషము.

వ. దండనిల్కడ కదలుకలయు మెలకువ వింగ
ళింపుకొనపదికలు పాదపుహస్తపుపారువ....
మొదలగువిధములఁజేసి ...ప్రబంధ. ౭౮.

వ. అవ్వీరుండు దండనిల్కడ కదలు హస్తపు
పారువ కరలాఘవంబు లాదియాపాదతోప
వీరంబులరీతులు నేర్చి.... హంస. ౧-౨౦౬.

హస్తప్రదము. సం.విణ. (అ.ఆ.అ.) సాయము
చేయునది.

హస్తబింబము. సం.వి.ఆ.న. తైలాదులతో శరీ
రమును సువాసితమొనర్చుట.

హస్తభృష్టము. సం.విణ.(అ.ఆ.అ.) ౧ చేజాటి
నది. ౨ తప్పించుకొనిపోయినది.

హస్తమణి. సం. వి. ఇ. పుం. మణికట్టునధరించు
నాభరణము.

హస్తము. సం. వి. ఆ. న. ౧ తోలుతిక్కులజంట.

౨ చేతినేర్పు. పుం. ౧ చేయి. ౨ ఏనుగుతొం
డము. ౩ మూర, ౧౮ అంగుళములు. ౪ చే
వ్రాత. ౫ చేవ్రాలు. ౬ నూచించుట. ౭ సా
యము. ౮ (కేశకచాదిపరమైనపుడు) సమాహ
ర్థకము. ౯ ఒకనక్షత్రము, హస్త.

గీ. అర్యమునితారఁ బెక్కపత్యములుపుట్టు,
హస్తమునఁగర్మసఫలత.... భార.౩-౧౬౮.

౧౦. హస్తాకారముగల దర్వి, చేతివలెనుండు
తైడ్డు, చప్పము.

మ. హరివాణంబులు గిన్నియర్ పడిగముర్
హస్తావళుర్వీరముగ....వరాహ.౪-౧౧౨.

హస్తలాఘవము. సం.వి.ఆ.న. ౧ చేతినేర్పు.
౨ కమకట్టువిద్య, గారక్తి.

హస్తలేఖము. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ చిత్తరువు
మున్నగువాని దీర్చుటకు ముందుచేతితోఁజేయు
నభ్యాసము. ౨ చేతిచిత్రలేఖనము.

హస్తవంతుడు. సం.విణ. (క.శీ.క.) నేర్పు
గలవాడు.

హస్తవాపము. సం.వి.ఆ.పుం. చేతితో బాణ
ములు ప్రయోగించుట, హస్తక్షపము.

హస్తసిద్ధి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ చేతిపని. ౨ కూలి.

హస్తనూలేము. సం.వి.ఆ.న. ౧ మణికట్టున
ధరించు తోరము. ౨ కంకణము.

హస్తస్వస్తికము. సం. వి. ఆ. పుం. చేతులను
స్వస్తికమువలె నొకదానిపైనొకటి యడ్డముగా
చేయుట.

హస్తహోర్యము. సం.విణ.(అ.ఆ.అ.) ప్రత్యక్ష
మగునది. ౨ సువ్యక్తమగునది.

హస్తాక్షరము. సం.వి.ఆ.న.చేవ్రాలు.

హస్తాగ్రము. సం.వి.ఆ.న. వ్రేలు.

హస్తామలకము. సం.వి.ఆ.న. ౧ ఆఱచేతిలోని
యునిరకాయ; వశమైనది; స్పష్టమైనది.
౨ ఒకవేదాంతగ్రంథము.

హస్తామలకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శంకరా
చాద్యలవారి శిష్యులలా నొకడు.

హస్తార్పణము, సం. వి. ఆ. న. నమస్కారము
(ఈయధము ఆంధ్రమునకే కానవచ్చుచున్నది.)
రగడ. చెన్నగుసింహక్షేత్రమహాసిం, హస్తరూ
పునకు హస్తార్పణమని.... హంస. ౪.౨౧౩.

హస్తావాహము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ బ్యాహుత
వారణము. (అల్లెత్రాటిదెబ్బ తగులకుండఁ గాపా
డునది-అంగుళిత్రము.) ౨ చేరిసంకల.

హస్తాహస్తి, సం. ఆవ్య. చేతులుచేతులు కలిపి
చేయు యధము.

హస్తి, సం. విణ. (వ్.నీ.న్.) హస్తముగలవాడు
వి.న్.పుం. ఏనుగు.

హ ... అప్సరపటురధస్తి హస్తియుంబోలె
బిమ్మనీప్రమోదాహావకర ప్రచారందై
హండు. ౪-౧౬.

హస్తిక, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. తంబ్రులుగలవాడ్య
విశేషము.

హస్తికక్ష్యము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ సింహము;
పెద్దపులి.

హస్తికము, సం. వి. ఆ. న. గజయూథము.

హస్తికర్ణము, సం. వి. ఆ. పుం. ఆముదపుఁజెట్టు.

హస్తిగిరి, సం. వి. ఇ. పుం. కాంచీనగరము.

హస్తిఘ్నుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ ఏనుగును
జంపువాడు. ౨ ఘనఘ్నుడు.

హస్తిదాగము, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన
యాయుధము.

హస్తిదారి, సం. వి. న్. పుం. ఏనుగునునడపువాడు.

హస్తిజాగరికుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గజమును
పోషించువాడు.

హస్తిజిహ్వ, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన నాడి.

హస్తివంత(క)ము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ ఏనుగు
దంతము. ౨ చిలుకకొయ్య. న. ముల్లంగిగడ్డ.

హస్తినఖము, సం. వి. ఆ. న. గవనివాకిట వాట
ముగా నేర్పజేసిన మట్టిదిబ్బ.

హస్తి(న)నాపురము, వి. కురురాజధానియగు
నొకపట్టణము, కనినగరము.

గీ. తనరు గంగాతరంగిణీతటమునందు....

హస్తినాపురంబు.... దశ. ౧-౮౨.

హస్తినాగు, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ఏనుగుతొండము.

హస్తిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ ఆడేనుగు. ౨ ఒక
విధమైన యోషధి. ౩ ఒకజాతి స్త్రీ. (స్థూలా
ధర, స్థూలనిరంబబింబ, స్థూలాంగుళి, స్థూలకుచ,
సుఖిల, కామోత్సుక, గాఢరతిప్రియ, నితాంత
భోక్త్రీ అయినట్టి స్త్రీ).

హస్తిపకుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మావటివాడు,
బరికాడు.

హస్తిపర్ణి(క), సం. వి. ఈ. ఆ. స్త్రీ. దోసఠీగ.
౨ రాచలీల.

హస్తిపుడు=హస్తిపకుడు, సం. వి. ఆ. పుం.
మావటిడు.

హస్తిబంధకి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. వన్యగజములను
వశపఱుచుకొన నుపయోగపడు నాడేనుగు.

హస్తిమయూరము, సం. వి. ఆ. పుం. అజామో
దము.

హస్తిమల్లము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ విరావతము.
౨ భిష్మరాజి. ౩ గాలిమహారము. ౪ మంచు.

హస్తిమల్లుడు, సం. వి. ఆ. పుం. గజేశ్వరుడు.

హస్తివాహము, సం. వి. ఆ. పుం. అంకుశము.

హస్తివాహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. మావటివాడు.

హస్తిశుండి, సం. వి. ఆ. స్త్రీ. ౧ ఇంద్రవారుణి
యను నొకవిధమైన యోషధి. ౨ నల్లేరు.

హస్తిశుండి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ.=హస్తికుండ.

హస్తిషడ్గవము, సం. వి. ఆ. న. ఆఠేనుగుల
సమూహము.

హస్తాశ్రయము, సం.వి.అ.న. పెండ్లియాడుట.

హస్తము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ చేతికి సంబంధించినది. ౨ చేతితో చేసినది. ౩ చేతితో నీయబడినది.

హస్తాశ్రయము, సం.వి.అ.పుం. మావటిడు.

హస్తాశ్రయోహము, సం.వి.అ.పుం. ౧ మావటివాడు. ౨ గజవాహనుడు.

హస్తము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ స్త్రీము.

౨ తెలివికృష్ణుని. ౩ అజ్ఞము.

హస్తాలము, సం.వి.అ.న. ఉగ్రవిషము.

హా

హా, అవ్య. ౧ గుఱ్ఱము మున్నగువానిని పోలుటకై చేయు ధ్వని.

ఉ... హాయిహాయిరా, జక్కడ వన్నె సోకనటు హా యనిన గదలెన్ జరీలునన్.

సారంగ. ౧-౮౨.

౨ కదచిన విషయమును జ్ఞప్తికిఁ దెచ్చుకొనుటను సూచించును.

హ...హా! మఱచియంటి ... ఆము. ౬-౩౭.

౩. సంతాపమును దెలుపును.

ఉ. హా యను ధర్మరాజతనయాయన నన్నెడఁబాయ నీకుఁజ, స్నేయను...

భార. ద్రో. ౨-౨౪౨.

హ. అతఁడట్లాపధహీనుడై...చరణద్వంద్వంబు రాకుండినన్, మఱిఁజింతించుచుఁ దద్విధంబెఱిగి హా నన్నిట్లు దైవంబుతెచ్చితె యీ భూరవనప్రదేశమునకున్ సిద్ధాపదేశంబునన్ మనుచ. ౨-౧౪.

ఉ....శ్లఘాంగియై, సోలినఁజూచి డెందములు సుఱ్ఱన హా యని బోటులందఱున్.

ఆము. ౫-౩౬.

౪. ఆశ్రోశార్థము.

క. అది గనినమాల్యవంతుడు, గదగొని హాపోకుపోకు గరుడయటంచున్, విదళించె గరుడు తొక్కులు.... దశా. ౨-౪౦౨.

౫. సోపమును, ఆశ్లేపమును దెలుపును.

ఉ....మోహినిమహిళ యద్భుతలోచకమయితాక్షియై, హా యనునంతలో..దశా. ౨-౩౬౮.

ఉ. స్వందనమున్ దురంగములు శౌరివిపో బలరాము చల్లెలీ, యిందునిభాస్య యీమెనెటకెత్తుక పోయెడు రాకుమారమే, మందురు యాదవుల్ వినిన హా యిటుపంటిపె రాచవారితో, బొందులు గానకుండఁగొనిపోదగవా మిమువంటి వారికిన్.

విజ. వి. ౩-౧౪౮.

౬. సుఖాదులవలని పారవశ్యమును దెలుపును.

చ. సకలభక్తమ్ము లిమ్మునుచు సన్నసులీగతిఁజేయ వాస్తవం, తికదయఁదెల్ప బంచిన గతిం జనునంచె నుదంచదూర్చికా, నికరవిఘ్నాల ఫలదలిసీ కలగాన లసత్ ప్రభుల్లహ, ల్లిక ముఖదోలికా విహృతి లాలస పాలనమీర మయ్యెదన్.

క. చుచుఁదచిన హాయినియ, జ్ఞనినాయకుఁడలరుచున్ విశాదదుఃఖని యీ, యనుకూలమారుతాగతి, గనుఁగొన నామోదనూచకంబై నదిగా. విజ. వి. ౧-౫౨.

౭. ఆశ్చర్యార్థకము.

మ. అరుణావిష్కృతి భాస్వరోదయముఁబెచ్చామోదమంభోరుహా, కరమున్ వేలుపు విత్ ప్రవర్తణము నోంకారంబు మంత్రాక్షర, స్ఫురణంబున్ బ్రకటింపఁగా మొదల నుద్భూతంబులై నట్టులీ, శృంగుండ తెంచుటకున్ ద్వదాగమము హా సంనూచకంబయ్యెదన్.

సాండు. ౪-౫౭.

హాంగరము, సం.వి.అ.పుం. పెద్దచేప.

హాంత్రము, సం.వి.అ.పుం. చావు, మృతి.

హాకారము, సం.వి.అ.పుం. హా యను ధ్వని.

హాకిము, వి. (హిం. హాకిం.) ౧ యజమానుడు.

హ....నీరుకాకి పెపముల్ బోడించి పల్మాటయోహాకిముల్ దమరిట్లు పల్కుటకు నర్హంచే విమర్శింపఁగన్. రంగా. ౨-౨౧౮

౨. వైద్యుడు. (క.ర.)

హాశ్వతము. సం.వి. (అ.అ.అ.) హా హాశ్వత
లతో నిండినది.

హాబారము = హాబారము. వి. ఆస్థానమండపము,
కొలుపు కూటము.

క. యోజింపుమనుచు జేప్పిన, హాబారంబునకు
వచ్చి యమ్మంత్రివరుం, దేబాదఁ బ్రయమొన
ర్చెద, గాజానకని తలఁచు... రామా. ౨-౩౩.

హాటకగర్భుడు. సం.వి.అ.పుం. బ్రహ్మ.

హాటకగిరి. సం.వి.ఇ.పుం. మేరుపర్వతము.

హాటకము. సం.వి. (అ.అ.అ.) సువర్ణమయము.

వి.అ.న. ౧ బంగారు. ౨ ఉమ్మెత్త. ౩ ఒక
విధమైన రసము. పుం. ఒకదేశవిశేషము.

హాటక. సం.వి.అ.స్త్రీ. మట్టికుండ.

హాటకేశ్వరుడు. సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

హాతము. సం.వి. (అ.అ.అ.) విడిచిపెట్టబడినది

హాతువు. సం. వి. అ. ఉ. పుం. స్త్రీ. ౧ చావు.
౨ బాట, మార్గము.

హాత్రము. సం.వి.అ.న. ౧ కూలి. ౨ బాధించుట.

౩ చంపుట, ౪ చావు.

హాత్రువు. సం.వి.అ.పుం. ఒక రాక్షసుడు.

హాధిరా, అవ్య. గుఱ్ఱములు మొదలైన జంతువుల
నాఁపుటకు సారథుల ప్రయోగించుమంట.

సీ. జగదంతరప్రకా సమర్థపథముల హాధిరా
యని వేగ మాగకున్న. కకుత్స్థ. ౨-౪౨.

హాసము. సం.వి.అ.న. ౧ విడుచుట. ౨ నవ్వు.

౩ అపజయము. ౪. తప్పించుకొనుట. ౫ బలము
౬. కొఱత, ౭ విరమణము.

హాని. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ విడుచుట. ౨ తక్కు
వగుట. ౩ నవ్వు. ౪ కీడు. ౫ లోపము. ౬ గతి

హావనము. సం. వి. అ. న. ౧ పెడలించుట.

౨ బయటికిఁ ద్రోయుట.

హాపుత్రి (క). సం.వి.అ.అ.స్త్రీ. మండపిచ్చుక.

కాటుకవంటి యొకపిట్ట. అ.స్త్రీ. ఆపులించుట.

హాధిక. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఆపులించ.

హామిక = అమిక. వి. (సం. అహమహమికా.)

మదము, గర్వము.

ఉ. అమ్మనుజాశి సామృసిలి యమ్మెయఁగ్రమ్మటఁ
జేరి హామికన్, హుమ్మనిహుంకరించి దగునో
వనాటుడ... సమీర. ౧-౧౩౦.

ఉ.అశేకసాయక, స్తోమవిశాలతూణగణ
శోభితభామలు దండ్రీ గొల్పుచున్,
హామిక వచ్చి రక్తశలవాఘ్నిలు దానవ
వంశ వర్ధనా. సీతా. వి. ౨-౧౫౧.

ఉ. హామికజొచ్చి పాల్వము నాటకొలంకఁ
గలంచి యిచ్చగా, నామికగామిడై నిలిచి
యాదలయై త్రి చెలంగు తవ్వయ, స్నానజ
రాజకుంభ విలసద్గతి నొప్పె గుచవ్వయంబు
నా, నీమణి కార యాగు దనఁగలితాంచిత
దాఁధారయై. ఉ. హరిశ్చ. ౨.౪౫.

హాయనము. సం.వి.అ.పుం.న. ౧ సంవత్సరము.

౨ కిరణము. పుం. ధాన్యవిశేషము.

హాయి. వి. ౧ సుఖము.

న. అప్పుడు వెన్నెలలకాక, సోతునకుండాక
యిందుమతి హాయనుచు హాయితేక....
ఇందు. ౪-౩౩.

గీ. ఇంగిత్రైలహాయి మారంగకాయి, మంగయ
బలూఁతచేయి మారంగకాయి, యంగదభృ
తానుయాయి మాతంగకాయి, భృంగసం
కాళకాయి మారంగకాయి.

పాంచాలి. ౧-౨౫.

౨ సంతోషము.

సీ. మదికి హాయి ఘటించె మదవతి మణులార!
సురభిభాకుగపరిస్ఫురణగిరి.

చంద్రా. ౨-౧౪౨.

సీ. తనవల్లబుట్టిన దనక మహామాయ నాదిని
జేపట్టి హాయిపెండ. పార్వ. ౪-౧౦౨.

హాయిమను. అ.క్రి. (హాయి+అను. పృథ్విని
వర్ణాగమము) నుఖించు.

ను .. చలద్యాసంతికానూనని, ర్మల మారంద
కణాధి జాతి తనపై వ్రాలంగ రాయంతట,
క్కలు ఝాడించినఁ గ్రమ్ముతెమ్మెరల
రాకన హాయిమం చున్నదన్.

కువల. ౪-౧౩౬.

హాయిరె. అవ్య. సంతోషమును చెలుపును.

ఉ. హాయిరె బాలమాపులికి నక్కట చొక్క
టపున్ మెఱుంగులై, నాయెద దున్నీపాటె
రతినాగని యాధునికాస్త్ర వైఖరన్.

అపా. ౨-౬౩.

హార, సం.వి.అ.స్త్రీ. తొగయవన్నెగల ద్రాక్ష.

హారకము, సం.వి.అ.న. ౧ ముత్యాలహారము.

౨ గద్యరచనా విశేషము. ౩ భాజకము (గణిత)

హారకుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ దొంగ. ౨ మోస
గాడు; జూదరి.

హారగుటి (లి) క. సం.వి.అ.స్త్రీ. హరిమనందలి
యొక ముత్యము.

హారతి, వి. నీరాజనము, ఆరతి.

“నక్షత్రపు హారతి” బ్ర. ౩. అ. (౪.ర.)

హారఫల (క) ము, సం.వి.అ.న. అయిదు పేటల
ముత్యాల హారము.

హారము, సం.విణ. (అ.ఈ.అ.) హరసంబంధి

మైనది. వి.అ.పుం. ౧ గ్రహించుట. ౨ తొల
గించుట. ౩ మాటయెనిమిది పేటల ముత్యాల
హారము. ౪ యుద్ధము. ౫ భాగము. (గణిత)
౬ దీర్ఘాక్షరము (పుంధ).

హారయవ్వి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ముత్యాలహారము.

హారహార, సం.వి.అ.స్త్రీ. ఒకవిధమైన ద్రాక్ష.

హారిహూరము, సం.వి.అ.పుం. మద్యము.

హారావలి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ ముత్యాల హారము

౨ పురుషోత్తమ దేవుడు రచించిన యసా
ధారణ పదముల నిఘంటువు.

హారి, సం.విణ. (న.దీ.న.) ౧ హరించునది.

౨ గ్రహించునది. ౩ పొందునది. ౪ మనోహర

మైనది. ౫ ఆరికయించినది. ౬ హరముగలది.
ఈ.స్త్రీ. ముత్యము.

హారికంతము, సం.వి.అ.పుం. కోకిల.

హారికులు, సం.వి.అ.పుం. (బ) ఒకజాతి జనులు.

హారిణము, సం.వి.అ.న. లేడిమాంసము.

హారిణికుడు, సం.వి.అ.పుం. వేటకాడు.

హారిలిము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఆటపచ్చపన్నె.

౨ ఒకవిధమైన పావురము. విణ. (అ.అ.అ.)
౧ గ్రహించునట్లు చేయఁబడినది ౨ బహుకరింప
బడినది. ౩ అన్నింపఁబడినది. ౪ ఆరికయింపఁ
బడినది.

హారిద్రము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) పనుపు వర్ణము

గలది. వి.అ.పుం. ౧ పనుపు వర్ణము. ౨ కదంబ
వృక్షము. ౩ ఒకవిధమైన జ్వరము. ౪ బంగారము

హారీలిము, సం.వి.అ.పుం. ఒకవిధమైన పావురము

హారీతుడు, సం. వి. అ. పుం. ౧ దుష్టుడు.

౨ మోసగాడు. ౩ ఒకస్మృతికర్త.

హారుడు, సం.వి.అ.పుం. మోయువాడు.

హారుపు, సం.వి.ఇ.పుం. జూదమునందలి పరిభాష

ఉ. హారి ౩ అ.... (౪.ర.)

హార్దము, సం.విణ. (అ.ఈ.అ.) హృదయమునకు

సంబంధించినది. వి.అ.న. ౧ ప్రేమ. ౨ దయ.
౩ ఉద్దేశము. ౪ ఆర్థము.

హర్ది, సం.విణ. (న.దీ.న.) మిక్కిలికోరఁబడినది.

హర్దిక్యము, సం.వి.అ.న. మైత్రి.

హర్దిత్వము, సం.వి.అ.పుం. కృతవర్మ.

హార్య, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ గ్రహింపఁదగినది

౨ మోయఁదగినది. ౩ తొలగింపఁదగినది.
౪ కదలింపఁదగినది. ౫ ఆకర్షింపఁదగినది.
౬ ఓడింపఁదగినది. ౭ సంపాదింపఁదగినది.
౮ వశపఱుచుకొనఁబడినది. ౯ నశింపఁజేయఁ
దగినది. ౧౦. మనోజ్ఞమైనది. వి.అ.స్త్రీ. ఒక
విధమైన శ్రీగంధము.

హాస్యము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ హామ. ఆతాండ్ర
హాల. సం.వి.ఆ.స్త్రీ. మద్యము, సారాయి.
హాలకము. సం.వి.ఆ.పుం. గోదమవన్నె గుఱ్ఱము.
హాలభృత్తు. సం.వి.ఆ.పుం. బలరాముడు.
హాలము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ నాగలి. ఆ పక్షి
విశేషము.
హాల (లా) హాలము. సం.వి.ఆ.పుం.న. ౧ విష
భేదము. ఆ నలికిండ్ల నాము. పుం. బల్లి.
హాలహాలి (ల) సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మద్యము,
సారాయిము.
హాలి. సం.వి.ఆ. స్త్రీ. మజదలు, మత్స్య చిట్టలు.
హాలికము. సం.వి.ఆ. (ఆ.ఆ.ఆ.) నాగలికి సం
బంధించినది. వి.ఆ.పుం. మక్కిలైదు.
హాలికుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ కిడ్లకుడు.
ఆ నాగలితోబోరాడువాడు.
హాలిని. సం.వి.ఆ.స్త్రీ. పెద్దబల్లి.
హాలుడు. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ బలరాముడు.
ఆ తానాహానవంకపు రాజులలో నొకడు.
హాలువు. సం.వి.ఆ.పుం. చంకిము, పల్లె.
హాలి. వి. ౧ ఆసక్తి.
ఉ. హాలి మనంబునం బెరుగ నాలయి విడ్డయి
బంటులై వయ్యె. పాండు. ౫-౧౬౨.
మ. సహకారానిపదంబుఁ జూడఁగ నయస్యా
హాలివాటిల్లెడుక, సహకారాని పదంబుఁ
జూడఁగ నయస్యా హాలి యానెగి నా!
వి.వి. ౨-౫౩. దశా. ౭-౧౩౭.
ఆ సంతోషము.
ఉ. నానిని శంకియిన్ బలుకు నానముఁ దోమవ
నారి భూరికా, ర్యావహుబ్ధిబోలె భువ
నాలిని హాలిఁబరింపు ... పాండు. ౨-౨౧౭
క. హాలింగొనియాచందగు, హేలిఁబ్రసన్నోద
యన్ ద్రయీ మధుపాలి, శేలి సంతతికం,
శేలిగుళుచ్చ స్వరూపపుణిరింఛోలిన్.
రామా. ౧-౧౬. కు. ౧.౧౭౮.

3. ఉత్సాహము, హానిక.
గీ. దర్శకునితోడయాడి చైత్రప్రభుండు, విర
హిణిపాంథసందోహవిజయమునకు, హాలి
లై వార నపుడు వాహ్యలి పెడలె.
రసిక. ౨-౩.
మ....ఫటియింకెన్ జలకేలి హాలిమెయి రక్ష
స్వామి యక్షిణుడై. దశా. 3-౧౭౪.
౪. ప్రేమ, నేపథ్యము.
గీ. బ్రహ్మరుద్రాది దేవతా ప్రభులమీడి, హాలి
యను మాని నంకాద్యాయుధాభి, రాముఁ
డయ్యెడ శరభరాసుడయ్యె.
శా.రా.౧-౩౯.
గీ. హాలపామునఁగొవలేనిహాలి నతిసు, శేలితో
బాడఁజేసిని లిలగ్రాల. రసిక. ౫-౧౭౨.
౫. పరిహాసము.
లయగ్రాహి....క, య్యాలకెనెట్టుచును హాలిఁ
జలవట్టుచు ను,మాగములిట్టుచును హాలికలు
కేవలన్.
కళా. ౬-౨౩౧.
హావకుడు. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ పిలుచువాడు.
ఆ వధువు నాహ్వనించువాడు.
హావము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ పిలుపు. ఆ భూశీ
త్రాని వికారములచేతఁగొంచెము రెలియఁదగిన
మనోవికారము.
గ్లో. గ్రీవారేచక సంయుక్తో భూశీత్రాని వికాస
కృత్, భావా వీచత్ ప్రకాశోయః సహావ
ఇతి కథ్యతే. (ఉజ్జ్వలమణి.)
హావలి (డి) = ఆవలి (డి). (బి. హావకులు,
హావకులు, హావకు.) ఉపద్రవము.
క. దేవా క్రమక్రమంబునఁ, బావనలై సృష్టిఁ
గలుగు ప్రజలీకరణిం, నైవల్యంబునకేగెడు,
హావలిచే మాకు నడవ పథికారంబుల్.
వరాహ. ౧౦-౧౭.
ఉ .. ఆ, హ్యమనిఁబంటుచేల డిగి హావలి నేయి
మహామహీముల్, వీమనికాత దంష్ట్రీకల
వి ట్టిగలించుచు నేకలంబులు....
చంద్ర. ౨-౯.
కా....వర్షంపునెవ్వన్ రుజన్, హావల్లన్ నిగు
నన్య భూప్రజలరా జాయాయి జాత్యోచిత్
బ్రోవంగాదరు.... ఆము. ౪-౨౪౫.

హాగ్రుడు, సం.వి.అ.పుం. హాస్యకారుడు, నవ్య కలిగించువాడు.

హాగ్రనము, సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) నవ్య పుట్టించునది.

హాగ్రనికుడు, సం.వి.అ.పుం. బాల్యమిస్తుడు.

హాగ్రనూగము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఎగతాళి. ౨ పరిహాసము.

హాగ్రము, సం.వి.అ.పుం. ౧ నవ్య. ౨ ఆనందము ౩ హాస్యరసస్థాయిభావము. ౪ పరిహాసము. ౫ వికసించుట. ౬ గర్వము.

హాగ్రనుడు, సం.వి.న.పుం. చంద్రుడు.

హాసావళి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. వస్త్ర విశేషము. ప్రబంధ. ౬౦౫.

హాసించు, సం.అ.క్రి. నవ్య. చంద్రుడు. ౧. అ. (శ.ర.)

హాసిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ నవ్య. ౨ సంతోషము.

హాస్తికము, సం.వి.అ.న. ఏనుగుల సమూహము

హాస్తికుడు, సం.వి.అ.పుం. మానటివాడు.

హాస్తిసము, సం. విణ. (అ.అ.అ.) ఏనుగు మునుగునంతలాడు గలది, వి.అ.న. హాస్తి నా పురము.

హాస్యము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) నవ్యుడగినది. వి.అ.పుం. నవరసములలో నొకటి. న. ౧ నవ్య ౨ సంతోషము. ౩ శాశ్వతము. ౪ ఆత్మేషము

హాహ (హా) లము, సం.వి.అ.న. ఉగ్రవిషము

హాహవము, సం.వి.అ.పుం. నరక విశేషము.

హాహనుడు, సం.వి.న.పుం. ఒక గంధర్వుడు.

హాహా, సం. అవ్య. సంతాపార్థకము.

కా. హా హా పుట్టెడు లాతిమాపటకు నాహా పుట్టు మివారికిన్. భారత. శల్య. ౨-౨౪౦

హాహాకారము, సం.వి.అ.పుం. ౧ డుఖము. ౨ విగ్రహా శోకించుట. ౩ రణధ్వని.

హాహుడు, సం.వి.అ.పుం. ఒక గంధర్వుడు.

హాహూలు, వి.బ. హాహూ అనుమాటలు, ఆదంబరములు.

క. ఓహా భూవర వలవని, హాహూలివి యేల విక్రమాద్భుని సరిగా, సాహసమును గంభీర తాహంబును లేక యొక్కడరమే నీకున్. ద్వా. ౨-౬౯.

హి

హింకారము, సం.వి.అ.పుం. ౧ పులి. ౨ ఒక విధమైన చిన్నధ్వని.

హింగుది, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. = ఇంగురి.

హింగు నిర్భారము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఇంగువ రసము. ౨ వేపచెట్టు.

హింగుపత్రము, సం.వి.అ.పుం. గార చెట్టు.

హింగులిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. ఒకజాతి ముండ్ల చెట్టు

హింగులుపు, సం.వి.ఉ.పుం.న. హింగుళము.

హింగుళము, సం.వి.అ.పుం.న. రాగద్రవ్య విశేషము, ఇంగిలీకము.

హింగుళి, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ౧ మునగ చెట్టు. ౨ హింగుళము.

హింగువు, సం.వి.ఉ.న. ౧ ఇంగువ. ౨ ఇంగువ చెట్టు. ౩ వేపచెట్టు.

హింగూజ్వల, సం. వి. అ. స్త్రీ. ఒకవిధమైన సుగంధ ద్రవ్యము.

హింగూలము, సం.వి.అ.పుం. ఒకానొక దుంప.

హిందీరము, సం.వి.అ.పుం. ఏనుగు కాలికెట్టు గొలుసు.

హిందనము, సం.వి.అ.న. ౧ వ్యాప్తి. ౨ భ్రమణము. ౩ సురతము. ౪ వ్రాయుట.

హిండి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. దుర్గాదేవి.

హిండికుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ జ్యోతిషికుడు. ౨ కామకుడు.

హిండిరము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) వ్యాపించినది

హిండి (డీ) రము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఒకజాతి వేప యొక్క. ౨ మునగ చెట్టు. ౩ విలకరావధము న. దానివృత్తి.

హిందీరుడు, సం.వి.అ.పుం. మగవాడు.

హిందుకుడు, సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

హింతాలము, సం.వి.అ.పుం. గిరితాడి

హిందువు, సం.వి.ఉ.పుం. భారత వర్షియుడు,
భారతీయుడు.

హిందోల, సం.వి.అ.స్త్రీ. ఎనిమిది పురుష రాగ
ములలో నొకటి.

సీ. శైరవి మాళవి బంగాళ హిందోల....ఎన్నిది
పురుష రాగంబులు. హంస. ౫-౧౨౩.

హిందోలకము, సం. వి. అ. పుం. ఉయ్యెల,
ఉయ్యెలతోట్టి.

హిందోలము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఎనిమిది పురుష
రాగములలో నొకటి. ౨ ఉయ్యెల.

హింస, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ వీడ. ౨ మోసము.
౩ చంపుట, ౪ దొంగతనము.

హింసకము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ బాధించు
నది. ౨ ఉపద్రవకరమైనది. ౩ క్రూరమైనది.
వి.అ.పుం. ౧ వన్యమృగము. ౨ క్రూరజంతువు.

హింసకుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ హింసించువాడు
౨ శత్రువు. ౩ అపవిత్రమున నిష్ఠాశుడైన
బ్రాహ్మణుడు.

హింసన, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ కొట్టుట. ౨ చంపుట

హింసనము, సం.వి.అ.న. = హింసన.

హింసనీయము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) చంపఁ
దగినది.

హింసాకర్మము, సం.వి.న.న. ౧ బాధాకరమైన
పని. ౨ అభిచారక్రియ.

హింసారువు, సం.వి.ఉ.పుం. పెద్దపులి. ౨ క్రూర
మృగము.

హింసాలువు, సం.వి.అ. (ఉ.ఉ.ఉ.) ౧ బాధా
కరమైనది. ౨ చంపునది. వి.ఉ.పుం. అడవికుక్క.

హింసించు, సం.స.క్రి. ౧ చంపు, వధించు.

క. పాపాత్ముడైన రక్కసు, శత్రున నచ్చెదరు

కారి హింసించువు ర, మ్మి పుణ్యాశ్రమము
నకును ... భా.రా.భా. ౨౬౩.

౨ బాధించు. ౩ కొట్టు.

హింసితము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) బాధింపఁబడి
నది. వి.అ.న. ౧ హరి. ౨ బాధ.

హింసీనము, సం.వి.అ.పుం. ౧ వన్యమృగము.
౨ క్రూరమృగము.

హింసీరము, సం.వి.అ.పుం. ౧ పులి. ౨ పక్షి.

హింసీరుడు, సం.వి.అ.పుం. మోసగాడు.

హింస్యము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) చంపఁదగినది.

హింస్ర, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ వాడి. ౨ బటామాన్సి
౩ నల్లయుప్పి. ౪ గంబాయి. ౫ అడవి
గోడును. ౬ క్రొవ్వ.

హింస్రకము, సం.వి.అ.పుం. క్రూరమృగము.

హింస్రము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ హరిక
మైనది. ౨ హింసించునది. ౩ భయంకరమైనది.
వి.అ.పుం. క్రూరమృగము. న. క్రూరత్వము.

హింస్రుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ శివుడు. ౨
వీరుడు. ౩ తీవ్రహింసాప్రియుడు.

హిక్క, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ ఎక్కిలి. ౨ నైడికంటి
యను పక్షి. ౩ గ్రుడ్లగూబ. ౪ అస్పష్టమైనధ్వని.

హిక్కిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. ఎక్కిలి.

హిక్కిరము, సం.వి.అ.న. ఎక్కిలి.

హిజారు, (హిం.హిజార్.) వి. ౧ పురుషులు

తోడుగుగొను లాగు; చల్లదము.

సీ. మెలి పెట్టి చుట్టిన తెలిపరంగిముదానుపైల
పేటాడబ్బు పనులఁజెలఁగు, బంగారు వ్రాతల
పట్టు హిజారు కంబరు.... కుక. ౨-౪౨౩.

౨ నర్తకి ధరించు సకముతోడ వజ్రము నుండెడు
చట్టలాగు, అగోరుకము. (కాలికీదోడిగి
కొను అని శ.ర.)

సీ. బటువు గద్దియలపై బట్టుగద్దిగరితి జనున
దేశముల హిజారులమర. కువల. ౧-౧౮౬

చ. తొలకెను తత్తరంబువగతో దొడనిగ్గ
హిజారుమీద మెట్టిలు వడినొంటి కట్టున
ఘటించిన చీర.... శుక. 3-౧౬.

హిజరీ, హిం.వి. మహమ్మదీయ శకము. (శ.ర.)

హిజ్జలము, సం.వి.అ.పుం. ఎఱ్ఱగన్నేరు. ౧.

హిత, సం.వి.అ. స్త్రీ. ౧ ప్రవాహమున కడ్డముగా
వేయు వారి. ౨ నరముల పరూహము.

హితకము, సం.వి.అ.పుం. శాబకము.

హితకుడు, సం.వి.అ.పుం. బాలకుడు.

హితవర్ణము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ ఉపయో
గించునది. ౨ ప్రియమైనది.

హితవ్రత, సం.వి.అ.పుం. గూఢచారుడు.

హితము, సం.వి.అ. (అ.అ.అ.) ౧ ఉంచబడినది
౨ పంపబడినది. ౩ గ్రహింపబడినది. ౪ తని
నది. ౫ ఉపయోగకరమైనది. ౬ ప్రియమైనది.
౭ శుభమైనది. వి.అ.న. ౧ లాభము. ౨ మేలు.
౩ సంక్షేమము.

హితవరి=ఇతవరి. విణ. (హితవ+రి) మేలు
చేయువాడు; మేలు చేయునది.

చ హితవరి మాటలాడి తుది దెగ్గొనరింప నె కాచి
యన్న యీ, కితవపువృద్ధ భల్లుకము కృత్రిమ
మైత్రి నిజంబుగాదలం, చితి ...విక్ర. 3-౯౬.

శ. హితవరియై వెరవరియై, మతిమంతుడనంగ
దనరి మంత్రి విధాన, ప్రతిభాన్వితుడగు
నిత్య, చితవితరణశాలి మంత్రిశ్రేయగ
వలయున్. చిత్రభా. ౫-౫౩.

శ. పతిరతిఁ దీటు తమి పర, పతి రతియేకీతి
దొరకు భావంబున సం, గతమగు నీతెత
దీర్చాడి, హితవరు లెవరిని తలంచి రెంతయు
వంతన్. హంస. ౫-౨౦౦.

హితవు=ఇతవు. విణ. (సం.హితమ్.) మేలు కలి
గించునది.

వ్యవ. నామాటలు వానికి హితవుగాఁదోచలేదు
వి. ౧ సఖ్యము, చెలిమి.

ఆ. హితవు మఱచురాజు శంకు నమ్మికకుఁబా,
త్రములె సమదమములు క్రొవ్వరతులు.

భార. శాంతి. 3-౨౪౭.

సీ. తనవిత్త హానికోర్చినబూటపడవలె హిత
వున్నచోట నస్పీయఁదగదు. రామలిం ౪౯.

౨ ఇష్టము, ప్రీతి.

వ్యవ. వానికి ఆన్నముగూడ హితవుతేదు.

౩ మేలుకలిగించుమాట.

వ్యవ. నేను హితవు పెట్టితిని. నీవు పెడచెలిని
చెట్టితివి. వేనేమి చేయుదును.

హితవునకు. అ.క్రీ. (హితవు+నకు) ఇష్టపడు,
ఆనఁడు.

శ. : తినిన దృష్టి బాంధవక, మతిఁజపలతపుట్టి
యన్యమానవు కలికిన్, హితవుపడి మోహద
శలన్, బలిహారి కృశించుబార బాస్వతి యెళు
దున్. హంస. ౨-౧౪౭.

హితాశంశ. సం.వి.అ.స్త్రీ. అభినందనము.

హితఁడు, సం. వి. అ. పుం. ౧. మిత్రఁడు.

౨. ఆప్తుఁడు.

హిబుకము, సం. వి. అ. స. పాతాళలోకము.

హిమ, సం.వి.అ. స్త్రీ. ౧ శీతకాలము. ౨ చిన్న
యేలకీకాయ. ౩ ఒకవిధమైన గడ్డి. ౪ రేణుక
యను సుగంధద్రవ్యము.

హిమకము, సం. వి. అ. పుం. విటంకవృక్షము,
పుల్ల వెలగ.

హిమకరము, సం. వి. అ. పుం. కర్పూరము.

హిమకరుడు, సం. వి. అ. పుం. చంద్రుడు.

హిమకూటము, సం.వి.అ.పుం. ౧ శీతకాలము
౨ హిమవత్పర్వతము.

హిమఖండము, సం.వి.అ.న. వడగల్లు.

హిమగిరి, సం. వి. ఇ. పుం. మంచుకొండ, హిమా
లయ పర్వతము.

హిమగువు, సం.వి.అ.పుం. చంద్రుడు.

హిమజ, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ పార్వతి. ౨ శచీదేవి.

హిమజుడు. సం. వి. ఆ. పుం. మైనాకగిరి.

హిమర్షుటి. సం. వి. ఇ. పుం. పాకమంచు.

హిమతైలము. సం. వి. ఆ. న. ఒకవిధమైన
కర్పూరతైలము.

హిమదీప్తి. సం. వి. ఇ. పుం. చంద్రుడు. (ఇట్లే
హిమమృతి, హిమధానుడు మొ॥)

హిమదుర్దినము. సం. వి. ఆ. న. మిక్కిలి చల్లని
వాతావరణము.

హిమద్రుట్టు. సం. వి. హి. పుం. సూర్యుడు.

హిమద్రుమము. సం. వి. ఆ. పుం. నింబవృక్షము.

హిమధాతువు. సం. వి. ఉ. పుం. హిమాలయ
పర్వతము.

హిమపాతము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏ చలితో నూ
డిన వాన. ఆ మంచుపాటు.

హిమప్రస్థము. సం. వి. ఆ. పుం. హిమాలయ
పర్వతము.

హిమము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) చల్లనిది.
వి. ఆ. పుం. ఏ శీతకాలము. ఆ హిమాలయము.
౩. చందనవృక్షము. ౪. కర్పూరము. ౫. న.
౧. మంచు. ౨. చల్లదనము. ౩. నవనీతము.
౪. ముత్యము. ౫. రాత్రి. ౬. చందనకాస్తము.

హిమవంతము. సం. విణ. (త. తి. త.) మంచుతో
నూడినది. వి. త. పుం. హిమాలయపర్వతము.

హిమవత్సరము. సం. వి. ఆ. న. ఏషియన్ ప్రకృతి, హిమ
వత్సరాధిని.

హిమవలము. సం. వి. ఆ. న. ముత్యము.

హిమశర్కర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. యవనాళిముచే
జేయబడు నొకవిధమైన చక్కర.

హిమశ్రఘుడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

హిమసంహతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. మంచురాశి.

హిమసగము. సం. వి. న. న. ఏ మంచుకొలము.
ఆ చల్లని నీరు.

హిమస్మృతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. మంచుబడినాన.

హిమహాసకము. సం. వి. ఆ. పుం. బురదనేల
మొలచు ఖర్జూరవృక్షము.

హిమాంకము. సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూరము.

హిమాంబువు. సం. వి. ఉ. న. ఏ మంచునీరు.
ఆ పన్నీరు.

హిమాంశువు. సం. వి. ఉ. పుం. ఏ చంద్రుడు.
ఆ కర్పూరము.

హిమాంశ్వభిఖ్యము. సం. వి. ఆ. న. వెండి.

హిమాగమము. సం. వి. ఆ. పుం. శీతకాలము.

హిమానద్ధము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) చలిచే గడ్డ
కట్టినది.

హిమాని. సం. వి. ఉ. స్త్రీ. హిమసమాహము.

హిమాపహుడు. సం. వి. ఆ. పుం. అగ్ని.

హిమాబ్జము. సం. వి. ఆ. న. కలువ.

హిమాభ్రము. సం. వి. ఆ. పుం. కర్పూరము.

హిమారాతి. సం. వి. ఇ. పుం. ఏ అగ్ని ఆనూర్యము

హిమాలయము. సం. వి. ఆ. పుం. ఏ హిమవత్స
రము. ఆ ధవళభిరిర వృక్షము.

హిమావతి. సం. వి. ఉ. స్త్రీ. రెడ్డివారి వానఁ
ద్రాలు (శ. ర.)

హిమాహ్వా(య)ము. సం. వి. ఆ. న. పద్మము
పుం. కర్పూరము.

హిమిక. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. మంచు, తుమరము,
(గడ్డి మన్ననవానిపైబడిన మంచు.)

హిమితము. సం. విణ. (ఆ. ఆ. ఆ.) మంచుగా
మాడినది.

హిముడు. సం. వి. ఆ. పుం. చంద్రుడు.

హిమేలువు. సం. విణ. (ఉ. ఉ. ఉ.) శీతపీడితము
చలిచే గడ్డకట్టినది.

హిమోత్తర. సం. వి. ఆ. స్త్రీ. గోమమవన్నె
గలదాక్ష.

హిమోత్పన్న, సం. వి. ఆ. శ్రీ. ఒకవిధమైన చక్కర.

హిమ్న, సం. వి. ఆ. పుం. బుధుడు.

హిమ్నము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) ౧ మంచుతోఁ గూడినది. ౨ చల్లనిది.

హిరంగువు (డు), సం. వి. ఉ. పుం. రాహువు.

హిరణము, సం. వి. ఆ. న. ౧ బంగారము. ౨ రేతస్సు. ౩ గవ్వ.

హిరణ్యము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) స్వర్ణ వికారమైనది. వి. ఆ. న. ప్రపంచమందలి నవభండములలో నొకటి.

హిరణ్యముడు, సం. వి. ఆ. పుం. బ్రహ్మ.

హిరణ్య, సం. వి. ఆ. శ్రీ. అగ్నిదేవుని సప్తజిహ్వలలో నొకటి.

హిరణ్యక్షము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) బంగారు మొలనూలు దరించినది.

హిరణ్యకము, సం. వి. ఆ. పుం. మవర్ణతృప్త.

హిరణ్యకవచుడు, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) బంగారుమైమలుపు గలవాడు. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

హిరణ్యశివుడు, సం. వి. ఉ. పుం. ఒక రాక్షసుడు, ప్రహ్లాదునితండ్రి.

హిరణ్యకేశి, సం. వి. ఉ. శ్రీ. యజుర్వేదకాళిలలో నొకటి.

హిరణ్యకోశము, సం. వి. ఆ. పుం. వెండి బంగారములు.

హిరణ్యగర్భుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ బ్రహ్మ. ౨ విష్ణువు. ౩ సూక్ష్మ శరీరమందలి యాత్మ.

హిరణ్యద, సం. వి. ఆ. శ్రీ. భూమి.

హిరణ్యదుడు, సం. వి. ఆ. పుం. సముద్రుడు.

హిరణ్యనాభము, సం. వి. ఆ. పుం. తూర్పు, పడమర, దక్షిణ దిక్కులందు చావడులుగల భవంతి. ౨ మైనాక పరగతము.

హిరణ్యనాభుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ మైనాకుడు. ౨ విష్ణువు.

హిరణ్యబాహువు, సం. వి. ఉ. పుం. ౧ శివుడు. ౨ శోణనదము.

హిరణ్యబిందువు, సం. వి. ఉ. పుం. అగ్ని.

హిరణ్యము, సం. వి. ఆ. న. ౧ బంగారము. ౨ బంగారుపాత్రము ౩ వెండి. ౪ విలువగల లోహము ౫ సంపద, ఆశ్రీ. ౬ రేతస్సు. ౭ గవ్వ. ౮ ధత్తూరము, ఉమ్మెత్తే గ్రామాద.

హిరణ్యము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.)=హిరణ్యము.

హిరణ్యరేత (న) ము, సం. వి. న. పుం. ౧ చిత్రకము. ౨ జిజ్ఘేషు.

హిరణ్యరేతసుడు (తుడు), సం. వి. న. పుం. ౧ అగ్ని. ౨ సూర్యుడు. ౩ శివుడు.

హిరణ్యవము, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ దివిజదనకోశము. ౨ బంగారు నగ.

హిరణ్యవర్ణ, సం. వి. ఆ. శ్రీ. నది.

హిరణ్యవాహము, సం. వి. ఆ. పుం. శోణనదము.

హిరణ్యవాహుడు, సం. వి. ఆ. పుం. శివుడు.

హిరణ్యక్షుడు, సం. వి. ఆ. పుం. ఒక రాక్షసుడు, హిరణ్యశివుని సోదరుడు.

హిరణ్యిని, సం. వి. ఉ. శ్రీ. బంగారు గని.

హిరాకి, (హిం. హిరాకి) గుఱ్ఱము.

గీ. చాపుటములు, రహిగ నటియించు చిలుక హిరాకి నెక్కి, మదనుపాదుసహా దండు గడలెనపుడు. అని. ౩, ౧౬.

హిలమోచి (క), సం. వి. ఇ. పుం. ఆ. శ్రీ. ౧ చిలుక కూర. ౨ పాన్నగంటికూర.

హిలిహిలము, సం. వి. (అ. ఆ. ఆ.) ౧ ఉల్లాసము గలది. ౨ వినోదించునది.

హిల్లము, సం. వి. ఆ. పుం. జలపక్షి విశేషము.

హిల్లోలము, సం.వి.అ.పుం. ౧ తరగ. ౨
హిందోళము. ౩ చిత్తచాపల్యము. ౪ రతిబంధ
విశమము.

హిల్వలలు. సం.వి.అ.స్త్రీ.బ.=ఇల్వలలు.

హిహాళము. సం.వి.అ.పుం. దేహమును ముడుచు
కొన్న పిల్లి.

హిహీ. అవ్య. ఇహీ, హిహిహీ లయొక్క
రూపాంతరము. (శ.ర.)

హీ

హీ. సం.అవ్య. ఆశ్చర్య విషాద క్రాంతులను
దెలుపును.

హీంతాలము. సం. వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన
ఖర్జూరపుంజెట్టు.

హీన. సం.వి.అ.స్త్రీ. ఆడుచుంచు.

హీనకము. సం. విణ. (అ.అ.అ.) రహితము,
హీనము.

హీనకర్మ్యుడు. సం.వి.న.పుం. సాంప్రదాయిక
మత విధులను పేక్షించువాడు. స్త్రీ. హీనవిధి.
న. హీనకర్మము.

హీనజాతి. సం.విణ. (ఇ.ఇ.ఇ.) ౧ నీచజాతిక
జెందినది. ౨ వెలిశేయబడినది.

హీనపక్షము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) అరక్షితము.

హీనము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ విడువబడినది
౨ రహితము. ౩ శిథిలమైనది. ౪ తక్కువయైనది.
౫ నింద్యము. ౬ దోషయుతము. ౭ అల్పము.

క. హీనప్రజ్ఞా దకార్యము, లైసవి నేనీతుడి
వగచు.... భార. కాం. ౩-౩౪౨.

౮ నీచము. ౯ తనుపనుండి తప్పిపోయినది. వి.
అ.పుం. వ్యవకలనము. న. లోపము.

హీనయానము. సం.వి.అ.న. శాద్ధమతకాళి.

హీనవర్ణము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) తక్కువ
కులమునకుఁజెందినది.

హీనవాది. సం.విణ. (క.నీ.న.) హీనభూయిష
మైన వాడము చేయువాడు. ౨ నిరుత్తరుడు.
౩ న్యాయస్థానమున నోడినవాడు.

హీనసంధి. సం.వి.ఇ.పుం. అబ్బుడైనరాజుచే
జేయబడిన పాండు.

హీనాంగి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. చిన్నచీమ.

హీనితము. సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ తొలగింప
బడినది. ౨ వేటుచేయబడినది. ౩ తీసివేయ
బడినది.

హీనుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ దోషయుక్తడైన
సాక్షి. ౨ దోషసహితుడైన ప్రతివాది. (అవ్య
వాది, క్రియాద్యపి, అనుపస్థాయి, నిరుత్తరుడు
అహూతప్రపలాయి, అనిహీనులైదు విధములు

హీర. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ లక్ష్మి. ౨ చీమ.

హీరకము. సం.వి.అ.పుం. ౧ వజ్రము. ౨ వజ్రా
యుధము. ౩ ఒక వృత్తము.

హీరము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పాము. ౨ కంఠ
హారము. ౩ సింహము. న. ౧ వజ్రము. ౨ పిడుగు

హీరహరిణి. సం.వి.ఇ.పుం. చెండుతలలపాము.

హీరాంగము. సం.వి.అ.పుం. ఇంద్రాయుధము.

హీరుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ శ్రీహర్షనితండ్రి.
౨ శివుడు.

హీలన. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ గాయము. ౨ హని

హీలము. సం.వి.అ.న. రేతస్సు.

హీలుకము. సం.వి.అ.న. ఒకవిధమైన సారాయి

హీహీ. సం. అవ్య. సంతోషాదులను దెలుపనది.

హు

హుం. సం.అవ్య. స్మరణ సందేహాంగీకార క్రోధ
నిందా ద్వైప్రప్నాదులను సూచించును.

హుంకరించు. సం.అ.క్రి. హుం అనిధ్వనిచేయు.

ఈ. అమ్మనుజారి సామ్యనీలి యమ్మెయిగ్రమ్మట
జేరి హమికన్, హుమ్మని హుంకరించి తగు
నోరి వనాటుడ.... సమీర.౧-౧౮౦.

హుంకారము. సం.వి.అ.పుం. ౧ హుమ్మని భవ
నించుట. ౨ అడవిపందియొక్క ఘుర్లురము.
3 ధనుష్టంకారము.

హుంకారిండు. సం.అ.శ్రీ. హుంకారముచేయు.

కా. సం,భ్యాశీతంబగు నేనతో నడచి హుంకా
రింపుచున్ లగ్నకున్. రంగా. 3-౭౮.

హుంకించు=హుంకరించు. అ.శ్రీ. హుమ్మని భవని
చేయు.

నీ. కస్తురిగళ వోచ గదలఁజేతులఁబూని
హుంకింపఁగా వీధి నుండువారు ... దైత్య
భటులు. మల్లుపు. ౨-౪.

హుంకృతము. సం.వి.అ.న. ౧ మంత్రోచ్చా
రణము. ౨ అడవిపందియొక్క ఘుర్లురము.
3 మేఘ గర్జనము.

హుంకృతి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. హుంకారము.

హుండనము. సం.వి.అ.న. మొద్దువాణుట.

హుండము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పులి. ౨ పాట్టేలు
3 ఊరఁబంది.

హుండి. సం.వి.ఇ.న.శ్రీ. వియ్యపురాశి.

హుండిక. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ మారకపుహుండి.
౨ సైనికుల పోషణమునకై చేయఁబడు నేర్పాటు

హుండిక్కు. వి. డీ కొలుపుటయందగు భవని
కనుకరణము.

ద్వి. రిక్కలువెట్టి హుండిక్కురటంచు, డీకొల్పి
వికవికఁదగడు వల్లియలు, చేకొని వారింపఁ
జేరు గోపికలు.

అ.మ.క. ౨-౧౨ర పా. ౧౦. పం.

హుండి, హిం. వి. ౧ సామ్యుచ్చుటకాజ్ఞాపత్రిక.
(శ.ర.) ౨ క్రొత్తబల్లకైన భనాదులనువేయు
పాత్ర విశేషము.

వ్యవ. ఈరూకను హుండిలోవేయుము.

హుండుండు. సం.వి.అ.పుం. ౧ రాక్షసుఁడు.

౨ మూర్ఖుఁడు.

హుకుము. వి. (హిం.హుకుమ్.) ఉత్తరువు, ఆజ్ఞ

గీ. మీరు సరకారు తా జమీన్దారుఁడరయి, నెదిరి
సత్త్వంబు తనసత్త్వమెఱిగికోనక, హుకుము
చొత్తున నడవక వికటమతిని, దిరుగఁబడి
యెంటు సరసంపుఁడఁటఁగె యనియె.

రంగా. ౨-౨౫౮.

హుజారు=హుజారు. వి. సన్నిధి, సమ్మఖము.

నీ. పెంపుమీఱు వసంతపేషువా హుజారున
నుండి చెలామణి హాసరు డెలుప. గీ....
మదను పాదుసహ దండు గదలెనపుడు.

అని. 3-౧౯.

గీ. హుజారు కొలుపులు గలిగె సాంపాటుకు లేట,
నీటికొలఁకులఱా బెండునించు వగలఁదెప్పలై
బొండుమల్లెల చొప్పరములు, నెరయఁజేసిన
చారికి దొరలచేత. కువల. ౧-౯౮.

హుజారు=హుజారు. వి. (హిం.హుజార్.)

సమ్మఖము, సన్నిధి.

క. వచ్చినమంత్రుల నృపతివి,యచ్చర నాయకు
ననుజ్జనవసర సచివుర, చెచ్చర హుజారు
నకుఁ తిల,వచ్చిన డిగ్గన నరుంగు వడి డిగ్గి
తగన్. రావి. ౫-3౬.

హుటాహుటి. వి. గమన వేగము.

క. కుటిలాలక చూడుము వి,స్ఫుటమంజరిదాసె
భృంగముల చాఱు నిశా, విటబింబముఁబట్టె
హుటా, హుటి వచ్చువిధంతుడునకు నుకు
మానంబై. వరాహ. 3-౮౩.

పంచచామరము. హుటాహుటిన్ హలాయు
ధుండహోమహోగ్రుఁడై తనం, తటందటాన
నిప్పుడి విదంబెఱింగి వచ్చెనో, ఘటాఘటిల
శెల్లఁద్రోవఁగట్టి పట్టెఁబంచెనో, యటో
యిటో యెటో భటోద్భటార్భటులఁ ఘటిల్లె
డున్. విజ.వి. 3-౧౪౨.

లయగ్రాహి. నేరములు వాఱుచు సమీయతి
హుటాహుటిని, గెరదము లాడుచు మహా
రయముతో న,య్యార యనమిఱి....

సారంగ. ౧-౧౨౧౨

విణ. అతిర్వరితము.

క. భువిసంత దవ్య నేమను, తవశవ లేకరుగు
దుము హూటాహుటిసదలన్.

మనుచ. ౧-౩౬.

హూడము. సం.వి.అ.పుం. ౧ పాట్టేలు. ౨
భూమిలోఁబాతిన వాడిగల యనుపకొట్టు.
౩ కోటబురుజు. ౪ దుడ్డుకట్ట.

హూడుక్క. సం.వి.అ.స్త్రీ. వాద్య విశేషము,
బుడుబుడుక్క.

ఉ. వల్లకి చక్కికాహళము వంశము ఘక్క
హూడుక్క యుగ్గురుల్, యుల్లరి యాదిగాఁ
గలుగు శబ్దపరంపర తాళశబ్దమై, యుల్లనిలన్
..... కాశీ. ౧-౫౬.

హూడుక్కము. సం.వి.అ.పుం. ఉడుక, వాద్య
విశేషము. (శ.ర.)

హూడువు. సం.వి.ఉ.పుం. మగగొట్టె.

హూలేభుక్కు. సం.వి.ఉ.పుం. అగ్నిహోత్రుడు.
(ఇట్లే హూతాశనుడు మొ.)

హూలేవహూడు. సం.వి.అ.పుం. అగ్నిహోత్రుడు

హూమా=హూమాయి. వి. గుఱ్ఱమా.

క. జమ్మలదొర చెలికానికి, గొమ్మహూమా
నోడునయ్యకుం జొక్కపులే, జక్కల
తేనిని వేలుపు, జక్కరనాదలను చాల్చు జగ
వేల్పునకున్. అచ్చ.రా.బాల. ౨౧.

చ. పులుగుహూమా వలీరునకుఁబుట్టిన గిట్టపు ...
నీలా. ౩-౧౮.

హూమాయి (యూ).=హూమా. వి. ౧ గుఱ్ఱమా

గీ. చిలువదిండి హూమాయిపై మెలగువాడు.
లీలఁదెనుపాముపైఁ బవ్వలినువాడు, నీ
మనోరథమిడేర్చునిక్కిముగను....

ఉ.రా. ౫-౧౯౧.

చ. ఉడిగపువారు....వెంబడిఁబలుమాటు నెచ్చ
రిక వల్కుచు, గుల్కుచు రాహూమాయిలే,

త్తడి దుమికించుచుం జనునకుండు వయాళి
హయాళిగొల్పఁగన్. చంద్ర. ౧-౧౧౦.

౨ వాహనము.

మ. ఎలమిన్ బంగరుతొక్క పక్కర హూమా
యీలేజి దాటించుచున్, నలుమోమయ్య
హూటాహుటిం గదలే ...

దశా. ౨-౬౨.

హూమారము. వి. సవారి.

నీ. జాబిల్లి చిన్నంపుబాబా హూమారంపు సర
దారుని యోదార తరజవంబు.

అచలా. ౧-౨౦.

హూరుట్టకము. వి. ఏనుగులకుపయోగించు నొక
విధమైన గడియ, లేక కొక్కము.

హూ(ర్మ) రుమత్తు. విణ. ౧ పెద్దది.

గీ. ఆశ్రమంబున మునివరులాడుకొనఁగ, సందలని
జపములని బల్ సవనములని, నియమనిష్ఠల
నందుపై శేర్పుకొనియె, సరియె హూరుమత్తు
నేళలఁజక్కఁబడునె. (హూరుమత్తు నేళలన్ =
పెద్దకాలమున, వార్ధకమున.) పార్వ. ౧-౬౪.

౨ అసికమైనది, గొప్పది.

నీ. ఒక్కనిబ్బరముగా హూరుమత్తు పరువెత్తు
సల్లించు కల్లెముతో భుల్లనంగ.

కృష్ణ. ౧-౫౩.

ఉ. అత్తటిఁ నోడిచెల్వ లహహ యిదిగో వలి
గాడ్చుముమ్మదూ, చెప్పితై వసంతుఁడెంతయు
రహించఁగ నాకులపాటుఁజూపె హూర్మత్తు
గఁదోచె మింట నెదురన్ ద్విజరాజ్ఞోకఁ
దుద్ధతిక మనూ, ద్యుత్తర వారి వెల్వడెఁబఠ
త్తునిగుండయి చూడుకోమలీ.

చంద్రా. ౩-౮౬.

వి. అతివేగము.

మ.తమకంబుల గమకింపుచు హూరుమత్తునఁ
దూటి యంపబల పరంపరల వెంపరలాడిన
హూనీయని.

ప్రబంధ కిలానా

హురుము(మ)ంజి(జీ)=హురుముంజి. హుర్ముంజి,

వి. ౧ పారశీక దేశమందలి యొకమండలము, అచ్చటిసముద్రము.

ఉ. ముక్కర తెట్టి గట్టిహురుముంజి వొగారపు ముత్తయెంబు చేర్చుక్క యనుర్చి.... పాంచాలి. ౨-౩

సీ. పచ్చనిహురుముంజిపనివాగె పక్కరపారసి పల్లంబుపట్టమయము. మనుచ. ౪-౨౮.

సీ. హురుముంజి ముత్యాలయొంటుల చకచకల్ తగుకుఁ జెక్కులదండఁ దాండవింప. చం.రా. ౨-౬౨.

సీ. హురుముంజిముత్యాలయొరగు పాగమెఱుంగ నొసలిబత్తరిబొట్టు మనుఁగువేయ. సారంగ. ౧-౩౯.

మ. చెలువందైకళలన్ వెఱుంగు హురుముంజి దేశ పున్ముత్తయం, బులతోఁగుర్చినచేరుమక్క..... అని.౫-౭౨.

౨. ఆణిముత్యము, శ్రేష్ఠమైనముత్యము.

సీ. ఉదయాద్రికరిమీఁద హురుముంజి చాడోలు వెడవింటి పాదుకా వెల్లగొడుగు. మృ. వి. ౨-౮౩.

సీ. మురువుగా హురుముంజి మురువుతో ఏనుల కట్టాణిగొప్పచాకట్లుదాల్చి.దశా. ౭-౨౫౦.

హుర్ము(ర్ముంజి)=హురుముంజి.

సీ. తోతెంచెనొక్కా మధుఁకపుష్పములను నా స హుర్ముంజి ముత్యములవలస. పాండు. ౪-౨౩౪.

హుర్ముంజిపూగు. (హుర్ముంజి+పూగు.) మంచి ముత్యము.

మ. నెలకొసంతన నిగ్గులుప్పరిలు తిన్నెల్ మూల రా తెడ్దటాకులనిద్దంపు జగామాజారమునఁ దక్కుంగుల్లు హుర్ముంజి పూ,సలసింగంబు

మెఱుంగుఁ జెక్కదత్తుగల్ జాగా వొగా గద్దియన్. చంద్రా. ౨-౩౩.

హుర్మునము. సం. వి. అ. న. మోసము, వంచన, కుటిలత్వము.

హులము. సం.వి.అ.పుం. ఒకవిధమైనపనిముట్టు.

హులహులి. సం. వి. ఈ. స్త్రీ. ఆనందసమయము లందు స్త్రీలచేనుచ్చరింపబడు ధ్వనివిశేషము.

హులిహులి. సం.వి.ఈ.స్త్రీ. ౧ శోభనగానము. ౨ గర్జించుట, కూఁతపెట్టుట.

హులువు. సం.వి.ఉ.పుం. పొట్టేలు.

హులి =హులిక్కి. వి. నాస్థైర్యకము.

మ.మా,ర్జణముఖ్యావనశీలమా శశకశృంగ ప్రాయ మాప్తానితో,వహమాదబ్బుట సత్యమా హులి గణింపన్ వాని కద్రిస్తనీ.(హులికి అని శ.ర.) హంస. ౫-౧౧౧. ప్రబంధ౧౧౦.

హులికి=హులిక్కి. వి. (శ.ర.)

హులి(ళి)క్కి. వి. నాస్థైర్యకము, అభావమును తెలుపును.

గీ. ఏమిసేయుదు నెక్కడికేగువాడ, ధనము నిప్పచ్చరంబు విద్యయు హుళిక్కి. కాశీ. ౪-౧౧౧.

గీ. నిలుకడ హుళిక్కితావులు పాలనువల్చు,నిట్టి మాబోంట్లతోఁ జెల్మియెట్లు పొసఁగు. వసు. ౨-౧౩౨.

హువ్వు. వి. ఉమియుట మొదలగువానియందగు ధ్వని కనుకరణము.

సీ. అలవిహదయహేతువగుతూర్పుఁ జాలాలు హువ్వన నుమియుచిట్టుమ్ములవఁగ. విప్ర. ౩-౨౮.

హు(శా.సా)పారు. వి. (హిం. హుష్యార్.) ౧ జాగరూకత, జాగ్రత్త.

చ. అటువలె వేగుచుండి మగఁడత్తయు మామ యు నింబలేమి తెల్పుటికి హుమారునంజని.... హంస. ౫-౧౬౦.

క. ఆలోచనలమరుదని, యాకర్షణపుచ విభుండు
హయము డిగి హుసా, రై కై జాచేసి మహా,
నోకహారలమున నిలిచి కనుంగొనుచుండన్.

చంద్రా. ౨-౧౧౧.

౨ సంతోషము.

క. ఈవేద్యజాడు ముందట, సావళమద విడు
వఁగా హుసారునెగిమా, బావపాదసోపఁ
గఁజాలు, లేవంగొట్టెడును మోయలేమన
బోయల్.

పార్వ. ౨-౭౩.

చ. వినఁడు ప్రమోదలీల ... ఏ, చనవరులందలం
పఁడు హుషారుగ సారకువేటఁ బోవఁడా,
జనవరనూతి యందొకటి వైచునె చానల
నెంచు వాకికిన్.

౩ ఉత్సాహము.

ఉ. చక్కనివార కాంతలు హుషారుగ నాట్యము
నల్పుచుంట సాం, వెక్కఁగ రాజవీరుల
చుహీకల నాథుఁడు రాజసంబునన్.

ఉ. హరిశ్చ. ౪-౨౧.

విణ. సంతోషకరము.

చ. చలువలుగట్టి చన్నుల హుషారుగ గందమ
లంది కప్పరం, బలరెడి ముత్తైపుంబరణులంది
..... కువల. ౧-౨౫.

సీ. చిగురాకు తెగసార నగరాజాలు హుషారు
వగమీటు కత్నాలవహి గుడ్డన్.

కృష్ణ. ౩-౭౫.

హుసి. వి. యుద్ధాసక్తియందగు ధ్వని కనుకరణము.

వ. తమకంబుల గమకంపుచు హురుమత్తునదూతి
యంపటల పరంపరల వెంపరలాడిన హుసి
యని దొందడిని పులిందులు కలుకుమీటి
చుటుకు చూపులుచూచి. ప్రబంధ. ౭౨౨.

హుసివోపు = శునివోపు. అ. క్రి. వ్యర్థమగు; తప్పి
పోవు.

చ. కొలుచు సమగ్రభంగి నొనఁగూడ దివాణపు
వారిచేతికా, కలు హుసి వోవఁగాఁ గఱపు
కాలమెఱుంగక.... శో, భిలుదురు రెడ్డిబిడ్డలు
కుచేరుని పిల్లలనంగ నత్తుటన్.

కుక. ౨-౪౦౬.

హుహువు, సం. వి. అ. పుం. ఒకగంధర్వుఁడు.

హూ

హూ1. అవ్య. వేరహస్తులు చేయు హేచ్చరిక.

కా. ఓహోధైరవ నీలరుద్ర నిలు సాహో వీర
భద్రేశకుం, భా! హూ రాకు వికుంభ యంచు
వడి సమృద్ధులు వారించుచున్.

వరాహ. ౧౧-౯.

హూ2. వి. ఆపులిండుటయందలి ద్వనివిశేషము.

సీ. ఒదిగి కనువిచ్చి హూయని బిట్టాపులించి
కొండొకదేటివేదిగల్గి, భార. ఆర. ౭-౪౫.

హూడము. సం. వి. అ. పుం. పొట్టేలు.

హూణము. సం. వి. అ. పుం. ౧ దేశవిశేషము.

౨ ఒకవిధమైనబంగారు నాణెము.

హూబుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ విదేశీయుఁడు.

౨ అనాగరకుఁడు. ౩ పక్షి యాదేశములాని యొక
జాతి జనుఁడు. ౪ ఆంగ్లేయుఁడు.

హూతము. సం. వి. అ. (అ. అ. అ.) పిలువఁబడినది.

వి. అ. న. పిలుచుట.

హూతి. సం. వి. ఇ. స్త్రీ. పిలుపు, ఆహ్వానము.

హూరవము. సం. వి. అ. పుం. నక్క.

హూహువు. సం. వి. అ. పుం. ౧ ఒకానొక దేవ
గాయకుఁడు. ౨ గంధర్వుఁడు.

హూహూ. వి. చలిబాధయందగు ధ్వనికనుగుణము

సీ. జనులు హూహూయను చలివేశగుత్తుక
బంటి వోయముల లోపల ననెంచి.

భాగ. ౪-౨౪౨.

హృ

హృచ్చయము. సం. వి. అ. పుం. ౧ ప్రేమ.

౨ ఆత్మ. ౩ అంతరాత్మ.

హృచ్చయఁడు. సం. వి. అ. పుం. మన్మథుఁడు.

హృణి. సం. వి. ఇ. పుం. ౧ కోపము. ౨ మండుట.

హృణి (ణి) య. సం. వి. అ. స్త్రీ. ౧ నింద. ౨ జాలి
౩ సిగ్గు.

హృదయము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ గ్రహింపఁబడినది. ౨ హరింపఁబడినది. ౩ అక్షింపఁబడినది ౪ ఆహరింపఁబడినది. వి.అ.న. భాగము.

హృత స్తంభము. సం.వి.అ.పుం. హృదయపక్షవారము.

హృది. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ హరిణము. ౨ నాళము

హృత్తు. సం.వి.ద.న. ౧ హృదయము. ౨ అమ్మ ౩ ఆత్మ. ౪ అంతస్సారము.

హృత్వి. సం.వి.న.పుం. ౧ జాలరి. ౨ శివుడు.

హృత్కము. సం.వి.అ.పుం. దైత్యము.

హృదయంగమము. సం. వి. (అ. అ. అ.) ౧ మనోహరము. ౨ అందమైనది. ౩ సమృద్ధమైనది. ౪ ప్రియమైనది. ౫ అర్చి. వి.అ.న. పుం. ఉచితవాచనము.

హృదయగ్రహము. సం.వి.అ.పుం. హృదయమాండ్యము.

హృదయజాడు. సం.వి.అ.పుం. కొడుకు.

హృదయదీప(క)ము. సం. వి. అ. పుం. గోపదేవుడు రచించిన వైద్యశాస్త్ర నిఘంటువు.

హృదయపురుషము. సం.వి.అ.పుం. గుండెకొట్టుకొనుట.

హృదయప్రమాళి. సం.వి. (న.నీ.న.) హృదయమును గలచునది.

హృదయప్రస్థరము. సం.వి. (అ.అ.అ.) క్రూరిమైనది.

హృదయమిచ్చు. మి.అ.క్రి. (హృదయము + ఇచ్చు.) మనసిచ్చు; రహస్యమెఱిగించు.

క. తిరిగిజింపక జార, వ్రాతములకు హృదయమిచ్చి వక్షలుటన్.... కుక.౩-౫౩౫.

హృదయము. సం.వి.అ.న. ౧ మనస్సు, ఎడ ౨ ఆత్మ ౩ అమ్మ. ౪ ప్రేమ. ౫ అంతర్యము ౬ అంతస్సారము. ౭ శాస్త్రము. (అశ్వహృదయము ఇత్యాదులు) ౮ తత్త్వజ్ఞానము. ౯ వేదము. ౧౦ కోరిక. ౧౧ అహంకారము.

హృదయమున నెక్కు. మి.అ.క్రి. (హృదయము నకున్ + ఎక్కు.) ఇష్టదగు, ప్రియదగు, ప్రియమగు.

ఉ. అంబుధియల్లుకు మనయచ్చరజాతికి బావ వేల్పు పీ,తాంబురఁడెట్టులట్ల హృదయంబునకెక్క నిరంతటంచు....

కకు. ౧-౧౭౨.

హృదయగజ్జువు. సం. వి. ఉ. పుం. క్షేత్రగణితముల మధ్యరేఖ.

హృదయగంధుట్లము. సం.వి.అ.పుం. హృదయస్తంభము.

హృదయసమ్మితము. సం.వి. (అ.అ.అ.) అమ్మబంటి.

హృదయాత్మము. సం.వి.న.పుం. నారాయణుడి.

హృదయాభివు. సం.వి. (ఉ.ఉ.ఉ.) మంచి మనస్సు గలది.

హృదయోదంకము. సం. వి. అ. పుం. హృదయోచ్ఛాసము.

హృదయ్యము. సం.వి. (అ.అ.అ.) హృదయమునకుఁ బ్రിയమైనది.

హృదావర్తము. సం.వి.అ.పుం. శ్రీవృక్షము, గుఱ్ఱము అమ్మనందుగల సుడి.

హృది. సం.వి.ద.న. మనస్సు, ఎడ.

మ. హృదిచైతన్యముఁబొందఁ దప్పితి నిషాదేశుండు సందర్భతన, గదచేతంగొని ...

ఉ.హరి.౩-౮౧.

హృది (దీ) కుడు. సం.వి.అ.పుం. యాదవరాజు

హృదిస్పృశము. సం. వి. (క. క. క.) ౧ హృదయమును దాకునది. ౨ ప్రియమైనది. ౩ నుండరమైనది. ౪ సమృద్ధము. (ఇట్లే హృదిస్పృశు.)

హృద్య. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ ఆడుమేక. ౨ రక్తచాపము. ౩ ఋద్ధిగడి యాపది.

హృద్యగంధ. సం.వి.అ.స్త్రీ. మల్లెరీగ.

హృద్యగంధము. సం.వి.ఆ.పుం. చిల్వవృక్షము.

స. ౧ సన్నజీలకఱ్ఱ. ౨ లవణ విశేషము.

హృద్యము. సం.విణ. (అ.ఆ.ఆ.) హృదయంగ
ముము. వి.ఆ.న.పుం. తెల్లజీలకఱ్ఱ.పుం. వశికరణ
వేదసుంధ్రము.

హృద్యంతుకము. సం.వి.ఆ.పుం. కడుపు.

హృల్లాసము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ ఎక్కిరి. ౨ చింత

హృల్లేఖ. సం.వి.ఆ. స్త్రీ. ౧ చింత. ౨ మాయా
రీము. (హీమ అనునది.) ౩ ఇష్టార్థమందలి
యోగ్యము.

హృల్లేఖము. సం.వి.ఆ.పుం. ౧ జ్ఞానము. ౨ విశే
కము. ౩ సుంకెనొప్ప. ౪ తక్కుము. ౫ ఊహ.

హృషీ. సం. వి. ఇ. పుం. స్త్రీ. ౧ సంతోషము.
౨ తృప్తి. ౩ వైరివము. ఇ.పుం. అసత్యవాది.

హృషీతము. సం.వి. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ సంతో
షించినది. ౨ పులకించినది. ౩ ఆశ్చర్యము
నొందినది. ౪ వంగినది. ౫ నిరాశచెందినది.
౬ నిర్మలమైనది. ౭ క్రొత్తది. ౮ కవచితము.
౯. కుంతితము.

హృషీకము. సం.వి.ఆ.న.పుం. ఇంగ్రియము.

హృషీకేశుడు. సం. వి. ఆ. పుం. ౧ విష్ణువు.
౨ కృష్ణుడు.

హృషుడు. సం.విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) ౧ సంతో
షించినవాడు. ౨ అబద్ధము చెప్పవాడు.
వి.ఉ.పుం. ౧ అగ్ని ౨ సూర్యుడు. ౩ చంద్రుడు.

హృష్టము. సం.విణ. (అ.ఆ.ఆ.) ౧ సంతోషించి
నది. ౨ పులకించినది. ౩ మొక్కువోయినది.
౪ కఠినము. ౫ ఆశ్చర్యము పొందినది.

హృష్టి. సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ సంతోషము. ౨ సౌఖ్య
ము. ౩ గర్భము. ౪ అజ్ఞానము.

హృష్టియోని. సం.వి.ఇ.పుం. అర్ధవపుంసకుడు

హె

హెగ్గడి. వి. ౧ అంతఃపురమందలి కావలివాడు.

సీ. తగువాహనముల సంతఃపురకాంతలనిడిదిడ్లు
వైపించు హెగ్గుడులును. కళా.౮.౨౯.

ద్వి. కడిది హెగ్గుళ్ళు హెగ్గడిక త్రియలును, బడి
బడి వడిబరాబరి నేయుచుండ.

అ.మ.క. ౫.౨౪౧.పా.౨౪ పం.

యయా. ౪-౧౫౪.

౨. అంతఃపురపుకావలికత్తె. (శ.ర.) ౩ నపుం
సకుడు.

ద్వి. ఎందుండి వచ్చితిలేమని యనడు, మందు
దోషమందో నోమరయి హెగ్గడియి.

ద్వి. పరమ. ౪-౨౮౧. పా.

హెగ్గడికత్తె(త్రియ). వి (హెగ్గడి+కత్తె.)

అంతఃపురపుగావలికత్తె.

గీ. ఒక్కనాడంతిపురమున నుడుటువీరువు,
గల్పిగుబ్బెతగము లూడిగములు సలుప, రాజ
వర్య పరా కబారమున దొరిలు, కాచినారని
హెగ్గడికత్తె దలుప. కువల.౨-౩.

గీ. కలిగినయెల్లవేయతోడవీరుబోంట్లు, కడగి
మ్రాయుంప హెగ్గడికత్తెలనిది, వైడికోలలు
తూని వే పడదటంచు, బల్లకీముందటా
బరాబరులు నేయ. యయా.౫.౧౫౮.

హెగ్గడికాడు. వి. (హెగ్గడి+కాడు) అంతః
పుర రక్షకుడు. (శ.ర.)

హెగ్గడిడు. వి. (హెగ్గడి+కుడు) హెగ్గడి
కాడు.

గీ. అతడు తెచ్చిన రత్నమీహంబరాడు, లంఘ
కొన హెగ్గడిలతో నానతిమ్ము. సత్య.సాం.౪

హెగ్గాళి. వి. వాద్య విశేషము.

ని....తప్పెటఁ జిత్రగళులవాయింప, గాలెలు
మించు హెగ్గాళెలు సన్న, గాలెలు రోగు
లగ్గలముగా మొలయ.

అ.మ.క.౪-౧౯౮. పా.౨౮. పం.

హెచ్చరించు=వచ్చరించు. స.క్రి. (√హెచ్చు)

౧ ప్రోత్సహించు, ప్రోత్సహింపు.

చ...విక్రయింపఁగా, గలరికూరులైన యవి
కారుల వీరుల హెచ్చరించి....

ఉ.రా.౪-౨౩౨.

౨ అవధానమును వెలుపు.

మ... నలుమోమయ్య హుటాహుటిన్ గదలె
జెంతంజేరే తేతలరా, యలు సాహాయని
హెచ్చరింప.... దకా.౨-౬౩.

వ... ఇదిగా ప్రసవదప్పించుకొనుమని హెచ్చ
రించుచు ... ఉ.రా.౩-౨౪౬.

హెచ్చరిక=ఎచ్చరిక. వి. (√. హెచ్చు) ౧ అవ
ధానము, బాగూకర.

ఉ. ఇచ్చట మేము వేటమటియెచ్చరితోడను
మాలలాడఁగా, వచ్చెదమచ్చుతాత్మజ నివ
స్థితిపంపునఁగృష్ణపాలికిన్, వచ్చియతందు
వీడ్కొలుప వారల యిద్దఱ యాజ్ఞలున్
గడున్, హెచ్చరికన్ దరించి యిపుడేగెడు
లాగిది యొక్కచోటికిన్. ప్రభా.౨-౪౪

గీ. నెరసి వేపాను పురుటింట నెరయఁజెక్కి,
హెచ్చరిక గల్గియుండరె యింతులార.

ఇందు.౨-౫.

౨ ప్రభువులయవధానమునకై తేరధరులుపయో
గించు మాట.

గీ. పసిఁడిచెవుల వా రిరుదెసలఁగమ్మి, అత
దేవపరాసు హెచ్చరికయచుఁగరము వేడు
కతో బ్రాబురు బావకప్ప. రసిక.౧-౮౦.

చ. హరిహయవహ్నిసారి దనుబాధిపవాయకు
జేర కంకరుల్, వరసరగొల్పు మొక్కులిడి
స్వామి పరా కవధారు దేవ హెచ్చరిక
యటంచుఁగంచుకులు సారకు సూరల మగ్గ
డింపఁగా.... దకా.౧-౨౩౩.

హెచ్చరికించు=ఎచ్చరికించు. (చి.వి.క.ర.)

హెచ్చించు. స.క్రి. (√ హెచ్చు) పెంచు, అతి
శయింపఁజేయు.

వీ. సంజీవకునితోడి సఖ్యులువైనచే హెచ్చించి
యాపడఁదచ్చుకొంటి, నొంటిపాటున నాతఁ

డొక నాడు నాతోడ నోడక నీనుద్దులుగ్గడించి
తేం.పంచ. ౧-౩౬౯.

హెచ్చిరిల్లు (లు)=ఎచ్చిరిల్లు. అ.క్రి. (√.
హెచ్చు) ౧ విచ్చించు.

చ. తనతను వెల్లిచాచిగొని వక్షిణమాయత చోర
కుండునే, యువజనుడొంది తావిఁగొనిపో వన
దేవత హెచ్చిరిల్లి కోయని పెనుబోటుఁ
గూఁతి వికునట్టిగతిన్ విననయ్యె వింటిన్నే
యనుపమగాఁగి కోకిలకులాకులకేళికుహూ
కుహూద్యుతల్. కువల.౩-౧౨౪.

౨ వచ్చిల్లు, అధికమగు.

౩. ఆమరువ మోముతోడను, నేమిటిన్ హెచ్చి
రిల్లి హిమకుఁడొకవార, దేమా పోలునఁట
యిఁకం, దామరె తాఁబోలుమనన దైవమునఁ
గదే. రాజ.చ.౨-౧౭౯.

క. అలకొంతకాలమరిగిన, నలువారె మునుగు
నకు మహాశ్వర్యంబు, త్కటమై గడియ
కుడుకునీ, నిటువలె హెచ్చిరిలి రాఁగ నతి
మగ్గునఁజే. నాగం.౩-౧౨౮.

హెచ్చిల్లు (లు)=ఎచ్చిల్లు. అ.క్రి. (√ హెచ్చు,
అతిశయించు, పెంపొందు.

చ. అలరుచుఁగకయాధిపతి యుంపనగార్జ్యునికిన్
వినీతి హెచ్చిల నెవతఁగి ..

ఉ.రా. ౮-౧౫౩.

క. నిలిచి దగవీర్చుకొని హెచ్చిలు కోపము
తోడ నింతచేసిన వీనింప,లవచ్చుక మ్రింగ
దను.... కుక.౨-౩౧౩.

హెచ్చు=ఎచ్చు. అ.క్రి. ౧ అతిశయించు, మించు
నీ. అరవిందముల కచ్చులకఁగించుటిగి హెచ్చు
నాయతంబగు కన్నునోయిలోడ.

అము. ౧-౧౨.

గీ. అంతమాగధ వైతాళికాతిమంజ, లారవంబుల
మేల్కొని హావరంపుఁ, బెంపునఁదదాన్యకళ
హెచ్చి సొంపుమీఱు, ననుచుమును బాతెనా
నెల యిపుడు క్రుంక. రా.వి.౧-౭౮.

క. వారు కివద్రోహులుగద, యిరిసమున కైవ
మతము హెచ్చఁగరాదం, చేరితివైనఁజెఱు
కురు.... కుక.౩-౭౨.

౨ ఉద్రేకించు.

ఉ. ఏనయి యెన్నఁదైనఁ దమి హెచ్చినకోఁ
దమతేరి యెంతప్రాసనైన బంతులుగాల్తెక్షణ
మప్పటికేమొ పుటింతుఁగోరిక.

దశా. 3-౨౫.

చ....తమి హెచ్చునొచ్చెమె, యొడలను లేబిల్
హాయలు నిమ్ముగ గోరుచుఁబాలఁబ్రోదలై
యదలెడు గొల్లకన్నెలహాహా తోలురామల
నేమి నోచిశో. నీలా. ౧-౧౦౮.

౩ విజృంభించు.

ఉ. కాకసోర్పి సంగరముఖంబున హెచ్చిన
రాజవంశమున్, గూఁకటితల్లతోఁ బెత్తి
గోత్రవధంబును కేసినట్టిహూ, ప్రేయిపుగీడు
గాక ప్రబలేచదలంచిన గోరుచుట్టునై,
గోఁకటిహోయచందముగ గోసి జనుర నను
జూది తిట్టరే. కై.భా. ౧-౬౪.

విణ. ఆధికము.

గీ...ఇచ్చమెచ్చ, చెచ్చు హెచ్చుగ గ్రావిడ
దేశమధిప. దశా. ౧-౧౧౩.

వి. గొప్పతనము, ఆధిక్యము.

చ. మొనలకు హెచ్చుగామవమునున్నగండగిర
గాక శక్రిలం, గనుగొని యిట్టుగాంకొను
మొగంబులు నూచుచున్నఁబోవునే.

భార. విరా. ౪-౧౧౧.

క. కావున వానిల నటనా, ప్రావీణ్యము
హెచ్చుగండుఁ బ్రతింటిండుటకై, దేవన
దోహ్మని రిమ్మని దేవేంద్రుఁడు పనిచె....

విక్ర. ౨-౨౮.

నీ. అధరంబు లింబంబు నగలించుకై హెచ్చు
కుకరాజ కుండవిమ్మనిఁబొదల.

విశా. ౨-౨౬౯.

హెచ్చుకంటిదొర. వి. (హెచ్చు+కంటి+
దొర.) తివుడు, ముక్కంటి.

విశాళచాపని.

హెచ్చుకంటిదొరనేడినప్రాద, పొచ్చు మ
లెంచక పూనిలకాద. ప్రబంధ. ౨౪౬.

హెచ్చుకుందాడు. అ.క్రి. (హెచ్చు+కుండు+
అడు.) ఎక్కువ తక్కువనాడు, వివాదపడు;

నీ. నిష్ప్రతిపంలైన నీప్రతాపంబుతో హెచ్చు
కుందాడె గొఱుండనేడి.

వైమ. ౮-౯౧.

స.క్రి. తృటికరించు, ఇంచుమించులాడు.

వ. కొండతీర్చాచునులు ప్రియుండు తమకునేమి
యిచ్చిన మెచ్చక హెచ్చుకుందాడుదురు.

కాశీ. ౨-౭౯.

హెచ్చుకుందు, వి. (హెచ్చు+కుండు)
ఎక్కువ తక్కువ.

గీ. ఏలపదలెడు నీకును హెచ్చుకుందు, మాటలకు
నెంతయిన్నార్లు మాకు లేని, వటువునడురేయి
యెందుండివచ్చెకెపుచు. విప్ర. ౫-౫౭.

హెచ్చిల్లి, వి. ముప్పదిరెండు నపుంసక రాగములలో
నొకటి. (సంగీ)

గీ....హెచ్చిల్లి నీలాంబరియు ననంగఁ, బొసగు
ముప్పదిరెండు నపుంసకములు.

హంస. ౫-౧౨.

గీ....నాట, జాళిదేశాక్షి తోడి వరాళిక్రివ, రాళి
హెచ్చిల్లికేనాగోవాడి.

ప్రబంధ. ౯౬.

హే

హే, అవ్య. పశ్చాదులను ప్రోలుటయందగువని
కనుకరణము.

కా....వల్లెతా, చెంతేనైకొని హే యటంచు
గనియిక్ హేలవిసోదంబునన్.

దశా. ౯-౧౬.

హేక్క, సం.వి.ఆ.శ్రీ. ఎక్కిలి.

హేజీలు, వి. మంత్రి.

గీ. జిల్లుతో మాటలాడ హేజీలు నమకు, రార
తిప్ప వృపాల బాహానీ నిహకు, నైనయల
హిందుఖాన నేనాధిపతులు, సిండిమరపట్టు
నముచెంత దండు విడిసి. కువల. ౧-౩౩.

గీ. ఉభయకటముల శ్రీముద్రలూర్వపుండ్ర, సం
గతాంగార నవయవక్షారలోహి, తాక్షర
క్రీల హేజీలు లభుడు వచ్చి, రగణితస్థితి
సాహేలు నగరికడు. రావి. ౫-౩౫.

నీ. రాయబారము నచ్చెనా యిత్తతినయోధ్య
కింద్ర హేజుబారిం దెవ్వడైన.
చం.రా. ౪-౮౩.

హేజుబారి, వి. (హిం.) రాయబారి.

గీ. ఇట్లుగ నుగొన్న మన్నని హేజుబారి, కప్ప
రానులయెకిమిడు చెప్పరాని, మెప్పురా
గప్పకపు వీర్యమప్పదొసగి, కుశలసంప్రక్ష
మొనరించి కుతుక మొదవ.
రంగా. ౨-౧౧౫.

హేరము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఆటంకము. ౨ హని,
గాయము. ౩ కలరే.

హేడణము, సం.వి.అ.పుం. ౧ కోపము. ౨ ఆసం
తృప్తి.

హేడము, సం.వి.అ.పుం. ఆవమానము.

హేడాలు(పు)క్కుడు, సం.వి.అ.పుం. ఆశ్వ
వ్యాపారి.

హేడుడు, సం.వి.అ.పుం. అంతఃపురపుగావని
వాడు. విణ. మార్డుడు.

హేతి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. ౧ ఆయుధము, బాణము.
౨ దెబ్బ, గాయము. ౩ సూర్యకిరణము.
౪ వెలుగురు. ౫ మంట. ౬ పనిముట్టు. ౭ లేత
మొలక.

హేతుకము, సం.వి.అ.పుం. ౧ కారణము.
౨ సాధనము, పనిముట్టు.

హేతుకుడు, సం.వి.అ.పుం. తార్కికుడు.

హేతుదుష్టము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) అయ
క్తము, వ్యాయవిరుద్ధము.

హేతుదృష్టి, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. భగవంతుని యస్తి
త్వవిషయమును సందేహించు స్వభావము.

హేతుమంతము, సం.విణ. (కొ.తీ.కొ.) కార
ణము కలది. వి.కొ.న. కార్యము.

హేతుమన్నిగదము, సం.వి.అ.పుం. హేను
వును నూదించు వేడవరణము.

హేతువాదము, సం.వి.అ.పుం. ౧ వివాదము.
౨ కపటము. ౩ భగవంతుని యస్తిత్వమును సందే
హించుచుఁగావించు వాదము.

హేతువాది, సం.వి.న.పుం. ౧ తర్కించువాడు
౨ దేవుని యునికిని సందేహించువాడు.

హేతువు, సం.వి.ఉ.పుం. ౧ కారణము. ౨
ఉద్దేశము. ౩ సమూలము. ౪ సాధనము. ౫
తర్కము. ౬ హేనువాదము. ౭ ఒకియలం
కారము. ౮ ప్రేరిణక్రియకుఁగర్త. ౯ మూల
కారణము. (బాధ.) ౧౦ బాహ్యప్రపంచము.
ఇంద్రియములు (పాశుపతులమతిను) ౧౧ విధము
౧౨ కెల, మూల్యము.

హేతుశాస్త్రము, సం.వి.అ.న. ౧ తర్కయంత్ర
ముగా రచింపఁబడిన గ్రంథము. ౨ క్రుతివృత్తి
కుల ప్రమాణమును నిశిసించు గ్రంథము.

హేతుహేతుమద్భావము, సం. వి. అ. పుం.
కార్యకారణములకుఁగల సంబంధము.

హేతువధారణము, సం. వి. అ. న. (నాటక)
తర్కించుట, హేతువాదము.

హేత్వాభాసము, సం. వి. అ. పుం. మిథ్యా
హేతువు. (౧) సవ్యభిచారము, అనైకాంతికము
౨ విరుద్ధము. ౩ అసిద్ధము. ౪ సప్రతిపక్షము.
౫ బాధితము. (అనియది అయిదు విధములు)

హేను, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ భూమి. ౨ అందకలై

హేనుంతనాథము, సం.వి.అ.పుం. కెలఁగ చెట్టు

హేనుతము, సం.వి.అ.పుం.న. మార్గశీర్ష పుష్య
మాసములతోఁగూడిన ఋతువు.

హేనుంతి, సం.వి.ఉ.స్త్రీ. కితకాలము.

హేనుకందలము, సం.వి.అ.పుం. పగడము.

హేనుకము, సం.వి.అ.న. వింగారము.

హేనుకింజల్కము, సం.వి.అ.న. నాగశీసర
పుష్పము.

హేమకూటము, సం.వి.అ.పుం. ఒకపర్వతము.

హేమకేరళి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. స్వర్ణకేరళి, కచ్చ
పూముగిలి.

హేమకేలి, సం.వి.ఇ.పుం. అగ్ని.

హేమకేసుడు, సం.వి.అ.పుం. శివుడు.

హేమగంధిని, సం. వి. ఈ. స్త్రీ. రోగకయన
సువాసనా ద్రవ్యము.

హేమగౌరవము, సం.వి.అ.పుం. అశోకవృక్షము

హేమఘ్నము, సం.వి.అ.న. నీసము. (అహమ)

హేమఘ్ని, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. పనుపు.

హేమచంద్రుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఇచ్ఛాకుని
మనుమడు. ౨ ఒకజైన విఘంటకర్త.

హేమబ్యాలుడు, సం.వి.అ.పుం. అగ్ని.

హేమతరువు, సం.వి.ఇ.పుం. ఉమ్మైదేవ్వు.

హేమతారము, సం.వి.అ.న. మైలుగుర్రము.

హేమదుగ్ధ (క) ము, సం.వి.అ.పుం. మేడిచెట్టు

హేమధాన్యకము, సం.వి.అ.పుం. ఒకటిన్నర
మాచకముల రూపిక.

హేమవక్షము, సం.వి.ఇ. (అ.అ.అ.) బంగారు
గోడలు కలది, వి. అ.పుం. బంగారుకొద్దాణము

హేమపుష్ప (క) ము, సం.వి.అ.పుం. ౧ అశోక
వృక్షము. ౨ లోద్రవృక్షము. ౩ చంపకవృక్షము
న. అశోక పుష్పము. ౪ మందార పుష్పము.

హేమపుష్పిక, సం.వి.అ. స్త్రీ. ౧ చేమంతిపువ్వు
౨. పచ్చ అడవిమొల్ల.

హేమవృష్టము, సం. వి.ఇ. (అ.అ.అ.) బంగారు
పూత పూసినది.

హేమమౌక్తికము, సం.వి.అ.న. అగ్నిశిల.

హేమమాల, సం.వి.అ.స్త్రీ. యమవిభార్య.

హేమమాలి, సం.వి.న.పుం. నూర్మడు.

హేమము, సం.వి.అ.న. ౧ బంగారము. ౨

ఉమ్మైదేవ్వు. పుం. నల్లని రంగుగల గుట్టము.
న.న. ౧ బంగారము. ౨ జలము. ౩ మంచు.
౪ ఉమ్మైదేవ్వు. ౫ పర్వతపుష్పము. ౬ శతకాలము.

హేమయూధిక, సం.వి.అ.స్త్రీ. హేమపుష్పిక,
చేమంతి.

హేమరాగిణి, సం.వి.ఈ.స్త్రీ. పనుపు.

హేమరేణువు, సం.వి.ఇ.పుం. శ్రవరేణువు.

హేమలము, సం.వి.అ.పుం. ౧ ఒరిపిడిరాయి.
౨ గొండ.

హేమలుడు, సం.వి.అ.పుం. అగసారవాడు

హేమవ(బ)లము, సం.వి.అ.న. మత్స్యము.

హేమశంఖుడు, సం.వి.అ.పుం. విష్ణువు.

హేమసారము, సం.వి.అ.న. మైలుగుర్రము.

హేమనూత్ర(క)ము, సం. వి. అ. న. ఒకవిధ
మైరకంబోహరము.

హేమాంగము, సం.వి.ఇ. (అ.అ.అ.) నువర్ణ
వికారిమైనది.వి.అ.పుం. ౧ నుమేరుపర్వతము.
౨ సింహము. ౩ చంపకవృక్షము.

హేమాంగుడు, సం.వి.అ.పుం. ౧ గరుడుడు,
౨ బ్రాహ్మణుడు. ౩ విష్ణువు.

హేమాద్రి, సం.వి.ఇ.పుం. ౧ నుమేరుపర్వతము.
౨ చతుర్వర్గచింతామణికర్త.

హేమాహేమీ(ము)లు, వి.ఇ. అధికులు,
గొప్పవారు; పూజ్యులు.

శ్యామనాత్మ్యంబులు లేమూర్ విభవసంపత్తుల్
విమర్శింపఁగా, నోహోభేదములేమ నిండు
సభలో నొక్కొంత మాత్రంబుహే, మాహే
మీలు పుటాపుట్టి లతిరధుల్ మాంధాతలీసా
ములే, లాహీనాధికభావముల్ తడవరాదం
చున్ విరాకుండనై. వరాహ. ౧౧-౮

క. మద మొదపు శోడెవిలులకు, వృషయపుటాం
తరములోన హేమాహేమీల్, పనివేల

మన్మథులు, బ్రతు రాసీమాటినుచ పటుత్వ
ముగన్నన. హంస. ౧-౨౧౨.

నీ. బహుత నన్యలఁ బెట్టుపట్ల హేమాహేమ
లను పల్కు పూజార్థి మగుచునుండు.

అం. భా. ౩-౧౨.

హేమావ్యము. సం.వి.అ.పుం. ౧ ననపంచక
వృక్షము. ౨ ఉమ్మెత్త. 1.

హేమించు. సం.అ.క్రి. బంగారమును. (శ.ర.)

స.క్రి. బంగారముచేయు.

మ. ఇలఁద్రవృక్ష నిధివాంఛ ఛాతువిరతుల్
హేమింప నూడున్ మహీ, కులఁగొల్పున్.
..... మల్ల. వైరాగ్య. ౩.

హేమ్మడు. సం.వి.అ.పుం. బుధుడు.

హేమ్యము. సం.వి. (అ.అ.అ.) సువర్ణవికార
మైనది.

హేయము. సం.వి. (అ.అ.అ.) విడువఁదగినది.

హేరంబము. సం.వి.అ.పుం. మహిమము.

హేరంబహట్టము. సం.వి.అ.పుం. ఒకదేశము.

హేరంబుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ గణేశుడు.

౨ ప్రగల్భచనుడైన నాయకుడు.

హేర(రి)కుడు. సం.వి.అ.పుం. గూఢచారి.

హేరము. సం.వి.అ.న. ౧ కిరీటము. ౨ పసుపు.
౩ దయ్యపుమాయ.

హేర(రా)వళి. వి. పాదపన్నెతోక. (శ. ర.)

హేరామి. వి. హింసించుట, ఉపద్రవపెట్టుట.

ఉ. రాముడనంగఁజెప్పమా ధరాసురుడౌ జను
దగ్గిపుత్రుఁడై, సోమకిరీటికిన్ శరణువొచ్చి
గుహుండును దానుగూడి పో, రాములతోడ
నం బరకురాముడనన్ విలువిద్య నేర్చిహే,
రాములఁదండ్రి నాఁటిరిపులందును మాడిన
యట్టి రాముడో. భల్ల. ౨ (శ.ర.)

హేరాళము=ఏరాళము. వి. (శ. హేరాళ,

త. ఏరాళమ్. కు. ఏరళ.) గలఁగియు, మిక్కుటము.

క. వీలని పలకాడ్డిరిహే, రాళముగా లోకపాల
రిమణులు మృగయా, లీలఁగనుఁగొనగఁ
జేసిన, బాలక బాలములుగలనికాభిప్రాయనన్.
వరాహ. ౪-౩౪.

౨ నిారంకము, అడ్డులేనిది.

క. సారమతి దక్షవాటిక, సూర్యుని వనింబ్ర
సిద్ధితో వసియించున్, హేరాళక్రీడాసం,
చారిణి నూకాంబ భక్తిజన రక్షణకై.

శీమ. ౧-౧౦౦.

(ఈ ప్రయోగమునుబట్టి శ.ర. దీని తత్వము
ముగా గ్రహించెను. కాని సంస్కృత నిఘంటువు
లలో నీపదము కానరాదు. శ్రీనాగభద్రు
టచ్చట దేశ్యపదములను సిద్ధిసమాసములతోఁ
జొప్పించుట కలదు. కన్నడ తమిళములందును
హేరాళ, ఏరాళ పదములు కలవు. కావున నిది
దేశ్యముగా గ్రహింపఁబడినది. చూ. కై వారము)

హేరికుడు. సం.వి.అ.పుం. వేగులవాడు.

హేరుకుడు. సం.వి.అ.పుం. ౧ శివకిరీటుడు.

౨ గణేశుడు. ౩ బుద్ధుడు (చక్రసంబంధుడు)
అ.న. కవలింగము.

హేల. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ అవమానము ౨ ద్వేషము
౩ శృంగార విలాసము. ౪ అనందము. ౫ సంభో
గచ్ఛ. ౬ సౌలభ్యము. ౭ వెన్నెల. ౮ విరామము
(సంగీ).

హేలంబి. సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ మూలిక.

హేలనము. సం.వి.అ.న. ౧ అవమానించుట.

౨ విలాసముగా విశోధించుట.

హేలావంతము. సం.వి. (త. రీ. త.) గలలక్ష్య
భావముతోఁగూడినది. ౨ చురుకైనగాఁజూచునది

హేలాపుక్కుడు. సం.వి. అ. పుం. అశ్వవర్తకుడు

హేలి. సం.వి. ఇ. పుం. సూర్యుడు. స్త్రీ. ౧ శృ
ంగారక్రీడ. ౨ అలింగనము. ౩ పెండ్లియూరేఁగింపు

హే(హై)లిహిలము. సం.వి. (అ.అ.అ.)

విలాసకీలమైనది.

హేవాకము. సం. వి. అ. పుం. అత్యంతాసక్తి
(ఈ పదమును విల్లియా ద్యర్వాచీనసంస్కృత
కవులు ప్రయోగించిరి. ఇది పారసీకపదమో
అరబ్బీపదమో యెందునని, అప్త. ని. ప్రాధిమ
అని. క. ర.)

క. స్థావరరాజతమాధన, యావేళన దాయ
వచ్చె నభవుని నేవాహేవాక ప్రాధిని....
హర. 3-౬౩.

క. శవా తరంగశీకర, నేవాహేవాకపాక
శిశుమరుశ్రవ, స్థావరకంప్యమానబ, టావలి
యగు తతఁడు వింధ్య మల్లనఁ జేరెన్.
కాశీ. ౧-౮౮.

హేవాకి. సం. విణ (క. నీ. న.) అత్యాసక్తిగల
వాఁడు.

హేవానకము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧ అధిక
మైనది. ౨ నిశితము.

హేవ(ము). సం. వి. అ. శ్రీ. అ. న. గుఱ్ఱపు
సకిలింపు.

హేషి. సం. వి. న. పుం. గుఱ్ఱము.

హేషించు. సం. అ. క్రి. (గుఱ్ఱము) సకిలించు.

గీ. జన్మవేళన యాతఁ డున్నెక్కివంబు, భంగి
హేషించె బృథివి గంపంబు వొండ.
భార. ద్రోణ. ౫-3౪౧

హేషితము. సం. వి. అ. న. గుఱ్ఱపు సకిలింపు.

హేహే, అవ్య. విగ్గణగాఁబిలుచునపుడు సంబోధ
నకై నాడు పడము.

హై

హై. అవ్య. సంబోధవార్తము.

హైదించి. సం. వి. ఇ. పుం. పుటోక్తచుఁడు.

హైదించుఁడు. సం. వి. అ. పుం. పుటోక్తచుఁడు.

హైతుకము. సం. విణ. (అ. ఈ. అ.) హేతుసం
బంధమైనది, హేతువాదపూర్వకమైనది.

హైతుకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. ౧ తార్కికముగా

వాదించువాఁడు. ౨ మీమాంసా సిద్ధాంతముల
నవలంబించువాఁడు. ౩ విరుద్ధ మతావలంబకుఁడు

హైమ, సం. వి. అ. శ్రీ. చేమంతి. (మల్లె)

హైమంతికము. సం. విణ. (అ. అ. అ.) ౧ చల్లనిది
౨ హేమంతమునఁ జెరుగునది. వి. అ. న. పుం.
ఒకవిధమైన పరిధాన్యము (హేమంతముకువ్రునఁ
బండెడిది.)

హైమనము. సం. విణ. (అ. నీ. అ.) ౧ చల్లనిది.
౨ శీతకాలమునకు సంబంధించినది. ౩ శీతకాల
మునఁజెరుగునది. ౪ స్వర్ణమయము. వి. అ. పుం.
౧. మార్గశీర్ష మాసము. ౨ హేమంత ద్రువు. ౩
శీతకాలమునఁజెరుగు పరిధాన్యము. (పుష్పికము.)

హైమము. సం. విణ. (అ. మీ. అ.) ౧ చల్లనిది.
౨ మంచుచేతఁ గలిగింపఁబడినది. ౩ బంగారు
వన్నె గలది. వి. అ. న. మంచు, ఈ పాఠము.

హైమముద్ర(ద్రీక). సం. వి. అ. శ్రీ. బంగారు
వాణెము.

హైమలము. సం. వి. అ. న. పుం. హేమంతము.

హైమవతము. సం. విణ. (అ. తీ. అ.) ౧ మంచు
తోఁగూడినది. ౨ హేమవత్సర్వతమునుండి
ప్రవహించునది. ౩ హేమాలయమునందుండునది.
వి. అ. పుం. ఒకవిధమైన విషము. న. భారత
వర్షము. (ఇండియా)

హైమవతి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. ౧ పార్వతి ౨ గంగా
నది. ౩ ఒకయోషధి. ౪ గోధుమవన్నెద్రాక్ష.
౫ అవిని చెట్టు. ౬ త్రిఫలములలో నొకటి.

హైమి. సం. వి. ఈ. శ్రీ. చేమంతిపువ్వు. (మల్లె)

హైముఁడు. సం. వి. అ. పుం. శివుఁడు.

హైయంగవము. సం. వి. అ. న. ౧ తొలివాడుఁ
చిలికి యెత్తిన యావుకెన్న. ౨ అట్టికెన్న
కాచిన నేయి. (ఇట్లే హైయంగవినము.)

హైరణ్యకుఁడు. సం. వి. అ. పుం. అగసాలెవాఁడు

హైరాను. హిం. విణ. ౧ ఎటుతోఁచని. ౨ తొం
డరపడిన. (క. ర.)

హైదరాబాద్, సం.వి.అ.పుం. చోరుడు.

హైదరాబాద్=హయినరే. అవ్య. ప్రశంసార్థకము, నరహను.

సీ. హైదరాబాద్ యతని పే రనినమాత్రముననే కురుదేశ మేలాజగుండెలదరె.

కృష్ణ. ౨-౪౫.

సీ. మందహాసంబుల యందంబు హైదరాబాద్ సరిలేదు మెదకంట సరికి నెందు. వాల్మీ. ౨-౫౦.

హైదరాబాద్, సం.వి.అ.పుం. యదవు ముని మనుమడు, కార్తవీర్యార్జునుడు. (బహు) హైదరాబాద్ దేశము; ఆదేశమున నివసించు ప్రజలు

హైదరాబాద్, సం.వి.అ.పుం. కార్తవీర్యార్జునుడు.

హై

హా, విణ. పృథ్వియందు హాన్ను కల్పమునకు మీఁది వర్ణము లోపింపఁగా మిగిలిన రూపము. దీనికిఁ బరుష సరళములు పరఁబలుగునపుడు నుగాగమంబగు. హాంఘాత, హాంబట్టు క.ర.

హాంత, వి. పరిశ్రమము; శేర్పు.

సీ. ఇంపుసాంపులక్రమ్యంతింపు మాటలు వీణపలుకుల కక్షరాభ్యాస మొనఁగు, మందంపు నదపులు మాయూరగతులకుఁ బలుమాటు తిన్ననిఘటిలిఁ జాపు, సరసంపు నాసిక సంపెంగ మొగ్గల కెక్కువరకువల్ చక్క డిద్దఁ, జొక్కింపు గుబ్బలు జక్కవకవలకు నిట్ట తనం బుపదేశమిచ్చు.

గీ. హాంతఃపాదుట వనవిహారోత్సవంబు, సలుపుటయొలుపు విరతిపాసనలు గొనుట, నెఱిపరసెఁ గ్రీడలాడుట నెపములుగను, నితవసాందర్య మింక నేమని వచింతు. అని. ౨-3౦

హాంతకాదు, వి. (హాంత + కాదు.) తెట్టి మల్లుడు.

మ. ఉరుసంధ్యారవ హోణమృత్కలిత మై యొప్పారు బ్రహ్మాండమన్, గరిడిన్ గాలపు హాంతకాదు భరమాగ్నాంధముండెత్తుని, బృరపున్ సంగదమాయనన్, కళి డిగన్

బ్రాహ్మమి కృత్కైతవేతర బాహ్యగ్రుత సంగదంబనఁగ మార్తాండుండు దోచెన్ దివిన్. మనుచ. 3-౫౯.

హాంతకారి, వి. (హాంత.) తెట్టి, మల్లుడు గీ. తెట్టితండంబుతోడఁజేపట్టిహాంత, కారివిఱిచిన యట్టు లగ్గలిక విఱుగు.

భార. విరా. ౧-౮౧.

గీ. కవులు బుధులును గాయకుల్ గవనికాండు హాంతకారులు దగువందు లుండునంద, మల్లుపు. ౧-౧3.

సీ. గరిడిలో నెఱహాంతకారులై సాముల మీఱిన రాజకుమారమణులు.

హంస. ౨-౯.

విణ. ౧. దృఢచిత్తురాలు, మనస్విని.

గీ. వారిలో వారిలోల కల్పారకమల, వనరట దృష్టంగ ౪౦౪౬ తేజోని సురలు, మారుని మిటారి చికటారి గొరియనెడు, హాంతకారి వరించె నయ్యంతకారి. చం.రా. 3-౪.

ఉ. అక్కట యెందుఁబోయెనో యొయారపు సంచుల ముద్దగుమ్మయే, చక్కిని చాఁగనో కలికి జక్కవలెక్కవగుబ్బలాడియే, దిక్కున నున్నదో సాలుపు దేఱిడి చూపులహాంత కారి యే, యిక్కువ నిల్చెనో యొఱపునీనెడు చిల్కలకొల్కి నైవమా.

కువల. ౪-౯౬.

౨ శేర్పురి.

సీ. అష్టభావలయందు నాంధ్యంబు లేకుండు హాంతకారి కవీంద్రుఁడొక్కవంక.

తపశ్వి. ౧-౧౪.

హాంబట్టు, వి. (హాన్ను + పట్టు. ౧ బంగారు వన్నెగలపట్టు.

సీ....హాంబట్టుజలుగు గంఠంబుతోడ.

మనుచ. ౬-౧౦౨.

సీ. పటువులై హాంబట్టుబలుపులోయన నొప్పు తమతన్నదోయి బాదములు నేర్చి.

కళా. ౨-౧౫౩.

సీ. నైగవృక్షాన్న హాంబట్టు దుప్పటి....

నీలా. ౧-౬౦.

అ పచ్చని పట్టుబట్టు.

మ. అనఘుర్ గన్గోననోచు రాసువుని యాధ్య
త్యంబు భావించులీ, అ నభోవల్కల దర్శ
నానహనిమిలన్నీక్రుడై మున్ను గ, ట్టి న
హొంబట్టు సదల్పనేమి కొదవుట్టెన్ గోటి
కందర్పమో, హను నెమ్మేవికటంచు వాక్పతి
సుకుం డా డ్రిక్ మరల్సెన్ మతిన్.

చం.రా. ౪-౬౦.

సీ. జోమ్యంగు ముయ్యంగు పాపవిహొంబట్టు
నుదయతాగము....

గీ. మొదలుగా వల్లులు ధరించి ముదిరిలపుడు.
ప్రబంధ. ౨౭౨.

మ. సన్నవలిపంబులును వెలిపట్టులును హొం
బట్టులును ... గ్యా. 3-౨౦౬.

హాసన కా. వి. దేశవిశేషము.

రగద. సకళాతులందెలుపు చలికన్నదంబులును,
హొంబట్టు లోడిలు హొసకాదుకూలాలు.
హంస. ౫-3౫౬.

హాసనరు=ఒనరు. వి. పాండిక, ఒప్ప.

సీ. పెంపుమీఱువసంత క్షేమవా హుజరుననుండి
చెలూచునే హొసరుచెలుప....గీ. మదనుపాదు
సహ దండుగదలెనపుడు. అని.3-౧౯.

హాస్యబ్బలి. వి. (హొన్ను+గుబ్బలి.) మేరు
పర్వితము, బంగరుకొండ.

సీ. తెలి బూ ని పూ త ప్రాణలుకుటండియలు
హొస్యబ్బలి సింగాణిగిబ్బ మాపు.

అచ్చ. రా. య. ౫౯౮.

హొన్నంచు. వి. (హొన్ను+అంచు.) బంగారు
నక్షిగలయంచు.

ఉ....హొన్నంచు రథంబు చాగుబలియంచు
నక్షిలులు మోయనెక్కినన్.

మనుచ. ౫-౪౨.

సీ. ఒకరింట మెఱుంగెక్కనొరియంగలఁకొక్క
హొన్నంచుపక్కర యుదుటుమాచ.

దకా. ౨౬౬.

మ. నుగువు తాస్తాకురాచంబులు పరంగిపీటలు
చదరంగంబులు పగడసాలలు హొన్నంచు
నురటులు.
ప్రబంధ. ౬౦౫.

హొన్నగరు. వి.బి.అనా. (హొన్ను+నగరు)
బంగారు నగరు; రాజగృహము.

మ. పగడపుఁజాయజాజా నినుపంగనుపట్టు విదేహ
రాజాహొన్నగరునకుం బరిష్కరణ నాటిక
లేటికి మాటిమాటికిన్. చం.రా.3-౧౧3

హొన్ను=పాన్ను. వి. (దీవికి వృత్తియందు
వికల్పము గల దొలియచ్చుమీడివర్ణములకు
లోపమును బిరువసరశములు పరమైనచో
నుగాగమంబును గల్గును. ఉదా. హొంబట్టు,
హొంగట్టు.) ౧ నువర్ణము, బంగారుము.

మ....పదాఱువన్నెహొన్ను పనులన్ జూడన్
జూడ.... ఉ.రా.3-౨౨.

అ బంగారు నాణెము. పరహా.

ద్వి. ఒడిలోనగట్టిన హొన్నులమూట, పొడవు
నూతిని బడిపోయిన యట్లు.
ద్వి.తి.సా. ౧-3౪. పా. ౮. పం.

గీ. ఉంగరంబులు కెంపులముంగరయును, మొ
దలుగల సొమ్ములనుదాల్చి మురిపెనుమర,
శిరుగుచును విటకోటులదృతి గలంచి,
హొన్నులు గడించు మరునాన చిన్నదాన.
చంద్ర. వి. ౨-౧౯.

విణ. మనోహరము, అందమైనది.

మ....పచ్చికపట్టుల హొన్నగు విన్నావక్రేవ
వేల్పురాచెలులవిడిదలును....
అచ్చ.భా. 3-3౮.

హొన్నుగట్టు. వి. (హొన్ను+గట్టు) బంగరు
కొండ, మేరుపర్వితము.

సీ. పట్టపేనుంగు లారట్టాశ్వములు హొన్ను
గట్టుల మెచ్చని సునరథములు.
ఉ.రా. ౫-౨౬౭.

హొస్పరిగె. వి. (హొన్ను+సరిగె.) బంగరుజరీ.

మ....రానుతుఁడు గోడ్డోపైవ్యముల్ గొల్వఁగా
సోదిన్ సన్నరుమాలు హొస్పరిగె కుచ్చుల్
చెన్నునన్ జొకలిం,చ రువారంబుగ వాద్య
వాదములు దిక్పక్రంబునన్ నిండఁగన్.

ఇందు. ౨-౫౫.

హామ్య. వి. (హమ్యనకు మొదటి రూపము)
పెద్ద, స్థూలము. వి. స్థూలము.

హాయలు. వి. ౧ విలాసము.

గీ. హారగల కోరమీసల హాయలువాని,
నోజపు నెఱపెడు పెదలుపుటురమువానిఁ,
గాంచి పులికికాత్రియై కలువకంటి.

కృ.శ.కుం.౨-౪౫.

ఉ. కావున వేళ్ళచందమును గైకొనుమాపు
హాయల్ చెలంగఁగా.

తేం.మా.౧-౧౨౮.

సీ. జాణుపయ్యెంట భుజంబు మీఁదికిఁద్రోసి
చెఱఁగు దాపలివంకఁజెక్కు హాయలు.

దశా. ౨-3౬౦.

౨ సాగను.

ఉ....మేలికదానిదాత హాయలుమీఁదెడు....
నీలా. ౧-౧.

౩ వేడుక. విశోదము.

ఉ. నే, నెప్పుడు గాంతుఁడెంద్రి హాయలెప్పుడు
పొందొనరింతునంచుమేల్, హొప్పద భూవ
రుండెడురు చూచుచునుండఁగ సత్వరంబుగన్.

కృష్ణ. ౪-3౨.

హాయల్ (లు)బండి. వి. (హాయలు+బండి)
భవితులు విలాసమునకై యొక్కిపోవు శకటము,
క్రీడాశకటము.

వ. జనులకనుపండువులగు హాయల్ బండులును.

ప్రబంధ. ౬౦౫.

హారంగు. వి. ౧ సాగను.

వ....అంతరాంతర దంతురిత నిరంతర కర్ణికార
ప్రమాణ వివిధ ప్రసవ నిర్లభదనర్లభ విచిత్ర
తర పరాగ రాజితంబగు ధరణీతలంబు రంగ
వల్లి కాలంబృతంబగు మెఱుంగు హారంగు
మీఱ.... ఇందు.౨-౪౪.

సీ. బావులకివి కప్రపుమామలతావి జగిలెల
రంగు రచ్చలహారంగు. రసీక. ౧,3౬.

౨. కాంతి.

సీ....వెలుగురాజాహారంగులు వెలుంగ.

నీలా.౨-౪౮.

చ. మెడ నిగుడించి సోయగత్తుమేని హారంగు
దురంగలింపఁగా.

రసీక. ౫-3. (విలాసము. అని. ౪౪.)

హారపు. వి. హోదా, అధికారము.

సీ. ఊళ్లాయములమీఁద హారపుత్తరువు గన్న
రాయకై చీతంబు రాయువారు. రా. వి.
౫.౧3. (హారపుత్తరువు=అధికారపత్రము.)

హాగు. వి. మనోజ్ఞము, చక్కనిది.

సీ. హాసతమ్మి నూల్కంటి యనదులేఁగానుకై
సోరగాఁగఁ బరుండి యొరగఁగొంటి.

ప్రబంధ. ౩౫౦.

హైలా

హో, అవ్య. ౧ ప్రశంసార్థకము.

చ. అలఘు నికారవస్త్రమున నంగములన్నియు
నిర్వికారఁడై, యెలువఁదొడంగినట్టియొడ
హోయని కిన్నరయక్ష సిద్ధపా,ఘృణా దివి
నుండి యాహ్వాచును దూర్యరవంబు నెలంగ
నద్భుతం, తెలయఁగఁ బుష్పవృక్షిఁగురింబం
చి కర్ణువయింబ్రియంబునన్.

భార. ఆర. ౩-3౩౩.

౨. పిలుచుటయందగు వ్యనికనుకరణము.

చ. పులియటే దీపశానలము పొంగున మ్రోగుచు
నున్నియట్టైయిమ్ముల సొకపాడి గోవపుడు
ముందఱిం బనుదెంచునట్టెహో, నిలువనినం
బయింబడక నిల్చి కనుంగొనునట్టె బాపురే,
కలఁగక యాడుమాట లయకాటనినైన
కమింపఁజేయదే? భోజర్య-౧3౨.

హోద, సం.వి.బు.పుం. చోరుఁడు.

హోదము, సం.వి.అ.పుం. ఓద, నావ.

హోధము, సం. వి. అ. న. దొంగిలింపఁబడిన
వస్తువు (లు).

హోత, సం.వి.బ. (బు.ప్రీ.బు.) యజ్ఞముచేయు
వాఁడు, అగ్నియందుమాదిరాదులనుజేల్పువాడు
వి.బు.పుం. ౧ బుత్తివాఁడు. (యజ్ఞసమయమున
బుత్తులను బఠించువాఁడు.) ౨ అగ్ని. ౩
యజ్ఞముచేయువాఁడు.

హోతృ(త్రి)కుడు సం. వి. అ. పుం. హోతృ
సహాయకుడు.

హోతృవ(౪)దనము, సం. వి. అ. న. హోత
యాసనము.

హో(త్రి, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ యజ్ఞము. ౨ స్తుతి.
౩ వేదవచనము. ౪ హోతృకవ్యాపారము. వి.
అ.న. ౧ హోమముచేయఁదగిన నేయి మున్నగు
నది. ౨ హవిస్సు. ౩ యజ్ఞము.

హో(త్రి, సం.వి.ఇ.పుం. హోత. (శ.ర.)

హో(త్రియము, సం.వి.ఇ. (అ.అ.అ.) హోమము
నకు సంబంధించినది. వి.అ.న. యజ్ఞకాల.

హో(త్రియకుడు, సం. వి. అ. పుం. దేవతలకై
హోమముచేయు బుద్ధివాడు.

హోతృ, సం.వి.న.పుం. యజ్ఞముచేయువాడు.

హోమకుడు, సం.వి.అ.పుం. హోత.

హోమయోగంగము, సం.వి.అ.పుం. యజ్ఞాశ్వము

హోమధానము, సం.వి.అ.న. యజ్ఞగృహము.

హోమధాన్యము, సం.వి.అ.న. నువ్వులు, బాద్లీ

హోమధేనువు, సం.వి.ఇ.స్త్రీ. హవిస్సునకై
పాలిచ్చుగోవు.

హోమము, సం.వి.అ.పుం. ౧ దేవయజ్ఞము
(పంచయజ్ఞములలో నొకటి.) ౨ హవిస్సు.
౩ యజ్ఞము. ౪ వైశ్వదేవము. (శ.ర.)

హోమి, సం.వి.ఇ.పుం. ౧ వగ్న. ౨ జలము.
౩ అగ్ని. ౪ చిత్రకవృక్షము. న.పుం. హోమము
చేయువాడు.

హోమియము=హోమ్యము. సం.వి.ఇ. (అ.
అ.అ.) హోమము చేయఁదగినది.

హోమ్యము, సం.వి.అ.న. ౧ నేయి. ౨ హోమ
క్షత్రము.

హోర, వి. శ్రవణి.

గీ. హోరగల హోరమీసాల హోయలువాని,

నోఅపు నెఱుఁగుడు పెదలుపుటరమువాని....
గాంది ఫలకేతగాత్రయై కలువకంటి.

కృ.శకుం. ౨-౪౫.

(వ్యవ) అరసిపని యిప్పుడు మందిహోరగా
నున్నది.

హోర, సం.వి.అ.స్త్రీ. ౧ అహోరాత్రము.

౨ తాశ్యంశము. ౩ లగ్నభేదము. ౪ కాస్త్ర
విశేషము. ౫ గంట. ౬ జాతకము.

హోరాట, వి. అలోపము.

మ. ఒకవాఁడా తిమముందటన్ బలుమఱున్
హోరాటమై నేల నీ ప్రియంగా బడవంటు
లన్ గెలువఁగా నెల్లంటుగాఁజూచి ...

భావ. ఉ.కృ. ౧-౨౭౯.

కామిద్రావిత్తమధ్యమప్రభృతసంఘాతాన్ వింగి
ముట్టంగవీ, గోద్రకంబున దాపలన్ వలవలన్
హోరాటమై నుంచి సన్నిహితాంబరిమాత్ర
మంచు వికటభ్రామ్యమృజామందరీ, రాద్రా
కాశిదేవాకరణాకరిపు వైశ్యప్రావణున్
రావణున్. నిర్వి. ౬-౧౩౨.

హోరాహోరి, క్రి.వి.ఇ. అవిదామముగా, ఎడ
తెక.

కా. రావైరాగ్యముఁబూని నీవు కిడునిదాక్షిణ్య
చిత్రింబునన్, రావై తేజవిగాని యిందులకు
హోరాహోరిగాఁ హోరి యే, గావాలాయము
నేయఁగా ... మనుచ. ౩-౯౪.

క. వారినువును దమలోపల, వేసుకొని రావ్య
కాంక్షవిజగీషువులై, హోరాహోరిగఁబోరిరి
అము. ౩-౧౫.

హోరు= పీరు. వి. గాలివీముట, వానకురియుట
మున్నగు వానియందలి ధ్వని కనుకరణము.

పీ. హోరంతప్రాప్తుడు హోరని విసరుచుఁగెరలు
కరువరి నకేటుగాఁగ. వరాహ. ౧౦-౨౯.

ఉ. దారునవచ్చినచే సముదారసుకీర సమీర
పోతముల్, హోరన సన్నుతించె నపు డుర్వి
జనాభి తదీయకౌర్యముల్. చమ. ౩-౭౮.

గీ....కడవంచి, నట్లు హోరని ధారాఘమైశ్వమంది
విన్నుచున్నను నొకటిగా వృద్ధిబలసె.

అము. ౪-౯౧.

గీ. పూనిహోరువ తెడిదంతువాన గురియ.

క.కా. ర.౨౫.

ఉ ...హోరుమని యేడ్చుచుఁ బెద్దయెలుంగుతోడ
మా, తల్లిని దించిపోయెదను చాపసకామిను
లార కూర్చి సం, సిల్ల కఁ బ్రోవరేయనుచు
వీనత లక్ష్మణుఁడేగె నయ్యెడన్.

ఉ.రా. ౬-౨౯౫.

ఉ...వొదన్ మహాగిరులు హోరనఁ బ్రస్తుతివ్రాలి
ఆము. ౨౪౭.

వ ...అంచ బెగ్గురు సులిపులంగలియు నొడ్డోరయు
సీనుహోరు లాతనికి మేలివా యిదంబులనగు
సంతసం బలవడ. ఆచ్య.భా. ౨-౩౧ పా.

హాళి, సం.వి.ఆ.శ్రీ. హోళిపండుగ.

హాళి, సం. వి. ఆ. పుం. ౧ పెనగపిండి.

౨ గడ్డిరిప్పులతో సగము పక్కమగునట్లు కాల్చిన
తేరు పెనగ మొదలగు కాయభావ్యము.

హాళి, సం.వి.ఆ.శ్రీ. ౧ హోళిపండుగ.

(ఫాల్గున శుద్ధ పూర్ణిమకు ముందొనర్పఁబడు
వసంతోత్సవము.) ౨ ఫాల్గున శుద్ధ పూర్ణిమ.

హాళి, సం. వి. ఆ. పుం. ఒకవిధమైన
యావిరిస్సానము; ఈడర పెట్టుట. న. ప్రాచ్య
భారత వాసులుచేయు నొకానొక మతకర్మము,
వసంతోత్సవము.

హాళి, కాధికరణన్యాసము. సం.వి.ఆ.పుం.

స్మృతులందును గల్గునాశ్రమలందును జెప్పఁ
బడిన గానికాధారముగా శ్రుతివచనము
తనప్పుడు అట్టి సాధారణ శ్రుతివచన మేరో
యందె నని యూహింపవచ్చునని చెప్పు
న్యాయము. జైమినియు, శబరస్వామియు నీ
న్యాయమును గూర్చి చర్చించిరి. (సామాన్యశ్రుతి
కల్పనాగామస్తీ ప్రమాదం న విశేషశ్రుతికల్ప
నాయామ్.)

హాళి, సం.వి.ఈ.శ్రీ. హాళి, కాముని
పండుగ.

హాళి, సం.వి.ఆ.శ్రీ. హాళి.

హాళి, వి. కామునిపండుగ యందు కడపటివాడు
తగులఁబెట్టుటకై ప్రాగుచేసెడు గడ్డికంప. అన్య
దేశ్యము. అని. శ.ర.

హాళి, వి. (కన్న) భక్త్యవిశేషము. శ.ర.

హా

హా. అన్య. సంబోధవార్ధకము.

హాతభుదము. సం.వి.ఆ.న. కృత్రికానక్షత్రము

హాత్యకము. సం.వి.ఆ. (ఆ.ఆ.ఆ.) హాతకు
సంబంధించినది.

హాత్రము. సం.వి.ఆ.న. హోత్యవ్యాపారము.

హాదా, హిం. వి. (హిం. హాదమ్.) ఏనుగు
మీఁదయించారి.

సీ. సావర్ణికలకముల్ సవరించినవిలాతి సకలాతు
హాదాల సామజములు. కంగా.౧-౧౫౬

హామ్యము. సం.వి.ఆ.న. జెన్న, హోమి.

హాసు, వి. ౧ సాగసు.

ఉ. దేవ పరాకు హాసు కళదే తెలుసునీదగుకూప
వైభవంబు.... హంస. ౨-౪౪.

సీ. యాగపాత్రలుదెచ్చి హాసుగా వడిలుడికి
చిప్పలుగఁజేసి క్షయవారు. సిం. వార. ౨౦.
౨ ఇంపు.

సీ. ఈ సూనఁగానేల యీసూనగంధంబు హా
సాన.... ఇందు. ౪-౫౯.

౩ కోర్కి.

సీ. బటువుగుబ్బలనొత్తిపక్కకు హత్తినాహాను
చెల్లించిన యందగతై. శకాం.౪-౫౯.

౪. జౌద్ధర్యము, పోగు.

సీ. వేలుపు వెలయాండ్రవిశ్వాగ్రాసువారిహాను
మించెనటంచు నాజ్ఞచేసి. సార్వ.౨-౯౩.

౫. ఒయ్యారము. (శ.ర.)

హానుకతై, వి. (హాను+కతై) అందగతై,
సాంద్యవతి.

గీ. అచ్చరలలోన నొక్కతై హానుకతై, నీవు
వట్టపు దేవిగా నేరికొనము.

మల్లపు. ౨-౪౩.

హానుకాడు, వి. (హాను+కాడు.) హవును
కాడు, సాగనుకాడు. ఒయ్యారికాడు.
(శ.ర.)

హ్న

హ్నవనము. సం.వి.ఆ.న. హ్నవము, చాచుట.

హ్నవము. సం.వి.ఆ.పుం. చాచుట.

హు

హుతి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ దాచుట. ౨ తిరస్కరించుట. ౩ దొంగించుట.

హ్య

హ్యన్, అవ్య. (తెలుగునదీనికి వ్యవస్థాపయోగము మృగ్యము) కడచినదనము, నిన్న.

హ్య స్తనము. సం.వి. (అ.సి.అ.) నిన్నటిది.

హ్య స్త్యము. సం.వి. (అ.అ.అ.) హ్యస్థినినము నకు సంబంధించినది. హ్యస్తనము.

హ్యోధవము. సం.వి. (అ.అ.అ.) నిన్నటినినది

హ్ర

హ్రదీయ. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ నింద. ౨ సిగ్గు.

హ్రదగ్రహము. సం.వి.అ.పుం. మొసలి.

హ్రదము. సం.వి.అ.పుం. ౧ లోతైనకాసాశము ౨ ఏటినదుమలాశుగల చోటు. ౩ లోతుగల నిడుపాటి నీటిపల్లము. ౪ లోతైన సింధ్రము. ౫ కాంతిరహము.

హ్రదివి. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ నని. ౨ మెఱపు.

హ్రదకము. సం.వి. (అ.అ.అ.) తగ్గించునది.

హ్రదము. సం.వి.అ.పుం. ౧ వ్యవి. ౨ తగ్గుట. ౩ అల్పసంఖ్య. ౪ అభావము.

హ్రదీరము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ వాయుంపఁ బడినది. ౨ పొట్టిచేయఁబడినది; తగ్గింపఁబడినది.

హ్రదీవము. సం.వి. (అ.అ.అ.) మిక్కిలి హ్రస్వము, హ్రస్వతమము.

హ్రదీయము. సం.వి. (న.నీ.న.) హ్రస్వతమము

హ్రద్యగర్భము. సం.వి.అ.పుం. కుశ, వర్ష.

హ్రద్యగవేధుక. సం.వి.అ. శ్రీ. బీజ.

హ్రద్యమత్రిక. సం.వి.అ.శ్రీ. కండ్లరావి.

హ్రద్యవర్ణము. సం.వి.అ.పుం. లఘుసింహరి.

హ్రద్యఫలము. సం.వి.అ.పుం. ఖర్జూరవృక్షము.

హ్రస్వము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ చిన్నది. ౨ పొట్టిది. ౩ తక్కువ వయస్సుగలది. ౪ అప్రధానము. వి.అ.పుం. ౧ కుట్టుడు. ౨ పొట్టియచ్చన. ఒకరసాయన ద్రవ్యము.

హ్రస్వమూలము. సం.వి.అ.పుం. ఎఱ్ఱనిపొట్టి బెత్తము.

హ్రస్వాంగము. సం.వి.అ.పుం. జీవకమును గంధ ద్రవ్యము. (శ.ర.)

హ్రదము. సం.వి.అ.పుం. ద్వవి.

హ్రదీ. సం.వి. (న.నీ.న.) ద్వనిచేయునది, గర్జించునది.

హ్రదీవి. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ నని. ౨ సల్లకీ వృక్షము. ౩ మెఱపు. ౪ ఇంద్రునివఁజాయుధము

హ్రదువి. సం.వి.అ.శ్రీ. ఇ.పుం. వడగల్లు.

హ్రదనము. సం.వి.అ.న. ౧ గలపప్రమదావస్థ లలాఁజవరిది. ౨ తగ్గుదల.

హ్రమ్, అవ్య. మంత్రబీజాక్షరము. (ఇట్లే హ్రీమ్ హ్రూమ్.)

హ్రదీయ. సం.వి.అ.శ్రీ. హ్రదీయ, ౧ నింద; గోత. ౨ సిగ్గు, ౩ బాధ.

హ్రీ. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ సిగ్గు. ౨ వినయము.

హ్రీక. సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ సిగ్గు. ౨ విడికితనము.

హ్రీకము. సం.వి.అ.పుం. ముంగిస.

హ్రీకుడు. సం.వి.అ.పుం. తండ్రీ.

హ్రీకుపు. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ సిగ్గుగలది. ౨ వినయముగలది. వి.అ.పుం. ౧ సిగ్గు. ౨ లక్క. ౩ తగ్గుము.

హ్రీజతుడు. సం.వి. (అ.అ.అ.) లజ్జాక్రాంతుడు. (ఇట్లే హ్రీమూఁసంఘ ము!!)

హ్రీణము. సం.వి. (అ.అ.అ.) సిగ్గుపొందినది. (ఇట్లే హ్రీతము.)

హ్రీణముఖము. సం.వి. (అ.అ.అ.) ౧ సిగ్గుగలది. ౨ వినయవంతము.

హ్రీతి. సం.వి.ఇ.శ్రీ. ౧ సిగ్గు. ౨ వినయము.

హీనిషేధుడు, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ విస
యము లేనివాడు. ౨ సిగ్గులేనివాడు.

హీబలుడు, సం.విణ. (అ.అ.అ.) అత్యంత
వినయవంతుడు.

హీవేగ(ల)ము, సం.వి.అ.న. కురువేరు ౧.
(హీవేరము అని. క.ర.)

హీపణము, సం.వి.అ.న. ౧ సిగ్గుపఱుచుట.
౨ అతిశయించుట, ౩ కలత.

హీపితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ సిగ్గుపఱుపఁ
బడినది. ౨ అతిశయితము.

హేష, సం.వి.అ.శ్రీ. సరిలింపు.

హేషి, సం.విణ. (క.డి.న్.) సరిలించునది.

హేషితము, సం.వి.అ.న. హేష, సరిలింపు.

హేషుకము, సం.వి.అ.పుం. ఒకవిధమైనపాత.

హ్య

హ్యత్తి, సం.వి.ఇ.శ్రీ. సంతోషము.

హ్యన్ని, సం.వి.ఇ.శ్రీ=హ్యత్తి. సంతోషము.

హ్యద(క)ము, సం.వి.అ.పుం. సంతోషము,
ఆనందము.

హ్యదనము, సం. వి. అ. న. ౧ సంతోషించుట.
౨ సంతోషింపజేయుట, ౩ నేదదేర్చుట.

హ్యద్వి, సం.విణ. (క.సి.న్.) సంతోషింపజేయునది.
౨ దృఢిచేయునది.

హ్యదితము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) ౧ సంతో
షించినది. ౨ నేదదేతినది.

హ్యక్షుడు, సం.విణ. (అ.అ.అ.) లజ్జాహీనుడు

హ్యక్షువు, సం.విణ. (ఉ.ఉ.ఉ.) లజ్జాహీనుడు

హ్యేష, సం.వి.అ.శ్రీ. హేష, సరిలింపు.

హ్య

హ్యల, సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ అపజయము. ౨ చ
తస్య.

హ్యస్, సం.వి.అ.శ్రీ. ౧ హేను. ౨ అహ్వ ౩ తస్య
ర నది.

హ్యతవ్యము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) నిజ
దగినది.

హ్యసము, సం.వి.అ.న. ౧ పిలుచుట. ౨
౩ చ్చసి.

హ్యయకము, సం.విణ. (అ.అ.అ.) అహ్వన
నది, పిలుచునది.

హ్యర్యము, సం. వి. అ. పుం. ౧ పా
౨ గుఱుము.

హ్యలము, సం.వి.అ.పుం. ౧ అపజయ

ముగింపు.

